

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 15.06.2021

Pöytäkirjan kansilehti	1
1 § Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus	4
2 § Pöytäkirjan tarkastaminen	5
3 § Kokouksessa saadut selostukset	6
4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset	7
5 § Tiedoksi oikaisuvaatimuksen peruuttaminen vahingonkorvausta koskevassa asiassa 87 §/ 2020	8
6 § Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 34 / 2021	9
7 § Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 40 / 2021	11
8 § Vakuutusyhtiön takaisinsaantivaatimus	13
9 § Apulaiskaupunginjohtajan viran auki julistaminen	15
10 § Vantaan kaupungin edustusohjeiden päivittäminen	17
- Vantaan kaupungin edustusohjeet (luonnos)	18
- Vantaan kaupungin voimassa olevat edustusohjeet	35
11 § Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2020	50
- Tietotilinpäätös 2020	52
12 § Tiedekeskussäätiön tilitys kaupungin avustuksesta vuodelta 2020	149
- Liite: Lausunto Vantaan kaupungin avustuksen käytöstä 2020/Tilitys avustuksen käytöstä/ Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustuksen maksaminen/RV	151
- Liite: Tilintarkastuskertomus/Tilitys avustuksen käytöstä/ Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustuksen maksaminen/RV	152
- Liite: Vuosikertomus 2020/Tilitys avustuksen käytöstä/ Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustuksen maksaminen/RV	155
- Tilitys avustuksen käytöstä/ Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustuksen maksaminen/RV	191
- Liite: Tilinpäätös 31.12.2020/Tilitys avustuksen käytöstä/ Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustuksen maksaminen/RV	193
13 § Viran nimikkeen muuttaminen, virkasuhteinen vakanssi 000888	208
14 § Uusi Ilmailumuseo -hankkeen jatkovalmistelun linjauksista päättäminen	209
15 § Vantaan Energia Oy:n osakassopimuksen muuttaminen	214
- Vantaan Energia Oy:n osakassopimusluonnos	217
- Vantaan Energia Oy:n yhtiöjärjestysluonnos muutosmerkinnöin	224
16 § Osakkeiden myyntivaltuutus	230
17 § Euroopan komission Green City Accord -sitoumuksen allekirjoittaminen	232
- Green City Accord -sitoumuksen pakolliset indikaattorit	235
- Green City Accord -sitoumus	236
18 § Option käyttö kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen hankinnassa vuodelle 2022	249
19 § Tiedoksi Voluntary Local Review -raportti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021	250
- VLR -raportin indikaattorit	252

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 15.06.2021

- Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille - VLR raportti	259
20 § Vuoden 2021 kuntavaaleja varten nimettyjen vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanojen muutoksia	306
- Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset	307
- Vaalilautakuntien kokoonpanomuutokset KH 15.6.2021, päivitetty liite	309
21 § Vastaus Joel Linnainmäen ja 25 muun valtuutetun aloitteeseen kehitysvammaisten työllistämisen tukemisesta	315
- Joel Linnainmäen ja 25 muun valtuutetun aloite kehitysvammaisten työllistämisen tukeminen	319
22 § Vastaus Vasemmistoliiton valtuustoryhmän sekä 14 muun valtuutetun aloitteeseen erityisnuorisotyön jatkaminen yläkouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa	321
- Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 14 muun valtuutetun aloite erityisnuorisotyön jatkaminen yläkouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa	326
23 § Vastaus Joel Linnainmäen ja Eve Rämön sekä 15 muun valtuutetun aloitteeseen koskien koronan aiheuttaman jonotilanteen purku matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa	328
- Joel Linnainmäen ja Eve Rämön sekä 15 muun valtuutetun aloite koronan aiheuttaman jonotilanteen purku matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa	332
24 § Ennakkolausunto etuusto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Kiinteistö 92-16-140-1 (Ukonkivenpolku 11)	333
- Kartta kaupan kohteesta	335
25 § Ennakkolausunto etuusto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Määräala 92-17-105-2-M1 (Myllykivenkuja 2)	336
- Kartta kaupan kohteesta	338
26 § Ennakkolausunto etuusto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Tontti 92-14-208-9 (Riihimiehentie 7 / Kalustetie 8)	339
- Kartta kaupan kohteesta	341
27 § Ennakkolausunto etuusto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Tontit 92-64-2-7 ja 92-64-1-6 (Porttikaari 7 / Porttikaari 16)	342
- Kartta kaupan kohteista	344
28 § Tiedoksi korkeimman hallinto-oikeuden päätös Östersundomin yhteisen yleiskaavan kumoamisesta	345
- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös nro 333/2021 / Kuntien yhteistä yleiskaavaa koskeva valituslupahakemus ja valitus / Östersundomin yhteinen yleiskaava YK0035, henkilötiedot peitetty	346
29 § Suunnitteluvarauksen laajennus Kivistön kaupunginosaan kortteleista 23192 ja 23913 sekä Beryllikadusta etelään / Arena 3.3 Oy	380
- Arena 3.3 Oy - Hakemus suunnitteluvarauksen tarkennusta varten_Henkilötiedot peitetty	384
- Liite: Suunnitteluvarausalue/ Hakemus suunnitteluvarauksen tarkennusta varten karttaliitteen mukaisesti rajatulle alueelle/ Arena 3.3 Oy/ Kivistön urheiluhalli	385
30 § Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan myyminen Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle ja tontin 23132/12 myyminen Kivistön keskusta-asuminen 2-alueelta As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle / Skanska Talonrakennus Oy	386
- Kartta tontista 23132/10 myynti	393
- Kartta tontista 23132/12 myynti	394
- johtokartta tontista 23132/10 myynti	395

SISÄLLYSLUETTELO

Kaupunginhallitus pöytäkirja 15.06.2021

- johtokartta tontista 23132/12 myynti	396
31 § Asuntorakentamista palvelevien pysäköintitonttien ja maanalaisten alueiden yleisten luovutusperiaatteiden, luovutushintojen ja luovutusehtojen hyväksyminen	397
- Asuntorakentamista palvelevien pysäköintitonttien ja maanalaisten alueiden luovutusperiaatteet, luovutusehdot ja luovutushinnat	401
32 § Safiiriparkin Huolto Oy:n osakkeiden myynti Asunto Oy Vantaan Kangastukselle / YIT Rakennus Oy	404
33 § Uusi Vantaa -organisaatiomuutoksesta johtuvat vuoden 2021 määrärahamuutokset Kaupunkiympäristön toimialalla	406
34 § Vantaa liikenne 2020 -selvitys	409
- Liite: Vantaa liikenne 2020 -raportti (II)	411
35 § Tikkurilan kaavarunko 2020 062700 / 60 Hiekkaharju, 61 Tikkurila 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala	423
- 062700 Tikkurilan kaavarunko 2020 -karttapaketti 4.5.2021	428
- 062700 Tikkurilan kaavarunko 2020 -suunnitelmaosa 4.5.2021	432
36 § Asemakaava ja asemakaavamuutos 232700 sekä tonttijako, 23 Kivistö / Kivistön lumikvartsi	514
- 232700 Asemakaavaselostus 25.5.2021, Kivistön Lumikvartsi	518
37 § Vastaus Maarit Raja-Ahon, Siri Ahokkaan ja Anssi Auran sekä 9 muun valtuutetun aloitteeseen toimenpideohjelma pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi pientaloalueilla	591
- Maarit Raja-Ahon, Siri Ahokkaan ja Anssi Auran sekä 9 muun valtuutetun aloite toimenpideohjelma pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi pientaloalueilla	594
38 § Vastaus Tarja Eklundin ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen ilmastomuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa	596
- Tarja Eklundin ja 17 muun valtuutetun aloite ilmastomuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa	598
39 § Vastaus Kati Tyystjärven ja Tarja Eklundin sekä 8 muun aloitteeseen tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava	599
- Kati Tyystjärven ja Tarja Eklundin sekä 8 muun aloite tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava	601
40 § Vastaus Jari Jääskeläisen ja 10 muun valtuutetun aloitteeseen asukasviihtyvyyden parantaminen Peltolan koulun ja Lummetien alueella	602
- Jari Jääskeläisen ja 10 muun valtuutetun aloite asukasviihtyvyyden parantaminen Peltolan koulun ja Lummetien alueella	604
41 § Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarkistetun tarveselvityksen hyväksyminen	605
- Tikkurilan hyvinvointikeskus tarveselvitys 20210430	609
Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus	674
Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen	675
Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto	676
Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus	677
Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa	682
Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa	683
Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuusto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa	684

Kaupunginhallituksen kokous

Aika ti 15.6.2021 klo 14.00–17.10

Paikka Teams etäyhteys / Kaupungintalo, Tikkurila

Osallistujat

Jäsenet	Läsnä	Varajäsenet	Läsnä
Multala Sari, puheenjohtaja	x	Kortesalmi Marilla	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Nieminen Irja	
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	x (etäyhteydellä)	Hölttä Heikki	
Abdi Faysal	x (etäyhteydellä)	Kähkönen Osmo	
Jääskeläinen Jouko	x (etäyhteydellä)	Vanhanen Maija	
Kaira Lauri	x (etäyhteydellä)	Weckman Markku	
Kaukola Ulla	x (etäyhteydellä)	Hall Anu	
Niikko Mika	x (etäyhteydellä) 14.00–16.50 § 1–35	Kärki Niilo	
Orpana Anitta	x (etäyhteydellä)	Sieviläinen Marianne	
Pajunen Sirpa		Kuusela Minna	x (etäyhteydellä) 14.00–17.05 § 1–40
Puoskari Pentti	x (etäyhteydellä)	Särkelä Jussi	
Rokkanen Sakari	x (etäyhteydellä)	Kanerva Sami	
Tyystjärvi Kati		Karinen Ville	x (etäyhteydellä)
Nuorisovaltuuston edustaja		Varajäsenet	
Hoviniemi Matilda	-	Lindqvist Noa	x (etäyhteydellä)
		Parkkonen Santeri	-
Muut osallistujat			Läsnä
Lindtman Antti, valtuuston puheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Orlando Carita, valtuuston I varapuheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Kauppinen Sirpa, valtuuston II varapuheenjohtaja			x (etäyhteydellä)
Viljanen Ritva, kaupunginjohtaja			x
Kalske Katri, apulaiskaupunginjohtaja			-
Åstrand Riikka, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Penttilä Hannu, apulaiskaupunginjohtaja			x (etäyhteydellä)
Aronkytö Timo, apulaiskaupunginjohtaja			-

Kalmari Mari, viestintäjohtaja		x (etäyhteydellä)
Ruusula Matti, talous- ja strategiajohtaja		x (etäyhteydellä)
Pennanen Sari-Anna, kaupunginlakimies		x (etäyhteydellä)
Lahnalampi-Lahtinen Minna, vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja		x (etäyhteydellä)
Mäkelä Mikko, varhaiskasvatuksen johtaja		x (etäyhteydellä)
Isotalus Birgit, hallintosihteeri		x
Haaranen Aino, pöytäkirjanpitäjä		x

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Todettiin

Allekirjoitukset

Puheenjohtaja Sari Multala

Pöytäkirjanpitäjä Aino Haaranen

Pöytäkirjan tarkastus

Aika ja paikka 21.6.2021 Kaupungintalo, Asematie 7, 01300 Vantaa (Tikkurila)

Pykälät § 19, 20, 24–27 tarkastettiin ja hyväksyttiin heti kokouksessa.

Ulla Kaukola

Vaula Norrena

Pöytäkirja on yleisesti nähtävänä

Aika ja paikka 23.6.2021 Vantaan kaupungin internetsivuilla paatokset.vantaa.fi.

1 §

Kokouksen laillisuus ja päätösvaltaisuus

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 1

Kaupunginjohtajan esitys:

Todetaan kokous lailliseksi ja päätösvaltaiseksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

2 § Pöytäkirjan tarkastaminen

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 2

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) valita kaksi pöytäkirjantarkastajaa toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalolla maanantaina 21.6.2021 klo 16.00, ja

Jäsenet	Kokous pvä
Abdi Faysal	
Jääskeläinen Jouko	
Kaira Lauri	
Kaukola Ulla	15.6.2021
Niikko Mika	
Norrena Vaula, II varapuheenjohtaja	15.6.2021
Orpana Anitta	
Pajunen Sirpa	
Puoskari Pentti	
Rokkanen Sakari	
Tahvanainen Säde, I varapuheenjohtaja	
Tyytjärvi Kati	

- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 23.6.2021 lähtien.

Päätös:

Päätettiin

- a) valita Ulla Kaukola ja Vaula Norrena toimittamaan pöytäkirjan tarkastus kaupungintalolla maanantaina 21.6.2021 klo 16.00, ja
- b) pitää tarkastettu pöytäkirja yleisesti nähtävänä kaupungin internetsivuilla (www.vantaa.fi/paatoksenteko) keskiviikosta 23.6.2021 lähtien.

3 §

Kokouksessa saadut selostukset

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 3

Käsittely:

Kokouksessa annettiin seuraavat selostukset:

Kivistön areenan suunnitteluvarauksen laajentaminen, projektijohtaja Gilbert Koskela

Tietotilinpäätös, tietosuojavastaava Mikael Valtomaa

Kaupunginhallituksen ja –valtuuston itsearviointikyselyn tuloksia, hallintojohtaja Hanna Ormio

Päätös:

Merkittiin tiedoksi saadut selostukset ja käyty keskustelu.

4 § Kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten saapuneet pöytäkirjat ja päätökset

RV/BI

Kaupunginhallitukselle on kuntalain 92 §:n mukaista ottomenettelyä varten lähetetty seuraavat pöytäkirjat ja päätökset:

Konsernijaoston pöytäkirja nro 6/7.6.2021

Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen johtokunnan pöytäkirja nro 4/25.5.2021

Sosiaali- ja terveyslautakunnan pöytäkirja nro 6/7.6.2021

Opetuslautakunnan pöytäkirja nro 6/7.6.2021

Vapaa-ajanlautakunnan pöytäkirja nro 6/8.6.2021

Kaupunkisuunnittelulautakunnan pöytäkirjat nro 6/25.5.2021, nro 7/31.5.2021

Ympäristölautakunnan pöytäkirja nro 5/27.5.2021

Teknisen lautakunnan pöytäkirjat nro 6/26.5.2021, nro 7/31.5.2021

Kaupunginjohtajan päätökset

§ 47 VAV Yhtymä Oy:n ylimääräinen yhtiökokous 28.5.2021

§ 48 Vantaan kaupungin lausunto hallituksen esitysluonnoksesta laeiksi tartuntatautilain väliaikaisesta muuttamisesta ja rikoslain 44 väliaikaisesta muuttamisesta

§ 49 Vantaan kaupungin lausunto Onnettomuustutkintakeskuksen tutkintaselostukseen P2020-01 koronaepidemian ensimmäinen vaihe Suomessa vuonna 2020

Hankintajohtajan päätökset

§ 34 Päätös liittyä Hanselin puitejärjestelyyn ”Koulu- ja askartelutarvikkeet 2022–2024 (2026)” (700 000 euroa, alv 0 %)

§ 36 Kirjastoaineiston hankinta

§ 37 Keskeytyspäätös verhojen, verhotarvikkeiden ja sälekaihtimien hankinnassa

§ 38 Kirjastomateriaalien kuljetusten hankinta eri kirjastojen välillä (200 000 euroa, alv. 0 %)

Tietohallintojohtajan päätökset

§ 64 Asiakas- ja potilastietojärjestelmän (APOTTI-järjestelmän) käyttöönottoon liittyvien vaiheen 18 tietojen poiminnan määrittely, suunnittelu-, toteutus- ja testaustyö sekä koordinointi ja seuranta VATJ:stä (212 040 euroa)

§ 69 BPC lisenssien hankinta SAP/BI-järjestelmään (72 876,32 euroa)

§ 74 Kuntatilastoinnin raportoinnin suunnittelun ja projektisuunnittelun hankinta SAP-järjestelmään (32 000 euroa)

§ 75 ServiceNow -lisälisenssien hankinta (35 670 euroa)

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 4

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään olla ottamatta kaupunginhallituksen käsiteltäväksi esittelyosassa mainituissa pöytäkirjoissa olevia ottamiskelpoisia päätöksiä ja esittelyosassa mainittuja päätöksiä.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: lakiasiat ja päätösvalmistelu

5 §

Tiedoksi oikaisuvaatimuksen peruuttaminen vahingonkorvausta koskevassa asiassa 87 §/2020

VD/6026/03.01.02.00/2020

RV/HN/HY-L/MP/AH

Kaupunginhallitus jätti kokouksessaan 25.1.2021 oikaisuvaatimuksen pöydälle odottamaan lisäselvitystä. Hakija pyysi 16.3.2021, että asian käsittelyä kaupunginhallituksessa lykättäisiin, koska hakija oli saanut urakoitsijan vastuuvakuutusyhtiön kanssa solmittua tyydyttävän esisopimuksen. Hakija ilmoitti peruvansa oikaisuvaatimuksen 27.5.2021.

Vantaan kaupungin tilaamana tehtiin syksyllä 2019 sadevesi- ja viemäriurakka Kaunokkitiellä ja -kujalla. Urakan aikana muun muassa jätevesipumppu rikkoutui ja nosti jätevettä talojen tarkastuskaivosta maanpinnalle. Jätevesi kasteli korvauksen hakijan omistaman rakennuksen kivijalkaa ja rakenteita. Asia käsiteltiin urakoitsijan vastuuvakuutusyhtiössä, joka korvasi rakennukselle aiheutuneet vauriot vahinkoa edeltäneeseen tasoon. Vakuutusyhtiön lausunnon mukaan kosteudet olivat rasittaneet rakennuksen alapohjaa jo ennen vahinkoa.

Urakoitsijan vastuuvakuutusyhtiön lisäksi hakija haki korvausta Vantaan kaupungilta. Vahingonkorvauksen hakijan nähtiin saaneen korvauksen virheestä urakoitsijan vastuuvakuutuksesta eikä sen ylittävältä osalta nähty olleen esitetty näyttöä siitä, miksi vahingonkorvausvastuu ylittävältä osalta kohdistuisi Vantaan kaupunkia kohtaan. Hakija teki oikaisuvaatimuksen korvauspäätöksestä, mutta on nyt perunut kyseisen oikaisuvaatimuksensa. Näin ollen asian käsittely kaupunginhallituksessa raukeaa.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 5

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi oikaisuvaatimuksen raukeaminen.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

6 §

Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 34 / 2021

VD/1248/03.01.02.00/2021

RV/HN/AH

Hakija on toimittanut Vantaan kaupungille vaatimuksen, jolla hän vaatii vahinkorahaston asiamiehen päätöksen § 34 / 2021 oikaisemista. Alun perin hakija on esittänyt Vantaan kaupungille 610 euron vahingonkorvausvaatimuksen Koisorannan kriisikeskuksesta kadonneesta omaisuudesta.

Vahinkorahaston asiamies on 6.4.2021 hylännyt hakijan korvausvaatimuksen sillä perusteella, että omaisuuden häviäminen ei ole johtunut Koisorannan kriisikeskuksen henkilökunnan tuottamuksesta. Nyt käsiteltävässä oikaisuvaatimuksessa hakija edelleen vaatii, että Vantaan kaupungin on suoritettava vahingonkorvauksena hakijalle lukitusta huoneesta kadonneen omaisuuden kustannukset yhteensä 520 euroa.

Hakija on esittänyt oikaisuvaatimuksensa perusteeksi seuraavaa: ”Vahinkorahaston asiamiehen selvityksissä ja perusteluissa todetaan, että ”Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 ja 2 §:n mukaan kunta on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka kunnan työntekijä tai viranhaltija virheellään tai laiminlyönnillään työssä on aiheuttanut.” Lisäksi todetaan, että ”Koska vahingon ei ole näytetty johtuneen Vantaan kaupungin henkilökunnan toiminnasta aiheutuneesta huolimattomuudesta tai tuottamuksesta tulee korvausvaatimus hylätä” lisäksi päätöksessä mainitaan ”Vahingonkorvauslain 2 luvun 1§:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.”

Asianomaisena olen sitä mieltä, että kyseessä on nimenomaan se, että kunnan työntekijän toiminnasta on aiheutunut vahinkoa tässä tapauksessani. Tapahtuma-aikoina (13.1.2021, 15.1.2021 ja 22.1.2021) Koisorannan palvelukeskuksessa on ollut lukittu huone, jossa asiakas (minä) voinut säilyttää tavaroitaan. Tavaroiden on tullut olla nimettynä. Tässä kyseisessä huoneessa / varastossa ei ole ollut tapahtumahetkellä eli tammikuussa lukittuja lokeroita, niin kuin tällä hetkellä on. Huoneessa on ollut ainoastaan avoimet hyllyt. Tapahtuma-ajankohtina on henkilökunta avannut lukollisen varaston oven, ja heidän on pitänyt valvoa ovella tavaroiden otto, käytännössä siis, että toinen asiakas ei ota toisen asiakkaan tavaroita. Näin ei henkilökunta ole toiminut tapauksessa mainittuina päivinä, joka on mahdollistanut tavaroideni anastuksen. Kyse on nimenomaan henkilökunnan eli työntekijän ja tai viranhaltijan laiminlyönnistä työstä. Olen keskustellut asiasta palvelukeskuksen esimiehen kanssa tästä asiasta (maaliskuu 2021) ja nimennyt työntekijät, jotka eivät ole toimineet ohjeistuksen mukaisesti. Olen keskustellut asiasta myös muun henkilökunnan kanssa. Lukolliset tavaransäilytyskaapit tuohon samaan huoneeseen ovat tulleet Koisorannan palvelukeskukseen helmikuun loppupuolella. Sen jälkeen varastelua ei ole kohdallani ilmennyt. Henkilökunta valvoo edelleen asiointia tuossa huoneessa lukollisista kaapeista huolimatta. ”

Koisorannan kriisikeskuksen esimiehen toimittamasta selvityksestä vahinkorahastolle ilmenee, että kun asiakas saapuu kriisikeskukseen, hän jättää tavaransa niemellä varustettuna laukkuvarastoon. Asiakas majoittuu makuusaliin, jossa on pelkästään vuoteet. Asiakas saa viedä makuusaliin ainoastaan välttämättömät tavarat, esim. vaihtovaatteet ja puhelimen. Asiakkaan saapuessa palveluun hänelle kerrotaan, että hän vastaa itse omaisuudestaan. Asiakkaiden laukkuvarastoon laitettavia tavaroita ei luetteloida, joten henkilökunnalla ei välttämättä ole tietoa mitä tavaroita säilytyksessä on. Kun asiakas

tarvitsee säilytyksessä olevia tavaroita, henkilökunta aukaisee laukkuvaraston asiakkaalle ja valvoo parhaansa mukaan, että asiakas ottaa vain hänelle kuuluvia tavaroita. Asiakas ei ole nimennyt kriisikeskuksen esimiehelle henkilöitä, jotka olisivat laiminlyöneet valvontatehtävänsä, vaikka hän niin oikaisuvaatimuksessaan kertoo tehneensä.

Vahinkorahaston asiamies toteaa, että vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.

Kaupungin vahingonkorvausvelvollisuus perustuu useimmissa tapauksissa ns. isännänvastuuseen. Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 ja 2 §:n mukaan kunta on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka kunnan työntekijä tai viranhaltija virheellään tai laiminlyönnillään työssä on aiheuttanut.

Koisorannan kriisikeskuksen antaman lausunnon mukaan asiakkaan saapuessa palveluun hänelle kerrotaan, että hän vastaa itse omaisuudestaan. Asiakkaiden tavaroita ei luetteloida vaan tavarat säilytetään nimettynä laukkuvarastossa. Henkilökunta avaa varaston tarvittaessa asiakkaalle ja parhaansa mukaan valvoo, että asiakas käy omien tavaroidensa luona.

Vahinkorahaston asiamies esittää, että hakijan oikaisuvaatimus tulisi hylätä.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 6

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään edellä mainituin perustein hylätä hakijan oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätöksestä § 34 / 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:

vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

7 §

Oikaisuvaatimus vahingonkorvausta koskevaan vahinkorahaston asiamiehen päätökseen § 40 / 2021

VD/2442/03.01.02.00/2021

RV/HN/AH

Hakija on toimittanut Vantaan kaupungille vaatimuksen, jolla hän vaatii vahinkorahaston asiamiehen päätöksen § 40 / 2021 oikaisemista. Alun perin hakija on esittänyt Vantaan kaupungille 728 euron vahingonkorvausvaatimuksen Myyrmäen vanhustenkeskuksessa kadonneiden silmälasien korvaamiseksi.

Vahinkorahaston asiamies on 11.5.2021 hylännyt hakijan korvausvaatimuksen sillä perusteella, että silmälasien häviäminen ei ole johtunut Myyrmäen vanhustenkeskuksen henkilökunnan tuottamuksesta. Nyt käsiteltävässä oikaisuvaatimuksessa hakija edelleen vaatii, että Vantaan kaupungin on suoritettava vahingonkorvauksena hakijalle kadonneiden silmälasien kustannukset alkuperäisen vaatimuksen mukaisesti.

Hakija on esittänyt oikaisuvaatimuksensa perusteeksi seuraavaa: ”Päätöksen perusteena ollut asumispalveluiden esimiehen selvityksessä on asiavirhe: ”...mutta erikseen laseja ei ole merkitty asiakkaan nimellä.” Tosin kuin esimiehen selvityksessä väitetään, asiakkaan lasit olivat erikseen merkitty asiakkaan nimellä tarralla. Olen merkinnyt ohjeiden mukaan huolella kaikki asiakkaan tavarat pesun kestäville nimitarroilla ennen hoivakotiin viemistä. Asiakas tarvitsee ja on tarvinnut silmälasia lapsesta lähtien ja siksi kadonneiden lasien tilalle oli välttämätön tarve hankkia korvaavat silmälasit. Muistisairaudesta johtuen silmälasien käyttö oli hoitajien avun varassa. ”

Asumispalveluiden esimiehen antamassa selvityksessä vahinkorahastolle ilmenee, asiakas on ollut ko. aikaan 1–2 hoitajan avustettava. Asiakas oli sijoitettuna kahden hengen huoneeseen, jossa ollut fyysisesti hyväkuntoinen muistisairas asiakas huonetoverina. Asiakas on voinut myös ruokailutilanteessa yleisissä ottaa silmälasit itse päästään pöydälle, josta ne ovat voineet kulkeutua vahingossa toisen asiakkaan mukana jonnekin. Silmälasista ei ole merkintää asiakkaan tiedoissa erikseen, että laseissa olisi tarra. Haastattelemalla lisää hoitajia, hoitajien kertoman mukaan, laseissa on saattanut olla asiakkaan nimellä merkitty tarra, mutta tästä ei ole varmaa tietoa.

Vahinkorahaston asiamies toteaa, että vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys.

Kaupungin vahingonkorvausvelvollisuus perustuu useimmissa tapauksissa ns. isännänvastuuseen. Vahingonkorvauslain 3 luvun 1 ja 2 §:n mukaan kunta on velvollinen korvaamaan vahingon, jonka kunnan työntekijä tai viranhaltija virheellään tai laiminlyönnillään työssä on aiheuttanut.

Asiassa esitetyn lausunnon / selvityksen perusteella laseja on etsitty asiakkaan tavaroista sekä yksiköstä hoitajien toimesta, niitä kuitenkin löytämättä. Yksikköön ei ole palautettu ”ylimääräisiä” laseja esim., jos ne olisivat menneet toisen asiakkaan mukana kotiin. Henkilökunnalla ei ole tarkkaa tietoa missä vaiheessa silmälasit ovat kadonneet.

Vahinkorahaston asiamies esittää, että hakijan oikaisuvaatimus tulisi hylätä.

Oikaisuvaatimus, vahinkorahaston asiamiehen päätös sekä vahinkorahaston päätöksen valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 7

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään edellä mainituin perustein hylätä hakijan oikaisuvaatimus vahinkorahaston asiamiehen päätöksestä § 40 / 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Lisätiedot:

vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

8 §

Vakuutusyhtiön takaisinsaantivaatimus

VD/9005/03.01.02.00/2020

RV/JI/HN/HY-L

Vakuutusyhtiö Protector on esittänyt 42 936,30 euron takaisinsaantivaatimuksen Vantaan kaupungille. Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaisesti yli 30 000 euron (alv 0 %) vahingonkorvauksista päättää kaupunginhallitus (hallintosääntö 1.1.2021, 9. luku § 1, kohta 45.). Takaisinsaantivaatimusta esitetään hylättäväksi.

Takaisinsaantivaatimuksen mukaan vahingon kärsinyt liukastui 23.2.2018 klo 5.55 kävellessään kevyenliikenteenväylällä Sandbackanraitilla. Liukastuminen tapahtui Sandbackanraitilla Kärjäkujan ja Ylästöntien välisellä osuudella. Vahingonkärsineen ilmoituksen mukaan kaatuminen johtui vahinkopaikan liukkaudesta.

Vakuutusyhtiö Protector on ollut asiasta ensimmäisen kerran yhteydessä Vantaan kaupunkiin 23.2.2018, jolloin heitä on ohjattu tarvittaessa tekemään kaupungille takaisinsaantivaatimus. Protector on toimittanut takaisinsaantivaatimuksen kaupungille vasta 28.10.2020.

Vahinkotapahtuman aikaan kaupungin vastuuvakuutus on ollut vakuutusyhtiö IF:ssä. IF on ilmoittanut 29.4.2021, että se ei ota asiaa käsittelyyn, koska kaupungin vakuutus on päättynyt IF:ssä 31.12.2018 ja vakuutusehtojen mukaan vahinkoilmoitus olisi tullut tehdä vakuutuksen voimassaoloaikana todetusta vahinkotapatumasta yhden vuoden kuluessa vakuutuksen päättymispäivästä.

Vahingonkorvauslain 2 luvun 1 §:n mukaan korvausvelvollisuus syntyy sille, joka tahallaan tai huolimattomuudellaan aiheuttaa toiselle vahinkoa. Korvauksen hakijan tulee osoittaa aiheutunut vahinko, vahingonaiheuttajan tuottamus sekä näiden välinen syy-yhteys. Vahingonkärsijällä on myös velvollisuus mahdollisuuksiensa mukaan rajoittaa kärsimänsä vahingon määrää.

Kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta annetun lain 3 §:n mukaan kadun kunnossapito käsittää ne toimenpiteet, joiden tarkoituksena on pitää katu liikenteen tarpeiden edellyttämässä tyydyttävässä kunnossa. Kunnossapidon tason määräytymisessä otetaan huomioon kadun liikenteellinen merkitys, liikenteen määrä, säätila ja sen ennakoitavissa olevat muutokset, vuorokaudenaika sekä eri liikennemuotojen, kuten moottoriajoneuvoliikenteen, jalankulun ja polkupyöräilyn, tarpeet sekä terveellisyys, liikenneturvallisuus ja liikenteen esteettömyys.

Vantaan kaupungin kunnossapitoyksikön antaman lausunnon mukaan katujen kunnossapidossa ei ole ollut kevyenliikenteen väylillä liukkaudentorjunnan toimenpidetarvetta 23.2.2018, eikä edeltävinä lähipäivinä. Edeltävän viikon ajanjakso on ollut hyvin kylmä (-10...-25 astetta pakkasella) ja sateeton. Liukastumisajankohtana keliolosuhteet ovat olleet lumipolanteiset ja hiekoitushiekkaa edellisten hiekoituksen jäljiltä on ollut, koska minkäänlaisia auraustoimenpiteitä ei ole ollut edellisen hiekoituksen jälkeen. Kevyenliikenteen väylien edellinen hiekoitus on suoritettu 15.2.2018. Sandbackanraitti on hoitoluokituksessa III-luokan katuverkkoa.

Keliolosuhteet 23.2.2018 klo 7: Ilman ja pinnan lämpötilat reilusti pakkasella n. -21...-22 astetta, selkeää ja poutaa, tienpinnat lumipolanteisia. Kunnossapidon näkökulmasta/laatuvaatimusten mukaan toimenpiteille ei ole ollut tarvetta 23.2.2018 ja toimenpiteiden osalta kyseessä ei ole ollut kunnossapidon laiminlyönnistä.

Kaupungin suorittamat liukkaudentorjunnan toimenpiteet voidaan katsoa olleen kunnossapitolain tarkoittamalla tavalla riittäviä kadun pysyttämiseksi tyydyttävässä kunnossa. Kaupungin toiminnassa ei ole todettua laiminlyöntejä. Näin ollen Vantaan kaupungin ei voida katsoa olevan vastuussa syntyneestä vahingosta, eikä korvausvaatimusta voida hyväksyä.

Takaisinsaantivaatimus, valmisteluvaiheessa käytössä ollut lausunto ja muu asiaan vaikuttanut materiaali ovat kaupunginhallituksen jäsenten nähtävillä extranetissä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 8

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään edellä mainituin perustein hylätä Vakuutusyhtiö Protectorin takaisinsaantivaatimus 42 936,30 euroa.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

vahinkorahaston asiamies Hannele Nordman, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

9 §

Apulaiskaupunginjohtajan viran auki julistaminen

VD/6148/01.01.01.01/2021

RV/K-ML/S-AP/LS

Apulaiskaupunginjohtaja Hannu Penttilä on irtisanoutunut kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan virasta (vakanssinumero 000014) 1.9.2021 alkaen. Hallintosäännön mukaan viran julistaa hakuun kaupunginhallitus.

Vantaan kaupungin 1.8.2021 voimaan tulevan hallintosäännön mukaan kaupunkiympäristön toimialaa johtaa kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtaja.

Kaupunkiympäristön toimiala vastaa:

- kaupunkiympäristölautakunnalle ja lupajaostolle sekä kaupunkitilalautakunnalle kuuluvien
- asioiden valmistelusta ja täytäntöönpanosta;
- kestävän kaupunkikehityksen edistämisestä
- kaavoituksesta ja maankäytön suunnittelusta, sekä rakennusvalvonnasta
- julkisen kaupunkitilan suunnittelusta, rakentamisesta ja kunnossapidosta
- liikennesuunnittelusta ja pysäköinninvalvonnasta
- ympäristösuojelusta ja ympäristöterveydenhuollosta
- maanhankinnasta ja luovutuksesta
- kaupungin toimitiloista.

Kaupunkiympäristön apulaiskaupunginjohtajan toimivalta ilmenee Vantaan kaupungin hallintosäännön kohdista 2 luku 7 § ja 6 luku 2 §.

Apulaiskaupunginjohtajan viran kelpoisuusehtona on virkaan soveltuva ylempi korkeakoulututkinto, tehtävän edellyttämä kokemus toimialalta, käytännössä saavutettu johtamiskokemus sekä suomen kielen hyvä ja ruotsin kielen tyydyttävä suullinen ja kirjallinen taito.

Viran täytössä on syytä lukea hakijan eduksi suuren organisaation johtamiskokemus, strategia- ja talousosaaminen sekä kaupunkirakenteen kehittämisen tuntemus. Lisäksi hakijalta edellytetään kykyä kehittää nykyaikaista, modernia kaupunkia ja sen keskustoja sekä kaupungin liikenneyhteyksiä. Muusta kielitaidosta kuin suomen tai ruotsin kielestä on etua, mutta englannin kielen taito on välttämätön. Edellä mainittuja asioita on tarkoitus korostaa hakuilmoituksessa.

Viran kokonaispalkkaus on tällä hetkellä 12079,42 euroa ja apulaiskaupunginjohtajalla on luontaisetuina auto ja puhelin.

Virka laitetaan hakuun elo-syyskuussa. Valmistelua varten tullaan syyskuussa kaupunginhallituksessa perustamaan toimikunta. Toimikunnan esittelijänä suunnitellaan toimivan kaupunginjohtaja, sihteerinä hallintoasiantuntija kuntademokratian toimialalta ja asiantuntijajäsenenä henkilöstö- ja konsernihoitaja.

Hallintosäännön 14 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää apulaiskaupunginjohtajan avoimen viran hoidosta. Kaupungininsinööri Henry Westlin on toiminut akj Hannu Penttilän 1. sijaisena.

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään julistaa haettavaksi kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan virka (vakanssinumero 000014) niin, että viranhaku on avoinna 20.8.– 16.9.2021 välisen ajan.

Käsittely:

Kaupunginjohtaja täydensi esityslistatekstiä lisäämällä seuraavan virkkeen: ”*Hallintosäännön 14 luvun 2 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää apulaiskaupunginjohtajan avoimen viran hoidosta. Kaupungininsinööri Henry Westlin on toiminut akj Hannu Penttilän 1. sijaisena.*”

Kaupunginjohtaja täydensi päätösesitystä lisäämällä kohdan b) “[Päätetään] *nimetä apulaiskaupunginjohtajan avoimen viran hoitajaksi DI Henry Westlin 1.9.2021 alkaen siihen saakka, kunnes virkaan valittu ottaa tehtävän vastaan - max 31.12.2021 saakka.*”

Päätös:

Päätettiin

- a) julistaa haettavaksi kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan virka (vakanssinumero 000014) niin, että viranhaku on avoinna 20.8.– 16.9.2021 välisen ajan, ja
- b) nimetä apulaiskaupunginjohtajan avoimen viran hoitajaksi DI Henry Westlin 1.9.2021 alkaen siihen saakka, kunnes virkaan valittu ottaa tehtävän vastaan - max 31.12.2021 saakka.

Täytäntöönpano: Henkilöstö- ja konsernipalvelut

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

henkilöstö- ja konsernijohtaja Kirsi-Maria Lievonen, puh. 040 570 5593, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

10 § Vantaan kaupungin edustusohjeiden päivittäminen

VD/5243/00.01.01.01/2014

RV/NK/AH

Kaupunginhallitus on hyväksynyt edustusohjeet 9.6.2014 § 7. Voimassa olevat edustusohjeet on koettu kirjoitusasultaan jäykäksi ja raskaslukaiseksi. Uusien edustusohjeiden valmistelussa tarkoituksena on ollut päivittää ohjeet vastaamaan paremmin tätä päivää ja tehdä ohjeesta lukijaystävällisempi rakennetta keventämällä. Teknisinä korjauksina ohjeista on poistettu turhat toistot ja uusilla väliotsikoinneilla ja kappalejaotuksilla ohjetta on selkeytetty.

Ohjetta on käsitelty kaupungin johtoryhmässä 26.4.2021 ja koko kaupungin yhteistoimintaryhmässä (YTR) 18.5.2021. Järjestöjen pääluottamusmiehillä ei ollut huomautettavaa edustusohjeiden sisältöön. Edustusohjeiden sisältöön on tehty kaupungin johtoryhmän linjausten perusteella seuraavat keskeiset sisältöä koskevat muutokset:

- Ohjeen 4 lukua sovelletaan myös kaupungin konserniyhtiöihin
- Ohjeen 4 lukuun on lisätty uusina kappaleina maksullisiin tilaisuuksiin osallistuminen ja sponsorointi
- Ohjeesta poistettu henkilöstön palkitseminen ja erityispalkkiot, koska ne ovat palvelussuhdekäsikirjassa
- Kaupungin sisäisissä tilaisuuksissa ainoastaan työajan jälkeen voidaan tarjoilla ensisijaisesti mietoja alkoholijuomia
- Yksityisten (yritykset, järjestöt, yhdistykset tms.) tarjoamista matkoista tulee aina kieltäytyä

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 10

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä liitteen mukaiset edustusohjeet, ja
- b) todeta, että edustusohjeet tulevat voimaan 1.7.2021.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Vantaan kaupungin edustusohjeet (luonnos)
- Vantaan kaupungin voimassa olevat edustusohjeet

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

lakimies Niina Kolju, puh. 040 5149 558, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

(Luonnos)

Edustusohjeet

Vantaan kaupunki

Vantaan kaupunginhallituksen 15.6.2021 hyväksymä

Voimassa 1.7.2021 lukien

Sisällys

1.	OHJEEN TAVOITTEET JA SOVELTAMISALA.....	1
2.	TILAISUUKSIEN JÄRJESTÄMINEN.....	1
2.1.	YLEISET PERIAATTEET.....	1
2.2.	TILAISUUKSIEN JÄRJESTÄMISPAIKKA.....	2
2.3.	TARJOILU VANTAAN HENKILÖSTÖN SISÄISSÄ TILAISUUKSISSA.....	2
2.4.	TARJOILU EDUSTUSTILAISUUKSISSA.....	3
2.5.	KULUJEN MAKSAMINEN.....	3
3.	LAHJAT.....	4
3.1.	MERKKIPÄIVÄLAHJAT.....	4
3.2.	LIKELAHJAT.....	4
4.	ULKOPUOLISEN TAHON TARJOAMIEN ETUJEN JA TARJOILUN VASTAANOTTAMINEN.....	5
4.1.	LAINSÄÄDÄNTÖ.....	5
4.2.	EDUN VASTAANOTETTAVUUDEN ARVIOIMINEN.....	6
4.2.1.	Matkojen vastaanottaminen.....	8
4.2.2.	Tarjoilun ja muun vieraanvaraisuuden vastaanottaminen.....	9
4.2.3.	Lahjojen vastaanottaminen.....	10
4.2.4.	Maksullisiin tilaisuuksiin osallistuminen.....	11
4.2.5.	Sponsorointi.....	11

1. Ohjeen tavoitteet ja soveltamisala

Ohjeen tarkoituksena on selventää Vantaan kaupungin edustamista koskevat käytännöt. Ohje sisältää tilaisuuksien järjestämisen, edustuslahjojen tilaamisen ja ulkopuolisen tahon tarjoamien etujen vastaanottamisen menettelytavat.

Ohje koskee kunnan viranhaltijoita, työntekijöitä ja luottamushenkilöitä. Ohjeen lukua 4 sovelletaan myös konserniyhtiöihin. Markkinaehtoisen konserniyhtiön (Vantaan Energia Oy) osalta ohjeen 4 luvun lisäksi yhtiön on mahdollista täsmentää ohjeita omilla ohjeillaan ja säännöillään.

Ohjetta sovelletaan sekä sisäisiin tilaisuuksiin että ulkoisiin sidosryhmille järjestettäviin edustustilaisuuksiin.

Sisäisiä tilaisuuksia ovat esimerkiksi palaverit, kokoukset, kaupungin järjestämät koulutukset, kehittämispäivät, tulos- ja kehityskeskustelut sekä vastaavat tilaisuudet. Sisäisiin tilaisuuksiin ei lueta luottamushenkilökokouksia ja –seminaareja.

Edustustilaisuudet ovat kaupungin ulkopuolisille tahoille järjestettäviä tilaisuuksia (mm. kutsuvierastilaisuudet, juhlavastaanotot, elinkeinopäivä tai muut seminaarit ja ulkomaisten delegaatioiden vierailut) ja niiden tavoitteena on tehdä kaupunkia tunnetuksi. Kaupungin järjestämän edustustilaisuuden tai vieraanvaraisuuden osoittamisen tehtävänä on tukea kaupungin strategisten tavoitteiden saavuttamista. Edustustilaisuuksien tulee liittyä kaupungin tehtäviin ja toimialaan.

Ohjeen laadinnassa lähteenä on käytetty Kuntaliiton ohjeistusta (Yleiskirje 17/2017) sekä hyödynnetty muiden kuntien vastaavia ohjeistuksia.

2. Tilaisuuksien järjestäminen

2.1. Yleiset periaatteet

Kaikessa tarjoilussa sekä tilaisuuksien järjestämisessä tulee noudattaa **säästäväisyyttä sekä kohtuutta**. Tarjoilun suhteen on noudatettava tarkkaa harkintaa sen suhteen, mikä on kullekin tilaisuudelle kohtuullinen ja normaalin vieraanvaraisuuden mukainen tarjoilun taso. Jotta henkilöstön toiminta ja kohtelu olisi tasavertaista ja yhdenmukaista, on kaikkien syytä noudattaa samoja periaatteita ja ohjeita koskien lahjoja, tarjoilua ja edustamista. Omalla toiminnallaan Vantaan kaupunki voi myös edistää hyvää virkamiesetiikkaa ja –moraalia. Tähän kuuluu mm. sellaisten yhtenäisten toimintatapojen omaksuminen, jotka turvaavat kuntalaisten luottamuksen kunnan toimintaan riippumattomana ja puolueettomana viranomaisena.

Tilaajan tulee varmistaa ennen tilausta, että tilaisuuden järjestämiseen on määräraha ja että isoista tilaisuuksista tehdään hallintosäännön mukainen viranhaltijapäätös tai toimielinpäätös.

Tilaisuuksien järjestämisessä sovelletaan myös Vantaan kaupungin yleisiä hankintaohjeita ja hankintojen tilausohjeita.

2.2. Tilaisuuksien järjestämispaikka

Vantaan kaupungin tilaisuudet tulee ensisijaisesti järjestää Vantaan kaupungin omissa tiloissa. Muita tiloja voidaan käyttää, jos Vantaan kaupungilla ei ole

käytettävissä tilaisuuden järjestämiseen sopivia tiloja. Tiloja valittaessa tulee pyrkiä kustannustehokkuuteen.

Luottamushenkilöiden seminaareista päättää ko. toimielin.

Palvelun tarjoajalta kysytään kirjallinen tarjous ennen tilaisuuden järjestämistä.

2.3. Tarjoilu Vantaan henkilöstön sisäisissä tilaisuuksissa

Lähtökohtaisesti sisäisissä tilaisuuksissa ei järjestetä tarjoilua, ellei kyseessä ole koko päivän kestävä seminaari tai muu koko päivän kestävä tilaisuus. Myös työhyvinvointi- ja virkistyspäivänä tarjoilua voidaan järjestää pois lukien alkoholitarjoilu.

Erityistilanteissa, kuten esimerkiksi juhlapyhien yhteydessä joululounas tai -kahvit ovat sallittuja.

Maltillinen, ensisijaisesti mieto alkoholitarjoilu voi tulla kyseeseen työajan jälkeen järjestettävien merkkipäivien ja erikoistilaisuuksien yhteydessä. Myös henkilön siirtymistä eläkkeelle voidaan juhlistaa pienimuotoisella, kohtuullisella alkoholitarjoilulla.

Alkoholitarjoilun yhteyteen on aina varattava myös alkoholiton vaihtoehto.

Henkilöstön kahvitaukojensa aikana käyttämät kahvit ja kahvileivät tulee jokaisen kustantaa itse.

2.4. Tarjoilu edustustilaisuuksissa

Ulkoisissa edustustilaisuuksissa tavanomaisena vieraanvaraisuutena vieraille voidaan tarjota kahvi- tai ruokatarjoilu. Tarjoilu tulee suhteuttaa tilaisuuden luonteeseen ja tarkoitukseen. Esimerkiksi juhlavastaanottojen yhteydessä tai korkea-arvoisia vieraita isännöidessä on hyväksyttävää järjestää juhlavampaa tarjoilua.

Erityisissä tilaisuuksissa, kuten korkea-arvoisten vieraiden vastaanotoilla ja juhlaseminaareissa, sekä työajan jälkeen kestävässä seminaareissa voidaan järjestää kohtuullinen alkoholitarjoilu. Mahdollisilla jatkoilla kaupunki ei kustanna tarjoiluja.

Alkoholitarjoilun yhteyteen on aina varattava myös alkoholiton vaihtoehto.

2.5. Kulujen maksaminen

Tarjoilu- ja edustuskulut, tilaisuuksien järjestämisestä aiheutuvat muut kulut ja matkakulut voidaan maksaa laskulla, kululaskuna tai kaupungin Eurocard-maksuaikakortilla. Kortin käytössä tulee noudattaa **”Eurocard - maksuaikakortti ja -hankintatili”** -ohjetta.

Laskutuksesta sovitaan palveluntarjoajan kanssa etukäteen.

Kaikista kuluista tulee olla kuitit ja niihin liitetyt riittävät selvitykset, joista käy ilmi maksun peruste, maksun saaja ja summa. Tarjoilujen osalta liitteistä on käytävä ilmi talouspalveluiden käsikirjan ohjeiden mukaisesti kenelle ja kuinka monelle hengelle tarjoilu järjestettiin, sekä mihin tilaisuuteen tarjoilu liittyi. Em. tiedot on mahdollista ilmoittaa esimerkiksi myös Rondon kommenttikentässä (muistilapulla).

Jos selvitykset puuttuvat tai ovat puutteellisia, kuluja ei tule hyväksyä. Perusteettomat kulut peritään tilaajan tai maksukortin haltijan palkasta.

Tilaaja tai maksukortin haltija ei saa itse hyväksyä omia kululaskujaan.

3. Lahjat

3.1. Merkkipäivälahjat

Merkkipäivälahjoja annettaessa noudatetaan Vantaan kaupungin merkkipäivistä antamia ohjeista (**Ohjeet merkkipäivien huomioimiseksi sekä ansio- ja kunniamerkkien ja arvonimien hakemisesta**). Merkkipäiväksi katsotaan kaupungin palveluksessa olevan 50- ja 60-vuotispäivät sekä eläkkeelle siirtyminen.

Vantaan kaupunki huomioi myös luottamushenkilön 50-, 60-, ja 70-vuotispäivät merkkipäivälahjalla.

3.2. Liikelahjat

Kaupungin antamien liikelahjojen valikoimasta, brändinmukaisuudesta ja tilauskäytännöistä vastaa kaupunkistrategian ja johdon toimialan viestintäyksikkö. Liikelahjojen kustannuksista vastaa lahjan antava toimiala tai palvelualue.

Merkittävien yhteistyökumppaneiden merkkipäivien kunniaksi voidaan antaa tavanomaisia lahjoja (esine, aineeton lahja tai lahjoitus hyväntekeväisyystilille). Myös yhdistyksiä tai yhteisöjä voidaan muistaa kaupungin lahjalla niiden täyttäessä 25, 50, 75 ja 100 vuotta jne.

Lahjan antamisessa noudatetaan kaupungin merkkipäiväohjetta.

4. Ulkopuolisen tahon tarjoamien etujen ja tarjoilun vastaanottaminen

4.1. Lainsäädäntö

Kaupungin toiminnan tulee olla luotettavaa, tasapuolista sekä avointa. Tästä syystä lainsäädäntö sisältää säännöksiä, jotka määrittelevät kunnan henkilöstön mahdollisuudet ottaa vastaan ulkopuolisen tahon tarjoamia etuja ja tarjoilua.

Kunnallisesta viranhaltijasta annetun lain 17 §:n sekä rikoslain 40 luvun 1 §:n mukaan kunnan viranhaltija ei saa pyytää, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista etua, jolla **vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan** hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Rikoslain 40 luvun 2 §:ssä on säädetty lahjuksen ottamisen törkeästä tekemuodosta, ja 3 §:ssä on lievemmän lahjusrikkomuksen tunnusmerkistö. Lahjusrikkomus täyttyy jo, kun edun vastaanottaminen **on omiaan heikentämään luottamusta** viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen. Edellä mainitun kaltaisen edun vastaanottaminen voi olla rangaistavaa myös rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaisena virkavelvollisuuden rikkomisena tai 10 §:n mukaisena tuottamuksellisena virkavelvollisuuden rikkomisena.

Lahjuksen antamisesta ja lahjuksen ottamisesta voi myös olla kyse, jos kunnallinen osakeyhtiön palveluksessa oleva, hallituksen jäsen tai toimitusjohtaja tarjoaa taloudellisia etuja kunnan henkilöstölle, päätöksentekijöille tai elinkeinoharjoittajana toimivalle yhteisölle tai sen

edustajalle tai palveluksessa olevalle. Lahjuksen ottamisesta ja lahjuksen antamisesta elinkeinotoiminnassa säädetään rikoslain 30 luvussa.

On tärkeää huomata, että edun vastaanottaminen voi tulla rangaistavaksi myös **tuottamuksellisesti**, eli virkavelvollisuuden rikkomisen ei tarvitse olla tahallista. Toisin sanoen myös **huolimattomuuttaan** vastaanotettu etu voi olla lainvastainen. Tästä syystä on suhtauduttava kaikkiin tarjottuihin etuihin varovaisesti.

4.2. Edun vastaanotettavuuden arvioiminen

Jokaista tilannetta arvioidaan erikseen. Niinpä ei ole mahdollista asettaa tarkkoja euromääräisiä rajoja sille, millaisia etuja kunnan henkilöstö voi ottaa vastaan. Jokaisen tulee itse arvioida tilannekohtaisesti, onko tarjottu etu hyväksyttävä. Hyväksyttävyyden arviointikriteerinä on, voiko edun vastaanottaminen **heikentää luottamusta viranomaisen, viranhaltijan, julkishallinnon työntekijän tai luottamushenkilön toiminnan tasapuolisuuteen.**

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon mm. seuraavat seikat:

- tarjotun edun arvo
- mahdollisuus vaikuttaa edun tarjoajaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun tai tarjoajaa koskeviin tuleviin ratkaisuihin
- viranhaltijan tai työntekijän asema sekä tehtävät kunnan organisaatiossa

- edun liittyminen tehtävien suorittamiseen sekä edun tarpeellisuus tehtävien suorittamisen kannalta
- pyritäänkö tarjotulla edulla vaikuttamaan viranhaltijan, työntekijän tai luottamushenkilön toimintaan ja
- onko lahjan vastaanottaminen ulkopuolisesta näkökulmasta omiaan heikentämään luottamusta kaupungin toimintaan.

Tärkeintä on huomata, että arviointi tulee suorittaa myös ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta. Näin ollen ei riitä, että henkilö itse kokee, ettei etu vaikuta hänen toimintaansa, vaan tilanteessa tulee myös arvioida miltä edun vastaanottaminen näyttää ulospäin. Mikäli ulkopuolinen taho voi kokea edun vastaanottamisen heikentävän luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen, tulee edusta kieltäytyä silloinkin, kun etu ei liity virka-, työ- tai luottamustehtäviin. Yhtenä hyvänä arviointikriteerinä voidaan pitää sitä, jääkö henkilö edun vastaanottaessaan kiitollisuudenvelkaan tarjoajaa kohtaan. Vähäiseltäkin tuntuvan edun vastaanottaminen voi myös aiheuttaa negatiivista julkisuutta.

Mikäli tarjotun edun arvo on huomattava, edusta tulee kieltäytyä. Jos viranhaltija, työntekijä tai luottamushenkilö voi merkittävästi vaikuttaa edun tarjoajaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun, on syytä **kieltäytyä vastaanottamasta arvoltaan vähäisempiäkin etuja**. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun viranomaisen ratkaistavana on edun tarjoajaa koskeva asia.

Esim.

Korkein oikeus (KKO 2000:40) on katsonut, että **toistuva** vähäisten etujen vastaanottaminen on tulkittava virkavelvollisuuden rikkomiseksi tai lahjuksen vastaanottamiseksi.

Viranhaltija A on päättävässä asemassa kaupungin hankinnasta järjestettävässä tarjouskilpailussa. A:n on tässä tilanteessa syytä kieltäytyä kaikista hankintakilpailuun osallistuvien tahojen tarjoamista eduista, jotka eivät ole arvoltaan vähäisiä ja luonteeltaan tavanomaisia. A:n on syytä mm. maksaa omat ateriansa, mikäli hän osallistuu tarjouskilpailun osapuolen tilaisuuksiin.

Mikäli edun vastaanottaminen on katsottava kielletyksi näiden ohjeiden perusteella, **ei sen vastaanottaminen ole sallittua myöskään ns. yksityishenkilönä** loma- tai muuna vapaa-aikana.

On myös tärkeää huomata, että edun tarjoajaa koskevan hallintoasian käsittelyn päätyminen tai päätöksen tekeminen ei poista etujen vastaanottamisen rangaistavuutta. Niinpä myös päätöksen tekemisen jälkeen tarjotuista kyseenalaisista eduista on kieltäydyttävä.

Epäselvissä tilanteissa tulee kääntyä esimiehen puoleen. Kaupungin henkilöstöön kuuluvan tulee ilmoittaa esimiehelleen kaikista tilanteista, joissa puolueettomuus saattaa vaarantua. Pelkästään esimiehen hyväksyntä ei kuitenkaan yksiselitteisesti poista edun vastaanottamisen rangaistavuutta (näin on katsottu esimerkiksi KKO 1997:33). Etujen vastaanottaminen on siten aina edun vastaanottajan itsensä vastuulla. Niinpä edun hyväksyttävyyden jäädessä epäselväksi ei etua tule ottaa vastaan. Toisaalta hyväksyessään

alaiselle tarjotun lainvastaisen edun **esimieskin** voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Seuraavissa kappaleissa on käyty tarkemmin läpi erilaisia etutyyppejä ja niiden erikoispiirteitä. Kaikkien etutyyppeiden suhteen noudatetaan kuitenkin edellä esitettyjä arviointiperusteita.

4.2.1. Matkojen vastaanottaminen

Yksityisten yritysten, järjestöjen, yhdistysten tms. tarjoamista matkoista tulee aina kieltäytyä.

Valtion viranomaisen tai toisen kunnan tarjoamia matkoja voidaan lähtökohtaisesti ottaa vastaan, kun menettely ei kokonaisharkinnankaan perusteella vaaranna kaupungin toiminnalle asetettuja odotuksia. Samoin muut **viranomaisten väliseen kanssakäymiseen** liittyvät matkat, kuten Euroopan unionin toimielimen tarjoamat matkat tai viranomaisten kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät matkat, harvoin vaarantavat luottamusta viranomaisen toimintaan ja sen tasapuolisuuteen.

Arvioitaessa matkan hyväksyttävyyttä, tulee kuitenkin kiinnittää erityistä huomiota matkan arvoon, ohjelmaan ja luonteeseen. Matkasta tulee kieltäytyä, jos

- matka on luonteeltaan suuressa määrin virkistysmatkanomainen
- matkaan kuuluu paljon tarjoilua tai muuta kestitystä työluontoisen ohjelman jäädessä vähemmälle

- matka on tarjottu henkilölle, jolla on mahdollisuus vaikuttaa tarjoajan kunnassa vireillä olevan asian tai tulevaisuudessa tarjoaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun.

Vantaan kaupunki työnantajana korvaa kaikki henkilöstönsä työtehtäviin liittyvät matkakustannukset (palvelussuhdekäsikirja KO03 ja KO06).

Tarjotuista matkoista tulee aina ilmoittaa esimiehelle, joka tekee päätöksen matkamääräyksen antamisesta. Matkamääräystä varten esimiehelle tulee toimittaa kaikki matkaa koskeva materiaali (mm. matkasuunnitelma tai muu matkaa varten laadittu ohjelma). Annettu matkamääräys ei kuitenkaan poista rikosoikeudellista vastuuta, joten epäselvissä tilanteissa matkoista tulee kieltäytyä, vaikka esimies olisikin antanut matkamääräyksen.

Esim.

Korkein oikeus katsoi tapauksessa 1997:33, että virkamies oli syyllistynyt lahjuksen ottamiseen ja lahjusrikkomukseen osallistumalla yhdistyksen järjestämille urheilutapahtumamatkoille. Virkamies oli saanut osaan matkoista esimieheltään virkamääräyksen, mutta tämä seikka ei poistanut rangaistavuutta.

Jos esimies hyväksyy matkan, tulee esimiehen arvioida, kuka henkilöstön jäsen on virka- tai työtehtäviensä kannalta paras henkilö osallistumaan matkalle, vaikka matkan tarjoaja olisi tarjonnut matkan tietylle henkilölle. Matkalle tulee lähettää aina pätevin tai soveltuvin henkilö.

4.2.2. Tarjoilun ja muun vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Ulkopuolisen kustantamalle tavanomaiselle ja kohtuulliselle lounaalle tai päivälliselle voi osallistua. Lounas voi liittyä esimerkiksi tutustumistilaisuuteen tai kaupungin edustajaa on pyydetty luennoimaan ulkopuolisen järjestämässä tilaisuudessa. Julkisen, yksityisen tai järjestösektorilla toimivan yhteistyötahon kohdalla lounaiden lukumäärä on hyvä rajoittaa enintään muutamaan vuodessa ja noudattaa vastavuoroisuutta, jottei sellaista sidonnaisuutta, joka vaarantaisi luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen, pääse syntymään.

Lounaasta tai muusta tarjoilusta tulee kieltäytyä, jos

- Vantaan kaupungilla on vireillä tarjoajaa koskeva asia, johon ulkopuolisen silmin tarjoilulla pyritään vaikuttamaan
- tarjoilu toistuvasti kohdistuu yksittäiseen henkilöön tai tiettyyn asiantuntijaryhmään
- kyseessä on runsas ja arvokas ruoka- ja alkoholitarjoilu

Arvioitaessa tarjoilun kohtuullisuutta, vertailuna voi käyttää mitä Vantaan kaupunki vastaavassa tilanteessa tarjoaisi.

Esim.

Kun viranhaltija on kutsuttu kunnan yhteistyökumppanin tilaisuuteen luennoimaan virkatehtäviinsä liittyvästä asiasta tai muuten esittelemään tehtäviään tai toimenkuvaansa, on hyväksyttävää, että tilaisuuden järjestäjä tarjoaa viranhaltijalle esimerkiksi lounaan. Kuitenkin on syytä

kiinnittää edelleen huomiota sekä lounaan arvoon että viranhaltijan vaikutusmahdollisuuksiin tarjoajaa koskevissa asioissa.

Saman ulkopuolisen tahon toistuvasti tarjoamat lounaat voivat tulla katsotuksi lainvastaiseksi eduksi, vaikka yksittäisen lounaan hinta olisikin verrattain pieni

4.2.3. Lahjojen vastaanottaminen

Henkilökohtaisena tarjotun lahjan vastaanottaminen on sallittua ainoastaan, kun lahja on arvoltaan vähäinen tai liittyy vastaanottajan merkkipäivään ja on merkkipäivälahjana tavanomainen. Työtehtävien yhteydessä ulkopuoliselta ei muutoinkaan tule ottaa vastaan muita kuin pienimuotoisia mainos- tai muita lahjoja.

Yhteistyövierailujen yhteydessä tavanomaisina liikelahjoina vastaanotetut muistoesineet tai teokset ovat lähtökohtaisesti kaupungille osoitettuja sallittuja lahjoja.

Tarjottua lahjaa ei koskaan tule ottaa vastaan, jos

- sen vastaanottaminen ulkopuolisin silmin voidaan nähdä heikentävän luottamusta Vantaan kaupungin toimintaan tai yksittäisen henkilön puolueettomuuteen ja riippumattomuuteen
- sen arvo on huomattava
- se annetaan rahana, lahjakorttina tai muuna maksuvälineenä.

Esim.

Kielletyiksi lahjoiksi on oikeuskäytännössä katsottu merkkipäivänä annetut arvokkaat korut sekä matkat, kun lahjan vastaanottajan voitiin katsoa asemansa puolesta vahingoittavan luottamusta viranomaisen toimintaan vastaanottaessaan lahjan.

Yksittäiset alennukset ja muut tarjoukset ovat kiellettyjä lahjoja, kun ne ovat merkittävän suuria, toistuvia tai muuten voivat heikentää luottamusta viranomaisen toimintaan.

Epäselvissä tilanteissa tulee pidättäytyä lahjan vastaanottamisesta. Kaupungin henkilöstöllä ja luottamushenkilöllä on aina oikeus kieltäytyä hänelle osoitetusta lahjasta.

4.2.4. Maksullisiin tilaisuuksiin osallistuminen

Yhteistyötahon omaan toimintaan liittyviin juhliin tai PR-tapahtumiin osallistuminen on hyväksyttävää ja perusteltua. Muihin ulkopuolisten kustantamiin tilaisuuksiin (esim. kulttuuritapahtumat ja urheilukilpailut) osallistumista on syytä harkita huolellisesti ja suhtautua niihin pidättyväisesti erityisesti silloin, jos pääsylipun hinta on korkea, eikä tapahtuma liity kaupungin ja lipun maksajan yhteistyösuhteiden hoitamiseen tai muuhun edustamiseen. Joissakin tilanteissa osallistuminen maksulliseen kulttuuri- tms. tapahtumaan on helpommin hyväksyttävissä, jos tapahtuma on osa yhteistyötahon järjestämää yhteistyötapaamista ja tapahtuma sijoittuu esim. kokousten väliin tai niiden jälkeen. Tässäkin tapauksessa arvioinnissa kuitenkin noudatetaan edellä osiossa 4.2. esitettyjä periaatteita.

4.2.5. Sponsorointi

Hankkiessaan vapaa-ajallaan rahallista tukea omille tai perheenjäsentensä sidosryhmille, kuten esim. urheiluseuroille ja kansalaisjärjestöille, on viranhaltijan, työntekijän ja luottamushenkilön oltava erityisen varuillaan oman asemansa ja kaupungissa vireillä olevien asioiden suhteen. Kaupungin sidosryhmien lähestyminen sponsorointipyynnöillä on kielletty. Yhdistyksen nimissäkin vastaanotettu etu voi olla oikeudeton, jos se tulee suoraan em. henkilön hyödyksi.

Kaupunki sen sijaan voi ottaa vastaan lahjoituksia. Lahjoituksen vastaanottamisesta tehdään hallintosäännön mukainen päätös. Myös esimerkiksi mainospaikan ostaminen käypään hintaan on sallittu.

Edustusohjeet

Vantaan kaupunki

Lakiasiat

Kaupunginkanslia

Vantaan kaupunginhallitus 9.6.2014

Sisällys

1.	OHJEEN TAVOITTEET JA SOVELTAMISALA.....	1
2.	EDUSTAMINEN JA TARJOILU.....	1
2.1.	YLEISET PERIAATTEET JA MÄÄRITELMÄT.....	1
2.2.	VANTAAN HENKILÖSTÖN SISÄISET TILAISUUDET.....	2
2.2.1.	<i>Tilaisuuksien järjestämipaikka.....</i>	<i>2</i>
2.2.2.	<i>Ruokatarjoilu.....</i>	<i>2</i>
2.2.3.	<i>Alkoholitarjoilu.....</i>	<i>3</i>
2.2.4.	<i>Lahjakortit.....</i>	<i>3</i>
2.3.	EDUSTAMINEN ULOSPÄIN.....	4
2.3.1.	<i>Edustamisen käsite.....</i>	<i>4</i>
2.3.2.	<i>Edustustilaisuuksien paikka.....</i>	<i>4</i>
2.3.3.	<i>Ruokatarjoilu.....</i>	<i>5</i>
2.3.4.	<i>Alkoholitarjoilu.....</i>	<i>5</i>
2.3.5.	<i>Muut edut.....</i>	<i>5</i>
3.	LUOTTOKORTIN KÄYTTÄMINEN MAKSUVÄLINEENÄ.....	6
4.	ULKOPUOLISEN TAHON TARJOAMIEN ETUJEN JA TARJOILUN VASTAANOTTAMINEN.....	6
4.1.	LAINSÄÄDÄNTÖ.....	6
4.2.	EDUN VASTAANOTETTAVUUDEN ARVIOIMINEN.....	7
4.3.	MATKOJEN VASTAANOTTAMINEN.....	10
4.4.	TARJOILUN JA MUUN VIERAANVARAISUUDEN VASTAANOTTAMINEN.....	11
4.5.	Lahjojen ja muiden etujen vastaanottaminen.....	12

1. Ohjeen tavoitteet ja soveltamisala

Tämän ohjeen tarkoituksena on selventää, tarkentaa ja yhtenäistää Vantaan kaupungin henkilöstöä sekä luottamushenkilöitä koskevia käytäntöjä ja sääntöjä edustamisen sekä siihen liittyvien kulujen osalta. Samalla tällä ohjeella pyritään rajoittamaan turhien ja ylimääräisten kulujen syntymistä sekä edistämään säästäväisyyttä kunnan henkilöstön toiminnassa. Lisäksi näillä ohjeilla selvennetään, missä tilanteissa ja minkälaisia ulkopuolisten tarjoamia etuja kunnan henkilöstö voi ottaa vastaan.

Edellä kerrottujen tavoitteiden saavuttamiseksi tähän ohjeeseen on koottu keskeisimmät edustamista sekä ulkopuolisten tahojen tarjoamien etujen vastaanottamista koskevat säännöt, ohjeet ja linjaukset. Olemassa oleva ohjeistus pysyy yhä voimassa, ja siihen viitataan näissä ohjeissa tarvittaessa.

Tätä ohjetta sovelletaan yhtä lailla kunnan koko henkilöstöön eli kunnan viranhaltijoihin, työntekijöihin ja luottamushenkilöihin, ellei toisin ole erikseen mainittu.

2. Edustaminen ja tarjoilu

2.1. Yleiset periaatteet ja määritelmät

Kaikessa tarjoilussa sekä tilaisuuksien järjestämisessä tulee noudattaa **säästäväisyyttä sekä kohtuutta**. Tarjoilun suhteen on noudatettava tarkkaa harkintaa sen suhteen, mikä on kullekin tilaisuudelle kohtuullinen ja normaalin vieraanvaraisuuden mukainen tarjoilun taso. Jotta henkilöstön toiminta ja kohtelu olisi tasavertaista ja yhdenmukaista, on kaikkien syytä noudattaa samoja periaatteita ja ohjeita koskien lahjoja, tarjoilua ja edustamista. Omalla toiminnallaan Vantaan kaupunki voi myös edistää hyvää virkamiesetiikkaa ja –moraalia. Tähän kuuluu mm. sellaisten yhtenäisten toimintatapojen omaksuminen, jotka turvaavat kuntalaisten luottamuksen kunnan toimintaan riippumattomana ja puolueettomana viranomaisena.

Henkilöstön eduista päätetään kaupunkitasolla henkilöstökeskuksen valmistelusta. On tärkeää huomata, että kohtuuden ylittävät tarjoilut, lahjat tai muut henkilökunnalle tarjotut edut katsotaan tuloverolain 64 §:n mukaiseksi **veronalaiseksi** luontaiseduksi, josta tulee ilmoittaa verottajalle sekä suorittaa ennakonpidätys ja työnantajan sosiaaliturvamaksu.

Puhuttaessa merkkipäivistä noudatetaan Vantaan kaupungin merkkipäivistä antamia ohjeita. Merkkipäiväksi katsotaan luottamushenkilön osalta tehtävän laadusta ja kestoajasta riippuen 50-, 60-, ja 70-vuotispäivät sekä kaupungin palveluksessa olevan osalta 50- ja 60-vuotispäivät (merkkipäivälahjoista katso tarkemmin em. ohje).

Kaikista tarjoilu- ja edustuskuluista tulee liittää kululaskuun asianmukaiset kuitit sekä selvitykset, joista ilmenevät kustannuserien suuruus, kohde sekä tarkoitus. Tarjoilujen osalta on syytä kiinnittää huomiota siihen, että liitteistä käy ilmi kenelle ja kuinka monelle hengelle tarjoilu järjestettiin, sekä mihin tilaisuuteen tarjoilu liittyi. Liitteistä tulee myös ilmetä, mitä tarjoilu sisälsi. Em. tiedot on mahdollista ilmoittaa esimerkiksi myös Rondon kommenttikentässä (muistilapulla). Mikäli liitteet ovat puutteellisia tai puuttuvat kokonaan, ei kuluja voida korvata kaupungin varoista.

2.2. Vantaan henkilöstön sisäiset tilaisuudet

2.2.1. Tilaisuuksien järjestämispaikka

Vantaan kaupungin henkilöstön sisäiset tilaisuudet, kuten palaverit, kokoukset ja seminaarit, tulee ensisijaisesti järjestää Vantaan kaupungin omissa tiloissa. Muita tiloja voidaan käyttää ainoastaan poikkeustapauksissa, esimerkiksi jos Vantaan kaupungilla ei ole käytettävissä tilaisuuden tarkoituksen mukaisia tiloja.

Luottamushenkilöiden kokousten ja seminaarien pitopaikoista päättää ko. toimielin.

2.2.2. Ruokatarjoilu

Vantaan kaupungin henkilöstön sisäisissä palavereissa, kokouksissa, koulutuksissa ja vastaavissa tilaisuuksissa (sisäisiin tilaisuuksiin ei lueta luottamushenkilökokoukset ja –seminaarit) ei pääsääntöisesti tule järjestää lounastarjoilua, varsinkaan jos tilaisuus järjestetään työaikana. Koko päivän kestävässä tilaisuuksissa kahvi- tai muu kevyt lounastarjoilu voi tilaisuuden luonteesta johtuen poikkeuksellisesti olla hyväksyttävä. Lyhyissä tilaisuuksissa sen sijaan ei ole syytä järjestää tarjoilua. Pienissä, vain muutaman hengen tapaamisissa, kuten tulos- ja kehityskeskusteluissa, ei tule järjestää tarjoilua.

Henkilöstön kahvitaukojensa aikana käyttämät kahvit ja kahvileivät tulee jokaisen kustantaa itse.

Erityistilanteissa on sallittua tarjota esimerkiksi kakkukahvit, lounas tai muuta vastaavaa tarjoilua. Myös esimerkiksi joululounas tai -kahvit ovat sallittuja. Tarjoilun on kuitenkin pysyttävä kohtuuden rajoissa.

2.2.3. Alkoholitarjoilu

Vantaan kaupungin henkilöstön sisäisissä palavereissa, kokouksissa, seminaareissa ja vastaavissa tilaisuuksissa (sisäisiin tilaisuuksiin ei lueta luottamushenkilökokoukset ja –seminaarit) ei tule järjestää alkoholitarjoilua. Kaupungin sisäisissä tilaisuuksissa on muutenkin suhtauduttava alkoholin tarjoamiseen erittäin pidättyvästi. Esimerkiksi myös kerran vuodessa työaikana

tapahtuvissa erilaisissa henkilöstön alle päivän kestävässä virkistymistilaisuuksissa, kuten ulkoilu- ja kehittämistilaisuuksissa, alkoholitarjoilu ei ole sallittavaa.

Kevyt alkoholitarjoilu voi tulla kyseeseen merkkipäivien ja erikoistilaisuuksien yhteydessä. Esimerkiksi henkilön siirtymistä eläkkeelle voidaan juhlistaa pienimuotoisella, kohtuullisella alkoholitarjoilulla. Alkoholitarjoilun yhteyteen on aina varattava myös alkoholiton vaihtoehto.

2.2.4. Lahjakortit

Henkilöstön luontoiseduista päätetään hallintosäännön mukaan ja toimivalta luontoiseduista päätettäessä on kaupunginjohtajalla. Luottamushenkilöitä lukuun ottamatta erilaisista henkilöstölle tarjotuista erityisistä eduista, kuten liikunta- tai kulttuurikorteista yms. tulee pidättäytyä. Tällaiset edut ovat tuloverolain 64 §:n mukaisia luontoisetuja, joista tulee ilmoittaa verottajalle. Tuloverolain 69 §:n mukainen verovapaus soveltuu vain, mikäli edut tarjotaan koko Vantaan kaupungin henkilökunnalle ja niiden arvo ei ylitä 400 euroa vuodessa.

2.3. Edustaminen ulospäin

2.3.1. Edustamisen käsite

Edustamisella tarkoitetaan Vantaan kaupungin ulkopuolisille tahoille järjestettäviä tilaisuuksia. Em. tahoja voivat olla mm. muiden kaupunkien edustajat tai ulkopuoliset yhteistyökumppanit. Edustustilaisuuksien tulee liittyä Vantaan kaupungin tehtäviin ja toimialaan. Nämä tilaisuudet liittyvät usein mm. kaupungin yhteistyösuhteiden rakentamiseen, kehittämiseen sekä ylläpitämiseen.

2.3.2. Edustustilaisuuksien paikka

Kaupungin ulkopuolisille tahoille järjestettävät tilaisuudet tulee ensisijaisesti järjestää kaupungin omissa tiloissa. Mikäli Vantaalla ei kuitenkaan ole tilaisuuden tarkoitukseen sopivia tiloja, voidaan tilaisuus poikkeuksellisesti järjestää muualla. Tiloja valittaessa tulee pyrkiä säästäväisyyteen.

2.3.3. Ruokatarjoilu

Edustettaessa Vantaata ulospäin vieraille voidaan tarjota kahvit tai lounas taikka vastaava ruokatarjoilu. Tarjoilujen suhteen tulee kuitenkin noudattaa kohtuutta, eikä tarjoilun määrä tai arvo saa ylittää, mitä on pidettävä tavanomaisena vieraanvaraisuutena. Tarjoilu tulee suhteuttaa tilaisuuden luonteeseen ja tarkoitukseen. Esimerkiksi lyhyissä tilaisuuksissa kahvitarjoilu on riittävä, pidemmissä tilaisuuksissa voidaan tarjota esim. lounas tai muu ateria. Juhlavastaanottojen yhteydessä tai korkea-arvoisia vieraita isännöidessä on hyväksyttävää järjestää juhlavampaa tarjoilua kuin tavanomaisissa kokouksissa tai seminaareissa.

2.3.4. Alkoholitarjoilu

Työneuvotteluluonteisissa tilaisuuksissa ei tarjota alkoholia. Erityisissä tilaisuuksissa, kuten korkea-arvoisten vieraiden vastaanotoilla ja juhlaseminaareissa, on hyväksyttävää järjestää kohtuullinen alkoholitarjoilu. Tarjoiltaessa alkoholia on aina tarjolla oltava myös alkoholiton vaihtoehto.

2.3.5. Muut edut

Muiden etujen tarjoamisesta tulee pääsääntöisesti pidättäytyä. Merkkipäivien kunniaksi tai muissa erityistilanteissa (esim. isännöitäessä vieraita) on sallittua antaa yhteistyökumppanille tavanomaisia lahjoja. Myös yhdistyksiä tai yhteisöjä voidaan muistaa kaupungin lahjalla niiden täyttäessä 25, 50, 75 ja 100 vuotta tai enemmän. Lahjojen arvon suhteen mittarina voidaan käyttää omalle henkilöstölle vastaavina merkkipäivinä annettuja lahjoja. (ks. Vantaan kaupungin merkkipäivälahjoja koskeva ohje). Lahja ei kuitenkaan saa olla rahaa tai siihen rinnastettavaa, kuten lahjakortteja.

Merkittäville yhteistyökumppaneille annettavan lahjaesineen sijaan voidaan tehdä harkinnan mukaan vaihtoehtoisesti lahjoitus toivotulle hyväntekeväisyystilille. Lahjoitus tehdään aina keskitetysti kaupunginkansliasta.

3. Luottokortin käyttäminen maksuvälineenä

Kaupungilta laskutettaviin kuluihin käytettävän luotto- tai maksuaikakortin käytössä tulee noudattaa 29.3.2006 voimaan tullutta ”**Business Eurocard - maksuaikakortin hankkiminen ja käyttö Vantaan kaupungin hankinnoissa**” -ohjetta. Kortinhaltijan tulee käyttää maksamisessa ensisijaisesti luottokorttia myös tässä ohjeessa aiemmin mainittujen matka- tai edustuskulujen maksamisessa.

Kaikista luotto- tai maksuaikakortilla maksetuista kuluista tulee olla kuitit ja niihin liitetyt riittävät selvitykset, joista käy ilmi kuluerän suuruus, laatu ja sen peruste. Pysäköintimaksujen osalta on riittävää esittää luottokorttitositte, kun siitä käy ilmi pysäköinnin ajankohta. Erillistä parkkilippua tai muuta parkkilupatositetta ei tällöin tarvitse liittää kululaskuun. Jos selvitykset puuttuvat tai ovat puutteellisia, kuluja ei tule hyväksyä. Perusteettomat kulut peritään kortin haltijan palkasta.

Luotto- tai maksukortin haltija ei saa itse hyväksyä omia kululaskujaan.

4. Ulkopuolisen tahon tarjoamien etujen ja tarjoilun vastaanottaminen

4.1. Lainsäädäntö

Kaupungin toiminnan tulee olla luotettavaa, tasapuolista sekä avointa. Tästä syystä lainsäädäntötasolla on säännöksiä, jotka määrittelevät kunnan henkilöstön mahdollisuudet ottaa vastaan ulkopuolisen tahon tarjoamia etuja ja tarjoilua.

Kunnallisesta viranhaltijasta säädetyn lain 17 §:n sekä rikoslain 40 luvun 1 §:n mukaan kunnan viranhaltija ei saa pyytää, ottaa vastaan tai hyväksyä sellaista etua, jolla **vaikutetaan tai pyritään vaikuttamaan taikka joka on omiaan vaikuttamaan** hänen toimintaansa palvelussuhteessa. Rikoslain 40 luvun 2 §:ssä on säädetty lahjuksen ottamisen törkeästä tekemuodosta, ja 3 §:ssä on

lievemmän lahjusrikkomuksen tunnusmerkistö. Lahjusrikkomus täyttyy jo, kun edun vastaanottaminen **on omiaan heikentämään luottamusta** viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen. Edellä mainitun kaltaisen edun vastaanottaminen voi olla rangaistavaa myös rikoslain 40 luvun 9 §:n mukaisena virkavelvollisuuden rikkomisena tai 10 §:n mukaisena tuottamuksellisena virkavelvollisuuden rikkomisena.

On tärkeää huomata, että edun vastaanottaminen voi tulla rangaistavaksi myös **tuottamuksellisesti**, eli virkavelvollisuuden rikkomisen ei tarvitse olla tahallista. Toisin sanoen myös **huolimattomuuttaan** vastaanotettu etu voi olla lainvastainen. Tästä syystä on suhtauduttava kaikkiin tarjottuihin etuihin varovaisesti.

4.2. Edun vastaanotettavuuden arvioiminen

Ulkopuolisten tahojen tarjoamiin etuihin, kuten matkoihin, lahjoihin ja tarjoiluun, tulee lähtökohtaisesti suhtautua pidättyvästi. Aina on oikeus kieltäytyä tarjotuista eduista. Esimerkiksi lounaan tai matkan voi maksaa itse, mikäli niiden vastaanottaminen on kyseenalaista.

Jokaista tilannetta arvioidaan erikseen. Niinpä ei ole mahdollista asettaa tarkkoja euromääräisiä rajoja sille, millaisia etuja kunnan henkilöstö voi ottaa vastaan. Jokaisen tulee itse arvioida tilannekohtaisesti, onko tarjottu etu hyväksyttävä. Hyväksyttävyyden arviointikriteerinä on, voiko edun vastaanottaminen, hyväksyminen tai vaatiminen **heikentää luottamusta viranomaisen, viranhaltijan, julkishallinnon työntekijän tai luottamushenkilön toiminnan tasapuolisuuteen.**

Arvioinnissa tulee ottaa huomioon mm. seuraavat seikat:

- tarjotun edun arvo
- mahdollisuus vaikuttaa edun tarjoajaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun tai tarjoajaa koskeviin tuleviin ratkaisuihin
- viranhaltijan tai työntekijän asema sekä tehtävät kunnan organisaatiossa

-edun liittyminen tehtävien suorittamiseen sekä edun tarpeellisuus tehtävien suorittamisen kannalta

-pyritäänkö tarjotulla edulla vaikuttamaan viranhaltijan, työntekijän tai luottamushenkilön toimintaan ja

-onko lahjan vastaanottaminen ulkopuolisesta näkökulmasta omiaan heikentämään luottamusta kaupungin toimintaan.

Tärkeintä on huomata, että arviointi tulee suorittaa myös ulkopuolisen tarkkailijan näkökulmasta. Näin ollen ei riitä, että henkilö itse kokee, ettei etu vaikuta hänen toimintaansa, vaan tilanteessa tulee myös arvioida miltä edun vastaanottaminen näyttää ulospäin. Mikäli ulkopuolinen taho voi kokea edun vastaanottamisen heikentävän luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen, tulee edusta kieltäytyä silloinkin, kun etu ei liity virka-, työ- tai luottamus-tehtäviin. Yhtenä hyvänä arviointikriteerinä voidaan pitää sitä, jääkö henkilö edun vastaanottaessaan kiitollisuudenvelkaan tarjoajaa kohtaan.

Mikäli tarjotun edun arvo on huomattava, edusta tulee kieltäytyä. Jos viranhaltija, työntekijä tai luottamushenkilö voi merkittävästi vaikuttaa edun tarjoajaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun, on syytä **kieltäytyä vastaanottamasta arvoltaan vähäisempiäkin etuja**. Erityistä varovaisuutta on noudatettava, kun viranomaisen ratkaistavana on edun tarjoajaa koskeva asia.

Esim.

Viranhaltija A on päättävässä asemassa kaupungin hankinnasta järjestettävässä tarjouskilpailussa. A:n on tässä tilanteessa syytä kieltäytyä kaikista hankintakilpailuun osallistuvien tahojen tarjoamista eduista, jotka eivät ole arvoltaan vähäisiä ja luonteeltaan tavanomaisia. A:n on syytä mm. maksaa omat ateriansa, mikäli hän osallistuu tarjouskilpailun osapuolen tilaisuuksiin.

Edun arvon vähäisyys ei ole aina riittävä peruste edun vastaanottamiselle. Korkein oikeus on katsonut, että esim. **toistuva** vähäisten etujen

vastaanottaminen on tulkittava virkavelvollisuuden rikkomiseksi tai lahjuksen vastaanottamiseksi (esim. KKO 2000:40).

Esim.

Saman ulkopuolisen tahon toistuvasti tarjoamat lounaat voivat tulla katsotuksi lainvastaiseksi eduksi, vaikka yksittäisen lounaan hinta olisikin verrattain pieni.

Näin ollen saman tahon toistuvasti lyhyen ajan sisällä tarjoamista eduista tulee kieltäytyä, kun etujen vastaanottaminen voi heikentää luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen. Esimerkiksi saman tahon tarjoamia lounaita on mahdollista hyväksyä vain pari vuodessa.

Mikäli edun vastaanottaminen on katsottava kielletyksi näiden ohjeiden perusteella, **ei sen vastaanottaminen ole sallittua myöskään ns. yksityishenkilönä virkatehtävien tai virka-ajan ulkopuolella**, kuten lomatai muuna vapaa-aikana.

On myös tärkeää huomata, että edun tarjoajaa koskevan menettelyn loppuminen tai päätöksen tekeminen ei poista etujen vastaanottamisen rangaistavuutta. Niinpä myös päätöksen tekemisen jälkeen tarjotuista kyseenalaisista eduista on kieltäydyttävä, etenkin kun päätös on ollut edun tarjoajalle myönteinen. Samoin on arvioitava myös, voiko viranomaisen ratkaistavaksi tulevaisuudessa tulla edun tarjoajaa koskevia asioita.

Epäselvissä tilanteissa tulee kääntyä esimiehen puoleen. Kaupungin henkilöstöön kuuluvan tulee ilmoittaa esimiehelleen kaikista tilanteista, joissa puolueettomuus saattaa vaarantua. Pelkästään esimiehen hyväksyntä ei kuitenkaan yksiselitteisesti poista edun vastaanottamisen rangaistavuutta (näin on katsottu esimerkiksi KKO 1997:33). Etujen vastaanottaminen on siten aina edun vastaanottajan itsensä vastuulla. Niinpä edun hyväksyttävyyden jäädessä epäselväksi ei etua tule ottaa vastaan. Toisaalta hyväksyessään alaiselle tarjotun lainvastaisen edun **esimieskin** voi joutua rikosoikeudelliseen vastuuseen.

Seuraavissa kappaleissa on käyty tarkemmin läpi erilaisia etutyyppejä ja niiden erikoispiirteitä. Kaikkien etutyyppeiden suhteen noudatetaan kuitenkin edellä esitettyjä arviointiperusteita.

4.3. Matkojen vastaanottaminen

Matkat ovat usein arvokkaita etuja, ja siksi ulkopuolisten tarjoamiin matkoihin on syytä suhtautua erityisen pidättyväisesti. Vantaan kaupungilla lähtökohtana on, että **Vantaan kaupunki kustantaa kaikki henkilöstönsä työtehtäviin liittyvät matkat.**

Arvioitaessa matkan hyväksyttävyyttä, tulee kiinnittää erityistä huomiota matkan arvoon, ohjelmaan ja luonteeseen. Mikäli matka on luonteeltaan suuressa määrin virkistysmatkanomainen, tulee matkan vastaanottamiseen suhtautua erityisen pidättyvästi. Vastaavasti jos matkaan kuuluu paljon tarjoilua tai muuta kestitystä työluontoisen ohjelman jäädessä vähemmälle, on matkasta syytä kieltäytyä. Samalla on myös kiinnitettävä huomiota matkan tarjoajan suhteeseen kuntaan sekä tarjouksen kohteena olevan henkilön mahdollisuuksiin vaikuttaa tarjoajaa koskevan asian käsittelyyn tai ratkaisuun. Mikäli tällainen yhteys on olemassa, on matkasta syytä kieltäytyä tai se on syytä maksaa itse. Mikäli matka on tarpeellinen kaupungin toiminnan kannalta, mutta sen hyväksyminen ulkopuolisen tahon kustannuksella on kyseenalaista, voi kaupunki kustantaa siitä aiheutuvat matkakulut.

Valtion viranomaisen tai toisen kunnan tarjoamia matkoja voidaan lähtökohtaisesti ottaa vastaan, kun menettely ei kokonaisharkinnankaan perusteella vaaranna kaupungin toiminnalle asetettuja odotuksia. Samoin muut **viranomaisten väliseen kanssakäymiseen** liittyvät matkat, kuten Euroopan unionin toimielimen tarjoamat matkat tai viranomaisten kansainväliseen yhteistyöhön liittyvät matkat, harvoin vaarantavat luottamusta viranomaisen toimintaan ja sen tasapuolisuuteen.

Tarjotuista matkoista tulee **aina ilmoittaa esimiehelle**, joka tekee päätöksen matkamääräyksen antamisesta (ks. myös kaupungin erilliset matkustusohjeet). Samalla matkamääräyksen antajalle tulee toimittaa kaikki matkaa koskeva materiaali (mm. matkasuunnitelma tai muu matkaa varten laadittu ohjelma),

jotta matkan hyväksyttävyyden arviointi voidaan tehdä mahdollisimman tehokkaasti. Annettu matkamääräys ei kuitenkaan poista rikosoikeudellista vastuuta, joten epäselvissä tilanteissa matkoista tulee kieltäytyä vaikka esimies olisikin antanut matkamääräyksen.

Esim.

Korkein oikeus katsoi tapauksessa 1997:33, että virkamies oli syyllistynyt lahjuksen ottamiseen ja lahjusrikkomukseen osallistumalla yhdistyksen järjestämille urheilutapahtumamatkoille. Virkamies oli saanut osaan matkoista esimieheltään virkamääräyksen, mutta tämä seikka ei poistanut rangaistavuutta.

Jos esimies on päättänyt hyväksyä matkan, tulee esimiehen arvioida, kuka henkilöstön jäsen on virka- tai työtehtäviensä kannalta paras henkilö osallistumaan matkalle. Tämä arviointi on suoritettava, vaikka matkan tarjoaja olisi tehnyt tarjouksen henkilökohtaisesti tietylle virkamiehelle, eikä koko virastolle. Matkalle tulee lähettää aina pätevin tai soveltuvin henkilö, riippumatta matkatarjouksen alkuperäisestä kohteesta.

4.4. Tarjoilun ja muun vieraanvaraisuuden vastaanottaminen

Työ- tai luottamustehtäviin liittyvät ulkopuolisten tarjoamat lounaat ja päivälliset taikka ravintolapalvelut työajalla tai työajan ulkopuolella ovat kiellettyjä, elleivät ne ole tavanomaisia ja kohtuullisia. Arvioitaessa tarjoilun tai muun vieraanvaraisuuden vastaanottamisen sallittavuutta, tulee kiinnittää erityistä huomiota vieraanvaraisuuden laatuun, arvoon sekä määrään. Sallittua on tavanomaiseen vieraanvaraisuuteen kuuluvan tarjoilun ja muun vieraanvaraisuuden vastaanottaminen, mutta kovin suuresta tai arvokkaasta tarjoilusta on syytä kieltäytyä. Alkoholitarjoiluun tulee aina suhtautua pidättyvästi, eikä tavanomaisia ruokajuomia suurempaa tarjoilua ole syytä ottaa vastaan.

Tässäkin tapauksessa arvioinnissa noudatetaan edellä osiossa 4.2. esitettyjä periaatteita. Jos tarjoilu on usein toistuvaa, viranhaltijalla, työntekijällä tai luottamushenkilöllä on vaikutusmahdollisuus tarjoajan asiassa tai tarjoilun

vastaanottaminen voi heikentää luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen, tulee tarjoilusta kieltäytyä. Erityisesti yksittäiseen henkilöön tai tiettyyn asiantuntijaryhmään kohdistetuista toistuvista tarjoiluista on syytä kieltäytyä.

Jos tarjoilu ei liity viranhaltijan tai työntekijän tehtäviin kuuluvaan tilaisuuteen, on tarjoilusta kieltäydyttävä, mikäli se voi heikentää luottamusta viranomaisen toiminnan tasapuolisuuteen.

Esim.

Kun viranhaltija on kutsuttu kunnan yhteistyökumppanin tilaisuuteen luennoimaan virkatehtäviinsä liittyvästä asiasta tai muuten esittelemään tehtäviään tai toimenkuvaansa, on hyväksyttävää että tilaisuuden järjestäjä tarjoaa viranhaltijalle esimerkiksi lounaan. Kuitenkin on syytä kiinnittää edelleen huomiota sekä lounaan arvoon että viranhaltijan vaikutusmahdollisuuksiin tarjoajaa koskevissa asioissa.

Sellaiseen (johdolle ja päättäjille suunnattuun) kutsuvierastilaisuuteen ei kuitenkaan siinä tapauksessa tule osallistua, mikäli osallistujan tulee olla tietyn ajan tilaisuuden järjestäjän käytettävissä ja on velvollinen osallistumaan esimerkiksi tilaisuudessa mukana olevien yritysten myyntiä edistäviin tapaamisiin. Tällaisissa tilaisuuksissa järjestäjä yleensä tarjoaa ateriat ja majoituksen, mutta niiden vastaanottaminen ja niistä saatavan edun hyväksyttävyyys olisi kyseenalaista.

Erityisestä laajamittaisesta tarjoilusta on syytä pääsääntöisesti kieltäytyä. Esimerkiksi runsaiden ruoka- ja alkoholitarjoilujen hyväksyminen on usein omiaan vahingoittamaan ulkopuolisen tahon luottamusta kaupungin toiminnan tasapuolisuuteen.

4.5. Lahjojen ja muiden etujen vastaanottaminen

Tarjottujen lahjojen vastaanottaminen on kielletty, kun niiden vastaanottaminen voi heikentää luottamusta viranomaisen toimintaan. Muutenkin tarjottuihin erityisiin lahjoihin on syytä suhtautua pidättyvästi. Lahjojen vastaanottaminen on sallittua ainoastaan, kun lahja on vähäinen tai liittyy vastaanottajan

merkkipäivään ja on merkkipäivälahjana tavanomainen. Vastaavaa harkintaa on syytä noudattaa myös joululahjojen osalta.

Vähäisiä lahjoja ovat mm. yritysten massaluontoiset mainoslahjat. Sen sijaan, jos lahja on yksilöity lahjoituksen kohteelle, tulee lahjoihin aina suhtautua pidättyvästi. Myös mainoslahjat voivat olla kiellettyjä, mikäli niiden arvo on merkittävä, niitä otetaan vastaan usein tai ne muuten voivat vahingoittaa luottamusta kaupungin toiminnan tasapuolisuuteen ja avoimuuteen.

Merkkipäivälahjojen tavanomaisuuden arvioinnissa voidaan käyttää lähtökohdana kunnan henkilöstön sisällä annettujen lahjojen arvoa. (ks. merkkipäivälahjoja koskeva ohje). Tästä lähtökohdasta ei tule kuitenkaan vetää suoria johtopäätöksiä lahjan hyväksyttävyydestä, vaan viranhaltijan tai työntekijän taikka luottamushenkilön tulee aina huomioida myös kaikki edellä selostetut arviointiperusteet. Niinpä esimerkiksi henkilöstölle annettuna tavanomaisen arvoinen lahja on ulkopuolisen tarjoamana kielletty, mikäli sen vastaanottaminen voi heikentää luottamusta viranomaisen toimintaan. Kielletyiksi lahjoiksi on oikeuskäytännössä katsottu mm. merkkipäivänä annetut arvokkaat korut sekä matkat, kun lahjan vastaanottajan voitiin katsoa asemansa puolesta vahingoittavan luottamusta viranomaisen toimintaan vastaanottaessaan lahjan.

Alennukset, jotka vantaalaisista yrityksistä myönnetään koko kaupungin henkilöstölle, ovat sallittuja. On kuitenkin syytä huomata, että yksittäiset **alennukset ja muut tarjoukset** ovat kiellettyjä lahjoja, kun ne ovat merkittävän suuria, toistuvia tai muuten voivat heikentää luottamusta viranomaisen toimintaan. Rahaa ei tule ottaa vastaan. Lahjakortit sekä muut vastaavat maksuvälineet rinnastetaan rahaan.

11 § Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2020

VD/6186/00.01.02.01/2021

RV/MV/AH

Tietotilinpäätös on organisaation sisäisen tarkastelun tuloksena syntyvä raportti, jonka tarkoituksena on antaa kokonaiskuvan organisaation tietojenkäsittelyn nykytilasta, arvio tietosuojan ja tietoturvan toteutumisesta ja varmistaa lainsäädännön noudattaminen. Tietotilinpäätös on myös keskeinen asiakirja toteuttamaan 25.5.2018 sovellettavaksi tullutta EU:n yleisen tietosuojasetuksen velvoittamaa ns. accountability eli ”tilintekovelvollisuus”- periaatetta. EU:n yleisen tietosuojasetuksen mukaan organisaatio itse näyttää, että se noudattaa lakia, hyvää tietojenkäsittelytapaa ja hyvää tiedonhallintatapaa.

Tietotilinpäätös kuvaa Vantaan kaupungin henkilötietojen käsittelyä vuonna 2020. Tietotilinpäätös laaditaan nyt Vantaalla kolmatta kertaa. Ensimmäisen kerran tietotilinpäätös laadittiin vuonna 2018, kaupunginhallituksessa se hyväksyttiin 29.4.2019 § 8.

Jokainen toimiala on valmistellut tietotilinpäätökseen oman kuvauksen toimialan tietojen käsittelystä ja tietosuojasta. Tietotilinpäätökseen sisältyy myös kaupungin tietosuojavastaavan raportti. Vuoden 2020 tietotilinpäätöksessä on nostettu esiin aiemman vuoden tapaan vaikutustenarvioinnit ja tietoturvaloukkaukset. Lisäksi koronavirusepidemian vaikutukset henkilötietojen käsittelytapoihin ja -käytäntöihin on käyty läpi, sillä laajamittainen etätyöhön siirtyminen nopealla aikataululla nosti esiin paljon uusia kysymyksiä.

Vaikutustenarvioinnit ovat tietosuojan sisäänrakentamisen kannalta ensiarvoisen tärkeässä asemassa. Vaikutustenarvioinnit ovat pohja sille, että kaikissa prosesseissa tietosuoja tulee huomioitua ja toiminta on lainmukaista. Tietoturvaloukkaukset taas ovat seurausta siitä, että kaikilta osin ei ole toimittu oikein. Vuonna 2020 kaupungissa tehtiin ilmoitus yhteensä 171 tietoturvaloukkauksesta, vastaava luku vuonna 2019 oli 154. Tehtyjen ilmoitusten koosteet ovat tietotilinpäätöksen liitteenä.

Tietotilinpäätökseen kerättyä tietoa hyödynnetään kaupungin henkilötietojen käsittelyn kehittämisessä ja yhtenäistämisessä. Tietotilinpäätös tehdään vuosittain. Eri vuosina tietotilinpäätöksissä tullaan painottamaan ja kartoittamaan eri asioita. Tietotilinpäätökset osoittavat kuinka henkilötietojen käsittely on kaupungissa kehittynyt.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 11

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Vantaan kaupungin tietotilinpäätös 2020.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Tietotilinpäätös, raportti

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

tietosuojavastaava, lakimies Mikael Valtomaa, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNGIN TIETOTILIN- PÄÄTÖS

2020

**Vantaa
Vanda**

SISÄLLYSLUETTELO

SISÄLLYSLUETTELO	2
JOHDANTO.....	3
TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2020.....	4
SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA.....	17
KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA.....	31
KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA	36
KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA	39
TALOUS JA STRATEGIA	40
KASVUPALVELUT	43
KUNTADEMOKRATIA	49
SISÄINEN TARKASTUS.....	54
VIESTINTÄ.....	56
HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT	59
KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA	62
HANKINTAKESKUS	67
TIETOHALLINTO	72
TIETOTILINPÄÄTÖKSEN 2020 LIITTEET	75
LIITE 1: VUODEN 2020 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN RAKENNE.....	76
LIITE 2: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2020.....	77

JOHDANTO

Tietotilinpäätös antaa kokonaiskuvan ja arvion henkilötietojen käsittelyn tilasta, kehityksestä, uhista ja kehittämistoimenpiteistä. Vuoden 2020 tietotilinpäätös on Vantaan kaupungin kolmas tietotilinpäätös ja ensimmäinen uuden Vantaan organisaation mukainen tietotilinpäätös. Ensimmäinen tietotilinpäätös tehtiin vuodelta 2018.

Aikaisempiin tietotilinpäätöksiin kerätyt tiedot ovat pohjana tuleville tietotilinpäätöksille ja niissä esiin nostetut asiat ovat edelleen tärkeitä sekä ajankohtaisia, ja kaikkien niiden kehittämiseen tulee jatkuvasti panostaa. Tietosuojan kehittäminen on jatkuva prosessi.

Vuoden 2020 tietotilinpäätöksessä on nostettu esiin viisi kokonaisuutta

1. Henkilötietojen käsittely Vantaalla koronaepidemian aikana
2. Henkilötietojen käsittelystä informoiminen - Informointiasiakirjat
3. Tietosuojan vaikutustenarvioinnit
4. Toimialojen resurssointi tietosuoja-asioihin
5. Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2020 henkilötietojen käsittelyssä

Vantaan kaupungin hallintosäännön ja tietosuojapolitiikan mukaan toimialat ja palvelualueet vastaavat tietosuojan toteuttamisesta ja tietosuojan resursseista omalla toimialallaan/palvelualueellaan. Vuoden 2020 tietotilinpäätökseen on kerätty tiedot toimialoittain kuten aikaisempinakin vuosina. Toimialat ovat kirjoittaneet oman osuutensa tietotilinpäätökseen.

Tietotilinpäätökseen sisältyy kaupungin tietosuojavastaavan raportti kuten aikaisempinakin vuosina. Siinä tuodaan esiin Vantaan kaupungissa henkilötietojen käsittelyyn liittyviä ongelmakohtia ja suosituksia siitä, miten henkilötietojen käsittelyä voitaisiin kaupungissa parantaa ja kuinka pystyttäisiin välttämään esimerkiksi Psykoterapiakeskus Vastaamon kaltaiset vakavat tapahtumat.

TIETOSUOJAVASTAAVAN RAPORTTI VUODELTA 2020

Tietosuoja on yksilön perusoikeus, joka turvaa yksilön oikeuksien ja vapauksien toteutumisen henkilötietojen käsittelyssä. Tietosuoja on sisäänrakennettava kaikkeen toimintaan, jotta yksilön oikeudet ja vapaudet voivat konkreettisesti toteutua. Sisäänrakennettuun ja oletusarvoiseen tietosuojaan sisältyy tärkeänä osana dokumentointivelvollisuus. Kaikki tietosuojaan liittyvät toimet on kirjattava ja ne on pystyttävä näyttämään toteen. Tiedot ovat myös oltava saatavilla silloin kuin niitä tarvitaan.

Luottamus henkilötietojen käsittelyssä on ensiarvoisen tärkeää. Henkilötiedot ovat aina pidettävä salassa sivullisilta. Psykoterapiakeskus Vastaamoon tapahtunut tietomurto vuonna 2020 on osoittanut miten vakavat seuraukset tietojen joutumisella sivullisen käsiin voi olla ennen kaikkea yksilölle, mutta myös yritykselle.

Rekisterinpitäjä on vastuussa henkilötietojen käsittelystä. Rekisterinpitäjänä Vantaan kaupungin velvollisuus on edistää lainmukaisia, hyviä ja turvallisia henkilötietojen käsittelytapoja. Kaikessa henkilötietojen käsittelyssä on turvattava kuntalaisten ja työntekijöiden oikeudet ja vapaudet. Vantaan kaupunki on myös vastuussa siitä, että palveluntuottajat toimivat kaupungin lukuun tietoja käsitellessään laillisesti ja noudattavat sovittuja tietojenkäsittely periaatteita. Palveluiden ulkoistaminen ei poista rekisterinpitäjän vastuuta.

Tietosuojan merkitys kasvaa jatkuvasti digitalisoituvassa ympäristössä. Tietosuojaan liittyvien velvoitteiden noudattaminen luo myös mahdollisuuksia uusien toimintatapojen ja tekniikoiden käyttöönottoon. Mikäli tietosuojan pohja ei ole kunnossa eikä prosesseissa panosteta tietosuojaan, niin tämä hidastaa toimintojen kehittymistä. Tietosuoja voi lopulta koitua myös esteeksi koko toiminnan toteutukselle. Tämä ei johdu itse tietosuojasta vaan siitä, että tietosuoja ei ole huomioitu toimintaa kehitettäessä. Henkilötietojen käsittelytoimia ei saa aloittaa ennen kuin on varmistettu, että tietosuoja on kunnossa.

Vuoden 2020 raportissa on nostettu esille kuusi tietosuojan kannalta merkittävää kokonaisuutta:

- 1) **Tietosuojan vaikutustenarvioinnit.** Tärkein käytännön työkalu saada tietosuoja sisäänrakennettua kaikkiin kaupungin prosesseihin.
- 2) **Tietoturvaloukkaukset.** Tapahtuma, joka osoittaa, että henkilötietojen käsittelyssä on epäonnistuttu.
- 3) **Henkilötietojen käsittely Vantaalla koronaepidemian aikana.** Miten laaja etätöihin siirtyminen ja asiakaskontaktien väheneminen on vaikuttanut henkilötietojen käsittelyyn.
- 4) **Informointiasiakirjat.** Kerrotaan asiakkaille, miten henkilötietoja käsitellään kaupungin eri toiminnoissa.
- 5) **Tietosuojatyöryhmät.** Käsitellään tietosuoja ohjeistukset ja toimintatavat. Kaupungin sisäisessä työryhmässä edustus kaikilta toimialoilta. Pääkaupunkiseudun tietosuojatyöryhmässä edustettuna Vantaa, Helsinki, Espoo ja Kela.
- 6) **Koulutukset.** Henkilökunnan tietosuojatietämyksen lisääminen

Kaikki nämä ovat tärkeitä kokonaisuuksia kohti parempia tietosuojakäytänteitä. Vantaan kaupungissa tietosuojan sisäänrakentaminen kaikkiin prosesseihin on edelleen käynnissä.

Tämä vaatii sitoutuneisuutta ja resursseja. **Tietosuojan huomioiminen ei ole projekti vaan jatkuva prosessi.**

TIETOSUOJAN VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Tietosuojan vaikutustenarviointi on EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen mukainen pakollinen toimenpide, jolla arvioidaan suunnitellun käsittelytoimen vaikutuksia henkilötietojen suojalle. Vaikutustenarvioinnilla pyritään tunnistamaan, arvioimaan, vähentämään ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä.

Tietosuojaa koskeva vaikutustenarviointi on rekisterinpitäjän **riskienhallinnan keskeisin työkalu**. Vaikutustenarviointi tulee **sisällyttää prosessiin mahdollisimman aikaisessa vaiheessa** ja tehdä sitä koko ajan prosessin edetessä. Henkilötietojen käsittelyä ei saa aloittaa ennen kuin vaikutustenarviointi on tehty. Vaikutustenarviointi on ennen kaikkea prosessi eikä kertaluontoinen projekti. Hyvinkin tehdystä vaikutustenarvioinnista saadut hyödyt valuvat hukkaan, jos vaikutustenarviointia ei päivitetä, kun käsittelyssä, järjestelmässä tai muissa olosuhteissa tapahtuu muutoksia.

Ohjeistus ja työkalut tietosuojan vaikutustenarviointien tekemiseen on saatu pääosin käyttöön vuonna 2019. Vuonna 2020 aikaisempaan ohjeistukseen lisättiin varsinainen vaikutustenarviointi lomake. **Ohjeistus löytyy intrasta kaupungin [tietosuoja- ja tietoturvasivustolta](#)**. Ohjeistus sisältää tällä hetkellä seuraavat ohjeet ja työkalut:

- Alkukartoituslomake
- Vaikutustenarviointilomake
- Riskianalyysilomake
- Vaikutustenarviointia koskeva ohje
- Vaikutustenarvioinnin muistilista
- Vaikutustenarviointi diasarja
- ASTA ohje

Vaikutustenarviointi ohjeistusta ja työkaluja on käytännön kokemuksiin perustuen tarkoitus uudistaa ja parantaa vuonna 2021. Uudistuksessa on tarkoitus ottaa huomioon tietosuojavaltuutetun tuleva ohjeistus. Luonnos tietosuojavaltuutetun ohjeistukseksi on lähetetty lausuttavaksi maaliskuussa 2021 ja määräpäivä lausuntojen antamiseen on toukokuussa 2021.

[Vuoden 2019 tietosuojavastaavan raportissa](#) käsiteltiin laajalti vaikutustenarviointeja ja niiden merkityksestä Vantaalle. Raportissa tuotiin esiin:

- Mikä on tietosuojan vaikutustenarviointi
- Mitä hyötyä tietosuojan vaikutustenarvioinnista on
- Kuka vastaa tietosuojan vaikutustenarvioinnin tekemisestä
- Resurssit vaikutustenarvioinnin tekemiseen
- Milloin vaikutustenarviointi tulee tehdä
- Milloin vaikutustenarviointia ei tarvitse tehdä
- Vaikutustenarvioinnin tekemisen laiminlyönti

- Vaikutustenarvioinnin ohjeistus kaupungissa
- Vaikutustenarviointien käynnistyminen Vantaalla
- Tietosuojavaltuutetun ennakkuuleminen

Vuoden 2019 raportissa esiintuodut asiat ovat edelleen ajankohtaisia ja tietosuojan vaikutustenarviointien saamiseksi vakiintuneiksi prosesseiksi on vielä paljon tehtävää.

Vastuu vaikutustenarviointien tekemisestä on toimialoilla. **Vaikutustenarviointi prosessin eteenpäin vieminen ja hallinnointi vaatii paljon osaamista ja työaikaa.**

Vaikutustenarviointien vetäjien on oltava perehtyneitä sekä tietosuojaan että kyseiseen hankkeeseen tai prosessiin eli heiltä täytyy löytyä sekä tietosuoja- että substanssiosaamista. Toimialoilla ei ole keskitetty vaikutustenarviointien vetovastuuta tietyille henkilöille, vaan vetäjänä on useimmiten aina uusi henkilö, joka tekee vaikutustenarviointia ensimmäistä kertaa. Vaikutustenarviointi prosessi joudutaan opettelemaan joka vaikutustenarvioinnin yhteydessä uudelleen. **Monesti tehty vaikutustenarviointi uhkaa jäädä vain pintapuoliseksi eikä se täytä lainsäädännön asettamia tiukkoja vaatimuksia. Pintapuolisesti tehty vaikutustenarviointi ei paranna henkilötietojen käsittelyä eikä hyödytä ketään.**

Ehdotuksena olisi, että **tietosuojan vaikutustenarviointien tekeminen ja prosessin eteenpäin vieminen keskitettäisiin toimialoilla/palvelualueilla tietyille henkilöille.** Heidät pystyttäisiin tämän jälkeen kouluttamaan tehtävään ja tämän jälkeen vaikutustenarvioinnit saataisiin etenemään lain vaatimalla tavalla. Näin pystyttäisiin aidosti tunnistamaan, arvioimaan, vähentämään ja hallitsemaan henkilötietojen käsittelyyn liittyviä riskejä. Kohdentamalla resursseja tietyille henkilöille säästettäisiin resursseja muualta.

TIETOTURVALOUKKAUKSET

Henkilötietojen tietoturvaloukkauksesta on säädetty EU:n yleisessä tietosuoja-asetuksessa. Henkilötietojen tietoturvaloukkauksella tarkoitetaan tietoturvaloukkausta, jonka seurauksena on siirrettyjen, tallennettujen tai muuten käsiteltyjen henkilötietojen vahingossa tapahtuva tai lainvastainen tuhoaminen, häviäminen, muuttaminen, luvaton luovuttaminen taikka luvaton pääsy tietoihin.

[Vuoden 2019 tietosuojavastaavan raportissa](#) käsiteltiin laajalti tietoturvaloukkauksia ja niiden seurauksia. Raportissa tuotiin esiin:

- Milloin on kyseessä henkilötietojen tietoturvaloukkaus?
- Mitä vaikutuksia tietoturvaloukkauksella voi olla sen kohteeksi joutuneelle?
- Tietoturvaloukkauksen kohteeksi joutuneelle ilmoittaminen
- Ilmoitus tietosuojavaltuutetulle
- Palveluntuottajan tietoturvaloukkaus
- Kaupungin ohjeistus tietoturvaloukkauksiin
- Kaupungissa tapahtuneet tietoturvaloukkaukset vuonna 2019
- Tietoturvaloukkausten dokumentointi
- Tietoturvaloukkausten syyt
- Miten tietoturvaloukkauksia voidaan vähentää

Kaupungissa on laadittu **ohjeistus tietoturvaloukkauksien havaitsemiseen ja toimimiseen tietoturvaloukkauksen tapahduttua**. Tietosuoja- ja tietoturva sivustolta löytyvään ohjeistukseen kuuluvat seuraavat ohjeet:

- Tietoturvaloukkauksen määritelmä
- Tietoturvaloukkausten selvittäminen ja ilmoittaminen
- Lomake tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen

Tietoturvaloukkauksen selvittämistä ja ilmoittamista koskevaa ohjetta ja lomaketta tulee päivittää usein, koska prosesseissa ja organisaatiossa tapahtuu jatkuvasti muutoksia ja tietoturvaloukkaus ohjeistuksen tulee olla ajan tasalla. Lomaketta ja ohjetta päivitettiin vuonna 2020.

Kaupungissa tehtiin **vuonna 2020 tietoturvaloukkaus ilmoituksia yhteensä 171** kertaa. Tietotilinpäätöksessä on eritelty tietoturvaloukkausilmoitukset kuukausittain ja toimialoittain. Ilmoituksista noin 65 prosenttia tuli sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta. Vuonna **2019** tietoturvaloukkaus ilmoituksia tehtiin **yhteensä 154** kertaa. Ilmoituksista tällöin noin 75 % oli sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalta.

Käsiteltävien henkilötietojen määrä on sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla muihin toimialoihin nähden suurin, kuten myös henkilötietoja käsittelevien työntekijöiden määrä. Potilastietojen ja sosiaalihuollon asiakastietojen käsittely on ollut lainsäädännössä jo pitkään tiukasti säänneltyä ja sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalle on kehittynyt vahva toimintakulttuuri tietosuojan osalta. Ilmoituskynnys voi vaihdella toimialoittain. **Ilmoitusten määrä ei suoraan kerro sitä, että tietoja olisi toimialalla käsitelty huolimattomasti. Ilmoituskynnys voi vaihdella toimialoittain.**

Tietoturvaloukkausten **pääasialliset syyt** olivat vuonna 2020 seuraavat:

- Myönnetty liian laajat käyttöoikeudet
- Järjestelmään tehty asiakkaille vääriä kirjauksia
- Tietoja lähetty väärälle asiakkaalle
- Sähköpostia ei ole lähetetty piilokopiona
- Väärän asiakkaan tietoja kirjattu toiselle asiakkaalle
- Asiakastietoja näkyy yli rekisterirajojen ilman asiakkaan suostumusta

Tietoturvaloukkaus ilmoitusten pääasiallinen syy on ollut henkilötietojen käsittelijän tekemä virhe. **Henkilötietojen käsittelyssä tulee kiinnittää erityistä huomiota huolellisuuteen ja kaupungin ohjeiden mukaiseen käsittelyyn.** Tiivistelmät kaikista vuonna 2020 tapahtuneista tietoturvaloukkauksista on tietotilinpäätöksen liitteenä.

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY VANTAALLA KORONAVIRUSEPIDEMIAN AIKANA

Koronavirusepidemia pakotti tarkastelemaan uudelleen myös henkilötietojen käsittelytapoja ja käytäntöjä. Kaupungilla siirryttiin laajamittaisesti etätöihin ja asiakkaiden palveleminen sähköisesti lisääntyi. Tietosuojan huomioiminen muuttuneessa tilanteessa oli ensiarvoisen tärkeää, jotta henkilötietojen käsittely tapahtuisi edelleen lainmukaisesti ja

luottamuksellisesti. Vantaalla annettiin 30.3.2020 ohje henkilötietojen käsittelystä koronavirusepidemian aikana. Ohje julkaistiin intrassa.

Kaupungin ohjeistus salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyyn koronavirusepidemian aikana

Ohjeistuksen mukaan salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyssä tuli edelleen noudattaa kaupungissa voimassa olevia ohjeita ja määräyksiä eli **pääsääntöisesti koronavirusepidemia ei ole aiheuttanut muutoksia tietojen käsittelyyn**. Periaatteet tietojen käsittelylle ovat samat kuin ennen koronavirusepidemiaa eli salassa pidettäviä henkilötietoja tulee luovuttaa suojattujen yhteyksien kautta, oikeus tietojen saantiin tulee turvata ja asiakas tulee tunnistaa ennen kuin tietoja voi luovuttaa.

Poikkeuksia salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyyn mahdollistettiin tietyissä tilanteissa. Tämä koski erityisesti riskiryhmään kuuluvia asiakkaita. Mikäli normaali suojattu yhteydenpito ei ole mahdollista, niin tällöin on poikkeuksellisesti ja yksittäistapauksittain harkiten mahdollisuus käyttää yhteyksiä, joiden tietoturvan/tietosuojan tasoa ei EU:n tietosuoja-asetuksen mukaisessa tietosuojan vaikutustenarvioinnissa ole selvitetty.

Perusteena tällaiselle poikkeukselliselle henkilötietojen käsittelylle tulee olla asiakkaan terveyden vaarantuminen, tai asia on niin kiireellinen, ettei asiointia voi asiakkaan kokonaistilanne huomioiden siirtää myöhemmäksi.

Toimialojen tulee tehdä aina arvio yksittäistapauksessa ja toimialojen tulee myös tarkemmin määritellä tilanteet, joissa esimerkiksi Skypeä voi käyttää. Yleisenä ohjeena on, että mikäli asiakkaan asiaa ei voida hoitaa salattua sähköpostia tai puhelua käyttäen, niin tällöin voidaan asia hoitaa esimerkiksi Skypen välityksellä. Asiakkaalta tulee tällöin saada suostumus Skypen käyttämiseen. Asiakkaan henkilöllisyys on myös tällöin tarkistettava ja mitään ylimääräisiä tietoja ei voi esimerkiksi luovuttaa Skype-yhteyden välityksellä.

Jos joudutaan käyttämään yhteyksiä, joiden tietoturvan/tietosuojan tasoa ei ole kaupungissa tietosuojan vaikutustenarvioinnin kautta selvitetty, niin tällöin tulee salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä minimoida ainoastaan välttämättömimpään.

Kaupungin sisäisistä Skype/Teams- kokouksista ja salassa pidettävien henkilötietojen käsittelystä on todettu, että Microsoftin O365-ympäristöstä ei ole kaupungissa tehty EU:n tietosuoja-asetuksen mukaista tietosuojan vaikutustenarviointia eikä sen tietoturvan/tietosuojan tasoa ole tietosuoja-asetuksen mukaisesti Vantaalla selvitetty. Tämän takia asiakasasioita tulisi käsitellä niin, että asiakasta ei voida tunnistaa ja salassa pidettäviä henkilötietoja tulisi Skype/Teams kokouksissa käsitellä vain poikkeuksellisesti ja ainoastaan silloin kun salassa pidettävien henkilötietojen käsittelyä ei voida hoitaa asiakastietojärjestelmissä, suojatulla sähköpostilla tai puhelimitse.

Jos kaupungin sisäisessä kokouksessa käsitellään asiakasasioita, tulee kiinnittää erityistä huomiota tietojen minimointiin. Varsinkin suorat tunnistelliset salassa pidettävät asiakasta koskevat henkilötiedot tulee vaihtaa osallistujien kesken muualla kuin Skype/Teams-kokouksessa eli esimerkiksi salatun sähköpostin välityksellä, jos ne ovat tarpeen asian käsittelyä varten.

Ohjeistus koronavirustartunnan salassapitoon ja tiedottamiseen

Kaupungissa ohjeistettiin myös, miten tulee toimia, kun käsitellään koronavirustartuntoja. Ohjeistuksen mukaan koronavirustartunnan käsittelyssä tulee toimia seuraavasti:

- Tietosuojalainsäädäntö ei estä kansanterveyteen liittyviä toimia ja tarttuvien tautien ehkäisemistä, mutta lainsäädäntö on huomioitava henkilötietojen käsittelyssä
- Kun työpaikalla käsitellään henkilötietoja koronavirukseen liittyen, työnantajan on otettava huomioon henkilötietojen käsittelyyn liittyvä lainsäädäntö
- Terveystiedot kuuluvat erityisiin henkilötietoryhmiin, jolloin tietoja on suojeltava erityisen tarkasti
- Tieto siitä, että työntekijä on saanut koronavirustartunnan, on terveystieto
- Tieto siitä, että työntekijä on karanteenissa (antamatta lisätietoja syystä), ei ole terveystieto
- Työntekijöiden henkilötietojen käsittelyyn sovelletaan EU:n yleisen tietosuoja-asetuksen ohella lakia yksityisyyden suojasta työelämässä (työelämän tietosuojalaki)
- Jos organisaation työntekijällä todetaan koronavirus, työnantaja ei saa lähtökohtaisesti nimetä kyseistä työntekijää
- Työnantaja voi informoida yleisesti muita työntekijöitä tartunnasta tai mahdollisesta tartunnasta ja ohjata heitä työskentelemään kotoa käsin
- Työnantaja on vaitiolovelvollinen työntekijän terveystiedoista
- Tarvittaessa työnantaja voi ilmaista yleisellä tasolla, organisaation käytänteiden mukaisesti, että työntekijä on estynyt hoitamasta työtehtäviään
- Jos organisaation työntekijällä todetaan koronavirus, tai työntekijä on asetettu karanteeniin, työnantaja ei saa lähtökohtaisesti nimetä kyseistä työntekijää
- Anonymisoituja tilastotason tietoja voi kertoa julkisuuteen
- Tunnistamisen on estyttävä peruuttamattomasti
- Tieto on edelleen tunnistettavaa, jos siitä esimerkiksi muihin tietoihin yhdistettynä voidaan päätellä, kenestä on kyse.
- Koronavirustaudin riskiryhmään kuulumisen on terveystieto, jos riskiryhmään kuulumista käsitellään terveydentilan arvioimiseksi (kuuluuko työntekijä riskiryhmään perussairauksien vuoksi)
- Riskiryhmään voi kuulua myös iän perusteella. Tieto työntekijän iästä ei ole terveydentilatieto.

Henkilötietojen käsittelyn haasteet korona-aikana

Laajamittainen etätyöhön siirtyminen nosti alkuun esiin paljon kysymyksiä koskien henkilötietojen käsittelyä. Miten ja millä välineillä voidaan järjestää keskustelut etänä tietosuoja ja -turva huomioiden.

Laajalla siirtymisellä etätöihin ei voida katsoa kaupungissa olleen suuria vaikutuksia henkilötietojen käsittelyyn, sillä jo aikaisemmin henkilötietojen käsittely etäyhteyksillä on ollut mahdollista, ja siitä on ollut monilla jo kokemusta.

Tekniikka ei ole aiheuttanut epidemia-aikana suuria ongelmia, vaan laitteet ovat suurimmaksi osaksi toimineet, ja niitä sekä ohjelmistoja on osattu käyttää oikein ja ohjeistuksen mukaisesti. Vantaan kaupungin tietotekniset järjestelyt tukivat laajamittaista etätyötä jo valmiiksi.

Henkilökunnalle on jaettu kuulokkeita videoneuvotteluiden sujuvoittamiseksi ja varmistukseen, etteivät sivulliset kuule videoneuvottelujen keskusteluja. Koronaepidemian aikana **käyttäjiltä ei tullut normaaliajoista poikkeavaa palautetta**.

Asiakkaita palveltiin enemmän puhelimitse ja puheluissa varmistettiin henkilöllisyys useilla kysymyksillä.

Koronaepidemian tuomat haasteet ovat erityisesti näkyneet koulujen ja päiväkotien arjessa. Esimerkiksi etäopetuksessa henkilöllisyyden varmistamiseen on tullut kiinnittää erityistä huomiota.

Samoin erilaisten tilaisuuksien järjestäminen on ollut haasteellista. Tilaisuuksissa on kerätty poikkeuksellisesti osallistujien nimi- ja yhteystietoja koronavirustartunnan jäljityksen helpottamiseksi. Aikaisemmin yleisötilaisuuksiin osallistujien yhteystietoja ei ole kerätty.

Fyysisiä asiakaskontakteja on ollut oletetusti aikaisempia vuosia vähemmän. Osa asiakastapaamisista on täytynyt siirtää verkkovälitteisiksi. Osalla asiakkaista on ollut haasteita asioida sähköisesti. Tämä on osaltaan vaikeuttanut asiakastyötä. **Henkilötietojen käsittelyn perusajatus ja -käytänteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet**, ainoastaan toimintatyyli ja -välineet ovat osittain muuttuneet etäkohtaamisten vuoksi.

Pientä viivettä on voinut syntyä myös allekirjoitettujen asiakirjojen postituksessa, koska toimipaikoissa on voinut olla vain rajoitettu määrä työntekijöitä saman aikaisesti. Työvuoroja on jouduttu porrastamaan.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Mikä on informointiasiakirja

EU:n tietosuoja-asetuksen mukaan kaupungin on toteutettava asianmukaiset toimenpiteet toimittaakseen asiakkaille/työntekijöille asetuksen edellyttämät tiedot henkilötietojen käsittelystä tiiviisti esitetyssä, läpinäkyvässä, helposti ymmärrettävässä ja saatavilla olevassa muodossa selkeällä ja yksinkertaisella kielellä. Tällä tiedotteella ei ole virallista valtakunnallista nimeä. Vantaalla tätä asiakirjaa kutsutaan informointiasiakirjaksi.

Mitä tietoja Informointiasiakirjasta tulee ilmetä

Informointiasiakirjasta tulee ilmetä seuraavat seikat:

- kuka tietoja kerää
- mihin tarkoitukseen tietoja kerätään
- mitä tietoja kerätään

- mistä tiedot saadaan
- luovutetaanko tietoja eteenpäin
- kuinka pitkään tietoja säilytetään
- kuka tietoja voi käsitellä (kaupungilla sekä kolmannet osapuolet esim. ostopalveluissa)
- millä tavoin tiedot on suojattu
- mitkä ovat toimintatavat, jos tiedot joutuvat sivulliselle
- miten asia voidaan saattaa valvontaviranomaisen käsiteltäväksi
- miten tarkistetaan omat tiedot
- miten voi vaatia omien tietojen oikaisua, poistamista tai tietojen käsittelyn rajoittamista
- toimialan/tulosalueen tietosuojasta vastaavan henkilön yhteystiedot ja kaupungin tietosuojavastaavan yhteystiedot.

Vantaan kaupungin informointiasiakirjat

Kaupungin informointiasiakirjat löytyvät kaupungin [Internet-sivuilta](#). Informointiasiakirjat on ryhmitelty toimialoittain. Toimialojen vastuulla on tehdä tarvittavat informoinnit ja pitää informoinnit ajan tasalla.

Sisäisen tarkastuksen raportti

Kaupungin sisäinen tarkastus teki kesä-elokuussa 2020 tarkastuksen, joka kohdistui kaupungin tietojärjestelmäselosteisiin ja henkilörekistereiden informointiasiakirjoihin. Tarkastusraportti on päivätty 18.9.2020 ja se on tietotilinpäätöksen liitteenä.

Tarkastuksen tavoitteena oli varmistaa, että kaikista kaupungin tietojärjestelmistä on laadittu lain mukainen tietojärjestelmäseloste. Lisäksi tavoitteena oli varmistaa, että kaikista kaupungin vastuulla olevista henkilörekistereistä on laadittu lain mukainen seloste käsittelytoimista eli ns. informointiasiakirja.

Olennaiset tarkastushavainnot ja toimenpide-ehdotukset

Kaupungilla on käytössä EU:n asetuksen mukaiset selosteet henkilörekisterin käsittelytoimista eli ns. informointiasiakirjat ja ne ovat julkisesti nähtävillä kaupungin Internet-sivuilla. Kaikista henkilörekistereistä ei kuitenkaan ole informointiasiakirjaa laadittu.

Kaupungin tietojärjestelmät on luetteloitu Thinking Portfolio -järjestelmässä ja niistä olevat tiedot täyttävät lain vaatimukset. Nämä tiedot eivät kuitenkaan ole lain edellyttämällä tavalla yleisön saatavilla. Tarkastuksessa annettiin 4 kpl toimenpidesuosituksia.

Tarkastushavaintojen perusteella voidaan todeta, että **tietojärjestelmäselosteiden ja henkilörekistereiden informointiasiakirjojen osalta hallinnon ja sisäisen valvonnan taso on tyydyttävä.**

Toimenpiteet sisäisen tarkastuksen raportin johdosta

Sisäisen tarkastuksen raportti käsiteltiin kaupungin tietosuojatyöryhmän kokouksessa 22.9.2020. Kokouksessa käytiin läpi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja kasvatuksen ja opetuksen toimialan informointiasiakirjat mallina hyvin tehdyistä informoinneista. Käytiin läpi esimerkkejä myös huonoista käytänteistä. Kokouksessa esiteltiin mallipohja informoinnista ja päivitetty ohje informoinnista henkilötietojen käsittelyssä. Mallipohja ja ohje löytyvät tietosuoja- ja turva sivustolta.

Toimialojen ja palvelualueiden tehtäväksi tuli päivittää nykyiset informointiasiakirjat ohjeen ja mallin mukaisiksi. Samoin informointiasiakirjat tuli tehdä sellaisista toiminnoista, joista niitä ei ollut vielä tehty.

Toimialat ovat sisäisen tarkastuksen raportin jälkeen käyneet läpi toimialan informoinnit ja päivittäneet asiakirjat. Kaupunkiympäristön toimialalla prosessi on vielä kesken.

Informointiasiakirjojen laatu on parantunut ja yhtenäistynyt, mutta puutteita löytyy edelleen.

Toimialojen ja palvelualueiden **tulisi käydä kaikki informointiasiakirjat vuosittain läpi**, jotta ne pysyisivät ajan tasalla. Informoinnista huolehtiminen tulisi määritellä jonkun työntekijän tehtäväksi, jotta päivittäminen tulisi varmasti tehtyä. Kaikki informointiasiakirjat **tulisivat myös löytyä ruotsinkielisinä.**

TIETOSUOJATYÖRYHMÄT

Kaupungin tietoturva- ja tietosuojatyöryhmän tehtävänä on valmistella kaupunkia koskevia tietoturvaan ja tietosuojaan liittyviä ohjeita sekä antaa suosituksia ja kannanottoja edellä mainituista asioista. Kaupungin tietosuojavastaava toimii ryhmän puheenjohtajana ja kaupunginjohtaja nimeää työryhmän jäseniksi toimialojen edustajat.

Vuonna 2020 tietoturva- ja tietosuojatyöryhmä kokoontui 9 kertaa. Työryhmän muistiot ovat nähtävissä kaupungin sisäisillä sivuilla tietosuoja- ja tietoturvaosiossa. Kokouksissa **käsiteltäviä aiheita** olivat mm:

- Sosiaali- ja terveystietojen toissijainen käyttö (toisiolaki)
- Toimialojen ja palvelualueiden tietosuojavastuuhenkilöiden nimeäminen
- ASTA järjestelmän käyttöoikeudet
- Kirjeiden postituskäytännöt
- Tietoturvaloukkausohjeistuksen päivitys
- Kompassi-järjestelmän lokitusongelmat
- Tietotilinpäätöksen valmistelu ja läpikäynti
- Tietosuojan vaikutustenarviointiprosessin kehittäminen
- Henkilötietojen tallentaminen järjestelmiin/pilveen
- Henkilötietojen lähettäminen sähköpostissa
- Koronavirustartunta – salassapito ja tiedottaminen
- Julkishallinnon tietosuojakoulutuksen käyttöönotto
- Vaikutustenarvioinnit WhatsApp, Zoom ja Facebook
- Koronabotti vaikutustenarviointi
- Apotti vaikutustenarviointi GL 2.1
- Edistynyt analytiikka kuntaorganisaatiossa -hankkeen vaikutustenarviointi

- Henkilötunnuksen käyttö laskuissa
- Uusi vaikutustenarvioinnin riskien kartoitus- ja dokumentointilomake
- Sähköisen arkiston vaikutustenarviointi
- Informointiasiakirjat kaupungin sivuilla
- Delve-sovelluksen käyttö
- Schrems II tuomio ja tietojen siirto Yhdysvaltoihin
- Helsingin O365 vaikutustenarviointi
- Sähköposti ja salatut yhteydet
- Taisto 20 -harjoitus
- Vastaamon tietomurto
- Tietosuojadokumenttien saavutettavuus

Tietosuojan jalkauttamisessa ja sisäänrakentamisessa **toimialojen ja palvelualueiden tietosuojavastuuhenkilöt ovat keskeisessä asemassa**. Heidän tehtävänä on jalkauttaa tietosuojaa koskeva ohjeistus ja tietosuojatyöryhmässä sovitut käytänteet oman toimialansa/palvelualueensa prosesseihin. Osalla tietosuojavastuuhenkilöitä tietosuoja on sisällytetty heidän työtehtäviinsä. **Tietosuoja tulisi sisällyttää kaikkien vastuuhenkilöiden työtehtäviin ja ennen kaikkea varata riittävästi aikaa tehtävän suorittamiseen. Vuoden 2020 aikana ei ole tapahtunut merkittävää resurssien lisäämistä tietosuojavastuuhenkilöiden tehtäviin.**

Pääkaupunkiseudun tietosuojatyöryhmään kuuluvat Vantaan, Helsingin, Espoon ja Kelan tietosuojavastaavat. Työryhmässä käsitellään kaupunkeja ja Kelaä koskevia tietosuoja-asioita. Asioiden yhdessä käsittelemisestä saadaan paljon hyötyä, koska kaikkia kaupunkeja koskevat samat säännöt ja velvollisuudet. Resursseja säästyy ja lainsäädännön tulkinnat ja linjaukset pystytään pitämään yhtenäisinä.

Vuonna 2020 työryhmä kokoontui 7 kertaa ja työryhmässä käsiteltiin mm seuraavia asioita:

- Asiakkaan antama lupa tietojen luovutukseen
- Eri käyttötarkoituksiin kerätyn henkilötietoja sisältävän datan yhdistäminen ja analysointi tunnisteellisesti, jos analyysin lopputuotoksesta tunnistettavuus on poistettu
 - tieteellisen ja/tai tilastollisen tutkimuksen mahdollisuudet
 - sosiaali- ja terveystietoja sisältävä data
 - muita salassa pidettäviä henkilötietoja sisältävä data
- Profilointi
- Automatisoitu päätöksenteko
- Henkilötietojen anonymisointi palvelujen kehittämiseksi
- SoteDigin hallinnoima OmaOlo -palvelun käyttövaltuushallinnan ongelmat
- Henkilötietojen käsittely hankintaprosessissa
- Tietojen antaminen valtakirjalla
- Tutkimuslupaohjeistus
- Vaikutustenarvioinnin prosessit ja työkalut
- Office 365-ympäristön vaikutustenarviointi
- Whistleblowing-ilmoituskanava
- Privacy Shield -järjestelyn kaatumisen vaikutukset

- Vastaamo-tietomurto
- Tietosuoja ja evästeet

TIETOSUOJAKOULUTUKSET

Vuonna 2020 ei pidetty koko kaupungin henkilöstölle suunnattua tietosuojakoulutusta. Marraskuussa 2019 pidettiin koko kaupungin henkilöstölle suunnattu tietosuojakoulutus. Koulutus videoitiin ja materiaali on ollut katsottavissa kaupungin intranetissä, ja nauhoite on toiminut myös yleisenä vuoden 2020 tietosuojakoulutuksena koko kaupungin henkilöstölle. Koronaepidemiasta johtuen fyysisiä koulutustilaisuuksia ei ole voitu järjestää. Toimialoilla on järjestetty omia toimialan tarpeisiin kohdistuneita koulutuksia.

Vuonna 2020 on **suunniteltu ja valmisteltu uutta koko kaupungin henkilöstölle suunnattua tietosuojakoulutusta ja testiä**. Testi on tarkoitus saada **käyttöön vuonna 2021**.

Tulevassa koulutuksessa on kolme erillistä osiota

- Tietosuojakoulutus 1
 - Koulutuksessa opitaan mitä tietosuoja on, miksi se on tärkeää ja miten henkilötietoja käsitellään lainmukaisesti ja turvallisesti
 - Valtakunnallinen tietosuojan ABC julkishallinnon työntekijöille koulutus
 - Lopussa testi, josta tulee saada 10/12 oikein
 - Todistus suorittamisesta
 - Kesto 1h - 2h
- Tietosuojakoulutus 2
 - Tietosuojatestin tarkoituksena on käydä läpi Vantaan omia käytäntöjä tietosuoja-asioissa
 - Kysymysten avulla on tarkoitus oppia Vantaan omista käytännöistä kuten miten tulee toimia tietoturvaloukkauksen sattuessa ja kenelle asiasta tulee ilmoittaa
 - Testissä 12 kysymystä, joista tulee saada 10/12 oikein
 - Todistus suorittamisesta
 - Kesto 30 min – 1 h
- Tietoturvakoulutus
 - Johdantokoulutus digitaaliseen turvallisuuteen
 - Koulutus luo perustaa turvalliselle toimimiselle tietoteknisissä ympäristöissä
 - Lopussa testi, josta tulee saada 80 % oikein
 - Todistus suorittamisesta
 - Kesto 30 min – 1 h

LOPUKSI

Tietomurtojen ja henkilötietojen väärinkäytön määrä tulee todennäköisesti tulevina vuosina kasvamaan. Motiivit ja tarkoitukset voivat olla erilaisia. Taloudellisen hyödyn tavoittelua esim. kiristysohjelmien kautta. Identiteettivarkauksilla pyritään hankkimaan taloudellista hyötyä yksityiseltä henkilöltä tai vahingoittamaan henkilöä muulla tavalla. Pelkkä kiusantekokin voi olla motiivina. Palvelut voidaan saada estettyä, jonka johdosta ei pystytä tarjoamaan lakisääteisiä palveluja niihin oikeutetuille. Kaikesta tästä on vakavia ja

monesti pitkäaikaisia seurauksia yksityisille henkilöille sekä myös henkilötietojen käsittelijälle.

Psykoterapiakeskus Vastaamoon kohdistuneessa tietomurrossa toteutuivat kaikki nämä uhkakuvat. Tämänkaltaiset tietomurrot ovat usein estettävissä ja ne ovat myös mahdollista estää. **Keskeinen väline on tässä tietosuojan vaikutustenarviointi.** Vastaamonkin osalta keskiössä on se, minkälainen tietosuojan vaikutustenarviointi on tehty ja onko tehdyn tietosuojan vaikutustenarvioinnin jälkeen ryhdytty tarpeellisiin toimenpiteisiin riskien poistamiseksi tai pienentämiseksi. Pelkästä vaikutustenarvioinnin tekemisestä ei ole pelastajaksi, vaan havaittuihin riskeihin pitää myös reagoida. **Vastuu kaikesta tästä on rekisterinpitäjällä ja johdolla sen edustajana.**

Palveluiden ulkoistaminen ei ole tie vastuiden siirtoon palveluntuottajalle, vaan vastuu säilyy edelleen rekisterinpitäjällä. Tehtäviin sopimukseen tulee sisällyttää tarkat velvoitteet henkilötietojen käsittelystä. Hyvin tehdyt sopimuksetkaan eivät riitä, vaan rekisterinpitäjän on myös valvottava palveluntuottajaa sopimuksen teon jälkeen ja varmistettava säännöllisesti, että sopimuksessa sovitut asiat toteutuvat myös käytännössä.

Jotta Vantaalla pystyttäisiin estämään tietomurrot ja henkilötietojen käsittelyyn liittyvät laittomuudet, **tulee tietosuojan vaikutustenarviointeihin panostaa enemmän** kuin niihin tällä hetkellä panostetaan. Samoin palveluntuottajien tietojen käsittelyn säännöllistä valvontaa tulee huomattavasti tehostaa.

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Sosiaali- ja terveydenhuollon
toimialan tietosuojavastaa
tietosuojavastaava.soster@vantaa.fi

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaa johtaa sosiaali- ja terveyslautakunta, jonka alaisuudessa toimii yksilöasioita käsittelevä jaosto. Toimiala vastaa kuntalaisten terveyden ja sosiaalisen hyvinvoinnin edistämisen ja ylläpitämisen edellytyksistä. Toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalveluiden, perhepalveluiden, terveystalveluiden ja vanhus- ja vammaispalveluiden palvelualueet sekä suun terveydenhuollon liikelaitos.

Toimialan tietoturva- ja tietosuojavastuut määräytyvät Vantaan kaupungin hallintosäännön sekä kaupunginhallituksen hyväksymän tietoturva- ja tietosuojapolitiikan mukaisesti. Henkilöstöä koskee myös lakisääteinen salassapito- ja vaitiolovelvollisuus.

Toimialan tehtävistä johtuen suuri osa henkilöstöstä käsittelee asiakas- ja/tai potilastietoja sekä muita henkilötietoja työtehtäviensä edellyttämässä laajuudessa. Jokaisella on vastuu siitä, että tiedot on tallennettu lain edellyttämällä tavalla sellaisiin paikkoihin, jossa tietojen käyttöä pystytään valvomaan. Jokaisella on lisäksi velvollisuus ilmoittaa havaitsemistaan puutteista tai ongelmista tietosuoja-asioissa, jotta niihin pystytään puuttumaan.

Toimialalle on nimetty oma tietosuojavastaava, jonka tehtävänä on muun muassa ohjeistaa tietosuojaan liittyvissä asioissa.

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Vuonna 2020 on ollut keskiössä COVID-19 maailmanlaajuinen leviäminen. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojan näkökulmasta keskeisiä ongelmakohtia ovat olleet erityisesti tautiin liittyvä tiedon dokumentointi, mm. mitä tietoja saa kirjata ja minne näitä tietoja saadaan tallentaa. Siirryttäessä etätyöskentelyyn niissä tehtävissä, joissa työtehtävät sen sallivat, nousi esiin paljon kysymyksiä koskien tietojen käsittelyä sekä tietosuoja- ja tietoturva-asioita etänä työskennellessä.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla käsitellään runsaasti salassa pidettäviä tietoja, joiden käsittelyyn on tarkat säännökset lainsäädännössä. Vuoden 2020 uudenlainen tilanne nostikin monia tietosuojan kannalta keskeisiä kysymyksiä liittyen tietojen käsittelyyn tällaisessa erilaisessa tilanteessa. Erityisesti etätyöskentelyyn liittyen esille nousi muun muassa seuraavia kysymyksiä: missä järjestelmissä tietoja saa käsitellä ja mitä tietoja näissä järjestelmissä saa käsitellä. Yleisesti työntekijöitä ohjeistettiin vuoden 2020 aikana paljon etätyöhön liittyvissä tietosuoja-asioissa.

Myös vuosien 2019–2020 aikana käyttöön otettu uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti on edelleen työllistänyt vuonna 2020. Järjestelmään liittyviä prosesseja ja ohjeistuksia on edelleen työstetty ja päivitetty. Järjestelmään liittyen nousee myös esiin koko ajan paljon erilaisia kysymyksiä, joka osoittaa omalta osaltaan, että tietoisuus tietosuoja-asoiden huomioimisesta on kasvussa. Tämä edesauttaa kehittämään tietosuoja edelleen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan selosteet ja informointiasiakirjat on päivitetty ja hyväksytty kesällä 2020. Uusissa asiakirjoissa on huomioitu tapahtuneet muutokset, eli

muun muassa uuteen asiakas- ja potilastietojärjestelmään siirtyminen, ja lisäksi painotettu asiakirjojen selkeyttä ja ymmärrettävyyttä. Lisäksi kokonaan uudet selosteet ja informointiasiakirjat tehtiin COVID-19-tartuntojen seurannan ja jäljityksen rekisteristä sekä COVID-19-tukipalveluista.

Informaatioasiakirjat ovat lähetetty käännettäväksi ruotsinkielisiksi. Niiden päivitetty versiot lisätään saataville, kunhan asiakirjat on saatu käännettyä.

Ohjeistukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yhteiset tietosuojaan liittyvät ohjeistukset löytyvät sosiaali- ja terveydenhuollon tietosuojasivuilta. Sivustolle on koottu ohjeet, lomakkeet sekä muut tiedostot, kuten selosteet käsittelytoimista ja informointiasiakirjat.

Kun ohje on valmisteltu, viedään se sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmään käsiteltäväksi. Johtoryhmä voi esittää muutoksia ohjeeseen tai hyväksyä sen sellaisenaan. Johtoryhmän hyväksyttyä ohjeen viedään se tietosuojasivustolle, jossa se on kaikkien saatavilla. Ohjeistuksista pyritään myös tekemään uutinen intraan, jotta se huomattaisiin. Lisäksi ohjeistuksesta tiedotetaan koulutusten ja konsultaatioihin vastaamisten yhteydessä.

Ohjeistusta on päivitetty vuoden 2020 aikana sekä uusia ohjeistuksia on laadittu. Ohjeistusta tarvitaan myös lisää ja ne vaativat jatkuvaa päivittämistä. Vuoden 2020 aikana sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu seuraavat tietosuojaa koskevat uudet ohjeet:

- Potilastietojen käsittely ja luovuttaminen -yleisohje
- Ohje tietojen luovuttamisesta tartuntatautipauksessa
- Ohje videovastaanottojen käytöstä
- Toimintaohje Rekisterinpitäjän ohjeiden antamisesta henkilötietojen käsittelijöille
- Ohje tietojen luovuttamatta jättämisestä sosiaalihuollossa

Lisäksi toimialalla on laadittavana tai päivityksessä muun muassa seuraavat tietosuojaan liittyvät ohjeet: ohje tietojen käytön valvonnasta, ohje tietojen luovuttamisesta ja laatisesta poliisille sekä suostumuslomakeohje. Tietojen käytön valvonnan ohjeen päivittäminen jatkuu vuonna 2021.

Ohjeistusta, lomakkeita sekä internet-sivuja ja henkilökunnan intra-sivustoa päivitetään jatkuvasti tarpeen mukaan.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vaikutustenarviointien tekeminen on jatkunut vuoden 2020 aikana. Vuoden aikana on myös pyritty selkeyttämään vaikutustenarviointien ohjeistusta ja prosesseja, jotta vaikutustenarviointeja pystyttäisiin tekemään palvelualueilla mahdollisimman itsenäisesti. Vuoden alussa on pidetty koulutuksia vaikutustenarviointeihin liittyen, minkä lisäksi Sharepointin tietosuojaja tietoturva -sivustolta löytyy kattava ohjeistus vaikutustenarviointien ja alkukartoitusten tekemiseen. Palvelualueet tarvitsevat kuitenkin edelleen niiden tekemiseen koulutusta ja tukea lakimieheltä.

Velvollisuus vaikutustenarvioinnin tekemiseen tulee EU:n yleisestä tietosuojasetuksesta ja se on pakollista, jos asetuksessa määritellyt edellytykset täyttyvät. Vantaalla onkin tehty kattavat ohjeistukset vaikutustenarvioinnin sekä sitä edeltävän alkukartoituksen tekemiseen, ja nämä ohjeet löytyvät tietosuoja ja tietoturva -sivuilta. Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaava on vuonna 2020 tarvittaessa opastanut vaikutustenarviointien tekemiseen liittyen ja myös ollut aktiivisesti mukana vaikutustenarviointien tekemisessä.

Vuoden 2020 aikana on tehty lukuisia vaikutustenarviointeja. Lisäksi oman kategoriansa on muodostanut COVID 19 -pandemiaan liittyvät vaikutustenarvioinnit. Näitä on tehty muun muassa pandemian tukipalveluista (tilapäismajoitus ja ruoka-apu) sekä COVID 19-näytteenottobotista. Myös videovastaanottojen käytöstä on tehty vaikutustenarviointi. Nämä ovatkin vaatineet uudenlaisien näkökohtien huomioon ottamista vaikutustenarviointeja tehtäessä. Vuoden 2021 aikana on tavoitteena järjestää lisää koulutusta vaikutustenarviointiprosessista.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Vuonna 2020 sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on toiminut vuoden 2019 tapaan tietosuojatiimi, jonka kokoonpanoon on kuulunut toimialan tiedonhallinnan ja tietosuojan asiantuntijoita. Tietosuojatiimi on kokoontunut tarvittaessa. Tiimin asiantuntijat ovat laatineet ja päivittäneet tietosuojaan liittyviä dokumentteja kuten käsittelytoimiselosteita, tietotilinpäätöstä, toimialan ohjeistusta, tietosuariskianalyysia jne.

Tietosuojaan liittyvään ohjeistukseen ja neuvontaan menee 1,5 täysipäiväisen lakimiehen työpanos. Vuonna 2020 toimialalla oli yksi täysipäiväinen lakimies, jonka tehtäviin kuului pääsääntöisesti tietosuoja-asioiden hoitaminen. Toimialalla työskenteli myös osa-aikainen lakimiesharjoittelija, joka keskittyy tietosuoja-asioihin. Lisäksi toimialalla työskenteli vuoden 2020 aikana lakimies toisiolakiprojektissa.

Apotti-tietojärjestelmähankkeessa työskenteli oma lakimies, jonka työpanos hankkeeseen oli osa-aikainen.

Asiakirjojen järjestämisprojektissa työskenteli vuoden aikana 3,5 projektityöntekijää. Määrä laski vuoden 2019 5,5 projektityöntekijään verrattuna. Tämä arkistoprojekti koski sosiaalihuollon aineistojen järjestämistä, uuden arkiston hallintaa sekä terveydenhuollon potilasasiakirjaprojektin aloittamista.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

COVID-19 ja Apotin lisäksi esillä ovat olleet luonnollisesti muita tietosuojaan tavanomaisesti liittyviä asioita, kuten esimerkiksi tietojen luovutukset. Vuoden 2019 tavoitteisiin kuului muun muassa pyrkimys kehittää tietojen luovutuksen prosesseja ja ohjeistuksia, ja vuonna 2020 onkin pyritty saavuttamaan tämä tavoite. Vuoden aikana on esimerkiksi laadittu uusia ohjeistuksia asiaan liittyen, joissa on pyritty selvittämään ja selkeyttämään tietojen luovutukseen liittyviä prosesseja. Hankalimmissa tapauksissa henkilöstö on lisäksi saanut ohjausta toimialan tietosuojavastaavalta sekä muilta lakimiehiltä. Tietojen luovutukseen

liittyviä ohjeistuksia ja prosesseja tulee kuitenkin edelleen kehittää ja päivittää tarpeen mukaan.

Lisäksi päivittäin on esillä muita tavanomaisia asioita, kuten erilaisia konsultointeja, tietoturvaloukkauksia, vaikutustenarviointeja sekä muuta henkilökunnan ohjeistusta ja koulutusta.

Tietoturvaloukkauksia raportoitiin vuonna 2020 hieman enemmän verrattuna edeltävään vuoteen. Tapahtuneet tietoturvaloukkaukset käydään läpi henkilökunnan kanssa, ja ne on käsitelty johtoryhmissä ja viety tiedoksi eteenpäin. Tietoturvaloukkausten käsittelystä on lisäksi prosessiohje, joka on selkiyttänyt toimintaa. Esimiehillä on nyt aiempaa paremmin tietoa siitä, miten toimia, kun tietoturvaloukkaus tapahtuu.

Henkilökunnan koulutukseen, tiedotukseen ja ohjeistukseen tietosuoja-asioissa on vuoden 2020 aikana panostettu ja pyritty kiinnittämään huomiota edellisten vuosien tapaan. Toimialan tietosuojamateriaali on koottu yhteen paikkaan ja tietosuoja-asioista on myös uutisoitu henkilökunnan intranetissä. Tietosuojaan liittyvää materiaalia, eli ohjeistuksia ym. päivitetään jatkuvasti. Myös henkilöstön koulutuksiin on pyritty panostamaan, jotta tieto saataisiin mahdollisimman helposti henkilöstön saataville. Tiedonkulkua tietosuoja-asioissa tulisi kuitenkin edelleen kehittää ja lisätä.

Oman panoksensa vuonna 2020 on vaatinut toisilain mukanaan tuomat toimintamuutokset, joiden kanssa sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on vuoden ajan toiminut lakimies toisilakiprojektissa. Tähän liittyen on luotu ja päivitetty paljon ohjeistuksia ym. Tarkempaa tietoa tästä, ja muista yllä mainitusta aiheista löytyy seuraavista luvuista.

Uusi asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apotti

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on vuosien 2019–2020 aikana siirrytty käyttämään uutta asiakas- ja potilastietojärjestelmä Apottia. Apotin käyttöönotto on edelleen nostanut esille monia tietosuojaan liittyviä kysymyksiä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla. Apotissa sosiaali- ja terveydenhuollon tiedot ovat ensimmäistä kertaa Suomessa samassa järjestelmässä, ja muun muassa tämä on nostanut esille monia tietosuojakysymyksiä ja -haasteita. Lisäksi uuden järjestelmän käyttöönotto on luonnollisesti edellyttänyt uudenlaisia työskentelytapoja.

Apottiin liittyviä tietosuoja-asioita käsitellään yhteistyössä järjestelmäntoimittajan ja muiden samaa järjestelmää käyttävien rekisterinpitäjien toiminnassa.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietojärjestelmät:

Aapo	Apotti Oy:n AAPO-järjestelmä on Vantaalla käytössä Apotti-pääkäyttäjillä. Tiketointijärjestelmässä käsitellään häiriötikettejä ja palvelupyyntöjä.
------	--

Akseli	Asiakasvirran hallintajärjestelmä.
Alli	HUS-sairaanhoidopiirin alueellinen liittymäpalvelu. ALLI-palveluun kuuluvat tietoliikennepalvelu sekä sanomaliikennepalvelu osapuolten käyttämien palvelujen välillä.
Apotti	Asiakas- ja potilastietojärjestelmä, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja.
Aromi diet	Järjestelmä ravintoterapeuttien ruokapäiväkirjojen analysointia varten.
CodeServer	Alueellinen koodistopalvelin, jolla ylläpidetään Vantaan sote-rekisterin toimipistetietoja ja kustannuspaikkaluetteloa.
Digisanelu ja puheentunnistus (Dragon Medical)	Sanelu- ja puheentunnistuspalvelu.
DigiSign	Digi- ja väestöviraston kortinlukijaohjelmisto, joka tarvitaan tietokoneelle, kun käyttäjä kirjautuu Sote-ammattikortilla tai henkilöstökortilla esim. Apottiin.
Digora	Suun terveydenhuollon röntgenkuvien katselu- ja arkistointiohjelma.
Effector	Uusi palvelusetelijärjestelmä.
Elto	Vanha elatustuki -järjestelmä.
Endoskopia	Gastroskopia tutkimukseen käytettävä Endo-base-järjestelmä.
EPSS Audit- verkkokoulutus	Audit-kyselyjen verkkopohjainen tuki- ja koulutussovellus, joka sisältää vastuuhenkilöiden ja ylläpitäjien nimi- ja yhteystiedot.
eResepti	Sähköisten reseptien ja palveluiden keskitetty ulkoinen tietovarasto.
Evondos lääkeannostelupalvelu	Etähoitojärjestelmä, joka sisältää Evondos asiakkaiden ja heidän yhteyshenkilöiden (omaisien) henkilötietoa: nimi, syntymäaika, henkilöturvatus sekä asiakkaan kieli, katuosoite,

	sähköpostiosoite, puhelinnumero sekä yhteishenkilön (esim. omainen) lisätietoineen.
Facad	Suun terveydenhuollon suunnitteluohjelmisto. Sisältää henkilötietoja.
FastROI Hilikka: SOSTER	Kotihoidon mobiilisovellus, johon tallennetaan kuntalaisten, henkilöstön ja omaisten tietoja. Ei aktiivikäytössä enää vuonna 2020, kuitenkin olemassa.
Finstar	Kyselykäytössä olevan vanha potilastietojärjestelmä (vanhojen tietojen haku). Sisältää asiakas- ja potilastietoa. Vuonna 2020 alasajovaiheessa, käyttäjillä kuitenkin vielä lukuoikeus järjestelmään.
Forsante	Diabetes- ja Marevan-lääkkeiden annostusasiointipalvelu, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja. Sisältää käyttäjien tiedot: (myös Vantaan henkilöstöä) etunimi, sukunimi, henkilötunnus, osoite, puhelinnumero, käyttäjän lähettämät ja hänelle lähetetyt viestit mahdollisine liitetietoineen.
Futudent	Videopohjainen dokumentaatio- ja kommunikointiväline päivittäiseen suun terveydenhuollon toimintaan.
Graafinen Finstar -tietojärjestelmä (GFS)	Potilastietojärjestelmä, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja. Vuonna 2020 alasajovaiheessa, käyttäjillä kuitenkin vielä lukuoikeus järjestelmään.
HaiPro	Järjestelmä, jolla tehdään työturvallisuusilmoituksia ja työturvallisuushavaintoja. Sisältää esimiesten nimi- ja yhteystiedot.
Jatkuvuustyöasema	Apotti-jatkuvuustyöasemalle tallentuu asiakas- ja potilastietoja ajastetusti.
Kanta-palvelut	Kansallisen terveystietojärjestelmän (Kanta) tarjoamia suomalaisia, julkisia palveluita kansalaisten, terveydenhuollon ja apteekkien käyttöön. Kela vastaa henkilötiedoista.

Kelmu	Etustietopalvelu. Tarkoitettu niille viranomaisille ja Kelan yhteistyökumppaneille, joilla on lain mukaan oikeus saada Kelan etustietoja teknisen käyttöyhteyden välityksellä.
Klinik Pro	Hoidontarpeen itsearviointiin henkilöasiakkaiden käyttämä järjestelmä. Sisältää myös henkilöstön perustiedot ja yhteystiedot.
Glukoosidatan seurantasovellukset	Asiakkaiden glukoosidatan seurantasovellus, joka sisältää mm. asiakkaan perustiedot ja tutkimustulostiedot. Esim. LibreView.
Likuma	Kuljetuspalvelu- ja kuljetusten laskentasovellus, joka sisältää kuljetuspalveluiden asiakastiedot.
Lääkintälaiterekisteri	HUS-lääkintätekniiikan yhteinen lääkitärekisteri, johon on syötetty toimialan laitteet.
Maisa	Maisa on Apotti-asiakas- ja potilastietojärjestelmää käyttävien kuntien ja HUS:n suojattu digitaalinen kanava ammattilaisen ja kansalaisen välillä
Medic	Terveystietokanta.
Mysli	Ateriantilausohjelma.
Navitas	Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiirin käyttämä aluetietojärjestelmä (ATJ), joka sisältää potilastietoja.
Pediator	Lasten kasvuseulaohjelma, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja. Ei aktiivikäytössä enää vuonna 2020, kuitenkin olemassa.
Pharmguard	Ohjelmisto Cadd Solis VIP infuusiopumppujen ohjelmointiin.
PhysioTools	Sovellus kuvallisen kuntoutussuunnitelman tekemiseen, johon tallennetaan asiakkaan nimi- ja yhteystiedot sekä asiakkaan kuntoutussuunnitelman tiedot.

Pieni Piiri	Mahdollistaa erilaisten digitaalisten ja videovälitteisten palvelujen (kuvapuhelujen, viestien ja valokuvien lähettämisen ja vastaanoton, muistutusten vastaanoton ja kuittauksen, sovelluksien käytön) asiakkaille. Sisältää henkilötietoja.
PompiDou	Päihdepalvelujen asiakastieto- ja tiedonkeruujärjestelmä, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja.
ProConsona	Lastenvalvojien asiakastietojärjestelmä. Sisältää asiakastietoja sekä huolto- ja elatussopimukset.
PSOP Palveluseteli	Verkkopalveluna toiminut järjestelmä kuntalaisille, palveluiden tuottajille ja palvelunjärjestäjille (esim. kunta). Sisälsi tiedot hyväksytyistä palveluntuottajista, palveluntuottajien hinnasto palvelusetelipalvelulle, tiedot myönnettyistä palveluseleleistä, palvelusetelien asiakastiedot sekä palvelusetelien laskutustiedot. Poistui käytöstä keväällä 2020, ja tilalle Effector -palvelusetelijärjestelmä.
Puheterapiaohjelmistot	Vantaalla on käytössä seuraavat puheterapiaohjelmistot: Boardmaker, Lexia ja Provia.
Raisoft	Palvelutarpeen arviointiin käytettävä ohjelmisto, joka koostuu RAI HC, RAI LTC ja RAI SCREENER palvelukokonaisuuksista.
RAI	Vanhusten mielenterveyskuntoutujien palveluiden kotihoidon, laitoshoidon ja akuutin hoidon järjestelmä, joka sisältää asiakas- ja potilastietoja.
Romexis	Suun terveydenhuollon järjestelmä, joka sisältää potilastietoja.
Soredex Digora	Suun terveydenhuollon järjestelmä, joka sisältää potilastietoja.
SPSS	Tiedon analysointijärjestelmä.

SPro	Järjestelmä, jolla ilmoitetaan sosiaalihuollon toteuttamista koskevista epäkohdista. Rekisteri sisältää ilmoituksen tehneen henkilön ja ilmoituksen kohteena olevien henkilöiden yksilöintitietoja, kuten henkilö- ja yhteystietoja sekä muita henkilöä koskevia tietoja, jota ilmoitukset sisältävät.
Sähköinen terveystarkastus	Terveysseurantatietorekisteri. Sisältää rekisteröityneiden kuntalaisten ja henkilöstön terveystietoja.
Sävelsirkku	Palvelu tarjoaa yhdeltä alustalta toimintamallit sekä erilaiset ohjelmat kuntouttavaan työhön.
Telelab	Etätestauspalvelu kotinäytteenoton hallintaan. Sisältää henkilön yhteystiedot, tutkittavien henkilöiden tutkimuspyynnöt ja tutkimusvastaukset sekä asiakkaalta pyydytetyt lisätiedot.
Terveysportti	Terveystietokanta.
Titania SA	Hoitohenkilökunnan työajan suunnittelu- ja seurantajärjestelmä.
Tulorekisteri	Kansallinen sähköinen tietokanta, joka sisältää kattavat palkka-, eläke- ja etuustiedot yksilötasolla.
Tuoteluettelo	Apotissa käytettävä tuoteluettelo on ensisijaisesti sosiaalihuollon asiakaslaskutuksen tietopankki, josta haetaan tuotteen hinta ja SAPin vaatimat tiedot.
UMA	Maahanmuuttoviraston sähköinen asiankäsittelyjärjestelmä, jossa hallitaan esim. oleskelulupia ja passien tietoja.
VATJ asiakastietojärjestelmä	Sosiaalihuollon asiakastietojärjestelmä, joka sisältää asiakastietoja. Vuonna 2020 alasarjoissa, käyttäjillä kuitenkin vielä lukuoikeus järjestelmään.
Vatjnet	Entinen toimeentulotukiohjelma. Ajetaan alas vuoden 2021 aikana.

Videovastaanotto	Videovastaanotto on asiakkaan ja ammattilaisen välinen vastaanottokäynti, joka korvaa perinteisen vastaanoton tai tapaamisen.
Vivago	Hoitajakutsujärjestelmä.
WAICA	Hammaslääkäreiden työajan suunnittelu- ja seurantajärjestelmä.
WebLab Clinical	Selainkäyttöliittymä hoitoyksiköiden Multilab-laboratoriojärjestelmän toimintoihin.
WinHit	Suun terveydenhuollon poistuva asiakastietojärjestelmä. Käytössä enää katselumahdollisuus.
XDS-arkisto	Sähköinen asiakas- ja potilastiedon arkisto, johon tallennetaan ensivaiheessa asiakas- ja potilastyössä syntyviä paperidokumentteja.

Tietoturvaloukkaukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla raportoitiin vuoden 2020 aikana 151 tietoturvaloukkausta. Loukkauksia raportoitiin jonkin verran enemmän verrattuna vuoteen 2019, jolloin tietoturvaloukkauksia raportoitiin 115. Samoin kuin edeltävänä vuonna, merkittävä osa tietoturvaloukkauksista liittyy edelleen uuteen asiakas- ja potilastietojärjestelmään, tosin näiden loukkausten määrä on hieman laskussa edelliseen vuoteen verrattuna.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu prosessiohje tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen, joka on selkiyttänyt tietoturvaloukkauksista ilmoittamista toimialalla. Ohje on nähtävillä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan intran tietosuojasivustolla. Lisäksi Vantaan kaupungin intran tietosuojasivustolla on lisäohjeita tietoturvaloukkauksista. Tietoturvaloukkausten prosessiohjetta on käyty läpi henkilöstön kanssa, ja myös esimiehet ovat saaneet ohjeistusta siitä, miten tulee toimia, kun tietoturvaloukkaus tapahtuu. Prosessiohjetta myös päivitetään tarpeen mukaan.

Tietoturvaloukkausten ilmoittamiseen on olemassa oma lomakepohja, joka tulee täyttää, jotta kaikki tarvittavat tiedot ilmoitetaan. Lomake lähetetään sähköpostilla sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaavalle, koko Vantaan kaupungin tietosuojavastaavalle, sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan apulaiskaupunginjohtajalle sekä palvelualuejohtajille. Tietoturvaloukkausilmoitus kirjataan lisäksi Asta-asianhallintajärjestelmään.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietosuojavastaava käy myös läpi tietoturvaloukkauksia sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmässä säännöllisin

väliajoin. Tavoitteena on ollut raportoida tietoturvaloukkaukset puolivuositain. Viimeisen kerran tietoturvaloukkauksista on raportoitu vuoden 2020 marraskuussa, mutta edeltävä kerta jäi COVID-19 syystä keväällä välistä. Lisäksi tietoturvaloukkauksia käsitellään myös yksiköiden kokouksissa ja johtoryhmissä.

Vuoden 2020 aikana on myös valmisteltu mallipohja tietoturvaloukkauksista ilmoittamiseen rekisteröidyille. Mallipohjan tavoitteena on selkeyttää ja yhdenmukaistaa rekisteröidyille lähetettäviä ilmoituksia niin, että lähetettävät ilmoitukset sisältäisivät kaikki vaadittavat tiedot ja olisivat muutoinkin kokonaisuudessa asianmukaisia. Mallipohja odottaa hyväksyntää, ja se on tarkoituksena lisätä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ohjepankkiin hyväksynnän jälkeen.

Koulutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla pidettiin myös vuonna 2020 useita tietosuojakoulutuksia. Tosin COVID-19 vaikuttaessa vahvasti tällä toimialalla, ovat koulutukset varmasti jääneet vähemmälle etenkin pandemian alkuvaiheessa. Keväällä toimialalla pidettiin seuraavat koulutukset:

- Suunterveydenhuollon puolesta-asiointikoulutus
- Maahanmuuttopalvelujen tietosuojakoulutus
- Vaikutustenarviointikoulutuksia
- Kirjaamiskoulutuksia
- Suostumuskoulutus

Syksyllä jatkettiin koulutusten pitämistä kesän tauon jälkeen seuraavilla koulutuksilla:

- Tietosuojakoulutus terveydenhuollon toimistosihteereille
- Tietosuojakoulutus erityisasumisen esimiehille
- Tietosuojakoulutus kouluterveydenhuollolle
- Suostumuskoulutus (sama kuin keväällä)

Lisäksi sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on kuvattu koulutusvideoita. Videot ovat 5–15 minuutin pituisia, ja kussakin videossa käsitellään erilaisia tietosuoja-asioita. Videoiden aiheet ovat seuraavat:

- Tietosuoja -perusasiat
- Tietoturva
- Tietojen luovutus sosiaali- ja terveystoimessa
- Puolesta-asiointi

Videot ovat kuvattuina ja editointia vaille valmiita. Videot tullaan julkaisemaan, kunhan materiaali on saatu valmiiksi.

Tutkimustoiminta

Vuonna 2020 on tullut voimaan laki sosiaali- ja terveystietojen toissijaisesta käytöstä ”Toisilaki”. Tällä lailla on ollut vaikutuksia Vantaan kaupungin toimintaan ja sosiaali- ja

terveydenhuollon toimialalla on toimintaa muutettu vastaamaan uuden lain asettamia vaatimuksia. Lain implementoinnista on vastannut tähän keskittynyt lakimies. Toimintamuutokset ovat koskeneet erityisesti toisiolain 10 §:n mukaisia palveluvaatimuksia ja niiden toteuttamista rekisterinpitäjän toiminnassa. On huomioitavaa, että osa palveluvelvoitteista tulee voimaan myöhemmin kuin nyt tarkasteltavana ajanjaksona (2020).

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla toimii tutkimuksen koordinaatioryhmä, jossa käsitellään tutkimuslupahakemuksiin liittyviä kysymyksiä. Ryhmän toimintaan on osallistunut lakimies koko vuoden 2020 ajan. Koordinaatioryhmä on kokoontunut vuoden aikana 11 kertaa, eli noin kerran kuussa. Koordinaatioryhmässä käydään läpi ja tarkastellaan Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveydenhuollon toimialueelle saapuneita tutkimushakemuksia. Koordinaatioryhmässä on myös tuotu esiteltäviä uusia tutkimustoiminnan prosesseihin liittyviä muutosehdotuksia. Tutkimustoiminnan sisäisiä prosesseja on muutettu tutkimus- ja tietoluvan hakijan kannalta tehokkaammiksi. Uuden lainsäädännön vaatimuksista on myös pidetty koordinaatioryhmän sisällä koulutuksia sekä tutkimustoiminnan sisäinen ohje on päivitetty vastaamaan uuden lain vaatimuksia.

Vantaan kaupunki on aktiivisesti ollut mukana Findatan ja THL:n tiedotus- ja kehitysyhteistyössä, sekä antanut kehitys- ja toimenpideoitteita toiminnan kehittämiseksi.

Neuvontapalvelu

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on uudistanut tutkimuslupien hakemiseen ja myöntämiseen liittyvää ohjeistustaan, joka on julkaistu Vantaan kaupungin nettisivuilla (julkaistu huhtikuussa 2020). Uutena hakumenettelyä on otettu käyttöön toisiolain vaatima tietolupahakemusmenettely. Lain vaatima neuvontapalvelu on toteutettu uudistamalla tutkimustoiminnan internetsivuja siten että vaadittavat tiedot ovat sieltä tutkijan helposti saavutettavissa.

Tietoaineistojen kuvaukset

Toisiolain 12 §:n velvoittaa rekisterinpitäjiä luomaan aineistokuvauksen hallinnoimistaan sosiaali- ja terveystietotietoa sisältävistä aineistoistaan. Findatan aineistokuvausohje on tullut voimaan 01.02.2021 ja aineistokuvaukset tulee olla valmiina 01.09.2021. Vantaan kaupunki on luonut sisäisen toimintaohjeen aineistokuvausten luomisesta ja aineistokuvaukset tullaan luomaan vuoden 2021 aikana.

Lokitiedot

Toisiolain 19 §:n mukainen erillinen lokivelvoite astuu voimaan 01.05.2021. Vantaan kaupunki on luonut toimintaohjeen tämän mukaisten lokien perustamisesta, ja ne tulevat käyttöön ennen laissa asetettua voimaansaattamispäivää. Vuoden 2020 aikana on tietolupahakemuksista ja -luvista kirjattu lokikirjaukset kaupungin aiempien lokiohjeiden mukaisesti. Vuonna 2020 tutkimus- ja tietoluvista on pidetty lokikirjanpitoa, joka on tallennettu kaupungin aineistohallintaan (Sharepoint).

Vuoden 2020 tietolupamenettelyt

Vuoden 2020 aikana Vantaan kaupungin sosiaali- ja terveystalvet on myöntänyt 81 tutkimus- tai tietolupaa hakemuksiin, joissa Vantaan kaupunki on ollut ainoa rekisterinpitäjä. Edellä mainittujen lisäksi kaupunki on saanut kolme aineistotoimituspyyntöä Findatalta.

Tietojen luovutukset

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla luovutetaan henkilötietoja rekisteröidylle itselleen EU:n tietosuoja-asetukseen perustuvan tarkastusoikeuden perusteella. Lisäksi julkisuuslain perusteella rekisteröidyllä on oikeus saada tieto itseään koskevista asiakirjoista ja oikeus saada tietoa asianosaisaseman perusteella erityisesti lastensuojeluasioissa.

Tietoja voidaan luovuttaa sivullisille vain siihen oikeuttavan lainsäädännön perusteella tai rekisteröidyn suostumuksella. Asiakas- ja potilastietojen luovuttamisesta sivullisille säädetään mm. laissa sosiaali- ja terveydenhuollon asiakkaan asemasta ja oikeuksista sekä laissa potilaan asemasta ja oikeuksista.

Tietoja pyydetään pääsääntöisesti kirjallisesti. Tietojen pyytäjän tulee perustella tietopyyntö ja tietopyyntö tulee toimittaa Vantaan kaupungin kirjaamoon, Vantaa-infoon tai sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteeseen.

Viime kädessä päätöksen tietojen luovuttamisesta tekee Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan palvelualuejohtaja tai hänen määräämänsä. Päätöksenteko-oikeus on voitu delegoida esimerkiksi palvelupäälliköille. Kun tietoja on pyydetty EU:n tietosuoja-asetuksen tarkastusoikeuden perusteella ja pyynnöstä kieltäydytään, annetaan asiakkaalle todistus tarkastusoikeudesta kieltäytymisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa kieltäytymisestä tietosuojaavaltuutetulle. Kun tietoja pyydetään julkisuuslain perusteella ja tietojen antamisesta kieltäydytään, tulee asiakkaalle antaa viranhaltijapäätös tietojen luovuttamatta jättämisestä. Asiakkaalla on oikeus valittaa asiasta hallinto-oikeuteen.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla on laadittu erilaisia ohjeita tietojen luovutusta koskien. Vuoden 2020 aikana on sekä päivitetty aikaisempia ohjeita, että myös laadittu kokonaan uusia ohjeita tietojen luovutukseen liittyen. Tällä hetkellä ohjepankista löytyy seuraavat ohjeet: yleinen ohje tietojen luovuttamisesta sosiaali- ja terveystoimessa sekä tarkemmat ohjeet tietojen luovuttamisesta lastensuojelussa, tietojen luovuttamisesta tartuntatautitapauksissa, sekä ohje tietojen luovuttamatta jättämisestä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan tietojen luovuttamisen prosesseja kehitetään jatkuvasti.

Samoin kuin vuonna 2019, myös vuonna 2020 tietojen luovuttamiseen on edelleen vaikuttanut sekä kysymyksiä herättänyt uuden asiakas- ja potilastietojärjestelmän käyttöönotto. Lisäksi erityisesti tietojen luovutukseen liittyviä kysymyksiä on noussut esiin lastensuojeluasioissa sekä tartuntatautitapauksiin liittyen.

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Lisätietoja: hallintopäällikkö Pirkko Nurmi
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Vuonna 2020 toimialan tietosuojatyössä painottuivat koronan tuomat haasteet sekä sen myötä uusien opetusmenetelmien käyttöönotto. Paljon kysymyksiä herätti muun muassa kameran käyttö opetuksen ja varhaiskasvatuksen ollessa etänä. Haasteelliseksi on koettu myös tietosuojalainsäädännön ja julkisuuslain suhde. Toimialalla on jatkettu edelleen henkilötietojen käsittelyyn liittyvien lomakkeiden ja ohjeiden uudistamista ja päivittämistä.

Koronaepidemian tuomat haasteet ovat näkyneet eniten nimenomaan koulujen ja päiväkotien arjessa. Etäopetus on vaatinut uusien opetusmenetelmien nopeaa omaksumista, eikä aina ole ollut esimerkiksi selvää, miten tietosuojalainsäädännön kannalta voidaan toimia lainmukaisesti tilanteissa, joissa opettajan on täytynyt varmistaa opiskelijan henkilöllisyys esimerkiksi koetilanteessa. On ollut myös tarpeen pohtia entistä tarkemmin, ovatko opetuksessa käytössä olevat laitteet ja sovellukset tietoturvallisia. Esimerkiksi oppilas- ja opiskeluhuollon palveluiden järjestäminen etänä aiheutti paljon keskustelua kevään pahimpaan pandemia-aikaan. Tieto- ja viestintätekniikan asiantuntijoiden ja opiskeluhuollon päällikön sekä psykologien kanssa pohdittiin, miten ja millä välineillä he voivat järjestää arkaluontoisen keskustelut etänä tietosuoja ja -turva huomioiden. Keskustelujen pohjalta heille valittiin yhteistyössä tietosuojan kannalta toimivat palvelut etävastaanottoja varten. Tekniikka ei sinänsä ole aiheuttanut epidemia-aikana suuria ongelmia, vaan laitteet ovat suurimmaksi osaksi toimineet, ja niitä sekä ohjelmistoja on osattu käyttää oikein ja ohjeistuksen mukaisesti.

Vuonna 2019 perustettu toimialan oma tietosuojatyöryhmä jatkoi toimintaansa ja on osaltaan jatkanut kasvatuksessa ja opetuksessa käytössä olevien sovellusten tietosuojavaatimusten täyttymisen tarkistusta. Uusien sovellusten käyttöönotolle haasteita on tuonut se, ettei oppilaiden laitteille ole saatu asennettua Play-kauppaa Googlen käyttäjäehtojen hyväksymiseen liittyvien tietosuojariskien vuoksi eikä näin ollen myöskään ole saatu kaikkia opetuskäyttöön hyväksytyjä sovelluksia käyttöön toivotulla aikataululla. Ongelmaan on kuitenkin loppuvuodesta löytynyt ratkaisu ja tilanne helpottanee, kun Play-kauppa saadaan laitteille asennettua.

Hallinnollisessa työssä koronaepidemia ei tietosuojan kannalta ole luonut merkittäviä haasteita. Käytössä olevat ohjelmistot ja laitteet ovat tietoturvallisia ja mahdollistaneet etätyöskentelyn laajamittaisesti. Tietosuojan näkökulmasta ohjeistukseen etätyöskentelyä koskien on kiinnitetty erityistä huomiota, sillä laitteet ovat luonnollisesti kulkeneet työntekijöiden mukana ja niiden käsittely työpaikan ulkopuolella vaatii erityistä huolellisuutta.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sisäisen tarkastuksen ja siinä ilmenneiden puutteiden vuoksi informointiasiakirjoihin on pyritty kiinnittämään aiempaa enemmän huomiota.

Kasvatuksen ja opetuksen toimialalla informointiasiakirjat on käyty läpi syksyn 2020 aikana lakimiehen ja muiden asiantuntijoiden toimesta. Tuolloin mahdolliset puutteet niissä on

korjattu. Jo olemassa olevien ohjeiden kohdalla tarkastettiin muun muassa lakiviittaukset ja niiden yhdenmukaisuus suhteessa tietosuojasetukseen ja tietosuojalakiin.

Vuonna 2020 tarkastettu on seuraavat informointiasiakirjat:

- Henkilötietojen käsittely ammatillisessa koulutuksessa
- Henkilötietojen käsittely lukiokoulutuksessa
- Henkilötietojen käsittely perusopetuksessa
- Henkilötietojen käsittely varhaiskasvatuksessa
- Henkilötietojen käsittely esiopetuksessa
- Henkilötietojen käsittely oppilas- ja opiskeluhuollon kuraattorien yksityiskohtaisessa työssä
- Henkilötietojen käsittely varhaiskasvatuksen psykologien ja kuraattorien työssä
- Henkilötietojen käsittely opiskeluhuollossa
- Henkilötietojen käsittely oppilas- ja opiskelijahuollon psykologien yksilökohtaisessa työssä
- Henkilötietojen käsittely, SPro

Vastuu informointiasiakirjojen ajantasaisuudesta ja sisällöstä on palvelualueilla, tarkemmin palvelualuejohtajalla, joka hallintosäännön mukaan vastaa palvelualueensa tietosuojan ja tietoturvan järjestämisestä.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vuonna 2020 vaikutustenarviointeja tehtiin lähinnä kevennetysti eli vaikutustenarviointien kohteena olivat lähinnä ilmaiset opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa käytettävät sovellukset, joiden osalta laajaa vaikutustenarviointia ei ole tarpeen tehdä.

Vaikutustenarvioinnin läpäisseitä ja käytössä olevia uusia sovelluksia tarkastettiin noin 130 kappaletta. Kaikkia tarkastukseen otettuja sovelluksia ei hyväksytty vapaaseen käyttöön eikä vaikutustenarviointia suoritettu loppuun, jos sitä tehdessä huomattiin, ettei se vastaa tietosuojasetuksen vaatimuksia. Yleisiä syitä sovellusten hyväksymättä jättämiseen olivat muun muassa sovelluksen ulkopuolinen mainonta sekä henkilötietojen kerääminen alaikäisistä käyttäjistä. Kaiken kaikkiaan tarkastukseen tuli suuri määrä sovelluksia.

[Tietosuojatyöryhmän tarkastamat sovellukset excel-muodossa](#)

[Vuonna 2020 tarkastukseen tulleet sovellukset listattuna excel-muotoisesti](#)

Vuonna 2020 vaikutustenarvioinnit tehtiin kasvatuksen ja opetuksen toimialan oman tietosuojatyöryhmän toimesta, jota ei vielä vuonna 2019 ollut. Muutos on lisännyt merkittävästi työn laatua ja tarkastettujen sovellusten määrää. Vaikutustenarviointi on järeä prosessi, joka vaatii aikaa ja tarkkuutta. Vaikutustenarviointi ei prosessina ole toimialalla, erityisesti kentällä (opettajat ja varhaiskasvattajat), vielä niin tuttu, että sen vaatimukset ja siihen kuluva aika ymmärrettäisiin vielä täysin. Opettajat ja varhaiskasvattajat pyrkivät aktiivisesti ottamaan käyttöön uusia pedagogisesti laadukkaita ja opetuksessa hyödyllisiä sovelluksia. Opettajille ja varhaiskasvattajille voikin tulla yllätyksenä prosessin hidastuminen.

eteneminen, kun he ehdottavat uutta sovellusta käyttöönotettavaksi. Jatkossa onkin tarkoituksena selventää vaikutustenarviointia ja tietosuojaa sovellusta käyttäville tahoille opetuksessa ja varhaiskasvatuksessa, jotta väärinkäytöksiltä välttyttäisiin ja jotta ymmärrys ja tieto tietosuojasta sekä tietoturvasta lisääntyisivät

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Merkittävin resurssi toimialalla on oma tietosuojatyöryhmä, johon kuuluu vaihtelevasti noin 15 jäsentä. Jäsenet hoitavat tietosuojaan liittyviä asioita osana muita työtehtäviään. Jäsenissä on edustajia niin varhaiskasvatuksesta, perusopetuksesta kuin tietohallinnostakin. Työryhmän keskeisimpiin tehtäviin kuuluu vaikutustenarviointien teko uusia sovelluksia käyttöönotettaessa, tietosuojaan liittyvien ohjeistusten laatiminen sekä tietosuojakäytänteiden jalkauttaminen osaksi toimialan jokapäiväistä toimintaa.

Tietosuoja koetaan edelleen toimialalla jossain määrin haasteelliseksi ja tämän vuoksi on tarkoituksenmukaista, että toimialan tietosuojatyöryhmässä kokoonnutaan kerran kuussa käymään läpi tietosuojaan ja tietoturvaan liittyviä asioita. Työryhmässä on myös helppo matalalla kynnyksellä tuoda esiin kentältä nousseita tietosuojakysymyksiä ja yhdessä isomman asiantuntijajoukon kesken pohtia vastauksia. Työryhmän toimintatavat ja käytänteet ovat pikkuhiljaa vakiintuneet vuoden 2020 aikana. Toisaalta tarkastettavaksi tulee useita, jopa satoja, sovelluksia vuositasolla, mikä yhdessä työhön liittyvän tarkkuusvaatimuksen kanssa aiheuttaa välillä pitkiäkin viiveitä varsinaisen vaikutustenarvioinnin teon ja tarkastukseen tulon välille.

Toimialan budjetissa on jonkin verran rahallisia resursseja varattu koulutukseen. Näitä resursseja on mahdollista käyttää myös tietosuojaan ja tietoturvaan liittyvään koulutukseen henkilökunnalle.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Toimialan oma tietosuojakulttuuri on kehittynyt vuonna 2020 tietosuojatyöryhmän perustamisen ansiosta sekä uusien ja päivitettyjen ohjeistusten myötä.

Toimialalla on kiinnitetty huomiota informointiasiakirjojen ajantasaisuuteen sekä luotu toimialaa ja palvelualoja hyödyntäviä ohjeita kuten ohje sosiaalisen median käytöstä. Uutena ohjeena on vuonna 2020 tehty ohje asiakirjapyyntöistä sekä ohje henkilötietojen tarkastuspyyntöön vastaamisesta. Myös prosessikaaviot on tehty ja asiaan liittyvien lomakkeiden sisältö tarkistettu.

Henkilötietojen käsittely vaatii aina tarkkuutta ja huolellisuutta sekä perustasoista tietosuojaosaamista. Jatkossa olisi tärkeää nähdä tietosuojaan liittyvät asiat myös jokaisen toimialalla henkilötietoja käsittelevän vastuuna ja kasvattaa toimialalla työskentelevien tietosuojaosaamista. Tähän tavoitteeseen päästään muun muassa kouluttamalla henkilökuntaa sekä tuomalla tietosuojaa yleiseen tietouteen esimerkiksi helposti lähestyttävien, käytännönläheisten ja helposti saavutettavien ohjeiden avulla.

Tietosuojaan liittyvä valmistelu ja siihen liittyvät toimenpiteet ovat olleet vahvasti esillä tvtkuntaverkostossa. Siellä on muun muassa käyty läpi kuntien toimintatapoja ja pyritty löytämään mahdollisuuksia käytänteiden yhtenäistämiseen. Tämä on myös asia, jota toimialalla pyritään tulevina vuosina selkeyttämään entistä enemmän DigiOnessa, jossa on jo nyt isot kunnat mukana ja tavoitteena saada tuotantovaiheeseen siirryttäessä uusia kuntia mukaan. Lainsäädännön sallimissa rajoissa on tarkoitus yhtenäistää henkilötietojen käsittelyyn liittyvät ehdot ja sopimukset kuntayhteistyönä.

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Lisätietoja: talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Kaupunkiympäristön toimialan toiminnot ja palvelut ovat poikkeuksellisesta koronaviruspandemian sävyttämästä vuodesta huolimatta sujuneet liki normaalisti. Asiakaspalvelua ja -vuorovaikutusta sekä asiantuntijatyötä on tehty paljolti sähköisiä välineitä monipuolisesti hyödyntäen, ja etätöitä mahdollisuuksien mukaan suosien. Vuosi 2020 jääkin kaupunkiympäristön toimialan historiaan digitaalisen työnteon ja vuorovaikutustapojen omaksumisen vuotena. Uudet toimintatavat seuraavat meitä myös koronapandemian jälkeiseen aikaan.

Etätyöskentelyn sujuvuuden varmisti MATTI - Maankäytön toimintamalli ja tietojärjestelmäkokonaisuus, jonka saatiin täysimääräisesti käyttöön kesällä 2020. MATTI-kokonaisuuden kautta pyörivät kymmenet toimialamme eri prosessit niin maankäyttöön, kaavoitukseen, ympäristökeskuksen, rakennusvalvonnan ja kuntateknisen infran elinkaaren hallintaan, sekä kartta- ja paikkatiedon tuotantoon ja hallintaan liittyen. MATTI mahdollistaa myös hankeyhteistyön eri sidosryhmien kanssa. Kyseessä on ollut valtava, liki viisivuotinen ponnistus, sillä MATTI on ainutlaatuisen laaja alamme digitaalinen kokonaisratkaisu - ainakin Suomessa, ellei jopa koko maailmassa. Kehitys ei kuitenkaan pysähdy tähän, vaan MATTIa jatkokehitetään ja sen tietojen hyödyntämistä laajennetaan myös tulevina vuosina. Näin MATTI säilyi toimialamme digikehittämisen kärkenä jatkossakin.

Laajalla siirtymisellä etätöihin ei voi katsoa juuri olleen vaikutuksia henkilötietojen käsittelyyn kaupunkiympäristön toimialalla, sillä jo aikaisemmin henkilötietojen käsittely etäyhteyksillä oli mahdollista kaupunkitasoisia ohjeistuksia noudattaen. Myöskään käytetyissä tietojärjestelmissä ei ole tapahtunut muutoksia. Koronapandemian aikana etätyöskentelystä julkisella paikalla ei ole ollut tarpeen antaa erillistä ohjeistusta, sillä henkilöstöä on ohjeistettu työskentelemään kotona.

Kaupunkiympäristön toimialan järjestämissä yleisötilaisuuksissa otettiin käyttöön uusi henkilötietojen käsittelyyn liittyvä toimintamalli koronaepidemian vuoksi. Alkusyksystä toimialalla järjestettiin fyysisiä yleisötilaisuuksia sen hetken viranomaisohjeita ja –suosituksia noudattaen. Tilaisuuksissa kerättiin poikkeuksellisesti osallistujien nimi- ja yhteystiedot koronavirustartunnan jäljityksen helpottamiseksi. Aikaisemmin yleisötilaisuuksiin osallistujien yhteystietoja ei ole kerätty. Uudesta käytännöstä laadittiin asianmukainen informointiasiakirja kaupungin verkkosivuille ja tietoja säilytettiin vain tartunnan jäljityksen kannalta tarkoituksenmukainen aika.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Kaupunkiympäristön toimialalla on aloitettu informointiasiakirjojen laaja ajantasaistaminen loppuvuodesta 2020. Työ on tarkoitus saattaa valmiiksi vuoden 2021 aikana. Tavoitteena on parantaa toimialan informointiasiakirjojen kattavuutta ja tehdä niistä paremmin uutta organisaatorakennetta vastaavia. Samalla huomioidaan sisäisen tarkastuksen 18.9.2020 päivätyssä raportissaan esittämät kaupunkitasoiset huomiot informointiasiakirjoihin liittyen.

Vuoden 2020 aikana toimialan informointiasiakirjoihin on tehty pieniä päivityksiä. Laajempi päivitystyö on lähtenyt liikkeelle palvelualueille suunnatulla kyselyllä lakisääteisissä tehtävissä mahdollisesti tapahtuneista muutoksista, jotka informointiasiakirjoissa tulisi huomioida.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Kaupunkiympäristön toimialalla on vuoden aikana tehty yksi vaikutustenarviointi, joka tehtiin pysäköinnin valvonnan haalarikameroiden käytöstä kevään aikana. Lisäksi kesän ja syksyn aikana aloiteltiin Matti järjestelmän vaikutusten arvioinnin tekemistä tietohallinnon yhteyshenkilön vetämänä, mutta henkilön työpaikan vaihtamisen vuoksi se jäi kesken. Se on tarkoitus hoitaa maaliin vuoden 2021 aikana toimialan tietoturvahenkilöiden vetämänä, koska tietohallinnosta eikä tietosuoja puolelta siihen ei resurssia löydy. Edellä mainitun lisäksi toimialalla on tehty muutama vaikutustenarvioinnin alkukartoitus, jossa on todettu, ettei varsinaista vaikutustenarviointia tarvitse tehdä.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Kaupunkiympäristön toimialalla on loppuvuodesta 2020 vahvistettu tietosuoja-asioiden resursseja lisäämällä toimialan tietosuojavastuuhenkilöihin toinen toimialan hallintoasiantuntijoista. Vastuuhenkilöiden lukumäärän kasvattaminen mahdollistaa aiempaa laajemmat tietosuojan toimialatasoiset kehittämistoimet ja edesauttaa tietosuoja-asiakirjojen ajan tasalla pitämistä. Lisäresursointi on jatkumoa pidempiaikaiselle pyrkimykselle vahvistaa hallinnon asiantuntijaosaamista toimialalla.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Uusi Vantaa -organisaatiouudistuksen myötä maankäytön, rakentamisen ja ympäristön toimiala muuttui vuoden 2020 alussa kaupunkiympäristön toimialaksi. Toiminnot jakautuivat aiemman seitsemän tulosalueen sijaan kolmeen palvelualueeseen: kadut ja puistot, kaupunkirakenne ja ympäristö, kiinteistöt ja tilat sekä yhteisten palveluiden palveluyksikköön, johon keskitettiin muutoksen yhteydessä hallintoon sekä viestintään ja vuorovaikutukseen liittyviä tukipalveluita. Organisaatiouudistuksen yhteydessä alkuvuodesta 2020 kaupungin henkilöstöhallintojärjestelmät eivät olleet täysin ajan tasalla, mikä saattoi aiheuttaa henkilötietojen näkymistä väärille henkilöille. Havaituista epäkohdista ilmoitettiin välittömästi järjestelmien pääkäyttäjille, minkä jälkeen havaitut ongelmat korjattiin.

Toimialalla on vuoden 2020 aikana havaittu kaksi tietosuojaloukkausta, joissa toimittiin kaupungin ohjeistuksen mukaisesti. Molemmat olivat yksittäistapauksia, joista ei aiheutunut tarvetta laajempiin toimintatapamuutoksiin.

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

TALOUS JA STRATEGIA

Lisätietoja: suunnittelija Markku Pietinen
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Facta Väestö -osa on poikkeustilan aikana kriittinen järjestelmä, jonka on toimittava myös poikkeusoloissa. Koronapandemian takia tietohallinnon ei ole kuitenkaan tarvinnut turvautua erityisjärjestelyihin järjestelmän ylläpidossa.

Talouden ja strategiien tulosalueella koronaepidemia ei aiheuttanut merkittäviä muutoksia henkilötietojen käsittelyyn, vaan työntekijät noudattivat henkilötietojen käsittelyssä samoja ohjeita ja periaatteita kuin normaaliaikanakin. Facta Väestö ja VTJ-kysely -järjestelmien käyttöoikeuksien haussa pääkäyttäjä tiedotti Vantaan intranet-ohjeissa käyttäjille, että käyttäjä voi pyytää käyttöoikeuden sähköpostilla lähetetyllä lomakkeella. Etätöiden takia käyttöoikeuksien antaminen olisi viivästynyt, jos kaikki käyttöoikeushakemukset olisivat tulleet paperisina. Käyttäjiä pyydettiin lähettämään allekirjoitetut käyttöoikeuslomakkeet jälkikäteen. Osa käyttäjistä lähetti kuitenkin pelkästään paperiset hakemuslomakkeet, jolloin käyttöoikeuksien antaminen viivästyi siihen asti, kun pääkäyttäjät kävivät toimistolla.

Henkilötietojen käsittely ei vaikeutunut, sillä käyttäjät pystyivät käyttämään henkilötietojärjestelmiä sujuvasti etäyhteyksillä. Koronaepidemian aikana käyttäjiltä ei tullut normaaliajoista poikkeavaa palautetta.

Kaupunki käytti asukkaiden koronatiedotuksessa apuna Vantaan henkilötietojärjestelmän tietoja. Strategia- ja tutkimusyksikkö noudatti tässäkin normaaleja tiedonluovutusikäytäntöjä.

Koronapandemian aikana Facta Väestö -osa liitettiin Vantaan kaupungin käyttövaltuuushallintaan, jolloin sovelluksen erilliskäyttövaltuuushallinta päättyi. Jatkossa henkilölle ei voi jäädä käyttöoikeuksia Vantaan väestötietojärjestelmään, jos hän ei enää työskentele Vantaan kaupungin palveluksessa. Samassa yhteydessä Facta Väestö -osan käyttöoikeuksien haku siirrettiin Vantaan IT-palvelukanavaan, jolloin paperisia hakulomakkeita ei enää tarvita.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Talous- ja strategia -palvelualue on laatinut henkilötietojärjestelmänsä suomen- ja ruotsinkieliset informointiasiakirjat, jotka löytyvät Vantaan kaupungin internet-sivuilta. Palvelualue on laatinut Webropol-järjestelmästä myös englanninkielisen informointiasiakirjan. Strategia- ja tutkimusyksikkö päivitti informointiasiakirjojen tekstin aktiivimuotoon sisäisen tarkastuksen ohjeiden mukaisesti. Lisäksi strategia- ja tutkimusyksikkö muutti informointiasiakirjoja saavutettavuusdirektiivin mukaisiksi. Talouden ja strategian tietosuojaan vastuuhenkilö tarkistaa informointiasiakirjojen sisällön silloin, kun hänen tietoonsa tulee jokin henkilötietojen käsittelyyn vaikuttava lainsäädäntö- tai järjestelmämuutos.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Talous ja strategia -palvelualueelle ei tehty uusia vaikutustenarviointeja vuoden 2020 aikana. Palvelualue kuitenkin päivittää aiemmin tehdyt vaikutustenarvioinnit vuosittain.

Järjestelmien pääkäyttäjät ovat lisänneet vaikutustenarviointien päivitykset järjestelmien vuosittaisiin ylläpitotehtäviin.

Vuoden 2019 Facta Väestö -osan vaikutustenarvioinnissa ja sen päivityksessä vuonna 2020 vaikutustenarvioinnin osallistajat löysivät järjestelmästä niin paljon tietosuojariskejä, että KPMG:n tietosuojakonsultti suositteli järjestelmälle erillisen vaikutustenarvioinnin loppuraportin tekoa. Järjestelmän pääkäyttäjä kirjoitti loppuraportin ja toimitti sen strategia- ja tutkimuspäällikön hyväksynnän jälkeen Vantaan strategiselle tietohallinnolle. Raportin havaintojen perusteella strateginen tietohallinto toteutti vuoden 2020 aikana toimenpiteitä, joilla on korjattu kriittisimpiä Facta Väestö -osan tietosuojauhkia. Näihin kuuluivat järjestelmän ylläpidon tehostaminen säännöllisillä palavereilla tietojärjestelmätoimittajan kanssa, käyttöliittymän tietoliikenneyhteyksien salaaminen, ajantasaisen järjestelmädokumentaation vaatiminen järjestelmän toimittajalta, julkisessa internetissä olevan vanhentuneen henkilötietopalvelimen poisto käytöstä ja järjestelmän käyttövaltuushallinnan liittäminen Vantaan kaupungin käyttövaltuushallintaan. Järjestelmän omistajan strategia- ja tutkimusyksikön ehdottamaa tietosuoja- ja tietoturva-auditointia koko järjestelmälle tietohallinto ei kuitenkaan heti toteuttanut, vaan suositteli ensin omia korjaustoimenpiteitä.

Talous ja strategia -palvelualueella on tehty vaikutustenarvioinnit Facta Väestö-, Kompassi- ja Webropol-järjestelmille. Vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin vanhan järjestelmän ongelmat, sillä Facta Väestö -osasta löytyi merkittäviä tietosuojariskejä. Vanhassa järjestelmässä oli myös epäselvyyksiä omistajuudessa. Kun prosessin omistajuus on epäselvä, niin tällöin prosessi etenee hitaasti ja on vaikeaa saada havaituille kehityskohteille prioriteettia ja budjettia. Facta Väestö -osan omistajuus on kaukana käytännön toiminnasta, sillä strategia- ja tutkimusyksikkö käyttää tietoja ainoastaan tilastointitarkoituksiin, eikä sillä ole käsitystä tietojen käytöstä muussa toiminnassa. Tällä hetkellä Facta Väestö -osa ei täytä kaikkia omistajan edellyttämiä tilastointivaatimuksia, mutta silti järjestelmän kehittämisrahat ohjautuvat muihin tarkoituksiin.

Uudempien järjestelmien tietosuoja on paremmin hallinnassa. Niissäkin vaikutustenarvioinnit ohjasivat sekä Vantaan oman että toimittajan vastuulla olevan dokumentaation ja prosessien laatimiseen ja ajantasaistamiseen. Järjestelmien ylläpidossa erilaiset tietosuojariskit tulevat myös paremmin havaituiksi ja torjutuiksi, kun ylläpitäjät ovat pohtineet asioita vaikutustenarvioinneissa.

KASVUPALVELUT

Lisätietoja: projektiasiantuntija Ronny Rantamäki
suunnittelija Mervi Aalto
suunnittelija Saara Räsänen
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Koronaepidemia aiheutti muutoksia henkilötietojen käsittelyyn. Palveluissa salassapitoon kiinnitettiin enemmän huomiota, asiakkaita palveltiin enemmän puhelimitse ja puheluissa varmistettiin henkilöllisyys useilla kysymyksillä. Esimerkiksi työllisyyspalveluiden kuntouttavassa työtoiminnassa asiakkaiden nopea kontaktointi tekstiviestein synnytti uudenlaista henkilötietojen käsittelyä. Lisäksi kuntouttavassa työtoiminnassa suostumuskaavakkeiden, sopimusten ym. asiakirjojen täyttö ja vahvistaminen tapahtui sähköisesti. Näin toimittiin myös Luotsi-hankkeessa.

Osaamiskeskuksessa koronaepidemia on tuonut osittain muutoksia henkilötietojen käsittelyyn, sillä osa asiakastapaamisista on täytynyt siirtää verkkovälitteisiksi. Verkon kautta tehtävä asiakaspalvelu on saattanut yksittäisissä tilanteissa muuttaa henkilötietojen käsittelyä, jos asiakas on omalla suostumuksellaan jakanut henkilötietojaan työntekijälle esimerkiksi WhatsApp -sovelluksella tai Teamsissa. Henkilötietojen käsittelyn perusajatus ja -käytänteet eivät kuitenkaan ole muuttuneet, ainoastaan toimintatyyli ja -välineet ovat osittain muuttuneet etäkohtaamisten vuoksi.

Elinkeinopalveluissa YHT Elinkeinopalvelut sähköpostiin lähetettiin yksinyrittäjätukeen liittyviä tietoja. BusinessVantaa –verkkosivujen palautelomaketta käytettiin myös yksinyrittäjätukeen liittyviin yhteydenottoihin ja nämä tallentuvat verkkosivujen palvelimelle.

Työllisyyspalveluiden kuntouttavassa työtoiminnassa ja Ohjaamossa henkilötietojen käsittely hidastui, muttei vaikeutunut. Korona aiheutti kuitenkin ongelmia suostumuslomakkeiden allekirjoittamisessa. Asiakkaila oli usein vaikeuksia ymmärtää ohjeistusta tai he unohtivat lähettää suostumuslomakkeen takaisin. Koronan myötä tietosuojaan oli myös kiinnitettävä yhä enemmän huomiota.

Osaamiskeskuksessa henkilötietojen käsittely vaikeutui ainoastaan suostumuslomakkeen täyttämiseen vaadittavan uuden prosessin vuoksi sekä osittain siitä syystä, että asiakkailla on paikoitellen haasteita digitaadoissa. Tämä vaikeuttaa etänä tehtävää asiakastyötä yleisesti ja siksi myös henkilötietojen käsittelyä. Muutoin henkilötietojen käsittely ei vaikeutunut.

Elinkeinopalveluissa yksinyrittäjätukiin liittyviä viestejä tuli YHT sähköpostiin ja BusinessVantaan vastauslomakkeeseen kopiona, tähän olisi ollut parempi perustaa oma, erillinen osoite.

Työllisyyspalveluissa korona aiheutti TYPissä yksittäisiä viivästyksiä henkilötietojen käsittelyyn muun muassa tunnistautumisen kanssa. TYPissä joidenkin asioiden, esimerkiksi työpaikkailmoitusten välittäminen vaikeutui olennaisesti, jos asiakkaalla ei ollut sähköpostia. Ratkaisuksi vahtimestarit tulostivat tarvittavat ilmoitukset yms. ja lähettivät asiakkaalle postitse. Osaamiskeskuksessa mitään tehtäviä ei jäänyt suorittamatta, mutta viivästymistä saattoi toisinaan tuottaa suostumuslomakkeen edestakaiseen postittamiseen kulunut aika.

Elinkeinopalveluissa henkilöstövajauksen takia viestejä jouduttiin edelleen lähettämään työllisyyspalveluihin.

Uudet toimintatavat

Työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden puhelinnumerolistaukset saatiin sosiaaliohjaajien omista asiakaslistauksista. Saatu lista sisälsi vain matkapuhelinnumeroita, eikä niitä näin voinut yhdistää nimeen. Tekstiviestin lähetyshetkellä kuntouttavassa työtoiminnassa olevilla asiakkaille lähetettiin samansisältöinen tekstiviesti Finder.fi -tekstiviestipalvelusta. Apotissa ei ole mahdollista ajaa raporttia, jossa olisi kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden yhteystiedot. Apotille on tehty muutospyyntötilaus uudesta raportista, jolla saataisiin yhteystiedot listattua.

Työllistymistä edistävässä monialalaisessa yhteispalvelussa (TYP) oli käytössä samat menetelmät kuin aiemmin eli käytettiin Typpi-järjestelmää sekä Apottia.

Osaamiskeskuksessa osa henkilökunnasta otti käyttöön uusia henkilötietojen käsittelytapoja. Esimerkiksi kasvokkain tehtävässä alkuhaastattelussa tavallisesti täytetylle suostumuslomakkeelle ja suostumuslomakkeen allekirjoitukselle piti löytää vaihtoehtoja. Ratkaisuksi muodostui postittaminen: suostumuslomake postitettiin asiakkaalle etukäteen maksetun palautuskirjekuoren kanssa. Asiakasta oli pyydetty ennen postitusta ottamaan valokuva allekirjoitetusta suostumuslomakkeesta ja lähettämään se omalle ohjaajalleen, jotta alkuhaastattelu voitaisiin toteuttaa jo ennen fyysisen kirjeen ohjaajalle saapumista.

Tsempataan töihin -hankkeessa oli samat menetelmät käytössä. ESR-säännöissä oli joustoa koronan takia ja asiakkaan tiedot sai kirjata ESR-henkilölomakkeille puhelinkeskustelun perusteella.

Elinkeinopalveluissa samat menetelmät ovat olleet käytössä, mutta henkilötietojen käsittelyn määrä kasvoi yksinyrittäjätuen yhteydessä.

Palveluissa käytettiin myös uusia järjestelmiä ja sovelluksia. Työllisyyspalveluiden TYPissä käytettiin ryhmäpuheluita ja Teamsia. Kuntouttavan työtoiminnan asiakkaille lähetettiin viesti Finder.fi-tekstiviestipalvelulla, jossa kerrottiin, toteutetaanko palvelu etänä vai avautuvatko kuntouttavan työtoiminnan paikat.

Osaamiskeskuksessa osa henkilökunnasta siirtyi käyttämään entistä enemmän etäyhteyksiä mahdollistavia välineitä, kuten Teamsia ja WhatsApp-sovellusta. Uusia henkilötietoja käsitteleviä järjestelmiä ei tullut koronaepidemian aikana käyttöön, vaan koko Osaamiskeskuksen henkilökunta Työllisyyspalveluista, toisen asteen koulutuksen palvelualueelta ja TE-toimistosta käytti vuonna 2020 edelleen samaa järjestelmää, kuin aikaisemminkin. Terveystietojen käsittely aloitettiin vuonna 2020 Apotin käytön, jonne asiakkaiden terveystietoja kirjataan. Tähän järjestelmään muulla osaamiskeskuksen henkilökunnalla ei ole pääsyä.

Elinkeinopalveluissa Hakosalo asiakasjärjestelmä korvasi Hakosalon aikaisemman Hakosalon Yrinetin. Lisäksi yksinyrittäjätuen käsittelyssä käytettyyn Hakosalon ohjelmaan muodostui uusi alarekisteri, joka sisälsi henkilötietoja.

Sähköisiä järjestelmiä käytettiin tehokkaammin ja huomattiin myös, että on tärkeää jatkossa rajoittaa ihmisten mahdollisuuksia lähettää henkilötietoja väriin paikkoihin. Käytäntöjen läpikäynti ja seuranta on lisäksi jatkossa järjestelmällisempää.

Asiakastyytyväisyys

Työllisyyspalveluiden kuntouttavassa työtoiminnassa, hankkeissa (Luotsi ja Match) ja Ohjaamossa asiakkaita kontaktoitiin tekstiviestein, puhelimitse ja sähköpostein. TYPissä asiakasta informoitiin etäkontaktoinnista ajanvarauskirjeessä. TYPissä ja Ohjaamossa asiakasajat hoidettiin pääsääntöisesti puhelimitse, mutta harkitusti tavattiin asiakkaita läsnä, jos palveluntarve sitä edellytti. Tsemptaan töissä -hankkeessa käytettiin puhelinta, Teamsia, sähköpostia, tekstiviestejä sekä FB messengeriä (ei henkilötietoja).

Osaamiskeskuksessa asiakastyö muutettiin keväällä 2020 koronaepidemian alkaessa etämuotoiseksi ja verkkovälitteiseksi. Aluksi tilanne oli haastava, kun uusia toimintatapoja otettiin käyttöön, mutta kun uudet etätyökäytännöt tulivat tutummaksi, alkoi tilanne tasoittua. Asiakkaita kohdattiin etäyhteyksin Teamsin ja WhatsAppin välityksellä sekä sellaisissa erityistapauksissa kasvokkain toimistolla, jos se oli asiakkaan kannalta välttämätöntä ja koronarajoitukset sen sallivat. Terveystarkastajat tekivät terveystarkastuksia Teamsin kautta, jos tapaamista ei voitu pitää kasvotusten. Etäyhteyksin osa terveystarkastuksen mittauksista jäi tekemättä, mutta se ei ole ollut merkittävä osa asiakastapaamisia.

Elinkeinopalveluissa asiakkaiden kanssa oltiin yhteydessä pääasiassa sähköpostitse, mutta myös puhelut, tekstiviestit, Teams, Zoom ja Whatsapp olivat käytössä. Jonkin verran yhteydenpitoa tehtiin myös LinkedInin kautta. Henkilötietojen käsittelyä vaativissa tapauksissa käytössä olivat sähköposti ja puhelut.

Työllisyyspalveluiden kuntouttavan työtoiminnan asiakkailta tuli kiitosta kontaktoinneista ja siitä, että palvelu pystyttiin toteuttamaan etänä eikä se loppunut kokonaan. Luotsi-hankkeessa asiakkaan kohtaamiselle, pääosin puhelimitse ja sähköpostitse jäi aiempaa enemmän aikaa, minkä asiakkaat poikkeuksetta kokivat hyvin myönteisenä. TYPissä osa asiakkaista piti puhelimitse tapahtuvaa kontaktointia hyvänä tapana toimia, osa halusi tulla paikan päälle. Osa asiakkaista tuli vahingossa paikan päälle, vaikka hänen kanssaan sovittiin puhelinaika. Pääosin palaute oli positiivista. Tosin turhautuneet asiakkaat käyttivät puhelimitse henkistä väkivaltaa muun muassa huusivat ja paiskoivat puhelinta. Tsemptaan töihin -hankkeessa asiakkaat olivat tyytyväisiä puhelini- ja etäpalveluun.

Osaamiskeskuksessa asiakkaiden tilanteet ja valmiudet etäyhteysovellusten käytössä vaihtelevat, joten palaute on ollut sekä positiivista että negatiivista. Alussa asiakkaat olisivat mieluummin tulleet kasvokkain tapaamaan ohjaajaa, mutta ajan myötä verkkotapaamiset lisääntyivät. Mahdollisuutta etänä tehtävään alkuhaastatteluun myös arvostettiin asiakkaiden keskuudessa korona-aikana ja videoyhteydellä tilanteista tuli positiivisia, aidontuntuksia kohtaamisia. Myös terveydenhoitajien asiakkaat ovat olleet tyytyväisiä siitä, että ovat voineet valita tapaamismuodoksi kasvotusten tai etäyhteyksin tapahtuvan vastaanoton. Asiakkaat ovat olleet huolissaan koronan vuoksi, mutta eivät ole sen vuoksi antaneet palautetta koskien henkilötietojen käsittelyä.

Elinkeinopalveluissa yritys yhteistyöhön kärkiklustereissa on oltu pääasiassa tyytyväisiä.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sisäinen tarkastus kiinnitti tarkastuksessa huomiota informointiasiakirjoihin. Työllisyyspalveluissa informointiasiakirja päivitettiin uuden ohjeistuksen mukaiseksi määräaikaan mennessä. Elinkeinopalveluissa käsitellään lähinnä yritysten julkisia yhteystietoja.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vuonna 2020 ei tehty vaikutustenarviointeja.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Työllisyyspalveluissa tuli sijaisuuteen kaksi tietosuojayhdyshenkilöä, jotka hoitavat tehtävää oman työnsä ohella rajallisella ajankäytöllä. Elinkeinopalveluilla on yksi tietosuojayhdyshenkilö. Kasvupalveluiden hallinnossa ei ole nimettyä henkilöä. Tsemptaan töihin -hankkeessa tietosuoja-asiat ovat projektipäällikön vastuulla, mutta tietosuoja-asiat kuuluvat koko hankeporukalle huomioitavaksi. Tietosuojatulla tavalla toimiminen kuuluu jokaisen työtehtävään ja jokaisen tulisi perehtyä ja saada perehtyä tietosuoja-asioihin.

Tietosuoja-asioiden hoitamiseen ei ole riittävästi henkilöitä tai osaamista Työllisyyspalveluissa. Tarvitaan enemmän koulutusta ja neuvontaa tietosuoja- ja tietoturva-asioissa ja vastuista sovittava paremmin. Työllisyyspalveluissa on nimetyt tietosuojayhteyshenkilöt, mutta he hoitavat asiaa omien tehtäviensä ohella. Työllisyyspalveluissa pitäisi paremmin sopia selkeät toimintamallit siitä, kuinka huolehditaan, että tietosuojaselosteet ja muut tärkeät dokumentit pysyvät ajan tasalla. Tarvitaan myös perehdytystä arkistokäytänteistä.

Kasvupalveluiden hallinnossa todettiin, että tietosuojan sekä myös tietoturvan osalta pitäisi olla saatavilla nykyistä enemmän kaupunkitasoista koulutusta ja ohjausta esimerkiksi perehdytyksen osana, vaikka toki palvelualuekohtaisiakin ohjeita tarvitaan. Tietosuojaan ja koulutukseen tulisi resursoida enemmän ja näkyvämmiin myös kaupunkitasoisesti, jotta saadaan yhdenmukaisuutta ja jatkuvuutta.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Apotista on mahdollisuus ottaa jatkossa kuntouttavan työtoiminnan asiakkaiden puhelinnumerolistauksia, joka on tietoturvasemmempaa kuin nykyiset erilliset excel-tiedostot. Raportti tilattu, mutta se ei ole vielä käytössä. Apottiin tulossa mahdollisuus tallentaa maininta asiakkaan suostumuslomakkeesta, mikä helpottaa verkostotyötä. Haasteena on vain Kela, joka toivoo suostumuslomaketta konkreettisesti itselleen.

Kapa hallinnossa todettiin, että tulisi kiinnittää huomiota myös hankkeiden ja projektien (kaupunkitasoisesti ja palvelualueetasolla) kykyyn hallinnoida tietosuoja- sekä tietoturva-asioita. Määräaikaisella henkilöstöllä ei ole yleensä tietoa kaupungin prosesseista asioiden hoitamisessa. Perehdytyksen aiheeseen tulisi olla tasalaatuista ja keskitettyä.

Työllisyyspalveluiden johtaja totesi, että eri hallinnonalojen järjestelmien yhteensovittaminen tietoturvalisella tavalla on välttämätöntä, jotta voidaan varmistaa tehokas palvelutuotanto ja asiakaan oikeudet. Asiakkaat oikeudet vaarantuvat, jos tietosuojavaatimukset sekä teoreettisjuridinen keskustelu estää järkevän palvelutuotannon. Tämä tarkoittaa työllisyydenhoidon osalta kunnan, valtion ja Kelan järjestelmien, prosessien ja toiminnan tarkastelua yhtenäisesti. Tehtävä on mahdoton palvelun tuotannon tasolla, mutta keskustelua pitää nostaa esille päättävissä verkostoissa.

KUNTADEMOKRATIA

Lisätietoja: palveluesimies Arto Hautala
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Koronaepidemia siirsi työntekijöiden päivittäisen kanssakäymisen nettiin, työtovereita ei tavoiteta enää kovin usein kasvokkain. Välineeksi vakiintui O365:n Teams niin toimielimien kanssa kuin viikkopalavereissakin. Etänä oleminen muutti monia käytäntöjä, tosin samaan aikaan sähköistettiin monia prosesseja. Allekirjoitettavien asiakirjojen osalta käsittely saattoi viivästyä, kun työntekijät saattoivat käydä toimistolla vain kerran viikossa mutta muiden asiakirjojen käsittely jopa nopeutui koronan vuoksi. Korona tyrehtytti mm. matkapyyntöjen määrät, kun työmatkustelua rajoitettiin.

Tietosuojarikkomuksia toimialalla oli viisi. Kaupunginvaltuustossa osa jäsenistä kuuli kokouksessa sellaista tietoa, mikä ei heille kuulu. Siitä laadittiin viesti tietosuojavaltuutetulle ja ilmoitettiin oikeille henkilöille. Asia poiki yhden mielipidekirjoituksen mutta se ei lähtenyt siitä eteenpäin elämään. Lisäksi päätöstiedon mukana meni kahdesti kaupungin www-sivuille henkilötietoja. Asia korjattiin nopeasti ja tarvittavat ilmoitukset tehtiin. Kirjaamossa oli myös tietosuojarikkomus, jossa salaiselle asiakirjalle annettiin oikeudet vahingossa väärälle henkilölle. Asia korjattiin alle tunnissa.

Kuntademokratiassa paperinkäsittely vähentyi selkeästi. Henkilötietojen sisältävien asiakirjojen toimittamiseen käytettiin asiakirjan jakamista ja sähköpostia sisäisessä viestinnässä. Sähköpostin salaamista suositellaan silloin, kun sähköposti lähtee kaupungin ulkopuolelle tai sähköposti sisältää arkaluonteisia henkilötietoja. Salaaminen ei sinänsä ole poistanut mahdollisuutta, että salattuja tietoja ei voisi tallentaa levyasemalle tai lähettää eteenpäin mutta otsikossa oleva *salaa*-merkintä muistuttaa, että asiakirjaa käsitellessä tulee olla erityisen varovainen.

Lääkärintlausuntoja ei enää ole tullut paperisena, ja ne on voinut lähettää eteenpäin sähköisenä hr-palvelukanavan kautta. Samaan viime vuonna avattuun portaalin on voinut lähettää sähköisinä myös työtodistukset, opintotodistukset ja kokemuslisät.

Toimielinten kokouksissa nähtävillä olevat henkilötietoja sisältävät asiakirjat ovat siirretty Extranettiin salasanalla suojattuina tietoina. Tiedostot poistetaan kokouksen jälkeen. Henkilötietojen käsittelyä on seurattu tarkasti, ettei niitä valu eteenpäin, mm. lokitiedot on kertaalleen tutkittu eikä toistaiseksi asiakirjoja ole ollut lukemassa ketään ylimääräistä henkilöä.

Aloitteet ovat aikaisemmin laadittu paperiversiona, jotta siihen on saatu kaikkien kannattajien allekirjoitukset. Asiakirja on ollut poliittisesti näyttävä, ja se on haluttu julkaista kaupungin www-sivuille pöytäkirjan liitteenä sellaisenaan nimistä ja allekirjoituksista huolimatta. Asiakirjaan saatiin henkilötietojen osalta parannus, ja aloitteet allekirjoitetaan vastaisuudessa O365-palvelussa sähköisesti.

Asianhallintajärjestelmä Twebiin (Asta) on saatu toimiva integraatio OmaVantaan kanssa. Esim. työllistämistuki, järjestöavustukset, oikaisuvaatimukset ja vahingonkorvaukset laaditaan ja toimitetaan OmaVantaan portaalissa, josta ne siirtyvät Astaan. Prosessit eivät ole täysin sähköisiä: kirjaamossa tarkistetaan vielä asiakirjan otsikko ja sisältö, että ne noudattavat sääntöjä. Otsikkoon tulee hakijan koko nimen sijasta nimikirjaimet, ja sisällön tarkastuksessa huomioidaan säilytysaika, että se vastaa asiakirjaa.

Myös monet muut järjestelmät ovat uusiutuneet ja vaihtuneet sekä käyttö vakinaistunut kuten Laura, Targetor, Vati ja It-palvelukanava. Pajatin raportit ja niihin liittyvät liitteet ansionmenetyksistä menevät sähköisinä. Vaalien rekrytoinnissa hyödynnettiin paremmin sähköisyyttä, esimerkiksi haastattelut toimitettiin videoina ja perustiedot ilmoitetaan sähköisesti. Vaalilautakuntien jäsenten valitsemiseen suunniteltiin jaettu Teamsin excel-lomake.

Prosesseissa on huomattu monia yksityiskohtia, miten henkilötietojen käsittelyä tulisi kehittää. Uusien työntekijän perehdytykseen olisi hyvä saada lista, mihin kaikkiin järjestelmiin on henkilötiedot kirjattu. Merkkipäivälistan ja ansiomerkkien osalta tulisi sisääntulovaiheessa jo kertoa, haluaako tulla listalle.

Kuntademokratiassa suunniteltiin useampien ohjelmien käyttöönottoa. Muun muassa toimielinten käyttöön vuonna 2021 on tulossa äänestysjärjestelmä. Se testataan ensin valtuustossa. Siinä on julkista aineistoa, jossa on pieni tietosuojariski.

Sähköistä toimistoa on väläytelty jo kymmeniä vuosia mutta nyt vasta se on kaupungissa mahdollista, kun kaupungille ollaan hankkimassa sekä sähköistä allekirjoitusta että sähköistä arkistoa. Molempien määrittely on käyty vuoden 2020 puolella kilpailutuksia varten. Sähköinen allekirjoitus sähköistää viimeisetkin sopimukset ja pöytäkirjat eikä tämän jälkeen niitä ole tarpeen tulostaa paperille. Työsopimusten sähköistä allekirjoitusta pilotoitiin myös vuoden lopussa; se siirtyy myöhemmin kilpailutetun sähköisen allekirjoituksen projektiin.

Asiakkaita rohkaistiin käyttämään sähköisiä palveluja varsinkin OmaVantaata. Asiakkaat olivat jo oppineet tuomaan asiakirjansa Vantaa-infoon, kun kirjaamossa ei ole ollut asiakaspalvelua.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sisäinen tarkastus kiinnitti huomiota informointiasiakirjoihin ja todettiin, että huomio ei suoraan kosketa Kuntademokratiaa. Kuitenkin meilläkin on tarvetta päivittää ja tarkastaa asiakirjoja. Tarkastus aiotaan suorittaa vuosittain tietotilinpäätöksen yhteydessä. Vastuu asiakirjan päivittämisessä on esimiehen ja käyttäjän, jotka voivat hyödyntää Kuntademokratian tietosuojavastaavaa.

Informointiasiakirjoista löytyi useita epätäsmällisyyksiä, vaikka itse sisältö on kunnossa. Asiakkaan näkökulmasta asiakirjat sisälsivät kaikki tarvittavat tiedot, miten henkilötietoja käsitellään. Puutteellisuuksia löytyi mm. asiakirja oli laadittu vanhanaikaiselle pohjalle, päivämäärä puuttui, nimikkeet olivat väärä eli Uusi Vantaan organisaatiomuutosta ei oltu päivitetty, asiakirjassa oli menty jossain asiassa liaksi yksityiskohtiin, jotka muuttuvat nopeasti, ja joita ei ole tarpeen esitellä esim. tietoturvasyistä sekä asiakirjasta ei oltu laadittu kieliversiota.

Informointiasiakirjojen löytämistä ja nimeämistä voi myös parantaa. Osa asiakirjoista löytyy vain kaupungin www-sivuilta. Päivittämisen kannalta se on hyvä asia mutta toiveita on, että se löytyisi keskitetysti Teamsistä. Myös sitä pitää tarkentaa, mistä asioista ja järjestelmistä asiakirja kannattaa laatia. Kuuluuko esim. käännösohjelma yleiseen hallintoasioiden

käsittelyyn vai tuleeko siitä tehdä oma informointiasiakirjansa, ja pitäisikö yleisessä asiakirjassa mainita tämä käännohjelma nimeltä.

Puutteet korjataan alkuvuoden 2021 aikana.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Sähköisen arkistosta laadittiin vaikutustenarvio kilpailutuksen määrittelyvaiheessa. Tässä järjestettiin seitsemän työpajaa (yleishallinto, hr-palvelut, kuntalaiset ja työllisyyspalvelut, kaupunkiympäristö, kasvatust ja oppiminen sekä kaupunkikulttuuri, sosiaali- ja terveystoimi ja yhtiöt). Workshopit järjestettiin kahtena kahden tunnin palaverina. Palaverin alussa oli sähköisen arkiston info, ja sen jälkeen täytettiin yhdessä riskienhallintataulukkoa ja arvioitiin riskien todennäköisyyksiä ja vaikutuksia. Kokouksia oli yhteensä lähes 50 tuntia ja eri osanottajia viitisenkymmentä. Tämä tuotti monipuolisen vaikutusarviotaulukon, mitä kannattaa hyödyntää myös muiden järjestelmien ja palvelujen hankinnassa ja riskien arvioinnissa.

Vaalien tietosuoja-asiakirjat päivitettiin vastaamaan kuntavaaleja 2021. Vaikutustenarvioinnissa tuli esiin ohjeistuksen tärkeys ja se, että käyttöoikeuksia annetaan vain niille henkilöille, jotka oikeasti tarvitsevat tietoja.

Vaikutustenarviointi päivitetään Twebin osalta vuonna 2021, kun uusi osa Valmu saadaan käyttöön ja määritellään aineistojen siirrot sähköiseen arkistoon.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Kaupungin tietosuojavastaava kuuluu organisatorisesti Kuntademokratiaan. Hallintosihteerin tehtävänkuvassa on avustaa kaupungin tietosuojavastaavaa, mutta mitään tarkempia tehtäviä tai prosenttimäärää ei ole määritelty. Tämän lisäksi meillä on oma tietosuojavastaava, kaupunginarkiston palveluesimies, joka omien töidensä ohella pyörittelee tietosuoja-asioita. Tietosuoja-asioihin tarvittaisiin lisäresursseja esim. tietosuoja-asiantuntija, joka enemmän jalkauttaisi tietosuoja- ja –turva-asioita kentälle.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Kuntademokratia kaipaisi enemmän tietoa tietosuoja-asioista periaatteella “tunnista tietosuoja-asia ja osaa toimia”. Vuonna 2020 ei ollut yhteistä koulutusta, mutta muutama kävi eOppivassa etukäteen Tietosuoja ABC –koulutuksen. Lisäksi kaupungin tietosuojavastaava järjesti kokoussihteeristölle oman tietosuojakoulutuksen. Muista vakiomuotoisista koulutuksista mainittakoon uusien työntekijöiden perehdytys, jossa käydään tietosuoja- ja tietoturva-asioita läpi.

Twebiin eli Astaan ei ole ollut tarkoitus tallentaa arkaluonteisia asioita kuten potilastietoja. Pysäköinninvalvonnan, oikaisuvaatimuksen, lausuntopyyntö (esim. lastensuojeluasioissa) ja

vahingonkorvaushakemuksessa liitteissä on potilastietoja. Onko Asta riittävän turvallinen säilytyspaikka niille 10 vuodeksi? Muodollisesti se toimii oikein, sillä asiakirjat merkitään salaisiksi ja niistä jää katseluloki.

SISÄINEN TARKASTUS

Lisätietoja: tarkastusjohtaja Pentti Asumus
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Korona epidemialla ei ole ollut vaikutuksia sisäisessä tarkastuksessa tapahtuvaan henkilötietojen käsittelyyn.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sisäinen tarkastus teki syksyllä 2020 tarkastuksen tietojärjestelmäselosteisiin ja henkilörekistereiden informointiasiakirjoihin. Tarkastuksessa havaittiin mm., että palvelualueet eivät olleet laatineet kaikista henkilörekisteristä informointiasiakirjoja tai ne eivät olleet ajan tasalla. Jälkitarkastus tehdään syksyllä 2021.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Palveluyksikössä ei ole tehty vaikutustenarviointeja vuonna 2020 eikä aikaisemminkaan. Vuoden 2021 aikana tehdään parhaillaan kehitteillä olevan Whistleblowing-kanavan (vihjelinjan / ilmiantokanavan) vaikutustenarviointi.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Tarkastusjohtaja hoitaa tietosuoja-asioita muiden työtehtäviensä ohessa.

VIESTINTÄ

Lisätietoja: viestintäsuunnittelija Anna-Leena Pyykönen
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Viestinnän palveluyksikkö on laatinut omistamiinsa palveluprosesseihin liittyvät henkilötietojen sisäiseen käyttöön tarkoitetut käsittelyselosteet sekä julkiset informointiasiakirjat liittyen sosiaalisen median kilpailuihin, saavutettavuuden monitorointityökalu Siteimproveen sekä uutiskirjepalveluun. Asiakirjat on julkaistu vantaa.fi-sivustolla.

Tietoisuus henkilötietojen ja yksityisyyden suojaamisesta on vahvistunut viestinnän tehtävissä edelleen. Viestintä on tuonut tietosuojaan liittyvät kysymykset esille toimialojen yhteisissä toimintaprosesseissa ja tarkastellut käyttäjille suunnattuja ohjeita tietosuojan näkökulmasta.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Viestinnän palvelualueella pidettiin 21.2.2020 sisäinen informointitilaisuus tietosuojasta ja vuoden 2020 kehittämiskohteista.

Yleiset ohjeet ovat luettavissa Tietosuoja ja tietoturva -sivulla intrassa.

Viestinnän omien ohjeiden kartoitus, päivitys, kokoaminen ja raportointi vielä kesken. Tarkoitus koota on ohjeistukset tietosuoja ja tietoturva -sivustolle, jotta ne ovat kaikkien saatavilla, kun ne on tehty.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Viestintä on tehnyt neljä alkukartoitusta vuonna 2020. Lisäksi yhden vuonna 2019 tehdyn alkukartoituksen osalta vaikutustenarviointi tehtiin vuoden 2020 puolella.

Alkukartoituslomakkeiden täyttämiseen viestintä käytti 10 tuntia.

Viestinnästä vaikutustenarvioinnin tekemiseen on osallistunut kartoituksesta riippuen 2-4 henkilöä ja tarvittaessa projektipäällikkö tietohallinnosta.

Apsis -uutiskirjepalvelun käyttöönotto

- Alkukartoitus osoitti, että uutiskirjepalvelusta tulee tehdä vaikutustenarviointi.
- Alkukartoituksen esille nostamien kysymysten perusteella vaikutustenarvioinnissa selvitettiin erityisesti käyttäjien ohjeistusta tietosuojan noudattamiseen. Järjestelmän automaatiotoiminnallisuuden käyttöönotto velvoittaa arvioimaan tietosuojan uudelleen.
- Korkeita riskejä ei havaittu. Järjestelmän toimittajan kanssa yhteistyö on sujunut hyvin. Toimittajat ovat tietosia tietosuojasäännöksistä.

Arvonnat sosiaalisessa mediassa

- Alkukartoitus osoitti, että vaikutustenarviointia ei ole tarpeen tehdä sosiaalisen median kilpailuissa kerättävistä henkilötiedoista. Informointiasiakirjat luotu.

Siteimprove

- Alkukartoitus osoitti, että vaikutustenarviointi tulee tehdä saavutettavuuden monitorointityökalu Siteimprovesta, koska järjestelmässä käsitellään henkilöiden sijaintitietoja.
- Korkeita riskejä ei havaittu. Analytiikasta näkee anonymisoidun sijaintitiedon, jota ei voi liittää henkilöön.

Meltwater

- Alkukartoitus osoitti, että mediaseurannan työkalusta tulee tehdä vaikutustenarviointi.
- Korkeita riskejä ei havaittu. Palvelu sisältää sisäisten käyttäjien nimet ja sähköpostiosoitteet, toimittaja vastaa mediatietokannasta.
- Saman toimittajan sosiaalisen median monitorointityökalun Sproutin alkukartoitus tehtävä.

Aineistopankin kuvauslupa

- Aineistopankin kuvauslupan alkukartoitus on hyväksyttävänä lakimiehellä.
- Alkukartoitus osoitti, että kuvausluvista tulee tehdä vaikutustenarviointi.
- Kuvauslupa sisältää henkilötietoja ja tunnistetietoja. Lupa tallennetaan jatkossa Vantaan aineistopankkiin käyttäjäoikeuksien taakse. Luvan pystyy näkemään vain määritellyt henkilöt. Aineistopankkiin arkistoidut luvat pystytään yhdistämään kuviin, joka edesauttaa kuvankäyttöoikeuksien hallintaa.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Tunnistetut prosessien ja toimintojen kehittämiskohteet ja tekeillä olevat alkukartoitukset:

- Aineistopankin alkukartoitus. Kuvien käytön ja luovutuksen toimintatapoja tarkistetaan ja dokumentoidaan.
- Nykyisen vantaa.fi -sivuston alkukartoitus
- Sproutin alkukartoitus
- Tapahtumakalenterin alkukartoitus
- Vantaa-kanavan alkukartoitus

Priorisointikriteereinä ovat käsiteltävien henkilötietojen määrä tai arkaluonteisuus tai epäily prosessin/järjestelmän toimivuudesta siltä osin, että lainmukainen henkilötietojen käsittely voi mahdollisesti vaarantua.

HENKILÖSTÖ- JA KONSERNIPALVELUT

Lisätietoja: henkilöstöpalvelupäällikkö Aija Heiskanen
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Henkilötietojen käsittelyyn koronaepidemian aikana kiinnitettiin erityistä huomiota. Keskitetty hr ohjeisti intrassa ja esimiehille lähetettävissä uutiskirjeissä toimittamaan epidemiasta johtuvien poissaolojen tiedot hr-palveluportaalin kautta ja terveydentilaa koskevat dokumentit OmaVantaa -asiointikanavan kautta. Sosiaali- ja terveystoimessa ja opetuspuolen palveluissa ei ollut vielä hr-palveluportaalia käytössä ja esimiehet toimittivat tiedot palkanlaskennan asiointisähköposteihin. Pyynnöt ansionmenetystodistuksista tartuntapäivärahaan oikeuttavien palkattomien karanteenipoissaolojen ajalta ohjeistettiin toimittamaan OmaVantaa -asiointikanavasta, jonka kautta ne myös pystyttiin toimittamaan palkansaajille.

Koronaepidemiasta aiheutui tarve siirtää kaupungin suljettujen toimintojen henkilöstöä muilta toimialoilta sosiaali- ja terveystoimen toimialalle. Henkilöstösiirtojen toteuttamista varten perustettiin keskitettyihin hr-palveluihin resurssikeskus, jonka tehtävänä oli organisoida siirrot. Esimiehet lähettivät sähköpostilla resurssikeskukseen listan siirrettävistä työntekijöistään. Listassa oli tehtävänimike, nimi, erityisosaamiset sekä mahdolliset toiveet tai työnteon rajoitteet. Resurssikeskuksesta tarkistettiin tiedot Vantaan kaupungin hr-järjestelmästä ja JulkiTerhikistä. Siirrettävistä henkilöistä syntyi listaus, jota käsittelivät resurssikeskuksen tehtäviin nimetyt palvelussuhdettiimin työntekijät (yht. 5). He esittivät vastaanottavalle esimiehelle siirtyvän henkilön, ja luovuttava ja vastaanottava esimies sopivat siirrosta. Resurssikeskuksesta oltiin puhelimitse yhteydessä sekä vastaanottavaan että luovuttavaan esimieheen. Kun siirto saatiin sovittua, resurssikeskuksesta lähetettiin molemmille sähköposti, jolla vahvistettiin siirto ja siihen liittyvät yksityiskohdat.

Saatuaan tiedon sovituista siirroista resurssikeskus toimitti siirron toteuttamiseksi tarvittavat tiedot palkanlaskentaan excel-tiedostoina keskitetysti palkanlaskennan esimiesten kautta. Tiedot tallennettiin hr- ja palkanlaskentajärjestelmään, jolloin vastaanottavat esimiehet pääsivät muun muassa hyväksymään hr-työpöydän hakemuksia, palkkakustannukset pystyttiin kohdentamaan oikeille kustannuspaikoille ja pandemiasta aiheutuvia palkkakustannuksia pystyttiin raportoimaan.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Informointiasiakirja henkilötietojen käsittelystä palvelussuhteen aloituksessa ja sen aikana on julkaistu intrassa (Johtaminen > Esimiestyö > Palvelussuhteen alkaessa). Kun uudelle henkilölle ollaan tekemässä työsopimusta tai viranhoitomääräystä, on palkkaava esimies ohjeistettu kertomaan hänelle henkilötietojen käsittelystä palvelussuhteen aikana jo ennen kuin hänen tietojensa viedään hr-järjestelmiin.

Informointiasiakirja henkilötietojen käsittelystä rekrytointitietojärjestelmässä on julkaistu Vantaan ulkoisella sivustolla. Siellä on julkaistu myös informointiasiakirja henkilötietojen käsittelystä palkkioiden ja korvausten maksatuksessa.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vuonna 2020 vaikutustenarviointi tehtiin työturvallisuusjärjestelmä Tutkasta. Hr-palveluissa käyttöönotetun palvelualueen (Service Now) ja asiakkaille käyttöön tulleen palveluportaalin osalta alkukartoitus tehtiin vuonna 2020, mutta riskianalyysin tekeminen siirtyi seuraavan vuoden puolelle.

eHijatin uuden ohjelmistoversion varsinainen alkukartoitus ja vaikutustenarviointi oli tavoitteena tehdä vuonna 2020, mutta versiopäivityssopimus irtisanottiin ja projekti päätettiin lokakuussa 2020. Samalla käynnistettiin nykyisen eHijat -ohjelmiston korvaavan hr-järjestelmäpalvelun hankintaan liittyvä esiselvitys.

Robottiikan käyttöönotosta on Vantaalla sovittu yhteisesti noudatettavat tietoturvalinjaukset, mutta alkukartoitusta tai varsinaista vaikutusten arviointia ei hr-palveluissa käyttöön otettujen robottitehtävien osalta vielä tehty.

Alkukartoitusta ja vaikutustenarviointia ei ole tehty myöskään Laura - rekryointijärjestelmästä eikä koulutusten hallintajärjestelmästä (Osuma). Ne eivät sisällä sellaisia henkilötietoja (henkilötunnuksia tai erityisiin henkilötietoryhmiin kuuluvia tietoja), joiden käsittelystä voisi todennäköisesti aiheutua korkea riski ihmisten oikeuksille ja vapauksille.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Keskitettyjen Hr-palvelujen tietosuojavastaavan rooliin kuuluvia tehtäviä hoidettiin muiden tehtävien ohessa. Muita erityisesti tietosuoja-asioihin liittyviä resursseja ei keskitetyissä hr-palveluissa ollut. Keskitettyjen hr-palveluiden sisäisen tietosuojan toimintaohjeen mukaan jokainen henkilötietoja käsittelevä vastaa siitä, että tietosuoja toteutuu lainsäädännön tarkoittamalla tavalla ja esimies vastaa siitä, että kaikki alaiset saavat riittävän tietosuojaperhdytyksen ja että henkilöstön osaaminen on ajan tasalla myös tältä osin. Toimintaohjeen mukaan yksiköiden päälliköt vastaavat siitä, että työprosessit ovat kunnossa myös tietosuojan osalta.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Tietosuojaosaamiseen ei ole pystytty resursoimaan keskitetyissä hr-palveluissa niin paljon kuin olisi ehkä tarkoituksenmukaista. Kehittämiskohteeksi nostetaan jatkossa, että osaamista tietosuojavastaavan tehtävissä vahvistetaan palvelualueella/toimialalla ja että keskitettyä osaamista saadaan erityisesti henkilökunnan ohjeistamiseen ja osaamisen ylläpitämiseen sekä ohjaamaan ja tukemaan vaikutustenarviointia. Lisäksi keskitetyissä hr-palveluissa tulisi edelleen kehittää / vahvistaa osaamista henkilötietojen käsittelyyn liittyvissä tietosuoja-asioissa.

Kehittämistoimenpiteenä tulisi myös toteuttaa vaikutustenarvioinnit ServiceNow - palvelualueesta ja hr:ssä käytettävästä robottiikasta sekä arvioida muidenkin järjestelmien arviointitarpeet.

KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA

Lisätietoja: lakimies Johanna Rauma
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Vuoden 2020 alusta voimaan tuli Vantaan kaupungin uusi organisaatiomalli, jossa toimialajakoa muutettiin ja jossa toimialat jakautuvat palvelualueisiin sekä toimialan yhteisiin palveluihin. Uudessa toimialajaossa Kaupunkikulttuurin toimialaan kuuluvat kulttuuri-, nuoris- ja liikuntapalvelut sekä kirjasto- ja asukaspalvelut. Koko toimialan tukipalveluista huolehtii Kaupunkikulttuurin yhteiset palvelut, johon kuuluu mm. talous- ja hallintopalvelut.

Uuden toimialan muotoutuminen näkyi myös tietosuojatyössä vuonna 2020. Aiemmin kulttuuri-, liikunta- ja nuorisopalvelut sekä kirjasto ja aikuisopisto olivat hallinnollisesti osa sivistystoimen toimialaa. Siksi nykyisellä Kaupunkikulttuurin toimialalla käytiin organisoidusti läpi aiemmin Sivistystoimen toimialalla tehtyjä tietosuojaselvityksiä ja samalla paneuduttiin mm. henkilötietojen käsittelyyn liittyviin informointiasiakirjoihin sekä henkilötietojen käsittelytoimista tehtyihin selosteisiin. Mitään uutta ja merkittävää muutosta aiempiin toimintamalleihin ei ole tehty, vaan muutokset ovat olleet pääasiassa asiakirjojen päivittämistä uuden hallinto-organisaation mukaisiksi. Vuonna 2019 käyttöön otettuja kaupunkitasoisia ohjeita, sopimusmalleja ja asiakirjapohjia on hyödynnetty soveltuvin osin.

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Keskeiset muutokset vuonna 2020 liittyvät koko vuoden vallinneeseen globaaliin pandemiaan, koronavirukseen. Koronan vuoksi yhteiskunnallisia toimintoja on viety enenevässä määrin sähköiseen verkkoympäristöön. Yhteiskunnallisen muutoksen seurauksena myös tietosuojan merkitys on korostunut, kun palvelut ja toiminnot ovat siirtyneet verkkoon.

Koronavirus on tartuntatauti, joten viruksen leviämisen ehkäisyyn tähtäävät toimet ovat edellyttäneet henkilötietojen käsittelyä kaikilla toimialoilla. Henkilötietojen käsittelyyn liittyvät selvitykset ja linjaukset on tehty kaupunkitasoisesti. Korona-ajan kokoontumisrajoitukset ovat osuneet Kaupunkikulttuurin toimialan palveluihin, sillä kaikkia palveluita ei voi viedä verkkoon. Monet toimialan palvelut ovat olleet verkossa hyödynnettävissä jo ennen koronaa. Jos korona ei ole rajoittanut palvelun käyttöä, on palvelu toiminut normaalisti. Tällöinkin jotkut, esimerkiksi verkossa olleet tilavarauspalvelut ovat sinänsä olleet käytössä, mutta käytännössä vähäisellä käytöllä, koska niillä varattavia tiloja ei voi käyttää. Vuoden aikana muuttuneista toimintoja koskevista rajoituksista ja ehdoista pystyttiin kuitenkin informoimaan tehokkaasti rekisteröityjen yhteystietoja hyödyntäen. Kuten toimialalla yleisesti, jo olemassa olevissa palveluissa käsitellään henkilötietoja vain siinä laajuudessa kuin se on välttämätöntä palveluiden ja toimintojen hoitamiseksi. Rekisterissä olleiden yhteyshenkilöiden joukossa oli niitäkin, joille tiedotus oli esimerkiksi heidän edustamiensa tahojen toiminnan muutosten johdosta turhaa ja tästä saatiin joiltakin palautetta. Pääosin palaute johti rekisteritietojen passivoimiseen, joka ratkaisi turhan tiedottamisen ongelman, poistamatta mahdollisuutta jatkaa yhteyshenkilönä tilanteen muututtua.

Palveluissa on noudatettu henkilötietojen käsittelyssä kaupunkitasoisia linjauksia ja niiltä osin, kun palveluita on siirretty verkkoon, on palveluissa hyödynnetty jo olemassa olevia verkkoalustoja. Käytännössä koronaviruksen aiheuttamat henkilötietojen käsittelytilanteet ovat liittyneet pääasiassa kaupungin asemaan työnantajana, joten kyse on työntekijöiden

henkilötietojen käsittelyn oikeudellisten reunaehtojen sekä käsittelytarpeen selvittämisestä. Käsittelyn oikeudelliset reunaehdot on huomioitu kaupunkitasoisessa linjauksessa, eikä toimialalla ole muista toimialoista poikkeavia tarpeita työntekijöiden henkilötietojen käsittelylle. Kaupungin linjasta poikkeavia menettelytapoja tai uusia henkilötietojen käsittelyjärjestelmiä ei ole otettu käyttöön.

Kuntalaisen tai asiakkaan tietosuojan näkökulmasta koronavirus ei ole aiheuttanut merkittäviä muutoksia, sillä toimialan asiakaskontaktit ovat olleet vuoden aikana erittäin rajoitettuja. Toimialan palveluista suurin osa on joko suoraan tai välillisesti kytköksissä toimintaan, jota on rajoitettu viruksen torjumiseksi. Henkilötietojen käsittelyssä käytössä olevat järjestelmät toimivat poikkeuksellisesta tilanteesta huolimatta, eikä niiden käyttötarkoitusta tai toimintamallia ole ollut syytä muuttaa. Toimialalla käsiteltävät henkilötiedot liittyvät lähestulkoon poikkeuksetta palveluiden toteuttamiseen ja niiltä osin, kun kirjasto- ja asukaspalveluiden tehtäviin liittyy sosiaali- ja potilasasiamiehen toiminta, on kyseisessä toiminnassa huomioitu tehtävään liittyvät erityispiirteet.

Koronavirus ei juurikaan ole näkynyt henkilötietojen tarkastus- ja poistopyynnöissä, sillä pyyntöjä on saapunut kolme, mikä vastaa aiempien vuosien tasoa. Keskeisimpänä muutoksena, jonka korona toi henkilötietojen käsittelyyn on ollut muutokset rekisteröityjen oikeuksien käytön prosessiin. Vantaa.fi sivuston ohjeistuksen mukaan rekisteröidyillä on oikeus tarkistaa, miten hänen henkilötietojaan käsitellään kaupungissa. Tarkastuspyyntö tehdään ohjeen mukaan henkilökohtaisen käynnin yhteydessä tai omakätisesti allekirjoitetulla tai muulla luotettavalla tavalla varmennetulla asiakirjalla Vantaa-infossa. Koronan myötä henkilökohtaisista käynneistä on ollut pakko luopua terveystietojen välittämiseksi, joten vuoden 2020 aikana pyynnöt on tullut esittää omakätisesti allekirjoitetulla kirjeellä.

Kaupunkikulttuurin toimialaa koskevista palveluista jätettiin keskitettyyn sähköiseen palautejärjestelmään n. 650 palautetta, joista valtaosa koski liikuntapalveluita. Palautteissa painottuivat uimahallit, ladut ja luistelukentät. Näiden lisäksi palautetta kohdistettiin mm. kirjastopalveluihin, sähköiseen asiointiin, nuorison harrastuksiin ja Vantaa-infoihin. Koronan aiheuttamana palautetta tuli jonkin verran tiedottamiseen ja turvavälien säilyttämiseen liittyen. Toimitilojen sulkeuduttua nopeasti avatut digitaaliset korvaavat palvelut, kuten virtuaalijummat ja –konsertit, keräsivät kiitosta.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Sisäisen tarkastuksen raportissa kiinnitettiin huomiota informointiasiakirjoihin ja niiden saavutettavuuteen. Organisaatiomuutosten jälkeen uudella Kaupunkikulttuurin toimialalla käytiin lävitse jo entuudestaan olemassa olevat tietosuojadokumentit sekä muut selvitykset, joita uudelle toimialalle siirtyvistä toiminnoista oli käytettävissä. Aiemmin laadittujen informointiasiakirjojen tarkistuksen yhteydessä päivitettiin asiakirjat uuden organisaatiomallin mukaisiksi. Nykyiset informointiasiakirjat ovat pääasiassa rekisterikohtaisia ja uusien henkilörekistereiden osalta laaditaan uusi informointiasiakirja, jotta rekistereiden eroavaisuudet voidaan ottaa tapauskohtaisesti huomioon.

Sisäisen tarkastuksen tekemän raportin perusteella erityistä huomiota kiinnitettiin siihen, miten yleisölle voidaan tarvittaessa antaa tietojärjestelmäselostetta vastaavat tiedot, sekä informointiasiakirjoihin ja niiden saavutettavuuteen.

Toimialalla ei ole keskitetty informointiasiakirjojen ylläpitoon ja ajantasaisuuteen kohdistuvia toimia, vaan palvelualueet vastaavat itsenäisesti toimintojensa informointiasiakirjojen ylläpitoon liittyvistä toimista. Keskittämislle ei ole nähty tarvetta, sillä palvelualueilla on paras kuva käytössään olevista rekistereistä sekä rekistereidensä tietosuoja-asetuksen 13 ja 14 artikloissa säädetyistä henkilötietojen käsittelyä koskevista seikoista. Kokonaisarvio siitä, kenen tietoja käsitellään, mihin tarkoituksiin ja millä perusteella, luovutetaanko tai siirretäänkö henkilötietoja organisaation ulkopuolelle ja kauanko niitä säilytetään, on jätetty palvelualueiden arvioitavaksi. Käytännössä informointiasiakirjoissa hyödynnetään kaupunkitasoisia mallipohjia, joita muokataan käyttötarpeiden mukaisiksi kunkin palvelualueen tarpeiden mukaan.

Informointiasiakirjojen läpikäynti ja ajantasaisuuden tarkistus tapahtuvat vuosittain tietotilinpäätöksen laatimisen yhteydessä.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vaikutustenarviointien laatimisessa on noudatettu kaupunkitasoista ohjeistusta ja hyödynnetty vuonna 2019 valmistuneita vaikutustenarviointityökaluja. Alkukartoitus ja vaikutustenarviointi tehdään, kun uusia henkilörekistereitä perustetaan. Alkukartoituksella selvitetään, milloin vaikutusten arviointi tulee tehdä. Vaikutustenarviointi tehdään aina silloin, kun alkukartoitus osoittaa sen tarpeelliseksi. Vuonna 2020 ei aloitettu yhtään vaikutustenarviointia eikä olemassa olevien henkilörekistereiden vaikutustenarviointeja päivitetty. Henkilörekistereiden osalta on katsottava uuden toimialan tilanteen olleen stabiili, kun toimintaa jatkettiin aikaisempien rekisterien varassa eikä uusia rekistereitä perustettu.

Vaikutustenarviointien perusteella toimiala on käsitellyt potentiaaliset tietosuojariskit ennen henkilötietojen käsittelyn aloittamista, eikä esimerkiksi korona-aika ole vaikuttanut vaikutustenarviointien päivittämiseen, kun potentiaaliset riskit on huomioitu jo etukäteen. Toimialalla käytössä oleviin henkilörekistereihin liittyy pääasiassa vain vähäisiä riskejä, sillä toimialan rekisterit ovat pääasiassa suostumusperusteisia, ja niiden tietosuojariskit ovat kohtuullisin toimenpitein hallittavissa. Riskit liittyvät mm. teknisiin tietoturvatkaisuuihin sekä rekisteröityjen oikeuksien toteuttamiseen. Vaikutustenarviointien nykytilaa tarkasteltiin erityisesti syksyllä 2020, kun julkisuudessa nousi esiin tietoturvaongelman vuoksi tapahtunut laaja henkilötietovuoto.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Huomiota on kiinnitetty erityisesti henkilötietojen käsittelyperusteisiin. Kaupunkikulttuurin toimialaan kuuluu toimintoja, joissa henkilörekisterit ovat tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan a alakohdan mukaisesti suostumusperusteisia. Tämä eroaa siitä, mihin

Sivistystoimen aikana oli totuttu, koska Sivistystoimen toimialalla henkilötietoja käsiteltiin pääasiassa tietosuoja-asetuksen 6 artiklan 1 kohdan c ja e alakohtien perusteella. Erilainen käsittelyperuste ei yksittäistapauksissa aiheuta merkittäviä eroja tavanomaiseen henkilötietojen käsittelyyn, mutta käsittelyperusteiden arvioinnilla on rekisteröidyn oikeuksien kannalta keskeinen asema, sillä jos tiedot perustuvat lakisääteisen velvollisuuden noudattamiseen voidaan kerätyt asiakastiedot hävittää vasta laissa säädetyn määräajan jälkeen. Ratkaisu tietojen poistamisesta tehdään tapauskohtaisen arvion perusteella. Asiakas voi kuitenkin aina pyytää kaupunkia poistamaan tarpeettomat ja virheelliset tiedot.

Suostumusperusteisessa henkilötietojen käsittelyssä on selvitetty esimerkiksi suostumuksen peruuttamiseen ja tietojen poistopyyntöön liittyviä käytännön toimia, kuten pyynnön esittämistapaa, dokumentointia ja tietojen poistamista. Tietojen poistamisen osalta on selvityksen alla, mitä tietoja tosiasiallisesti säilytetään ja kuinka kauan sekä miten poistotoimenpiteet käytännössä toteutetaan. Selvitystyö aloitettiin, kun tietojen poistamistilanteesta nousi esille se, ettei poistopyynnön esittäneitä voida dokumentoida tai listata yksilöidysti, sillä muutoin poistopyynnot muodostaisivat uuden henkilörekisterin. Tietonsa poistaneiden osalta järjestelmissä on käytössä anonyymi 'tiedot poistettu'-merkintä.

Tietoturvaloukkauksia sattui vuoden 2020 aikana kuusi kappaletta. Näistä viidessä tehtiin tietoturvaloukkausilmoitus kaupungin tietosuojavastaavalle ja yhdessä ei. Viimeksi mainitussa tapauksessa oli kyse laajempia toimintamallimuutoksia ja viranomaisyhteistyötä vaatineesta tapahtumasta, jolloin tietosuojavastaava ja muut kaupungin tietoturva-ammattilaiset olivat mukana tilanteen ratkaisemisessa, eikä erillistä lomaketta täytetty.

Kaupunkikulttuurin toimialalla tietosuoja-asioissa vastuuhenkilönä toimivia lakimiehiä oli vuoden 2020 aikana kaikkiaan kolme. Lyhyeksi jääneiden kausiensa aikana vastuuhenkilöt eivät ehtineet muodostaa kokonaiskuvaa tai johtamaan pitkäjänteisesti tietosuojatyötä toimialalla. Tämä vaikutti toimialalla tietosuojatyön organisointiin ja katkot vaikeuttivat luonnollisesti muun muassa tiedonsiirtoa, vaikka myös yhteisten palveluiden päällikkö ja hallintoasiantuntija tukevat tietosuojatyötä toimialalla.

HANKINTAKESKUS

Lisätietoja: hankintalakimies Aulis Ante
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Covid-19-epidemia (myöhemmin korona) on vaikuttanut hankinnan palveluyksikön toimintaan monin eri tavoin. Koronan vuoksi Hankinta on mm. pikaisella aikataululla keskitetysti hankkinut Vantaan kaupungin henkilöstön käyttöön henkilönsuojaimia. Lisäksi hankinnan työntekijät ovat työskennelleet vuoden 2020 aikana pääosin etätyössä.

Henkilötietojen käsittely hankinnan palveluyksikössä on ollut vähäistä suhteessa kaupungin toimintoihin. Näin ollen koronan vaikutus henkilötietojen käsittelyssä hankinnan palvelualueella ei ole ollut kovin merkittävää.

Merkittävin koronasta aiheutuva muutos on ollut rikosrekisteriotteiden tarkastus. Läsnätyötä tehdessä rikosrekisteriotteet tarkastettiin paikan päällä toimittajan läsnä ollessa. Koronan vuoksi rikosrekisteriotteet on myös tarkastettu etänä. Henkilökuntaa on ohjeistettu toimimaan siten, että rikosrekisteriotteet näytetään ja tarkastetaan etäyhteydellä kameran välityksellä. **Rikosrekisteriotteita ei saa tallentaa mihinkään tietovälineeseen, sillä mikäli ne näytettäisiin** jakamalla ote videoneuvottelusovelluksessa, on riski, että dokumentti tallentuu tietovälineeseen. Kameran välityksellä tarkastettaessa rikosrekisteriotteen dokumentti ei tallennu mihinkään tietovälineeseen.

Koronan vuoksi henkilökunta on työskennellyt etätyössä. Henkilökuntaa on ohjeistettu Vantaan kaupungin, palvelualueen ja yksikön johdon toimesta tietoturvalliseen etätyöskentelyyn. Erityistä huomiota on kiinnitetty salassa pidettävien - ja henkilötietojen käsittelyyn etätyössä. Henkilökunnalle on jaettu mm. kuulokkeet, videoneuvotteluiden sujuvoittamiseksi ja varmistukseen, etteivät sivulliset kuule videoneuvottelujen keskusteluja.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Hankinnan palveluyksikkö selvittää vastuullaan olevien henkilörekisterien ja tietojärjestelmien informointiasiakirjojen ajantasaisuuden ja päivittää ne tarvittaessa vuoden 2021 aikana.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Hankinnan palveluyksikkö käyttää hankinnoissa Vantaan kaupungin laatimia vaikutustenarvioinnin lomakkeita: tietosuojan alkukartoitus ja riskiarviointitaulukko. Lisäksi hankintoja käsitellään hankintojen arviointiryhmässä. Hankintojen arviointiryhmässä tarkastellaan hankintakohtaisesti hankintojen vastuullisuutta sekä myös sitä, sisältyykö hankintaan henkilötietojen käsittelyä. Vaikutustenarviointien asiakirjat on siirretty hankinnan palveluyksikön ThinkingPortfolio-sovellukseen, jossa niitä täytetään ja ylläpidetään jatkossa.

Seuraavissa hankinnoissa on tehty joko pelkästään alkukartoitus tai alkukartoitus sekä riskiarviointitaulukko. Riskiarviointitaulukko täytetään Vantaan kaupungin ohjeiden mukaisesti, jos alkukartoitus osoittaa, että vaikutustenarviointi on toteutettava.

- Lääkinnällisen kuntoutuksen apuvälineet hankinnassa, (VD/1229/02.08.00.00/2019 (alkukartoitus)
- Vantin työvoiman vuokrauspalvelun hankinta, 4437/02.09.01.02/2020, (alkukartoitus)
- Jäähallien ja ulkojääkenttien jäähdytysjärjestelmien ja -laitteiden huolto, VD/2973/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Vantaan raitiotien suunnittelun asiantuntijapalveluiden hankinta, VD/3590/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Kehittämispalveluiden hankinta / Vantaan kaupungin johtamisen, esimiestyön ja työyhteisöjen, VD/5006/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Jätehuollon palvelut, VD/9084/02.08.00.00/2018 (alkukartoitus)
- Koulu- ja päiväkotiatarioiden hankinta Aviapoliksen ja Kuusikon alueille, VD/934/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Sotungin alueen koulun ja päiväkotien aterioiden hankinta, VD/935/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Jätehuollon palvelut, VD/9084/02.08.00.00/2018 (vaikutustendarviointi)
- Koulu- ja päiväkotiatarioiden hankinta Aviapoliksen ja Kuusikon alueille, VD/934/02.08.00.00/2020 (vaikutustendarviointi)
- Sotungin alueen koulun ja päiväkotien aterioiden hankinta, VD/935/02.08.00.00/2020 (vaikutustendarviointi)
- Taksimatkojen hankinta Vantaan kaupungin henkilökunnalle Vantaan Työterveys Oy:n / Aito Työterveys henkilökunnalle ja muille asiakasryhmille nopeisiin kuljetustarpeisiin, VD/830/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Ajoneuvojen varastoon siirrot hinauspalveluna, ajoneuvojen varastointi ja hinattujen ja varastoitavien ajoneuvojen hallinnoinnin hankinta, VD/4645/02.08.00.00/2020 (alkukartoitus)
- Kuljetuspalvelun hankinta vammaisopetuksen oppilaille ja liikuntarajoitteisille oppilaille, VD/3968/02.08.00.00/2019 (alkukartoitus)
- Henkilöstökoulutuksen eOppimisen palvelun hankinta / Zoom-sovellus, VD/1894/02.08.00.00/2018 (alkukartoitus)
- Henkilöstökoulutuksen eOppimisen palvelun hankinta / eOppimisen sovellus, VD/1894/02.08.00.00/2018 (alkukartoitus)

Yhteenvedona edellisestä voidaan todeta, että tietosuojaa on käsitelty 16 hankinnassa, joista kolmessa (3) on tehty vaikutustendarviointi. Hankinnan palveluyksikön tilastoissa ei ole huomioitu tietojärjestelmien- tai sovellusten hankinnoissa tehtyjä alkukartoituksia ja vaikutustendarviointeja, jotka tehtiin tietohallinnon palvelukeskuksen toimesta. Niissä hankinnoissa, joissa vaikutustendarviointi on tehty ei ole havaittavissa sellaisia rekisteröidyille kohdistuvia tietosuojariskejä, joita ei ole voitu riskienhallintatoimenpiteillä poistaa tai alentaa.

Jokaisessa hankintaprosessissa hankinnasta vastaava hankinta-asiantuntija huolehtii siitä, että sekä alkukartoituslomake että mahdollinen vaikutustendarviointi tulee tehdyksi. Jos hankintasopimuksen tekee hankintajohtaja, hankinnan palveluyksikkö vastaa alkukartoituksen ja vaikutustendarvioinnin tekemisestä. Jos hankintasopimuksen tekee muu viranhaltija, vastuu on tällä taholla/toimialalla. Tietosuojavastuut hankinnoissa eivät ole

aivan selkeät. Sisäisellä asiakkaalla ei myöskään ole välttämättä riittäviä resursseja osallistua täysipainoisesti oman toimi- tai palvelualueensa tietosuojan hallintaan. Erityisesti resurssien puute näkyy sopimuksenaikaisessa tietosuojan hallinnassa. Käytännössä tämä on johtanut siihen, että hankinnan palveluyksikkö on hoitanut alikäsittelijöiden hyväksyntää ja tietosuojadokumenttien päivytystä sopimuksen aikana.

Alkukartoitus ja vaikutusarviointi pyritään tekemään mahdollisimman aikaisessa vaiheessa hankintaprosessia siten, että tehdyt arvionnit tulevat huomioituksi hankinnan kohdetta ja sopimusehtoja määriteltäessä. Tällä tavoin tietosuoja-asiat tulevat huomioituksi osana hankintaprosessia ja tarjouspyyntöä.

Vaikutustenarvioinnin tulee olla valmis ennen kuin hankintasopimus allekirjoitetaan. Tarvittaessa vaikutustenarviointeja täydennetään sopimuskauden aikana, mikäli hankintaan liitetään uusi toiminnallisuus esimerkiksi optiona mukaan tai käyttäjämäärää merkittävästi lisätään. Jokaiseen vaikutustenarviointiin osallistuu hankinta-asiantuntija, sisäisen asiakkaan edustaja(t) sekä tarvittaessa hankinnan tietosuoja-asioista vastaava lakimies. Vaikutustenarviointeja toteutettiin edellä mainituissa tapauksissa 2–3 työpalaverissa, joista ensimmäisessä täytettiin alkukartoituslomake ja jatkopalaverissa riskiarviointitaulukko. Tietosuojasta vastaava lakimies on konsultoinut hankinta-asiantuntijaa myös palaverien välissä kahdenkeskisissä tapaamisissa. Näissä tapaamisissa on pyritty valmistelemaan itse vaikutustenarvioinnin työpalaveria. Lisäksi tietosuojasta vastaava lakimies on konsultoinut oikeasuhtaisten ja riittävien tietosuojaehtojen liittämistä hankintaan.

Hankinnan tietosuojasta vastaava lakimies on lisäksi konsultoinut muiden toimi- ja palvelualueiden tietosuoja koskeissa vaikutustenarvioinneissa, jos kyseisillä toimi- ja palvelualueilla on ollut työntekijöiden vaihtuvuuden takia resurssivajetta niiden toteuttamiseen. Esimerkkeinä näistä ovat sosiaali- ja terveystoimen videoneuvottelusovellusten (Teams ja Zoom) ja Varian Annie Advisor -kyselytyökalun vaikutustenarvioinnit. Hankinnan palveluyksikön asiantuntijat ovat myös osallistuneet tietohallinnon hankintojen vaikutustenarviointeihin osana hankintaprosessia. Hankinnan tietosuojasta vastaava lakimies on lisäksi toiminut Apotti-hankkeen tietosuojalakimiehenä vuonna 2020.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Hankinnassa on tietosuojasta vastaava lakimies, jonka työpanoksesta puolet kohdistunut tietosuoja-asioiden hoitoon. Pyrkimyksenä jatkossa on se, että koulutusta ja perehdytystä lisäämällä jokainen lakimies pystyy hoitamaan oman hankintansa tietosuoja-asiat. Noin puolella hankinta-asiantuntijoista on vuoden 2020 aikana ollut hankintoja, joissa on pitänyt käsitellä tietosuoja-asioita jollakin tapaa. Tosin tietosuoja-asiat ovat jossain määrin kasaantuneet joihinkin hankintoihin, kuten ateriapalveluihin ja erityisryhmien kuljetuspalveluihin, joten muutamalla hankinta-asiantuntijalla on ollut vuoden aikana useampia hankintoja, joissa tietosuoja on tullut huomioida.

Hankinnassa ei kuitenkaan ole yhtään työntekijää, jonka työtehtävät kohdistuisivat pelkästään tietosuojaan. Näin ollen resurssien riittävyyden kannalta on ensiarvoisen tärkeää,

että tietosuojasaamista lisätään koulutuksella ja perehdytyksellä organisaatiossa. Tällöin yhden henkilön työkuorma ei kasva liian suureksi ja haittaa muiden työtehtävien hoitamista.

Tietosuojaan liittyviä koulutuksia on hankinnoissa pidetty vuonna 2020 seuraavasti. Uusille työntekijöille on järjestetty tietosuojan perehdytyskoulutusta. Lisäksi hankinnan kilpailuttamistiimille on järjestetty kaksi koulutusta, joista toisessa käsiteltiin tietosuojan perusasioita ja toisessa EU-tuomioistuimen privacy shield -kieltoa (Schrems II päätös).

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Hankinnan palveluyksikön tulee saattaa informointiasiakirjat ajan tasalle mahdollisimman pikaisesti.

Sopimusten tietosuoja- ja tietoturvaehdot tulee päivittää vastaamaan muuttunutta lainsäädäntöä (kuten tiedonhallintalaki) ja oikeuskäytäntöä (EU:n tuomioistuimen Schrems II päätös). Tietosuojaehtoja on viimeksi päivitetty kokonaisvaltaisesti vuonna 2019. Näin ollen ne tulee saattaa ajan tasalle. Tällä on valtava merkitys koko kaupungin kannalta, koska samoja ehtoja käytetään kaikissa Vantaan kaupungin sopimuksissa.

Organisaation tietosuojasaamista tulee lisätä koulutusten ja perehdytysten avulla. Koulutuksen painopistettä tulee kohdistaa etenkin vaikutustentarviointeihin ja sopimusehtoihin.

Sopimuksenaikaista tietosuojan hallintaa tulee kehittää osana sopimushallintaa. Tämä edellyttää yhteistyötä eri toimi- ja palvelualueiden välillä, sillä tietosuojan - ja sopimushallinnan vastuut eivät ole selkeät.

TIETOHALLINTO

Lisätietoja: tietoturvapäällikkö Tapio Heinäaro
etunimi.sukunimi@vantaa.fi

HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELY KORONAEPIDEMIAN AIKANA

Koronaepidemia ja sen mukanaan tuoma etätyöskentely ei sinällään vaikuttanut Tietohallinnon omaan henkilötietojen käsittelyyn mitenkään. Tietohallinto oli kuitenkin vahvassa roolissa taustalla, kun suuri määrä kaupungin työnteosta siirtyi etänä tehtäväksi. Aivan aluksi oli suhteellisen pieniä teknisiä haasteita lähinnä lisenssimäärien suhteen, kun etätöitä tekevien määrä kasvoi, mutta tilanteet saatiin nopeasti ja vähäisillä teknisillä ratkaisuilla kuntoon. Koronaepidemian takia ei jouduttu tekemään mitään tietoturvaa heikentäviä ratkaisuja.

Koronaepidemian myötä niin opetus-, sosiaali- kuin terveysalallakin asiakkaiden kohtaaminen muuttui nopeasti ja erityisesti videoneuvottelujärjestelmien suhteen jouduttiin ottamaan kantaa. Niistä annettiin tietoturvalausuntoja toimialojen päätöksenteon helpottamiseksi samalla kun kaupungin tietosuojavastaava ohjeisti yleisemmin aiheesta. Toimialat tekivät näiden perusteella omia päätöksiään järjestelmien käytöstä. Samoin muiden uusien tarpeiden, kuten esimerkiksi koronajäljitystoiminnan, tietoturvaa ja teknistä toteutusta käsiteltiin usein lyhyelläkin varoitusajalla.

Kaiken kaikkiaan Tietohallinnon näkökulmasta koronaepidemian aiheuttamista poikkeusoloista selvittiin hyvin, koska Vantaan kaupungin tietotekniset järjestelyt tukivat laajamittaista etätöitä jo valmiiksi.

INFORMOINTIASIAKIRJAT

Tietohallinto on yleisesti sovellusten ja järjestelmien suhteen toimialoja avustava taho. Myös informointiasiakirjojen suhteen päävastuu niistä on toimialoilla ja Tietohallinnon rooli on osallistua asiaan tarvittavissa määrin.

VAIKUTUSTENARVIOINNIT

Vuoden 2019 tietotilinpäätöksen linjauksen mukaan Tietohallinnon vastuulla olevissa järjestelmissä ei käsitellä arkaluontoisia henkilötietoja, joten niihin ei ole tehty vaikutustenarviointeja.

Tietohallinto on ollut vahvassa roolissa toimialojen vaikutustenarvioinneissa sekä luomassa ja kehittämässä vaikutustenarviointiprosessia että auttamassa sen pohjalta itse vaikutustenarviointien tekemisessä.

Tietohallinnolla oli vuonna 2020 erillinen tietosuoja-asiantuntija auttamassa toimialoja vaikutustenarvioinneissa.

RESURSSOINTI TIETOSUOJA-ASIOIHIN

Tietohallinnossa ollut erillinen tietosuoja-asiantuntijaresurssi lakkautettiin vuoden 2020 lopussa. Kyseinen resurssi oli jäänne edellisenä vuonna päättyneestä EUAS-tietosuojaprojektista. Tietohallinnon näkökulmasta vuoden 2020 aikana tietosuojaan liittyvät

prosessit on saatu jalkautettua toimialoille ja itse sovelluksille, eikä erilliselle tietosuoja-asiantuntijalle ollut enää tarvetta. Tietosuoja-asioiden päävastuu kaupungilla on tietosuojavastaavalla, eikä päällekkäinen kaupunkitasoinen tietosuoja-asiantuntija ollut välttämätön.

TOIMIALAN/PALVELUALUEEN OMAT NOSTOT VUODEN 2020 HENKILÖTIETOJEN KÄSITTELYSSÄ

Vuoden 2020 aikana henkilötietojen käsittely tietojärjestelmien suhteen on muuttunut selkeästi rutinoituneemmaksi. Vaikutustenarvioinnit ovat kiinteä osa uusien järjestelmien hankintaprosessia sekä vanhojen muutosprosesseja. Niiden myötä henkilötietojen käsittelyyn liittyvät asiat tulevat järjestelmällisesti otettua huomioon.

Suurimmat puutteet vaikutustenarviointien ja sitä myöten myös henkilötietojen käsittelyn suhteen vaikuttavat liittyvän olemassa oleviin ”pieniin” tai hajanaisessa käytössä oleviin järjestelmiin, jotka toimivat pitkälti ilman Tietohallinnon osallisuutta. Tyypillisesti niissä ei ole edes tunnistettu vaikutustenarvioinnin tai sen alkukartoituksen tarvetta, eikä asia välttämättä nouse esille ennen kuin järjestelmille joudutaan tekemään muutoksia.

Tietohallinto on välillisesti tietoteknisten ja tietoturvaan liittyvien toimenpiteiden kautta vaikuttamassa laajalti henkilötietojen käsittelyyn koko tietoteknisessä ympäristössä. Tietoturvan merkitys nousi vuoden aikana yleiseen keskusteluun surullisen psykoterapiakeskus Vastaamon laajan tietomurron yhteydessä. Vastaavien tapahtumien estämiseksi Vantaan kaupungin toimintaympäristön tietoturvaratkaisuiden eteen on tehty myös vuonna 2020 useita erilaisia toimenpiteitä.

TIETOTILINPÄÄTÖKSEN 2020 LIITTEET

LIITE 1: VUODEN 2020 TIETOTILINPÄÄTÖKSEN RAKENNE

Vuoden 2020 tietotilinpäätöksessä keskitytään seuraaviin asiakokonaisuuksiin:

1) Henkilötietojen käsittely korona epidemian aikana

- Minkälaisia muutoksia koronaepidemia aiheutti henkilötietojen käsittelyyn
- Otettiin käyttöön uusia tapoja käsitellä henkilötietoja
- Käytettiin uusia järjestelmiä/sovelluksia
- Vaikeutuiko henkilötietojen käsittely
- Jäikö tehtäviä suorittamatta tai aiheuttiko korona viivästymistä henkilötietojen käsittelyyn
- Löydettiin parempia henkilötietojen käsittely tapoja
- Tuliko pysyvämpiä uusia tapoja käsitellä henkilötietoja
- Miten asiakkaiden kanssa toimittiin
- Minkälaista palautetta asiakkailta tuli

2) Informointiasiakirjat

- Sisäinen tarkastus kiinnitti huomiota informointiasiakirjoihin
- Miten sisäisen tarkastuksen raporttiin reagoitiin
- Olivatko informointiasiakirjat kunnossa ennen sisäisen tarkastuksen raporttia
- Mitä puutteita informointiasiakirjoissa oli
- Onko havaitut puutteet korjattu vuoden 2020 loppuun mennessä
- Mitä korjauksia tehtiin
- Miten vastuut informointiasiakirjojen ylläpidosta ja ajantasaisuudesta on toteutettu
- Kuinka usein informointiasiakirjojen ajantasaisuus tarkastetaan

3) Vaikutustenarvioinnit

- Kuinka monta uutta vaikutustenarviointia vuonna 2020 aloitettiin ja lista aloitetuista vaikutustenarvioinneista
- Kuinka monta vaikutustenarviointia on käynnissä ja lista vaikutustenarvioinneista
- Lista kaikista tehdyistä vaikutustenarvioinneista
- Vaikutustenarviointien kehittyminen verrattuna vuoteen 2019 määrällisesti ja laadullisesti
- Mitä ongelmia vaikutustenarvioinnit ovat tuoneet esiin
- Mitkä asiat ovat vaikutustenarviointien perusteella kunnossa

4) Resurssointi tietosuojasiioihin

- Miten tietosuojasiioihin on resursoitu vuonna 2020
- Kuinka monen henkilön työtehtäviin on sisällytetty tietosuojasioiden hoito
- Onko tietosuojasioiden hoitamiseen riittävästi henkilöitä

5) Toimialan/palvelualueen omat nostot vuoden 2020 henkilötietojen käsittelyssä

LIITE 2: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2020

TOIMIALA	LOUKKAUKSIEN LUKUMÄÄRÄ
	VUOSI 2020
Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala	109
Kasvatuksen ja oppimisen toimiala	34
Kaupunkiympäristön toimiala	3
Kaupunkistrategian ja johdon toimiala	19
Kaupunkikulttuurin toimiala	5
Vantaan työterveys	1
YHTEENSÄ	171

LIITE 3: VANTAAN KAUPUNGIN HENKILÖTIETOJEN TIETOTURVALOUKKAUKSET 2020 TOIMIALOITTAIN

SOSIAALI- JA TERVEYDENHUOLLON TOIMIALA

Tammikuu 2020	Työntekijän sairauspoissaolopäiviin liittyvä sähköposti on epähuomiossa lähetetty kaupungin toiselle työntekijälle, jolle tieto ei kuulunut <ul style="list-style-type: none"> • Vastaanottajan suku- ja etunimi ovat samankaltainen henkilön kanssa, jolle sähköposti oli tarkoitettu • Viesti poistettu • Ei ilmoitusta loukkauksen kohteeksi joutuneelle
	Työntekijän unohtanut tietokonelaukun junaan <ul style="list-style-type: none"> • Mukana myös muistiinpanoja läheisneuvotteluista • Mahdollista, että nimi ja syntymäaika ja läheisen yhteystiedot kirjattuna jostain neuvottelusta
	Työntekijä tulosti asiakaspapereita väärään tulostimeen <ul style="list-style-type: none"> • Tulostin eri yksikössä • Koski 7 henkistä perhettä • Paperit hävitettiin
	Ajanvaraustieto lähetetty sivulliselle saman nimiselle henkilölle <ul style="list-style-type: none"> • Ajanvarauksesta lähti tekstiviesti järjestelmän kautta väärälle henkilölle • Sivulliselle lähetettiin välittömästi viesti, että ajanvaraus oli väärä
Helmikuu 2020	Lastensuojelupäätös lähetetty väärälle perheelle <ul style="list-style-type: none"> • Koski yhtä lasta ja vanhempia • Väärän kirjeen saanut lähetti kirjeen edelleen oikealle perheelle • Molemmille perheille ilmoitettu asiasta • Tehty ilmoitus TSV:lle

	<p>Lastensuojelun asiakastietoja lähetettiin väärään osoitteeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin sisällä • Koski yhtä perhettä • Vastaanottaja poisti tiedot
	<p>Sosiaalityöntekijä oli pyytänyt toimiston sihteeriä postittamaan päätökset sähköpostiliitteenä itselleen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalityöntekijä oli virheellisesti ilmoittanut vahingossa oman nimen ja gmail-loppuosan, kun oli pitänyt laittaa omanimi ja vantaa.fi sähköpostiosoite • Sähköposti ja liitetiedosto menivät salattuna viestinä väärään sähköpostiosoitteeseen • Huostaanottoon liittyviä tietoja • 5 henkilöä • Saajaa pyydetty poistamaan viesti • Ilmoitettu asiakkaalle
	<p>Hoitaja keronut potilaasta tietoja sukulaisille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palveluntuottaja • Osoitetiedot ja terveystiedot • Sukulaiset sivullisia • Tehty ilmoitus TSV:lle
Maaliskuu 2020	<p>Päihdepalvelujen asiakkaan tiedot kirjattiin henkilölle, joka ei ole päihdepalvelujen asiakas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjattu "otetaan korvaushoidon tarpeen arviointiin" ja "ei saapunut varatulle ajalle" • Sivulliselle ei paljastunut kenestä asiakkaasta oli kyse
	<p>Sairaalan vahtimestari kertonut potilasta tiedusteelle henkilölle potilaan olevan hoidettavana ja opastanut hänet potilaan luokse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vierailija ei tiennyt potilaan olevan hoidettavana • Potilaalta ei ollut saatu suostumusta
	<p>SQL injection -hyökkäys palveluntuottajan järjestelmään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin työntekijöiden tietoja • Nimi, titteli, sähköposti ja puhelinnumero • Koski 271 kaupungin työntekijää • Palveluntuottaja ilmoittanut työntekijöille ja TSV:lle
	<p>Potilas otti yhteyttä, sillä huomasi omissa potilastiedoissaan virheellisen käynnin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan tiedoilla oli kirjattu hänen potilastietoihinsa korvahuuhtelu • Henkilö ei ollut käynyt hoidossa vaan oli ollut silloin töissä
Huhtikuu 2020	<p>Lastenvalvojan työhuoneessaan käymä asiakasneuvottelu kuului käytävän toisella puolella sijaitsevaan sosiaaliohjaajan työhuoneeseen siten, että on mahdollista kuulla, mitä neuvottelussa puhutaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koronatilanteesta johtuen asiakasneuvotteluissa on käytössä puhelintulkkaus, jota käytettäessä ääntä on pidettävä varsin kovalla, että tulkkaus kuuluu kaikille osapuolille • Äänieristysongelmaa on havaittu myös normaalioloissa • Asiakkaiden toimeentuloa, perhetilannetta ja ihmissuhteita koskevia asioita • Koski 2 henkilön tietoja

	<p>Sähköpostia lähetetty sivulliselle yksityishenkilölle, jolla oli sama nimi kuin palveluohjaajalla, jolle posti oli tarkoitus lähettää suojatussa sisäisessä postissa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Suojaamattomassa postissa • 2 vammaispalvelun kuljetuspalveluasiakkaan tietoja • Hetu, terveystietoja, hakemustietoja • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Postia lähetetty sivulliselle yksityishenkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilötiedot, epikriisi ja loppulausunto • Koski 1 henkilöä • Ilmoitus TSV:lle
Toukokuu 2020	<p>Asiakkaana olevien lasten sijaisperheen yhteystiedot lähetettiin hallinto-oikeudelle ei-salattuna sähköpostina</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaana olevien lasten sijaisperheen yhteystiedot
	<p>Kahden asiakkaan kirjaukset kirjattiin peräkkäin ja asiakkaiden kirjaukset sekoittuivat keskenään</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjauksissa ei mainittu kenenkään nimeä eikä näin ollen henkilötietoja paljastunut • Sisälsi tietoa asiakkaiden jaksamisesta ja harrastuksista, mutta niin, ettei toinen asiakas voi päätellä kenestä on ollut kysymys • Koski 2 henkilöä
	<p>Järjestelmä lähetti henkilöiden laskut ja perintäkirjeet väärin osoitteisiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 5 henkilöä • Nimi, osoite ja tiedot hoitojaksosta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Merkintä koronavirustartunnasta kirjattu väärälle henkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Väärän kirjauksen kohteeksi joutunut otti yhteyttä • Ei paljastunut henkilötietoja
	<p>Toisen asiakkaan tietoja on vahingossa kirjattu Apotissa merkintänä eri asiakkaan tietoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Toisen asiakkaan nimen ja häntä koskevia lastensuojelun tietoja • Paljon tietoa asiakaslapsen tilanteesta koulussa • Lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystyksen työntekijä huomasi virheen
	<p>Intrumin muistutuslasku mennyt täysi-ikäisen asiakkaan äidille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Äiti ei ole asianhoitajana • Terveysasema käyntiin liittynyt lasku • Asiakkaan nimi ja käynti tullut äidin tietoon
	<p>Lasku mennyt täysi-ikäisen asiakkaan äidille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Äiti ei ole asianhoitajana • Järjestelmä ei poista vanhempaa asiakasmaksajan roolista, kun asiakas tulee täysi-ikäiseksi • Asiakkaan nimi ja käyntitieto terveyskeskuksessa
	<p>Lasku mennyt asiakkaan tyttärelle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tytär ei ole asianhoitajana • Nimi ja osoitetiedot ja tiedot käytetystä palvelusta
Kesäkuu 2020	<p>Äiti katsonut 6-vuotiaan tyttärensä tietoja ja oli huomannut terveydenhoitajan katsoneen sosiaalihuollon tietoja</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Terveystietojen hoitaja oli ajatellut, että hänellä on oikeus tietoihin, koska hänelle oli herännyt huoli asiakkaasta • Äiti koki asian loukkaavana
	<p>Asiakkaan potilaskertomuksen kopiot oli toimitettu Vantin kirjaamon osoitteeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kuori avattu siellä sen selvittämiseksi mihin asiakirjat kuuluvat • Kirje toimitettu oikeaan osoitteeseen
	<p>Työntekijä jakoi videovastaanoton yhteydessä omaa työpöydän näyttöä materiaalin läpikäyntejä varten</p> <ul style="list-style-type: none"> • Videovastaanotolla tuli tarve tarkastaa asiakkaan voimassa olevaa ajanvarausta ja tässä yhteydessä ajanvarausnäkyvässä vilahti noin 3 sekunnin ajan kahden muun henkilön nimi ja henkilötunnus • Työntekijä huomasi vahingon tilanteen saman tien ja sulki näytön jaon
	<p>Käyttäjä kirjautui Apottiin ja huomasi, että hänelle on merkattu hänelle kuulumattomia oikeuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oikeudet eivät liity hänen työtehtäviinsä eivätkä hänen ryhmäänsä • Apotissa annettu väärät oikeudet
	<p>Asiakas soitti, että hän oli saanut neljä laskua Vantaan kaupungilta, joista yksi oli hänelle itselleen ja kolme muiden henkilöiden laskuja, jotka eivät liity häneen millään tapaa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden tiedot ovat Apotti-järjestelmään kirjattu oikein. Laskujen siirtyessä SAP-järjestelmään, on käytössä ollut asiakasnumero, joka on ennenkin johtanut laskut väärin ja sekoittanut asiakasmaksajia • Järjestelmästä johtuva syy • Apotin ja SAPin välillä tapahtunut tiedonsiirto • Laskulla näkyi asiakkaan nimi ja palvelu, jota hän oli saanut • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Potilaan potilaskansio oli mennyt vahingossa toiselle potilaalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi kaikki perustiedot/henkilötiedot sekä sairaustietoja
Heinäkuu 2020	<p>Äiti antanut synnytyslaitoksella väärän naisen henkilötunnuksen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsi kirjattu väärälle naiselle • Lapsen tiedot olleet luettavissa väärällä henkilöllä • Sisälsi lastensuojelun kirjauksia ja tietoja lapsesta ja äidistä • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Apottiin lähetetty tukipyynnö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tukipyynnö sisälsi 2 asiakkaan etu- ja sukunimen • Tukipyynnö asiat identifioidaan Apotissa teknisellä tunnisteella
	<p>Asiakkaalta tullut asiakirjapyyntö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perhekoutsin kirjauksia vuosilta 2018 ja 2019 ei löytynyt VATJ asiakastietojärjestelmästä • Ilmoitus TSV:lle
Elokuu 2020	<p>Työntekijän yhteystietoihin tallennettu työntekijän henkilökohtainen puhelinnumero</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalityötä tekevä työntekijä • Asiakkaat mahdollisesti saaneet näin selville työntekijän henkilökohtaisen numeron
	<p>Työntekijät menivät asiakaskäynnille</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Rapussa asui kaksi saman sukunimistä henkilöä • Työntekijät soittivat ensin väärän henkilön ovikelloa ja ilmoittivat olevansa lapsiperheiden palvelusta • Työntekijät ohjattiin oikean henkilön ovelle
	<p>HUS työntekijä tehnyt tiketin Apotille äitinsä puolesta, äiti saanut Maisa-sähköpostiviestejä itselleen, kyseinen henkilö ei asu HUS alueella lainkaan, eikä siten voi olla Maisa-asiakas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi potilastietoja • Asiakas oli itse antanut väärän sähköpostiosoitteen
	<p>Potilastietoja lähetettiin kirjeitse ristiin kahdelle asiakkaalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Asiakkaalle lähetetty suojaamattomassa sähköpostissa terveydentilaa koskevia tietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Samoin asiakkaan asiaa käsitelty WhatsApp-viestissä etunimellä
	<p>Sähköposti lähetettiin väärälle työntekijälle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi henkilötunnuksen • Koski 1 henkilöä
Syyskuu 2020	<p>Lapsen terveystietoja kirjattiin väärälle saman nimiselle lapselle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilötunnus, nimi, yhteystiedot ja terveystietoja • Koskee yksittäisellä käynnillä nähtyä henkilötietoa
	<p>Toisen yksikön asiakkaan labratulos mennyt väärän yksikön työntekijöiden työkoriryhmälle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 1 asiakasta
	<p>Työntekijä on avannut henkilön tiedot, tehnyt ajanvarauksen ja alkanut tehdä asiakaskertomusmerkintää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilö ei ole yksikön asiakkuudessa, joten hänen tietojensa avaamiselle ei ole ollut perustetta • Työntekijä pääsi henkilön sosiaalihuollon tietoihin
	<p>Työntekijä lähettänyt lastensuojeluasiakirjoja käännettäväksi sopimuksen mukaiseen tulkkaustoimistoon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lastensuojelun asiakasperheen äiti ollut töissä kyseisessä tulkkaustoimistossa • Äidin lastensuojelun tiedot tulleet työkavereiden tietoon • Työntekijöitä ohjeistettu käyttämään mahdollisuuksien mukaan toista tulkkaustoimistoa, jos asiakkaalla on kontakteja johonkin tulkkaus toimistoon • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Asiakasohjausyksikköön on lähtenyt postitse asiakasohjausyksikön tekemiä päätöksiä 6 kappaletta erityissosiaaliohjaajalta tahattomasti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Päätösten oli tarkoitus mennä järjestelmän sisällä sähköisesti, ei postitse • Kirjeen lähettämismääränsä lisäksi järjestelmä laittanut Asiakasohjausyksikön osoitetietoon väärän postinumero • Posti on näin mennyt Martinlaaksonkujalle asumisyksikköön, jossa kirjeet on avattu, vaikka kuoren osoitteessa on lukenut vastaanottajatahona Asiakasohjausyksikkö
	<p>Sisäänkirjausta tehdessään työntekijä valitsi henkilöhaulla nimen perusteella väärän henkilön</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Työntekijä luotti muistiinsa asiakkaan syntymäajasta • Väärä henkilö kirjattu palveluun, jota hän ei käytä • Tiedot eivät ole olleet muiden kuin työntekijöiden nähtävänä
	<p>Potilastietoja sisältänyt kirje oli ohjautunut väärään paikkaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirje aukaistu siellä ja toimitettu oikeaan paikkaan
	<p>Potilastietoja lähetetty väärälle potilaalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski huoltajaa ja lasta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Sosiaalihuollossa avattu Apotissa asiakkaan tietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esille tulivat asiakkaan terveydenhuollon tiedot
	<p>Suojaamattomassa sähköpostissa lähetetty henkilötietoja Apottiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 3-7 asiakasta
	<p>Apottiin lähetetty arkistoitavaksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lähetettyjä tietoja ei pystytty erittelemään eikä niitä pystytty näin arkistoimaan • Koski lähes kaikkia päihdehuollon asiakkaita • Tietoihin oli pääsy 4 henkilöllä
	<p>Asiakastietoja sisältänyt kirje lähetetty väärään osoitteeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tytär hoiti äidin asioita • Tyttären osoite otettu Fonectasta, kun asiakastietojärjestelmässä ei ollut osoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Asiakas laittanut itse väärän sähköpostiosoitteen Apotin Oma Maisaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ilmoitukset Oma Maisasta menneet väärälle henkilölle • Kyse saman nimisestä henkilöstä
	<p>Asiakas oli siirtynyt toiseen palveluun, jossa työntekijä oli havainnut hänellä olevan väärän lapsen kirjaus tiedoissaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käyntikirjauksessa mainittiin väärän lapsen etunimi sekä isovanhempien etunimet sekä lapsen elämäntilanteeseen liittyvää kuvausta • Asiakas ei ole nähnyt tietoa • Tieto poistettiin
Lokakuu 2020	<p>Työntekijä mennyt väärän henkilön tietoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Saman niminen asiakas • Kirjattu toisen saman nimisen asiakkaan tietoja • Kenelle väärät kirjaukset oli tehty ei ole nähnyt näitä kirjauksia
	<p>Työntekijän tietokoneella oletustulostimena väärä tulostin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilastietoja mennyt väärään yksikköön • 3 henkilön potilastietoja
	<p>Työntekijä kirjannut lääkitystietoja väärälle oppilaalle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koulussa kaksi samannimistä oppilasta
	<p>Sähköpostia lähetettiin vahingossa työntekijän henkilökohtaiseen sähköpostiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi potilastietoja • Koski 1 henkilöä
	<p>Faksattu kaupungin sisällä väärään osoitteeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaiden henkilötietoja ja diagnooseja

	<ul style="list-style-type: none"> • Koski 4- 25 potilasta
Marraskuu 2020	<p>Lähetetty koronaltistumisesta tieto sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Ei lähetetty piilokopiona • 50 hengen sähköpostiosoitteet tulleet muiden tietoon
	<p>Perheen viidelle lapselle on tehty Apotissa soitto-kontaktin kautta ryhmäkirjaus, jolloin yhden lapsen osalta mukaan on tullut virheellisesti lapsen nimikaima, ulkopuolinen henkilö</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjaus on tallentunut väärälle henkilölle • Nimi, henkilötunnus ja osoitetiedot • Helsingissä ei kuitenkaan ole Apotti-tietojärjestelmää käytössä, joten tiedot eivät ole suurella todennäköisyydellä päätyneet väärin käsiin
	<p>Kirjaus tehtiin väärälle saman nimiselle henkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Virhe huomattiin heti • Kirjattiin asiakkaan avun tarve
	<p>Työntekijällä oli paperinen asiakaslista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lista kadonnut, muttei ole löytynyt • Sisälsi 10 asiakkaan nimet, osoitteet ja henkilötiedot
	<p>Yksikön ajanvarausten raportti-paperia ei löytynyt toimistolle tullessa</p> <ul style="list-style-type: none"> • 3 asiakkaan nimi, osoite, puhelinnumero, kotikäynnin alkamis- ja loppumisaika, päivämäärä, allekirjoittaneen nimi sekä yhdeltä käynniltä lyhyin ranskalaisin viivoin yksittäisiä sanoja asiakkaan liikkumisesta ja fyysisestä toimintakyvystä
	<p>Huomattu Apotin työkorissa 3 x asiakkaisiin liittyvät viestit, jotka eivät liity omiin asiakkuuksiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimitiedot lähteneet viestissä väärään yksikköön väärälle henkilölle
	<p>Työntekijällä on käyntilista, missä on yhden päivän asiakkaiden yhteystiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakaslista on jäänyt yhden asiakkaan luokse • Nimi, osoite, puhelinnumero, ovikoodit, yliherkkyydet, kuvaavia ilmaisuja mm. muistisairas, DNR • Kotihoidon asiakkaan omainen ilmoitti kotihoidon toimistoon • 5 asiakasta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Työntekijä oli auttanut huumeidenkäyttäjien terveysneuvontapisteessä asiakasta toimittamaan asunnon saantiin tarvittavat liitteet Y-säätiölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähköposti lähetetty salaamattomana • Asiakkaalla ei itsellään ollut sähköpostiosoitetta • Kelan eläkepäätös, Kevan eläkepäätös, esitäytetty veroilmoitus, edellisen asunnon irtisanomispäätös
Joulukuu 2020	<p>Kontaktoitu epähuomiossa asiakkaan ei-huoltovastuussa oleva vanhempi lähettämällä lastensuojeluilmoitus tiedoksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • asiakkaan perustiedot, lastensuojeluilmoitus sisältöineen • ei-huoltovastuussa oleva vanhempi sai tietoja lapsesta, joita tämän ei välttämättä haluttaisi tietävän • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Väärälle asiakkaalle lähti tieto ajanvarauksesta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Itse ajanvaraustiedossa ei ollut toisen asiakkaan henkilötietoja

	<ul style="list-style-type: none"> • Kun asiakas soitti, että saanut ajanvaraustiedon, niin asiakkaalle kerrottu, ettei koske häntä eikä hänen täysi-ikäistä tyttärtä, jota ei olisi saanut kertoa
	<p>Väärälle asiakkaalle lähti kirje, jossa toisen perheen toimeentulotuen maksusitoumus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 2 henkilöä • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Työntekijä kirjasi yksikössä työkoneellaan Apotti-järjestelmään soiton (lähtevä soitto asiakkaalle, asiakaskertomusmerkintä) vahingossa toisen asiakkaan tietoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkailla on sama sukunimi ja he ovat asiakkaina samassa toimintayksikössä • Asiakas itse ei ole nähnyt väärää merkintää
	<p>Palveluntuottaja/Helsingin ja Uudenmaan Näkövammaiset ry HUN ry:n liris Pron työpisteessä asiakastyöntekijöiden taukotilassa kolmella tietokoneilla on ollut Edge-selaimessa HUNin kolmen työntekijän Office-tilin käyttömahdollisuus</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nähdäkseen tai käyttäkseen Office-tilin sovelluksia täytyy osata avata Edge-selain ja siellä portal.office.com -sivu. Nähdäkseen tai käyttäkseen Office-tilin Edge-asetuksia, täytyy osata avata Edge-selaimesta Profiilikuva ja valita sen alta Profiilikuvan hallinta –linkki • Tiedoissa ei ole käyty

APOTTIIN LIITTYVÄT TIETOTURVALOUKKAUKSET

Tammikuu 2020	<p>Asiakas saanut puhelimeensa herätteitä toisen henkilön Maisaan liittyvistä asioista, joista on selvinnyt arkaluonteisia tietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Työntekijä tallentanut potilaan tietoihin puhelinumeroa väärin • Nimi, lääkitystiedot, osasto, sosiaalihuollon asiakkuus • Väärä tieto ollut noin 5 kk • Ilmoitus asiakkaalle • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Sosiaalihuollon työntekijä näki konversioiden yhteydessä potilaan palvelukontakteissa Vantaan perusterveydenhuollon palvelukontakteja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Perusterveydenhuollon rekisteri oli 1 päivän näkyvillä osalle sosiaalihuollon käyttäjiä manuaalikonversioiden alettua • Potilaan Vantaan perusterveydenhuollon palvelukontakteja, episodeja sekä niihin liitettyjä merkintöjä näkyvillä
	<p>Asiakkaan mediatiedostoihin oli siirretty toisen asiakkaan dokumentti</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaan henkilötiedot sekä haastehakemus • 1 asiakasta koskien • Ei tiedossa, että toinen asiakas olisi nähnyt dokumentin • Dokumentti poistettiin
	<p>Työntekijälle luvitettu sekä sosiaalihuollon työrooli sosiaalihuollon rekisterissä työskentelyyn että terveydenhuollon työrooli terveydenhuollon rekisterissä työskentelyyn</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Käyttäjän pitää itse vaihtaa työroolinsa Apotin tukiportaalissa kulloistakin työtehtävää vastaamaan • Työroolia ei ole vaihdettu ohjeistuksen mukaisesti • Yhden potilaan potilastiedot näkyneet
Helmi-kuu 2020	<p>Ajanvarauksia konvertoitiin Apottiin 98 143 kpl</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osa ajanvarauksista jouduttiin peruuttamaan automaattisesti • Perumisen osana peruttiin vahingossa myös aiemmin Vantaan suunterveydenhuoltoon konvertoituja ajanvarauksia yhteensä 249 kpl • Asiakkailta ollut aikoja Vantaan suunterveydenhuoltoon, mutta Apotista ajat oli virheellisesti peruttu • Ajanvaraukset olivat kuitenkin näkyvissä suunterveydenhuollon edellisessä järjestelmässä WinHit:ssä, joka ollut lukutilassa • Ei tiedossa, että hoitoja olisi jäänyt saamatta <p>Tapahtumaloki-toiminnallisuudesta on voinut nähdä mm. asiakkaan sisäänkirjautumistietoja sekä lääkitystietietoja, vaikka loppukäyttäjälle ei ole luvitettu oikeutta nähdä asiakkaan terveystietoja kyseisellä työroolilla eikä asiakkaalta ole pyydetty tai saatu suostumusta terveystietojen katseluun</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tapahtumaloki piilotetaan jatkossa ns. Rekisterin ylitysnavigaattorin taakse, jolloin loppukäyttäjän on perusteltava tarkemmin syy terveystietojen tarkastelemiseksi • Lisäksi navigaattori on luvitettu vain sellaisille loppukäyttäjille, joilla on oikeus tarkastella terveystietoja <p>Päihdehuollon asiakkaan terveydenhuollon tiedot näkyivät käyttäjille ilman suostumusta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Häiriö aiheutunut virheellisestä raportista • Koski yhtä henkilöä <p>HUS:in lokivalvontaraportissa näkyi Vantaan työntekijöiden kirjautumiset</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 2 käyttäjää • Kirjautumisyksikkö näkyi numerokoodina <p>Perusterveydenhuollon koontinäytöltä, Reseptin uudistamispyynnöt -komponentilta on pystynyt Potilas/asiakastunniste hakukentästä hakemaan muitakin kuin kyseisen sisäänkirjautumisyksikön potilaiden/asiakkaiden tietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Avautuva lista on näyttänyt nimen, hetun ja osoitteen • Koskee kymmeniä/satoja potilaita • Kyseinen hakuelementti poistettu järjestelmästä <p>Apotin käyttöönnoton GL2.1 aikainen käyttöönnoton mittarit/koontinäyttö näyttänyt viikon ajan asiakastietoja, mitä sen ei olisi tullut näyttää</p> <ul style="list-style-type: none"> • Vammaispalveluiden, päihdepalveluiden ja perhepalveluiden asiakkaiden nimiä näkynyt • Apotilla koontinäyttöä seuraa muutama työntekijä ja Vantaalla eri toimialojen johtajat • Koontinäyttöihin saa pääsyn Vantaan pääkäyttäjien luvittamana <p>Apotti-järjestelmä on lähettänyt ainakin Vantaan sairaalan AKOS-yksiköstä "Hoidon yhteenveto" raportteja tarpeettomasti Vantaan Myyrmäen suun terveydenhuollon yksikköön</p> <ul style="list-style-type: none"> • 150 kirjettä, joista 1 avattu

	<ul style="list-style-type: none"> • Lääkitys- ja laboratoriotietoja
	<p>Apotissa vastaanotettu integraatiosanoma, johon tullut vahingossa sivullisen henkilön nimi, hetu ja sähköpostiosoite</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski yhtä henkilöä
	<p>Sosiaalihuollon käyttäjillä on ollut mahdollisuus skannata sosiaalihuollon asiakirjoja Vantaan terveydenhuollon rekisterin palvelukontakteihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski sosiaalihuollon asiakkaita
	<p>Sosiaalihuollon puolelle näkyy labratulokset henkilöstä, joka ei ole yksikön asiakas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalihuollon työikäisten palveluiden työkoriin on mennyt virheellisesti asiakkaan laboratoriotulosviestejä • Ammattihenkilötietueessa oli virheellisesti asetettu sijaistavaksi työkoriryhmäksi työikäisten palveluiden työkoriryhmä • Työkoriryhmän oli määritellyt pääkäyttäjä tai esimies Vantaalla
	<p>Apotti järjestelmän käyttäjä teki häiriöilmoituksen, koska ei päässyt kirjautumaan järjestelmään käyttäjätunnus-salasanayhdistelmällä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apotti järjestelmän toisen käyttäjän henkilötiedot ajettu toisen käyttäjän tietojen yli • Tämän tapahtuman johdosta on mahdollista, että potilastietoja on kirjautunut väärän käyttäjän nimellä
Maaliskuu 2020	<p>Raportin avautuessa sivun alareunaan aukesi suoraan listassa olevan potilaan käyntitietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aiemmin raportti on toiminut oikein ja raportin alareunassa on näkynyt teksti, ettei käyttäjällä ole oikeutta tarkastella potilastietoja • Raportti suljettiin välittömästi
	<p>Avohuollossa on suljettu lastensuojeluepisodeja lapsen siirrettyä sijaishuoltoon, vaikka ne tulisi pitää voimassa koko lastensuojeluasiakkuuden ajan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapset eivät näy järjestelmässä huostaanotettuina • Tietojärjestelmä ei anna luotettavaa tietoa siitä onko lapsi sijoitettu/huostaanotettu kun avohuollon episodi on sulkeutunut • Myös päätökset, kirjaukset ja asiakassuunnitelmat sulkeutuvat avohuollon episodin sulkemisen myötä • Koskee noin 30-100 lasta
	<p>Asiakkaan tapahtumalokissa oli näkyvillä automaattisesti kaikki lääkkeet, joita asiakas saanut terveydenhuollon yksikössä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaalla ei ollut voimassa olevia lupia rekisterirajojen ylittämiseen • Toisen yksikön lääkitystiedot näkyivät yksikköön, jolla ei asiakassuhdetta kyseiseen asiakkaaseen • Koskenut kaikkia sosiaalihuollon rekisterissä olevia asiakkaita, riippumatta siitä ovatko he antaneet lupaa HUS:n / terveydenhuollon rekisterin tarkasteluun
	<p>Ammattihenkilö suoritti testausta omiin tietoihinsa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilö itse pyytänyt poistettavaksi testausmielessä tehdyt tiedot
	<p>Työntekijä haki Apotin tukiportaalissa poislähteneen lääkärin nimeä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aukesi tiedosto, jossa oli todennäköisesti kaikki sosterin työntekijöiden nimet ja henkilötunnukset

	<ul style="list-style-type: none"> • Sama toistui, kun toinen työntekijä teki vastaavanlaisen haun • Satoja tai tuhansia henkilökunnan nimiä ja henkilötunnuksia <p>Lähetteen ensiarvion kommentti kohtaan kirjattu 3 henkilön väärät nimet</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kyseisen kohdan tiedot tallentuvat niin, että kaikki mahdolliset ensiarviot säilyvät ja ovat luettavissa jälkikäteen, eikä niitä voi muokata • Väärin kirjatut tiedot näkyvät käyttäjille • Apotti ei pysty korjaamaan virhettä sisäisesti, vaan korjaaminen tapahtuu yhteistyössä toimittajan kanssa
Huhtikuu 2020	<p>Sosiaalityöntekijän Työkoriin tullut viesti, joka sisälsi linkkejä, joista aukesi mm. terveystietoja, joihin sosiaalityöntekijällä ei ole oikeutta päästä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Diagnoosi- ja potilastietoja sosiaalihuollon henkilölle • Järjestelmän tehtiin korjaus
Toukokuu 2020	<p>Käyttäjän henkilötunnus oli jo linkitetty toiseen käyttäjätunnukseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käyttäjän tietojärjestelmään kirjaamissa tiedoissa väärä sukunimitieto • Virhe ollut työssäoppimisjakson aikana <p>Lokiraportilla näkyy työntekijöitä, jotka eivät ole Vantaan työntekijöitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • HUS:n työntekijöillä oikeuksia Vantaan tietoihin
Kesäkuu 2020	<p>Apottiin viedyissä rokotustiedoissa virheitä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koskee 2986 henkilöä • Virhe voi aiheuttaa riskin henkilölle, jolle merkitty väärä tieto • Ilmoitus TSV:lle
Heinäkuu 2020	<p>Toinen Apotti käyttäjä näkee muitten Apotti käyttäjien sotut, nimen, työpaikan ja nimen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koskee kaikkia Apotti käyttäjiä • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Apotin loppukäyttäjä avannut raportin ”terveysosiaalityön kokonaisuus” ja huomannut siellä potilaiden nimiä ja henkilötunnuksia</p> <ul style="list-style-type: none"> • Listalla näkyi somaattiset ja psykiatriset potilaat sekaisin. OSA terveysosiaalityön kokonaisuus sekä Fysioterapeutin puheterapeutin, ravitsemusterapeutin sekä toimintaterapeutin samat raportit tuo potilaan henkilötunnuksen ja nimen sekä yksikötiedon, missä potilas on sisäänkirjattu ja on tavannut ammattihenkilön • Näitä ei saisi raporteilla näkyä • Ollut ensimmäisestä käyttöönotosta lähtien <p>Asiakkaalla sama nimi kuin Jyväskylässä asuvalla henkilöllä, joka ei ole asiakas</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilöiden sähköpostit muuten samat, paitsi toisella piste etunimen ja sukunimen välissä • Jyväskylässä asuvalle henkilölle lähetetty viesti asiakkaalle varatusta ajasta • Ilmoitus TSV:lle <p>Palveluntarjoajakohtaisen tiedonluovutuskiellon (Kanta-kiellon) asettaneen potilaan Vantaan palvelukontakteja jäänyt virheellisesti näkyviin HUSin ammattihenkilöille HUSin potilastietueeseen.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 1 potilasta

	<ul style="list-style-type: none"> • Potilaan Vantaan kontaktit siirretty pois HUSin potilastietueesta
Syyskuu 2020	<p>Sovelluskehittäjä huomannut, että erääseen Apotin esitysryhmään nousee toisen rekisterin tietoja, jotka eivät noudata rekisterirajaa tai suostumustoiminnallisuutta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esitysryhmään nousee tieto rekisteröidyn asiakkuudesta toisen rekisterin toimijaan. • Rekisteröidyn asiakkuus Vantaan sosiaalihuoltoon oli ilmennyt HUS työntekijälle, vaikka asiakas ei ollut antanut suostumustaan tietojen näkymiselle sosiaalihuollosta erikoissairaanhoidon
Lokakuu 2020	<p>Uusien palvelimien asentamisessa käyttöpalveluympäristöön on havaittu ongelma, jonka seurauksena uusien palvelimen päivitykset eivät ole aina olleet ajan tasalla heti asennuksen jälkeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Apotin ja Fujitsun yhteisessä päivitysten läpikäynnissä havaittiin uusien palvelimien osalta mahdollisia päivityspuutteita • Päivitysten asentuminen on voinut viivästyä <p>Sosiaalihuollon ammattihenkilöt ovat nähneet terveydenhuollon tietoja (lääkitys ja diagnoosit) sosiaalihuollon episodin aikajanan kautta.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aikajana sisältää kaikki kyseiseen episodiin liitetyt palvelukontaktit. • Apotti ei pysty arvioimaan laajuutta
Marraskuu 2020	<p>Potilas oli asettanut itselleen rekisterinpitäjäkohtaisen kiellon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tästä huolimatta Vantaan ammattihenkilöiden dokumentoima palvelukontakti ollut HUSin ammattihenkilöiden nähtävissä 7.10.2020-13.11.2020 • Tämä on johtunut siitä, että ammattihenkilö on Erityisen syyn vahvistus - toiminnon virheen vuoksi päässyt kirjaamaan palvelukontaktin sekä potilaan tietoja HUSin tietueeseen Vantaan tietueen sijasta • Potilaan terveystietoja liittyen yksittäiseen neuvolakäyntiin <p>Kotihoidon hoitaja oli kirjautuneena omaan yksikkönsä ja erityisen syyn vahvistamisen kautta avannut potilaan palvelukontaktin ”Aikataulutettu hoitopuhelu” Jorvin yksikköön</p> <ul style="list-style-type: none"> • Hoitaja on ohittanut erityisen syyn vahvistuksen syyllä ”puhelu” • Palvelukontakteihin pääsee käsiksi vain erityisen syyn vahvistamisen kautta • Hoitaja on tehnyt inhimillisen virheen valitessaan väärän palvelukontaktin eikä ole reagoinut erityisen syyn vahvistamiseen
Joulukuu 2020	<p>Järjestelmän HUS organisaation loppukäyttäjä havainnut näkevänsä arkaluontoisia tietoja vantaalaisesta potilaasta</p> <ul style="list-style-type: none"> • HUS organisaation loppukäyttäjä näkee vantaalaisen potilaan klamydianäytteen vastauksen labravälilehdellä niin, ettei hänellä ole katseluoikeutta ilman Erityisen syyn vahvistuksen käynnistymistä • Ilmoitus TSV:lle <p>käyttäjälle annettu tunnus, joka on aiemmin kuulunut toiselle samannimiselle Vantaalaiselle käyttäjälle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tätä tunnusta on käytetty loppukäyttäjän tunnusten luvittamiseen Apottiin ja tässä yhteydessä luvitus on tapahtunut käyttäjä- ja ammattihenkilötietueeseen, jota on aiemmin käyttänyt toinen saman niminen henkilö

	<ul style="list-style-type: none"> • Sosiaalityöntekijän on ollut mahdollista nähdä sairaanhoitajan tekemiä kirjauksia, sekä käsittelemiä tietoja, joihin hänellä ei ole ollut oikeutta • Lisäksi sosiaalityöntekijän tietojen käsittely on tallentunut käyttäjä- ja ammattihenkilötietueille, jotka ovat alun perin olleet samannimisen sairaanhoitajan
	<p>Virheen vuoksi Apottiin tallentuu virheellistä potilaskertomustietoa. Virheelliset lausunnot menevät myös Kantaan ja voivat olla näkyvissä potilaalle Omakannassa</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaat, joiden tietoja käsitelty integraation kautta
	<p>Toisen ammattilaisen Apotti aikataulunäkymään mennessä aukeaa automaattisesti, ilman erillistä klikkausta, ensimmäisen potilaan tiedot</p> <ul style="list-style-type: none"> • Aikataulunäkymää katseleva henkilöllä ei ole hoitosuhdetta kyseiseen potilaaseen, joten hänen ei kuuluisi nähdä potilaan diagnooseja ja lääkityksiä
	<p>Potilaan tietoa mennyt väärälle vastaanottajalle kirjeitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Potilaan sairaalalähetteen ja Ekg-nauhan vahingossa toiselle asiakkaalle hänelle lähetetyn muun postin mukana

KASVATUKSEN JA OPPIMISEN TOIMIALA

Tammikuu 2020	<p>Kaksi pilviagenttia avasi liitetiedostona saapuneen lomakkeen ja havaitsi sen sisältävän arkaluonteisia henkilötietoja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi lapsen henkilötunnuksen • Lomake poistettiin
Maaliskuu 2020	<p>Työntekijä unohtanut laukun junaan</p> <ul style="list-style-type: none"> • Laukussa oli hänen kalenterinsa ja muistiinpanovihkonsa • Kalenterissa oli merkinnät oppilaista, joilla on ajanvarauksia kuraattorille • Muistivihossa oli merkintöjä oppilaiden tilanteesta ja tuen tarpeesta • Suurin osa oli merkittynä etunimellä tai etunimi sukunimen ensimmäinen kirjain yhdistelmällä. Muutama oppilas oli kirjattu koko nimellään • 3-5 oppilasta oli merkitty vihkoon etunimellä, jonka mukana oli oppilaan puhelinnumero <p>Kotiopetuskirje lähetetty sivulliselle väärän henkilön tiedoilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nimi ja henkilötunnus • Väärän kirjeen saanut henkilö otti yhteyttä • Repi saamansa kirjeen • Ilmoitettu TSV:lle
Huhtikuu 2020	<p>Työntekijä lähetti sähköpostia ryhmälähetyksenä huoltajille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Osoitteet menivät epähuomiossa väärälle riville, riville ”kopio”, ei ”piilokopio” • Huoltajat saivat toistensa sähköpostiosoitteet • Koski noin 20 henkilöä <p>Kuraattorin ryhmäkirjauksesta menee käyntiyhteenveto Maisaan, jolloin puolesta-asioija (vanhempi) näkee merkinnän</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Kuraattorit ovat ottaneet käyttöön Ryhmäkirjaus-palvelukontaktityypin, josta lähtee käyntiyhteenveto • Alaikäistä lasta koskevia merkintöjä
	<p>Päiväkodista lähetetty sähköpostia vanhemmille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähköpostin liitteeksi tullut vahingossa yhden lapsen loma ilmoitus • Sisälsi lapsen nimen, henkilötunnuksen ja osoitteen • Päiväkodissa 96 lasta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Päiväkodista lähetetty sähköpostia vanhemmille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähköpostin liitteeksi tullut vahingossa yhden lapsen loma ilmoitus • Sisälsi lapsen nimen ja henkilötunnuksen • Lähetetty 20 perheelle • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Päiväkodista lähetetty sähköpostitse vastaus vanhemman viestiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähköposti sisälsi myös lapsen nimen ja henkilötunnuksen
	<p>Päiväkodista lähetetty sähköpostia vanhemmille</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sähköpostin liitteeksi tullut vahingossa yhden lapsen loma ilmoitus • Sisälsi lapsen nimen ja henkilötunnuksen • Lähetetty 5 perheelle • Ilmoitus TSV:lle
Toukokuu 2020	<p>Varian pääsykokeeseen osallistuneille lähetettiin tietoa koejärjestelyistä sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viesti lähetettiin vastaa kaikille -toiminnolla, jolloin piilokopiona olleet osoitteet olivat siirtyneet vastaanottaja -kenttään ja näkyivät kaikille • 191 pääsykokeeseen osallistuneen sähköpostiosoitteet näkyivät muille vastaanottajille • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Lasten kuvaukset laitettu asianmukaisesti suljetussa kirjekuoressa osoitelapulla varustettuna sisäisenpostin pussiin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Posti sisälsi lasten kuvauksia tehostetun tuen hakemista varten eli lapsen henkilöllisyystiedot ja arkaluontoisia tietoja lasten kehityksen ja oppimisen haasteista • Posti ei ole saapunut perille vielä 1 kk kuluttua
	<p>Lapsen kuva, jossa lapsi on esiopetustodistuksen kanssa lähetettiin väärään numeroon</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esiopetustodistuksessa henkilötunnus ja nimi • Lapsen vanhemmat antaneet väärän numeron
Kesäkuu 2020	<p>Työntekijä lähetti kuvan sairauslomastodistuksesta esimiehelle WhatsApp-viestinä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Esimies jatkolähetti sen itselleen sähköpostiin • Mennyt mahdollisesti ulkopuolisen tietoon
	<p>Varhaiskasvatuspäätös tulostettu vahingossa väärälle perheelle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lapsi samassa ryhmässä • Lapsen nimi ainoastaan tiedoissa
Elokuu 2020	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille

	<ul style="list-style-type: none"> • Koski 6 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille • Koski 12 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Taksiyhtiölle annettu kuljetuksia varten muistitikku</p> <ul style="list-style-type: none"> • Muistitikulla ollut kolmen henkilön nimi: lapsi ja vanhemmat • Lisäksi puhelinnumero • Perheellä turvakielto • Muistitikun sisältö poistettiin
	<p>Palveluntuottajan ohjelmistovirhe</p> <ul style="list-style-type: none"> • Opettajilla ollut mahdollisuus päästä edellisen lukuvuoden oppilaiden tietoihin • Oppilaan nimen, oppilaan luokka-asteen, oppilaan Bingel-hahmon ja Bingel-suoritus historian • Koski 7 opettajaa
Syyskuu 2020	<p>Oppilaiden erityisen tuen päätöksiä tehdessä huomattiin, että yhden erityisopetuksen pienryhmän oppilaiden pedagogiset selvitykset ja huoltajien kuulemiset, yhtä lukuun ottamatta, puuttuivat</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakirjat olivat lähetetty sisäisessä postissa • Oppilaan ja huoltajien nimet ja yhteystiedot, oppilaan henkilötunnus, oppilaan koulunkäynnin kuvaus ja kuvaus hänen tarvitsemastaan oppimisen tuesta, mahdollisesti myös oppilasta koskevia asiantuntijalausuntoja • 9 oppilasta ja heidän huoltajansa
	<p>Kerhosta lähetettyyn ryhmätekstiviestiin saapui kiittäusviestejä ryhmäviestissä olleen asiakkaan puhelimeen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Asiakkaiden puhelinnumerot 12 kpl • Ei muita tietoja
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille • Koski 9 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Päiväkodin johtajalle lähetettiin lista lasten vanhempien sähköpostiosoitteista</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viesti lähetetty vahingossa myös lasten vanhemmille • Koski 18 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
Lokakuu 2020	<p>Lähetettiin sähköpostia salaamattomana Työterveyshuoltoon, vaikka ohje on lähettää salattuna</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi henkilötunnuksen • Koski 1 henkilöä
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p>

	<ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille • Koski 33 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
Marraskuu 2020	<p>Sähköpostia lähetettiin väärään osoitteeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi potilastietoja • Väärään yksikköön lähetetty posti poistettiin ennen kuin postia avattiin
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille • Koski 137 vanhemman sähköpostiosoitetta • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Kouluun murtauduttiin ja varastettiin kannettavia tietokoneita</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lisäksi lattialta löytyi lukollisessa kaapissa ollut paperi, jossa oli henkilötietoja • Koneet suljettu • Ei tiedossa, että henkilötietoja olisi joutunut ulkopuolisen käsiin
	<p>Kouluun murtauduttiin ja varastettiin 2 kannettavaa tietokonetta</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koneiden muistilla ei ollut henkilötietoja
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille • Koski 45 lapsen huoltajia • Ilmoitus TSV:lle
	<p>Oppilaan huoltaja otti yhteyttä saamastaan viestistä ja ihmetteli sen sisältöä</p> <ul style="list-style-type: none"> • Wilma-tililtä on ulkopuolinen taho lähettänyt Wilma-viestin • Opettaja-käyttäjätunnuksella olevat tiedot: koko koulun oppilaiden nimilistat, opettajan opettamien ryhmien arviointikirjat, opettajan oman luokan oppilaiden arviointitiedot ja pedagogiset asiakirjat, opettajan Wilma-viestit
Joulukuu 2020	<p>Koulun tyhjennyksen yhteydessä löytyi paljon papereita, joissa on oppilaiden tiedot (nimet, osoitteet, henkilötunnukset, yms.)</p> <ul style="list-style-type: none"> • Papereita oli 600L roska-astia puolillaan • Koski noin 400 oppilasta • Oppilaiden papereita ei ollut hävitetty koulun hallinnon, kouluisännän ja KASOn hallinnon toimesta asianmukaisesti • Dokumentit havaittiin koulukiinteistön purkamisesta vastaavan urakoitsijan toimesta, joka hävitti dokumentit asianmukaisesti
	<p>Päiväkodissa lasten vanhemmille lähetettiin tietoa sähköpostitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestit oli tarkoitus lähettää piilokopiona, mutta ne lähtivät niin, että vanhempien sähköposti osoitteet näkyivät kaikille

	<ul style="list-style-type: none"> • Koski 24 lapsen huoltajia • Ilmoitus TSV:lle
	Sähköpostia lähetetty väärälle työntekijälle <ul style="list-style-type: none"> • Kyseessä lähes saman niminen henkilö • Oppilaan nimi ja käyttäytymiseen liittyvää kuvailua
	Opettaja oli lähettämässä toiselle koulun opettajalle kuvaviestiä, jossa näkyi oppilaiden nimiä ja numeroita (arviointiin liittyviä) ilman selitettä <ul style="list-style-type: none"> • Opettaja oli saanut toiselta opettajalta tämän puhelinnumeron, mutta numero oli kirjoitettu väärin, joten myös kuvaviesti lähti väärään numeroon • Viestin lähettänyt opettaja lähetti virheensä huomattuaan tälle ulkopuoliselle taholle toisen viestin, jossa pahoitteli virheellistä lähetystä ja pyysi poistamaan kyseisen viestin

KAUPUNKIYMPÄRISTÖN TOIMIALA

Helmikuu 2020	Suojaamattomassa postissa lähetetty henkilötietoja <ul style="list-style-type: none"> • Henkilötunnus ja tilinumero • Lisäksi postissa sivullisen (vuokralainen) tietoja • Ilmoitus TSV:lle
Maaliskuu 2020	Sähköpostissa lähetetty henkilötietoja sisältänyt Excel-taulukko salaamattomana <ul style="list-style-type: none"> • Sähköposti lähetetty vahingossa väärälle taholle • Henkilön etu- ja sukunimi, syy asunnon hakemiseen, päivämäärä, jolloin hakemus tullut, päivämäärä, jolloin asuntoa tarvitaan, alue jolta asuntoa haetaan, tarjotut asunnot sekä hakijan vastaukset tarjouksiin • Koski noin 800 henkilöä • Väärä vastaanottaja poisti viestin
Kesäkuu 2020	Sähköposti viesti lähetettiin salaamattomana <ul style="list-style-type: none"> • Sisälsi työsopimuksen • Työsopimuksessa olevat tiedot ja tilinumero • Toimenpidepyyntö lähetetty väärälle työntekijälle

KAUPUNKISTRATEGIAN JA JOHDON TOIMIALA

Tammikuu 2020	Aluehallintoviraston lausuntopyyntö kirjattu julkiseksi asiakirjaksi <ul style="list-style-type: none"> • Asiakirja viety ASTA:aan • Sisälsi salassa pidettäviä asioita ja olisi tullut kirjata salaiseksi • Julkisuusarvo kirjattu väärin
	Käyttäjä näkee toisen ASTA-käyttäjän profiilin <ul style="list-style-type: none"> • Käyttäjä ilmoitti • Kaksi samannimistä henkilöä, joiden käyttäjätunnukset ovat olleet muotoa etunimi.sukunimi ja etunimi.sukunimi2

	<ul style="list-style-type: none"> • Toisen lähdettyä pois kaupungilta toisen tunnus muutettu muotoon etunimi.sukunimi • Tällä tunnukseella näki myös aikaisemmalle henkilölle tulleet asiat • Noin 2 viikon ajan
Maaliskuu 2020	<p>Asiakas ilmoitti saaneensa toisen henkilö jäsenmaksuvaltakirjan postitse</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilön perustietoja: nimi-, osoite- ja pankkitilitietoja sekä henkilötunnus • Kuuluminen ammattiyhdistykseen • Ilmoitettu loukkauksen kohteeksi joutuneelle • Ilmoitus TSV:lle <p>Päivittäjä-oikeuksia pyydetty muuttamaan omistaja-oikeuksiksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Omistaja-oikeudet annettu väärälle henkilölle • Lokitietojen perusteella väärä henkilö oli käynyt katsomassa asiaa • Palkanlaskentaan ja talouteen liittyvää tietoja • Oikeudet poistettu
Huhtikuu 2020	<p>Kompassissa rakennettu uusia HR-esimiesraportteja</p> <ul style="list-style-type: none"> • Testauksessa havaittu, että tiedot näkyvät koko kaupunkitasolla • Palkat ja poissaolot näkyvät kaupunkitasoisesti <p>Vanhentuneen vastuunjakolistan perusteella lähetettiin henkilön palkkaan, palvelussuhteeseen ja henkilötietoihin liittyvää tietoa sähköpostilla väärälle henkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Henkilö on aikaisemmin toiminut henkilöstöpalveluissa, mutta on vaihtanut organisaation sisällä palveluyksikköä • Uusien työtehtävien perusteella ei enää oikeutta tietoihin <p>Palveluntuottaja lähetti 64:lle kuntoutuksen työtoiminnan asiakkaille tekstiviestin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Viestistä pystyi näkemään muiden asiakkaiden puhelinnumerot • Viesti lähetetty ryhmämultimediaviestinä • Ilmoitus TSV:lle
Toukokuu 2020	<p>Raportti toimitettu virheellisesti sähköpostitse toiseen kuntaan yhdelle henkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Palveluntuottajan tahaton virhe • Nimi, käyttäjätunnus, IP-osoite ja työosoite- / kustannuspaikkatieto • Kaupungin työntekijöiden tietoja • Koski tuhansia työntekijöitä <p>Henkilöstölle lähetettiin sisäinen tiedote, jossa oli linkki lomakkeeseen</p> <ul style="list-style-type: none"> • Lomaketta katsonut työntekijä ilmoitti, että lomakkeessa on toisen työntekijän nimi ja henkilötunnus • Tiedot ehtivät näkyä alle 1 tunnin muille, jotka katsoivat lomaketta <p>G-levyasemalla olevaan tiedostoon oikeuksia muillakin kuin niillä, joiden työtehtäviin henkilötietojen käsittely kuului</p> <ul style="list-style-type: none"> • Käyttöoikeuksien hallinta palveluntuottajalla • Todistuksia, ilmoituksia, verokortteja, poissaolotietoja ja Kelan päätöksiä, viranomaisille siirrettyjä henkilö-, palvelussuhde- ja ansiotietoja • Koski noin 10 000 henkilöä

Kesäkuu 2020	Kaupungin sisäisillä sivuilla esityslista, jossa näkyvillä salassa pidettäviä tietoja <ul style="list-style-type: none"> • Autovauriota koskeva oikaisuvaatimus • Henkilön nimi, auton rekisterinumero, kuitti, jossa tilinumero, kuvia autovauriosta
	Toimenpidepyyntö lähetetty väärälle työntekijälle <ul style="list-style-type: none"> • Kaupungin sisällä • Nimi, palvelusuhdetieto ja syntymäaika
	Kirjaamoon saapui salattu viesti Helsingin kaupungilta, joka käännettiin vahingossa YHT elinkeinopalveluille hakemuksena <ul style="list-style-type: none"> • Elinkeinopalveluissa yksi henkilö avasi viestin ja huomasi, ettei kyseessä ollut hakemus • Yhden henkilön nimi ja henkilötunnus
Elokuu 2020	CGI-kehittäjä oli saanut henkilötietoja sisältävää testidataa Vantaan kaupungin asiantuntijalta salaamattomassa sähköpostissa <ul style="list-style-type: none"> • Nimi, osoite ja henkilötunnus • Koski 50 henkilöä
Syyskuu 2020	Työllisyyspalvelujen asiakkaalle lähetetty sähköpostitse toisen asiakkaan tietoja <ul style="list-style-type: none"> • Käytetty pohjana edelliselle asiakkaalle lähetettyä viestiä ja epähuomiossa jäänyt toisen asiakkaan tietoja • Ilmoitettu TSV:lle
	Lähetetty sähköpostiviesti kaupungin sisällä laajalla jakelulla <ul style="list-style-type: none"> • Koski palvelupyntöä • Sisälsi 2 työntekijän nimen
Lokakuu 2020	Esimies näki HR työpöydällä tiedon henkilöstä, joka ei ole hänen alaisensa <ul style="list-style-type: none"> • Koski 1 henkilöä
Marraskuu 2020	Sähköpostia lähetettiin salaamattomana oikealle taholle <ul style="list-style-type: none"> • Kuntouttavaan työtoimintaan osallistuvien henkilöiden henkilöturvaturvunnuksia sekä tietoja heille annetuista sosiaali- ja uraohjauksista • n. 40 henkilöä
Joulukuun 2020	Henkilö kirjautui HR-työpöydällä ja havaitsi, että näkee toisen samannimisen henkilön tiedot omien tietojensa sijasta <ul style="list-style-type: none"> • Kyseessä oli järjestelmän virheellisestä toiminnasta johtuva tapahtuma • Tiedoista näki nimen, tehtävänimikkeen ja työpisteen • Olisi ollut pääsy näkemään myös osoite- ja pankkitilitiedot sekä myönnetyt loma- ja poissaolajakso sisältyen tiedon sairaslomajaksoista

KAUPUNKIKULTTUURIN TOIMIALA

Tammikuu 2020	Ulkoinen posti oli laitettu lähtevään postiin virheellisesti väärällä kirjekuorella ja puutteellisilla tiedoilla <ul style="list-style-type: none"> • Sisäinen postikuljetuksen mukana kirje on mennyt jakelukeskukseen, jossa ilmennyt puutteelliset tiedot: kirje ei ollut Vantaan virallinen kirjekuori ja lähettäjän tiedot puuttuivat
--------------------------	---

	<ul style="list-style-type: none"> • Kirje avattu kaupungin toimipisteessä, johon se ei kuulunut • Sisälsi edunvalvontaan liittyviä asioita
Huhtikuu 2020	<p>Esimies pääsee eHijatussa muiden kuin omien työntekijöitteni henkilö- ja palkkatietoihin</p> <ul style="list-style-type: none"> • Oikeudet olleet viikkoja • Tietoja ei ole katsottu • Oikeudet rajattu vain omiin työntekijöihin <p>Nuorisopalvelujen työpajalla työkokeilussa olleen nuoren todistus lähetettiin kirjekuoressa tilastoitavaksi ja arkistoitavaksi</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kirjekuori on lähtenyt sisäisen postin mukana eikä se saapunut perille • Kirje on kadonnut Posti Oy:n tai Vantti Oy:n käsittelyssä • Todistuksessa näkyy nuoren nimi, henkilötunnus kokonaisuudessaan, jakson aikana tehdyt mahdolliset suoritukset sekä arvio jakson aikana suoriutumisesta • Todistuksesta pystyy myös päättelemään, että kyseinen henkilö on ollut TE-palvelujen kanssa järjestettävässä työllistävässä toimenpiteessä
Syyskuu 2020	<p>Sähköpostitse lähetetty 5 henkilön henkilötunnukset sivulliselle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Tarkoituksena oli lähettää vain nimet • Ilmoitus TSV:lle
Joulukuu 2020	<p>Esimies oli pyytänyt työntekijöitä päivittämään omat etätyöpäivänsä Esmikkoon esimiehen omilla tunnuksilla</p> <ul style="list-style-type: none"> • Koski 8 henkilöä

VANTAAN TYÖTERVEYS

Tammikuu 2020	<p>Sähköpostia lähetetty vahingossa väärälle henkilölle</p> <ul style="list-style-type: none"> • Kaksi saman nimistä henkilöä • Sähköpostin liitteenä oli työterveysneuvottelun muistio • Työkykyyn liittyviä tietoja, nimi, työtehtävä, työpiste, työkykyyn liittyvä asia • Ilmoitettu loukkauksen kohteeksi joutuneelle • Väärä vastaanottaja poistanut tiedon • Ilmoitus TSV:lle
----------------------	---

12 §

Tiedekeskussäätiön tilitys kaupungin avustuksesta vuodelta 2020

VD/766/02.03.01.03/2020

RV/MR/MS/AH

Kaupunginhallitus päätti 7.6.2010 hyväksyä Vantaan kaupungin, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Tiedekeskussäätiön välisen aiesopimuksen Tiedekeskussäätiön ylläpitämän Tiedekeskus Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi (*aiesopimus*). Aiesopimuksessa ja sen 2.12.2011 allekirjoitetussa lisäpöytäkirjassa on määritelty kaupungin ja valtion säätiölle suorittaman avustuksen taso sekä kehitys. Aiesopimuksen mukaista Vantaan kaupungin avustuksen määrää tarkistetaan vuosittain elinkustannusindeksin muutosten mukaisesti. Aiesopimus ja sen lisäpöytäkirja on sittemmin korvattu alkuvuodesta 2017 allekirjoitetulla aiesopimuksella Tiedekeskussäätiön ylläpitämän Tiedekeskus Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Samassa yhteydessä aiesopimuksen osapuolet ovat tarkistaneet ja ajanmukaistaneet Tiedekeskussäätiön toiminnalle asetetut strategiset tavoitteet. Avustuksen tasoon tai kehitykseen ei ole sovittu muutoksia.

Kaupungin avustus vuonna 2020 oli 3 593 973,52 euroa (2019: 3 561 412,80 euroa). Säätiön pääsylipputulot olivat 1 960 415 euroa (2019: 4 730 125 euroa). Säätiön kulut ilman poistoja olivat yhteensä 8 842 251 euroa (2019: 11 185 404 euroa). Tiedekeskussäätiön tilinpäätös osoittaa ylijäämää 247 886,59 euroa (2019: ylijäämä 1 158 772,09 euroa).

Tiedekeskussäätiö on allekirjoittanut 10.4.2012 sopimuksen Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista ja yhteistyöstä. Sopimuskohdan 4 (*Avustuksen määrä ja tarkemmat ehdot*) mukaan säätiön on toiminnassaan huolehdittava siitä, ettei Vantaan kaupungin avustusta käytetä miltään osin kaupungin ulkopuolella tapahtuvaan tiedekeskustoimintaan taikka säätiön tai sen tytäryhtiön harjoittaman muun toiminnan tappiollisuuden kattamiseen. Kaupungin avustus kohdistetaan sopimuksen mukaan ensisijaisesti säätiön Kiinteistö Oy Tiedepuistolle suorittamaan vuokranmaksuun. Avustuksesta on vuonna 2020 käytetty 1 521 994,66 euroa (2019: 1 508 330,76 euroa) Kiinteistö Oy Tiedepuiston vuokranmaksuun.

Säätiön toiminnalle on aiesopimuksessa asetettu strategiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan. Säätiö raportoi toiminnastaan vuosittain Vantaan kaupungille kaupungin päätöksentekojärjestysten edellyttämällä tavalla ja sovitussa aikataulussa. Säätiö toimittaa vuosittain tilinpäätöksen valmistumisen yhteydessä viimeistään maaliskuun loppuun mennessä kaupungille avustuksen käytöstä laatimansa selvityksen, säätiön tilintarkastajien lausunnon avustuksen käyttämisestä edellä olevien periaatteiden mukaisesti sekä raportin asetettujen strategisten tavoitteiden toteutumisesta ja tilinpäätöksensä.

Tiedekeskussäätiö on toimittanut kaupunginhallitukselle sopimusten mukaisesti vuoden 2020 toimintaa koskevan raportoinnin ja tilityksen, joka on sisältänyt vahvistetun tilinpäätöksen, toimintakertomuksen, tilintarkastuskertomuksen sekä tilintarkastajan lausunnon Vantaan kaupungin antaman avustuksen käytöstä 2020 jotka ovat päätösesityksen liitteenä, ja esittää selvityksen Vantaan kaupunginhallitukselle hyväksyttäväksi.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 12

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään hyväksyä Tiedekeskussäätiön vuoden 2020 avustusta koskeva tilitys.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Selvitys Vantaan avustuksesta 2020 / Tiedekeskussäätiö
- Tilintarkastuslausunto avustuksen käytöstä 2020 / Tiedekeskussäätiö
- Vuosikertomus 2020 / Tiedekeskussäätiö
- Tilinpäätös 2020 / Tiedekeskussäätiö
- Tilintarkastuskertomus 2020 / Tiedekeskussäätiö

Täytäntöönpano: Kaupunkistrategia ja johto; Talous ja strategia

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

talouspalvelukeskuksen johtaja Minna Sevón, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Keskus 020 743 2920
Faksi 020 743 2935
www.bdo.fi

BDO Oy
Vattuniemenranta 2
00210 Helsinki

LAUSUNTO VANTAAN KAUPUNGIN AVUSTUKSEN KÄYTÖSTÄ 2020

Säätiö on laatinut 26.3.2021 tilityksen Tiedekeskussäätiön kaupunginavustuksesta vuodelta 2020. Säätiön strategiset tavoitteet on esitetty Tiedekeskussäätiön vuosikertomuksessa. Säätiön johto vastaa tilityksestä ja vuosikertomuksen tiedoista.

Sopimuksen 10.4.2012 Vantaan kaupungin Tiedekeskussäätiölle myöntämän avustuksen ehdoista ja yhteistyöstä säätiön hallinnossa mukaisesti tehtävämme on antaa lausunto avustuksen käyttämisestä sopimuksessa todettujen periaatteiden mukaisesti.

Lausunto

Lausuntonamme esitämme, että tilityksessä esitetyt kulut perustuvat säätiön kirjanpitoon. Käsityksemme mukaan avustusta on käytetty sopimuksen mukaisesti.

Vantaalla 27. maaliskuuta 2021

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

Pertti Hiltunen

KHT

TILINTARKASTUSKERTOMUS

Tiedekeskussäätiö sr -nimisen säätiön hallitukselle / valtuuskunnalle

Tilinpäätöksen tilintarkastus

Lausunto

Olemme tilintarkastaneet Tiedekeskussäätiö sr -nimisen säätiön tilinpäätöksen tilikaudelta 1.1.-31.12.2020. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että säätiön taseen, tuloslaskelman ja liitetiedot.

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös antaa oikean ja riittävän kuvan konsernin sekä säätiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset.

Lausunnon perustelut

Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvän tilintarkastustavan mukaisia velvollisuuksiamme kuvataan tarkemmin kohdassa *Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa*. Olemme riippumattomia säätiöstä sekä sen tytäryhteisöistä ja -säätiöistä niiden Suomessa noudatettavien eettisten vaatimusten mukaisesti, jotka koskevat suorittamaamme tilintarkastusta ja olemme täyttäneet muut näiden vaatimusten mukaiset eettiset velvollisuutemme. Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

Tilinpäätöstä koskevat hallituksen velvollisuudet

Hallitus vastaa tilinpäätöksen laatimisesta siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti ja täyttää lakisääteiset vaatimukset. Hallitus vastaa myös sellaisesta sisäisestä valvonnasta, jonka se katsoo tarpeelliseksi voidakseen laatia tilinpäätöksen, jossa ei ole väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä.

Hallitus on tilinpäätöstä laatiessaan velvollinen arvioimaan säätiön ja konsernin kykyä jatkaa toimintaansa ja soveltuvissa tapauksissa esittämään seikat, jotka liittyvät toiminnan jatkuvuuteen ja siihen, että tilinpäätös on laadittu toiminnan jatkuvuuteen perustuen. Tilinpäätös laaditaan toiminnan jatkuvuuteen perustuen, paitsi jos säätiö tai konserni aiotaan purkaa tai toiminta lakkauttaa tai ei ole muuta realistista vaihtoehtoa kuin tehdä niin.

Tilintarkastajan velvollisuudet tilinpäätöksen tilintarkastuksessa

Tavoitteenamme on hankkia kohtuullinen varmuus siitä, onko tilinpäätöksessä kokonaisuutena väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvaa olennaista virheellisyttä, sekä antaa tilintarkastuskertomus, joka sisältää lausuntomme. Kohtuullinen varmuus on korkea varmuustaso, mutta se ei ole tae siitä, että olennainen virheellisyys aina havaitaan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti suoritettavassa tilintarkastuksessa. Virheellisyksiä voi aiheutua väärinkäytöksestä tai virheestä, ja niiden katsotaan olevan olennaisia, jos niiden yksin tai yhdessä voisi kohtuudella odottaa vaikuttavan taloudellisiin päätöksiin, joita käyttäjät tekevät tilinpäätöksen perusteella.

Hyvän tilintarkastustavan mukaiseen tilintarkastukseen kuuluu, että käytämme ammatillista harkintaa ja säilytämme ammatillisen skeptisyyden koko tilintarkastuksen ajan. Lisäksi:

- tunnistamme ja arvioimme väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvat tilinpäätöksen olennaisen virheellisuuden riskit, suunnittelemme ja suoritamme näihin riskeihin vastaavia tilintarkastustoimenpiteitä ja hankimme lausuntomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä. Riski siitä, että väärinkäytöksestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, on suurempi kuin riski siitä, että virheestä johtuva olennainen virheellisyys jää havaitsematta, sillä väärinkäytökseen voi liittyä yhteistoimintaa,

väärentämistä, tietojen tahallista esittämättä jättämistä tai virheellisten tietojen esittämistä taikka sisäisen valvonnan sivuuttamista.

- muodostamme käsityksen tilintarkastuksen kannalta relevantista sisäisestä valvonnasta pystyäksemme suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta emme siinä tarkoituksessa, että pystyisimme antamaan lausunnon säätiön tai konsernin sisäisen valvonnan tehokkuudesta.
- arvioimme sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuutta sekä johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden ja niistä esitettävien tietojen kohtuullisuutta.
- teemme johtopäätöksen siitä, onko hallituksen ollut asianmukaista laatia tilinpäätös perustuen oletukseen toiminnan jatkuvuudesta, ja teemme hankkimamme tilintarkastusevidenssin perusteella johtopäätöksen siitä, esiintyykö sellaista tapahtumiin tai olosuhteisiin liittyvää olennaista epävarmuutta, joka voi antaa merkittävää aihetta epäillä säätiön tai konsernin kykyä jatkaa toimintaansa. Jos johtopäätöksemme on, että olennaista epävarmuutta esiintyy, meidän täytyy kiinnittää tilintarkastuskertomuksessamme lukijan huomiota epävarmuutta koskeviin tilinpäätöksessä esitettäviin tietoihin tai, jos epävarmuutta koskevat tiedot eivät ole riittäviä, mukauttaa lausuntomme. Johtopäätöksemme perustuvat tilintarkastuskertomuksen antamispäivään mennessä hankittuun tilintarkastusevidenssiin. Vastaiset tapahtumat tai olosuhteet voivat kuitenkin johtaa siihen, ettei säätiö tai konserni pysty jatkamaan toimintaansa.
- arvioimme tilinpäätöksen, kaikki tilinpäätöksessä esitettävät tiedot mukaan lukien, yleistä esittämistapaa, rakennetta ja sisältöä ja sitä, kuvastaako tilinpäätös sen perustana olevia liiketoimia ja tapahtumia siten, että se antaa oikean ja riittävän kuvan.
- hankimme tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä konserniin kuuluvia yhteisöjä tai liiketoimintoja koskevasta taloudellisesta informaatiosta pystyäksemme antamaan lausunnon konsernitalinpäätöksestä. Vastaamme konsernin tilintarkastuksen ohjauksesta, valvonnasta ja suorittamisesta. Vastaamme tilintarkastuslausunnosta yksin.

Kommunikoidimme hallintoelinten kanssa muun muassa tilintarkastuksen suunnitellusta laajuudesta ja ajoituksesta sekä merkittävistä tilintarkastushavainnoista, mukaan lukien mahdolliset sisäisen valvonnan merkittävät puutteellisuudet, jotka tunnistamme tilintarkastuksen aikana.

Muut raportointivelvoitteet

Muu informaatio

Hallitus vastaa muusta informaatiosta. Muu informaatio käsittää toimintakertomukseen sisältyvän informaation. Tilinpäätöstä koskeva lausuntomme ei kata muuta informaatiota.

Velvollisuutenamme on lukea toimintakertomukseen sisältyvä informaatio tilinpäätöksen tilintarkastuksen yhteydessä ja tätä tehdessämme arvioida, onko toimintakertomukseen sisältyvä informaatio olennaisesti ristiriidassa tilinpäätöksen tai tilintarkastusta suoritettaessa hankkimamme tietämyksen kanssa tai vaikuttaako se muutoin olevan olennaisesti virheellistä. Velvollisuutenamme on lisäksi arvioida, onko toimintakertomus laadittu sen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Lausuntonamme esitämme, että toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat yhdenmukaisia ja että toimintakertomus on laadittu toimintakertomuksen laatimiseen sovellettavien säännösten mukaisesti.

Jos teemme suorittamamme työn perusteella johtopäätöksen, että toimintakertomukseen sisältyvässä informaatiossa on olennainen virheellisyys, meidän on raportoitava tästä seikasta. Meillä ei ole tämän asian suhteen raportoitavaa.

Muut lakiin perustuvat lausunnot

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto säätiölain 4:2.2 §:n edellyttämistä seikoista.

Hallitus vastaa tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa annetuista tiedoista sekä siitä, että säätiön toimielinten jäsenille suoritettavat palkkiot ja korvaukset ovat tavanomaisia.

Lausuntonamme esitämme, että säätiön tilinpäätöksessä ja toimintakertomuksessa on annettu säätiön toiminnasta tilikaudella tiedot, jotka ovat olennaisia säätiön tarkoitusta ja toimintamuotoja koskevien sääntömääräysten noudattamisen arvioimiseksi. Palkkioita ja korvauksia, jotka säätiö on suorittanut säätiön toimielinten jäsenille, on pidettävä tavanomaisina.

Helsingissä 27. maaliskuuta 2021

BDO Oy, tilintarkastusyhteisö

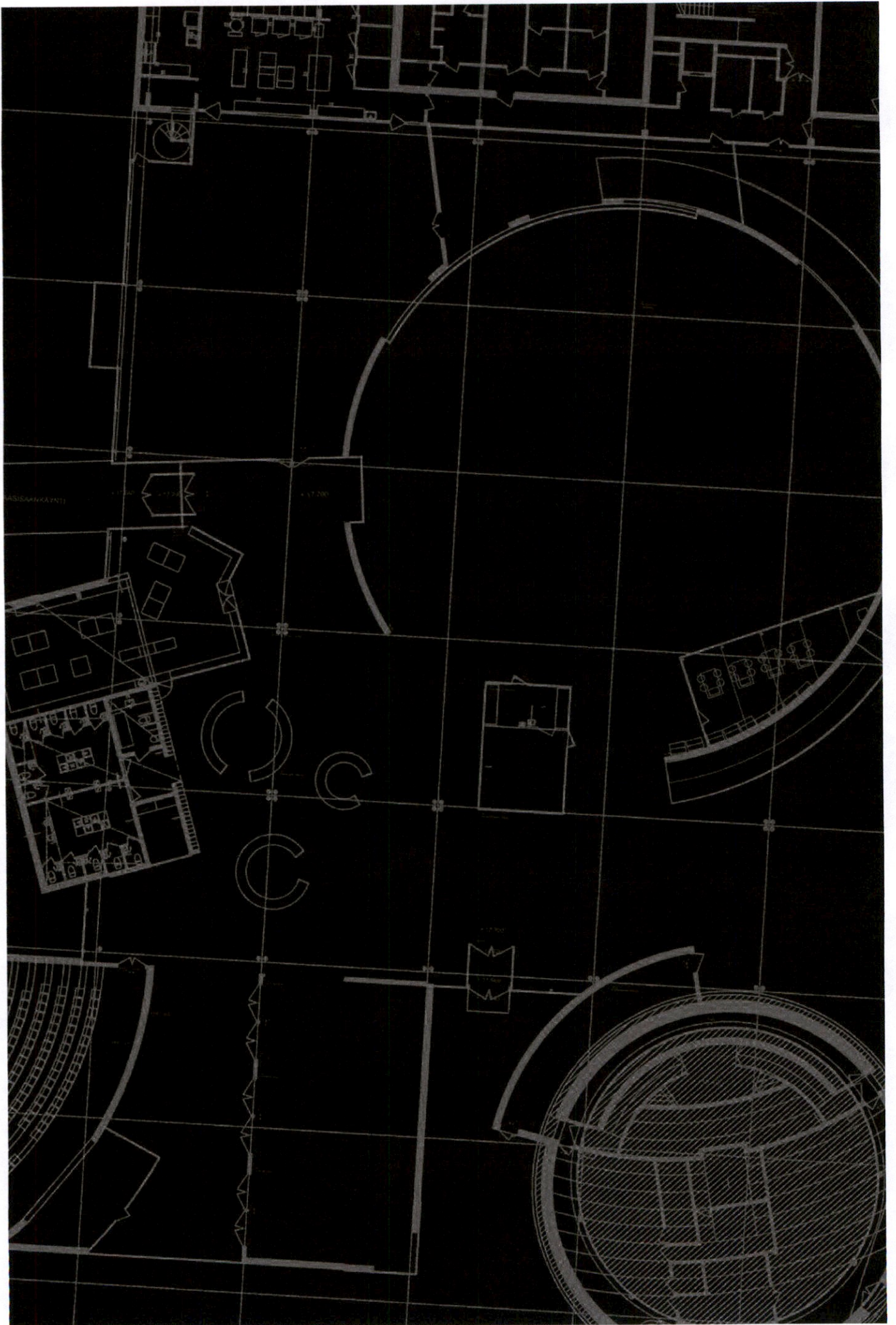
Pertti Hiltunen
KHT

Vuosi- kertomus 2020

Heureka

Oivaltamisen iloa!

Vuosikertomus

Heureka 2020

5

Yhteistyöllä selvisimme
elinvoimaisina

6-7

Heurekan yleisö

8-13

Näyttelyt ja
näyttelyhankkeet

14-15

Planetaarion ohjelmisto

16

Tapahtumat

17-20

Oppimishjelmat ja
oppimateriaalit

21

Kansainvälinen
Heureka

22-23

Henkilöstö ja organisaatio

24-27

Talous, tunnusluvut,
tuloslaskelma ja tase

28-29

Kumppanit ja tuki

30-31

Kiinteistö Oy Tiedepuisto
Tiedekauppa Magneetti Oy

32-33

Heureka Overseas
Productions Ltd Oy

Tehtävä:

Oivaltamisen iloa ja elämyksiä kaikille!

Visio:

Ainutlaatuisin tapa kokea, oppia ja innostua tieteestä.

Yhteistyöllä selvisimme elinvoimaisina

Vuosi 2020 alkoi Heurekassa vauhdikkaasti: tammi-kuu oli historiamme kaikkien aikojen vilkkain ja helmikuu toiseksi vilkkain yleisömenestys. Heurekan pitkäkestoisin dinosaurinäyttely oli auki viimeisiä viikkoja. Yleisö oli ottanut Jättimäiset dinosaurukset omakseen ja sen kunnianhimoisesti toteutettu sisältö ja lavastus saivat ansaittua kiitosta ja huomiota.

Maaliskuun alkupäivinä koronavirusilanne heikkeni Euroopassa nopeasti. Kun valtioneuvosto torstaina 12.3.2020 järjesti tiedotustilaisuuden suunniteltavista viruksen leviämisen ehkäisytöimenpiteistä, päätimme vastuullisesti sulkea myös Heurekan jo viikonlopusta alkaen. Maanantaina 16.3.2020 alkoivatkin laajat rajoitustoimet, joiden arveltiin kestävän toukokuun loppuun saakka. Tilannetta leimasi epävarmuus.

Kevään varaukset, tapahtumat ja näyttelyavajaiset joko peruttiin tai siirrettiin tuonemmaksi. Kesän tiedeleirit peruttiin. Henkilöstöä lomautettiin. Samanaikaisesti etsittiin vaihtoehtoisia tapoja täyttää Heurekan tehtävä. Kaikki digitaalinen oppimateriaalimme koottiin helposti löydettäväksi Heurekan verkkosivulle ja uutakin tuotantoa julkaistiin. Heurekan Sävelkorvatesti keräsi muutamassa viikossa lähes 40 000 käyttäjää.

Heurekalaisten luovuus kukoisti, vaikka ovet olivat yleisöltä kiinni. Pandemia aiheutti viivästyksiä tavarantoimituksissa ja haittasi yhteydenpitoa, mutta näyttelytuotanto pysyi käynnissä. Kokoukset ja neuvottelut siirtyivät digitaalisiksi. Vuoden mittaan Heureka Shopin verkkokauppa kolminkertaistui. Huikaimman digiloikan otti tiedeleiritiimi, joka ei tyytynyt kesän leirien perumiseen, vaan halusi kokeilla niiden toteutusta etänä. Lyhyestä valmisteluajasta huolimatta digitalisointi onnistui mainiosti, ja opimme kokemuksen kautta etäleirien monet mahdollisuudet.

Avasimme Heurekan uudelleen 10.6.2020 erityisjärjestelyin, jotka takasivat turvallisen vierailun. Kävijämäärä rajattiin aluksi 500 henkeen päivässä ja heinäkuussa raja nostettiin 750 vierailijaan. Käsien pesusta ja turvaväleistä muistutettiin. Käsien desinfiointipisteitä lisättiin ja yleisötilat käsiteltiin valokatalyysipinnoitteella, joka tuhoaa bakteereita ja viruksia. Yleisö hyväksyi toimenpiteet, ja juhannuksesta alkaen kesän kävijämäärät palautuivat normaaleiksi.

Heinäkuun alusta liityimme mukaan Museokortti-järjestelmään, mikä laajensi tiedekeskuksen yleisöpohjaa. Kortti löytyy useimmiten yli 55-vuotiailta sekä nuorilta aikuisilta, jotka ovat olleet Heurekan lapsiperhevaltaisessa yleisössä aliedustettuja ryhmiä. Kyselyjemme mukaan Heurekan kävijöistä vuonna 2018 vain noin 2 %:lla oli Museokortti, ja nyt järjestelmään liittyttyämme yli 20 % saapuu museokorttilaisena. Kortin menestys ja onnistunut markkinointi ovat modernisoineet suomalaisten käsitystä museoista, ja Heurekan mukaantulo vauhdittaa tätä myönteistä kehitystä.

Vaikka pandemian toinen aalto sai meidät sulkemaan Heurekan uudestaan 30.11.2020 alkaen aina seuraavan vuoden puolelle, olemme toistaiseksi selvinneet kuivin jaloin. Taloudellinen tulos jäi lievästi positiiviseksi, vaikka jouduimme olemaan kiinni kolmanneksen koko vuodesta. Kiitos kuuluu henkilökunnalle, joka mukautui hankalassa tilanteessa tehtyihin vaikeisiin päätöksiin, ja säilytti luovan vireensä, työn ilon sekä hyvän yhteishengen. Tämä näkyi syksyllä tehdystä henkilöstön työterveyskyselyssä.

Lämmin kiitos Oulun yliopiston vararehtoriksi siirtyneelle Tapio Koivulle, jonka jäljissä on ollut vaivatonta astua mainiossa kunnossa olevan Heurekan toimitusjohtajan tehtäviin. Heurekan menestyksen takana on paitsi osaava henkilöstö, myös yleisömme, sidosryhmiemme ja kumppaniemme luottamus, jota on Tapion johdolla johdonmukaisesti ja menetyksellä rakennettu.

Tuoreimpana osoituksena Heurekan nauttimasta arvostuksesta on suomalaisen tiedepääoman kartuttamishankkeemme saama Strategisen tutkimusneuvoston pitkäjänteinen rahoitus. Seuraavan kuuden vuoden aikana voimme yhdessä yliopistokumppaniemme ja vastaperustetun Suomen tiedekeskukset-verkoston kanssa miettiä ja myös panna toimeksi, miten tavoittaisimme yhä useampia kokemaan, oppimaan ja nauttimaan tieteen maailmasta.

Hyvää tutkitun tiedon teemavuotta 2021!

Mikko Myllykoski
Toimitusjohtaja

Heurekan yleisö

Heurekassa vieraili vuoden 2020 aikana 165 428 kävijää. Koronaviruspandemian aiheuttaman poikkeuksellisen vuoden aikana Heureka jouduttiin pitämään suljettuna kaikkiaan 119 päivää, keväällä 88 päivää (14.3.–10.6.2020) ja loppuvuonna 31 päivää (30.11.–31.12.2020). Sulkuaika jatkui vielä vuoden 2021 puolelle.

Heurekan ulkopuolella tapahtuvan outreach-toiminnan kautta Heureka-elämysten kokijoita oli lähes 10 000. Koronavuonna luotujen ja verkon kautta jaettujen digitaalisten Heureka-elämysten kokijamäärä nousi useisiin kymmeniin tuhansiin.

Heurekan kävijöistä valtaosa on perheitä ja ryhmiä, jotka vierailevat tiedekeskuksessa vapaa-ajallaan lähinnä viikonloppuisin ja koulujen loma-aikoina. Normaalisti vuoden aikana kävijöistä noin 50 000 on koulu- ja oppilaitosryhmiä, joiden vierailut ajoittuvat lukuvuosien arkipäiviin. Vuonna 2020 näitä ryhmiä

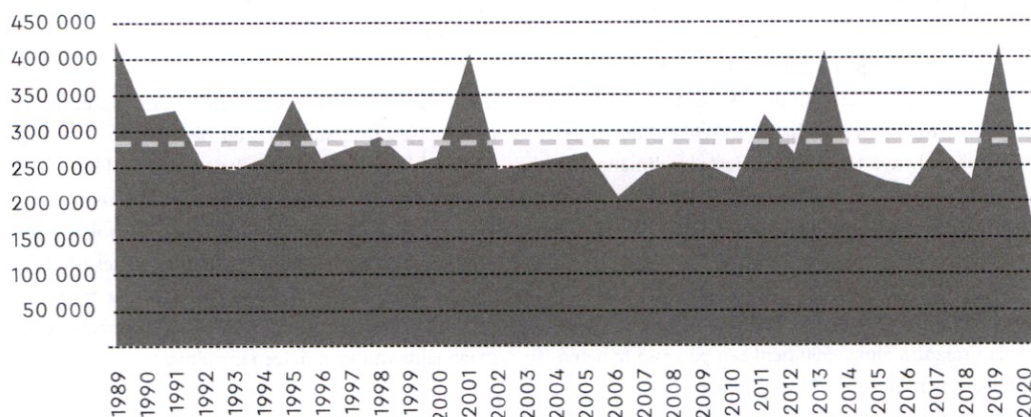
oli vierailijoista vain 13 644. Määrään vaikutti erityisesti kevään luokkaretkisesongin menetys, kun Heureka oli suljettuna.

Heureka liittyi 1.7.2020 Museokortti-kohteisiin. Siitä alkaen yli 20 % vierailijoista on tullut Heurekaan Museokortilla. Museokortti laajensi Heurekan yleisöpohjaa, sillä kortin käyttäjiä ovat useimmiten yli 55-vuotiaita ja nuoria aikuisia, jotka ovat aiemmin olleet Heurekan vierailijoissa aliedustettuja ryhmiä.

Heureka säilytti koronavuodesta huolimatta asemansa vapaa-ajankeskusten kärkijoukossa vuosittaisessa Taloustutkimuksen Vapaa-ajankeskusten imagotutkimuksessa. Kokonaisuutena kaikista mielikuvatekijöistä annetuissa arvioissa Heureka oli 30 tutkitusta kohteesta ykkösenä, ja yleisarvosanalla mitattuna kolmannella sijalla. Tutkimuksen mukaan Heureka on kohde, johon yleisö haluaisi mieluiten mennä seuraavan vuoden aikana.

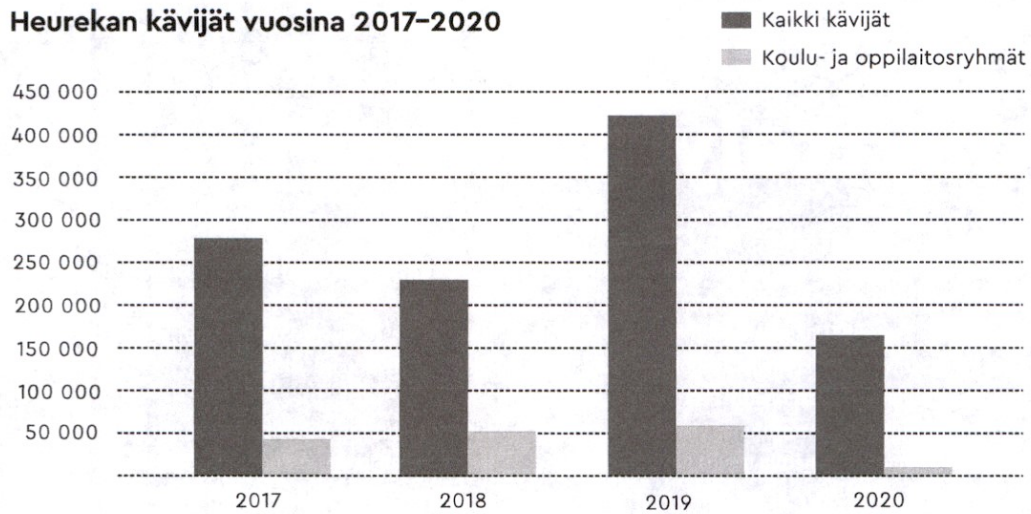
Kävijämäärät 1989–2020

Kävijämäärältään Heureka on Suomen suosituimpia maksullisia vierailukohteita. Kun tiedekeskusta 1980-luvulla suunniteltiin, sen vuosittaiseksi kävijämääräksi arvioitiin noin 250 000. Keskiarvo on noussut hieman korkeammaksi, noin 280 000 vuosittaiseen vierailijaan. Määrä vaihtelee vuosittain riippuen mm. Heurekan ja muiden vapaa-ajankeskusten tarjonnasta sekä taloudellisesta tilanteesta, joka vaikuttaa kysyntään ja kulutus päätöksiin eri kävijäryhmissä. Vuonna 2020 kävijämäärä jäi pieneksi pandemian vuoksi.

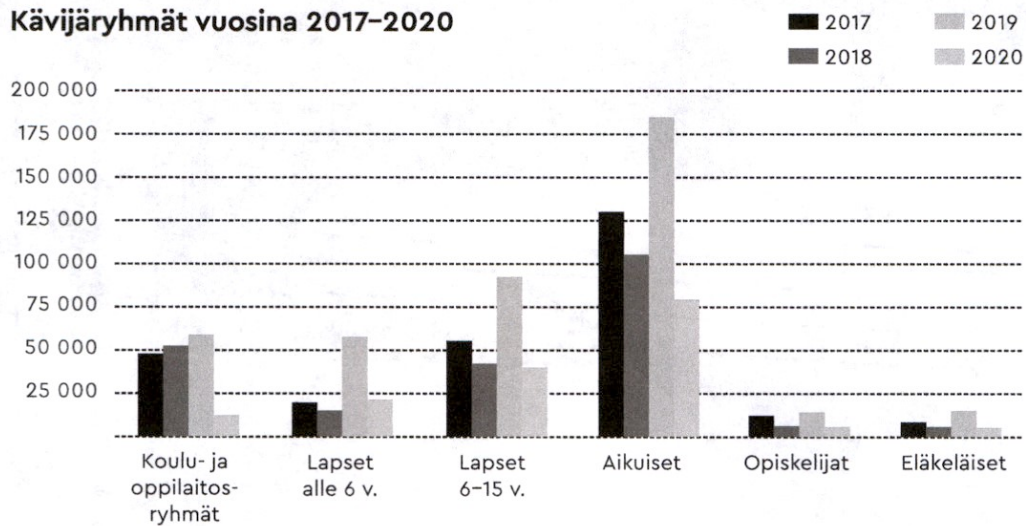

Heurekan kävijämäärät 1989–2020. Yli 400 000 kävijän raja on ylitetty neljästi Heurekan historiassa: avajaisvuoden 1989 lisäksi vuonna 2001 Dinosaurusten perhe-elämä, vuonna 2013 Body Worlds ja vuonna 2019 Jättimäiset dinosaurukset olivat poikkeuksellisen menestyksekkäitä näyttelyitä.

Heurekan kävijät vuosina 2017–2020

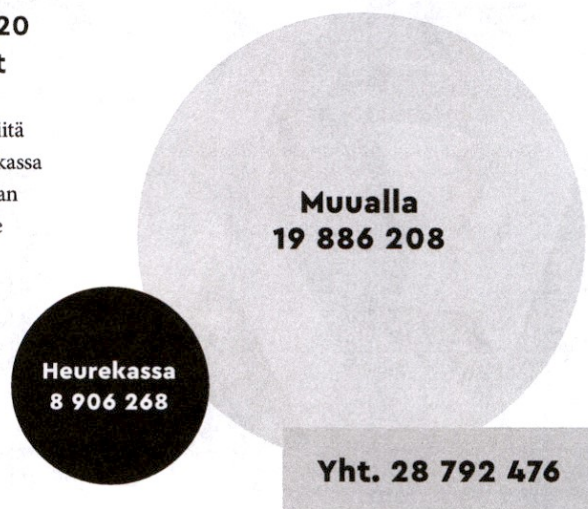

Kävijäryhmät vuosina 2017–2020

Heurekan näyttelyitä 1989–2020 Heurekassa ja muualla nähneet

Heureka avattiin yleisölle huhtikuussa 1989. Siitä alkaen Heurekan näyttelyitä on nähnyt Heurekassa yli 8,9 miljoonaa kävijää. Kun lasketaan mukaan Heurekan näyttelyitä muualla nähneet, nousee kokonaisyleisömäärä noin 28,8 miljoonaan.

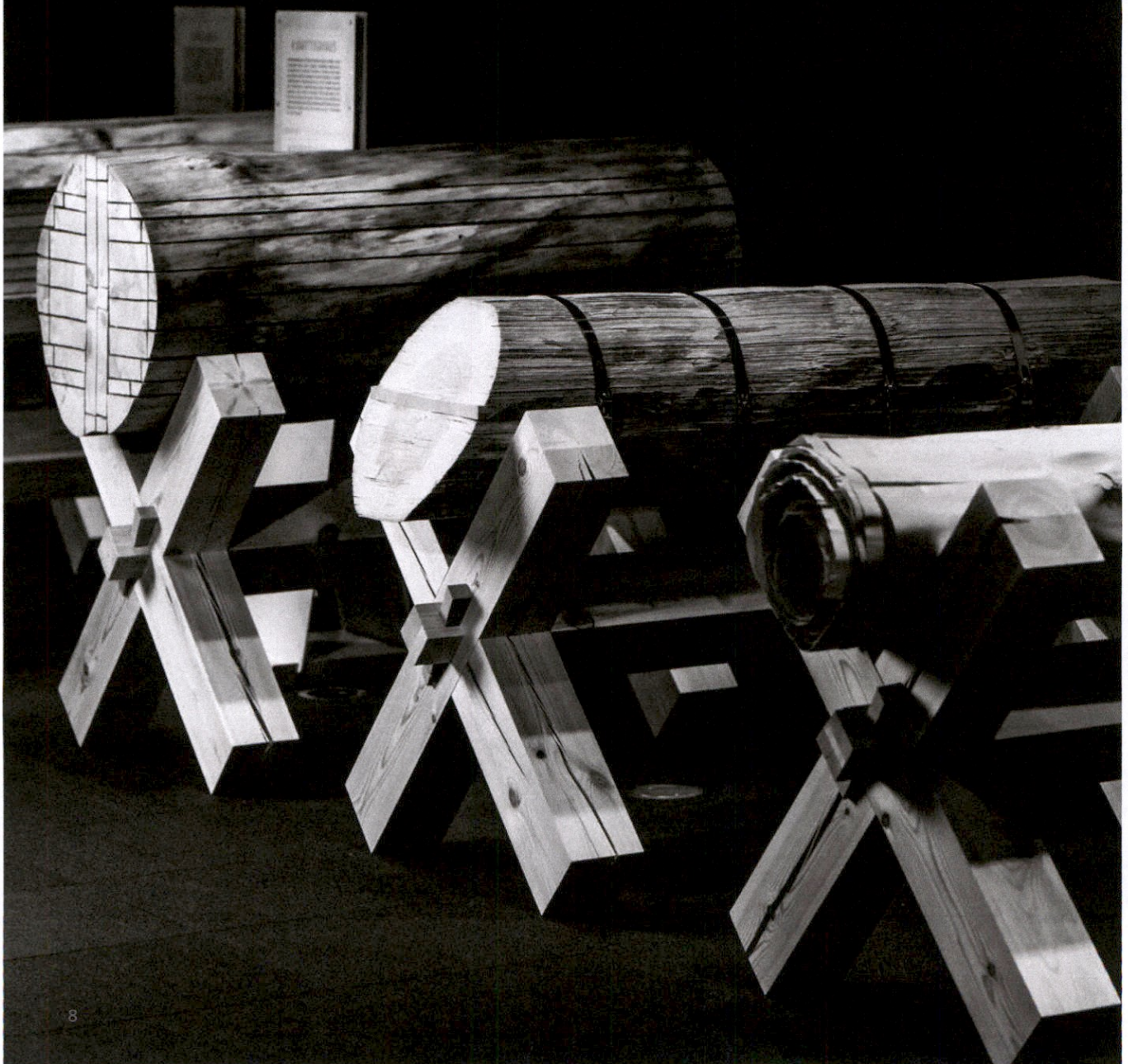

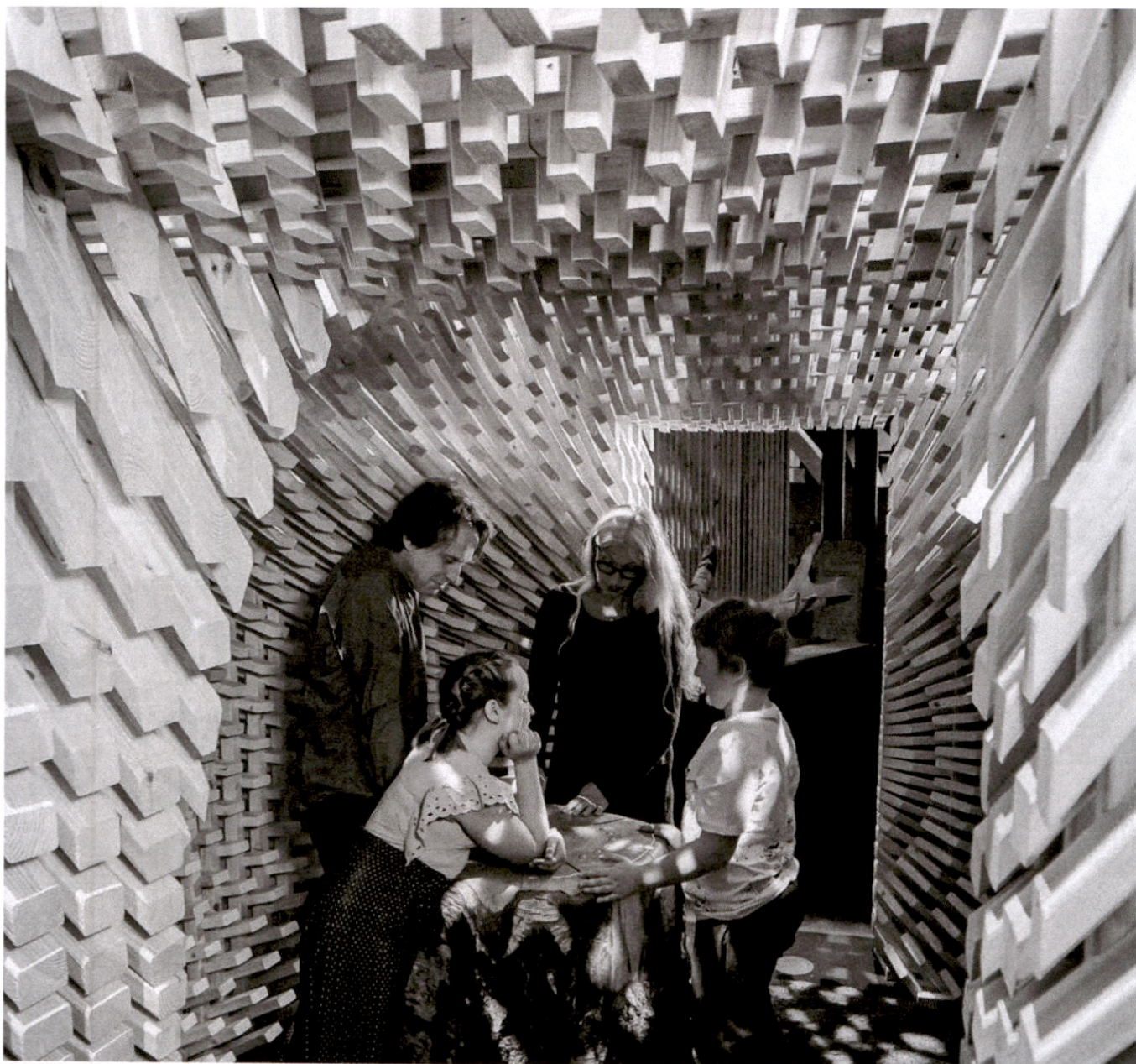
Näyttelyt ja näyttelyhankkeet

Vuonna 2020 Heurekassa avattiin kolme uutta vuorovai-
kutteista ja elämyksellistä näyttelyä – puun ominaisuuksia
esittelevä SuperPUU, suolistomikrobien merkitystä
ihmisen hyvinvoinnille käsittelevä Suoliston salaisuus
sekä tapahtumatorille rakennettu Pellolta avaruuteen,
joka esitteli modernia maataloutta. Lisäksi tiedepuisto
Galilein tarjontaa täydennettiin uusilla näyttelykohteilla.

Aiemmin avatuista näyttelyistä esillä oli maaliskuun
puoliväliin saakka suuren suosion saanut Jättimäiset
dinosaurukset ja syyskuun alkuun saakka Heurekan
tuottama Aivot narikasta! -näyttely.

Lisäksi Heurekan näyttelyvalikoimaan kuuluivat edel-
leen fysiikan ja havaintopsykologian ilmiöitä havain-
nollistava Heureka-klassikot sekä päänäyttelyalueen
teemanäyttelyt Kiertotehdas, Älykäs kaupunki, Sähkö-
lä, Suolistossa suhisee, Kolikon tie ja Tiedettä pallolla.

SuperPUU

10.6.2020– 18.9.2022

Koronasulun jälkeen avattu moniaistinen ja elämyksellinen SuperPUU-näyttely käsittelee puumateriaalin ominaisuuksia ja käyttömahdollisuuksia tulevaisuuden yhteiskuntien rakentamisessa.

Vuorovaikutteisessa ja visuaalisesti vahvassa näyttelyssä kävijä pääsee tutustumaan puun työstämisen perinteisiin ja moderneihin teknologioihin, metsien ja puutuotteiden merkitykseen ilmastonmuutoksen hillinnässä sekä puumateriaalin monipuolisiin ominaisuuksiin tuotteissa ja rakentamisessa.

Heurekan tuottaman näyttelyn pääyhteistyökumppani on ympäristöministeriön puurakentamisen toimenpideohjelma ja mukana ovat myös Puutuoteteollisuus ry, Metsäsäätiö, Metsä Wood, Stora Enso, UPM Plywood, Isku, Novart ja Versowood.

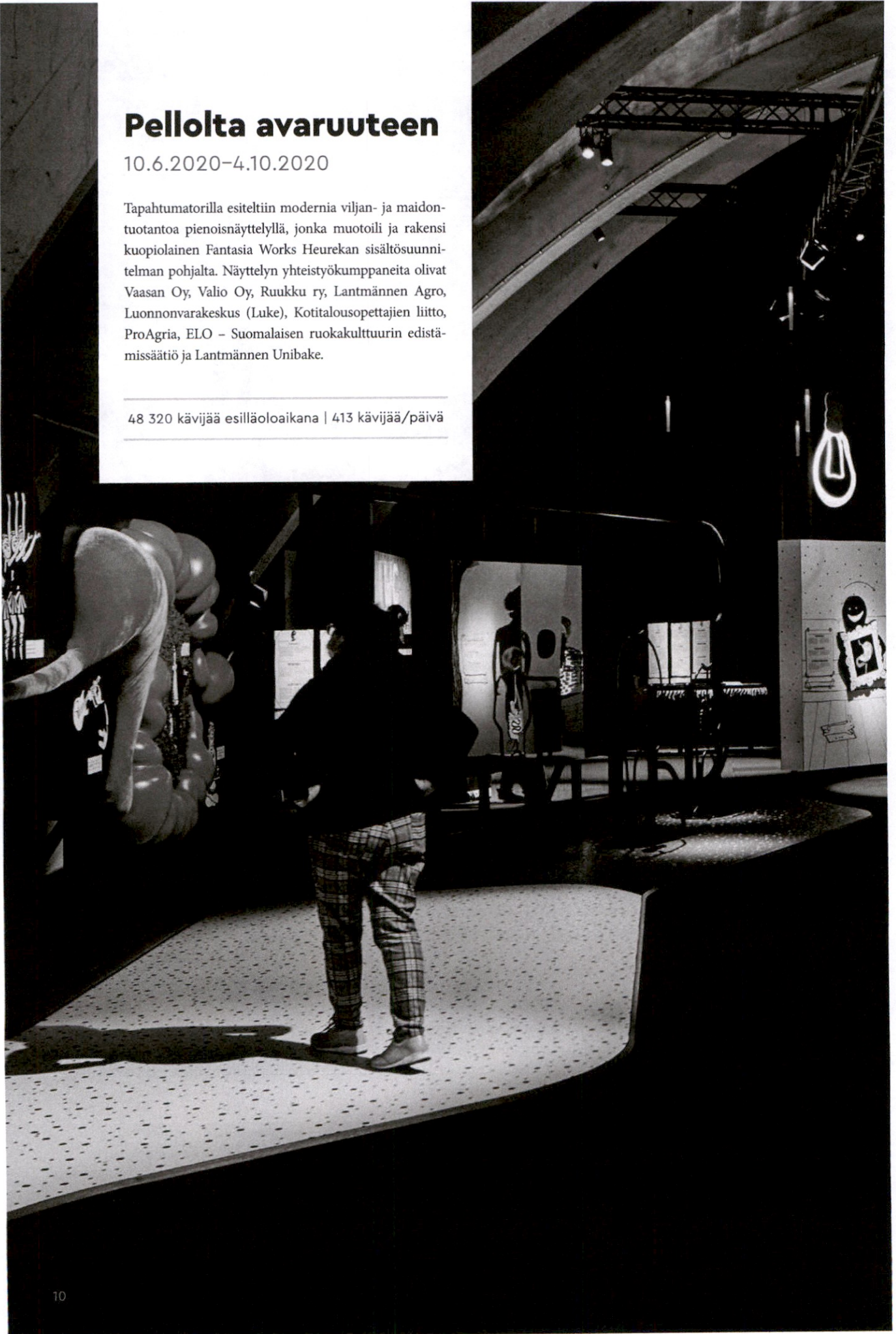
66 559 kävijää vuoden 2020 aikana | 385 kävijää/päivä

Pelloilta avaruuteen

10.6.2020–4.10.2020

Tapahtumatorilla esiteltiin modernia viljan- ja maidontuotantoa pienoisenä näyttelyllä, jonka muotoili ja rakensi kuopiolainen Fantasia Works Heureka sisältösuunnitelman pohjalta. Näyttelyn yhteistyökumppaneita olivat Vaasan Oy, Valio Oy, Ruukku ry, Lantmännen Agro, Luonnonvarakeskus (Luke), Kotitalousopettajien liitto, ProAgria, ELO – Suomalaisen ruokakulttuurin edistämissäätiö ja Lantmännen Unibake.

48 320 kävijää esilläoloaikana | 413 kävijää/päivä

Suoliston salaisuus

10.10.2020–24.10.2021

Näyttely valottaa suoliston toimintaa, erityisesti sen mikrobistoa, sekä auttaa ymmärtämään, miten voimme käyttää näitä tietoja voidaksemme paremmin. Näyttelyssä on kolme osaa: Kierros ruoansulatuksen saloihin, Suoliston mikrofloora esittäytyy ja Suoliston hyvinvointi. Näyttelyssä voi muun muassa katsoa peilistä omien ruoansulatuselimien sijainnin, nähdä oikean plastinoidun ruoansulatuselimistön, opetella istumaan vessanpöntöllä suoliston toiminnalle suosiollisella tavalla sekä havainnoida ulosteen koostumusta.

Näyttely on Pariisin tiedekeskuksen Cité des sciences et de l'industrienn tuottama. Heureka ja portugalilainen Ciencia Viva osallistuivat sen suunnitteluun. Heurekaa ennen näyttely esiteltiin sekä Pariisissa että Lissabonissa. Näyttelyä Ranskassa ja Portugalissa tukenut Biocodex Oy toimii näyttelyn tukijana myös Suomessa.

18 308 kävijää vuoden 2020 aikana | 358 kävijää/päivä

Aivot narikasta!

12.10.2018–6.9.2020

Heurekan tuottama Aivot narikasta! -näyttely lähti kansainväliseen vienti sulkeuduttuaan. Yhteistyössä Aivoliiton Korvaamaton kovalevy -hankkeen kanssa toteutetussa näyttelyssä tehtiin yhdessä hyvää aivoille.

Elämyksellinen ja toiminnallinen näyttely koostui erilaisista aivoja haastavista peleistä ja tehtävistä, joita ratkottiin yhdessä pienryhmissä. Näyttelyn pääsanomat olivat: voimme omalla toiminnallamme vaikuttaa siihen, millaiset aivot meille muovautuu, ja että aivo-terveys on elinvoimaa.

598 439 kävijää esilläoloaikana | 988 kävijää/päivä

Jättimäiset dinosaurukset

2.2.2019–13.3.2020

Ennätysmäisen kävijäsuosion saanut Jättimäiset dinosaurukset -näyttely perustui Heurekan ja kansainvälisesti tunnetun dinosaurusasiantuntija Don Lessemin yhteistyöhön. Lessemin Dinodon Inc. -yhtiö vuokrasi Heureka Heureka dinosaurusrobotit, fossiilijäljennökset ja aidot fossiilit. Heureka vastasi robottien ja näyttelyesineistön ympärille tuotetusta virtuaalisesta ja fyysisestä maisemasta ja rakenteista sekä näyttelyn tieteellisestä sisällöstä.

Visuaalisesti vahvatunnelmaisessa näyttelyssä kävijällä oli mahdollisuus eläytyä suurimpien dinosaurusten mitataavaan ja ymmärtää, miksi dinosauruksista osa kehittyi niin suurikokoisiksi. Näyttely esitteli paleontologien tutkimusmenetelmiä ja sitä, miten dinosaurukset näkyvät nykyajassa. Näyttelyn tekstit olivat esillä myös selkokielellä, mikä toi Heureka kunniamaininnan Selkokeskuksen ”Vuoden selväsanainen” -kilpailussa vuonna 2019.

491 123 kävijää esilläoloaikana | 1 213 kävijää/päivä

Suunnitteilla olevat näyttelyt ja kohteet

Luonnonkatastrofit ja resilienssi

Luonnonkatastrofeja ja resilienssiä käsittelevän näyttelyn suunnittelua jatkettiin vuonna 2020. Immersivisiä tiloja ja vuorovaikutteisuutta yhdistävä näyttely käsittelee ihmisen ja äärimmäisten luonnonvoimien kohtaamisesta syntyvien katastrofien vaikutuksia, niihin varautumista ja niistä selviämistä sekä yhteisö-että yksilötasolla.

Näyttely tuotetaan yhteistyössä Bordos Art Worksin, Suomen Punaisen Ristin ja Hanken School of Economicsin kanssa. Hanketta tukevat Maa- ja vesitekniikan tuki ry, Huoltovarmuuskeskus ja Suomen Pelastusalan Keskusjärjestö SPEK. Lisäksi Jenny ja Antti Wihurin rahasto on myöntänyt apurahan Luonnonkatastrofit ja resilienssi -ohjelman toteuttamiseksi.

Näyttely avataan syksyllä 2021.

Tekoäly ja robotiikka

Näyttelyhanke eteni näyttelykonseptin ja -kokemuksen suunnitteluun. Näyttely käsittelee ihmisen ja tekoälyn ohjaamien älykkäiden koneiden eli robotien vuorovaikutusta yksilötasolla, sekä laajemmin tekoälyn kehityksen yhteiskunnallisia ulottuvuuksia. Näyttely korvaa nykyiset Älykäs kaupunki- ja Kolikon tie -näyttelyt. Näyttelyn ja sen vaikuttavuusohjelman kumppaneina toimii useita alan yrityksiä ja johtavia organisaatioita.

Näyttely avataan huhtikuussa 2022.

Uutta päänäyttelyyn

Tiedettä pallolla -näyttelykohteelle suunnitellaan yhteistyökumppani Vaisala Oy:n kanssa uusia sisältöjä, jotka esitellään vuonna 2021.

Sähköä-näyttelyyn suunnitellaan yhteistyökumppani STEK:n kanssa uutta Fossiilivapaa Suomi -näyttelykohdetta, jossa pääsee kokeilemaan, miten Suomen energiantuotanto muutetaan riippumattomaksi fossiilista polttoaineista.

Lasten Heureka - leiki ja liiku

Tavoitteena on luoda Heurekan nuorimpia kävijöitä ja heidän perheitään palveleva näyttelykokonaisuus, jossa tiedepohjaisia oivalluksia voi kokea yhdessä leikkimällä ja liikkumalla.

Matkalle avaruuteen

Heureka on käynnistänyt ensimmäisen omatuotantotoisen avaruusnäyttelynsä esisuunnittelun. Avaruustutkimuksen tuloksia hyödyntävä ja avaruusteknologian mahdollisuuksia esittelevä näyttely on tarkoitus toteuttaa yhteistyössä suomalaisten ja kansainvälisten avaruusteknologian ja -tutkimuksen asiantuntijoiden sekä yritysten ja järjestöjen kanssa.

Musta tuntuu... -teos Heurekan edustalle

Heurekan ja STEK:n yhteistyössä järjestämän ideakilpailun sähköaiheisesta teoksesta voitti arkkitehti Pentti Kareoja ja kuvanveistäjä, graafinen suunnittelija Aimo Katajamäki ehdotuksellaan ”Musta tuntuu...”. Kilpailu järjestettiin Heurekan 30-vuotisjuhlan kunniaksi ja siihen osallistui 65 ideaa. Heurekan edustalle tulevan teoksen toteutussuunnittelu jatkuu vuonna 2021.

Planetaarion ohjelmisto

Planetaariossa on kaikille yli viisivuotiaille tarjolla katsottavaksi kolme elokuvaa. Vuonna 2020 Heureka-kan planetaariossa elokuvia näki 66 171 katsojaa, keskimäärin 39 katsojaa esitystä kohden. Koronavirus-tilanne huomioiden turvallisen planetaarioesityksen takaamiseksi planetaarion paikkamäärää supistettiin kesäkuusta lähtien 135 paikasta 63:een.

Ohjelmistossa jatkoi vuoden 2019 lopussa lanseerattu The European Southern Observatoryn (ESO:n) tuottama elokuva Elävä Aurinko (The Sun: Our Living Star), jossa syvennyttään mm. Auringon energian vaikutuksiin Maan fysiologisiin ilmiöihin sekä elämään Maan päällä.

Vuoden 2020 aikana planetaarioelokuvista vaihtui kaksi. Kesäkuussa ensi-iltansa sai Tähtien tuolla puolen (Beyond the Sun), jonka myötä ohjelmistosta poistui vuodesta 2018 esitetty Törmäyskurssilla. Kaiken ikäisille sopiva Tähtien tuolla puolen -animaatio-

tioelokuva kertoo tähtien välisistä eksoplaneetoista ja niiden tutkimuksesta.

Syyspäiväntasauksena 22.9.2020 ohjelmistoon tuli reykjavikilaiselle Perlan-planetaariolle tuotettu Aurora (Áróra) -elokuva, jonka tieltä väistyi Meren uumen -elokuva. Aurora kertoo avaruustiedettä, taidetta ja kansantaruja yhdistäen revontulista fysikaalisena ilmiönä sekä niiden tulkinnasta kansanperinteessä.

Syyskuusta lähtien torstai-iltojen viimeisen näytöksen elokuvaksi palautettiin ohjelmistosta aiemmin poistunut Yöperhosten salattu maailma. Lisäksi koululaisten avaruusviikoilla sekä perheille suunnatussa avaruusviikonlopputapahtumassa esitettiin ohjelmistossa aiemmin ollutta Pimeän aineen jäljillä -elokuvaa. Bis-seä ja tiedettä -aikuisten illassa esitettiin Elävä Aurinko -elokuvaa.

Planetaarion ohjelmisto, esitykset ja katsojamäärät vuonna 2020

Elokuva	Katsojaa	Esitystä	Katsojaa
Törmäyskurssilla (1.1.-13.3.)		186	10 264
Meren uumen (1.1.-21.9.)		390	17 145
Elävä aurinko (1.1.-31.12.)		565	23 736
Tähtien tuolla puolen (10.6.-31.12.)		355	10 111
Aurora (22.9.-31.12.)		170	4 107
Yöperhosten salattu maailma (24.9.-31.12.)		8	129
Pimeän aineen jäljillä (Avaruusviikot 3.-14.2.)		24	679

Kaikki yhteensä: 66 171 | Esityksiä yhteensä: 1 698 | Katsojaa/esitys: n. 39

Tapahtumat

Heurekan tapahtumat syventävät ja rikastuttavat tiedekeskuksen tarjontaa, nostavat esille ajankohtaisia teemoja sekä houkuttelevat uusia kävijöitä tieteiden pariin. Tapahtumat luovat kohtaamisia, laajentavat kävijöiden ymmärrystä eri aihepiireistä ja lisäävät kiinnostusta tieteeseen. Heurekan tapahtumissa tiede-elämyksiä luodaan uusilla, mieleenpainuvilla ja ennakkoluulottomilla tavoilla positiiviseen kävijäkokemukseen panostaen. Heureka järjestää tapahtumia perhekävijöille, koululaisille ja opiskelijoille, opettajille sekä aikuisyleisöille monien kumppaniensa kanssa.

Heurekassa järjestetään vuosittain keskimäärin 12 tapahtumaa ja 2–3 opettajailtaa. Perhekävijöille ja koululaisille suunnatuissa tapahtumissa on kokeellista ohjelmaa ja tekemistä: rakentelutyöpajoja, laboratorio- ja työpajaohjelmia, tiedeteatteri- ja Tiedettä pallolla -esityksiä, tietokilpailuja, kumppaneiden kokeilu- ja tutustumispisteitä

sekä asiantuntijakohtaisia. Vuosittain Heurekassa järjestetään 2–3 aikuisille suunnattua H18-tapahtumaa, joista Halloween- ja ystävänpäiväteemaiset tapahtumat ovat olleet suosituimpia. Opettajailtoja Heureka järjestää uusien näyttelyiden sekä hankkeiden puitteissa.

Koronapandemian vuoksi suuri osa vuodelle 2020 suunnitelluista tapahtumista, mukaan lukien jo perinteeksi muodostuneet Lasten lääketieteen päivä sekä Halloween-teemainen aikuisten ilta, siirrettiin järjestäväksi myöhemmin. Alkuvuonna oli mahdollista järjestää ainoastaan koululaisten avaruusviikot ja perheille suunnattu avaruusviikonloppu sekä yhdessä Sähkötekniikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK ry:n kanssa Sähkön päivä. Syksyllä järjestettiin Suoliston salaisuus -näyttelyn avajaistapahtuma, varhaiskasvatusta sekä Suoliston salaisuus -näyttelyyn kytkeytyvä opettajailta.

Suoliston salaisuus -bestsellerkirjan tekijät Giulia ja Jill Enders esiintyivät Heureka näyttelyn mediatilaisuudessa 9.10. ja avajaistapahtumassa 10.10.2020.

Oppimishjelmat ja oppimateriaalit

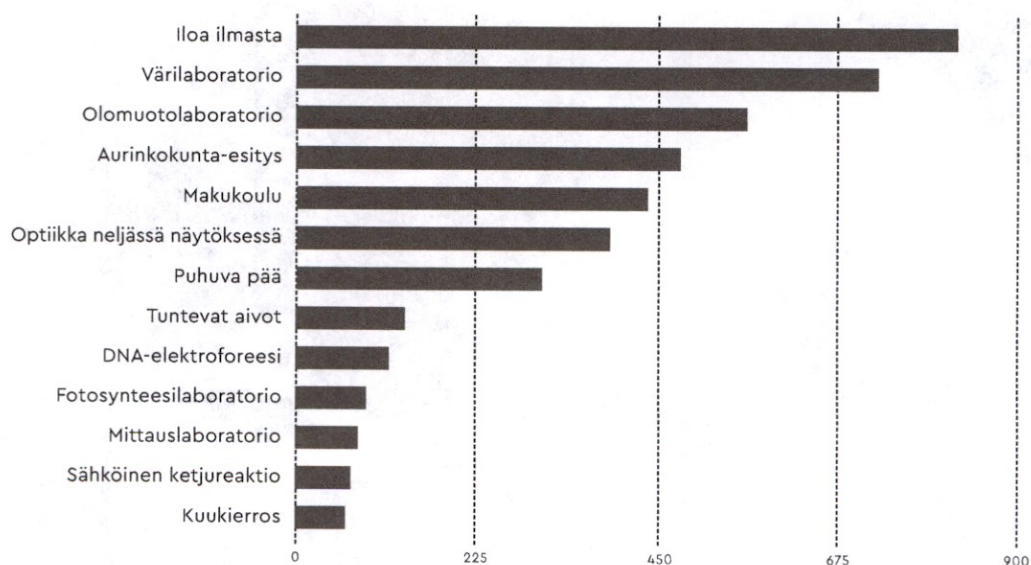
Heurekan oppimishjelmat ovat monialaisia, eri tieteisiin innostavia ja tiedekeskuskokemusta syventäviä toiminnallisia palveluita. Ohjelmat kannustavat lapsia ja nuoria STEAM-aloille (Science, Technology, Engineering, Arts and Mathematics). Ne kehittävät työelämä- ja vuorovaikutustaitoja sekä kykyä luovaan ongelmaratkaisuun.

Innoittajat vetävät ohjelmia monipuolisissa oppimisympäristöissä: Heurekan laboratorioissa, työpajoissa, Ideaverstaalla, Ahaa-ahjossa, tiedeteatterissa, näyttelyissä, Pop-up Heurekassa sekä Rottakoripallo- ja Tiedettä pallolla -näyttelykohteilla. Koulu- ja oppilaitosryhmät sekä yritykset voivat varata ohjelmia ennakoon. Ilman ennakkovarausta niitä esitetään yleisölle viikonloppuisin, iltaisin ja loma-aikoina. Liikkuvan Pop-up Heurekan ja muun outreach-toiminnan avulla Heurekan oppimishjelmien vaikutus ulottuu myös tiedekeskuksen ulkopuolelle. Vuonna 2020 tuotettiin yhteensä 34 uutta oppimishjelmaa etätiedeleireille, tapahtumiin, tiedekerhoihin ja kummiluokkaohjelmiin.

Heurekan oppimateriaalit tukevat oppimista kokemuksellisuuden, havainnoinnin, pohdinnan ja soveltamisharjoitusten kautta. Oppimateriaalit orientoivat ja syventävät Heureka-vierailua koulussa suoritettavien ennako- ja jälkitechtyvien avulla tai näyttelykäynnin yhteydessä toteutettavilla tehtävillä. Oppimateriaalit ovat ilmiölähtöisiä ja kokemuksellisia. Niiden oppimisnäkökulma moni- ja laaja-alainen. Oppimateriaalit tuotetaan yhdessä vaikuttavuusohjelmien kumppaneiden kanssa.

Vuonna 2020 verkossa tarjottiin syventäviä oppimateriaaleja ja tehtäviä kaikkiin vuoden aikana esillä olleisiin vaihtuviin näyttelyihin ja Suolistossa suhisee-, Kolikon tie- ja Sähkölä-näyttelyihin sekä Heurekan kivipuistoon ja tiedepuisto Galilein hyötykasvipolulle. Innovaatiopolku-, GeeniUs-, RePlay-, ESERO- sekä HSYn kiertoloushankkeissa tuotettiin oppimateriaalikonaisuuksia: käytännön työpajaohjeita ja syventävää tietoa teemoista. Koronapandemian kasvattamaan digitaalisten sisältöjen kysyntään Heureka vastasi Tempputehdas -palvelulla, ESERO-sisällöillä sekä monitieteisillä työpajaohjeilla, jotka tukevat itseohjautuvaa ja kokeellista oppimista.

Kouluryhmille ennakkovarattujen ohjelmien yleisömääriä vuonna 2020

Oppimishjelmiä pidetään ennakkovarattavina esityksinä erityisesti kouluryhmille. Ohjelmia on myös avoimina yleisöesityksinä vapaa-ajankävijöille. Näistä ns. walk-in laboratoriokokeisiin osallistui vuonna 2020 noin 8 700 Heureka-vierailijaa, tiedeteatteriesityksiä näki noin 7 000 kävijää ja Tiedettä pallolla -esitykset keräsivät noin 2 250 katsojaa. Rottakoripallo oli jälleen Heurekan suosituin yleisöohjelma noin 21 000 katsojalla.

Ideaverstas

Ideaverstasta uudistettiin vuoden 2020 aikana sekä sisällöllisesti että koronaturvallisuuden näkökulmasta. Alueelle luotiin turvavälejä mahdollistavaa väljyyttä ja kohteita poistettiin. Kesäkuussa otettiin käyttöön uusi Rakenna kuularata -kohde. Toimintaa kehitettiin myös ekologisuus ja kierrätettävyys huomioiden vähentämällä ja uusiokäyttämällä materiaaleja.

Yhteistyössä Ideaverstaan kumppaneiden Sinellin ja Partcon (Elgood) kanssa muokattiin koronavuonna työpajoista verkkomateriaaleja ja toteutettiin automaatiota ja efektejä sisältänyt Halloween-teemainen kummitusnukkekotit Kauhutalo, joka oli esillä Heureka marraskuun ajan.

Oppimista kehittävät hankkeet

Heureka on mukana sekä kansallisissa että kansainvälisissä oppimista, opettamista ja opettajuutta kehittävässä hankkeissa. Tulevaisuuden työelämän sekä monialaosaamisen tarpeita silmällä pitäen hankkeissa luodaan ja levitetään tiedekasvatustalle ja -menetelmiä laaja-alaisen osaamisen, tulevaisuuden taitojen sekä ilmiölähtöisen tarkastelutavan opettamiseen ja oppimiseen. Vuonna 2020 Heureka oli mukana seuraavissa hankkeissa:

- **ESERO European Space Education Resource Office -hanke.** Jenny ja Antti Wihurin rahaston tukema ja Euroopan avaruusjärjestö ESA:n koordinoima hanke, jossa opettajien täydennyskoulutusten, tapahtumien sekä oppimateriaalikonaisuuksien avulla kasvatetaan STEM-osaamista Euroopan laajuisesti.
- **Tiedepääoman kartuttamisen toimintamallit -hanke.** Opetushallituksen rahoittamassa hankkeessa luotiin pilotoimalla toimivia ja skaalautuvia menetelmiä suomalaisten lasten ja nuorten tiedepääoman kartuttamiselle.
- **Suomen tiedekeskukset -verkoston tiedepääomaan perustuva vaikuttavuusohjelma,** jota rahoittaa opetus- ja kulttuuriministeriö.
- **GeeniUs-hanke,** jota rahoittaa Tieteen tiedotus ry ja jonka tavoitteena on lisätä ymmärrystä geenitutkimuksesta ja geenipankeista oppimateriaalisällöin, työpajoin ja Pop-up Heurekan tiedeshown kautta.
- **Finix-hanke,** jota rahoittaa Suomen Akatemia ja jossa suomalaiset tutkijat vastaavat tekstiili- ja muotiteollisuuden muutostarpeisiin.
- **RePlay-hanke,** jota rahoittaa Euroopan komission EIT Raw Materials. Hankkeessa esitellään elektroniikkajätteen kierrättämistä ja hyötykäytön mahdollisuuksia taiteilija Marko Timlinin kineettisen Skannereiden orkesteri -veistoksen sekä oppimateriaalien ja työpajojen avulla.
- **StarT-hanke,** jota koordinoi Luma-keskus Suomi.
- **TuKoKe-hanke,** jota koordinoi Kehittämiskeskus Opinkirjo ja Tekniikan Akateemiset TEK.

Tämän lisäksi Heurekalla on edustaja kansallisessa LUMA-neuvottelukunnassa ja Tiedeopetusyhdistyksen hallituksessa sekä Heureka edustaa Suomea ESA:n koulutusalan Advisory Board on Education -neuvottelukunnassa.

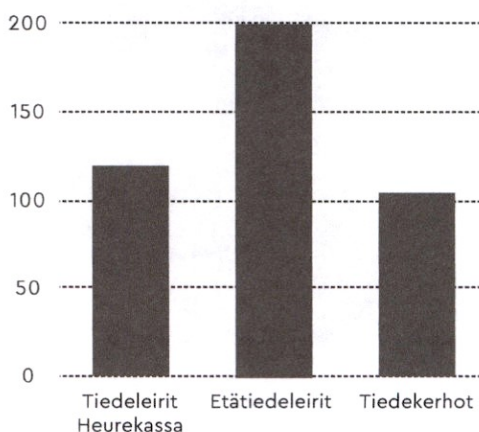
Heurekan tiedeleirit ja tiedekerhot

Koulujen loma-aikoina Heurekassa järjestetään monitieteisiä ja elämyksellisiä leirejä, jotka innostavat lapsia ja nuoria tieteen ja teknologian pariin. Vuoden 2020 talvilomaviikolla 8 järjestettiin 7–12-vuotiaille kahden päivän mittaisia päiväleirejä. Heurekassa pidettävät kesän tiedeleirit jouduttiin perumaan koronapandemian takia. Kesän tiedeleirien tilalle luotiin poikkeusoloissa kuitenkin uusi Heurekan etätiedeleirit -konsepti, jota pilotoitiin keväällä ja toteutettiin alkukesän suosituilla leiriviikoilla 23–26. Syyslomaviikoilla 42 ja 43 jatkettiin kesällä hyväksi todettujen etätiedeleirien toteutusta kahdella teemalleirillä: Solut ja olomuodot sekä Kemiaa ja taidetta. Syyslomien etäleirien yhteyteen luotiin valmiit tarvikepaketit, joita osallistujat pystyvät halutessaan hankkimaan Heureka Shopista.

Heurekan tiedekerho tarjoaa harrastustoimintaa 7–12-vuotiaille torstai-iltapäivisin. Tiedekerhossa lapset tutustuvat vuorovaikutuksessa toistensa kanssa tieteellisiin ilmiöihin kokeilujen, havainnoinnin, tutkimusten, ilon ja oivaltamisen kautta. Keväällä tiedekerhot keskeytettiin koronapandemian vuoksi, mutta syksyllä toimintaa oli mahdollista jatkaa turvallisuus huomioiden. Syksyn tiedekerhosta kaksi viimeistä kertaa pi-

dettiin etäkerhona koronatilanteen kiristyttyä. Lisäksi Heurekan outreach-tiedekerhoa pidettiin keväällä Vantaan Ylästön koululla.

Tiedeleirien ja -kerhojen osallistujamäärät 2020

Heurekan tiedeleireille ja etätiedeleireille osallistui yhteensä 320 lasta. Tiedekerhoihin Heurekassa osallistui 75 lasta ja outreach-tiedekerhoihin 30 lasta.

Kumppanit merkittäviä kouluvierailuiden tukijoita

Vuonna 2020 Heurekassa vieraili yritysten ja säätiöiden tuella yhteensä 3 294 koulu- ja päiväkotikäikäistä lasta, 24 % kaikista kouluryhmävierailijoista. Koronaviruspandemiasta johtuen osa marras-joulukuulle aikataulutetuista kummiluokkavierailuista siirtyi vuodelle 2021.

Vaasan Oy mahdollisti 50, Henry Fordin säätiö 50 ja STEK 50 suomenkielisen koululuokan vierailun. Lisäksi Svenska kulturfonden tarjosi vierailun 50 päiväkotiryhmälle ja Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne 20 ruotsinkieliselle luokalle. Näihin kummiluokkavierailuihin sisältyivät edestakaiset bussimatkat, sisäänpääsyliput Heurekaan ja tukijan kanssa yhteistyössä suunniteltu työpaja.

Vaasan Oy:n kanssa suunniteltu Pellolta pöytään -työpaja oli sidoksissa Pellolta avaruuteen -näyttelyyn ja siihen osallistui 1 212 oppilasta. Henry Fordin

säätiön mahdollistamaan Väkky-työpajaan osallistui 640 oppilasta. STEK:n Sähköistä kaupunki -työpajoissa vieraili 1 048 oppilasta. Svenska kulturfondenin päiväkotivierailuista ehti ennen koronasulkua toteutua vain muutama, joten Värilaboratorioon osallistui 67 lasta. Stiftelsen Brita Maria Renlunds minnen tarjoamista Tiedepäivä Heureka -vierailuista, joihin sisältyy sekä Olomuoto-laboratorio että Iloa ilmasta -tiedeteatteriesitys, ehdittiin toteuttaa vain yksi varaus 22 oppilaalle.

Lisäksi Pop-up Heureka vieraili Svenska kulturfondenin tuella alkuvuodesta kymmenessä ruotsinkielisessä koulussa Pohjanmaalla tavoittaen 2 974 oppilasta. STEK:n tuella tehtiin Jyväskylän seudulle kymmenen päivän koulukiertue, jolle osallistui seitsemällä koululla sekä paikan päällä että striimattuina toteutettuihin esityksiin yhteensä 2 972 oppilasta ja opettajaa. Lisäksi STEK tarjosi 15 luokalle (326 oppilaalle) sisäänpääsyn ja osallistumisen sähköaiheisiin ohjelmiin 23.1.2020 Heurekaan vietettyyn Sähkön päivä -tapahtumaan.

Kansainvälinen Heureka

Heureka osallistuu tiedekeskusten kansainväliseen yhteistyöhön taatakseen toimintansa korkean tason, kehittääkseen alaa sekä edistääkseen näyttelyidensä ja palvelujensa vientiä.

Heureka on ollut aktiivisesti luomassa kansainvälistä näyttelytuotantoyhteistyötä. Yhdessä tuottamalla pyritään lisäämään suunnittelun resursseja, jakamaan tuotantokustannukset ja takaamaan näyttelyn laaja kansainvälinen levitys ilman väliarastointia.

Suoliston salaisuus -näyttely, joka avattiin Heurekassa 10.10.2020, tehtiin eurooppalaisena yhteistyönä Lisabonin Ciência Viva ja tuotannosta päävastuussa olleen Pariisin La Cité des Sciences et de l'Industrien kanssa. Samoien tiedekeskusten yhteistyöllä vuon-

na 2014 tuotettu Heureka tulee hulluksi -näyttely on jatkanut Minnesotan tiedekeskuksen organisoimana Pohjois-Amerikan kiertuettaan nimellä Mental Health: Mind Matters. Näyttely avattiin lokakuussa 2020 Fort Collins Museum of Discoveryssä, Coloradossa.

Heureka on Euroopan avaruusjärjestö ESA:n rahoittaman Nordic ESERO (European Space Education Resource Office) -organisaation kansallinen yhteyspiste Suomessa ja edustettuna myös ESA:n koulutusalan neuvottelukunnassa.

Heureka on mukana European Institute of Innovation and Technologyn rahoittamassa elektroniikkajätteen kierrättämistä käsittelevässä RePlay -hankkeessa.

Heureka on seuraavien kansainvälisten yhteistyöjärjestöjen jäsen:

Association of Science-Technology Centers (ASTC, Kansainvälinen tiedekeskusliitto)
EIT Raw Materials (Euroopan innovaatio- ja teknologiainstituutin raaka-ainekonsortio)
European Network of Science Centres and Museums (ECSITE, Euroopan tiedekeskusliitto)
Nordisk Science Center Association (NSCA, Pohjoismaiden tiedekeskusliitto)
The Asia Pacific Network of Science & Technology Centres (ASPAC, Aasian tiedekeskusliitto)
International Council of Museums (ICOM, Kansainvälinen museoneuvosto)
Giant Screen Cinema Association (GSCA, Kansainvälinen superelokuvateatteriliitto)
Euromax (Euroopan superelokuvaaliitto)
International Planetarium Society (IPS, Kansainvälinen planetaarioyhdistys)
Immersive Media Entertainment, Research, Science & Arts (IMERSA, immersiiivisen median yhteisö)
Nordisk planetariumforening (NPF, Pohjoismaiden planetaarioyhdistys)
European Science Events Association (Eusea, Euroopan tiedetapahtumien järjestäjien liitto)
Visitor Studies Association (VSA, Kävijätutkimusseura)

Heureka on aktiivinen erityisesti ASTC:n, ECSITEn, ICOM:n ja NSCA:n toiminnassa. Heurekan toimitusjohtaja Tapio Koivu oli ECSITEn hallituksen jäsen ja rahastonhoitaja toukokuun loppuun saakka. Hänen jälkeensä toimitusjohtajaksi tullut Mikko Myllykoski otti vastaan hallituspaikan, ja jatkoi myös tehtävänsä järjestön vuosikonferenssin ohjelmatoimikunnan puheenjohtajana. Näyttelypäällikkö Carina Jaatinen toimi ICOM:n kansainvälisen hallituksen jäsenenä. Viestintä- ja palvelujohtaja Heli Ainoa toimii NSCA:n hallituksessa.

Henkilöstö ja organisaatio

Tiedekeskussäätiön palveluksessa oli vuoden 2020 lopussa 65 vakituista (2019: 65) ja 6 (10) määräaikaista työntekijää sekä 14 (23) tuntityöntekijää. Henkilötyövuosien kokonaismäärä oli 70 (77). Lisäksi Heurekassa työskenteli vuoden aikana muutama oppivelvollisuus- ja työharjoittelija sekä kolme siviilipalvelushenkilöä. Henkilöstökulujen osuus kaikista kuluista oli 42 % (42 %) eli 3,8 (4,8) miljoonaa euroa. Koronavirustilanteesta johtuva sulkuaika pienensi henkilötyövuosien määrää ja siten myös henkilöstökuluja.

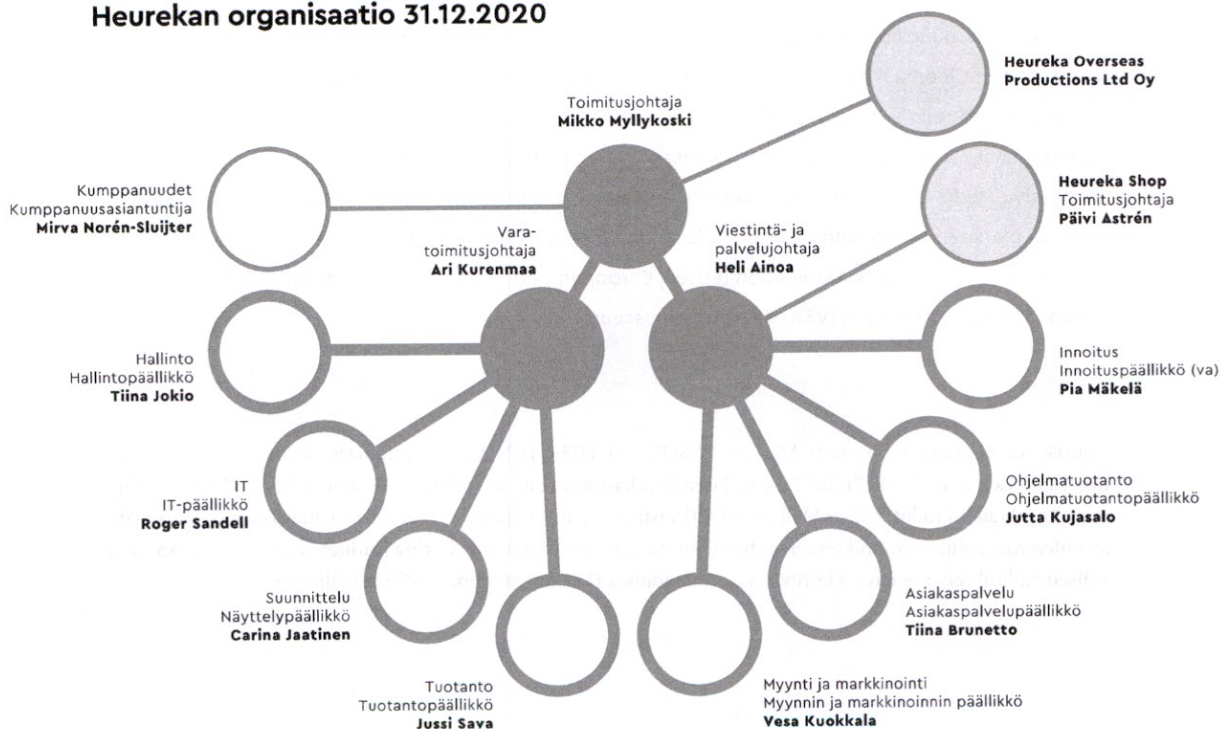
Sairauspoissaolopäiviä oli 10 (9) päivää/henkilö. Valtakunnallisesti kaikkien palkansaajien vastaava luku on viimeisimmän tiedon mukaan 9,5 (Tilastokeskus 2019). Työhyvinvointi on ollut strategisena painopisteenä vuosina 2019–2020. Henkilöstölle tehtiin vuonna 2019 työhyvinvointikysely, jonka pohjalta järjestettiin esimiehille ja työntekijöille hyvinvointikoulutuksia. Kevään 2020 koulutuksia jouduttiin siirtämään vuodelle 2021. Työhyvinvointikysely järjestetään uudestaan koulutuksen jälkeen, jolloin tuloksia voidaan verrata edelliseen kyselyyn. Syksyllä 2020 henkilöstölle tehtiin

myös yhteistyössä työterveyshuollon kanssa työterveyskysely, jonka avulla kartoitettiin henkilöstön työhyvinvointia haastavana koronavuonna.

Koronavirustilanteen takia vapaaehtoistoiminta keskeytettiin maaliskuussa. Alkuvuoden aikana Heurekan toiminnassa ehti olla mukana kaikkiaan 49 vapaaehtoista. Alkuvuoden aikana ehdittiin tehdä yhteensä 1 331 (5 646) vapaaehtoistuntia. Toiminta elvytetään heti, kun koronavirustilanne sen sallii.

Koronavirustilanne vaikutti merkittävästi myös järjestettävien koulutusten määriin. Merkittävimpiä koulutuksia olivat kuitenkin asiakaspalvelussa työskenteleville järjestetty Puhe-Judo -koulutus sekä esimiehille järjestetty Etätyön johtaminen -koulutus. Osa koulutuksista siirrettiin vuodelle 2021. Yksiköiden omien täydennys- ja päivityskoulutusten lisäksi henkilökunnalle järjestettiin tunnin kestäviä perjantaiseminaareja, joista suuri osa toteutettiin etäyhteyksillä. Tilaisuudet ovat merkittävä koulutuksen ja sisäisen tiedottamisen väylä. Perjantaiseminaareja järjestettiin vuoden 2020 aikana 31.

Heurekan organisaatio 31.12.2020

Tiedekeskussäätiön taustayhteisöt

Aalto-yliopisto	Suomen ammattiliittojen keskusjärjestö SAK
Elinkeinoelämän keskusliitto EK	Tieteellisten seurain valtuuskunta
Helsingin yliopisto	Työ- ja elinkeinoministeriö
Opetusalan ammattijärjestö OAJ	Valtiovarainministeriö
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Vantaan kaupunki

Tiedekeskussäätiön hallitus 31.12.2020

Kimmo Kiljunen
Puheenjohtaja

Susanna Blomqvist
Markku Kuula
Sari Lindblom (vpj)
Anniina Pylsy

Lea Ryyänen-Karjalainen
Samuli Siltanen
Vesa Välimäki
Riikka Åstrand

Tiedekeskussäätiön valtuuskunta 31.12.2020

Kaarle Hämeri
Puheenjohtaja

Juha Antila
Tiina Hanhike
Riikka Heikinheimo
Vesa Heiska
Ilari Hetemäki
Laura Häggblom
Kirsi Jääskeläinen
Riitta Juntunen
Anneli Karhunen (vpj)
Mervi Karikorpi

Kari Kinnunen
Ari Koskinen
Kaarlo Kähärä
Sirpa Lahti
Markku Leskelä
Tapio Lokki
Ulla Länsiharju
Jouko Narikka
Yrjö Neuvo
Varpu Peltonen

Pasi Pesonen
Pekka Pihola
Mirkka Raninen
Iida Rekunen
Marja-Liisa Riekkola
Heikki Sipiläinen
Carl-Georg Träskman
Matti Virkkunen

Heurekan kunniajäsenet 1989–2020

Eeva Ahtisaari
Kalevi Alén
Kaarina Dromberg
Jan Fast
Leif Fast
Paul Fogelberg
Jarkko Hautamäki
Erkki Huurtamo
Jouko Joensuu
Matti Karjalainen
Toivo Katila

Timothy Kopra
Erkki Kurenniemi
Lauri Lairala
Olli Lehto
Martti Lipponen
Olli Lokki
Tapio Markkanen
Hannu I. Miettinen
Carl G. Nordman
Heikki Oja
Ernst Palmén

Simo Parpola
Per-Edvin Persson
Maija Pohjakallio
Yrjö Pessi
Harry Pyykkö
Timo Relander
Päivi Setälä
Riitta Uosukainen
Paavo Uronen
Matti Virtanen
Johan Wrede

Talous

Tiedekeskus Heurekan toiminnasta vastaa Tiedekeskussäätiö sr. Säätiön tulojen tukijalat ovat Vantaan kaupungin avustus käyttömenoihin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön yleisavustus. Vantaan avustus oli lähes 3,6 miljoonaa euroa ja opetus- ja kulttuuriministeriön yli 2,6 miljoonaa euroa. Säätiön oman toiminnan tuotoista keskeisin on pääsylipputuotot. Muita merkittäviä omia tuottoja ovat kumppanuustuotot, vuokrat sekä tiedeleirit ja -kerhot. Lisäksi tiedeyhteisön tuottaman tutkimustiedon merkittävä osuus sekä elinkeinoelämän tuki ovat Heurekan toiminnalle elintärkeitä. Näiden toimintojen huomattava arvo jää varsinaisen tilinpidon ulkopuolelle.

Oman toiminnan tuotot puolittuivat edellisestä vuodesta. Taustalla on sekä koronavirustilanne että menestysvuosi 2019. Oman toiminnan tuottojen osuus jäi 34 % kaikista tuotoista. Pääsymaksutuottojen osuus koko toiminnan rahoituksesta oli vain 21 %. Keskimääräinen pääsymaksutulo kävijää kohden nousi 3 %

ja oli 11,58 euroa. Kävijämäärien lasku pienensi myös vuokratuottoja. Kumppanuustuotot kuitenkin nousivat edellisvuodesta.

Koronapandemiasta huolimatta säätiö pystyi välttämään alijäämän. Tähän vaikutti merkittävästi tehdyt toimenpiteet, joista osa koski tuntuvasti myös henkilöstöä. Myös ennen koronavirustilanteen eskaloitumista saavutettu menestys kävijämäärissä helpotti talouden tasapainon saavuttamista. Oman pääoman osuus taseen loppusummasta vahvistui ja oli 49 % (41 %). Säätiö on edelleen velaton. Myös investointien määrää karsittiin vuoden aikana ja niitä tehtiin yhteensä 0,3 miljoonalla eurolla. Oman pääoman ja kassavarojen tilanne auttaa omalta osaltaan selviämään koronapandemian vaikeuttamasta vuodesta 2021.

Tiedekeskussäätiön tilintarkastajana on toiminut tilintarkastusyhteisö BDO Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan Pertti Hiltunen, KHT.

Heurekan rahoitusrakenne vuonna 2020

Oman toiminnan tuotot	€	%
Pääsymaksut	1 960 414,58	20,7 %
Vuokratuotot	176 830,75	1,9 %
Yritysyhteistyö	349 400,00	3,7 %
Kohdetuotot	407 559,00	4,3 %
Vientitoiminnan tuotot	70 635,26	0,7 %
Muut tuotot	231 646,94	2,5 %
Yhteensä	3 196 486,53	33,8 %

Varsinaiseen toimintaan kohdistuvat avustukset	€	%
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	28,2 %
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	38,0 %
Yhteensä	6 253 973,52	66,2 %

Rahoitus yhteensä	9 450 460,05	100 %
--------------------------	---------------------	--------------

Tunnusluvut

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut on määritelty Heurekan, opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Vantaan kaupungin välisessä aiesopimuksessa Heurekan toimintaedellytysten turvaamiseksi. Tunnusluvut on laskettu kolmen vuoden keskiarvoina. Tavoite on merkitty sulkuihin.

Toimintaa kuvaavat tunnusluvut	2018–2020
1. Heurekan kävijämäärä (>300 000)	273 313
2. Koululaiskävijöiden määrä (>55 000)	41 348
3. Suositeltavuus kävijätutkimuksessa (>82 %)	91
4. Pääkaupunkiseudun ulkopuolelta tulleet kävijät (>50 %)	56
5. Kävijöitä per henkilötyövuosi (>3 500)	3 620
6. Omarahoitusosuus (>43 %)	42
7. Taloudellinen tulos (>0 euroa)	499 525
8. Omavaraisuusaste (>20 %)	40
9. Kohdennettu ulkopuolinen rahoitus (>500 000 euroa tuloutettu vuodessa)	814 743
10. Tytäryhtiöiden yhteenlaskettu liikevaihto (>2,2 milj. euroa)	2 092 137

Tuloslaskelma

	2020	2019
Tuotot		
Pääsymaksut	1 960 414,58	4 730 124,85
Vuokratuotot	176 830,75	577 787,75
Yritysyhteistyön tuotot	349 400,00	225 640,00
Muut oman toiminnan tuotot	559 213,75	955 883,76
Tuotot yhteensä	3 045 859,08	6 489 436,36
Kulut		
Näyttelyt ja suunnittelu	-1 884 546,70	-2 648 811,78
Tuotanto	-585 505,88	-798 392,84
Ohjelmatuotanto	-721 496,58	-1 084 630,23
Myynti ja markkinointi	-772 277,66	-1 027 044,25
Asiakaspalvelu	-263 589,07	-454 340,13
Innoitus	-478 827,21	-675 260,66
IT	-349 151,30	-380 203,84
Johto ja hallinto	-1 173 457,31	-1 321 366,73
Kiinteistö ja puisto	-2 534 369,45	-2 735 782,68
Vientitoiminnan kulut	-79 029,54	-59 570,86
Poistot	-352 444,20	-338 055,90
Kulut yhteensä	-9 194 694,90	-11 523 459,90
Kulujäämä	-6 148 835,82	-5 034 023,54
Rahoitustuotot ja -kulut	142 748,89	-11 617,17
Oman toiminnan kulujäämä	-6 006 086,93	-5 045 640,71
Avustukset		
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	2 643 000,00
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	3 561 412,80
Avustukset yhteensä	6 253 973,52	6 204 412,80
Tilikauden yli-/alijäämä	247 886,59	1 158 772,09

Tase

	31.12.2020	31.12.2019
Vastaavaa		
Pysyvät vastaavat		
Pitkävaikutteiset menot	601 409,50	568 292,13
Aineelliset hyödykkeet	1 225 281,26	1 329 704,19
Osakkeet ja osuudet	242 739,10	242 739,10
Pysyvät vastaavat	2 069 429,86	2 140 735,42
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset	150 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset	519 010,63	621 831,48
Rahat ja pankkisaamiset	1 683 384,14	1 894 162,86
Vaihtuvat vastaavat	2 352 394,77	2 515 994,34
Vastaavaa	4 421 824,63	4 656 729,76
Vastattavaa		
Oma pääoma	2 165 308,88	1 917 422,29
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma	2 256 515,75	2 739 307,47
Vastattavaa	4 421 824,63	4 656 729,76

Kumppanit ja tuki

Heureka tekee pitkäjänteistä yhteistyötä useiden organisaatioiden kanssa. Kumppaneiltaan Heureka saa sekä rahoitusta että arvokasta asiantuntemusta. Kumppaneilla on keskeinen rooli myös tiedeviestintää tukevana kanavana. Heureka tekee aktiivisesti yhteistyötä myös yhteiskuntavastuullisten organisaatioiden kanssa, jotka jakavat kiinnostuksen tieteeseen ja haluavat omalta osaltaan tukea tiedepääoman kartuttamista, tiedekasvatusta ja tiedeviestintää.

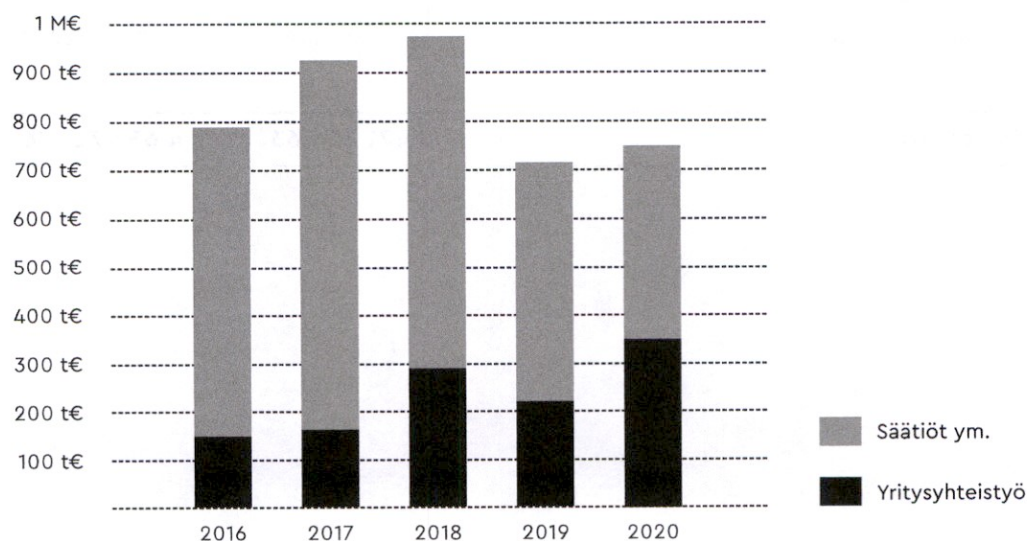
Vuonna 2020 Heurekassa luotiin uusia kumppanuusmalleja, joista keskeisin on osallistuminen vaikuttavuusohjelmiin. Kyseessä on usean vuoden ohjelmat, joissa kumppanit pääsevät tukemaan tiedekeskuksen monipuolista sisältöä. Vaikuttavuusohjelmaan sisältyy tyypillisesti tiedekeskusnäyttelyn lisäksi yleisö- ja sidosryhmätapahtumia, oppimateriaaleja ja työpajoja sekä monipuolista viestintää. Vaikuttavuusohjelman kumppaneilla on mahdollisuus osallistua Heurekan kumppanifoorumissa ohjelman ideointiin ja jakaa asiantuntemustaan heille keskeisestä tieteen tai teknologian alasta. Uuden mallin mukaisia kumppanuuksia solmittiin vuoden 2020 aikana erityisesti tekoälyä ja

robotiikkaa käsittelevälle vaikuttavuusohjelmalle, jonka tarjonta julkistetaan yleisölle keväällä 2022.

Heurekassa avattiin kesäkuussa 2020 SuperPUU-näyttely, jonka kumppaneita ja ideojia ovat ympäristöministeriö, Suomen Metsäsäätiö, Puuteollisuus ry, Metsä Wood, Stora Enso, UPM Plywood, Versowood, Isku ja Novart. Lokakuussa avautuneen Suoliston salaisuus -näyttelyn yhteistyökumppanina on Biocodex. Lisäksi Heurekan tapahtumatorilla nähtiin kotimaista ruokatuotantoa esitellyt Pellolta avaruuteen -näyttely, jossa kumppaneina olivat Vaasan Oy, Valio Oy, Ruukku ry, Lantmännen Agro, Luonnonvarakeskus (Luke), Kotitalousopettajien liitto, ProAgria, ELO – Suomalaisen ruokakulttuurin edistämissäätiö ja Lantmännen Unibake. Tiedettä pallolla -näyttelykohteen uudistusta ja erityisesti esitysisällön kehitystä päästiin jatkamaan Vaisalan tuella.

Edellä mainittujen lisäksi Heureka teki yhteistyötä useiden muidenkin yritysten ja yhteisöjen kanssa. Pitkäaikaisia kumppaneita ovat Linde (ent. AGA), Suomen Rahapaja ja Vaisala.

Yritysten, säätiöiden ja muiden tahojen tuki Heurekalle vuosina 2016–2020

Heurekaa vuonna 2020 tukeneet yritykset ja yhteisöt

Aivoliitto ry	S-market/HOK-Elanto
Biocodex Oy	Sappi Finland Oy
Elgood Oy	Sinelli Oy
Helsingin seudun ympäristöpalvelut kuntayhtymä HSY	Stiftelsen Brita Maria Renlunds minne
Henry Fordin säätiö	Strategisen tutkimuksen neuvosto STN
Huoltovarmuuskeskus	Stora Enso Oyj
Isku Oy	Stora Enso Wood Products Oy Ltd
Janssen-Cilag Oy	Suomen itsenäisyyden juhlarahasto SITRA
Jenny ja Antti Wihurin rahasto	Suomen pelastusalan keskusjärjestö SPEK
Jujo Thermal Oy	Suomen Metsäsäätiö
Korkeasti koulutettujen työttömyyskassa KOKO	Suomen Punainen Risti
Kontram Oy	Suomen Rahapaja Oy
Maa- ja vesitekniikan tuki ry	Svenska kulturfonden
Metsä Board Oy	Sähkötekniikan ja energiatehokkuuden edistämiskeskus STEK ry
Metsä Fibre Oy	Tekniikan Akateemiset TEK
Metsäteollisuus ry	Tieteen tiedotus ry
Metsä Wood	UPM Kymmene Oyj
Neste Oyj	UPM Plywood Oy
Novart Oy	Vaasan Oy
Opetus- ja kulttuuriministeriö	Vaisala Oyj
Opetushallitus	Valio Oy
Oy Aga Ab	Vapo Oy
Oy Essity Finland Ab	Versowood Group Oy
Puutuoteteollisuus ry	Ympäristöministeriö

Kiinteistö Oy Tiedepuisto

Heurekan kiinteistön omistaa Kiinteistö Oy Tiedepuisto, jonka kaikki osakkeet ovat Vantaan kaupungin omistuksessa. Kiinteistön peruskorjaukset jatkuivat edelleen vuonna 2020. Ilmanvaihdon peruskorjaus aloitettiin. Työ jatkuu syksyllä 2021 ja kestää alkuvuoteen 2022. Tiedepuisto Galilein yläpihan laatoitus saatiin valmiiksi keväällä. Viimeisetkin toimistotilat saatiin peruskorjattua syksyn aikana. Alkuperäisiä valaistus-, sähkö- ja automaatiojärjestelmiä uusittiin ja tämä työ jatkuu vielä vuonna 2021.

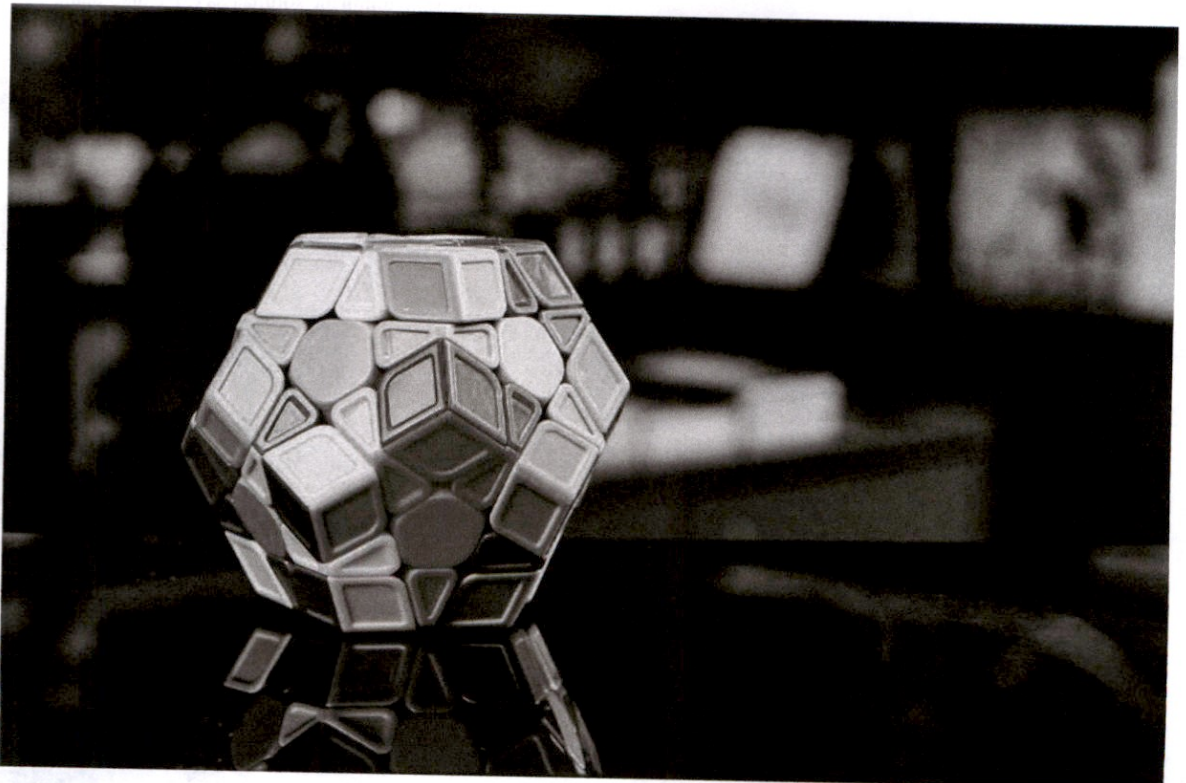
Tiedekauppa Magneetti Oy

Tiedekeskussäätiön omistama Tiedekauppa Magneetti Oy toimii osana Heurekan palvelukonseptia. Yhtiöllä oli vuonna 2020 Heureka Shop -nimellä toimivia myymälöitä tiedekeskus Heurekassa ja Kampin kauppakeskuksessa Helsingin keskustassa. Myymälöiden lisäksi yhtiöllä on verkkokauppa osoitteessa heurekashop.fi. Kauppakeskus Iso Omenan ja Amos Rexin myymälät suljettiin vuokrasopimuksien päätyttyä alkuvuodesta 2020. Kauppakeskus REDIn liiketila on edelleen yhtiön hallinnassa, mutta liike oli koko vuoden suljettuna vähäisen asiakasmäärän takia.

Vuonna 2020 Tiedekauppa Magneetin liikevaihto oli 0,8 miljoonaa euroa. Liikevaihto laski edellisvuodesta 62 %. Koronapandemian seurauksena yhtiön myymälät suljettiin kokonaan keväällä ja henkilöstö jouduttiin lomauttamaan määräajaksi. Pandemia vaikutti yhtiön liiketoimintaan koko loppuvuoden ajan, sulkien Heurekan myymälän toistamiseen joulukuussa.

Normaalin myymäläliiketoiminnan estyessä yhtiö panosti voimakkaasti verkkokaupan toimintaan. Systemaattista käyttäjäanalyysia tehtiin maaliskuusta alkaen koko loppuvuoden ajan yhteistyössä Crazy Diamonds Oy:n kanssa. Verkkokauppaa kehitettiin asiakasystävällisemmäksi lisäämällä mm. maksu- ja toimitusvaihtoehtoja sekä lahjakortin ja paketoinnin ostomahdollisuus. Verkkokaupan myynti kolminkertaistui edellisvuodesta.

Uusina toimintamuotoina kokeiltiin Heurekan etätie-deleirien tarvikepakettien myymistä Heurekan Shopin verkkokaupan kautta sekä mahdollisuutta varata aika yksityisostoksille myymälöiden ollessa suljettuina. Molemmat kokeilut osoittautuivat onnistuneiksi ja niitä jatketaan vuonna 2021.

Heureka Overseas Productions Ltd Oy

Tiedekeskussäätiön omistama tytäryhtiö Heureka Overseas Productions Ltd Oy (HOP) tukee Tiedekeskussäätiön toimintaa vuokraamalla ja myymällä Heureka näyttelyitä ja yksittäisiä kohteita sekä myymällä ohjelmalveluita ja konsultointia. Yhtiön liikevaihto vuonna 2020 oli noin 0,4 miljoonaa euroa. HOP:n toiminnan kautta Heureka näyttelyihin tutustui ulkomailla vuoden 2020 aikana noin 133 000 kävijää.

Heureka omaa tuotantoa oleva Aivot narikasta! -näyttely vuokrattiin saksalaiseen Experimenta-tiedekeskukseen, jossa se avattiin lokakuun lopussa. Koronapandemian takia tiedekeskus suljettiin pian näyttelyn avauduttua, joten suurempi määrä yleisöä pääsee tutustumaan siihen vasta vuoden 2021 puolella.

Heureka tuottama 20X0 - Matka tulevaisuuteen -näyttely, joka myytiin vuonna 2018 Thaimaan kansalliseen tiedemuseoon (National Science Museum), on jatkanut esilläoloaan Thaimaassa. Myös Heureka tuottama Maan alle -näyttely, joka myytiin Tšekkiin vuonna 2015, on ollut edelleen siellä esillä.

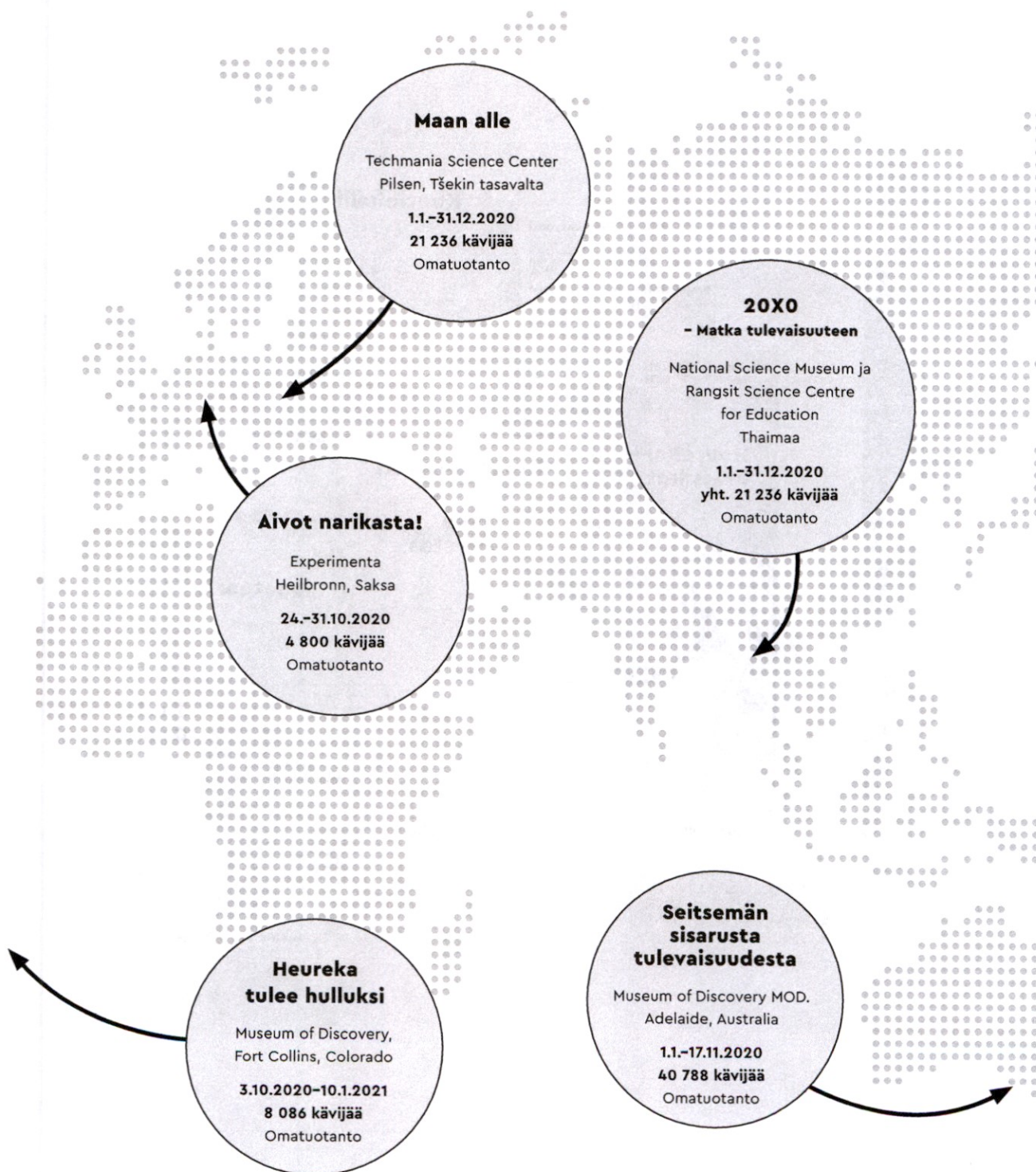
Heureka tulee hulluksi -näyttely jatkaa kiertuetta Pohjois-Amerikassa nimellä Mental Health: Mind Matters. Vuoden 2020 aikana näyttely oli esillä Colorado Museum of Discovery -tiedekeskuksessa. Koronapandemian takia näyttelyn esilläolo peruuntui muissa tiedekeskuksissa.

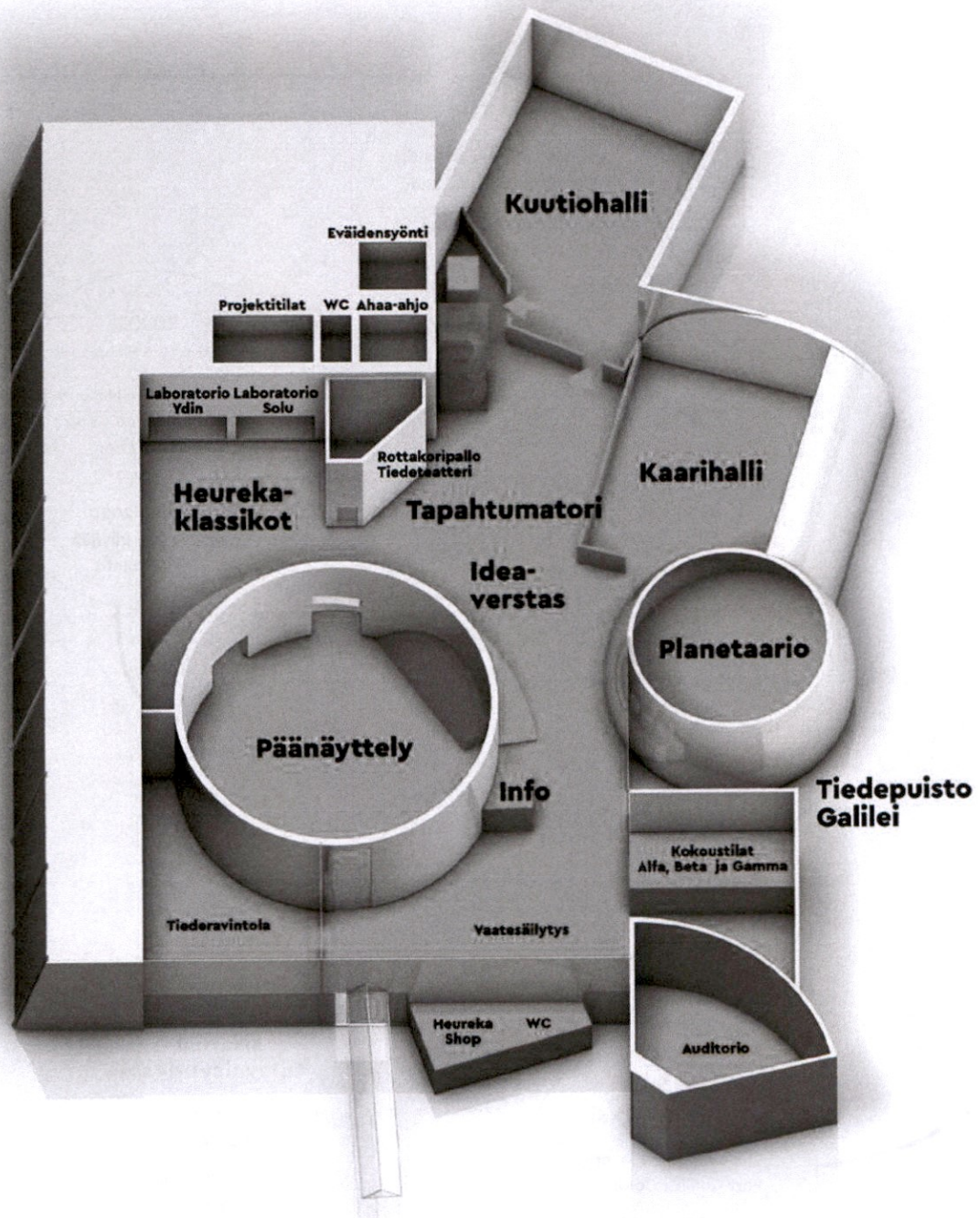
Seitsemän sisarusta tulevaisuudesta -näyttelyn konsepti myytiin vuonna 2019 australialaiselle MOD Museum of Discovery -tiedekeskukselle, joka muokkasi näyttelyn tarinan ja hahmot vuoden 2050 kuivuudesta kärsivän Australian tulevaisuuteen. Näyttely oli tiedekeskuksessa esillä 17.11.2020 asti, mutta koronapandemian ja tiedekeskuksen sulkemisen takia näyttelyyn on voinut tutustua 1.12.2020 alkaen digitaalisesti MOD:n verkkosivuilla. Näyttely voitti Australian museo- ja galleriayhdistyksen palkinnon (Museums and Galleries National Awards) vaihtuvien näyttelyiden kategoriassa ("Highly Commended").

Vuoden 2020 aikana HOP konsultoi ja järjesti työpajoja yhteensä kahdeksalle eri kulttuuri-, tiedekeskus- tai museoalan toimijalle kotimaassa (5) ja ulkomailla (3).

**HOP:n vuokraamien ja myymien näyttelyiden kävijämäärät
vuonna 2020 (yhteensä 133 026 kävijää)**

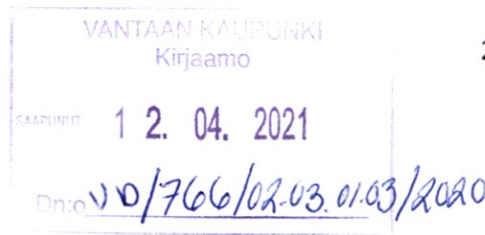
Heureka, suomalainen tiedekeskus

Tikkurila | PL 166 | 01301 Vantaa

Puh. (09) 85799

info@heureka.fi | www.heureka.fi

Vantaan kaupunki
Kielotie 14 A
01300 Vantaa

26.3.2021

Selvitys Tiedekeskussäätiön kaupunginavustuksen käytöstä vuonna 2020

Tiedekeskussäätiö esittää tilityksenä Vantaan kaupungille 10.4.2012 allekirjoitetun sopimuksen kohdan neljä mukaisesti seuraavaa.

Käyttömenojen kaupunginavustus

Varsinaisen toiminnan kulut tuloslaskelman mukaisesti

Näyttelyt ja suunnittelu	1 884 546,70
Tuotanto	585 505,88
Ohjelmatuotanto	721 496,58
Myynti ja markkinointi	772 277,66
Asiakaspalvelu	263 589,07
Innoitus	478 827,21
IT	349 151,30
Johto ja hallinto	1 173 457,31
Kiinteistön hoitomenot	899 346,57
Vuokra KOY Tiedepuisto	1 521 994,66
Muut vuokrat	113 028,22
Poistot	352 444,20
Yhteensä	9 115 665,36
Kaupungin avustuspäätös	3 593 973,52
Saatu tilikauden aikana	3 593 973,52

Sopimus perustuu aiesopimuksessa ja sen lisäpöytäkirjassa sovittuun kaupungin avustukseen, jolla on tarkoitus tukea Tiedekeskussäätiön Vantaalla ylläpitämän Tiedekeskus Heureka toimintaa.

Sopimuksen mukaan säätiön on toiminnassaan huolehdittava siitä, ettei Vantaan kaupungin avustusta käytetä miltään osin kaupungin ulkopuolella tapahtuvaan tiedekeskustoimintaan taikka säätiön tai sen tytäryhtiön harjoittaman muun toiminnan tappiollisuuden kattamiseen. Kaupungin avustus kohdistetaan ensisijaisesti säätiön Kiinteistö Oy Tiedepuistolle suorittamaan vuokranmaksuun. Mikäli vuokran määräytymiseen liittyvissä perusteissa tapahtuu olennaisia muutoksia, joiden perusteella säätiön vuokranmaksukyky vaarantuu, sitoutuvat osapuolet neuvottelemaan ratkaisusta ennen muihin toimiin ryhtymistä.

Avustusta ei ole käytetty kaupungin ulkopuolella tapahtuvaan tiedekeskustoimintaan. Avustuksesta 1 521 994,66 euroa on käytetty Kiinteistö Oy Tiedepuiston vuokranmaksuun.

Sopimuksen mukaisten avustusten ulkopuolelle rajaama toiminta, kuten näyttelyiden vuokraus ulkomaille ja ulkomaiset erityisprojektit eivät sisälly avustuksen laskentaperusteiksi esitettyihin kustannuksiin.

Säätiön tilintarkastajat ovat tarkastaneet vuoden 2020 tilinpäätöksen. Tarkastuskertomus on liitteenä. Säätiön hallitus on hyväksynyt tilinpäätöksen 17.3.2021.

Säätiön toiminnalle on aiesopimuksessa asetettu strategiset tavoitteet, joiden toteutumista seurataan. Strategisten tavoitteiden toteutuminen on esitetty vuosikertomuksen sivulla 25.

Esitämme selvityksen Vantaan kaupungin hyväksyttäväksi.

Tiedekeskussäätiö sr

Ari Kurenmaa
Varatoimitusjohtaja

Liitteet:

Vuosikertomus, tilinpäätös, tilintarkastuskertomus ja tilintarkastajien lausunto Vantaan kaupungin avustuksen käytöstä 2020

Tiedekeskussäätiö sr
Tilinpäätös 31.12.2020

SISÄLLYSLUETTELO

	Sivu
Toimintakertomus	1
Konsernin tuloslaskelma	4
Konsernin tase	5
Tiedekeskussäätiön tuloslaskelma	6
Tiedekeskussäätiön tase	7
Tilinpäätöksen laadintaperiaatteet	8
Liitetiedot	8
Tilinpäätöksen allekirjoitukset	12
Käytetyt kirjanpitokirjat	13

TOIMINTAKERTOMUS

Olennaiset tapahtumat ja säätiön tarkoituksen toteuttaminen

Tiedekeskussäätiö sr on yleishyödyllinen yhteisö, joka vastaa tiedekeskus Heurekan toiminnasta. Tiedekeskussäätiö muodostaa konsernin, johon emosäätiön lisäksi kuuluvat kaksi täysin omistettua tytäryhtiötä: vientitoimintaa hoitava Heureka Overseas Productions Ltd Oy ja Tiedekauppa Magneetti Oy, jolla on Heureka Shop -nimellä toimivia myymälöitä.

Tiedekeskus Heurekassa vieraili vuoden 2020 aikana yhteensä 165 428 (vuonna 2019: 423 229) kävijää. Koulu- ja oppilaitoksista Heurekassa vieraili 13 644 kävijää eli 8 % kaikista kävijöistä (59 087, 14 %). Alle 6-vuotiaita oli vierailijoiden joukossa 23 462 (55 949). Aikuiskävijöitä oli 78 611, joka oli noin 58 % edellisvuotta (185 704) pienempi. Kävijämäärien merkittävän laskun taustalla on koronavirustilanne sekä poikkeuksellisen menestyksenkäs vuosi 2019. Koronaviruspandemian vuoksi Heureka jouduttiin pitämään vuonna 2020 suljettuna kaikkiaan 119 päivää. Erilaisten Heurekan ulkopuolella pidettyjen esitysten ja työpajojen myötä saavutettiin lisäksi lähes 8 000 Heureka-elämyksen kokijaa ympäri Suomen. Vientitoiminnan ansiosta Heurekan näyttelyitä näki Heurekan ulkopuolella vuoden 2020 aikana runsaat 130 000 näyttelyvierailijaa.

Tiedekeskus Heurekan tarjonta koostuu päänäyttelyalueen pidempiaikaisista näyttelyistä, vaihtuvista näyttelyistä kahdessa eri näyttelyhallissa, planetaarioelokuvista täyskupteatterissa, luovan rakentelun Idea-verstaasta sekä erilaisista oppimishjelmista ja tapahtumista. Palvelukokonaisuuteen kuuluvat myös Heureka Shop -myymälä ja Kanresta Oy:n ylläpitämä Tiederavintola.

Vuonna 2020 Heurekassa avattiin kaksi uutta isoa vaihtuvaa näyttelyä – omatuotantoinen puun supervoimia esittelevän SuperPUU kesäkuussa, ja suoliston merkitystä ihmisen hyvinvoinnille käsittelevä Suoliston salaisuus lokakuussa. Lisäksi tapahtumatorilla oli esillä kesäkuusta lokakuulle ruoan matkasta lautaselle kertova Pellolta avaruuteen -pienoisnäyttely. Myös tiedepuisto Galilein tarjontaa täydennettiin uusilla näyttelykohteilla.

Aiemmin avatuista näyttelyistä esillä oli maaliskuun puoliväliin saakka suuren suosion saanut Jättimäiset dinosaurukset ja syyskuun lopulle saakka Heurekan tuottama Aivot narikasta! -näyttely, joka sulkeutumisansa jälkeen lähti kansainväliseen vientiin. Lisäksi Heurekan näyttelyvalikoimaan kuuluivat edelleen fyysiikan ja havaintopsykologian ilmiöitä havainnollistava Heureka-klassikot sekä päänäyttelyalueen teemanäyttelyt Kiertotehdas, Älykäs kaupunki, Sähkölä, Suolistossa suhisee, Kolikon tie ja Tiedettä pallolla.

Planetaarion ohjelmistossa oli kolme elokuvaa, joista vuoden 2020 aikana vaihtui kaksi. Vuoden 2019 lopussa lanseerattu Elävä Aurinko -elokuva jatkoi ohjelmistossa koko vuoden ajan. Kesäkuussa ensi-iltansa sai tähtien välisistä eksoplaneetoista kertova Tähtien tuolla puolen -animaatioelokuva, jonka myötä ohjelmistosta poistui vuodesta 2018 esitetty Törmäyskurssilla. Syyspäiväntasauksena 22.9. ohjelmistoon tuli Aurora-elokuva, jonka tieltä väistyi Meren uumen -elokuva. Aurora kertoo revontulista fysikaalisena ilmiönä sekä niihin liittyistä uskomuksista ja myyteistä. Vuonna 2020 Heurekan planetaariossa elokuvia näki 66 171 katsojaa 1 698 eri esityksessä.

TIEDEKESKUSSÄÄTIÖ SR
y-tunnus 0602359-6

Heurekan yleisötapahtumat, joita tuotetaan omatuotantoina ja yhteistuotantoina kumppaneiden kanssa, syventävät Heurekan tarjontaa ja nostavat esille ajankohtaisia teemoja. Yleisötapahtumia järjestetään niin perhekävijöille, koululaisille kuin myös aikuisikäisille. Koronaviruspandemian vuoksi lähes kaikki vuoden 2020 yleisötapahtumat jouduttiin perumaan tai siirtämään.

Talous, rahoitus, tulevaisuuden näkymät ja riskit

Koronavirustilanne vaikutti merkittävästi oman toiminnan tuottoihin. Konsernin oman toiminnan tuotot olivat 4,1 milj. euroa, joka on edellisvuotta merkittävästi pienempi (9,1 milj. euroa). Pääsylimputulot olivat 59 % pienempiä kuin vuonna 2019 kävijämäärän merkittävästä laskusta johtuen. Vientitoimintaa harjoittavan Heureka Overseas Productions Ltd Oy:n liikevaihto laski 49 % ja oli 0,4 milj. euroa (0,8 milj. euroa). Tiedekauppa Magneetti Oy:n liikevaihto pieneni 62 % ja oli 0,8 milj. euroa (2,1 milj. euroa). Emosäätiön oman toiminnan tuotot olivat 3,0 milj. euroa (6,5 milj. euroa). Tiedekeskussäätiö sai opetus- ja kulttuuriministeriöltä yleisavustusta 2,660 milj. euroa ja Vantaan kaupungilta avustusta käyttömenoihin 3,594 milj. euroa.

Konsernin tulos oli alijäämäinen 28 tuhatta euroa (1,4 milj. euroa ylijäämää). Ylijäämää muodostui säätiöön sekä Heureka Overseas Production Ltd Oy:hyn. Oman pääoman osuus taseesta oli 44 % (39 %). Emosäätiön oman pääoman osuus oli 49 % (41 %). Emosäätiön ylijäämä oli 0,2 milj. euroa (1,2 milj. euroa).

Tiedekeskussäätiön luottolimiitin määrä on 0,6 milj. euroa, josta ei ole yhtään käytössä. Konsernin korollisen velan määrä laski ja oli 0,1 milj. euroa (0,2 milj. euroa).

Vuonna 2021 konsernin tuotot ovat riippuvuussuhteessa koronavirustilanteeseen. Tilanteen pitkittyminen alentaa merkittävästi tuottoja ja kannattavuutta. Merkittävimmät epävarmuustekijät konsernin toiminnassa liittyvät kävijämäärien kehitykseen. Myös näyttelyiden vientitoiminnassa on merkittäviäkin vuosittaisia heilahteluita.

Henkilöstö

Konsernissa oli vuoden 2020 lopussa työsuhteessa 69 vakituista (70), 7 määräaikaista (12) ja 23 tuntityöntekijää (32). Työsuhteista oli 70 % vakituisia kokoaikaisia, 7 % määräaikaista ja 23 % tuntityöntekijöitä. Henkilötyövuosien kokonaismäärä oli keskimäärin 77,5. Se oli 16,6 % pienempi kuin vuonna 2019 (92,9). Palkat ja palkkiot yhteensä tilikaudelta olivat 3,5 milj. euroa (4,6 milj. euroa).

Emosäätiössä oli vuoden 2020 lopussa työsuhteessa 65 vakituista (65), 6 määräaikaista (10) ja 14 tuntityöntekijää (23). Henkilötyövuosien kokonaismäärä oli keskimäärin 69,8. Se oli 9,6 % edellisvuotta (77,2) pienempi. Työsuhteessa olevien henkilöiden keski-ikä oli 43 vuotta. Palkat ja palkkiot yhteensä tilikaudelta olivat 3,2 milj. euroa (4,0 milj. euroa).

Hallinto

Tiedekeskussäätiön hallituksen muodostivat: puheenjohtaja Kimmo Kiljunen, varapuheenjohtaja Sari Lindblom sekä jäseninä Susanna Blomqvist, Markku Kuula, Anniina Pyly, Lea Ryyänen-Karjalainen, Samuli Silta, Vesa Välimäki ja Riikka Åstrand. Säätiön toimitusjohtajana oli Tapio Koivu 15.7.2020 asti. Mikko Myllykoski aloitti säätiön toimitusjohtajana 3.9.2020. Säätiön tilintarkastajana toimii tilintarkastusyhteisö BDO Oy päävastuullisena tilintarkastajanaan Pertti Hiltunen, KHT.

TIEDEKESKUSSÄÄTIÖ SR
y-tunnus 0602359-6

Lähipiiriä koskevat taloudelliset toimet

Tiedekeskussäätiö sai toiminta-avustusta opetus- ja kulttuuriministeriöltä sekä Vantaan kaupungilta yhteensä noin 6,3 milj. euroa. Säätiö ei ole antanut lainoja tai vakuuksia lähipiiriläisilleen.

Tiedekeskussäätiön hallituksen jäsenille on myönnetty henkilökohtainen VIP-kortti. Yhdellä hallituksen jäsenistä on ns. vanha VIP-kortti, jolla voi tuoda 20 vierasta mukanaan ilmaiseksi. Arvo riippuu käyttökerroista ja vieraiden määrästä. Yhden käyntikerran arvo on 22 euroa aikuiselta ja 15 euroa lapselta. Tiedekeskussäätiön johtajilla on oikeus antaa vapaalippuja tiedekeskus Heurekaan maksimissaan 12 aikuisten ja 12 lasten lippua. Arvo on maksimissaan alle 1 800 euroa.

Säätiön toimitusjohtajille sekä hallituksen puheenjohtajalle maksettiin palkkaa ja palkkioita yhteensä 137 511 euroa. Toimitusjohtaja kuuluu lisäeläkevakuutuksen piiriin. Hallituksen puheenjohtaja mukaan lukien hallituksen jäsenille maksettiin pääosin kokouspalkkioita yhteensä 15 050 euroa ja valtuuskunnan jäsenille yhteensä 4 850 euroa.

KONSERNIN TULOSLASKELMA

	2020	2019
Tuotot		
Pääsymaksut	1 960 414,58	4 730 124,85
Vuokratuotot	221 884,21	602 233,21
Yritysyhteistyön tuotot	349 400,00	225 640,00
Kohdetuotot	407 559,00	485 402,13
Vientitoiminnan tuotot	418 513,65	817 835,97
Myymälätoiminnan tuotot	710 854,11	1 863 756,63
Muut oman toiminnan tuotot	61 984,95	332 992,48
<u>Tuotot yhteensä</u>	<u>4 130 610,50</u>	<u>9 057 985,27</u>
Kulut		
Näyttelyt ja suunnittelu	-1 891 460,27	-2 648 811,78
Tuotanto	-585 505,88	-798 392,84
Ohjelmatuotanto	-718 618,50	-1 084 630,23
Myynti ja markkinointi	-772 277,66	-1 027 044,25
Asiakaspalvelu	-263 472,85	-454 340,13
Innoitus	-478 827,21	-675 260,66
IT	-349 151,30	-380 203,84
Johto ja hallinto	-1 173 457,31	-1 321 366,73
Kiinteistö ja puisto	-2 534 369,45	-2 735 782,68
Vientitoiminnan kulut	-413 392,78	-585 166,87
Myymälätoiminnan kulut	-1 026 419,35	-1 752 636,89
Poistot	-414 153,68	-397 159,16
<u>Kulut yhteensä</u>	<u>-10 621 106,24</u>	<u>-13 860 796,06</u>
Kulujäämä	-6 490 495,74	-4 802 810,79
Muut tuotot	220 110,49	1 230,00
Rahoitus		
Rahoitustuotot	627,45	0,00
Rahoituskulut	-12 253,14	-15 981,59
<u>Rahoitus yhteensä</u>	<u>-11 625,69</u>	<u>-15 981,59</u>
Oman toiminnan kulujäämä	-6 282 010,94	-4 817 562,38
Yleisavustukset		
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	2 643 000,00
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	3 561 412,80
<u>Yleisavustukset yhteensä</u>	<u>6 253 973,52</u>	<u>6 204 412,80</u>
Tulovero	0,00	-2 647,42
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	-28 037,42	1 384 203,00

KONSERNIN TASE	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ulkonäyttely	342 868,09	309 787,46
Asiakaspalvelukeskus	25 447,66	28 275,10
Jäteasema	27 046,15	30 051,31
Ravintola ja toimistotilat	161 130,01	144 068,95
Atk-ohjelmat	44 940,04	56 139,25
Muut pitkävaikutteiset menot	14 213,30	32 834,35
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	615 645,25	601 156,42
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 254 085,61	1 401 500,94
Muut aineelliset hyödykkeet	5 382,01	5 382,01
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 259 467,62	1 406 882,95
Osakkeet ja osuudet	104 942,73	104 942,73
Pysyvät vastaavat yhteensä	1 980 055,60	2 112 982,10
Vaihtuvat vastaavat		
Vaihto-omaisuus	84 598,08	168 703,53
Pitkäaikaiset saamiset		
Muut saamiset	15 232,32	15 232,32
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	178 351,96	443 616,37
Siirtosaamiset	295 160,15	135 626,14
Muut saamiset	152 041,47	237 783,76
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	625 553,58	817 026,27
Rahat ja pankkisaamiset	2 276 420,94	2 519 292,80
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	3 001 804,92	3 520 254,92
VASTAAVAA	4 981 860,52	5 633 237,02
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	16 818,79	16 818,79
Käyttörahasto	463 327,96	463 327,96
Edellisten tilikausien ylijäämä (+) / alijäämä (-)	1 715 953,46	331 750,46
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	-28 037,42	1 384 203,00
Oma pääoma yhteensä	2 168 062,79	2 196 100,21
Vieras pääoma		
Pitkäaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	75 660,50	113 491,50
Muut pitkäaikaiset velat	99 855,00	0,00
	175 515,50	113 491,50
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Lainat rahoituslaitoksilta	37 831,00	37 831,00
Saadut ennakot	1 252 011,15	1 019 650,00
Ostovelat	414 337,68	842 536,43
Siirtovelat	907 260,79	1 358 497,40
Muut lyhytaikaiset velat	26 841,61	65 130,48
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 638 282,23	3 323 645,31
Vieras pääoma yhteensä	2 813 797,73	3 437 136,81
VASTATTAVAA	4 981 860,52	5 633 237,02

TIEDEKESKUSSÄÄTIÖN TULOSLASKELMA

	2020	2019
Tuotot		
Pääsymaksut	1 960 414,58	4 730 124,85
Vuokratuotot	176 830,75	577 787,75
Yritysyhteistyön tuotot	349 400,00	225 640,00
Kohdetuotot	407 559,00	485 402,13
Vientitoiminnan tuotot	70 635,26	97 248,03
Muut oman toiminnan tuotot	81 019,49	373 233,60
Tuotot yhteensä	<u>3 045 859,08</u>	<u>6 489 436,36</u>
Kulut		
Näyttelyt ja suunnittelu	-1 884 546,70	-2 648 811,78
Tuotanto	-585 505,88	-798 392,84
Ohjelmatuotanto	-721 496,58	-1 084 630,23
Myynti ja markkinointi	-772 277,66	-1 027 044,25
Asiakaspalvelu	-263 589,07	-454 340,13
Innoitus	-478 827,21	-675 260,66
IT	-349 151,30	-380 203,84
Johto ja hallinto	-1 173 457,31	-1 321 366,73
Kiinteistö ja puisto	-2 534 369,45	-2 735 782,68
Vientitoiminnan kulut	-79 029,54	-59 570,86
Poistot	-352 444,20	-338 055,90
Kulut yhteensä	<u>-9 194 694,90</u>	<u>-11 523 459,90</u>
Kulujäämä	-6 148 835,82	-5 034 023,54
Rahoituskulut		
Rahoitustuotot	150 627,45	0,00
Rahoituskulut	-7 878,56	-11 617,17
Rahoitus yhteensä	<u>142 748,89</u>	<u>-11 617,17</u>
Oman toiminnan kulujäämä	-6 006 086,93	-5 045 640,71
Yleisavustukset		
Opetus- ja kulttuuriministeriö	2 660 000,00	2 643 000,00
Vantaan kaupunki	3 593 973,52	3 561 412,80
Yleisavustukset yhteensä	<u>6 253 973,52</u>	<u>6 204 412,80</u>
TILIKAUDEN YLI-/ALIJÄÄMÄ	247 886,59	1 158 772,09

TIEDEKESKUSSÄÄTIÖN TASE	31.12.2020	31.12.2019
VASTAAVAA		
Pysyvät vastaavat		
Muut pitkävaikutteiset menot		
Ulkonäyttely	342 868,09	309 787,46
Asiakaspalvelukeskus	25 447,66	28 275,10
Jäteasema	27 046,15	30 051,31
Ravintola ja toimistotilat	161 130,01	144 068,95
Atk-ohjelmat	44 917,59	56 109,31
Muut pitkävaikutteiset menot yhteensä	601 409,50	568 292,13
Aineelliset hyödykkeet		
Koneet ja kalusto	1 219 899,25	1 324 322,18
Muut aineelliset hyödykkeet	5 382,01	5 382,01
Aineelliset hyödykkeet yhteensä	1 225 281,26	1 329 704,19
Osakkeet ja osuudet	242 739,10	242 739,10
Pysyvät vastaavat yhteensä	2 069 429,86	2 140 735,42
Vaihtuvat vastaavat		
Pitkäaikaiset saamiset		
Lainasaamiset	150 000,00	0,00
Lyhytaikaiset saamiset		
Myyntisaamiset	171 474,47	330 163,35
Siirtosaamiset	207 919,31	65 269,80
Muut saamiset	139 616,85	226 398,33
Lyhytaikaiset saamiset yhteensä	519 010,63	621 831,48
Rahat ja pankkisaamiset	1 683 384,14	1 894 162,86
Vaihtuvat vastaavat yhteensä	2 352 394,77	2 515 994,34
VASTAAVAA	4 421 824,63	4 656 729,76
VASTATTAVAA		
Oma pääoma		
Peruspääoma	16 818,79	16 818,79
Käyttörahasto	463 327,96	463 327,96
Edellisten tilikausien ylijäämä (+) / alijäämä (-)	1 437 275,54	278 503,45
Tilikauden ylijäämä (+) / alijäämä (-)	247 886,59	1 158 772,09
Oma pääoma yhteensä	2 165 308,88	1 917 422,29
Vieras pääoma		
Lyhytaikainen vieras pääoma		
Saadut ennakot	1 095 123,15	935 400,00
Ostovelat	366 054,74	598 798,75
Siirtovelat	795 337,86	1 205 108,72
Lyhytaikainen vieras pääoma yhteensä	2 256 515,75	2 739 307,47
Vieras pääoma yhteensä	2 256 515,75	2 739 307,47
VASTATTAVAA	4 421 824,63	4 656 729,76

TILINPÄÄTÖKSEN LAADINTAPERIAATTEET

Tilinpäätöksen laatimisessa on noudatettu pien- ja mikroyrityksen tilinpäätöksessä esitettävistä tiedoista annetun asetuksen (PMA) pienyrityssäännöstöä.

Tiedekeskussäätiön käyttöomaisuuden hankintameno on poistettu seuraavan suunnitelman mukaan:

Koneet, laitteet ja kalusto	menojäännöspoisto	poistoprosentti 20
Atk-ohjelmat	menojäännöspoisto	poistoprosentti 20
Moottoriajoneuvo	menojäännöspoisto	poistoprosentti 25
Ulkonäyttelyalue, asiakaspalvelukeskus, jäteasema, ravintola ja toimistotilat	menojäännöspoisto	poistoprosentti 10

Tytäryhtiöiden käyttöomaisuuden hankintameno on poistettu seuraavan suunnitelman mukaan:

Aineettomat hyödykkeet, kehittämismenot	tasapoisto	4 vuotta
Aineettomat hyödykkeet, muut	tasapoisto	5 vuotta
Aineelliset hyödykkeet	menojäännöspoisto	poistoprosentti 25

Saadut investointiavustukset kirjataan hankintamenon vähennykseksi. Sijoitusomaisuus on arvostettu hankintahintaan. Saamiset on arvostettu nimellisarvoon, kuitenkin enintään todennäköiseen arvoon. Tiedekauppa Magneetti Oy:n vaihto-omaisuus on arvostettu hankintamenoon FIFO-periaatteen ja alimman arvon mukaisesti.

Koronaviruspandemian pitkittyminen alentaa merkittävästi tuottoja ja kannattavuutta.

LIITETIEDOT

	Konserni		Tiedekeskussäätiö	
	2020	2019	2020	2019
HENKILÖSTÖKULUT				
Palkat ja palkkiot	3 476 609,16	4 550 628,98	3 157 070,43	3 950 973,44
Eläkekulut	603 164,75	737 737,47	552 218,82	631 344,74
Muut henkilösivukulut	5 186,93	96 355,12	-1 778,85	86 086,93
Henkilöstökulut yhteensä	4 084 960,84	5 384 721,57	3 707 510,40	4 668 405,11
Vapaaehtoiset henkilöstökulut	158 777,40	142 289,96	138 058,13	133 657,30
Henkilöstökulut ja vapaaehtoiset yhteensä	4 243 738,24	5 527 011,53	3 845 568,53	4 802 062,41
HENKILÖSTÖN KESKIMÄÄRÄINEN LUKU				
Vakituisia	60,7	60,5	57,1	55,5
Määräaikaisia	7,7	11,5	6,4	10,2
Tuntityöntekijöitä	9,1	20,9	6,3	11,5
Henkilöstöä keskimäärin	77,5	92,9	69,8	77,2
TYÖSUHTEESSA OLEVA HENKILÖSTÖ TILIKAUDEN LOPUSSA				
Vakituisia	69	70	65	65
Määräaikaisia	7	12	6	10
Tuntityöntekijöitä	23	32	14	23
Työsuhteessa tilikauden lopussa	99	114	85	98
MUUT TUOTOT				
Saatu tuki	139 062,10	0,00	0,00	0,00
Saatu korvaus	81 048,39	0,00	0,00	0,00
Muut tuotot	0,00	1 230,00	0,00	0,00
Muut tuotot yhteensä	220 110,49	1 230,00	0,00	0,00
RAHOITUSTUOTOT				
Osinkotuotot konserniyhtiöiltä	0,00	0,00	150 000,00	0,00
Muut korkotuotot	627,45	0,00	627,45	0,00
Rahoitustuotot yhteensä	627,45	0,00	150 627,45	0,00

	Konserni		Tiedekeskussäätiö	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
PYSYVIEN VASTAAVIEN MUUTOKSET				
Aineettomat hyödykkeet:				
Tilikauden alussa 1.1.	601 156,42	436 565,92	568 292,13	376 864,10
Lisäykset	102 726,81	247 992,85	100 526,81	241 453,38
Poistot ja arvonalennukset	-88 237,98	-83 402,35	-67 409,44	-50 025,35
Tilikauden lopussa 31.12.	615 645,25	601 156,42	601 409,50	568 292,13
Aineelliset hyödykkeet:				
Tilikauden alussa 1.1.	1 406 882,95	1 434 261,48	1 329 704,19	1 335 777,46
Lisäykset	180 611,83	286 378,28	180 611,83	281 957,28
Vähennykset	-2 111,46	0,00	0,00	0,00
Poistot ja arvonalennukset	-325 915,70	-313 756,81	-285 034,76	-288 030,55
Tilikauden lopussa 31.12.	1 259 467,62	1 406 882,95	1 225 281,26	1 329 704,19
KONEIDEN, LAITTEIDEN JA KALUSTON POISTAMATTA OLEVA HANKINTAMENO				
Koneiden ja laitteiden poistamaton osa	619 803,84	714 898,84	598 388,38	699 776,44
Kaluston poistamaton osa	634 281,77	686 602,10	621 510,87	624 545,74
Koneet, laitteet ja kalusto yhteensä	1 254 085,61	1 401 500,94	1 219 899,25	1 324 322,18
OSAKKEET JA OSUUDET				
Tytäryhtiöt:				
Tiedekauppa Magneetti Oy			121 095,31	121 095,31
Heureka Overseas Productions Ltd Oy			16 818,79	16 818,79
Muut omistukset ja osuudet:				
Suomen luotto-osuuskunta	117,73	117,73	0,00	0,00
Nordea osakeobligatio terv huolto perus	52 200,00	52 200,00	52 200,00	52 200,00
Nordea sijoittajan joukkolaina tasapaino	52 625,00	52 625,00	52 625,00	52 625,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä	104 942,73	104 942,73	242 739,10	242 739,10
Markkina-arvot:				
Nordea sijoittajan joukkolaina tasapaino (A844)			52 270,00	53 235,00
Nordea osakeobligatio terveydenhuolto perus (A952)			50 080,00	50 185,00
Sijoituksilla on pääomaturva nimellispääoman arvosta eräpäivänä.				
Heureka Overseas Productions Ltd Oy				
Omistusosuus			100 %	100 %
Oma pääoma			136 915,75	267 791,08
Tilikauden tulos			19 124,67	161 530,29
Tiedekauppa Magneetti Oy				
Omistusosuus			100 %	100 %
Oma pääoma			3 752,26	148 800,94
Tilikauden tulos			-145 048,68	63 900,62

	Konserni		Tiedekeskussäätiö	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
LAINASAAMISET				
Pääomalainasaaminen	0,00	0,00	150 000,00	0,00
SIIRTOSAAMISET				
Näyttelyennakot	170 425,00	11 120,00	170 425,00	11 120,00
Muut ennakot	2 269,88	33 525,74	1 354,99	6 484,34
Henkilöstösivukulut	1 025,69	2 987,49	1 025,69	2 987,49
Muut siirtosaamiset	121 439,58	87 992,91	35 113,63	44 677,97
Siirtosaamiset yhteensä	295 160,15	135 626,14	207 919,31	65 269,80
MUUT SAAMISET				
Arvonlisäverosaamiset	146 190,06	228 988,77	133 788,85	220 570,33
Vuokratakuut	5 828,00	5 828,00	5 828,00	5 828,00
Muut saamiset	23,41	2 966,99	0,00	0,00
Muut saamiset yhteensä	152 041,47	237 783,76	139 616,85	226 398,33
SAAMISET SAMAN KONSERNIN YRITYKSILTÄ				
Myyntisaamiset			8 944,36	31 650,53
OMAN PÄÄOMAN MUUTOKSET				
Peruspääoma 1.1.	16 818,79	16 818,79	16 818,79	16 818,79
Peruspääoma 31.12.	16 818,79	16 818,79	16 818,79	16 818,79
Käyttörahasa 1.1.	463 327,96	463 327,96	463 327,96	463 327,96
Käyttörahasa 31.12.	463 327,96	463 327,96	463 327,96	463 327,96
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä 1.1.	1 715 953,46	331 750,46	1 437 275,54	278 503,45
Edellisten tilikausien yli- / alijäämä 31.12.	1 715 953,46	331 750,46	1 437 275,54	278 503,45
Tilikauden yli- / alijäämä	-28 037,42	1 384 203,00	247 886,59	1 158 772,09
Oma pääoma yhteensä 31.12.	2 168 062,79	2 196 100,21	2 165 308,88	1 917 422,29
LAINAT RAHOITUSLAITOKSILTA				
Valtiokonttori	75 660,50	113 491,50	0,00	0,00

Innovaatorahoituskeskus Tekesin päätöksen 25.8.2016 mukaisesti Valtiokonttori on myöntänyt Heureka Overseas Productions Ltd Oy:lle tuotekehityslainan, jota yhtiön taseessa on yhteensä 113 491,50 euroa.

	Konserni		Tiedekeskussäätiö	
	31.12.2020	31.12.2019	31.12.2020	31.12.2019
SIIRTOVELAT				
Henkilöstökulut	837 942,79	1 225 756,45	759 694,86	1 083 552,94
Muut siirtovelat	69 318,00	132 740,95	35 643,00	121 555,78
Siirtovelat yhteensä	907 260,79	1 358 497,40	795 337,86	1 205 108,72
VELAT SAMAN KONSERNIN YRITYKSILLE				
Siirtovelat			23 385,00	0,00
Ostovelat			3 557,20	12 948,00
			<u>26 942,20</u>	<u>12 948,00</u>
LUOTTOLIMIITTI				
Luottolimitin enimmäismäärä	850 000,00	850 000,00	600 000,00	600 000,00
Luottolimitistä käytössä	0,00	0,00	0,00	0,00
Luottolimittiä jäljellä	<u>850 000,00</u>	<u>850 000,00</u>	<u>600 000,00</u>	<u>600 000,00</u>
KIINNITYKSET				
Yrityskiinnitys	600 000,00	600 000,00	600 000,00	600 000,00
Yrityskiinnitykset ovat luottolimitin vakuutena Nordea Pankki Suomi Oyj:ssä.				
LEASINGVASTUUT				
Alle yksi vuosi	69 514,66	101 648,79	68 326,66	100 460,79
1 - 5 vuotta	12 812,75	82 897,21	12 218,75	79 828,21
Yli 5 vuotta	0,00	725,16	0,00	725,16
Leasingvastuut yhteensä	82 327,41	185 271,16	80 545,41	181 014,16
TAKAUSVASTUUT				
Tytäryhtiöiden puolesta			250 000,00	250 000,00

TASEEN ULKOPUOLISET VUOKRAVASTUUT

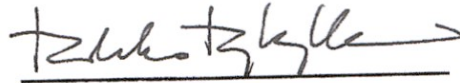
Säätiön toimitilojen vuosivuokra tilikaudelta 2020 oli 1 521 994,66 euroa. Vuokrasopimus on määräaikainen ja ulottuu vuoden 2031 loppuun.

TILINPÄÄTÖKSEN JATOIMINTAKERTOMUKSEN ALLEKIRJOITUKSET

Vantaalla 17.3.2021

Kimmo Kiljunen
Hallituksen puheenjohtaja

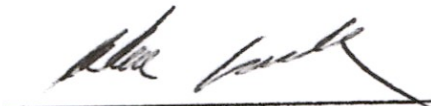

Mikko Myllykoski
Toimitusjohtaja

Sari Lindblom
Hallituksen varapuheenjohtaja

Susanna Blomqvist
Hallituksen jäsen

Markku Kuula
Hallituksen jäsen

Annina Pyly
Hallituksen jäsen

Lea Ryyänen-Karjalainen
Hallituksen jäsen

Samuli Siltanen
Hallituksen jäsen

Vesa Välimäki
Hallituksen jäsen

Riiikka Åstrand
Hallituksen jäsen

TILINTARKASTUSMERKINTÄ

Suoritetusta tilintarkastuksesta on tänään annettu kertomus.

Helsingissä 27 / 3 2021

BDO Oy
Tilintarkastusyhteisö

Pertti Hiltunen
KHT

KÄYTETYT KIRJANPITOKIRJAT

Varsinaiset kirjanpitokirjat:

Päiväkirja

Pääkirja

Tilinpäätös

sähköinen arkisto

sähköinen arkisto

paperitulosteena

Apukirjat:

Myyntireskontra

Ostoreskontra

Palkkakirjanpito

sähköinen arkisto

sähköinen arkisto

sähköinen arkisto

13 §

Viran nimikkeen muuttaminen, virkasuhteinen vakanssi 000888

VD/5512/01.01.00.00/2021

RV/ST-V/AH

Hallintosäännön 14 luvun 3 §:n mukaan kaupunginhallitus päättää kaupunginvaltuuston ja kaupunginhallituksen täyttäväksi kuuluvien sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan muiden virkojen virkanimikkeestä. Asianomainen lautakunta ja liikelaitoksen johtokunta päättää muiden tehtäväalueensa virkojen virkanimikkeistä ja virkanimikkeiden muuttamisesta.

Kaupunginhallitus on päättänyt 16.11.2020 § 15 määräaikaisten virkojen perustamisesta työllisyyden kuntakokeilun ajaksi 1.1.2021–30.6.2023. Tehtävän sisällön tarkennuttua, tuolloin perustetun hankepäällikön viran virkanimike (vakanssi 000888), on tarkoituksenmukaista muuttaa työllisyyskokeilun päällikön virkanimikkeeksi vastaamaan tehtävän sisältöä.

Toimialan HR-palvelut puoltavat esityksestä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 13

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään muuttaa hankepäällikön virkasuhteisen vakanssin (numerot 000888) virkanimikkeeksi työllisyyskokeilun päällikkö 15.6.2021 lukien.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Toimialojen HR-palvelut; Työllisyyspalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

työllisyyspalveluiden johtaja Susanna Taipale-Vuorinen, puh. 0400 444 883,
etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

14 §

Uusi Ilmailumuseo -hankkeen jatkovalmistelun linjauksista päättäminen

VD/4965/00.01.04.02/2021

RV/HP/PvN/S-AP/ALa/AK/Alu/LS

Vantaan kaupunki ja Suomen Ilmailumuseosäätiö ovat yhdessä valmistelleet Uusi Ilmailumuseo-hanketta, joka mahdollistaa Suomen ilmailumuseon uudistumisen vetovoimaiseksi, kansainvälisesti kiinnostavaksi ilmailun elämyskeskukseksi ja samalla vahvistaa museon asemaa valtakunnallisen vastuumuseon näyttelykeskuksena. Ilmailumuseon nykyiset museotilat ovat toiminnallisesti ja teknisesti elinkaarensa lopussa ja maanvuokrasopimus kiinteistöllä päättyy vuonna 2028. Uuden museorakennuksen toteuttaminen ja ilmailumuseon uudistuva toiminta edellyttää sekä valtion että Vantaan kaupungin taloudellista tukea. Koska kyseessä on koko kaupunkia koskeva merkittävä elinvoimahanke, asia tuodaan linjattavaksi kaupunginhallitukselle.

Taustaa

Suomen Ilmailumuseo on ilmailun valtakunnallinen vastuumuseo, joka tallentaa ja esittää monipuolisesti Suomen siviili-, sotilas- ja viranomaisilmailuun liittyvää aineistoa. Ilmailumuseo ylläpitää ja hoitaa Suomen laajinta ilmailuaiheista kokoelmaa. Ilmailumuseo on Vantaan suosituin museokohde: kohteessa on 40 000 kävijää vuosittain.

Suomen ilmailumuseon on perustanut Ilmailumuseoyhdistys ry vuonna 1972. Vuonna 1996 perustettiin Suomen Ilmailumuseosäätiö, joka on siitä lähtien ylläpitänyt ilmailumuseota. Säätiön yhteisöosakkaina ovat Ilmailumuseoyhdistys ry, Finnair Oyj, Finavia Oyj, Suomen Ilmailuliitto ry, Patria Oyj sekä Vantaan kaupunki.

Ilmailumuseo on toiminut vuodesta 1981 alkaen Helsinki-Vantaan lentoaseman läheisyydessä Aviapolis-aseman tuntumassa osoitteessa Karhumäentien 2, kiinteistöllä 92-423-4-44, jonka omistaa Finavia Oyj. Ilmailumuseon nykyiset, Suomen Ilmailumuseosäätiön omistamat, museotilat ovat toiminnallisesti ja teknisesti elinkaarensa lopussa. Ilmailumuseosäätiön maanvuokrasopimus kiinteistöllä päättyy vuonna 2028.

Ilmailumuseo on usean vuoden ajan etsinyt toimitilaratkaisua, joka mahdollistaa museon toiminnallisen uudistumisen vetovoimaiseksi, kansainvälisestikin kiinnostavaksi ilmailun elämyskeskukseksi ja samalla vahvistaa museon asemaa valtakunnallisen vastuumuseon näyttelykeskuksena. Tavoitteena on 100 000 kävijää vuosittain.

Opetus- ja kulttuuriministeriö on aiempina vuosina varannut museolle investointiavustusta 1,5 milj. € OKM:n nelivuotisessa valtakunnalliseen rahoitussuunnitelmassa.

Vuoden 2020 alusta alkaen Ilmailumuseo ja Vantaan kaupunki ovat yhteistyössä selvittäneet museolle uutta sijaintia Vantaalla sekä rahoitus- ja toteutusmallia, joka mahdollistaa ilmailumuseon toiminnan taloudellisesti kestäväällä pohjalla. Museon ja kaupungin yhteinen työryhmä kävi läpi 16 potentiaalista sijoittumiskohdetta, joista kahdeksan selvitettiin tarkemmin. Näistä kolme tutkittiin perusteellisesti suunnitelmin ja laskemin. Museon tärkeimmät sijoittumiskriteerit ovat kaupunkimainen, toiminnallisesti monimuotoinen lähiympäristö sekä saavutettavuus museovieraiden ja museologiikan näkökulmasta (erikoiskuljetusreitit). Parhaiten museon tarpeisiin vastaa Aviapoliksen rautatieasemalla, nykyisen ilmailumuseon vieressä kiinteistöllä 92-423-4-44 sijaitseva rakentamaton määräala M524, jonka omistavat yhdessä Vantaan kaupunki ja Kiinteistö Oy Aviatontti II.

Uusi Ilmailumuseo – uusi museo Vantaalle

Hankkeen hyödyt

- Ilmailulla on merkittävä rooli Vantaan ja koko suomalaisen yhteiskunnan kehityksessä ja kansainvälistymisessä. Uusi Ilmailumuseo tarjoaa kansainvälisesti kiinnostavia näyttelyitä ja varmistaa ilmailun kulttuuriperinnön säilymisen. Samalla Ilmailumuseo uudistuu viimeisintä teknologiaa hyödyntäväksi elämyskeskukseksi Vantaalla. Tavoitteena on 100 000 kävijää vuosittain.
- Uusi Ilmailumuseo tarjoaa palveluita kaupungin eri toimialoille (kulttuuripalvelut, kasvatusta ja opetus, sosiaalipalvelut, elinkeinopalvelut).
- Uusi Ilmailumuseo tuo kulttuurista pääomaa ja monipuolisuutta Aviapoliksen kaupunkikeskukseen. Museo tarjoaa kiehtovan kohtaamispaikan asukkaille, toimijoille ja vierailijoille. Hanke vauhdittaa Aviapoliksen kasvua, tuo työtä ja toimeliaisuutta alueelle.
- Uusi Ilmailumuseo on taloudellisesti, ekologisesti ja sosiaalisesti kestävää koronavirusepidemian jälkihoitoa. Pääkaupunkiseudulta puuttuu matkailukohteita, jotka pystyvät tuottamaan elämyksiä kansainvälisille turisteille vuoden ympäri. Lentokenttäympäristössä on paljon hyödyntämätöntä potentiaalia stopover ja layover -palveluille (Visit Finland).
- Uuden Ilmailumuseon aluetaloudellinen vaikutus on noin 4,9 milj. € (Vaasan yliopiston tutkimus 2013).

Hankkeen valmistelun linjaukset

Vantaan kaupunki ja Suomen Ilmailumuseosäätiö ovat yhteistyössä valmistelleet Uusi Ilmailumuseo -hankkeen kokonaisuutta seuraavin linjauksin:

a) Tontti

Ilmailumuseolle pyritään mahdollistamaan asemakaavalla uusi, hyvin saavutettava ja keskeinen sijainti Aviapoliksen rautatieasemalta, lentoaseman läheisyydestä.

Aviapoliksen aseman alueelle laaditaan parhaillaan asemakaavaluonnosta (Aviapolis Core kaavaluonnos nro 052400). Alueesta suunnitellaan Aviapoliksen kansainvälisen kaupunkikeskuksen ydin, jossa työ, asuminen, virkistys, kulttuuri ja kaupunkivihreä kohtaavat ainutlaatuisella tavalla, ja joka kytkeytyy kävely-yhteydellä lentokenttään.

Ilmailumuseon ja sen tarvitsemien autopaikkojen toteuttaminen edellyttää asemakaavamuutosta. Asemakaavatyö sisältyy kaupungin kaavoitusohjelmaan (Kaupunkisuunnittelulautakunta 12.1.2021 § 8). Asemakaavan muutoksesta päättää kaupunginvaltuusto.

Tavoitteena on, että Ilmailumuseo sijoittuisi määrälalle 92-423-4-44M524 (os Karhumäenportti 1), joka sijaitsee nykyisen museon naapurissa. Määrälalan omistavat yhdessä Vantaan kaupunki (osuus 76/100) ja Kiinteistö Oy Aviatontti II (osuus 24/100). Museon tuleva tontti hankitaan kokonaan kaupungin omistukseen.

Lähtökohtana on, että kaupunki vuokraa tontin käypään hintaan pitkäaikaisella maanvuokrasopimuksella Ilmailumuseosäätiölle.

Asemakaavamuutos ja maanvuokrasopimus tuodaan toimivaltaisten toimielimien päätettäväksi hallintosäännön edellyttämällä tavalla.

b) Laajuus, tilat ja kustannukset

Ilmailumuseo on tilannut konsulttityönä museokonseptin, jossa määriteltiin uuden ilmailumuseon toiminnalliset tavoitteet, tilaohjelma ja laajuus. Tilaohjelma sisältää pysyvät ja vaihtuvat näyttelyt, projekti- ja simulaattoritilat, välttämättömät kokoelmatilat, työskentely-, asiakaspalvelu- sekä kahvila- ja kokoustilat. Tilaohjelma ei sisällä kokoelmatiloja suurille museoesineille, vaan se sijoitetaan erilliseen museoiden kokoelmakeskukseen.

Museokonseptin mukainen hankkeen laajuus on noin 5420^{hum}2 ja noin 6300^{brm}2. Laajuudesta johdettu investointikustannus on 17,0 milj. € (alv 0), 2700 €/brm² (alv 0, pääosin yksikerroksinen hallimainen rakenne).

Valmistelutyössä on lisäksi laadittu laajuudeltaan ja kustannuksiltaan sopeutettu vaihtoehto, jonka laajuus on noin 4800^{hum}2 ja noin 5550^{brm}2. Laajuudesta johdettu investointikustannus on 15,0 milj. € (alv 0), 2700 €/brm² (alv 0, pääosin yksikerroksinen hallimainen rakenne).

Museon autopaikkatarpeeksi on arvioitu noin 100 autopaikkaa perustuen vuosittaiseen kävijämäärään. Autopaikat pyritään toteuttamaan alueella keskitettyyn, vuorottaispysäköintiin perustuvaan pysäköintilaitokseen.

c) Rahoitus ja toteutusmalli

Suomen Ilmailumuseon, Vantaan kaupungin sekä opetus- ja kulttuuriministeriön ja liikenne- ja viestintäministeriön neuvotteluissa on ilmennyt, että ministeriöiden esitys eduskunnan päätettäväksi olisi 8,5 milj. € (alv 0) investointiavustus museohankkeelle jakautuen molemmille ministeriöille.

Valtionavustuksen lisäksi Suomen Ilmailumuseosäätiö tarvitsee lisärahoitusta 6,5 milj.€ (alv 0) toteuttaakseen sopeutetun vaihtoehdon tai 8,5 milj.€ (alv 0) toteuttaakseen museokonseptin mukaisen museorakennushankkeen.

Museohankkeen rahoitussuunnitelman mukaan tavoitteena on, että Ilmailumuseosäätiö ottaa lainan liikepankista ja Vantaan kaupunki myöntää 5,2 milj.€ suuruisen omavelkaisen takauksen Ilmailumuseosäätiölle, mikä vastaa 80 % 6,5 milj. € lainapääomasta. 20 % katetaan Ilmailumuseosäätiön omilla vakuuksilla, joita ovat esimerkiksi kiinnitykset itse rakennukseen (laitekiinnitys) ja mahdollisesti kiinnitys maanvuokraan. Tämä yhdessä valtionavustuksen kanssa mahdollistaa sopeutetun vaihtoehdon mukaisen hankkeen toteuttamisen (15,0 milj. €).

Lainatakaus myönnetään noudattaen Euroopan Unionin valtiontukea koskevia reunaehtoja ja sääntöjä siten, että takaus ei tuo taloudellista etua Ilmailumuseosäätiölle. Takaus ehtoineen tuodaan valtuuston päätettäväksi kuntalain edellyttämällä tavalla: kuntalain 14 §:n 2 mom. 9 kohdan mukaisesti valtuusto päättää takaussitoumuksen tai muun vakuuden antamisesta toisen velasta.

Hankkeen jatkovalmistelussa varaudutaan siihen, että Ilmailumuseosäätiö voi, valtionavustuksen ja Vantaan kaupungin takaaman lainan, lisäksi hankkia lisärahoitusta kolmannelta osapuolelta toteuttaakseen museokonseptin mukaisen noin 17,0 milj.€ hankkeen.

d) Vuosittainen toiminta-avustus ilmailumuseolle

Suomen Ilmailumuseon vuosittaisista toimintatuloista noin 50 % koostuu avustuksista, joita ovat opetus- ja kulttuuriministeriön myöntämä valtionosuus ja harkinnanvarainen avustus (yhteensä 528 516 €/v) sekä Vantaan kaupungin vapaa-ajan lautakunnan myöntämä toiminta-avustus (50 000 €/v 2021) (Ammattimaisesti toimivien taide- ja kulttuuritahojen toiminta-avustusten myöntäminen vuonna 2021/19.1.2021 § 15, Suomen ilmailumuseosäätiö). Ilmailumuseon toimintatuloista noin 50 % muodostuu ns. omista tuloista eli kumppanuussopimuksista, pääsymaksuista, museopalveluista sekä museokaupasta. Ammattimuseoilla omien tulojen osuus on keskimäärin noin 19 %. Ilmailumuseon tulot olivat yht. 1,043 milj. € vuonna 2020.

Uudelle Ilmailumuseolle on laadittu käyttötalousuunnitelma, jonka mukaan museon vuosittaiset tulot ja menot ovat 3,205 milj.€. Toimintatuloista avustusten osuus on 48 % ja ns. omien tulojen osuus on 52 %. Uuden museorakennuksen kiinteistömenot sopeutetussa vaihtoehdossa ovat 1, 105 milj. €/vuosi (ei sisällä kokoelmien säilytyskustannuksia).

Sopeutetun vaihtoehdon mukaisen museohankkeen mahdollistaminen edellyttää, että opetus- ja kulttuuriministeriö ja Vantaan kaupunki korottavat vuosittaisia toiminta-avustuksiaan Ilmailumuseolle seuraavasti:

- Vantaan kaupungin toiminta-avustus 400 000 €/vuosi sisältäen erikseen sovittavat museopalvelut kouluille
- Opetus- ja kulttuuriministeriön valtionosuus ja harkinnanvarainen avustus yhteensä 860 000 €/vuosi.

Vantaan kaupungin myöntämästä toiminta-avustuksesta ja sen suuruudesta sovitaan erikseen kaupungin ja Suomen Ilmailumuseosäätiön välisellä sopimuksella. Avustuksen myöntäminen edellyttää myös erillisen lisärahoituksen kohdentamista tähän tarkoitukseen Vantaan kaupungin talousarviossa. Tällä päätöksellä ei viedä sitouduta avustuksen myöntämiseen.

e) Aikataulu

Hankkeen eteneminen edellyttää valtionavustuspäätöstä (opetus- ja kulttuuriministeriö) sekä valtionavustuksen ajoitusta tuleville vuosille.

Alustavan aikataulun mukaan museorakennus valmistuu noin 30 kk avustuspäätöksestä. Lisäksi ilmailumuseon muuttoon ja näyttelyrakennukseen tarvitaan noin 9kk. Uusi ilmailumuseo voisi siten avautua aikaisintaan vuonna 2025.

Koska kyseessä on koko kaupunkia koskeva merkittävä elinvoimahanke, asia tuodaan ensin linjattavaksi kaupunginhallitukselle. Jokainen edellä mainitusta toimenpiteistä kuitenkin edellyttää erillistä, voimassa olevan hallintosäännön mukaan toimivaltaisen tahon tekemää päätöstä, jotka valmistellaan virkatyönä kaupunginhallituksen linjauksen mukaisesti.

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että Uusi Ilmailumuseo –hankkeen valmistelua jatketaan yllä olevien linjausten mukaisesti.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 14

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että Uusi Ilmailumuseo –hankkeen valmistelua jatketaan yllä olevien linjausten mukaisesti.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginjohtaja muutti esityslistatekstiä siten, että lause ”Avustuksen myöntäminen edellyttää myös rahoituksen kohdentamista tähän tarkoitukseen Vantaan kaupungin talousarviossa” muutetaan kuulumaan seuraavasti:

”Avustuksen myöntäminen edellyttää myös *erillisen lisärahoituksen* kohdentamista tähän tarkoitukseen Vantaan kaupungin talousarviossa.”

Päätös:

Hyväksyttiin täydennetty esitys.

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

projektijohtaja Arja Lukin, puh. 043 8253621, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

15 §

Vantaan Energia Oy:n osakassopimuksen muuttaminen

VD/5749/00.01.00.01/2021

RV/K-ML/RKK/SV/AH

Taustaa

Vantaan Energia Oy on Vantaan kaupungin (60 %:ia) ja Helsingin kaupungin (40 %:ia) omistama markkinaehtoisesti toimiva energia-alan yhtiö ja Vantaan Energia -konsernin emoyhtiö.

Vantaa ja Helsinki ovat kuluvin kevään aikana neuvotelleet vuonna 1998 solmitun osakassopimuksen päivittämisestä. Nykyinen osakassopimus on osin vanhentunut ja sisältää mm. määräykset hallintoneuvostosta, jota yhtiössä ei ole enää ollut vuosiin.

Keskeiset osakassopimuksen muutokset

Neuvotellussa uudessa osakassopimuksessa ei ole lähdetty muuttamaan nykyisen osakassopimuksen peruseriaatteita, vaan uudenkin osakassopimuksen mukaan osakkaiden tavoitteena on ohjata yhtiön toimintaa siten, että yhtiötä johdetaan terveitä liikeperiaatteita noudattaen liiketaloudellisesti kannattavalla tavalla ja niin, että energian hinta, laatu ja palvelutaso ovat kilpailukykyisiä. Uuteen osakassopimukseen sisältyy lisäksi määräys siitä, että yhtiö toimii ympäristöasioissa vastuullisesti ja kestävä kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Myös osingonjakotavoite – 50 %:ia tilikauden tuloksesta - vastaa uudessa osakassopimuksessa nykyistä. Uudessa osakassopimuksessa on määrätty osakkaiden voivan yhteisesti luopua tavoitteesta, mikäli se on tarpeellista yhtiön taloudellisen aseman tai kilpailukykyyn turvaamiseksi tai muusta osakkaiden yhteisesti hyväksymästä syystä. Uutena asiana osakassopimukseen on otettu vuotuinen säännöllinen yhteistyötapaaminen yhtiön ja osakkaiden välillä. Tapaamisessa käsitellään osinkotavoite sekä yhtiön merkittäviä ja ajankohtaisia asioita. Tapaaminen on ajoitettu syksyyn, että tapaamisessa käsitellyt asiat voidaan ottaa Vantaan talousarvion tavoitteissa huomioon.

Uutena asiana osakassopimuksessa on määräys yhtiön yleisestä velvollisuudesta raportoida osakkaille niiden antaman ohjeistuksen mukaisesti taloudelliseen tilanteeseensa ja talouden ennusteisiin, toimintaansa ja tavoitteisiinsa liittyen. Lisäksi Yhtiö on velvollinen tiedottamaan raportointiajankohtien ja yhteisen tapaamisen välillä viipymättä Osakkaita yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista.

Hallituksen valintaa muutetaan uudessa osakassopimuksessa siten, että yhtiön hallitukseen valittaisiin aiemman 9 jäsenen (Vantaa 5 jäsentä ja Helsinki 4 jäsentä) sijaan 7 jäsentä, joista Vantaa jatkossa nimeäisi 3 jäsentä, Helsinki 2 jäsentä ja osakkaat nimeäisivät yhdessä 2 jäsentä. Uusi määräys vastaa valtuuston 25.1.2021 hyväksymiä Vantaan Energia Oy:n omistajapoliittisia linjauksia. Osakkaiden yhdessä valitsemien jäsenten tulee olla riippumattomia asiantuntijoita. Vantaa nimeää hallituksen puheenjohtajan ja Helsinki varapuheenjohtajan.

Uuden osakassopimuksen mukaan hallituksen tulisi päättää yhtiön toimitusjohtajan valinnasta ja erottamisesta, merkittävistä tai poikkeuksellisista lainajärjestelyistä sekä yhtiön antamista takauksista 3/4 määräenemmistöllä.

Yhtiökokouksen päätettävistä asioista molempien osakkaiden hyväksyntää edellyttäisivät

- yhtiöjärjestyksen muuttaminen,
- Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen, lunastaminen ja luovuttaminen, uusien osakkeiden tai osakkeisiin oikeuttavien instrumenttien antaminen,
- Yhtiön jakautuminen, sulautuminen toiseen yhtiöön tai toisen yhtiön sulautuminen Yhtiöön,
- Yhtiön asettaminen vapaaehtoiseen selvitystilaan tai saneeraukseen.

Yhtiöjärjestyksen muuttaminen

Osakassopimuksen muuttaminen ehdotetulla tavalla tarkoittaisi, että yhtiöjärjestystä tulisi myös muuttaa vastaamaan uuden osakassopimuksen määräyksiä. Samalla yhtiöjärjestys olisi tarkoituksenmukaista päivittää myös muilta osin.

Yhtiöjärjestykseen otettaisiin Vantaan konsernijaoston 18.1.2021 hyväksymän malliyhtiöjärjestyksen mukaiset määräykset siitä, että yhtiö noudattaa Vantaan konserniohjetta, omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta konserniohjausta, ja että yhtiön toimintakertomuksen tulee sisältää raportti vastuullisuuden toteutumisesta yhtiön toiminnassa.

Yhtiön markkinaehtoisuuden luonteen takia yhtiöjärjestykseen ei sen sijaan otettaisi malliyhtiöjärjestyksen määräystä kaupunginjohtajan ja henkilöstö- ja konserniohjohtajan oikeudesta osallistua yhtiön hallituksen kokouksiin.

Esityksen liitteenä olevasta yhtiöjärjestyksestä ilmenevät yhtiöjärjestykseen suunnitellut muutokset. Yhtiöjärjestyksen muuttamisesta päätetään yhtiökokouksessa, joka kutsuttaisiin koolle sen jälkeen, kun osapuolet ovat hyväksyneet osakassopimuksen. Yhtiökokousedustajan menettelyohjeista päättää hallintosäännön mukaisesti pääsääntöisesti kaupunginhallituksen konsernijaosto.

Kaupunginhallitus päättää hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 5 momentin mukaan koko kaupunkia ja kaupunginjohtajan toimialaa koskevista sopimuksista.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 15

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä Vantaan kaupungin osalta Vantaan Energia Oy:n uusi osakassopimus liitteenä olevan luonnoksen mukaisesti;
- b) valtuuttaa kaupunginjohtaja allekirjoittamaan osakassopimuksen sekä tekemään siihen tarvittaessa teknisiä ja vähämerkityksellisiä muutoksia;
- c) todeta, että päätöksen täytäntöönpanon edellytyksenä on, että Helsingin kaupunki tekee omalta osaltaan vastaavan päätöksen.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:

- Osakassopimusluonnos
- Yhtiöjärjestysluonnos muutosmerkinnöin

Täytäntöönpano: Konserniohjaus ja -valvonta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

konsernilakimies Samuli Vartiainen, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

VANTAAN ENERGIA OY:N
OSAKASSOPIMUS

Sisällys

Sisällys.....	2
1. OSAPUOLET	3
2. TAUSTA JA TARKOITUS	3
3. TOIMINNAN OHJAAMINEN.....	3
4. HALLINTO	3
4.1 Yhtiökokous ja osakkeenomistajien päätökset.....	4
4.2 Yhtiön hallitus.....	4
4.3 Tilintarkastajat.....	4
5. LIIKETOIMET YHTIÖN KANSSA.....	5
6. OSAKKAIDEN JA YHTIÖN VÄLINEN YHTEISTYÖ	5
7. YHTIÖN VAROJEN JAKAMINEN	5
8. OMISTUKSESTA LUOPUMINEN	5
8.1 Yhtiöjärjestyksen lunastuslauseke.....	5
8.2 Vantaan ja Helsingin kaupunkikonsernien sisäiset luovutukset	5
9. SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN JA MUUTTAMINEN.....	6
10. SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO.....	6
11. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN.....	7
12. ALLEKIRJOITUKSET	7

1. OSAPUOLET

- (1) Vantaan kaupunki, jäljempänä Vantaa
Y-tunnus: 0124610-9
- (2) Helsingin kaupunki, jäljempänä Helsinki
Y-tunnus: 0201256-6

(1) – (2) yhdessä Osakkaat ja erikseen Osakas.

2. TAUSTA JA TARKOITUS

Osakkaat omistavat Vantaan Energia Oy (Y: 0124461-3, jäljempänä Yhtiö) nimisen osakeyhtiön siten, että Vantaa omistaa 60 %:ia osakekannasta ja Helsinki 40 %:ia.

Tämän sopimuksen tarkoituksena on määritellä Osakkaiden väliset keskinäiset oikeudet ja velvollisuudet, joita sovelletaan Yhtiön omistamisessa ja hallinnoinnissa. Osakkaiden tarkoitus on, että Yhtiö sitoutuu noudattamaan sopimuksen määräyksiä niiltä osin kuin ne koskevat Yhtiötä.

Tämä sopimus kumoaa aiemman Osakkaiden välisen osakassopimuksen, joka on allekirjoitettu 22.6.1998.

3. TOIMINNAN OHJAAMINEN

Osakkaiden tavoitteena on ohjata Yhtiön toimintaa siten, että sitä johdetaan Yhtiön edun mukaisesti terveitä liikeperiaatteita noudattaen liiketaloudellisesti kannattavalla tavalla ja niin, että energian hinta, laatu ja palvelutaso ovat kilpailukykyisiä. Yhtiö toimii ympäristöasioissa vastuullisesti ja kestävän kehityksen periaatteiden mukaisesti.

Yhtiö kuuluu Vantaan kaupunkikonserniin ja Yhtiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Vantaan kaupungin konserniohjetta, yleisiä ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta Vantaan Yhtiölle antamaa konserniohjausta edellyttäen, että nämä eivät ole ristiriidassa tämän Sopimuksen tai osakeyhtiölain pakottavien määräysten ja osakkaiden yhdenvertaista kohtelua koskevien määräysten kanssa.

Osakkaat sitoutuvat itse, asiamiehensä tai edustajansa välityksellä äänestämään ja toimimaan yhtiökokouksessa, hallituksessa sekä kaikissa muissakin yhteyksissä tavalla, jota tämän Sopimuksen noudattaminen edellyttää.

4. HALLINTO

4.1 Yhtiökokous ja osakkeenomistajien päätökset

Riippumatta osakeyhtiölain määräyksistä yhtiökokouksen päätös seuraavissa asioissa edellyttää molempien Osakkaiden hyväksyntää:

- (a) Yhtiöjärjestyksen muuttaminen;
- (b) Yhtiön osakepääoman korottaminen ja alentaminen, omien osakkeiden hankkiminen, lunastaminen ja luovuttaminen, uusien osakkeiden tai osakkeisiin oikeuttavien instrumenttien antaminen;
- (c) Yhtiön jakautuminen, sulautuminen toiseen yhtiöön tai toisen yhtiön sulautuminen Yhtiöön;
- (d) Yhtiön asettaminen vapaaehtoiseen selvitystilaan tai saneeraukseen.

4.2 Yhtiön hallitus

Yhtiön hallitukseen valitaan seitsemän (7) varsinaista jäsentä, joista Vantaa nimeää kolme (3) jäsentä, Helsinki kaksi (2) jäsentä ja Osakkaat nimeävät yhdessä kaksi (2) jäsentä. Osakkaiden yhdessä nimittämien jäsenten tulee olla kummankin Osakkaan organisaatioiden ulkopuolisia riippumattomia asiantuntijoita. Vantaa nimeää hallituksen varsinaisista jäsenistä puheenjohtajan. Helsinki nimeää hallituksen varapuheenjohtajan.

Vantaan Yhtiötä koskevissa omistajapoliittisissa linjauksissa on kuvattu hallituksen osaamisvaateita. Osakkaat tekevät hallitusvalinnoissa yhteistyötä siinä tarkoituksessa, että valittavalla hallituksella on kuntalain mukaisesti Yhtiön toimialan edellyttämä riittävä talouden ja liiketoiminnan asiantuntemus.

Lähtökohtana hallituksen päätöksenteossa on yhteisen näkemyksen muodostaminen kaikkien hallitukseen valittujen jäsenten kesken ja yksimielisten päätösten tekeminen. Jos yksimielisyyttä ei synny, hallituksen päätökseksi tulee enemmistön mielipide. Hallituksen päätös seuraavissa asioissa edellyttää kuitenkin, että päätöksentekoon osallistuu vähintään viisi jäsentä ja että vähintään kolme neljäsosaa (3/4) heistä kannattaa päätöstä:

- Yhtiön toimitusjohtajan valinta ja erottaminen;
- pääomamäärältään merkittävät tai tavanomaisista ehdoista poikkeavat lainajärjestelyt sekä yhtiön antamat takaukset ja muut vastaavat sitoumukset.

4.3 Tilintarkastajat

Vantaan kaupunki nimeää Yhtiön tilintarkastajan. Tilintarkastajan tulee olla hyväksytty tilintarkastusyhteisö.

5. LIIKETOIMET YHTIÖN KANSSA

Yhtiön ja Osakkaiden tai niiden määräysvallassa olevien yhteisöjen välisten, jatkossa solmittavien palvelu- ja vuokrasopimusten tulee olla markkinaehtoisia. Yhtiön ja Osakkaiden välisten sekä Yhtiön ja Osakkaiden konserniyhtiöiden keskinäisten liikesuhteiden tulee noudattaa samoja periaatteita, mitä noudatetaan toisistaan riippumattomien yritysten välillä. Yhtiön ja osakkaiden väliset merkittävät sopimukset tulee käsitellä Yhtiön hallituksessa.

6. OSAKKAIDEN JA YHTIÖN VÄLINEN YHTEISTYÖ

Yhtiö ja Osakkaat pitävät vuosittain syksyllä yhteisen tapaamisen, jossa käsitellään Yhtiön ajankohtaisia ja merkittäviä asioita. Tapaamisessa käsitellään aina tämän sopimuksen kohdan 7 mukainen osinkotavoite sekä hallituksen osaamistarpeet.

Yhtiö on velvollinen raportoimaan Osakkaille niiden antaman ohjeistuksen mukaisesti taloudelliseen tilanteeseensa ja talouden ennusteisiin, toimintaansa ja tavoitteisiinsa liittyen. Lisäksi Yhtiö on velvollinen tiedottamaan raportointiajankohtien ja yhteisen tapaamisen välillä viipymättä Osakkaita Yhtiön kannalta olennaisista tapahtumista ottaen huomioon Yhtiön toimintaan sovellettava lainsäädäntö, ja siitä johtuvat mahdolliset rajoitukset Yhtiön oikeuteen luovuttaa tietoja.

7. YHTIÖN VAROJEN JAKAMINEN

Tavoitteena on, että Yhtiö jakaa osinkoa omistusten suhteessa 50 %:ia tilikauden tuloksestaan. Osakkaat käsittelevät tavoitetta kohdassa 6 tarkoitettussa tapaamisessa. Osakkaat voivat yhteisesti luopua tavoitteesta, mikäli se on tarpeellista Yhtiön taloudellisen aseman tai kilpailukyvyn turvaamiseksi tai muusta Osakkaiden yhteisesti hyväksymästä syystä.

8. OMISTUKSESTA LUOPUMINEN

8.1 Yhtiöjärjestyksen lunastuslauseke

Osakas, joka aikoo luopua osakkeistaan, on velvollinen ennen osakkeiden luovuttamista muille kuin niiden kanssa samaan konserniin kuuluville yhteisöille tarjoamaan, niitä ensin toiselle Osakkaalle ja toisella Osakkaalla on oikeus lunastaa osakkeet yhtiöjärjestyksen lunastuslausekkeen mukaisesti.

8.2 Vantaan ja Helsingin kaupunkikonserniin sisäiset luovutukset

Mikäli Helsingin kaupunki tai Vantaan kaupunki luovuttaa Yhtiön osakkeita konserniinsa kuuluvalle yhteisölle, ja tällaisen yhteisön konsernisuhde kaupunkiin päättyy, on yhteisön tarjottava omistamiaan osakkeita toiselle kaupungille yhtiöjärjestyksen

lunastuslausekkeen mukaista hintaa ja menettelyä noudattaen. Samoin on meneteltävä myös tilanteissa, joissa Vantaan kaupungilta tai Helsingin kaupungilta osakkeet saanut yhteisö on luovuttanut Yhtiön osakkeet edelleen toiselle samaan konserniin kuuluvalla yhteisöllä tai luovutuksia on tehty ketjussa useampia ja Yhtiön osakkeet omistavan yhteisön konsernisuhde asianomaiseen kaupunkiin päättyy. Asianomainen kaupunki vastaa siitä, että sen kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö täyttää tässä kohdassa määrättyt velvollisuutensa.

Riippumatta siitä, mitä kohdassa 9 ja 10 määrätään sopimusvelvoitteiden päättymisestä, vastaavat Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki aina siitä, että toiselle kaupungille varataan tämän kohdan mukainen oikeus osakkeiden hankkimiseen tilanteessa, jossa osakkeita on siirtymässä niiden konsernien ulkopuolelle.

Helsingin kaupunki ja Vantaan kaupunki sekä Yhtiön osakkeita omistava näiden kanssa samaan konserniin kuuluva yhteisö ovat velvollisia maksamaan tämän kohdan (8.2) määräysten rikkomisesta sopimussakkoa. Sopimussakon määrä on 10 000 000 (kymmenenmiljoonaa) euroa per sopimusrikkomus. Sopimussakko maksetaan sille kaupungille, jonka oikeutta on loukattu. Yhteisö, joka olisi ollut velvollinen tarjoamaan osakkeita toiselle kaupungille on ensisijaisesti velvollinen maksamaan sopimussakon. Se kaupunki, jonka konserniyhteisö on rikkonut velvollisuuttaan tarjota Yhtiön osakkeita toiselle kaupungille, on toissijaisesti velvollinen maksamaan sopimussakon.

9. SOPIMUKSEN SIIRTÄMINEN JA MUUTTAMINEN

Osakkaalla ei ole oikeutta siirtää tätä Sopimusta ilman toisen Osakkaan suostumusta. Yhtiöllä ei ole oikeutta siirtää tätä sopimusta.

Tilanteessa, jossa Yhtiön osakkeita siirtyy kolmannelle, vastaa osakkeita luovuttava Osakas siitä, että osakkeiden luovutuksensaaja liittyy tämän sopimuksen Osapuoleksi siten että luovutuksensaajalle tulevat tässä sopimuksessa Osakkaalle asetetut oikeudet ja velvollisuudet.

Tätä Sopimusta voidaan muuttaa vain kirjallisesti kaikkien Osakkaiden suostumuksella.

10. SOPIMUKSEN VOIMASSAOLO

Tämä Sopimus tulee voimaan, kun Osakkaat ovat sen allekirjoittaneet, ja se on sen jälkeen voimassa niin kauan kuin Osakkaat ovat Yhtiön osakkeenomistajia. Osakas, joka luopuu osakkeistaan Yhtiössä vastoin tämän Sopimuksen määräyksiä, ei

kuitenkaan vapaudu Sopimuksen mukaisista velvoitteistaan ennen kuin ne on kaikilta osin täytetty.

Tämän Sopimuksen päättyminen ei vapauta Osakasta sellaisista tämän Sopimuksen mukaisista suorituksista ja vastuista, joiden osalta suoritusperuste on syntynyt ennen Sopimuksen päättymistä. Tämän Sopimuksen päättyminen ei myöskään vapauta Osakasta ennen Sopimuksen päättymistä tapahtuneita sopimusrikkomuksia koskevista velvoitteista ja vastuista.

11. ERIMIELISYYKSIEN RATKAISEMINEN

Tästä sopimuksesta aiheutuvat riidat ratkaistaan lopullisesti Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti kolmejäsenisessä välimiesmenettelyssä. Välimiesmenettelyn paikka on Vantaa. Välimiesmenettelyn kieli on Suomi.

12. ALLEKIRJOITUKSET

Vantaalla / 2021

Helsingissä / 2021

VANTAAN KAUPUNKI

HELSINGIN KAUPUNKI

[nimi]

[nimi]

[asema]

[asema]

Allekirjoittanut Yhtiö on tutustunut tähän sopimukseen ja sitoutuu noudattamaan sopimuksen määräyksiä niiltä osin kuin ne koskevat Yhtiötä.

Vantaalla / 2021

VANTAAN ENERGIA OY

[nimi]

[asema]

VANTAAN ENERGIA OY:N YHTIÖJÄRJESTYS

1 § Toiminimi ja kotipaikka

Yhtiön toiminimi on Vantaan Energia Oy ja rinnakkaistoiminimet Vanda Energi Ab ja Vantaa Energy Ltd.

Yhtiön kotipaikka on Vantaa.

2 § Toimiala

Yhtiön toimialana on osana Vantaan kaupunkikonsernia sähkö-, lämpö- ja maakaasuliiketoiminta sekä muu energiahuolto ja niihin liittyvä tuotteiden valmistus ja kauppa, energiapalvelut sekä alan muu liiketoiminta. Yhtiö voi omistaa ja hallita kiinteistöjä sekä osakkeita, osuuksia ja muita arvopapereita.

~~3 §~~

~~Yhtiön vähimmäispääoma on kolmemiljoonaa (3.000.000) euroa ja enimmäispääoma kaksitoistamiljoonaa (12.000.000) euroa, joissa rajoissa osakepääomaa voidaan korottaa tai alentaa yhtiöjärjestyä muuttamatta.~~

~~Osakkeiden nimellisarvo on kaksi (2) euroa.~~

~~34~~ § Hallitus

Yhtiön hallitukseen kuuluu ~~vähintään~~ seitsemän (7) varsinaista ja enintään yksitoista (11) jäsentä.

Hallituksen kaikki jäsenet valitaan yhdessä vaalissa varsinaisessa yhtiökokouksessa kahdeksi (2) vuodeksi kerrallaan. Heidän toimikautensa alkaa heti vaalien jälkeen ja päättyy vaalia seuraavan toisen varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.

Yhtiökokous valitsee hallituksen jäsenistä hallituksen puheenjohtajan ja ~~kaksi (2)~~ varapuheenjohtajana vaalia seuraavan toisen varsinaisen yhtiökokouksen päättymiseen saakka.

~~5 §~~

~~Hallitus kokoontuu puheenjohtajan kutsusta. Hallitus on päätösvaltainen, kun enemmän kuin puolet sen~~

~~jäsenistä on saapuvilla.~~

~~Hallituksen päätökseksi tulee se mielipide, jota enemmän kuin puolet läsnäolevista. On kannattanut tai äänten mennessä tasan se mielipide, johon puheenjohtaja on yhtynyt.~~

~~6 §~~

~~Hallituksen tehtävänä on:~~

- ~~1) huolehtia yhtiön hallinnon ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä~~
- ~~2) valvoa, että yhtiön asioita hoidetaan terveiden liikeperiaatteiden mukaisesti~~
- ~~3) ottaa ja irtisanoa yhtiön toimitusjohtaja ja hänen välittömät alaisensa sekä myöntää heille ero~~
- ~~4) määrätä toimitusjohtajan ja hänen välittömien alaistensa palkasta sekä muun henkilökunnan palkkauksen perusteista.~~

47 § Toimitusjohtaja

~~Yhtiöllä on hallituksen nimittämä toimitusjohtaja, jonka valitsee hallitus.~~

~~Toimitusjohtajan tehtävänä on:~~

- ~~1) hoitaa yhtiön juoksevaa hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti~~
- ~~2) ottaa ja irtisanoa ne yhtiön työntekijät, joiden ottamista ja irtisanomista ei ole pidätetty hallitukselle sekä myöntää heille ero~~
- ~~3) määrätä yhtiön palvelukseen ottamiensa työntekijöiden palkasta.~~

58 § Edustaminen

~~Yhtiötä edustavat hallituksen puheenjohtaja ja toimitusjohtaja yksin tai hallituksen siihen oikeuttamat henkilöt kaksi yhdessä.~~

~~Yhtiön toiminimen kirjoittavat toimitusjohtaja yksin sekä hallituksen jäsenet kaksi yhdessä.~~

~~Yhtiön prokuroista päättää hallitus. Prokuristi kirjoittaa yhtiön toiminimen yhdessä toisen prokuristin kanssa.~~

69 § Tilintarkastajat

Yhtiöllä on yksi (1) tilintarkastaja ja yksi (1) varatilintarkastaja.

Jos tilintarkastajaksi valitaan hyväksytty tilintarkastusyhteisö, varatilintarkastajaa ei valita.

Tilintarkastaja valitaan tehtävään toistaiseksi. Ensimmäisen kerran tilintarkastaja valitaan tämän määräyksen mukaiselle toimikaudelle vuonna 2022 järjestettävässä varsinaisessa yhtiökokouksessa.

~~Yhtiöllä on kaksi varsinaista tilintarkastajaa yksi varatilintarkastaja.~~

~~Yhden varsinaisen tilintarkastajan ja varatilintarkastajan tulee olla Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastajia tai Keskuskauppakamarin hyväksymiä tilintarkastusyhteisöjä. Toisen varsinaisen tilintarkastajan tulee olla hyväksytty tilintarkastaja.~~

~~Tilintarkastajien toimikausi päättyy valintaa seuraavan varsinaisen yhtiökokouksen päättyessä.~~

710 § Lunastuslauseke

Yhtiön osakkeen siirtyessä on lunastusoikeus seuraavasti:

Lunastusoikeus syntyy, milloin osake siirtyy toiselle kaupan, vaihdon tai muun vastikkeellisen luovutuksen kautta.

Lunastusoikeutta ei synny, jos luovutuksen saajana on yhtiön osakas, tai luovutuksen saaja kuuluu samaan konserniin kuin ~~yhtiö tai~~ luovuttaja.

Kun osake siirtyy uudelle omistajalle, on siirrosta ilmoitettava viipymättä yhtiön hallitukselle.

Yhtiön hallituksen tulee antaa lunastamiseen oikeutetuille tieto osakkeen siirtymisestä uudelle omistajalle viikon kuluessa siitä, kun siirrosta on hallitukselle ilmoitettu, lähettämällä kirjallinen ilmoitus osakasluetteloon osakerekisteriin merkityillä osoitteilla tai muutoin tiedossa olevilla osoitteilla.

Ilmoituksen tulee sisältää siirtäjän ja siirronsaajan nimet, siirron tapahtumisen ajankohta, ilmoitus

päivästä, jona ilmoitus osakkeen siirtämisestä hallitukselle tehtiin sekä ilmoitus kauppahinnasta, muusta vastikkeesta ja niistä luovutusehdoista, joilla saattaa olla vaikutusta asiaa harkittaessa, sekä ilmoitus siirtyneiden osakkeiden lukumäärästä.

Lunastusoikeus on niillä yhtiön osakkailla, jotka on merkitty osakasluetteloon ~~osakerekisteriin~~.

Jos useammat siihen oikeutetut esittävät lunastusvaatimuksen, osakkeet on jaettava heidän kesken siten, että jakoperusteena on lunastusvaatimuksen hetkellä omistettujen osakkeiden lukumäärä ja siltä osin kuin tämä ei käy jakoperusteeksi, osakkeiden jako suoritetaan arpomalla.

Lunastusvaatimus on esitettävä yhtiölle kahden kuukauden kuluessa siitä, kun osakkeen siirtämisestä ilmoitettiin yhtiön hallitukselle. Lunastusvaatimuksen esittäminen voidaan suorittaa yhtiön hallitukselle, yhtiön toimitusjohtajalle tai yhtiön hallituksen puheenjohtajalle.

Lunastajan on maksettava luovutushintana siirrossa sovittu hinta. Jos vastike on sovittu siten, ettei sitä yksiselitteisesti voida muuttaa rahaksi tai mikäli vastike olennaisesti poikkeaa käyvästä arvosta, on lunastushintana osakkeiden käypä hinta.

Lunastusoikeutta ja lunastushinnan määrää koskevat erimielisyydet ratkaistaan ensisijaisesti osakkaiden välisillä neuvotteluilla. Erimielisyydet, joista ei kohtuullisessa ajassa päästä sopimukseen, ratkaistaan Keskuskauppakamarin välimiesmenettelysääntöjen mukaisesti kolmijäsenisessä välimiesmenettelyssä ~~tai jomman kumman vaatiessa Vantaan käräjäoikeudessa~~.

~~Välimiesmenettelytapauksessa riidan osapuolet asettavat yhden välimiehen kumpikin ja Keskuskauppakamarin välityslautakunta puheenjohtajan. Välimiesoikeutena toimii nimitettyjen välimiesten muodostama ryhmä ja välimiesmenettelyssä noudatetaan välimieslainsäädännön määräyksiä.~~

Lunastushinta on suoritettava yhtiölle kuukauden kuluessa siitä hetkestä lukien, kun lunastusvaatimus olisi tullut viimeistään esittää ~~lunastusvaatimusta esitettäessä yhtiön hallitukselle~~. Hallituksen on huolehdittava lunastussumman maksamisesta siihen oikeutetuilla ja palautettava lunastushinta niiden

osakkaiden osalta, joita lunastusvaatimuksen tekijä ei saa lunastaa. Yhtiön hallituksen on talletettava varat erillään yhtiön varoista.

~~Tämä määräys on painettava yhtiön osakekirjoihin.~~

811 § Tilikausi

Yhtiön tilikausi on kalenterivuosi. ~~Tilinpäätös siihen liittyvine asiakirjoineen tulee olla valmiina tilintarkastajien tarkastettavaksi seuraavan maaliskuun loppuun mennessä. tilintarkastajien on annettava lausuntonsa seuraavan huhtikuun 15. päivään mennessä.~~

912 § Varsinainen yhtiökokous

Varsinainen yhtiökokous pidetään toukokuun loppuun mennessä hallituksen määräämänä päivänä.

~~13 §~~

Varsinaisessa yhtiökokouksessa on

esitettävä

- 1) tilinpäätös ja tarvittaessa konsernitilinpäätös;
- 2) toimintakertomus, jonka tulee sisältää raportti vastuullisuudesta yhtiön toiminnassa;
- 3) tilintarkastuskertomus;

päätettävä

- 4) tilinpäätöksen ja tarvittaessa konsernitilinpäätöksen vahvistamisesta;
- 5) toimenpiteistä, joihin vahvistetun tilinpäätöksen mukainen voitto tai tappio antavat aiheita;
- 6) vastuuvapaudesta hallituksen jäsenille ja toimitusjohtajalle;
- 7) hallituksen jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista ja korvauksista;

valittava

- 8) tarvittaessa hallituksen puheenjohtaja, varapuheenjohtaja ja jäsenet; ja
- ~~8) hallituksen puheenjohtaja ja kaksi (2) varapuheenjohtajaa~~
- 9) tarvittaessavarsinaiset tilintarkastajat ja varatilintarkastaja. käsiteltävä
- ~~10) muut kokouskutsussa mainitut asiat.~~

104 § Kokouskutsu

Kutsu varsinaiseen yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajalle kirjallisesti osakasluetteloon merkittyyn postiosoitteeseen tai sähköpostiosoitteeseen viimeistään neljä (4) viikkoa ennen kokousta ja ylimääräiseen yhtiökokoukseen viimeistään kolme (3) viikkoa ennen kokousta.

~~Kutsu yhtiökokoukseen on toimitettava osakkeenomistajille aikaisintaan neljä (4) viikkoa ja viimeistään yhtä (1) viikkoa ennen kokousta osakerekisteriin merkityillä osoitteilla lähetetyillä kirjatuilla kirjeillä tai muuten todistettavalla tavalla kirjallisesti.~~

11 § Konserniohjaus

Yhtiö noudattaa toiminnassaan kulloinkin voimassa olevaa Vantaan kaupungin konserniohjetta, yleisiä ja yhteisökohtaisia omistajapoliittisia linjauksia sekä muuta Vantaan kaupungin yhtiölle antamaa konserniohjausta.

16 § Osakkeiden myyntivaltuutus

VD/5940/02.05.03.01/2021

RV/K-ML/MR/PvN

Vantaan kaupungilla on taseen rahoitusarvopapereissa Helsingin Pörssiin listattujen yhtiöiden osakkeita, joiden määrät ja arvot 1.6.2021 olivat seuraavat: 258 738 kpl Elisa Oyj:n osakkeita, markkina-arvo yhteensä n. 12,6 milj. euroa, 186 000 kpl Kojamo Oyj:n osakkeita, markkina-arvo yhteensä n. 3,49 milj. euroa, 520 kpl Sampo Oyj:n osakkeita, markkina-arvo yhteensä n. 20 000 euroa sekä 52 kpl Nordea Abp:n osakkeita, markkina-arvo yhteensä n. 460 euroa. Kaupungin omistuksessa olevien pörssinoteerattujen osakkeiden yhteenlaskettu markkina-arvo oli siten 1.6.2021 yhteensä n. 16,1 milj. euroa. Kaupungin aiemmin omistamat Technopolis Oyj:n 600 000 osaketta myytiin kaupunginhallituksen 24.9.2018 § 7 tekemällä päätöksellä, kun Kildare Nordic Acquisitions S.A.R.L teki yhtiöstä ostotarjouksen.

Vantaan kaupunki ei toimi aktiivisena sijoittajana arvopaperimarkkinoilla. Kaupunkikonsernin kassavarat sijoitetaan tuottavasti ja sijoituksen pääoma turvaten.

Yllä listattujen osakkeiden omistuksen ja osakeomistukseen liittyvän sijoitustoiminnan ei voida katsoa kuuluvan kunnan varsinaiseen toimintaan tai tehtäviin eikä Vantaan kaupungin strategiaan. Kaupunkikonserni on itse merkittävä vuokra-asuntojen ja kiinteistöjen omistaja. Kaupunginvaltuuston 21.9.2020 § 7 hyväksymässä Vantaan kaupungin konserniyhteisöjen omistajapolitiittiset linjaukset - yleinen osa todetaan mm., että omistusten kokonaisuutta ja konsernirakennetta arvioidaan omistajapolitiikan osana aktiivisesti niin, että kaupunkikonsernin kokonaisuus otetaan huomioon omistamiseen liittyvissä päätöksissä. Omistuksesta luovuttaessa on lähtökohtana oltava vapautuvan pääoman entistä tehokkaampi käyttö. Näin ollen on perusteltua vapauttaa kaupungin osakeomistuksiin sitoutunutta pääomaa sellaisten strategisten investointien rahoittamiseen, jotka hyödyttävät kuntalaisia tulevaisuudessa.

Jotta mahdollinen osakeomistuksista luopuminen saadaan toteutettua kustannustehokkaasti, on tarkoituksenmukaista, että kaupunginjohtaja valtuutetaan myymään joko osa tai kaikki edellä mainituista osakkeista sopiviksi katsomissaan erissä ja sopivina ajankohtina vuoden 2022 loppuun mennessä ottaen huomioon kyseisten osakkeiden markkinatilanteen.

Kaupunginhallitus on 7.6.2010 päättänyt pörssinoteerattujen osakkeiden myyntivaltuutuksesta siten, että valtuutus on ollut voimassa vuoden 2011 loppuun asti sekä 8.2.2016 siten, että valtuutus oli voimassa vuoden 2017 kesäkuun loppuun asti.

Vantaan kaupungin voimassa olevan hallintosäännön kaupunginhallituksen ratkaisovaltaa koskevan 9 luvun 1 §:n 20. kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää mm. osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä, kun kyseessä ei ole kaupungin tytäryhteisö eikä osakkeiden tai osuuksien merkintä, ostaminen tai vaihtaminen tuo kaupungille määräysvaltaa yhteisössä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 16

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään valtuuttaa kaupunginjohtaja myymään esittelyosassa mainitut osakkeet sopiviksi katsomissaan erissä ja sopivina ajankohtina vuoden 2022 loppuun mennessä ottaen huomioon kyseisten osakkeiden markkinatilanteen.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Rahoitus ja riskienhallinta

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

rahoitusjohtaja Pirjo van Nues, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

17 §

Euroopan komission Green City Accord -sitoumuksen allekirjoittaminen

VD/6026/04.00.00/2021

RV/HP/KR/JV/EV/AH

Green City Accord (GCA) on Euroopan komission aloite, jonka tavoite on parantaa ja edistää kaupunkien ympäristön terveellisyyttä EU:n alueella. Sen visiona on terveempi, puhtaampi ja vihreämpi kaupunki, jossa kaupunkilaisilla on ympäristön osalta turvallista asua ja työskennellä ja jossa ympäristö edistää kaupunkilaisten terveyttä ja hyvinvointia. Green City Accordin allekirjoittamalla eurooppalaiset kaupungit sitoutuvat etsimään ratkaisuja kiireellisimpiin ympäristöhaasteisiin ja edistämään ekologista kestävyttä. Sitoumuksella edistetään myös kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG) saavuttamista.

Green City Accordin voi allekirjoittaa Euroopan Unionin jäsenmaissa sijaitsevat yli 20 000 asukkaan kaupungit. Sitoumuksen on allekirjoittanut tähän mennessä 46 eurooppalaista kaupunkia. Suomesta allekirjoittajia ovat Helsinki, Lahti, Turku, Lappeenranta ja Hämeenlinna.

Green City Accord sisältää viisi osa-alueita: ilmanlaadun parantuminen, veden laadun parantaminen ja vedenkäytön tehokkuus, kaupunkialueiden biologisen monimuotoisuuden säilyttäminen ja parantaminen, kiertotalouden edistäminen sekä melun vähentäminen. Allekirjoittamalla sitoumuksen, kaupunki sitoutuu jokaisella osa-alueella määrittämään perustason ja asettamaan EU:n minimitalvoitteet ylittäviä kunnianhimoisempia suojelutavoitteita, toteuttamaan toimenpiteitä yhtenäisellä tavalla, jotta tavoitteet voidaan saavuttaa vuoteen 2030 mennessä, ja raporttoimaan toteutuksesta ja edistymisestä joka kolmas vuosi.

Sitoumuksen osa-alueilla on indikaattoreita, joiden kautta kaupunkien tulee kehittää ympäristöasioita vuoteen 2030 mennessä. Kaupungin tulee asettaa itse omat tavoitteensa yllä mainittujen eurooppalaisten tavoitteiden saavuttamiseksi seuraavan kahden vuoden aikana. Lisäksi on määritelty muutamia pakollisia indikaattoreita, joista jokaisen sitoumuksen allekirjoittajakaupungin on raportoitava. Vantaan kaupungin omat tavoitteet tuodaan kaupunginhallituksen päätettäväksi. Kun tavoitteet on asetettu, kaupunki raportoi Euroopan komissiolle toimenpiteiden etenemisestä kolmen vuoden välein.

Green City Accord tukee Vantaan resurssiviisauden tiekartan tavoitteita ja auttaa edistämään sen toimenpiteitä eurooppalaisen mallin avulla. Green City Accordin allekirjoittamalla kaupungit saavat komissiolta neuvontaa ja tukea, ja voivat oppia muilta sitoumuksen allekirjoittajakaupungeilta parhaita käytäntöjä ympäristötavoitteiden kehittämiseen verkoston yhteisissä tapaamisissa. Lisäksi kaupungit saavat myönteistä näkyvyyttä eurooppalaisella tasolla toimimalla edelläkävijöinä ekologisen kestävyden edistämässä.

Green City Accordin osa-alueiden tavoitteet

Tavoitteet on asetettu viidelle eri osa-alueelle:

- 1) Ilmanlaadun merkittävä paraneminen mahdollisimman pian pohjaten WHO:n ohjeistukseen ja EU:n ilmanlaatustandardeihin
- 2) Vedenlaadun merkittävä parantaminen eri vesimuodostumissa (esim. järvet, purot, joet, rannikkovedet) ja kestävä vedenkäyttö

- 3) Kaupunkiluonnon monimuotoisuuden suojeleminen ja parantaminen sisältäen viheralueiden määrän ja laadun kaupungissa ja urbaanien ekosysteemien vähenemisen pysäyttämisen sekä niiden ennallistamisen
- 4) Kiertotalouden ja jätteiden käsittelyn kehittäminen parantamalla merkittävästi kotitalouksien jätteidenkäsittelyä, vähentämällä jätteiden syntyä ja sijoittamista kaatopaikalle sekä lisäämällä tuotteiden uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrätystä
- 5) Melun vähentäminen tavoitteena päästä WHO:n suositusten mukaiselle tasolle.

Vantaan eteneminen tavoitteiden osalla

Kohta 1, ilmanlaatu: Ilmanlaadun seuranta tekee pääkaupunkiseudulla Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, jonka kanssa sitoumukseen liittymisestä on keskusteltu. Ilmanlaadun osalta Vantaalla ei ole toimintasuunnitelmaa, koska EU:n ilmanlaadun raja-arvot eivät ole ylittyneet.

Kohta 2, vesien laatu: Talous- ja jätevesiin liittyvä tavoitteet ovat HSY:n vastuulla. Talousvesi johdetaan Päijänne-tunnelia pitkin Päijänteeltä, mutta varavesilähteenä on Vantaanjoen vesi. Jätevedet johdetaan käsiteltäväksi Helsingin Viikinmäen ja Espoon Suomenojan puhdistamoihin.

Vantaalla on Hulevesien hallinnan ohjelma, jossa on kuvattu hulevesien hallinnan prioriteettijärjestys. Suunnittelijoille on laadittu hulevesien hallinnan toimintamalliohjeistus. Vantaalla huleveden hallinta sisällytetään uusiin kaavoihin: mm. hulevedenhallinnan viivytyksaltaille tulee tilavaraukset ja vihertehokkuusluvun avulla ohjataan tontikohtaisesti hulevesien hallintaa.

Kohta 3, kaupunkiluonnon monimuotoisuuden suojeleminen: Vantaan on tarkoitus laatia luonnon monimuotoisuuden seurantasuunnitelma. Lisäksi laaditaan kattavat luontotyyppiselitykset kaupungin alueelta, koska luontotyyppien suojeleminen on myös luonnonsuojelulain uudistuksessa mukana. Lisäksi on valmisteltu Kattokasvilinjauksia, jotka tukevat luonnon monimuotoisuutta rakennetussa ympäristössä.

Kohta 4, kiertotalous ja jätteiden huolto: Vantaan kaupunki on mukana CIRCWASTE-sitoumuksessa, jossa on linjattu pääosin kaikki sitoumuksen tavoitteet, ja ne on integroitu Resurssiviisauden tiekarttaan. Jätehuollosta vastaa pääosin HSY. Rakentamisen osalla CIRCUI -hanke tukee ja toteuttaa kiertotalouteen liittyviä tavoitteita.

Lisäksi koskien kohtia 3 ja 4: Vantaalla on Resurssiviisauden tiekartta, jonka perustella on laadittu toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat. Toimenpiteiden toteutuminen raportoidaan vuosittain ympäristövastuuraportissa, johon sisältyy ympäristötilinpito. Tiekarttaan sisältyy kohdan 4 kiertotalouden tavoitteita ja toimenpiteitä sekä osin kohdan 3 kaupunkiluonnon monimuotoisuuteen liittyviä toimenpiteitä.

Kohta 5, melu: toimenpiteet voidaan sisällyttää melutorjunnan toimintasuunnitelmaan, jonka päivitystyö käynnistyy vuonna 2022. WHO:n ohjeistukseen pyritään, ja sitoumuksen varsinaisessa indikaattorilistauksessa on samat ohjeistot kuin Suomessa kansallisesti käytössä olevat.

Kaupunginjohtaja esittää, että Vantaan kaupunki liittyy Euroopan komission Green City Accord -sitoumukseen. Euroopan komission järjestelmään lisätään kaupunginhallituksen päätös, minkä lisäksi kaupunginjohtaja allekirjoittaa sitoumuksen.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 17

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään allekirjoittaa Green City Accord -sitoumus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Green City Accord -sitoumus
- Green City Accord -sitoumuksen pakolliset indikaattorit

Täytäntöönpano: Ympäristökeskus

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

ympäristöjohtaja Katariina Rautalahti, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

kansainvälisten asioiden päällikkö Elina Värtö, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Overview of mandatory indicators

Indicator

- Air
- PM2.5 concentration levels [highest annual mean observed at (sub) urban background stations]
 - NO2 concentration levels (highest annual mean observed at traffic stations)

- Water
- Household water consumption (litres/capita/day)
 - Infrastructure Leakage Index (ILI)
 - Percentage of urban wastewater meeting the requirements of the UWWTD (regarding collection and secondary treatment)

- Nature & Biodiversity
- Percentage of protected natural areas, restored and naturalised areas on public land in municipality
 - Percentage of tree canopy cover within the city
 - Trend of vegetation cover in Urban Green Infrastructure
 - Change in number of species of birds in urban area/built-up areas in the city

- Waste & Circular Economy
- Municipal waste generated per capita (tons)
 - Recycling rate of municipal waste (%)
 - Percentage of municipal waste landfilled

- Noise
- Percentage of the population exposed to average day-evening-night noise levels ($L_{den} \geq 55$ dB)
 - Percentage of the population exposed to night-time noise ($L_{night} \geq 50$ dB)
 - Percentage of (adult) population Highly Annoyed
 - Percentage of (adult) population with High Sleep Disturbance

Green City Accord

Vihreitä ja terveitä kaupunkeja Eurooppaan

Me, kaupunginjohtajat ja paikallishallinnon johtajat, jotka allekirjoitamme Green City Accord -aloitteen, jaamme vision urbaanista tulevaisuudesta, jossa vuoteen 2030 mennessä kansalaisemme voivat hengittää puhdasta ilmaa, nauttia puhtaasta vedestä ja käyttää puistoja ja viheralueita ja jossa melusaaste on nykyistä vähäisempää. Visiossamme kiertotaloudesta tulee totta, jätteet muutetaan resursseiksi ja kierrätys on itsestäänselvyys.

Haluamme, että kaupunki on asukkailleen miellyttävä paikka asua, työskennellä ja investoida. Paikka, joka edistää heidän terveyttään ja hyvinvointiaan. Pyrimme kaikkiin käytössämme oleviin keinoihin toteuttamaan tämän vision, ja allekirjoittamalla tämän aloitteen sitoudumme etsimään ratkaisuja kaupunkiemme kiireellisimpiin ympäristöhaasteisiin ja edistämään siirtymistä ekologisesti kestävimpiin kaupunkeihin, jotka pystyvät kohtaamaan tulevaisuuden haasteet paremmin. Kaupunkimme tulevat toimimaan esikuvina muille ympäri maailman.

Me, kaupunginjohtajat ja paikallishallinnon johtajat, toteamme:

Kaupungeillamme on ratkaiseva vaikutus kestäväan kehitykseen. Tänä päivänä yli 70 prosenttia Euroopan unionin väestöstä asuu taajama-alueilla. Kaupungit ovat aina olleet ihmisen kehityksen keskuksia, ja niiden tulisi tarjota asukkailleen puhdas ja terveellinen elinympäristö..

Vaikka olemmekin yhteisin ponnisteluin pystyneet parantamaan ympäristön tilaa ja nostamaan vaatimustasoa kaikissa Euroopan unionin maissa, moni ongelma on vielä ratkaisematta. Ilmansaasteet ovat edelleenennenaikaisten kuolemien ja sairauksien suurin ympäristöön liittyvä syy. Vesistöjen tila ei vieläkään ole hyvä, ja Euroopan vesialueisiin kohdistuu yhä huomattavia paineita. Luonnon monimuotoisuus ja ekosysteemien tila heikkenee edelleen. Ympäristömelu aiheuttaa yhä enemmän huolta, ja tehottomien jätteenhallintakäytäntöjen vuoksi haaskataan merkittävä määrä arvokkaita resursseja, mikä jarruttaa siirtymistä kiertotalouteen.

Puhdas ja terveellinen ympäristö parantaa elämänlaatuamme, ja se on fyysisen ja henkisen hyvinvointimme kannalta keskeisessä asemassa. COVID-19-pandemia on tuonut esiin, miten tärkeää ympäristö on oman vastustuskykymme ylläpitämisessä. Huono ilmanlaatu vaarantaa terveyden ja altistaa terveysuhille, kun taas mahdollisuus oleskella puistoissa, metsässä ja muilla viheralueilla parantaa yleistä hyvinvointia. Luonnon suojelu ja ennallistaminen ovat tehokkaita työkaluja taistelussa ilmastonmuutosta vastaan.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelma hyväksyttiin joulukuussa 2019, ja sen myötä EU on siirtymässä kohti kestäväa kehitystä. Ohjelman tavoitteet muuttuvat konkreettiseksi todellisuudeksi kaupungeissa, joten kaupunkien panos on merkittävä strategian

täytäntöönpanossa. Näillä lisätoimilla edistämme myös kestävän kehityksen tavoitteiden (SDG)¹ saavuttamista.

Me, kaupunginjohtajat ja paikallishallinnon johtajat, sitoudumme siksi turvaamaan väestön terveyden ja hyvinvoinnin ryhtymällä kunnianhimoisiin toimin paikallisella tasolla läheisessä yhteistyössä kansalaisten, kansalaisyhteiskunnan, alueellisen tason viranomaisten (ja muiden paikallishallinnon viranomaisten), kansallisten hallitusten, EU:n toimielinten, yksityisen sektorin ja akateemisten instituutioiden kanssa tarkoituksena saavuttaa seuraavat tavoitteet vuoteen 2030 mennessä:

Merkittävä **ilmanlaadun** parantuminen kaupungeissa, edistyminen WHO:n ilmanlaatusuosituksen noudattamisessa ja EU:n ilmanlaatustandardien ylittäminen mahdollisimman pian.

Merkittävä edistyminen **vesistöjen laadun parantamisessa** ja **vedenkäytön tehokkuudessa**.

Huomattava edistyminen kaupunkialueiden **biologisen moninaisuuden** säilyttämisessä ja parantamisessa, muun muassa lisäämällä viheralueiden kokoa ja laatua sekä pysäyttämällä kaupunkien ekosysteemien vähenemisen ja elvyttämällä jo menetettyjä ekosysteemejä.

Siirtyminen kohti **kiertotaloutta** parantamalla huomattavasti kotitalouksien kunnallisjätteen hallintaa, vähentämällä jätteen tuottamista ja kaatopaikoille päätyvää jätettä sekä lisäämällä merkittävästi uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrättämistä.

Merkittävä **melusaasteen** väheneminen lähemmäs WHO:n suositustasoja.

Paneudumme kaikkiin viiteen osa-alueeseen siten, että painopisteitämme ovat kulloinkin ne alueet, jotka aiheuttavat suurimpia haasteita kaupungeissamme.

Kaikilla näillä viidellä osa-alueella me, kaupunginjohtajat ja paikallishallinnon johtajat, sitoudumme seuraaviin toimiin:

- Asetamme seuraavien kahden vuoden kuluessa vertailutasot ja kunnianhimoiset tavoitteet, jotka ylittävät EU:n lainsäädännön vähimmäisvaatimukset²
- Toteutamme kokonaisvaltaisia käytäntöjä ja ohjelmia tavoitteiden saavuttamiseksi vuoteen 2030 mennessä
- Raportoimme säännöllisesti täytäntöönpanosta ja edistyksestä.

¹ Eryistä hyötyä niistä on seuraavien tavoitteiden kohdalla 3: Taata terveellinen elämä ja hyvinvointi kaikenikäisille; 6 Varmistaa veden saanti ja kestävä käyttö sekä sanitaatio kaikille.; 11: Taata turvalliset ja kestävät kaupungit sekä asuin- ja työalueet. 12: Varmistaa kulutus- ja tuotantotapojen kestävyys.; ja 15: Suojella maakekosysteemejä, palauttaa niitä ennalleen ja edistää niiden kestävästä käytöstä; edistää metsien kestävästä käytöstä; taistella laajamittaisista vaaroista vastaan; pysäyttää maaperän köyhtymisen ja luonnon monimuotoisuuden häviämisen.

² EU:n lainsäädännön vähimmäisvaatimukset pyritään ylittämään kaikilla alueilla lukuun ottamatta veden laatua. Siltä osin tavoitteemme on saavuttaa se, mikä on määritetty EU:n vesilainsäädännössä eli vesipuitteidirektiivissä, juomavesidirektiivissä, uimavesidirektiivissä ja direktiivissä yhdyskuntajätevesien käsittelystä.

Tähän päästäksemme tarvitsemme vahvaa poliittista johtajuutta, jotta saamme mukaan kunnallistason vastaavat viranomaiset, paikalliset sidosryhmät ja kansalaiset, jotta voimme kehittää tarvittavaa kapasiteettiä ja taitoja, priorisoida resurssejamme, kannattaa ekologisia tuotteita ja palveluja julkisessa hankinnsassa sekä panna täytäntöön tarvittavat säännökset.

Sitouksemme tueksi me, kaupunginjohtajat ja paikallishallinnon johtajat, kehotamme alueellisia ja kansallisia hallituksia ja EU:n toimielimiä ryhtymään seuraaviin toimiin:

- Puuttumaan saastumislähteisiin ja muihin ympäristön tuhoutumisen syihin, joihin me emme maantieteellisistä syistä pysty vaikuttamaan tai jotka ovat toimivaltamme ulkopuolella
- Ottamaan käyttöön ja kohdentamaan riittävästi teknisiä ja taloudellisia resursseja ja varmistamaan tarvittavat poliittiset puitteet, joilla edistetään sitouksemme täytäntöönpanoa
- Tekemään yhteistyötä kaupunkien kanssa siten, että kaupunkialueiden ympäristöhaasteet otetaan kaikilla tasoilla huomioon asiaan liittyvien poliittisten linjausten suunnittelussa
- Edistämään teknologioiden ja ratkaisujen kehitystä ja käyttöönottoa nopeuttavia paikallisia innovaatioita, joiden avulla kaupungeistamme tulee vihreämpiä ja terveellisempiä.

Sitoutumisemme kaikkiin viiteen osa-alueeseen on eritelty tämän asiakirjan eri osioissa.

Kaupunginjohtajan tai vastaavan edustajan nimi:

.....

Virkaasema:

Päivämäärä:

Allekirjoitus:

Valtuuttanut (kunnanvaltuuston tai vastaavan päätöksentekaelimen nimi):

..... päivänä:

aloite
Euroopan komission

Sitouksemme hyvän ilmanlaadun saavuttamiseen

Ilmansaaste on Euroopassa suurin ympäristöstä johtuva terveysriski, ja ongelma on suurin kaupungeissa.

Vaikka ilmanlaatu onkin parantunut viime vuosikymmeninä seurauksena eri hallintotasojen tarkempien ilmanlaatusäännösten ansiosta, ilmansaasteiden pitoisuudet monissa kaupungeissa ja useilla alueilla ylittävät silti sekä EU:n standardit että Maailman terveysjärjestön suositustasot. Altistuminen suurille ilmansaasteiden pitoisuuksille, etenkin pienhiukkasille (PM_{2,5}), typpidioksidille (NO₂) ja otsonille (O₃), aiheuttaa noin 400 000 ennen aikaista kuolemaa EU:ssa vuosittain. Ilmansaasteet aiheuttavat myös happamoitumista ja rehevöitymistä, jotka vahingoittavat Euroopan luonnon monimuotoisuutta.

Euroopan unioni on kehittänyt linjauksia ja lainsäädäntöä ilmanlaadun parantamiseksi. Esimerkiksi ilmanlaatua koskevissa direktiiveissä asetetaan ilmanlaatustandardeja ja valvontavaatimuksia koko EU:lle.

Ilmanlaadun parantuminen riippuu siitä, pystytäänkö ilmansaasteen merkittävimpiin syihin eli kuljetus-, energia- (mukaan lukien kotitalouksien lämmitys) sekä maanviljelys- ja teollisuusalan saasteisiin vaikuttamaan. Jos haluamme saavuttaa synergioita ilmasto-, energia- ja liikenne linjausten kanssa, toiminnan on oltava yhdenmukaista niin kansallisella, alueellisella kuin paikallisellakin tasolla.

Kaupungeilla on merkittävä rooli ilmanlaadun parantamisessa, sillä ne voivat kohdistaa toimensa kaupunkiympäristöjen merkittävimpiin saastumisen lähteisiin. Vahvistamalla sitoumustaan ja ryhtymällä lisätoimiin kaupunkimme voivat antaa merkittävän panoksen EU:n laajemman nollasaastetavoitteen saavuttamiseksi ilmanlaadun osalta. Siten voidaan saavuttaa huomattavia parannuksia kaupunkien ilmanlaadussa EU:n alueella vuoteen 2030 mennessä ja täyttää EU:n ilmanlaatustandardit mahdollisimman pian.

Ilmaiseimme täten sitoutuvamme tulevaisuuteen, jossa kansalaisemme voivat hengittää puhdasta ilmaa.

Allekirjoittamalla Green City Accord -aloitteen sitoudumme saavuttamaan merkittävän ilmanlaadun paranemisen kaupungeissa, edistymisen WHO:n ilmanlaatusuosituksen noudattamisessa vuoteen 2030 mennessä ja EU:n ilmanlaatustandardien ylittämisen mahdollisimman pian.

Konkreettisesti sitoudumme seuraavaan:

- Vähentämään huomattavasti toimenpiteiden, käytänteiden ja lainsäädännön keinoin vaikutusvallassamme olevista lähteistä syntyviä ilmansaasteita
- Ottamaan ilmanlaadun vaikutukset ja sivuhyödyt huomioon kehitettäessä muita asiaan liittyviä linjauksia ja suunnitelmia, joita ovat etenkin kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopuhtaus suunnitelmiin sisältyvät kestävä energian ja ilmastotoimen suunnitelmat (Sustainable Energy and Climate Action Plans, SECAP), erityisesti liikenteeseen tai energiaan liittyvät rajoitukset, kestävä kaupunkiliikenteen suunnitelmat (Sustainable Urban Mobility Plans, SUMP) ja uusiutuvan energian käyttöönotto sekä maankäytön suunnitteluprosessit.

Harkitsemme seuraavia toimia ja toimenpiteitä:

- Vähäpäästöisten tai päästöttömien alueiden luominen, ajoneuvorajoitusten tai taloudellisten kannusteiden käyttöönotto (esimerkiksi tietullit tai pysäköintimaksut) sekä pyöräilyn ja sähköajoneuvojen käytön tukeminen
- Julkisen liikenteen tekeminen houkuttelevammaksi, esteettömämmäksi ja puhtaammaksi
- Energiankulutuksesta syntyvän ilmansaasteen vähentäminen tukemalla energiatehokkaiden, puhtailla lämmitys- ja jäähdytysjärjestelmillä varustettujen talojen rakentamista ja uusiutuvilla energialähteillä toimivien asennusten käyttöönottoa
- Ilmanlaadun säännöllinen valvonta kaupungin alueella ja julkinen tiedotus ajantasaisesti ja helposti saatavilla olevassa muodossa
- Yhteistyö asianmukaisten instituutioiden kanssa, jotta voidaan varmistaa laadukkaat päästöinventaarit, -mallit ja -analyysit
- Yhteistyö asianmukaisten instituutioiden kanssa tutkimuksen lisäämiseksi ilmansaasteiden paikallisista vaikutuksista, ilmanlaadun parannusten paikallisista eduista sekä seurauksista paikalliselle taloudelle
- Tietoisuuden lisääminen ilmansaasteesta, jotta kansalaiset voivat vähentää altistumistaan.

Sitouksemme vesistöjen laadun ja vedenkäytön tehokkuuden parantamiseen

EU:n alueella jokiin, järviin ja rannikkovesiin kohdistuu yhä huomattavia paineita, eikä enemmistö vesialueista vieläkään saavuta hyvää ekologista ja kemiallista tilaa. Pohjaveden laadusta ja saatavuudesta huolehtiminen on tärkeää, sillä se muodostaa noin 50 prosenttia juomavesivarannoistamme. Puhtaan, edullisen veden saatavuus juomavedeksi ja sanitaatioon on edellytys terveydelle ja hyvinvoinnille.

EU:lla on kattava vesilainsäädäntö³, jolla hallitaan pääasiallisia saastumisen lähteitä ja varmistetaan integroitu veden hallinta, mutta täytäntöönpanoa ja valvontaa on tehostettava. Lisää toimia tarvitaan täytäntöönpanon parantamiseksi, Euroopan vesilähteiden suojelemiseksi ja niiden laadun parantamiseksi.

Puhtaan ja turvallisen veden varmistaminen kaupunkien kasvavalle väestölle muodostaa jatkuvan haasteen. Yhdyskuntajätevesien keräämisessä ja käsittelyssä on tapahtunut huomattavaa edistymistä, mutta uudet paineet, kuten ilmastonmuutos, vesipula ja puhdistuslaitosten uudistaminen siten, että ne voivat poistaa enemmän epäpuhtauksia, vaativat jatkuvia ja pitkäkestoisia ratkaisuja.

Euroopan vihreän kehityksen ohjelman saasteiden nollatason tavoitteessa tunnistetaan kaupunkien vesien saastumista (mukaan lukien valunta kaupunkialueilta) ehkäisevien lisätoimien tarve sekä korostetaan vaarallisten saasteiden, kuten mikromuovien ja kemikaalien (mukaanlukien lääkeaineet) rajoittamisen tärkeys. Käsitellyn jäteveden uudelleenkäyttöä on painotettu EU:n resurssitehokkuuteen liittyvässä politiikassa ja viime aikoina kiertotalouden saavuttamiseen pyrkivän työn yhteydessä. Kaupunkialueiden panos voi olla merkittävä EU:n nollasaastetavoitteen saavuttamisessa, kuten myös veden uudelleenkäytön helpottamisessa sekä vedenkäytön tehokkuuden parantamisessa.

Ilmaiseimme täten sitoutuvamme tulevaisuuteen, jossa kansalaisemme voivat nauttia puhtaasta vedestä.

Allekirjoittamalla Green City Accord -aloitteen sitoudumme parantamaan paikallisten vesistöjemme ekologista ja kemiallista tilaa, edistämään juomavesiemme alkuperänä toimivien vesilähteiden suojelua ja lisäämään kaupunkiemme vedenkäytön tehokkuutta vuoteen 2030 mennessä.

Konkreettisesti sitoudumme seuraavaan:

- Sitoudumme toteuttamaan toimia ja ottamaan käyttöön toimintatapoja, joilla voidaan parantaa veden laatua ja kaupunkiemme vedenkäytön tehokkuutta
- Integroimme veteen liittyvät toimet muihin asianmukaisiin käytäntöihin ja suunnitelmiin.

³ Muun muassa vesipuitedirektiivi (2000/60/EY), juomavesidirektiivi (98/83/EY), uimavesidirektiivi (2006/7/EY), direktiivi yhdyskuntajäteveden käsittelystä (91/271/ETY), tulvadirektiivi (2007/60/EY).

Harkitsemme seuraavia toimia ja toimenpiteitä:

- Veden määritys kriittiseksi tekijäksi ympäristön kannalta kestäväälle kaupunkisuunnittelulle esim. lisäämällä vihreää infrastruktuuria kaupunkien valumaveden ohjaamiseen
- Sadeveden kerääminen ja myrskyvesien ylivirtausten hallinta, mukaan lukien luonnolliset talteenottomenetelmät
- Lisääntyvää huolta aiheuttavien saastuttavien aineiden (mikrosaasteet, lääkeaineet ja mikromuovit) ongelmaan tarttuminen käyttämällä kohdennettuja toimia ja innovatiivisia lähestymistapoja, mukaan lukien moderneja vedenkäsittelytekniikoita ja luontoon perustuvia ratkaisuja silloin, kun se on mahdollista
- Kiertotalouden tukeminen vähentämällä saasteita jo niiden syntysijoilla, kehittämällä energianeutraaleja jätevesiverkkoja ja jätevedenkäsittelylaitoksia, vähentämällä vuotoja verkostojen varrella ja kierrättämällä käsiteltyä jätevettä
- Vesiympäristöjen toiminnan ennallistaminen vesialueiden hyvän ekologisen tilan saavuttamiseksi
- Valvonnan parantaminen, jotta voidaan muodostaa synergioita vesialueiden laadun ja käsittelyprosessin välille
- Vedenhallintakäytännön tehokkaaseen koordinointiin osallistuminen laajaalaisesti olennaisena osana kaupungin vedenhuoltoon ja veteen kohdistuvien paineiden vähentämistä
- Tietoisuuden edistäminen ja kansalaistieteen käyttö sen varmistamiseksi, että kansalaiset ymmärtävät veden tärkeyden ihmisten terveydelle ja hyvinvoinnille sekä sen roolin kiertotaloudessa ja ovat tietoisia sen turvallisuuden varmistamiseen tarvittavista kustannuksista ja toimista.

Sitouksemme kaupunkialueiden biologisen monimuotoisuuden säilyttämiseen ja parantamiseen

Viime vuosikymmeninä tapahtuneesta edistyksestä huolimatta elinympäristöjen ja lajien suojeleminen on ollut riittämätöntä, ennallistamista on tehty vain pienellä mittakaavalla, ja lainsäädännön täytäntöönpano on ollut puutteellista. Näiden seurauksena Euroopan biologinen monimuotoisuus ja ekosysteemien tila heikkenevät edelleen. Haitalliset vieraslajit ovat kasvava uhka kotoperäisen luonnon monimuotoisuudelle. Lisäksi kaupunkirakenteiden hajautuminen yleistyy EU:ssa, mikä vaikuttaa maaperän ja maisemien ympäristön kannalta olennaisiin toimintoihin ja vähentää viheralueiden saatavuutta.

Kaupunkien väestön kasvaessa luonnon monimuotoisuuden palauttamisesta, suojelusta ja parantamisesta tulee entistä tärkeämpää terveydellemme ja hyvinvoinnillemme. Kaupungeissa luonto mahdollistaa kaupunkiviljelyä, virkistymistä, kuntoilua ja sosiaalista kohtaamisia. Luontoon perustuvat ratkaisut ovat tehokas keino ratkaista kaupunkien haasteita aina melu- ja ilmansaasteen vähentämisestä vedenpuhdistukseen, kiinteistöjen suojaamiseen ja jäähdyttämiseen, hiilen imeyttämiseen ja tulvariskien lieventämiseen. Kaupunkien ja kaupunkien lähialueiden mahdollisuudet hillitä ilmastonmuutosta muun muassa puiden istuttamisen ja ekosysteemin ennallistamisen kautta on tunnustettava laajemmin.

EU:lla on jo käytössä kattava valikoima luonnonsuojelusäännöksiä. Lintu- ja luontotyyppidirektiivit ovat EU:n tärkeimmät lainsäädännölliset välineet biologisen monimuotoisuuden ja luonnon suojelussa, ja ne muodostavat myös maailman suurimman suojelusalueiden Natura 2000 -verkoston ytimen. Toukokuussa 2020 ryhdyttiin lisätoimiin uuden, vuoteen 2030 ulottuvan EU:n biologista monimuotoisuutta koskevan strategian hyväksymiseksi. Strategiassa ehdotetaan kunnianhimoisia toimia, joilla voitaisiin edistää biologisen moninaisuuden toipumista, ja kehoitetaan yli EU:n 20 000 asukkaan kaupunkia laatimaan kaupunkien viherryttämissuunnitelmia biologisesti monimuotoisten ja helposti saavutettavissa olevien kaupunkiviheralueiden luomiseksi ja haitallisten käytäntöjen rajoittamiseksi.

Ilmaisemme täten sitoutuvamme tulevaisuuteen, jossa kansalaisemme voivat nauttia kaupunkien viheralueista.

Allekirjoittamalla Green City Accord -aloitteen sitoudumme saavuttamaan huomattavaa edistystä kaupunkialueiden biologisen moninaisuuden säilyttämisessä ja parantamisessa, muun muassa lisäämällä viheralueiden kokoa ja laatua sekä pysäyttämällä kaupunkien ekosysteemien vähentymisen ja elvyttämällä jo menetettyjä ekosysteemejä vuoteen 2030 mennessä.

Konkreettisesti sitoudumme seuraavaan:

- Ryhdymme toimenpiteisiin, otamme käyttöön linjauksia ja valvomme säännöksiä, joilla suojellaan, ennallistetaan ja parannetaan kaupunkiemme luontoa
- Teemme yhteistyötä asiaankuuluvien sidosryhmien kanssa, jotta biologinen monimuotoisuus ja luontopohjaiset ratkaisut voidaan valtavirtaistaa muilla sektoreilla.

Harkitsemme seuraavia toimia ja toimenpiteitä:

- Vihreän infrastruktuurin laajuuden ja/tai laadun lisääminen kaupungeissamme, jotta voimme tarjota kansalaisille useita etuja ja parantaa biologista monimuotoisuutta ja yhdistää kaupunkien ja niiden lähialueiden viheralueet toisiinsa
- Luontopohjaisten ratkaisujen käytön laajentaminen, jotta voidaan parantaa ilmastonmuutoksen vaikutusten sietokykyä ja ratkaista kaupunkien ongelmia, kuten helleaaltoja, tulvia, ilman- ja vedensaasteita sekä melua
- Kaupunkien uusien infrastruktuuriprojektien nettoposiitiivisen biodiversiteettivaikutuksen varmistaminen
- Maaperän sulkemisen estäminen aina, kun se on mahdollista, sekä tiukkojen sääntöjen laatiminen, joilla voidaan kompensoida haitallisia ympäristövaikutuksia tapauksissa, joissa maaperän sulkemista rakentamisella ei voida välttää
- Saastuneiden maaperäalueiden tunnistaminen ja korjaaminen
- Torjunta-aineiden käytön lopettaminen ja luonnon monimuotoisuuden kannalta haitallisten käytäntöjen rajoittaminen kaupunkien viheralueilla
- Haitallisten vieraslajien tuonnin ja leviämisen ehkäisy kaupunkialueilla
- Lajiston kannalta moninaisten luonnonvaraisten pölyttäjien yhdyskuntien tukeminen kaupunkialueilla
- Tietoisuuden lisääminen luonnon eduista ja kaupunkilaisten kannustaminen ryhtymään toimeen
- Sellaisten kaupungeissa ja niiden ulkopuolella sijaitsevien alueiden tunnistaminen, jotka tarjoavat mahdollisuuksia ekosysteemien ennallistamiseen ja/tai puiden istutukseen, jotta voidaan edistää EU:n-laajuisia ilmastonmuutoksen hillitsemisen ja biologisen monimuotoisuuden ennallistamistavoitteita
- Urbanien Natura 2000 -alueiden ja muiden suojelualueiden tehokkaan suojelun ja hallinnan edistäminen luonnon ja kansalaistemme yhteiseksi eduksi.

Sitouksemme kiertotalouden edistämiseen, jätteen vähentämiseen ja kierrätyksen lisäämiseen

Jätteenhallinta on yhä merkittävä haaste EU:n alueella. Kaupunkialueiden laajeneminen on saanut aikaan tuotannon ja kulutustottumusten kasvua ja lisännyt yhdyskuntajätteen syntymistä. Vuonna 2018 syntyneistä 251 miljoonasta tonnista yhdyskuntajätettä vain 47 prosenttia kierrätettiin tai kompostoitettiin⁴. Huomattava määrä yhdyskuntajätettä päätyy yhä kaatopaikalle tai poltettavaksi. Jos tuotteita ei saada riittävästi uudelleenkäyttöön ja materiaaleja kierrätykseen, luonnonvaroja käytetään vastaavasti enemmän.

EU on ottanut käyttöön lainsäädäntökehyksen (ja rahoituksen), jolla voidaan tukea jäsenmaiden ja kaupunkien jätteenhallinnan parantamiseen tähtääviä toimia. Jätehallinnan sääntelyäon vahvistettu myös tarkistamalla vuonna 2018 EU:n säädöksiä ja nostamalla niiden tavoitetasoa varsinkin jätteiden syntymisen ehkäisyn ja kierrätyksen osalta. Samalla hyväksyttiin kattava kiertotalousvisio eli uusi kiertotalouden toimintasuunnitelma, jonka tavoitteena on pienentää EU:n kulutusjalanjälkeä ja kaksinkertaistamaan kiertomateriaalien käyttö tulevilla vuosikymmenellä lisäten samalla uusia työllistämismahdollisuuksia. Lisäksi visioon sisältyy tärkeä tavoite jäljelle jäävän (kierrättämättömän) yhdyskuntajätteen puolittamisesta vuoteen 2030 mennessä ottamalla käyttöön aloitteita tuotteiden elinkaaren eri vaiheissa suunnittelusta valmistukseen ja kulutukseen, korjaamiseen, uudelleenkäyttöön, kierrätykseen ja luonnonvarojen tuontiin takaisin talouteen.

Kaupungeilla on merkittäviä asema jätelainsäädännön täytäntöönpanossa. Ne voivat myös tehokkaasti ottaa käyttöön ja kannustaa kehittämään innovatiivisia ratkaisuja, joiden avulla kiertotalous toteutuu. Paikallistason toiminta vaikuttaa merkittävästi kaupunkien ja alueiden Circular Cities and Regions Initiative (CCRI) -kiertotalousaloitteen täytäntöönpanoon. Tämä aloite tukee kiertotaloutta edistäviä ratkaisuja paikallisilla ja alueellisilla tasoilla.

Vahvistamme täten sitoutuvamme tulevaisuuteen, jossa jätettä syntyy vähemmän ja jossa syntyvä jäte muutetaan uusiksi resursseiksi.

Allekirjoittamalla Green City Accord -aloitteen sitoudumme siirtymään kohti kiertotaloutta parantamalla huomattavasti kotitalous- ja yhdyskuntajätteen hallintaa, vähentämällä syntyvää ja kaatopaikoille päätyvää jätettä sekä lisäämällä merkittävästi uudelleenkäyttöä, korjaamista ja kierrättämistä vuoteen 2030 mennessä.

Konkreettisesti sitoudumme seuraavaan:

- Otamme käyttöön tuotteiden koko elinkaaren kohdistuvia käytänteitä ja toimia, joilla voimme lisätä kiertotalouden omaksumista kaupungeissamme, panemme täytäntöön tarvittavan jätelainsäädännön, vähennämme syntyvää jätettä ja edistämme kestäväää kulutusta.

⁴ EUROSTAT (2020). [Yhdyskuntajätetilastoja](#).

Harkitsemme seuraavia toimia ja toimenpiteitä:

- Erilliskeräysjärjestelmien parantaminen ja laajentaminen, etenkin paperille ja kartongille, lasille, metalleille, muoveille, biojätteelle, kotitalouksien ongelmajätteelle ja tekstiileille
- Taloudellisten välineiden käyttäminen aiheuttamisperiaatteen soveltamisessa, etenkin syntyvien jätekustannusten maksamiseen tähtäävät "Pay-as-you-throw"-järjestelmät
- Jätteen polttamisen vähentäminen
- Tehokkaiden toimenpiteiden ottaminen käyttöön, jotta voidaan vähentää kertakäyttöisen muovin kulutusta ja poistaa muoviroskat
- Uudelleenkäyttöön kannustaminen esimerkiksi korjaamalla, erityisesti huonekalujen, vaatteiden ja sähkö- ja elektroniikkalaitteiden osalta tai 'jätteettömällä' julkisilla tapahtumilla
- Ympäristöystävällisten julkisten hankintojen ja EMAS-rekisteröitymisten lisääminen
- Yleisön tietoisuuden lisääminen / kannustaminen kestävämpiin kulutustottumuksiin ja EU:n ympäristömerkin sekä muiden merkkien käytön omaksuminen
- Innovatiivisten kiertotalouden ratkaisujen pilotointi ja esittely kaupunkitasolla
- Kiertotalousratkaisujen täytäntöönpanon tukeminen tuotteiden koko elinkaaren osalta useilla toimialoilla, kuten biopohjaisissa arvoketjuissa, elintarvikkeiden, energian, rakennusten ja kaupunkisuunnittelun aloilla
- Elintarvikejätteen vähentäminen muun muassa asettamalla määrällisiä vähennystavoitteita
- Aloitteiden ja sidosryhmien välisten kumppanuuksien edistäminen ja tukeminen.

Sitoumuksemme melusaasteen vähentämiseen

Melusaaste on merkittävä ympäristöstä johtuva terveysongelmien aiheuttaja. Jatkuva altistuminen suurelle melutasolle aiheuttaa unihäiriöitä, sydän- ja verisuonisairauksia, stressiä ja kognitiivisten toimintojen heikentymistä. Kroonisella altistumisella on merkittäviä vaikutuksia fyysiseen ja mielenterveyteen ja hyvinvointiin.

Yleisin ympäristömelun aiheuttaja on liikenne. Tieliikenteen melu on merkittävä ympäristöongelma. Vähintään 20 prosenttia EU:n väestöstä elää alueilla, joilla liikenteen melu ylittää terveydelle haitallisen tason. Kaupunkien kasvu ja liikenneverkkojen laajeneminen lisää melusaastetta entisestään.

EU:n ympäristömeludirektiivi on pääasiallinen melun vähentämiseen tähtäävä lainsäädäntökehys. Direktiivi tarjoaa yhteisen toimintamallin, jonka avulla voidaan välttää ja ehkäistä ympäristömelulle altistumista raporttien avulla (melukartoitus ja toimintasuunnitelmat). Siten voidaan vähentää melun haittavaikutuksia ja suojella hiljaisia alueita. Erityisillä lainsäädäntötoimilla on lisäksi pyritty puuttumaan meluun tai torjua sitä melun lähteellä rajaamalla tiettyjen ajoneuvojen tai laitteiden melutasoja.

Jonkin verran edistystä on saavutettu, mutta silti melusaaste lisääntyy jatkuvasti ja heikentää monien kaupunkialueella asuvien elämänlaatua. Vuonna 2018 Maailman terveysjärjestö julkaisi ohjeistuksen ympäristömelusta Euroopan alueelle. Ohjeissa määritetään melualtistustasot, joiden ei tulisi ylittyä, jotta haitalliset terveysvaikutukset pysyvät mahdollisimman vähäisinä.

Lisätoimia tarvitaan koko EU:n alueella, jotta voidaan varmistaa EU:n ympäristömeludirektiivin parempi täytäntöönpano. Kaupungit ovat kriittisessä asemassa melun hallinnassa.

Ilmaistemme täten sitoutuvamme tulevaisuuteen, jossa ympäristömelu ei vaaranna kansalaisten terveyttä.

Allekirjoittamalla Green City Accord -aloitteen sitoudumme vähentämään kaupunkiemme melusaastetta merkittävästi vuoteen 2030 mennessä siten, että siirymme lähemmäs WHO:n suosittelemia tasoja.

Konkreettisesti sitoudumme seuraavaan:

- Ryhdymme toimenpiteisiin, toteutamme linjauksia ja panemme täytäntöön asetuksia, joilla voimme saavuttaa kunnianhimoisia vähennyksiä melusaasteen hillinnässä.
- Lisäämme ilmanlaadun vaikutukset ja sivuhyödyt muiden asianmukaisten linjausten ja suunnitelmien kehitykseen, joita ovat etenkin kaupunginjohtajien energia- ja ilmastopöytäkirjaan sisältyvät kestävän energian ja ilmastotoimen suunnitelmat (SECAP), liikenne (etenkin kestävän kaupunkiliikenteen suunnitelmat, SUMP) ja maankäytön suunnitteluprosessit.

Harkitsemme seuraavia toimia ja toimenpiteitä:

- Olemassa olevien hiljaisten alueiden kartoittaminen ja niiden suojele melusaasteen lisääntymiseltä
- Rahdinkuljetusten hiljentämiseen tähtäävien suunnitelmien toteuttaminen
- Autottomien vyöhykkeiden perustaminen, ajoneuvorajoitusten tai talouskannustimien käyttöönotto (esimerkiksi rengaskoon tai suorituskyvyn perusteella), kevyen liikenteen tukeminen ja vastaavat toimet
- Melukarttojen ja toimintasuunnitelmien kehittäminen tai päivittäminen ympäristömeludirektiivin edellyttämällä tavalla sekä suunnitelmien asianmukaisen täytäntöönpanon varmistaminen
- Liikennevirtojen hallitseminen, nopeusrajoitusten laskeminen ja melua vähentävien tiepäällysten käyttäminen, jotta rengas- ja katumelu vähenee
- Kaupunkisuunnittelutoimien ja muutosten toteutus infrastruktuuriin, jotta melua saadaan vähennettyä sen lähteellä
- Melusteiden käyttöönotto ja eristysratkaisujen rakentaminen tarvittaessa
- Yleisön sitouttaminen ja tietoisuuden lisääminen melusaasteesta, jotta kansalaiset voivat vähentää altistumistaan.

18 § **Option käyttö kuntouttavan työtoiminnan ostopalvelujen hankinnassa vuodelle 2022**

VD/4233/02.08.00.00/2018

JN/ST-V/EK/RV/KH/AH

Vantaan kaupungin työllisyyspalvelut järjesti syksyllä 2019 tarjouskilpailun ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan ja yksilömuotoisen kuntouttavan työtoiminnan ostamisesta ajalle 1.1.2020-31.12.2021. Sopimuskauteen sisältyy optiovuodet vuosille 2022 ja 2023.

Tarjouskilpailun perusteella muodostettiin puitejärjestely siihen valittujen palveluntuottajien kesken. Puitejärjestelyssä palveluntuottajavalinnat tehdään kaupungin määrittelemän asiakkaiden palvelutarpeen ja määrän mukaan.

Kaupunginhallituksen päätöksellä 23.9.2019 § 23 valittiin

1. ryhmämuotoisen kuntouttavan työtoiminnan sopimustoimittajiksi Espoon Diakoniasäätiö, Elämänlaatu ry, Alvi ry, Kuntoutussäätiö ja Kalliolan Kannatusyhdistys
2. yksilömuotoisen kuntouttavan työtoiminnan sopimustoimittajiksi Vantaan A-kilta, Helsingin ja Uudenmaan näkövammaiset ry, Alvi ry, Elämänlaatu ry ja Espoon Diakoniasäätiö

Hankinnan arvo sopimuskaudelle optioineen on yhteensä noin 3 000 000 euroa (alv 0 %). Vantaan kaupunki hankkii sopimuksen kohteena olevia palveluja näiltä palveluntuottajilta harkintansa mukaan.

Toimittajien kanssa allekirjoitettuja sopimuksia voidaan jatkaa kaupungin päätöksellä kahdella optiovuodella vuosi kerrallaan. Tilaajan on ilmoitettava option käyttöönotosta viimeistään kolme kuukautta ennen sopimuskauden päättymistä.

Työllisyyden hoidon järjestämiseen ja tuottamiseen on sote- ja työllisyydenpalvelu-uudistusten myötä suunnitteilla merkittäviä muutoksia, jotka tulevat vaikuttamaan myös kuntouttavan työtoiminnan järjestämiseen kunnassa. Uusi lainsäädäntö on valmisteluvaiheessa. Toiminnan jatkuvuuden varmistamiseksi muutosvaiheessa on nykyisiä palvelusopimuksia tarpeellista jatkaa optiovuodella.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 18

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään jatkaa kuntouttavan työtoiminnan hankintasopimuksia kaupunginhallituksen 23.9.2019 § 23 valitsemien sopimustoimittajien kanssa yhdellä optiovuodella ajalla 1.1.-31.12.2022.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Kasvupalvelut; Työllisyyspalvelut

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

kasvupalveluiden johtaja Jaakko Niinistö puh. 050 3210548, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
työllisyyspalvelujen johtaja Susanna Taipale-Vuorinen puh. 040 0444 883, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

19 §

Tiedoksi Voluntary Local Review -raportti YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021

VD/6099/00.01.04.02/2021

RV/EL/IL/AH

Vantaan kaupunginhallitus hyväksyi 6.4.2020 kokouksessaan (9 §) Vantaan VLR-raportin julkaisun osana vastuullisuuden strategiateeman tavoitteita ja mittareita.

Kestävä kehitys on määritelty ensimmäisen kerran YK:n Brundtlandin komission raportissa Our Common Future vuonna 1987. Raportissa kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Kestävä kehitys pitää sisällään ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyden. Kuntien perustehtävään, kuntalain (§ 1) nojalla, kuuluu kestävän kehityksen edistäminen ja monet kunnan perustehtävät tekevät sitä luonnostaan. Myös Vantaan valtuustokauden 2018–2021 strategiassa kestävä kehitys on merkittävässä osassa vastuullisuuden arvona. Kaupungin strategiassa vastuullisuus on määritelty hyvän elämän turvaamisena nykyisille ja tuleville sukupolville. Valmistelussa ja päätöksenteossa huomioidaan ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat.

Vuonna 2015 YK:ssa sovittiin globaalista kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelmasta, joka pitää sisällään 17 kestävän kehityksen tavoitetta sekä yhteensä 169 alatavoitetta. Maailman valtiot ovat sen jälkeen raportoineet tavoitteiden toimeenpanosta vapaaehtoisin maaraporttein (Voluntary National Review, VNR), Suomi ensimmäisten joukossa vuonna 2016 ja 2020. Kuitenkin 2/3 kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta on paikallisella tasolla, eli kunnissa ja kaupungeissa, tehtävän työn vastuulla. Niinpä vuonna 2018 New York julkaisi ensimmäisenä kaupunkina maailmassa oman vapaaehtoisen paikallisen tason seurantaraporttinsa (Voluntary Local Review, VLR) ja haastoi samalla muut kaupungit mukaan. Suomessa Helsinki (2019 ja 2021), Espoo (2020) ja Turku (2020) ovat julkaisseet omat VLR-raporttinsa.

Vantaalla tehdään paljon työtä kestävän kehityksen edistämiseksi, ja koettiin tärkeäksi arvioida strategiakauden lopussa, missä olemme onnistuneet ja missä ehkä emme. VLR-raportin tarkoituksena on kartoittaa kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhteydet, joiden pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten sekä jakaa hyviä käytäntöjä. Raportti antaa hyvät edellytykset kestävän kehityksen suunnitelmallisen työn kehittämiseen Vantaalla. Raportissa on tarkasteltu kaupungin toimintaa jokaisen 17 YK:n kestävän kehityksen tavoitteen ja soveltuvien alatavoitteiden näkökulmasta. Jokaiselle tavoitteelle on etsitty mahdollisimman hyvin tavoitteen tilaa Vantaalla kuvaavat indikaattorit sekä toimenpiteet, jotka esitellään raportissa. Työtä on valvonut vastuullisuuden strategiateeman johtoryhmä, ja sen on toteuttanut 9-henkinen VLR-työryhmä, jossa on ollut edustus kaupungin jokaiselta toimialalta.

Raportti pitää sisällään kaupunginjohtajan terveiset, raportin tiivistelmän sekä johdannon, Vantaa kaupunkina -osion, jossa esitellään kaupungin perustietoja, osion, jossa kerrotaan, miten raportti on toteutettu, kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpano -osion sekä johtopäätökset. Jokainen kestävän kehityksen 17 tavoitteesta käsitellään erikseen omana kappaleenaan. Kappaleissa esitellään kyseistä kestävän kehityksen tavoitteen toimeenpanoa sekä toimeenpanoa kuvaavia indikaattoreita. Tavoitteiden toimeenpanoon liittyviä aiheita on yhteensä raportissa 36 ja indikaattoreita 59 kappaletta.

Raportissa verrataan valtuustokauden 2018–2021 strategian ja sen ohjelmien yhteyksiä kestävä kehityksen tavoitteiden alatavoitteisiin. Niissä korostuvat tavoite 8, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, tavoite 11, kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä tavoite 10, eriarvoisuuden vähentäminen. Sen sijaan tavoitteet 6 puhdas vesi ja sanitaatio sekä 14 vedenalainen elämä jäävät kokonaan ilman mainintoja ja tavoitteet 1 ei köyhyyttä, 2 ei nälkää, 5 sukupuolten tasa-arvo, 7 puhdasta ja edullista energiaa, 9 kestää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja ja 15 maanpäällinen elämä mainitaan kukin vain muutaman kerran.

Kuntien perustehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Juuri siihen pyrkivät myös kestävä kehityksen tavoitteet. Julkinen hallinto voi esimerkiksi valinnoillaan ja päätöksillään vaikuttaa merkittävästi tähän kehitykseen. Vantaalla tehdään valtavasti toimia kestävä kehityksen arvojen mukaisesti, parannettavaakin kuitenkin on. Raportin johtopäätöksiä ehdotetaan, että kestävä kehityksen tavoitteet sidottaisiin osaksi kaupungin strategiaa sekä talouden suunnittelua, jotta voitaisiin varmistua siitä, että tavoitteita toimeenpannaan eikä Agenda 2030 -hengen mukaisesti ketään jätetä jälkeen. Kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuminen (Vantaalla vastuullisuus) edellyttää sitoutunutta pitkän aikavälin strategista suunnittelua, johtamista ja siihen kohdennettuja resursseja. Kestävä kehityksen raportoinnin kehityskohteiksi tunnistettiin tarve kaupungin kestävä kehityksen mukaisen toiminnan yksityiskohtaisemmalle tarkastelulle, uusien indikaattoreiden kehittämiseksi sekä raportointimuodon uudistamiselle.

Kaupungin johtoryhmä on 7.6.2021 kokouksessaan hyväksynyt raportin sekä linjannut, että raportointi toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi. Raportti annetaan tiedoksi kaupunginhallitukselle 15.6.2021.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 19

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi Voluntary Local Review -raportti: YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- VRL-raportin indikaattorit
- YK:n kestävä kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021 -raportti

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

asiantuntija Eevi Laukkonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

asukaspalvelujohtaja Iiris Lehtonen, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Tavoite 1 - Ei köyhyyttä

Luku	Vuosi	Indikaattori
12 %	2019	<u>Lapsiköyhyys</u>
18 %	2019	<u>Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä</u>
10 %	2019	<u>Suhteellinen köyhyys</u>
4 %	2019	<u>Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista</u>
0,10 %	2020	<u>Kodittomuus</u>

Tavoite 2 - Ei nälkää

Luku	Vuosi	Indikaattori
9 %	2016	<u>Elintarvikkeisiin käytettyjen menojen osuus tuloista</u>
4500	2020	<u>Ruokakassia viikossa yhteisen pöydän kautta</u>
32 %	2019	<u>Ei syö aamupalaa joka arkipäivä, % 4. ja 5. luokan oppilaista</u>

Tavoite 3 - Terveyttä ja hyvinvointia

Luku	Vuosi	Indikaattori
		<u>Vähemmän kuin yhden tunnin päivässä liikkuvat</u>
66 %	2019	Perusopetus 4. ja 5. luokka, tytöt
59 %	2019	Perusopetus 4. ja 5. luokka, pojat
79 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, tytöt
75 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, pojat
83 %	2019	Ammatillinen oppilaitos, tytöt
79 %	2019	Ammatillinen oppilaitos, pojat
89 %	2019	Lukio 1. ja 2. vuosi, tytöt
84 %	2019	Lukio 1. ja 2. vuosi, pojat
		<u>Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevat lapset</u>
23 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, tytöt
7 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, pojat
		<u>Koulu-uupumusta kokevat lapset</u>
23 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, tytöt
13 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. luokka, pojat
76/100	2020	<u>Tea-viisari</u>

Koettu elämänlaatu keskitasoinen tai sitä huonompi

49 %	2018	Matala koulutus
35 %	2018	Keskitason koulutus
35 %	2018	Korkea koulutus
59 %	2019	<u>Vähintään kerran viikossa kouluruoan väliin jättävät 8. ja 9. luokkalaiset</u>

Tavoite 4 - Hyvä koulutus

Luku	Vuosi	Indikaattori
11 %	2019	<u>Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat</u>
34 %	2021	<u>Hoitamatta olevien vakanssien ja ei-kelpoisten opettajien ja erityisopettajien osuus varhaiskasvatuksessa</u> <u>Lukioihin valituista</u>
59 %	2020	Tyttöjä
41 %	2020	Poikia
		<u>Variaan valituista</u>
33 %	2020	Tyttöjä
67 %	2020	Poikia
		<u>Autoalan perustutkinto</u>
6 %	2020	Tyttöjä
94 %	2020	Poikia
		<u>Logistiikan perustutkinto</u>
3 %	2020	Tyttöjä
97 %	2020	Poikia
		<u>Sähkö- ja automaatioalan perustutkinto</u>
13 %	2020	Tyttöjä
87 %	2020	Poikia
		<u>Sosiaali- ja terveysalan perustutkinto</u>
80 %	2020	Tyttöjä
20 %	2020	Poikia
67 %	2018	<u>Variasta koulutuksen jälkeen työllistyneet 1 v. tutkinnon jälkeen</u>

Tavoite 5 - Sukupuolten tasa-arvo

Luku	Vuosi	Indikaattori
48 %	2020	<u>Naisten osuus kaupunginvaltuustossa</u>
3 %	2020	<u>Isien osuus vanhempainrahan saajista</u>
		<u>Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana</u>
33 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. lk, Tytöt
9 %	2019	Perusopetus 8. ja 9. lk, Pojat
40 %	2019	Lukio 1. ja 2. vuosi, Tytöt
7 %	2019	Lukio 1. ja 2. vuosi, Pojat
38 %	2019	Ammatillinen oppilaitos, Tytöt
7 %	2019	Ammatillinen oppilaitos, Pojat

Tavoite 6 - Puhdas vesi ja sanitaatio

Luku	Vuosi	Indikaattori
0,05	2020	<u>Kokonaisfosforikuormitus jätevedessä (P) , g/as/vrk</u>
1,96	2020	<u>Kokonaistyyppikuormitus jätevedessä (N), g/as/vrk</u>
1,25	2020	<u>Biologinen hapenkulutus jätevedessä (BHK), g/as/vrk</u>
137	2019	<u>Yhdyskunnan vedenkulutus, l/as/vrk</u>
7		<u>Vantaan jätevesiä käsittelevien, Viikinmäen ja Suomenojan puhdistamoiden, ylivuototilanteet sekä Vantaan pumppaamoiden ylivuodot vuonna 2020</u>

Tavoite 7 - Edullista ja puhdasta energiaa

Luku	Vuosi	Indikaattori
1 981	2019	<u>Yhdyskunnan sähkönkulutus yhteensä, GWh</u>
710	2019	Asumisen ja maatalouden sähkönkulutus, GWh
261	2019	Teollisuuden sähkönkulutus, GWh
1010	2019	Palveluiden ja rakentamisen sähkönkulutus, GWh
		<u>Kaukolämmön tuotantotapaosuudet</u>
3,7	2020	Maakaasun osuus, %
7,3	2020	Hiilen osuus, %
0,1	2020	Öljyn osuus, %
53,5	2020	Sekajätteen osuus, %

0	2020	Ydinvoima, %
30,2	2020	Bioenergia, %
5,2	2020	Turve, %

Rakennusten lämmitystapa, rakennuksia lkm

8824	2019	Kauko- tai aluelämpö
4968	2019	Öljy, kaasu
13782	2019	Sähkö
217	2019	Kivihiili
384	2019	Puu, turve
1759	2019	Maalämpö
1017	2019	Muu, tuntematon

Tavoite 8 - Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Luku	Vuosi	Indikaattori
76,60 %	2020	<u>Työllisyysaste</u>
0.04	2018	<u>Työtaturmat, tapaturmat/työpaikka</u>
7,75 %	2020	<u>Nuorisotyöttömyys, (alle 25-vuotiaat) 15-24 -vuotiaasta väestöstä</u>
16,43 %	2020	<u>Vieraskielisten työttömyys, vieraskielisistä 15-64-vuotiaista</u>

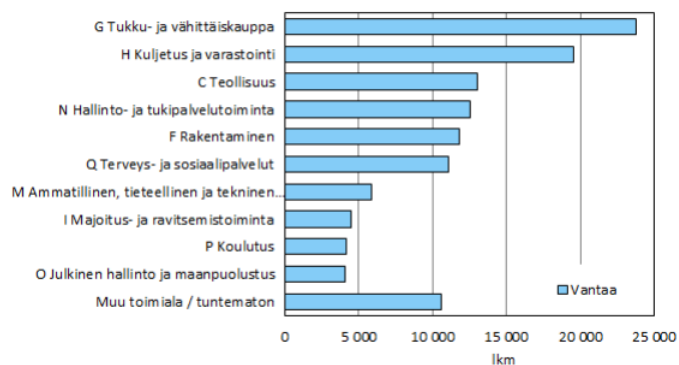
Tavoite 9 - Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Luku	Vuosi	Indikaattori
------	-------	--------------

Työllistävimmät toimialat

Työpaikkojen määrä toimialoittain 31.12.2018

(lähde: Tilastokeskus)

11508	2017	<u>KIBS työpaikat</u>
-------	------	-----------------------

108,80 %	2018	<u>Työpaikkaomavaraisuus</u>
----------	------	------------------------------

Tavoite 10 - Eriarvoisuuden vähentäminen

Luku	Vuosi	Indikaattori
25,10	2019	<u>Gini-kerroin</u> <u>Sairastavuusindeksi Vantaan osa-alueilla vuonna (kartta)</u>
6 %	2020	<u>Vieraskielisten työntekijöiden osuus kaupungin toimialoilla (yhteensä)</u>
0,20 %	2020	Kaupunkistrategian ja johdon toimiala
0,10 %	2020	Kaupunkiympäristön toimiala
2,20 %	2020	Kasvatuksen ja oppimisen toimiala
0,20 %	2020	Kaupunkikulttuurin toimiala
3,30 %	2020	Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala

Tavoite 11 - Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Luku	Vuosi	Indikaattori
10	2020	<u>Ilmanlaatu huono tai erittäin huono, tuntia vuodessa</u> <u>Kulikutapajakauma</u>
45 %	2018	Henkilöauto
20 %	2018	Joukkoliikenne
7 %	2018	Pyöräily
27 %	2018	Kävely
1 %	2018	Muu
		<u>Liikennekäytössä 31.03.2021 olevat henkilöautot</u>
75 836	2021	Bensiini
27 722	2021	Diesel
4 091	2021	Bensiini/Sähkö (ladattava hybridi)
968	2021	Sähkö
343	2021	Maakaasu (CNG)
339	2021	Bensiini/CNG
206	2021	Diesel/Sähkö (ladattava hybridi)
180	2021	Bensiini/Etanoli
1	2021	Etanoli
1	2021	Bensiini + moottoripetroli
1	2021	Bensiini/LPG

Vuonna 2019 48 % vantaalaisista asui alueella, jossa asukastiheys oli vähintään 50 asukasta/ha

Tavoite 12 - Vastuullista kuluttamista

Luku	Vuosi	Indikaattori
268 kg	2019	<u>Jätteenpolttoon toimitetun yhdyskuntajätteen määrä asukasta kohti</u>
50 g	2020	<u>Kokonaisbiojäte per ruokailija, Vantin hallinnoimat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset</u>

Tavoite 13 - Ilmastotekoja

Luku	Vuosi	Indikaattori
		<u>Kasvihuonekaasupäästöjakauma</u>
377 kt	2019	Liikenne
373 kt	2019	Lämmitys
142 kt	2019	Sähkö
57 kt	2019	Teollisuus ja työkoneet
31 kt	2019	Jätteiden käsittely
2 kt	2019	Maatalous
14 %	2019	<u>Hiilinielujen suhde kasvihuonekaasupäästöihin</u>

Päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa tarjotaan joka päivä kasvisruokaa sekaruuan rinnalla ja kerran viikossa on kasvisruokapäivä, jolloin tarjolla on kaksi kasvisruokavaihtoehtoa

Tavoite 14 - Vedenalainen elämä

Luku	Vuosi	Indikaattori
Tyydyttävä 100 %	2017	<u>Vantaalla jokien ekologinen tila on tyydyttävä</u>

Vuonna 2020 oli 35 päivää, jolloin Keravanjoen uimarannoilla ei suositeltu uimista ollenkaan. Lisäksi Leppäkorven uimarannalla ei suositeltu uimista 3 päivän ajalla

35		Havuskoski
3		Leppäkorpi
35		Matari
35		Nikinmäki

Tavoite 15 - Maanpäällinen elämä

Luku	Vuosi	Indikaattori
------	-------	--------------

6,5	2020	<u>Luonnonsuojelualueiden osuus maa-alasta (%)</u>
800 ha		<u>Uuden yleiskaavan luonnonsuojelualuevaraukset</u>
19,20 %	2019	<u>yli 80-vuotiaita puita Vantaalla</u>
		<u>Ekologiset yhteydet (kartta)</u>
6	2020	<u>Vieraslajitalkoiden määrä</u>

Tavoite 16 - Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta

Luku	Vuosi	Indikaattori
142.70	2020	<u>Rikollisuusaste, rikokset/1000 asukasta</u>
52.30 %	2017	<u>Äänestysaktiivisuus, kuntavaalit</u>
70.40 %	2019	<u>Äänestysaktiivisuus, eduskuntavaalit</u>
17.32	2020	<u>Katuturvallisuusindeksi</u>

Tavoite 17 - Yhteistyö ja kumppanuus

Ei indikaattoria

HUOM! Taittamaton versio

Vastuullinen Vantaa kuuluu kaikille

YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla 2021

Kaupunginjohtajan terveiset

Vastuullisuus on keskeinen arvo Vantaan strategiassa. Vastuullisuudella tarkoitamme hyvän elämän turvaamista nykyisille ja tuleville sukupolville. Valmistelussa ja päätöksenteossa huomioimme ekologiset, sosiaaliset ja taloudelliset näkökulmat. Toisin sanoen edistämme toiminnassamme kestävän kehityksen toteutumista.

Kuntien perustehtävä on edistää kuntalaisten hyvinvointia. Juuri siihen pyrkivät myös kestävän kehityksen tavoitteet. Julkinen hallinto voi esimerkillään, valinnoillaan ja päätöksillään vaikuttaa merkittävästi tähän kehitykseen.

Systemaattinen kestävän kehityksen edistämisen työ alkoi Vantaalla vuonna 2018, kun toteutimme YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden olennaisuusarvioinnin, jossa tarkasteltiin kaupungin nykytilaa, haasteita ja jo tehtyjä toimia. Vantaan ensimmäinen VLR (Voluntary Local Review) -raportti on jatkoa silloin alkaneelle kestävän kehityksen työlle.

Vantaa toteuttaa vastuullisuustyötä erilaisten ohjelmien ja tiekarttojen avulla: muun muassa resurssiviisauden tiekartta, hyvinvointiohjelma, myönteisen erityiskohtelun ohjelma, tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnitelma, strategisten hankintojen tiekartta ja elinvoimaohjelma ohjaavat kaupungin työtä. Kaupungin Uusi Vantaa 2020 -organisaatiouudistuksessa vastuullisuus tunnistettiin yhdeksi kaupungin strategiateemaksi.

Vuoden 2020 keväällä jouduimme kaikki poikkeukselliseen tilanteeseen, kun yhtäkkiä itsestään selvinä pitämämme asiat otettiin pois ja elämäämme rajoitettiin tavalla, johon emme ole tottuneet. Aluksi ajattelimme pian palaavamme taas normaaliin, mutta nyt yli vuoden poikkeusolojen jälkeen ajatuksemme ja toivomme on uudessa normaalissa.

Koronapandemia on vaikuttanut meidän kaikkien elämiimme. Ikävä kyllä myös osa kestävän kehityksen tavoitteista on ottanut takapakkia: työttömyys ja lapsiköyhyys on lisääntynyt, nuorten mielenterveysongelmat yleistyneet ja ruoka-avun varassa olevien vantaalaisten määrä kasvanut. Toisaalta monien tavoitteiden saavuttaminen on nyt entistä lähempänä: kaupungin kunnianhimoisen hiilineutraaliustavoitteen saavuttaminen ei ole enää kaukana ja ilmanlaatu oli vuonna 2020 parempi kuin koko mittauksien aikana. Nyt jos koskaan on oikea hetki ottaa kestävän kehityksen tavoitteet kaupunkimme yhteisiksi tavoitteiksi ja varmistaa, että yksikään vantaalainen ei jää jälkeen oikeudenmukaisessa ja kestävässä elpymisessä.

Sisällys

Kaupunginjohtajan terveiset.....	2
Tiivistelmä.....	4
Johdanto	5
Vantaa kaupunkina.....	6
Kuinka raportti toteutettiin	9
Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla	11
Tavoite 1 – Ei köyhyyttä.....	12
Tavoite 2 - Ei nälkää.....	14
Tavoite 3 - Terveyttä ja hyvinvointia	16
Tavoite 4 - Hyvä koulutus.....	18
Tavoite 5 - Sukupuolten tasa-arvo.....	20
Tavoite 6 - Puhdas vesi ja sanitaatio.....	22
Tavoite 7 - Edullista ja puhdasta energiaa	24
Tavoite 8 - Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	26
Tavoite 9 - Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	28
Tavoite 10 - Eriarvoisuuden vähentäminen	30
Tavoite 11 - Kestävät kaupungit ja yhteisöt.....	32
Tavoite 12 - Vastuullista kuluttamista	34
Tavoite 13 – Ilmastotekoja.....	36
Tavoite 14 - Vedenalainen elämä.....	38
Tavoite 15 - Maanpäällinen elämä	40
Tavoite 16 - Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta.....	42
Tavoite 17 - Yhteistyö ja kumppanuus.....	44
Johtopäätökset.....	46

Tiivistelmä

Vantaan kaupungin valtuustokauden 2018-2021 strategian keskeisinä tavoitteina ovat kaupungin talouden tasapainosta huolehtiminen, kaupungin tiivistäminen, kaupungin elinvoiman ja vetovoiman parantaminen, asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen sekä palveluiden kehittäminen uudistavalla ja osallistavalla otteella. Strategiassa muotoillut arvot ovat avoimuus, rohkeus, vastuullisuus ja yhteisöllisyys. Vantaata kaupunkina sitovat useat kansainväliset sopimukset sekä kansalliset ja kansainväliset lait. Osaa näistä vaatimuksista ei pystytä toteuttamaan täysimääräisesti. Suurin osa YK:n kestävän kehityksen tavoitteista on strategiassa hyvin huomioitu, mutta puutteitakin on.

Vantaalla tehdään paljon työtä kestävän kehityksen edistämiseksi, ja koimme tärkeäksi arvioida strategiakauden lopussa, missä olemme onnistuneet ja missä ehkä emme. Raportin tarkoituksena on kartoittaa kuluneen valtuustokauden strategian ja kestävän kehityksen tavoitteiden yhteydet, joiden pohjalta voidaan antaa suosituksia ja tehdä suunnitelmia tulevaisuutta varten sekä jakaa hyviä käytäntöjä. Raportti antaa hyvät edellytykset kestävän kehityksen suunnitelmallisen työn kehittämiseen Vantaalla.

Raportissa on tarkasteltu kaupungin toimintaa jokaisen 17 YK:n kestävän kehityksen tavoitteen ja soveltuvien alatavoitteiden näkökulmasta. Jokaiselle tavoitteelle on etsitty mahdollisimman hyvin tavoitteen tilaa Vantaalla kuvaavat indikaattorit sekä toimenpiteet, jotka esitellään raportissa.

Johdanto

Tämä raportti toimii Vantaan kaupungin ensimmäisenä VLR-raporttina, jossa tarkastellaan YK:n kestävän kehityksen tavoitteiden toimeenpanoa Vantaalla.

Ensimmäisen kerran kestävä kehitys on määritelty YK:n Brundtlandin komission raportissa *Our Common Future* vuonna 1987. Raportissa kestävä kehitys tarkoittaa kehitystä, joka tyydyttää nykyhetken tarpeet viemättä tulevilta sukupolvilta mahdollisuutta tyydyttää omat tarpeensa. Kestävä kehitys pitää sisällään ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyuden. Brundtlandin komissiosta asti se on ollut osa YK:n toimintaa. Vuonna 2000 määriteltiin ensi kertaa tarkemmin suuntaviivat kestävän kehityksen toteuttamiseksi. Tavoitteet nimettiin vuosituhattavoitteiksi (Millennium Development Goals, MDGs). Nämä kahdeksan tavoitetta oli määrä saavuttaa vuoteen 2015 mennessä. Monet tavoitteista, kuten köyhyyden puolittaminen, saavutettiin, mutta työ kestävän kehityksen mukaisen maailman saavuttamiseksi ei vielä tullut valmiiksi.

Niinpä vuonna 2015 YK:ssa sovittiin globaalista kestävän kehityksen Agenda 2030 toimintaohjelmasta, joka tähtää äärimmäisen köyhyyden poistamiseen sekä kestäväan kehitykseen, jonka osa-alueina ovat ympäristö, talous ja ihminen. Ohjelman yksi kantavista arvoista on, ettei ketään jätetä kehityksessä jälkeen. Agenda 2030 pitää sisällään 17 kestävän kehityksen tavoitetta (Sustainable Development Goals, SDGs), joilla on yhteensä 169 alatavoitetta.

Tavoitteet ovat kunnianhimoisia ja saavuttaaksemme ne, täytyy meidän tietää, missä olemme menossa tällä hetkellä ja mitä on vielä tehtävänä. Suomi julkaisi ensimmäisen vapaaehtoisen maaraporttinsa (Voluntary National Review, VNR) vuonna 2016 ja toisen vuonna 2020. Kestävän kehityksen tavoitteisiin ovat sitoutuneet valtiot, mutta todellisuudessa jopa 2/3 kestävän kehityksen tavoitteiden toteutumisesta on kunnissa tehtävän työn vastuulla. Niinpä vuonna 2018 New York julkaisi ensimmäisenä kaupunkina maailmassa oman paikallisen tason seurantaraporttinsa (VLR) ja haastoi samalla muut kaupungit mukaan.

Vantaan kaupunginhallitus päätti 6.4.2020 kokouksessaan liittyä Helsingin, Espoon ja Turun joukkoon ja julkaista oman VLR-raporttinsa vuonna 2021. Raportti on toteutettu osana vastuullisuuden strategiateemaa.

Kaupungin johtoryhmä on 7.6.2021 kokouksessaan hyväksynyt raportin sekä linjannut, että raportointi toteutetaan jatkossa joka toinen vuosi. Raportti annettiin tiedoksi kaupunginhallitukselle 15.6.2021.

Vantaa kaupunkina

Vantaa on väkimäärältään maamme neljänneksi suurin kaupunki, vuoden 2020 lopussa asukkaita oli 237 231. Vantaa sijaitsee Uudenmaan maakunnassa ja on osa Helsingin seutukuntaa sekä pääkaupunkiseutua. Rajanaapureita ovat Helsinki, Espoo, Nurmijärvi, Tuusula, Kerava ja Sipoo. Kaupunki on jaettu seitsemään suuralueeseen ja 61 kaupunginosaan.

Helsingin pitäjistä tuli Helsingin maalaiskunta 1865, maalaiskunnasta kauppala 1972 ja kaupunki Vantaasta tuli 1974. Kehitys kaupungiksi alkoi kuitenkin jo 1950-luvulla, jolloin rakennettiin ensimmäiset kerrostalot, kaupungintalo ja avattiin lentokenttä.

Rakennetun kaupunkialueen vastapainona Vantaalta löytyy myös toisenlainen maailma: laajat metsäalueet Sotungissa ja Petikossa, Vantaan- ja Keravanjokilaaksojen avarat viljelymaisemat sekä puro- ja jokivarret, jotka kaikki ovat Vantaan luontoa parhaimmillaan. Useimmilla vantaalaisilla on enintään 300 metriä lähimpään virkistysalueeseen.

Vantaan nimikkolajit

Nimikkokasvi on metsäorvokki

Nimikkoeläin on lohi

Pinta-ala (1.1.2021)

Kokonaispinta-ala	240,35 km ²
Maa-alue	238,37 km ²
Vesialue	1,98 km ²

Väestörakenne (31.12.2020)

Väestö yhteensä	237 231
Naisia	50,1 %
Miehiä	49,9 %
0-6-vuotiaita	7,8 %
7-15-vuotiaita	10,5 %
16-64-vuotiaita	66,2 %
65+ -vuotiaita	15,5 %

Kieli (31.12.2020)

Suomenkielisiä 76,1 %

Ruotsinkielisiä 2,4 %

Saamenkielisiä Vantaalla asui 20 henkilöä (2019)

Vieraskielisiä 21,6 %

Erilaisilla kulttuureilla on tilaa kukoistaa, ja Vantaalla puhutaan yli 120 äidinkieltä. Yleisimmät kielet ovat suomen ja ruotsin lisäksi venäjä (3,8 %), viro (3,6 %), arabia (1,7 %), somali (1,3 %) ja albania (1,2 %).

15 vuotta täyttäneen väestön koulutusaste (31.12.2018)

Perusaste 30 %

Toinen aste 39 %

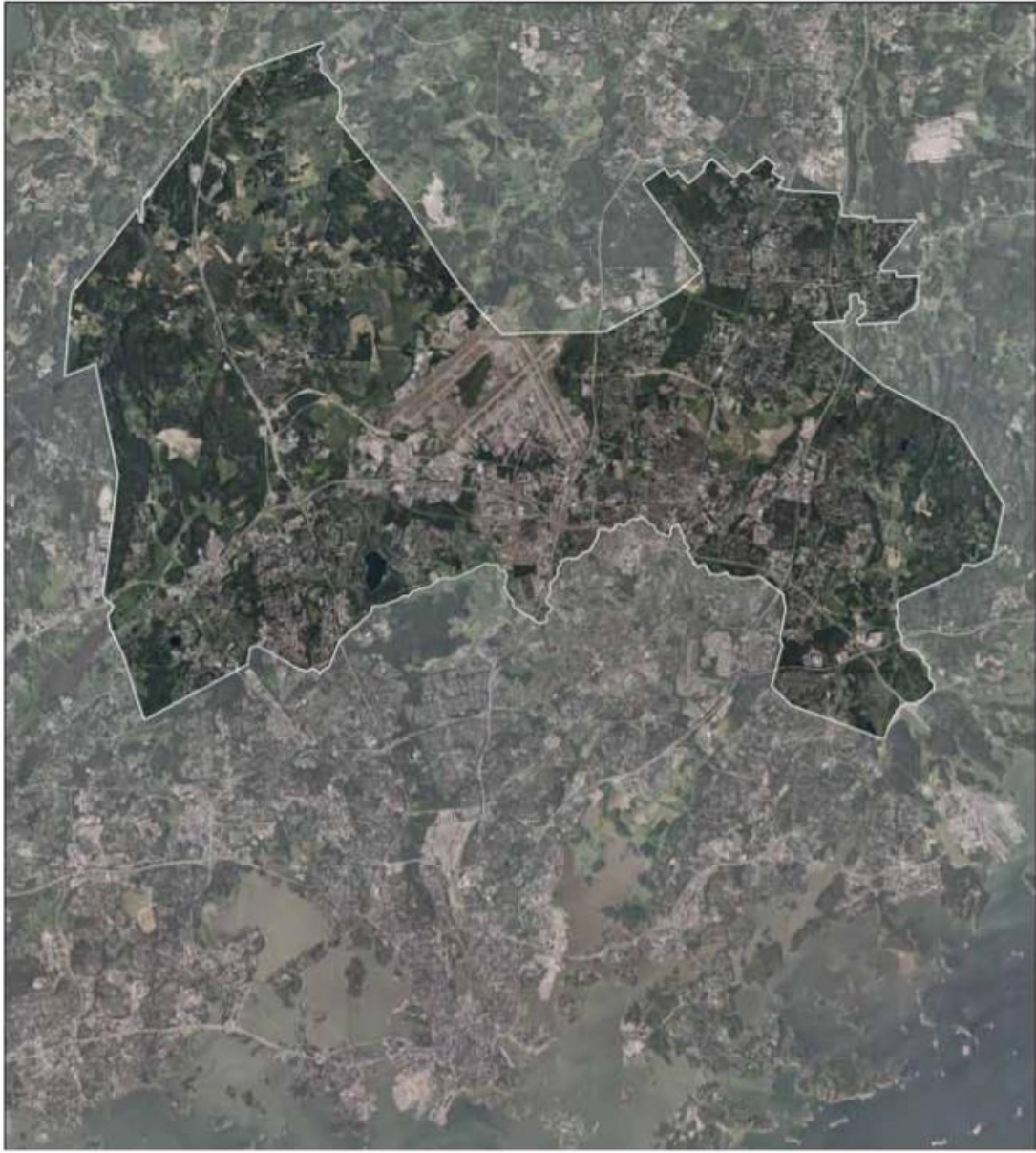
Korkea-aste 31 %

Korkea-aste voidaan jakaa edelleen kolmeen osaan, joista alimman korkea-asteen suorittaneita oli 9 prosenttia, alemman korkeakouluasteen 13 prosenttia ja ylemmän korkeakouluasteen suorittaneita 10 prosenttia.

Luottamushenkilöt

Vantaan kaupunginvaltuustoon 2017-2021 kuuluu 67 jäsentä

sd./18, kok./17, vihr./11, ps./5, vas./5, kesk/3, Sin./0, r./2, kd./2, ilman valtuustoryhmää/3

Kuinka raportti toteutettiin

Kaupungin poikkihallinnollinen vastuullisuuden strategiateeman johtoryhmä vastasi raportin valmistumisesta ja raportin toteuttamiseksi nimettiin työryhmä, jossa oli edustus kaupungin jokaiselta toimialalta. Työryhmä valitsi raporttiin nostettavat indikaattorit sekä toimenpide-esimerkit. Toimenpiteiden kuvaukset kerättiin laajalta joukolta kaupungin asiantuntijoita. Tavoitekohtaisten indikaattoreiden valinnassa painotettiin oleellisuutta Vantaan näkökulmasta ja vastaavuutta YK:n kestävän kehityksen alatavoitteisiin. Indikaattorit valittiin olemassa olevien indikaattorien joukosta. Raportti on toteutettu mukailleen Suomessa aiemmin tehtyjä Helsingin, Turun ja Espoon VLR-raportteja.

Työ aloitettiin tarkastelemalla kaupungin valtuustokauden strategian ja sen ohjelmien yhteyksiä kestävän kehityksen tavoitteisiin (mapping). Valtuustokautta ohjaa strategian lisäksi neljä ohjelmaa: resurssi- ja elinvoimaisuuden tiekartta, hyvinvointiohjelma, maa- ja asuntopoliittiset linjaukset sekä elinvoimaisuusohjelma. Näitä kaikkia tarkasteltiin YK:n kestävän kehityksen alatavoitteita ja mittareita vasten, jotta saatiin kuva siitä, mitä valtuustokaudella on ohjelmien pohjalta erityisesti toteutettu. Tarkastelun ulkopuolelle jätettiin tavoite 17, yhteistyö ja kumppanuus, koska sen alatavoitteet tulkittiin valtiotason työksi. Tavoite on kuitenkin otettu mukaan raporttiin ja sitä on käsitelty Vantaan näkökulmasta.

Mappingin toteutus

Vantaan valtuustokauden strategia ja sen ohjelmat luettiin läpi ja kerättiin kestävään kehitykseen liittyvät kirjaukset.

Kerätyt kirjaukset yhdistettiin sopiviin SDG-alatavoitteisiin tai mittareihin ja pisteytettiin relevanssin perusteella (*, **, ***). Yhden tähden saaneet poistettiin tarkastelusta.

** tai *** saaneet laskettiin yhteen kaistoittain/painopisteittäin. Sen jälkeen laskettiin yhteen, kuinka monta painopistettä arvioinnin mukaan huomioi kunkin SDG:n. Tämä siksi, jotta saatiin käsitys siitä, kuinka paljon yhteensä mikäkin SDG sai painoarvoa.

Lopputuloksena saatiin kunkin kestävän kehityksen tavoitteen esiintymistiheys kaupungin toimintaa ohjaavissa papereissa:

SDG1: Ei köyhyyttä	2
SDG2: Ei nälkää	1
SDG3: Terveysttä ja hyvinvointia	4
SDG4: Hyvä koulutus	5
SDG5: Sukupuolten tasa-arvo	3
SDG6: Puhdas vesi ja sanitaatio	0
SDG7: Puhdasta ja edullista energiaa	2
SDG8: Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua	11
SDG9: Kestää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja	2
SDG10: Eriarvoisuuden vähentäminen	8
SDG11: Kestävät kaupungit ja yhteisöt	11
SDG12: Vastuullista kuluttamista ja tuotantoa	6
SDG13: Ilmastotekoja	4
SDG14: Vedenalainen elämä	0
SDG15: Maanpäällinen elämä	2
SDG16: Rauha, oikeudenmukaisuus ja hyvä hallinto	7

Strategiassa ja sen ohjelmissa eniten esiintyvät kestävän kehityksen tavoitteet

		Korostui erityisesti valtuustokauden strategiassa, mutta vahvasti esillä myös ohjelmissa.
		Korostui erityisesti resurssiviisauden tiekartassa ja hyvinvointiohjelmissa.
		Korostui erityisesti hyvinvointiohjelmissa ja elinvoimaohjelmissa.

Tarkastelun perusteella voidaan todeta, että Vantaan valtuustokauden ohjelmissa on korostunut erityisesti talouteen ja eriarvoisuuteen sekä kestäviin kaupunkeihin liittyvät teemat. Vähiten ohjelmissa näkyvät vedenalainen elämä ja puhdas vesi ja sanitaatio.

Kestävän kehityksen tavoitteiden toteutuminen Vantaalla

Tavoite 1 – Ei köyhyyttä

Köyhyys on monimuotoinen ilmiö, jota ehkäistään laajasti useilla kaupungin toimialoilla. Tavoitteen saavuttamiseksi toiminnan tulee olla koordinoitua ja strategista.

Jokaisella on oikeus asuntoon

Asunnottomuuden poistamiseksi tehdään Vantaalla jatkuvasti töitä. Tavoitteena on ensin puolittaa asunnottomien määrä ja lopulta poistaa asunnottomuus kokonaan. Tavoitteen saavuttamiseksi on vuonna 2021 alkanut hanke, jossa kehitetään jalkautuvan työn mallia kaikkein vaikeimmassa asemassa oleville henkilöille. Hankkeessa tehdään etsivää työtä, tarjotaan palveluohjausta ja jalkaudutaan asiakkaan kanssa eri palveluihin. Hankkeen kohderyhmänä ovat asunnottomat ja välittömän asunnottomuusuhan alla olevat, jotka ovat palveluiden ulkopuolella tai jotka tarvitsevat lisätukea palveluiden käyttämiseen.

Lapsiperheköyhyys

Perheen alhainen toimeentulo voi vaikuttaa lasten hyvinvointiin. Suhteellinen köyhyys luo eriarvoisuutta ja saattaa aiheuttaa yksinäisyyttä tai kiusaamista rajoittamalla lapsen toimintamahdollisuuksia. Se näkyy terveystottumuksissa ja terveydentilassa, erilaisena oireiluna, haasteina koulunkäynnissä sekä näköalattomuutena. Lapsuuden aikaisen köyhyyden vaikutukset ovat elämän mittaisia. Lapsiköyhyyttä vähennetään parhaiten huoltajien koulutustasoa nostamalla ja sitä kautta parempia työllisyysmahdollisuuksia luomalla.

Perhekeskukset ovat yksi keino helpottaa alhaisen toimeentulon perheitä. Perhekeskuksissa perheille on saatavilla erilaisia tukimuotoja, kuten ruoka-apua, lastenvaate- ja tarvikkeita. Perhekeskuksissa laaja yhteistyö eri toimijoiden mm. kolmannen sektorin välillä mahdollistaa kynnyksettömän palveluiden saannin.

Ikääntyneen väestön vähävaraisuus

Seniorineuvonnan palveluohjaajat tekevät ikääntyneiden asiakkaiden luokse kotikäyntejä ja siellä tehdyssä laajassa palvelutarpeen arvioinnissa kysytään myös taloudellisesta tilanteesta ja ohjataan etuuksien hakemisessa. Sosiaalityöntekijälle asiakkaan asia ohjataan, kun ilmenee talousasioissa suuria ongelmia ja selvittämisen tarvetta. Asiakasta ohjataan tarvittaessa Kelan palveluihin, sosiaaliseen luototukseen, talous- ja velkaneuvontaan sekä annetaan asumisohjausta edullisemman vuokra-asunnon hankkimiseksi. Kotihoidon kuukausimaksuihin ja tiettyihin tukipalvelumaksuihin voidaan tehdä päätös maksun alentamisesta tai siitä luopumiseksi, jotta asiakas voi käyttää tarvitsemaansa palvelua taloudellisesta tilanteestaan riippumatta. Edullisten vuokra-asuntojen riittävyys on ensiarvoisen tärkeää myös ikääntyneen väestön köyhyyden ehkäisemiseksi.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Lapsiköyhyys

Toimeentulotukea saaneet lapsiperheet, % lapsiperheistä

Suhteellinen köyhyys

Toimeentulotukea pitkäaikaisesti saaneet henkilöt vuoden aikana, % asukkaista

Kodittomuus

Tavoite 2 - Ei nälkää

Koronapandemia on vaikuttanut negatiivisesti vantaalaisten hyvinvointiin ja yhä useamman tulot eivät riitä riittävän ravitsemuksen turvaamiseen. Onkin tärkeää löytää keinot, joilla kaupunki tavoittaa kaikki ravitsemuksellista tukea tarvitsevat.

Ruokaa, yhteisöllisyyttä ja työtä Yhteisen pöydän ympärillä

Yhteinen pöytä on Vantaalla kehitetty, muuallakin hyväksi havaittu ruoka-avun toimintamalli ja alusta, joka kerää kaupungin, kirkon, kolmannen sektorin ja koulutuslaitosten toimijat yhteen hävikkiruuan hyödyntämiseksi. Verkostoon kuuluu yli 50 ruokahävikin aktiivista lahjoittajaa (kaupat, elintarviketehtaat ja tukut) ja normaaliaikana 80 ruoka-apua eri tavoin Vantaalla jakavaa järjestöä, kaupungin asukastilaa ja muuta toimipistettä, mukana ovat myös luterilaiset seurakunnat ja muut kirkot. Lisäksi Yhteisen pöydän hävikkiterminaali työllistää vaikeasti työllistyviä logistiikan, varasto- ja keittiöaloille. Ennen pandemiaa ruoka-apu oli Vantaalla sisätiloissa tapahtuvia, ruokaan liittyviä tapaamisia, kuten aamiaisia, välipaloja, lounaita ja kahvitteluja ja niiden ohessa oli erilaisia ruoka-avun saajia palvelevia muita toimintoja, kuten palveluneuvontaa, vertaistukea, neulojen vaihtoa, keskusteluapua, velkaneuvontaa ja harrastustoimintaa. Ruoka-avun kehittämisen tavoitteena on lisätä ruoka-avun saajan ja jakajan hyvinvointia ja toimijuutta. Pandemia vei ruoka-avun takaisin ulos leipäjonoihin. Vantaalla tulevaisuuden haasteena on lämpimien tähdelounaiden valtavat määrät, jotka edelleen menevät hukkaan suurelta osin. Palveluntarjoajien kanssa tehtävä yhteistyö on tässä avainasemassa.

Piknikpusseja puistoruokailussa

Vantaalla on järjestetty puistoruokailuja lapsille ja nuorille vuodesta 2019 lähtien. Kesällä 2019 oli tarjolla lämmin ateria kahdessa toimipisteessä. Koronapandemian vuoksi viime kesänä ja tulevana kesänä lämpimän aterian sijaan jaetaan eväspusseja. Piknikpussin sisältö vaihtelee päivittäin ja pussi voi sisältää esimerkiksi hedelmän, leivonnaisen, välipalakeksin ja smoothien. Eväspussi ei ravitsemuksellisesta vastaa lämmintä ateriaa, eikä se myöskään ole ekologisesti kestävä vaihtoehto, koska osa tuotteista on yksittäispakkauksissa. Puistoruokailun tavoitteena on tarjota lapsille ja nuorille välipala kesäaikana, kun koulut ja oppilaitokset ovat suljettuina. Tavoitteena on myös lisätä kaupunkilaisten yhteisöllisyyttä ja yhteenkuuluvuutta. Kaikissa toimipisteissä on tarjolla oheistoimintana ohjattua liikuntaa, kulttuuritarjontaa sekä muita aktiviteetteja viikoittain.

Ateriasopimusten avulla turvataan koululaisten riittävää ravinnon saantia

Pääkaupunkiseudulla on huomattu, että kouluruoka kelpaa koululaisille maanantaisin huomattavasti paremmin kuin loppuviikosta. Osassa Vantaan kouluja maanantaisin kulutetaan jopa viidennes enemmän ruokaa muihin koulupäiviin verrattuna. Näin suuresta erosta voidaan päätellä, että osa vantaalaisista koululaisista ei saa riittävästi ravintoa viikonloppuisin. Kaupungin ja palveluntarjoajien väliset sopimukset edellyttävätkin, ettei maanantaisin lounaaksi tarjota keittoa ja että kaikkia ateriakokonaisuuteen kuuluvia komponentteja on riittävästi tarjolla koko ruokailun ajan.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Elintarvikkeisiin käytettyjen menojen osuus tuloista

Ruokakassia viikossa yhteisen pöydän kautta

Ei syö aamupalaa joka arkiamu, % 4. ja 5. luokan oppilaista

Tavoite 3 - Terveyttä ja hyvinvointia

Kuntalaisten hyvinvoinnista ja terveydestä huolehtiminen on elinvoimaisen kunnan edellytys ja vastuullisen politiikan tulos.

Vantaalaista hyvinvointia ovat esimerkiksi viihtyisä ja turvallinen kaupunkiympäristö, mahdollisuus liikkua ja harrastaa, tilaisuus saada osallisuuden ja kohtaamisen kokemuksia, kulttuurista ja taiteen elämyksistä nauttimista, mahdollisuus hoitaa ja edistää terveyttään, oppia ja tehdä työtä sekä oikeus olla merkityksellinen osa kaupunkiyhteisöä.

Joskus toimet hyvinvoinnin edistämiseksi ovat verkostomaisen yhteistyön tulosta. Esimerkiksi lasten ja nuorten liikunnallisuutta on vahvistettu Liikkuva päiväkotiki ja Liikkuva koulu -toimintamalleilla. Nuorten liikuntaa on tuettu välituntitoimintaa kehittämällä sekä esimerkiksi tarjoamalla maksuton sisäänpääsy uimahalleihin ja liikuntapaikoille. Kaupunki on järjestänyt järjestötoimijoiden kanssa lukemattomia liikuntaryhmiä, myös erityisryhmille sekä tukenut omaehtoista liikkumista julkisin liikuntapaikoin.

Mielenterveyden kysymykset haastavat kaupungin toimijoita sekä ennaltaehkäisevän toiminnan että korjaavien palvelujen järjestämisessä. Lasten ja nuorten mielenterveyden ilmiöt vaativat oikea-aikaisia palveluja ja tukea suoriutua arkielämän haasteista. Vanhemmuuden tukeminen, mutta myös vanhemman mahdollisiin mielenterveysongelmiin avun saaminen mahdollisimman varhaisesta vaiheesta alkaen, ovat keskeisiä ratkaisuja myös perheen lasten haasteisiin. Nuorten kohdalla mielen hyvinvointia tuetaan esimerkiksi nuorisopalvelujen, kulttuurin, liikunta- ja harrastustoiminnan, kouluympäristön ja opiskelijahuollon sekä tarvittaessa sosiaali- ja terveydenhuollon palveluin. Vantaa on muun muassa käynnistänyt mittavan hankkeen, jonka turvin kaikille lapsille ja nuorille tarjotaan koulupäivän yhteyteen mieluisa vapaa-ajan harrastus.

Koronapandemia on lisännyt haasteita erityisesti terveydenhuollossa mm. kasvavana hoitovelkana sekä lisääntyneenä psyykkisen ja fyysisen hoidon tarpeena. Tulevina vuosina terveydenhuollon vakauttaminen tulee olemaan yksi kunnan suurimmista haasteista.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Vähemmän kuin yhden tunnin päivässä liikkuvat

Kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta kokevat lapset

Koulu-uupumusta kokevat lapset

Tea-viisari (kuvaa kunnan toimintaa kuntalaisten terveyden edistämiseksi)

Koettu elämänlaatu keskitasoinen tai sitä huonompi, koulutustason mukaan

Vähintään kerran viikossa kouluruoan väliin jättävät 8. ja 9. luokkalaiset

Tavoite 4 - Hyvä koulutus

Kasvatuksen ja koulutuksen tarjoaminen on yksi kunnan suurimmista perustehtävistä. Vantaalla koulutuksen haasteina ovat eriarvoistuminen ja lisääntyvät mielenterveysongelmat lasten ja nuorten keskuudessa.

Koulutukseen panostetaan Myönteisen erityiskohtelun ohjelmassa

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman painopisteen ”vahvistamme osaamista - tuemme koulupolkuja” alla panostetaan kouluissa tehtävään erityisnuorisotyöhön, alakouluista toisen asteen opintoihin saakka sekä varhaiskasvatuksen kuraattoritoimintaan. Koulujen ja oppilaitosten nuorisotyöntekijät tukevat koulunkäyntiä ja nuorten vapaa-aikaa nuorisotyön menetelmin. Varian toimipisteissä toimii kaikkiaan viisi erityisnuorisotyöntekijää, joiden tavoitteena on tukea opiskelijoiden hyvinvointia kokonaisvaltaisesti ja siten vähentää opiskelijoiden keskeyttämiä. Syksyllä 2019 aloitettiin varhaiskasvatuksen pilottihanke, johon palkattiin kolme kuraattoria. Varhaiskasvatuksen kuraattorit tukevat erityisesti vanhemmuutta ja lisäävät moniammatillisuutta lasten tukitoimissa. Toiminnasta saatujen hyvien kokemusten tuloksena kuraattoritoiminta laajentui edelleen vuoden 2021 alusta yhden kuraattorin työpanoksella.

Digitaaliset ratkaisut ammatillisen koulutuksen haasteiden ratkojina

Opintojen keskeyttäminen on merkittävä ongelma ammatillisessa koulutuksessa ja syrjäytymiskehityksen riskitekijä. Ammatillisessa koulutuksessa oppimista tapahtuu työpaikoilla, oppilaitoksessa ja esim. verkossa. Tämä aiheuttaa haasteita kokonaisuuden hahmottamiselle ja opintojen etenemisen seurannalle. Vantaan Variassa on lähdetty etsimään ratkaisuja digitaalisista palveluista. Opintojen edistymisen seuraamiseksi on otettu käyttöön Workseed-palvelu, jonka avulla opiskelijan, opettajan ja muun tukihenkilökunnan on mahdollista hahmottaa paremmin opiskelijan opintojen kokonaisuutta ja seurata etenemistä sekä viestiä matalalla kynnyksellä. Näin henkilökunnan mahdollisuudet aikaiseen reagointiin paranevat. Annie-sovelluksen kautta taas opiskelijoilta kysytään tuentatarpeista ja vastaukset ohjataan suoraan eri asiantuntijoille, jotka ottavat yhteyttä opiskelijoihin. Sovelluksella tarjotaan opiskelijoille matalan kynnyksen sosiaalisesti hyväksytty väylä avun hakemiseen. Opiskelijat harvoin kieltäytyvät tuesta, mutta kynnys hakea tukea itse voi olla iso.

Opettajapula varhaiskasvatuksessa

Varhaiskasvatuksen opettajien koulutuksen aloituspaikkamäärät eivät ole vastanneet pääkaupunkiseudun tarvetta ja varhaiskasvatuksen opettajien pitovoima niin alalla kuin yksittäisissä päiväkodeissakin on alhaalla. Varhaiskasvatuksen opettajan vakansseja on osittain hoidettu määräaikaikäisyyksillä epäpätevien lastenhoitajien toimesta. Varhaiskasvatuksen perusteiden ja Vantaan varhaiskasvatussuunnitelman mukaisen tavoitteellisen sekä pedagogisesti laadukkaan varhaiskasvatuksen suunnittelu, toteuttaminen sekä arviointi on haastavaa tällaisessa tilanteessa. Vantaan varhaiskasvatus tekee yhteistyötä etenkin Helsingin yliopiston ja Laurean ammattikorkeakoulun kanssa, jotta työn ohella voi pätevoityä joko varhaiskasvatuksen opettajaksi tai sosionomiksi. Pätevoityminen ottaa aikaa ja ensikädessä on lisätty avustavan henkilöstön määrää alueen ja päiväkodin tarpeiden mukaisesti.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Koulutuksen ulkopuolelle jääneet 17 - 24-vuotiaat

Hoitamatta olevien vakanssien ja ei-kelpoisten opettajien ja erityisopettajien osuus
varhaiskasvatuksessa

Toisen asteen koulutusvalinnat sukupuolen mukaan

Variasta koulutuksen jälkeen työllistyneet 1 v. tutkinnon jälkeen

Tavoite 5 - Sukupuolten tasa-arvo

Sukupuolella on suuri merkitys yhteiskunnassa ja sukupuolten välillä voidaan osoittaa myös suuria eroja esimerkiksi tuloissa ja varallisuudessa, erilaisissa yhteiskunnallisissa ongelmissa, hyvinvoinnissa ja terveydessä sekä eri palvelujen käytössä.

Sukupuolten tasa-arvo päätöksenteossa ja palveluissa

Sukupuolen merkitys ja pahimmillaan välillinen syrjintä jäävät usein näkymättömiin, ellei sukupuolta tarkastella erikseen tai yhdessä mm. iän, alkuperän, terveydentilan tai vakaumuksen kaltaisten henkilöön liittyvien perusteiden kanssa. Koska julkiset palvelut on tarkoitettu kaikille, kunnan tulee huolehtia siitä, että kaikki sukupuolet pystyvät hyötymään verovaroin kustannetuista palveluista oikeudenmukaisesti ja tarpeidensa mukaisesti. Vantaan tasa-arvotyössä tätä asiaa pyritään varmistamaan sukupuolitietoisien budjetoinnin avulla. Lyhyesti sanottuna menetelmä tarkoittaa sitä, että sukupuolinäkökulma ja tasa-arvon edistäminen sekä resurssien oikeudenmukaisen käytön arviointi tuodaan mukaan tavanomaiseen talousarviotyöhön ja sen eri vaiheisiin ja tarvittaessa tehdään tasa-arvotietoisia muutoksia itse palveluihin ja niiden rahoitukseen talousarviossa.

Sukupuoli- ja tasa-arvotietoinen toiminta kohtaa haasteita. Esimerkiksi sukupuolen huomioivaa Vantaan-tasoista tilastotietoa tai laadullista tietoa ei saada, hankita tai käytetä, vaikka velvoitteet tähän ovat yksiselitteiset sekä tasa-arvolain että kaupungin johdon päätösten suunnasta. Tällöin edellytyksiä tasa-arvotyölle ja esimerkiksi sukupuolitietoisien budjetoinnin soveltamiselle ei ole. Lisäksi tasa-arvotietoista toimintaa pidetään tarpeettomana tai toimijoiden henkilökohtaisen kiinnostuksen asiana ja siten vapaaehtoisena lisänäkökulmana päätöksenteossa ja palvelutuotannossa.

Mitä kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään seksuaalisen häirinnän kitkemiseksi?

Sukupuolisen ja seksuaalisen häirinnän ennalta ehkäiseminen kuuluu koulun ja oppilaitoksen lakisääteisen tasa-arvo- ja yhdenvertaisuussuunnittelun piiriin. Käytännössä tällainen työ on osa yhteisöllistä oppilashuoltotyötä, joka kuuluu kaikille koulun aikuisille, mutta sitä koordinoi ja kehittää koulun oppilashuoltoryhmä. Keinot seksuaaliseen häirintään ja väkivaltaan puuttumiseen ja ennaltaehkäisyyn ovat osin samoja kuin kiusaamiseen ylipäänsä. Ennaltaehkäisyssä tärkeää on luottamuksellisen ja yhteisöllisen ilmapiirin vahvistaminen yksittäisten oppilaiden kohtaamisissa, luokassa ja koko kouluyhteisössä. Monissa kouluissa ja oppilaitoksissa tehdään yhteistyötä koulun ulkopuolisten asiantuntijoiden kanssa ja oppilaat ovat mukana suunnittelussa kouluyhteisössä. Seksuaalikasvatus on tärkein työkalu häirinnän ennaltaehkäisyn näkökulmasta, koska se antaa lapselle ja nuorelle tietotaitoa, jonka pohjalta hän pystyy tekemään vastuullisia päätöksiä. Osaamista seksuaalisuudesta on lisättävä, jotta voimme kohdata ja ymmärtää mitä seksuaaliväkivalta tai häirintä pahimmillaan rikkoo. Lapsen on ensin saatava sanat seksuaalisuuden moninaisuudesta, jotta voi tunnistaa, kun omia rajoja rikotaan.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Naisten osuus kaupunginvaltuustossa

Isien osuus vanhempainrahan saajista

Kokenut häiritsevää seksuaalista ehdottelua tai ahdistelua vuoden aikana

Tavoite 6 - Puhdas vesi ja sanitaatio

Vantaalaiset saavat nauttia puhtaasta vedestä ja turvallisesta viemäriverkostosta. Ilmastonmuutoksen myötä suurimmat haasteet odottavatkin tulevaisuudessa. Miten varmistaa ylivuotovesien hallinta sateisuuden lisääntyessä?

Vantaan vesihuollosta vastaa Helsingin seudun ympäristöpalvelut HSY, joka on vastuussa myös vesijohtoveden laadusta ja viemäriverkostosta. Osana kunnallista järjestelmää yksittäisten kiinteistöjen ei tarvitse huolehtia veden laadusta, vaan siitä vastaa HSY ja sitä valvoo kaupungin ympäristöterveydenhuolto. Veden laatu sekä viemäriverkoston toiminta on tästä syystä Vantaalla turvallista.

Kaikki kiinteistöt eivät kuitenkaan ole kunnallisen järjestelmän piirissä. Arviolta 97 % vantaalaisista kiinteistöistä on liittynyt vesijohto- ja jätevesiviemäriverkoston. Verkoston ulkopuolella olevia kiinteistöjä on arviolta noin 1500. HSY:n alueella päivitetään parhaillaan vesihuollonkehittämissuunnitelmaa vuosiksi 2021-2030, jossa arvioidaan myös viemäroityjen alueiden ulkopuolisilla alueilla olevien alueiden vesihuollon tarvetta.

Jos tällaisella, järjestelmän ulkopuolella, olevalla kiinteistöllä juomaveden laadussa on puutteita tai jätevettä ei käsitellä oikein, hajuhaittojen lisäksi voi tilanne pitkittyessään aiheuttaa vaaran ihmisten terveydelle ja ympäristön pilaantumiselle. Riskien minimoimiseksi tulisi kartoittaa kaikki verkoston ulkopuolella olevat kiinteistöt, huolehtia ennaltaehkäisevästä valvonnasta ja pyrkiä siihen, että kaikki Vantaan kiinteistöt ovat osa kunnallista vesihuoltojärjestelmää.

Vantaalla on kymmeniä jätevedenpumppaamoita, joista osa sijaitsee vesistöjen läheisyydessä. Pumppaamoiden häiriötilanteissa ylivuotovesiä joudutaan usein johtamaan vesistöihin. Ylivuotoja tapahtuu erityisesti runsassateisina vuosina, joita Vantaallakin tulee olemaan enenevässä määrin ilmastonmuutoksen seurauksena. Vantaanjoen valuma-alueella, yläjuoksulla olevien Riihimäen, Hyvinkään ja Nurmijärven jätevedenpuhdistamoiden käsitellyt jätevedet kuormittavat myös meidän vesistöjämme.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Kokonaisfosforikuormitus jätevedessä (P) , g/as/vrk

Kokonaistyyppikuormitus jätevedessä (N), g/as/vrk

Biologinen hapenkulutus jätevedessä (BHK), g/as/vrk

Yhdyskunnan vedenkulutus, l/as/vrk

Vantaan jätevesiä käsittelevien, Viikinmäen ja Suomenojan puhdistamoiden, ylivuototilanteet sekä Vantaan pumppaamoiden ylivuodot vuonna 2020

Tavoite 7 - Edullista ja puhdasta energiaa

Vantaan tavoitteena on päästötön sähkön- ja lämmöntuotanto, energia- ja resurssitehokkuuden lisääminen sekä viisas energiankulutus. Haasteena on olemassa olevan rakennuskannan energiatehokkuuden riittävän nopea parantaminen.

Kaupunki voi välillisesti vaikuttaa energiantuotannon ja -kulutuksen aiheuttamiin päästöihin muun muassa maankäytön ja rakentamisen ohjaamisella sekä vaikuttamalla kaupungin omistamien energialaitosten energialähdevalintoihin. Lisäksi kaupungilla on mahdollisuus toimia esimerkkinä ja jakaa tietoa hyvistä käytännöistä. Tavoitteena on luopua öljylämmityksestä omissa kiinteistöissään vuoteen 2030 mennessä. Öljylämmityskohteissa siirrytään suunnitelmallisesti maalämpöön. Maalämpöä on tarkoitus toteuttaa myös kaikissa niissä uudisrakennuksissa, joissa se on hiilineutraalein ja kustannustehokkain lämmitysmuoto. Myös aurinkosähköjärjestelmiä toteutetaan kaikkiin soveltuviin uudiskohteisiin.

Vantaa on mukana päästöttömien työmaiden green deal -sopimuksessa, jonka tavoitteena on fossiilisista polttoaineista luopuminen kaupungin työmailla vuoteen 2025 mennessä. Lisäksi vuoden 2030 loppuun mennessä työmailla käytettävistä työkoneista ja työmaiden kuljetuksista vähintään 50 prosenttia toimii sähköllä, biokaasulla tai vedyllä. Sopimuksen mukaisesti työmaiden päästöihin luetaan työkoneiden, sähkön ja lämmityksen sekä vaihteittain kuljetusten päästöt.

Vantaan Energia irti fossiilisista polttoaineista vuoteen 2026 mennessä

Vantaan Energian rooli hiilineutraaliustavoitteen saavuttamisessa on merkittävä, sillä kaukolämmön tuotannosta syntyy nykyisin noin kolmannes koko Vantaan kasvihuonekaasupäästöistä. Vantaan Energia on tehnyt päätöksen luopua fossiilisista polttoaineista vuonna 2026. Vantaan Energian siirtyminen fossiilittomaan tuotantoon on tarkoitus toteuttaa uusiutuvien energialähteiden, jätteiden energiakäytöstä syntyvän energian ja energiavarastointiratkaisujen avulla. Suunnitelmissa on lopettaa turpeen käyttö vuonna 2021. Vantaan energian jätevoimalan jätteiden käsittelykapasiteettia laajennetaan vuonna 2022 sekajätteen lisäksi kaupan ja teollisuuden jätteisiin sekä vuonna 2024 korkeampaa käsittelylämpötilaa vaativiin jätteisiin. Suunnitelmiin kuuluu myös keskisyvän geotermisen lämpölaitoksen rakentaminen. Merkittävä osa kokonaisuutta on lämpöenergian kausivarasto, joka mahdollistaa alhaisen lämmitystarpeen aikana varastoidun lämmön käytön pakkaskaudella.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Yhdyskunnan sähkönkulutus yhteensä, GWh

Asumisen ja maatalouden sähkönkulutus, GWh

Teollisuuden sähkönkulutus, GWh

Palveluiden ja rakentamisen sähkönkulutus, GWh

Kaukolämmön tuotantotapaosuudet

Rakennusten lämmitystapa, rakennuksia lkm

Tavoite 8 - Ihmisarvoista työtä ja talouskasvua

Koronapandemia on vaikuttanut Vantaalla työllisyyteen toimialoja ravistelevien muutosten kautta. Työnhakijoiden määrä kasvoi vuoden 2020 tammikuuta ja joulukuuta verrattessa 75 %.

Koronapandemian vaikutukset työllisyyteen

Esimerkiksi eripituiset lomautukset, irtisanomiset sekä toimijoiden talousvaikeudet vaikuttavat työnhakijoiksi ilmoittautuneiden määrään pandemian seurauksena. Pandemian johdosta Vantaalla on herännyt erityinen huoli työttömänä olevasta 2 328 nuoresta. Joiltakin on jäänyt saamatta kesätyöpaikka. Toisilta taas on jäänyt saamatta se ensimmäinen tärkeä työpaikka. Vuonna 2021 kaupunki keskittyy tuottamaan alle 25-vuotiaille nuorille toimivia palveluita mm. hankkeiden avulla. Rahoitusta on saatu mm. Rinnalla kulkien nuorisotyöttömyys laskuun -hankkeelle. Hankkeessa tarjotaan alle 25-vuotiaille työttömäksi joutuneille nuorille yksilöllistä tukea.

Työllisyyden kuntakokeilu

Vantaa ja Kerava osallistuvat yhteistyössä työllisyyden kuntakokeiluun. Kokeilualueet vastaavat muun muassa henkilöasiakkaiden palvelujen neuvonnasta, ohjaus- ja palvelutehtävistä sekä eräiden harkinnanvaraisten etuuksien myöntämisestä ja eräiden työvoimapoliittisten lausuntojen antamisesta. Kuntakokeilun asiakkaita ovat työttömät työnhakijat, työllistettynä olevat ja työllistymistä edistävissä palveluissa olevat, joilla ei ole oikeutta ansiopäivärahaan sekä kaikki alle 30-vuotiaat ja kaikki maahanmuuttajat sekä vieraskieliset.

Vantaan ja Keravan kuntakokeilussa tavoitteena on, että työnhakijat kohdataan yksilöllisesti, työnhaun vahvaan alkuun panostetaan, työnhakijan palvelutarve arvioidaan laaja-alaisesti ja asiakas ohjataan tehokkaasti palveluihin, kuten työllistymiseen, osaamisen palveluihin ja monialaisiin palveluihin.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Työllisyysaste

Työtapaturmat, tapaturmat/työpaikka

Nuorisotyöttömyys, (alle 25-vuotiaat) 15-24 -vuotiaasta väestöstä

Vieraskielisten työttömyys, kaikista vieraskielisistä

Tavoite 9 - Kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja

Vantaalla edistetään kestäväää teollisuutta, innovaatioita ja näitä tukevan infrastruktuurin rakentamista pääasiassa hankkeiden ja yhteistyöklustereiden avulla. Haasteena onkin uusien, hyvien toimintatapojen juurruttaminen.

Pääkaupunkiseudun ja KUUMA-kuntien yhteinen työssäkäyntialue on laaja. Asuminen ja työnteko tapahtuvat usein eri kunnissa. Kaupungit ovat profiloituneet eri tavoin ja tällä hetkellä korkeaa osaamista vaativat työpaikat ovat suurelta osin muualla kuin Vantaalla. Vantaan työpaikat ovat rakentuneet vahvasti rakentamiseen, kaupan alaan sekä lentoasemaan tukeutuviin palveluihin ja logistiikkaan.

Etenkin logistiikan ja kaupan aloilla digitalisaatio ja automaatio tulevat lähivuosina muuttamaan työllistymisen edellytyksiä ja vaikuttamaan Vantaalla olevien työpaikkojen määrään huomattavasti. Työvoiman osaamistason nostaminen ja yritysten toimintaympäristön kehitys ovat keskeisiä onnistumisen edellytyksiä. Yritysten kilpailukyvyyn ja taloudellisen kasvun irtikytkentä materiaalikulutuksesta on välttämätöntä hiilineutraalisuustavoitteiden saavuttamiseksi.

Vantaa tukee vastuullista liiketoimintaa

Tutkimus-, kehitys- ja innovaatiotoimijoiden, yritysten sekä kaupungin yhteistyön avulla luodaan kokeilualustoja uusille ratkaisuille ja hankintamalleja kehittämällä uusia ratkaisuja pyritään saamaan laajemmin kaupungissa käyttöön. 6Aika CircularHoodFood -hanke kokeilee kaupunkiviljelyn skaalattavia mahdollisuuksia ja parantaa yhteyttä asukkaiden, yritysten ja kaupungin välillä. 6Aika Ilmastopositiiviset yritysalueet ja arvoketjut -hanke rakentaa materiaalien kiertotaloustoimijoiden verkostoa ja kartoittaa yhteistyömahdollisuuksia ilmasto vaikutusten vähentämiseen ja kompensointiin. Ja 6Aika Hiilineutraalit ja resurssiviisaat yritysalueet -hankkeessa Petikko-Variston alueella kaupallisen alan yritysten kanssa on löydetty mm. valaisinteknologiaan liittyviä ratkaisuja ilmastopäästöjen vähentämiseksi.

Vantaa kasvattaa uusia yrittäjiä

Kasvatuksen ja oppimisen toimiala on yhteistyössä Elinkeinopalveluiden kanssa tehnyt yrittäjyyskasvatuksen suunnitelman yrittäjyyden suosion kasvattamiseksi Vantaalla. Yrittäjyys esitellään uravaihtoehtona muiden rinnalla ja yrittäjyyteen tutustutetaan oppilaita ja opiskelijoita ala-asteelta korkeakouluihin saakka.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Työpaikkaomavaraisuus

KIBS (Knowledge Intensive Business Services - Osaamisintensiiviset alat: ne toimialat, joiden henkilöstöstä vähintään kolmanneksella on yliopistotasoinen koulutus)

Toimialojen työllistävyys

Tavoite 10 - Eriarvoisuuden vähentäminen

Asukkaiden ja alueiden välisten erojen kasvu ei ole tehdyistä panostuksista huolimatta pysähtynyt ja myös koronapandemia on vaikuttanut eriytymiskehitykseen. Erityisesti lasten, nuorten ja perheiden tuen tarve näyttää lisääntyneen. Erityisen vaikea tilanne on niillä lapsilla ja nuorilla, jotka ovat jo ennestään haavoittuvassa asemassa. Vantaalla on siis tarve jatkuville toimenpiteille asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen kaventamiseksi myös tulevina vuosina, myös koronan jälkihoidossa on tärkeää keskittyä eriarvoisuuden torjuntaan.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma ja Vantaan lähiöohjelma

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (2019-2021) on osa kaupungin hyvinvointityötä asuinalueiden ja asukkaiden välisten hyvinvointierojen kaventamiseksi. Toimintaohjelmaa on päätetty jatkaa seuraavalle kaudelle. Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelman kohdealueiksi on valittu asuinalueita, joiden asukkaiden sosioekonominen asema ja hyvinvointi ovat keskimääräisesti heikompia. Vantaa panostaa eriarvoisuuden kaventamiseen keskittymällä ennaltaehkäiseviin ja varhaisen tuen palveluihin sekä vahvistamalla vantaalaisten mahdollisuuksia vaikuttaa ja osallistua oman asuinalueensa kehittämiseen. Vantaa on myös mukana Ympäristöministeriön koordinoimassa lähiöohjelmassa vuosina 2020-2022. Vantaan lähiöohjelmakokonaisuus ”Raidekaupunkia rakentamassa” sisältää kolme hanketta, joiden tavoitteena on niin ikään ehkäistä asuinalueiden eriytymistä, lisätä asukkaiden hyvinvointia ja osallisuutta sekä vahvistaa alueiden elinvoimaisuutta.

Monimuotoisuutta kaupungin rekrytoinneissa

Kaupunki pyrkii etsimään keinoja edistää henkilöstön yhdenvertaisuutta ja laajaa monimuotoisuutta. Anonyymilla rekrytoinnilla pyritään osaltaan varmistamaan, että hakijoita kohdellaan yhdenvertaisesti ja tasa-arvoisesti. Kaupunki tekee tiivistä oppilaitosyhteistyötä työvoimavajealojen koulutusohjelmien kanssa. Huomiota kohdistetaan jatkossa enenevässä määrin ulkomailla tutkintonsa suorittaneiden pätevytymisopintopolkuihin. Kaupungin toimintayksiköt tarjoavat koulutuksen aikana harjoittelupaikkoja ja sijaisuuksia opintojen edistyessä mahdollisuuksien mukaan. Lisäksi kaupunki tarjoaa kielikoulutusta vieraskielisille työntekijöille.

Haastavin tilanne on kaupunkistrategian ja johdon, kaupunkikulttuurin sekä kaupunkiympäristön toimialoilla. Vantaan asukkaista 21 % on vieraskielisiä ja esim. kaupunkiympäristön toimialalla vieraskielisiä työntekijöitä on 0,1 %. Jotta voisimme kehittää kaupunkia kaikkien vantaalaisten näköiseksi, tulisi jatkossa kiinnittää enemmän huomiota työntekijöiden monimuotoisuuteen.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Gini-kerroin (kuvaa tuloerojen suuruutta)

Sairastavuusindeksi Vantaan osa-alueilla vuonna (kartta)

Vieraskielisten työntekijöiden osuus kaupungin toimialoilla

Tavoite 11 - Kestävät kaupungit ja yhteisöt

Yleiskaava ohjaa kaikkea rakentamista kaupungissa ja se on kaupungin suurin ja vaikuttavin keino kestävän tulevaisuuden rakentamisessa. Vantaan yleiskaavassa 2020 otetaan huomioon kaikki kestävän kehityksen ulottuvuudet. Joskus ne ovat ristiriidassa keskenään, eikä absoluuttista totuutta kaikkein kestävimmästä maankäytön ratkaisusta ole aina olemassa.

Yleiskaava ohjaa kestävän kaupungin rakentamista

Kestävä kehitys asetettiin yleiskaavan 2020 tavoitteiden raamiksi: ei siis yhdeksi erilliseksi tavoitteeksi, vaan kehikseksi, jonka sisällä toimitaan. Vantaan tavoitteena on tiivistää yhdyskuntarakennetta siellä, missä rakentamista jo on ja jättää siten viheralueille ja kasvulliselle maalle tilaa rakennettavien alueiden ulkopuolella. Asunnot, työpaikat ja palvelut rakennetaan lähelle raideliikenteen pysäkkejä, jolloin ihmisten on mahdollista tehdä päivittäiset matkansa jalkaisin, pyörällä tai joukkoliikenteellä. Lisäksi Vantaalle rakennettavan ratikan kehityskäytävä kytkee kaupunkiseudun verkostoihin myös eriytymiskehityksen uhkaamia alueita.

Kestävän liikkumisen edistäminen

Kaupungin tavoitteena on ympäristöystävällisten liikkumismuotojen edistäminen. Maankäytön kehittäminen erityisesti asemien läheisyydessä, suunnitteilla olevan ratikan varrella ja muilla hyvän joukkoliikenteen alueilla tuovat kestävästä liikkumismuodot entistä houkuttelevammaksi yhä useammalle. Vantaalla on aloittamassa lähivuosina myös useita uusia bussiliikenteen runkolinjoja, joiden sujuvasta liikennöinnistä huolehditaan mm. parantamalla pysäkkijärjestelyjä ja vahvoihin liikennevaloetuuksiin. Pyöräliikenteen edellytyksiä kehitetään ensi vaiheessa parantamalla laatukäytäviä ja pääreittejä, joilla pyritään sujuvaan pyöräilyyn mm. suurin linjauksin, toimivien liikennevalojärjestelyin, reunakivettömien risteysjärjestelyin sekä hyvällä opastuksella. Yleiskaavaan merkityt pyöräliikenteen baanat ohjaavat suunnittelua pidemmällä aikavälillä.

Kaupunki toimii esimerkkinä

Vantaan kaikki omat opetus- ja päiväkotirakennukset sekä toimistorakennukset toteutetaan A-energialuokkaan. Kaupunki edellyttää resurssi- ja energiatehokkuutta suunnittelussa, rakentamisessa ja kunnossapidossa sekä tontinluovutusehdoissa ja maankäyttösopimuksissa. Esimerkkinä kestävän kehityksen rakentamisesta toimii Vaaralanpuiston päiväkotikoti, joka seisoo energiapaalujen varassa ja hyödyntää lisäksi aurinkosähköä ja -lämpöä. Rakennuksessa on käytössä matalaenergiailmanvaihto. Myös rakennuksen muodot ja rakenteet ovat energiatehokkaita.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Ilmanlaatu huono tai erittäin huono, tuntia vuodessa

Kulikutapajakauma

Liikennekäytössä 31.03.2021 olevat henkilöautot

48 % vantaalaisista asui alueella, jossa asukastiheys oli vähintään 50 asukasta/ha

Tavoite 12 - Vastuullista kuluttamista

Kaupungilla on edellytykset vaikuttaa kuluttamisen vastuullisuuteen. Yhä enemmän pitäisi tehdä yhdessä vastuullisen ajattelutavan muutoksen aikaansaamiseksi. Vastuullinen Vantaa tehdään yhdessä asukkaiden, yritysten ja muiden kumppanien kanssa.

Kaupunki vaikuttaa yritysten vastuullisuuteen

Kaupungin budjetista yli puolet käytetään hankintoihin eli palvelu- ja tavaraostoihin, investointeihin ja urakoihin. Tästä syystä on tärkeää nähdä ne muunakin kuin vain kilpailuttamisena. Kaupungin strategiset painopisteet hankinnoissa ovat hiilineutraalius, kiertotalous, innovaatiot, ihmisoikeudet ja työelämän oikeudet hankinnoissa, yhteiskuntavastuun sosiaalinen näkökulma, osallistaminen sekä lainmukaisuus ja tehokkuus.

Hankinnan palveluyksikössä on kehitetty toimintamalli vastuullisuusnäkökulmien huomioimisesta hankintojen valmistelussa. Hankinnan ammattilaisista, juristeista ja vastuullisuusasiantuntijoista koostuva arviointiryhmä on hankinta-asiantuntijan tukena arvioimassa kunkin hankinnan vastuullisuusvaatimuksia ja riskejä. Hankintaprosessissa käydään läpi vastuullisuuden ympäristö-, sosiaalinen ja taloudellinen ulottuvuus. Esimerkiksi tarjouskilpailussa voidaan asettaa kriteereitä, jotka edellyttävät toimittajalta resurssien tehokasta käyttöä, vaarallisten kemikaalien käyttöön liittyviä rajoituksia ja työoikeuksien toteutumista. Vantaa on mukana kahdessa kestävien hankintojen green deal -sopimuksessa, joilla tavoitellaan päästöjen vähentämistä työmailla ja lasten kemikaalialtistuksen vähentämistä päiväkodeissa hankintojen kautta. Lisäksi Vantaa on tehnyt pitkäjänteistä työtä hankinnoilla työllistämässä.

Yritysten vastuullisuuteen vaikutetaan myös konserniyhteisöjen omistajaohjauksessa.

Omistajapoliittisten linjausten yleisessä osassa linjataan, että yhteisöjen tavoitteet asetetaan siten, että ne tukevat kaupunkistrategiaa ja ovat selkeitä sekä mitattavia. Tavoitteita asetetaan talouteen, toiminnan laatuun, henkilöstöön ja ympäristövastuuseen liittyen. Lisäksi suurille yhtiöille asetettiin yhteisökohtaisissa omistajapoliittisissa linjauksissa vastuullisuuden osalta omat pitkän aikavälin tavoitteet, joissa kuvataan yhtiön toiminnassa huomioitava sosiaalinen, taloudellinen tai ekologinen vastuu.

Vastuullisia kuluttajia kasvatetaan kouluissa ja päiväkodeissa

Vantaan kasvatustoimintaa ohjaavat opetus- ja kasvatussuunnitelmat, joiden yksi lukuisista tavoitteista on kasvattaa lapsia ja nuoria kestävään tulevaisuuteen. Vastuullinen kuluttaminen on yksi oleellinen taito kestävänsä tulevaisuuden kannalta. Vastuullisen kuluttamisen sisältöjä opetetaan oppiaineiden sisällä ja erilaisilla kampanjoilla. Kulutuskäyttäytymisen kasvattaminen on kuitenkin haastava asia, sillä sen sitominen oppiainerakenteeseen ei välttämättä ole helppoa ja kestävä kuluttajuus vaatii osin muutosta nykyisiin talousnormeihin. Koulutus ei ole tottunut olemaan yhteiskuntaa muuttava tekijä. Olemme kuitenkin tottuneet opettamaan esim. jätteiden vähentämistä ja antamaan tietoa kestävänsä kuluttajuuden pohjalle, joten pohja on lupaava. Opetus- ja kasvatussuunnitelmien muuttuessa mukaan on tullut ilmiöoppiminen ja laaja-alaiset taidot, jolloin kokonaisuuksien käsittely helpottuu. Seuraavaksi tarvitaan rohkeutta lähteä muuttamaan käsityksiämme. Ruusuvuoren koulussa ”Korso valittaa” -toiminnassa tätä onkin jo aloitettu.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Jätteenpolttoon toimitetun yhdyskuntajätteen määrä

Kokonaisbiojäte per ruokailija, Vantin hallinnoimat päiväkodit, koulut ja oppilaitokset

Tavoite 13 – Ilmastotekoja

Vantaa on asettanut kaupunkistrategiassaan tavoitteeksi hiilineutraaliuden vuoden 2030 loppuun mennessä. Haastavinta päästövähennysten saavuttaminen on liikenteen sekä energiantuotannon ja energiankulutuksen sektoreilla.

Resurssiviisauden tiekartta johdattaa hiilineutraaliuteen

Olemme sitoutuneet vähentämään kasvihuonekaasupäästöjä 80 % vuoden 1990 päästöihin verrattuna ja kompensoimaan jäljelle jäävät päästöt esimerkiksi hiilinieluin ja rahoittamalla vähähiilisyteen tähtääviä hankkeita muualla. Päästöjä seurataan vuosittaisilla pääkaupunkiseudun päästölaskelmilla. Tavoitteen saavuttamiseksi ja uusien ja tehokkaampien toimintatapojen edistämiseksi laadittiin vuonna 2018 resurssiviisauden tiekartta ja toimialakohtaiset toteutussuunnitelmat. Tiekartan avulla tavoitellaan hiilineutraalia ja jätteenkäytön tulevaisuuden kaupunkia, jossa luonnonvarojen käyttöä säästeliäästi – samalla luoden edellytyksiä kestäväälle hyvinvoinnille. Tiekartalla edetään neljällä kaistalla, jotka ovat energiantuotanto ja -kulutus, yhdyskuntarakenteen ja liikkuminen, kulutus ja materiaalit sekä vastuullinen vantaalainen. Kaupunki myös minimoi riskit ilmastonmuutoksen aiheuttamille muutoksille sopeutumisen toimenpitein. Sopeutuminen on otettu huomioon kaupungin riskienhallinnassa. Ilmastotavoitteet koskevat kaupunkiorganisaation lisäksi kaupunkilaisia ja Vantaalla toimivia yrityksiä ja yhteisöjä. Kaupungin tavoitteena on, että vantaalainen elämäntapa on kestävä ja perustuu hyvään luontosuhteeseen. Vantaalaiset yritykset ja yhteisöt kantavat ympäristövastuunsa.

Kulutuksen hiilijalanjälkeä pienentämässä

Kaupungin ateriapalveluiden hiilijalanjälki määritettiin syksyllä 2020, tavoitteena hiilijalanjäljen pienentäminen. Tulokseksi saatiin, että 80 % ateriapalveluiden hiilijalanjäljestä tulee tarjottavan ruuan alkutuotannosta. Seuraavaksi merkittävin hiilijalanjäljen aiheuttaja on ruokahävikki 11 % osuudella. Syksyllä 2021 Vantaan kouluissa otetaan käyttöön ilmastoystävällistä pääruokavaihtoehtoa kuvaava merkki, Hiilidiili. Merkin saavat merkittävästi keskimääräistä pienemmän hiilijalanjäljen pääruuat. Tällaisia ruokia ovat tulosten mukaan kasvisruuat, jotka eivät sisällä paljon juustoa. Hiilidiiliin lisäksi päiväkotien, koulujen ja oppilaitosten ruokaloissa kasvisruoka on siirretty linjastoissa ensimmäiseksi ja kerran viikossa, kasvisruokapäivänä, molemmat ruokavaihtoehdot ovat kasvisruokaa. Lisäksi palveluntuottajat ovat sitoutuneet seuraamaan biojätteen määrää ja raportoimaan siitä kaksi kertaa vuodessa tai tarvittaessa. Tavoitteena on uudistaa ruokalistoja niin, että ruokalistojen hiilijalanjälki pienenee jatkossa. Syksyllä 2021 Hiilidiili laajenee myös sähköautokokeiluun oppilaskuljetuksissa.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Kasvihuonekaasupäästöjakauma

Hiilinielujen suhde kasvihuonekaasupäästöihin

Päiväkodeissa, kouluissa ja oppilaitoksissa tarjotaan joka päivä kasvisruokaa sekaruuan rinnalla ja kerran viikossa on kasvisruokapäivä, jolloin tarjolla on kaksi kasvisruokavaihtoehtoa

Tavoite 14 - Vedenalainen elämä

Vaikka Vantaa ei ole meren rannalla, vaikutamme jokiemme kautta myös Itämeren tilaan. Siksi Vantaa tukeekin toimillaan Itämerihaasteen tavoitteita. Haasteena ovat jokien laajat valuma-alueet, jotka vaikeuttavat esimerkiksi päästölähteiden selvittämistä.

Vantaa on virtavesien kaupunki

Vantaan maisemaa ovat merkittävästi muovanneet Vantaanjoki ja sen suurin sivuhaara, Keravanjoki. Näiden jokien lisäksi Vantaalla on lähes 60 nimettyä puroa ja 14 nimettyä vesialuetta, jotka ranta-alueineen toimivat ekologisina käytävinä niin kaloille kuin linnuille, hyönteisille, nisäkkäille ja kasveille. Vantaan alueella on kaksi Euroopan unionin tiukasti suojelemaa lajia: saukko ja vuollejokisimpukka. Myös uhanalainen meritaimen nousee Vantaan jokiin ja puroihin kutemaan syksyisin. Vantaanjoen Natura-alueita on kunnostettu mittavilla hankkeilla ja esimerkiksi nousuesteiden poistaminen on mahdollistanut kalakannan elpymisen. Vantaanjoki on merkittävin vuollejokisimpukan esiintymisalue Suomessa arviolta 2 miljoonalla yksilöllä.

Uudenmaan vesienhoidon toimenpideohjelman ympäristötavoitteena oli estää vesien tilan heikkeneminen ja saavuttaa vuoteen 2015 mennessä vähintään hyvä tila, mutta alun perinkään tavoitteeseen ei arvioitu päästävän. Osalle Uudenmaan vesistöjen pintavesistä onkin nyt asetettu tavoiteajaksi vuosi 2021 tai 2027. Vantaanjoen alueen vedenlaatua tarkkaillaan usealla tarkkailupisteellä, joiden tulokset raportoidaan vuosittain. Vedenlaatua ylläpidetään erityisesti alivirtaaman aikana lisäjuoksutuksilla Päijännetunnelista sekä Silvolan tekojärvestä. Vantaan purojen vedenlaatu vaihtelee huonosta erinomaiseen, mutta kokonaisuudessaan purot ovat vedenlaadullisesti vähintään tyydyttävällä tasolla. Kuusijärven vedenlaatu on ollut hyvä viime vuosien aikana.

Purotalkkarit työssään

Vantaalla on ollut tavoitteena lisätä virtavesien elinvoimaisuutta, kehittää vesistömaiseman monimuotoisuutta, parantaa vedenlaatua ja osallistaa kuntalaisia pienvesien hoitamisessa ja kunnostamisessa. Vantaan pienvirtavesiä on kunnostettu useina vuosina kesäksi palkattujen purotalkkareiden toimesta. Purotalkkarit ovat järjestäneet kutsوراikkotalkoita sekä siivonneet puroja roskista. Puroluontoa pyritään turvaamaan myös purokäytävämitoituksella, joka ohjeistaa uusilla kaava-alueilla jättämään puroille tilaa elää ja mutkitella.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Vantaalla jokien ekologinen tila on tyydyttävä

Vuonna 2020 oli 35 päivää, jolloin Keravanjoen uimarannoilla ei suositeltu uimista ollenkaan. Lisäksi Leppäkorven uimarannalla ei suositeltu uimista 3 päivän ajalla

Tavoite 15 - Maanpäällinen elämä

Luonnonsuojelualueet ovat keskeisessä asemassa luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa ja uhanalaisten lajien suojelussa. Vantaalla kaupunkia tiivistetäänkin lähiluontoa vaalien. Luonnonsuojelun lisäksi hyvän luontosuhteen ylläpitäminen on tärkeää luonnon monimuotoisuuden turvaamisessa. Vantaalla on vuodesta 2015 asti tuettu luontosuhdetta lähiluontoteemavuosien avulla, joiden teemana ovat olleet niin virtavedet kuin metsät ja ötökätkin. Vuosiin on liittynyt luontoviestintää ja teemavuoteen liittyviä tapahtumia sekä vuodesta 2017 eteenpäin lähiluonto-oppaita, jotka ovat olleet auttamassa vantaalaisten hyvän luontosuhteen rakentamisessa.

Viheralueet turvaavat laajaa luonnon kirjoa

Vantaalla on useita luonnonsuojelulailta rauhoitettuja luonnonsuojelualueita sekä luontotyyppirauhoituksia, kuten pähkinäpensaslehtoja ja tervaleppäkorpia. Luonnonsuojelualueet ovat keskeisessä asemassa uhanalaisten lajien suojelussa, esimerkiksi Mätäojan luonnonsuojelualue perustettiin uhanalaisen kämmekän sääskenvalkun ja erittäin uhanalaisen hyönteisen halavasepikän suojelemiseksi. Uudessa yleiskaavassa esitetään uusia, luonnonsuojeluun tarkoitettuja, suojelualuevarauksia on n. 800 hehtaaria. Suojelualueiden lisäksi yleiskaavassa osoitetaan virkistysalueille ja purojen varsille luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä alueita (luo-alueita) yhteensä 780 hehtaaria. Luontoalueiden verkostoa tuetaan yleiskaavassa osoitetuilla ekologisilla runkoyhteyksillä, joiden tavoitteena on turvata eliölaajien liikkumista ja luonnon monimuotoisuuden säilymistä.

Vantaan metsien annetaan uudistua pääosin luontaisesti, avohakkuuta ei tehdä ja tärkeiden elinalueiden hoidolla pyritään pitämään alueita sopivina uhanalaisille lajeille. Luonnonhoidon resurssit ovat hyvin rajalliset ja vähäiset voimavarat on kohdistettu kaikkein uhanalaisimpien lajien elinympäristöjen ylläpitoon, kuten erittäin uhanalainen viheryökkösen ja erityisesti suojeltavan purtojuurisurviaiskoin elinpaikkojen säilyttämiseen avoimina ympäristöinä. Vantaan väestö kasvaa jatkuvasti, mikä luo suurta painetta rakentamisen sekä luontoalueiden kulutuksen lisääntyessä.

Vieraslajien torjunta Vantaalla

Kaupunki hävittää omilla maillaan haitallisista vieraslajeista erityisesti jättiputkea ja kurturuusua. Lisäksi jo monena kesänä on pidetty purotalkkareiden ja lähiluonto-oppaiden johdolla jättipalsamitalkoita, joissa kasveja on kitketty purojen varsilta. Kaupunki myös kannustaa ja ohjeistaa asukkaitaan hävittämään haitallisia vieraslajeja pihoiltaan ja lähiympäristöstään. Muiden vieraskasvilajien torjunta on ollut satunnaista. Vieraslajien torjunnan tehostamisessa tärkeä kehityskohde on Vantaan puuttuva vieraslajistrategia.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Luonnonsuojelualueiden osuus maa-alasta (%)

Uuden yleiskaavan luonnonsuojelualuevaraukset

yli 80 vuotiaita puita Vantaalla

Ekologiset yhteydet (kartta)

Vieraslajitalkoiden määrä

Tavoite 16 - Rauhaa ja oikeudenmukaisuutta

Eriarvoisuuden kokemus ja syrjäytyminen lisäävät turvattomuutta sekä tunnetta siitä, ettei omilla teoilla ole merkitystä. Onkin koko Vantaan edun mukaista huolehtia, että jokaisella vantaalaisella on yhtäläiset mahdollisuudet hyvään elämään.

Turvallisuustyö Vantaalla

Vantaan tämänhetkiset turvallisuushaasteet liittyvät usein syrjäytymiseen ja koronaan. Tilastot kertovat kotihälytysten, väkivaltarikosten sekä huumausainerikollisuuden lisääntymisestä. Pandemia näkyy lähisuhdeväkivallan, rikosten ja häiriöiden siirtymisessä koteihin. Samalla mielenterveys- ja päihdepalveluiden tarve on kasvanut. Omaisuusrikosten määrä sen sijaan on vähentynyt. Kouluväkivalta, nuorten tekemä väkivalta yleensä sekä nuorten häiriökäyttäytyminen ja päihteiden käyttö ovat lisääntyneet. Vantaalla ei ole havaittavissa selkeää jengiytymistä nuorisosaatavissa, mutta kehityssuunta ja roadman-kulttuurin ihannoiti herättävät huolta.

Koettu turvallisuus ei aina kerro todellisesta turvallisuustilanteesta. Joskus turvattomuuden kokemus heijastelee enemmän ihmisten pelkoja ja huolia. Tutkimuksissa saatujen vastausten perusteella huolta aiheuttavat päihtyneiden ihmisten käytös sekä avoin huumekauppa. Eri suuralueiden välillä ei ollut suuria eroja, mutta kaupunginosien välillä niitä löytyi. Poliisin ja vartijoiden näkyvyyden kerrottiin lisäävän turvallisuuden tunnetta.

Turvallisuushäiriöiden vähentämisessä keskeistä on osallistava ja tasavertainen turvallisuussuunnittelu, turvallisuuskulttuurin parantaminen sekä turvallisuusjohtamisen vahvistaminen ja syrjäytymiseen puuttuminen. Lähisuhdeväkivallan ennaltaehkäisyn ohjelma ja RAD-hanke, jonka tavoitteena on väkivaltaisen radikalisoitumisen ennaltaehkäisy, tarjoavat keinoja tarttua hankaliin asioihin. Kaikkein tuloksellisinta on lapsiin ja nuoriin kohdistuva ehkäisevä työ. Siihen kuuluu mm. päihdekasvatus, varhainen puuttuminen sekä jalkautuva ja etsivä työ. Kokoon-tumisaikoina ja mielekästä tekemistä tulisi tarjota enemmän. Tietoa pitäisi lisätä ja päihdepalveluiden ja hoitoon pääsyn kynnyksiä madaltaa. Resursseja tulisi ohjata pysyvästi sinne, missä niitä eniten tarvitaan.

Äänestysaktiivisuus huolettavaa

Vantaalla äänestysaktiivisuus etenkin kuntavaaleissa on alhainen. Vantaalaisia halutaankin kannustaa vaikuttamaan kuntansa tulevaisuuteen monin tavoin. Kivistössä ja Koivukylässä on huomioitu ennakoäänestyspaikkojen mahdollisimman keskeinen sijainti, ettei äänestämään tarvitsisi erikseen lähteä, vaan äänestää voisi vaikka kauppareissulla. Lisäksi kuntavaalien ennakoäänestyksessä oli viisi ulkoäänestyspaikkaa eri puolilla Vantaata, jotta äänestäminen koettaisiin turvallisena koronapandemian aikana.

Lisäksi Vantaalla on järjestetty kampanjoita tavoittamaan erityisen alhaisten äänestysprosenttien ryhmiä. Lasten ja nuorisovaaleilla pyritään tuomaan äänestäminen osaksi vantaalaisuutta jo ennen täysi-ikäisyyttä. Nuorten äänestysaktiivisuutta tuetaan myös Mihin äänestäminen vaikuttaa -keskustelutilaisuudella, vaalivisalla Discord-alustalla sekä nuorilta nuorille kuntavaalipaneelissa. Vammaisten äänestysaktiivisuuteen panostetaan varmistamalla äänestyspaikkojen fyysinen esteettömyys sekä äänestysvirkaileijoiden valmius avustaa tarvittaessa. Vieraskielisten äänestysaktiivisuutta on pyritty nostamaan viestimällä vaaleista seitsemällä yleisimmällä Vantaalla puhutulla vieraalla kielellä.

Indikaattorit: tarkemmat tiedot ks. erillinen indikaattoritiedosto

Rikollisuusaste, rikokset/1000 asukasta

Äänestysaktiivisuus, kuntavaalit

Äänestysaktiivisuus, eduskuntavaalit

Katuturvallisuusindeksi

Tavoite 17 - Yhteistyö ja kumppanuus

Vantaan tavoitteena on strategiansa mukaisesti profiloitua vahvasti kansainvälisenä kaupunkina ja olla aktiivinen toimija kansainvälisissä verkostoissa. Vantaan kansainvälisten verkostojen ja hankeyhteistyön avulla edistetään kestävää kehitystä. Ne ovat avainasemassa parhaiden käytäntöjen oppimiseen vertaiskaupungeilta – ja samalla tiedon jakamiseen kansainvälisille kumppaneille Vantaan omista hyvistä toimintatavoista. Toteutuakseen työhön tarvitaan riittävät resurssit.

Esimerkkejä verkostoista ja hankkeista

Eurocities

Vantaa toimii 190 suuren eurooppalaisen kaupungin Eurocities-verkostossa. Hyviä käytäntöjä jaetaan verkoston forumeilla ja työryhmissä, joista Vantaa on aktiivinen mm. ympäristöön ja sosiaalisiin asioihin keskittyvissä ryhmissä.

Nordic Safe Cities

Pohjoismaisten kaupunkien verkostossa jaetaan ja kehitetään hyviä toimintatapoja turvallisuuden lisäämiseksi, vastakkainasettelun vähentämiseksi ja ekstremismin torjumiseksi.

UNESCO Global Network of Learning Cities

Verkosto tukee ja kehittää elinikäisen oppimisen tapoja kaupungeissa vertaisoppimisen avulla ja edistää jokaisen 17 kestävästä kehityksen tavoitteen toteutumista.

CIRCulT

Vantaa on kumppanina 31 partnerin Horizon-hankeessa CIRCulT - Circular Construction in Regenerative Cities, joka toteutetaan vuosina 2019-2023. Tavoitteena on kokeilla ja kehittää innovatiivisia ratkaisuja suljettuun materiaalikiertoon rakennetussa kaupunkiympäristössä.

EU Urban Agenda partnership for Innovative and Responsible Public Procurement

Vantaa on ollut mukana vastuullista hankintaa kehittävässä Urban Agenda-kumppanuusyhteistyössä ”Partnership for Innovative and Responsible Public Procurement” vuosina 2017-2020. Yhteistyössä on kehitetty kaupungeille innovaatioiden luomista ja kestävää toimintaa tukevien hankintastrategioiden ja –tapojen kehittämistapoja.

Urbaania Kasvua Vantaa

EU:n Urban Innovative Actions -rahoituksella vuosina 2019-2022 toteutettava Urbaania Kasvua Vantaa -hanke luo vastuullisuutta työelämään laajan kumppaniverkoston avulla. Verkostoon kuuluu korkeakouluja, tutkimuslaitoksia, kauppakamari sekä useita yrityksiä. Urbaania Kasvua Vantaa luo uusia ratkaisuehdotuksia yritysten henkilöstön osaamistason nostamiseen, työvoiman hankintaan sekä teknologiseen muutokseen.

Avia-verkosto ja Green Deal Manifest

Avia-verkoston on yli 30 Helsinki-Vantaan lentoaseman alueen yksityisen, julkisen ja kolmannen sektorin toimijan verkosto. Avia-verkosto julkaisi maaliskuussa 2021 Green Deal -manifestin, jolla verkosto haluaa tehdä Helsinki-Vantaan lentoasemasta ja Vantaan Aviapolis-alueesta maailman ilmastoystävällisimmän ja kestävimmän lentokenttäalueen. Tavoitteena on olla kansainvälinen

edelläkävijä puhtaan ja älykkään liikkuvuuden edistämässä ja luoda uudenlaista vastuullista matkailua ja liikennettä, joka kunnioittaa ympäristöä ja luo uusia työpaikkoja ja hyvinvointia.

Indikaattorit:

Ei indikaattoria

Johtopäätökset

Vantaalla tehdään valtavasti toimia kestävän kehityksen arvojen mukaisesti. Oma työtä tehdään sitoutuneesti ja sydämellä, oli kyse sitten kaavoituksen valmistelusta tai sairaiden hoidosta. Suuri määrä asiantuntijoita ja johtoa työskentelee väsymättä vantaalaisten ja maapallon hyvinvoinnin turvaamiseksi, usein myös oman hyvinvointinsa kustannuksella, kuten olemme saaneet huomata erityisesti pandemian aikana.

Vuosina 2020-2021 kaupungissa on toiminut valtuustokauden sidottu poikkihallinnollinen vastuullisuuden strategiateeman johtoryhmä, jonka tehtävänä on ollut vastuullisuuden horisontaalinen johtaminen. Vastuullisuuden toteutuminen edellyttää sitoutunutta pitkän aikavälin strategista suunnittelua, johtamista ja siihen kohdennettuja resursseja. Kuntien perustehtävään, kuntalain nojalla, kuuluu kestävän kehityksen edistäminen ja monet kunnan perustehtävät tekevät sitä luonnostaan. Siten kestävän kehityksen tarkkailu Vantaan tulevilla strategiakausilla ja sitominen kaupungin strategiaan sekä talouden suunnitteluun olisi luonnollinen kehityksen suunta.

Kaupungin ensimmäinen kestävän kehityksen VLR-raportti on läpileikkaus kaupungilla tehtävään kestävän kehityksen tavoitteiden mukaiseen työhön ja se osoittaa kehityskohteita, joiden perusteella kaupunki voi kehittää toimintaansa. Nykyisen valtuustokauden strategiassa ja sen ohjelmissa korostuvat tavoite 8, ihmisarvoista työtä ja talouskasvua, tavoite 11, kestävät kaupungit ja yhteisöt sekä tavoite 10, eriarvoisuuden vähentäminen. Sen sijaan tavoitteet 6 puhdas vesi ja sanitaatio sekä 14 vedenalainen elämä eivät saaneet yhtään mainintaa, minkä voidaan osittain päätellä tavoitteen 6 osalta johtuvan puhtaan veden ja sanitaation jo pitkään jatkuneesta erinomaisesta tilasta ja tavoitteen 14 osalta alatavoitteiden meriin keskittyvästä näkökulmasta. Vantaan toiminta kuitenkin vaikuttaa näidenkin tavoitteiden toteutumiseen ja niihin liittyy riskejä tulevaisuudessa, joten nekin olisi syytä ottaa huomioon strategisella tasolla. Lisäksi tavoitteet 1 ei köyhyyttä, 2 ei nälkää, 5 sukupuolten tasa-arvo, 7 puhdasta ja edullista energiaa, 9 kestävää teollisuutta, innovaatioita ja infrastruktuureja ja 15 maanpäällinen elämä mainittiin kukin vain muutaman kerran strategiassa tai sen ohjelmissa. Tämä siitäkkin huolimatta, että esim. sukupuolten tasa-arvon edistäminen kunnissa on laissa määrätty ja puhtaat energiamuodot sekä kestävä teollisuus ja infrastruktuuri on välttämättömyys kaupungin hiilineutraaliustavoitteen saavuttamiseksi.

Raportin työstön aikana itse raportin kehityskohteiksi on tunnistettu tarve kaupungin kestävän kehityksen mukaisen toiminnan yksityiskohtaisemmalle tarkastelulle, uusien indikaattoreiden kehittämiseksi sekä raportointimuodon uudistamiselle. Tulevaisuudessa olisi tärkeää käydä laajoja keskusteluja toimialojen ja yksiköiden kanssa sekä järjestää avoimia foorumeita, joiden avulla varmistetaan, että raportissa on kestävän kehityksen tavoitteiden saavuttamisen näkökulmasta oleellisin tieto. Nyt tehdyssä raportissa yhdeksänhenkinen asiantuntijatyöryhmä, jossa oli edustus kaupungin jokaiselta toimialalta, toimi rajallisella aikaresurssilla ja näissä raameissa valitsi tarkemmin esiteltävät aiheet sekä indikaattorit. Työn pohjalta on kuitenkin puuttunut selvitykseen perustuva kokonaiskuva Vantaalla tehtävästä kestävän kehityksen työstä ja aika paneutua laajaan teemaan huolella. Kokonaiskuvaan tulisi sisältyä puuttuvan tiedon tunnistaminen ja sen pohjalta tehtävä arvio siitä, millaista tietoa raporttia varten tulee tuottaa. Esimerkiksi eri väestöryhmiä erittelevän tiedon kerääminen on Vantaalla vähäistä ja juuri sellainen tieto on oleellista, jotta on mahdollista toteuttaa Agenda 2030 henkeä — ketään ei jätetä jälkeen. Lisäksi kehitys on ajanut tekstimuotoisten raporttien ohi. Raportin esitysmuotoa olisi pohdittava ja mahdollisesti seurattava Helsingin 2021 VLR-raportin jälkeistä verkkosivupohjaisessa raportointimuodossa.

Kestävän kehityksen tavoitteet on suunniteltu ohjenuoraksi maailman jokaisen valtion kestävälle tulevaisuudelle. Sen vuoksi tavoitteiden alatavoitteet painottuvat monin kohdin kehittyvien maiden

haasteisiin, eivätkä ne yksinään riitä ohjaamaan Vantaan kaltaisen kunnan toimintaa. Tästä johtuen olisi tärkeää muodostaa kestävä kehityksen tavoitteiden pohjalta Suomen oloihin soveltuvat alatavoitteet, joita suomalaiset kunnat ja kaupungit voisivat käyttää oman toimintansa suunnittelun ja arvioinnin tukena.

20 §

Vuoden 2021 kuntavaaleja varten nimettyjen vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanojen muutoksia

VD/2071/00.00.00.00/2021

RV/NK/HY-L

Kaupunginhallitus on 24.5.2021 § 6 asettanut vaalilautakunnat ja vaalitoimikunnat. Vaalipäivän äänestys toimitetaan 13.6. ja laitoksissa äänestys toimitetaan ennakkoäänestysaikana 26.5. – 8.6.2021.

Kaupunginhallituksen 24.5. päätöksen jälkeen vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanoissa on tapahtunut muutoksia.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 20

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) vahvistaa takautuvasti vaalilautakuntien ja vaalitoimikunnan kokoonpanot liitteen mukaisesti, ja
- b) ilmoittaa päätöksestä keskusvaalilautakunnalle.

Käsittely:

Päivitetty liite viety kaupunginhallitusten jäsenten nähtäväksi luottamushenkilöiden extranettiin.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys täydennetyllä liitteellä.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset (sisältää henkilötietoja)

Täytäntöönpano: Vaalitoimisto

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

keskusvaalilautakunnan sihteeriniina.kolju@vantaa.fi, puh. 040 5149558, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

Vaalilautakunnat

104 Vapaala

- jäsen Juha Silvennoinen (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Stig Söderström (RKP)
- jäsen Isabella Nyman (KESK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Mari Grönroos (SIT)
- varajäseneksi tullut Vilja Tähtinen (SIT)

105 Vapaala

- varajäseneksi tullut Viivi Partinen (SIT)

202 Keimola

- jäsen Sara Sunikka (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Saara Hietämäki (KOK)
- varajäseneksi tullut Jukka Korpelainen (SIT)

203 Seutula

- varajäsen Ville Manninen (KOK) estynyt, tilalle tullut Nina Ervasti (SIT)

204 Piispankylä

- jäsen Jenna Suvela (KESK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Juhana Rautavirta (KESK)
- varajäseneksi tullut Pirjo Karttunen (SIT)
- varajäseneksi tullut Saara Nurminen (SIT)

207 Martinlaakso

- varajäseneksi tullut Seppo Vepsäläinen (KOK)

208 Vihertie

- varajäsen Jenna Sinisalo (VAS) estynyt, tilalle tullut Päivi Pellikka (VAS)

209 Vantaanlaakso

- varajäseneksi tullut Mikko Kossila (KOK)
- jäsen Toni Blomster (SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Katri Korhonen (SDP)
- jäsen Krista Herranen (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Emma Louevuo (VAS)
- varajäseneksi tullut Minna Lehtola (SIT)

211 Kivistö

- varajäsen Roosa Aalto (SDP) estynyt

212 Kivistöntähti

- varajäseneksi tullut Jussi Eronen (SIT)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

301 Veromies

- varajäseneksi tullut Noora Tanninen (SIT)

302 Pakkala

- varajäsen Mari Sylvelin (KESK) estynyt, tilalle Helga Niskanen (SIT)

313 Kukkaketo

- varajäsen Paula Hakanen (SDP) estynyt, tilalle tullut Pirjo Hyvärinen (SIT)

407 Metsola

- varajäsen Eero Kärki (PS) estynyt

413 Rastimäki

- varapuheenjohtaja Jaana Ristola (SDP) estynyt, tilalle tullut Hanna Laitinen (SDP)

414 Havukallio

- jäsen Merenne Grönqvist (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Paula Minkkinen (VAS)
- varajäseneksi tullut Mikko Raivonen (SIT)

504 Itä-Hakkila

- varajäsen Erja Väistö (SDP) estynyt, tilalle tullut Magnus Forsberg (SDP)

505 Sotunki

- varajäsen Nana Rissanen (PS) estynyt, tilalle tullut Minttu Matikainen (SIT)

508 Estepuisto

- varajäsen Sari Snygg (SDP) estynyt, tilalle tullut Arja-Hannele Lilja (SIT)

Vaalitoimikunnat

Vaalitoimikunta 4

- Varajäsen Anna Laitinen (SDP) estynyt, tilalle tullut Ari Pitkälä (KESK)

Vaalitoimikunta 5

- Jäsen Ville Mannisen (KOK) estynyt, tilalle tullut Olga Vainionpää (SIT)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

Vaalilautakunnat

101 Hämevaara

- varajäsen Jimcaale Duaale (SDP) estynyt, tilalle tullut Sini Kurki (SIT)
- varajäsen Markus Sokolnicki (VIHR) estynyt, tilalle tullut Joonas Taiveaho (SIT)

103 Pähkinärinne

- jäsen Taru Ruotsalainen (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Peter Örthen (RKP)
- varajäsen Timo Oksanen (PS) estynyt

104 Vapaala

- jäsen Juha Silvennoinen (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Stig Söderström (RKP)
- jäsen Isabella Nyman (KESK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Mari Grönroos (SIT)
- varajäseneksi tullut Vilja Tähtinen (SIT)
- varajäseneksi tullut Nea Kortelainen (SIT)

105 Vapaala

- varajäseneksi tullut Viivi Partinen (SIT)

106 Uomatie

- varajäsen Markus Kämper (PS) estynyt

107 Myyrmäki

- jäsen Anttoni Pihlajaniemi (VAS) estynyt, tilalle tullut Elisa Tuomi (SIT)
- jäsen Kari Luukkanen (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Jari Vuohelainen (PS)
- varajäsen Sini Tamminen (PS) estynyt, tilalle tullut Laura Ketonen (SIT)
- varajäsen Noora Happonen (VIHR) estynyt

108 Kilteri

- varajäsen Lari Raekumpu (VIHR) estynyt, tilalle tullut Mika Koivisto (SIT)

111 Kaivoksela

- jäsen Mia Snellman (KD) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Tiina Lahdelma (VAS)
- Sveta Silvennoinen-Hiisku (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Timo Kyllönen (VIHR)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

112 Vaskipelto

- jäsen Lasse Hiilinen (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Luukas Tuomi (KESK)
- varajäsen Viivi Koski (VIHR) estynyt, tilalle tullut Matilda Mustonen (SIT)

202 Keimola

- jäsen Sara Sunikka (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Saara Hietämäki (KOK)
- varajäseneksi tullut Jukka Korpelainen (SIT)
- varajäsen Diana Heinsaar (VIHR) estynyt, tilalle tullut Jukka Korpelainen (SIT)

203 Seutula

- varajäsen Ville Manninen (KOK) estynyt, tilalle tullut Nina Ervasti (SIT)
- jäsen Ville Hako (SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Anna Laitinen (SDP)
- varajäseneksi tullut Rebänd Taimouri (SIT)

204 Piispankylä

- varajäseneksi tullut Pirjo Karttunen (SIT)
- jäsen Jenna Suvela (KESK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Juhana Rautavirta (KESK)
- varajäsen Veera Räsänen (VIHR) estynyt, tilalle tullut Pirjo Karttunen (SIT)
- varajäseneksi tullut Saara Nurminen (SIT)

206 Laajavuori

- varajäsen Timo Anttila (PIR) estynyt, tilalle tullut Riikka Viita (SIT)

207 Martinlaakso

- varajäseneksi tullut Seppo Vepsäläinen (KOK)

208 Vihertie

- varajäsen Jenna Sinisalo (VAS) estynyt, tilalle tullut Päivi Pellikka (VAS)

209 Vantaanlaakso

- varajäseneksi tullut Mikko Kossila (KOK)
- varajäseneksi tullut Minna Lehtola (SIT)
- jäsen Toni Blomster (SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Kenneth Gröning (PS)
- jäsen Krista Herranen ((VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Emma Louevuo (VAS)
- varajäsen Katri Korhonen (SDP) estynyt, tilalle tullut Minna Lehtola (SIT)
- varajäseneksi tullut Mikko Kossila (KOK)
- varajäseneksi tullut Kati Myrén (SIT)

210 Ylästö

- varajäsen Kari Vartiainen (PS) estynyt

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

211 Kivistö

- varajäsen Roosa Aalto (SDP) estynyt

212 Kivistöntähti

- varajäseneksi tullut Jussi Eronen (SIT)
- varapuheenjohtaja Teemu Huhtala (SDP) estynyt, tilalle tullut Antti Kuparinen (SIT)
- varajäsen Petteri Kattainen (VIHR) estynyt, tilalle tullut Eemeli Eronen (SIT)

301 Veromies

- varajäseneksi tullut Noora Tanninen (SIT)
- jäsen Tomi Parviainen (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Kerstin Lindholm (RKP)
- jäsen Thambiraja Sasikaran (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Mari Nurmenniemi (VIHR)
- varajäsen Arab Mohamed Hersi (SDP) estynyt, tilalle tullut Noora Tanninen (SIT)
- varajäseneksi tullut Anna-Riitta Kuusela (SIT)

302 Pakkala

- varajäsen Mari Sylvelin (KESK) estynyt, tilalle Helga Niskanen (SIT)
- jäsen Irina Rinne (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Ilari Seppälä (LIIK)
- jäsen Viljami Heino (VIHR) estynyt, tilalle tullut Simopekka Lehtinen (SIT)
- varajäseneksi tullut Minka Mensah (SIT)

303 Kartanonkoski

- jäsen Masud Abdullah (SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Utu Hopiavuori (PIR)
- varajäsen Jori Tuominen (VAS) estynyt

304 Ilola

- varapuheenjohtaja Kimmo Nieppo (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt jäsenpaikalta Tonya Aurto (RKP)
- jäsen Ada Hosio (FP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Eemeli Vierimaa (KOK)
- jäseneksi siirtynyt varajäsenpaikalta Laura Invenius (SIT)
- varajäsen Kaisamari Rautio (KESK) estynyt, tilalle tullut Pauliina Talonpoika (SIT)
- varajäseneksi tullut Maarit Rantataro (SIT)
- varajäseneksi tullut Anu Adler (SIT)

305 Ruskeasanta

- varajäsen Marja Panula-Markelin (SDP) estynyt, tilalle tullut Maire Holopainen (SIT)
- varajäsen Atte Perttunen (VIHR) estynyt

306 Simonkylä

- jäsen Johanna Mantila (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Sirkka Häyhä (KESK)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

309 Viertola

- varajäsen Onni Tammi (VIHR) estynyt

310 Talkootie

- jäsen Minni Virtanen (KESK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Heimo Liimatainen (VAS)
- jäsen Tarja Uusitalo (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Nelli Porthén (KOK)
- varajäseneksi tullut Esa Valajärvi (SIT)

311 Hiekkaharju

- puheenjohtaja Moona Paarto (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varapuheenjohtajapaikalta Seppo Kuokkanen (KOK)
- varapuheenjohtajaksi siirtynyt jäsenpaikalta Mehmet Daban (KD)
- jäseneksi siirtynyt varajäsenpaikalta Julius Ehro (KOK)
- jäsen Syksy Koivumäki (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta
- jäseneksi siirtynyt varajäsenpaikalta Emil Enden (LIIK)
- varajäsen Wafaa Ismail (SDP) estynyt, tilalle tullut Miko Rantala (SIT)
- varajäsen Pia Säynäjäkangas (VAS) estynyt, tilalle tullut Miro Planting (SIT)

313 Kukkaketo

- varajäsen Paula Hakanen (SDP) estynyt, tilalle tullut Pirjo Hyvärinen (SIT)
- varajäsen Tomi Matilainen (KOK) estynyt, tilalle tullut Enni Vaten (SIT)

314 Jokiniemi

- jäsen Janne Jokelainen (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Jaakko Mehtonen (KD)
- varajäseneksi tullut Mika Jokinen (SIT)
- varajäseneksi tullut Sami Vähäkuopus (SIT)

315 Maarinoja

- varajäsen Otto Tervo (VIHR) estynyt, tilalle tullut Suvi Sundberg (SIT)
- varajäsen Pirjo Kuronen ((SDP) estynyt

316 Hakkila

- varapuheenjohtaja Carolina Tandefelt-Tuhkanen (KD) estynyt, tilalle siirtynyt jäsenpaikalta Mikko Kammonen (SDP)
- jäseneksi siirtynyt varajäsenpaikalta Onerva Keränen (VIHR)
- varajäseneksi tullut Mandi Rautiainen (SIT)

318 Tammisto

- varajäsen Sonia Singh (KOK) estynyt

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

405 Vierumäki

- jäsen Kirsi Lyyra (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Teemu Tolonen (KESK)
- jäsen Ismail Hassan SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta SH.Muhamed Leyla Abdulgadir (SDP)
- varajäseneksi tullut Ilona Korhonen (SIT)

406 Leppäkorpi

- varajäsen Markku Varjosalo (KD) estynyt

407 Metsola

- varajäsen Eero Kärki (PS) estynyt, tilalle tullut Maarit Hosio (SIT)

409 Matari

- jäsen Elena Adel (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Eeva Helläkoski (KD)
- varajäsen Timo Markkanen (VAS) estynyt, tilalle tullut Sara Adler (SIT)
- varajäseneksi tullut Kirsi Tilli (SIT)

411 Nikinmäki

- jäsen Heimo Jaakonheimo (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Sten Sjöman (RKP)

413 Rastimäki

- varapuheenjohtaja Jaana Ristola (SDP) estynyt, tilalle tullut Hanna Laitinen (SDP)
- jäsen Tiina Soikkeli (KOK) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Jaana Tiainen (SIT)
- varajäsen Tarja Lehto (KD) estynyt

414 Havukallio

- jäsen Merenne Grönqvist (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Paula Minkkinen (VAS)
- varajäseneksi tullut Mikko Raivonen (SIT)

415 Tarhapiisto

- jäsen Erkki Saarinen (SDP) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Tiina Vuosalmi-Aho (SDP)
- varajäsen Viivi Porthén (KOK) estynyt, tilalle tullut Eevastiina Päivärinne (SIT)
- varajäseneksi tullut Aino Hänninen (SIT)

501 Oripuisto

- varajäsen Dounia el Issaoui (SDP) estynyt, tilalle tullut Aki Tarkkonen (PS)

Vaalilautakuntien ja vaalitoimikuntien kokoonpanomuutokset

502 Hakunila

- varajäsen Irja Nieminen (SDP) estynyt, tilalle tullut Sanna Huttunen-Helling (SIT)

503 Nissas

- jäsen Mikael Kulmala (PS) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Jouni Iihola (PS)
- jäsen Sirpa Mikonranta (VIHR) estynyt, tilalle siirtynyt varajäsenpaikalta Aulikki Ansamaa (VAS)
- varajäseneksi tullut Nita Rigo (SIT)

504 Itä-Hakkila

- varajäsen Erja Väistö (SDP) estynyt, tilalle tullut Magnus Forsberg (SDP)
- varajäsen Akseli Leppänen (KD) estynyt
- varajäsen Sari Mäntylä (KOK) estynyt

505 Sotunki

- varajäsen Nana Rissanen (PS) estynyt
- jäsen Pertti Immonen (KD) estynyt, tilalle tullut Minttu Matikainen (SIT)

508 Estepuisto

- varajäsen Sari Snygg (SDP) estynyt, tilalle tullut Arja-Hannele Lilja (SIT)

999 Lummetie

- varapuheenjohtaja Jaana Tolonen (VAS) estynyt, tilalle siirtynyt jäsenpaikalta Virpi Kuorikoski (KOK)
- jäseneksi siirtynyt varajäsenpaikalta Heidi Hölttä (SIT)

Vaalitoimikunnat

Vaalitoimikunta 4

- Varajäsen Anna Laitinen (SDP) estynyt, tilalle tullut Ari Pitkälä (KESK)

Vaalitoimikunta 5

- Jäsen Ville Mannisen (KOK) estynyt, tilalle tullut Olga Vainionpää (SIT)

21 §

Vastaus Joel Linnainmäen ja 25 muun valtuutetun aloitteeseen kehitysvammaisten työllistämisen tukemisesta

VD/1052/00.02.00.03/2021

RV/TA/ST-V/AH

Joel Linnainmäki sekä 25 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Kehitysvammaliiton mukaan Suomessa on noin 30 000 työkäistä kehitysvammaista henkilöä, joista vain noin 500–600 on työsuhteisessa palkkatyössä. Vantaan kaupunki voisi nykyistä laajemmin tukea kehitysvammaisten työllistymistä kartoittamalla yksityisen sektorin työllistämismahdollisuuksia, sekä työllistämällä itse laajemmin kehitysvammaisia henkilöitä. Osana tätä tulisi tarjota riittävää yksilöllistä tukea työllistymistä varten.

Monet kehitysvammaiset osallistuvat erilaisiin työ- ja päivätoimintoihin. Työtoiminnasta ei makseta palkkaa, koska kyseessä on sosiaalipalvelu. Työtoimintaan osallistuvalla voidaan kuitenkin maksaa työosuusrahaa, jonka suuruudesta kunta päättää. Päivätoimintaa tarjotaan vaikeavammaiselle työkyvyttömälle henkilölle, jonka toimintarajoite on niin vaikea, että se estää häntä osallistumaan työtoimintaan. Kehitysvammaisten eläke on yleensä matala, joten työosuusrahat voivat olla tärkeä henkinen kannustin.

Yllä esitetyn johdosta me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki

1. kartoittaa kehitysvammaisten työllistymismahdollisuuksia yksityiselle sektorille
2. ryhtyy toimiin, jotta kaupunki työllistäisi enemmän kehitysvammaisia ihmisiä
3. selvittää mahdollisuutta päivä- ja työtoiminnassa olevien kehitysvammaisten työosuuskorvausten korottamiseksi.”

Kaupunginvaltuusto 25.1.2021 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja kaupunkistrategian ja johdon toimiala toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Vanhus- ja vammaispalveluissa työvalmennus Virtaamon työvalmentajat tukevat vantaalaisia osatyökykyisiä henkilöitä työllistymisessä. Virtaamon ydinosaamista on työntekijän ja tekemättömän työn yhteen saattaminen. Virtaamossa työskentelee yhdeksän työvalmentajaa, jotka ovat vammaisten henkilöiden työllistymisen asiantuntijoita. Virtaamo tarjoaa yksilöllistä tukea ja ohjausta kohti palkkasuhteista työtä jokaiselle asiakkuuskriteerit täyttävälle kuntalaiselle. Työvalmennuksen perustehtävä on myös kartoittaa kehitysvammaisten työllistymismahdollisuuksia yksityiselle sektorille sekä Vantaan kaupungille.

Vuonna 2019 työkäisistä kehitysvammaisista Vantaalla oli palkkatyössä 12,4 %, muualla Suomessa keskimäärin 3 %.

Asiakkaita työvalmennuksessa on 232 henkilöä (maaliskuu 2021), joista 120 on palkkasuhteisessa työssä. Loput asiakkaista ovat työkokeiluissa, työharjoitteluissa sekä työnhaun vaiheessa tavoitteena palkkatyöhön työllistyminen.

Palkkatyösuhteessa olevista asiakkaista 60 % on kehitysvammaisia ja loput muiden vamma ryhmien edustajia. Virtaamo on auttanut työllistämään muun muassa kehitysvammaisia, vammaisia (kuulo-näkö-CP), vammautuneita, sekä autismikirjon henkilöitä. Useat heistä ovat koulutettuja henkilöitä, joilta löytyy monenlaista osaamista eri ammattialoilta. Monilla heistä on myös ammattitutkinto sekä eri aloihin tarvittavat lupakortit, kuten esimerkiksi hygieniapassi tai työturvallisuuskortti.

Työvalmentajat ovat työn muotoilun ammattilaisia ja heillä on taito tunnistaa mitä työtehtävät vaativat. Joskus työnkuvaa hieman tarkentamalla ja uudelleen suunnittelemalla työstä voidaan tehdä tekijänsä näköistä. Työnkuva saadaan myös vastaamaan paremmin työntekijän taitoja ilman, että se vaikuttaa työn laatuun tai tuotantoon. Työvalmentajilla on myös osaamista tunnistaa yrityksissä sellaista työtä, jota myös osatyökykyiset kykenevät tekemään.

Työvalmentajat jalkautuvat ja luovat verkostoja yrityksiin ympäri Uuttamaata ja esittelevät asiakkaidensa osaamista. Samalla he kertovat työvalmentajan roolista työntekijän ja työnantajan tukena sekä tutustuttavat työnantajia erilaisiin räätälöityihin työn tekemisen vaihtoehtoihin. Työvalmennus Virtaamolla on yhteistyötä noin 100 yrityksen kanssa. Palkkatyöhön työllistäviä yrityksiä on tällä hetkellä noin 50 ja työkokeiluissa ja tuetun työtoiminnan sopimuksella tekeviä vammaisia henkilöitä on myös noin 50 yrityksessä. Työkokeilut ja tuettu työ johtaa usein asiakkaan palkkaamiseen. Työvalmennus Virtaamon tuella osatyökykyisen henkilön palkkaaminen on yrittäjälle vaivatonta. Työvalmentajat valitsevat haettuun tehtävään sopivat henkilöt. Yrittäjä voi halutessaan haastatella ehdokkaat ja tehdä valinnan työntekijöistä itse. Työvalmentajat opastavat yrityksiä erilaisten työllistämisen tukien hakemisessa. Työaika ja -tehtävät voidaan muokata työnantajan ja työntekijän tarpeen mukaan. Työpäivät voivat olla kokonaisia, puolikkaita päiviä tai muutaman tunnin pituisia. Työtehtävät voidaan rakentaa useista erilaisista tehtävistä.

Työvalmentajilla on tärkeä rooli työsuhteen alussa. He ovat mukana perehdytyksessä, tukevat työtehtäviin perehtymisessä ja laativat tarvittaessa kirjallisia ohjeita työpäivän hahmottamisen tueksi. Työvalmentaja on mukana työpaikalla, työsuhteen alussa yhdestä päivästä kahteen viikkoon riippuen asiakkaan sekä työnantajan tuen tarpeesta. Työvalmentajat myös tukevat asiakasta sekä työnantajaa koko työuran ajan käymällä sovitusti tukikäynneillä tarkastamassa töiden sujumista ja työn laadun pysymistä sovitulla tasolla.

Vantaan kaupungin työosuusraha on muihin kuntiin verrattuna hyvällä tasolla. Työosuusraha ei ole palkka vaan kannustin ja palkkio tehdystä työtehtävästä. Näkemyksemme mukaan sitä ei kannata kasvattaa, koska se voi lisätä vammaisten ja osatyökykyisten työpanoksen hyödyntämisen mahdollisuutta. Työosuusrahan ja kuntouttavassa työtoiminnassa maksettavan ylläpitokorvauksen tulee olla myös linjassa.

Eläkkeensaajilla on myös mahdollisuus työskennellä ja ansaita takuueläkkeen verran (vuonna 2021 837,59 euroa kuukaudessa) eläketulojen lisäksi. Asiakkailla on oikeus 50 % palkkatukeen sekä harkinnanvaraiseen Vantaa-lisään ja työolojen järjestelytukeen.

Vammaisten työllistämisen taustaa

Tammikuussa 2015 Vantaan kaupunki päätti panostaa entisestään vammaisten työllistämiseen. Käynnistettiin työllistymistä tukevat toiminnot hanke, joka sai alkunsa Vantaan vammaispoliittisen ohjelman linjauksesta. Hankkeen tarkoituksena oli valmentaa vantaalaisia haastavassa työmarkkina-asetussa olevia asiakkaita työelämään. Toiminta alkoi vasta valmistuneen Malminiityn asumis- ja toimintakeskuksen tiloissa pilottikokeiluna vuosina 2015–2018.

Aiemmin ostopalveluina tuotetut vanhusten erityisasumisen tukipalvelut, eli pesulapalvelut, laitoshuolto ja ateriapalvelut siirtyivät tuotettavaksi vammaispalveluiden työvalmennuksen turvin. Toimintamalli todettiin hyväksi ja toimipisteitä avattiin lisäksi Simonkylän, Myyrinkodin ja Korson vanhustenkeskuksiin, joissa valmennuksen keinoin tuotettiin pesulapalveluita. Toiminta vakiintui osaksi vammaisten työvalmennuspalvelua ja syntyi yksikkö nimeltä Työvalmennustoiminnot. Toiminta laajeni vielä vuonna 2019 kun Myyrmäkeen avattiin Suomen suurin vanhustenkeskus, jonka pesulapalvelut Työvalmennustoiminnot otti vastuulleen.

Maaliskuussa 2021 Työvalmennus Luotsaamo (ent. Työvalmennustoiminnot) työllisti neljässä toimipisteessä pesulan, laitoshuollon ja avustavien ateriapalveluiden työtehtävissä 33 asiakasta, jotka olivat määräaikaisessa työsuhteessa Vantaan kaupunkiin. Lisäksi yksiköissä työskenteli toistaiseksi voimassa olevissa työsuhteissa kahdeksan aikuissosiaalityön asiakasta tuntityöntekijöinä. Tuetussa työtoiminnassa työskenteli 11 asiakasta.

Työvalmennus Luotsaamo tarjoaa myös kuntalaisille työkokeilupaiikkoja, vammaispalveluiden ja työllisyyspalveluiden asiakkaille, sekä työharjoittelupaikkoja erityisoppilaitosten opiskelijoille. Luotsaamo tekee yhteistyötä Vantaan kaupungin työ- ja päivätoiminnan toimintakeskusten kanssa, jotta palvelumme löytäisivät sellaiset asiakkaat, joilla on halua ja taitoja työllistyä tulevaisuudessa palkkatyöhön.

Tulevaisuuden suunnitelmia

Uusien vanhustenkeskusten myötä Työvalmennus Luotsaamo saa vastuulleen lisää pesulatoimintaa. Tämä luo uusia työpaikkoja sekä myös työkokeilupaiikkoja vantaalaisille vammaisille henkilöille ja myös Työllisyyspalveluiden asiakkaille. Kasvaessaan toiminta vaatii myös lisäresurssia, jotta työvalmennus pystytään toteuttamaan.

Vantaan- Keravan työllisyyden kuntakokeilun omavalmentajat ovat maaliskuun 2021 alusta ottaneet käyttöön Piiloduuni-portaalin. Portaaliin viedään kaikki alueen työpaikat, joita työnantajat eivät halua julkiseen hakuun sekä Vantaan ja Keravan kaupunkien palkkatukityöpaikat. Sinne voidaan viedä myös mahdollisia työharjoittelupaikkoja. Piiloduuni-portaalin käyttöä ollaan kevään aikana levittämässä ammatillisten oppilaitosten ja oppimisen kehittämisen toimijoiden pariin. Kevään ja alkukesän aikana myös Virtaamon ja Luotsaamon henkilökunta tulee ottamaan palvelun käyttöön.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 21

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Joel Linnainmäelle ja 25 muulle aloitteen allekirjoittaneelle sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan sekä kaupunkistrategian ja johdon toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- allekirjoitettu Joel Linnainmäen ja 25 muun valtuutetun aloite kehitysvammaisten työllistämisen tukeminen

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

työ- ja päivätoiminnan päällikkö Tiina Lauhde, p. 050 312 1748, [etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

työllisyyspalvelujen johtaja Susanna Taipale-Vuorinen, p. 040 044 4883, [etunimi.sukunimi\[at\]vantaa.fi](mailto:etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>Kehitysvammaisten työllistämisen tukeminen</p> <p>Kehitysvammaliiton mukaan Suomessa on noin 30 000 työikäistä kehitysvammaista henkilöä, joista vain noin 500-600 on työsuhteisessa palkkatyössä. Vantaan kaupunki voisi nykyistä laajemmin tukea kehitysvammaisten työllistymistä kartoittamalla yksityisen sektorin työllistämismahdollisuuksia, sekä työllistämällä itse laajemmin kehitysvammaisia henkilöitä. Osana tätä tulisi tarjota riittävää yksilöllistä tukea työllistymistä varten.</p> <p>Monet kehitysvammaiset osallistuvat erilaisiin työ- ja päivätoimintoihin. Työtoiminnasta ei makseta palkkaa, koska kyseessä on sosiaalipalvelu. Työtoimintaan osallistuvalle voidaan kuitenkin maksaa työosuusrahaa, jonka suuruudesta kunta päättää. Päivätoimintaa tarjotaan vaikeavammaiselle työkyvyttömälle henkilölle, jonka toimintarajoite on niin vaikea, että se estää häntä osallistumaan työtoimintaan. Kehitysvammaisten eläke on yleensä matala, joten työosuusrahat voivat olla tärkeä henkinen kannustin.</p> <p>Yllä esitetyn johdosta me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1.) kartoittaa kehitysvammaisten työllistymismahdollisuuksia yksityiselle sektorille 2.) ryhtyy toimiin, jotta kaupunki työllistäisi enemmän kehitysvammaisia ihmisiä 	<p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Joel Linnainmäki</p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> <i>Esimerkki:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Sirpa Kauppinen</i> 2. <i>Emmi Pajunen</i> 3. <i>Maija Rautavaara</i> 4. <i>Antero Eerola</i> 5. <i>Minna Kuusela</i> 6. <i>Jarno Eskelinen</i> 7. <i>Sari Laakso</i> 8. <i>Pirkko Letto</i> 9. <i>Minttu Sillanpää</i> 10. <i>Tiina Tuomela</i> 11. <i>Kati Tyystjärvi</i> 12. <i>Jari Jääskeläinen</i> 13. <i>Jussi Saramo</i> 14. <i>Faysal Abdi</i> 15. <i>Sveta Silvennoinen-Hiisku</i> 16. <i>Jenni Chen-Ye</i> 17. <i>Eve Rämö</i> 18. <i>Anniina Kostilainen</i> 19. <i>Salla Lindblad-Palo</i>

2.) selvittää mahdollisuutta päivä- ja työtoiminnassa olevien kehitysvammaisten työosuuskorvausten korottamiseksi

25.1.2020

20. *Minna Atiye*

21. *Juha Hirvonen*

22. *Niilo Kärki*

23. *Jussi Vähäkangas*

24. *Jouko Jääskeläinen*

25. *Minna Räsänen*

22 §

Vastaus Vasemmistoliiton valtuustoryhmän sekä 14 muun valtuutetun aloitteeseen erityisnuorisotyön jatkaminen yläkouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa

VD/1028/00.02.00.03/2021

RÅ/PS/AR/PK/AH

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä sekä 14 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Vantaalla on ollut vuodesta 2019 lähtien käynnissä Suomessa ainutlaatuinen myönteisen erityiskohtelun ohjelma. Sen tavoite on ollut asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen tasaaminen ja tämän osana kotoutumisen varmistaminen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy.

Yksi myönteisen erityiskohtelun hankkeen toimenpiteistä on erityisnuorisotyön tuominen osaksi yläkouluja ja ammatillista koulutusta. Kaupungin tavoite on ollut tukea nuoria opintojen ja elämän nivelvaiheessa, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa sekä kannustaa opintojen loppuun suorittamisessa.

Ohjelman puitteissa on kyetty palkkaamaan viisi nuorisotyön työntekijää ammattikoulu Varian toimipisteisiin ja kuusi työntekijää yläkouluille. Yläkouluissa työskentelevät henkilöt tekevät puolet työajastaan kouluilla ja puolet alueellisessa nuorisotyössä. Erityisnuorisotyön osalta tämä muodostaa kokonaisuuden Keskeyttämisestä kohtaamiseen - hankkeen kanssa”.

Valitettavasti hanke kuitenkin kestää vain vuoden 2021 loppuun, vaikka sillä selvästi olisi tarvetta myös tulevaisuudessa. Korona-aika on tuonut ongelmia myös nuorten elämään ja opintoihin. Vielä on ennen aikaista sanoa, kuinka pitkälle poikkeusaikojen vaikutukset ulottuvat. Samalla kuitenkin keskeyttämisprosentit Variassa ovat olleet korkeita. Siksi oppilaitoksiin tuotua erityisnuorisotyötä olisi syytä jatkaa.

Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, Vasemmistoliiton valtuustoryhmä tekee seuraavan valtuustoaloitteen:

* Erityisnuorisotyötä jatketaan vantaalaisissa yläkouluissa ja ammattikoulu Variassa myös vuoden 2021 jälkeen joko osana myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa tai omana erillisenä hankkeena.”

Kaupunginvaltuusto 25.1.2021 § 18

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkikulttuurin toimiala sekä kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Valtuustoaloitteen vastaus on koottu yhteistyössä kaupunkikulttuurin toimialan sekä kasvatuksen ja oppimisen toimialan kanssa.

Myönteisen erityiskohtelun toimintaohjelma (myöhemmin MEK) tukee Vantaan kaupungin valtuustokauden 2018–2021 strategian painopisteen 'edistämme asukkaiden hyvinvointia' tavoitteiden toteutumista. Toimintaohjelman on tarkoitus vähentää hyvinvointieroja kohdentamalla resursseja ja tukitoimia sinne, missä tuen tarve on tavallista suurempi. Toimintaohjelmaa toteutetaan alueellisesti parantamalla valittujen kohdealueiden viihtyisyyttä yhteistyössä asukkaiden kanssa sekä kohdentamalla palveluja ja tukitoimia näille alueille. Tämän lisäksi toimintaohjelmassa on kaupunkitasoisia toimenpiteitä mm. nuorten syrjäytymisen ehkäisemiseksi ja kotoutumisen varmistamiseksi. Toimintaohjelman painopisteen "vahvistamme osaamista- tuemme koulupolkua" toimenpiteinä on panostettu tällä ohjelmakaudella erityisesti koulujen erityisnuorisotyöhön sekä yläkouluilla, että Variassa. Kaikkiaan 11 erityisnuorisotyöntekijää tulee opiskelun sujuvuutta ja tukee nuoria mm. nivelvaiheen siirtymissä perusopetuksesta toiselle asteelle.

Erityisnuorisotyö kouluissa ja oppilaitoksissa

Erityisnuorisotyötä toteutetaan tällä hetkellä myönteisen erityiskohtelun rahoituksella Havukosken, Kilterin, Martinlaakson, Länsimäen, Lehtikuusen ja Koivukylän yläkouluissa sekä Varian eri toimipisteissä vuoden 2021 loppuun saakka. Näiden lisäksi MEK rahoitteista erityisnuorisotyötä kouluissa tehdään Uomarinteen, Kaivokselan, Kytöpuiston sekä Rekolanmäen alakouluissa, joihin rahoitus on voimassa vuoden 2022 loppuun saakka. Varian toimipisteissä työskentelee lisäksi neljä erityisnuorisotyöntekijää, jotka on palkattu keskeyttämisestä kohtaamiseen-hankkeeseen. Hanke loppuu 31.12.2021.

Koronan vaikutukset

OKM selvitti koronaviruspandemian vaikutuksia toisen asteen koulutukseen (selvitys 16.3.2021, OKM). Opiskelijavastaajista 21 % koki, etteivät opinnot olleet edenneet hyvin. Koulutuksen opetus- ja ohjaushenkilöstön vastaajista 23 % arvioi, että koronakriisi on hieman lisännyt keskeyttämisä.

Suomen ammattiin opiskelevien liitto selvitti keväällä 2020 ammattiin valmistumisen viivästymistä koronapandemian johdosta. Selvitystyö todensi, että valmistuminen aikataulussa toteutui 33,7 % opiskelijoista, viivästyi reilulla viidenneksellä (22,6 %) ja 43,7 % ei tiennyt valmistumisen tilannetta. Epätietoisuus on ollut opiskelijoille mittavaa ja sen voidaan arvella aiheuttaneen kuormitusta.

Ammattiopisto Variassa keskeyttämisprosentti vuonna 2020 oli 20,6 %. Osavuosikatsauksia tarkastelemalla on melko selvää, että keskeyttämisprosentin nousu johtui koronapandemiasta ja etenkin etäopetukseen siirtymisestä.

Alle 20-vuotiaiden keskeyttämisprosentti alitti kuitenkin kasvatuksen ja oppimisen toimialan tulostarpeen tavoitteen 15 % keskeyttämisprosentin ollessa 13,8 %.

4-13.5.2020 Kiva -kouluihin teetetyssä kyselyssä yläkouluikäiset (N=5751) 16 % koki etäopetuksen aikana vaikeaksi ottaa yhteyttä opettajaan, 14 % kertoi, ettei heillä ollut yhtään aikuista kotona päivisin ja 10 % arvioi, ettei heillä ole yhtään hyvää kaveria tai ystävää. Oppimisen vaikeudet korona-aikana tulivat esiin erityisesti matematiikassa. Kyselyn 7–9 -luokkalaisten ahdistuneisuusmittarilla 19% koki kohtalaista tai vaikeaa ahdistuneisuutta tilanteessa.

Nuorisotutkimusseuran selvityksen mukaan (Lahtinen, Haikkola, Kauppinen, 26.1.2021) yksinäisyys sekä sosiaalisten kontaktien välttämisen kokeminen negatiivisena selittävät voimakkaimmin etäopetuksen kielteisiä kokemuksia.

Koronan vaikutukset näkyvät Vantaalla myös nuorten harrastamisen vähentymisenä, sosiaalisena eristäytymisenä sekä tulevaisuuden näköalattomuutena. Nuorten psyykinen oireilu on ollut merkittävää koko korona-ajan (lähteenä nuorisotyöntekijöiden kirjaukset omasta työstään The Logbook järjestelmässä).

Tarve nuorten tukemiselle koulussa ja opinnoissa on ilmeinen niin opintojen etenemisen kuin hyvinvointityön näkökulmasta. Kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuva erityisnuorisotyö mahdollistaa tuen nuorille kohti koulutuspolkua ja ammatin saamista ja samalla myös kokonaisvaltaisen hyvinvoinnin tukemisen.

Keskeiset tulokset koulu- ja oppilaitos erityisnuorisotyössä

Kohtaamisia nuorten kanssa alkuvuonna 2021 huhtikuun 19.pvään saakka

Oppilaitos	Kohtaamiset välitunneilla, käytävillä ja työsaleissa, Yto-pajat sekä ryhmäytyt	Digitaalinen työ	Ryhmätoiminnot, luokkatyöskentely, tukioppilastoiminta	Yksilöllinen tuki	Jalkautuva työ iltaisin
Peruskouluissa tapahtuva työ *	3655	253	2191	48	3100
Variassa tapahtuva työ	1313	250	312	543	-

*=luvut sisältävät myös alakouluissa tapahtuneen työn alkaen maaliskuun alusta.

Varia

Koronapoikkeusaikana Varian oppilaitos erityisnuorisotyössä on onnistuttu erityisesti oppimisen tukemisessa työpaikoilla sekä yhteisten tutkinnon osien (YTO) tukemisessa. Toimintaa on kyetty muokkaamaan koronapoikkeusaikaan soveltuvaksi rohkeiden kokeilujen kautta. Keskeiset työn osa-alueet ovat keskeyttämisvaarassa olevien nuorten tukeminen, yhteisöllisyyden vahvistaminen Variassa, konsultatiivinen ja moniammatillinen työ nuorten tukemiseksi sekä ammattioppilaitos erityisnuorisotyön mallin kehittämien. Poikkeusaika on korostanut ammattioppilaitostyössä yksilöllisen tuen palveluita. Vuonna 2021 valmistuikin yhdessä Nuoskan (kouluissa ja oppilaitoksissa tehtävän nuorisotyön-osaamiskeskus) kanssa oppilaitosnuorisotyön käsikirjan raamit.

Yläkoulu erityisnuorisotyö

Koronakeväänä 2021 yläkoulu erityisnuorisotyöntekijät ovat työskennelleet kouluissa lähiopetuksessa olevien (erityinen tuki) nuorten parissa tunneilla, välituntitilanteissa sekä pienryhmätoiminnoissa. Työntekijät ovat jalkautuneet viikonloppuillalaisin ja öisin koulujen kaupunginosien alueilla yhdessä alueellisten nuorisotyöntekijöiden kanssa kohtaamaan nuoria. Digitaalista työtä on tehty etäopetuksessa olevien nuorten kanssa.

MEK yläkoulujen rehtoreita tavattiin 29.4.21 ja heidän arvionsa mukaan yläkouluissa tapahtuvalla erityisnuorisotyöllä on onnistunut konsepti, joka näkyy erityisesti konfliktitilanteiden ratkaisussa ja niiden ennaltaehkäisyssä, pudokkuusvaarassa olevien nuorten kanssa työskentelyssä, nuorten vapaa-ajan ilmiöiden havainnoinnissa sekä nivelvaihtoyöskentelyssä.

Työn systemaattisen kehittämisen mahdollistamiseksi tehtiin 1.1.2021 Nuorisopalveluissa uudelleenorganisointi siten, että yläkouluerityisnuorisotyöntekijät siirrettiin alueellisesta nuorisotyöstä samaan työryhmään Hankkeet ja suunnittelu -yksikköön. Täten syntyi oma työryhmä alakouluerityisnuorisotyöntekijöiden yläkouluerityisnuorisotyöntekijöiden sekä Tuettuja siirtymiä- hankkeen työntekijöiden kesken. Samaan koulu- ja oppilaitosnuorisotyön kokonaisuuteen liittyy siten yksikön alla toimivat 2.asteen oppilaitoserityisnuorisotyöntekijät ja osaamiskeskus Nuoskan toimijat. Uudessa rakenteessa toimijoilla on yhteinen viitekehys (kouluissa tapahtuva erityisnuorisotyö), jolloin hyvien käytänteiden ja uusien toimintamallien kehittäminen on sujuvaa.

Yhteistyö nivelvaiheessa

Yläkoulujen erityisnuorisotyöntekijät ovat tehneet yhteistyötä nivelvaiheoppilaiden kanssa koko toiminta-ajan. Yhteishaun aikana peruskoululaisten kanssa on voitu käydä Varian järjestämällä kurkkuskursseilla tai yksilöllisesti tuettuna tapaamassa työntekijöitä. Nuoria on voitu vahvistaa siitä, että tukea on saatavilla myös toisen asteen opinnoissa saattaen vaihtamalla-ajatuksella.

Erityisnuorisotyöntekijöiden välillä on hyvä yhteys ja nivelvaihetta voitaisiin edelleen kehittää tulevan seuraavan kevään yhteishaun ja jälkiohjauksen kohdissa. Vantaalla on tapahtumassa myös uudistus, jossa kymppiluokat, lukioon valmentava opetus (luva) ja ammattikouluun valmentava opetus (valma) yhdistyy Tuva -koulutukseksi. Yhteishaku saattaa olla myös muuttumassa siten, että hakuja yhdistetään (yleinen haku erityisammattioppilaitosten haku), mikä saattaa vaikuttaa seuraavan nivelvaiheen tilanteeseen. Tänä keväänä olemme ensimmäistä kertaa oppivelvollisuuden pidennyksen nivelvaiheessa. Muutoksia nivelvaiheissa on tiedossa paljon ja tukityö nivelvaiheessa vastaa tarvetta.

Perusopetuksen oppilaanohjaajien ja yläkoulujen erityisnuorisotyöntekijöiden yhteistyötä on tiivistetty lukuvuoden 2020–2021 aikana keskittyen osaamisen ja hyväksi todettujen yhteistyömallien jakamiseen koulujen välillä erityisesti nivelvaiheen näkökulmasta.

Kouluissa ja oppilaitoksissa tapahtuvan työn kokonaisrakenteen kehittyminen

Vantaalla on valtakunnallisestikin katsottuna vahvat hallinnolliset yhteistyörakenteet perusopetuksen, toisen asteen koulutuksen sekä nuorisopalveluiden välillä. Perusopetuksella ja nuorisopalveluilla on yhteinen johtaja- ja päällikötasoinen ohjausryhmä, jonka alla toimii tiettyihin toimintakokonaisuuksiin keskittyvät alatyöryhmät. Variassa tapahtuvaa erityisnuorisotyötä seurataan tiiviisti työn tarpeita ja tuloksellisuutta käsittelevissä työryhmissä, jossa on Varian eri organisaatiotasoilta edustus. Varian johto on edustettuna nivelvaihettyön ohjausryhmässä ja yhteisen ohjausryhmän tarpeesta on keskusteltu. Keskeyttämisestä kohtaamiseen-hanketta ohjaa monialainen ohjausryhmä.

Valtakunnallisen Nuoska -hankkeen (valtakunnallisen koulu- ja oppilaitosnuorisotyön osaamiskeskus) osatoteuttajan roolin saaminen Vantaalle on tuonut myönteistä julkisuutta kouluyhteistyön ja sen kehittämisen saralla. Hankkeen kautta on voitu turvata kouluissa ja oppilaitoksissa työskenteleville erityisnuorisotyöntekijöille uusimman tiedon saaminen.

Yhteenveto

Kouluissa ja oppilaitoksissa toteutettavasta erityisnuoristyöstä saadaan hyvää palautetta niin oppilailta, kouluilta kuin työntekijöiltä itseltäänkin. Konseptit koetaan vastaavan tarvetta ja toimintoja ollaan jatkokehittämässä edelleen. Toiminnoilla on kestävä rakenteet ja työn päätyminen koettaisiin menetyksenä yhteistyökumppaneiden keskuudessa. Lisäksi Nuoskan 3-vuotisessa toimintasuunnitelmassa on tavoitteena saada hyödynnettyä Vantaalla kouluissa ja oppilaitoksessa tehtävää nuorisotyötä valtakunnallisten mallien kehittämistyön pohjaksi. Tämän hetken tavoitteena on löytää toimintaa mahdollistavat resurssit niin ala- ja yläkouluilla sekä Varian ammattioppilaitoksessa myös tulevaisuudessa.

Jatkosuunnitelma

Kaupunginjohtajan ensivuoden kehysesityksessä tulee olemaan neljä vakanssia, joilla esityksen mennessä läpi, turvataan Variassa nuorisotyön jatkuminen. Nuorisopalvelut tekee myös sisäisiä järjestelyitä ja Varian kanssa yhteistyössä tämä työntekijöiden lukumäärä saadaan tästäkin korkeammaksi. Näiden asioiden toteutuessa Variassa tehtävän nuorisotyön jatkuminen on turvattu.

Yläkouluilla tehtävä koulunuorisotyö on suunnattu tietyille alueille, joihin on viitattu tässä esityksessä aiemmin. Alueellisen kohdistuksen takia tämän työn tulisi jatkua jatkossakin MEK-rahoituksella, jonka kautta tulee myös perusteet sille, mille alueille työtä kohdistetaan. Toiveena on, että työ jatkuu edelleen MEK-rahoituksella.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 22

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Vasemmistoliiton valtuustoryhmälle ja 14 muulle aloitteen allekirjoittaneelle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Vasemmistoliiton valtuustoryhmän ja 14 muun valtuutetun aloite erityisnuorisotyön jatkaminen yläkouluissa ja ammatillisessa koulutuksessa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

erityisasiantuntija Piia Sauranen, puh. 040 162 6934, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
nuoriso- ja aikuiskoulutuksen johtaja Ari Ranki, puh. 050 314 5378, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
opetuspäällikkö Pepita Kaskentaus, puh. 040 720 2962, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>VASEMMISTOLIITTON VALTUUSTORYHMÄN ALOITE</p> <p>ERITYISNUORISOTYÖN JATKAMINEN YLÄKOULUISSA JA AMMATILLISESSA KOULUTUKSESSA</p> <p>Vantaalla on ollut vuodesta 2019 lähtien käynnissä Suomessa ainutlaatuinen myönteisen erityiskohtelun ohjelma. Sen tavoite on ollut asukkaiden ja alueiden hyvinvointierojen tasaaminen ja tämän osana kotoutumisen varmistaminen ja nuorten syrjäytymisen ehkäisy.</p> <p>Yksi myönteisen erityiskohtelun hankkeen toimenpiteistä on erityisnuorisotyön tuominen osaksi yläkouluja ja ammatillista koulutusta. Kaupungin tavoite on ollut tukea nuoria opintojen ja elämän nivelvaiheessa, ammatilliseen koulutukseen hakeutumisessa sekä kannustaa opintojen loppuun suorittamisessa.</p> <p>Ohjelman puitteissa on kyetty palkkaamaan viisi nuorisotyön työntekijää ammattikoulu Varian toimipisteisiin ja kuusi työntekijää yläkouluille. Yläkouluissa työskentelevät henkilöt tekevät puolet työajastaan kouluilla ja puolet alueellisessa nuorisotyössä. Erityisnuorisotyön osalta tämä muodostaa kokonaisuuden Keskeyttämisestä kohtaamiseen - hankkeen kanssa”.</p> <p>Valitettavasti hanke kuitenkin kestää vain vuoden 2021 loppuun, vaikka sillä selvästi olisi tarvetta myös tulevaisuudessa. Korona-aika on tuonut ongelmia myös nuorten elämään ja opintoihin. Vielä on ennen aikaista sanaa, kuinka</p>	<p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Vasemmistoliiton valtuustoryhmä</p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Tiina Tuomela</i> 2. <i>Sirpa Kauppinen</i> 3. <i>Emmi Pajunen</i> 4. <i>Vaula Norrena</i> 5. <i>Maija Rautavaara</i> 6. <i>Carita Orlando</i> 7. <i>Joel Linnainmäki</i> 8. <i>Minna Kuusela</i> 9. <i>Sari Laakso</i> 10. <i>Sveta Silvennoinen-Hiisku</i> 11. <i>Eve Rämö</i> 12. <i>Minna Atiye</i> 13. <i>Tanja Vahvelainen</i> 14. <i>Kai-Ari Lundell</i>

Vantaa
Vanda

pitkälle poikkeusaikojen vaikutukset ulottuvat. Samalla kuitenkin keskeyttämisprosentit Variassa ovat olleet korkeita. Siksi oppilaitoksiin tuotua erityisnuorisotyötä olisi syytä jatkaa.

Edellä olevan perusteella ja Vantaan kaupungin hallintosäännön 22. luvun 1. kohtaan viitaten, Vasemmistoliiton valtuustoryhmä tekee seuraavan valtuustoaloitteen:

*** Erityisnuorisotyötä jatketaan vantaalaisissa yläkouluissa ja ammattikoulu Variassa myös vuoden 2021 jälkeen joko osana myönteisen erityiskohtelun ohjelmaa tai omana erillisenä hankkeena.**

Vantaalla 25.01.2021

Vasemmistoliiton valtuustoryhmä

23 §

Vastaus Joel Linnainmäen ja Eve Rämön sekä 15 muun valtuutetun aloitteeseen koskien koronan aiheuttaman jonotilanteen purku matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa

VD/10597/00.02.00.03/2020

RV/TA/KK/AH

Joel Linnainmäki ja Eve Rämö sekä 15 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Korona pandemia syventää monin tavoin terveys- ja hyvinvointiongelmien kasvua, sekä vaikeuttaa hoitoon pääsyä eri palveluissa. Erityisesti nuorten huoli näkyy tilastoissa. Nuorille tarkoitettuun Sekasin-chattiin oli jo lokakuun loppuun mennessä tullut 48 % enemmän yhteydenottoja kuin viime vuonna. Nuoret aikuiset ovat ottaneet Kriisipuhelimeen 34 % enemmän yhteyttä kuin viime vuonna. Yhteydenotoissa näkyy erityisesti ahdistuneisuuden kasvu.

Vantaalla korona on aiheuttanut merkittävää jonoa erityisesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa kuten nuortenkeskus Nupissa ja terveysasemien psykiatrisen sairaanhoitajan ajoissa. Tällä hetkellä psykiatriselle sairaanhoitajalle ei verkkopalvelussa ole saatavilla lainkaan aikoja koko loppuvuodeksi. Kiireelliseen neuvontatapaamiseen Nupissa voi joutua odottamaan noin kuukauden verran. Palvelujen resurssit eivät vastaa kysyntää ja tämä näkyy ihmisten pahoinvointina ja kasvavina jonoina.

Yllä esitetyn johdosta me allekirjoitetut valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki

1. Selvittää koronan vaikutukset mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja jonotilanteeseen
2. Ryhtyy toimenpiteisiin koronan aiheuttamien jonojen purkamiseksi matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa
3. Selvittää mahdollisuuksia pilotoida mielenterveyden ensiapukoulutuksen tarjoamista yhdeksäsluokkalaisille Helsingin esimerkin mukaisesti.”

Kaupunginvaltuusto 14.12.2020 § 21

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala sekä kasvatuksen ja oppimisen toimiala toteavat vastauksenaan seuraavaa:

Yleisesti voidaan todeta, että mielenterveyden häiriöihin liittyvä palveluntarve on kasvanut. Osaltaan koronapandemiaan aiheuttamat mielenterveysongelmat ovat vaikuttaneet Vantaallakin palveluihin hakeutumiseen, mutta on vaikeata sanoa, kuinka suuri osuus annetusta palvelusta on johtunut tästä. Esille on noussut yksinäisyyttä, eristäytyneisyyttä, pelkoa, ahdistuneisuutta ja surua omaisen kuolemasta tai sairastumisesta.

Vaikka terveyspalvelujen mielenterveyspalveluissa vuoden 2020 käyntimäärät kasvoivat edellisestä vuodesta 39 % (vuonna 2019: 6200 käyntiä; 2020: 8640 käyntiä), oli jonossa vuoden 2021 vaihteessa noin 400 potilasta. Pientä määrää aikaista henkilöstölisäystä tähän palveluun on hankittu toimintaan

osoitetulla ylimääräisellä määrärahalla, mikä oli osoitettu lisäämään ohjausta ulkopuoliseen lyhytpsykoterapiaan ja nettiterapiaan. Terveyspalvelujen omien vakanssien määrä on kuitenkin pysynyt ennallaan ja nykyinen resurssi on riittämätön vastaamaan palvelutarpeeseen.

Koronapandemian vaikutukset nuoriin näkyvät nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen vastaanotoilla ahdistuneisuutena, masentuneisuutena ja yksinäisyytenä. Asiakasmäärät ovat kasvaneet esimerkiksi terveysasemien psykiatristen sairaanhoitajien vastaanotoilla (käyntimäärien kasvu 39 % vuodesta 2019 vuoteen 2020) ja Nuortenkeskus Nupissa (asiakasmäärän kasvu 38 % vuodesta 2019 vuoteen 2020, myös yhteydenottojen määrä on kasvanut). Samaan aikaan nuorten tilanteet ovat kriisiytyneet ja monimutkaistuneet. Nuorilla on tarve aiempaa pitkäkestoisemmalle ja kokonaisvaltaisemmalle tuelle.

Nuortenkeskus Nupin palveluun pääsyä odotti maaliskuussa yhteensä 140 nuorta. Jonojen muodostumiseen vaikuttaa mm. asiakkuudessa olevien nuorten aiempaa intensiivisemmän ja pitkäkestoisemman hoidon tarve, jonka vuoksi uusia asiakkuuksia ei ole voitu aloittaa lisääntyneen kysynnän mukaisesti. Palvelukokonaisuuden toimivuuteen ja Nuortenkeskus Nupin palvelujen saatavuuteen vaikuttavat myös ajankohtaiset haasteet saada nuoria ohjattua erikoissairaanhoidon palvelujen piiriin. Nuortenkeskus Nupin nykyinen resurssi ei mahdollista palvelun saatavuuden parantamista tarvittavassa määrin.

Tällä hetkellä Nuortenkeskus Nupissa pystytään tarjoamaan ensikäynti kuukauden sisällä yhteydenotosta, mutta varsinainen asiakkuus alkaa keskimäärin 2–4 kuukauden päästä yhteydenotosta. Nuorten lisääntynyt hoidon tarve näkyy myös lääkäreitä tarvitsevien nuorten määrän kasvuna. Nuortenkeskus Nupissa odotusaika lääkärin vastaanotolle on keskimäärin kaksi kuukautta.

Nuortenkeskus Nupista ohjataan nuoria myös HUS:n ops-varhain lyhytterapiaan, myös koulupsykologit ohjaavat nuoria HUS ops-varhain lyhytterapiaan. Tarvittaessa lyhytterapiaa voidaan hankkia myös omana ostopalveluna. On huomioitava, että lyhytterapia soveltuu nuorille, joilla on tarkkarajaista ja lievää oireilua.

Vantaan perustason mielenterveyspalvelut integroitiin yhden esimiehen alaisuuteen päihde- ja mielenterveyspalveluiden palveluyksikön kokonaisuuteen vuoden 2019 alussa. Sen jälkeen toimintaa on vakioitu ja ohjausta lyhytstopalveluterapiaan ja nettiterapiaan on tehostettu. Työntekijöille on tarjottu mahdollisuutta tehdä ylitoita jonojen purkamiseksi ja muutama sairaanhoitaja on tähän tarttunut. Määräaikaisia sairaanhoitajia on pyritty rekrytoimaan vuoden vaihteessa, mutta työvoimapula on alkanut näkyä myös tähän työhön hakeutumisessa.

Päihde- ja mielenterveyspalveluissa on vuoden 2020 aikana kehitetty ryhmätarjotin. Suunnitelma erilaisten ryhmien määrän lisäämiseen ja käynnistämiseen on olemassa pandemiasta huolimatta. Ryhmätoimintoja tullaan toteuttamaan myös etäpalveluna. Osa yksilötyönä toteutetusta hoidosta tullaan korvaamaan ryhmähoidolla. Ryhmiä tullaan markkinoimaan verkkopalveluissa.

Lisäksi vuoden 2021 aikana sosiaali- ja terveystoimen perustason henkilöstölle järjestetään mielenterveystyön koulutusta.

Nuorten mielenterveyspalvelujen osalta kunnan palvelut ovat pyrkineet vastaamaan kasvaneeseen palveluntarpeeseen muun muassa kehittämällä vastaanottokäytänteitä ja ryhmämuotoista tukea, hyödyntämällä HUS:n koordinoimaa ostopalvelulyhytterapiaa, sekä sosiaalihuoltolain mukaisia palveluja, kuten neuropsykiatrista valmennusta. Lääkəriin ohjaamista on yhdenmukaistettu ja lääkərien

konsultaatioaikoja on lisätty. Kevään 2021 aikana on aktiivisesti kontaktoitu jonossa olevia nuoria tuen tarpeen ja tilanteen arvioimiseksi. Tiivis yhteistyö muiden nuorta lähellä olevien tahojen (mm. opiskeluhuolto, nuorisopalvelut ja järjestötoimijat) kanssa on keskeistä ja yhteistyörakenteita on vahvistettu.

Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan johtoryhmä on nimennyt 26.1.2021 poikkihallinnollisen (ml. nuorisovaltuuston edustus) nuorten matalan kynnyksen mielenterveys- ja päihdepalvelujen parantamisen työryhmän, joka on nivottu osaksi Vantaa-Kerava sote-kehittämisen mielenterveys- ja päihdepalvelujen kärkeä (Lasten ja nuorten mielenterveyden rakentuminen arjessa -palvelupaketti). Työryhmä on aloittanut työnsä maaliskuussa 2021 ja sen toimikausi on vuoden 2022 loppuun.

Työryhmän tavoitteena on selkeyttää ja kehittää eri toimijoiden välistä yhteistyötä, työnjakoa ja konsultaatiokäytänteitä sekä suunnitella lasten ja nuorten mielenterveyspalvelujen järjestämistä tulevaisuudessa. Osana sote-kehittämistä on henkilöstöä myös koulutettu lyhytterapiamenetelmien käyttöön koulu- ja opiskeluterveydenhuollossa sekä nuortenkeskus Nupissa. Työryhmän tuloksena on lisätty yhteistyötä eri toimijoiden kesken esimerkiksi nuorten kesätoiminnan osalta, selkeytetty konsultaatiojärjestelmä ja luotu rakenteita yhteiselle työlle.

Nuoret ovat keskeisessä roolissa heitä koskevien palvelujen kehittämisessä, ja työryhmän jäsenenä toimii kaksi nuorisovaltuuston edustajaa. Työryhmä toteuttaa kesän 2021 aikana nuorille kohdennetun kyselyn, jolla kartoitetaan heidän tarpeitaan ja toiveitaan mielenterveys- ja päihdepalveluille. Laajempi suunnitelma nuorten ja heidän vanhempiensa kutsumiseksi palvelujen suunnitteluun on valmisteilla. Tietoa hyödynnetään palvelujen kehittämisessä.

Edellä mainituista toimenpiteistä huolimatta on palveluun pääsy viivästynyt väestön kasvun, palvelutarpeen lisääntymisen ja nuorten vaikeutuneiden tilanteiden vuoksi. Merkittävässä roolissa ovat myös sujuvat siirtymät erikoissairaanhoidon nuorisopsykiatrilalle, täysi-ikäisten nuorten osalta aikuispsykiatrilalle sekä päihdepsykiatrilalle. Niissä on vielä kehitettävää.

Pääkaupunkiseudun nuorisovaltuustot sekä sosiaali- ja terveyslautakunnat kokoontuivat yhteiseen tilaisuuteen nuorten mielenterveys- ja päihdepalveluista 25.3.2021. Vantaan sosiaali- ja terveyslautakunta jatkoi asian käsittelyä kokouksessaan 19.4.2021. Lautakunta korosti, että nuorten huoli mielenterveys- ja päihdepalveluista ovat keskiössä valmisteltaessa Vantaan kaupungin talousarviota 2022 sekä pandemian jälkihoidon suunnittelussa. Perhe- ja sosiaalipalvelujen palvelualue on esittänyt vuoden 2022 talousarvioon resurssilisäystä mm. nuorten mielenterveys- ja päihdepalvelujen saatavuuden helpottamiseksi.

Vantaan perusopetuksessa on jo vuosia opetettu mielenterveystaitojen vahvistamista osana oppitunteja. Opetusta on toteutettu kaikille vuosiluokille 1–9. Työ on aloitettava varhaisessa vaiheessa saadaksemme vaikuttavuutta. Mielenhyvinvoinnin vahvistaminen on osa opetussuunnitelmaa. Vantaan perusopetus on tehnyt erinomaista yhteistyötä jo vuosien ajan MIELI Suomen mielenterveys ry:n kanssa mielenterveystaitojen opettamiseksi kaikille oppilaille. Perusopetus on kouluttanut kaikkia vuosiluokkien 1–9 opettajia jo vuosien ajan yhteistyössä MIELI ry:n kanssa ja hankkinut kaikille opettajille heidän opetusmateriaaliaan. Koulutusta toteutetaan myös kuluvana lukuvuonna. Lukuvuodelle 2021–2022 on alustavasti suunniteltu yhteistyössä MIELI Ry:n kanssa opettajien täydennyskoulutuskokonaisuutta (webinaari), joka tukee opettajia toteuttamaan mielenterveyden taitojen opettamista osana tunne- ja vuorovaikutusohjelmia oppilaiden kanssa.

Mielenterveyden ensiapukoulutus (joka myös on MIELI ry:n tuottamaa) on tällä hetkellä kehitystyön alla, jonka takia sen käyttöönottoa olisi hyvä arvioida myöhemmin. Perusopetuksessa seurataan kehittämistyötä ja arvioidaan sen edetessä käyttöönottoa uudelleen. Hyvää mieltä yhdessä ja Hyvän mielen koulu ovat MIELI ry:n opetusmateriaaleja, jotka on kehitetty juuri perusopetukseen, siksi olemme tukeneet niiden käyttöä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 23

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) antaa Joel Linnainmäelle ja Eva Rämölle ja 15 muulle aloitteen allekirjoittaneelle sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja kasvatuksen ja oppimisen toimialan esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus, ja
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti palauttaa asia valmisteluun.

Liite:

- allekirjoitettu Joel Linnainmäen ja Eve Rämön ja 15 muun aloite koronan aiheuttaman jonotilanteen purku matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

palvelupäällikkö, päihde- ja mielenterveyspalvelut, Hanna Ahokas, p. 040 716 5140,

palvelupäällikkö, psykososiaaliset palvelut, Reetta Voutilainen, p. 040 522 6233

perusopetuksen aluepäällikkö, Johanna Honkanen p. 040 545 5072

perusopetuksen opetuspäällikkö, Pepita Kaskentaus, p. 040 720 2962

opiskeluhuollon päällikkö, Tuija Harakka, p. 040 513 7818

Sähköpostiosoitteet ovat muotoa etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi.

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>KORONAN AIHEUTTAMAN JONOTILANTEEN PURKU MATALAN KYNNYKSEN MIELENTERVEYSPALVELUISSA</p> <p>Korona pandemia syventää monin tavoin terveys- ja hyvinvointiongelmien kasvua, sekä vaikeuttaa hoitoon pääsyä eri palveluissa. Erityisesti nuorten huoli näkyy tilastoissa. Nuorille tarkoitettuun Sekasin-chattiin oli jo lokakuun loppuun mennessä tullut 48 % enemmän yhteydenottoja kuin viime vuonna. Nuoret aikuiset ovat ottaneet Kriisipuhelimeen 34 % enemmän yhteyttä kuin viime vuonna. Yhteydenotoissa näkyy erityisesti ahdistuneisuuden kasvu.</p> <p>Vantaalla korona on aiheuttanut merkittävää jonoa erityisesti matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa kuten nuortenkeskus Nupissa ja terveysasemien psykiatrisen sairaanhoitajan ajoissa. Tällä hetkellä psykiatriselle sairaanhoitajalle ei verkkopalvelussa ole saatavilla lainkaan aikoja koko loppuvuodeksi. Kiireelliseen neuvontatapaamiseen Nupissa voi joutua odottamaan noin kuukauden verran. Palvelujen resurssit eivät vastaa kysyntää ja tämä näkyy ihmisten pahoinvointina ja kasvavina jonoina.</p> <p>Yllä esitetyn johdosta me allekirjoitetut valtuutetut esitämme, että Vantaan kaupunki</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Selvittää koronan vaikutukset mielenterveyspalveluiden saatavuuteen ja jonotilanteeseen 2. Ryhtyy toimenpiteisiin koronan aiheuttamien jonojen purkamiseksi matalan kynnyksen mielenterveyspalveluissa 3. Selvittää mahdollisuuksia pilotoida mielenterveyden ensiapukoulutuksen tarjoamista yhdeksäsluokkalaisille Helsingin esimerkin mukaisesti. 	<p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Joel Linnainmäki ja Eve Rämö</i></p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u> <i>Esimerkki:</i></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Jari Jääskeläinen</i> 2. <i>Nina Pispala (vas.)</i> 3. <i>Juha Malmi</i> 4. <i>Sveta Silvennoinen-Hiisku</i> 5. <i>Vaula Norrena (vihr)</i> 6. <i>Minna Atiye</i> 7. <i>Kati Tyystjärvi</i> 8. <i>Emmi Pajunen</i> 9. <i>Minna Kuusela</i> 10. <i>Jarno Eskelinen</i> 11. <i>Maija Rautavaara</i> 12. <i>Sirpa Siru Kauppinen</i> 13. <i>Tiina Tuomela</i> 14. <i>Annina Kostilainen</i> 15. <i>Jouko Jääskeläinen</i>

24 § **Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa:
Kiinteistö 92-16-140-1 (Ukonkivenpolku 11)**

VD/5861/10.00.01.01.00/2021
HP/AK/JK/LS

Vantaan kaupungilta on pyydetty 28.5.2021 ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistön kaupassa:

- Myyjä:** K/S Helsinki, Lahti Supermarked, tanskalainen kommandiittiyhtiö, jonka CVR-numero on 30172671
- Ostaja:** Opofo Oy (Y: 3158684-1)
- Kaupan kohde:** Kaupan kohteena on Kaivokselan (16) kaupunginosassa sijaitseva kiinteistö 92-16-140-1 rakennuksineen osoitteessa Ukonkivenpolku 11, 01610 Vantaa. Kiinteistön pinta-ala on 3013 m² ja rakennusoikeus 3000 k-m².
- Kauppahinta:** 7 850 000 euroa, noin 2605 € / m², noin 2617 € / k-m²

Kaupan kohteena oleva kiinteistö on osoitettu asemakaavassa liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K). Kiinteistöllä on liikerakennus.

Hakija on pyytänyt, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistö kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöt ja tilat- palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kyseistä liike- ja toimistorakennusten korttelialueeksi (K) osoitettua kaupan kohdetta. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää etuosto-oikeuden käyttämisestä ja ennakkolausunnon antamisesta etuostoasioissa.

28.5.2021 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja kauppakirjaluonnos ovat nähtävillä kokoussihteerillä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 24

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakkolausuntona ilmoittaa hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitetystä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja että
- b) hakijalta peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liite:

- Kartta kaupan kohteesta

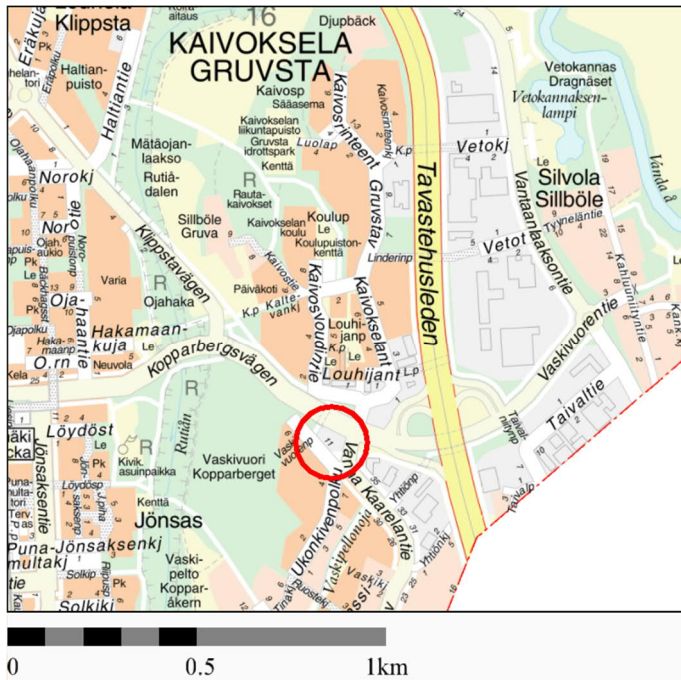
Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Jouni Kahila, puh. 043 826 6116, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

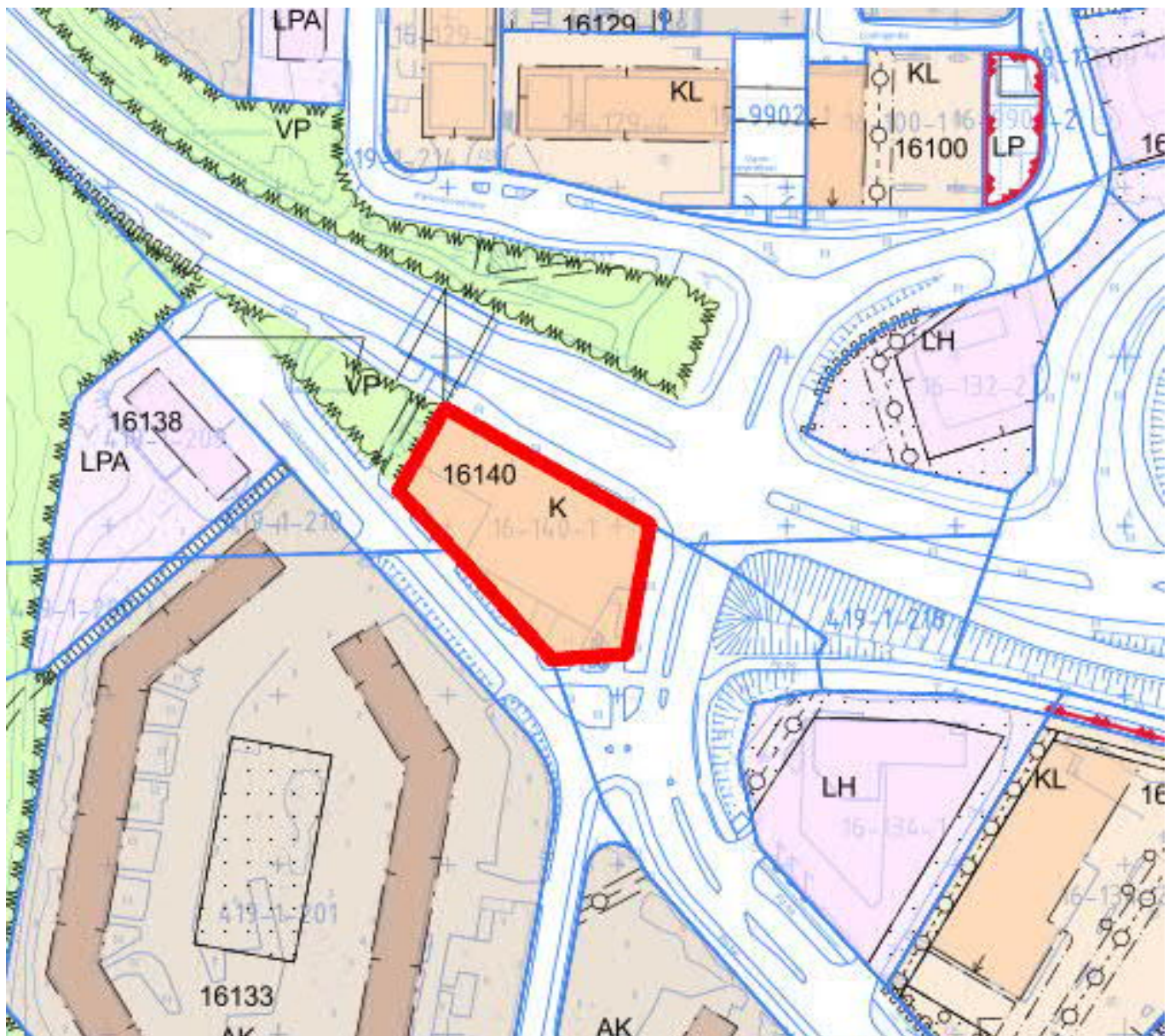

KARTTA ETUOSTON ENNAKKOLAUSUNTOA VARTEN

Kaupunginosa: VAPAALA (16)

Kiinteistö: 92-16-140-1

pinta-ala: 3013 m²

25 §

Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Määräala 92-17-105-2-M1 (Myllykivenkuja 2)

VD/5860/10.00.01.01.00/2021

HP/AK/JK/LS

Vantaan kaupungilta on pyydetty 12.5.2021 ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistön kaupassa:

Myyjä: Sanoma Oyj (Y: 1524361-1)

Ostaja: Equinix (HE-A) Oy (Y: 3158678-8)

Kaupan kohde: Kaupan kohteena on Martinlaakson (17) kaupunginosassa sijaitseva määräala 92-17-105-2-M1 osoitteessa Myllykivenkuja 2, 01620 Vantaa. Määräalan pinta-ala on kauppakirjaluonnoksen mukaan 10 140 m² ja laskennallinen rakennusoikeus 12 168 k-m² (e=1.20).

Kauppahinta: 2 450 000 euroa, noin 242 € / m², noin 201 € / k-m²

Kaupan kohteena oleva määräala on osoitettu asemakaavassa toimistorakennusten ja/tai ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (KTTY). Kaupan kohteessa ei ole rakennuksia. Kaupan kohde on osa muodostuvaa KTTY-tonttia 92-17-105-13. Vantaan kaupunki on tehnyt ostajan kanssa esisopimuksen 18.3.2021 kiinteistön 92-17-9906-1 määräalan luovuttamiseksi muodostuvaan tonttiin 92-17-105-13.

Hakija on pyytänyt, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistö kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöt ja tilat- palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kyseistä toimistorakennusten ja/tai ympäristöä häiritsemättömien teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (KTTY) osoitettua kaupan kohdetta. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää etuosto-oikeuden käyttämisestä ja ennakkolausunnon antamisesta etuostoasioissa.

12.5.2021 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja kauppakirjaluonnos ovat nähtävillä kokoussihteerillä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakkolausuntona ilmoittaa hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitetyssä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja että
- b) hakijalta peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- kartta kaupan kohteesta

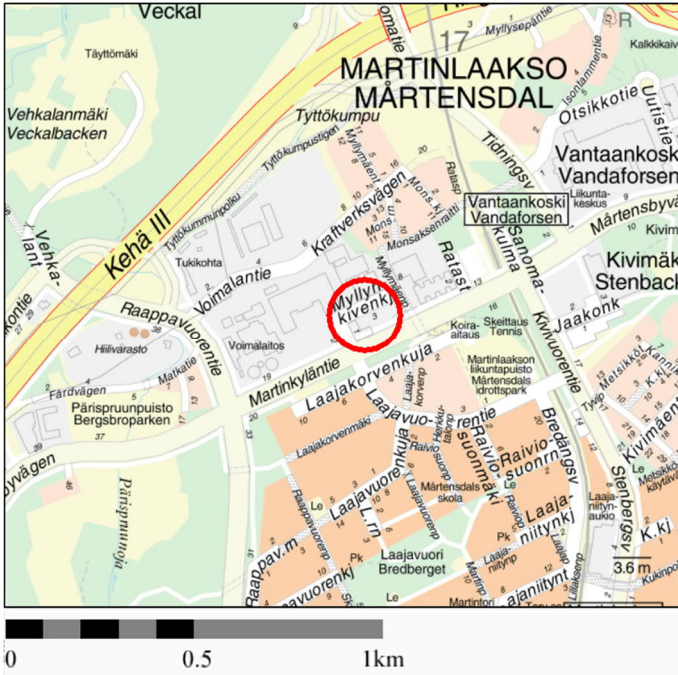
Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Jouni Kahila, puh. 043 826 6116, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

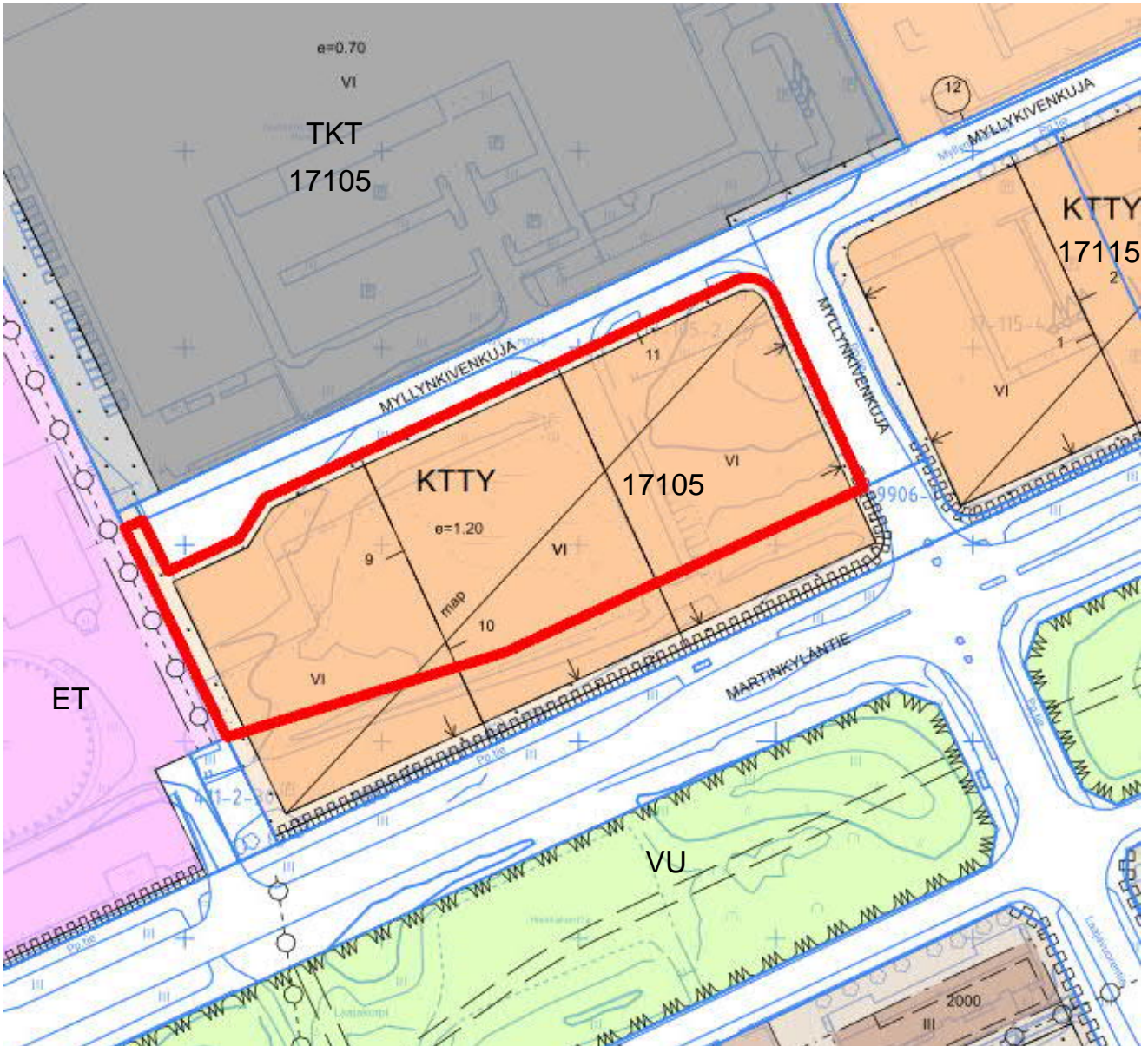

KARTTA ETUOSTON
ENNAKKOLAUSUNTOA VARTEN

Kaupunginosa: MARTINLAAKSO (17)

Kiinteistö: 92-17-105-2-M1

pinta-ala: 10140 m²

26 §

Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Tontti 92-14-208-9 (Riihimiehentie 7 / Kalustetie 8)

VD/5549/10.00.01.01.00/2021
HP/AK/JHo/LS

Vantaan kaupungilta on pyydetty 20.5.2021 saapuneella kirjeellä ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistön kaupassa:

Myyjä: Kiilto Kiinteistöt Oy (Y: 0205629-4)

Ostaja: Areim 4-9 Oy (Y: 3209938-3)

Kaupan kohde: Kaupan kohteena on Variston (14) kaupunginosassa sijaitseva rakennettu noin 5 707 m²:n suuruinen tontti 92-14-208-9 osoitteessa Riihimiehentie 7 / Kalustetie 8, 01720 Vantaa.

Kauppahinta: 4 500 000 euroa, noin 788 € / m², noin 788 € / k-m².

Kaupan kohteena oleva tontti on osoitettu asemakaavassa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi (T, III), maantien alueeksi (LT) ja katualueeksi. Tontilla on rakennusoikeutta 5 707 k-m². Tontilla sijaitsee noin 4 832 k-m²:n suuruinen muu varastorakennus vuodelta 1983. Kaupan kohde rajoittuu lännessä kaupungin omistamaan katualueeseen. Kauppakirjaluonnoksen mukaan myyjä on vuokrannut rakennuksen tiloja sekä piha-alueita vuokrasopimuksilla ja nämä vuokrasopimukset sekä niiden vuokravakuudet siirtyvät kaupan yhteydessä ostajalle ilman eri korvausta. Samoin myyjä vuokraa ostajalta osan rakennuksen tiloista liikehuoneiston vuokrasopimuksella.

Hakija on pyytänyt, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistö kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöt ja tilat palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kaupan kohteena olevaa teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi osoitettua rakennettua tonttia. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää etuosto-oikeuden käyttämisestä ja ennakkolausunnon antamisesta etuostoasioissa.

20.5.2021 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja 19.5.2021 päivätty kauppakirjaluonnos ovat nähtävillä kokoussihteerillä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 26

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakkolausuntona ilmoittaa hakijalle, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitetyssä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohde kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja että
- b) hakijalta peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet: - kartta kaupan kohteesta

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttötekniikko Jorma Hopponen, puh. 050 312 3995, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

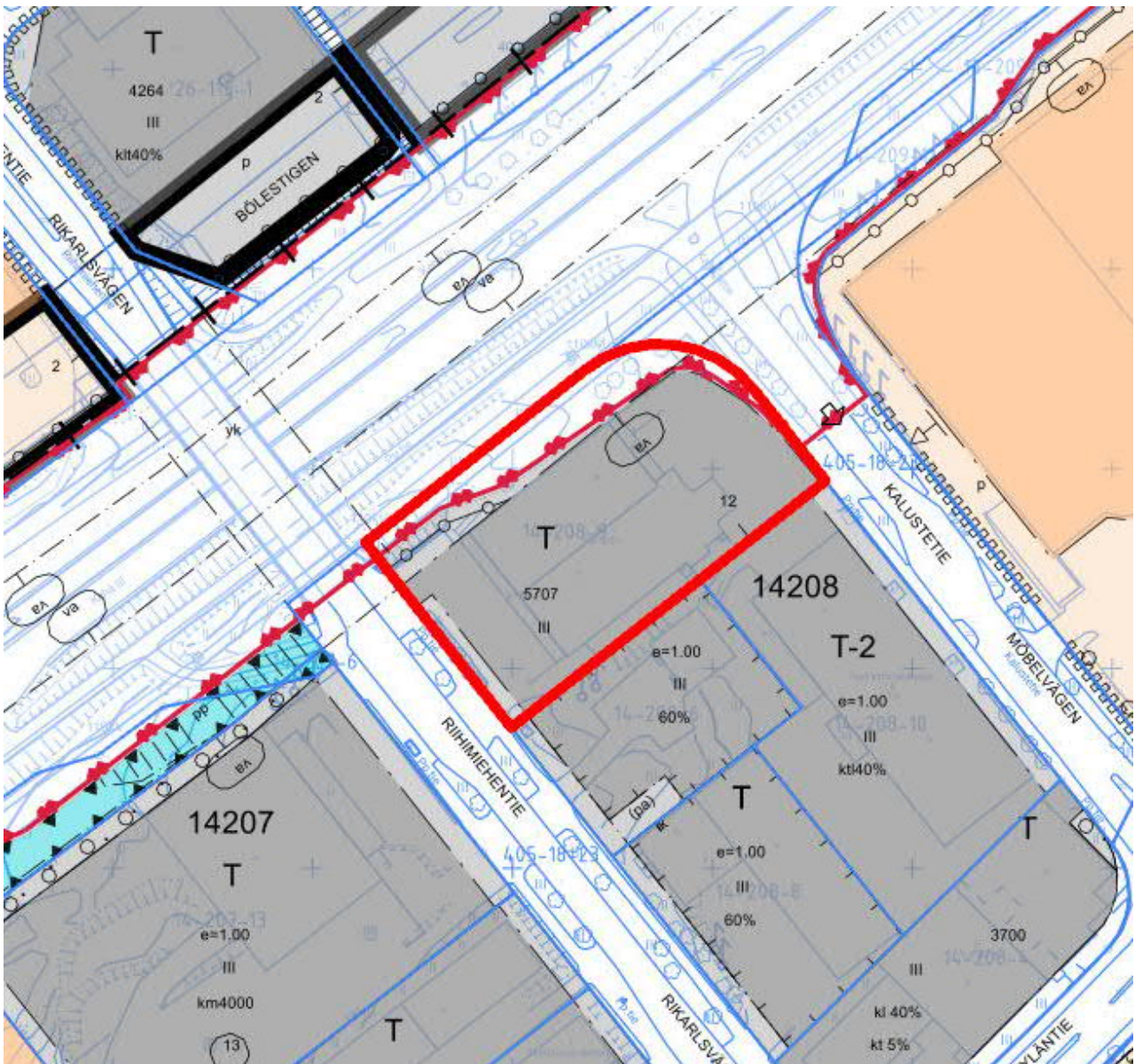
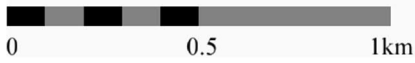

KARTTA ETUOSTON ENNAKKOLAUSUNTOA VARTEN

Kaupunginosa: VARISTO (14)

Kiinteistö: 92-14-208-9

pinta-ala: 5707 m²

27 §

Ennakkolausunto etuosto-oikeuden käyttämättä jättämisestä kiinteistökaupassa: Tontit 92-64-2-7 ja 92-64-1-6 (Porttikaari 7 / Porttikaari 16)

VD/5742/10.00.01.01.00/2021
HP/AK/JHo/LS

Vantaan kaupungilta on pyydetty 24.5.2021 sähköpostitse ennakkolausuntoa etuosto-oikeuden käyttämisestä seuraavassa kiinteistöjen kaupassa:

Myyjät: 1) Kiinteistö Oy Porttikaari 7 (Y: 1546106-1)
2) Kiinteistö Oy Vantaan Porttikaari 16 (Y: 1084917-1)

Ostaja: Areim 4-9 Oy (Y: 3209938-3)

Kaupan kohteiden pinta-alaa laskettaessa otetaan huomioon myös kahden viimeksi kuluneen vuoden aikana saman ostajan ja saman myyjän välillä samassa kunnassa tehdyt kiinteistökaupat sekä kaupat, joissa kiinteistön luovuttajana tai luovutuksensaajana on yhteisö, josta ostaja tai myyjä omistaa yli puolet, samoin kuin kaupat, joissa kiinteistö on kolmannen kautta siirtynyt samalta myyjältä samalle ostajalle. Kiinteistö Oy Porttikaari 7 omistaa kaikki Kiinteistö Oy Vantaan Porttikaari 16 nimisen yhtiön osakkeet. Kauppa muodostaa kokonaisuuden.

Kaupan

kohteet: 1) Kuninkaan (64) kaupunginosassa sijaitseva rakennettu noin 3 837 m²:n suuruinen tontti 92-64-2-7 osoitteessa Porttikaari 7, 01200 Vantaa.

2) Kuninkaan (64) kaupunginosassa sijaitseva rakennettu noin 1 499 m²:n suuruinen tontti 92-64-1-6 osoitteessa Porttikaari 16, 01200 Vantaa.

Kaupan kohteiden pinta-alat ovat yhteensä 5 336 m².

Kauppa-

hinta: Yhteensä 2 085 000 euroa, noin 391 € / m², noin 651 € / k-m².
Kauppahinta muodostuu kaupan kohteista kokonaisuutena eikä sitä ole eritelty kiinteistökohtaisesti.

1) Tontti on osoitettu asemakaavassa teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (T, II, e=0.60). Tontilla on rakennusoikeutta 2 302 k-m². Tontilla sijaitsee noin 1 080 k-m²:n suuruinen muu teollisuuden tuotantorakennus vuodelta 1988. Kaupan kohde rajoittuu idässä, etelässä ja lännessä kaupungin omistamiin katualueisiin. Kaupakirjaluonnoksen mukaan myyjä on vuokrannut rakennuksen tiloja sekä piha-alueita ja nämä vuokrasopimukset sekä niiden vuokravakuudet siirtyvät kaupan yhteydessä ostajalle ilman eri korvausta.

2) Tontti on osoitettu asemakaavassa teollisuus- ja varistorakennusten korttelialueeksi (T, II, e=0.60). Tontilla on rakennusoikeutta 899 k-m². Tontilla sijaitsee noin 791 k-m²:n suuruinen teollisuusvarasto vuodelta 1989. Kaupan kohde rajoittuu pohjoisessa ja etelässä kaupungin omistamiin katualueisiin. Kaupakirjaluonnoksen mukaan myyjän emoyhtiö Kiinteistö Oy Porttikaari 7 on vuokrannut rakennuksen tiloja ja nämä vuokrasopimukset sekä niiden vuokravakuudet siirtyvät kaupan yhteydessä ostajalle ilman eri korvausta.

Myyjät ovat pyytäneet, että Vantaan kaupunki antaisi etuostolain 8 §:ssä tarkoitetun ennakkotiedon siitä, että Vantaan kaupunki ei tule käyttämään etuostolain mukaista etuosto-oikeuttaan edellä selostettuun kauppaan. Etuostolain mukaan kiinteistönomistajan kirjallisesta pyynnöstä kunta voi etukäteen ilmoittaa, ettei se tule käyttämään etuosto-oikeuttaan, jos kiinteistöt kahden vuoden kuluessa kunnan päätöksestä myydään ilmoitetuilla ehdoilla.

Kiinteistöt ja tilat palvelualueen mukaan kaupungilla ei ole tarvetta hankkia kaupan kohteena olevia teollisuus- ja varastorakennusten korttelialueeksi osoitettuja rakennettuja tontteja. Kiinteistöjohtaja esittää vastattavaksi myyjille, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan kyseessä olevassa kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohteet kahden (2) vuoden kuluessa luovutetaan ilmoitetulla tavalla.

Vantaan kaupungin hallintosäännön mukaan kaupunginhallitus päättää etuosto-oikeuden käyttämisestä ja ennakkolausunnon antamisesta etuostoasioissa.

6.5.2021 päivätty ennakkolausuntopyyntö ja kauppakirjaluonnokset ovat nähtävillä kokoussihteerillä.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 27

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) etuostolain 8 §:n mukaisena ennakkolausuntona ilmoittaa myyjille, että Vantaan kaupunki ei käytä etuosto-oikeuttaan edellä esitettyssä kiinteistökaupassa, mikäli kaupan kohteet kahden vuoden kuluessa kaupunginhallituksen päätöksestä luovutetaan ilmoitetulla tavalla, ja että
- b) myyjiltä peritään tästä lausunnosta kaupunginhallituksen 16.11.2020 § 23 päätöksen mukaisesti 300 euron korvaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Tarkastettiin ja hyväksyttiin pöytäkirja tämän pykälän osalta heti kokouksessa.

Liitteet:

- kartta kaupan kohteista

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 3.3 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

maankäyttötekniikko Jorma Hopponen, puh. 050 312 3995, (etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi)

KOHTeen SIJAINTI

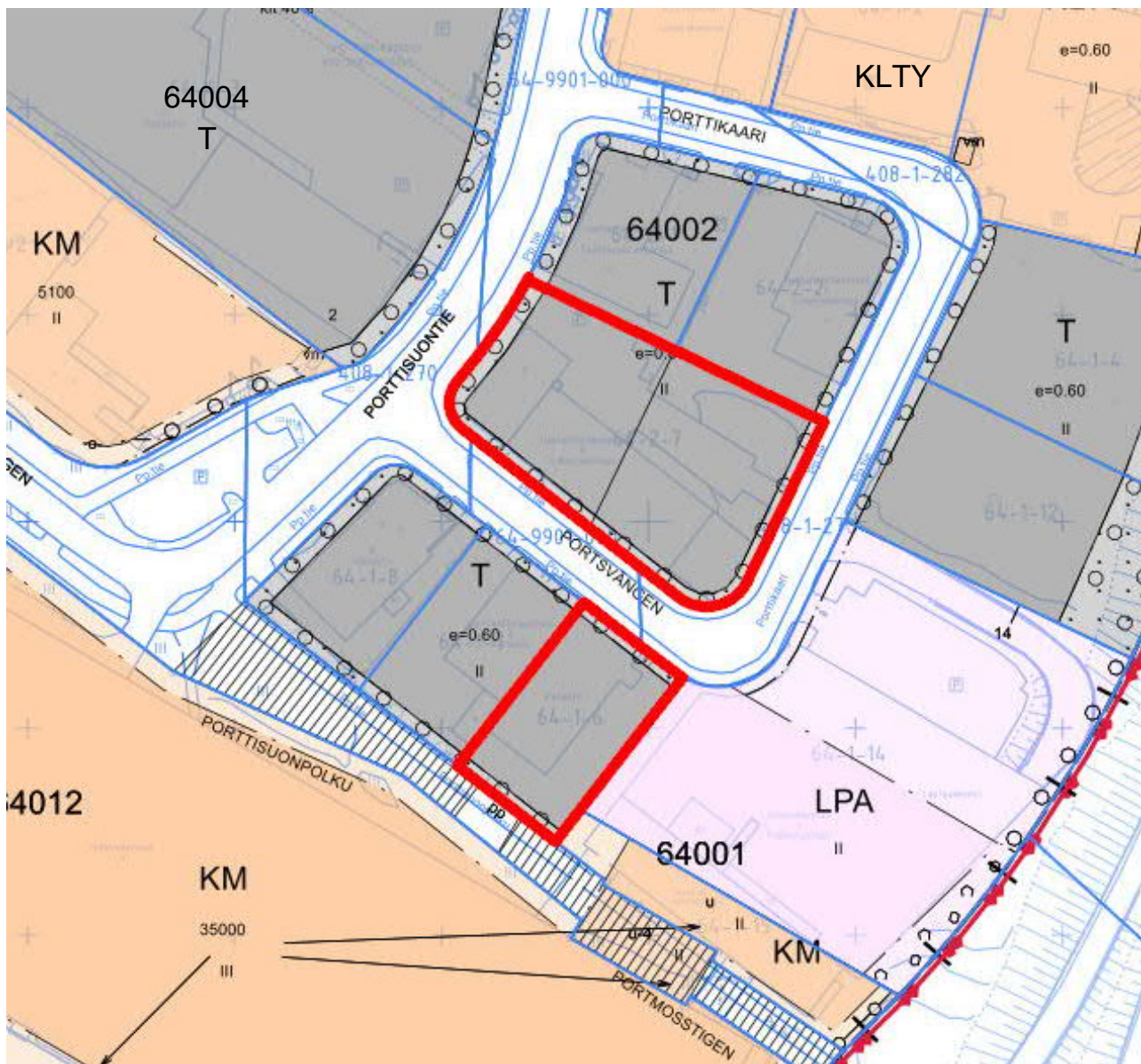

KARTTA ETUOSTON ENNAKKOLAUSUNTOA VARTEN

Kaupunginosa: KUNINKAALA (64)

Kiinteistö: 92-64-2-7
pinta-ala: 3837 m²

Kiinteistö: 92-64-1-6
pinta-ala: 1499 m²

28 §

Tiedoksi korkeimman hallinto-oikeuden päätös Östersundomin yhteisen yleiskaavan kumoamisesta

KA/760/10.02.03/2011
HP/TLA/MSi/KN/LS

Helsinki, Sipoo ja Vantaa ovat laatineet pitkäjänteisesti ja useiden vaiheiden kautta yhteistä yleiskaavaa Östersundomin alueelle. Kaava hyväksyttiin Helsingin, Sipoon ja Vantaan kaupunginvaltuustojen puolelta sen hyväksymistä Östersundom-toimikunnan päätöksellä 11.12.2018 § 4. Yhteisen yleiskaavan laatimista koskevan kuntien sopimuksen mukaan yleiskaavan hyväksymisestä päättää kuntien yhteinen toimikunta. Useat tahot valittivat hyväksymispäätöksestä Helsingin hallinto-oikeuteen, joka kumosi yleiskaavan hyväksymispäätöksen 29.11.2019.

Kuntien yhteinen Östersundom-toimikunta pyysi valituslupaa Helsingin hallinto-oikeuden päätökseen korkeimmalta hallinto-oikeudelta. Korkein hallinto-oikeus antoi asiassa 10.5.2021 ratkaisun 333/2021, jolla se piti hallinto-oikeuden päätöksen voimassa. Päätöksessään KHO katsoi, että yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia erityisesti Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueella ei ole riittävästi poissuljettu, vaan on olemassa vaara, että yleiskaavaratkaisu saattaisi merkittävästi heikentää suojelun perusteena olevia luontoarvoja Natura-alueella.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu tarkoittaa sitä, että Östersundomin alueella ei ole voimassa olevaa yleiskaavaa. Sen sijaan aluetta koskeva maakuntakaava ”Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava, Östersundomin alue” sai lainvoiman korkeimman hallinto-oikeuden 10.5.2021 antamalla ratkaisulla 332/2021. Korkein hallinto-oikeus piti Helsingin hallinto-oikeuden aiemman päätöksen voimassa, eli hylkäsi maakuntakaavasta tehdyt valitukset.

Östersundomin yleiskaava-asian tultua päätökseen myös Vantaan, Helsingin ja Sipoon kuntien yhteisen Östersundom-toimikunnan työ päättyy. Vantaan kaupunki on asettanut toimikuntaan edustajat kaupunginhallituksen päätöksellä 12.8.2019 § 10 toimikaudelle 2019–2021.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 28

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä tiedoksi korkeimman hallinto-oikeuden päätös nro 333/2021.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Korkeimman hallinto-oikeuden päätös nro 333/2021

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

yleiskaavapäällikkö Mari Siivola, puh. 040 336 0159, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KORKEIMMAN HALLINTO-OIKEUDEN PÄÄTÖS

Antopäivä 1 (34)
10.05.2021
Taltionumero
333
Diaarinumero
5838/1/19
Vuosikirja

Asia Kuntien yhteistä yleiskaavaa koskeva valituslupahakemus ja valitus

Muutoksenhakija Östersundom-toimikunta

Päätös, jota muutoksenhaku koskee

Helsingin hallinto-oikeus 29.11.2019 nro 19/0777/5

Asian aikaisempi käsittely

Östersundom-toimikunta on 11.12.2018 (§ 4), Vantaan ja Helsingin kaupunginvaltuustojen sekä Sipoon kunnanvaltuuston puolelta sen hyväksymistä, hyväksynyt 9.12.2014 päivätyn sekä 15.12.2017 ja 19.6.2018 muutetun Östersundomin yhteisen yleiskaavan piirustuksen numero 12320 (Helsinki), G19 (Sipoo) ja YK0035 (Vantaa) mukaisena.

Yhteisen yleiskaavan laatimista koskevan kuntien sopimuksen mukaan yleiskaavan hyväksymisestä päättää kuntien yhteinen Östersundom-toimikunta. Hyväksymisen edellytyksenä on, että Helsingin, Vantaan ja Sipoon kunnanvaltuustot ovat päättäneet saman sisältöisillä päätöksillään puoltaa kaavaehdotuksen hyväksymistä.

Päätöksen perusteluissa on kaavaratkaisun keskeisestä sisällöstä todettu seuraavaa:

Östersundomin yhteinen yleiskaava avaa pääkaupunkiseudulle uuden laajentumissuunnan itään. Kaava mahdollistaa asuntojen rakentamisen noin 80 000–100 000 uudelle asukkaalle ja noin 15 000–40 000 uutta työpaikkaa kaava-alueella. Samalla kaava osoittaa mittavia alueita virkistykseen, ulkoiluun ja luonnonsuojeluun. Kaava perustuu tehokkaan joukkoliikennejärjestelmään, jonka rungon muodostaa itämetron jatkaminen Mellunmäestä Sipoon Majvikiin. Kaavan toteuttaminen edellyttää metroyhteyden sitovaa toteuttamispäätöstä.

Kaava-alueen pinta-ala on 44,5 km², josta maa-alueita on noin 39 km². Rakentamisalueita kaavaehdotuksessa on noin 19 km², viheralueita noin 12 km² ja luonnonsuojelualueita noin 4 km². Keskukset ja asuntovaltaiset alueet (16 km²) jakautuvat keskustatoimintojen alueeseen (4 %), kerrostalovaltaiseen (27 %), kaupunkipientalovaltaiseen (32 %) ja pientalovaltaiseen alueeseen (28 %) sekä alueeseen, jonka ominaispiirteet säilytetään (10 %). Kokonaiskerrosalaksi on arvioitu n. 5 900 000–8 100 000 k-m², josta asumista on 4 200 000–5 300 000 k-m². Asuinkerrosala jakaantuu kerrostaloihin (52 %), kaupunkipientaloihin (32 %) ja pientaloihin (16 %).

Rakentamisalueet muodostavat rannikon suuntaisen taajamarakenteen, joka rajoittuu pohjoisessa Sipoonkorven kansallispuistoa reunustavaan metsäalueeseen ja etelässä mereen sekä Mustavuoren ja Östersundomin lintuvesien Natura- ja luonnonsuojelualueisiin. Luontoalueita yhdistävät pohjois-eteläsuuntaiset viherkäytävät jakavat taajamarakenteen osiin. Tehokkain rakentaminen sijoittuu meren ja Porvoonväylän väliselle vyöhykkeelle metroasemien, Uuden Porvoon tien ja uuden pääkadun yhteyteen. Pääosa tästä ydinalueesta on osoitettu keskustatoimintojen alueeksi ja kerrostalovaltaiseksi alueeksi. Sakarinmäen ja Majvikin alueella kerrostalovaltainen alue ulottuu meren rantaan. Sakarinmäestä kehittyy seudullisesti merkittävä keskus. Metrovyöhykkeestä etäämpänä sijaitsevat alueet ovat kaupunkipientalo- ja pientalopainotteisia alueita, jotka kytkeytyvät metrokeskuksiin liityntäliikenteellä.

Yleiskaava osoittaa mittavia alueita virkistykseen, ulkoiluun ja luonnonsuojeluun. Virkistys- ja viheralueiden osuus kaavan maapinta-alasta on noin 30 %. Virkistys- ja viheralueiden osuus kaavan kokonaispinta-alasta, selvitysalue ja luonnonsuojelualueet mukaan luettuna on noin 40 %. Kaava-alueen viheralueverkosto muodostuu laajoista yhtenäisistä viheralueista ja niitä yhdistävistä kapeammista vihersormista, jotka myötäilevät purolaaksoja. Viheralueverkosto turvaa ekologisten yhteyksien säilymisen Mustavuoren, Östersundomin lintulahtien sekä Sipoonkorven kansallispuiston välillä. Tärkein etelä-pohjoissuuntainen yhteys liittyy laajaan viheraluekokonaisuuteen, joka ulottuu Uutelasta ja Vartiokylänlahdelta Mustavuoren ja Länsisalmen kautta Sipoonkorpeen muodostaen yhden Helsingin seudun vihersormista.

Hallinto-oikeuden ratkaisu

Hallinto-oikeus on valituksenalaisella päätöksellään, siltä osin kuin nyt on kysymys, Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys – Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n valituksista kumonnut Östersundom-toimikunnan päätöksen kuntien yhteisen yleiskaavan hyväksymisestä.

Hallinto-oikeus on perustellut päätöstään tältä osin seuraavasti:

1. Maakuntakaavan ohjausvaikutus

1.1 Ohjausvaikutusta koskeva lainsäädäntö

Maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa yleiskaavaa.

Maankäyttö- ja rakennuslain 46 §:n mukaan maankäytön yleispiirteiseksi ohjaamiseksi ja toimintojen yhteen sovittamiseksi kunnat voivat laatia yhteistyönä yleiskaavan (*yhteinen yleiskaava*).

Maankäyttö- ja rakennuslain 48 §:n 1 momentin mukaan maakuntakaava on 32 §:ssä säädetyllä tavalla ohjeena yhteistä yleiskaavaa laadittaessa ja muutettaessa. Pykälän 2 momentin mukaan yhteinen yleiskaava voidaan perustellusta syystä laatia sisällöltään 1 momentin säännöksestä poiketen. Tällöin on kuitenkin huolehdittava siitä, että yhteinen yleiskaava sopeutuu maakuntakaavan kokonaisuuteen ja otettava soveltuvin osin huomioon, mitä 28 §:ssä säädetään maakuntakaavan sisältövaatimuksista.

Maankäyttö- ja rakennuslain 49 §:n mukaan jollei edellä maankäyttö- ja rakennuslain 6 luvussa toisin säädetä, yhteiseen yleiskaavaan sovelletaan, mitä laissa säädetään yleiskaavasta.

Maankäyttö- ja rakennusasetuksen 21 §:n mukaan, jos kuntien yhteinen yleiskaava laaditaan maankäyttö- ja rakennuslain 48 §:n 2 momentissa tarkoitetulla tavalla, kaavan selostuksessa on esitettävä mainitussa momentissa tarkoitetut perustellut syyt ja selvitys yhteisen yleiskaavan sopeutumisesta maakuntakaavan kokonaisuuteen. Muutoin yhteisen yleiskaavan selostukseen sovelletaan, mitä 17 §:ssä säädetään yleiskaavan selostuksesta.

1.2 Östersundomin yhteistä yleiskaavaa ohjaavat maakuntakaavat

Kaavaselostuksen mukaan yleiskaava-alueella on voimassa useita maakuntakaavoja. Vantaan alueella ja Vantaasta Helsinkiin vuonna 2009 liitetyn niin sanotun Västerkullan kiilan alueella on voimassa Uudenmaan maakuntakaava, joka on tullut lainvoimaiseksi vuonna 2007. Vantaan osalta on lisäksi voimassa Uudenmaan 1. vaihemaakuntakaava (lainvoimaiseksi 2012). Sipoosta Helsinkiin liitetyllä alueella ovat voimassa Maakuntakaava 2000 sekä Itä-Uudenmaan 1., 2., 3. ja 4. vaiheen vaihemaakuntakaavat (aikaisemmat seutukaavat). Sipoon Majvikin ja Granön alueilla on voimassa Itä-Uudenmaan maakuntakaava (lainvoimaiseksi 2011).

Maakuntavaltuusto on hyväksynyt Östersundomin maakuntakaavan kokouksessaan 12.6.2018. Maakuntahallitus päätti 17.9.2018 määrätä maakuntakaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Helsingin hallinto-oikeus on välipäätöksellään 19.10.2018 (18/0631/5) kieltänyt maakuntavaltuuston päätöksen täytäntöönpanon.

1.2.1 Östersundomin yhteisen yleiskaavaan suhde Östersundomin maakuntakaavaan

Sikäli kuin asiassa nyt on kysymys, on kaavaselostuksen mukaan todettu muun ohella seuraavaa:

”9.4 Suhde Östersundomin maakuntakaavaan

Östersundomin alueen 2. vaihemaakuntakaavaa (Östersundomin maakuntakaava), on laadittu rinnan yhteisen yleiskaavan kanssa. Östersundomin maakuntakaavassa ratkaistaan merkittävän kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen ja yhteisessä yleiskaavassa ratkaistaan alueen yksityiskohtaisempi maankäyttö. Östersundomin maakuntakaava on ohjannut yhteisen yleiskaavan laadintaa. Östersundomin maakuntakaava on hyväksytty maakuntavaltuustossa 12.6.2018, mutta kaava ei ole tullut lainvoimaiseksi siitä tehtyjen valitusten johdosta. Östersundomin maakuntakaavan hyväksymispäätöstä koskevat valitukset kohdistuvat erityisesti maakuntakaavan valkoisiin alueisiin, jotka yhteisessä yleiskaavassa on osoitettu selvitysalueena. Östersundomin yleiskaavaa on suunniteltu vuorovaikutuksessa Uudenmaan liiton kanssa, ja yleiskaavaratkaisu on sovitettu Uudenmaan maakuntakaavakokonaisuuteen. ---

9.4.4 Viherrakenne

Maakuntakaavaan on merkitty suojelu- ja Natura 2000 -alueet, virkistysalueet sekä viheryhteystarvemerkinnät, joilla on osoitettu virkistysalueverkoston ja ekologisen verkoston viheryhteydet ja -alueet. Yleiskaavassa Sipoonkorpea ja rannikon Natura 2000 -alueita yhdistävät viheryhteydet on osoitettu vaihtelevan levyisinä ulkoilu- ja virkistysalueina sekä ekologisina yhteyksinä, joita korostavat väylien kohdalla vihersillat/-alikulut. Vuosaaresta Majvikiin ulottuvaa maakuntakaavan viheryhteystarvetta vastaa yleiskaavassa seudullinen rantaraitti -merkintä.

Salmenkallion-Talosaaren alue on osoitettu ns. valkoisena alueena maakuntakaavassa. Yleiskaavassa alue on selvitysalue, jolla on erityisiä luontoarvoja. Selvitysalueen luontoarvoja suojaamaan on annettu yleiskaavamääräyksiä. Rakenteellisesti kaavojen viherrakenne on yhteneväinen lukuun ottamatta Länsisalmen kohtaa. Ero Länsisalmissa johtuu

kaavojen erilaisesta aikatahtäimestä: maakuntakaavan tavoitevuosi on 2035 ja Östersundomin yleiskaava kuvaa tavoitetilaa vuonna 2060. Maakuntakaavassa esitetty viherrakenne vastaa yleiskaavassa tilannetta, jossa Länsisalmen rakentamisaluetta ei ole vielä toteutettu, vaan se toimii vielä ekologisena yhteytenä. Maakuntakaavan tavoite ja ekologinen yhteys toteutuvat myös yleiskaavassa. Länsisalmen viheraluekokonaisuutta on tarkoitus kehittää siten, että päävihersormi ja samalla ekologinen yhteys sijoittuvat yleiskaavan tavoitevuoteen mennessä laajempaan kokonaisuutena Länsisalmen taajamarakenteen länsi- ja pohjoispuolelle.

9.4.8 Yhteenveto yleiskaavan suhteesta Östersundomin maakuntakaavaan

Yleiskaava toteuttaa Östersundomin maakuntakaavan tavoitteita ja on sen mukainen. Yleiskaava eroaa vähäisesti maakuntakaavasta Länsisalmen taajama-alueen ja viheryhteyksien osalta Kehä III:n ympäristössä osittain kaavojen erilaisen aikatahtäimen vuoksi. ”

1.2.2 Maakuntakaavasta poikkeamiselle kaavaselostuksessa esitetyt perustelut

Kaavaselostuksessa on maankäyttö- ja rakennuslain 48 §:n 2 momentissa tarkoitettuina perusteltuina syinä esitetty seuraavaa:

”Valtioneuvosto päätti 28.6.2007 liittää Sipoon lounaisosan ja Vantaan ns. Västerkullan kiilan Helsinkiin Helsingin seudun idän suunnan kasvupaineiden helpottamiseksi. Alueet liitettiin Helsinkiin 1.1.2009. Alueella on voimassa useita maakuntakaavoja, osittain seutukaavoina laadittuja. Voimassa olevat maakuntakaavat on laadittu ennen alueliitosta. Niistä muodostuvaa kokonaisuutta voidaan pitää vanhentuneena, koska ne eivät yhdessä vastaa Östersundomin alueen nykyisiin valtakunnallisiin, maakunnallisiin ja seudullisiin maankäyttötavoitteisiin. Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaavasta päättäessään maakuntavaltuusto jätti hyväksymättä Östersundomin taajamatoimintojen alueen Sipoonjokeen asti. Hyväksymättä jätetty, kuntien yhteistä yleiskaavaa laajempi alue on määritelty yhdeksi metropolimaakunnan tärkeimmistä uusista kasvualueista. Östersundomin alueen hyväksymättä jättämisen seurauksena alueelle on jäänyt voimaan vanhentunut maakuntakaavakokonaisuus, joka ei mahdollista tavoiteltua kasvua. Yleiskaavaa laadittaessa ei siis ole ollut voimassa ajantasaista maakuntakaavaa ohjaamassa yleiskaavan laatimista.

Östersundomin maakuntakaavalla tarkistetaan, täydennetään ja yhdenmukaistetaan Uudenmaan ja Itä-Uudenmaan voimassa olevia maakuntakaavoja Östersundomin alueelta. Maakuntakaavan tavoitteena on valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) ja Uudenmaan 2. vaihe-maakuntakaavan perusrakenteen lisäksi sovittaa alue kaava-alueeseen rajoittuviin voimassa oleviin maakuntakaavoihin ratkaisemalla merkittävän idän suunnan kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen. Östersundomin hyväksytyssä maakuntakaavassa on otettu huomioon muuttuneet tavoitteet, ja liitto on maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla näin pitänyt kaavan ajan tasalla. Maakuntakaavaa on laadittu rinnan yhteisen yleiskaavan kanssa ja yleiskaava on maakuntakaavan mukainen. Östersundomin maakuntakaavan hyväksymispäätöksestä on valitettu. Valitukset kohdistuvat erityisesti maakuntakaavan valkoisiin alueisiin, jotka yhteisessä yleiskaavassa on osoitettu pääosin selvitysalueen merkinnällä. Yleiskaavassa on selvitysalueelle annettu kaavamääräyksiä, joiden tarkoituksena on varmistaa alueen luontoarvojen säilyminen. Määräykset on kohdistettu sekä suoraan selvitysalueen aluevarausmerkinnälle että ajoitusmääräyksiin (ks. luku 4.8 Selvitysalue).

Voimassa olevista maakuntakaavoista poikkeaminen on perusteltua, koska niiden osoittama ratkaisu on vanhentunut eikä vastaa valtakunnallisia, maakunnallisia ja seudullisia tavoitteita, joiden mukaan alue on yksi metropolimaakunnan tärkeimmistä uusista kasvualueista. Tällä kasvualueella voimassa olevat kaavat eivät mahdollista Helsingin seudun voimakkaan kasvun edellyttämää määrää uusia asuntoja, työpaikkoja ja palveluita tiiviisti raideliikenteeseen perustuvaan joukkoliikenteeseen tukeutuen. ---

Östersundomin yhteinen yleiskaava poikkeaa tavanomaista enemmän voimassa olevasta maakuntakaavasta, mikä palvelee MRL:n lakiehdotuksen 48 § perusteluissa mainittua tarkoitusta parantaa kaavajärjestelmän kykyä ohjata kaupunkiseudun kehitystä nopeasti muuttuvissa olosuhteissa. Yleiskaava on tarpeen Helsingin seudun kaupunkimaisen rakenteen laajentumisen mahdollistamiseksi, seudun idän suunnan monipuolisuuden ja elinvoimaisuuden turvaamiseksi ja Östersundomin alueen kaavatilanteen selkiyttämiseksi.”

1.2.3 Yleiskaavan sopeutuminen maakuntakaavan kokonaisuuteen

Yleiskaavan sopeutumisesta maakuntakaavan kokonaisuuteen on kaava-selostuksessa viitattu kaavaselostukseen sisältyvään yksityiskohtaiseen selvitykseen ja todettu lisäksi muun ohella seuraavaa:

”9.5.2

Yleiskaava sopeutuu yleiskaava-aluetta ympäröivien maakuntakaavojen maankäyttöratkaisuihin. Yleiskaava on maakuntakaavakokonaisuuden tavoitteiden ja periaatteiden mukainen. --- Östersundomin alue sisältyy myös Uusimaa-kaava 2050 -kokonaismaakuntakaavaan, jonka valmistelu on käynnistetty keväällä 2017. Uusimaa-kaava tulee voimaan tullessaan korvaamaan voimassa olevat maakuntakaavat sekä Östersundomin alueen 2. vaihemaakuntakaavan. Uusimaa-kaavan 2050 luonnos oli nähtävillä syksyllä 2018. Luonnoksessa Östersundomin alueen ratkaisu on pääperiaatteiltaan sama kuin Östersundomin maakuntakaavassa. Yleiskaava on Uusimaa-kaavan 2050 luonnoksen keskeisten periaatteiden ja perustavoitteiden mukainen ja sopeutuu siten myös tulevan kokonaismaakuntakaavan kokonaisuuteen.”

1.3 Oikeudellinen arviointi maakuntakaavan ohjausvaikutuksesta

Uudenmaan maakuntavaltuusto on 12.6.2018 hyväksynyt Östersundomin alueen maakuntakaavan ja 17.9.2018 määrännyt maankäyttö- ja rakennuslain 201 §:n nojalla kaavan tulemaan voimaan ennen kuin se on saanut lainvoiman. Helsingin hallinto-oikeus on 19.10.2018 (18/0631/5) kieltänyt maakuntavaltuuston päätöksen täytäntöönpanon. Siihen nähden, että maakuntakaavaa koskeva täytäntöönpanokiello on ollut voimassa Östersundom-toimikunnan päätöstä tehtäessä, ei Östersundomin maakuntakaava ole voinut toimia maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentin tarkoittamalla tavalla Östersundomin yhteistä yleiskaavaa ohjaavana ylemmän tason kaavana. Asiassa on näin ollen menetelty virheellisesti siltä osin kuin yhteisen yleiskaavan on katsottu voivan perustua alueelle mahdollisesti voimaan tulevaan maakuntakaavaan.

Hallinto-oikeus toteaa, että saadun selvityksen mukaan Östersundomin yhteistä yleiskaavaa ja Östersundomin maakuntakaavaa on valmisteltu yhtäaikaaisesti siten, että ne monilta osin perustuvat samoihin selvityksiin. Maakuntakaavaa koskevat valitukset on ratkaistu tänään hallinto-oikeuden antamalla toisella päätöksellä, jolla on hylätty Östersundomin maakuntakaavaan kohdistuneet valitukset. Koska maakuntakaavan lainvastaisuutta koskevat valitukset on hylätty ja Östersundomin maakunta-

kaava on jäänyt voimaan, ei asiassa ole tarpeen arvioida sitä, onko yhteistä yleiskaavaa hyväksyttäessä noudatettu tuolloin alueella voimassa ollutta maakuntakaavaa.

Koska yleiskaavapäätös tulee jäljempänä ilmenevistä syistä kokonaan kumottavaksi, tässä vaiheessa ei ole tarpeen enemmälti arvioida lukuun ottamatta jäljempänä kohdan 2.7 toiseksi viimeisessä kappaleessa lausuttua myöskään sitä, onko yhteinen yleiskaava ottanut riittävästi huomioon 12.6.2018 hyväksytyin maakuntakaavan ohjausvaikutuksen maankäyttö- ja rakennuslain 32 §:n 1 momentissa ja 48 §:n 1 momentissa tarkoitetulla tavalla siltä osin kuin valituksissa on esitetty sen poikkeavan uudesta maakuntakaavasta. Muilta osin 12.6.2018 hyväksytty maakuntakaava on otettu huomioon asiaa koskevana selvityksineen.

2. Natura-alueita koskevat valitusperusteet

2.1 Kysymyksenasettelu

Asiassa on Uudenmaan ELY-keskuksen, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Tringa ry:n valituksista arvioitava, onko Östersundom-toimikunnan päätöksellä hyväksytyin yleiskaavaratkaisun mahdolliset heikentävät vaikutukset Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueiden suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustolliseen arvokkuuteen nähden riittävästi poissuljettu siten, että sinänsä asianmukaiset selvitykset olisi otettu riittävästi huomioon. Kysymystä on arvioitava erityisesti suhteessa siihen, että Salmenkallion alue on valituksenalaisessa kaavassa osoitettu selvitysalueeksi, jonka maankäyttö ja maankäyttö ja tarvittavat suojelualueet ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa.

2.2 Salmenkallion alueelle osoitettu maankäyttö, kaava- ja ajoitusmääräykset

Salmenkallion alue on valituksenalaisessa yleiskaavassa osoitettu *selvitysalueeksi, jolla on erityisiä luontoarvoja*. Kaavamääräyksen mukaan alueella on selvitysalueeseen rajautuvan Natura-alueen suojelun perusteena olevia luontoarvoja. Alueen hoidossa, käytössä ja tarkemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, ettei arvoja merkittävästi heikennetä. Alueelle on välittömästi yleiskaavan voimaantulon jälkeen laadittava ja toteutettava luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjauksen suunnitelma sekä käynnistettävä alueen luontoarvojen seuranta. Alueen maankäyttö ja tarvittavat suojelualueet ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa. Tätä ennen alueelle ei saa sijoittaa uusia rakennuksia ja maisemaa muuttava toimenpide edellyttää maisematyölupaa.

Lisäksi yleiskaavaan liittyvien muiden *ajoitusmääräysten* mukaan keskusten asuntovaltaisten alueiden ja vähittäiskaupan suuryksiköiden toteuttaminen edellyttää metroyhteyden sitovaa toteuttamispäätöstä. Määräys ei koske Kehä III:n länsipuolista aluetta. Ennen metroyhteyden toteuttamispäätöstä voidaan olevia asuntoalueita täydentää vähäisessä määrin bussiliikenteeseen tukeutuen palveluiden ylläpitämiseksi. Asuntovaltaisten alueiden toteuttaminen edellyttää niitä ympäröivien ulkoilu- ja virkistysalueiden pääulkoilureittien toteuttamista sekä selvitysalueelle laadittavan luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjauksen suunnitelman toteuttamista. Lähivirkistysalueet on toteutettava samanaikaisesti alueen asuntotuotannon kanssa. Selvitysalueelle on laadittava tarkempi suunnitelma ja perustettava tarvittavat luonnonsuojelualueet ennen kuin asukasmäärä kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta ylittää 10 000 asukasta. Länsisalmen asuntoalueen tarkemmassa suunnittelussa ja toteuttamisessa tulee varmistaa metsälajiston liikkumisen kannalta toimivan ekologisen yhteyden säilyminen Sipoonkorven kansallispuiston ja Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen ”Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet” välillä. Yhteyttä ei saa heikentää ennen kuin Länsisalmen alueen länsipuolinen uusi ekologinen yhteys on käytettävissä.

Kaavan yleismääräysten mukaan tarkemmassa suunnittelussa on muun ohella huomioitava luontodirektiivin liitteen II lajit, liitteen IV a lajien lisääntymis- ja levähdyspaikat, uhanalaiset luontotyypit sekä erityisesti suojeltavat lajit.

2.3 Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura-alue

Valtioneuvoston 20.8.1998 tekemällä päätöksellä Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) on suojeltu luonto- ja lintudirektiivien (SCI ja SPA) perusteella. Natura-aluekokonaisuus koostuu erillisistä osa-alueista ja on luonnoltaan hyvin monipuolinen. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 355 hehtaaria.

Natura 2000 -aluetta koskevan tietolomakkeen kohdassa Alueen kuvaus todetaan, että alue koostuu neljästä erillisestä osasta Helsingin, Vantaan ja Sipoon raja-alueilla. Osa-alueet ovat 1) Mustavuoren, Porvarinlahden, Labbackan ja Kasabergetin muodostama kokonaisuus, 2) Bruksviken, 3) Torpviken ja 4) Kapellviken.

Alue on luonnoltaan hyvin monipuolinen. Se koostuu matalista merenlahdistista ja niiden rantaluhdistista ja -niityistä sekä kalliolisista mäistä, joiden rinteillä on lehtokasvillisuutta. Labbackalla ja etenkin Mustavuorella lehto- ja kalliokasvillisuus on rehevää ja edustavaa, sillä kallioperä on kvartsi-maasälpägneissisiä, jossa esiintyy välikerroksina ravinteikasta amfiboliittia sekä kalkkikiveä. Kasaberget on huomattavasti karumpi kallio, sillä sen kivilajeina ovat kvartsi- ja granodioriitti.

Alueella on luontoarvojen lisäksi historiallista merkitystä. Mustavuorella on ensimmäisen maailmansodanaikaisia linnoituslaitteita ja tykkiteitä sekä vanhoja kalkkilouhoksia. Kasabergetin laella puolestaan on pronssikautinen hautaröykkiö. Nämä kohteet ovat muinaismuistolain suojajamia.

Alue on pääkaupunkiseudulla sijaitessaan erittäin tärkeä luontoharrastus- ja virkistyskohde. Se on myös tutkimukselle merkittävä alue, sillä esim. linnustoseurantoja on varsin pitkältä ajalta.

Alueen lehdot, lintuvedet ja kalliot on todettu valtakunnallisesti arvokkaiksi, ja yhdessä ne muodostavat erittäin merkittävän luontokokonaisuuden. Arvoa nostaa sijainti pääkaupunkiseudulla, jossa tällaisia kokonaisuuksia on säilynyt hyvin vähän.

Luontodirektiivin luontotyypeistä alueella ovat edustavimpia boreaaliset lehdot ja keskiravinteiset silikaattikalliot sekä kallioitten pienialaiset kalkkipitoiset osat. Lajistossa puolestaan korostuvat lintudirektiivin lajit, joita alueella pesii tai levähtää muuttoaikoina huomattavan suuri joukko. Alueelta on tavattu lisäksi luontodirektiivin sammallajia sekä monia sellaisia kasvi- ja eläinlajeja, jotka ovat pääkaupunkiseudulla harvinaisia, jotkut myös valtakunnallisesti uhanalaisia. ---

Kohdassa Lintuvedet todetaan lisäksi muun ohella seuraavaa: Koska alueella ja sen lähiympäristössä on monia erilaisia biotooppeja, lintulajisto on monipuolinen. Porvarinlahti, Bruksviken, Torpviken ja Kapellviken kuuluvat yhtenä, kansainvälisesti arvokkaaksi määriteltynä kohteena valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan, mutta kaikki ovat myös erikseen tarkasteltuina arvokkaita lintuvesiä.

Kaikki lahdet ovat lintujen muutonaikaisia levähdyspaikkoja. Niillä myös käy ruokailemassa useita sellaisia lajeja, jotka eivät pesi alueella.

Alueen osoittamisesta on todettu muun ohella, että suurin osa alueesta kuuluu valtakunnallisiin luonnonsuojeluohjelmiin. Tähän mennessä alueesta on rauhoitettu luonnonsuojelulain nojalla Porvarinlahden perukka, Mustavuoren eteläosa ja Kasabergetin lakialue. Rauhoittamaton osa Mustavuoresta sekä Labbackan lounaisosa kuuluvat valtakunnalliseen lehtojensuojeluohjelmaan. Natura-alueen suojelutavoitteet toteutetaan täällä perustamalla luonnonsuojelulain mukainen suojelualue. Porvarinlahti, Bruksviken, Torpviken ja Kapellviken rantaluhtineen ja -niittyineen kuuluvat valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan. Natura-alue toteutetaan täällä vesilain ja/tai luonnonsuojelulain nojalla. Suurin osa Labbackaa sekä Kasabergetin kallioalue ovat Vantaan yleiskaavan

suojelukohteita. Rauhoittamattomilla alueilla Natura-alueen toteutuskeino on rakennuslaki eli kyseinen kaava.

Luontodirektiivin liitteen I lintulajeina on mainittu muiden lajien ohella kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*) ja pyy (*Bonasa bonasia*).

Valtioneuvosto on 5.12.2018 tehnyt päätöksen Euroopan unionin Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen ja ilmoituksen täydentämisestä sekä Natura 2000 -alueiden tietojen tarkistuksista. Päätös on hallintolainkäyttölain 31 §:n 2 momentin nojalla määrätty välittömästi noudatettavaksi. Muun ohella sääksi ja merikotka on tietolomakkeella nimetty uusina lajeina Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura 2000-alueen suojelun perusteiksi.

2.4 Sovellettavat oikeusohjeet

Maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n 1 momentin mukaan kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnitteluun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvittäessä otetaan huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus. Pykälän 2 momentin mukaan kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitettävä suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia.

Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentin mukaan yleiskaavaa laadittaessa on muun ohella otettava huomioon ekologinen kestävyys, maiseman ja luonnonarvojen vaaliminen sekä virkistykseen soveltuvien alueiden riittävyys. Pykälän 3 momentin mukaan 2 momentissa tarkoitettut seikat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja tarkkuus sitä edellyttävät.

Maankäyttö- ja rakennuslain 197 §:n 1 momentin mukaan kaavaa hyväksyttäessä ja vahvistettaessa on sen lisäksi, mitä tässä laissa säädetään, noudatettava, mitä luonnonsuojelulain 10 luvussa säädetään. Lupa-asiaa ratkaistaessa ja muuta viranomaispäätöstä tehtäessä on lisäksi noudatettava, mitä luonnonsuojelulaissa ja sen nojalla säädetään.

Luonnonsuojelulain 64 §:n 1 momentin mukaan Euroopan unionin Natura 2000 -verkosto Suomessa koostuu: 1) lintudirektiivin perusteella Euroopan unionin komissiolle ilmoitetuista erityisistä suojelualueista; 2) erityisten suojelutoimien alueista, joista on säädetty ympäristöministeriön asetuksella sen jälkeen, kun komissio tai neuvosto on luontodirektiivin perusteella hyväksynyt kyseiset alueet yhteisön tärkeinä pitämiksi

alueiksi. Pykälän 2 momentin mukaan Natura 2000 -verkostoon sisältyvää aluetta koskevien luonnontieteellisten tietojen muuttamisesta päättää valtioneuvoston yleisistunto.

Luonnonsuojelulain 64 a §:n mukaan Natura 2000 -verkostoon kuuluvan alueen suojelun perusteena olevia luonnonarvoja ei saa merkittävästi heikentää.

Luonnonsuojelulain 65 §:n 1 momentin mukaan, jos hanke tai suunnitelma joko yksistään tai tarkasteltuna yhdessä muiden hankkeiden ja suunnitelmien kanssa todennäköisesti merkittävästi heikentää valtioneuvoston Natura 2000 -verkostoon ehdottaman tai verkostoon sisällytetyn alueen niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon, hankkeen toteuttajan tai suunnitelman laatijan on asianmukaisella tavalla arvioitava nämä vaikutukset. Sama koskee sellaista hanketta tai suunnitelmaa alueen ulkopuolella, jolla todennäköisesti on alueelle ulottuvia merkittäviä haitallisia vaikutuksia. Pykälän 2 momentin mukaan luvan myöntävän tai suunnitelman hyväksyvän viranomaisen on valvottava, että 1 momentissa tarkoitettu arviointi tehdään. Viranomaisen on pyydettävä arvioinnista lausunto elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta ja siltä, jonka hallinnassa luonnonsuojelualue on. Jos elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus itse on hankkeen suunnittelija tai toteuttaja, ympäristöministeriö päättää, mikä toinen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus antaa lausunnon. Ympäristöministeriön päätökseen ei saa erikseen valittamalla hakea muutosta.

Luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin mukaan viranomainen ei saa myöntää lupaa hankkeen toteuttamiseen taikka hyväksyä tai vahvistaa suunnitelmaa, jos 65 §:n 1 ja 2 momentissa tarkoitettu arviointi- ja lausuntomenettely osoittaa hankkeen tai suunnitelman merkittävästi heikentävän niitä luonnonarvoja, joiden suojelemiseksi alue on sisällytetty tai on tarkoitus sisällyttää Natura 2000 -verkostoon.

Luontodirektiivin 6 artiklan 2 kohdan mukaan jäsenvaltioiden on toteutettava erityisten suojelutoimien alueilla tarpeellisia toimenpiteitä luontotyyppien ja lajien elinympäristöjen heikentymisen sekä niitä lajeja koskevien häiriöiden estämiseksi, joita varten alueet on osoitettu, siinä määrin kuin nämä häiriöt saattaisivat vaikuttaa merkittävästi mainitun direktiivin tavoitteisiin.

Luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan mukaan kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, mutta ovat vaikuttamaan tähän alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat alueen

suojelutavoitteisiin. Alueelle aiheutuvien vaikutusten arvioinnista tehtyjen johtopäätösten perusteella ja jollei 4 kohdan säännöksistä muuta johdu, toimivaltaiset kansalliset viranomaiset antavat hyväksyntänsä tälle suunnitelmalle tai hankkeelle vasta varmistuttuaan siitä, että suunnitelma tai hanke ei vaikuta kyseisen alueen koskemattomuuteen, ja kuultuaan tarvittaessa kansalaisia.

Luontodirektiivin 7 artiklan mukaan mainitun direktiivin 6 artiklan 2, 3 ja 4 kohdasta aiheutuvat velvoitteet korvaavat luonnonvaraisten lintujen suojelusta annetun neuvoston direktiivin (79/409/ETY, lintudirektiivi) 4 artiklan 4 kohdan ensimmäisestä lauseesta aiheutuvat velvoitteet, kun on kyse 4 artiklan 1 kohdan mukaisesti suojeltavaksi luokitelluista alueista tai vastaavasti kyseisen direktiivin 4 artiklan 2 kohdan mukaisesti tunnustetuista alueista luontodirektiivin voimaantulopäivästä alkaen tai jäsenvaltion lintudirektiivin mukaisesti tekemän suojeluluokittelun tai tunnustamisen päivämäärästä alkaen, jos viimeksi mainittu päivämäärä on myöhempi.

2.5 Luontodirektiiviä koskeva Euroopan unionin tuomioistuimen oikeuskäytäntö sekä komission ohjeet ja tiedoksiannot

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä on korostettu, että luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa erotetaan toisistaan kaksi vaihetta. Säännöksen ensimmäinen virke koskee ensimmäistä, arviointivelvollisuuden sisältävää vaihetta. Säännöksen toisen virkkeen mukainen vaihe seuraa arviointia ja liittyy suunnitelman tai hankkeen hyväksymiseen.

Unionin tuomioistuin on asiassa *C-127/02 Landelijke Vereniging tot Behoud van de Waddenzee* antamassaan tuomiossa todennut luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan osalta, että kaikki suunnitelmat tai hankkeet, jotka eivät liity suoranaisesti alueen käyttöön tai ole sen kannalta tarpeellisia, on arvioitava asianmukaisesti sen kannalta, miten ne vaikuttavat Natura-alueen suojelutavoitteisiin, mikäli objektiivisten seikkojen perusteella ei ole poissuljettua, että ne vaikuttavat kyseiseen alueeseen merkittävästi joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien ja hankkeiden kanssa.

Unionin tuomioistuin on lisäksi todennut edellä mainitussa tuomiossaan, että kun suunnitelma tai hanke, jolla on vaikutusta kyseiseen alueeseen, ei vaaranna sen säilyttämisen tavoitteita, sitä ei voida myöskään pitää sellaisena, että se voisi vaikuttaa merkittävästi kyseessä olevaan alueeseen. Sitä vastoin silloin, kun tällainen suunnitelma tai hanke saattaa vaarantaa kyseessä olevan alueen suojelutavoitteet, sitä on välttämättä pidettävä sellaisena, että se voi vaikuttaa merkittävästi tähän alueeseen. Kyseiseen suunnitelmaan tai hankkeeseen liittyvien tulevien vaikutusten arvioinnin yhteydessä niiden merkittävyys on määritettävä erityisesti sen

alueen, jota tämä suunnitelma tai hanke koskee, ominaisuuksien ja erityisten ympäristöolosuhteiden valossa.

Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön mukaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen perusteella tehdyssä arvioinnissa ei saa olla aukkoja, ja siinä pitää olla täydellisiä, täsmällisiä ja lopullisia toteamuksia ja päätelmiä, joilla voidaan hälventää kaikenlainen perusteltu tieteellinen epäily asianomaisella suojelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista (ks. muun muassa tuomio 17.4.2018, komissio v. Puolan tasavalta, C-441/17, 114 kohta, tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, 44 kohta ja tuomio 21.7.2016, Orleans ym., C-387/15 ja C388/15, 50 kohta). Kyseisen 6 artiklan 3 kohdan ensimmäisen virkkeen nojalla tehtävä alueelle suunnitelmasta tai hankkeesta aiheutuvien vaikutusten asianmukainen arviointi merkitsee sitä, että alaa koskeva paras tieteellinen tieto huomioon ottaen on yksilöitävä suunnitelman tai hankkeen kaikki näkökohdat, jotka voivat yksinään tai yhdistettyinä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa vaikuttaa kyseisen alueen suojelutavoitteisiin (ks. muun muassa tuomio 17.4.2018, komissio v. Puolan tasavalta, C-441/17, 113 kohta ja tuomio 21.7.2016, Orleans ym., C-387/15 ja C388/15, 51 kohta).

Oikeuskäytännön mukaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdassa tarkoitettua suunnitelmaa tai hanketta koskeva lupa voidaan siten myöntää vain edellyttäen, että toimivaltaiset kansalliset viranomaiset ovat varmistuneet siitä, että se ei vaikuta pysyvällä tavalla haitallisesti kyseisen alueen koskemattomuuteen. Näin on silloin, kun ei ole olemassa mitään tieteelliseltä kannalta järkevää epäilyä tällaisten vaikutusten aiheutumatta jäämisestä (ks. muun muassa tuomio 17.4.2018, komissio v. Puolan tasavalta, C-441/17, 117 kohta, tuomio 11.4.2013, Sweetman ym., C-258/11, 40 kohta ja tuomio 8.11.2016, Lesoochranárske zoskupenie VLK, C-243/15, 42 kohta).

Asiassa voidaan ottaa selvityksenä huomioon myös Euroopan unionin komission julkaisema ohjeet ja tiedonannot, kuten esimerkiksi Euroopan unionin komission ohjeen, joka koskee Natura 2000 -alueisiin kohdistuvien vaikutusten arviointimenetelmiä (Assessment of plans and projects significantly affecting Natura 2000 sites. Methodological guidance on the provisions of Article 6(3) and (4) of the Habitats Directive 92/43/EEC, November 2001). Suomessa ympäristöministeriö on julkaissut niin ikään oikeudellisesti sitomattoman, mutta selvitysaineistoa sisältävän oppaan luontoselvityksistä ja luontovaikutusten arvioinnista kaavoituksessa, YVA-menettelyssä ja Natura-arvioinnissa (Ympäristöopas 109/2003). Ympäristöoppaan 109/2003 mukaan linnustokohteen Natura-arvioinnissa tulee suojeluperusteena olevien lintulajien lisäksi ottaa huomioon lajien elinympäristöjen ominaispiirteet ja hankkeen vaikutus näihin ominaispiirteisiin.

Euroopan unionin komission tiedonannossa 21.11.2018 C (2019) 7621 final on todettu muun ohella seuraavaa:

”Jotta toimivaltainen viranomainen kykenisi päättämään, ovatko lieventävät toimenpiteet riittäviä poistamaan suunnitelman tai hankkeen mahdolliset haitalliset vaikutukset alueeseen (ja varmistamaan, että toimenpiteillä ei tahattomasti aiheuteta muita haitallisia vaikutuksia kyseisille lajeille ja luontotyypeille), jokainen lieventävä toimenpide on kuvattava yksityiskohtaisesti ja on esitettävä tieteelliseen näyttöön perustuva selostus siitä, miten toimenpiteellä poistetaan havaitut haitalliset vaikutukset tai vähennetään niitä. Tämän lisäksi olisi ilmoitettava, miten ja milloin toimenpiteet toteutetaan ja kuka ne toteuttaa ja millaisia järjestelyjä otetaan käyttöön toimenpiteiden vaikuttavuuden seuraamiseksi ja tarvittavien korjaavien toimenpiteiden toteuttamiseksi. Asiassa C-142/16 (37–45 kohta) on niin ikään tuotu esiin, että lopullisten tietojen tulee olla käytettävissä luvan antamishetkellä. Mikäli toimivaltainen viranomainen katsoo, että lieventävät toimenpiteet riittävät estämään ne alueen koskemattomuuteen kohdistuvat haitalliset vaikutukset, jotka asianmukaisessa arvioinnissa havaittiin, niistä tulee lopullisen suunnitelman tai hankkeen eritelmän kiinteä osa tai ne voidaan mainita hankkeen hyväksymisedellytyksenä. Mikäli sen sijaan alueen koskemattomuuteen kohdistuu yhä jäljelle jääviä haitallisia vaikutuksia vielä senkin jälkeen, kun lieventäviä toimenpiteitä on otettu käyttöön, suunnitelmaa tai hanketta ei voida hyväksyä (elleivät 6 artiklan 4 kohdassa asetetut edellytykset täyty).”

2.6 Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueesta ja laaditusta Natura-arvioinnista sekä muusta luontoympäristöstä koskevasta selvityksestä

2.6.1 Natura-arviointi 5.4.2017

Yhteistä yleiskaavaa varten on laadittu 5.4.2017 päivätty arvio Östersundomin yhteisen yleiskaavan Suora metro -vaihtoehdon vaikutuksista Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet -Natura-alueeseen (FI0100065) sekä Sipoonkorven Natura-alueeseen (FI0100066).

Natura-arvioinnissa todetun mukaan ”Natura Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) on suojeltu luonto- ja lintudirektiivien (SCI ja SPA) perusteella. Natura-aluekokonaisuus koostuu erillisistä osa-alueista ja on luonnoltaan hyvin monipuolinen. Natura-alueen kokonaispinta-ala on 355 hehtaaria. Porvarinlahti, Bruksviken, Torpviken ja Kapellviken kuuluvat yhtenä, kansainvälisesti arvokkaaksi määriteltynä kohteena valtakunnalliseen lintuvesiensuojeluohjelmaan, mutta

kaikki ovat myös erikseen tarkasteltuina arvokkaita lintuvesiä. Lintuvedet muodostavat ekologisen kokonaisuuden, koska alueet sijaitsevat vierekkäin ja ovat hyvin samankaltaisia.

Östersundomin lintuvesien neljä merenlahtea ovat umpeenkasvavia koskeikkoja, joita luonnehtivat laajat, matalia avovesialueita ja kapeita uomia reunustavat järviruovikot, suppeat matalammat luhtaniityt, ruovikoituvat ja pensoittuvat kuivat niityt sekä rantojen kapeat tervaleppävyöhykkeet. Avovettä on kolmasosa lintuvesien kokonaispinta-alasta. Östersundomin lintuvedet on 1980-luvun alussa luokiteltu kansainvälisesti merkittäväksi, ja alueen suojeluarvo on säilynyt tällä tasolla.”

Kehrääjän osalta Natura-arvioinnissa on todettu muun ohella seuraavaa:

”6.6.3 Kehrääjä (*Caprimulgus europaeus*, lintudirektiivin liitteen I laji)

Vuosaaren sataman linnustonseuranta-aineiston pesimäaikaisista kehrääjän havaintopaikoista 75 % sijaitsee Salmenkalliolla ja neljännes Natura-alueella. Lajin esiintymisen kannalta tärkein alue on Salmenkallion, Kantarnäsbergetin ja Kasabergetin muodostama kokonaisuus. Salmenkallio-Kantarnäsberget on selvitysalue, jonka maankäyttö päätetään myöhemmin. Salmenkallion pohjoispuolelle on tulossa tiivistä rakentamista. Lähimmät kehrääjän havaintopaikat sijaitsevat 600–700 metrin päässä rakentamisalueelta. Salmenkallion kehrääjäreviirien säilyminen on riippuvainen selvitysalueen kaavamääräyksessä mainitun luonnonhoitoa ja virkistyskäyttöä ohjaavan suunnitelman onnistumisesta.

Natura-alueen kehrääjiin kohdistuvien vaikutusten arviointiin liittyy epävarmuutta. Kehrääjän satunnainen esiintyminen Natura-alueella perustuu lajin säännölliseen esiintymiseen Salmenkallion-Kantarnäsbergetin alueella. Yleiskaavan toteutuessa Salmenkallion alueen virkistyskäyttö lisääntyy ja kehrääjälle sopivien ravinnonhankintapaikkojen määrä pesimäpaikkojen ulkopuolella vähenee. Vaikutuksia voidaan lieventää kaavamääräyksin ja virkistyskäyttöä ohjaavalla suunnitelmalla, mutta haitallisia vaikutuksia ei voida kokonaan estää. Kehrääjien määrä Salmenkallion-Kantarnäsbergetin alueella todennäköisesti vähentyy ja tämä voi puolesta heijastua Natura-alueen puolelle, jossa kehrääjien esiintyminen muuttuu aiempaa epäsäännöllisemmäksi. Kehrääjän pesimisedellytykset Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura-alueella kuitenkin säilyvät. Salmenkallion alueen käyttöä ohjaavien määräysten toteutuminen lieventää kehrääjään kohdistuvia haittoja. Vaikutuksia Natura-alueen kehrääjiin ei voida pitää merkittävänä, sillä laji ei esiinny Natura-alueella vuosittain.”

Pyyn osalta Natura-arvioinnissa on todettu johtopäätöksenä muun ohella seuraavaa: ”Johtopäätöksenä on, että kaavan toteutuminen ei vähennä pyyn elinympäristöjä Natura-alueella, mutta rakentaminen heikentää pyyn kulkuyhteyksiä Mustavuoren ja Sipoonkorven pyypopulaatioiden välillä. Pyiden liikkumismahdollisuudet Mustavuoren alueen ja Sipoonkorven välillä eivät kuitenkaan kokonaan esty. Pyyhyn kohdistuvat vaikutukset ovat riippuvaisia myös yleiskaavan selvitysalueelle tehtävästä luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjaussuunnitelmasta ja sen sisältämistä virkistyskäyttöä ohjaavista keinoista. Kaavaratkaisut ja lieventävät toimenpiteet mahdollistavat sen, että pyyhyn kohdistuvat haitalliset vaikutukset eivät muodostu merkittäviksi Mustavuoren lehdon ja Östersundomin lintuvesien Natura 2000 -alueella. Tämä edellyttää pyyn tiukkaa huomioon ottamista jatkosuunnittelussa. Maankäytön näkökulmasta on hyvä lisäksi muistaa se, että takeita siitä, että kehitettävä ekologinen yhteys alkaisi toimia pyiden kulkuyhteytenä ei ole.”

Natura-arvioinnin johtopäätöksissä on Mustavuoren lehdot ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueen osalta todettu seuraavaa:

”Linnustonmuutokset tapahtuvat hitaasti ja pitkäaikaisia muutoksia on hankala arvioida. Arviointia vaikeuttaa myös se, että huomattava osa Natura-alueesta on kosteikkoja, jotka ovat ”luonnostaan” nopeasti muuttuvia ympäristöjä ja niiden linnustokin on ennalta arvaamattomasti muuttunut. Pitkällä aikavälillä Östersundomin yleiskaava-alueen linnustonmuutokset luultavasti ovat voimakkaampia kuin tällä hetkellä on arvioitavissa. Kaavan toteutuminen voi vaikuttaa haitallisesti myös joihinkin niistä lajeista, joiden suojelutaso tämän arvioinnin mukaan säilyy suotuisana. Kaavan toteutumisesta aiheutuu Natura-alueen linnustoon vain välillisiä, Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvista muutoksista aiheutuvia vaikutuksia.

Arvioinnissa tarkastelluista 33 lintulajista puolet on sellaisia, joihin kaavan toteutuminen ei käytettävissä olevien tietojen perusteella vaikuta. Muihin lajeihin kohdistuu haitallisia vaikutuksia, mutta merkittäviä haittoja ei arvioida kohdistuvan yhteenkään Natura-alueen suojeluperusteena esitettyyn lintulajiin. Joidenkin lajien kohdalla tämä kuitenkin edellyttää tiukkaa kulunohjausta, luonnonhoitosuunnitelmia ja huolellista linnuston huomioon ottamista myös osayleiskaavoja tai asemakaavoja laadittaessa.

Merkittävää haittaa vähäisempiä vaikutuksia kohdistuu mm. pyyhyn, ruisräykkään, kehrääjään ja Natura-alueella harvoin pesivään mehiläishaukkaan. Haitat aiheutuvat kulkuyhteyksien heikentymisestä (pyy) ja Natura-alueen ulkopuolella olevien elinympäristöjen tai ruokailupaikkojen vähenemisestä (mehiläishaukka) sekä ulkoilukäytön lisääntymisen

aiheuttamista häiriöistä (pyy, ruisrääkkä, kehrääjä). Koko kaava-alueen maankäyttöratkaisulla on kielteisiä vaikutuksia myös uuttukyyhkyn ja nuolihaukan pesintään sekä eräiden muuttoaikoina tavattavien lajien (jouhisorsa, liro, suokukko) esiintymiseen. Helpoiten tunnistettavat haitalliset vaikutukset aiheutuvat lisääntyvästä virkistyskäytöstä, kaupunkimaisen maankäytön mukanaan tuomasta petoeläinten ja varislintujen lisääntyvästä saalistuksesta sekä alueen muuttumisesta maaseutumaisesta kaupunkimaiseksi alueeksi. Metrovaihtoehdoilla (pintametro, maan alla kulkeva metro) ei ole Natura-alueen linnustoon vaikuttavia eroja.

Luontotyypeistä silikaattikallioihin voi kohdistua ulkoilun lisääntymisestä johtuen kallioalueiden kasvillisuuden kulumista. Luontotyyppiin kohdistuvat vaikutukset ovat välillisiä, (asukkaiden) liikkumisesta syntyviä. Ihmisten liikuntatottumuksia on tutkittu, ja niistä voidaan vetää yleistäviä johtopäätöksiä siitä, minkälaisiin ympäristöihin liikkuminen kohdistuu. Todellinen liikkumiskäyttäytyminen tulee ilmi vasta maankäytön toteuduttua. Huomioiden yleiskaavassa esitetyt ulkoiluun soveltuvat viheralueet Kasabergetin-Labbackan ympäristössä sekä Västerkullan alueella, liikkumisesta valtaosa on kanavoitavissa Natura-alueen ulkopuolelle tai Natura-alueella olevalle ulkoiluverkostolle. Silikaattikallioihin arvioidaan kohdistuvan korkeintaan kohtalaisia haitallisia vaikutuksia varovaisuusperiaatteen mukaan.

Lisääntyvä ulkoilu voi lisätä kulumista myös boreaaliset lehdot -luontotyyppillä, mutta vaikutuksien arvioidaan olevan korkeintaan vähäisiä.

Alueen suojelutavoitteet määrittävät miten merkittävä alue on luontotyyppiin tai lajin suotuisan suojelutason tai Natura 2000 -verkoston yhtenäisyyden kannalta. Esitetyt lieventämistoimet (kappale 6.6) toteuttamalla vaikutukset luontotyyppiin eivät ole todennäköisesti merkittäviä eikä luontotyyppien kannalta tarkasteltuna Natura-alueen eheys kärsi. Alueen kosteikot ja niiden rantapellot muodostavat kokonaisuuden, jossa linnut voivat esimerkiksi häiriötilanteissa siirtyä alueelta toiselle. Yleiskaavan tuoma maankäyttö saattaa heikentää kokonaisuuden toimivuutta häirinnän lisääntyessä ja Natura-alueen ulkopuolisten ruokailualueiden vähentäessä.”

2.6.2 Uudenmaan ELY-keskuksen Natura-lausunto 27.10.2017

Uudenmaan ELY-keskus on luonnonsuojelulain 65 §:n tarkoittamassa lausunnossaan todennut Natura-selvityksestä johtopäätöksensä seuraavaa: ”Uudenmaan ELY-keskus katsoo, että Östersundomin alueen uuden yleiskaavaehdotuksen vaikutukset ovat Natura-arvioinnissa esitetyistä lieventämistoimista huolimatta merkittävästi heikentäviä Mustavuorenlehto ja Östersundomin lintuvedet (FI0100065) Natura 2000 -alueen

suojelun perusteena oleville luonnonarvoille: kehrääjä, pyy, silikaattikal-liot ja eheys linnuston kannalta tarkasteltuna. Merkittävästi heikentävät vaikutukset voidaan välttää, kun kaavaehdotukseen tehdään seuraavat muutokset:

- Salmenkallion-Kantarnäsbergetin alueet osoitetaan luonnonsuojelualueena, joka mahdollistaa virkistyskäytön ohjaamiseksi tarvittavien liikku-miskieltojen ja -rajoitusten määräämisen luonnonsuojelun rauhoi-tusmääräyksillä. Muilta osin selvitysalueen maankäyttö ratkaistaan siten, että alueet osoitetaan rakentamattomina pääosin virkistyskäytön tarpei-siin.
- Ekologista metsäyhteyttä Sipoonkorpeen levennetään ja sen säilyminen turvataan, kunnes mahdollinen korvaava metsäyhteys on kehitetty ja osoitettu toimivaksi.

ELY-keskus katsoo, että yleiskaavaehdotus ei yksistään tai yhdessä mui-den tiedossa olevien hankkeiden ja suunnitelmien kanssa merkittävästi heikennä Sipoonkorven (FI0100066) Natura 2000 -alueen suojelun pe-rusteena olevia luonnonarvoja, kun esitetyt lieventämistoimet toteute-taan.”

2.6.3 Suora metro -kaavaehdotuksen luontovaikutusten arviointi 31.3.2017

Kaava-aineistoon sisältyvän selvityksessä ”Östersundomin yhteinen yleiskaava Suora metro -kaavaehdotuksen luontovaikutusten arviointi” (31.3.2017) on merikotkan (*Haliaeetus albicilla*) ja sääksen (*Pandion haliaetus*) osalta todettu muun ohella seuraavaa:

”Yksi merikotkapari on hiljattain asettunut Sipoon saaristoon, josta me-rikotkien ruokailulennot ulottuvat muun muassa Östersundomin lintuve-sille. Lajin ruokailuedellytykset lintuvesillä todennäköisesti heikkenevät asutuksen ja virkistyskäytön lisääntyessä lintuvesien ympäristössä. Meri-kotkan reviiri on laaja ja siihen kuuluu muitakin reheviä merenlahtia ja laaja alue saaristoa. Lajin säilymisen uhkana ovat pesän lähellä keväi-seen haudonta-aikaan liikkuvat ihmiset, jotka voivat aiheuttaa pesinnän epäonnistumisen. Östersundomin yleiskaavan toteutuminen lisää saaris-ton virkistyskäyttöä ja tekee merikotkan säilymisen alueen linnustossa epävarmaksi.”

”Alueen linnustoon kohdistuu merkittäviä haittoja, jotka aiheutuvat mm. elinympäristöjen häviämisestä ja muuttumisesta, yhtenäisten luontoalu-eiden pirstoutumisesta, kaupunkimaisen asutuksen karkottavasta vaiku-tuksesta sekä maalla ja vesillä tapahtuvan virkistyskäytön lisääntymi-sestä. Kaavassa ei ole osoitettu muutoksia Natura-alueisiin kuuluviin metsäalueisiin ja merenlahtiin, mutta osa muista linnustollisesti tärkeistä

kohteista häviää rakentamisen seurauksena tai niiden pinta-ala pienenee. Uhanalaisista lajeista mehiläishaukka, merikotka, huuhkaja sekä alueellisesti uhanalaisen metso todennäköisesti häviävät yleiskaava-alueen pesimälinnustosta. Useimpien muiden uhanalaisten lajien kanta pienenee. Helsingissä harvinaisista lintulajeista sääksi ja teeri ovat vaarassa hävitä alueen pesimälinnustosta. Useimpien silmälläpidettävien lajien pesimäpaikat vähenevät. Muutokset ovat suuria Helsingin alueella. Laajemman alueen tarkastelussa haitalliset vaikutukset eivät nouse yhtä merkittäviksi, sillä sopivaa ympäristöä on useimmille lajeille laajalti heti kaava-alueen ulkopuolella.”

2.7 Yleiskaavan lainmukaisuuden oikeudellinen arviointi Naturan suojeluarvojen osalta

Hallinto-oikeus toteaa, että luonnonsuojelulain 64 a, 65 ja 66 §:ien tarkoittaman heikentämiskiellon toteuttaminen edellyttää kaava-asioissa, että hyväksyttävässä kaavassa turvataan asianomaisten pykälien tarkoittamat, alueen suojelun perusteena olevat arvot ja niiden säilymisen myös alemman asteisella kaavalla. Yleiskaavaa hyväksyttäessä käytettävissä olleiden selvitysten perusteella tulee olla arvioitavissa, onko mahdollista laatia sisällöltään lainmukainen asemakaavoitus ja ovatko kaavamääräykset sellaiset, että lainmukaisuudesta voidaan jo tässä vaiheessa riittävästi varmistua.

Natura-arvion lähtökohtana on ollut, että Salmenkallion alue säilyisi rakentamattomana. Natura-arviota ei siten ole tehty suhteessa tilanteeseen, jossa Salmenkallion alueelle olisi mahdollista osoittaa rakentamista. Koska yleiskaavalla ei ole määrätty selvitysalueen maankäytöstä, selvitysalueen koskevat kaavamääräykset eivät sido jatkosuunnittelua sen suhteen, että aluetta voidaan yleiskaavan estämättä osoittaa myös rakentamiseen. Tältä osin on lisäksi otettava huomioon se, että selvitysalueen määräys poikkeaa yksityiskohtaisempaa suunnittelua jatkossa ohjaamaan tarkoitetun Östersundomin maakuntakaavan valkoisen alueen määräyksestä sikäli, että selvitysalueen merkintä ei, toisin kuin maakuntakaavan valkoisten alueiden määräys, rajoita alueelle osoitettavaa rakentamista enintään paikallisesti merkittävään. Tämän seikan ja maakuntakaavan suunnitteluvuoksen vuoksi on maakuntakaavaa koskevien valitusten käsitelyn yhteydessä katsottu osaltaan mahdollistavan sen, että maakuntakaavaa on voitu pitää lainmukaisena.

Näistä lähtökohdista ja ottaen huomioon myös kohdassa 2.5 selostettu oikeuskäytäntö hallinto-oikeus katsoo, että yhteisvaikutusten arviointia alueen mahdollisen asemakaavoituksen yhteydessä ei tässä tilanteessa ole pidettävä riittävänä. Kaava ei siten myöskään perustu maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:n tarkoittamalla tavalla riittäviin selvityksiin. Lisäksi

hallinto-oikeus toteaa, että Natura-arviota ei ole tehty lainkaan valtioneuvoston päätöksellä 5.12.2018 ennen valituksenalaisen päätöksen hyväksymistä täydennetyn lintudirektiivin liitteen I lajien merikotkan (*Haliaeetus albicilla*) ja sääksen (*Pandion haliaetus*) osalta, vaikka näiden esiintyminen alueella on ollut tiedossa jo Natura-arviota tehtäessä, kuten esimerkiksi edellä kohdassa 2.6.2 siteeratusta selvityksestä Suora metro-kaavaehdotuksen luontovaikutusten arvioinnista (31.3.2017) käy ilmi.

Siltä osin kuin merkittävien vaikutusten puuttumista on perusteltu sillä, että joidenkin lajien esiintyminen Natura-alueella olisi satunnaista, hallinto-oikeus toteaa, että luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin heikentämiskieltoa koskeva säännös edellyttää elinympäristöjä koskevaa kokonaisarviota. Näin ollen lintulajien kantojen vuotuinen vaihtelu ei tarkoita, että tuossa lainkohdassa tarkoitettu heikentämiskielto poistuisi asianomaisten populaatioiden heikentyessä tai kadotessa kohteen alueelta. Tarkastelussa on näin ollen aina otettava huomioon muun ohella hankkeen vaikutus kohteen valintaperusteina olevien lajien elinympäristöjen ominaispiirteisiin.

Tavoitteena olevan rakentamisen määrä ja rakentamiseen osoitettujen alueiden laajuus sekä kysymyksessä olevaan alueeseen liittyvät arvot huomioon ottaen jo yleiskaavaa laadittaessa olisi tullut selvittää ja varmistua siitä, että yleiskaavan mahdollistama rakentaminen on toteuttavissa ja sovitettavissa yhteen tavalla, joka turvaa muun ohella Natura-alueita koskevat arvot.

Yleiskaavaan liittyvää Natura-arviointia ei edellä esitetty huomioon ottaen voida kaikilta osin pitää asianmukaisena, eivätkä siinä esitetyt johdopäätökset merkittävien haitallisten vaikutusten toteutumatta jäämisestä kaikilta osin perustu sellaisiin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuihin täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joilla voidaan hälventää kaikenlainen tieteellinen epäily asianomaisella suunnittelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista. Hallinto-oikeuden näkemykseen selvityksen riittämättömyydestä kokonaisarviossa vaikuttaa edellä todettujen Natura-selvitysten puutteiden lisäksi se, että Salmenkallion alueelle osoitetun selvitysalueen osalta alueen maankäyttö on jäänyt sitovasti ratkaisematta. Hallinto-oikeus toteaa vielä, että kysymystä ei ole aihetta arvioida toisin kaavaan liitettyjen haitallisten vaikutusten lieventämistoimenpiteinä esitettyjen ajoitusmääräysten johdosta, kun otetaan kokonaisuutena huomioon selvitysalueen maankäytön lähtökohtiin liittyvät epävarmuustekijät sekä se, että ajoitusmääräysten merkitystä ei ole myöskään kaikilta osin arvioitu Natura-arvioinnin osana. Koska yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ei ole riittävästi poissuljettu, on esitetyistä lieventämistoimenpiteistä huolimatta olemassa vaara, että

Natura-alueen välittömään läheisyyteen osoitetut uudet rakentamisalueet ja kaavaratkaisun tarkoittama muu asukasmäärän voimakas lisääntyminen merkittävästi heikentävät suojelun perusteena olevia luonnonarvoja Natura 2000 -alueella. Östersundom-toimikunnan päätös on siten luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin vastaisena kumottava. Edellä kerrotuin perusteluin yleiskaava ei ole myöskään maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n 2 momentissa mainitun luonnonarvojen vaalimista koskevan yleiskaavan sisältövaatimuksen mukainen.

Hallinto-oikeus toteaa vielä, että kaavaratkaisussa on varauduttu Sipoonkorven ja Mustavuoren välisen yhteyden kehittämiseen ja säilyttämiseen siten, että Westerkullan peltoalueen itäpuolelle on osoitettu metsäisenä kehitettävä ekologisen yhteyden osa, jonka yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kaavamääräysten mukaan otettava huomioon erityisesti pyyn liikkumisen kannalta tärkeiden kulkuyhteyksien säilyttäminen ja kehittäminen riittävän puustoisina ja leveinä. Maakuntakaavassa osoitetun viheryhteyden paikalle on yleiskaavassa osoitettu rakennuskortteleita. Yhteyttä on siirretty ja kavennettu. Maakuntakaavassa osoitettua viheryhteyttä itä-länsisuunnassa ei ole lainkaan osoitettu yleiskaavassa. Sanottu ratkaisu poikkeaa siten Östersundomin maakuntakaavassa osoitetusta ratkaisusta, joka on selvityksenä otettu huomioon arvioitaessa yleiskaavaratkaisun lainmukaisuutta. Edellä lausuttu lisää osaltaan sitä epävarmuutta, joka liittyy lieventämistoimenpiteiden riittävyys. Koska päätös tulee muilla perusteilla kumottavaksi, asiassa ei ole tarpeen enemmälti arvioida Östersundomin maakuntakaavasta poikkeavan ratkaisun lainmukaisuutta.

Koska kaava-alueelle osoitettujen maankäytöllisten ratkaisujen on tarkoitettu muodostavan suunnittelullinen kokonaisuus, on yhteinen yleiskaava kumottava kokonaisuudessaan.

3. Lopputulos

Östersundom-toimikunnan yhteisen yleiskaavan hyväksymistä koskeva päätös on edellä todetuilla perusteilla kokonaisuudessaan kumottava lainvastaisena.

(---)

Käsittely korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Östersundom-toimikunta on pyytänyt lupaa valittaa hallinto-oikeuden päätöksestä ja valituksessaan vaatinut, että hallinto-oikeuden päätös kumotaan ja toimikunnan päätöksestä tehdyt valitukset hylätään.

Vaatimustensa tueksi toimikunta on viitannut asiassa aiemmin lausumaansa sekä esittänyt lisäksi muun ohella seuraavaa:

Yhteinen yleiskaava on laadittu poiketen kaava-alueella voimassa olleista maakuntakaavoista, koska niiden osoittama ratkaisu on vanhentunut, eikä vastaa valtakunnallisia, maakunnallisia ja seudullisia tavoitteita, joiden mukaan alue on yksi metropolimaakunnan tärkeimmistä uusista kasvualueista. Yhteinen yleiskaava on laadittu vuorovaikutuksessa Uudenmaan liiton kanssa ja yleiskaavaratkaisu on sovitettu Uudenmaan maakuntakaavakokonaisuuteen.

Östersundomin yhteistä yleiskaavaa on laadittu rinnan Östersundomin maakuntakaavan kanssa, ja kaavojen laadinnassa on voitu hyödyntää osin samoja selvityksiä. Maakuntakaavassa ratkaistaan merkittävän kasvuvyöhykkeen kytkeytyminen maakunnan aluerakenteeseen ja yhteisessä yleiskaavassa alueen kaupunkirakenne. Östersundomin maakuntakaava on toiminut periaatetason suunnitelmana ja selvitysaineistona yhteisen yleiskaavan laadinnassa. Yleiskaava on hyväksytty maakuntakaavan jälkeen.

Salmenkallion alueelle osoitetun selvitysalueen maankäytön ratkaisun siirtäminen yleispiirteistä yleiskaavaa tarkempaan suunnitteluun mahdollistaa luonnonsuojelu- ja virkistysalueiden ja mahdollisen rakentamisen yhteensovittamisen tarkoituksenmukaisella tavalla. Tavoitteena on Natura-arvojen turvaaminen ja se, että alue tulee kaikilta osin taloudellisesti ja ekologisesti tarkoituksenmukaiseen käyttöön.

Salmenkallioon osoitetun selvitysalueen rajausta ei perustu ainoastaan luontoarvokohteiden edellyttämiin suojavyöhykkeisiin, vaan myös muun muassa liikenneyhteyksien perusteella muodostuvaan järkevään suunnittelukokonaisuuteen ajatellen alueelle aikanaan laadittavaa tarkempaa suunnitelmaa. Yleiskaavan laatimisen yhteydessä tehtyjen Natura-arviointien perusteella Natura-alueen suojelun perusteena olevien arvojen säilyttäminen ei edellytä näin laajan alueen säilyttämistä rakentamattomana. 2,8 km²:n laajuinen selvitysalue muodostaa siis varovaisuusperiaatetta noudattaen huomattavan laajan puskurivyöhykkeen suojeltavien kohteiden ympärille.

Selvitysalueella koskee suojelumääräys, jonka mukaan alueen hoidossa, käytössä ja tarkemmassa suunnittelussa on huolehdittava siitä, että Natura-alueen suojelun perusteena olevia arvoja ei merkittävästi heikennetä. Määräyksellä on turvattu se, että alueelle ei voida asemakaavalla osoittaa rakentamista tai muuta alueiden käyttöä ilman, että suojeluarvot turvataan. Yleiskaavan vaikutukset Natura-alueella koskeviin arvoihin on

selvitetty lain edellyttämällä tavalla ja arvioinnin nojalla voidaan varmistua siitä, että yleiskaavaratkaisu ei merkittävästi heikennä alueella olevia Natura-arvoja.

Yhteinen yleiskaava on laadittu yleispiirteisenä strategisena suunnitelmana. Natura-arviointi on laadittu siten, että merkittävät vaikutukset on voitu poissulkea huomioon ottaen yleiskaavan tehtävä ja tarkoitus. Kaikki kaavamääräykset yhdessä kaavakartan merkintöjen, mukaan lukien kehitettävä ekologinen yhteys, kanssa varmistavat sen, että merkittäviä heikentäviä vaikutuksia ei synny. Kaavamääräykset varmistavat luontoarvojen turvaamisen kaikessa alueen suunnittelussa, eikä selvitysalueelle kaavamääräykset huomioon ottaen voi toteuttaa sellaista maankäyttöä, joka voisi aiheuttaa Natura-arvojen merkittävän heikentymisen.

Yleiskaavassa luontoarvoihin kohdistuvien vaikutusten lieventämistimenpiteet on toteutettu osin eri tavoin kuin Östersundomin maakunta-kaavassa, maakuntakaavan ratkaisuja tarkentaen. Uudenmaan maakuntahallitus on yleiskaavaehdotuksesta antamassaan lausunnossa todennut, että kaavojen väliset erot ovat perusteltavissa kaavojen erilaisilla mitta-kaavoilla ja aikatahtimilla sekä yleiskaavan tehtävällä tarkentaa maakuntakaavaa.

Yleiskaavan laatimisen yhteydessä tehty Natura-arviointi ei ole ollut puutteellinen sen vuoksi, että Natura-arviointia ei ole tehty lintudirektiivin liitteen I lajien merikotkan ja sääksen osalta. Valtioneuvoston 5.12.2018 tekemä päätös Euroopan unionin Natura 2000 -verkoston Suomen ehdotuksen ja ilmoituksen täydentämisestä sekä Natura-alueiden tietojen tarkistuksista on annettu tiedoksi virallisessa lehdessä ja ympäristöministeriön virallisella ilmoitustaululla julkaistuilla ilmoituksilla vasta 12.12.2018 eli yleiskaavan hyväksymisen jälkeen.

Yhteinen yleiskaava perustuu ajantasaiseen ja monipuoliseen selvitysaineistoon. Tehdyt selvitykset ovat riittävän yksityiskohtaisia ja kattavia, jotta on voitu varmistua siitä, että alueen käyttämisestä kaavassa osoitettuun tarkoitukseen ei ennalta arvioiden aiheudu sellaisia haittavaikutuksia, joita olisi pidettävä luonnonarvojen vaalimista koskevan sisältövaatimuksen vastaisena. Yleiskaavapäätös ei ole luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentin vastainen ja kaava täyttää myös maankäyttö- ja rakennuslain selvityksille ja vaikutusten arvioinneille asettamat vaatimukset.

Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus on antanut lausunnon, jossa se on viitannut asiassa aiemmin lausumaansa, vaatinut valituslupahakemuksen ja valituksen hylkäämistä sekä esittänyt lisäksi muun ohella seuraavaa:

Yleiskaavan mahdollistamat 100 000 asukasta aiheuttavat virkistyskäytönpaineen, jonka haitalliset vaikutukset luontoarvoihin, erityisesti Natura 2000 -alueiden suojelun perusteena oleviin luonnonarvoihin, tulee ratkaista maankäyttöä ja rakentamista ohjaavin aluevarauksin ja niihin liittyvin kaavamääräyksin samassa kaavassa, jolla ne synnytetään. Yleiskaava mahdollistaisi voimaan tullessaan koko uuden Östersundomin kaupunginosan rakentamisen ilman, että selvitysalueen maankäyttöä samalla ratkaistaan maankäyttö- ja rakennuslain edellyttämällä tavalla.

Östersundom-toimikunnan väite, että valtioneuvoston 5.12.2018 tekemän päätöksen noudattaminen olisi ollut mahdotonta, on virheellinen. Päätöstä koskeva valmisteluaineisto on ollut asianosaisten kuulemista varten nähtävillä jo 1.9.–30.9.2016 välisenä aikana. Myös toimikunnan teettämässä 5.4.2017 päivätyssä Natura-arvioinnissa on käytetty nähtävillä olleita uusia suojeluperustetietoja, vaikka arviointi onkin niiden osalta jäänyt puutteelliseksi. Natura-arvioinnin puutteet koskevat lajeja kurki, merikotka ja sääksi.

Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry on antanut selityksen, jossa se on viitannut asiassa aiemmin lausumaansa sekä vaatinut valituslupahakemuksen ja valituksen hylkäämistä.

Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys – Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry on antanut selityksen, jossa se on viitannut asiassa aiemmin lausumaansa, vaatinut valituslupahakemuksen ja valituksen hylkäämistä sekä esittänyt lisäksi muun ohella seuraavaa:

Korkeimman hallinto-oikeuden on arvioitava kaavaa laatineen toimikunnan toimivalta valituksen tekemiseen.

Alueen maankäyttö on luontoarvojen turvaamisen kannalta ehdottoman tärkeää ratkaista kokonaisuutena. Yksityiskohtaisempi kaavoitus ei mahdollista alueen tarkastelemista lajien elinympäristöjen ja ekologisten yhteyksien turvaamisen kannalta riittävän laajasti. Laajempi tarkastelu on erityisen tärkeää Natura-alueiden suojelun perusteina olevien luontoarvojen ja ekologisten yhteyksien kannalta. Salmenkallion alueen ja muiden selvitysalueiden maankäyttö tulee ratkaista kokonaisuutena yleiskaavatasolla, sillä on mahdollista, että myöhemmin päätettävä maankäyttö voi merkittävästi muuttaa kaavakokonaisuuden yhteisvaikutuksia linnustoon ja muihin luontoarvoihin.

Vaikka selvitysalueet osoitettaisiin suojeluun ja virkistykseen, kohdistuisi Natura-alueelle haittavaikutuksia moninkertaistuvan virkistyskäytön vuoksi. Natura-alueen luontoarvoihin kohdistuisi merkittäviä haitallisia vaikutuksia, jos voimakkaasti lisääntyvän virkistyskäytön lisäksi selvitysalueelle päätettäisiin myöhemmin osoittaa lisärakentamista.

Östersundom-toimikunta on antanut vastaselityksen, jossa on esitetty muun ohella seuraavaa:

Koska merikotka ja sääksi eivät yleiskaavan hyväksymisajankohtana käytettävissä olleen tiedon perusteella ole kuuluneet Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueen suojeluperusteisiin, on vaikutusten arviointi niiden osalta tehty erillisessä luontovaikutusten arvioinnissa. Vaikutusten arvioinnin tulosten perusteella lajien sisältyminen Natura-vaikutusten arviointiin ei olisi tuonut sellaista uutta tietoa, että se olisi vaikuttanut Natura-arvioinnin loppupäätelmään. Kurjen osalta arviointi sisältyy Natura-arviointiin.

Korkeimman hallinto-oikeuden ratkaisu

Korkein hallinto-oikeus myöntää valitusluvan ja tutkii asian.

Valitus hylätään. Hallinto-oikeuden päätöksen lopputulosta ei muuteta.

Perustelut

Östersundom-toimikunnan valitusoikeus

Kuntien yhteisen yleiskaavan laatimista ja hyväksymistä koskevan maankäyttö- ja rakennuslain 47 §:n 2 momentin mukaan kaavan laatimisesta vastanneeseen toimielimeen sovelletaan, mitä mainitussa laissa säädetään kunnasta.

Maankäyttö- ja rakennuslain 191 §:n 3 momentin mukaan kunnalla on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla hallinto-oikeus on kumonnut kunnan viranomaisen tekemän kaavan hyväksymistä koskevan päätöksen.

Östersundom-toimikunta on vastannut Östersundomin yhteisen yleiskaavan laatimisesta, joten sillä on oikeus hakea muutosta hallinto-oikeuden päätökseen, jolla on kumottu toimikunnan päätös kuntien yhteisen yleiskaavan hyväksymisestä.

Ratkaisun lähtökohdat ja kysymyksenasettelu korkeimmassa hallinto-oikeudessa

Hallinto-oikeus on muutoksenhaun kohteena olevalla päätöksellään Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen, Suomen luonnon-suojeluliiton Uudenmaan piiri ry:n ja Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys – Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry:n vali-

tuksista kumonnut Östersundom-toimikunnan päätöksen kuntien yhteisen yleiskaavan hyväksymisestä kokonaisuudessaan maankäyttö- ja rakennuslain ja luonnonsuojelulain vastaisena.

Korkeimmassa hallinto-oikeudessa on Östersundom-toimikunnan valituksesta ratkaistavana, onko yleiskaava perustunut maankäyttö- ja rakennuslain 9 §:ssä tarkoitettuihin riittäviin selvityksiin ja vaikutusten arviointeihin ja täyttääkö yleiskaava mainitussa laissa säädetyn luontoarvojen vaalimista koskevan sisältövaatimuksen. Asiassa on lisäksi erityisesti ratkaistavana, onko kaavaratkaisun perusteena oleva Natura-arviointi laadittu Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -aluetta koskevilta osin luonnonsuojelulaissa ja Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä asetettujen vaatimusten mukaisesti ja onko yleiskaavaratkaisun mahdolliset heikentävät vaikutukset mainitun Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen luonnonsuojelulain 66 §:n 1 momentissa edellytetyllä tavalla riittävästi poissuljettu.

Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueelle kohdistuvia vaikutuksia koskeva keskeinen selvitys

Yleiskaavan vaikutuksia Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueeseen on tarkasteltu 5.4.2017 päivätyssä Natura-arvioinnissa. Natura-alueelle kohdistuvien haitallisten vaikutusten on Natura-arvioinnissa todettu aiheutuvan erityisesti lisääntyvästä virkistyskäytöstä, kaupunkimaisen maankäytön mukanaan tuomasta petoeläinten ja varislintujen lisääntyvästä saalistuksesta sekä alueen muuttumisesta maaseutumaisesta kaupunkimaiseksi alueeksi.

Luontotyypeistä kasvipeitteisiin silikaattikallioihin ja boreaalisiin lehtoihin voi Natura-arvioinnin perusteella kohdistua ulkoilun lisääntymisestä aiheutuvaa kulumista. Valtaosa liikkumisesta on arvioinnin mukaan kuitenkin kanavoitavissa Natura-alueen ulkopuolelle tai Natura-alueella olevalle ulkoiluverkostolle, eikä vaikutuksia luontotyypeille ole arvioitu merkittäviksi, kun esitetyt lieventämistoimenpiteet toteutetaan.

Kaavan toteutumisesta aiheutuu Natura-arvioinnin perusteella alueen linnustoon välillisiä, Natura-alueen ulkopuolella tapahtuvista muutoksista aiheutuvia vaikutuksia. Lintudirektiivin liitteen I lajeja koskevassa lajikohtaisessa tarkastelussa on kehrääjän osalta arvioitu, että yleiskaavan toteutuessa Salmenkallion alueen virkistyskäyttö lisääntyy ja kehrääjälle sopivien ravinnonhankintapaikkojen määrä pesimäpaikkojen ulkopuolella vähenee. Vaikutuksia voidaan arvioinnin mukaan lieventää kaavamääräyksiin ja virkistyskäyttöä ohjaavalla suunnitelmalla, mutta haitallisia vaikutuksia ei voida kokonaan estää. Pyyn osalta Natura-arvi-

oinnissa on todettu, että kaavan toteutuminen ei vähennä pyyn elinympäristöjä Natura-alueella, mutta rakentaminen heikentää pyyn kulkuyhteyksiä Mustavuoren ja Sipoonkorven pyypopulaatioiden välillä. Pyyhyn kohdistuvat vaikutukset ovat arvioinnin mukaan lisäksi riippuvaisia myös selvitysalueelle tehtävästä luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjaussuunnitelmasta ja sen sisältämistä virkistyskäyttöä ohjaavista keinoista. Natura-arvioinnissa on edelleen todettu, että takeita siitä, että yleiskaavassa osoitettu Mustavuoresta Westerkullan peltoalueen itäreunan kautta kohti Sipoonkorpea kulkeva kehitettävä ekologinen yhteys alkaisi toimia pyyn kulkuyhteytenä, ei ole.

Natura-arvioinnin johtopäätösten mukaan yleiskaavasta ei kohdistu merkittäviä haittoja yhteenkään Natura-alueen suojelun perusteena olevaan lintulajiin. Joidenkin lajien kohdalla tämä edellyttää kuitenkin tiukkaa kulunohjausta, luonnonhoitosuunnitelmia ja huolellista linnuston huomiointia myös osayleiskaavoja tai asemakaavoja laadittaessa. Arvioinnissa on todettu, että linnustomuutokset tapahtuvat hitaasti ja pitkäaikaisia muutoksia on hankala arvioida. Edelleen on todettu, että pitkällä aikavälillä Östersundomin yleiskaava-alueen linnustomuutokset todennäköisesti ovat voimakkaampia kuin tällä hetkellä on arvioitavissa.

ELY-keskus on Natura-arvioinnista 27.10.2017 antamassaan luonnonsuojelulain 65 §:n mukaisessa lausunnossa todennut, että yleiskaavan vaikutukset ovat Natura-arvioinnissa esitetyistä lieventämistoimista huolimatta merkittävästi heikentäviä Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueen suojelun perusteena oleville luonnonsuojelukohteille: kehrääjä, pyy, silikaattikalliot ja eheys linnuston kannalta tarkasteltuna.

ELY-keskus on lausunnossaan esittänyt, että merkittävät vaikutukset voidaan välttää, jos Salmenkallion-Kantarnäsbergetin alueet osoitetaan luonnonsuojelualueena, joka mahdollistaa virkistyskäytön ohjaamiseksi tarvittavien liikkumiskieltojen ja rajoitusten määrittämisen, ja muilta osin selvitysalueen maankäyttö ratkaistaan siten, että alueet osoitetaan rakentamattomina pääosin virkistyskäytön tarpeisiin. Merkittävien heikentävien vaikutusten välttämiseksi myös ekologista metsäyhteyttä Sipoonkorpeen olisi lausunnon mukaan levennettävä ja sen säilyminen turvattava, kunnes mahdollinen korvaava metsäyhteys on kehitetty ja osoitettu toimivaksi. ELY-keskus on lausunnossaan myös korostanut, että Natura-alueen neljä merenlahtea ja niiden rantaniityt sekä läheiset pellot muodostavat linnuston pesimä- ja levähdysalueena kokonaisuuden, jossa monet suojelun perusteena olevat lajit voivat ruokaillessaan tai häiriötilanteissa siirtyä nykyisin helposti alueelta toiselle.

Kaavaratkaisun perusteena olevien selvitysten ja vaikutusten arviointien riittävyttä koskeva oikeudellinen arviointi

Yleiskaavaan liittyvän Natura-arvioinnin tarkoituksena on arvioida, miten kaavan toteuttaminen vaikuttaa alueen suojelutavoitteisiin joko erikseen tai yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa. Arvioinnin perusteella on voitava selvittää, vaikuttaako yleiskaavan toteuttaminen haitallisesti kysymyksessä olevan Natura-alueen koskemattomuuteen.

Natura-arvioinnin kattavuutta ja sisällöllistä oikeellisuutta koskevassa arvioinnissa voidaan hallinto-oikeuden päätöksessä selostettujen oikeusohjeiden ja unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön ohella ottaa selvityksenä huomioon myös Euroopan komission tiedonantona 21.11.2018 julkaistu ohje ”Natura 2000 -alueiden suojelu ja käyttö - Luontodirektiivin 92/43/ETY 6 artiklan säännökset” (2019/C 33/01). Ohjeessa todetaan luontodirektiivin 6 artiklan 3 kohdan soveltamisalan osalta muun ohella seuraavaa:

”Kun tehdään asianmukaista arviointia suunnitelmista tai hankkeista, jotka ovat omiaan vaikuttamaan Natura 2000 -alueisiin, arvioinnissa pitäisi voida taata, että kaikki alueen koskemattomuuteen vaikuttavat tekijät otetaan täysimääräisesti huomioon sekä lähtötilanteen määrittelyssä että myöhemmissä vaiheissa, joissa yksilöidään mahdolliset vaikutukset, lieventävät toimenpiteet ja jäljelle jäävät vaikutukset. Tästä syystä on varmistettava, että asianmukaisessa arvioinnissa käsitellään kaikkia alueen koskemattomuuteen vaikuttavia tekijöitä, jotka on määriteltävä alueen suojelutavoitteissa ja tietolomakkeessa, ja että arviointi perustuu alan parhaaseen käytettävissä olevaan tieteelliseen tietoon.

Arvioinnin edellyttämien tietojen tulee olla ajan tasalla (asia C-43/10, 115 kohta). (---) Asianmukaisessa arvioinnissa pitäisi niin ikään selvittää perusteellisesti kaikki suunnitelman tai hankkeen alueeseen kohdistuvat mahdolliset vaikutukset, jotka voivat olla merkittäviä, ja tässä yhteydessä on otettava huomioon kumulatiiviset ja muunlaiset vaikutukset, joita arvioitavana oleva suunnitelma tai hanke on omiaan aiheuttamaan yhdessä muiden suunnitelmien tai hankkeiden kanssa. Arvioinnissa olisi käytettävä parhaita saatavilla olevia tekniikoita ja menetelmiä sen arvioimiseksi, miten laajoja vaikutuksia suunnitelmalla tai hankkeella on alueen (alueiden) koskemattomuuteen. Alueen koskemattomuudesta tehtävän kuvauksen ja vaikutustenarvioinnin on perustuttava parhaisiin mahdollisiin Natura 2000 -alueille ominaisiin indikaattoreihin, joista voi olla hyötyä myös suunnitelman tai hankkeen toteutuksesta aiheutuvien vaikutusten seurannassa. Asianmukaisesta arvioinnista laadittavan raportin

tulee olla riittävän yksityiskohtainen, jotta siitä käy ilmi, miten lopullinen päätös tehtiin ja millä tieteellisillä perusteilla.”

Natura-arvioinnin ja muun yleiskaavaan liittyvän vaikutusten arvioinnin kattavuutta ja riittävyttä tarkasteltaessa on edellä mainittujen seikkojen ohella otettava huomioon kaavan tehtävä ja tarkoitus sekä kaavaratkaisun yksityiskohtaisempaan suunnitteluun kohdistuvat oikeusvaikutukset. Muutoksenhaun kohteena oleva yhteinen yleiskaava on Östersundomin aluetta koskevaa vaihemaakuntakaavaa tarkentava kaavaratkaisu, jossa osoitetaan maakuntakaavatasoista suunnittelua tarkemmin muun ohella rakentamisalueet sekä tavoiteltu rakentamistehokkuus.

Yhteisen yleiskaavan tarkoituksena on kaavaselostuksen perusteella mahdollistaa asuntojen rakentaminen noin 80 000–100 000 uudelle asukkaalle sekä lisäksi mahdollistaa noin 15 000–40 000 uutta työpaikkaa kaava-alueella. Yleiskaavassa osoitetut rakentamisalueet sijoittuvat osin kaava-alueen eteläosiin sijoittuvan Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueen välittömään läheisyyteen sen pohjoispuolelle, joten yleiskaavaa laadittaessa on tässä tapauksessa tullut erityisesti selvittää kaavan toteuttamisesta Natura-alueelle kohdistuvat yhteisvaikutukset sillä tarkkuudella kuin se yleiskaavan esittämistapa ja -tarkkuus huomioon ottaen on mahdollista. Yhteisvaikutusten kattavan tarkastelun merkitystä korostaa tässä tapauksessa kaavaratkaisun tarkoitettaman maankäyttömuutoksen merkittävyys ja laaja-alaisuus sekä lisäksi se, että yhteinen yleiskaava muodostaa viimeisen suunnittelutason, jolla koko alueelle osoitetun maankäytön yhteisvaikutuksia on mahdollista kattavasti arvioida. Kaava-alue ja siten myös yleiskaavaa toteuttava jatkosuunnittelu jakautuvat kolmen eri kunnan alueelle, eikä kattava yhteisvaikutusten arviointi enää alueen osayleiskaava- tai asemakaavatasoisessa suunnittelussa ole mahdollista.

Natura-alueelle kohdistuvia vaikutuksia arvioitaessa on tässä tapauksessa tullut ottaa huomioon yleiskaavassa osoitettujen uusien rakentamisalueiden ohella myös yleiskaavassa selvitysalueeksi osoitettu alue. Selvitysalue on pinta-alaltaan 2,8 neliökilometriä ja se sijoittuu Natura-alueeseen kuuluvan Kasabergetin itäpuolelle, Kasabergetin, Bruksvikenin, Torpvikenin ja Kapellvikenin osa-alueiden keskelle jäävälle alueelle. Selvitysalueen maankäyttö ratkaistaan merkintää koskevan kaavamääräyksen mukaan tarkemmassa suunnittelussa.

Natura-arvioinnissa on selvitysalueen osalta ollut lähtökohtana mainitun alueen säilyminen nykyisessä tilassa eli pääosin rakentamattomana. Yleiskaavan selvitysalueita koskeva merkintä ja siihen liittyvät kaavamääräykset eivät kuitenkaan edellytä alueen säilyttämistä nykyisellään, vaan mainittu kaavamerkintä merkitsee ainoastaan alueen maankäytön ratkaisemisen siirtymistä yleiskaavaan nähden erilliseen tarkempaan

suunnitteluun. Natura-arvioinnin lähtökohtana ollut oletus selvitysalueen säilymisestä pääosin rakentamattomana ei siten vastaa hyväksytyin kaavaratkaisun sisältöä. Koska selvitysalueelle on yleiskaavan estämättä mahdollista osoittaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa myös rakentamista selvitysalueen tarkempaa suunnittelua ohjaavien kaavamääräyksien puitteissa, eikä alueelle osoitettavan rakentamisen tehokkuudesta ole yleiskaavassa nimenomaisesti määrätty, selvitysalueen maankäyttöä koskevan ratkaisun siirtäminen yleiskaavaa tarkempaan suunnitteluun aiheuttaa epävarmuutta yleiskaavan vaikutusten arviointiin ja erityisesti kaavan toteuttamisesta Natura-alueelle kohdistuvia yhteisvaikutuksia koskevaan arviointiin. Kun lisäksi otetaan huomioon selvitysalueen pinta-ala ja sijainti suhteessa Natura-alueeseen sekä se edellä todettu seikka, ettei yhteisvaikutusten kattava arviointi enää alueen yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ole mahdollista, vaikutusten arviointiin liittyvää epävarmuutta ei voida pitää merkitykseltään vähäisenä.

Yleiskaavan toteuttamisesta aiheutuvien haitallisten vaikutusten lieventämiseksi on Natura-arviointi- ja lausuntomenettelyn perusteella tarpeen toteuttaa toimenpiteitä, jotka liittyvät Natura-alueelle ja sen lähiympäristöön suuntautuvan virkistyskäytön ohjaamiseen ja erityisesti Salmenkallioon sijoittuville kehrääjän elinympäristöille kohdistuvien häiriövaikutusten rajoittamiseen. Lieventämistoimenpiteiden toteuttamiseksi selvitysalueelle on aluetta koskevien kaavamääräysten mukaan välittömästi yleiskaavan voimaantulon jälkeen laadittava ja toteutettava luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjauksen suunnitelma sekä käynnistettävä alueen luontoarvojen seuranta. Yleiskaavaan liittyvien muiden ajoitusmääräysten mukaan asuntovaltaisten alueiden toteuttaminen edellyttää niitä ympäröivien ulkoilu- ja virkistysalueiden pääulkoilureittien toteuttamista sekä selvitysalueelle laadittavan luonnonhoidon ja virkistyskäytön ohjauksen suunnitelman toteuttamista. Selvitysalueelle on lisäksi laadittava tarkempi suunnitelma ja perustettava tarvittavat luonnonsuojelualueet ennen kuin asukasmäärä kilometrin etäisyydellä selvitysalueesta ylittää 10 000 asukasta.

ELY-keskus on Natura-arvioinnista antamassaan yhteisviranomaisen lausunnossa katsonut kehrääjän suurelta osin Natura-alueen ulkopuolelle sijoittuvan elinympäristön turvaamisen edellyttävän virkistyskäytön ohjauksen suunnittelua voimakkaampien liikkumiskieltojen ja rajoitusten asettamista. Kun lisäksi otetaan huomioon, että yleiskaavan ajoitusmääräysten merkitystä ei ole kaikilta osin arvioitu Natura-arvioinnin yhteydessä, selvitysalueen maankäyttöratkaisujen siirtäminen tarkempaan suunnitteluun aiheuttaa epävarmuutta myös liittyen yleiskaavassa esitettyjen lieventämistoimenpiteiden toteutumiseen ja riittävyyteen. Myös Natura-alueen neljän merenlahden ja niihin liittyvien rantaniittyjen ja peltojen muodostaman linnuston pesimä- ja levähdysalueen turvaaminen

on jätetty alueelle osoittavan maankäytön osalta kokonaisuudessaan yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa ratkaistavaksi.

Valtioneuvoston 5.12.2018 tekemä päätös Natura 2000 -alueiden tietojen tarkistuksista on asiassa esitetyn selvityksen perusteella annettu tiedoksi yleistiedoksi antona 12.12.2018 eli vasta yleiskaavan hyväksymistä koskevan päätöksen tekemisen jälkeen. Arvioitaessa sitä, onko yleiskaavaan liittyvässä Natura-arvioinnissa esitetty lajikohtainen tarkastelu ollut riittävän kattava, on kuitenkin otettava huomioon, että Natura-arvioinnin on perustuttava alueen luontoarvoja koskeviin ajantasaisiin luonnontieteellisiin tietoihin (ks. esimerkiksi asia C43/10, Nomarchiaki Aftodioikisi Aitolokarnanias ym., 115 kohta) ja että lintudirektiivin liitteen I lajien suojelua koskevat mainitusta direktiivistä johtuvat velvoitteet ovat voimassa riippumatta siitä, onko kysymyksessä olevia lajeja mainittu Natura-alueen tietolomakkeella vai ei. Tämän vuoksi, ja kun otetaan huomioon, että merikotkan ja sääksen esiintyminen kysymyksessä olevalla Natura-alueella on Suora metro -kaavaehdotuksen luontovaikutusten arviointi -selvityksen (31.3.2017) perusteella ollut tiedossa Natura-arviointia tehtäessä, mainitut lajit olisi tullut huomioda Natura-arvioinnissa alueella esiintyvänä lajeina siitä huolimatta, että valtioneuvoston päätös Natura-alueiden tietojen tarkistuksista on annettu yleisesti tiedoksi vasta yleiskaavan hyväksymistä koskevan päätöksen tekemisen jälkeen.

Johtopäätökset ja lopputulos

Yleiskaavaan liittyvää Natura-arviointia ei edellä esitetyt, erityisesti kaavan toteuttamisesta aiheutuvien yhteisvaikutusten arviointiin liittyvät epävarmuustekijät huomioon ottaen voida kaikilta osin pitää riittävänä, eivätkä siinä esitetyt johtopäätökset merkittävien haitallisten vaikutusten toteutumatta jäämisestä kaikilta osin perustu sellaisiin unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettuihin täydellisiin, täsmällisiin ja lopullisiin päätelmiin, joilla voidaan hälventää kaikenlainen tieteellinen epäily asianomaisella suunnittelualueella suunniteltujen töiden vaikutuksista. Koska yleiskaavaratkaisun mahdollisia heikentäviä vaikutuksia erityisesti Natura-alueen suojelun perusteena oleviin lintulajeihin ja Natura-alueen linnustollisesti arvokkaaseen aluekokonaisuuteen ei ole riittävästi poissuljettu, on esitetyn selvityksen perusteella olemassa vaara, että yleiskaavassa Natura-alueen läheisyyteen osoitettu uusi maankäyttö ja kaavaratkaisun mahdollistama alueen asukasmäärän voimakas lisääntyminen yleiskaavaratkaisuun sisältyvistä lieventämistoimenpiteistä huolimatta merkittävästi heikentävät suojelun perusteena olevia luonnonarvoja Mustavuoren lehto ja Östersundomin lintuvedet Natura 2000 -alueella.

Tämän vuoksi ja kun muutoin otetaan huomioon edellä ilmenevät hallinto-oikeuden päätöksen perustelut ja hallinto-oikeuden soveltamat oikeusohjeet sekä korkeimmassa hallinto-oikeudessa esitetyt vaatimukset ja asiassa saatu selvitys, hallinto-oikeuden päätöksen lopputuloksen muuttamiseen ei ole perusteita.

Tätä kaikki asianomaiset noudattakoot.

Korkein hallinto-oikeus:

Mika Seppälä
oikeusneuvos

Tuomas Kuokkanen

Jaakko Autio
oikeusneuvos

Monica Gullans
oikeusneuvos

Juha Lavapuro (t)
oikeusneuvos

Petri Hellstén
Asian esittelijä, esittelijäneuvos

Jakelu

Päätös Östersundom-toimikunta, oikeudenkäyntimaksu 510 euroa
Jäljennös Helsingin hallinto-oikeus
Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus
Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piiri ry
Helsingin Seudun Lintutieteellinen Yhdistys –
Helsingforstraktens Ornitologiska Förening Tringa ry
[REDACTED]
[REDACTED]
[REDACTED]
Landbon omakotiyhdistys ry ym.
[REDACTED]
Ympäristöministeriö

29 §

Suunnitteluvarauksen laajennus Kivistön kaupunginosaan kortteleista 23192 ja 23913 sekä Beryllikadusta etelään / Arena 3.3 Oy

VD/4521/10.00.02.02/2019
HP/AK/AVP/GK/LS

Esitetään laajennettavaksi suunnitteluvarausta Vantaan kaupungin Kivistön kaupunginosaan Arena 3.3 Oy:lle tapahtuma-areenaa ja hotellia varten. Suunnitteluvarausta jatketaan 31.8.2023 saakka.

Vantaan kaupunginhallitus on antanut 17.6.2019 § 28 suunnitteluvarauksen Vantaan kaupungin Kivistön kaupunginosaan Arena 3.3 Oy:n tapahtuma-areenan, hotellin ja tarvittavien pysäköintijärjestelyjen suunnittelua ja tulevan rakentamisen valmistelua varten 31.8.2021 asti. Alue sijaitsee Hämeenlinnanväylän ja Vantaankoskentie välissä, ja se rajautuu pohjoisessa kehärataan ja etelässä asemakaavoittamattomaan metsäalueeseen. Alue on asemakaavoitettua rakentamatonta metsämaata, ja sen omistaa Vantaan kaupunki. Alueen koko on noin 2,36 hehtaaria.

Arena 3.3 Oy:llä on ollut tarkoitus rakentaa yksityisesti rahoitettu elämyksellinen uuden ajan tapahtuma-, viihde- ja urheiluareena. Areenassa paikalliset ja päivittäiset palvelut yhdistyvät kansalliseen ja kansainväliseen elämyksien tuottamiseen.

Arena 3.3 Oy on lähettänyt kaupungille kirjeen 3.11.2020 suunnitteluvarausalueen laajentamiseksi etelään Vantaankoskentie eteläisemmältä kiertoliittymältä lähtevälle kadulle asti. Vantaan kaupunki omistaa laajennusalueen. Hakijan mukaan nykyinen suunnitteluvaraus sellaisenaan ei pysty täyttämään toiminnallisia palveluja, jotta hakija pystyisi suunnittelemaan toimivan tapahtuma-areenan. Hakija haluaa mahdollistaa yleisön luontevan kulkemisen alueella ja myös toteuttaa selkeämmin tapahtumien raskaan liikenteen logistiikan Vantaankoskentie eteläisen kiertoliittymän kautta. Silloin lavarakenteet olisivat kentän tasossa, ja tämä helpottaisi rekkojen purkamista lavalle.

Arena 3.3 Oy on ilmoittanut edelleen, että Euroopan jalkapalloliitto UEFA määrää katsomoiden olevan neljällä eri suunnalla kenttään nähden kansainvälisissä UEFA:n alaisissa peleissä. Nykyinen varausalue ei mahdollista rakentaa katsomoita neljälle sivulle tontin kapeudesta johtuen. Laajennusalueen turvin hakija pystyisi toteuttamaan kaikki tarpeelliset muutokset ja rakentamaan toimivan kokonaisuuden.

Arena 3.3 Oy ilmoittaa hakemuksessaan, että yhtiön laaja (13 kpl) omistus pohja koostuu liiketoiminnan johdon ammattilaisista, joilla on kattava rakentamisen ja kiinteistökehityksen kokemus. Hakijalla on edellytykset toteuttaa hanke nopealla aikataululla. Hankkeen tavoite on kehittää Kivistöä yhteisöllisenä ja vireänä asuinalueena, luomalla puitteet laadukkaille palveluille. Hakemuksensa mukaan hakija omaa edellytykset toteuttaa hankkeen rahoitus kokonaisuudessaan. Tavoitteena on päästä rakentamaan vuonna 2022, jolloin hanke valmistuisi vuonna 2024.

Arena 3.3 Oy:n tapahtuma-areenan hanke on kehittynyt kahden vuoden aikana, kun toimijat ovat neuvotelleet mm. rahoittajien ja tapahtumajärjestäjien kanssa tapahtuma-areenan mm. luonteesta, kokoluokasta ja logistiikan järjestämisestä.

Raskas liikenne ja asiakkaiden henkilöautoliikenne on selkeintä ohjata Vantaankoskentie eteläisen liittymän kautta. Tällöin on mahdollista ohjata varsinkin tapahtumien päätyttyä ajoneuvoliikenne Vantaankoskentie etelään ja edelleen Kivistön liittymän kautta Hämeenlinnanväylälle niin, että joukkoliikenteellä kulkevat katsojat pääsevät helposti Vantaankoskentie yli Kivistön juna-asemalle ja linja-autoterminaalille. Myös konsertteja varten kalustoa toimittavan raskaan liikenteen on toimittava

sujuvasti niin tilaisuuksia rakennettaessa kuin purettaessa. Nyt esitetyllä järjestelyllä, kun varausta laajennetaan etelään, tarvittavat rakenteet voidaan ajaa samassa tasossa tapahtuma-areenalle, mikä luo yhden kilpailuedun tapahtumapaikkojen kilpaillessa keskenään vähistä suurista tapahtumista.

Tapahtuma-areenassa oli alun perin katsomorakenteet vain kolmella sivustalla. Tämä johtui aluevarauksen kapeudesta. Kun varsinaista tapahtuma-areenaa siirretään hieman etelämmäksi, voidaan katsomorakenteet sijoittaa kaikille neljälle sivustalle. Tapahtuma-areenan ja kehäradan välille tulisivat hotelli, ravintola ja tapahtuma-areenan aulapalvelut. Luonteva sisäänkäynti kehäradan aseman suunnalta on varausalueen koilliskulmasta.

Arena 3.3. Oy:n nykyisen varauksen ja Tikkurilantien välillä ei ole tällä hetkellä varauksia eikä mitään hankkeita vireillä. Arena 3.3 Oy:n hanke laajennusalueineen on yleiskaavan 2020 mukainen. Alue on asemakaavoittamatonta metsämaata. Laajennusalue ulottuu etelässä metsään, josta on löytynyt yksi liito-oravan papanapuu. Laajennusalueen eteläpuolelle suunnitellulta katualueelta on löytynyt 5-6 liito-oravan papanapuuta. Tämän vuoksi kaupunki hakee ELY-keskukselta luonnonsuojelulain (1096 / 1996) 49 §:n 3 momentin mukaista lupaa saada poiketa 49 § 1 momentissa tarkoitettua heikentämis- ja hävittämiskiellosta, joka koskee luontodirektiivin IV (a) tarkoittamien eläinlajien lisääntymis- ja levähdyspaikkoja.

Hanke edellyttää asemakaavaa ja asemakaavan muuttamista. Asemakaavassa voidaan määritellä, että tapahtuma-areenan ja rakennettavien toimitilojen tulee täyttää laadukkaan kaupunkikuvan vaatimukset. Hakija vastaa asemakaavamuutoksen vaatimista selvityksistä ja suunnitelmista. Kaupunki saa varausaikana luovuttaa varausaluetta myös muuhun väliaikaiseen toimintaan siihen asti, kunnes asemakaavan muutos on tullut voimaan. Asemakaavan muutoksen tultua voimaan Arena 3.3 Oy:ltä peritään varausmaksu, jonka vuotuinen korko on 2,5 % markkina-arvosta. Rakentamista ei kuitenkaan saa aloittaa ennen vuokrasopimuksen allekirjoitusta.

Arena 3.3 Oy:lle tontti on tarkoitus vuokrata. Tontin arvon hinnoitteluksi kaupunki tilaa arviokirjan tontin markkina-arvosta asemakaavan muutostyön aikana siinä vaiheessa, kun tilajakauma alkaa olla selvillä. Vuotuinen vuokra on 5 % markkina-arvosta. Kaupunki vaatii vakuudeksi yhden vuoden vuokran. Kaupunki edellyttää, että kaupunki maanomistajana hyväksyy hankkeen toteuttamissuunnitelmat ennen tontin vuokrausta.

Asemakaavoituksen ja sen jälkeen maanvuokrasopimuksen laadinnan takia suunnitteluvarausta esitetään jatkettavaksi kahdella vuodella.

Lopullisen päätöksen maan vuokraamisesta tekee kaupunginhallitus. Hallintosäännön 9 luvun 1 §:n 35 kohdan mukaan kaupunginhallitus päättää asemakaavoitetulla alueella sijaitsevien työpaikkatonttien myymisestä, kun kauppahinta ylittää kaksi miljoonaa euroa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 12

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) kaupunki jatkaa ja laajentaa Arena 3.3 Oy:n suunnitteluvarausta Arena 3.3 Oy:n esityksen mukaisesti Vantaan kaupungin Kivistön kaupunginosaan Arena 3.3 Oy:n tapahtuma-areenan, hotellin ja tarvittavien pysäköintijärjestelyjen suunnittelua ja tulevan rakentamisen valmistelua varten 31.8.2023 asti.

- b) kaupunki saa varausaikana luovuttaa varausaluetta myös muuhun väliaikaiseen toimintaan siihen asti, kunnes asemakaavan muutos on tullut voimaan.
- c) asemakaavan muutoksen tultua voimaan Arena 3.3 Oy:ltä peritään varausmaksu, jonka vuotuinen korko on 2,5 % markkina-arvosta.

Käsittely:

Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjääviyden vuoksi kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Vihreä ryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalausuman: "Vihreä ryhmä esittää, että tapahtuma-areenan suunnittelutyössä etsitään keinoja varmistamaan liito-oravien suojelua."

Kaupunginhallitus 24.5.2021 § 38

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) jatkaa ja laajentaa Arena 3.3 Oy:n suunnitteluvarausta Arena 3.3 Oy:n esityksen mukaisesti Vantaan kaupungin Kivistön kaupunginosaan Arena 3.3 Oy:n tapahtuma-areenan, hotellin ja tarvittavien pysäköintijärjestelyjen suunnittelua ja tulevan rakentamisen valmistelua varten 31.8.2023 asti.
- b) että kaupunki saa varausaikana luovuttaa varausaluetta myös muuhun väliaikaiseen toimintaan siihen asti, kunnes asemakaavan muutos on tullut voimaan.
- c) että asemakaavan muutoksen tultua voimaan Arena 3.3 Oy:ltä peritään varausmaksu, jonka vuotuinen korko on 2,5 % markkina-arvosta.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 29

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) jatkaa ja laajentaa Arena 3.3 Oy:n suunnitteluvarausta Arena 3.3 Oy:n esityksen mukaisesti Vantaan kaupungin Kivistön kaupunginosaan Arena 3.3 Oy:n tapahtuma-areenan, hotellin ja tarvittavien pysäköintijärjestelyjen suunnittelua ja tulevan rakentamisen valmistelua varten 31.8.2023 asti.
- b) että kaupunki saa varausaikana luovuttaa varausaluetta myös muuhun väliaikaiseen toimintaan siihen asti, kunnes asemakaavan muutos on tullut voimaan.
- c) että asemakaavan muutoksen tultua voimaan Arena 3.3 Oy:ltä peritään varausmaksu, jonka vuotuinen korko on 2,5 % markkina-arvosta.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- Hakemus 3.11.2020

- Hakemuksen liitekartta

Täytäntöönpano: kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

projektijohtaja Gilbert Koskela, puh 050 312 1915, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

3.11.2020

Arena 3.3 Oy
c/o AAtsto Ratiolex Oy
Vuorikatu 16 A
00100 HELSINKI

12 -11- 2020

SAAPUNUT

VD/4521/10.00.02.02/2019

Vantaan kaupunki
Maankäyttö, rakentaminen ja ympäristö
Kiinteistöt ja asuminen

HAKEMUS

Suunnitteluvarauksen tarkennusta varten karttaliitteen mukaisesti rajatulle alueelle.

Haemme suunnitteluvarauksen tarkennusta jo olemassa olevalle suunnitteluvaraukselle (kaupunginhallituksen päätös 17.6.2019 §28), kaupungin omistamalle maalle joka koskee korttelia 23192 tonttia 1.

Tontille on ollut tarkoitus rakentaa yksityisesti rahoitettu elämyksellinen uuden ajan tapahtuma-, viihde- ja urheiluarena. Arenassa yhdistyy paikalliset ja päivittäiset palvelut kansalliseen ja kansainväliseen elämyksien tuottamiseen.

Nykyinen suunnitteluvaraus sellaisenaan ei pysty täyttämään toiminnallisia palveluja jotta pystyisimme suunnittelemaan toimivan tapahtuma-arenan.

Haluaisimme mahdollistaa yleisön luentavan kulkemisen alueella. Haluaisimme myös toteuttaa selkeämmin tapahtumien raskaan liikenteen logistiikan eteläisen kiertoliittymän kautta. Silloin lavarekenteet olisivat kentän tasossa, ja tämä helpottaisi rekkojen purkamista lavalle. Stadionin ja Hotellin siirtyessä etelän suuntaan pystyisimme sijoittamaan luentavammin tavara ja asiakasliikennettä stadionin pohjoispäässä.

UEFA määrää katsomoiden olevan neljällä eri suunnalla kenttään nähden kansainvälisissä UEFA n alaisissa peleissä. Nykyinen tontti ei mahdollista rakentaa katsomoita neljälle sivulle, tontin kapeudesta johtuen.

Tontin Suunnitteluvarauksen tarkistaminen karttaliitteen mukaisesti laajentamalla etelään, pystyisimme toteuttamaan nämä kaikki tarpeelliset muutokset ja rakentamaan toimiva kokonaisuus. Arena 3.3 Oy:n laajassa (13 kpl) omistus pohja koostuu liiketoiminnan johdon ammattilaisista, joilla on kattava rakentamisen ja kiinteistökehityksen kokemus. Arena 3.3 Oy:llä on edellytykset toteuttaa hanke nopealla aikataululla. Hankkeen tavoite on kehittää Kivistöä yhteisöllisenä ja vireänä asuinalueena, luomalla puitteet laadukkaille palveluille.

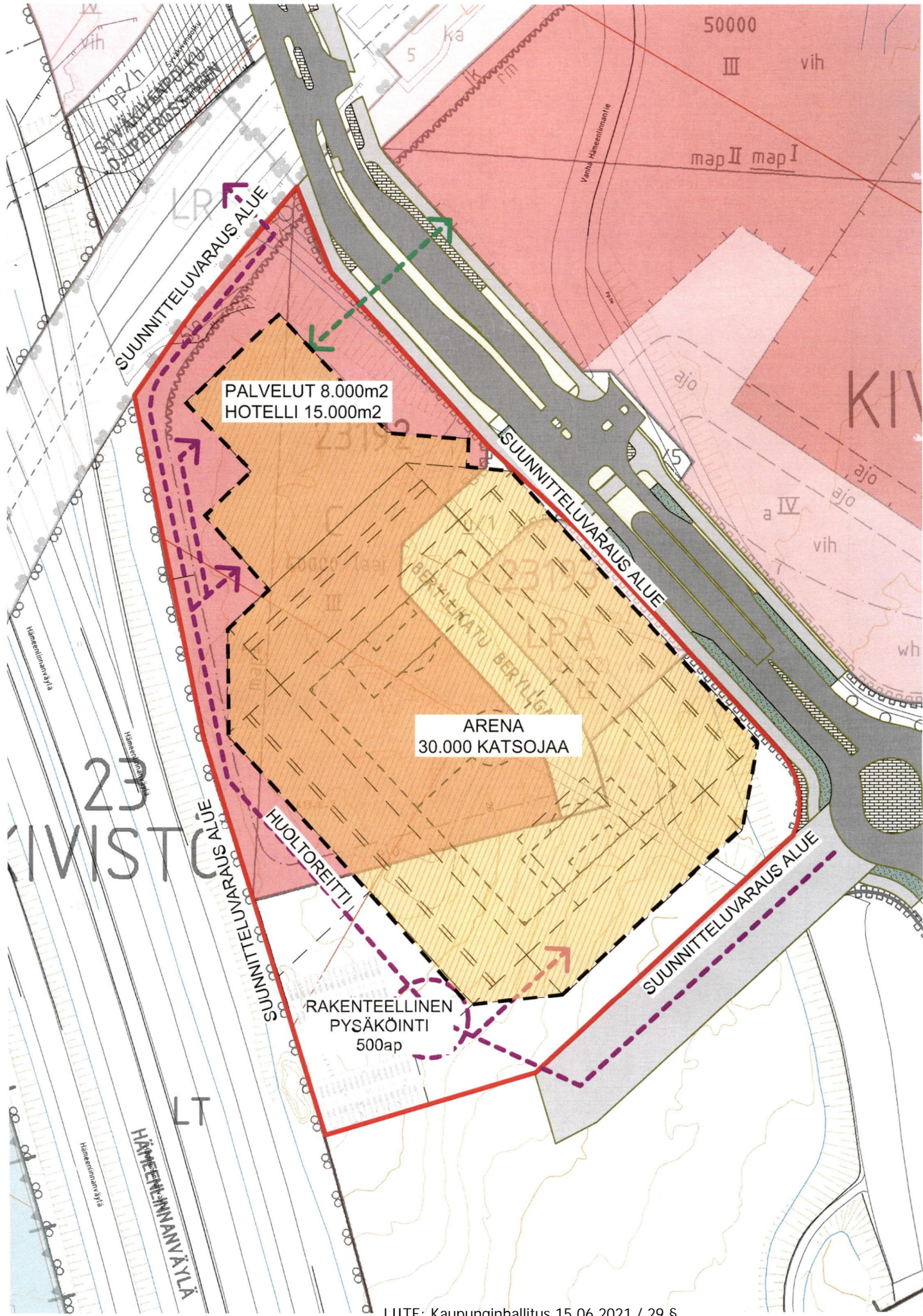
Arena 3.3 Oy omaa edellytykset toteuttaa hankkeen rahoitus kokonaisuudessaan.

Tavoitteena on päästä rakentamaan vuonna 2022, jolloin hanke valmistuisi vuonna 2024.

Vantaalla 03.11.2020
ARENA 3.3 Oy

Pasi Rätty
Hallituksen puheenjohtaja

LIITTEET Suunnitteluvarausalue, liite 1.

PALVELUT 8.000m2
HOTELLI 15.000m2

ARENA
30.000 KATSOJAA

RAKENTEELLINEN
PYSÄKÖINTI
500ap

23
KIVISTO

30 §

Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan myyminen Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle ja tontin 23132/12 myyminen Kivistön keskusta-asuminen 2-alueelta As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle / Skanska Talonrakennus Oy

VD/404/10.00.02.00/2019

HP/AK/MH/LS

Esitetään kaupunginhallitukselle Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekannan (tontin 23132/10) myymistä Asunto Oy Vantaan Pegasus- nimiselle yhtiölle vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja Kivistöstä tontin 23132/12 myymistä As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla.

Kivistön keskusta-asuminen 2 asemakaava nro 231300 on kuulutettu voimaan 19.11.2014.

Asemakaava-alueen (kortteleiden 23131 ja 23132) toteuttamisen takaamiseksi kaupunki, Skanska ja YIT allekirjoittivat 31.3.2014 yhteistoimintasopimuksen. Yhteistoimintasopimus on päättynyt 31.12.2019.

Skanska on vuodesta 2014 alkaen ostanut tontteja ja toteuttanut kohteita korttelissa 23132. Kaikki korttelin autopaidat on myös rakennettu Skanskan toimesta ja kustannuksella LPA-tontille toteutettuun pysäköintilaitokseen.

Korttelista 23132 on vielä toteuttamatta tontit 10 ja 12, johon Skanska on suunnitellut ja luvittanut vuoden 2018 aikana Asunto Oy Vantaan Vega niminen omistusasuntokohteen. Skanska toi kohteen ennakkomarkkinointiin alkuvuodesta 2019. Tuohon ajankohtaan ajoittui Kivistön alueella uudistuotannon huomattava ylitarjonta, mikä johti siihen, että hankkeelle ei ollut kysyntää eikä siten aloitusedellytyksiä. Skanska on 21.4.2020 kirjallisesti hakenut ja pyytänyt, että tontit 10 ja 12 varataan sen ostettaviksi 31.3.2014 päivätyn yhteistoimintasopimuksen mukaisin periaattein 31.12.2020 asti. Skanska on samalla lupautunut, että tonteille 10 ja 12 rakennettava hanke toteutetaan kohtuuhintaisena ja sen huoneistojen velaton keskimyyntihinta on enintään 4450 €/m².

Sopimuksen päättymiskohta on kuitenkin ristiriidassa sopimuksen tarkoituksen ja korttelin toteutusta koskevan kohdan 6.4 kanssa. Ao. kohdassa todetaan, että kaikkien korttelin kohteiden tulee olla rakenteilla 6 vuoden kuluttua kaavan lainvoimaistumisesta eli elokuuhun 2020 mennessä. Edelleen sopimuksessa todetaan, että mikäli rakentaminen viivästyy rakentajasta riippumattomasta syystä, pidennetään tuota kuuden vuoden määräaikaa viivästyksen vaatimalla ajalla. Osapuolten yksiselitteinen tarkoitus on ollut, että Skanska toteuttaa korttelin 23132 sopimuksessa kuvatuin periaattein.

Kaupungin kannalta on tarkoituksenmukaista jatkaa tonttivarausta Skanskalle (As. Oy Vantaan Vegalle) 31.12.2020 asti. Kaupunki ei kuitenkaan uusi vanhaa toteuttamissopimusta. Kuitenkin kaupunki voi sitoutua yhteistoimintasopimuksen mukaiseen tontin (501 €/k-m²) hinnoitteluun 31.12.2020 asti, jos Skanska sitoutuu hankkeessa hakemuksen mukaiseen huoneistojen velattomaan enimmäismyyntihintaan.

Enimmäismyyntihinta tullaan kirjaamaan myös kauppakirjaan ehdoksi. Ehdon rikkomisesta seuraa sopimussakko. Jos asuntojen myyntihinta ylittää sovitun hinnan, sopimussakkoa peritään

enimmäismyyntihinnan ylittävän osuuden verran. Asuntojen tulee olla julkisesti myynnissä. Toteuttajayhtiön työntekijöiden on mahdollista ostaa näitä asuntoja vain omaan asumiskäyttöön tai siinä tapauksessa, että julkisella myynnillä ei kaikkia asuntoja ole varattu.

Tonteilla 23132/10 ja 12 saa asuntojen kokonaismäärästä (kpl) yksiöitä olla enintään 30 % ja vähintään 30 % kokonaismäärästä (kpl) pitää olla kolmioita tai suurempia perheasuntoja siten, että vähintään 10% asuntojen kokonaismäärästä (kpl) on 4h+k/kk tai suurempia.

Jotta Skanskan ei tarvitse hakea uutta rakennuslupaa tonteille, kaupunki voi tässä tapauksessa katsoa tontit 10 ja 12 yhtenä kokonaisuutena. Tämä kuitenkin edellyttää, että se kohde, jossa on suurempia asuntoja (tontti 23132/12) tulee ostaa ensin, jos rakentaminen lähtee vaiheittain liikkeelle.

Skanska sitoutuu suorittamaan tontin 23132/12 osalta Kivistön aluemarkkinointikorvauksen. Korvaus määräytyy rakennusluvassa tontille osoitetun rakennusoikeuden mukaan siten, että korvauksena suoritetaan 2 €/k-m²+alv. Tämä markkinointimaksu ei sisälly tontin myyntihintaan. Korvaus tulee maksaa yhden kuukauden aikana kauppakirjan allekirjoittamisesta kaupungin erikseen lähettämää laskua vastaan.

Skanska sitoutuu liittymään alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään. Kaupunki on perustanut voittoa tavoittelemattoman erillisen putkijäteyhtiön, Kivistön Putkijäte Oy:n, joka vastaa jätehuoltoverkon suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Koska kaupunki on varaamassa Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekantaa, viedään asia kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9.luvun 1 §:n 19. kohdan mukaan säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä päättää kaupunginhallitus. Näin ollen kaupunginhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 12.5.2020 § 17

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että varataan As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle (Y: 2589309-5) Kivistöstä tontti 23132/12 ja Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) koko osakekanta omistusasuntotuotantoon.

Käsittely:

Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjäävyyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 1.6.2020 § 25

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään varata As. Oy Vantaan Vega -nimiselle yhtiölle (Y: 2589309-5) Kivistöstä tontti 23132/12 ja Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) koko osakekanta omistusasuntotuotantoon.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallituksen päätöksen jälkeen Skanska ennakkomarkkinoi As. Oy Vantaan Vega -nimistä kohdetta tuloksetta. Skanska ei saavuttanut kohteeseen tarpeeksi ennakkovaraajia 4 450 e/m² velattomalla keskimääräisellä myyntihinnalla. Skanskan näkemyksen mukaan edullisen hintatason pitäminen on edellytys sille, että kohde saadaan myytyä Kivistön nykyisessä markkinassa ja kysyntätilanteessa. Näin ollen asuntojen myyntihintarajoitteen poistaminen (ja siitä seuraava tontin hinnan korotus) ei tuota ratkaisua tilanteeseen. Skanska on pyytänyt, että kaupunki sallisi toisen kohteen toteuttaa vuokratilakohteena. Tällöin Skanska pystyisi toteuttamaan toisen tontin kohteen omistusasuntokohteena 4 450 €/m² keskimääräisellä velattomalla myyntihinnalla. Muutoin Skanska joutuisi luopumaan tonttivarauksista. Tällöin jo rakennetut autopaikat jäisivät Skanskan taseeseen.

Jos Skanska luopuisi tonteista, tulisi kaupungin hakea uusi toteuttaja tonteille. Uuden toteuttajan löytämiseen saattaisi pahimmassa tapauksessa kulua vuosia. Tähän vaikuttaa muun muassa se, että asemakaavaratkaisu on haasteellinen. Kaupungin kannalta on tarkoituksenmukaista saada korttelin viimeiset tontit rakenteille.

Tontti 23132/12

Skanska on pyytänyt, että tontti 23132/12 myytäisiin As. Oy Vantaan Vegalle (y-tunnus 2589309-5) vapaarahoitteiseen omistusasuntotuotantoon. Kohde toteutetaan kohtuuhintaisena. Huoneistojen velaton keskimyyntihinta on enintään 4450 €/m². Enimmäismyyntihinta tullaan kirjaamaan myös kauppakirjaan ehdoksi. Ehdon rikkomisesta seuraa sopimussakko. Jos asuntojen myyntihinta ylittää sovitun hinnan, sopimussakkoa peritään enimmäismyyntihinnan ylittävän osuuden verran. Asuntojen tulee olla julkisesti myynnissä. Toteuttajayhtiön työntekijöiden on mahdollista ostaa näitä asuntoja vain omaan asumiskäyttöön tai siinä tapauksessa, että julkisella myynnillä ei kaikkia asuntoja ole varattu. Kohteeseen tulee 29 asuntoa. Rakentaminen on tarkoitus alkaa kesällä 2021.

Tontti 23132/12 on asemakaavassa osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK ja sen asemakaavan mukainen rakennusoikeus on 2 350 k-m². Tontti myydään aiemmin sovitulla yksikköhinnalla 501 €/k-m². Näin ollen tontin 23132/12 kauppahinnaksi tulee 2350 k-m² x 501 €/k-m² = 1 177 350 euroa.

Kaupungilla on oikeus periä tontista lisäkauppahintaa (501 e/k-m²), mikäli tontille toteutettava rakennusoikeus (asuinrakennusoikeuteen laskettava ala) ylittää kauppahinnan perusteena käytetyn asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden määrän. Ostaja on mahdollisen lisäkauppahinnan määrittämistä varten velvollinen viipymättä rakennusluvan tultua lainvoimaiseksi esittämään kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikölle selvityksen lainvoimaisesta rakennusluvasta ilmenevistä käytetyistä rakennusoikeuden kerrosneliömetrimääristä sekä mahdollisesti määräytyvästä tontin

lisäkauppahinnasta. Kaupungin oikeus lisäkauppahintaan on voimassa viisi (5) vuotta siitä alkaen, kun rakennuslupa tontille on myönnetty.

Tontti 23132/10 / Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekanta

Skanska on pyytänyt, että Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekanta (yhtiö omistaa tontin 23132/10) myytäisiin As. Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteiseen vuokra-asuntotuotantoon. Asunto Oy Vantaan Pegasus (y-tunnus 2795730-4) nimenmuutoksesta on tehty kaupparekisteriin muutosilmoitus 19.4.2021 (ent. As Oy Vantaan Tikkurilantie 137). Asuntoja kohteeseen tulee 47 ja rakentaminen alkaa kesällä 2021.

Tontti 23132/10 on asemakaavassa osoitettu asuinkerrostalojen korttelialueeksi AK ja sen asemakaavan mukainen rakennusoikeus on 2 350 k-m². Tontti myydään aiemmin sovitulla yksikköhinnalla 550 €/k-m². Näin ollen tontin 23132/10 kauppahinnaksi tulee 2350 k-m² x 550 €/k-m² = 1 292 500 euroa. Kauppahintaan lisätään myös yhtiön rahavarat.

Kaupungilla on oikeus periä tontista lisäkauppahintaa (550 e/k-m²), mikäli tontille toteutettava rakennusoikeus (asuinrakennusoikeuteen laskettava ala) ylittää kauppahinnan perusteena käytetyn asemakaavan mukaisen rakennusoikeuden määrän. Ostaja on mahdollisen lisäkauppahinnan määrittämistä varten velvollinen viipymättä rakennusluvasta tultua lainvoimaiseksi esittämään kiinteistöhallinta ja asuminen -yksikölle selvityksen lainvoimaisesta rakennusluvasta ilmenevistä käytetyistä rakennusoikeuden kerrosneliömetrimäärästä sekä mahdollisesti määräytyvästä tontin lisäkauppahinnasta. Kaupungin oikeus lisäkauppahintaan on voimassa viisi (5) vuotta siitä alkaen, kun rakennuslupa tontille on myönnetty.

Huoneistotyyppijakauma

Tonteilla 23132/10 ja 12 saa asuntojen kokonaismäärästä (kpl) yksiöitä olla enintään 30 % ja vähintään 30 % kokonaismäärästä (kpl) pitää olla kolmioita tai suurempia perheasuntoja siten, että vähintään 10 % asuntojen kokonaismäärästä (kpl) on 4h+k/kk tai suurempia.

Jotta Skanskan ei tarvitse hakea uutta rakennuslupaa tonteille, kaupunki voi tässä tapauksessa katsoa tontit 10 ja 12 yhtenä kokonaisuutena. Tämä kuitenkin edellyttää, että se kohde, jossa on suurempia asuntoja (tontti 23132/12) tulee ostaa ensin, jos rakentaminen lähtee vaiheittain liikkeelle.

Aluemarkkinointikorvaus

Toteuttaja sitoutuu suorittamaan tonttien osalta Kivistön aluemarkkinointikorvauksen. Korvaus määräytyy rakennusluvassa tontille osoitetun rakennusoikeuden mukaan siten, että korvauksena suoritetaan 2 €/k-m²+alv. Tämä markkinointimaksu ei sisälly tontin myyntihintaan. Korvaus tulee maksaa yhden kuukauden aikana kauppakirjan allekirjoittamisesta kaupungin erikseen lähettämää laskua vastaan.

Putkikeräysjärjestelmä

Skanska sitoutuu liittymään alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään. Kaupunki on perustanut voittoa tavoittelemattoman erillisen putkijäteyhtiön, Kivistön Putkijäte Oy:n, joka vastaa jätehuoltoverkon suunnittelusta ja rakennuttamisesta.

Mikäli tämän päätöksen perusteella tehtävää kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä, raukeaa tämä päätös.

Koska kaupunki on myymässä Asunto Oy Vantaan Elviiran osakekantaa, viedään asia kaupunginhallituksen päätettäväksi.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9.luvun 1 §:n 19. kohdan mukaan säätiön perustamisesta ja jäsenyydestä, yksityisoikeudellisen yhteisön perustamisesta ja purkamisesta sekä osakkeiden ja osuuksien ostamisesta, myymisestä, vaihtamisesta ja merkitsemisestä päättää kaupunginhallitus. Näin ollen kaupunginhallitus on toimivaltainen päättämään asiasta.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 13

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) myydään Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
- b) myydään As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm²
- c) päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä

Käsittely:

Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjäävyyden vuoksi kokoushuoneesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 24.5.2021 § 36

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
- b) myydä As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien

luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm²

- c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 30

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat.
- b) myydä As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimiselle yhtiölle Kivistön korttelin 23132 tontti 12 vapaarahoitteisen omistusasuntotuotantona toteutettavaksi 1 177 350 euron kauppahinnalla kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja edellyttäen, että tontille rakennettavien myytävien asuntojen velaton keskineliöhinta saa olla maksimissaan 4450 €/asm²
- c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Käsittely:

Kaupunginhallituksen jäsen Sakari Rokkanen esitti jäsen Lauri Kairan kannattamana, että päätösesityksen kohta b) palautettaisiin uudelleen valmisteluun seuraavasti:

”Esitämme päätösesityksen kohtaa b) palautettavaksi uudelleen valmisteluun. Esitämme, että tontin luovutuksesta poistetaan jälleenmyyntihinnan sääntely ja Skanskan kanssa neuvotellaan tontin luovutushinta vastaamaan käypää hintaa.”

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan pohjaesitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen jäsen Sakari Rokkasen muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 5 jaa-ääntä (Tahvanainen, Abdi, Kaukola, Puoskari, Karinen), 8 ei-ääntä (Multala, Norrena, Jääskeläinen, Kaira, Niikko, Orpana, Kuusela, Rokkanen), joten puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hyväksytyksi.

Päätös:

Päätettiin

- a) myydä Asunto Oy Vantaan Elviiran (Y: 2753270-1) osakekanta Asunto Oy Vantaan Pegasus -nimiselle yhtiölle (y-tunnus 2795730-4) vapaarahoitteisena vuokra-asuntotuotantona toteutettavaksi 1 292 500 euron kauppahinnalla ja kaupunginhallituksen päättämin luovutushetkellä voimassa olevin asuntotonttien luovutusehdoin ja kauppahintaan lisätään yhtiön rahavarat,
- b) palauttaa valmisteluun As. Oy Vantaan Vega (y-tunnus 2589309-5) -nimisen yhtiön Kivistön korttelin 23132 tontin 12 myynti vapaarahoitteisena omistusasuntotuotantona toteutettavaksi, ja

- c) että päätös raukeaa, mikäli tämän päätöksen perusteella tehtäviä kauppakirjoja ei ole allekirjoitettu 31.8.2021 mennessä.

Liitteet:

- Kartta tontista 23132/10 myynti
- Kartta tontista 23132/12 myynti
- johtokartta tontista 23132/10 myynti
- johtokartta tontista 23132/12 myynti

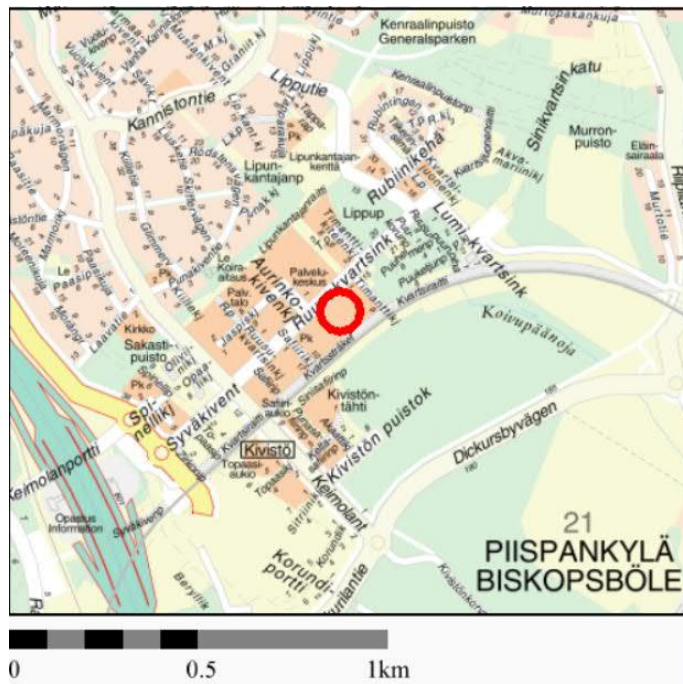
Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Marja Hannikainen, puh. 043 825 5177, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

KOHTEEN SIJAINTI

TONTIN MYYNTI /
Asunto Oy Vantaan Pegasus

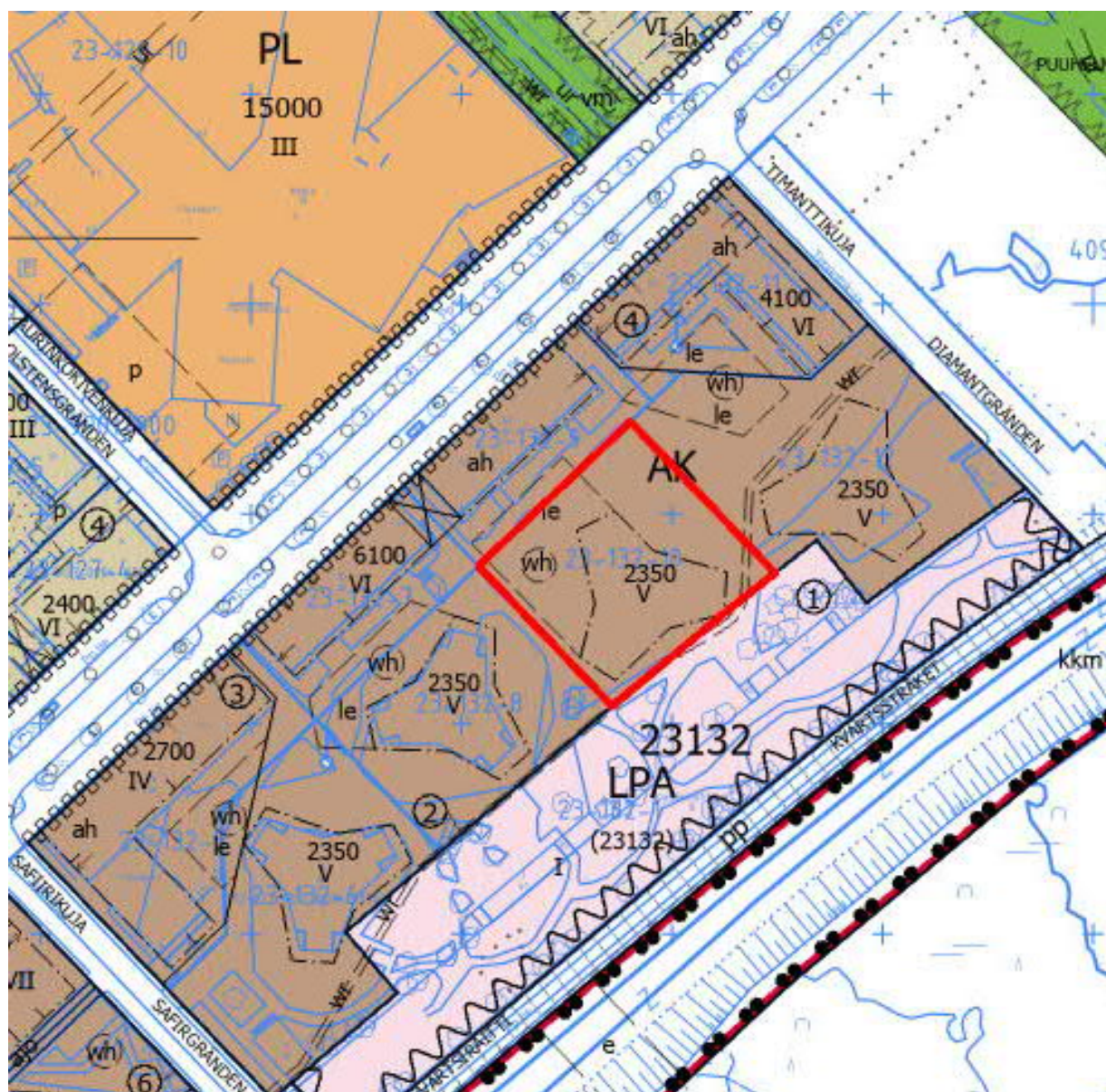
Kaupunginosa: Kivistö (23)

Kortteli: 23132

Tontti: 10

Pinta-ala 2385 m²

Rakennusoikeus 2350 k-m²

KOHTEEN SIJAINTI

TONTIN MYYNTI /
Asunto Oy Vantaan Vega

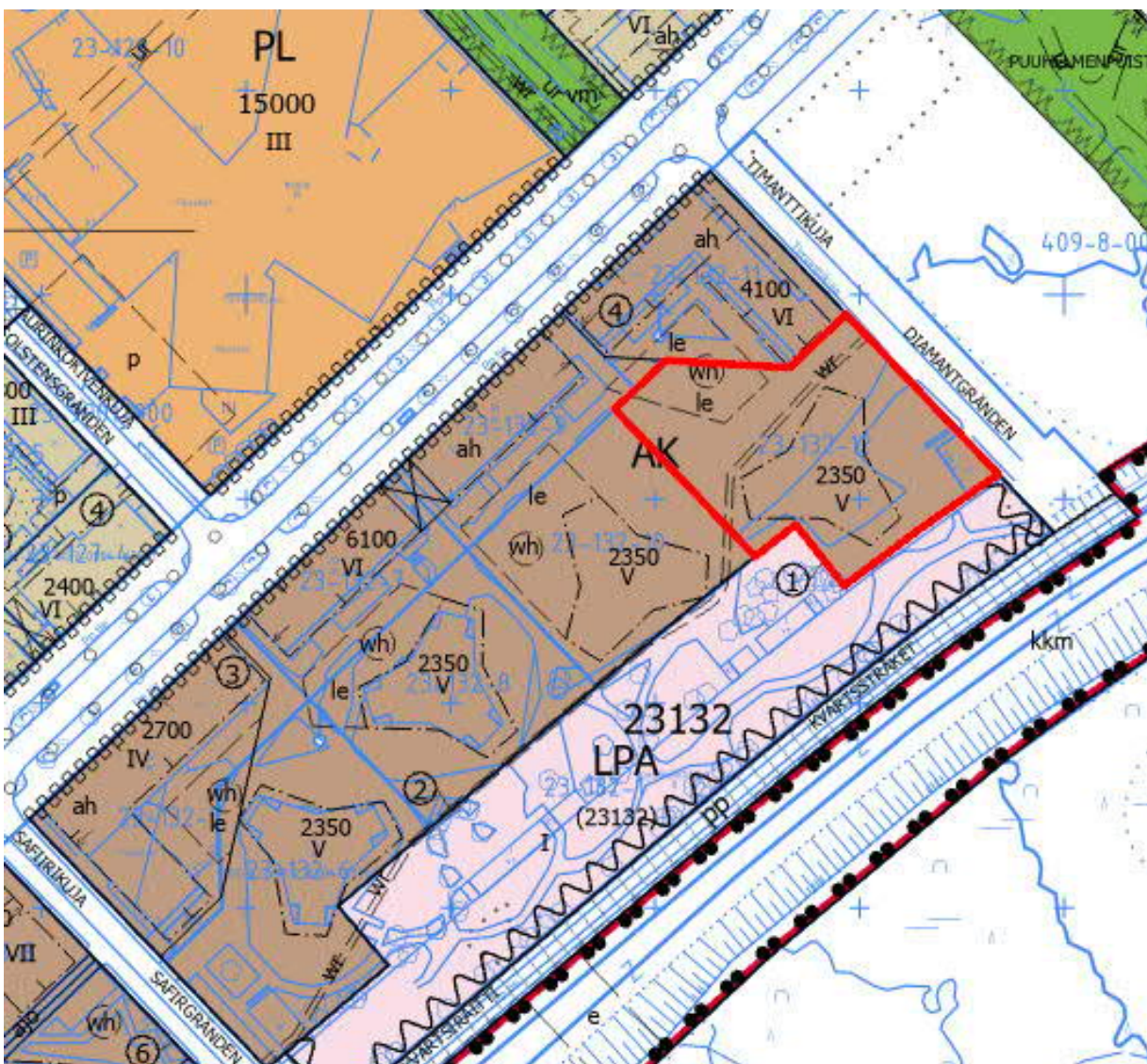
Kaupunginosa: Kivistö (23)

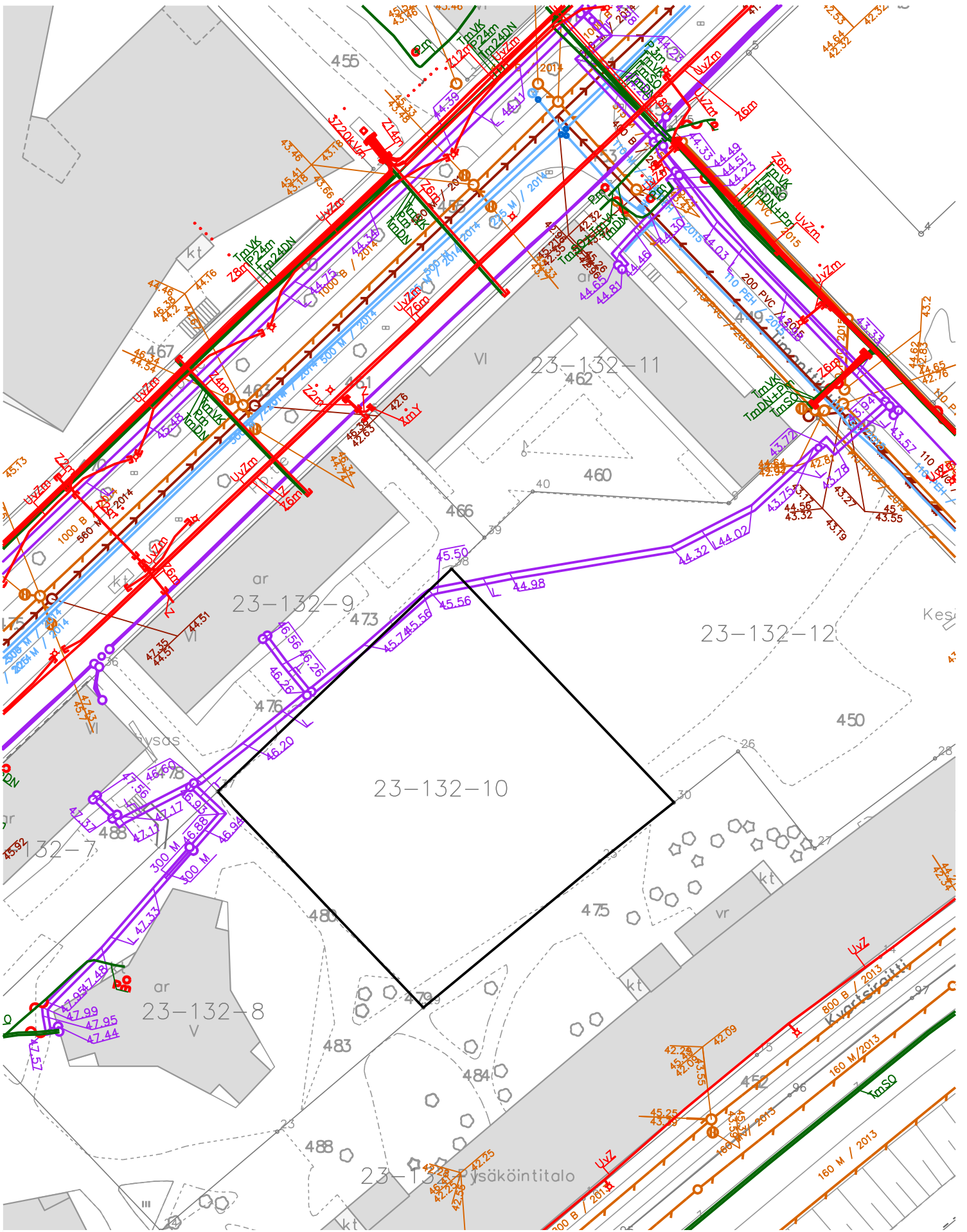
Kortteli: 23132

Tontti: 12

Pinta-ala 3240 m²

Rakennusoikeus 2350 k-m²

Vantaan kaupunki
copyright

KIHA
tulosteen laatija

22.4.2021
päiväys

Johtokartta

Johtokarttaa ylläpidetään katujen ja muiden yleisten alueiden maanalaisista johdoista. Kiinteistöjen alueella olevista johdoista tiedot ovat puutteellisia. Toimenpidealueen rajauksen ylitys edellyttää uutta sijaintiselvitystä.

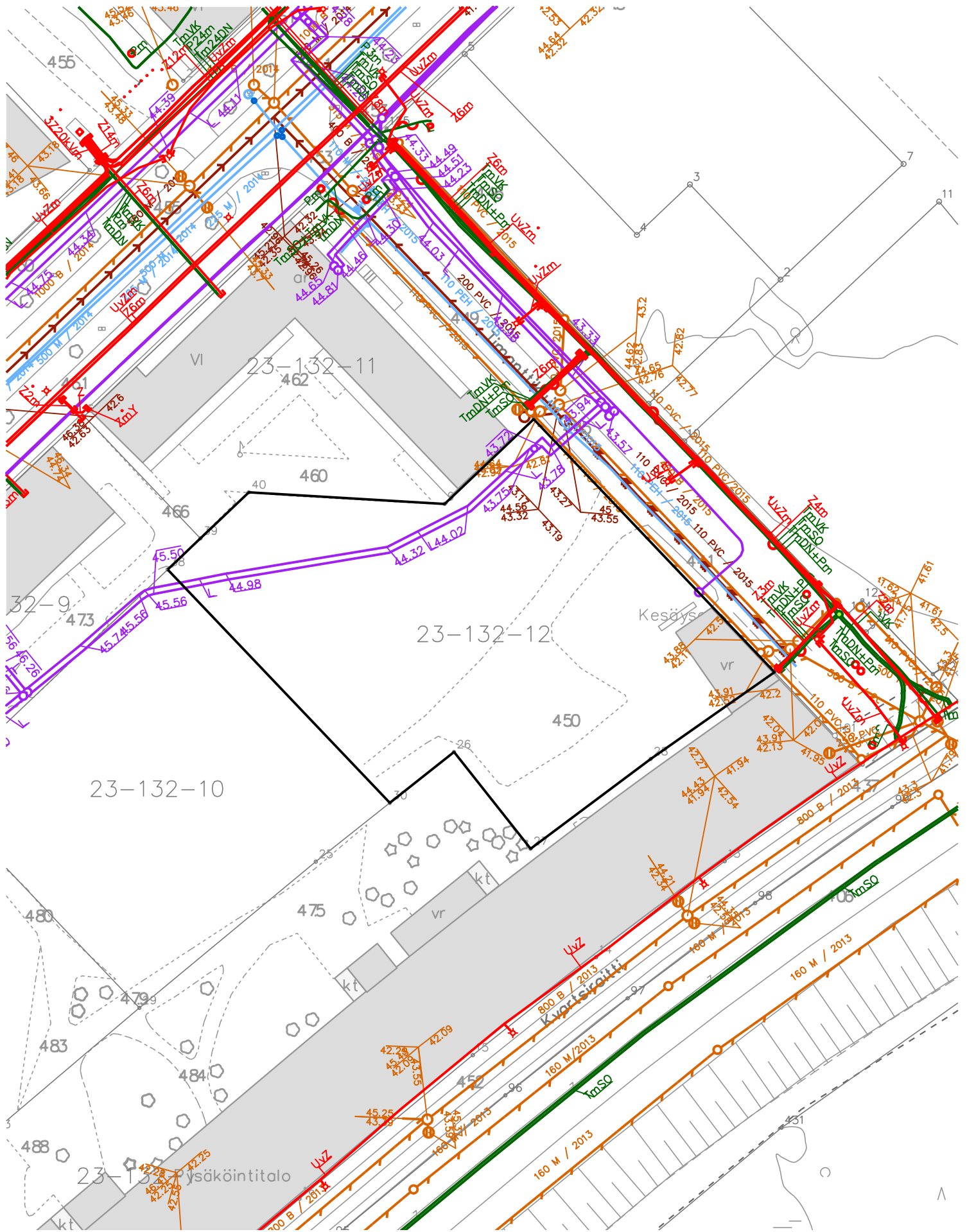
0 15 75 m

LIITE: Kaupunginhallitus 15.06.2021 / 30 §

ETRS-GK25
tasokoordinaattijärjestelmä

N2000
korkeusjärjestelmä

1:750
mittakaava

Vantaan kaupunki
copyright

KIHA
tulosteen laatija

22.4.2021
päiväys

Johtokartta

Johtokarttaa ylläpidetään katujen ja muiden yleisten alueiden maanalaisista johdoista. Kiinteistöjen alueella olevista johdoista tiedot ovat puutteellisia. Toimenpidealueen rajauksen ylitys edellyttää uutta sijaintiselvitystä.

0 15 75 m

ETRS-GK25
tasokoordinaattijärjestelmä

N2000
korkeusjärjestelmä

1:750
mittakaava

31 §

Asuntorakentamista palvelevien pysäköintitonttien ja maanalaisten alueiden yleisten luovutusperiaatteiden, luovutushintojen ja luovutusehtojen hyväksyminen

VD/7653/10.00.02.02/2020
HP/AK/ThE/MH/JL/LS

Asuntorakentamista palveleville maanalaisille alueille ja pysäköintitonteille (mm. LPA- ja AH-tontit) on laadittu erilliset luovutusperiaatteet, luovutushinnat ja luovutusehdot, jotka olisivat toistaiseksi voimassa. Esitetään, että asuntorakentamista palvelevat pysäköintitontit (mm. LPA- ja AH-tontit) ja maanalaiset alueet luovutetaan pääasiallisesti vuokraamalla, jolloin pysäköinnin hallinta sekä pysäköintialueiden pitkän tähtäimen kehittäminen pysäköintitarpeiden muuttuessa pysyy kaupungin ohjauksessa nykyistä paremmin. Lisäksi tonteista saadaan kaupungille tasaista ja hyvin ennustettavissa olevaa lisätuloa.

Asuintonttien pysäköinnin velvoiteautopaikat voivat sijaita yhtiön hallitsemalla tontilla tai pysäköintilaitoksessa maan päällä tai maan alla. Vantaalla on tullut tarve määrittää pysäköintitonttien luovutusperiaatteet, luovutushinnat ja luovutusehdot liittyen uusiin asemakaavoihin erityisesti keskusta-alueilla, koska Vantaalla uudisrakentamisessa kohteiden pysäköinti on keskittynyt ja tulee keskittymään entistä enemmän yhteisille pysäköintitonteille tai kortteleiden yhteisiin maanalaisiin tai maanpäällisiin pysäköintilaitoksiin.

Tekninen lautakunnassa 4.11.2020 § 5 on käsitelty pysäköinnin kehittämisestä Vantaalla vuosina 2020-2025. Esityksessä oli käsitelty yleisellä tasolla autojen pysäköinnin mitoitusohjetta, yleisen pysäköinnin periaatteita, maksullista pysäköintiä, pysäköinnin valvontaa, yhteiskäyttöautojen ja sähköautojen pysäköintiä, autojen liityntäpysäköintiä, huolto- ja jakeluliikenteen sekä raskaan liikenteen pysäköintiä, kaupungin omistamaa pysäköintiyhtiötä, pyöräpysäköintiä ja pysäköinnin tulevaisuudesta Vantaalla. Esitys päätettiin yksimielisesti palauttaa uudelleen valmisteltavaksi. Edellä mainittu esitys ei liity nyt esitettävään esitykseen. Tässä esityksessä käsitellään asuintonttien pysäköinnin velvoiteautopaikkojen pysäköintitontteja.

Aiemmin asuintonttien pysäköinnin velvoiteautopaikat sijoituivat monesti yhtiön hallitsemalle tontille, mutta kaupungin tiivistyessä ja tonttitehokkuuksien kasvaessa tonttikohtaista pysäköintiratkaisua ei ole usein mahdollista asemakaavassa suunnitella. Suunnitteluun on täytynyt lähteä hakemaan ratkaisua korttelin tai kortteleiden yhteisiltä pysäköintitonteilta (LPA-alueet), kadunvarsilta, muilta tonteilta tai korttelin yhteisistä pysäköintilaitoksista.

Vantaan kaupunki on viime vuosina luovuttanut asuintontteihin liittyvät pysäköintitontit pääsääntöisesti korvauksetta rakennuttajille asuintonttien luovutuksen yhteydessä. Pysäköintitontin arvon on ajateltu sisältyvän asuintonttien hintaan. Menettelyä on syytä selkeyttää ja jatkossa pysäköintitontit on tarkoituksena vuokrata käypään hintaan. Tämän tueksi Kiinteistöhallinta ja asuminen -palveluyksikkö teetti pysäköintitonttien hinnoittelukäytännöistä kyselyn Espoon, Helsingin, Jyväskylän, Tampereen ja Turun kaupungeille. Kyselyn tarkoituksena oli saada selville eri kaupunkien käytännöt. Kyselystä kävi selkeästi ilmi, että pysäköintiin liittyvät maa-alueet luovutetaan vuokraamalla ja vuokra-aika on pääsääntöisesti sama kuin asuintontteilla. Maanvuokran suuruus oli kaikissa kaupungeissa määritelty vuokrattavilla alueilla euroina neliometriä kohden. Jossain kaupungeissa oli jo mietitty myös rakennusoikeuden määrään (kerrosneliometri) pohjautuvaa hinnoittelua, jos asemakaavassa on määritelty pysäköintilaitoksen rakennusoikeus. Pääsääntöisesti vuokran suuruuteen vaikutti vuokrattavan alueen pinta-ala. Joissain kaupungeissa oli jo otettu hinnoittelussa huomioon myös sijainti yhdyskuntarakenteessa (vyöhykehinnottelu). Lisäksi Kiinteistöhallinta ja asuminen on tilannut

ulkopuolisen arvioinnin erityyppisten pysäköintialueiden käyvästä arvosta Vantaan asemakaavoitetuilla alueilla. Kuntalain 130 §:n mukaan kaupunki voi luovuttaa kiinteistöjä yrityksille ainoastaan tarjouskilpailulla tai puolueettoman arvioijan on arvioitava kiinteistön markkina-arvo tai markkinaperusteinen vuokrataso.

Kiinteistöhallinta ja asuminen esittää, että asuntorakentamista palveleville pysäköintitonteille (mm. LPA- ja AH-tontit) sekä maanalaisille alueille tehdään liitteenä olevat luovutusperiaatteet, luovutushinnat ja luovutusehdot, jotka olisivat toistaiseksi voimassa. Samalla esitetään, että asuntorakentamista palvelevat pysäköintitontit (mm. LPA- ja AH-tontit) ja maanalaiset alueet luovutetaan pääasiallisesti vuokraamalla. Erityistapauksissa voidaan maanpäällinen alue myös myydä. Tontinluovutustavaksi valitaan tapauskohtaisesti kaupungin kannalta paras vaihtoehto.

Pysäköintitonteista saatavat vuokra- tai myyntitulot ovat korvausta siitä, että maapohja on poissa muusta maankäytöstä. Vuokraamalla pysäköintitonteista saadaan kaupungille tasaista ja hyvin ennustettavissa olevaa tuloa ja rakentajien ei tarvitse sitoa pääomaa tontteihin. Johdonmukaisella vuokraamisella vuosittaisista vuokratuotoista on saatavissa tasaisesti kasvava tulolähde, joka ohittaa maanmyyntitulojen määrän. Vuokraamalla kaupunki myös varmistaa, että tontin käyttö vastaa vuokrasopimuksen mukaista käyttötarkoitusta ja kaupunki maanomistajana pystyy vaikuttamaan ja hyötymään tontin mahdollisesta kehittämisestä pidemmänkin ajan päästä. Yksityisautoilu, pysäköintitarve ja pysäköinnin suunnitteluratkaisut voivat vuosikymmenten aikana muuttua paljon, jolloin pysäköintitontteja voi olla mahdollista ottaa myös muuhun käyttöön.

Asuntorakentamista palvelevat pysäköintitontit ja maanalaiset alueet t (mm. LPA- ja AH-tontit) esitetään luovutettavan vuokraamalla käypään hintaan ja vuokra-ajaksi esitetään pääsääntöisesti 40 vuotta. Vuosivuokra sidotaan elinkustannusindeksiin ja vuokraa tarkistetaan käyvän hinnan mukaiseksi puolessa välissä vuokratuottoa. Säänneltyyn tuotantoon tarkoitettut pysäköintitontit vuokrataan Asumisen rahoitus- ja kehittämiskeskuksen (ARA) hyväksymien periaatteiden mukaisesti.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 11

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että luovutettaessa asuntorakentamista palvelevia pysäköintitontteja ja maanalaisia alueita (mm. LPA- ja AH-tontit), noudatetaan liitteessä 1 mainittuja yleisiä luovutusperiaatteita, luovutusehtoja ja luovutushintoja.

Käsittely:

Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Vesa Pajula esitti, että asia jätetään pöydälle. Jäsen Stefan Åstrand ja varapuheenjohtaja Paula Lehmuskallio kannattivat esitystä.

Päätös:

Päätettiin jättää asia yksimielisesti pöydälle kaupunkisuunnittelulautakunnan seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 16

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että luovutettaessa asuntorakentamista palvelevia pysäköintitontteja ja maanalaisia alueita (mm. LPA- ja AH-tontit), noudatetaan liitteessä 1 mainittuja yleisiä luovutusperiaatteita, luovutusehtoja ja luovutushintoja.

Käsittely:

Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Vesa Pajula teki seuraavan palautusesityksen: ”Esitän asiaa palautettavaksi. Vantaan kilpailukyvyn kannalta on haastavaa toimia suunnannäyttäjänä koko pääkaupunkiseudulle pysäköintitonttien muuttamiseksi kokonaan vuokratonteiksi. Uskon, että se saattaisi olla Vantaan kiinnostavuuden kannalta huono ratkaisu. Siksi esitän palautusta ohjeistuksella, että pakottava määräys, että tontit aina vuokrataan ja vain poikkeustapauksissa myydään, muutettaisiin siten, että molemmat ovat mahdollisia. Lisäksi esitän, että vuokraustilanteessa annetaan optio 10 vuoden vuokrasopimuksen jatkamiseksi ilman kaupungin mahdollisuutta yllättäen purkaa sopimus.” Varapuheenjohtaja Paula Lehmuskallio kannatti esitystä.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsenet Tarja Eklund ja Hanna Valtanen kannattivat asian käsittelyn jatkamista.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu palautusesitys, josta joudutaan äänestämään. Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat asian palauttamista valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 9 jaa-ääntä (Eklund, Forsberg, Merelä, Romppainen, Räsänen, Silvennoinen-Hiisku, Valtanen, Vanhanen, Ala-Kapee) ja 7 ei-ääntä (Josefsson, Kivimäki, Kärki, Lehmuskallio, Lind, Pajula, Åstrand). Puheenjohtaja totesi palautusesityksen tulleen hylätyksi. Asian käsittelyä jatkettiin.

Päätös:

Hyväksyttiin kiinteistöjohtajan esitys.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 31

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään, että luovutettaessa asuntorakentamista palvelevia pysäköintitontteja ja maanalaisia alueita (mm. LPA- ja AH-tontit), noudatetaan liitteessä 1 mainittuja yleisiä luovutusperiaatteita, luovutusehtoja ja luovutushintoja.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Asuntorakentamista palvelevien pysäköintitonttien ja maanalaisten alueiden luovutusperiaatteet, luovutusehdot ja luovutushinnat

Täytäntöönpano: Kiinteistöt ja tilat

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Marja Hannikainen, puh. 043 825 5177, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
maankäyttöinsinööri Juho Lumme, puh 043 8269117, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Asuntorakentamista palvelevien pysäköintitonttien ja maanalaisten alueiden yleiset luovutusperiaatteet, luovutushinnat ja luovutusehdot - toistaiseksi voimassa

Pysäköintitonteilla tarkoitetaan tässä liitteessä asuntorakentamista palvelevia maanalaisia alueita (mukaan lukien ajoyhteydet, ajotunnelit, rampit, yms.) ja maanpäällisiä autopaikoitusalueita (mm. LPA- ja AH-tontit). Asuntorakentamiseen voi sisältyä myös liike- ja toimistorakentamista, joiden autopaiikat ovat myös näillä pysäköintitonteilla. Maanalaiset alueet voivat myös ulottua kaupungin yleisten alueiden alle.

1. LUOVUTUSPERIAATTEET

Pysäköintitontit luovutetaan vuokraamalla. Erityistapauksissa pysäköintitontti voidaan myös myydä. Pysäköintitontit luovutetaan pääsääntöisesti asuintonttien luovuttamisen yhteydessä määräosin autopaikkatarpeen suhteessa.

2. LUOVUTUSEHDOT VUOKRATTAESSA

Vuokramaksu

Pysäköintitontit vuokrataan käyväällä hinnalla.

Vuokramaksu sidotaan elinkustannusindeksiin indeksilain sallimalla tavalla. Vuokraa ei alenneta, jos indeksin pisteluku laskee. Tontin vuokramaksu tarkistetaan puoleessa välissä sopimuskautta ja vuokramaksu korotetaan käyvän vuokrahinnan suuruiseksi, mikäli vuokrataso on jäänyt jälkeen käyvästä vuokratasosta.

Kaupungilla on oikeus tarkistaa vuokra vastaamaan käypää vuokratasoa vuokra-alueen käyttötarkoituksessa, kaavamääräyksissä, rakennusoikeudessa tai muussa sellaisessa seikassa tapahtuvien muutosten johdosta.

Vuokra-aika

Vuokrattavien tonttien vuokra-aika on 40 vuotta.

Kiinnitykset

Kaupunki hakee vuokralaisen kustannuksella parhaalle etusijalle vahvistettavan riittävän suuruisen kiinnityksen vuokraoikeuteen ja vuokralaiselle kuuluviin rakennuksiin.

Vuokralainen luovuttaa kiinnitystä koskevan panttikirjan kaupungille vuokrasopimuksen velvoitteiden täyttämisen vakuudeksi.

Jos vuokralainen ei noudata vuokrasopimukseen perustuvia velvoitteitaan, kaupungilla on oikeus vuokralaista enempää kuulematta voimassa olevan lain mukaisesti hakea pantin nojalla saatavansa parhaaksi katsomallaan tavalla.

Vuokralaisen antamat panttaussitoumukset kattavat myös pantin tuoton.

Lohkominen

Tontit pyritään luovuttamaan kiinteistörekisteriin merkittyinä itsenäisinä kiinteistöinä.

Sopimussakko

Sopimusvelvoitteiden turvaamiseksi kirjataan vuokrasopimukseen sopimussakkolauseke. Mikäli tontinsaaja rikkoo vuokrasopimuksen mukaisia velvoitteitaan, sopimussakko on tontin vuosivuokran 20-kertainen määrä.

Siirto-oikeus ja alivuokraus

Vuokralaisella on oikeus kaupunkia enempää kuulematta siirtää vuokraoikeus kolmannelle.

Vuokra-alueella olevien rakennusten omistusoikeutta ei saa luovuttaa vuokraoikeudesta erillään eikä vuokra-alueella tai sen osaa saa luovuttaa toisen käytettäväksi.

Hoitovelvollisuus

Vuokralainen on velvollinen pitämään vuokra-alueen ja sen rakennukset ja muut rakenteet hyvässä kunnossa sekä noudattamaan niiden hoidosta annettuja määräyksiä.

Vuokralainen on vastuussa vuokra-alueella olevista puista ja kaataa huonokuntoiset ja vaaralliset puut omalla kustannuksellaan.

Katselmukset

Kaupungilla on oikeus toimittaa vuokra-alueella katselmuksia sen selvittämiseksi, ovatko vuokra-alue ja sillä sijaitsevat rakennukset sopimuksen mukaisessa kunnossa ja noudatetaanko vuokrasopimuksen määräyksiä myös muutoin.

Kunnallistekniikan korvaaminen

Vuokralainen tekee sähkö-, vesi- ja viemäri- sekä muut tarvittavat liittymäsopimukset sekä vastaa liittymis- ja käyttömaksuista. Mikäli kaupunki ei ole rakennuttanut vesihuollon tonttiliittymiä tontille, tulee vuokralaisen omalla kustannuksellaan rakentaa tarvittavat johdot liittymiskohtaan asti. Mikäli kaupunki on rakentanut kunnallisteknisiä johtoja tontille, vuokralainen sitoutuu suorittamaan korvauksena johtojen rakentamisesta ja tarveaineista HSY:n palveluhinnaston mukaisen korvauksen.

Yhdyskuntatekniset laitteet

Kaupungilla on oikeus sijoittaa vuokra-alueelle ja sille rakennettaviin rakennuksiin tarpeelliset johdot, laitteet, laitteistot ja kiinnikkeet sekä ulottaa vuokra-alueelle kadun katuluiskat. Kaupunki pidättää oikeuden perustaa tarvittaessa vuokra-alueelle rasitteita yhdyskuntateknisiä laitteita ja johtoja varten.

Jos kaupunki ennen vuokra-ajan päättymistä tarvitsee osaa vuokra-alueesta katu- tai liikennealueeksi tai muuta yleistä tarvetta varten, vuokralaisen on luovutettava sitä varten tarvittava ala. Tämä ei kuitenkaan koske alaa, jolla vuokralaisen omistama rakennus sijaitsee.

Vuokralaiselle korvataan edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuva vahinko.

Maanalaiset hankkeet

Kaupungilla on oikeus korvauksetta toteuttaa vuokra-alueelle maanalaisia hankkeita sekä käyttää ja ylläpitää niitä edellyttäen, etteivät nämä estä eivätkä rajoita vuokra-alueen asemakaavan eivätkä vuokrasopimuksen mukaista toteuttamista ja käyttöä.

Uudelleen vuokraus

Vuokralaisella on etuoikeus vuokra-ajan päättyessä saada vuokra-alue uudelleen vuokralle edellyttäen, että vuokralainen on täyttänyt vuokrasopimuksen mukaiset velvoitteet ja alue on tarkoitus vuokrata vastaavaan käyttötarkoitukseen.

Jos vuokralainen haluaa käyttää mainittua etuoikeutta, tämän on kirjallisesti ilmoitettava siitä kaupungille viimeistään yhtä (1) vuotta ennen vuokra-ajan päättymistä mainitun oikeuden menettämisen uhalla.

Vuokra-ajan päättymisen

Vuokralainen on vuokra-ajan päättyessä velvollinen siivoamaan vuokra-alueen. Mikäli vuokra-alue on vuokra-aikana pilaantunut, vuokralainen on velvollinen kunnostamaan vuokra-alueen maaperän.

Vuokrasuhteen päätyttyä kaupunki ei ole velvollinen suorittamaan vuokra-alueella olevien rakennusten tai laitteiden lunastusta. Tällöin vuokralainen on vuokra-ajan päättyessä velvollinen viemään pois omistamansa rakennukset, rakenteet, laitteet ja laitokset perustuksineen sekä muun vuokra-alueella olevan omaisuuden ja siivoamaan vuokra-alueen alkuperäiseen kuntoon.

Mikäli vuokralainen ei kolmen kuukauden kuluessa vuokra-ajan päättymisestä ole poistanut vuokra-alueelle jäävää omaisuutta sekä siivonnut, puhdistanut ja tasoittanut vuokra-alueen, kaupungilla on oikeus tehdä tai teettää velvollisuuksien täyttämiseksi tarpeelliset toimenpiteet vuokralaisen lukuun ja periä toimenpiteistä aiheutuvat kustannukset vuokralaiselta. Tällöin kaupungilla on oikeus viedä pois vuokra-alueella oleva omaisuus ja menetellä sen suhteen parhaaksi katsomallaan tavalla. Jos omaisuuden arvo ylittää sen myymisestä aiheutuvat kulut, kaupungilla on tällöin oikeus myydä se vuokralaisen lukuun julkisella huutokaupalla tai muulla omaisuuden laatu ja arvo huomioon ottaen tarkoituksenmukaisella tavalla. Kaupungilla on oikeus käyttää omaisuuden myynnistä kertyvät varat edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuvien kustannustensa ja muiden vuokrasopimukseen perustuvien saataviensa kattamiseen.

3. LUOVUTUSEHDOT MYYTÄESSÄ**Luovutushinta**

Tontit luovutetaan käypään hintaan.

Lohkominen

Tontit pyritään luovuttamaan kiinteistörekisteriin merkittyinä itsenäisinä kiinteistöinä. Ostajalta peritään tontin lohkomiskustannukset.

Sopimussakko

Sopimusvelvoitteiden turvaamiseksi kirjataan kauppakirjaan sopimussakkolauseke. Mikäli ostaja rikkoo kauppakirjan velvoitteitaan, sopimussakko on tontin kauppahinnan kolminkertainen määrä.

Kunnallistekniikan korvaaminen

Ostaja tekee sähkö-, vesi- ja viemäri- sekä muut tarvittavat liittymäsopimukset sekä vastaa liittymis- ja käyttömaksuista. Mikäli kaupunki ei ole rakennuttanut vesihuollon tonttiliittymiä tontille, tulee ostajan omalla kustannuksellaan rakentaa tarvittavat johdot liittymiskohtaan asti. Mikäli kaupunki on rakentanut kunnallisteknisiä johtoja tontille, ostaja sitoutuu suorittamaan korvauksena johtojen rakentamisesta ja tarveaineista HSY:n palveluhinnaston mukaisen korvauksen.

Yhdyskuntatekniset laitteet

Kaupungilla on oikeus sijoittaa tontille ja sille rakennettaviin rakennuksiin tarpeelliset johdot, laitteet, laitteistot ja kiinnikkeet sekä ulottaa tontille kadun katuluiskat. Kaupunki pidättää oikeuden perustaa tarvittaessa tontille rasitteita yhdyskuntateknisiä laitteita ja johtoja varten.

Ostajalle korvataan edellä mainituista toimenpiteistä aiheutuva suoranainen vahinko.

32 § **Safiiriparkin Huolto Oy:n osakkeiden myynti Asunto Oy Vantaan Kangastukselle / YIT Rakennus Oy**

VD/3548/10.00.02.00/2017

HP/AK/MH/LS

Esitetään kaupunginhallitukselle, että myydään 25 kpl Safiiriparkin Huolto Oy:n osaketta Asunto Oy Vantaan Kangastukselle 175 eurolla. Yhtiön toimialana on 23152/2 sijaitsevan pysäköintilaitoksen ja pysäköintipaikkojen sekä kulkuväylien ja piha-alueiden huolto, kunnossapito ja korjaus sekä edellä mainittuihin ja pysäköintilaitoksen peruskorjaukseen ja uudelleen rakentamiseen liittyvien palveluiden tuottaminen osakkeenomistajilleen.

Kivistön keskusta-asuminen 5-nimisellä asemakaava-alueen AK-tonttien 23150/1, 23150/2, 23151/2, 4, 5, 6, 23152/1 ja 23153/1 autopaikat on asemakaavassa osoitettu LPA-tontille 23152/2, johon on valmistunut 386 paikkainen 5-kerroksinen katettu maanpäällinen pysäköintilaitos.

Kaupunkisuunnittelulautakunnan esityslistalla 25.5.2021 on päätettävänä AK-tontin 23151/4 ja määröosan 2100/45515 LPA-tontista 23152/2 myynti Asunto Oy Vantaan Kangastukselle. Pysäköintilaitoksen huoltoa ja kunnossapitoa varten on perustettu hallinnointiyhtiö, Safiiriparkin Huolto Oy, jonka 25 osaketta myydään Asunto Oy Vantaan Kangastukselle (25 kpl x 7,00 euroa) 175 eurolla. Luovutettavien osakkeiden lukumäärä (25 kpl) on sama kuin asuntotontille tulevat autopaikkojen lukumäärä.

Vantaan kaupungin hallintosäännön 9.luvun 1 §:n 19. kohdan mukaan osakkeiden myymisestä päättää kaupunginhallitus.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 19

Kiinteistöjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) myydään Safiiriparkin Huolto Oy (Y-tunnus 2997255-9) 25 osaketta 175 euron kauppahinnalla Asunto Oy Vantaan Kangastukselle.
- b) valtuutetaan kaupunkiympäristön talous- ja hallintopalveluiden lakimies allekirjoittamaan osakekannan kauppakirja

Käsittely:

Merkittiin, että talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti poistui yhteisöjäävyyden vuoksi kokouksesta tämän asian käsittelyn ja päätöksenteon ajaksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 32

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) myydä Safiiriparkin Huolto Oy (Y-tunnus 2997255-9) 25 osaketta 175 euron kauppahinnalla Asunto Oy Vantaan Kangastukselle, ja

- b) valtuuttaa kaupunkiympäristön talous- ja hallintopalveluiden lakimies allekirjoittamaan osakekannan kauppakirja.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Kiinteistöhallinta ja asuminen

Muutoksenhakuohje: 1. Oikaisuvaatimus

Lisätiedot:

maankäyttöinsinööri Marja Hannikainen, puh. 043 825 5177, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

33 §

Uusi Vantaa -organisaatiomuutoksesta johtuvat vuoden 2021 määrärahamuutokset Kaupunkiympäristön toimialalla

VD/6004/02.01.00.04/2021
HP/JH/LS

Uusi Vantaa -organisaatiomuutoksen valmistelu alkoi vuonna 2018 (KH 7.5.2018 § 6), kun perustettiin luottamushenkilötoimikunta. Kaupungin toimiala- ja palvelualue rakennetta valmisteltiin syksyllä 2018 ja alkuvuonna 2019 valmisteltiin tuleva toimielinrakenne. Kaupunkiympäristön toimialan väliaikainen organisaatorakenne astui voimaan 1.1.2020. Kaupunkiympäristön seitsemästä tulosalueesta tuli kolme palvelualueetta, joiden yksikkörajat noudattelevat vanhaa lautakuntarakennetta. Kaupunkiympäristön toimialan lautakunnille uudesta organisaatorakenteesta on kerrottu vuoden 2019 aikana mm. hallintosääntömuutosten valmistelun yhteydessä, talousasioiden päätöksenteon yhteydessä sekä syksyn 2019 lautakuntaseminaarissa.

Uuden valtuustokauden aloittaessa uusi hallintosääntö (KV 10.5.2021 § 6) ja kaupunkiympäristön uusi organisaatio astuvat voimaan. Tämä aiheuttaa muutoksia toimialan käyttötalouden määrärahojen sitovuustasoissa. Valtuuston 16.11.2020 hyväksymät toimialan kokonaismäärärahat eivät muutu organisaatiomuutoksen myötä.

Kaupunkiympäristön toimialan määrärahat 1.8. 2021 alkaen:

Toimiala yhteensä (ei muutoksia):

Kaupunkiympäristön toimiala		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	292 847	296 284
Menot	-236 044	-255 089
Toimintakate	56 803	41 195

Kaupunkiympäristölautakunnan alainen toiminta

Kaupunkiympäristölautakunnan alaiseen toimintaa kuuluvat: Kaupunkiympäristölautakunta, Yhteiset palvelut sekä Kaupunkirakenne ja ympäristö -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä.

Kaupunkiympäristölautakunta		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Menot	-144	-155
Toimintakate	-144	-155

Yhteiset palvelut

Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	2	
Menot	-2 115	-2 173
Toimintakate	-2 112	-2 173

Kaupunkirakenne ja ympäristö		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	6 222	5 524
Menot	-11 096	-11 637
Toimintakate	-4 874	-6 113

Kaupunkitilalautakunnan alainen toiminta

Kaupunkitilalautakunnan alaiseen toimintaan kuuluvat: Kaupunkitilalautakunta, Kadut ja puistot – palvelualue sekä Kiinteistöt ja tilat -palvelualue. Näiden bruttoyksiköiden tulot ja menot yhteensä ovat valtuustoon nähden sitovia eriä. Joukkoliikenne on tehtävänä erikseen, jonka tulot ja menot ovat valtuuston hyväksymiä sitovia eriä. Kaupunkitilalautakunnan alaisia nettobudjetoituja yksiköitä ovat tilahallinta ja asuntovuokraus (osana kiinteistöt ja tilat palvelualueetta) sekä varikko. Näiden yksiköiden sitovuustaso valtuustoon nähden on toimintakate.

Kaupunkitilalautakunta		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Menot	-38	-65
Toimintakate	-38	-65

Kadut ja puistot (ei muutoksia)		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	36 275	26 955
Menot	-38 487	-43 400
Toimintakate	-2 213	-16 445

Joukkoliikenne (ei muutoksia)		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	12 712	12 700

Menot	-58 703	-59 199
Toimintakate	-45 991	-46 499

Varikko		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	6 878	6 242
Menot	-5 113	-5 339
Toimintakate	1 765	903

Kiinteistöt ja tilat, brutto		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	39 914	42 596
Menot	-25 110	-25 653
Toimintakate	14 804	16 943

Kiinteistöt ja tilat, netto: Tilahallinta ja asuntovuokraus		
Määrärahat 1000 euroa	Tilinpäätös 2020	Talousarvio yhteensä 2021
Tulot	190 844	202 267
Menot	-95 238	-107 470
Toimintakate	95 606	94 797

Organisaatiomuutokset eivät vaikuta toimialan investointien määrärahoihin.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 33

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginvaltuustolle hyväksyttäväksi kaupunkiympäristön toimialan määrärahamuutokset.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Täytäntöönpano: Kaupunkistrategia ja johto/talousohjaus, kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Talous- ja hallintojohtaja Jonna Hohti, puh. 043 826 8687, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

34 § Vantaa liikenne 2020 -selvitys

VD/5059/08.00.00.05/2021

HW/SRH/LS

Vantaan liikenne 2020 -selvitykseen on koottu liikkumisen tunnuslukuja vuodelta 2020 sekä vertailtu niitä aiempien vuosien tilanteeseen. Selvitystä esitetään merkittäväksi tiedoksi ja edelleen kaupunginhallitukselle toimitettavaksi.

Vantaa liikenne 2020-raportissa esitetään tiivistetysti vuoden 2020 aikana tapahtuneita muutoksia ihmisten liikkumisessa Vantaalla. Selvityksen lähteinä on käytetty Vantaan liikennebarometri 2020-tutkimusta, vuoden 2020 asukasbarometria, HSL:ltä saatuja tietoja sekä Väyläviraston ja Traficomien avoimia aineistoja.

Selvityksen tulosten mukaan liikkumistottumukset muuttuivat monella tavalla vuoden 2020 aikana johtuen osaltaan koronaepidemiasta. Päivittäinen liikkuminen väheni etätyön yleistyessä ja joukkoliikennettä vältettiin kontaktien minimoimiseksi. Kaupungin katuverkolta ei tällä hetkellä ole kuitenkaan saatavilla tarpeeksi laskentatietoa, jotta voitaisiin havainnoida moottoriajoneuvoliikenteen tarkkoja muutoksia. Pyöräliikenteen määrä on sen sijaan kasvanut koko ajan verrattaessa automaattisten laskentapisteiden tuloksia vuosilta 2018–2020.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 10 § 4 mukaan tekninen lautakunta vastaa liikenteen ja yhdyskuntatekniikan kokonaisvaltaisesta kehittämisestä sekä julkisen kaupunkitilan hallinnasta ja hoidosta.

Tekninen lautakunta 26.5.2021 § 15

Kaupungininsinöörin esitys:

Päätetään

- a) merkitä tiedoksi selvitys Vantaa liikenne 2020, ja
- b) lähettää selvitys edelleen kaupunginhallitukselle tiedoksi merkittäväksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 34

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään merkitä Vantaa liikenne 2020-selvitys tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- Vantaa liikenne 2020-raportti (II)

Täytäntöönpano: Kaupunkiympäristön toimiala

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

liikennetietoasiantuntija Suvi Rytkönen-Halonen, puh. 050 314 5598, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa liikenne 2020

Suvi Rytönen-Halonen, liikennetietoasiantuntija

Tiivistelmä

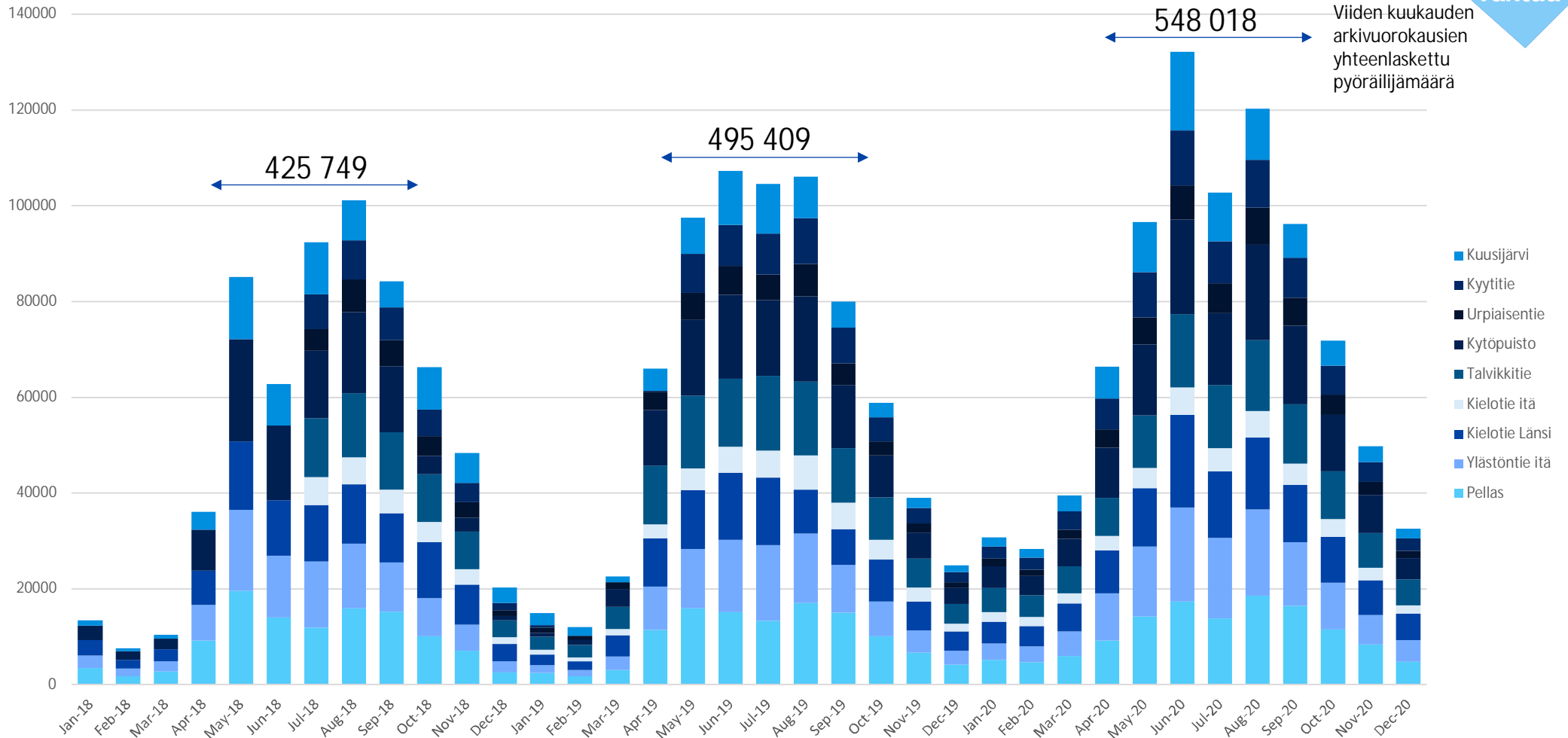

- Korona muutti ihmisten liikkumistottumuksia hyvin monella tavalla vuonna 2020
- Työmatkat ja työhön liittyvä liikkuminen väheni kun monen työpiste siirtyi kotiin ja tapaamiset vaihtuivat etäkokouksiksi
- Joukkoliikennettä välteltiin kontaktien minimoimiseksi
- Liikennebarometrin vastausten perusteella päivittäinen liikkuminen niin autolla kuin joukkoliikenteelläkin on vähentynyt
- Liikennebarometriin vastanneista ne, joilla oli henkilöauto käytettävissä, 27 % kertoi vähentäneensä sen käyttöä viimeisen vuoden aikana, ja kolmannes näistä ei ole korvannut matkaa toisella liikkumismuodolla (kävely, pyöräily, joukkoliikenne)
- Kaupungin katuverkolta ei pystytty laskemaan vuodelle 2020 liikenteen suoritetta vähäisten laskentatietojen vuoksi
- Seuraavilla sivuilla esitetään tuloksia jotka on saatu kaupungin omilla liikenteen laskentamenetelmillä tai avoimista lähteistä, sekä koottuja tuloksia kyselytutkimuksista Liikennebarometri 2020 ja Asukasbarometri 2020

Pyöräliikenne

- Liikennebarometrin mukaan päivittäiset matkat pyöräillen kulkevien osuus nousut 3 % -yksikköä (12 % → 15 %)
- Asukasbarometrissä 14 % vastanneista kertoi pyöräilyn olevan pääasiallinen kulkutapa
- Kesäaikaan päivittäin tai lähes päivittäin pyöräilevien osuus on noussut myös 3 % -yksikköä (18 % → 21 %)
- 8 % vastanneista sanoo pyöräilevänsä talvellakin päivittäin tai lähes päivittäin (ei kysytty 2016)
- Yli 60 % vastaajista piti pyöräilyn olosuhteita Vantaalla hyvinä. Aiempaa suurempi osuus ei osannut sanoa (5 % → 13 %)
- Pyöräily arvioidaan yhä useammin käteväksi tavaksi liikkua (21 % → 32 %), sen sijaan ulkoilun ja virkistykseen takia pyöräily on vähentynyt (28 % → 17 %)
- Sään takia pyöräilyn jättää väliin yhä harvempi (21 % → 1 %)
- Suurin syy pyöräilemättömyyteen on se, ettei ole pyörää saatavilla (10 % → 23 %)
- Tyytyväisyys talvikunnossapitoon on laskenut 12 % -yksikköä vuoden 2016 liikennebarometrissä
- Eniten koronan vaikutus näkynee siinä, että 32 % vastaajista on vähentänyt henkilöauton käyttöä, muttei ole korvannut sitä millään

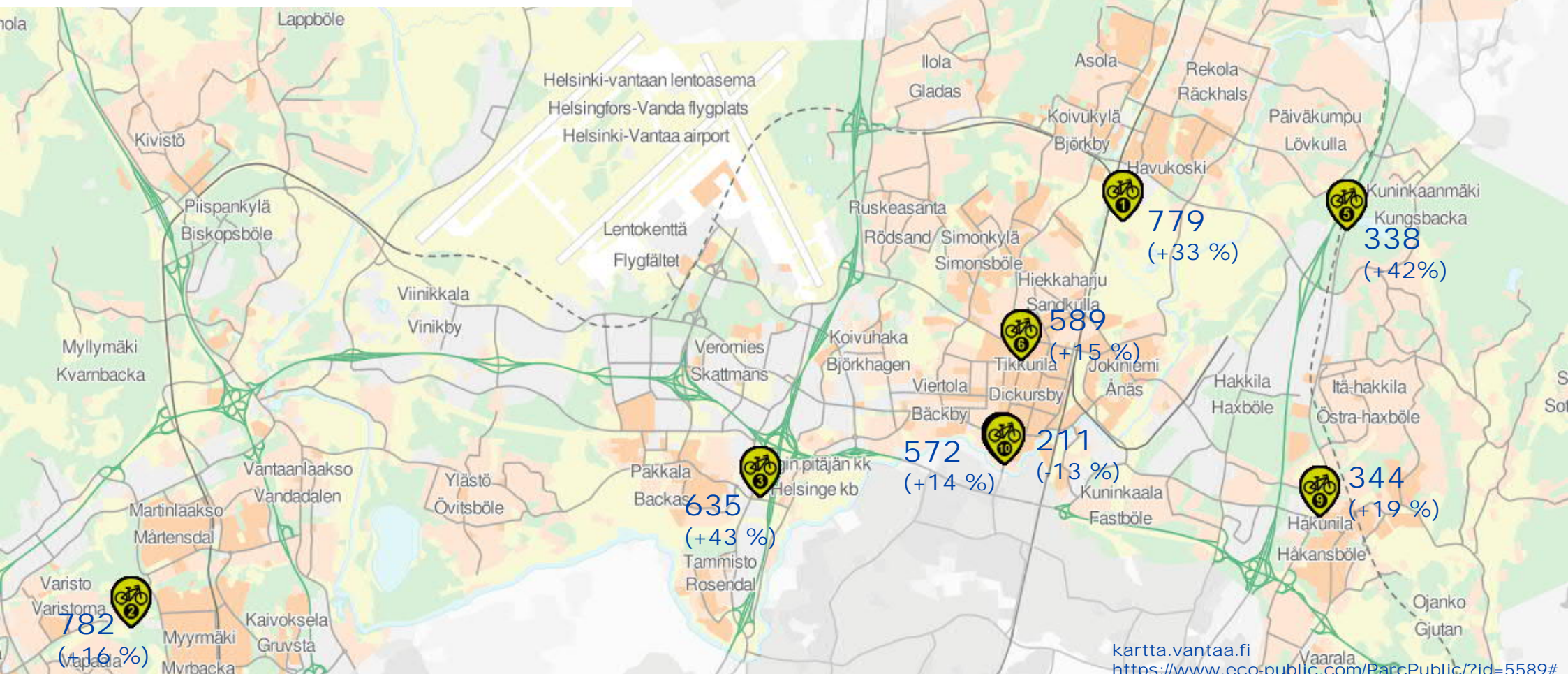
Pyöräilijämäärät kuukausittain

Laskentapisteet Kielotie itä, Kyytitie, Talvikkitie ja Urpiaisentie valmistuivat heinäkuussa 2018. Kyytitieltä ei tuloksia joulukuussa 2018, tammi- ja helmikuussa 2019

Pyöräliikenteen laskentapisteeet 2020

Kartalla syyskuun 2020 arkivuorokauden keskimääräinen pyöräilijämäärä (muutos vuoteen 2019)

[kartta.vantaa.fi](https://www.eco-public.com/ParcPublic/?id=5589#)
<https://www.eco-public.com/ParcPublic/?id=5589#>

Moottoriajoneuvoliikenne

- Autoliikenteen sujuvuutta Vantaalla pidetään hyvänä tai erittäin hyvänä
- Liikennebarometrissä 41 % ja Asukasbarometrissä 46 % vastanneista ilmoitti auton pääasialliseksi kulkutavakseen töihin, opiskelemaan tai muuhun päivittäiseen aktiviteettiin
- Autojen pysäköintimahdollisuuksia sekä omalla asuinalueella että muualla kaupungissa pidetään enimmäkseen kohtalaisina
- Koronan myötä vähentyneet pysäköintimäärät maksullisilla pysäköintialueilla palautuivat lähes ennalleen syksyllä
- Syksyllä 13:n koulun ja päiväkodin pihoilla ryhdyttiin sallimaan myös muiden kuin henkilökunnan pysäköintiä iltaisin, öisin ja viikonloppuisin

Moottoriajoneuvoliikenne

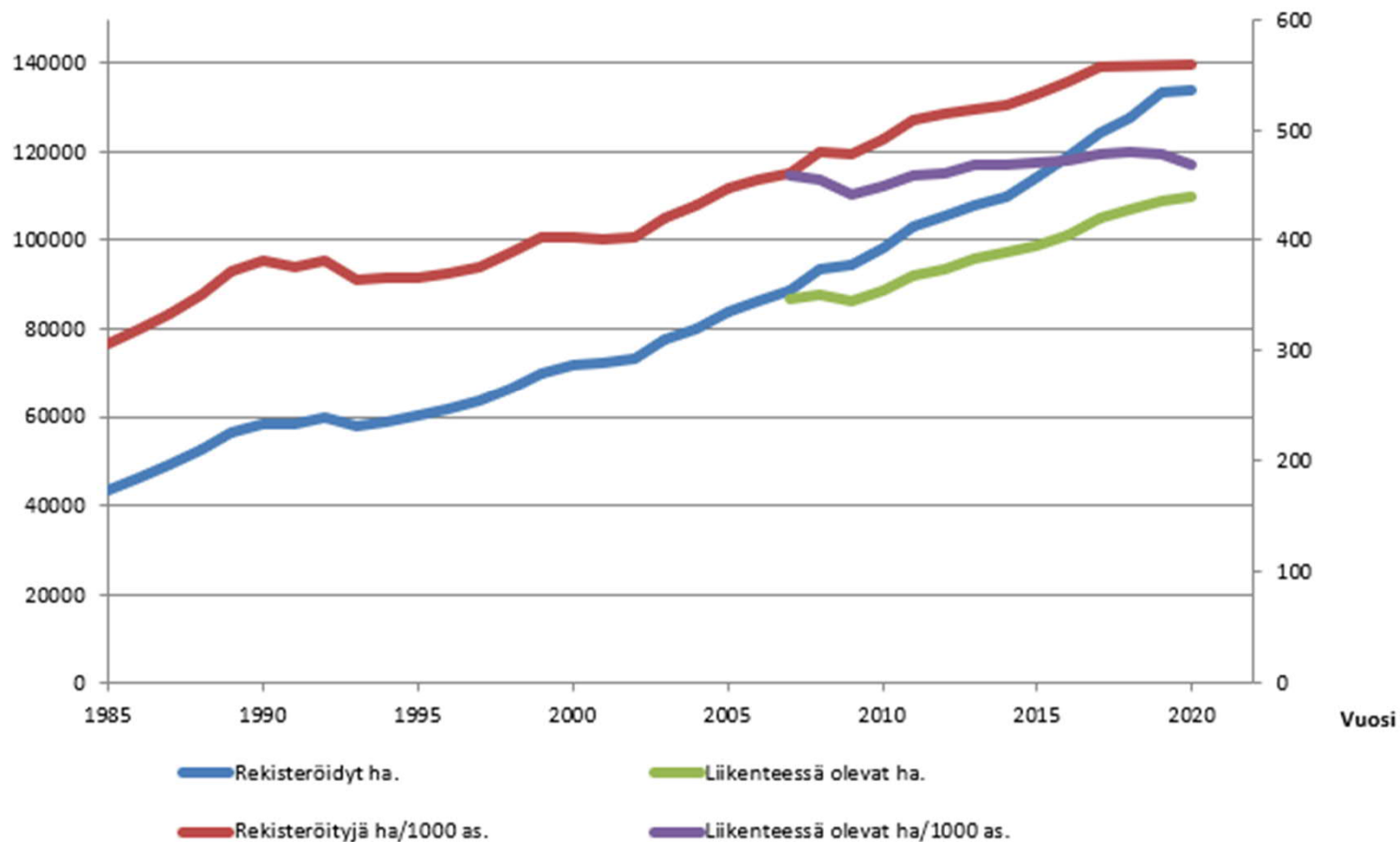
- Valtion LAM-pisteissä kaupungin alueella liikennemäärä laski keskimäärin 9 % verrattuna vuoteen 2019
 - Raskaan liikenteen määrä samoissa mittauspisteissä oli keskimäärin 11 %, vuonna 2019 raskaan liikenteen osuus oli 10 %
- Kaupungin katuverkolta ei pystytty laskemaan suoritetta vuodelle 2020 vähäisten, vertailukelpoisten laskentatietojen vuoksi
- Henkilöautoja rekisteröitiin Vantaalle vain 634 kappaletta
 - Vuonna 2019 henkilöautoja rekisteröitiin 5 629 kappaletta
 - Edellisinä viitenä vuotena (2013-2018) henkilöautoja on rekisteröity keskimäärin noin 4000 kpl/v
- Kaupungin asukasmäärä kasvaa mutta rekisteröidyt henkilöautot 1000 asukasta kohden ei ole kasvanut vuoden 2017 jälkeen
- Liikenteessä olevien henkilöautojen määrä 1000 asukasta kohden on lähtenyt laskuun

Henkilöautotiheys 1985 - 2020

Rekisteröityjä henkilöautoja

Henkilöautoja/1000 asukasta

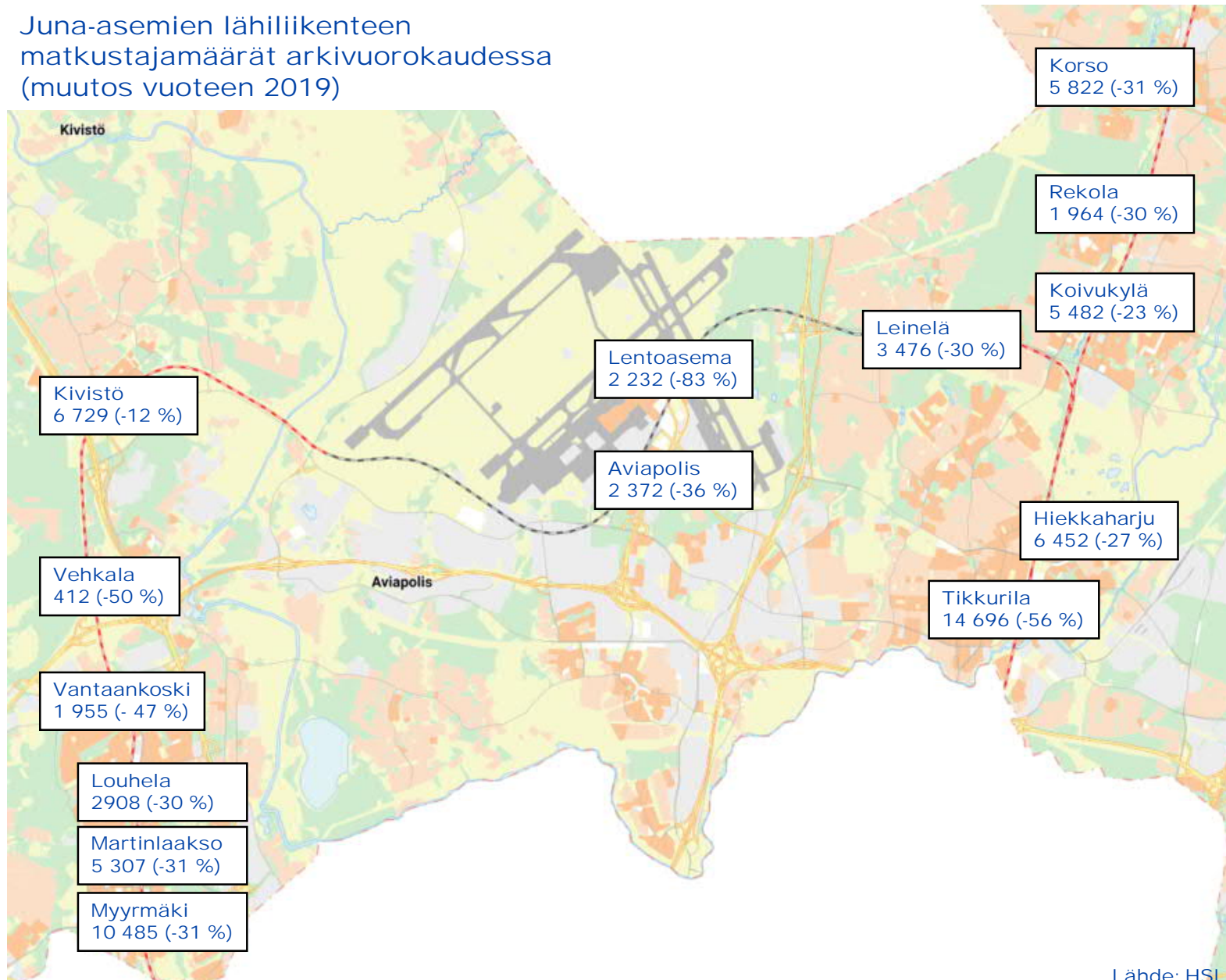
Lähde: Traficom

Joukkoliikenne ja liityntäliikenne

- Koronan vaikutuksesta joukkoliikenteellä matkustaminen väheni huomattavasti verrattuna syksyn 2019 matkustajamääriä syksyn 2020 määriin
 - Lähijunien matkustajamäärä väheni yli 40 % mikä on noin 51 200 matkustajaa
 - Bussien nousijamäärät vähenivät 33 %
- Vantaan liikennöintialueella bussimatkustajista 87 % oli tyytyväisiä matkaan
 - HSL:n asiakastyytyväisyystutkimus syksy 2020
- Liityntäpysäköinti muuttui neljällä alueella maksulliseksi mikä koronan lisäksi vaikutti pysäköintimääriin Vantaan liityntäpysäköintialueilla
- Edellisten kymmenen vuoden liityntäpysäköintien yhteenlaskettu täyttöaste on vaihdellut 60 ja 76 % välillä
- Syksyn 2020 yhteenlaskettu täyttöaste oli 36 %
- Pyöräpysäköintien täyttöaste laski toista vuotta: aiemmin 50-70 %, mutta syksyllä 2020 24% ja syksyllä 2019 38%

Juna-asemien lähiliikenteen
matkustajamäärät arkivuorokaudessa
(muutos vuoteen 2019)

Lähteet

- Vantaan Liikennebarometri 2020
 - Tutkimus toteutettiin syys-marraskuussa 2020
 - Tutkimukseen vastasi noin 550 asukasta, ikäryhmästä 18-74-vuotiaat
 - Vastaajajoukko kiintiöitiin suuralueittain ja ikäryhmittäin
 - Edellinen Liikennebarometri toteutettu syksyllä 2016
- Vantaan Asukasbarometri 2020
 - Loppuvuodesta 2020
 - Kyselyyn vastasi noin 600 täysi-ikäistä vantaalaista
 - Tilastollinen satunnaisotanta
 - Edellinen Asukasbarometri toteutettu 2018
- Väyläviraston avoimet aineistot
- Traficommin avoimet aineistot
- HSL

35 § **Tikkurilan kaavarunko 2020 062700 / 60 Hiekkaharju, 61 Tikkurila 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala**

VD/9641/10.02.04.00/2019
HP/TLA/TKO/THU/VIK/LS

Tikkurilan kaavarunko 2020 -luonnos tarkastelee Tikkurilan keskustan kehitystä vuoteen 2040 saakka. Se mahdollistaa 10 000 asukkaan ja 4 000 työpaikan lisäyksen alueelle. Aluetehokkuus kasvaa 0,5:stä 0,85:een, asukasluku 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:aan. Tikkurila tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle. Tikkurilassa on kaikki: asumista, työpaikkoja, tilaa liikkumiselle, vihreää ja virkistystä. Monipuolisen ja kerroksellisen alueen historia näkyy kaupunkikuvassa.

Tikkurilan kaavarunko 2020 koskee Tikkurilan suuralueen kaupunginosaa Tikkurila (61) ja osia kaupunginosista Hiekkaharju (60), Jokiniemi (62), Viertola (63) ja Kuninkaala (64).

Kaavarungon suunnittelualue on kooltaan 1,9 neliökilometriä. Se kattaa koko Tikkurilan kaupunginosan ja osan Hiekkaharjusta, Jokiniemestä, Kuninkaalasta ja Viertolasta. Suunnittelualue ulottuu etelästä kaupungin rajalta pohjoiseen Hiekkaharjuntiehen ja Valkoisenlähteentiehen. Idässä rajana on Jokiniemenkatu, Keravanjoki ja Kuninkaalantie ja lännessä Keltamotie ja Kultarikontie.

Kaavarungon valmisteluun osallistuneet

Kaavarunkotyö on tehty kaupungin omana työnä. Kaupungin omien asiantuntijoiden lisäksi työn sisältöä on tuottanut arkkitehtitoimisto Inaro Oy kaupungin konsulttina ja laatinut Tikkurilan kävelykeskustan konsulttityön.

Tavoitteet työlle

Kaavarungon tavoitteena on Tikkurilan kehittyminen ja kasvaminen monipuolisena, kerroksellisena kaupunkikeskustana osana pääkaupunkiseudun kasvua. Alue tiivistyy sisäänpäin Vantaan uuden yleiskaavan tavoitteita seuraten. Kaavarunko mahdollistaa asukasmäärän kasvun 10 000 uudella asukkaalla ja 4000 uudella työpaikalla. Keinoina ovat rakennusten huolto, korjaus- ja lisärakentaminen sekä perustelluissa kohteissa purkava uudistaminen ja aikaisempaa tehokkaampi maankäyttö.

Kaavarunkotyön tulevaisuuskuvan tavoitteena on Tikkurila, josta löytyvät kaikki kaupunkirakenteen ja elämän osa-alueet: asumista, työpaikkoja, tilaa liikkumiselle sekä paikkoja virkistykselle ja vihreälle. Tikkurilaa kehitetään kaupunkirakenteeltaan ja kaupunkikuvaltaan elävänä, monipuolisena ja kerroksellisena jokivarren kantakaupunkina. Asumisessa korostuvat monipuolisuus ja kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Työn näkökulmasta Tikkurila on ja vahvistuu pääkaupunkiseudun merkittävänä työpaikka- ja palvelukeskittymänä, josta on myös hyvät yhteydet lentokentälle. Saavutettavuus on jo nyt Tikkurilan valtti, ja Vantaan ratikka lisää mahdollisuuksia kulkea kestäväällä kulkumuodolla. Koska viheralueita on kaavarunkoalueella vähän, korostuvat yhteydet lähiympäristön laajoille viheralueille: jokirantaan, Tikkurilan keskuspuistoon ja Winterinmäelle. Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Tikkurilan kaavarunko ei ole juridinen asiakirja, mutta se ohjaa asemakaavoitustyötä ja antaa suuntaa alueen kehitykselle. Koska pääosa Tikkurilan maanomistuksesta on yksityistä, muuttuu alue usein tontti tai kortteli kerrallaan. Kaavarunko auttaa kokonaisuuden hahmottamisessa. Muutos on kiinni yksityisten kiinteistön- ja maanomistajien muutoshalukkuudesta. Kaupunki suhtautuu myönteisesti Tikkurilan kehittämiseen nykyistä tiiviimmäksi kaupunkikeskustaksi, ja kaavarunko toimii yhtenä lähtömateriaalina kaupunkikehityksessä.

Kestävä kehitys on kaavarunkotyön läpileikkaava teema. Ilmastokriisi ja biodiversiteettikato ovat haasteita, joihin kaupunkisuunnittelulla voidaan osaltaan vaikuttaa. Tikkurilan alueella merkittäviä keinoja ovat mm. jo rakennetun alueen tiivistäminen, rakentaminen hyvien joukkoliikennedyteyksiin ääreen ja valmiin infrastruktuurin yhteyteen sekä toiminnoiltaan sekoittuneen alueen turvaaminen. Rakennusten huolto, korjaaminen ja lisärakentaminen sekä uuden rakentamisen elinkaarikestävyys ovat edistettävissä sisältöjä alueen kehittämisessä. Viheralueiden monipuolisuus ja runsas kasvilajisto vastaavat luonnon monimuotoisuuden edistämiseen ja hyvät yhteydet laajoille virkistysalueille mahdollistavat luonnon hyvinvointivaikutusten hyödyntämisen.

Osallistuminen ja vuorovaikutusmenettely

Tikkurilan kaavarungon 2020 osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 17.3.-7.5.2020. Mielenkiintoa saatiin 20 kappaletta. Alueen kehityksestä järjestettiin verkkokysely 17.3.-7.5.2020. Kyselyyn vastanneita oli 512 ja vastauksia tai merkintöjä yhteensä 6508. Kyselyssä esiin tulleita toiveita on kirjattu ja kommentoitu teemoittain kaavarungon suunnitelmaosassa.

Asukastilaisuus peruttiin koronatilanteen vuoksi ja aineisto julkaistiin kaavarungon internet-sivulla. Kaavarunkotyötä esiteltiin 16.12.2020 Vantaan ratikan yleisötilaisuudessa, joka järjestettiin Teams live - tapahtumana.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset

Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9).

Tikkurilan kaavarungon 2020 sisältö

Tikkurilan kaavarunko 2020 -luonnoksen aineisto koostuu viidestä osasta: karttapaketista, suunnitelmaosasta, lähtötieto-osasta, kaavarunkokyselyn raportista ja kaupunginmuseon inventointiraportista. Karttapaketti sisältää Tikkurilan tulevaisuuskuvan, suunnitteluperiaatteet ja kaavarunkokartat. Suunnitelmaosassa on suunnitelma avattuna teemoittain sekä osiot kaavarungon vuorovaikutuksesta, vaikutusten arvioinnista ja toteutuksesta. Lähtötieto-osaan on koottu suunnittelun lähtökohdat teemoittain sekä alueen suunnittelutilanne. Kaavarunkokyselyn raportti on yhteenveto OAS-vaiheen verkkokyselyn tuloksista. Kaupunginmuseon raportti sisältää kaavarunkotyön yhteydessä inventoidut modernin rakennuskannan arvokohteet.

Tikkurilan edellinen kaavarunkotyö on vuodelta 2015, ja uusi kaavarunko jatkaa edellisen periaatteita. Uuden yleiskaavan mukaisesti Tikkurilan keskusta-alue on laajennettu merkittävästi. Vantaan resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Hiilineutraalius 2030 -tavoite näkyvät kaavarungon sisällössä. Jokaista teemaa on tarkasteltu kestävä kehityksen näkökulmasta, ja sisältö on mukana vaikutusten arvioinnissa.

Kaavarunkotyössä tarkastellaan Tikkurilan kehitystä vuoteen 2040 asti. Sekä lähtötietoja, tulevaisuuskuvaa että suunnitelmaa on tutkittu viiden teeman kautta. Teemat ovat kaupunkikuva ja kaupunkirakenne, asuminen, työ, liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kaavarunko kiteytyy teemoista johdettuihin tavoitetilalauseisiin: Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki. Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä. Saavutettavuus on Tikkurilan valtti. Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Suunnitteluperiaatteet on laadittu asemakaavoituksen pohjaksi. Tavoitteena on ohjata alueen rakentamista siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja

esteetön kaupunkiympäristö. Mitoituksen tavoitteena on mahdollistaa 10 000 uutta asukasta ja tavoitella 4 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Nykytilanteeseen verrattuna tämä merkitsee asukasmäärän kaksinkertaistumista ja työpaikkamäärän kasvua noin 40 prosentilla. Asukasmäärä kasvaisi siten 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:een. Kaavarunkoalueen aluetehokkuus kasvaa nykyisestä 0,5:stä tulevaisuuden 0,85:een. Suunnitteluperiaatteet ohjaavat kestäväan kasvuun joukkoliikenteen äärelle ja toiminnallisesti sekoittuneen kantakaupungin merkittävään laajenemiseen junaradan molemmin puolin. Tavoitteena on, että kaupunkikuvassa näkyy kaikkien vuosikymmenten historia. Aluetta kehitetään siten, että tiivistyminen vahvistaa katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua, ja virkistysreittejä kehitetään palvelemaan kasvavaa käyttäjäkuntaa.

Kaavarunkokarttoja on kaksi. Kartan A teemoja ovat kaupunkikuva ja kaupunkirakenne, asuminen ja työ. Kartan B teemoja ovat liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykettä kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, yksityisiä ja julkisia palveluita että asumista. Asuntovaltaiset vyöhykkeet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamilla ja keskustan välikatujen varsilla. Niihin voi sijoittua asumisen yhteyteen sopeutuvaa liike-, palvelu- ja työtilaa. Molemmille vyöhykkeille on määritelty suuntaa antava tehokkuushaarukka, jonka pohjalta rakennusoikeus täsmentyy asemakaavavaiheessa. Korkean rakentamisen tarkastelualue sijoittuu asemansseudulle sekä Jokiniemeen pääradan varteen. Kartalla ovat myös Tikkurilan historialliset rakennuskohteet: eri vuosikymmenten helmet sekä rakennusten ja aluekokonaisuuksien tunnistetut arvot. Tavoitteena on, että ajallinen kerroksellisuus säilyy.

Kartalla B on esitetty kaupunkirakenteen kannalta merkittävä ajatus kävelykeskustan laajenemisesta. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, ja kehän rajaamaa aluetta kehitetään kestäväan liikkumisen alueena. Matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään, kun aseman yhteyteen suunnitellaan Vantaan ratikan vaihtopysäkkiä. Tiivistyvällä alueella pysäköinti vaatii keskittämistä. Rautatien allittavia ja ylittäviä yhteyksiä on tarpeen kehittää Jokiniemen rakentuessa. Tikkurilassa viheralueiden määrä on vähäinen, joten virkistysyhteydet kaavarunkoalueen ulkopuolisille viheralueille korostuvat. Myös alueen sisäisten, pienten taskupuistojen merkitys kasvaa. Virkistysreittien vehreys muodostuu puistojen, katualueiden ja niihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta. Hulevesiä tulee hallita tontilla, mutta myös julkisessa kaupunkitilassa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021 § 8

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:

Kaupunkisuunnittelulautakunnan varapuheenjohtaja Paula Lehmuskallio esitti, että asia jätetään pöydälle. Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Tarja Eklund kannatti esitystä.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle kaupunkisuunnittelulautakunnan seuraavaan kokoukseen.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 6

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Merkittiin, että vihreä ryhmä jätti asiaan seuraavan pöytäkirjalauseuman: "Vihreä ryhmä esittää, että Tikkurilan kaavarungossa pyritään säilyttämään nykyisiä viheralueita ja edistämään alueen viihtyisyyttä lisäämällä kaupunkivihreää."

Merkittiin, että kokoomuksen ja RKP:n ryhmät jättivät asiaan seuraavan pöytäkirjalauseuman, johon perussuomalaisten ryhmä yhtyi: "Tikkurilasta tulee todennäköisesti kuluvalle vuosikymmenellä Suomen kolmanneksi suurimman kaupungin hallinnollinen keskus. Keskustan kehitys riippuu voimakkaasti myös yksityisten maanomistajien tahdosta. Kaupungin tulee aktiivisesti kerätä nähtävillä olon aikana yksityisiltä maanomistajilta näkemyksiä ja ajatuksia Tikkurilan keskustan kehittämiseksi ja tiivistämiseksi. Saadun palautteen perusteella voidaan nähtävillä olon jälkeen arvioida tarvetta muuttaa merkintöjä tai tehokkuuksia."

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 35

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 30 §:n mukaisesti 4.5.2021 päivätty kaavarunko 062700, 61 Tikkurila, 60 Hiekkaharju, 62 Jokiniemi, 63 Viertola, 64 Kuninkaala / Tikkurilan kaavarunko 2020, ja
- b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Päätös:

Päätettiin yksimielisesti jättää asia pöydälle seuraavaan kokoukseen.

Liitteet:

- Tikkurilan kaavarunko 2020-karttapaketti 4.5.2021
- Tikkurilan kaavarunko 2020-suunnitelmaosa 4.5.2021
- Tikkurilan kaavarunko 2020-lähtötiedot 4.5.2021
- Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020 / Kaupunginmuseo
- Tikkurilan kaavarunko 2020-kyselyn tulokset

Kaikki kaavarungon oheismateriaali löytyy Tikkurilan kaavarungon nettisivuilta:

https://www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/tikkurilan_kaavat/tikkurilan_kaavat_arkisto/101/0/149941

Täytäntöönpano: Kaupunkirakenne ja ympäristö

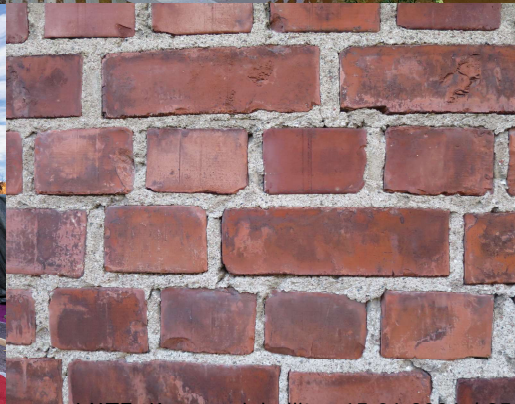
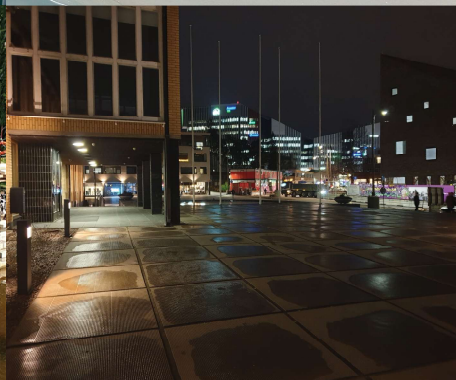
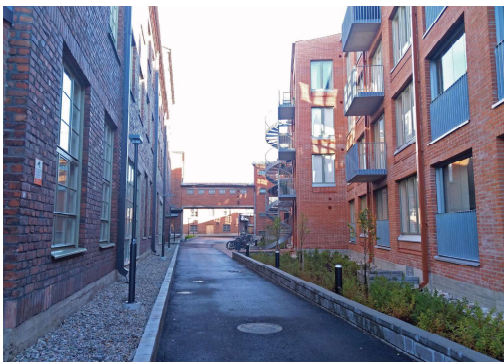
Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

aluearkkitehti vs. Seppo Niva, puh. 050 302 9298, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

asemakaava-arkkitehti Tuuli Huhtala, puh. 040 197 7963, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

asemakaava-arkkitehti Terhi Kuusisto, puh. 050 302 9691, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

Tulevaisuuskuva ja suunnitteluperiaatteet
sekä kartat selitteineen

Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

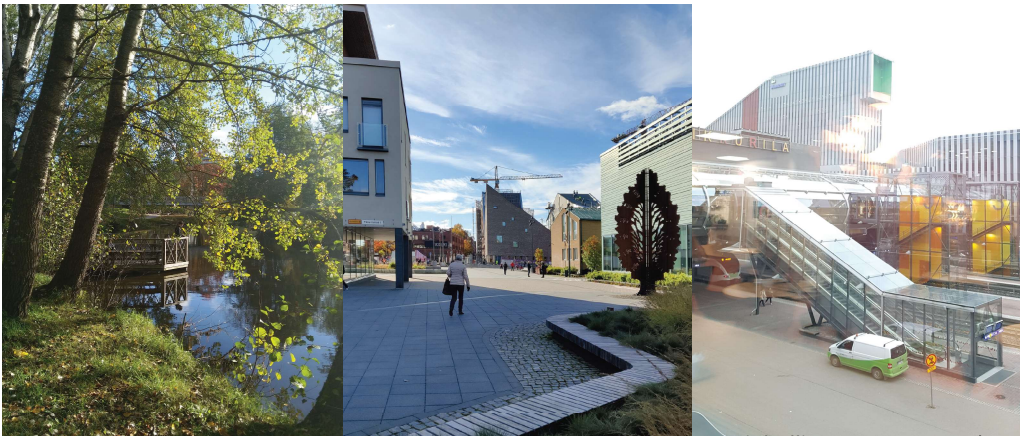
Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

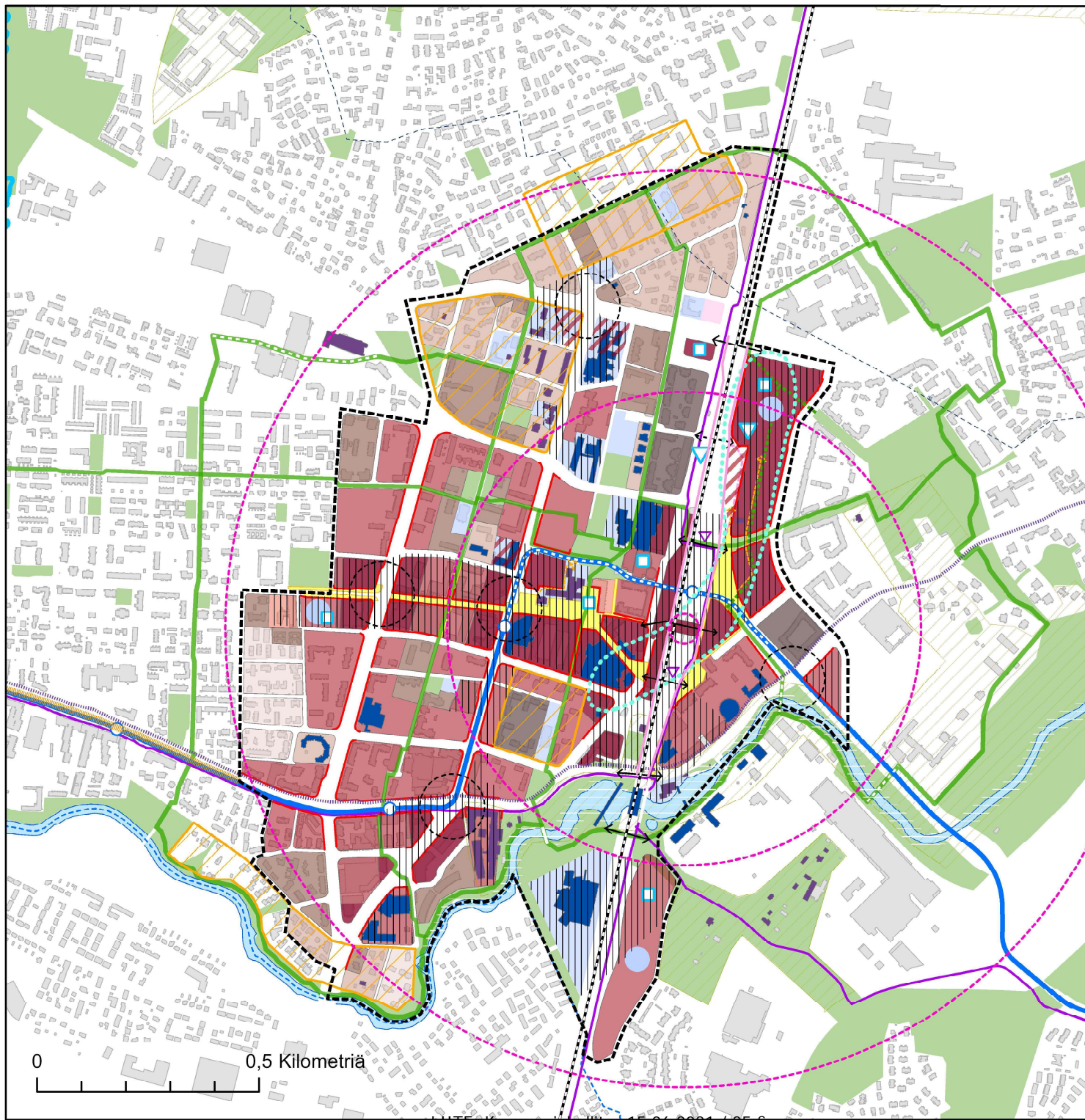
Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.

Monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila

1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. Suositetaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.

A / KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE, ASUMINEN JA TYÖ

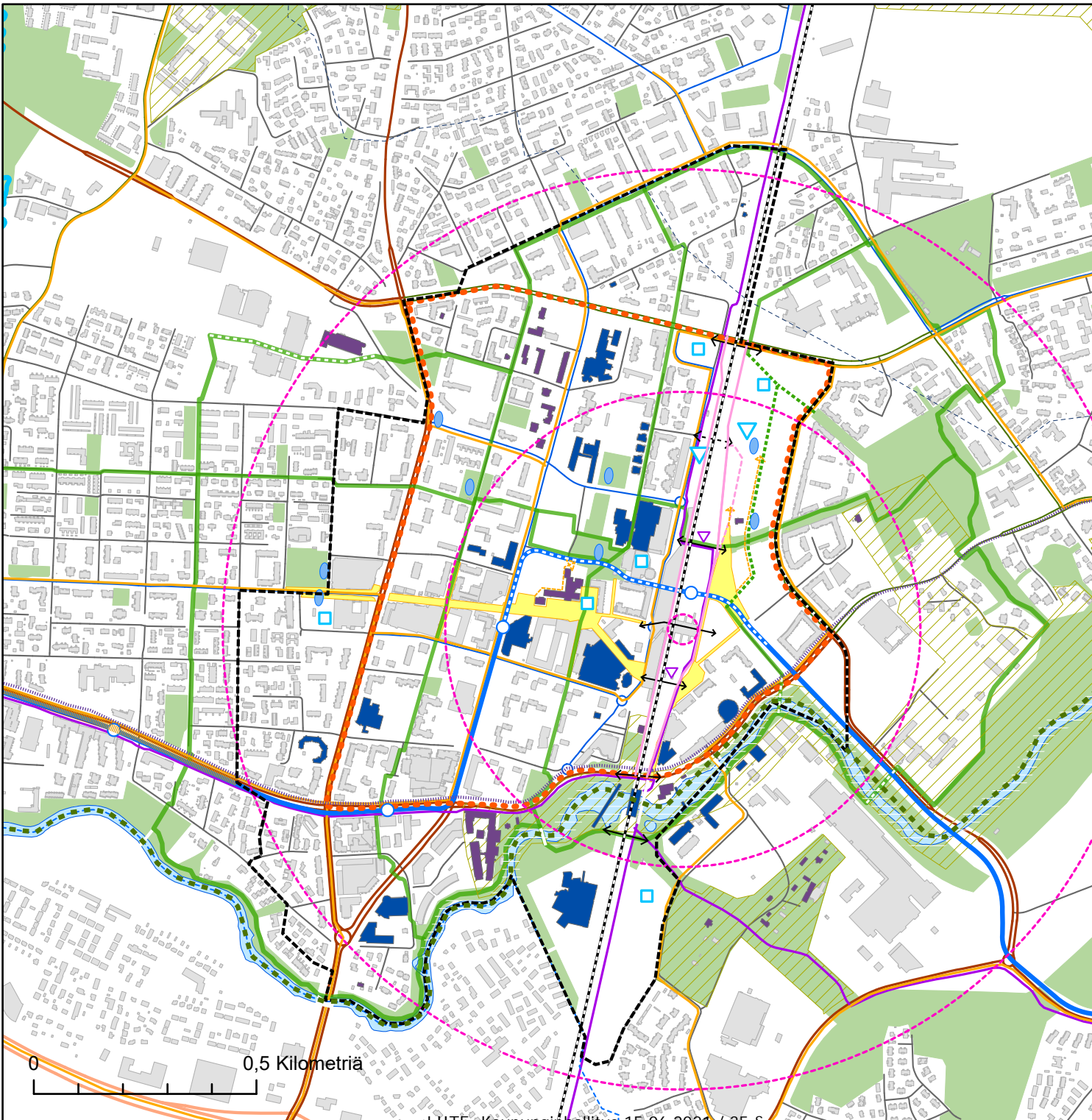

- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS
PÄÄOSIN 2,0-3,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE
PÄÄOSIN 1,5-2,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 1,0	PÄÄOSIN ASUMINEN
MAX 0,35	PÄÄOSIN ASUMINEN
- ||||| TYÖPAIKKAVYÖHYKE
- KIVIJALKALIIKETILA
- Y-TONTTI
- VARAUS PALVELUILLE
- ⋯ KORKEAN RAKENTAMISEN TARKASTELUALUE
- ⊙ KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
- ⊡ YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
- ⊡ KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
- ▨ ASEMAKAAVOITUKSEN ARVOTTAMA KOHDE / ALUE
- ▨ ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- ▨ RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
- VIHERALUE
- VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- ⋯ KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- ⋯ JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- KÄVELYKESKUSTA
- ⋯ KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE
- RAUTATIE
- ⋯ RAIDELLIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
- ⊕ RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA
- ⊙ VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
- ⊖ VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
- ⊙ MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
- PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
- ▽ LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT JA PYÖRÄT
- KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS

0 0,5 Kilometriä

B KARTTA / LIIKENNE, VIHERALUEET JA HULEVEDET

- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS
- RAUTATIE
- RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
- ← + → RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA
- MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
- VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
- VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
- BUSSIREITIT TIKKURILASSA
- PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
- KÄVELYKESKUSTA
- KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE
- KADUT JA TIET / TOIMINNALLISET LUOKAT
- KESKUSTAN KEHÄ
- ▽ LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT / PYÖRÄT
- KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS
- VIHERALUE
- VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- EKOLOGINEN RUNKOYHTEYS
- POHJAVESIALUE
- HULEVESIEN KÄSITTELY
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
- ▨ ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- ▨ RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
- ▨ KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- ▨ JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE

TIKKURILAN KAAVARUNKO 2020

4.5.2021

Tiivistelmä

Tikkurilan kaavarungon 2020 aineisto koostuu kartta-paketista, suunnitelmaosasta, lähtötieto-osasta, kaavarunkokyselyn raportista ja kaupunginmuseon inventointiraportista. Tämä raportti on suunnitelmaosa, joka sisältää kaavarunkokartat ja suunnitelman teemoittain sekä osiot vuorovaikutuksesta, vaikutusten arvioinnista ja toteutuksesta. Sekä teemoja että vaikutusten arviointia on tarkasteltu kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tikkurilan kehitystä tarkastellaan 2040 asti viiden teeman kautta: kaupunkikuva ja -rakenne, asuminen, työ, liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kaavarungon tavoitteet kiteytyvät teemoista johdettuihin tavoitetilalauseisiin: Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki. Alue tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet. Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä. Alueen valttina on saavutettavuus. Vehreiden virkistysreittien verkosto on kattava.

Kaavarungon suunnitteluperiaatteet ohjaavat asemakaavoitusta. Tavoitteena on alueen rakentuminen siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö. Kestävä kasvu ohjataan joukkoliikenteen äärelle, ja toiminnallisesti sekoittunut kantakaupunkimainen keskustarakenne laajenee junaradan molemmin puolin. Tavoitteena on kaupunkikuva, jossa näkyy kaikkien vuosikymmenten historia. Katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua vahvistetaan, ja virkistysreitit ja kehitetään palvelemaan kasvavaa käyttäjäkuntaa. Mitoitus mahdollistaa 10 000 uutta asukasta ja tavoitella 4 000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä. Nykytilanteeseen verrattuna tämä merkitsee asukasmäärän kaksinkertaistumista ja työpaikkamäärän kasvua noin 40 prosentilla. Asukasmäärä kasvaisi siten 21 000:een ja työpaikkamäärä 13 500:een, ja aluetehokkuus nykyisestä 0,5:stä tulevaisuuden 0,8:aan.

Kaupunkikuvan ja kaupunkirakenteen, asumisen ja työn kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykettä kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, palveluita että asumista. Asuntovaltaiset vyöhykkeet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamalla ja keskustan välikatujen varsilla. Molemmille vyöhykkeille on määriteltä suuntaa antavat tehokkuushaarukat. Korkean rakentamisen tarkastelualue sijoittuu asemanseudulle sekä Jokiniemeen pääradan varteen. Kartalla ovat myös Tikkurilan arvotetut rakennuskohteet ja -alueet. Osana kaavarunkotyötä on tehty alueinventointi Tikkurilan vuosina 1960–2000 valmistuneesta rakennuskannasta. Tavoitteena on, että ajallinen kerroksellisuus säilyy. Täydennys- ja lisärakentamisen mahdollisuuksia tutkitaan purkavan uudistamisen rinnalla.

Kartan B teemoja ovat liikenne sekä viheralueet ja hulevedet. Kävelykeskusta laajenee pääradan itäpuolelle, ja matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään Vantaan ratikan myötä. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, jonka rajaamaa aluetta kehitetään kestävän liikkumisen alueena. Keskitetyn pysäköinnin osuutta kasvatetaan. Tikkurilassa viheralueita on vähän, ja virkistysyhteyksien sekä taskupuistojen merkitys korostuu. Hulevedet hallitaan sekä tontilla että julkisessa kaupunkitilassa

Sisältö

Tiivistelmä	2
Tekijät, työryhmät, asiantuntijat ja ohjausryhmä	4
1 Johdanto	5
1.1 Kaavarunkoalueen raja- ja sijainti	6
2 Suunnitelma	7
2.1 Suunnitteluperiaatteet ja suunnitelmakartat	8
2.2 Tikkurilan tulevaisuuskuva	11
2.3 Suunnitelma teemoittain	17
2.3.1 Kaupunkikuva ja kaupunkirakenne	17
2.3.2 Asuminen	29
2.3.3 Työ	37
2.3.4 Liikenne	44
2.3.5 Viheralueet ja hulevedet	51
2.3.6 Muut	65
3 Vuorovaikutus	67
4 Vaikutusten arviointi	70
4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen	70
4.2 Vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön	70
4.3 Vaikutukset asukkaisiin	72
4.4 Vaikutukset elinympäristöön	73
4.5 Vaikutukset työhön ja palveluihin	74
4.6 Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen	75
4.7 Vaikutukset luontoon ja virkistykseen	76
4.8 Vaikutukset kestävästä kehityksestä	77
5 Toteutus	81
6 Liitelista	82

Tekijät, työryhmät, asiantuntijat ja ohjausryhmä

Asemakaavoitus

Ritva Kotilainen, asemakaavoitus
Tuuli Huhtala, asemakaavoitus
Terhi Kuusisto, asemakaavoitus
Seppo Niva, asemakaavoitus
Charlotte Nyholm, asemakaavoitus
Tea Taponen, asemakaavoitus

Työryhmät ja asiantuntijat:

Asuminen ja palvelut

Eija Kivineva, toimitilajohtaminen
Mikko Juolahti, toimitilajohtaminen
Tiina Riihimäki, toimitilajohtaminen
Kirsi Vaten, kadut ja puistot
Tuomas Huilla, vanhus- ja vammaispalvelut
Helene Vanninen, asumisasiat
Wilma Toljander, asumisasiat

Työ

Mirka Järnefelt, yritysneuvonta, elinkeinopalvelut

Kaupunkikuva ja -rakenne

Matti Kärki, rakennusvalvonta
Anne Silanto, museopalvelut
Heli Haavisto, museopalvelut

Liikenne

Joonas Stenroth, liikennejärjestelmäsuunnittelu
Jarmo Pajunen, liikenteen aluesuunnittelu
Samuli Haveri, liikenteen aluesuunnittelu
Tiina Hulkko, Vantaan ratikka
Santtu Bussian, liikenteen aluesuunnittelu
Jenni Tyynilä, liikennejärjestelmäsuunnittelu
Seija Tulonen, kadunsuunnittelu

Viheralueet ja hulevedet

Eeva Eitsi, yleiskaavoitus, maisema
Heidi Burjam, kadut ja puistot, puistosuunnittelu
Antti Auvinen, kadut ja puistot, vesihuolto
Laura Muukka, yleiskaavoitus, maisema
Paula Luomala, kadut ja puistot, vesihuolto

Ohjausryhmä

Tarja Laine, kaupunkisuunnittelujohtaja
Ilkka Laine, asemakaavapäällikkö
Ritva Kotilainen, aluearkkitehti, Tikkurila
Mari Siivola, yleiskaavapäällikkö
Anna-Mari Kangas, yleiskaavoitus
Antti Kari, kiinteistöjohtaja
Janne Juntunen, projektijohtaja
Tomi Henriksson, asumisasioiden päällikkö
Markus Holm, kadut ja puistot
Henry Westlin, kaupungininsinööri
Ilkka Rekonen, rakennusvalvonta

Muut asiantuntijat

Ari Pietilä, ympäristökeskus
Jonna Kurittu, yleiskaavoitus
Eeva-Maria Niemi, yleiskaavoitus
Anna Hellen, asemakaavoitus
Janne Karppinen, geotekniikka
Laura Malinen, toimitilajohtaminen
Janne Myllylä, palveluverkot, talous ja hallinto
Hannu Haarala, palveluverkot, talous ja hallinto
Eija Pyyhtiä, erityisasiantuntija, soster

1 Johdanto

Tikkurilan tilannetta kuvaa hyvin sana ”muutos”. Alue uudistuu nopeassa tahdissa. Kun Vantaan väestönkasvu vuonna 2018 oli Suomen suurinta, kasvoi Tikkurila määrällisesti eniten. Rakentaminen Tikkurilassa on vilkasta ja kiinnostus tonttien kehittämiseen runsasta. Korkean rakentamisen selvityksen myötä alue on tunnustettu yhdeksi niistä, jossa korkean rakentamisen tarkastelu on mahdollista.

Tikkurilan edellinen kaavarunkotyö on vuodelta 2015. Alueen kehitys on niin nopeaa, että uusi kaavarunkotyö tarvitaan jo viiden vuoden kuluttua edellisestä. Tämä uusi kaavarunko jatkaa edellisen kaavarungon periaatteita. Tavoitteita on tarkistettu ja kasvua arvioitu uudelleen. Tarkoituksena on muodostaa kokonaiskuva, jonka avulla kehittää aluetta. Kaavarunko katsoo vuoteen 2040 ja toimii ohjeena asemakaavoitustyölle. Merkittävänä uusina kehityksen suuntaajina ovat Vantaan resurssiviisauden tiekartta (2018) sekä Hiilineutraalius 2030 -tavoite.

Kaavarunkotyöhön sisältyy tiivis kaavakartta-paketti ja tämä suunnitelmaosa. Näiden lisäksi on koottu lähtötieto-osa, johon on kerätty alueen perustietoja. Työn yhteydessä Vantaan kaupungin museo on inventoinut alueen arvorakennukset ja myös tämä raportti on kaavarunkotyön liitemateriaalia. Tarkoituksena on huolehtia siitä, että alueen juuret säilyvät samalla kun se uusiutuu voimakkaasti. Lisäksi on koottu internet-kyselyn tulokset omaksi julkaisukseksi, joka myös löytyy kaavarungon liitemateriaaleista.

Tikkurilan valtteina ovat saavutettavuus sekä sijainti hyvien liikenneyhteyksien ja Keravanjoen äärellä. Alueen historia on rikas aina sen jokiyhteyksistä, Suuresta Rantatiestä ja Tikkurilan kyläasutuksesta

sen rautatiehistoriaan ja teolliseen kehittymiseen, kaupallisen rakentamisen aikakauteen ja asumisen kehittymiseen. Vahva perintö tuo hyvän pohjan kehitykselle. Kaavarunkotyö mahdollistaa alueen kasvun jopa 10 000 mahdollisella asukkaalla ja 4000 tavoitteellisella työpaikalla. Alueen kehitys riippuu myös yksityisten maanomistajien tahdosta. Kaupunki toimijana tukee alueen tiivistymispyrkimyksiä ja kaavarunko luo sen ohjaamiselle rungon.

Tämä Tikkurilan kaavarungon suunnitelmaosa sisältää johdannon lisäksi suunnitelmaosan, jossa käydään läpi Tikkurilan tulevaisuuskuva sekä kaavarunkosuunnitelma viiden suunnitteluteeman kautta. Teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet, lisäksi löytyy kappale ”Muut” mm. ympäristöhäiriöistä. Lisäksi raportti sisältää vuorovaikutusosion, vaikutusten arvioinnin sekä lyhyen arvion alueen rakentamisen toteutumisesta. Suunnitelmaosioita ja vaikutusten arviointia on tarkasteltu erikseen kestävän kehityksen näkökulmasta.

Tikkurilan kaavarunkotyö on tehty yhteistyössä kaupungin omien asiantuntijoiden kanssa ja vuorovaikutuksessa alueen asukkaiden ja toimijoiden kanssa. Koronatilanne on värittänyt työstövaihetta ja vuorovaikutusta on tehty pääosin internetyhteyksin. Merkittävä sisältö kerättiin Tikkurilan kaavarunko-kyselyllä, joka järjestettiin verkossa 17.3.-7.5.2020. Kyselyn tulokset on koottu raportiksi ja ne ovat kaavarungon liitemateriaalia. Kyselyn tuloksia on tarkasteltu yhdessä kaavarungon kehitysajatusten kanssa. Tarkoituksena on ollut muodostaa asemakaavoituksen ja asukkaiden yhteinen tulevaisuuskuva, jota kohti kulkea eri suunnitteluratkaisujen kautta.

1.1 Kaavarunkoalueen rajaus, sijainti ja yhteydet

Kaavarunkoalue sijaitsee Vantaalla Tikkurilan keskustassa ja sisältää koko Tikkurilan kaupunginosan. Tämän lisäksi alueeseen kuuluu osia Jokiniemestä, Hiekkaharjusta, Viertolasta ja Kuninkaalasta.

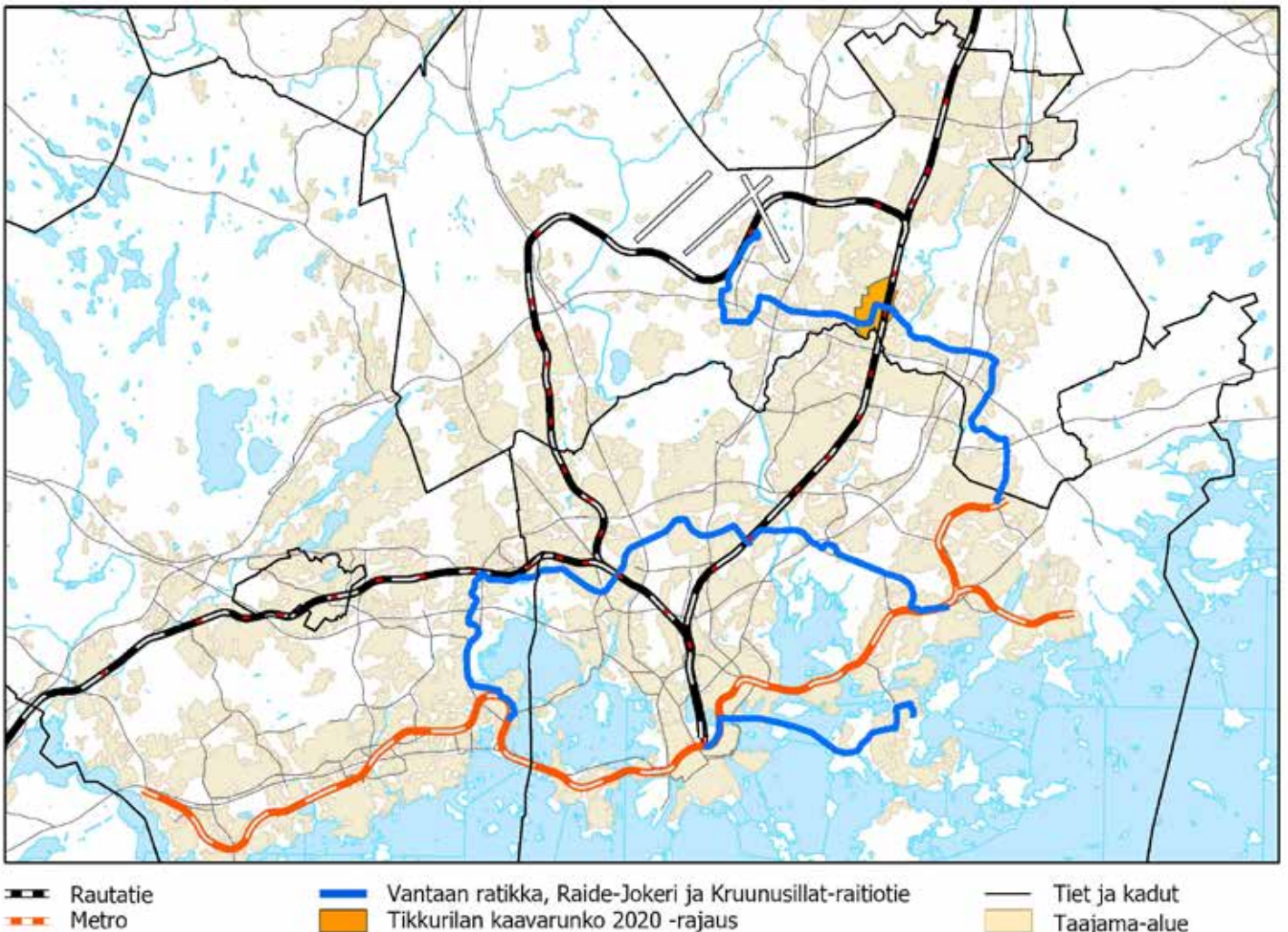
Suunnittelualuetta rajaavat pohjoisessa Valkoisenlähteentie, Hiekkaharjuntie, päärata, taas Valkoisenlähteentie, idässä Jokiniemenkatu, Keravanjoki, Kuninkaalantie ja Takojantie, Heurekan takana Vantaan ja Helsingin raja Kielotielle asti, jonka jälkeen Kaislaranta, Kaislatie, Ruokotie ja Ruokokuja, Keltamotie, Peltolantie, Kultarikontie, Lummetie ja Talvikkitie, jossa se yhtyy ensimmäisenä mainittuun Valkoisenlähteentiehen.

Tikkurilan kaavarunkoalue on erityisen hyvien liikenneyhteyksien äärellä. Pääradan asemana Tikkurila on perinteikäs, ja 2015 valmistui Kehärata, joka on vilkastuttanut asemaa entisestä. Tikkurilan asemalla on lisäksi bussiterminaali ja taksiyhteydet. Vantaan ratikkaa suunnitellaan ja se kulkee tulevaisuudessa

aseman ratapihan alitse. Kävelyn ja pyöräilyn verkosto on tiheä.

Tikkurilan suuralue on väylien rajaama. Lännessä sitä rajaa Tuusulanväylä, idässä Lahdenväylä. Eteläiselle rajalla lähellä Tikkurilan ydinkeskustaa kulkee Kehä III. Alueelta on lyhyt yhteys lentokentälle, joka sijaitsee Aviapoliksen alueella Tikkurilan länsipuolella.

Kuva: Tikkurilan kaavarunon tarkastelualue osana seutua, joka kehittyy kestävästi raideliikenteen äärelle. Mukana raiteista olemassa olevat junaradat, metro sekä Helsingin toteutusvaiheessa olevat Raide-Jokeri sekä Kruunusillat-raitiotie sekä suunnitteluvaiheessa oleva Vantaan ratikka. Esitettyjen yhteyksien lisäksi verkostoa täydentää Helsingin kantakaupungin raitiotieverkosto ja tulevaisuudessa nyt suunnittelupöydillä olevat seudun raideliikenneverkostoa täydentävät yhteydet.

2 Suunnitelma

Kaavarungon tavoitteena on muodostaa kokonaisvaltainen näkemys Tikkurilan tulevaisuudesta ohjamaan alueen asemakaavoitusta. Se on jatkoa vuoden 2015 kaavarunkotyölle ja katsoo vuoteen 2040.

Vantaan uudessa yleiskaavassa Tikkurilan nähdään yhtenä kaupungin pääkeskuksista, jotka tiivistyvät. Tätä ajatusta on edistetty kaavarunkotyössä. Suurin muutos on Tikkurilan keskusta-alueen laajeneminen ja sekoittuneen kaupunkirakenteen mahdollistaminen nykyistä suuremmalle alueelle. Mikäli alue kehittyy kaavarungon mukaisesti, mahdollistaa se uutta asumista jopa 10 000 asukkaalle ja toisi tavoitteenaan 4 000 uutta työpaikkaa kaavarunkoalueelle. Tämä tarkoittaisi kaavarunkoalueen nykyisen asukasmäärän kaksinkertaistumista vuoteen 2040 mennessä ja työpaikkojen lisääntymistä noin 40 prosentilla. Koska kaavarunkoalueen maanomistus on pääosin yksityistä, muutos riippuu pitkälti yksityisten toimijoiden kiinnostuksesta ja kaupunki toimii muutoksessa ohjaavana mahdollistajana.

Kaavarunkotyön alussa koottiin tulevaisuuskuva asukkaiden kyselyvastauksista ja asemakaavoituksen omana työnä. Sen tuloksena laadittiin Tikkurilan tulevaisuuskuva ja viisi teemoittaista tavoitetilalauseetta. Tämän jälkeen kaavarunkoa on työstetty viiden teeman kautta. Nämä teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Asemakaavoituksen tueksi kerättiin myös lista suunnitteluperiaatteita. Alta löydät tulevaisuuskuvan tavoitetilalauseineen ja sen jälkeen suunnitteluperiaatteet asemakaavoituksen tueksi. Näiden jälkeen löytyvät kaavarunkokartat A ja B. A-kartalle on koottu teemat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen ja Työ. B-kartalta löytyvät teemat Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Jokaisesta teemasta on karttojen jälkeen oma kappaleensa, jossa teemojen sisältöjä kuvataan tarkemmin.

Tikkurilan tulevaisuuskuva - Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurilan tulevaisuuskuva on visio Tikkurilan keskusta-alueen kehityksestä: Tikkurilassa on kaikki! Tavoitetila on ylätason tavoite, joka näyttää suuntaa Tikkurilan kehityksessä tehtäville ratkaisulle. Jokaiselle kaavarungon viidelle teemalle on koottu sitä kuvaava tavoitetilalause, tulevaisuuskuva, jota kohti kulkea. Teemojen tavoitetilalauseet näet alta. Tulevaisuuskuvatyöstä on kirjoitettu erikseen tarkemmin omassa kappaleessaan 2.2.

TIKKURILAN TAVOITETILALAUSEET

Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

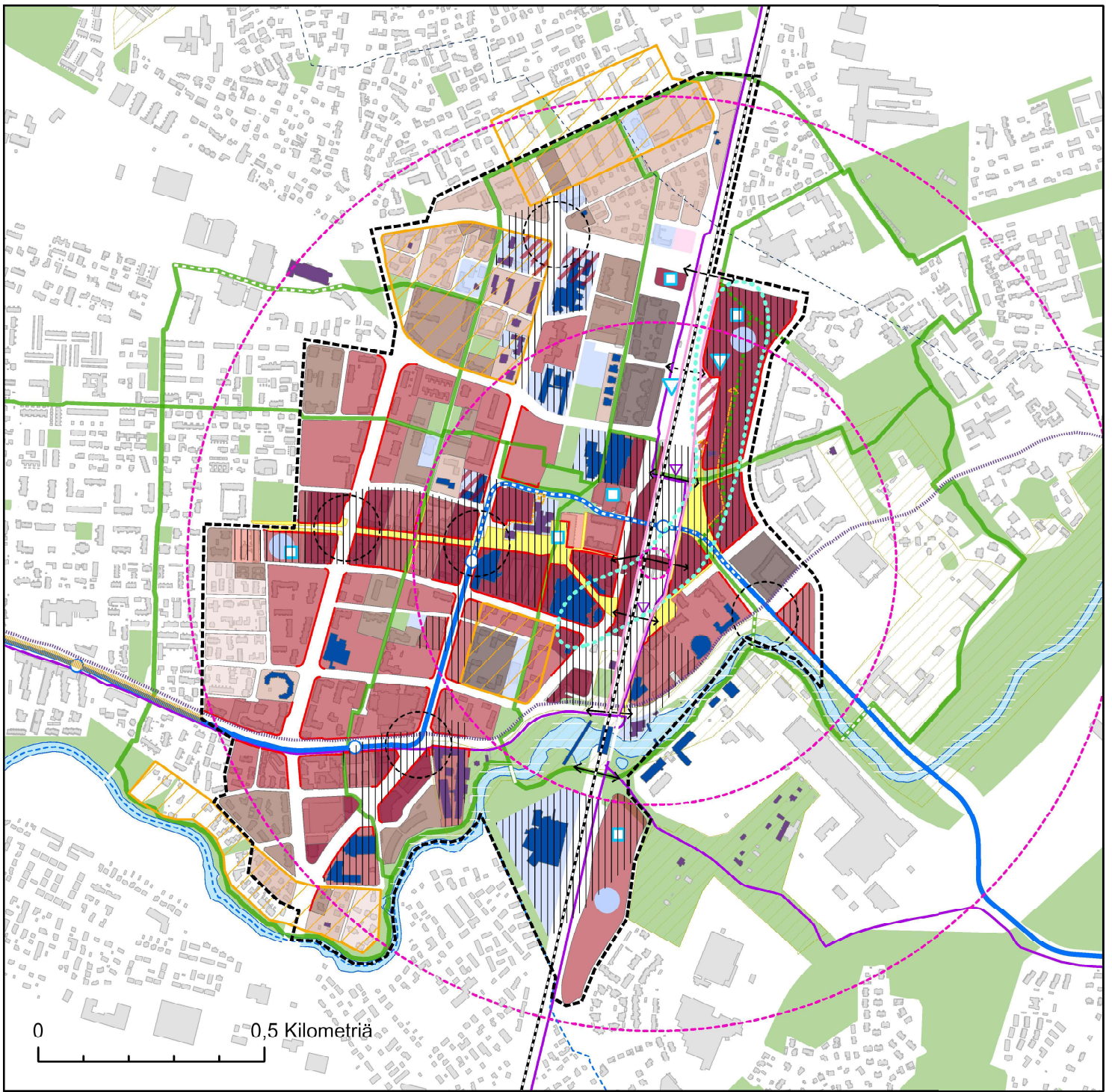
Tikkurilassa on kattava vihreiden virkistysreittien verkosto.

2.1 Suunnitteluperiaatteet ja suunnitelmakartat

Suunnitelman sisältö kiteytyy kahteen kaavarunkokarttaan. Kaavarungon kartat ja karttojen merkintöjä tukevat suunnitteluperiaatteet toimivat ohjeena asemakaavoitustyössä. Löydät kartat ja suunnitteluperiaatelistan seuraavilta sivuilta. Tavoitteena on monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila.

SUUNNITTELUPERIAATTEET ”Monipuolinen ja kerroksellinen Tikkurila”

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
Kaavarunkoalueen tiivistyminen mahdollistaa uutta asuin- ja työpaikkarakentamista.
- 2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
Vantaan ratikka pysäkkiympäristöineen muodostaa kestävä kasvun vyöhykkeen. Myös junaradan varsien tiivistyminen lisää seudullista liikkumista ja kasvattaa Tikkurilan matkakeskuksen merkitystä joukkoliikenteen solmukohtana.
- 3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
Sekä Tikkurila että Jokiniemen radanvarsi kehittyvät toiminnoiltaan sekoittuneena kantakaupunkina. Vahvistetaan nykyisiä radan ylittäviä ja alittavia yhteyksiä ja tutkitaan uusia reittimahdollisuuksia.
- 4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
Tehostamisen keinoja punnitaan sekä rakennetun kulttuuriympäristön että resurssiviisauden näkökulmasta. Tarkastellaan rakennusten kokonaan tai osin säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan. Edistetään uuden rakentamisen elinkaarikestävyyttä.
- 5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
Vilkkaiden katujen kivijalkaliiketilat sisäänkäyntisyvennyksineen rakennetaan tiiviisti kadun varteen. Taskupuistoilla, pienillä aukioilla ja katuvihreällä elävöitetään tiivistyvää kaupunkitilaa. Vehreitä välikatuja rajaavat istutuskaistat ja asuntopihat.
- 6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
Isot kadut rajataan kiinni toisiinsa rakennetuin, kerrosluvultaan vaihtelevin ja toiminnaltaan monipuolisin rakennuksin. Korttelien sisäosissa ja välikatujen varsilla suositetaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta.
- 7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
Talotyyppien vaihtelu mahdollistaa asumisen variaatiot: tornitalot, hybridirakennukset, monen mitta-kaavan kerrostaloasumisen sekä urbaanin pientaloasumisen. Asuntokoot ja hallintamuodot ovat monipuolisia.
- 8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
Liike/toimisto/työtilan rakentamista tutkitaan kaikissa uudishankkeissa. Kivijalkakaduilla edellytetään avointa katutason liiketilakerrosta, josta pääosa on liiketilaa. Työpaikkavyöhykkeellä edellytetään toimintojen sekoittumista ja monipuolisia työn, kaupan ja palveluiden tiloja. Julkisten palveluiden verkostoa vahvistetaan alueen tiivistyessä.
- 9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
Asemansseudulle muodostuu kestävä liikumisen alue, jossa kävely on etusijalla. Ohikulkevaa autoliikennettä ohjataan keskustan kehälle.
- 10. Suositetaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
Suuret puut ja monimuotoinen kasvillisuus sekä hulevesien viivytys tai imeytys tonteilla mahdollistetaan välttämällä laajoja kansirakenteita. Tavoitteena on vähentää tonttikohtaisesti ratkaistavien auto-paikkojen määrää keskitettyjen pysäköintitalojen verkostolla.
- 11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
Tiiviillä keskusta-alueella korostuu Tikkurilan viherkehän ja laajoille virkistysalueille johtavien virkistysyhteyksien merkitys. Reittien vehreys muodostuu puistojen, katualueiden ja niihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta. Hulevesiä ohjataan viivytykseen kasvillisuusvyöhykkeille.
- 12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
Murretut ja värikylläiset sävyt yhdistyvät tiileen. Laajat korttelikokonaisuudet jaetaan visuaalisesti erilaisiin osiin.
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**
Tarjoamme erilaisia osallistumisen mahdollisuuksia ja haemme uusia toimintatapoja erilaisten kaupunkilaisten tavoittamiseksi.

A KARTTA / KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE, ASUMINEN JA TYÖ

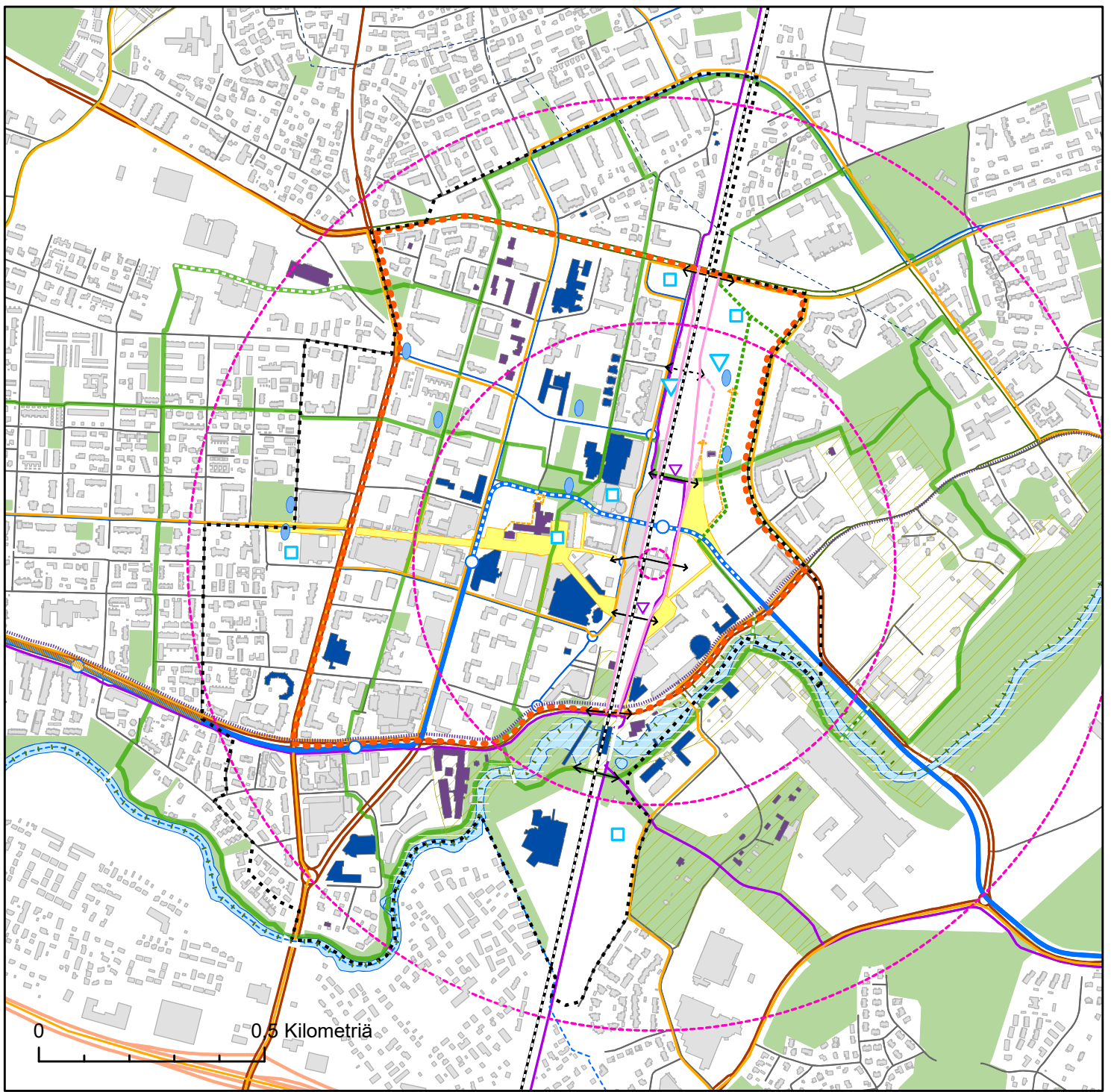
--- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS

	PÄÄOSIN 2,0-3,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE
	PÄÄOSIN 1,5-2,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
	MAX 1,5	SEKOITTUNUT KAUPUNKIRAKENNE / PÄÄOSIN ASUMINEN
	MAX 1,0	PÄÄOSIN ASUMINEN
	MAX 0,35	PÄÄOSIN ASUMINEN

	TYÖPAIKKAVYÖHYKE
	KIVIJALKALIIKETILA
	Y-TONTTI
	VARAUS PALVELUILLE
	KORKEAN RAKENTAMISEN TARKASTELUALUE
	KEHITETTÄVÄ RISTEYSALUE
	YHDYSKUNTATEKNINEN HUOLTO
	KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE

	VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
	VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
	ASEMAKAAVOITUKSEN ARVOTTAMA KOHDE / ALUE
	ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
	RKY-KOHDE SUURI RANTATIE

	VIHERALUE
	VIHERALUE
	VIHERALUE
	VIHERALUE
	VIHERALUE
	VIHERALUE
	VIHERALUE
	RAUTATIE
	RAIDEKÄYTTÖALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
	RAUTATIE ALITTAVA TAI YLITÄVÄ YHTEYS, OLEVA / TARKASTELTAVA
	VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
	VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
	MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
	PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
	LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT JA PYÖRÄT
	KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS

B KARTTA / LIIKENNE, VIHERALUEET JA HULEVEDET

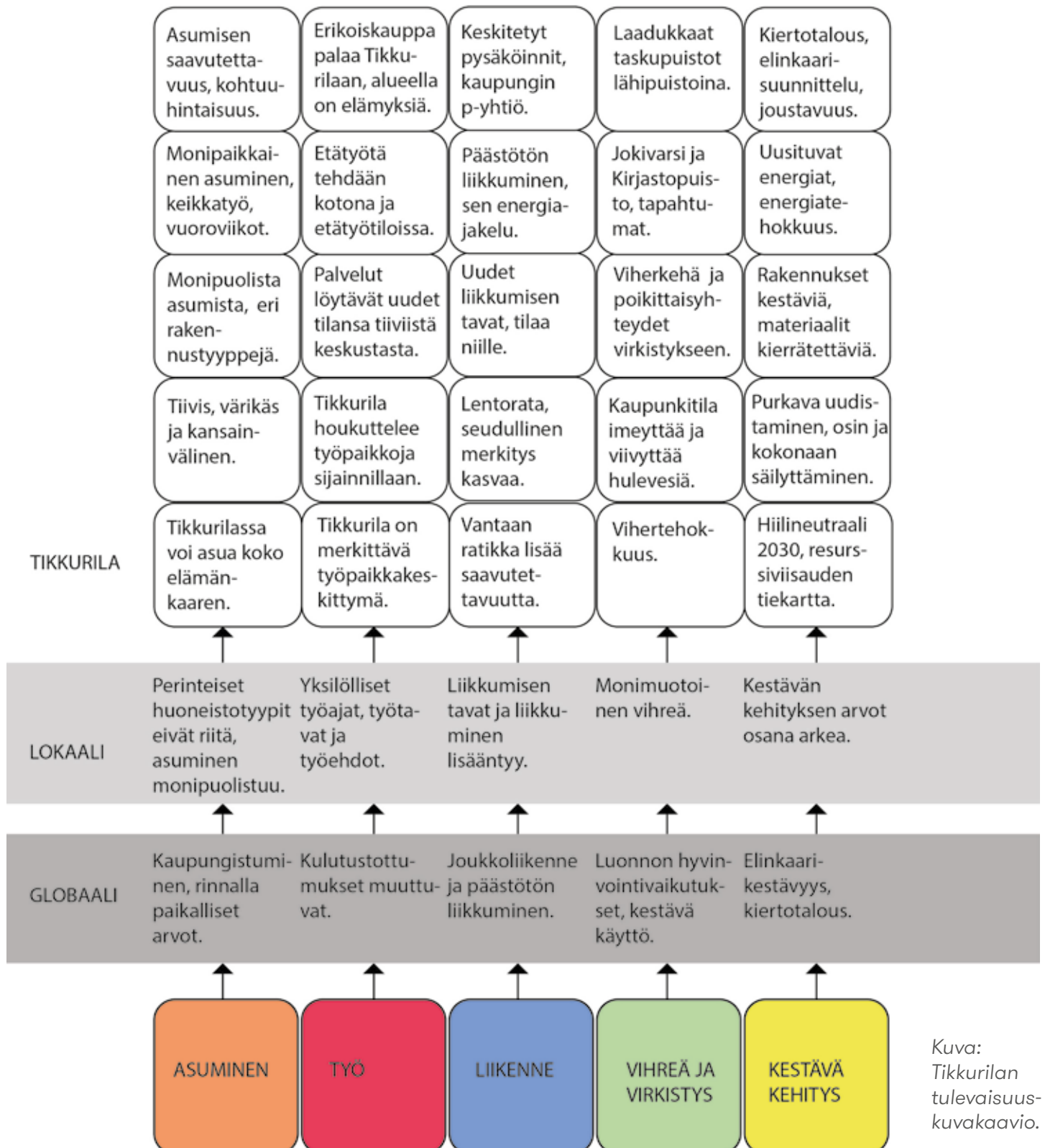
- KAAVARUNKOALUEEN RAJAUS
- +—+— RAUTATIE
- RAIDELIIKENTEEN ALUE / TARKASTELTAVA MUUTOSALUE
- ←+→ RAUTATIEN ALITTAVA TAI YLITTÄVÄ YHTEYS, OLEMASSA / TARKASTELTAVA
- MATKAKESKUS, ETÄISYYDET 500 m ja 1 km
- VANTAAN RATIKKA JA PYSÄKIT
- +— VANTAAN RATIKKA TUNNELISSA
- BUSSIREITIT TIKKURILASSA
- PYÖRÄLIIKENTEEN BAANA
- KÄVELYKESKUSTA
- +→ KÄVELYKESKUSTAN LAAJENEMISALUE
- +— KADUT JA TIET / TOIMINNALLISET LUOKAT
- KESKUSTAN KEHÄ
- ▽ LIITYNTÄPYSÄKÖINTI, AUTOT / PYÖRÄT
- KESKITETTY PYSÄKÖINTI TAI SEN MAHDOLLISUUS
- VIHERALUE
- VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- KEHITETTÄVÄ VIRKISTYS- JA VIHERYHTEYS
- EKOLOGINEN RUNKOYHTEYS
- POHJAVESIALUE
- HULEVESIEN KÄSITTELY
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA KOHDE
- VANTAAN KAUPUNGINMUSEON ARVOTTAMA JA ASEMAKAAVALLA SUOJELTU KOHDE
- ARVOKAS KULTTUURIYMPÄRISTÖ
- RKY-KOHDE SUURI RANTATIE
- KATUKUVAN KEHITTÄMISVYÖHYKE
- JOEN VARREN VIRKISTYSKÄYTÖN KEHITTÄMISVYÖHYKE

2.2 Tikkurilan tulevaisuuskuva

Tikkurilan kaavarunko katsoo vuoteen 2040. Asemakaavoitus laati tulevaisuustaulukon ja kaksi skenaariota alueen mahdollisista tulevaisuuksista. Niiden lisäksi asukkaiden kaavarungon internet-kyselyvastauksista koottiin asukkaiden tulevaisuuskuva. Näiden kolmen skenaarion pohjalta yhdisteltiin yksi toivottu

Tikkurilan tulevaisuuskuva. Se on yksi mahdollinen tulevaisuus, jota kohti kulkea tulevaisuuden suunnitteluratkaisujen kautta. Alta löydät yhdistellyn tulevaisuuskuva ja sitä kuvaavan kaavion. Kappaleen lopusta löydät kaikki kolme skenaariota ja tulevaisuustaulukon, joiden avulla Tikkurilan tulevaisuuskuva koottiin.

Tikkurilassa on kaikki!

Kuva: Tikkurilan tulevaisuuskuva-kaavio.

Tikkurilan tulevaisuuskuva - Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurilan tavoitetila vuodelle 2040 kuvaa alueen monipuolisuutta: Tikkurilassa on kaikki!

Tikkurila on ajallisesti kerroksellinen ja toiminnallisesti rikas keskusta-alue seudun ytimessä. Se on tiivis ja kansainvälinen. Alueella on rikas historia ja kasvupotentiaalia. Tikkurila on merkittävä seudun työpaikkakeskittymä, erityisesti toimistot löytävät sieltä paikkansa – valttina on sijainti ja hyvät yhteydet. Vantaan ratikka lisäsi saavutettavuutta ja lentoradan toteutuminen teki Tikkurilasta erityisesti seudullisesti saavutettavan. Vihertehokkuusvaatimukset lisäävät uudenlaista vihreää keskustassa ja hulevedet hallitaan. Vehreät virkistysyhteydet laajoille viheralueille kulkevat keskustan läpi. Jokiranta ja Kirjastopuisto ovat alueen helmiä. Rakenne uusiutuu täydentämällä sekä vanhan rakenteen lomaan että purkavan uudistamisen ja rakenteen tehostamisen kautta. Uusi rakentaminen on kestävä ja materiaalit kierrätettäviä. Kansainvälinen kehitys kaupungistumisesta jatkuu ja sen rinnalla näkyvät paikalliset arvot. Kulutustottumukset muuttuvat ja palveluiden kysyntä kasvaa. Joukkoliikenne on päästötöntä ja liikkumisen tavat monipuolistuvat. Luonnon hyvinvointivaikutukset tunnustetaan ja luontoa hyödynnetään kestävästi. Ilmastokriisin myötä elinkaarikesköisyys ja kiertotalous ovat pysyviä arvoja ja näkyvät kaupunkikuvassa.

KAUPUNKIKUVA JA -RAKENNE ”Tikkurila on elävä ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.”

Vantaa kehittyy maan kolmanneksi väestörikkaimmaksi kaupungiksi. Tikkurila kasvaa ja kehittyy asumisen, työpaikkojen, virkistys- ja liikkumisen kaupunkikeskustana. Alueen asukkaat, työntekijät ja harrastajat löytävät tilansa sekoittuneesta kaupunkirakenteesta. Katukuvassa näkyy alueen teollisen historia sen tiilipinnoissa ja Tikkurilan väritehtaan tuoma pikantti värikkyys uusien rakennusten julkisivuissa. Alueen rakennustaiteelliset helmet on säilytetty. Uusiutuvat energiamuodot, elinkaarikesköisyys ja kierrätettävät materiaalit näkyvät kaupunkikuvassa.

ASUMINEN ”Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.”

Tikkurilaan muutetaan. Rakennustyypit, asuntojen koot ja hallintamuodot ovat monipuolistuneet. Asumisen kirjo monipuolistuu, nyt asutaan useassa osoitteessa, vuoroviikoin ja tehdään töitä välillä kotona. Asuminen on kohtuuhintaista ja isojakin asuntoja löytyy alueen ytimestä. Asunnot ovat viihtyisiä, ikkunasta on avarat näkymät puistoihin, julkiseen kaupunkitilaan ja kaduille.

TYÖ ”Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikka- ja palvelukeskittymä.”

Tikkurila on merkittävä työpaikkojen alue seudulla. Toimistoille on kysyntää ja alueen profiili hallinnollisena keskustana näkyy palveluiden runsaassa määrässä. Erikoiskauppa on vähitellen palannut alueelle asukasmäärän kasvettua. Etätöitä tehdään kotona, co-working tiloissa ja keskustan kahviloissa. Työajat ja -tavat ovat yksilöllisiä. Terveys, hyvinvointi ja kulttuuri kiinnostavat.

LIIKENNE ”Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.”

Tikkurila on äärimmäisen hyvin saavutettavissa julkisilla ja autolla. Vantaan ratikka on lisännyt kulkumuu- toja ja yhdistää nyt Vantaan itää Keski-Vantaaseen. Lentoradan toteuttaminen siirsi kaukoliikenteen Tikkurilasta, mutta seudullisen junaliikenteen vuoroja on lisätty. Autot liikkuvat uusiutuvilla. Alueen tiivistyessä pysäköinnille on etsitty uusia ratkaisuja, keskitetyt pysäköintilaitokset löytyvät lyhyen kävelymatkan päästä kotoa. Nyt autoja lainataan ja käytetään yhteisesti. Uusille liikkumisen välineille löytyy tilaa pyöräilyn ja kävelyn reiteiltä. Tikkurilan keskusta on hitaan liikkumisen aluetta ja ohiajoliikenne ohjataan keskustaa kiertävälle kehälle.

VIHERALUEET JA HULEDEVET ”Tikkurilassa on kattava vehreiden virkistysreittien verkosto.”

Tikkurilan tiivis keskusta-alue vihertyy vihertehokkuusvaatimusten myötä. Kaupunkitilaan ilmestyy uusia elementtejä, imeytys-, viivytys- ja hulevesipintoja. Keskustan kävelyratit johtavat jokirantaan, Winterinmäelle sekä Viertolan läpi Tikkurilan keskuspuistoon. Kirjastopuisto, Tikkuraitti ja tori ovat tapahtumien näyttämöitä. Rakenteen sisällä sijaitsevat pienet taskupuistot toimivat lähipuistoina. Urheilu- ja ulkoilu vehreässä ympäristössä houkuttavat liikkumaan.

LOKAALI	POLIITTINEN	TALOUDELLINEN	SOSIAALINEN/KULTTUURINEN	TEKNOLOGINEN	EKOLOGINEN
ASUMINEN, VÄESTÖ	Päätöksenteon kriisiytyminen.	Kaupungistuminen kiihtyy. Tämän vastavoimana paikalliset arvot korostuvat.	Muuttoliike / kansainvälistyminen - paikallisuus.	Läketieteiden teknologian kehitys, hyvinvoinnin edistäminen.	Suurkaupungistuminen.
	Tunneyhteiskunnat, vihapuheen yleistyminen	Huoltosuhde heikkenee väestön vanhetessa länsimaissa.	Länsimaiden väestö vanhenee ja elää entistä pidempään.	Teknologian käyttö ja sen haasteet.	Koronavirus, vaikutukset yhdyskuntiin, väestöön ja talouteen.
	Uudet liikkeet, uudet toimijat, esimerkiksi neljä sektori.	Aktiiviset seniorit kuluttajina.	Maapallon väestönkasvu pysähtyy, siihen vaikuttaa koulutus.	Terveystyö voi edistää monin keinoin, teknologian ja liikunnan avulla. Terveys myös erottaa ihmisiä toisistaan.	
LIIKKUMINEN	Panostetaan joukkoliikenteeseen ja päästöttömään liikkumiseen. Kannustetaan uusien teknologioiden kehittämiseen, tuetaan sitä.	Biopolttoaineet ja sähkö ovat taloudellisesti kannattavia vaihtoehtoja.	Vuokraus ja lainaaminen yhä arvostetumpaa.	Kuskittomat autot kuljettavat ihmisiä. Liikkuminen palveluna, MaaS.	Uusiutuvat energiat ja liikkuminen.
TYÖ, KULUTUS	Politiikan viihteenliikkeen jokaiselle on ääni, jonka saa kuululle.	Kulutustottumukset muuttuvat kohti palveluiden kuluttamista ja verkkokaupan hyödyntämistä. Mitä tapahtuu perinteisille kauppoille ja kauppakeskuksille?	Elinikäinen oppiminen monipuolistaa työuran elinkaarta. Uudelleen kouluttaminen on vaativaa.	Meitä palvelevat robotit ja oppivat koneet.	Kulutustottumusten muutos, kestävämpää ja harvemmin. Myös toinen ääripää.
	Protektionismi, kauppasodat.	Noutopisteet ja kuriiripalvelut lisääntyvät edelleen.	Työn merkityksellisyys on tärkeää.	Tietoa on kaikkien saatavilla, sen lukutaito korostuu. Toisaalta tärkeiksi nousevat taidot ja käsillä tekeminen.	Avaruusromu ja avaruuden roskaantuminen.
	Tiedon jälkeinen aika. Tarinayhteiskunta.	Hyvinvointipalvelut lisääntyvät.	Työn pirstaloituminen.	E-palvelut ovat arkipäivää.	
VIHREÄ (LUONTO/VIRKISTYS)		Luonnon hyvinvointivaikutus ja laadulliset arvot / mittaaminen.	Arkiset ilmastotoet, hävikin vähentäminen.	Jätteiden käsittelyn kehitys.	Ilmastokriisi, sään äärevöityminen
KESTÄVÄ KEHITYS	YK:n Agenda 2030. Pariisin ilmastopöytäkirja ja EU:n hiilineutraalius 2050.	Kestävä kehitys ja teknologinen kehitys.	Luontosuhteen merkitys löytyy uudelleen.	Luonto resurssina, luonnonvarojen käyttö.	Luonnon monimuotoisuus vaarassa.
	Kiertotalouden edistäminen.	Paikallisuutta. Etätö. Resurssivisaus.	Uudellakollie, ilmastotietoisuus, arkiset valinnat. Populisin nousu.	Uusiutuvien energiamuotojen kehitys ja käyttö.	Maapallon kantokyky on rajallinen. Etsitään ja toteutetaan keinoja ratkaista kestävätilan tilanne.
			Suomessa on maailman puhtain vesi (Unesco 2003).	Energiätehokkuus, hiilineutraalius, elinkaarikestävyys.	Kiertotalous on perusasenne. Tavoitte muuttaa ympäristöstä kestävästi.

LOKAALI/Suomi, Vantaa, Tikkurila	POLIITTINEN	TALOUDELLINEN	SOSIAALINEN/KULTTUURINEN	TEKNOLOGINEN	EKOLOGINEN
ASUMINEN, VÄESTÖ	Ryhmä-rakennuttaminen helpottuu ja yleisty.	Tikkurilan keskimääräinen asutuskoko pienenee edelleen, perheasunnoista pulaa.	Perinteiset huoneistotyypit eivät riitä, kun ratkaistaan keikkatyöasumista ja lasten vuoroviikkoasumista. Asutaan yhdessä, kumppaneiden ja lasten, kavereiden kanssa.	Kiinnostusta kahteen suuntaan: toisia houkuttelee kauko-ohjattava älykoti, toisia perinteisiin ratkaisuihin perustuva rakentaminen (massiivirakenteet, painovoimainen ilmanvaihto jne.).	Ympäristöasioiden merkitys asunnon valinnassa kasvaa. Pieni energiankulutus on iso laatu-tekijä.
	Uusia omistus- ja vuokra-asumisen välimuotoja etsitään.	Yksinasujia on jo yli puolet. Alueen tasapainoinen kehittyminen on tavoite.	Asutaan monipaikkaisesti, aikuiset tai lapset vaihtavat asuntoa säännöllisesti. Työn vuoksi asutaan viikot eri paikoissa.	Älyrakentaminen, älylaitteet, smart cities. Järjestelmien haavoittuvuus.	Rakenteen tiivistyminen tehostaa maankäyttöä siellä, missä sille on tarvetta. Toisaalla säästetään luontoa ja edistetään sen monimuotoisuutta.
	kohtuuhintaisuus.	Uudistuotanto kallistuu edelleen Tikkurilassa.	Ympäristön turvallisuus, lasten koulu- ja harrastusmatkat edelleen mahdollisia.	Äly ja äly. Kahtiajakko teknologian käytössä, osaajat ja haastuneet.	Etätö ja liikkumisen vähentäminen mahdollista.
	Maahanmuutto jatkuu ja maahanmuuttajaväestön koulutustaso nousee.	Kaikki yksin asujat eivät etsi minimiasuntoja. Kehitetään hyvän asumisen malleja 1-2 hengen talouksille.	Kaupunkikulttuuri monipuolistuu, on monikielisiä, uusia kaupunkeja, uusia ravintoloita, uusia tapoja.	Raha, kortit, uudet tavat hallinnoida rahaa.	
	Segregaatiohaasteet ja alueiden eriytyminen.	Yhteistyötä tehdään tiiviisti yli sektorirajojen. Yksityinen ja julkinen lähentyvät toisiaan.	Monikulttuurisuus ja monipuoliset vaatimukset asumiselle.	Osallistuminen on entistä sujuvampaa. Neljä sektori pääsee mukaan sisältöjen suunnitteluun uusien teknologioiden ja toimintatapojen avulla.	
LIIKKUMINEN, PYSÄKÖINTI	Autopaikatkarve vähenee merkittävästi ja jakautuu vyöhykkeisiin: osa paikoista voi sijaita kauempana asunnoista.	Pysäköintiratkaisujen osuus rakentamisen hinnasta pienenee.	Nyt liikutaan erilaisilla vehkeillä.	Joukkoliikenne on päästöjä säästävää.	Autot liikkuvat sähköllä ja biopolttoaineilla.
	Tietuillit.	Tikkurilan kasvu jatkuu joukkoliikenteen keskittymisen myötä. Alue on aintuutaivainen saavittavuudeltaan.	Autoa tarvitaan harvemmin ja se on vuokrautu tai taloyhtiön yhteiskäyttöä. Liikenne palveluna on todellisuutta.	Autot ajavat itse.	Toisaalta on mahdollista vähentää liikkumista etätöiden seurauksena.
	Suomi-rata, Vantaan ratikka.	Julkista liikennettä subventoidaan, yksityisiikennettä verotetaan.	Liikkumisen tavat ja liikkuminen lisäänty.	Työnteon tavat muuttuvat, resurssiniukkuus aiheuttaa uusia tapoja tehdä töitä.	Yhä harvempi ostaa auton ja sen voi vuokrata tarpeeseen, autoja tarvitaan määrällisesti vähemmän.
TYÖ, KULUTTAMINEN	Yksilölliset työajat, työtavat ja työehdot.	Työ pirstaloituu, osa-aikaistuu tai lisääntyy ja on osa vapaa-aikaa.	Etätöitä tehdään kotona ja sopivissa tiloissa kodin läheisyydessä.	Työn robotisointuminen, digitalisaatio.	Raakapannat, yksi vaihtoehto.
	Kuluttamisen ohjaus, ruoka, energia.	Tikkurila houkuttelee edelleen työpäikköjä hyvän sijaintinsa vuoksi.	Työperäinen maahanmuutto lisäänty.	Uudet materiaalit, biomateriaalit. Laboratorioruoka.	Uudistettavat materiaalit, esim. keittiöt.
		Mielenkiinnon paikat, missä?	Työn automatisoinnin kääntöpuoli, osattomuus. Uudet ammattit. Osa tekee työtä koko ajan. Jako.	Kiiltävä muutos, tuntematon tulevaisuus.	
VIHREÄ, LUONTO/VIRKISTYS	Vihertehokkuus.	Ympäristö on niin viihtyisä, ettei tarvitse lähteä muualle.	Rakennetut puistot ovat Tikkurilan ydinalueen vihreää. Niiden laatua nostetaan ja ne jatkavat julkisen katutalun kanssa alueen virkistyverkostoa.	Viherrakentaminen, viherrat, julkisivut	Tikkurilan ydinalueen vihreä ja kiven kaupunkitila imeyttävät ja viivyttävät hulevesiä. Tämä näkyy kaupunkirakenteessa. Viherrakentaminen ja hiilinielut.
	Mustat joutsenet; Koronavirus	Rikas ja lähellä sijaitseva kulttuurialue.	Kantakaupungin vihreä on monimuotoista.	Virtuaalimatkailla.	Lähimatkailla
		Kaupunkikulttuuri, paikat oleskelulle kaupunkikeskuksessa. Lähimetsät!	Uudet tavat ottaa kaupunki haltuun.		Työn abstraktiuden vastapainoksi kotiviihdyt.
KESTÄVÄ KEHITYS	Resurssivisauden tiekartta ohjaa suunnittelua.	Kestävä kehitys tuottaa uusia innovaatioita markkinoille.	Ilmastomuutoksen seuraukset näkyvät työn ja arjen kehityksessä.	Sään ääristyminen muuttaa rakentamista.	Luonnon monimuotoisuus!
	Vantaa hiilineutraali 2030, tavoitteet melkein saavutetaan.	Ilmastomuutoksen hillintäratkaisut markkinoituneina? Edelläkävijät.	Kestävän kehityksen arvot osana arjen päätösten tekemistä.	Kulutuksen tasapainon etsiminen.	Kulutus painottuu palveluihin ja rakentamiseen. Matkat tehdään julkisilla.
			Työssä kiinni pysyminen samalla kun se muuttuu.	Kiertotalous kaikilla osa-alueilla.	Kiertotalous, elinkaarikestävyys, uusiutuvat energiat, hiilineutraalius, energiatehokkuus.

Kuva: Asemakaavoituksessa koottu tulevaisuustaulukko, jonka pohjalta skenaariot I ja II koottiin.

Kappaleen alussa esitetty Tikkurilan tulevaisuuskuva koottiin yhdistelemällä se kolmesta skenaariosta, joista kaksi tehtiin Vantaan kaupungin asemakaavoitusyksikössä ja yksi koottiin asukkaiden kyselyvastauksista. Asemakaavoituksen tekemien skenaarioiden eli mahdollisten kehityskulkujen tukena käytettiin tulevaisuustaulukkoa, jonka näet yllä. Asukkaiden vastauksista koottiin asukkaiden toivoma kehityskulku, jonka löydät skenaariotarinoista viimeisenä.

I Skenaario ”Kestävästi kasvaen”

Ilmastokriisiin reagoidaan yhä ja ilmaston lämpeneminen on hidastunut. Ilmastokriisi ja 2020-luvun alussa koettu globaali pandemia vaikuttavat yksilöihin siten, että koti ja paikallisuus korostuvat tärkeinä arvoina. Vastapainona on maailmalaajuinen muuttoliike. Kaupungistuminen jatkuu, mutta nyt entistä hallitummin. Kauppatien ja protektionismin aika on ohi mutta niiden vaikutukset tuntuvat yhä. Lähellä tuotettu koetaan oikeaksi valinnaksi ja kotimainen tuotanto on arvossaan. Kuluttajat ovat tietoisia valinnoissaan. Länsimaiden asukkaat ovat suurissa määrin aktiivisia senioreita. Keskiluokka on pienentynyt ja sen resurssit ovat vähentyneet.

Päätöksenteko viihteellistyy edelleen ja on saanut vastapainokseen ruohonjuuritason asiantuntevat vaikuttajat, jotka organisoituvat. Heitä kuunnellaan yhä enemmän ja lisääntyvä osa päätöksistä tehdään yhteistyössä ja vuorovaikutuksessa tämän neljännen sektorin kanssa. Työhön liittyy elinikäinen oppiminen. Koronaviruksen kaltaisten tautien torjuntaan on nyt varauduttu. Etätö on tavallista. Tieto on kaikkien saavutettavissa kaikkialla ja tiedon lukutaito korostuu. Palvelutoiminta korvaa kulutustavaroiden myyntitoimintaa. Terveys on tärkeä arvo. Terveysteen ja hyvinvointiin liittyvä työ lisääntyy ja suuri osa harrastuksistaikin tähtää hyvän olon lisäämiseen. Kuitenkin vain osalla on mahdollisuus edistää terveyttään, osattomat jäävät tästä kehityksestä sivuun. Sosiaalinen eriarvoistuminen on haaste.

Liikkuminen julkisilla on entistä helpompaa suurissa kaupungeissa ja liikkuminen palveluna on arkipäivää. Nyt autoja ei enää omisteta, ne lainataan tai vuokrataan. Autoja tarvitaan vähemmän ja yksi auto on aikaisempaa useammin ja useamman käytössä. Autojen lisäksi lyhyitä matkoja kuljetaan erilaisilla välineillä. Uusiutuva energia on korvannut fossiiliset polttoaineet ja liikkuminen on tältä osalta päästötöntä.

Luonnon monimuotoisuuden vähenemiseen on vihdoinkin herätty. Eläinten ja kasvien suojeleminen on konkreettisella tasolla ja luonnonvaroja käytetään säästeliäämmin. Uusiutuvat energiamuodot, kierrätalous ja elinkaarisuunnittelu ovat osa jokapäiväistä työtä.

Vantaa kasvaa osana pääkaupunkiseutua taantumassa ja nousukautena. Se on Suomen kolmanneksi väkimmäinen kaupunki. Päätös lentoradan rakentamisesta on tehty ja tulevaisuudessa Tikkurilan aseman rooli seutu- ja lähiliikenteen asemana on vahva. Kehärata lentokentälle on yhä Tikkurilan vahvuus, samoin nopeat yhteydet Helsinkiin. Vantaan ratikan myötä Tikkurilasta on tullut vilkas lähiseutuliikenteen vaihtopiste, josta on yhteydet eri suuntiin. Joukko-liikenne kulkee uusiutuville.

Koronapandemiakokemuksen myötä etätöskentely jäi rutiiniksi. Kotona keskeytyksetön työ tekee siitä tuotteliasta. Työhön käytetty aika monipaikkaisuutta. Paikallinen sopiminen antaa mahdollisuuksia rakentaa työstä omannäköistä. Teknologia siivittää monipuolistuvia tapoja tehdä työtä ja kaupunkitilaan syntyy uusia työn alustoja. Tikkurilassa asuu yhä aktiivisia työkäisiä. Alueen asunnot ovat pieniä, mutta suurempiakin löytyy jo. Suurten asuntojen kysyntä saa rakentajat toteuttamaan niitä. Alueella voi nyt helpommin asua koko elämänkaaren. Ympäristöasiat korostuvat asunnon valinnassa ja esimerkiksi energiamuoto on tärkeä ostopäätökseen vaikuttava tekijä. Asuntojen koot ja hallintamuodot ovat monipuolistuneet.

Vantaan vihertehokkuuslaskuri on saanut aikaan muutoksen tiiviissä osissa Vantaata. Se näkyy hyvin Tikkurilassa, jossa keskusta-alueen uusiutuessa paljastuu entistä enemmän kasvullista maata. Vihreää kasvaa myös seinillä ja katoilla. Hulevesi näkyy julkisessa kaupunkitilassa. Tikkurilan pienet taskupuistot ovat entistä suuremmalla käytöllä ja niiden laatutasoa on nostettu. Keskustaa kiertää viherkehä, jolta on yhteydet lähellä sijaiseville laajoille viheralueille. Vantaan kaupungin resurssiviisauden tiekartta siivitti kohti tulevaisuutta. Rakennukset rakennetaan kestäviksi ja materiaalit ovat korjattavia ja kierrätettäviä. Ostopäätökset tehdään tietoisena niiden ympäristövaikutuksista. Kuluttaminen keskittyy palveluihin, kulttuuriin ja viihteeseen. Tämä vaikuttaa kaupunkikuvaan ja siihen, mitä löytyy Tikkurilan keskustan kivijaloista.

II Skenaario ”Kotina koko kaupunginosa”

Koronakriisistä muodostuu vedenjakaja, jonka jälkeä paluuta entiseen ei ole. 2020-luvun ensimmäiset vuodet maailma toipuu pandemiasta. Tauti väistyy, mutta se on ehtinyt vauhdittaa isoja muutoksia ihmisten arjessa. Etätöistä on tullut valtavirtaa, eikä työpaikan sijainti enää välttämättä ohjaa asuinpaikan valintaa. Työtä tehdään kotona - tai co-working-tiloissa itse valitussa porukassa, ei välttämättä työkaverien kesken. Periaatteessa valinnan mahdollisuudet lisääntyvät, käytännössä myös segregatio. Valtiot, seudut ja kaupungit kilpailevat eliitin suosiosta.

Yhä useampi elää pitkän ja monivaiheisen elämän, kouluttautuu useampaan ammattiin ja vaihtaa asuinpaikkaansa elämäntilanteen mukaan. Kaukomatkailun merkitys vähenee, monipuolisen lähiympäristön kasvaa. Työ on entistä vähemmän sidoksissa tiettyyn aikaan ja paikkaan. Kulttuuri, liikunta- ja terveyspalvelut, hyvä ruoka ja ihmisten tapaaminen vetävät puoleensa. Kauppaan lähdetään erityisesti syystä, valtaosa arjen tarpeista tilataan kotiin. Lasten maailma on pitkälti ennallaan: kaverit, ulkoileikat, koulut ja päiväkodit eivät muuta verkkoon.

Ilmastonmuutos ei pandemian jälkeen ole kyseenalaistettavissa, kun ihmisten toiminnan äkillisen muutoksen vaikutukset ovat selkeästi mitattavissa. Ilmastoasioita edistetään voimakkaasti lainsäädännön ja kansainvälisten sopimusten kautta. Kiertotaloudesta tulee arkipäivää.

Kansalaisaktiivisilla on uusia mm. globaaliin tasa-arvoon liittyviä tavoitteita. Kuluttamisen valinnoista tulee keskeinen vaikuttamisen muoto, kun tuotantoketjut muuttuvat läpinäkyvämmiksi. Kasvislähiruokaa kasvatetaan myös tiiviissä kaupungeissa alueilla, joilla yhdistyvät viljely ja virkistys. Liikkumiseen on tarjolla laaja kirjo laitteita ja palveluja, ja ainoastaan ikääntyneimmillä on kokemuksia aikaisemmin yksityisautoiluun perustuneista kaupungeista.

Tikkurila menestyy mukavien ja monipuolisten lähiympäristöjen kisassa. Siitä on muodostunut tiivis, värikäs ja kansainvälinen kaupunki, jolla on rikas historia sekä kasvupotentiaalia. Kuntarajojen merkitys vähenee, kaupunginosa ja seudun kasvaa.

Suomi ja erityisesti pääkaupunkiseutu liikenneyhteyksineen houkuttelevat osajia myös ulkomailta: pohjoismainen palveluiden ja hyvinvoinnin tasainen jakautuminen luo turvallisuutta ja sopii kaikenikäisille. Muita pohjoisen valtteja ovat puhdas vesi, helppo saavutettavat viheralueet, muuta Eurooppaa viileämmät kesät sekä kattava ja laadukas palveluverkko. Näitä kaikkia on tarjolla Tikkurilassa, jossa on erityisesti panostettu koulujen uudisrakentamiseen ja korjaukseen sekä kokeiltu opetustilojen integroimista kaupungin muihin toimintoihin. Isona haasteena on edelleen tarjota alueella myös keskiasteen opintoja ja korkeakoulupaikkoja.

Asumisen kirjo monipuolistuu: syntyy uusia asunto- ja talotyyppisiä ja omistamisen malleja. Monipaikainen asuminen, vuoroviikkoasuminen ja asuminen/tai työyhteisöt yleistyvät. Kotia ja asumismuotoa vaihdetaan yhä useammin, kotipaikka tai kotiseutu verkostoineen voi säilyä. Kiinnostusta herättävät uusinta teknologiaa hyödyntävät älykodit ja perinteiset ratkaisut. Suomessa asumisen aikaista dataa kerätään kattavasti, ja sitä hyödynnetään aktiivisesti rakennusten huollon ja korjauksen päätöksenteossa erityisesti Vantaalla.

Yksityisautoilun ja sen myötä pysäköintipaikkojen väheneminen on vapauttanut kantakaupunkimaisilla alueilla sekä tilaa että rahaa muuhun käyttöön, mikä mahdollistaa nykyistä tiiviimmän, mutta samalla vihreämmän Tikkurilan.

Kuva: Kukkaketo
© Aineistopankki

III ”Tulevaisuuden Tikkurila asukkaiden silmin”

Tulevaisuuden Tikkurila on monipuolinen, vihreä ja omaleimainen kaupunki, jossa tiivis ja urbaani kävelykeskusta yhdistyy historialliseen ja luonnonläheiseen ympäristöön. Kahvilat, ravintolat, puistot ja erilaiset kaupunkitapahtumat tekevät Tikkurilasta eloisan kaupunkikeskustan. Kesäisin ulkotapahtumat, torikahvilat ja terassit elävöittävät kaupunkikuvaa. Monipuoliset palvelut ja harrastukset sijaitsevat lähellä kotia. Arki on sujuvaa ja liikkuminen vaivatonta. Kaupunkiympäristö on monimuotoista, ja alueelta löytyy kaiken ikäisille erilaisia paikkoja, joissa viettää aikaa ja kohdata muita.

Tikkurilan sydän on vilkas kävelykeskusta Tikkuraitin, kaupungintalon edustan, torin ja aseman ympäristössä. Alue on erilaisten palveluiden, tapahtumien sekä sosiaalisen elämän rikastama. Autottomassa ytimessä palvelut sekä julkinen liikenne ovat lähellä ja helposti saavutettavissa, ja lastenkin liikkuminen on turvallista. Silkki, Vernissa, Heureka, kaupunginmuseo ja Veininmylly muodostavat jokivarren puistoalueelle historian, nähtävyyksien ja omaleimaisten paikkojen helminauhan. Vihreä ja urbaani jokiranta on olennainen osa Tikkurilan identiteettiä, ja houkuttelee asukkaiden lisäksi turisteja. Jokivarsi ulkoilureitteineen ja Kirjastopuisto ovat keskustan merkittävimmät virkistysalueet.

Alueen palvelut ovat monipuolisia, ja niitä on tarjolla sekä keskitetysti kauppakeskuksessa että rakennusten katutasossa. Päivittäistavarakauppojen ja elintarvikemyymälöiden lisäksi Tikkurilasta löytyy kattavasti erikoisliikkeitä sekä terveys-, hyvinvointi- ja kulttuuripalveluita. Kaiken ikäisille on tarjolla vaihtelevia urheilu- ja harrastusmahdollisuuksia, myös edullista tai maksutonta toimintaa. Ulkokuntosali, ulkoilureitit, lasten leikkipaikat sekä muut aktiviteetit miellyttävässä puistoympäristössä houkuttelevat alueen asukkaita liikkumaan.

Tikkurilassa liikkuminen on sujuvaa, ja vaihtoehtoisia liikkumisen muotoja on runsaasti. Julkinen liikenne on vaivatonta, turvallista ja nopeasti saavutettavissa. Yhteydet eri suuntiin ovat hyvät ja palvelu kattavaa. Keskusta-alueella etusijalla ovat kävelijät ja pyöräilijät. Asemansseudulla on huomioitu jalan-kulkijan turvallisuus sekä viihtyisyys: asemalla on miellyttävä odotella bussia, ja vaihto junan, bussin tai ratikan välillä on kätevää. Liityntäpysäköinnillä tuetaan kestävästä liikkumisesta ja mahdollistetaan myös kauempana asuville raideliikenteen käyttö. Myös autoilijat on huomioitu, ja etenkin asukkaille on tarjolla monipuolisia pysäköintiratkaisuja. Autot eivät hallitse katukuvaa, vaan pysäköinti on pääosin integroitu rakennuksiin tai keskitetty pysäköintihalleihin, jolloin kaupunkiympäristöön jää enemmän tilaa pihaille ja vihreydelle. Pysäköintiratkaisuissa painottuvat vuorottaispysäköinti sekä liityntä- ja asiakaspysäköinti.

Asuminen on monimuotoista ja kohtuuhintaista, mutta laadukasta. Sopivia asumismuotoja löytyy monenlaisille ihmisille, ja rakentamisessa näkyy ajallista kerrostumaa. Kaupunkiympäristössä on niin korkeaa kuin matalaakin rakentamista, ja hallintamodoissa ja talotyypeissä on vaihtelua. Korkea rakentaminen painottuu aseman ympäristöön sekä radan itäpuolelle, ja erilaiset kivijalkojen liiketilat elävöittävät katutasoa. Asunnoista on viihtyisiä ja avaria näkymiä puistoihin, aukioille sekä kävelykeskustan kaduille. Tikkurilan ja Viertolan reuna-alue sekä Valkoisenlähteentien pohjoispuoli säilyvät pientalovaltaisina alueina. Jokivarsi on jatkossakin luonteeltaan pienimittakaavainen ja luonnonläheinen. Myös Tikkurilan ydin on vihreä ja viihtyisä paikka asua ja elää.

Kuva: Kerrostalo Piccadilly
© Aineistopankki

2.3 Suunnitelma teemoittain

Tähän kappaleeseen on koottu kaavarungon sisältö teemoittain. Käsitellyt teemat ovat Kaupunkikuva ja -rakenne, Asuminen, Työ, Liikenne sekä Viheralueet ja hulevedet. Kussakin teemassa on yleisteksti sekä kaavarunkokartoilta löytyvä sisältö avuttuna tekstimuotoon. Kunkin teemakappaleen lopussa aihetta on tarkasteltu laadittujen suunnitteluperiaatteiden ja kestävän kehityksen näkökulmista.

Kestävä kehitys

Ilmastonmuutos ja biodiversiteettikato muodostavat vakavan kaksoiskriisin. Rakennetulla ympäristöllä on keskeinen rooli sekä kriisin hillitsemisessä että siihen sopeutumisessa.

Kaavarungolla vaikutetaan päästöjen syntymiseen välillisesti erityisesti sekoittuneen kaupunkirakenteen ja kestävien liikkumismuotojen edistämisen kautta. Oman haasteensa tuo varautuminen Tikkurilan alueen voimakkaan tiivistymisen jatkumiseen: päästöjä on leikattava samalla kun voimakas rakentaminen jatkuu uusien asuntojen, työpaikkojen ja palvelujen tarjoamiseksi. Tikkurilan nyt laadittavan kaavarungon tavoitevuosi on 2040, jolloin Vantaalla pitäisi olla takanaan jo 10 hiilineutraalia vuotta. Kaavarungon toteutumivuosien aikana on siis odotettavissa suuria muutoksia niin yhteiskunnassa kuin rakentamisessakin. Kestävän kehityksen periaatteita on käsitelty osana kaavarungon teemoja sekä vaikutusten arviointi -osassa.

2.3.1 Kaupunkikuva ja kaupunkirakenne

Tikkurila on omaleimainen ja kerroksellinen jokivarren kantakaupunki.

Yleisesti

Tikkurilan pitkä historia liikenteen ja kaupan solmu-kohtana ulottuu Ruotsin vallan ajalle. Nykyinen Tikkurilantie noudattaa keskiaikaisen Suuren Rantatien itä-länsisuuntaista linjausta Keravanjoen pohjoispuolella. Rautatie ja -asema rakennettiin 1862, mikä loi edellytykset alueen teollistumiselle. Jokirannassa on säilynyt Vernissatehdas 1910-luvulta ja Tikkurilan silkin kortteli, jota on rakennettu vaihteittain 1930-luvulta alkaen. Alueliitoksessa vuonna 1946 Malmi siirtyi osaksi Helsinkiä, ja Tikkurilasta tuli Helsingin maalaiskunnan uusi keskus. 1950-luvulla rakennettu kaupungintalo ympäristöineen muodostaa edelleen pienimittakaavaisen ja arvokkaan hallinnon keskuksen Tikkurilan ytimeen.

1960-luvulla valmistui kehä III, joka sivuaa Tikkurilaa etelästä. 2015 käyttöön otettu kehärata sujuvoitti yhteyksiä mm. lentokentälle, ja parhaillaan suunnitellaan Vantaan ratikkaa. Tikkurilaa on rakennettu vilkaasti kaikilla vuosikymmenillä, ja kaupunkirakenteen tiivistyessä vanhaa rakennuskantaa on usein korvattu uudella. 1950–70-luvuilla painottui asuin-kerrostalojen, 1980-luvulla puolestaan toimisto- ja liikerakennusten rakentaminen. Viime vuosina alue on taas kiinnostanut erityisesti asuntorakentajia. Pirstoutuneen maanomistuksen takia kiinteistöjä on pääosin kehitetty tontti kerrallaan, mikä on tuottanut vaihtelevaa ja osin hajanaistakin kaupunkirakennetta.

Tikkurilalle ominaista on ajallinen kerrostuneisuus ja toimintojen sekoittuminen. Kaavarunkoalueella rakennusalaista noin 60 % on asumista, noin 40 % liike-, palvelu- ja toimistotilaa. Alueella on vahva identiteetti, joka muodostuu pitkästä historiasta, ensiluokkaisista liikenneyhteyksistä, vaihtelevasta kaupunkiympäristöstä sekä monipuolisista julkisista ja kaupallisista palveluista. Jokirannan viheralueet ja kulttuurikohteet muodostavat vihreän vyöhykkeen urbaanin keskustan tuntumaan.

Kuva: Vantaan kaupungintalo.
© T Taponen

Tiivistämisen ohjaus

Kaavarungon tavoitteena on mahdollistaa Tikkurilan kasvu ja kehitys siten, että alueen ominaispiirteet säilyvät ja vahvistuvat. Ajalliset kerrostumat ja toimintojen monipuolisuus tekevät Tikkurilasta Tikkurilan - sekä nyt että tulevaisuudessa.

Kaavarunkokartta A – Kaupunkikuva ja -rakenne, asuminen ja työ

Kartta A ohjaa kaupungin fyysistä ja toiminnallista rakennetta. Sekoittunutta kantakaupunkia kehitetään monipuolisten toimintojen alueena, jolle sijoittuu sekä liike- ja toimitilaa, yksityisiä ja julkisia palveluita että asumista. Tämä vyöhyke laajenee voimakkaasti radan molemmin puolin. Tavoitteena on varmistaa, että Tikkurilan tiivistyessä vilkas asuntorakentaminen ei syrjäytä vaan tukee myös uutta työpaikka- ja palvelurakentamista. Sekoittuneessa kaupunkirakenteessa maantasokerrosten tulee olla avoimia ja aktiivisia. Erikseen karttaan merkityillä kivijalkaliiketilän osuuksilla edellytetään katuvarren alakertoihin pääosin liiketilaa. Työpaikkavyöhykkeen rasterilla merkityillä alueilla tavoitellaan aitoa hybridirakentamista, eli myös asuin-kohteisiin laajempaa sekoittuneisuutta kuin ainoastaan 1. kerroksen liiketilat.

Asuntovaltaiset alueet sijaitsevat kaavarunkoalueen reunamilla ja keskustan pienimittakaavaisen välikatujen varsilla. Vyöhykettä kehitetään pääosin asuntorakentamisella, mutta uudishankkeissa tarkastellaan mahdollisuuksia rakentaa myös liiketäi työtiloja.

Lähipalveluille pyritään löytämään sopivia sijain- teja sekä asuntovaltaisilta että sekoittuneen kaupun- kirakenteen vyöhykkeiltä. Julkisten palveluiden riit- tävä vahvistaminen suhteessa alueen tiivistymiseen on erityinen haaste Tikkurilassa, jonka maanomis- tus on valtaosin yksityistä. Kartalle on merkitty sekä nykyiset Y-tontit että varauksina uusia mahdollisia kaupungin palveluiden sijainteja.

Rakentamisen volyyymiä ohjaamaan on määritelty suuntaa antavia tehokkuushaarukoita, joiden poh- jalta rakennusoikeuden määrä täsmentyy tapaus- kohtaisesti asemakaavavaiheessa. Lähtökohtaisesti tehokkuushaarukan ylimpiä lukuja voi tavoitella kehi- tettäessä laajoja korttelikonaisuuksia. Yksittäisen tontin kehittämisessä ratkaisuvaihtoehtoja on vä- hemmän, ja reunaehdot usein rajoittavat luontevan ratkaisun tehokkuutta lähemmäs haarukan alimpia arvoja.

Kartta ei suoraan ota kantaa rakennusten ker- roslukuun. Tehokkaimmilla alueilla keskimääräiset kerrosluvutkin muodostuvat suurimmiksi, mutta ta- voitteena eivät ole räystäskorkeudeltaan yhtenäiset korttelit vaan kerroslukujen vaihtelu. Korkean raken- tamisen tarkastelualue on merkitty kartalle ja sijoit-

tuu rautatieaseman ympäristöön sekä Jokiniemen rakentamattomalle alueelle pääradan itäpuolelle. Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä korkea rakentaminen on määritelty yli 56 metriä korkeaksi, mikä vastaa noin 17 kerrosta tai enemmän.

Olellaisena osana karttaa ovat Tikkurilan his- torialliset rakennuskohteet: eri vuosikymmenten helmet sekä rakennusten ja aluekokonaisuuksien tunnistetut arvot. Kartalle on merkitty erikseen mu- seon arvottamat kohteet ja kohteet, jotka lisäksi on suojeltu asemakaavalla. Lisäksi asemakaavoitus on arvottanut yhtenäisiä aluekokonaisuuksia, joiden ominaispiirteitä halutaan säilyttää. Kartalla näkyy myös Jokivarren arvokas kulttuuriympäristö ja kaa- varunkoalueen lävistävä Suuren Rantatien linjaus. Kaavarungon tavoitteena on Tikkurilan kehittäminen siten, että alueen identiteetti, arvokohteet sekä ajalli- nen kerrostuneisuus tunnistetaan ja säilytetään.

Osa karttamerkinnöistä on mukana molemmis- sa kaavarunkokartoissa. Kehitettävän risteysalueen merkintä kohdistuu risteysalueen tonttien kehittämi- seen, eikä siksi liity liikenteen karttaan B.

Kaavarunkokartta B – Liikenne, viheralueet ja hulevedet

Kartalla B näkyvät liikenteeseen sekä viheralueisiin ja huleveteen liittyvät merkinnät. Kaupunkiraken- teen kannalta merkittävä on ajatus kävelykeskustan laajenemisesta sekä radan itäpuolelle Jokiniemeen että Tikkuraitin jatkeeksi Peltolantien alkupäähän asti. Laajenemista tukee katuvarsien kivijalkaliiketi- lan merkintä kartalla A. Ohikulkuliikennettä ohjataan keskustan kehälle, ja kehän rajaamaa aluetta kehi- tetään kestävästä liikkumisen alueena. Matkakeskuksen merkitys korostuu entisestään, kun aseman yhtey- teen suunnitellaan Vantaan ratikan vaihtopysäkkiä. Rautatien alittavia ja ylittäviä yhteyksiä on tarpeen kehittää ja täydentää Jokiniemen rakentuessa. Tiiv- istyvällä alueella keskitetyn pysäköinnin osuutta on tarkoitus kasvattaa. Kartalla on sekä olemassa olevia että uusia keskitetyn pysäköinnin mahdollisuuksia. Jokiniemen rakentuessa myös asemansseudun liityn- täpysäköinti on jatkossa ratkaistava rakenteellisena.

Kaavarunkoalueen keskeiset puistot ovat jokiran- nan alue ja Kirjastopuisto. Kartalta on nähtävissä Tikkurilan viheralueiden vähäinen määrä, mikä ko- rostaa kaavarunkoalueen ulkopuolisille viheralueille johtavien virkistys- ja viheralueiden merkitystä. Tikkurilalle on ominaista, että kulttuurihistoriallisesti arvokkaat rakennukset sijoittuvat puistojen ja vihe- ryhteyksien ääreen. Kaavarungon tavoitteena on vahvistaa näitä reittejä myös niihin rajautuville ton- teille sijoittuvalla kasvillisuudella.

Kaavarungon suunnitteluperiaatteet muodostavat kaupunkikuvaa ja -rakennetta ohjaavan kokonaisuuden.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
- 2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
- 3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
- 4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
- 5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
- 6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
- 7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
- 8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
- 9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
- 10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
- 11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
- 12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Suunnitteluperiaatteet on laadittu asekaavoituksen pohjaksi. Tavoitteena on ohjata alueen rakentumista siten, että tulevaisuuden Tikkurila on toiminnallisesti monipuolinen, viihtyisä, turvallinen ja esteetön kaupunkiympäristö. Sekoittuneen kaupunkirakenteen ja kävelykeskustan alueet laajenevat, ja samalla kivijalkaliiketilän määrä kasvaa. Työpaikavyöhykkeellä edistetään liike- ja toimistotilojen rakentamista sekä hybridiratkaisuja, joissa asuminen yhdistyy muihin toimintoihin. Asuntovaltaiset alueet muodostavat rauhallisempia ja mittakaavaltaan maltillisempia kaupunkirakenteen suvantokohtia kaavarunkoalueen laitamille sekä keskustan korttelien sisäosiin.

Keskusta-alueen julkiset kaupunkitilat – kävelypainotteinen katuverkko, puistot ja aukiot – tarjoavat laadukkaat puitteet sujuvaan arkeen, oleskeluun ja virkistytymiseen sekä kaupunkitapahtumien järjestämiseen. Paljon käytettyjä reittejä ja kohtaamisen paikkoja tunnistettiin kaavarunkokyselyn avulla, samoin erilaisille tapahtumille sopivia alueita.

Tikkurilan katuverkko on monipuolinen. Tavoitteena on, että alueen tiivistyminen vahvistaa katutilojen ja korttelirakenteen vaihtelua. Vilkkaat kadut rajataan kiinni toisiinsa rakennetuin, kerrosluvultaan vaihtelevin ja toiminnaltaan monipuolisin rakennuksin. Kivijalkaliiketilat sisäänkäyntisyvennyksineen rakennetaan tiiviisti kadun varteen. Taskupuistoilla, pienillä aukioilla ja katuvihreällä elävöitetään tiivistyvää kaupunkitilaa. Vehreitä välikatuja rajaavat istutuskaistat ja asutopihat. Korttelien sisäosissa ja välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta. Tikkurilaa kiertävän viherkehän ja kaavarunkoalueen virkistys- ja viherreittien vehreys muodostuu sekä puistojen ja katualueiden että reitteihin rajautuvien tonttien kasvillisuudesta.

Maanomistus on hajautunutta, joten aluetta muokataan pala kerrallaan, eivätkä toteutusaikataulut ole kokonaisuutena ennakoitavissa. Vaihteleva korttelirakenne sopii hyvin jatkuvan muutoksen alueelle. Tikkurila ei ole kokonaisuutena ”kesken”, eikä sitä suunnitella ”valmiiksi”, vaan kaupunki kehittyy kaiken aikaa. Tavoitteena on, että täydennys- ja lisärakentamisen kaikki mahdollisuudet ovat käytössä, ja rakennusten laajennuksia, korotuksia, käyttötarkoituksen muutoksia ja ullakon tai maantasokerroksen käyttöönottoa tutkitaan purkavan uudistamisen rinnalla.

Kaavarunkoalue on väri- ja materiaalimaailmaltaan runsas, ja voi jatkossakin kehittyä värikkäänä ja rouheana. Punatiilellä on Tikkurilassa erityinen rooli: vanha asema vuodelta 1862 ja jokivarren historialliset teollisuuskiinteistöt ovat tiilipintaisia, samoin Kukkakedon asuinkorttelit 1960- ja 70-lukujen vaihteesta. Nykyisen vuosituhannen kohteille tyypillisiä ovat mm. värikylläiset rappauspinnat. Materiaalipalettia sopivat täydentämään lasi, puu ja corten-teräs, jota on käytetty mm. Kirjastopuiston ympäristössä. Tavoitteena on kaupunkikuva, jossa murrettu ja värikylläinen yhdistyy tiileen. Myös kattomuotojen variointi kuuluu Tikkurilaan: keskustassa on sekä voimakkaita viistettyjä muotoja että neutraaleja tasakattoja. Alueen tiivistyessä kattopintojen hyöty- ja virkistyskäyttö lisääntyy, ja kasvikattojen merkitys vihertehokkuustavoitteiden saavuttamisessa korostuu.

Jokiniemen rakentamattomalle alueelle radan viereen syntyy vanhemman Tikkurilan jatkeeksi 2020-luvun kaupunkia, jonka identiteettiä tutkitaan asema-kaavoituksen pohjaksi laadittavassa konsulttityössä.

Tikkurilan suojellut rakennukset ja rakennusperinnön arvokohteet

Osana kaavarunkotyötä on tehty alueinventointi Tikkurilan vuosina 1960–2000 aikana valmistuneesta rakennuskannasta, ja selvityksen tulosten pohjalta on arvotettu Tikkurilan kaavarunkoalueen uudemman rakennuskannan arvokohteet. Alla olevaan taulukoon on kerätty kaavarunkoalueen kulttuurihistoriallisesti arvokkaat (R1 ja R2 arvotetut) rakennetun ympäristön kohteet. Aikaisemmissa inventoinneissa luokitellut kohteet sekä nämä uudet kohteet ovat mukana listauksessa, samoin alueinventoinnin yhteydessä tehdyt luokituksen muutokset. Esimerkiksi 1980-luvun helmen Heureka-arvot nousi luokkaan R1. Kohteiden mahdollinen suojeleminen ratkaistaan asemakaavamuutosten yhteydessä.

Sekä lähtötilanne että tuoreen alueinventoinnin tulokset on esitelty tarkemmin Vantaan kaupunginmuseon raportissa ”Tikkurilan kaavarunkoalueen modernin rakennuskannan inventointi 2020”, joka on kaavarunnon liitteemateriaalia.

kohde	osoite	rakennus- vuosi	arvotus	suojeleminen
1 Vantaan kaupunginmuseo, ent. Tikkurilan asema	Hertaksentie 1	1862	R1	suojeleminen asemakaavalla
2 Tikkurilan vanha rautatiesilta		1860-luku	R2	
3 Orvokkitien päiväkoti, ent. Fagerströmin huvila	Orvokkitie 16	1908	R1	suojeleminen asemakaavalla
4 Tikkurilankosken pato	Tikkurilankoski	1912–13	R1	
5 Vernissatehdas	Tikkurilantie 36	1912–13	R1	suojeleminen asemakaavalla
6 Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1926	R1	suojeleminen asemakaavalla
7 Söderlingin mylly	Tikkurilantie 42	1935	R1	suojeleminen asemakaavalla
8 Villa Grönberg	Jokiniemenkatu 9	1936	R1	suojeleminen asemakaavalla
9 Vernissatehtaan palokunnan palokalustovaja	Tikkurilantie 36	1936	R2	suojeleminen asemakaavalla
10 Villa Söderbo	Tikkurilantie 42	1939	R2	suojeleminen asemakaavalla
11 Kulttuurikeskus Orvokki, ent. Oksanmäen koulu	Orvokkitie 15	1939	R2	suojeleminen asemakaavalla
12 Saarelan talo, Villa Girsén	Virnakuja 5	1939	R2	suojeleminen asemakaavalla

kohde	osoite	rakennus- vuosi	arvotus	suojelutilanne
13 Entinen paloasema	Palokunnanmäki	1 1939	R2	suojeltu asemakaavalla
14 A-talo, Silkkitehdas	Silkkitehtaantie 5	1934–1964	R1	suojeltu asemakaavalla
15 Nuorisotalo Tonttula, ent. Tikkurilan apteekki	Ratatie 2	1950	R2	
16 B-talo, Kutomo, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1951–1954	R1	suojeltu asemakaavalla
17 Lämpökeskus, Silkkitehdas	Tikkurilantie 44	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
18 Aravatalo	Kielotie 42	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
19 Tikkurilan neuvola	Kielotie 40	1952	R1	suojeltu asemakaavalla
20 Vernissatehtaan polttouunin piippu	Tikkurilantie 36	1955	R2	suojeltu asemakaavalla
21 Asematie 1, asuinkerrostalo	Asematie 1	1956	R1	
22 Kassantalo	Asematie 1	1956	R1	
23 As Oy Lohenpyrstö, rak. 18436	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
24 As Oy Lohenpyrstö, rak. 37060	Orvokkitie 13	1956	R1	suojeltu asemakaavalla
25 As Oy Kultapyrstö, rak. 37061	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
26 As Oy Kultapyrstö, rak. 37062	Kielotie 38	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
27 Kaupungintalo	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
28 Galleria K, ent. Pessi	Asematie 7	1957	R1	suojeltu asemakaavalla
29 As Oy Säästöpyrstö	Kielotie 44	1959	R1	suojeltu asemakaavalla
30 Orvokkitie 3 asuinkerrostalo	Orvokkitie 3	1962	R2	uusi kohde
31 Tikkurilan opistotalo, ent. Keskuspuiston yläaste	Lummetie 5	1964–65	R2	
32 Tikkurilan opistotalo, sivurakennus	Lummetie 5	1960-61	V→R2	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
33 Terveysasema	Kielotie 11		R2	uusi kohde
34 Raha-asema	Asematie 2	1979	R2	
35 Kielotie 28, toimistorakennus	Kielotie 28	1983	R2	uusi kohde
36-40 Lummetie 3, 5 kpl asuinkerrostaloja	Lummetie 3	1983	R2	uusi kohde (5 kpl)
41 Tikkurilan kirjasto	Lummetie 4	1984	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020

kohde	osoite	rakennus- vuos	arvotus	suojelutilanne
42 Vantaan oikeus- ja poliisitalo	Kielotie 21	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
43 Tiedekeskus Heureka	Tiedepuisto 1	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
44 Heurekansilta	Tiedepuisto 1	1988	R2→R1	arvotus muuttunut inventoinnissa 2020
45 Neilikkatie 14, asuinkerrostalo "Neilikkatalo"	Neilikkatie 14	1988	R2	uusi kohde
46 Virnatie 3, ent. Autotalo Salomaa	Virnatie 3	1990	R2	uusi kohde
47 Virnatie 5, kolmiorakennus	Virnatie 5	1990	R2	uusi kohde
48 Nuorisotalo Liito, ent. Vantaanaukion kauppiastavaratalo	Lummetie 2 b	1990	R2	uusi kohde
49 Kauppakeskus Tikkuri	Asematie 4	1991	R2	uusi kohde
50 Metsähallitus	Vernissakatu 4	1991	R2	uusi kohde
51 Destia, ent. Shellin pääkonttori	Neilikkatie 17, Talvikkitie 25	1991	R2	uusi kohde
52 Väritehtaankatu 2, asuinkerrostalo	Väritehtaankatu 2	1993	R2	uusi kohde
53 Tikkurilantie 41, asuinkerrostalo	Tikkurilantie 41	1997	R2	uusi kohde

Kuva: Heurekan silta ja Metsähallitus
© S Niva

Täydennysrakentaminen ja kestävä kehitys

Tikkurilan keskustan vanhin säilynyt rakennus, Tikkurilan vanha asema, on peräisin 1800-luvun puolivälistä ja alue on sen jälkeen kehittynyt sykäyksittäin. Suurin osa nykyisestä rakennuskannasta on valmistunut 1970–90-luvuilla. Tällä hetkellä käynnissä oleva kiivas rakentaminen muodostaa alueelle uutta kerrostumaa, joka on jo korvannut osan aiemmasta rakennuskannasta. Alueen täydentyminen on luontevaa, sillä Tikkurilan juna-asema on Suomen kolmanneksi vilkkain, palvelut hyvät ja olemassa oleva rakentaminen siihen nähden väljää.

Alueen tiivistyessä ja täydentyessä olemassa olevia rakennuksia on purettu tehokkaamman rakentamisen tieltä. Näin keskustaan on voitu sijoittaa lisää asuntoja, palveluita ja työpaikkoja hyvien liikenneyhteyksien ja valmiin infran äärelle, mikä on sekä taloudellisesti että ekologisesti kestävä ja kaupungin resurssiviisauden tiekartan mukaista. Maan- ja kiinteistönomistajien näkökulmasta motivaationa on ollut myös suurempi tuotto myytävän tai vuokrattavan kerrosalan lisääntyessä.

Nyt alueen kehitys on edennyt pisteeseen, jossa purkamista on tarkasteltava monipuolisemmin eri näkökulmista. Nykyisen kaupunkirakenteen tiivistäminen on tarkoituksenmukaista kaupunkikeskustan kehittämistä, mutta toisaalta on myös tärkeää huomioida, että paikan luonne ja merkityksellisyys syntyy ajallisista kerrostumista. Se, että paikalla on näkyvä historia, edesauttaa ihmisten kiintymistä alueeseen. Erilaisten aikakausien rakentamisen arvostus myös kehittyy ajan myötä. Erityisesti uudemman, 1970–90-luvun rakennuskannan arvoa on tästä hetkestä käsin vielä vaikeaa tunnistaa. Tämän tiedostamalla voimme välttyä samoilta virheiltiltä, jotka tehtiin jugend-rakennusten laajamittaisen purkamisen kohdalla niiden tullessa peruskorjausikään 1960- ja -70-luvuilla.

Myös ilmastotavoitteet puoltavat huolellista harkintaa rakennuskannan mahdollisen purkamisen yhteydessä. Rakennukset tuottavat hallitustenvälisen ilmastopaneelin IPCC:n vuonna 2018 julkistetun raportin mukaan noin 30 % kaikista hiilipäästöistä. Rakennusmateriaalien osuus rakennuksen elinkaaren aikaisista päästöistä on noin kolmasosa. Kun vanha rakennus puretaan ja tilalle rakennetaan uusi, syntyy siis merkittävä hiilipiikki. Päästövähennyksen kiireellinen aikajänne puoltaa tähän hiilipiikkiin puuttumista: kun Vantaan kaupungin tavoitteena on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä, on tässä hetkessä aiheutetuilla päästöillä erityistä merkitystä. Tämä näkökulma korostuu siitäkkin huolimatta, että päästötarkasteluissa on jatkossakin huomioitava myös rakennuksen koko elinkaari ja käytönaikainen energiankulutus.

Sekä peruskorjauksissa että uudisrakentamisessa tulee tavoitteena olla pitkä tavoitekäyttöikä – jatkossa ei haluta purkaa rakennuksia 30 vuoden välein. Uudisrakennusten tulee olla edeltäjiään helpommin muunneltavissa, huollettavissa ja korjattavissa. Aikaa kestäviä suunnitteluratkaisuja ovat esim. selkeä rakennusrunko, suuri ikkunapinta-ala, normaalia suurempi kerroskorkeus etenkin maantasokerroksissa, kestävät ja huollettavat materiaalivalinnat sekä mahdollisuus uusien talotekniikkaa ilman raskaita hormien ym. rakenteiden purkutöitä.

Kuva: Tikkurilan ajallisia kerroksia: etualalla Silkin kortteli ja taustalla Valon torni.

© T Huhtala

Korkea rakentaminen Tikkurilan kaupunkiku- vassa

Jotta korkea rakennus tukisi kaupungin kestävästä kehittämisestä, ja välttämään liikenne- ja pysäköintiongelmilta, sen tulee selvityksen mukaan sijaita hyvien palveluiden ja virikkeellisen ympäristön alueella, joukkoliikenteen solmukohtadassa. Vuoden 2020 aikana valmistuvassa Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä Tikkurilan aseman seudun on katsottu soveltuvan myös yli 56 metriä korkeaan rakentamiseen. Vantaalla rakentamisen maksimikorkeutta rajoittavat paloturvallisuus- ja kaavamääräysten lisäksi Helsinki-Vantaan lentokentän myötä myös lentoestekorkeudet, mikä Tikkurilan keskustan alueella rajoittaa rakentamisen korkeuden noin 80 metriin maanpinnasta (100 metriä merenpinnasta).

Korkea rakennus on maamerkki, joka huolellisesti sijoitettuna edistää orientoitumista ja merkitsee keskeisen paikan sekä alueellisesti että suurmaissa. Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä kaupunkikuvallisen soveltuvuuden sekä korkeiden rakennusten tarkemman sijoittumisen määrittäminen on jätetty kaavarunkotasolle. Tämän kaavarungon kartassa on osoitettu muuta rakennuskantaa korkeampien rakennusten potentiaalisia paikkoja. On myös muistettava, että korkeus ei ole ainoa tapa

muodostaa maamerkkiä. Tikkurilassa maamerkkejä ovat tällä hetkellä korkeutensa vuoksi Dixi, Kielotorni ja Valon korttelin torni, mutta myös esimerkiksi matala kaupungintalo käyttötarkoituksensa ja kaupunkikuvallisen asemansa vuoksi.

Korkealla rakennuksella on symbolinen merkitys kaupungin ja kaupunginosan identiteetin muodostamisessa. Tämän vuoksi korkeiden rakennusten laatuun ja sosiaaliseen kestävytyteen on erityisen tärkeää kiinnittää huomiota. Tikkurilan alueella kaupunkirakennetta kehitetään kantakaupunkimaiseksi, jolloin on tärkeää, että korkeat rakennukset liittyvät osaksi ympäristöään esimerkiksi jalustaosalla, joka ottaa kiinni ympäröivien rakennusten korkomaailmasta ja huomioi jalankulkijan mittakaavan.

Zoomit

Kaavarunkotyön yhteydessä on muutamia osa-alueita tutkittu muuta kaavarunkoaluetta tarkemmin. Näkökulmana on ollut täydennysrakentaminen sekä monipuolisen ja kerroksellisen Tikkurilan kehittäminen. Näistä zoom-tarkasteluista kolme esitellään lyhyesti seuraavissa kappaleissa: Tikkurilan kävelykeskusta, Kielotien varsi sekä Jokiniemen rakentamaton alue radan itäpuolella.

Kuva: Zoom Tikkurilan kävelykeskusta: Orvokkitien ja Tikkuraitin risteuksen aukio.
© Inaro Oy

Zoom! Tikkurilan kävelykeskustan visio

Kaavarunkotyön ohessa kaupunki tilasi konsulttityönä tehdyn ideasuunnitelman Tikkuraitin ympäristön mahdollisesta kehityksestä nykyistä tiiviimmin rakennetuksi. Tuloksena syntyi arkkitehtitoimisto Inaro Oy:n suunnittelema Tikkurilan kävelykeskustan visio, jossa on tarkasteltu Tikkurilan kävelykeskustan kiinteistöjen mahdollista uusiutumista.

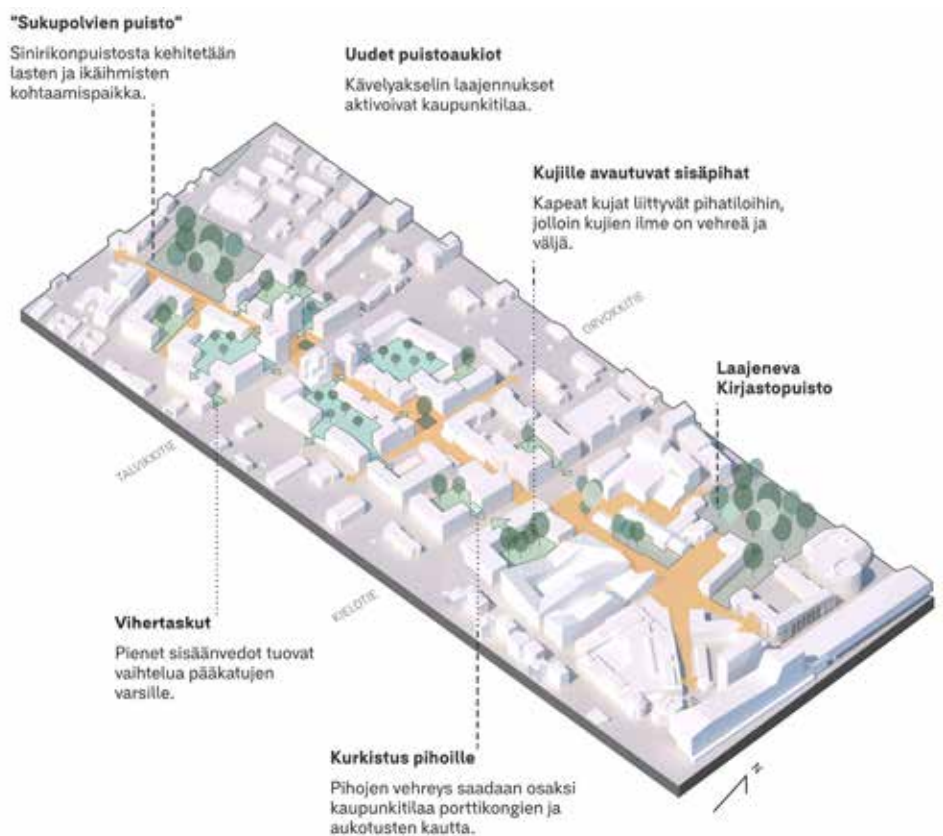
Suunnitelmassa asemanseudun ja Dixin korkea rakennusmassa saa vastapainokseen 12–16 kerroksisten tornien keskittymän Tikkuraitin akselin läntiseen päähän. Kävelykeskustan aktiivinen ydin virittyy näiden kahden kaupunkirakenteellisen maamerkin ja toiminnallisen noodin välille. ”Bulevardien” - Kielotien ja Talvikkitien - varteen on ehdotettu 8-kerroksista rakentamista. ”Raitille”, korttelin sisäosaan, on suunniteltu matalampaa, vaihtelevan korkuista kaupunkirakennetta. Rakennukset ovat hybrideitä – työpaikkojen lisäksi niihin sijoittuu asumista. Rakennusten ensimmäinen kerros on suunniteltu aktiivisek-

si liike- ja palvelutilojen kerrokseksi. Tilat avautuvat kävelykadulle, ja katutilaa voi hyödyntää terassien, myyjäisten tai joulutorien paikkana. Pysäköinti on ratkaistu keskitettynä.

Rakentamisen lisäksi suunnitelmassa on ideoitu julkista kaupunkitilaa. Uusia tapahtumien paikkoja ovat aukio Peltolantien päätteenä ja Orvokkitien ja Tikkuraitin risteyksessä. Näiden aukoiden kanssa Lauri Lairalan aukio ja Tikkurilan uusi tori muodostavat kaupunkitapahtumatilojen nauhan. Rakennusmassoissa on sisäänvetoja, mikä mahdollistaa pienten vihertaskujen rakentamisen ja vihreän tuomisen katutilaan. Tonttien pihat muodostavat oman osansa keskustan vehreyteen. Kaupunkikuvaa on ideoitu myös väri- ja materiaamaailman avulla, ajatuksena on että ”murrettu ja värikylläinen yhdistyy tiileen”. Suunnittelualueelle on osoitettu 87 000 k-m² asumista, 40 000 k-m² liiketilaa ja 40 000 k-m² toimistotilaa. Asumisen määrä kasvaa nykyisestä noin 60 000 k-m²:llä ja muu kerrosala vähenee 10 000 k-m².

Kuva: Näkymä Asematieltä Tikkuraitin suuntaan.
Kaavio: Aukiot ja vihreä.
© Inaro OY

Zoom! Kielotie

Kielotie on tulevaisuuden ratikkabulevardi. Vantaan ratikka kulkee Ratakujan kohdalta Kielotietä koko Tikkurilan ydinkeskustan läpi ja kääntyy länteen Tikkurilantielle. Läpiajavaa autoliikennettä ohjataan keskustaa kiertävälle kehälle ja Kielotie rauhoitetaan ratikalle sekä asukkaiden ja alueella asioijien liikenteelle.

Suuri osa Kielotien varren tonteista on kaavoitettu nykyistä tehokkaammalle rakentamiselle, mutta osassa on vielä tilaa tiivistää. Mahdollisuuksia on erityisesti nykyisin pysäköintialueena toimivilla korttelinosilla sekä tonteilla, joiden korjausvelka on kasvanut niin suureksi, että on kannattavampaa purkaa rakennus ja tehostaa tontin maankäyttöä uudella rakentamisella. Myös tonttikohtainen lisärakentaminen ja sen rinnalla vanhan kunnostaminen on hyvä vaihtoehto.

Asemakaavoituksessa skissattiin nopeita ehdotuksia Kielotien varren kehittämiseksi. Tehokkuuden on mahdollista kasvaa noin 1,5-kertaiseksi maankäyttöä tehostamalla.

Kuvissa Kielotien skissit.

KIELOTIEN TARKASTELU

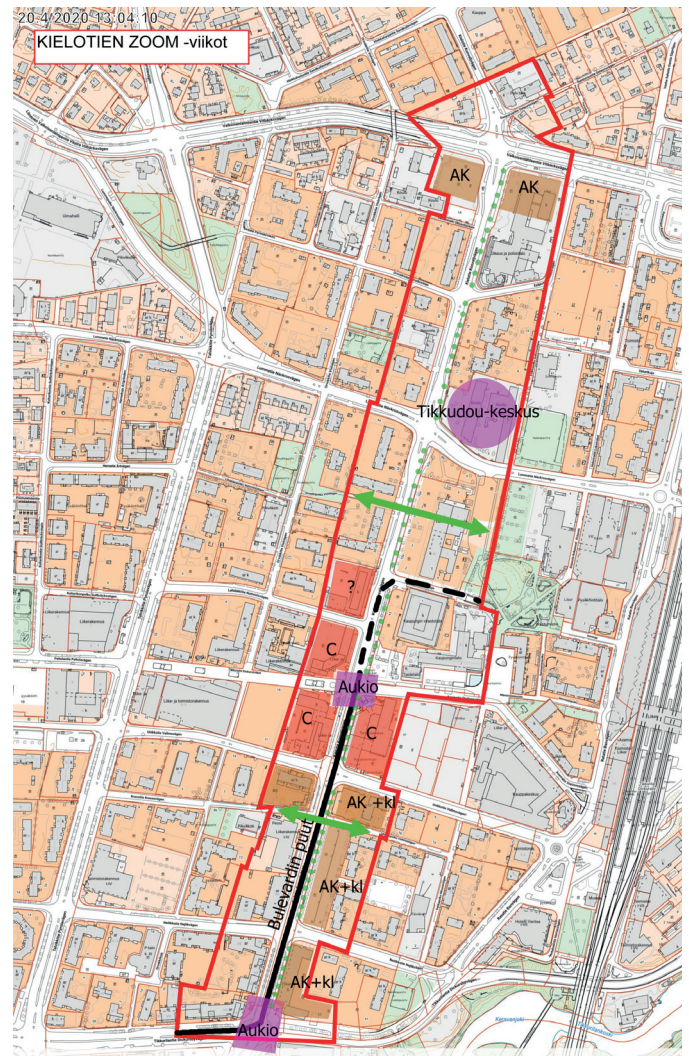
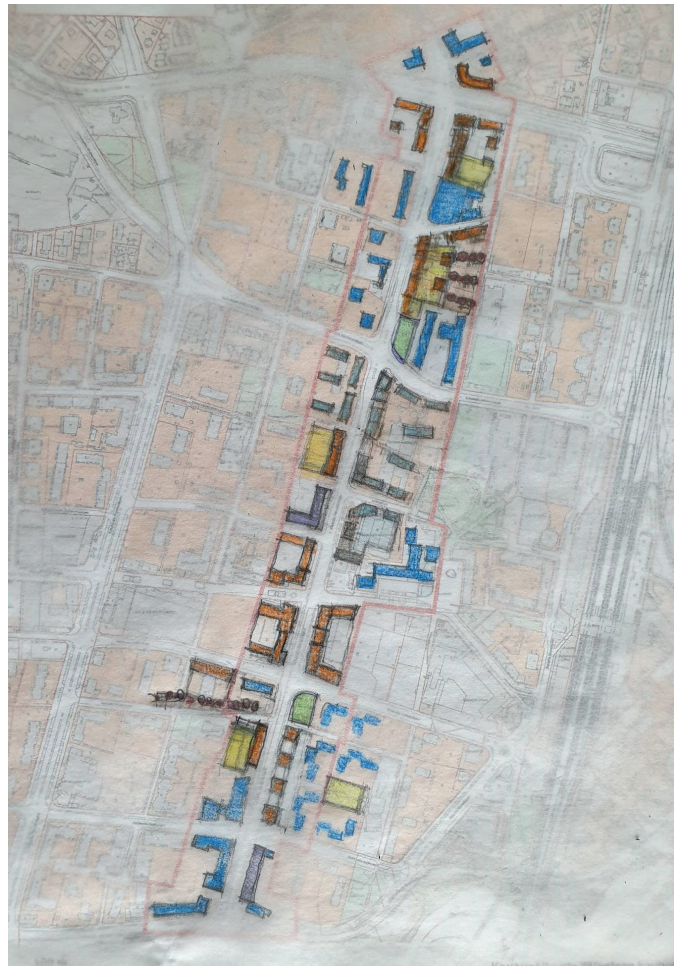
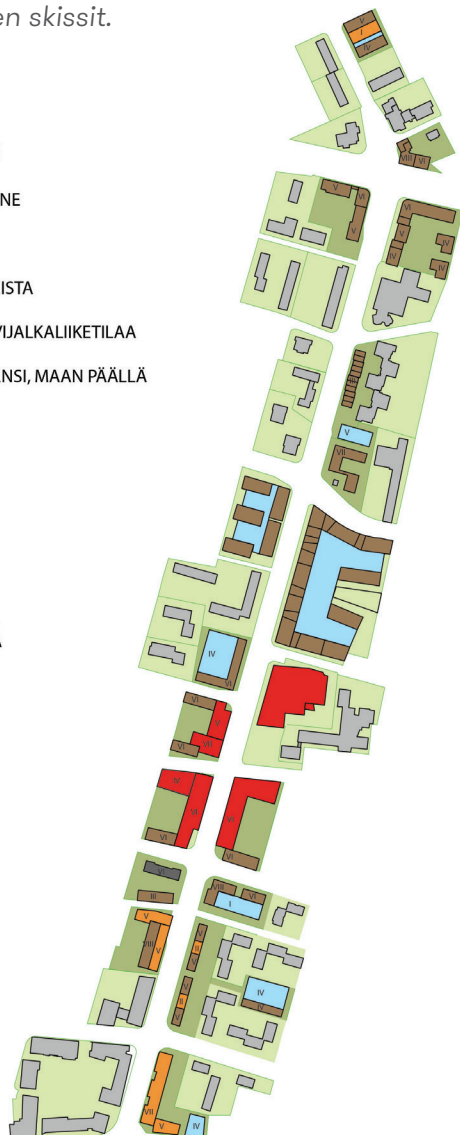
- OLEMASSA OLEVA RAKENNE
- KESKUSTAKORTTELIT
- TYÖ- JA ASUINRAKENTAMISTA
- ASUINRAKENTAMISTA, KIVIJALKALIKETILAA
- PYSÄKÖINTILAITOS TAI KANSI, MAAN PÄÄLLÄ
- KOROTUS
- TARKASTELLUT TONTIT

TARKASTELLUT TONTIT

UUDISTUS, KERROSALAT
 58 900 k-m2 ASUMINEN
 40 450 k-m2 LIIKE- tai TSTOTILA
 28 800 k-m2 JÄÄVÄ KERROSALA
 128 150 k-m2 YHTEENSÄ

KERROSALAT KAAVASSA NYT
 14 700 k-m2 ASUMINEN
 78 900 k-m2 TYÖ-km2:t
 93 600 k-m2 YHTEENSÄ

1,4 * NYKYINEN

Zoom! Jokiniemi

Kantakaupunki laajenee pääradan itäpuolelle Jokiniemeen, kun aseman tuntumaan suunnitellaan uutta tiivistä ja monipuolista aluetta. Toiminnallisena ytimenä on eri opetustasojen ja -alojen monimuoto-opetusta edistävä kampus. Koulutustilojen lisäksi alueelle sijoittuu yritystiloja, palvelukortteleita ja asumista. Suuntaa antava uudisrakentamisen laajuus on 95 000 k-m². Alueen identiteettiä ja luontevaa liittymistä ympäröivään kaupunkirakenteeseen tutkitaan 2021 alkavassa konsulttityössä.

Kaavarunko ohjaa kehittämään aluetta toiminnaltaan sekoittuneena kantakaupunkina. Uusia junaradan ylittäviä tai alittavia yhteyksiä on mahdollista tutkia. Kävelykeskusta laajenee Jokiniemeen, ja pohjoiseteläsuuntaan suunnitellaan uusi vihreä ja monikäyttöinen virkistysreitti Hiekkaharjasta kampusalueen läpi jokirantaan. Kampusalueen osuus reitistä muodostaa samalla vilkasta kävelykeskustaa vaihtelevine toimintoineen ja istutuksineen.

Kuvat:
© asema-
kaavoitus/
Tikkurila

Kuvat:
© Aihio arkkitehdit Oy

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN KAUPUNKI- RAKENTEESSA

Ekologinen kestävyys:

- * Edistetään elinkaarikestävää rakentamista.
- * Mahdollistetaan paikalliset massatasapaino ratkaisut.
- * Edistetään ja kehitetään kiertotalousratkaisuja
- * Vantaan kaupungin Kiertotalouden tiekartan mukaisesti.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

- * Palvelut sijoittuvat hyvien yhteyksien äärelle.
- * Tiivistyvän alueen kaupunkitilat ovat laadukkaita ja viihtyisiä, ja niissä priorisoidaan jalankulkua.
- * Elinympäristöä kehitetään virikkeiseksi ja monipuoliseksi. Muodostetaan erilaisia paikkoja, joita voi käyttää monenlaisiin tarkoituksiin yksin ja yhdessä.
- * Vahvistetaan virkistysyhteyksiä laajoille viheralueille ja edistetään siten luonnon hyvinvointivaikutuksia.
- * Säilytetään rakennetun kulttuuriympäristön arvo kohteet ja vahvistetaan rakennetun ympäristön ajallista kerrostuneisuutta.

Taloudellinen kestävyys:

- * Kaikki lähellä - vahvistetaan sekoittuneen kaupunkirakenteen kehittymistä.
- * Liike-/toimisto- tai työtilan rakentamista tutkitaan kaikissa uudishankkeissa.
- * Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat säilyvät alueella myös jatkossa.
- * Täydennysrakentaminen ja tiivistäminen nostavat tehokkuutta, mikä synnyttää taloudellisen kehityksen kannalta suotuisia keskittymisetuja.¹

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Kaupunki- ympäristö

Tikkurilan helmet, jotka tekevät alueesta erityisen, painottuvat jokirantaan: Silkki, Vernissa, Heureka, kaupunginmuseo ja jokirannan puistoalueet. Toinen tihentymä on Kirjastopuiston, torin ja kaupungintalon ympäristö.

Kommentti: Jokirannan puistoaluetta kehitetään palvelemaan lisääntyvää käyttäjäkuntaa. Vanhemmat arvokennukset Silkki, Vernissa, kaupunginmuseo ja kaupungintalo on suojeltu asemakaavalla. Kaavarunkotyöhön liittyvässä inventoinnissa tiede-keskus Heurekan ja Heurekansillan arvotukset nousivat luokkaan R1 eli kulttuurihistoriallisesti erittäin merkittävä.

Vilkaat kävelypainotteiset alueet Tikkuraitti ja aseman seutu ovat sekä tärkeitä/miellyttäviä että kehittämistä vaativia paikkoja. Kehittämisen tarpeessa on myös Jokiniemen rakentamaton alue radan itäpuolella.

Kommentti: Tikkuraitin uudistuksen suunnitelmat ovat valmiit, ja toteutus alkaa näillä näkymin vuonna 2023. Aseman ympäristössä on tulossa vireille useita asemakaavamuutoksia, ja meneillään on lisäksi Vantaan ratikan suunnittelu. Aluetta kehitetään monipuolisena sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeenä. Kantakaupunkia laajennetaan radan itäpuolelle, ja Jokiniemen rakentamattoman alueen kaavatyo käynnistyy 2021.

Kyselyn vastaajista 51 % kannattaa ja 47 % vastustaa korkea rakentamisen sijoittamista Tikkurilaan. Sopivia paikkoja ehdotetaan laajasti koko kaavarunkoalueelle poissulkien jokiranta, Viertolan reuna sekä Valkoisenlähteentien pohjoispuoli. Painopiste on aseman ympäristössä ja Jokiniemen rakentamattomalla alueella.

Kommentti: Kaavarunkotyön aikana valmistuneessa Vantaan korkean rakentamisen selvityksessä Tikkurila on määritelty yhdeksi alueista, joilla korkean rakentamisen mahdollisuuksia voi tutkia. Kaavarunko osoittaa tutkittavan alueen aseman seudulle sekä Jokiniemen rakentamattomalle radan itäpuoliselle osalle.

Kuva: Tiedekeskus Heureka
© T Taponen

¹ Vantaan kaupunki ja FCG, Vantaan yleiskaava 2020 taloudellisten vaikutusten arviointi, 2019.

2.3.2 Asuminen

Tikkurila tarjoaa monipuoliset kaupunkiasumisen mahdollisuudet.

Yleisesti

Tikkurilan toiminnallisesti monipuolisen kaupunkirakenteen rakennusalaista runsas puolet on asumista. Perinteisesti asunnot ja muu toiminta on sijoitettu eri rakennuksiin, ja rakennuskohtainen sekoittuminen on rajoittunut kivijalkakerrosten liiketiloihin vilkkaimpien katujen varsille. Työpaikat ja palvelut painottuvat asemansuudulle sekä Kielotien ja Tikkuraitin varteen, ja kaavarunkoalueen laitamilla on lähinnä asumista.

Tikkurilan kaupunginosan asunnoista 97 % on kerrostaloissa, ja myös kaavarunkoalueeseen osittain kuuluvat kaupunginosat ovat Kuninkaalaa lukuun ottamatta kerrostalovaltaisia. Pientaloja on tarkastelualueen länsireunalla Viertolassa, Valkoisenlähteen pohjoispuolella Hiekkaharjussa sekä jokivarren rantavyöhykkeellä.

Tikkurila on ajallisesti kerroksellinen ja jatkuvasti muuttuva alue, joka viime vuosina on kiinnostanut erityisesti asuntorakentajia. Tarkastelualueella on yksittäisiä asuinrakennuksia 1900-luvun alkupuolelta, ja 1950-luvulta alkaen löytyy sekä kerrostaloja että pientaloja kaikilta vuosikymmeniltä. Alueen maanomistus on hajautunut, joten rakentamista ja uudistamista on pääosin toteutettu tontti kerrallaan. Yhtenäisinä kokonaisuuksina erottuvat 1950-luvun asuntokorttelit Kielotien länsipuolella ja Hiekkaharjuntien ympäristössä, 1970-luvulla toteutettu Kukkakedon alue sekä 1990-luvun asuntorakentaminen Jokiniemessä, Tikkurilantien pohjoispuolella.

Kerrostalarakentamisen kerrosluku ja tehokkuus on sidoksissa rakennusten ikään: 1960-luvulla tai aikaisemmin toteutettu rakennuskanta on pääosin melko matalaa ja koostuu erillisistä lamelli- tai pistetaloisista. Rakennukset sijoittuvat tonteille väljästi, eivätkä muodosta tiukasti rajattua katutilaa. Autopaikat on ratkaistu maantasoon pihalle tai pohjakerroksen autotalleihin. Seuraavilla vuosikymmenillä on siirrytty kohti tiiviimpiä ja tehokkaampia asuinkortteleita, mikä on usein edellyttänyt rakenteellista pysäköintiä. Tikkurilan korkeimmat rakennukset ovat 16-kerroksisia asuintaloja Kielotien eteläosassa. Kielotorni on valmistunut 2005 ja Valon torni 2018.

Tyypillinen uusi asuntokohde on kaupunkimainen umpikortteli, jossa autopaikat ovat kansipihan alla, ja maantasokerrokseen sijoittuu liiketilaa. Tikkurilan ytimeen on syntyvässä myös aitoja hybridikortteleita, joissa asuminen on yhtenä osana monipuolista toiminnallista kokonaisuutta: esimerkkeinä parhailaan rakentuva kirkon kortteli ja suunnitteluvaiheessa oleva toimitilahanke Kielotie 13. Muita omaleimaisia asumisen ratkaisuja ovat mm. historialliseen Silkin kortteliin sovitettu uusi asunto-osa ja Kukkakedon kortteleihin linjasaneerauksen yhteydessä toteutetut kattokerroksen asunnot.

Tikkurilan kaupunginosassa painottuvat vuokra-asuminen ja pienet asuntokunnat. Lähes 60 % alueen väestöstä asuu vuokralla. Asuntokunnista yli puolet on yhden henkilön talouksia. Kolmen tai useamman henkilön asuntokuntia on vain 13 %. Huoneistojakaumassa puolestaan korostuu kaksioiden määrä, niitä on asunnoista lähes puolet. Suuria asuntoja on alueella vähän.

Kuvat: Asumista Kirjastopuiston äärellä ja Dixin naapurissa. Uutta asuntorakentamista osana arvokasta Silkin korttelikokonaisuutta. © T Taponen

Lisää asumisen vaihtoehtoja

Kaavarunkoalueen tiivistyminen mahdollistaa uusien asuntojen rakentamisen noin 10 000 uudelle asukkaalle. Tavoitteena on ohjata tarkastelualueen voimakasta kasvua siten, että kehittyvän kaupungin rakennuskannan ja asuntokannan kerroksellisuus ja monimuotoisuus säilyvät ja vahvistuvat. Uudisrakentamisella halutaan täydentää ja monipuolistaa asumisen typologiaa.

Kartalla A kaavarunkoalue on jaettu asuntovaltaisiin vyöhykkeisiin ja toiminnaltaan sekoittuneen kaupunkirakenteen vyöhykkeisiin. Molempiin on määritelty suuntaa antavia tehokkuushaarukoita. Sekoittunut kantakaupunki laajenee voimakkaasti radan molemmin puolin. Alue mahdollistaa monipuoliset toiminnot: liike- ja toimitilat, yksityiset ja julkiset palvelut sekä asumisen. Sekoittuneella vyöhykkeellä maantasokerrokset ovat avoimia ja aktiivisia, ja asuminen lomittuu muihin toimintoihin. Vilkkaimmissa sijainneissa on erillinen kivijalkaliiketilän merkintä, mikä edellyttää katutason kerroksesta pääosan liiketilaksi. Asuntovaltaisia ja tehokkuudeltaan maltillisia vyöhykkeitä on kaavarungon reunamilla, mutta myös keskustassa Tikkurilalle tyypillisten pienimittakaavaisten välikatujen varsilla. Asuntovaltaisillakin alueilla tavoitteena on liike- ja työtilojen mahdollistaminen asuinrakennusten maantasokerroksiin.

Rakennetussa kaupunkiympäristössä jokainen lähtötilanne on erilainen, ja sopiva rakennusoikeuden määrä tarkentuu vasta asemakaavavaiheessa. Suuntaa antava ajatus on, että kaavarungon tehokkuushaarukan alimmat arvot soveltuvat yksittäisen tontin kehittämiseen, ja isompien korttelikonaisuuksien kehittämässä voidaan tavoitella ylimpiä arvoja.

Tehokkuuden ja sekoittuneisuuden varioinnilla tavoitellaan vaihtelua korttelirakenteeseen, rakennustyyppeihin ja sitä kautta myös asuntotyyppeihin. Kävelykeskustaan ja pääkatujen varsille rakentuu kerrosluvultaan vaihtelevia ja toiminnaltaan monipuolisia rakennuksia, joissa ainakin maantasokerrokset ovat avointa liike- ja palvelutilaa. Erikseen rajatulla alueella tarkastellaan myös korkean rakentamisen mahdollisuuksia. Kauempana asemansuodusta, korttelien sisäosissa sekä välikatujen varsilla suositaan pienimittakaavaista ja avointa rakennetta. Näissä sijainneissa mahdollistetaan monen mittakaavan kerrostaloasuminen (myös pistetalot ja pienkerrostalot) sekä urbaani pientaloasuminen asuntopihoineen. Maltillisen tehokkuuden alueilla on myös paremmat mahdollisuudet säilyttää ja korjata olemassa olevaa rakennuskantaa kuin eniten tehostuvissa kortteleissa, mikä osaltaan tukee sekä kaupungin kerroksellisuutta että kestävästä kehitystä.

Sekä aiemmin inventoituihin että kaavarunkotyön yhteydessä arvoitettuihin kulttuurihistoriallisesti arvokkaisiin rakennetun ympäristön kohteisiin sisältyy

asuntorakentamista. Tarkempi listaus kaupunginmuuseon arvottamista kohteista on kohdassa 2.3.1. Näiden kohteiden lisäksi kaavarunkokarttaan on merkitty asemakaavoituksen tunnistamia aluekokonaisuuksia, joiden ominaispiirteitä halutaan säilyttää. Kaikki aluekokonaisuudet (Oksanmäki, Kukkaketo, Hiekkaharjuntien ympäristö, jokivarren rantavyöhyke) ovat asuntovaltaisia. Eri ikäisten asuin ympäristöjen säilyminen osana kehittyvää Tikkurilaa on tärkeää sekä kulttuurihistorian että monipuolisten asuntoratkaisujen näkökulmasta. Säilyminen tukee myös sosiaalisesti kestävästä keskustan rakentumisesta: se mahdollistaa juurtumisen alueelle, jossa aikaisemmat aikakaudet näkyvät.

Paine tonttien merkittävään tiivistämiseen purkavan saneerauksen kautta kohdistuu ennen kaikkea asuntorakentamiseen: korjausta vaativia matalan tehokkuuden asuntokohteita halutaan korvata uudisrakentamisella, ja suuri kysyntä houkuttelee myös työpaikkarakentamisen tonttien muuttamiseen asunnoiksi. Kaavarungon suunnitteluperiaatteissa peruskorjauksen ja lisärakentamisen mahdollisuudet Tikkurilan kehittämässä nostetaan purkavan uudistamisen rinnalle. Alueelle toivotaan myös käyttötarkoituksen muutoksella toteutettuja asuntokohteita. Esimerkiksi vanhan toimistotalon runko voi mukautua asumiskäyttöön, ja muutoksen tuloksena syntyy kaivattua vaihtelua alueen asuntokantaan.

Vantaan ja pääkaupunkiseudun kasvu luovat pohjaa taloudelliselle kestävyydelle, sillä kaupungin tai alueen koko, tiheys ja monipuolisuus edistävät tuotavuutta. Kasvun käänköpuolena on asuntojen nousu hinta- ja vuokrataso. Rakennus- ja asuntotyyppien kirjoa edistämällä pyritään tarjoamaan erilaisia perhekokoja ja -käsitteitä palvelevia ratkaisuja. Ennusteiden mukaan vuoteen 2035 mennessä Tikkurilan väestöstä noin kolmasosa puhuu äidinkielenään muuta kuin suomea, ruotsia tai saamea. Kestävä suunnittelu huomioi tämän monimuotoisuuden ja monikulttuurisuuden alueen voimavarana. Täydennysrakentamisessa pyritään talo- ja asuntotyyppien sekä hallintamuotojen vaihtelevuuteen sosiaalisen rakenteen tasapainottamiseksi.

Kaupungilla on mahdollisuus ohjata asuntokohteiden hallintamuoto- ja huoneistojakaamaa asemakaavavaiheessa. Ohjaus kuuluu asumisen asiantuntijoille, ja linjaukset sisällytetään pääsääntöisesti maankäyttösopimuksiin. Asemakaavoituksella on kuitenkin iso rooli monipuolisen ja laadukkaan asumisen mahdollistajana: tarvitaan vaihtelevaa ja toteutuskelpoista kaupunkirakennetta sekä luontevasti mitoitettuja rakennustyyppisiä. Vuokravaltaiseen Tikkurilaan tulisi jatkossa rakentaa etenkin omistus- ja asumisoikeusasuntoja. Huoneistotyyppien osalta on tarve perheasunnoille.

Alla olevassa taulukossa on väritettynä ne kaavarungon suunnitteluperiaatteet, jotka ohjaavat asuntorakentamista.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
- 4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
- 5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
- 6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
- 7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
- 10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
- 11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
- 12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Kuvat: Kukkakedon alueen asuntorakentamista 1970-luvulta. Etualalla 2020 valmistunut päiväkot.

© T Huhtala

© Aineistopankki, S Manninen

Asumisen laatu

Tikkurilassa asuntorakentaminen on erityisen vilkasta. Olemassa olevaa kaupunkirakennetta kehitettäessä laatuun ei ole yhtä vakioreseptiä, vaan jokainen suunnittelutehtävä on yksilöllinen. Jatkuvan muutoksen alueella on yksittäisissä hankkeissa tärkeitä tunnistaa sekä kaupunginosan kehittämisen periaatteet että kunkin sijainnin erityispiirteet ja mahdollisuudet. Laatu syntyy huolellisen suunnittelun kautta. Asunnot suunnitellaan aina paikkaansa ja suunnataan mahdollisuuksien mukaan parhaisiin näkymiin ja ilmansuuntiin. Hankkeet suhteutetaan naapurustoonsa ja sen kehitysnäkymiin. Tiivistyvässä kaupunkiympäristössä tulee kiinnittää erityistä huomiota maantasokerrosten avoimuuteen, sisäänkäyntien ilmeeseen ja luonteviin arjen reitteihin sekä rakennuksissa, piha-alueilla että ympäröivässä kaupunkirakenteessa.

Potentiaalisten asumisen huippupaikkojen tunnistaminen ja hyödyntäminen on tärkeää. Tikkurilassa näitä ovat esim. jokinäkymiin avautuvat sijainnit. Alueen arvokas vanha rakennuskanta tarjoaa omaleimaisia asumisen vaihtoehtoja sekä historiallisissa rakennuksissa että niiden lähiympäristössä. Poikkeuksellisia ovat myös muihin toimintoihin integroidut hybridikohteiden asunnot, samoin talotyyppien ja mittakaavan vaihtelu, joka mahdollistaa maltillisenkin mittakaavan asumisen keskustan tuntumassa.

Jokiniemessä on hieno mahdollisuus rakentaa uutta sekoittunutta kaupunkirakennetta vilkkaan aseman viereen ja olemassa olevan kantakaupungin yhteyteen. Kampusalueelle olisi luontevaa integroida opiskelija-asumista. Alue soveltuu myös laajoja kokonaisuuksia edellyttävien konseptien toteuttamiseen, esimerkkeinä korkea rakentaminen, hybridirakentaminen ja keskitetyt pysäköintiratkaisut.

Korkea asuinrakentaminen

Asuinrakennuksena korkea rakennus voi tarjota erityisesti ylimmistä kerroksista avautuvien näkymien ansiosta lisäarvoa suhteessa tavanomaiseen asuntotuotantoon. Toisaalta tiukempien palomääräysten ja teknisten vaatimusten vuoksi korkea rakentaminen on myös huomattavasti kalliimpaa kuin tavanomainen rakentaminen, mikä heijastuu asuntojen hintoihin ja rajaa potentiaalista asukaskuntaa. Asumisen lisäksi korkeaan rakennukseen on suotavaa sijoittaa muitakin toimintoja siten, että sen ympäristö muodostuu aktiiviseksi eri vuorokaudenaikoina. Kun liiketiloja tai muita ulkopuolisille käyttäjille avoimia palveluita sijoitetaan rakennuksen ylimpiin kerroksiin, tarjoutuu laajemmalle ryhmälle mahdollisuus nauttia rakennuksesta avautuvista näkymistä.

Vantaan tuoreessa selvityksessä korkea rakentaminen tarkoittaa yli 56 metrin korkuista rakennusta, mikä vastaa kerroskorkeudesta riippuen noin 17 kerrosta. Kaavarunkokartalle merkitty korkean rakentamisen tarkastelualue perustuu samaan raja-arvoon. Hieman matalammalle, mutta ympäristöstään erottuvalle rakentamiselle (9–16 kerrosta) soveltuvia sijainteja on kaavarungon tehokkaimmilla alueilla laajemminkin. Nämä mahdollisuudet tutkitaan tapauskohtaisesti asemakaavamuutosten yhteydessä.

*Kuva: Kielotorni ja Valon torni Kielotien eteläosassa.
© T Taponen*

Asumiseen liittyvä pysäköinti

Pysäköintiratkaisuilla on merkittävä rooli tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Kantakaupungissa sekä katu- että pihatilat ovat mitoiltaan rajallisia, ja ne varataan ensisijaisesti liikkumiseen, oleskeluun ja istutusalueiksi. Tikkurilan kaavarunkoalueella on voimassa Vantaan kaupungin asuntoalueiden pysäköinnin mitoitusohje vuodelta 2018, jossa autopaikkamäärä on sidottu sekä rakennusoikeuteen että asuntojen määrään. Pääosa kaavarunkoalueesta on aluekeskukseksi luokitellulla alueella, jossa pysäköintipaikkaohje on kevein: kerrostaloasutuksen peruspaikkojen mitoitus on 1 autopaiikka per 130 k-m². 600 metrin ja 1000 metrin etäisyydellä Tikkurilan asemasta autopaikkamäärät ovat 1/120 ja 1/110 k-m². Peruspaikkojen lisäksi tulee huomioida huollon ja vieraiden pysäköinti, lisäksi paikkamäärävaateen keventämisestä on erilaisia ohjeita. Pientalojen pysäköinnistä määrätään erikseen.

Maantasopysäköinti

Kaavarunkoalueen reunamilla Viertolassa, Hiekkaharjussa sekä Tikkurilan kaupunginosan eteläosassa on alueita, joiden kehittäminen tukeutuu maantasopysäköintiin. Tonttien maankäyttöä kehitettäessä on rakennusoikeus ja siitä seuraava pysäköintipaikkojen määrä mitoitettava kohtuullisiksi siten, että pihalle jää tilaa oleskelulle ja leikille, ja alueen vihertehokkuusvaatimus täyttyy. Maantasopysäköinti tuhlaa maata, mutta on toteuttamiskustannuksiltaan edullinen. Raklin tekemän selvityksen mukaan maantasopaikan hinta vaihteli 1000 ja 6000 euron välillä per paikka, hintatiedot olivat vuosilta 2009–2015.²

Kellaripysäköinti

Tikkurilan alueella pohjavesi on korkealla, mikä hankaloittaa pysäköinnin sijoittamista rakennusten al-

le kellariin. Ratkaisuksi sopii paremmin pihakansi, jonka alainen pysäköinti voi olla osittain maan alla. Kellaripysäköinnin kustannuksia nostavat erityisesti vedenpaineeseen, joilla ehkäistään kosteuden pääsy rakenteisiin. Osoitteessa Kielotie 13 sijaitsevan kaupungin uuden toimitilan pysäköinnin hinnaksi arvioitiin hankkeen taloudellisuus- ja toteuttamisselvityksessä noin 60 000–70 000 euroa/autopaiikka. Arvio on vuodelta 2019. Arvioidut autopaiikat ovat rakennuksen alla kellarissa, ja rakenne on vesitiivis.

Pysäköinti pihakannen alla

Tyypillinen Tikkurilan kaavarunkoalueelle 2000-luvulla toteutunut asumisen kohde on kansipihan ympärille rakentunut umpikortteli, jonka tieltä puretaan vanhaa rakennuskantaa. Autopaikat ovat yleensä kannen alla maantasossa. Joissain tapauksissa pohjaveden taso mahdollistaa kannen laskemisen puoli kerrosta maantasoa alemmaksi. Kannen rakentaminen koko tontin laajuudelle tuottaa usein runsaasti autopaiikkoja ja mahdollistaa rakentamisen merkittävän tehostamisen. Pysäköintiin on mahdollista järjestää porrashuonekohtainen yhteys, joka sujuvoittaa asukkaiden arkea. Hyvin suunnitellulle kansipihalle voi sijoittaa sekä toimivia että vehreitä oleskelu- ja leikkialueita. Etuna on myös kohtuullinen vaiheistamisen mahdollisuus: mikäli autopaiikat ratkaistaan tonttikohtaisin kansiratkaisuin, voi kortteleita uudistaa pala kerrallaan.

Kestävän kehityksen näkökulmasta kansipihat ovat kuitenkin ongelmallisia. Kannet rampeineen toteutetaan raskaina betonirakenteina, jotka usein on mitoitettava huolto- ja pelastusliikenteen kestäviksi. Tikkurilan korkea pohjaveden pinta aiheuttaa vesitiiviitä rakenteita, mikäli rakennetaan sen alle. Pysäköintiratkaisu on kallis ja tarpeiden muuttuessa joustamaton: tiloille ei löydy vaihtoehtoja käyttöä, eikä taloyhtiöön integroitua pysäköintiä ole helppoa avata laajemmalle käyttäjäkunnalle. Myöskään paikkojen lisääminen myöhemmin ei yleensä ole mahdollista. Vihertehokkuuden tavoitteiden toteuttaminen on haastavaa. Koko tontin kattavalla kansipihalla hulevesien imeytys tai viivytyks onnistuu ainoastaan kenno- tai säiliöratkaisuin, eikä istutussyvyys riitä esim. isoille puille. Vesieristetyn kansirakenteen huoltoväli on noin 30 vuotta, mikä tarkoittaa paitsi kustannuksia myös ”valmiiksi” kasvaneen pihakasvillisuuden korvaamista uudella. Raklin selvityksen mukaan kannen hinta vaihtelee välillä 7000–15 000 euroa per paikka. Tiedot ovat vuosilta 2009–2014.³

² https://www.rakli.fi/wpcontent/uploads/2019/06/kaavamaaraysten_kustannusvaikutukset_raportti_netires.pdf

³ https://www.rakli.fi/wp-tuysakoinnin_keskittaminecontent/uploads/2019/06/kaavamaaraysten_kustannusvaikutukset_raportti_netires.pdf

Kuva: Jokiniemi
© Aineistöpankki

Pysäköintitalo

Tikkurilan kaavarungon tavoitteena on kasvattaa keskitettyjen pysäköintilaitosten osuutta alueen autopaikoituksen ratkaisussa. Kortteli- tai aluekohtaisten pysäköintitalojen verkoston rakentaminen olisi kustannustehokasta ja helpottaisi paikkojen joustavaa käyttöä. Maanpäällisten laitosten rakenteet ovat kevyempiä kuin kansiratkaisujen, ja runkosä ja julkisivumateriaalivaihtoehtoja on useita. Mitä useampaan kerrokseen pysäköintiä sijoitetaan, sitä enemmän säästyy maanvaraisia tontin osia, jotka mahdollistavat isoksi kasvavat puut ja hulevesien viivytyksen tai imeytyksen. Suuri kerrosluku voi toisaalta hankaloittaa pysäköinnin arkikäyttöä, joten sopivaa mitoitus tulee tutkia tapauskohtaisesti. Keskitetyssä mallissa vuorottaispysäköinnin ja paikkojen nimeämättömyyden mahdollisuuksia on helppo hyödyntää. Pysäköintilaitos on muokattavissa tai toisaalta kokonaan korvattavissa muulla rakentamisella, mikäli autopaikkojen tarve muuttuu.

Kantakaupungissa pysäköintilaitosten julkisivujen tulee olla laadukkaita ja julkisivuiltaan riittävän umpinaisia, jotta ne muodostuvat luontevaksi osaksi kaupunkirakennetta. Mikäli pysäköintilaitos rajaa katutilaa, tulisi maantasoon sijoittaa muita toimintoja, esim. liike- tai harrastetilaa. Suurimpana haasteena Tikkurilan kaltaisessa rakennetussa ympäristössä on hankkeiden yhteensovitus ja aikataulutus: keskitetty ratkaisu on lähtökohtaisesti mahdollinen kaavamuuksissa, joissa vähintään korttelin laajuinen kokonaisuus suunnitellaan kerralla, ja tonttien omistajat onnistuvat sopimaan pysäköinnin toteutuksen ja rahoituksen yhteisistä pelisäännöistä. Kokonaisuuteen voi kuitenkin sisältyä sekä säilytettäviä, peruskorjattavia, laajennettavia, täydennettäviä että uudisrakentamisella korvattavia kohteita. Raklin selvityksessä pysäköintitalon paikat vaihtelivat välillä 15 000–28 000 euroa per paikka. Hintatiedot ovat vuosilta 2009–2015.⁴

Pysäköinnin kehitysmahdollisuuksia

Tiivistyvässä Tikkurilassa pysäköinnin tilatarpeet, toimivuus ja kustannukset muodostuvat usein kehittämishankkeiden kynnyskysymyksiksi. Vantaan ratikan suunnittelun yhteydessä tarkastellaan pysäköintinormin lievennysmahdollisuudet ratikan reitin varrella. Työn alla on myös selvitys kaupungin pysäköintiyhtiöstä työkaluna, joka voisi ohjata hallittuun pysäköinnin keskittämiseen ja vaihteistukseen sekä kohtuuhintaisuuteen.

Markkinaehtoista pysäköinnin mallissa, jota esim. Helsinki on päättänyt kokeilla joillain alueilla, tavoitteena on vähentää autopaikkamäärän sääntelyä sekä erottaa asunnon ja pysäköintipaikan hinta toisistaan. Autopaikan voi halutessaan vuokrata tai ostaa joko omasta yhtiöstä tai tonttien ulkopuolella

Kuva: Jokiniemi, © Aineistopankki

toimivista pysäköintilaitoksista. Malli mahdollistaa myös kokonaan autopaikattomat asuntokohteet, mutta toimii ainoastaan alueilla, joilla ei ole maksuttomia pysäköintipaikkoja.

Automatisoitu pysäköintilaitos eli robottiparkki puolestaan minimoi pysäköinnin tilatarpeen. Ratkaisu perustuu hisseihin, joilla autot pinotaan tiiviisti useampaan tasoon. Haasteena ovat korkeat rakennus- ja käyttökustannukset sekä ruuhka-aikojen jonot, joita hissien käyttö aiheuttaa.

Korttelitarkastelu: pysäköinti Tikkurilan kaupunkirakenteessa

Tarkastelussa on teoreettinen esimerkkialue, jonka korttelit ja katuverkko mitoiltaan vastaavat Tikkurilan keskustan Kielotien ja Talvikkien välistä aluetta. Tarkastelualueelle on tehty kaksi kaaviomaista mallia VE1 ja VE2, joiden lähtöoletukset ja rakenne ovat samat. Kortteleiden keskimääräinen tehokkuus on 2. Kerrosalasta 75 % on asuntoja, 25 % liike- ja toimistotilaa. Korttelirakenne noudattaa kaavarungon periaatteita: isojen katujen varret on tiiviisti rajattu rakentamisella, jonka kerrosluku vaihtelee. Välikatujen varsilla on talotyyppien vaihtelua ja pienempi mitta-kaava. Autopaikkamäärä on nykyisten pysäköinnin mitoitusohjeiden mukainen, asuntojen osuudella on hyödynnetty 15 % vähennys nimeämättömistä paikoista.

⁴ https://www.rakli.fi/wpcontent/uploads/2019/06/kaavamäärysten_kustannusvaikutukset_raportti_netires.pdf

Mallissa **VE1** autopaikat on sijoitettu tonttikohtaisesti kansipihan alle joko maantasoon tai sen alapuolelle. Osa pysäköinnistä ulottuu parkkiruudun mitan (5 m) verran myös rakennusten alle.

Kuvassa keltaisella on esitetty asumista, turkoosilla liike- ja toimistotilaa, lilalla maanpäällisiä kansirakenteita ja punaisella maanalaisia kansirakenteita.

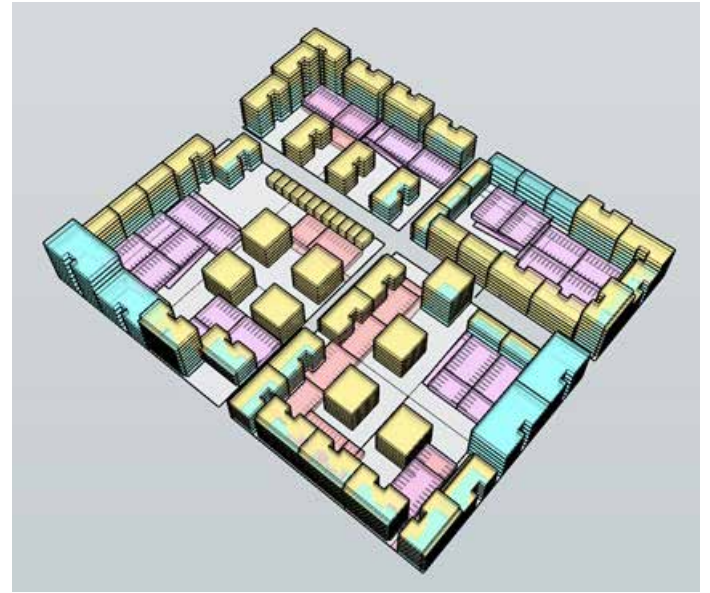
Rakennettu osuus tonttimaasta 70 %.

Mallissa **VE2** pysäköinti on keskitetty kolmeen laitokseen, joista kaksi palvelee yhtä isoa korttelia ja yksi kahta pienempää korttelia. Laitokset on sijoitettu sivukäytävälaitosten tai toimistotilojen kylkeen, eivätkä ne muodosta katujulkisivua. Pysäköintikerroksia on kolme, ja ratkaisu perustuu kalteviin tasoihin ilman erillisiä rampeja.

Kuvassa keltaisella on esitetty asumista, turkoosilla liike- ja toimistotilaa ja violetilla pysäköintilaitoksia.

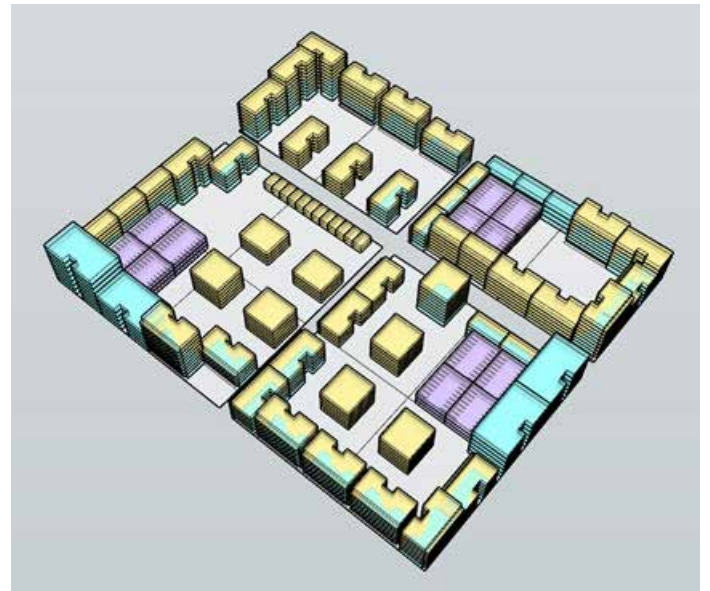
Rakennettu osuus tonttimaasta 51 %.

Tonttikohtaisen pysäköinnin mallissa VE1 rakennettu osuus tonttimaasta (rakennukset, pihakannet, rampit) on 70 %. Korttelikohtaisen pysäköinnin mallissa VE2 rakennettu osuus tonttimaasta on (rakennukset, pysäköintilaitokset) on 51 %. Tarkastelu on kaaviomainen ja ainoastaan suuntaa antava, mutta ero maanvaraisen pihan osuudessa on merkittävä. Keskitetty pysäköinti tarjoaa tonttikohtaista ratkaisua paremmat lähtökohdat vehreälle, joustavalle ja ekologisesti kestäväälle kaupunkiympäristölle.

Kuva: tonttikohtainen pysäköinti VE1

Kuva: keskitetty pysäköinti VE2

Kuva: Tikkuparkki, © Aineistopankki

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN ASUINRAKENTAMISEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:

- * Vältetään järeitä perustamisrakenteita sekä laajoja kansipihvoja ja kellaritiloja. Saviselle maaperälle rakennettaessa suositaan maanpäällisiä ratkaisuja.
- * Vähennetään energiankulutusta (sekä lämmitys- että viilennystarvetta) rakennusten harkitulla suuntaamisella ja sijoittamisella.
- * Kaikessa suunnittelussa otetaan huomioon huollettavuuden ja uudelleenikäytön näkökulma.
- * Korjaus- ja uudisrakentamisen tilaratkaisuilla ja materiaalivalinnoilla pyritään pitkään tavoiteikäkkään.
- * Tarkastellaan rakennusten osin tai kokonaan säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan.
- * Huolehditään siitä, että uusi rakentaminen on elinkaarikestävää.
- * Mikäli rakennus tai sen osia puretaan, käytökelpoinen materiaali pyritään ottamaan kierotalousperiaatteen mukaisesti hyötykäyttöön.
- * Uudis- ja korjausrakentamisessa tutkitaan mahdollisuudet kierrätettyjen materiaalien hyödyntämiseen.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

- * Rakennus- ja asuntotyypit sekä hallintamuodot ovat monipuolisia.

Taloudellinen kestävyys:

- * Asuntorakentamisen monenlaiset rakennus- ja asuntotyypit sekä hallintamuodot mahdollistavat laajan asukaspuhjan ja asuntojen kysynnän.

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Asuminen:

Vastanneista 85 % piti mahdollisena asumispaikkavaihtoehtona Tikkurilan suuraluetta.

Kyselyssä sai valita tärkeitä asunnonvalintaperusteita luettelosta, jossa oli kaupunkisuunnitteluun liittyviä asunnon/asuinrakennuksen ominaisuuksia. Eniten mainintoja saivat kattavat julkisen liikenteen yhteydet, lähellä sijaitsevat julkiset ja kaupalliset palvelut sekä hyvät kevyen liikenteen yhteydet ja ulkoilureitit.

Kommentti: Kaupunki tiivistyy raideliikenteen äärelle, ja toiminnaltaan sekoittunut kävelypainotteinen alue laajenee. Asukasmäärän kasvu luo edellytykset monipuolisille palveluille. Tiiviillä keskusta-alueella korostuu Tikkurilan viherkehän ja laajoille virkistysalueille johtavien virkistysyhteyksien merkitys.

Rakennustyypit kiinnostivat vastaajia monipuolisesti. Esitetyistä vaihtoehdoista suosituimmat olivat rivitai kaupunkipiementalo ja 6–8-kerroksinen rakennus, jonka katutasossa on liiketilaa. Myös muut vaihtoehdot (4–5-kerroksiset asuintalot, tornitalot ja sekoituneiden toimintojen asuintalot) herättivät tasaisesti kiinnostusta.

Kommentti: Kaavarunko ohjaa Tikkurilan kasvua siten, että rakennus- ja asuntokannan kerroksellisuus ja monimuotoisuus säilyvät ja vahvistuvat. Uudisrakentamisella halutaan täydentää ja monipuolistaa asumisen typologiaa.

Pysäköinnin kehittämisen malleista eniten ääniä sai keskitetty korttelikohtainen pysäköintiratkaisu. Seuraavana oli keskitetty pysäköinti, joka palvelisi korttelia laajempaa aluetta. Kolmanneksi suosituin oli ratkaisu, jossa asunto myydään tai vuokrataan ilman pysäköintipaikkaa ja sen kustannuksia ja mikäli paikkaa tarvitaan, se ostetaan tai vuokrataan vapailta markkinoilta. Vähiten, mutta silti mainittavasti kiinnostivat nimeämättömät ja vuorottaispysäköintipaikat sekä vaihtoehto ”ei tarvetta autopaikalle”.

Kommentti: Kaavarunko tavoitteena on kasvat-
taa keskitettyjen pysäköintilaitosten osuutta alueen autopaikoituksen ratkaisuihin, jotta tiivistyvän kaupungin katu- ja pihatilat voidaan varata ensisijaisesti liikkumiseen, oleskeluun ja istutusalueiksi.

Kuva: As Oy Silkinkaari jokirannassa.
© T Taponen

2.3.3 Työ

Tikkurila on pääkaupunkiseudun merkittävä työpaikkakeskittymä.

Yleisesti

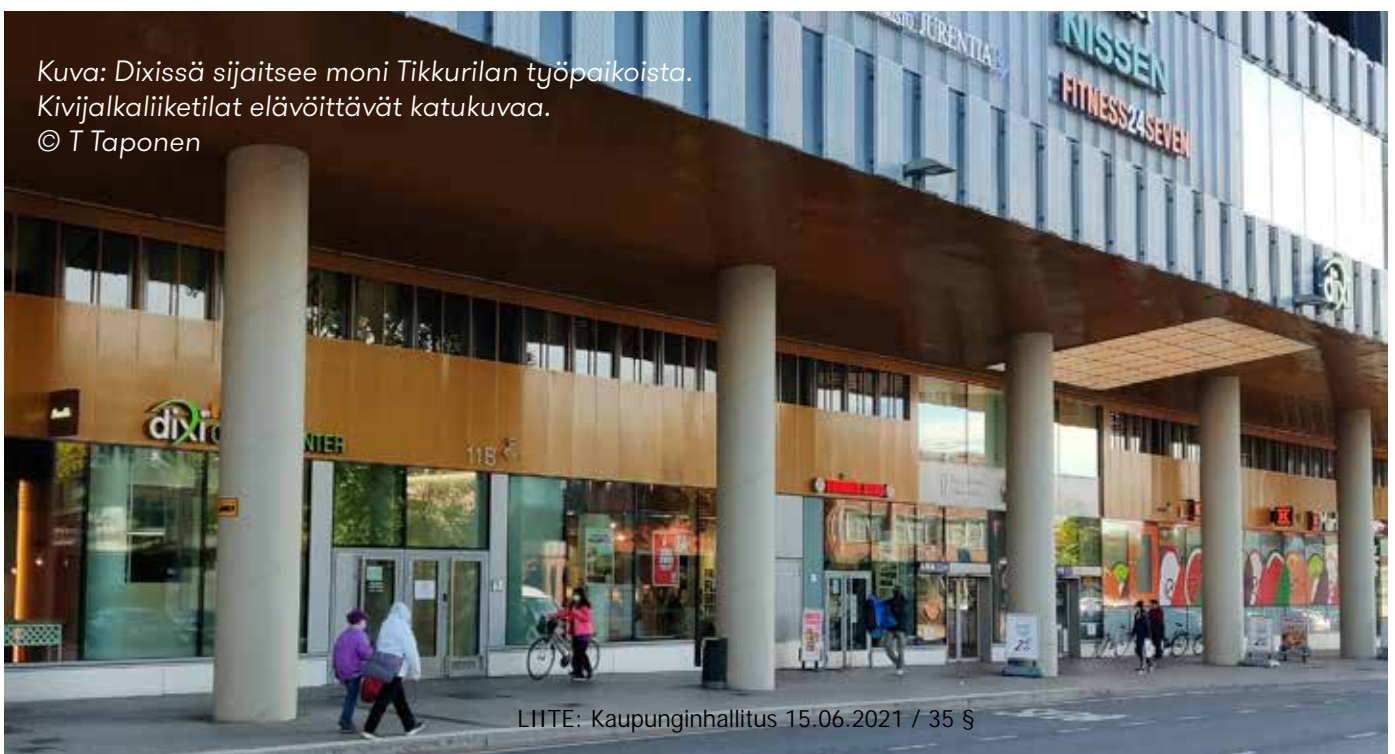
Tikkurila on yksi Vantaan elinvoimaisista pääkeskuksista, jossa on monipuolisesti erilaisia työpaikkoja: palveluita, yrityksiä sekä harrastus- ja järjestötoimintaa. Se on kaupungin toiseksi suurin työpaikka-alue Aviapoliksen jälkeen. Tikkurila on työpaikkaomavarainen ja eri toimialat ovat runsaasti edustettuja. Tikkurilan kaupunginosan työpaikkarakentamisesta puolet on toimistoissa ja yleisin työpaikka on julkisessa hallinnossa tai sosiaali- ja terveysalalla: työpaikkoja molemmissa on yli 1300. Myös muut alat ovat monipuolisesti edustettuna. Merkittävimpiä muita toimialoja ovat ammatillinen, tieteellinen ja tekninen toiminta, tukku- ja vähittäiskauppa, koulutus, muu palvelutoiminta ja rakentaminen. Paikkoja on kullakin toimialalla satoja.

Vuonna 2017 työpaikkoja Tikkurilan kaupunginosassa oli yhteensä 7098. Kaavarungon alue on hie-man Tikkurilan kaupunginosaa suurempi. Kaavarungon tavoitteena on mahdollistaa työpaikkamäärän kehitys. Tavoitteena on Tikkurilan kaavarunkoalueen kasvu 4000 uudella työpaikalla vuoteen 2040 mennessä. Tikkurilan kaavarungon tavoitetilalause ”Tikkurilassa on kaikki” kuvastaa tahtotilaa kehittää aluetta sekoittuneena ja monipuolisena asumisen, työn ja virkistyneen sekä liikkumisen alueena. Kiinnostavimmat työn alueet ovat asemanseutu, radanvarsi, kävelykeskusta, Kielotien, Talvikkitien ja Tikkurilantien varret sekä kaavarunkoalueen ulkopuolinen Tikkurilan väritehtaan alue.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
- 2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
- 3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
- 4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
- 6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
- 8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. Suositetaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Kuva: Dixissä sijaitsee moni Tikkurilan työpaikoista. Kivijalkaliiketilat elävöittävät katukuvaa.
© T Taponen

Tulevaisuuden työ Tikkurilassa

Vantaan yleiskaavaa 2020 varten teetetyssä elinkeinopoliittisten vaikutusten arviointi -selvityksessä Tikkurilalla nähdään olevan potentiaalia toimistotyöpaikkojen klusterille. Selvityksen mukaan alue on vaihtoehto Pasilalle ja jopa Helsingin keskustalle, koska vuokrat ovat halvemmat ja lentokenttä lähellä. Erityisen kiinnostava toimitilarakentamiselle on selvityksen mukaan Tikkurilan asemanseutu. Tulevaisuudessa myös Vantaan ratikka luo pysyviä, houkuttelevia liiketoimintapaikka-mahdollisuuksia.

Tikkurilan työpaikkamäärä on kasvanut viimeisen kymmenen vuoden aikana. Toimistorakentaminen on lisääntynyt, samoin liikenteen rakennusten kerosala. Liikerakentaminen on sen sijaan vähentynyt. Tietointensiivisten työpaikkojen odotetaan kasvavan ja lentokentän läheisyyden olevan merkittävä tekijä työpaikkojen sijoittumispäätöksessä. Lähimatkailun nähdään kasvavan. Matkailu-, majoitus- ja ravitsemustoiminta ovat tulevaisuuden Tikkurilan mahdollisuus. Vantaan kaupungin Elinvoima- ja vetovoimaohjelman yksi kärkiteemoista on ”Tapahtumien ja tarinoiden Vantaa”, jonka tavoitteista yksi on Tikkurilan jokirannan elävöittäminen taiteella ja kaupunkikulttuurilla, sekä jokirannan parempi virkistyskäyttö. Heureka jokirannassa on jo nyt suosittu vierailukohde.

Julkiset ja kaupalliset palvelut hyötyvät muiden toimijoiden ja markkinoiden läheisyydestä. Toimitilakehityksessä esimerkiksi etätö tuo uusia tarpeita. Uutta yrittäjyyttä ja uudenlaisia tiloja tuottavat esimerkiksi start upit, coworking-tilat ja toimistohotellit. Verkkokauppa ja showroomit muuttavat ostokäyttötymistä. Digitalisaation mahdollistaa uusia toimintatapoja. Tikkurilan alueelle tahdotaan monipuolista yrittäjyyttä erilaisine tilatarpeineen. Sekoittuneessa kaupunkirakenteessa kiinnostavana mahdollisuutena ovat hybridikorttelit ja -rakennukset. Haasteena on kohtuuhintaisen yritystilan tarjonta alueen kehityksessä.⁵

Alueellinen erikoistuminen

Vantaa kasvaa kestävästi monikeskuksisena kaupunkina. Keskuksien elinvoimaisuuden ja kilpailukyvn kannalta alueellinen erikoistuminen ja keskustojen verkostoituminen ovat tärkeitä. Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, mikä näkyy sen runsaissa julkisissa palveluissa. Toinen alueen vahvuustekijä on sen sijainti ja erityisen hyvä saavutettavuus kansainvälisesti, muualta Suomesta ja seudulta. Tikkurilan sijainti lähellä lentokenttää on alueen erityinen etu. Viime vuosien lisääntynyt toimistorakentaminen osoittaa paikan kiinnostavuuden työpaikkanäkökulmasta.

Tikkurilan runsas työpaikkamäärä mahdollistaa alueen kukoistavan lounastarjonnan, mikä on

alueen kuriositeetti. Moni paikoista on auki myös iltaisin. Alueen kehittyessä vapaa-ajan palveluiden kysyntä kasvaa ja kulttuuritoiminnan kehittäminen on mahdollisuus. Esimerkiksi Tikkurilan ja Hiekkaharjun urheilupuistot mahdollistavat vapaa-ajan toiminnan kehittämisen urheilun parissa. Keskustassa taas mahdolliset yksityiset kulttuuritoimijat löytävät asiakkaansa. Monikulttuurisen Tikkurilan erityisyys on etniset ruokakaupat, joita alueelta löytyy muutamia.

Sekoittunut kaupunkirakenne

Vantaan uusi yleiskaava ja Tikkurilan kaavarunko mahdollistavat Tikkurilan sekoittuneen keskustarakenteen laajenemisen nykyistä laajemmalle alueelle. Kaavarunkokarttaan on merkitty sekoittuneiden toimintojen alue, joka laajenee nykyisestä. Tämä tarkoittaa mahdollisuuksia kaavoittaa työpaikkoja, liike- ja palvelu- sekä toimistotilaa entistä isommalle keskusta-alueelle. Ensijaisia vyöhykkeitä ovat kävelykeskustan ympäristö, Kielotien ja Talvikkien varret, asemanseutu ja radanvarsi sekä Tikkurilantien varsi. Erityinen mahdollisuus keskusta-alueella on hybridirakentaminen, jossa samaan kortteliin tai samalle tontille sijoitetaan usea eri toiminto samaan rakennukseen tai samaan kortteliin. Pientä liiketilaa on mahdollista sijoittaa sekoittuneeseen kaupunkirakenteeseen kivijalkakerrokseen, kooltaan suurempi kauppa löytää paikkansa Tikkuraitin ja Asematien kävelykatuakselilta sekä asemanseudulta.

Asemanseutu on houkutteleva sijainti työpaikkanäkökulmasta. Asema ja sen kautta kulkeva matkustajamäärä mahdollistavat asemanseudun runsaan liike- ja palvelutarjonnan. Toimitilaklusterin kehittäminen edelleen on alueen mahdollisuus. Radanvarsi, Tikkuraitti sekä Kielotie ovat mahdollisia paikkoja toimistorakentamiselle. Myös Talvikkien ja Tikkurilantien varret ovat mahdollisia pidemmän aikavälin tarkastelun työpaikkavyöhykkeitä. Suunnitteluvaiheessa oleva kehitysajatus radanvarren itäpuolen Jokiniemen oppimiskampuksen kehittämiseksi sisältää koulutusta, työpaikkoja ja asumista. Kaavarunkoalueen ulkopuolella mahdollisuuksia tuo Tikkurilan väritehtaan alueen kehitys. Tulevaisuudessa Vantaan ratikan pysäkit ovat kiinnostavia yrityspaikkoja.

Kun asukasmäärä kasvaa, mahdollistaa se myös nykyistä kaupan tarjontaa erikoistuneemman valikoiman. Kaupan sijoittamiselle kiinnostava vyöhyke on alueen kävelykeskustan varsi; Tikkuraitti, Asematie ja Männistönpolku sekä kantakaupungin laajentues- sa radan itäpuoli. Kävelykeskustan ympäristö sekä Dlxin kauppakeskus ovat jo nyt vahvoja liike-, palvelu ja toimitilaympäristöjä.

⁵ Vantaan yleiskaava 2020: Elinkeino- poliittisten vaikutusten arviointi, 18.9.2020

Työpaikkarasterin alueet ja kivijalkaliiketila

Kaavarunko kehittää työpaikkojen sijoittumismahdollisuuksia. Kaavarunkokarttaan merkitty työpaikkarasteri edellyttää työpaikkojen sijoittamisen tarkastelut asemakaavahankkeiden yhteydessä. Se muodostaa työpaikkojen akselin, joka jatkuu Tikkuraitilta ja Kielotieltä Jokiniemeen radan itäpuolelle. Isommassa kokonaisuudessa työpaikka-alue kattaa myös pohjoiseteläsuuntaisen akselin Hiekkaharjun koulualueelta Tikkurilan väritehtaan alueelle.

Tikkurilan työpaikat voivat olla niin toimistoja kuin kauppaa ja palveluita. Suurin mahdollisuus työpaikkarakentamisen kasvuun on Oppimiskampuksen alue junaradan itäpuolella Jokiniemessä, joka toistaiseksi on rakentumaton, mutta myös Tikkuraitin, Asematien ja Kielotien varsien kehittyminen mahdollistaa uusien työpaikkojen sijoittamisen alueelle. Kaavarunkoalueen läheisyydessä mahdollisuuksien alue on myös Tikkurilan väritehtaan alue. Kaavarunkoalueen tavoitteena on edellyttää työpaikkarakentamista niiltä tonteilta, joilla sitä on jo nyt ja lisäksi laajentaa työpaikkojen aluetta Tikkurilan keskustassa.

Työpaikkarasterin lisäksi kaavarunkokartassa on kivijalkaliiketila-merkintä. Sillä merkittyjen korttelisivujen katutaso tulee käsitellä avoimeksi ja toiminnalliseksi liike- ja palvelutilojen vyöhykkeeksi. Kivijalkaliiketilaa on merkitty Tikkuraitin, Kielotie, Talvikkitien ja Tikkurilantien varsille sekä Jokiniemeen. Kivijalkaliiketiloihin tulee sijoittaa esimerkiksi kauppaa, palveluita tai toimistotiloja.

Julkiset palvelut

Tikkurilan palvelutarjonta kehittyi edelleen asukasluvun kasvaessa. Tikkurilan keskusta-alueen kasvaessa suurin tarve on uusille päiväkodeille sekä koulutiloille. Hyvinvointikeskus ja kaupungin uudet toimitilat Kielotie 13:een ovat suuria tulevaisuuden hankkeita. Kaavarunkoalueen ulkopuolella kehitetään Tikkurilan vanhustenkeskusta Ilmonkodin tontille sekä suunnitellaan Tikkurilan urheilupuiston alueen ja toimintojen kehittämistä. Jokiniemen oppimiskampus kehittää radan itäpuolelle merkittävän ammatillisen ja toisen asteen koulutuskeskittymän. Merkittävimpien muutosten lisäksi kaupungin eri toimialoilla on kehitystarpeita, jotka tarvitsevat uutta tai muuntuvaa tilaa. Osa tästä kehityksestä sijoittuu Tikkurilan keskusta-alueelle, osalle etsitään tilan keskustan lähiympäristöstä. Yksi Tikkurilan alueen vahvuuksista on kirjasto, jolla on rooli kaupunkilaisten yhteisenä palveluna, mutta myös eriytymiskehityksen ehkäisijänä. Aikuisopisto vastaa kasvavan aikuiskoulutuksen kysyntään. Julkisista palveluista ja lähitulevaisuuden palvelurakentamishankkeista on kirjoitettu tarkemmin tämän luvun lopussa.

Osallistuminen, vuorovaikutus ja yrittäjät

Vantaan kaupungin Elinkeinopalveluiden kanssa on keskusteltu yrittäjien pariin jalkautumisesta ja toimijoiden kuulemisesta. Elinkeinopalvelut tapaavat yrittäjiä kaksi kertaa vuodessa. Tarkoitus on yhdistää voimat ja ottaa kaavoitus mukaan toimintaan.

Kuva: Kivijalkaliiketiloja Asematiellä taustalla Dixi. © T Taponen

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN TYÖPAIKKARAKENTAMISEN KEHITYKSESSÄ

Taloudellinen kestävyys:

- * Mahdollistetaan monipuolisten työn, kaupan ja palveluiden tilojen uudistaminen, säilyttäminen ja lisääminen alueella.
- * Liike-/toimisto- ja työtilarakentamista mahdollistetaan ja/tai edellytetään uudishankkeissa.
- * Lisääntyvä asukasmäärä ja työpaikkojen sijainti asuntojen lähellä edistävät työvoiman saavutettavuutta.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

- * Palvelut ja työpaikat sijoittuvat hyvien yhteyksien äärelle.
- * Alueella on monipuoliset palvelut.

Ekologinen kestävyys:

- * Korjaus- ja uudisrakentamisen tilaratkaisuilla ja materiaalivalinnoilla pyritään pitkään tavoitekäyttöikään.
- * Kaikessa suunnittelussa otetaan huomioon huollettavuuden ja uudelleenkäytön näkökulma.
- * Vältetään järeitä perustamisrakenteita sekä laajoja kansipihvoja ja kellaritiloja. Saviselle maaperälle rakennettaessa suositetaan maanpäällisiä ratkaisuja.
- * Vähennetään energiankulutusta (sekä lämmitys- että viilennystarvetta) rakennusten harkitulla suuntaamisella ja sijoittamisella.
- * Tarkastellaan rakennusten osin tai kokonaan säilyttämistä ja lisärakentamista purkavan uudistamisen rinnalla tai sijaan.
- * Mikäli rakennus tai sen osia puretaan, käyttökelpoinen materiaali pyritään ottamaan kierto talousperiaatteen mukaisesti hyötykäyttöön.
- * Uudis- ja korjausrakentamisessa tutkitaan mahdollisuudet kierrätettyjen materiaalien hyödyntämiseen

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Työ

Kaavarunkokyselyn vastausten mukaan Tikkurilassa asioidaan vaihdellen. Kyselyyn vastaajista suurin osa asioi 25-, 50- tai 75-prosenttisesti Tikkurilassa. Vetovoimaisimpia palveluita ovat suuret päivittäisaraliikkeet, Tikkuraitin liikkeet ja ravintolat sekä Dixin palvelut. Mainintoja saavat myös keskustan kahvilat, Tikkurin palvelut ja Kielotien varren liiketilat.

Kommentti: Tikkurilasta pyritään kehittämään kantakaupunkimaista keskustaa, jossa kauppa, palvelut ja toimistot elävöittävät ympäristöä. Kivijalkaliiketiloi- ja edellytetään keskustassa ja työpaikkarakentamis-

ta tarkastellaan Tikkuraitin, Asematien, Tikkurilantien ja Jokiniemenkadun ympäristöissä. Runsas työpaikkamäärä tukee palveluita ja mahdollistaa esimerkiksi Tikkurilan oivan lounaspaikkatarjonnan. Viihtyminen Tikkurilan keskusta-alueella ja monipuoliset kaupan palvelut edellyttävät kasvavaa kuluttajamäärää. Asukasluvun kasvu tukee tätä tavoitetta.

Valtaosassa kyselyvastauksista toivotaan lisää erikoisliikkeitä, sekä ketjuliikkeitä ja niille vaihtoehtoja. Tarvitaan myös isoja liiketiloja, jotka mahdollistavat monenlaisia liikkeitä ja palveluita. Suuri osa vastaajista toivoo, että ravintoloiden ja kahviloiden määrää edelleen lisätään ja niiden tarjontaa monipuolistetaan. Myös kulttuuripalveluja toivotaan.

Kommentti: Asukasmäärän kasvu lisää kuluttajien määrää alueella, mikä taas puolestaan mahdollistaa erikoistuneemman kaupan sijoittumista alueelle. Tällä hetkellä erikoisliikkeet ovat siirtyneet Jumboon ja Triplan valmistuttua osa asioi täällä. Erikoisliikkeiden tulo takaisin on toivottua, sitä tukee alueen kehitys ja lisääntyvä asiakaskunta. Kaavarunko mahdollistaa kaupan tilojen sijoittumisen Tikkurilan keskusta-alueelle. Myös vähittäiskaupan suuysköt voivat sijoittua yleiskaavan keskusta-alueille, esimerkki selaisesta on Tikkurilan Prisma. Kulttuuripalveluiden kehittämisen mahdollisuudet ja tarve on tiedostettu kaupungilla. Kaupungin tarjoamia palveluita täydentävät yksityisten järjestämä kulttuuritoiminta.

Tärkein alueella asioinnin syy on sijainti. Tikkurilan keskusta on lähellä kotia, työpaikkaa, harrastuksia tai päivittäisen reitin varrella. Kompaktilla ja kotoisalla alueella asiointi on helppoa ja nopeaa, välimatkat ovat lyhyitä. Moni tulee kävelymatkan päästä. Myös pyörällä tai autolla asiointi onnistuu. Joukkoliikenteen yhteydet ovat hyvät.

Kommentti: Tikkurila on kompakti keskusta-alue, jossa on mahdollista asua palveluiden äärellä. Tätä ominaisuutta vaalitaan ja kehitetään edelleen. Lisääntyvä asukasmäärä Tikkurilan keskusta-alueella turvaa palveluiden säilymisen ja uusien syntyminen. Julkisen liikenteen palvelutaso kasvaa edelleen Vantaan ratikan myötä. Junaradan varren liikkujamäärä kasvaa ja Tikkurila saa siitä osansa. Autolla, pyörällä ja kävellen pääsee asioille myös tulevaisuudessa.

Alueen vetovoimaa tulisi lisätä laadukkaampaa, siistimpää ja kaupunkimaisempaa kävely-ympäristöä kehittämällä. Elävä tori, tapaamispaikat, kaupunkitapahtumat ja uniikit palvelut houkuttelisivat palveluiden käyttäjiä. Keskusta-alueen tiivistymisen myötä saadaan uusia asukkaita ja asiakkaita alueelle. Tikkurilan omaleimaisuutta tulisi korostaa ja keskustan vehreys säilyttää.

Kommentti: Kävelykeskustaa eli Tikkurilan aukioita, Asematien ja Tikkuraitin ympäristöjä kehitetään. Kävelykeskustaa laajennetaan junaradan itäpuolelle

sen rakentuessa. Kaavarunkoalueella ja sen lähiympäristössä on monipuolisia toimintapuitteita, kuten Kirjastopuisto ja Sinirikonpuisto. Viherkehään ja jokirantaan liittyviä viheralueita kehitetään eri-ikäisille, mm. toimintoja monipuolistamalla ja reittien houkuttelevuutta lisäämällä. Jokirannan kunnostus on käynnissä parhaillaan. Katuympäristöä, aukioita ja kävelykatuja kehitetään vehreämmiksi mm. katupuuistutuksin ja ohjaamalla hulevesien kulkua. Laadukas julkinen tila houkuttaa tapahtumien järjestämiseen ja mahdollistaa elävän kaupunkikeskustan kehittämisen. Tikkurilan omaleimaisuus on sen kerroksellisuus, niin aikakausien, rakennustyyppien, kerroslukujen kuin monipuolisten toimintojen ja tilojen Tikkurila.

Tikkurilan kaavarunkoalueen palvelukehityksestä tarkemmin

Tähän lukuun on koottu Tikkurilan keskusta-alueen palvelukehitystä yleistasa tarkemmin. Se on tukena tulevalle asemakaavoitustyölle ja auttaa hahmottamaan lähitulevaisuuden tarpeita.

Kun Vantaalle ja Tikkurilaan muuttaa uusia asukkaita, tarvitaan myös lisää palveluita. Vantaan kaupungin kymmenen vuoden kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitelmassa (2018–2027) on mainittu suunnitteluprosessissa etsittävien uusien keinojen vastata lisääntyvään palvelutilatarpeeseen ja ratkaisuksi ehdotetaan tilojen yhteiskäyttöä, tilojen keskittämistä ja monikäyttökiinteistöratkaisuja. Tavoitteena ovat mm. tilatehokkuuden kasvatus ja tilojen monikäyttöisyyden lisääminen. Kaupunkisuunnitteluun liittyviä periaatteita ovat mm. sijainnit joukkoliikenteen äärellä helposti saavutettavissa, täydennysrakentamisen mahdollistama keskittäminen, tilojen yhteiskäyttö ja tilatehokkuus sekä monikäyttökiinteistöt. Ratkaisut ovat mahdollisia ja todennäköisiä Tikkurilan tiivistyväällä alueella.

Palveluverkkosuunnitelman mukaan merkittäviä muutostekijöitä palveluihin liittyen ovat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistus (sote-uudistus), palveluiden digitalisaatio ja kaupungin oma resurssivii-sauden tiekartta. Sote-uudistus koskee kokonaisvaltaisesti sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja ja rakenteita. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla valmistaudutaan mahdolliseen sote-uudistuksen etenemiseen Uudenmaan erillisratkaisun pohjalta yhteistyössä Keravan kaupungin kanssa. Resurssivii-saus taas edellyttää kestävästi kehittyvän kaupungin rakentamista. Kaupungin kasvaessa korostuu kasvatuksen ja oppimisen toimialan palvelutarpeen kasvu. Myös sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkossa tulee huomioida lisääntyvä väestömäärä. Ikääntyminen lisää vanhuspalvelujen tarvetta. Digitaaliset palvelut koskettavat kaikkia toimialoja ja niiden tarjoamia palveluita, jotka kehitetään mahdollisimman saavutettaviksi.

Palveluverkkosuunnitelman mukaan olemassa olevien palveluille tarkoitettujen Y-tonttien tehostaminen sekä uudenlaiset hybridiratkaisut voivat olla ratkaisuja kasvavaan palvelutarpeeseen vastaamiselle. Palveluiden ja tilojen uudelleenjärjestely, tilatehokkuuden kehitys ja yhteiskäyttö sekä yksityiset palvelut ovat mahdollisia ratkaisuja kasvavaan tarpeeseen. Kaupungin palveluverkkoasiantuntijoiden mukaan mainittujen periaatteiden toteuttamisessa tulee huomioida nykyisten tilojen käyttöaste ja niiden toiminta-ajat sekä hybridiratkaisujen haasteet esimerkiksi ajoitusten suhteen. Yksityisille palveluille tarvitsee löytyä sopiva sijainti ja niiden osuus palveluista on rajallinen. Y-tonttien käytön tehostamista ja laajennusmahdollisuuksia tarkastellaan alueellisissa palveluverkkoselvityksissä. Vantaan palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 periaatteet ovat sovellettavissa Tikkurilan kaavarungon pidemmän aikavälin jaksolle 2040 asti.

Tikkurilan keskusta-alue on rakenteeltaan sekoittunut ja työpaikat sijaitsevat asutuksen kanssa lomittain. Joukkoliikenteen palvelutaso on hyvä ja kaupunkirakenne tiivistyy. Uuden yleiskaavan täydennysrakentaminen sijoittuu olemassa olevaan rakenteeseen ja palvelutilatarve kasvaa jo rakentamassa ympäristössä. Palveluille etsitään monikäyttöisiä ratkaisuja sekä laajenemismahdollisuuksia jo olemassa olevilla Y-tonteilla. Ratkaisuja voivat olla hybridiratkaisut, tehokkaampi maankäyttö ja lisärakentaminen sekä palveluiden yksityistäminen. Kyseen voi myös tulla tonttien ostaminen palvelutilojen käyttöön. Kaavarunkoalueelta ja sen ulkopuolelta on etsittävä uusia sijainteja palvelurakentamiselle.

Merkittävimpiä uudishankkeita Tikkurilan suuralueella ovat päiväkodit ja koulurakennukset, hyvinvointikeskus ja kaupungin uusi toimitila Kielotiellä. Lisäksi Tikkurilan vanhustenkeskuksen tontille suunnitellaan lisärakentamista. Myös kulttuuripalveluita kehitetään, esimerkiksi Tikkurilan urheilupuiston kehittäminen on suunnitteluvaiheessa. Julkisen tilan hankkeilla lisätään Tikkurilan keskusta-alueen viihtyisyyttä. Jokiniemen oppimiskampusta suunnitellaan Tikkurilan aseman itäpuoleiselle alueelle.

Kaavarunkokartalle on merkitty nykyiset Y-tontit sekä palvelurakentamisen tarkastelumerkintä Jokiniemen radanvarteen, Kuninkaalaan ja Viertolaan Tikkurilan vanhan torin paikalle. Alla olevissa kappaleissa on kerrattu tarkemmin lähitulevaisuuden merkittävimmistä palveluhankkeista Tikkurilan kaavarungon ja sen lähiympäristön alueella.

Lähitulevaisuuden merkittävimmät palveluverkon kehityskohteet Tikkurilan alueella

Varhaiskasvatus ja perusopetus

Tikkurilan asukasmäärä kasvaa, ja lähitulevaisuudessa alueella on tarvetta uusille päiväkodeille sekä koulujen laajennuksille. Jokiniemen koululle rakennetaan lisää koulu- ja päiväkotitilaa, ja lisäksi yläkoulua laajennetaan joko Peltolan tai Jokivarren koululla. Väistötilat rakennusvaiheen ajaksi etsitään Tikkurilan alueelta, ehdolla on Peltolan koulun viereinen tontti.

Tikkurilan kaavarunko mahdollistaa Tikkurilan keskusta-alueen kasvun noin 10 000 uudella asukkaalla vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa noin 4–5 uutta päiväkotia sekä tiloja uudelle yhtenäiskoululle. Tontit näille palveluille etsitään kaavarunkoalueelta ja sen lähiympäristöstä Tikkurilan suuralueelta. Kaavarunkoalueen ulkopuolinen Tikkurila kasvaa myös ja tämä kasvu on otettava huomioon, kun etsitään tontteja suuralueelta. Päiväkotitonttien tulee olla riittävän kokoisia, sillä päiväkodit ovat 160–250 tilapaikan yksiköitä. Samoin yhtenäiskoulun 900 oppilaan tila vaatii riittävästi tilaa.

Kaavarunkoalueella on mahdollista tarkastella uusia sijainteja ja nykyisen neuvolan käyttötarkoituksen muuttamista päiväkotikäyttöön, mutta todennäköisempää on, että uudet tontit löytyvät kaavarunkoalueen läheisyydestä sen ulkopuolelta. Kaavarunkokartalle on merkitty palvelurakentamisen tarkastelutarve Jokiniemen ja Kuninkaalan radanvarteen sekä Viertolaan vanhan Tikkurilan torin paikalle. Kuninkaalan ja Viertolan paikat ovat mahdollisia päiväkodeille, mutta niiden kehitysajankohta on pidemmän aikavälin mahdollisuus. Kaavarunkoalueen lähiympäristössä uusia mahdollisia päiväkotipaikkoja voi tarjota Winterinmäki. Poistuvan Tikkurilan neuvolan käyttöä päiväkotitarkoitukseen selvitetään, hanke olisi kokoluokaltaan pieni ja vastaisi vain pieneltä osin tarvittavien uusien paikkojen tarpeisiin. Yhtenäiskoulutilaa on mahdollista etsiä Kuninkaalasta kaavarunkoalueen välittömästä läheisyydestä.

Toisen asteen koulutusta, Jokiniemen kampusalue

Jokiniemen kampusalueelle radanvarteen suunnitellaan toimintoiltaan sekoittunutta kantakaupunkia, johon sisältyy Oppimiskampus. Kampuksen rakennusten lisäksi alueelle sijoittuu liike-, palvelu-, toimisto- ja asuinrakentamista.

Oppimiskampus on Vantaan kaupungin merkittävä kaupunkistrategian tavoitteita toteuttava hanke, joka luo Vantaalle Jokiniemen alueelle uudenlaisen oppimiskeskittymän. Hanke tulee sisältämään runsaasti uudisrakentamista, joka valmistuessaan tarjoaa nykyaikaiset ja monipuoliset puitteet oppimiseen sekä siihen liittyvälle kehitystyölle. Oppimis-

kampukseen sijoittuu mm. 300 lukiopaikkaa ja ammattiopisto Varian tiloja.

Sosiaali- ja terveydenhuolto, hyvinvointikeskus

Vantaan kaupungin kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 (kv 24.9.2018, § 5) mukaan sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluja kootaan alueellisiin hyvinvointikeskuksiin ja niihin kuuluviin perhe- ja vanhustenkeskuksiin tilojen monikäyttöisyys huomioiden. Terveysasemapalvelut tarjotaan jatkossa neljässä alueellisessa hyvinvointikeskuksessa (Länsi-, Keski-, Pohjois- ja Itä-Vantaan hyvinvointikeskus) peruspalveluna hoitaja- ja lääkärivastaanottona. Sosiaali- ja terveyspalvelut tullaan toteuttamaan integroidusti monialaisina palveluina, mikä edellyttää yhteisiä sosiaali- ja terveydenhuollon tiloja. Myös osa suun terveydenhuollosta sijoittuu hyvinvointikeskuksiin.

Tikkurilan suuralueen sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti väestömäärän kasvun myötä. Samalla myös sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tilatarpeet kasvavat. Tikkurila on Keski-Vantaan palvelualue ja yksi monipuolisesti erilaisia sosiaali- ja terveydenhuollon palveluja tarjoavista hyvinvointikeskuksista sijoittuu Tikkurilaan. Paikka etsitään Tikkurilan kaavarunkoalueelta. Yksi ehdolla olevista sijainneista on itäpuolinen ratavarsi Jokiniemessä. Tikkurilan hyvinvointikeskuksen osalta valmistelu on tarveselvityksen päivitysvaiheessa.

Tikkurilan hyvinvointikeskukseen on suunniteltu tulevan laajan palvelun perhekeskus. Laajan palvelun perhekeskuksissa toimii useita eri lapsiperhetoimijoita. Keskisellä perhekeskusalueella (Tikkurila, Aviapolis) lapsiperheiden palveluita sijaitsee nykyisellään useissa toimipisteissä: Tikkurilan ja Kartanonkosken neuvoloissa, Tikkurilan terveysasemalla, Vernissakadulla, Peltolantiellä sekä Pakkalassa. Tikkurilan perhekeskuksen toimijat ja valmistumisaikataulu määritellään tarkemmin hankkeen tarveselvityksessä. Kartanonkosken neuvola säilyy Aviapoliksen alueella ja toimii perhekeskuksen toimipisteinä.

Ennen hyvinvointikeskuksen rakentamista saattaa osa sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöitä sijoitua uuteen monitilatoimistoon Kielotie 13:een.^{6,7}

^{6,7} Vantaan palveluverkkosuunnitelma 2018–2027, Vantaan kaupunki

⁸ https://www.vantaa.fi/terveys-_ja_sosiaalipalvelut/

Kaupungin monitilatoimisto, Kielotie 13

Merkittävä osa kaupungin palveluista sijoittuu tulevaisuudessa uuteen monitilatoimistoon Kielotie 13:een puretun virastotalon paikalle. Tilat mitoitetaan 800 työntekijälle. Työntekijöitä kaupunkistrategian ja johdon -, kaupunkiympäristön -, kaupunkikulttuurin ja kasvatuksen ja oppimisen toimialoilta sijoittuu tähän rakennukseen. On myös mahdollista, että osa sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnasta sijoittuu tänne ennen uuden hyvinvointikeskuksen rakentamista. Uusi rakennus muodostaa kokonaisuuden vanhan kaupungintalon kanssa. Osa vanhan kaupungintalon työntekijöistä siirtyy Kielotie 13:een ja tiloja vapautuu siten kokous- ja kansalaiskäyttöön sekä kaupunginvaltuusto-, -hallitus ja lautakunta- sekä toimikuntakäyttöön.

Julkinen kaupunkitila

Merkittävimmät Tikkurilan keskusta-alueen julkisen tilan uudistukset tulevaisuudessa ovat jokirannan jo aloitettu kunnostaminen vaiheittain sekä Tikkuraitin perusparannus, Asematien kävelykatuhanke ja Carl Albert Edelfeltin aukion kehittäminen.

Palvelukehityksestä kaavarunkoalueen ulkopuolella Tikkurilan suuralueella

Tikkurilan urheilupuisto

Tikkurilan urheilupuiston työvaiheessa olevassa yleissuunnitelmatyössä selvitetään mahdollisuuksia liikuntatoimintojen uudelleenjärjestämiselle ja urheilupuiston tilankäytön tehostamiselle uusia rakennuksia, uusia kenttiä, oleskelualueita ja reittejä kehittämällä. Työn yhteydessä on ideoitu myös alueen päiväkotij- ja koulutilojen uudelleenjärjestämistä, palveluasiantuntijoiden mukaan suunnitellut hankkeet vastaisivat pääosin nykytilojen korvaamiseen. Suunnitelma tarkastelee mahdollisuuksia pidemmällä aikavälillä.

Tikkurilan vanhustenkeskus

Tikkurilan vanhustenkeskuksen tontille suunnitellaan lisärakentamista niin vanhustenkeskukselle kuin elin-kaariasumiselle, lisäksi tarkastellaan mahdollisuutta päiväkodille.

Kuva: Kielotie 13

© Lehto Tilat Oy , PES-Arkkitehdit

2.3.4 Liikenne

Saavutettavuus on Tikkurilan valtti.

Yleisesti

Tikkurila on liikenteellisesti hyvin palveltu. Liikkuminen kestäväillä liikennemuodoilla on mahdollista ja yhteydet esimerkiksi seudun merkittävimpiin työpaikkakeskuksiin onnistuvat nopeasti raiteilla. Suurimpia muutoksia tulevina vuosina ovat suunniteltuvaiheessa olevat Vantaan ratikka ja Valkoisenlähteentien jatke itään sekä selvitysvaiheessa oleva Lentorata, joka vaikuttaa Tikkurilan rooliin seudulla. Tärkeitä tulevaisuudessa kehittyviä yhteyksiä ovat myös alueen läpi etelä-pohjois- ja itä-länsisuunnassa kulkevat pyöräliikenteen baanat sekä kehittyvä Tikkurilan kävelykeskusta, joka laajenee nykyisestä ja jatkuu junaradan itäpuolelle Jokiniemen alueen rakentuessa. Tikkurilaan pääsee sujuvasti autolla Kehä III:lta ja Tuusulanväylältä. Keskustan ohjajavaa ajoneuvoliikennettä ohjataan Tikkurilan keskustaa kiertävälle kehälle, jonka sisäpuoli on ensisijaisesti kestävä liikunnan vyöhykettä sekä asukkaiden ja alueella asioivien ajoa varten. Pysäköinnin kehittäminen on alueen mahdollisuus. Tikkurilan tavoitekuvasa saavutettavuus on tulevaisuudessakin Tikkurilan valtti ja se on osattu hyödyntää.

Vantaan yleiskaavaan 2020 on ruuturasterilla merkitty kestävä kasvun vyöhyke, joka seuraa niin ratikkaa kuin juna-asemia Vantaalla ja ohjaa kasvua joukkoliikenteen äärelle. Merkittävä osa kaupungin kehityksestä sijoittuu näille kestävä kasvun alueille, joilla tarkastellaan liikkumisen osalta erityisesti kävelyä, pyöräliikennettä ja joukkoliikennettä. Tikkurilan keskustassa kestävä kasvun vyöhyke kattaa lähes koko kaavarunkoalueen, sillä alueella sijaitsee ratikan lisäksi Tikkurilan juna-asema ja kaavarunkoalueen pohjoispuolella Hiekkaharjun asema. Kaavarunko mahdollistaa Tikkurilan ytimen tiivistymisen 10 000 uudella asukkaalla ja tavoitteellisella 4 000 uudella työpaikalla vuoteen 2040 mennessä. Tämä tarkoittaa isoa määrää uusia liikkujia alueella.

Alla olevaan taulukkoon on väritetty Tikkurilan kaavarungon suunnitteluperiaatteiden ne kohdat, jotka käsittelevät liikumista ja liikennettä.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
- 2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
- 3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
- 5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
- 9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
- 10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
- 11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Junaliikenne ja Tikkurilan kehitys

Tikkurilan valttina on yksi maan vilkkaimmista juna-asemista ja sen mukaiset yhteydet. Maankäytön kehitys niin pääradan, oikoradan kuin Kehäradan varressa tuo lisää liikkujia raiteille ja junaliikenteen kehitys vaikuttaa Tikkurilan kehitykseen. Junaliikenteen kapasiteetin lisäämistä tutkitaan ja eri vaihtoehtoja tarkastellaan kaupunkien ja kuntien, maakuntaliittojen sekä valtion yhteisenä työnä. Samaan aikaan Tikkurilan maankäyttö tehostuu.

Suomirata

Suomirata on visio maan pääradan tulevaisuudesta. Yhteys mahdollistaa tunnin junan Helsingistä Tampereelle, kaukojunayhteyden pohjoissuunnasta Lentoasemalle ja nopean yhteyden Helsingistä Lentoasemalle. Yhteys lisää raidekapasiteettia ja nopeuttaa matka-aikoja. Vaikutukset ovat merkittävät, kansainvälisistä valtakunnallisiin ja alueellisiin. Yksi merkittävä sisältö on ilmastovaikutukseltaan edullisten raideyhteyksien lisäkapasiteetin rakentaminen. Suomirata-yhteyden sisältämät vaihtoehdot ovat pääradan lisäraiteet tai Lentorata. Päätöksellä jomankumman mahdollisesta toteuttamisesta on vaikutuksia Tikkurilan kehitykselle.⁸ Vantaan kaupunki on osakas Suomi-Rata -hankeyhtiössä ja sitoutunut hankkeen suunnitteluun.

Uudenmaanliiton ”Lentoradan vaikutusten arviointi” -selvityksessä on mukana kolme raideliikennekapasiteettia kasvattavaa vaihtoehtoa; vaihtoehto 0, pääradan lisäraiteet ve 1 ja Lentorata ve 2. Nol-

lavaihtoehtojen hankkeet ovat edellytyksiä muiden vaihtoehtojen toteuttamiselle. Erityisesti Lentorataratkaisulla (ve 2) on merkittäviä vaikutuksia Tikkurilan kehitykselle. Se muuttaa Tikkurilan merkitystä aluerakenteessa. Kaukojunat siirtyisivät pois Tikkurilasta ja alueen houkuttelevuus valtakunnallista saavutettavuutta edellyttävien työpaikkojen näkökulmasta saattaa vähetä. Hyviä vaikutuksia tuovat taas tihenevä lähi- ja taajamaliikenne, joiden kapasiteettia voidaan lisätä.⁹ Yhteys Kehäradan ja Vantaan ratikan myötä lentoasemalle säilyy ja vahvistuu. Lentorata toimii vaihtoehtona lisäraiteiden (ve 1) mahdollistamalle pääradan kapasiteetin lisäykselle. Pääradalla on yleiskaava 2020:ssa lisäraidevaraus Tikkurilan alueella Valkoisenlähteentielle asti ja se on vuonna 2008 hyväksytyn lisäraidesuunnitelman mukainen. Tikkurilan asema on rakennettu ja alueen asemakaavat laadittu kyseisen suunnitelman mukaisesti.

Vantaan yleiskaava 2020:ssa on varauduttu raideliikenteen kehitykseen kaupungin tahtotilan mukaisesti. Yleiskaavan raskaan raideliikenteen alue on toistettu Tikkurilan kaavarunkokartalla.

Santarata

Santarataa ei ole merkitty kaavarunkokarttaan, sillä Vantaan kaupungin tahtotilana on yhteyden poistuminen. Radan poisto mahdollistaa Tikkurilan aseman itäpuolen kehityksen tehokkaasti. Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020–31 (8.10.2020) kirjaa yhtenä toimenpiteenä Santaradan siirtämisestä laadittavan selvityksen. Sen mukaan aluevarauksista luopuminen mahdollistaa pikaraitiotien rakentamisen ja maankäytön kehittämisen alueella. Kuntien tulee löytää vaihtoehtoinen sijainti junaliikenteen kunnossapidon toteuttamiselle nykyistä vastaavalla tavalla.¹⁰

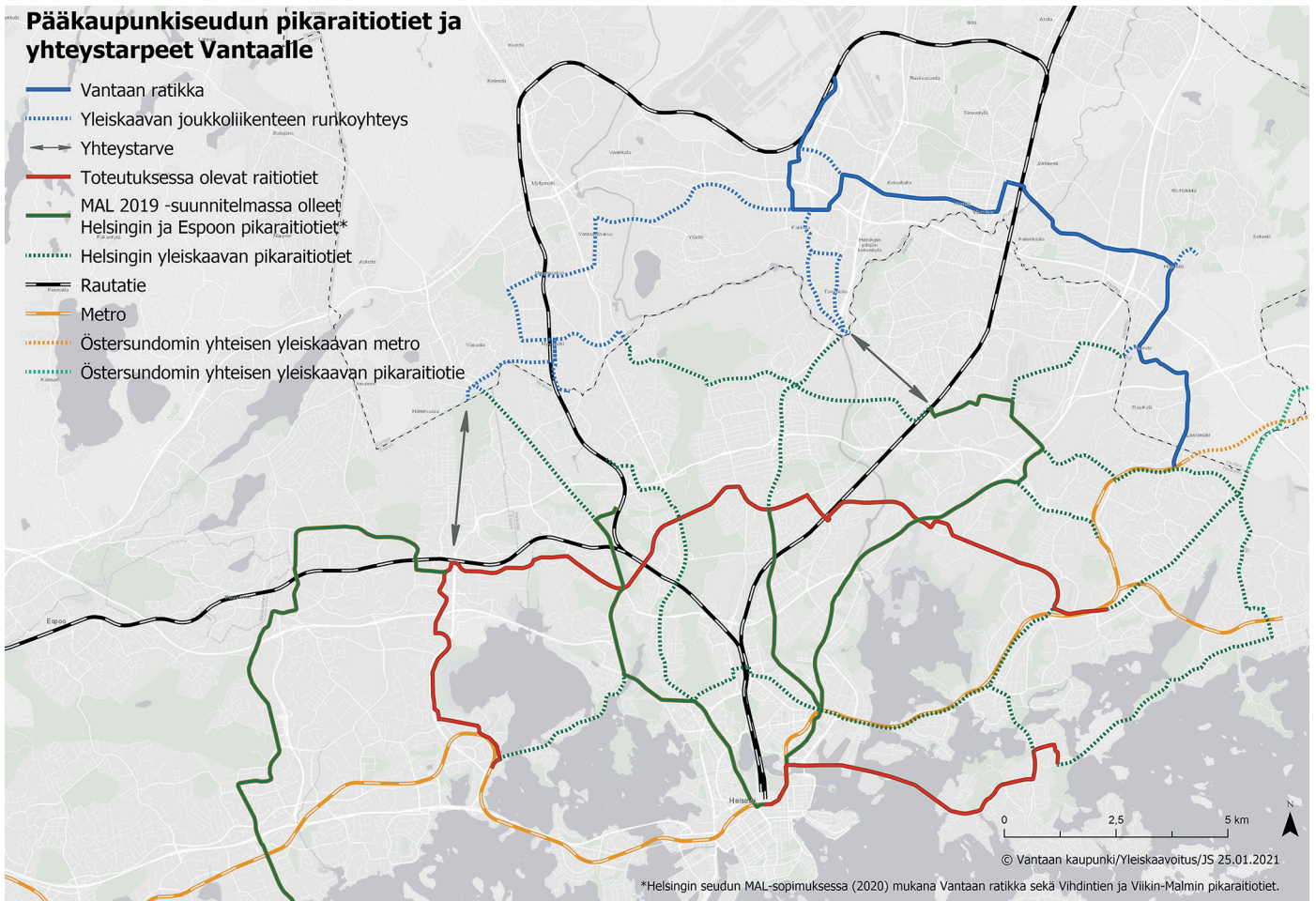

Kuva: Tikkurilan asema on Suomen kolmanneksi vilkkain,
© Aineistopankki

⁸ Suomirata.fi

⁹ Uudenmaanliitto, Lentoradan vaikutusten arviointi

¹⁰ Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen maankäytön, asumisen ja liikenteen sopimus 2020–31 (8.10.2020)

Liityntäpysäköintialue radan itäpuolella

Tikkurilan asemalaitureiden yhteydessä radan itäpuolella sijaitsee liityntäliikenteen maantasopysäköintialue, jonka järjesteleminen pysäköintilaitokseen on Vantaan kaupungin näkökulmasta kiinnostava ratkaisu. Näin aluetta voisi tarkastella täydennysrakentamisen näkökulmasta. Mikäli tällaiseen ratkaisuun päädytään, tulee selvittää riittävä liityntäpysäköintipaikkamäärä ja rakentamisen kustannusjako, sillä paikkojen hyödyntäjät tulevat Vantaan lisäksi seudulta. Tämä alue on merkitty kaavarunkokartalle maankäytön tehostamisen tarkastelualueena.

Pääkaupunkiseudun raideliikenteen verkosto ja Vantaan ratikka

Kuvaan on merkitty pääkaupunkiseudun olemassa olevat junaradat, metro lännen ja idän jatkeineen, toteutusvaiheen raitiotiet Raide-Jokeri ja Kruunusillat, MAL 2019 -suunnitelman pikaraitiotiet sekä Helsingin yleiskaavaan merkityt pikaraitiotiet ja Östersundomin yhteisen yleiskaavan pikaraitiotie. Verkosto on pidemmän aikavälin ja usean hankkeen kokonaisuus ja toteutuessaan se kattaa Helsingin, Espoota ja Vantaata sekä luo suhteellisen tiheän kestävästi liikkumisen raideverkoston pääkaupunkiseudulle. Sinisellä merkitty Vantaan ratikka yhdistyy muuhun raideverkostoon Mellunmäessä sekä Tikkurilassa ja

Kuva: Pääkaupunkiseudun pikaraitiotiet ja yhteystarpeet Vantaalle. © Vantaan yleiskaava

Aviapoliksessa. Nuolet merkitsevät yhteystarvetta, joten tulevaisuuden suunnittelulle on yhä tilaa. Karttaan ei ole merkitty junaratojen kehittämishankkeita eikä Helsingin kantakaupungin raitioiteita.

Vantaan ratikka

Suunnitelmissa Vantaan ratikka kulkee Tikkurilan keskustan ja kaavarunkoalueen ytimen läpi. Kaavarunkoalueella sijaitsee kolme ratikkapysäkkiä, Tikkurilan asema, Tikkuraitti ja Silkkitehdas. Ratikan linjaus ja pysäkit on merkitty kaavarunkokarttaan.

Tikkurilan suuralueella ratikan reitti kulkee lännestä Tikkurilantietä, kääntyy Kielotielle ja laskee tunneliin Kielotien ja Lummekujan risteyskohdassa. Kirjastopuiston ja aseman alitettuaan linjaus nousee pintaan Väritehtaankadun kohdalla Jokiniemessä. Linjaus jatkaa jokirantaa pitkin Heidehofintien risteykseen ja kääntyy siinä Kyytitielle, jota jatkaa Hakunilnaan Hakunilantielle asti.¹¹

¹¹ www.vantaa.fi/ratikka

Kielotie muuttuu ratikan rakentamisen seurauksena. Läpikulkuliikennettä rauhoitetaan ja osalla matkaa kadusta sallitaan vain huolto-, joukko- sekä tonteille ajo -liikenne. Kielotien liittymiä järjestellään uudelleen niin turvallisuuden vuoksi kuin liikenteen sujuvoittamiseksi ratikan tultua.

Ratikan rakennustöiden aloitus on mahdollista vuonna 2024, käyttöönotto aikaisintaan vuonna 2028.

Bussit

Tikkurilan alueen bussilinjastoon on tulossa useita muutoksia lähivuosina. Vantaan ensimmäinen runkolinja 570 aloittaa liikennöinnin vuoden 2021 elokuussa, kun Lahdenväylän linjastosuunnitelman mukainen liikenne aloittaa. Runkolinja 570 kulkee pitkälti samalla reitillä kuin Vantaan ratikka, joka toteuduttuaan korvaa kyseisen linjan. Lahdenväylän linjaston myötä myös monet muut Tikkurilassa kulkevat bussilinjat uudistuvat, mutta niiden reittikadut pysyvät pääosin samoina.

Kaavarungon karttaan on merkitty HSL:n laatimien linjastosuunnitelmien (Tuusula ja Kerava, Lahdenväylä sekä Tuusulanväylä) mukaiset bussireitit ja nämä on esitetty myös alla olevassa kuvassa. Kuvassa ei ole mukana lähibusseja. Suunnitellut linjastot ovat käytössä noin vuoteen 2030 asti. Ennen uusia tarkasteluja linjastoon saattaa tulla joitakin pienempiä muutoksia mm. Vantaan ratikan vaikutuksesta.

Tikkurilan asema ja matkakeskus

Tikkurilan aseman ja matkakeskuksen palvelutaso kehittyy Vantaan ratikan mahdollisen rakentamisen myötä. Kulkumuodot lisääntyvät ja aseman rooli seudullisten yhteyksien solmuna korostuu. Ratikka tuo myös junalle vaihtoehtoisen lentokenttäyhteyden sekä parantaa yhteyksiä erityisesti Aviapoliksen ja Hakunilan suuntiin.

Autoliityntäpaikkoja on kolmella eri alueella radan läheisyydessä. Autoliityntäliikenteen alue radan itäpuolella, asemasillan pohjoisella puolella, on kaavarungossa merkitty muuttuvaksi alueeksi. Vantaan kaupungin tahtotila on kehittää sen maankäyttöä ja järjestellä pysäköinti laitokseen.

Kaavarunkoalueen kävelyn ja pyöräilyn sujuvia ja turvallisia yhteyksiä asemalle edistetään. Tulevaisuuden pyöräliikenteen baana kulkee pohjoiseteläsuunnassa asema-alueen läpi. Pyöräliityntäpaikkojen tulee löytyä aseman yhteydestä sen maankäytön kehittyessä. Kaavarunkokarttaan on merkitty 500 metrin ja yhden kilometrin säteet asemasillan ympärille. Jokiniemen radanvarren kehittyessä on mahdollista tarkastella uutta yhteyttä radan alitse.

Kuva: Rautatiet, Vantaan ratikka ja HSL:n linjastosuunnitelmien mukainen bussilinjasto, © J Stenroth

Kävely ja pyöräliikenne

Kävely

Kaavarunkokartalle merkityn keskustan kehän rajaamalla alueella kävelijän olosuhteet ovat tärkeät. Alueella asioidaan, vietetään aikaa, asutaan, tehdään työtä ja vierailaan. Tätä kaikkea tukeva nykyinen Tikkuraitin, Asematien ja Männistöpolun kävelykeskusta-alue palveluineen laajenee asemassaan ja aseman alikulkujen kautta Jokiniemen puolelle nyt vielä rakentamattomalle alueelle. Laajeneva kävelykeskusta on merkitty kaavarunkokartalle. Sekä Tikkuraitille että Asematielle on jo laadittu perussuunnitelmat. Junaradan alitse ja ylitse kulkevat yhteydet on merkitty kaavarunkokarttaan ja lisäksi on ehdotettu uutta tarkasteltavaa junaradan alittavaa reittiä juna-aseman pohjoispuolelle. Jalkakäytävät Tikkurilassa ovat suurimmaksi osaksi yhdistettyjä kävely- ja pyöräteitä. Kuten Tikkurilan kaavarunko 2015:ssä, on ajatuksena edelleen reittien sujuvuuden, viihtyisyyden ja turvallisuuden kehittäminen.

Kaavarunkokartan vihreällä merkityt yhteydet ovat keskustaa kiertävä viherkehä ja siihen yhtyvät pitkittäiset ja poikittaiset yhteydet. Tikkurila on Vantaan vähiten vihreä keskus ja siksi yhteydet ympäröiville, laajemmille viheralueille ovat tärkeitä. Tällaisia alueita ovat jokiranta, Winterinmäki Jokiniemessä sekä Tikkurilan keskuspuisto Viertolan länsipuolella. Kaavarunkokarttaan merkityt virkistysyhteydet johtavat näille alueille ja muodostavat lisäksi urbaanimpia, toisiaan risteäviä virkistysreittejä, joista voi kiertää vain osan. Näiden reittien varsien kehittyessä kiinnitetään huomiota tonttien reunakasvillisuuteen. Mahdollisuutena on myös katujen materiaalien, kalustuksen ja istutusten kehittäminen tulevaisuudessa. Virkistysyhteyksien varteen sijoittuu moni Tikkurilan keskusta-alueen pienestä puistosta.

Pyöräliikenne

Pyöräilyä systemaattisesti kehittämällä sen suosio ja varteenotettavuus liikkumismuotona voivat kasvaa. Kööpenhamina on hyvä esimerkki pyöräilyn kehittämisestä; pyöräilijöiden ja pyöräilyn määrä on kasvanut kaupungin kehitystyön seurauksena, ja pyöräily ympärivuotisena liikkumismuotona on lisääntynyt merkittävästi. Vantaan kaupungin tavoitteena on nostaa pyöräilyn kulkumuoto-osuus 15 prosenttiin.^{12,13}

Tikkurilan alueella on kattava pyöräliikenteen verkko ja nopean pyöräilyn yhteyksiä muualle edesauttavat tulevaisuuden seudulliset baanat sekä muu verkoston kehittäminen. Kaavarunkokarttaan on merkitty pyöräliikenteen baanat, jotka kulkevat Tikkurilan kaavarunkoalueen läpi pohjoisetelä- sekä itälänsisuunnassa. Baanat palvelevat erityisesti pitkämatkaista, keskuksien välistä pyöräilyä. Pohjois-

Kuva: Tikkurilan aseman alikulun yhteydessä sijaitsevasta pyöräpysäköintitilasta, © Aineistopankki

baana kulkee pääradan varrella Helsingistä Vantaan läpi ja yhteydelle tehdään tällä hetkellä parannuksia pyöräilyn edistämiseksi, mm. siltaa Keravanjoen ylitse. Itälänsisuuntainen baana kulkee Hakunila-Tikkurila-Kivistö välillä. Näitä yhteyksiä sujuvoitetaan baanaverkon ja asemanseudun kehitystyön yhteydessä. Ennen pyöräliikenteen baanojen toteuttamista toimivat pyöräilyn laatuikäytävät niiden esiasteena.

Pyöräpysäköintiä on järjestetty Tikkurilan aseman yhteyteen ja alueen yhä kehittyessä on riittävä tila varattava pyörille. Pyöräliityntäpysäköinti on merkitty kaavarunkokartalle. Asuinkortteleiden pyöräpysäköinnistä määrätään kaupungin omassa pysäköinti- paikkaohjeessa.

Pyöräilyn sujuvuutta ja turvallisuutta voidaan edistää erottamalla pyöräilijät autoliikenteestä sekä kävelijöistä. Vantaalla pyörätiet ovat pääsääntöisesti joko yhdistettyjä tai eroteltuja jalankulku- ja pyöräteitä, jotka on erotettu autoliikenteestä reunakivillä. Baanoilla jalankulkijat ja pyöräilijät lähtökohtaisesti erotellaan toisistaan ja risteyksissä pyöräilijöille pyritään mahdollisuuksien mukaan järjestämään/ osoittamaan etuajo-oikeus.

Kaupunkipyörät ovat osa kaupungin “resurssivii- souden tiekartta” -ympäristöohjelmaa ja Vantaan hiilineutraalius 2030 -tavoitetta vähentää yksityisautoilun tarvetta. Kaupunkipyöräasemat ovat sijoitettu keskusta- ja työpaikka-alueille, millä edistetään joustavaa liikkumista sekä monimuotoisia kestävän matkustamisen tapoja. Vantaan kaupunkipyörä- järjestelmä ei ole toistaiseksi yhteensopiva Helsingin ja Espoon järjestelmän kanssa. Pyöristä tehdyn sopimuksen joustovaran ansiosta Vantaa voi tehdä seuraavan kilpailutuksen yhtäaikaaisesti Helsingin ja Espoon kanssa, jolloin voitaisiin suunnitella yhteisen järjestelmän käyttöönottoa.¹⁴

¹² Jan Gehl, 2018. Ihmisten kaupunki

¹³ https://www.vantaa.fi/asuminen_ja_ymparisto/kadut_ja_viheralueet/liikenne/kavely_ja_pyoraily

¹⁴ <https://www.vantaansanomien.fi/paikalliset/1500974>

Tie- ja katuyhteydet

Katuverkko

Merkittävimpiä muutoksia katuverkkoon Tikkurilan suuralueella on Valkoisenlähteentien rakentaminen Jokiniemestä Hakkilan läpi ja Lahdenväylän yli Lahdentielle mahdollisesti vuosina 2023–2027. Tämä vaiuttaa Tikkurilan keskusta-alueen saavutettavuuteen erityisesti idän suunnasta. Lisäksi Vantaan ratikan rakentamisen seurauksena erityisesti Kielotien ja siihen liittyvien katujen liikennejärjestelyt muuttuvat. Osa Kielotien katuliittymistä suljetaan tai niiden kääntymismahdollisuuksia rajoitetaan ja osa Kielotiestä rauhoitetaan pääosin julkisen liikenteen ja asukasliikenteen käyttöön. Katuverkko on merkitty liikenteen kaavarunkokarttaan viivoin.

Erikoiskuljetusreitit

Erikoiskuljetusreitteihin on suunnitteilla muutos Tikkurilan muuntajareitin osalta. Muuntajareitti vie Tammiston muuntoasemalle ja Vantaa on selvittänyt yhdessä Fingridin ja ELY-keskuksen kanssa siirto-kuormauspaikan muuttamista Tikkurilasta Tuusulan Jokelaan. Muutos on mahdollinen, mutta edellyttää pienehköjä parannuksia ELY:n tieverkolle. Suunnitelussa uusi reitti voidaan jo ottaa huomioon, mutta ennen vanhasta reitistä luopumista on tarvittavat parannukset tehtävä. Toinen muutos reitteihin tulee mahdolliseksi Valkoisenlähteentien (Vanha Lahdentie – Hakintie) toteuttamisen myötä. Nykyisin Kyytitiellä sijaitseva erikoiskuljetusreitin osuus (Heidehofintie – Vanha Lahdentie) voidaan siirtää Valkoisenlähteentielle ja Hakintielle/Santaradantielle, mikä helpottaa Vantaan ratikan toteuttamista ja liikennöintiä. Nykyiset reitit löytyvät kaavarungon lähtötieto-osasta.

Kuva: Liikennettä Kieloteillä, © Aineistopankki

Keskustan kehä

Tikkurilan keskustaa kiertää kaavarunkokartalla ”keskustan kehä” pitkin Tikkurilantietä, Talvikkitietä, Valkoisenlähteentietä ja Jokiniemenkatua. Se on kehä, jolle keskustan ohittava autoliikenne ohjataan. Merkintä noudattaa uuden yleiskaavan merkintöjä. Tämän alueen sisällä korostuu keskustamainen liikkuminen: kävelijä on etusijalla, samoin pyöräilyn sujuvuus on tärkeää. Asukkaiden ja alueella asioivien autoliikenne korostuu, samoin niihin liittyvä pysäköinti.

Pysäköinti julkisessa tilassa

Asiointipysäköinti

Tikkurilan keskustassa asiointia varten olevat pysäköintipaikat löytyvät pääosin yksityisistä laitoksista sekä julkisesta katutilasta aukioilta tai kadunvarsilta. Laitoksissa on yhteensä yli tuhat paikkaa, kadunvarsien ja pysäköintialueiden paikat ovat muutamasta muutamaan kymmeneen. Haasteellisinta on saadun palautteen mukaan lyhyen asioinnin paikkojen löytäminen esimerkiksi illan ravintolakäyntiä varten. Paikkoja keskusta-alueella on, mutta niiden opastusta tulisi kehittää. Yleinen lyhytaikainen pysäköinti on maksutonta ja pidempiaikainen maksullista pysäköintikierron nopeuttamiseksi. Maksualuetta ollaan juuri laajentamassa ja maksuja osittain tarkistamassa.

Kun radanvarren maankäyttö Jokiniemessä kehityy, on kaupungin tahtotilana järjestellä nykyinen liityntäpysäköinti, joka sijaitsee maantasossa lisäraidevarauksen alueella radan itäpuolella, laitokseen. Hankkeen yhteydessä tulee selvittää hankkeen kustannusjako, sillä pysäköintiä käytetään monen kunnan alueelta. Lisäksi tulee varmistaa riittävä pysäköintipaikkamäärä. Liityntäpysäköintialueet, joita on Tikkurilan asema-alueen läheisyydessä kolme, on merkitty kaavarunkokarttaan.

Asumiseen liittyvä pysäköinti on käsitelty asumiskappaleessa.

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN LIKKUMISEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:

- * Kestävien liikkumismuotojen edistäminen
- * Olemassa olevan infrastruktuurin ja liikenneverkostojen hyödyntäminen

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

- * Ratikan ja muiden julkisen liikenteen yhteyksien hyvä saavutettavuus alueen sisältä ja sen ulkopuolelta
- * Ympäristöhaittojen, kuten melun ja ilmansaasteiden, vähentäminen kehittämällä keskustan kehän sisäpuolista aluetta erityisesti jalan kulun houkuttelevuutta ja turvallisuutta edistäen.

Taloudellinen kestävyys:

- * Olemassa olevan infrastruktuurin ja liikenneverkostojen hyödyntäminen
- * Uuden liikenneinfrastruktuurin rakentaminen ja sen tuoman maankäytön kehittämispotentiaalinen hyödyntäminen (Vantaan ratikka).

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Liikkuminen

Kaavarunkokyselyn liikkumista käsittelevien vastausten mukaan Tikkurilassa liikutaan monipuolisesti eri kulkumuotoja käyttäen. Yleisin merkitty liikkumistapa on kävely. Pyöräily, autoilu ja junailu ovat samassa määräluokassa kävelyn jälkeen. Kyselyyn vastaajat ovat aktiivisia joukkoliikenteen käyttäjiä. Suurin osa vastaajista kulkee joukkoliikenteellä vähintään kuuksittain.

Kommentti: Vastaukset tukevat Tikkurilan profiilia usean kulkumuodon alueena ja sen kehittämistä edelleen.

Vastaajat saivat merkitä karttaan kävelypainotuksena kehitettäviä alueita. Eniten merkintöjä on Tikkuraitin, Männistöpolun, ja Asematien muodostamassa ytimessä. Myös kävelyakselin jatkamista Peltolantorille toivotaan. Lisäksi erottuu Lummetien, Ratatien ja Unikkotien rajaama alue, joka lännen suuntaan rajoittuu joko suppeampana Kielotiehen tai laajempaan Talvikkitielle asti. Kommentti: Kaavarunkokarttaan merkitty laajeneva kävelykeskustan alue tukee näitä ajatuksia.

Kyselyssä kysyttiin vastaajien mielipidettä pysäköinnin kehittämiseksi tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Vastaukset jakautuivat useaan toivottuun ratkaisuun. Eniten ääniä sai keskitetty korttelikohtainen pysäköintiratkaisu. Sen jälkeen halutuin oli keskitetty pysäköinti, joka palvelisi korttelia laajempaa aluetta. Kolmanneksi suosituin oli ratkaisu, jossa asunto myydään tai vuokrataan ilman pysäköintipaikkaa ja sen kustannuksia ja mikäli paikkaa tarvitaan, se ostetaan tai vuokrataan vapailta markkinoilta. Vähiten, mutta silti mainittavasti kiinnostivat vaihtoehdot nimeämättömistä ja vuorottaispysäköintipaikoista ja

”ei tarvetta autopaikalle”.

Kommentti: Vastausten perusteella Tikkurilan kehittyessä on mahdollista tarkastella useita eri pysäköintiratkaisuja.

Liikkumisympäristöä haluttiin kehittää turvallisemmaksi lapsille ja muille kun liikenne kasvaa. Joitakin alueita halutaan rauhoittaa autoliikenteeltä. Katujen varsille toivottiin penkkejä ja istutuksia, sillä tiiviissä Tikkurilassa on niin vähän vihreää.

Kommentti: Kaavarungon ajatus keskustan kehästä tukee Tikkurilan ytimen rauhoittamista ohiajavalta autoliikenteeltä. Keskusta-alueen läpäisevien kävelyraittien kehittämisessä tulee huomioida ympäristön laadun kehittäminen ja tonttien reunusten istutukset. Julkiseen kaupunkitilaan istutetaan puita ja vanhoja, suurikokoisia puita säästetään.

Liikkumisen ja liikenteen tulevaisuuden näkymiä

Liikkumisen muutos kohti nykyistä voimakkaampaa digitalisaatiota, palvelupohjaisuutta, uusia liikkumisvälineitä ja uusiutuvia energiamuotoja mahdollistaa ja edellyttää kaupunkitilan ja sen toiminnan ja käytön sekä energian jakeluverkostojen kehittymistä. Asumiseen liittyvä autojen pysäköintipaikkatarve voi vähetä, samalla uusien kulkumuotojen tilatarvetta julkisessa kaupunkitilassa tulee tarkastella. Muutoksista osa pysyy ja kehittyy edelleen, osa on ohimenevä.

MaaS (Mobility as a Service) tuo saataville uusia toimintamalleja, jossa eri kulkumuodoista rakennetaan liikkumisketjuja ja mahdollistetaan liikkuminen ilman omaa autoa. Yhteiskäyttöautot tarjoavat kulkupelin usealle ja yhden auton käyttö tehostuu. Sähköavusteiset liikkumisvälineet tarjoavat liikkumisketjun viimeiselle kilometrille julkista liikennettä täydentävän tavan päästä perille. Sähköpyörät mahdollistavat esimerkiksi pidempien työmatkojen kulkemisen pyörällä tai tavarain ja lasten kuljettamisen vaivattomasti. Autonometiset ajoneuvot ovat arkea pidemmällä aikavälillä.

Samaan aikaan kun liikkumiseen kehitetään uusia tapoja ja välineitä, kehittyy autoliikenne ja sen käyttämä energia. Suomessa sähköautojen määrä on kasvanut nopeasti viimeisen viiden vuoden aikana ja hybridautoja on sitäkin enemmän. Latauspisteet asuinrakennusten yhteydessä sekä osana liikkumisketjuja esimerkiksi pysäköintitaloissa edistävät sähköautojen käyttöä. Myös vaihtoehtoisia biopolttoaineita kehitetään. Niiden jakelu on liikennepolttoaineiden jakelijoiden vastuulla ja osuuden tulee kasvaa 2020-luvulla. Biopolttoaineisiin liittyvään lakiin on tulossa uudistuksia 2020-luvulla.^{15,16}

¹⁵ aut.fi, Autoalan Tiedotuskeskus, tilastot (Traficom)

¹⁶ finlex.fi, vaihtoehtoiset polttoaineet 478/2017 ja jakeluvaihtelu 447/2007

2.3.5 Viheralueet ja hulevedet

Tikkurilassa on kattava vihreiden virkistysreittien verkosto.

Yleistä

Tikkurilan keskusta-alueen kaavoitettujen viheralueiden, kuten lähipuistojen määrä ja laajuus on muun Vantaan määriä vähäisempi. Tikkurilan ja Hiekkaharjun alue on Vantaan laajin tiheästi asuttu alue, josta vähintään 1,5 hehtaarin virkistysalueelle on yli 300 metriä. Tämä 300 metrin raja on tutkimuksissa todettu kriittiseksi rajaksi, jonka jälkeen kulkumuodoksi muuttuu auto, tai alueen käyttö vähenee.¹⁷ Tästä syystä kaavarunkoalueen yhteyksiä läheisille laajoille viheralueille tulee vahvistaa. Nämä ovat osa seudun ja Vantaan kaupungin viherverkostoa, joilta on yhteys yhä laajemmille alueille. Tätä viherverkostoa käyttää virkistykseen yhä kasvava joukko.

Kaavarungon karttaan B on merkitty viheralueet ja hulevedet teeman merkinnät. Oleellisena kehitysisältönä ovat alueen nykyiset puistot, aukiot ja torit ja niiden kehittäminen sekä uusi ajatus keskustan aluetta kiertävästä virkistys- ja viherkehästä, joka yhtyy muutamaan poikittais- ja pitkittäisreittiin, jotka kulkevat keskusta-alueen läpi. Nämä reitit johtavat laajemmille viheralueille kuten jokirantaan, Winterin mäelle ja Tikkurilan keskuspuistoon Viertolan läpi. Reittejä voi yhdistellä ja kulkea vain osan lenkeistä. Näitä viher- ja virkistysreittejä on tarkoitus nostaa esiin keskustan kaupunkirakenteessa mm. tonttien reuna-alueiden istutuksia kehittämällä.

Tähän kappaleeseen on kerätty tarkemmin Tikkurilan viheralueiden ja hulevesien kehittämiseen liittyviä mahdollisuuksia ja tarpeita. Alla olevaan taulukoon on väritetty Tikkurilan kaavarungon suunnitteluperiaatteiden ne kohdat, jotka käsittelevät viher- ja virkistysalueita sekä hulevesiä tai vaikuttavat niihin.

Kuva: Kirjastopuisto, © Aineistopankki

SUUNNITTELUPERIAATTEET

- 1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.**
- 2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.**
- 3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.**
- 4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.**
- 5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.**
- 6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.**
- 7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.**
- 8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.**
- 9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.**
- 10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.**
- 11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.**
- 12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.**
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

¹⁷ Vantaan viherrakenneselvitys 16.8.2017, Anne Mäkyne

Viherrakenteen ja yhteyksien kehittäminen

Viherkehät

Tikkurilan kaavarunkoalueen ja siihen liittyvän Viertolan puistot ja viheralueet ovat pieniä, jolloin on tärkeää, että yhteydet laajemmille viher- ja virkistysalueille ovat toimivat ja viihtyisät. Myös asukaskeskeisissä korostuivat hyvät kevyenliikenteen yhteydet.

Tikkurilan suuraluetta kiertää kehämäisesti monipuoliset viheralueet. Sisempää kehää korostetaan ja kehitetään alueen sisäisenä viherkehänä ja virkistysyhteytenä. Viherkehältä varmistetaan hyvät yhteydet ulommalle kehälle. Yhteydet jokirantaan, Tikkurilan keskuspuistoon ja urheilupuistoon sekä Winterinmäelle ja Hiekkaharjun liikuntapuistoon ja Jokiniemen sekä Hanabölen kulttuurimaisemaan ovat keskeisiä. Laajempien puistojen vyöhyke taasoittaa keskustan pienten puistojen käyttöpainetta. Keravanjoen rannan merkitys tulee korostumaan Tikkurilassa.

Kuva: Tikkurilan ulomman viherkehän muodostavat Keravanjokivarso, Tikkurilan keskuspuisto, Kylmäojanlaakso, Hanabölen kulttuurimaisema ja Jokiniemi. Sisempi viherkehä yhdistää lähipuistoja, urheilupuistoja ja jokivarren.

Viherrakenteen kehittäminen viherverkoksi

Kaavarunkokartalla B, Liikenne, viheralueet ja hulevedet, on esitetty Tikkurilan keskusta-alueen pääasialliset viheryhteydet, kuten viherkehä ja poikittaisyhteydet. Viherrakennetta ja viherverkkoa kehitetään viherkehien lisäksi kunnostamalla puistoja, kävelykatualueita ja aukioita sekä raitteja alueen poikittais- ja pitkittäisyhteyksinä. Katujen ja raittien vihreä sekä vehreät piha-alueet kytkevät viherrakenteen verkoksi. Viherverkko edistää luontohyötyjä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa ja tarjoaa viihtyisät ja vehreät ulkotilat asukkaille liikkumiseen ja oleskeluun sekä parantaa kaupunkikuvaa.

Tikkurilassa ja Viertolassa asema- ja yleiskaavassa kaavoitettujen viheralueiden osuus kaupunginosien pinta-alasta on pieni. Alueella on tiheästi pieniä puistoja. Pieniä puistoja yhdistävä raittiverkosto parantaa puistoverkoston toimivuutta ja kompensoi vähäistä puistopinta-alaa. Puistojen käyttöpaine tulee lisääntymään, joten niiden kehittäminen kestävämmiksi ja monipuolisemmiksi on tarpeen. Pienet puistot ovat lähipuistoina merkittäviä etenkin lapsille ja vanhuksille.

Tikkurilan viherrakenteen kehittäminen edellyttää olevien viheralueiden pääasiallista säilyttämistä tai kehittämistä. Keskusta-alueelta kiertävä viherkehä kytkee puistoja, urheilupuistoja, palveluja, kuten kouluja ja päiväkoteja, Winterinmäen lähimetsän ja jokialueen kulttuuriympäristöineen houkuttelevaksi lenkiksi. Jokivarsi puustoineen ja reitteineen säilytetään mahdollisimman leveänä viherkäytävänä ja ekologisena yhteytenä. Keskeisiä viherraitteja kehitetään vehreinä kevyenliikenteen yhteyksinä. Puistojen lisäksi kävelykadut ja aukiot toimivat tiivistyvässä kaupungissa kaupunkilaisten olohuoneina. Radan itäpuolen varren Jokiniemeä kehitetään kävelypainotteiseksi ja sinne varataan etelä-pohjoissuuntainen raittisyhteys sekä vehreäksi suunniteltava virkistysyhteysvaraus.

Ratikkabulevardeja Kielotietä ja Tikkurilantietä kehitetään mahdollisimman vehreinä. Talvikitiellä ja Jokiniemenkadulla tutkitaan hulevesien ohjaamista istutuskaistoille sekä Peltolantiellä huletaskupuistoihin. Olevien katupuiden säilyttäminen ja uusien istuttaminen on erityisen tärkeää viherverkon kytkeytyneisyyden ja katujen reunoilla kulkevien pyöräilijöiden ja kävelijöiden kannalta. Jos tilaa on vähän, voidaan istuttaa kapeakasvuisia puita tai hyödyntää köynnöspilareita. Hulevesien viivyttämistä on esitetty hule-/viherkaduille sekä puistoalueille.

Kuvat: Tikkurilan viherrakenteen kehittämiskonsepti.

	OLEVA VIHERALUE		kävelypainotteinen RATIKKABULEVARDI		LÄHIMETSÄ
	KEHITETTÄVÄ VIHERALUE		VIHER/HULEKATU		KULTTUURIYMPÄRISTÖ
	VIHERKEHÄ		BULEVARDI		URHEILUPIISTO
	VIHERRAITTI		SISÄINEN VIHERRAITTI		KOULU TAI PÄIVÄKOTI
	KÄVELYKATU		KEHITETTÄVÄ VIHERRAITTI		UUSI YHTEYSTARVE
			HULEVESIAIHE		

Jokimaiseman ja puistojen kehittäminen

Kun puistoja on vähän, korostuu niiden laatu. Jokirantaa ja Tikkurilan alueiden puistoja kehitetään vastaamaan kasvavan asukasmäärän tarpeita.

Jokiranta

Jokimaisemaa ja viheralueita kehitetään Tikkurilan jokirannan maisema-arkkitehtikilpailun pohjalta eteenpäin. Kunnostustyöt ovat parhaillaan käynnissä kaavarunkotyön laatimisen aikaan.

Kuva: Ote Vernissanrannan ja Värיתהaanrannan viheralueiden yleissuunnitelmasta (2019, LOCI maisema-arkkitehdit). Suunnitelma perustuu Tikkurilan jokirannan maisema-arkkitehtuurikilpailun voittaneeseen ehdotukseen ”Keidas”. Keravanjoen rannan ulkoilureitti on keskeinen virkistysreitin osa, joka saa täydennystä uudesta rakenteilla olevasta kevyenliikenteensillasta. Maisemalammassa viivytetään hulevesiä.

Kuva: Åvikin leikkipaikka on Tikkurilan jokirannan uusi ja suosittu kohde.

Keskustan puistokokonaisuuden kehittäminen

Kirjastopuiston jatkeeksi kehitetään Tikkurilan edellisen kaavarungon 2015 keskuspuistoajatusta. Kirjaston paikoitusalueen tilalle, sen länsiosaan suunnitellaan oleskelupuistoa sekä uuden suunnitteilla olevan korttelin päiväkodin pihaa. Hiekkakenttää kehitetään urbaanina monitoimikenttänä, jossa voisi talvella olla yleisöluistelua. Kirjaston paikoitusalueen kehittäminen puistoalueena edellyttää pysäköintipaikkojen uudelleenjärjestelyä.

Kuva: Ote Tikkurilan kaavarunko 2015, Virastokorttelit ja Kirjastopuisto. Eteläosassa Tikkurilan keskustan katu- ja viheralueiden yleissuunnitelma 2009, maisemasuunnittelu Hemgård, jonka pohjalta on laadittu tarkemmat suunnitelmat ja toteutettu Kirjastopuisto sekä Tikkurilantori.

Kuva: Kirjastopuisto on suosittu oleskelu- ja toimintapuisto laajoine nurmialueineen ja skeitti- ja leikkipaikkoineen. Istutukset ovat reheviä ja kerroksellisia. Nurmialueella viivytetään hulevesiä.

Taskupuistot

Tikkurilan ja Viertolan pienet puistot ovat osittain toiminnallisia leikki- tai oleskelupaikkoja ja hiekkakenttiä tai nurmialueita ja osaksi luonnonmukaisempaa niittyä tai puustoisempaa aluetta. Näitä puistoja kehitetään monipuolisiksi taskupuistoiksi toimintojen, kerroksellisen kasvillisuuden ja kestävien pintojen ja rakenteiden avulla. Taskupuistoissa voi olla erilaisia teemapuistoja eri-ikäisille käyttäjille, kuten asukaskeseyksissäkin on toivottu. Teemoina voisi olla esim. hedelmäpuutarha, kaupunkiviljely, katukoris, ulkokuntoilu tai kasvillisuudella luonnonmonimuotoisuutta tukevia kukkaniittyjä, perhospuutarhoja ja huletaskupuistoja. Orvokkipuiston kunnostetun leikkipaikan pohjoispuolelle kehitetään hedelmäpuutarhaa ja perinneperennapuistoa oleskelupaikkoineen. Krassipuistossa voisi olla esimerkiksi pieni perhospuutarha. Puistojen dynaamiset istutukset ovat kerroksellisia ja helppohoitoisia. Taskupuistot voivat olla myös pieniä syvennyksiä katutilassa, jossa yksikin puu voi luoda vehreän oleskelupaikan.

Winterinmäki - lähimetsä

Kaavarunkoalueen ulkopuolisen, mutta lähellä sijaitsevan Winterinmäen luonne säilytetään metsäisenä ja lähimetsä viherkehän keskeisenä elementtinä. Se on Tikkurilan keskusta-alueen ainoa laajempi metsäalue ja luontohyötyjen tarjoajana moniarvokohde. Mäellä kasvaa komeita mäntyjä ja kulkee useita ulkoilureittejä ja -polkuja. Pääreittejä kehitetään, maisemaa avarretaan reittien varrelta pienpuustoa poistamalla ja valaistusta parannetaan.

Ulkotilojen kehittäminen osana viherverkkoa

Aukiot ja kävelykadut

Tiivistyvässä Tikkurilassa, jossa puistot ovat pääosin pieniä, rakennettujen ulkotilojen, kuten kävelykatujen ja aukoiden rooli on merkittävä viherverkon ja virkistysalueiden osana. Lisäksi katutilan erilaisilla pienillä istutetuilla syvennyksillä, taskupuistoilla, voidaan saada kaivattuja hengähdyspaikkoja ja vaihtelevuutta kaupunkirakenteeseen.

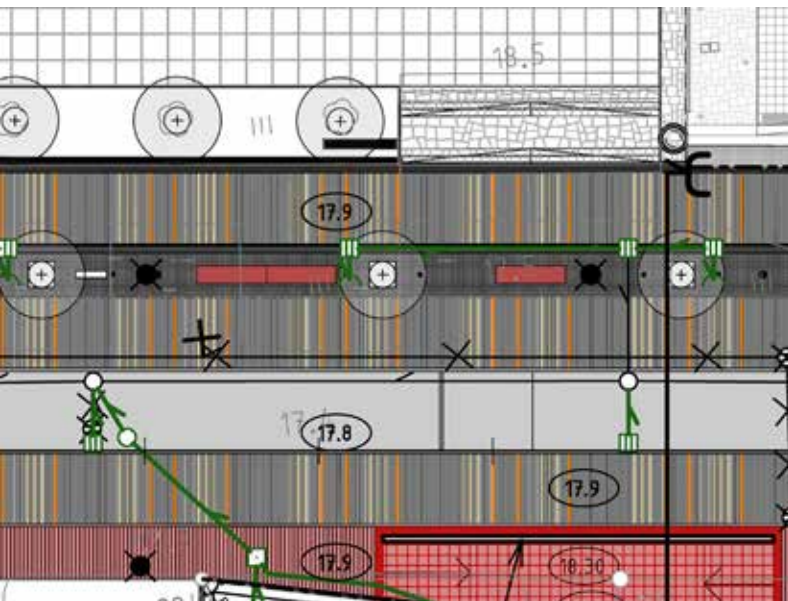
Kuvat: Taskupuistot, esim. reheviä kukkivia keitaita, joissa on kerroksellista kasvillisuutta ja oleskelupaikkoja. Peltolantorin kulmaan sopisi hulevesitaskupuisto, johon ohjataan kadun ja käytävien hulevesiä.

Kuvat: Kaupungintalo altaineen ja Tikkurilantori muodostavat keskeisen toiminnallisen ja kaupunkikuvallisen solmukohtan sekä luontevan tapaamis- ja tapahtumapaikan.

Kävelykadut ja aukiot ovat osa kaupunkiraittien verkostoa. Tikkurilan torin jatkeeksi on suunniteltu Asematien ja Tikkuraitin kunnostamista. Painuneet kiveykset, kalusteet, varusteet ja valaistus uusitaan ja katupuita istutetaan. Tikkuraitin ja sen aukoiden kehittämisessä on tärkeää tutkia täydennysrakentamisen korkeuksia. Oleskeluaukioiden eteläpuolella tulisi olla matalampaa rakentamista, jotta aukioista ja terasseista tulee aurinkoisia ja valoisia. Kävelykeskusta-alueita jatketaan radan ali Jokiniemen puolelle ja uudelle kehitettävälle alueelle radan itäpuolelle.

Kuvat: Ote Tikkuraitin ja Orvokkietien katusuunnitelmasta (Ramboll 2019)

Ylhäällä ote Asematien katusuunnitelmasta – ”räsymattomaisesta” luonnonkiveyskuviosta kaupungintalon ja kirkon väliltä (2019, Maisemasuunnittelu Hemgård ja Ramboll). Asematie toteutetaan kävelykatupainotteisena (shared space) ja uusia katupuita istutetaan.

Oikealla ote C.A.Edelfeltin aukion katusuunnitelmasta (2020, Ramboll). Kaupunginmuseoon liittyvä aukio tullaan kiveämään luonnonkivin ja sille on osoitettu taideteoksia sekä uusia istutettavia lehtipuita säilytettävien lisäksi.

Katuvihreä ja raitit

Pääteiden ja kaupunki- ja viherraittien katupuut ovat erityisen tärkeitä viihtyisyyden ja pienilmaston sekä muiden luontohyötyjen kannalta katujen käyttäjille. Pienilmaston kannalta puusto ja kasvillisuus tarjoavat suojaa auringolta ja tuulelta sekä tasoittavat kaupungin lämpösaarekeliä. Kasvillisuus sitoo myös pölyä ja epäpuhtauksia ja tasaa juuriston ja kasvullisen maan myötä runsaiden sadetapahtumien aiheuttamia kaupunkitulvia.

Kaupunkiraitit ovat parhaimmillaan monikäyttöisiä shared space -tiloja, jollaisiksi mm. Asematietä ja C.A.Edelfeltin aukiota ollaan kehittämässä. Viherraitit tuovat alueelle kylämaisyyttä ja niiden osalta on keskeistä säilyttää katujen ja tonttien reunapuustoa. Viherkehän ylityskohtien tulisi olla katualueella mahdollisesti korotettuja ja ratikkabulevardilla nurmetettuja.

Viherraittien peruskorjauksen yhteydessä säilytetään reunapuustoa ja tutkitaan hulevesien johtamismahdollisuus säilytettäviin avo-ojiin ja viheralueille. Raiteista kehitetään shared space -tyyppisiä pihakatuja tai hidaskatuja, joissa kevytliikenne korostuu.

Kuvat: Esimerkki Nizzan torimaisesta tilasta, jossa kävely, autoliikenne ja ratikka on toteutettu esteettömästi.

Asematien kävelypainotteisen kävelykadun ylityskohta Kielotiellä pyritään toteuttamaan aukiomaisena ylityksenä liittyen tuleviin ratikkapysäkkeihin ja Tikkuraittiin.

Kuva: Orvokkitieltä kesäkuussa 2020.

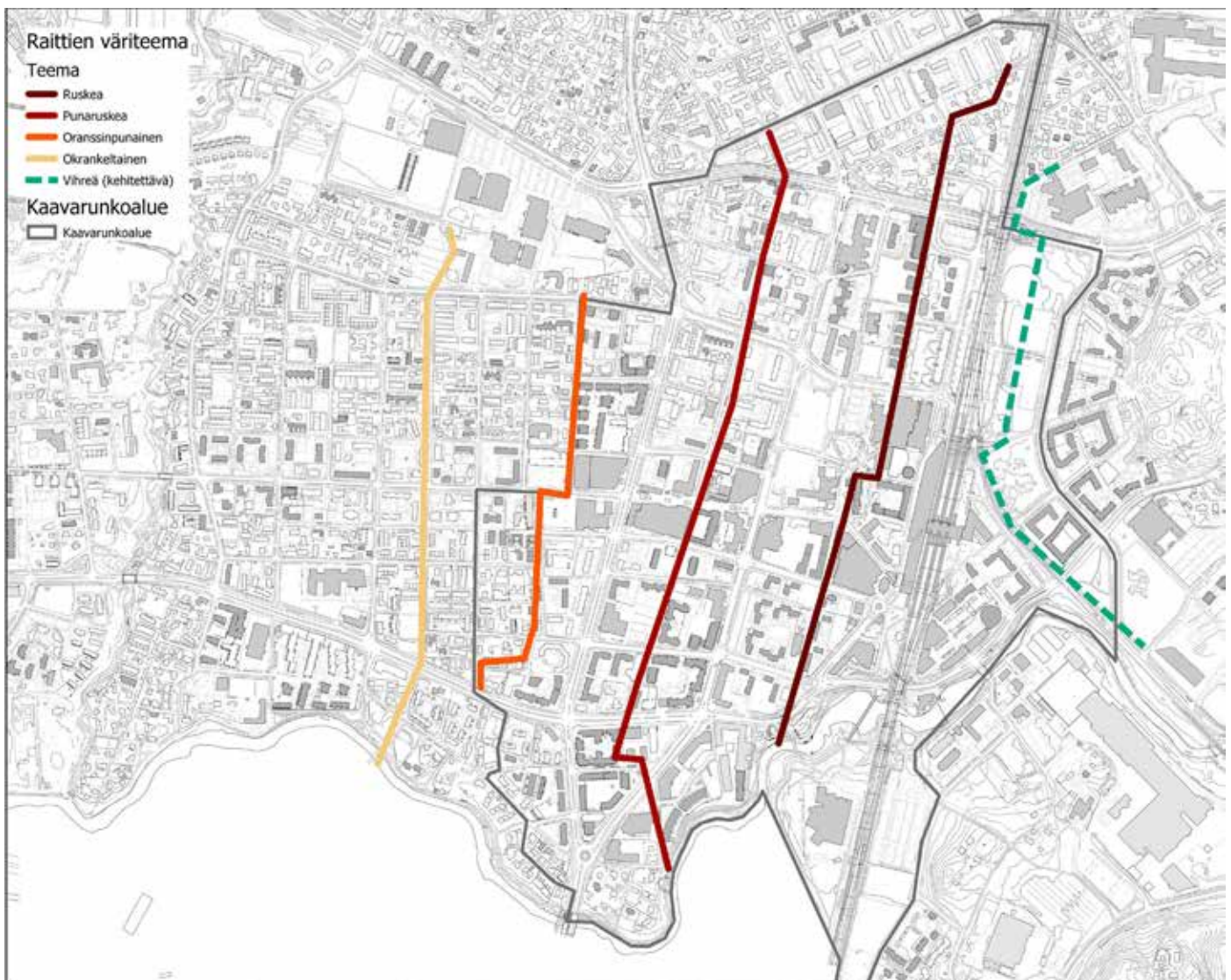
Vehreät raitit toimivat viherverkon osina ja käytävänä sekä keskeisinä kevyenliikenteenyhteyksinä. Osa puustosta sijoittuu tonteille ja osa katualueelle.

Raittien väriteemat

Pohjois-eteläsuuntaisten viherraittien ja sisäisten viherreittien väriteemojen avulla voidaan parantaa orientoitavuutta Tikkurilan keskustan alueella. Väriteemoiksi soveltuvat Tikkurilan ja Viertolan alueelle tiilen eri värisävyt. Tikkurilan keskustan kirjastopuistossa ja siihen liittyvissä reiteissä voisi teemaväriä on ruskea, kuten Kirjastopuiston corten teräsreunat sekä Ävikin leikkipaikan rakenteet. Orvokkien teemaväri punaruskea voisi toteutua esim. pinnoitteissa, kalusteissa, varusteissa tai istutuksissa, myös puistojen puolella. Seuraavan poikittaisyhteyden teemaväriä olisi oranssinpunainen ja viherkehän osuuden lämmin okrankeltainen. Viertolanrannan teemaväriä uusissa puistoissa on sininen.

Kuva: Raittien väriteemat – konsepti-idea. Raittien väriteemat luovat identiteettiä ja helpottavat orientoitumista.

Kuvat: Maatiiliä on saatavana useissa eri sävyissä.

Piha-alueet ovat vihertehokkaita ja niissä viivytetään hulevesiä

Tikkurilan viheralueiden osuus kaavoitetuista alueista on pieni. Näin ollen pihojen ja tonttien sekä katu- ja kasvillisuuden merkitys kasvaa kaupunkia tiivistäessä. Asemakaavoituksen yhteydessä tarkistetaan kaavoitettavan alueen vihertehokkuus. Vihertehokkuudella tarkoitetaan kasvillisuuden peittämisen ja muun sadevettä läpäisevän pinnan määrää suhteessa tarkasteltavan alueen pinta-alaan. Vihertehokkuuden merkitys ilmastonmuutokseen sopeutumisessa korostuu kaupunkien tiivistyessä. Kasvillisuus ja läpäisevät pinnat vähentävät tulvariskiä, sitovat hiilidioksidia, viilentävät rakennetun ympäristön lämpösaarekkeitä ja lisäävät kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia.

Asemakaavoituksessa on linjattu 1.9.2020, että kaikissa asemakaavoissa tarkistetaan vihertehokkuuden toteutuminen. Kaavamääräyksellä tuetaan maankäyttö- ja rakennuslain (MRL) tavoitteiden mukaista ekologisesti kestävästä kehityksestä, ympäristöarvoja ja Vantaan resurssiviisauden strategiaa. Vantaan käyttämässä iWater-vihertehokkuuslaskurissa on mukana myös hulevesilaskuri, jonka avulla nähdään tarvittava viivytystilavuus ja esitettyjen elementtien ja ratkaisujen saavuttama viivytystilavuus.

Kuva: Åvikin puistossa Tikkurilan jokirannassa on käytetty maatiiltä ja kalusteissa ja varusteissa ruskeaa teemaväriä. Myös kasvien väreillä voidaan korostaa tiettyä reittiä.

Kuva: Lipstikankujan suodattavasta hulevesien viivytyspaineesta,
© S. Tulonen

Keskeistä on säilyttää olevia puita ja kasvillista maata, istuttaa uusia isoja puita, kerroksellista kasvillisuutta sekä toteuttaa maanpäällisiä, mieluiten kasvillisuuspinntaisia hulevesien viivytysrakenteita ja käyttää mahdollisimman paljon läpäiseviä ja puoliläpäiseviä pinnoitteita.

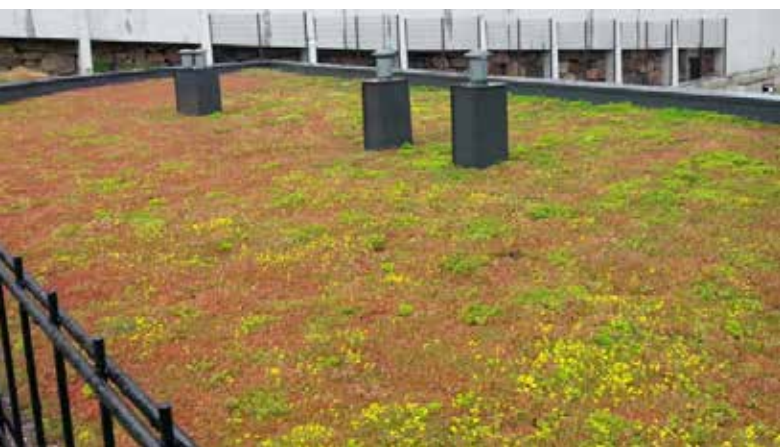
Tikkurilan vanhimmilla omakoti-, rivitalo- ja kerrostaloalueilla on paikoin rehevää ja monipuolista pihakasvillisuutta ja isoja pihapuita. Samoin 70- ja 80-luvun kerrostalopihojen puusto on ehtinyt kasvaa jo melko isoksi. Peruskorjausten ja tiivistämisen yhteydessä on keskeistä säilyttää olevaa puustoa sekä istuttaa uutta erilajista puustoa kaadettavien tilalle.

Tonttien arvopuut on pääosin kartoitettu Tikkurilassa. Ne on hyvä merkitä säilytettävänä puina asemakaavoihin, jos mahdollista.

Kasvullinen maa liittyy moniin ekosysteemipalveluihin, kuten pohjaveden kertymään, haitallisten aineiden biopuhdistukseen ja sidontaan, melun vaimentamiseen, eroosion torjuntaan, vedenkierron ja pienilmaston säätelyyn ja veden laatuun. Lisäksi ne tarjoavat virkistysmahdollisuuksia ja luonnonelämyksiä. Ekosysteemipalveluiden turvaamiseksi tulee kaupungin kehittämisessä ja täydennysrakentamisessa pitää huolta kasvullisen maan säilymisestä viheralueiden säilyttämisen lisäksi. Näin ollen tulisi mahdollisuuksien mukaan välttää kansiratkaisuja ja toteuttaa paikoitus esim. keskitettyihin paikoitusrakteisiin, kuten pysäköintitaloihin.

Kuva: Yksikin täydennysrakentamisen yhteydessä säilytetty suurikokoinen pihapuu on merkittävä pihan elementti.

Kuvat: Viherrakenteen kompensointikeinoja tiivistävässä kaupunkirakenteessa; köynnöksillä muodostettu viherseinä Viertolassa, sadepuutarha Jätkäsaarella, kattopuutarha Vihreistä Virhein korttelissa ja maksaruohokattoa.

Hulevesien viivyttäminen viher- ja katualueilla

Hulevesijärjestelmän toiminnallisen selvitysten mukaan maanlaiset tilat kuten junaradan alikulut ja rakennusten kellaritilat ovat tulvariskikohteita Tikkurilassa. Radan alikuluja ovat Tikkurilantie ja Läntinen Valkoisenlähteentie. Muita tulvamallinnuksella löydettyjä tulvaherkkiä alueita ovat Lummetien ja Talvikkitien risteysalue, Orvokkien ympäristö ja Tikkurilanpuiston kohta, Peltolantien ja Peltolantorin maanlaiset pysäköintitilat sekä Neilikkatie ja Unikotie.

Hulevesiä ohjataan hallitusti viivytykseen katualueilla, raiteilla ja viheralueilla ennen johtamista hulevesiviemäriverkostoon. Tikkurilan tulvaherkillä kohdilla on mahdollisuus viivyttää hulevesiä mm. katualueiden hulevesiä keräävillä istutuskaisoilla, kiertoliittymissä, raittien avo-ojista kehitettävissä vehreissä viivytysojissa sekä puistoalueilla ja aukoiden ja katujen hulevesiaiheissa. Liitekartalla B, Liikenne, viheralueet ja hulevedet, on osoitettu sekä nykyisiä hulevesien viivytysojia sekä ehdotettuja hulevesien viivytysojia.

Kuvat: Peltolantorin luoteiskulmaan voidaan kehittää hulevesitaskupuisto ja Talvikkitien hulevesiä voidaan ohjata tulevaisuudessa istutuskaisoille, joiden teemana voi olla esim heinäkasvit. Katupuita tulee säilyttää ja uusia istuttaa. Uudet hulevesien viivytysojaisiin istutettavat katupuulajit tulee olla vaihtelevia kosteusoloja kestäviä. Kuvat Tukholman Norra Djurgårdstadenista, © T. Tuominen

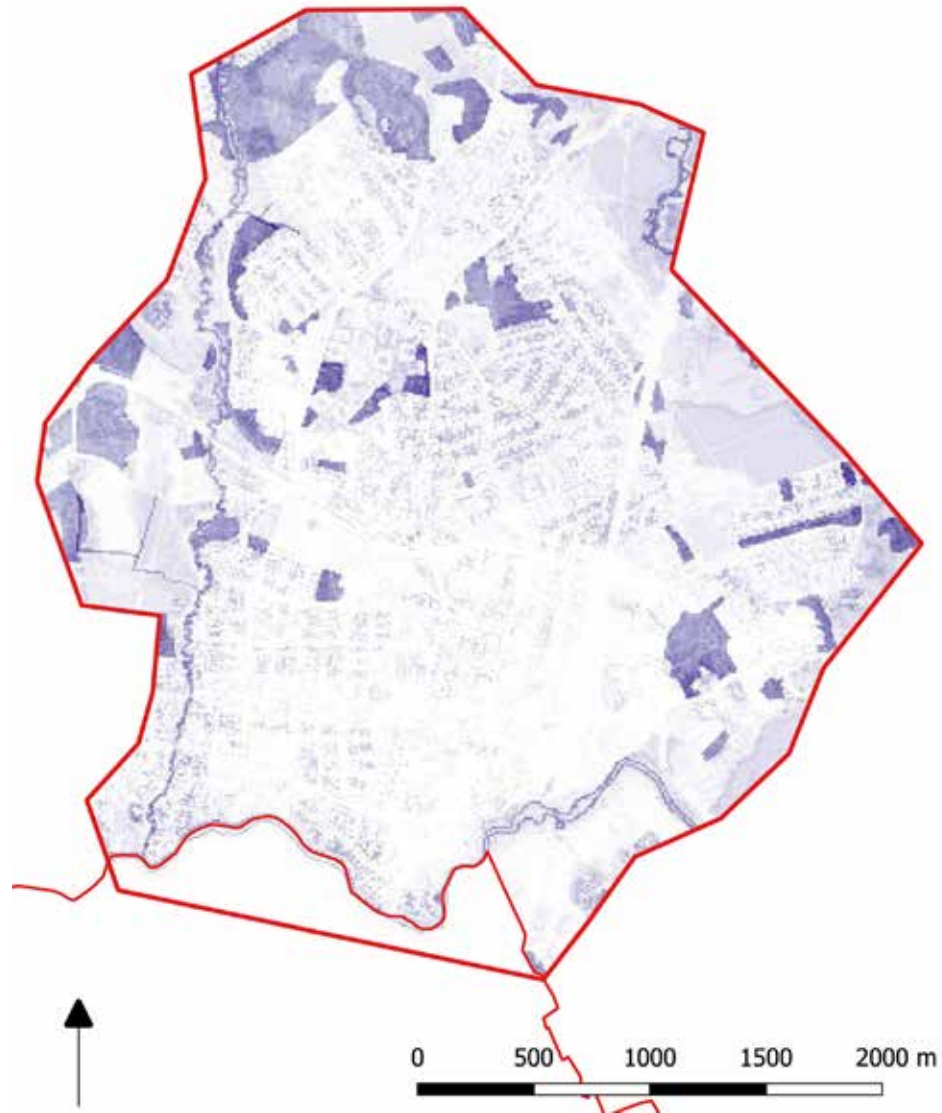
Kuvat: Puistoalueiden hulevesiaiheet ja viherraittien avo-ojiin kehitettävät hulevesipainanteet voivat olla pieniä keitaita kukkivine kasveineen. Loivapiirteinen hulevesipainanne voi olla myös leikattavaa nurmea tai tulvaniittyä. Kivistön sadepuutarha (kuva E. Eit-si) ja Lipstikankujan suodattava viivytysojainne, © S. Tulonen.

Ekosysteemipalvelut ja niiden edistäminen

Winterinmäki, Keravanjoki sekä Kylmäoja ovat Tikkurilan ekosysteemipalvelujen eli luontohyötyjen moniarvokohteita. Keskusta-alueella sini-viherrakenteelle ei ole jäänyt paljoa tilaa ja ekosysteemipalveluiden tarjonta on niukkaa. Katu- ja raiteilyympäristöjen sekä pihojen merkitys virkistykseen kannalta korostuu. Kaupunkivihreän lisääminen lisää turvallisuus- ja terveyshyötyjen lisäksi myös asumisviihtyvyyttä ja alueen vetovoimaisuutta.

Ekosysteemipalvelujen tarjonnan osalta paras ja kustannustehokkain vaihtoehto on olemassa olevien biologisten rakenteiden ja prosessien vaaliminen. Jos se ei ole mahdollista, voidaan pohtia erilaisia kompensatiotoimenpiteitä. Ennallistamistoimenpiteet ovat ensisijaisia. Ekologisia verkostoja voidaan myös rakentaa myös tiiville keskusta-alueille. Esimerkiksi pölyttäjille riittää varsin pienet kohteet elinympäristöiksi ja ravinnonhankintaan, jos ne sijaitsevat riittävän lähellä toisiaan.¹⁵

Tikkurilassa ekologisia verkostoja voidaan vahvistaa kerroksellisilla ja dynaamisilla istutuksilla puistoalueilla sekä taskupuistoissa, monipuolisella kattokasvillisuudella viherkatoilla, köynnöksillä vihreillä julkisivuilla, katuviherellä, kukkivin perennaistutuksin sekä heinä- ja kukkaniityin, joita voidaan istuttaa hyvin kapeinkin kaistaleina viherraittien pientareille, avo-ojiin ja hulevesien viivytyspaineisiin.

Kuva: Tikkurilan moniarvokohteet. Winterinmäki, Keravanjoki sekä Kylmäoja ovat Tikkurilan ekosysteemipalvelujen eli luontohyötyjen moniarvokohteita. Kuva Vantaan ekosysteemipalveluselvitys 2018.

Kuvat: Ekosysteemipalvelujen kannalta on Tikkurilassa suotavaa säilyttää moniarvokohteet, toteuttaa hulekatuja ja -puistoja, kukkivia pientareita ja monimuotoisia taskupuistoja sekä viherkatuja ja vihreitä julkisivuja.

KESTÄVÄ KEHITYS TIKKURILAN VIHERALUEIDEN KEHITTÄMISESSÄ

Ekologinen kestävyys:

- * Vehreyttä säilytetään ja lisätään alueella mahdollisimman laajalti
- * Viherrakennetta kehitetään kytkeytyneeksi viherverkoksi
- * Hulevesiä hallitaan myös luonnonmukaisin ratkaisuin
- * Lämpösaarekilmioita hillitään kaupunkivihreän keinoin (mm. katupuut, taskupuistot ja kasvikatot)
- * Lisääntyvään tuulisuuteen varaudutaan hyödyntämällä kasvillisuutta
- * Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta edistetään kerruksellisella ja monilajisella sekä kukkivalla kasvillisuudella

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys:

- * Varmistetaan ja kehitetään hyvät yhteydet laajemmille viheralueille
- * Viheralueita säilytetään ja kehitetään historia ja ominaispiirteet huomioon ottaen
- * Eri-ikäisiä kaupunkilaisia houkuttelevat vehreät puistot ja esteetön ympäristö lisäävät viihtyisyyttä
- * Viheralueilla tuetaan kaupunkiviljelyä ja syötäviä puutarhoja

Taloudellinen kestävyys:

- * Viihtyisiä ja laadukas kaupunkiympäristö vaikuttaa asumispaikan valintaan
- * Toimivat ja vehreät viheralueet tukevat hyvinvointia ja terveyttä
- * Hulevesien luonnonmukaiset viivytyratkaisut ehkäisevät kaupunkitulvia

Kaavarunkokyselyn tuloksia - Puistot, kadut ja aukiot

Kaavarunkokyselyn vastauksissa suosituimpia virkistysalueita ovat jokiranta, erityisesti Heurekan pohjoispuolen alue ja Kirjastopuiston ympäristö.

Kommentti: Jokirannan kunnostus on meneillään parhaillaan ja siitä on tulossa laadukas, kaupunkilaisten yhteinen puistoalue. Alueelle on jo toteutettu uusi leikkipuisto ja rantarakenteita. Reittejä tullaan myös kehittämään. Kirjastopuistoa laajennetaan pohjoiseen ja kehitetään kaupunkipuistokokonaisuutena yhdessä Esikkopuiston kanssa.

Vastauksissa toivotaan eniten seniorien ottamista huomioon virkistysalueiden suunnittelussa. Ympäristön tulisi olla aidosti esteetöntä ja levähdyspaikkoja saisi olla enemmän. Monessa vastauksessa mainitaan ikäihmisten lisäksi myös liikuntaesteiset. Toiseksi eniten esiin nousevat nuorten ja nuorten aikuisten tarpeet.

Kommentti: Kävelykeskustaa eli Tikkurilan aukioita, Asematien ja Tikkuraitin ympäristöjä kehitetään esteettöminä. Kyseisten alueiden peruskorjaussuunnitelmissa on mm. osoitettu penkkejä säännöllisin välein. Kaavarunkoalueella ja sen lähiympäristössä on monipuolisia toimintapuistoja, kuten Kirjastopuisto ja Sinirikonpuisto. Viherkehään ja jokirantaan liittyviä viheralueita kehitetään eri-ikäisille, mm. toimintoja monipuolistamalla ja reittien houkuttelevuutta lisäämällä.

Kiinnostavina ratkaisuin virkistysympäristöjen kehittämiseksi kyselyvastauksissa nähtiin laadukkaita puistot puineen ja nurmialueineen sekä aukiot istutuksineen. Myös rehevät hukkapalat mainittiin vastauksissa. Puita toivottiin lisää, sillä ne varjostavat ja parantavat ilmanlaatua. Lisäksi toivottiin puistomaisen kaupunkikuvan palauttamista. Jotta piha olisi mahdollisimman vihreä, nähtiin hyvänä ratkaisuna kellaripysäköinti.

Kommentti: Puistot säilytetään ja kehitetään kestävämmiksi ja monipuolisemmiksi. Arvopuita pyritään myös säilyttämään tiivistämisen yhteydessä. Säilytettävät ja kehitettävät taskupuistot voivat olla myös luonnonmukaisia keitaita, esim. luonnonmonimuotoisuutta tukevia perhosniittyjä. Katuympäristöä, aukioita ja kävelykatuja kehitetään vehreämmiksi mm. katupuistutuksin ja ohjaamalla hulevesiä kasvillisuudelle. Vihertehokkuuslinjauksen periaatteet ohjaavat tonttien piha-alueita vehreiksi erilaisin ratkaisuin. Tavoitteena on säilyttää piha-alueet osin maavaraisina, jolloin isoja puita pystytään istuttamaan ja hulevesiä viivyttämään luonnonmukaisesti.

2.3.6 Muut

Yhdyskuntatekninen huolto

Kaavarunkoalue on jo rakennetun yhdyskuntateknisen huollon aluetta. Asemakaavahankkeiden yhteydessä tulee huomioida tarvittavat suojaetäisyydet. Mikäli putkia tulee siirtää, tulee ajoissa olla yhteydessä putkien omistajaan ja sopia siirrosta. Siirrot maksaa yleensä hankkeeseen ryhtyvä. Yhdyskuntateknisestä huollosta on kerrottu tarkemmin kaavarungon lähtötieto-osassa.

Vesihuolto ja hulevedet

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan vesihuollon toiminta-alue ja alueen rakennushankkeet voidaan liittää jo rakennettuun vesihuoltoverkkoon. Suojaetäisyydet jakelu-, keräily- ja runkojohtoverkostoon tulee turvata jatkosuunnittelussa ja rakentamisessa.

Vedenjakelu

Kaavarunkoalueen kattava vesihuoltoverkosto palvelee alueen nykyisiä toimintoja. Alue kuuluu Tikkurilan painepiiriin, jonka yläsäiliö (tilavuus 6700 m³, HW = +81.00 ja LW = +66.00) sijaitsee Hiekkaharjussa. Uusi vesitorni otetaan käyttöön 2020. Käyttövesi saadaan Pitkälän vedenpuhdistuslaitokselta Ylästön painekorotuspumppaamon kautta.

Jätevesiviemärointi

Tikkurilan jätevedet johdetaan Kielotien kautta etelään, Suutarilaan johtavaan runkoviemäriin ja Suutarilan jätevedenpumppaamolle. Sieltä jätevedet pumpataan Helsingin verkkoon ja edelleen Viikkinmäen keskuspuhdistamolle.

Hulevesiviemärointi

Tikkurilan kaavarunkoalueen hulevesijärjestelmä koostuu avouomaosuuksista sekä putkitetuista osuuksista. Hulevedet johdetaan hulevesiviemäriin, jotka laskevat edelleen Keravanjokeen. Ennen Keravanjokeen purkamista hulevesiä johdetaan mm. Tikkurilanrantaan toteutettujen laadullisten hallintatarkaisujen kautta. Keravanjoki yhtyy Vantaanjokeen, joka purkaa vedet Helsingin Vanhankaupunginlahteen.

Tikkurilan alueen hulevesiverkoston kapasiteetit ovat pääsääntöisesti riittäviä keskimäärin kerran viidessä vuodessa toistuvissa rankkasadetilanteissa. Keskimäärin kerran 50 vuodessa toistuvassa rankkasadetilanteessa hulevedet tulvivat kaduille sekä paikoitusalueelle useissa kohdissa: Lummetiellä Talvikkitien risteyksen tuntumassa ja Kirjastopuiston kohdalla, Peltolantorin paikkeilla, Neilikkatien ja Unikotien Talvikkitien puoleisissa päissä. Keravanjoki voi tulla ainakin hulevesiverkoston kautta Tikkurilantielle radan alikulkuun sekä Teatteripolun katualueelle kerran sadassa vuodessa. Kaavarunkokarttaan on merkitty paikat, joiden jatkosuunnittelussa tulee erityisesti huomioida hulevesien järjestely.

Kaukolämpö

Kaavarungon alue on kokonaisuudessaan kaukolämpöverkon piirissä. Putket kulkevat katualueilla. Kaavarungon alueen rakennushankkeet voidaan liittää kaukolämpöverkkoon. Asemakaavoituksessa tulee huomioida kaukolämpöputkien sijainti. Mikäli kaukolämpöputkia pitää siirtää, toimitaan siirtokustannusten osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n 20.7.1993 laaditun yhteistyösopimuksen mukaisesti.

Sähköverkko

Vantaan Energialle kuuluvia keskijännitemaakaapeleita kulkee kaavarungon alueella kattavasti. Maankäytön tehostuessa sähkönjakelulta vaaditaan kuitenkin suurempaa kapasiteettia pienemmällä alueella. Muuntamotiheys myös kantakaupunki-alueella tihenee ja muuntamoiden välistä keskijänniteverkkoa tarvitaan enemmän alueelle. Uusissa asemakaavoissa tulee huomioida entistä tarkemmin muuntamoiden tilatarpeiden varaukset hyvissä ajoin jo kaavalaadinnan alkuvaiheessa. Mikäli maakaapeleita pitää siirtää, toimitaan siirtokustannuksien osalta Vantaan kaupungin ja Vantaan Energia Oy:n yhteistyötoimintasopimuksen mukaan (20.7.1993).

Tietoliikenne

Alueella kulkee kattavasti tietoliikennekaapeleita. Asemakaavoituksessa tulee huomioida olevat tietoliikennettä palvelevat rakennelmat ja kaapeloinnit rakennusalan määrittelyssä. Maankäytön muuttuessa on arvioitava ja huomioitava mahdolliset lisätarpeet tietoliikenteelle ja osoitettava sille tilaa. Erityistä huomiota tietoliikennekaapeleiden suojaamiseksi ja palvelun jatkuvuuden turvaamiseksi tulee kiinnittää rakennusvaiheessa. Mikäli kaapeleita on siirrettävä, tulee asiasta olla ajoissa yhteydessä tietoliikenneyhtiöihin ja tilata maksullinen siirto.

Maaperä ja rakennettavuus

Maaperä

Kaavarunkoalueen pintamaa on nykyisten katu-, pihaj- ja paikoitusalueiden täyttöjä. Alueen luonnonmaa on pääosin savea ja silttiä. Alueella tehtyjen kairausten perusteella savi-/silttikerrosten paksuus vaihtelee 0–21 m välillä. Saven ja siltin alla maakerrokset vaihtuvat hiekan ja soran kautta kalliopintaa päällystämään pohjamaareeniin. Kairaukset ovat päättyneet määräsyvyyteen, tiiviiseen maakerrokseen, kiveen tai kallioon noin 1–23 metrin syvyydellä maanpinnasta. Syvimmät kairaukset on tehty alueen eteläpuolella. Alueella on useita pohjaveden mittauspisteitä. Pohjaveden pinta on vaihdellut noin 0–5 m syvyydellä maanpinnasta.

Rakennettavuus maaperän suhteen

Uudet rakennukset on perustettava paaluttamalla. Kunnallistekniset rakenteet ja liikennöitävät alueet on pohjanvahvistettava, esim. stabiloimalla. Rakentamisella ei saa alentaa pohjavedenpintaa pysyvästi. Junaliikenteen sekä Tikkurilantien ajoneuvoliikenteen aiheuttama tärinä suositellaan huomioimaan rakennusten suunnittelussa.

Ympäristöhäiriöt

Tikkurilan kaavarunkoalueen haasteena ovat ympäristöhäiriöt, jotka huomioidaan asemakaavoituksen yhteydessä.

Lentomelu, tiemelu ja raidemelu

Lentomelu, tiemelu ja raidemelu huomioidaan riippuen hankkeen sijainnista. Kaavatyön yhteydessä tehdään tarvittavat selvitykset, yleisin niistä meluselvitys. Riittävä äänitasoero tulee määrätä kaavassa. Rakennusten sijoittelulla vaikutetaan melun suojaamiseen ulkotiloista. Koko Vantaan alueella on meluntorjuntatarve lentomelua vastaan, mikä edellyttää vähintään 28 dB:n äänitasoeroa asuin-, potilas-, majoitus, opetus- ja kokoontumistiloissa. Katumelua torjutaan rakennusten sijoittamisella ja selvittämällä kohteen melu ja sen vaatimat toimenpiteet meluselvityksellä. Eniten melua kaavarunkoalueella tuottavat Kielotie, Talvikkitie, Tikkurilantie, Valkoisenlähteentie, Jokiniemenkatu, Lummetie ja Hiekkaharjuntie. Rautatiemelu huomioidaan sen vaikutusalueella ja lyhytaikainen, voimakas melu otetaan myös huomioon. Vantaan ratican melu huomioidaan niin hankkeen yhteydessä kuin asemakaavahankkeiden yhteydessä tehtävissä meluselvityksissä. Ratkaisuihin vaikuttaa liikenteen ennustetilanteen mukainen melu. Tikkurilan kaavarunkoalueen nykymelutilanteesta on kirjoitettu kaavarungon lähtötieto-osaan.

Lentoesterajoitukset Vantaalla

Helsinki-Vantaan lentokentän vuoksi Vantaan kaupungin alue on rajattu lentoesterajoitusvyöhykkeisiin. Lentoesterajoituskartan vyöhykkeet ilmaisevat korkeudet merenpinnasta, jota rakennukset eivät saa ylittää. Tikkurilan kaavarunkoalue sijaitsee kokonaan lentoesterajoitusalueella, jossa rakennus ei saa ylittää korkeutta 100 mpy.

Runkomelu

Runkomelun riski kasvaa Pääradan ympäristössä, jossa on hiekkamaata. Runkomelun riski kasvaa alle 130 metrin etäisyydellä junaradasta. Asemakaavatyön yhteydessä määrätään runkomelun huomioo-

nottamisesta. Kaavarunkoalueella tällainen mahdollinen alue on Hiekkaharjun eteläosassa.

Tärinä

Vilkasliikenteisten väylien ja junaradan ympäristössä olevien savimaiden rakennushankkeissa tulee huomioida liikenteen aiheuttama mahdollinen tärinä. Alle 200 metrin etäisyydellä pääradasta ja alle 50 metrin etäisyydellä raskaasta katuliikenteestä savimaalla tulee asemakaavassa määrätä tärinästä. Rakennettavan kohteen tärinäolosuhteet tulee suunnitella riittävän hyväksi määräämällä tärinän heilahdusnopeuden raja-arvosta. Pääradan aiheuttama tärinä on vähentynyt Vuosaaren satamaradan valmistumisen seurauksena, kun tavarajunaliikenne siirtyi käyttämään satamarataa.

Ilmanlaatu

Ilmanlaatu huomioidaan asemakaavoituksen yhteydessä. HSY:n ilmanlaatuvelyöhykkeitä tulee soveltaa jo olemassa olevaa kaupunkirakennetta täydennettäessä, mikä tarkoittaa ilmanoton sijoittamista rakennuksen puhtasilmaisemmille puolille. Rakennusmassan sijoittamisella voi suojata pihapuolta katutilan huonommalta ilmanlaadulta. Alueen haasteena ovat liikenteen aiheuttamat hengitettävät hiukkaset alueen vilkkaimpien katujen yhteydessä. Tikkurilan ilmanlaadusta on kerrottu kaavarungon lähtötieto-osaan.

Pilaantuneet maat

Teollisuushistorian perintönä kaavarunkoalueella on pilaantuneita maa-alueita. Tikkurilassa on toiminut kaksi lyijypäästöjä aiheuttanutta teollisuuslaitosta: pääradan varrella sijainnut lyijysulatto ja nykyisen pääkirjaston paikalla toiminut akkutehdas. Pilaantumista ovat aiheuttaneet myös öljyvahingot ja huoltoasematoiminta. Alueet on kartoitettu ja suurelta osin kunnostettu. Asemakaavoituksen yhteydessä arvioidaan tonttikohtaisesti tarvittavat tutkimukset ja toimenpiteet.

Onnettomuusvaaralliset kohteet

Kaavarunkoalue sijaitsee Seveso III-direktiivin mukaisella turvallisuusselvityslaitos Tikkurila Oyj:n yhden kilometrin konsultointivyöhykkeellä, mikä tulee huomioida asemakaavoituksen yhteydessä ja pyytää tarvittavat lausunnot Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Asemakaavoitus huomioi laitoksen sijainnin ja sen mahdolliset vaikutukset uuteen rakentamiseen ja määrää tarvittavat suojatoimenpiteet asemakaavassa.

3 Vuorovaikutus

Kaavarunkotyön vuorovaikutuksen seurauksena sen suunnitteluperiaatteisiin lisättiin tavoite osallistumisen mahdollisuuksien monipuolistamisesta. Erityisesti kiinnostava mahdollisuus on internet ja erilaiset sovellukset siellä. Tarkoituksena on myös lisätä vuorovaikutusta yrittäjien kanssa yhdessä kaupungin elinkeinopalveluiden kanssa. Perinteiset ja lakisääteiset tavat vuorovaikuttaa säilyvät uusien tapojen rinnalla.

SUUNNITTELUPERIAATTEET

1. Varaudutaan 10 000 uuteen asukkaaseen ja 4 000 uuteen työpaikkaan.
2. Kaupunki tiivistyy kestävästi raideliikenteen äärelle.
3. Kantakaupunki laajenee radan molemmin puolin.
4. Kaikkien vuosikymmenten historia näkyy.
5. Tiivistäminen tukee katutilojen hierarkiaa.
6. Korttelirakenne muodostuu vaihtelevista rakennustyypeistä.
7. Keskusta-alueella on tarjolla kaupunkiasumisen kirjo.
8. Monipuoliset työn, kaupan ja palveluiden tilat vahvistavat elinvoimaa.
9. Rakennetaan kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta.
10. Suositaan maanvaraisia piha-alueita ja keskitettyä pysäköintiä.
11. Virkistysyhteyksiä tuetaan sekä katualueiden että tonttien kasvillisuudella.
12. Rakennetaan värikästä ja rouheaa kaupunkia aidoista materiaaleista.
- 13. Osallistumisen mahdollisuudet ovat monipuolisia.**

Tikkurilan kaavarunko 2020 -kysely

Tikkurilan kaavarunkotyöstä järjestettiin internetkysely kaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelman vireilläoloaikana 17.3. –7.5.2020. Vastanneita oli 512 ja karttamerkintöjä kysymyksiin 6508. Viimeisenä kysymyksenä tiedusteltiin osallistujan mieluisinta tapaa osallistua. Tähän kysymykseen vastasi 298 osallistujaa. Selkein suosikki oli asukaskysely, sen jälkeen yli 10 % vastauksista saaneet vaihtoehdot järjestyksessä olivat nähtävillä olevien kaavojen kommentointi, kaupungin verkkosivujen seuraaminen, media ja asukastilaisuudet. Kyselyn tulokset on liitetty kaavarunkon liitemateriaaliin ja siitä saatua tietoa on hyödynnetty kaavarunkotyössä. Raportti löytyy myös kaavarunkon internetsivuilta. Raportista löytyy kyselyyn vastanneiden karttavastauksia, monivalintavastauksia ja avovastauksia Tikkurilan tulevaisuuden kehitykseen liittyen.

Asukastilaisuudet

Tikkurilan kaavarunkotyötä on tehty samaan aikaan, kun maailmaa ja Suomea koettelee Koronavirus. Kevään Tikkurilan asemakaavoituksen asukastilaisuus 31.2.2020 peruttiin senhetkisen tautitilanteen seurauksena, joten tilaisuuteen ajateltu kaavarunkomateriaali julkaistiin kaavarunkon internet-sivulla. Tikkurilan kaavarunkotyötä esiteltiin myös joulukuun Vantaan ratikka -yleisötilaisuudessa, jossa käsiteltiin ratikkaa erityisesti Tikkurilan suuralueella. Tämä tapahtuma järjestettiin 16.12.2020 Teams live -tapahtumana verkossa. Tilaisuutta seurasi 64 osanottajaa.

Mielipiteet OASiin

Tikkurilan kaavarungon 2020 osallistumis- ja arviointisuunnitelma oli nähtävillä 17.3.–7.5. 2020. Mielipiteitä saatiin 19 kpl. Lisäksi määräajan jälkeen saapui kirje, joka lisättiin mielipidekoontiin.

Poimintoja yksityishenkilöiden mielipiteistä: Toivotaan, ettei kaavarungon vireilläolo vaikuta poikkeuslupien käsittelyyn. Asematien kirjakaupan tulisi jatkaa toimintaansa, ja rakennus pitäisi kunnostaa. Tikkurilaa ei pidä tiivistää ainoastaan talouden ehdoilla, kerroksellisuus tulee säilyttää. Mahdollinen korkea rakentaminen tulisi sijoittaa radan läheisyyteen Jokiniemen puolelle. Tikkurilaan esitetään väljää ja viihtyisää asumista, joka houkuttelisi hyviä veronmaksajia. Toivotaan, että musiikki- ja teatteritalolle osoitetaan paikka. Pyöräilyn suosimisen ei katsota ratkaisevan vanhenevan väestön liikkumista. Kivijalkakaupat ja palveluyritykset tarvitsevat kohtuullisen määrän lyhytaikaisia pysäköintipaikkoja. Dixin edustan liikennejärjestelyjä pitäisi kehittää. Ratikan linjausta ehdotetaan siirrettäväksi Ratakujalta Lummetielle.

Poimintoja **taloyhtiöiden** mielipiteistä: On hyvä, että aluetta tutkitaan kokonaisuutena. Tavoitteina radan länsipuolisen asemaseudun suunnittelussa tulisi olla alueellinen pysäköinti, hybridirakentaminen ja luontevat reitit Dixin matkakeskukseen. Maanomistajia on kohdeltava tasapuolisesti ja mahdollistettava kiinteistöjen kehittäminen. Tikkurilan kaupalliset palvelut tarvitsevat toimiakseen sujuvat liikenneyhteydät ja pysäköintijärjestelyt. Etelän suunnasta saapumista/poistumista tulisi sujuvoittaa. Alueen vetovoiman turvaamiseksi päärautatieverkoston laajenemismahdollisuus tulee säilyttää. Ratakujan kautta kulkevaa ratikan tunnelinjausta pidetään toteutuskelvottamana ja kalliina, sekä sen aiheuttama rakentamisen aikaista haittaa kohtuuttomana.

Citycon Oyj toivoo, että tonttien asemakaavoitus voi edetä samaan aikaan kaavarunkotyön kanssa.

Heureka haluaa radan itäpuolisten pysäköintipaikkojensa säilyvän. Rakennuksen eteläpuolelle toivotaan laajenemismahdollisuutta tai lisää paikoitusta. Pohjoispuolen puisto voisi olla saumaton osa Jokivarren viheraluetta. Ajatus rantapuiston saunasta on hyvä.

Elisa Oyj edellyttää alueella sijaitsevien tietoliikennettä palvelevien rakennelmien ja kaapelointien ottamista huomioon. Muuttuvassa tilanteessa on arvioitava mahdolliset lisätarpeet tietoliikenteelle ja tarvittaessa osoitettava näille tilaa.

Väyläviraston mukaan tulee varautua kahteen pääradan lisäraiteeseen ja mahdollistaa Santaradan toiminta jatkossakin. Aseman ympäristössä tulee turvata esteettömyys, sujuvat liityntä- ja saattoyhteydet sekä riittävät pyörä- ja autojen liityntäpysäköintipaikat. Kaavoitusvaiheessa on otettava huomioon mahdolliset junaliikenteen aiheuttamat melu-, runkomelu- ja värinähaitat.

Suunnittelualueella sijaitsee historiallisia tieosuuksia siltoineen ja Suomen ensimmäiseen rautatiehen liittyviä rakenteita. **Vantaan kaupungin museo** edellyttää, että Suuren Rantatien linjauksen ja historialliseen tiemiljööseen liittyvien rakennusten, rakenteiden sekä kulttuurikasvillisuuden säilyttäminen tutkitaan jatkosuunnittelussa. Kaavarungon alueelle sijoittuu valtakunnallisesti, maakunnallisesti ja paikallisesti merkittäviä rakennetun kulttuuriympäristön kohteita. Vanhimmat rakennusperintökohteet on inventoitu ja suurelta osin jo suojeltu asemakaavoilla, mutta nuoremman rakennuskannasta puuttuvat riittävät inventointitiedot. Kaavarunkotyön yhteydessä ne tulisi selvittää.

HSL:n mukaan nykyiset bussiliikenteen reitit kattavat kaavarunkoalueen hyvin. Jatkossa bussiliikenteeseen tulee varautua myös Talvikkitiellä. Raitiotien toteutuessa tulee tarve siirtää Tikkurilasta lännen suuntaan kulkevaa bussiliikennettä ajamaan Peltolantietä, reitin sujuvoittamista tulee selvittää. Ehdotetaan Kielotien muuttamista joukkoliikennekaduksi Tikkurilantien ja Lummetien välisellä osuudella. Junaradan lisäraidevaraukset tulee säilyttää ja lisäraiteiden suunnittelussa on otettava huomioon raitiotien linjaus sekä raitiotien ja junan väliset vaihtoyhteydet. Raitioliikenteen käytävässä maankäytön ja kaupunkiympäristön kehittäminen on kannatettavaa.

Vantaan Energia Sähköverkot Oy toteaa, että alueen tehostuessa myös muuntamotiheys ja keskijänniteverkon tarve kasvavat, ja tilatarpeiden vaatimukset tulee huomioida jo kaavoituksen alkuvaiheessa. Myös maakaapelien sijainti tulee ottaa huomioon, samoin Vantaan Energia Oy:n kaukolämpöputkien sijainti.

Kuva: Ratikka Kielotiellä.

Elinvoimainen Tikkurila raideyhteyksineen tukee myös pohjoisen ja koillisen Helsingin kaupunginosien kehitystä. **Helsingin maankäyttö ja kaupunkirakenne -palvelukokonaisuuden** näkökulmasta erityisesti Tikkurilantien varren kaupunkikehitys on myönteistä. Joen ranta-alueiden suunnittelussa tulee vahvistaa ekologisia yhteyksiä sekä mahdollistaa virkistyskäyttö monipuolisesti joen molemmilla rannoilla. Ala-Tikkurilan pientalovaltaiset alueet tulevat säilymään, eikä niiden kautta tule suunnitella ajoneuvoliikennettä Vantaan puolelle Heurekan olevaa huoltoyhteyttä lukuun ottamatta. Kävelyn ja pyöräilyn reitistön suunnittelu on hyvä tehdä yhteistyössä Helsingin kaupungin kanssa.

Kaavarunkoalue sivuaa **Tikkurila Oyj:n** käytössä olevaa ja omistamaa tehdasaluetta, jossa on vireillä pitkän tähtäyksen maankäytön muutostyö. Kulttuuriympäristön suunnittelun tulee käsittää joen molemmat ranta-alueet ja niihin rajautuva maankäyttö. Ns. pääkonttorikortteli saattaa tulevaisuudessa muodostaa toiminnallisesti yhtenäisen kokonaisuuden Heurekan pysäköintialueen kanssa, mikä tulisi ottaa kaavarunkotyössä ja mahdollisesti kaavarungon rajoituksissa huomioon. Teollisen toiminnan vaikutus sekä viranomaisten toiminnalle osoittamat vaatimukset tulee ottaa huomioon niin kauan, kun toiminta jatkuu.

Mikäli maankäytön muutokset aiheuttavat oleellista muutostarvetta vesihuoltojärjestelmille, tulee

ratkaisuista päättää yhdessä **HSY:n** kanssa. Tuoreita vesihuollon esisuunnitelmia voi hyödyntää jatkosuunnittelussa. Kaupunkialueelle tulisi jäädä tarpeeksi isoja alueita, esim. pysäköintialueita ja aukioita, jotka soveltuvat kiertävän jätekeräyksen pysähdyspaikoiksi.

Senaatti-Kiinteistöt toivoo, että kaavarunko mahdollistaa ja ohjaa keskusta-alueen ja maankäytön tiivistymistä myös heidän hallinnoimillaan kiinteistöillä. Kaavarungon tulisi olla joustava, ja kortteli- ja tonttikohtaiset käyttötarkoituserkinnät olisi hyvä jättää pääosin asemakaavatasolla ratkaistavaksi.

Maaliskuulle 2020 suunniteltu Tikkurilan alueen asukastilaisuus jouduttiin perumaan koronatilanteen vuoksi. Sisältöä, jota oli tarkoitus esitellä asukastilaisuudessa, koottiin diaesitykseksi hankkeen nettisivulle.

Asukkaiden ja muiden alueella toimivien näkemyksiä Tikkurilan keskusta-alueen kehittämistä selvitettiin myös **kaavarunkokyselyllä**, joka oli auki 17.3. - 7.5.2020. Vastajia oli yhteensä 512 ja vastauksia tai merkintöjä yhteensä 6508. Selostuksen suunnitelmaosassa on kunkin teeman kohdalla lyhyt koonti kyselyn tuloksista. Vastauksista koottu raportti on kokonaisuudessaan hankkeen nettisivulla ja kaavarungon lautakuntamateriaalin liitteenä.

Kuva: Talkoot Keravanjoella,
©Aineistopankki

4 Vaikutusten arviointi

4.1 Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Tikkurilan sijainti osana pääkaupunkiseutua sekä sen yhteydet lentokentälle tekevät Tikkurilasta merkittävän keskuksen. Tikkurilan asema on maan kolmanneksi vilkkain ja sen merkitys erityisesti seudullisena ja kansainvälisenä joukkoliikenteen vaihtoasemana vahvistuu, jos suunnitellut ratahankkeet, kuten Vantaan ratikka ja lentorata toteutuvat. Mikäli lentoradan sijaan rakennetaan pääradan lisäraiteet, säilyy alueen sijainti myös kotimaisten yhteyksien asemana. Alue rakennettuna, sekoittuneena kaupunkikeskusta-alueena säilyy ja vahvistuu.

Tikkurila on Vantaan hallinnollinen keskus, jossa on pääosin rakennettua kaupunkiympäristöä, mutta myös rakentamatonta maata. Kaavarunko vahvistaa ylempien suunnitelmatasojen, seudullisten suunnitelmien sekä kaupungin omien ohjelmien tavoitetta tiivistää Tikkurilan keskusta-alueita yhtenä kaupungin pääkeskuksista. Tikkurilan tiivistyessä sen rooli pääkaupunkiseudun merkittävänä keskusta-alueena korostuu.

Kaavarunkoalue kehittyi pääosin toimintoiltaan sekoittuneena keskustarakenteena. Suunnitelma mahdollistaa 10 000 uuden asukkaan sijoittumisen alueelle 2040 mennessä. Rakentamista ohjataan olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen sitä kestävästi tiivistäen. Tiivistämällä työpaikkojen ja palveluiden saavutettavuus paranee, käyttäjät lisääntyvät, palvelut monipuolistuvat sekä elinkeinoelämä voi hyvin ja taloudellinen kasvu mahdollistuu. Asumisen mahdollisuudet lisääntyvät ja asumisen ratkaisuissa pyritään monipuolisuuteen. Purkavan uudistamisen rinnalla tarkastellaan korjaamista ja tonttikohtaista lisärakentamista. Rakennustaiteellisesti arvokkaat kohteet on kaavarunkotyön yhteydessä selvitetty ja arvokas rakennetun ympäristön perinne säilyy osana muutosta. Työpaikkakehitykselle varataan mahdollisuuksia, tavoitteena on 4000 uutta työpaikkaa 2040 mennessä.

Asukkaat sijoittuvat palveluiden lähelle hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteen. Vantaan ratikka lisää yhteyksiä pääkaupunkiseudun raideverkostoon ja lentokentälle. Pääradan ja kehäradan varren asukaskehitys lisää raiteiden käyttäjiä ja lisää asioijia Tikkurilan asemanseudulla. Alueen kunnallistekninen infrastruktuuri on pääosin rakennettu, mutta sitä tulee jatkossa uudistaa osana hankkeita.

4.2 Vaikutukset kaupunkikuvaan ja kulttuuriympäristöön

Kaavarungon päämääränä on ohjata kasvun suunta niin, että Tikkurila kasvaa kestävästi paikallisia vahvuuksia hyödyntäen. Alueen erityinen arvo on sen monipuolinen kerroksellisuus, josta pidetään kiinni. Rakennettu keskusta-alue uudistuu osin sitä tiivistämällä ja arvokkaat kohteet säilyvät osana muutosta. Tulevaisuudessa Tikkurila on entistä houkuttelevampi niin asukkaiden, työntekijöiden, yritysten kuin alueella vierailevien näkökulmasta.

Kaupunkikuva ja -rakenne

Tikkurilan maanomistus on hajautunutta, ja rakennuskanta vaihtelevaa sekä iältään, rakennustyypeiltään että materiaaleiltaan. Kaavarunko tunnistaa kerroksellisuuden ja kirjavuuden osaksi alueen identiteettiä. Tiivistämisen tavoitteena ei ole yhdenmukainen uusi Tikkurila, vaan jatkuva, mutta hallittu muutos. Alue uusiutuu pala kerrallaan kiinteistönomistajien ja kaupungin yhteistyössä, ja kaavarungon periaatteet ohjaavat kehitystä.

Tikkurilasta rakentuu aitoa kantakaupunkia, jossa kaupalliset toiminnot, toimistot ja asuminen voivat sijaita samassa korttelissa tai rakennuksessa. Alue tulee olemaan entistä urbaanimpi, monimuotoisempi sekä joustavampi muutoksille. Kaavarungon kävelykeskusta ja Kielotien joukkoliikennepainotteinen katu muodostavat eloisan ytimen, jossa arki on sujuvaa ja liikkuminen helppoa ja turvallista. Kävelypainotteinen kestävä liikuminen alue monipuolisine palvelui-

©Ameistopankki

neen on Vantaan ratikan myötä nykyistäkin paremmin joukkoliikenteellä saavutettavissa.

Tiivistämisellä tuetaan Tikkurilan katuverkolle tyyppillistä vaihtelua: vilkkaat pääkadut rajautuvat tehokkaaseen ja toiminnallisesti sekoittuneeseen korttelirakenteeseen, jonka kivijalkakerrokset muodostuvat liike- ja palvelutiloista. Aseman ympäristöön syntyy korkeaa rakentamista nykyisten arvoteknisten lomien. Vehreillä välikaduilla mittakaava on pienempi ja korttelirakenne avoimempi. Tikkurilan väri- ja materiaaalimaailma on rikas ja rouhea, siinä painottuvat värikkäät rappauspinnat ja tiili sekä muut aidot materiaalit.

Nykyisen keskusta-alueen laajentuessa radan itäpuolelle syntyy uutta kaupunkirakennetta, jonka vahvuudet lisäävät entisestään kaavarunkoalueen moni-ilmeisyyttä. Jokiniemen kampusalue on ainutlaatuinen mahdollisuus suunnitella ja rakentaa uusi kaupunginosa joukkoliikenteen solmukohtaan ja kiinteäksi osaksi vilkasta kantakaupunkia. Kampusalueelle sijoittuu koulutustilojen ohella sitä tukevia toimintoja ja ulkotiloja sekä liike-, palvelu-, toimisto- ja asuinrakentamista. Keskeisinä teemoina ovat monikäyttöisyys, yhteiskäyttöisyys ja muunneltavuus sekä sisä- ja ulkotilojen lomittuminen saumattomasti toisiinsa. Pääosa alueesta sijoittuu korkean rakentamisen tarkastelualueelle. Konsulttityön kautta Jokiniemen kampukselle haetaan laadukasta ja raikasta kokonaisratkaisua ja vahvaa identiteettiä. Alue tukeutuu uuteen pohjois-eteläsuuntaiseen viheryhteyteen, joka johtaa Hiekkaharjusta kampusalueen läpi jokirantaan.

Kulttuuriympäristö

Kaavarunkoalue on parhaillaan voimakkaassa muutoksessa, jossa mm. 1970-luvulla rakennetut virastokorttelit ja 1956 rakennettu kirkko korvautuvat uudella hybridirakentamisella. Kaavarunko tukee muutoksen jatkumoa, ja mahdollistaa alueen merkittävän tehostamisen. Tiivistävässä kaupungissa on kuitenkin päämääränä myös säilyttää alueen kulttuurihistoriallisesti merkittäviä rakennuksia ja ympäristöjä. Monimuotoisuus ja ajallinen kerrostuminen ovat tärkeitä niin alueen identiteetin, asukasviihtyvyyden kuin kulttuuriympäristön vahvuuksia hyödyntävän elinkeinoelämänkin kannalta.

Tikkurilanranta on kulttuurihistoriallisesti merkittävä ympäristö vanhoine teollisuusrakennuksineen ja puistoineen. Silkin tehtaan rakennukset ovat jo löytäneet uusia käyttötarkoituksia, ja jatkossakin korttelissa pyritään yhdistämään uutta ja vanhaa sopivasti sekä lisäämään toiminnallisuutta. Keravanjoen varsi on merkittävä kulttuuriympäristöä Heurekaalta Hanabölen pelloille asti. Jokivarren käyttäjämäärän kasvaessa kasvaa alueen saavutettavuutta ja virkistyskäyttöä pyritään parantamaan maankäytön ratkaisuilla. Keskusta-alueen tiivistämisellä säästetään

rakentamisen paineilta kaavarungon tuntumassa sijaitsevia kulttuurimaisemaltaan merkittäviä alueita, esim. Hanabölen peltoalueita.

Tikkurilan 1950-luvulla ja sitä aikaisemmin valmistunut rakennuskanta on inventoitu ja osin suojeltu jo aiemmin. Yksittäisistä rakennuksista muun muassa vanha asema sekä vanhat tehdasrakennukset ovat suojeltuja. Kaavarunkotyön tueksi kaupunginmuseo on inventoinut 1960–1990-lukujen rakennuskantaa, jotta kaikkien vuosikymmenten parhaat esimerkit voivat säilyä osana kerroksellista kaupunkia. Kaavarungossa on tunnistettu myös alueellisia arvoja: Kukkaketoa, Oksanmäkeä, Jokirannan pientalovyöhykettä ja Hiekkaharjuntien ympäristöä kehitettäessä säilytetään kunkin alueen ominaispiirteitä kuten mittakaava- ja materiaaalimaailmaa.

Vanhojen rakennusten rakennushistoriallista merkitystä sekä suojeluvaatimuksia arvioidaan tarkemmin asemakaavojen uusiutumisen yhteydessä. Tikkurilaa halutaan kehittää uuden ja vanhan tasapainoa hakien. Kohdekohtaisesti punnitaan peruskorjauksen, lisärakentamisen, käyttötarkoituksen muutoksen ja/tai purkavan uudistamisen mahdollisuudet.

Purkava uudistaminen

Viime vuosina purkavasta uudistamisesta on tullut käytetyin keino Tikkurilan keskustan uudistamisessa. Kaavarungon tavoitteena on monipuolinen kehitys ja kerroksellinen kaupunki, jossa rakennusten purkamisen edellyttää tapauskohtaista tiivistämisen vaihtoehtojen kartoitusta. Näkökulmana tulee olla koko kaupunginosan tulevaisuus, vaikka ratkaisuja tehdään tonttikohtaisesti.

©Aineistopankki

Purkaminen on teknistaloudellisesta näkökulmasta kiinnostavaa Tikkurilan kaltaisella suhteellisen väljästi rakennetulla alueella, jossa asuntojen hinnat ovat nousussa, ja tonttien tehokkuutta on usein mahdollista nostaa merkittävästi. Rakennusten korvaaminen uusilla mahdollistaa esteettömät ja energiatehokkaat asunnot sekä tämän päivän tarpeisiin vastaavat toimistotilat. Kasvun voimakas keskittäminen jo rakennetulle alueelle valmiin infran ääreen säästää sekä kaupungin kustannuksia että lähiseudun rakentamattomia luonnonalueita. Parhaimmillaan rakennusten korvaaminen uusilla myös palvelee toimintojen sekoittumista ja katutilan avoimuutta sekä tuo mukanaan uusia kaupunkivihreän mahdollisuuksia. Kun päätetään purkaa, on kuitenkin huolehdittava purkamisen tavasta ja mahdollisuuksien mukaan kierrättää purettavaa materiaalia. Kiertotalousajattelu ja siihen liittyvä tuleva lainsäädäntö tulee vaikuttamaan purkamiseen liittyviin ratkaisuihin. Uuden rakentamisen valinnat vaikuttavat kohteen hiilineutraaliuteen ja energiatehokkuuteen, joiden tulee olla purettua rakennusta huomattavasti paremmat.

Kestävän kehityksen kannalta purkava saneeraus ei ole edullinen ratkaisu: sekä purkaminen että uudisrakentaminen aiheuttavat runsaasti hiilidioksidipäästöjä rakennuksen elinkaareen nähden. Riskinä on myös kaupungin kerroksellisuuden mureneminen tontti tontilta ja alueen vapaa-alueiden, viheralueiden sekä sitä kautta resilienssin väheneminen. Hallitsematon rakennuskannan korvaaminen uudisrakentamisella saattaa tuottaa suuren määrän yhden ajan tehokasta ja samankaltaista rakentamista, joka ei kestä aikaa yhtään edellisiä ratkaisuja paremmin. Mikäli purkamisesta tehdään säännönmukainen vaihtoehto rakennuksen kunnossapidolle, vaarana on myös rakennusten huollon laiminlyöminen ja niiden eliniän lyheneminen. Jatkuvat purkamisspekulaatiot saattavat huolestuttaa asukkaita, aiheuttaa vanhojen asuntojen hinnan laskua ja jopa kielteistä sosiaalista kehitystä.

Kaavarunko ohjaa nykyisen rakennuskannan säilyttämiseen ja peruskorjaamiseen mm. suuntaa antavien tonttitehokkuuksien vaihtelulla. Vilkkaiden pääkatujen varsilla purkava uudistaminen on todennäköisempää, mutta kaavarunkoalueen laitamille ja keskustakorttelien sisäosiin esitetään maltilliseen tonttien ja kortteleiden lisärakentamiseen soveltuvia tehokkuuksia. Toisena kerroksellisuutta suojaavana keinona on ollut kaupunginmuseon toteuttama nykyisen rakennuskannan inventointi ja arvotus, joka jatkossa otetaan huomioon asemakaavamuutostyössä.

4.3 Vaikutukset asukkaisiin

Kaavarunko mahdollistaa asunnot 10 000 uudelle asukkaalle Tikkurilan keskusta-alueella. Lisäys toteutuu uudisrakentamisella, joka lomittuu nykyiseen rakennuskantaan ja osin korvaa sitä. Myös työpaikat ja palvelut kehittyvät, ja alueesta kehittyä toiminnoita sekoittunutta kantakaupunkia. Kaupunkirakenteen tiivistämisellä ja uudistamisella parannetaan joukkoliikenteen saavutettavuutta sekä työpaikkojen ja palveluiden läheisyyttä ja monipuolisuutta. Sekä nykyisten että uusien asukkaiden arki on entistä sujuvampaa, ja päivittäiset asiat hoituvat helposti myös kävellen. Samalla tuetaan liikkumisen tasa-arvoa ja esteettömyyttä lasten, vanhusten sekä vammaisten kannalta. Nykyistä urbaanimpi ympäristö tukee asukkaiden ja alueen muiden käyttäjien kestävä elämäntapaa sekä vähentää kasvihuonepäästöjä. Liikkumisen monet vaihtoehdot myös vähentävät riskiä siitä, että autoliikenne ja pysäköinti ruuhkautuu alueen käyttäjämäärän kasvaessa.

Tiivistäminen täydentää ja lisää asumisen kirjoa alueella. Jatkossa Tikkurilan asuntokantaan sisältyy eri ikäisiä rakennuksia, vaihtelevia rakennus- ja asuntotyyppisiä sekä monipuolisia hallintamuotoja. Uudisrakentaminen tuo mukanaan mm. asumisen tornitaloissa ja hybridikorttelit, joissa asuminen ja muut toiminnot sijaitsevat lomittain tai päällekkäin. Pienempää mittakaavaa puolestaan voivat muodostaa kortteleiden sisäosiin tai kattopihoille sijoittuvat rivi- tai kaupunkipientalot asuntopihoineen. Kaupungin ohjauksella turvataan myös kohtuuhintaisen asuntotuotannon edellytykset voimakkaasti kehittyvällä alueella.

Tällä hetkellä kaupunkiympäristö ja sinne rakentuva asuntokanta houkuttelee etenkin yksin ja kaksin asuvia nuoria aikuisia. Tulevaisuudessa Tikkurila on väestöltään entistä monipuolisempaa, ja aluetta suunnitellaan myös lapsiperheiden, ikääntyneiden ja erityisryhmien näkökulmasta. Tarkoituksena on erityiskehityksen ehkäisemisen lisäksi mahdollistaa elinkaariasuminen alueella, eli tarjota asukkaille mahdollisuuksia muuttaa elämäntilanteen muuttuessa lähelle edellistä kotiaan.

4.4 Vaikutukset elinympäristöön

Ympäristöhäiriöt

Tikkurilan alueen erityisenä haasteena ovat ympäristöhäiriöt, joilta suojautuminen ratkaistaan jokaisen kaavahankkeen yhteydessä. Alla on kuvattu kaavarungon haasteita ja mahdollisia vaikutuksia lähtötilanteeseen.

Melu

Tikkurilan kaavarunkoaluetta kehittäessä tulee huomioida lentomelu, tiemelua ja rautatiemelua. Tikkurilan keskusta-alueella tiivistäessä tarkastellaan melua osana asemakaavoitusta. Riittävä äänitasoero tulee määrätä asemakaavassa, jotta sisätilojen ja ulkotilojen kulloinkin tarvittava melusuojaus ratkaistaan. Kaavarunko mahdollistaa jo rakennetun keskusta-alueen melutilanteen kehittymisen nykyistä paremmaksi tiivistämällä rakennetta ja rajaamalla suurimpia tiemelunlähteitä rakennuksilla.

Rakennushankkeiden yhteydessä huolehditaan lentomelun torjuntaa koskevista äänitasoero-ohjeistoista. Koko Vantaan alueella on meluntorjuntatarve lentomelua vastaan, mikä edellyttää vähintään äänitasoeroa 28 dB asuin-, potilas ja majoitus sekä opetus- ja kokoontumistiloissa.

Asemakaavoituksen yhteydessä tarkastellaan mahdollinen melu ja selvitetään tarvittava rakennuksen äänitasoero. Rakennuksen sijoittelulla voidaan suojata ulkotiloja melunlähteiltä, sisätiloja suojaa rakenteiden melusuojaus. Kaavarunko mahdollistaa alueen rakenteiden tiivistymisen ja merkittävimpien katuvarsien rakentamisen tiiviisti. Tämä suojaa korttelien pihapuolta melulta. Rakenteiden ja parvekkeiden melusuojaus tulee määrittää erikseen. Useimmiten hankkeista teetetään meluselvitys. Merkittävimmät tiemelunlähteet Tikkurilan kaavarunkoalueella ovat Kielotie, Talvikkitie, Tikkurilantie, Valkoisenlähteentie, Jokiniemenkatu, Lummetie ja Hiekkaharjuntie.

Rautatiemelua rasittaa radanvartta. Ratavarren rakentamiseksi tulee huolehtia siitä, että melun ohjeistot täyttyvät. Uusi rakentaminen tulee sijoittaa siten, että ulkotilojen päivä- ja yöohjeistot täyttyvät. Sisätilojen melusta huolehditaan rakennuksen ja sen osien äänitasoero vaatimuksella. Lyhytaikainen, voimakas melu otetaan huomioon.

Vantaan ratikasta on teetetty meluselvitys, jonka seurauksena ratikan reitille suunnitellaan melusuojaus, esimerkiksi meluaitoja. Ratikan melu otetaan huomioon myös asemakaavahankkeissa, joiden yhteydessä teetetään meluselvitykset. Näin melu huomioidaan ratikan hankkeen lisäksi osana asemakaavoitustyötä.

Runkomelu

Kaavarunkoalueen pohjoisosassa on Pääradan ympäristössä hiekkamaata, jonka riskinä on runkomelun syntyminen alle 130 metrin etäisyydellä radasta. Tällä alueella asemakaavoituksen yhteydessä määrätään runkomelun huomioonottamisesta rakentamisen yhteydessä. Kaavarunkoalueen tiivistyessä runkomelun aiheuttamat riskit huomioidaan asemakaavoituksessa ja huolehditaan runkomelun ehkäisystä uusissa rakennushankkeissa.

Tärinä

Vilkasliikenteisten väylien ja junaradan ympäristössä olevien savimaiden rakentamisessa tulee huomioida väylien liikenteen aiheuttama mahdollinen tärinä. Alle 200 metrin etäisyydellä pääradasta ja alle 50 metrin etäisyydellä raskaasta katuliikenteestä savimaalla tulee asemakaavassa määrätä tärinäsäätöjä. Rakennettavan kohteen tärinäolosuhteet tulee suunnitella riittävän hyviksi määrittämällä tärinän heilahdusnopeuden raja-arvosta. Kaavarunkoalueen kehittyessä asemakaavoitus huomioi mahdollisen tärinän ja huolehtii kaavamääräyksiin tärinän suhteen turvallisen rakentamisen toteutumisesta.

Ilmanlaatu

Tikkurilan kaavarunkoalueella haasteena ovat liikenteen aiheuttamat hengitettävät hiukkaset (PM10) vilkkaimpien katujen läheisyydessä. Vaikka vuosiraja-arvot eivät ole ylittyneet Tikkurilan kahdessa ilmanlaadun mittausasemalla, on niissä mitattu muutamia vuorokausiraja-arvon ylityksiä WHO:n ja kuukausittaisia ylityksiä Valtioneuvoston ohjeisiin verrattuna. Kaavoja laadittaessa sovelletaan Uudenmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ilmanlaatuohjeistusta. Tiiviissä täydennysrakennusympäristössä tämä tarkoittaa ilmanoton sijoittamisen ohjeistusta rakennusten puhdasilmaisemmille puolille, mikä tulee määrätä kaavoissa. Kaupunkirakenteen tiivistyminen mahdollistaa ulko-oleskelutilojen rajaamisen huonon ilmanlaadun yhteydestä, mutta saattaa lisätä kadunvarsia tiivistettäessä syntyvien katukuilujen huonoa ilmanlaatua.

Liikenteen päästöt

Liikenteestä aiheutuvat päästöt ovat merkittävä osa Vantaan kaupungin päästöistä ja vuoden 2019 kasvihuonepäästölaskennan mukaan ne muodostivat reilun kolmanneksen koko kaupungin päästöistä. Liikenteen kasvihuonepäästöjä voidaan vähentää vaikuttamalla liikennesuoritteeseen, kulkumuojojakaumaan tai yksikköpäästöihin.¹⁷ Näistä kahteen ensimmäiseen voidaan vaikuttaa mm. kaavoituksen ratkaisulla.

Onnettomuusvaaralliset kohteet

Kaavarunkoalue sijaitsee Seveso III-direktiivin mukaisella turvallisuusselvityslaitos Tikkurila Oyj:n yhden kilometrin konsultointivyöhykkeellä, mikä tulee huomioida asemakaavoituksen yhteydessä ja pyytää tarvittavat lausunnot Tukesilta ja pelastusviranomaiselta. Asemakaavoitus huomioi laitoksen sijainnin ja sen mahdolliset vaikutukset uuteen rakentamiseen ja määrää tarvittavat suojoitoimenpiteet asemakaavassa.

Pilaantuneet maat

Teollisuushistorian perintönä kaavarunkoalueella on pilaantuneita maa-alueita. Tällaisten maa-alueiden tila ja tontin maaperän puhdistaminen tulee ohjeistaa asemakaavoituksen yhteydessä. Kaavarunkoalueen kehittyessä mahdolliset epäpuhtaat maat puhdistetaan hanke kerrallaan.

¹⁷ Alueelliset hiilineutraalisuus selvitykset -työ, tekeillä Vantaan kaupungilla

4.5 Vaikutukset työhön ja palveluihin

Yleisesti

Yleiskaavan 2020 ja Tikkurilan kaavarungon myötä Tikkurilan sekoittuneen rakenteen keskusta-alue laajenee. Suunnitelmat mahdollistavat työpaikkojen lisääntymisen Tikkurilan keskusta-alueella. Nykytilassa kaavarunkoalueen rakennetusta kerrosalasta noin puolet on muuta kuin asumista. Kun alueen kasvu jatkuu ja kehittyy, vähenee työpaikkojen suhteellinen osuus rakennetusta kerrosalasta, mutta työpaikkojen määrä kasvaa. Kaavarungon tavoitteellinen työpaikkamäärän lisäys Tikkurilan keskusta-alueella on 4000 uutta työpaikkaa vuoteen 2040 mennessä.

Kaavarunko ohjaa sekoittunutta kaupunkirakennetta sekä kivijalkaliiketilojen ja työpaikkojen sijoitumista alueelle. Kaavarungon kivijalkaliiketila- ja työpaikkarasterimerkinnot edistävät niin toimistotilojen, yksityisten palveluiden kuin kaupan tilojen rakentamista alueelle. Myös julkisille palveluille löytyy tilaa keskustasta. Kaavarunkoon on merkitty nykyiset Y-tontit julkisten palveluiden käyttöön, sekä merkitty kolme uutta aluetta, jossa palvelurakentamista tulee tarkastella alueiden kehittyessä. Julkisen sektorin työpaikkoja löytyy myös yksityisen sektorin omistamista tiloista.

Lisääntyvä työpaikkamäärä on seuraus alueen profiilista seudullisena, hyvin saavutettavana, työpaikkakeskittymänä ja alueen kehittämisestä sekoittuneena keskusta-alueena sekä väestömäärän kasvusta, jolloin yksityisten ja julkisten palveluiden käyttäjiä on enemmän. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne hyvällä saavutettavuudella houkuttelee niin asukkaita, yrityksiä, työntekijöitä kuin alueella vieraileviakin. Väestönkasvu parantaa myös yrityksille tärkeää työvoimasaavutettavuutta.

Alueen erityisyyden rakentaminen on mahdollisuus: toimitilarakentaminen, lentokentän läheisyydestä hyötyvä työpaikkarakentaminen, sujuvat yhteydet seudulle ja lentokentälle, julkisen sektorin työpaikat ja vapaa-ajan toimintojen kehittäminen sekä kehittyvä kaupan tarjonta. Alueella on erityinen rooli kaupungin hallinnollisena keskuksena. Kaavarunko mahdollistaa sen, että Tikkurila säilyy merkittävänä työpaikkakeskittymänä seudulla ja sen työpaikkamäärä lisääntyy vähitellen.

Yksityiset palvelut, toimitila ja kauppa

Yleiskaavan keskusta-alueiden, joista yksi on Tikkurila, tavoitteena on liike- ja toimitilan kehittyminen. Tikkurilan kaavarunko tukee yleiskaavan tavoitetta. Tikkurilan sekoittunut keskustarakenne laajenee ja mahdollistaa monipuolisen työpaikkakehityksen. Joukkoliikenteeseen tukeutuvalla tiivistävällä kasvul-

la mahdollistetaan nykyistä vahvemmat yksityiset palvelut ja erikoistuneempi kauppa sekä niiden hyvä saavutettavuus.

Kaavarungon kivijalkaliiketilamerkintä mahdollistaa pienimittakaavaisen kaupan, kahvilat ja ravintolat. Kivijalkoihin voi sijoittua myös toimistotyöpaikkoja. Kaavarunkoon merkitty työpaikkarasteri edellyttää työpaikkojen sijoittumisen tarkasteluja hankkeiden osana. Rasterin alueelle on tarkoitus mahdollistaa toimitilaa, kaupan tiloja ja pienempiä toimi- ja liiketiloja. Laajentuneella sekoittuneen kaupunkirakenteen alueella on mahdollisuus kehittää tonttien käyttöä eri tarkoituksiin, asumisen rinnalla työpaikkatarkoituksiin tai hybridikortteleiksi tai -rakennuksiksi.

Tikkurilassa keskusta-alueelle voi sijoittaa merkitykseltään seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköitä. Alueella toimii Prisma. Suuryksiköt saattavat tuoda asiakkaita myös lähialueen muille palveluille, kuten erikoisliikkeille, mutta ne saattavat myös heikentää muiden kaupallisten palveluiden mahdollisuuksia. Tikkurilan kauppa kilpailee mm. Jumbon ja Triplan kanssa. Kasvava asukasmäärä ja uudet työpaikat tukevat Tikkurilan pysymistä kilpailussa mukana. Uusille kaupoille on mahdollisuuksia.

Julkiset palvelut

Kaavarunkoon on merkitty alueen nykyiset Y-tontit julkisten palveluiden käyttöön sekä kolme uutta palveluiden tarkastelu -merkintää. Kun väestömäärä kasvaa, tarvitaan lisää julkisia palveluita. Muutos kohdistuu merkittävimmin varhaiskasvatuksen ja peruskoulutuksen tarpeisiin. Myös ammatillisen ja toisen asteen koulutuksen hankkeita on tulossa alueelle. Päiväkotij- ja peruskoulupalveluita tarkastellaan suuralueittain ja osa kehityksestä sijoittuu kaavarunkoalueen ulkopuolelle Tikkurilan suuralueelle. Kaavarunkoalueella nähdään mahdollisuuksia varhaiskasvatuksen sijoittumiselle sekä toisen asteen koulutuksen sijoittumiselle alueella. Jokiniemen Oppimiskampusaluetta suunnitellaan ammatillisen ja toisen asteen koulutuskeskittymäksi junaradan itäpuolelle. Muita merkittäviä julkisen sektorin hankkeita kaavarunkoalueella ovat tulevaisuuden hyvinvointikeskus, kaupungin uusi toimitila Kielotie 13:een sekä kaavarunkoalueen läheisellä ulkopuolella sijaitsevan Tikkurilan urheilupuiston kehitys sekä lähikoulujen lisärakennushankkeet. Kulttuurin kehittämiseksi on kysyntää ja se on alueen mahdollisuus. Palveluiden lisääntyminen vahvistaa alueen palvelurakennetta ja tuo palvelut entistä saavutettavammiksi tikkurilaisille.

4.6 Vaikutukset liikenteeseen ja liikkumiseen

Kaavarungossa mainitaan, että saavutettavuus on Tikkurilan valtti. Tikkurilassa onkin jo nykyisin vahvat joukkoliikenneyhteydet ja alue sijaitsee melko lähellä suuria ajoneuvoliikenteen väyliä. Kaavarungossa kasvua kohdistetaan olemassa olevaan rakenteeseen ja pääosin olemassa olevien yhteyksien varteen. Uusiakin yhteyksiä kaavarungossa on osoitettu: mm. Vantaan ratikka ja pyöräliikenteen baanoja. Kasvu aiheuttaa kuitenkin myös haasteita, kun alueella on enemmän liikkujia, mikä tarkoittaa enemmän matkoja ja toisaalta maankäytön eri toiminnot kilpailevat samasta tilasta sekä resursseista. Esimerkiksi liikennesuunnittelun kannalta tämä tarkoittaa priorisointia kaupungin ja sen asukkaiden näkökulmasta. Vantaan liikennepoliittisessa ohjelmassa tämä näkyy eri kulkumuotojen priorisoimisena erilaisilla alueilla. Liikkumisen ohjaus on tärkeää myös liikenteen ympäristövaikutusten sekä liikenneturvallisuuden kannalta.

Vaikutukset liikenteen määrään

Vantaan liikennepoliittisen ohjelmaan verrattaessa kaavarungon alue kuuluu keskuksien ja kestävän liikkumisen liikkumisalueisiin. Molemmilla alueilla suositaan erityisesti kestäviä kulkumuotoja: kävelyä, pyöräliikennettä ja joukkoliikennettä. Yhtenä kaavarungon suunnitteluperiaatteena onkin rakentaa kävelypainotteista kaikkien liikkumismuotojen aluetta. Kaavarunko tiivistää maankäyttöä Tikkurilan keskustassa ja sen tarkoituksena on tuoda palvelut, työpaikat ja asutus lähelle toisiaan. Kaupungin kasvua kohdistetaan olemassa olevaan rakenteeseen ja kaavarunko mahdollistaakin alueelle merkittävän määrän uusia asukkaita sekä työpaikkoja. Tämä tarkoittaa huomattavaa määrää uusia liikkujia, mikä vaikuttaa suoraan alueen liikennesuoritteeseen. Toisaalta keskusta-alueen tiiviys ja sekoittunut maankäyttö vähentävät ihmisten liikkumistarvetta sekä lyhentävät monia liikuttavia matkoja. Useat näistä matkoista onkin hoidettavissa kävellen ja pyöräillen. Kävelyä ja pyöräliikennettä tukee myös keskustan ohittavan ajoneuvoliikenteen ohjaaminen keskustalueta kiertävälle kehälle (Tikkurilantie, Talvikkitie, Valkoisenlähteentie ja Jokiniemenkatu). Näiltä osin kaavarungon ratkaisut tukevat kaupungin tavoitteita ja linjauksia.

Vantaan ratikan suunnittelun yhteydessä on tarkasteltu liikenteen toimivuutta Tikkurilassa. Toimivuustarkastelujen ja uusimpien (2/2021) suunnitelmien perusteella suurimmat liikennevirrat kulkevat Talvikkitiellä ja Tikkurilantiellä. Liikennelaskentatietoihin verrattuna vuoden 2030 ennusteen liikennemäärä kasvaa pohjoisetelä-suunnassa Talvikkitiellä ja vähenee Kielotiellä, Tikkurilantiellä ja Ratatiellä.

Suurin liikennemäärän kasvu on Talvikkitiellä etelästä pohjoiseen, jossa kasvua on 22 % nykytilanteesta. Keskimäärin vuoden 2030 ennusteenliikennemäärä on Tikkurilantien liittymässä 12 % vuoden 2018 ja 2019 liikennelaskentatietoja pienempi.

Vaikutukset liikkumismuotoihin

Kaavarunko laajentaa keskusta-alueita erityisesti junaradan itäpuolelle. Rata aiheuttaa merkittävän estevaikutuksen liikkumiselle alueen sisällä ja tätä on pyritty helpottamaan merkitsemällä kaavaan uusia yhteyksiä radan yli tai ali. Kaikkiaan kaavarungossa on esitetty seitsemän rautatien alittavaa tai ylittävää yhteyttä ja tämä tukee sekä alueen sisäistä kävelyä ja pyöräilyä että alueen läpi kulkevaa liikennettä. Kävelykeskusta laajenee myös radan länsipuolella. Kävelypainotteinen ydinalue parantaa kävelijöiden sekä pyöräilijöiden liikenneturvallisuutta ja tukee esteetöntä liikkumista.

Alueen sisäistä ja Vantaan keskuksien välistä liikennettä parantaa myös Vantaan ratikka. Ratikka parantaa erityisesti Itä- ja Keski-Vantaan poikittaisia joukkoliikenneyhteyksiä ja yhdessä Tikkurilan kautta kulkevien junien sekä bussiliikenteen kanssa se tarjoaa Tikkurilasta erinomaiset joukkoliikenneyhteydet seudulle. Vantaan ratikan yleissuunnitelman yhteydessä tehdyn matkustajamääräennusteen mukaan valtaosa ratikan kyytiin nousseista matkustajista kulkee Tikkurilan matkakeskuksen kautta.

Kävelyn ja pyöräliikenteen olosuhteet sekä joukkoliikenteen palvelutaso vaikuttavat olennaisesti kulkumuotojakaumaan. Laadukas kävelyn ja pyöräliikenteen infrastruktuuri: miellyttävä ympäristö, sujuvat ja turvalliset yhteydet sekä joukkoliikenteen osalta mm. kävelyetäisyys pysäkeille ja ympäristön miellyttävyyden ovat keskeisiä asioita kyseisten kulkumuotojen houkuttelevuuden lisäämiseksi. Reittien ympäristöön ja laadukkuuteen voidaan vaikuttaa määräyksillä asemakaavoituksen yhteydessä. Näin voidaan luoda edellytyksiä sekä mahdollisuuksia autottomalle elämäntavalle. Tarkoituksena ei ole kieltää yksityisautoilua vaan tarjota sille kilpailukykyinen vaihtoehto. Erityisen merkittävä vaikutus kulkumuotojakaumaan on liikenteen hinnoittelulla, mutta tähän ei voi vaikuttaa kaavarungon ratkaisulla.

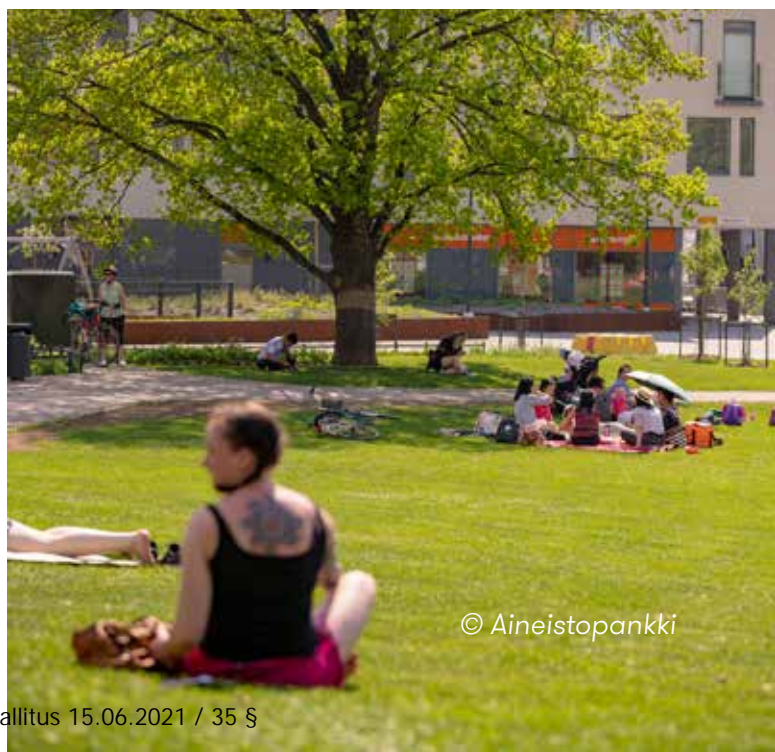
Liikkumiseen kaavarungon alueella vaikuttaa lisäksi pysäköinnin ratkaisut. Liityntäpysäköintipaikat sekä ajoneuvo- että pyöräliikenteelle tukevat joukkoliikenteen käyttöä ja mahdollistavat matkakettuja, joissa matka Tikkurilasta muualle jatkuu joukkoliikenteellä. Pysäköinnin ratkaisut tulevat olemaan yhä enemmän keskitettyjä ja pysäköintipaikkojen käyttö tehostuu, kun pysäköintipaikkoja rakennetaan vähemmän kuin ennen. Tavoiteltava tehokkuus saavutetaan muun muassa vuorottaiskäytöllä. Rajoitettuja, tietyille käyttäjäryhmälle tarkoitettuja pysäköintipaikkoja on yhä vähemmän ja asiointiin tarkoitetuilla kadunvarsipaikoilla kierto nopeutuu.

4.7 Vaikutukset luontoon ja virkistykseen

Tiivistämisen ja asukasmäärän lisääntymisen vaikutuksia luontoon ja virkistykseen kompensoidaan säilyttämällä keskeiset viheralueet, kehittämällä puistoja ja yhteyksiä sekä tonteilla käytettävien vihertehokkuusperiaatteiden avulla. Luontoarvoja tuetaan kytkeytyneen viherrakenteen avulla, joka lisää mm. luonnonmonimuotoisuutta ja ilmastomuutoksen sopeutumista.

Kaavarunkoalueella säilytetään luonto- ja virkistysarvoiltaan sekä ekosysteemipalvelutarjonnaltaan keskeinen Keravanjokilaakso, jota kehitetään monipuolisena kaupunginosapuistona ja virkistysyhteytenä luontoarvot säilyttäen. Kun Keravanjokilaakson ekologisenä runkoyhteytenä toimiva jokikäytävä puustoineen säilyy ja käyttöä ja kulkua ohjataan, lisääntyvän käytön vaikutuksia luontoon voidaan vähentää. Hulevesien viivyttäminen ja laadullinen hallinta ennen Keravanjokeen purkua vähentää tiivistämisen ja rakentamisen vaikutuksia veden laatuun ja sitä kautta joen eliöstöön (mm. saukko, lohikalat, vuollejokisimpukka).

Virkistyskäytön kannalta keskeinen kaupunkipuisto, Kirjastopuisto, säilyy ja sitä kehitetään pohjoisen suuntaan Tikkurilanpuistoksi. Tikkurilan alueella on vähän ja pienehköjä puistoalueita. Tiivistyvän kaupunkirakenteen myötä puistojen käyttö lisääntyy, joten puistoja kehitetään kestävimiksi, toiminnallisimmiksi ja samalla luonnonmonimuotoisuutta tukeviksi. Näin tiivistämisen luontovaikutuksia voidaan pienentää, luonnonmonimuotoisuutta lisätä ja virkistyskäyttöä parantaa. Lisäksi Tikkurilan kaavarunkoalueen keskeinen lähimetsä Winterinmäki pääosin säilytetään. Mäki on ekosysteemipalvelujen tarjoajana monipuolisuutta viheraluetarjontaan.

Virkistyskäytön kannalta keskeistä on saavuttaa hyvät yhteydet kaavarunkoalueen sisällä ja alueelta laajemmille virkistysalueille. Kaavarungon viherkehä yhdistää jokilaakson, puistoja, kouluja, päiväkoteja ja liikunta-alueita säilytettävien ja kehitettävien viherrakenteiden avulla. Laajennettava kävelykeskusta sekä poikittaisyhteydet yhdistävät kaavarunkoalueen ulommalle viherkehälle. Vehreät yhteydet houkuttelevat asukkaita lähipuistoihin, toiminta-alueille ja laajemmille virkistysalueille. Virkistysalueiden saavutettavuus paranee ja vaikutuksia luontoon vähennetään ohjaamalla kulkua.

Kytkeytyneen viherrakenteen tueksi säilytetään arvopuita, kehitetään taskupuistoja, kävelykatu- ja katuvihreää sekä ohjataan hulevesien hallintaa kasvillisuuden käyttöön. Viherverkon avulla vähennetään tiivistämisen ja ilmastomuutoksen vaikutuksia luontoon, lisätään luonnonmonimuotoisuutta ja parannetaan virkistyskäyttöä. Piha-alueita toteutetaan vihertehokkuusperiaattein, joissa tavoitteena on vehreät ja hulevesiä viivyttävät pihat. Vihertehokkuusratkaisut vähentävät tiivistämisen vaikutuksia luontoon ja luovat viihtyisyyttä sekä lisäävät luonnonmonimuotoisuutta. Vanhat puut pyritään säilyttämään ja uusia puita on tarkoitus istuttaa lisää. Puurivit, pihat, viherkatot ja taskupuistot auttavat kytkemään pirstaloitunutta, mutta lajien leviämisen kannalta tärkeää viherverkostoa. Kaavarungon pysäköintiratkaisussa suositaan maanpäällisiä pysäköintilaitoksia ja maanvaraisia pihoja, mikä mahdollistaa hulevesien luonnonmukaisen viivytyksen ja suurempienkin puiden istuttamisen ulko-oleskelualueille.

Radan itäpuolelle kehittyvälle Jokiniemen uudelle rakentamisalueelle ideoidaan monikäyttöinen ja kävelypainotteinen pohjoiseteläsuuntainen viherakseli. Rakentamista kompensoidaan vihertehokkuusperiaattein, kuten esimerkiksi kasvikatoin, köynnösseinin ja hulevesitaskupuistoin. Uudella rakentamisella saavutetaan parhaimmillaan kaupunkikuvaa, viihtyisyyttä ja virkistyskäyttöä lisäävä vaikutus.

4.8 Vaikutukset kestävän kehityksen näkökulmasta

Kaupunkisuunnittelua ja -kaavoitusta ohjaavat monet valtakunnalliset, seudulliset sekä globaalit yhteiset tavoitteet, jotka perustuvat kestäväan kehitykseen. Lisäksi kaupungilla on omat tavoitteet ja ohjelmat, jotka ohjaavat yhteisten kestävien tavoitteiden toteutumista. Kestävä kehitys jakautuu ekologiseen, taloudelliseen ja sosiaaliseen kestävytyteen. Alle on arvioitu kaavarungon vaikutuksia näistä näkökulmista.

Ekologinen kestävyys Tikkurilan kaavarunkoalueella

Ekologinen kestävyys on ennen kaikkea ilmastomuutoksen ehkäisyä sekä siihen sopeutumista.

Viherrakenne on tärkeä ilmastomuutokseen sopeutumisen, sen hillitsemisen sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekosysteemipalveluiden kannalta. Kaavarungon on tarkoitus tiivistää etenkin Tikkurilan keskusta-alueen kaupunkirakennetta. Kasvun kohdistaminen olemassa olevaan rakenteeseen säästää ympäröivää luontoa, mikä takaa laajemmat ja yhtenäisemmät ja säilyvät viheralueet sekä niiden suuremman hiilinielun.

Ekologista kestävyttä lisätään kaavarunkoalueen viheralueilla säilyttämällä ja lisäämällä vehreyttä, kytkemällä virkistys- ja viherrakenne verkoksi, hallitsemalla hulevesiä luonnonmukaisin ratkaisuin sekä hillitsemällä lämpösaarekilmiötä ja tuulisuutta kaupunkivihreän keinoin. Kaupunkiluonnon monimuotoisuutta ja ekosysteemipalveluja tuetaan säilyttämällä jokirantaa ja lähimetsää sekä edistämällä luonnonmonimuotoisuutta kerroksellisella ja monimuotoisella kasvillisuudella. Vihertehokkuuden laskeminen osana jokaista asemakaavahanketta edistää vihreän ympäristön kehittymistä sekä hulevesien hallintaa.

Kuva: Kirjastopuisto,
© Aineistopankki

Ilmastonmuutokseen sopeutuminen

Kuumuuden, myrskyjen ja tulvien aiheuttamiin vahinkoihin on varauduttava entistä paremmin.

Ilmaston ääri-ilmiöitä, kuten kuumuutta, tuulisuutta ja sateisuutta tasataan ja vaikutuksia vähennetään kytkeytyneen viherverkon, kerroksellisen kasvillisuuden, katupuiden ja -vihreän sekä luonnonmukaisen hulevesien viivytysratkaisujen avulla. Hulevesien hallinnan paikkoja on osoitettu tulvaherkille alueille. Vihertehokkuusperiaatteita noudattamalla pyritään lisäämään vehreyttä ja läpäisevää maaperää.

Jotta rakennetussakin ympäristössä olisi ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta riittävästi vihreää, ohjataan suunnittelua vihertehokkuuden avulla. Vihertehokkuus tarkistetaan jokaisesta hankkeesta. Vihertehokkuutta ohjataan kasvillisuuden määrän lisäksi vettä läpäisevän pinnan määrällä, joka edesauttaa hulevesien imeytymistä maaperään. Myös hulevesien käsittelyä ohjataan määräyksillä.

Herkkien toimintojen sijoittaminen siten, että esimerkiksi liian kuumien pienilmaston syntyminen ehkäistään joko rakennusten sijoittelulla tai istutuksilla. Tämä on tärkeää esimerkiksi Tikkurilan uusien päiväkotien suunnittelussa.

Ilmastonmuutoksen hillintä

Vantaan kaupungin päämääränä on olla hiilineutraali vuoteen 2030 mennessä. Tavoitteena on vähentää päästöjä noin 80 % vuoden 1990 tasosta ja kompensoida niistä loput. Kaupungin kasvaessa väestö- ja työpaikkamäärä kasvavat, mikä aiheuttaa haasteita päästöjen vähentämiselle. Tikkurilan tavoitteet hiilineutraaliudesta näkyvät ennen kaikkea kaupunkirakenteen tiivistämisenä ja kestävien liikkumisen tapojen edistämisenä. Tikkurilan kaupunkirakenteen tiivistäminen säästää ympäröivää luontoa, mikä on tärkeää sekä hiilinielujen että luonnon monimuotoisuuden kannalta.

Tikkurilan luontoarvojen kannalta tärkeä ja ekologisena yhteytenä toimii ja säilyy Keravanjoki. Ekologiset yhteydet ovat merkittäviä lajien ilmastonmuutokseen sopeutumisen kannalta, sillä ilmaston lämmetessä ne sallivat siirtymisen uusille alueille. Pääosin säilytettäväksi esitetty metsäinen Winterinmäki kaavarunkoalueen ulkopuolella keskusta-alueen itäpuolella on ekosysteemipalvelujen moniarvokohteita, mm. tärkeä hiilinielu. Yhteyksiä Keravanjoelle ja Winterinmäelle sekä ympäröiville laajemmille viheralueille kehitetään, jolloin viherverkko ja eläinlajit kestävät paremmin ilmastonmuutoksen ääreistyvät olosuhteet ja muutokset. Kytkeytyneet viherverkko tukee ja edistää myös kestäviä liikkumismuotoja.

Kasvihuonekaasupäästöt ja Tikkurilan kehitys

Vantaan on sitoutunut olemaan hiilineutraali vuonna 2030, mikä edellyttää kasvihuonepäästöjen vähentämistä 80 % verrattuna vuoteen 1990 ja kompensoida jäljelle jäävät päästöt. Maankäytön suunnittelussa ratkaisevassa osassa ovat liikkuminen ja rakentaminen sekä energiankulutus.

Tikkurilan kaavarunkoalue sijoittuu hyvin palvelun joukkoliikenteen ääreen, ja liikkumismuodot monipuolistuvat Vantaan ratikan myötä. Suunnittelualue sijoittuu lähes kokonaan kilometrin säteelle Tikkurilan asemasta, mikä mahdollistaa alueen kehittämisen raideliikenteeseen, kävelyyn ja pyöräilyyn tukeutuvana keskusta-alueena. Tiivis ja sekoittunut kaupunkirakenne vähentää liikkumisen tarvetta. Valitsemalla kestävä liikkumistapa vaikutetaan liikkumisesta syntyviin päästöihin ja tästä näkökulmasta Tikkurilan sijainti on hyvä ja paranee edelleen Vantaan ratikan rakentamisen myötä.

Rakentaminen aiheuttaa hiilidioksidipäästöjä ja Tikkurilassa rakentaminen on vilkasta. Kaavarunko mahdollistaa alueen uusiutumista purkavan uudistamisen ja rakenteen täydentämisen keinoin. Purkaminen aiheuttaa hiilipiikin ja siksi purkaminen, silloin kun sille on perusteltu syy, tulee suunnitella mahdollisimman kestäväksi. Kiertotalousperiaatteiden mukaan materiaalia tulee pyrkiä hyödyntämään uusiokäytössä. Tuleva lainsäädäntö ja määräykset helpottanevat materiaalin kierrätystä nykyistä monipuolisemmin. Uuden rakentamisen hiilipäästöt ovat suuret. Rakennusmateriaaleilla sekä kaivuumaan ja purkujätteen kierrättämisellä voidaan vaikuttaa jonkin verran rakentamisen aiheuttamiin päästöihin. Lisäksi uuden rakentamisen pyrkimykset energiatehokkuuteen ja hiilineutraaliuteen vähentävät rakentamisen aiheuttamia päästöjä.

Merkittävä osa kasvihuonepäästöistä syntyy rakennusten lämmittämisestä. Tikkurilassa rakentamista on mahdollista ohjata kaukolämmön piiriin ja hyödyntää jo rakennettua infrastruktuuria. Vantaan Energia pyrkii hiilineutraaliksi ja kivihiilen energiankäytöstä ollaan luopumassa 2022, mikä vähentää kaukolämmön päästöjä huomattavasti. Uusiutuvien energiamuotojen osuutta lisätään parhaillaan ja lämmityksen ja sähkön voi ostaa kestäväällä tavalla tuotettuna. Kaupunki voi edellyttää maankäyttösopimuksissaan rakennuksilta tiettyä energiatehokkuutta, mikä vähentää uusien rakennusten energiankulutusta. Vanhojen rakennusten energiaremonteilla on mahdollista parantaa vanhan rakennuskannan energiatehokkuutta.

Taloudellinen kestävyys

Kaavarungon alueella kaupunkirakenne uudistuu ja kaavarunko mahdollistaa uudistumisen jatkumisen. Kaupunkia on tiivistetty merkittävältä osin purkavan uudistamisen kautta. Rakentamisen ja purkamisen aiheuttamat päästöt ovat rakennuksen elinkaaran näkökulmasta suuret. Uudistamisella tehostetaan kuitenkin kaupunkirakennetta ja tiivistämisellä hyödynnetään jo olemassa olevaa infrastruktuuria, mikä on uuden alueen rakentamista kannattavampaa. Purkamiseen liittyy myös sosiaalisen kestävyysuudistamisen ulottuvuus, jos rakennuksia korvataan niiden korjausvelan kasvettua kestävämmäksi.

Osassa Tikkurilan rakennuskohteita tulee punnita ekologisen, sosiaalisen ja taloudellisen kestävyysuudistamisen suhdetta. Tikkurilan rakennuskanta on merkittävältä osaltaan korjausikässä. Osa rakennuksista on jätetty korjaamatta ja niiden korjausvelka on kasvanut suureksi. Kun korjausvelka lähenee rakennuksen myyntiarvoa ja tontilla olisi mahdollista tiivistää maankäyttöä jopa nelinkertaiseksi, voi tuloksena olla, että taloudellinen ja sosiaalinen kestävyys painavat ekologista kestävyyttä enemmän ja rakennuksille annetaan purkulupa. Tällaisissa tapauksissa tulee kuitenkin huomioida myös ekologisuus; korostaa purkamisen kestävyyttä ja uuden rakentamisen vähäisiä päästöjä ja energiatehokkuutta.

Tikkurilan kaavarunkoaluetta halutaan kehittää toiminnallisesti monipuolisena keskusta-alueena. Tiivistämisellä ja maankäyttöratkaisuilla on suora vaikutus kaupungin ja yksityisen sektorin talouteen muun muassa ostovoiman ja verokertymien kautta. Tutkimusten mukaan tiiveys ja monipuolisuus edistävät myös yritysten tuottavuutta.

Kaupungin kestävä kasvu tarvitsee suuria infrainvestointeja etenkin liikenteen osalta. Liikenteen infrainvestoinneilla parannetaan ihmisten liikkuvuutta, vaikutetaan liikennekustannuksiin ja vähennetään kaupungin päästöjä. Lisäksi ne vaikuttavat alueen houkuttelevuuteen ja nostavat kiinteistöjen arvoa. Kun kotitalouksien liikkumiseen kohdistuvat kustannukset vähenevät, vapautuu käytettävissä olevia tuloja muuhun käyttöön. Tikkurilassa erityisesti Vantaan ratikka on tällainen kehityshanke. Myös Pääradan varren liikenteen kapasiteetin kasvattaminen sekä asutuksen lisäämisen sen varten saattaa lisätä asiointia Tikkurilassa.

Kaupungin tavoitteena on tarjota asukkaille maksukykyä vastaavat puitteet sekä asumisen, palveluiden että liikkumisenkin osalta. Yritystoiminnan ja palvelutarjonnan monipuolisuus on Tikkurilan vetovoimatekijä, mutta kysyntä ja kasvu aiheuttavat myös asuntojen ja muiden kiinteistöjen korkeamman hinta- ja vuokratason. Kiinteistöjen omistajille arvonnousu on positiivinen asia, mutta kohtuuhintaisuus on myös vetovoimatekijä ja kaupungin tavoite. Täydennysrakentamisen ja purkavan uudistamisen

aiheuttama uhka on liiketilojen koon ja vuokra- tai hintatason sekä toimintojen yksipuolistuminen. Kaavarungon suunnitelmassa Tikkurilan keskusta-alue laajenee radan itäpuolelle, minkä vuoksi aseman lähiympäristöön on odotettavissa voimakasta yritysten sekä palveluiden kasvua.

Myös viheralueiden ja viherverkoston kehittämällä tuetaan taloudellista kestävyyttä. Viihtyisä ja laadukas kaupunkiympäristö vaikuttaa asumispaiden valintaan ja toimivat, vehreät viheralueet tukevat hyvinvointia ja terveyttä sekä vähentävät ilmastomuutoksen aiheuttamia ääri-ilmiöitä. Hulevesien luonnonmukaisilla hallintaratkaisulla ehkäistään kaupunkitulvia ja niiden aiheuttamia taloudellisia vahinkoja.

Sosiaalinen ja kulttuurinen kestävyys

Kaavarungon tavoitteena on kehittää Tikkurilan keskusta-alueen vetovoimaisuutta ja toiminnallista monipuolisuutta hyvän joukkoliikennesaavutettavuuden äärellä. Kaupunkialueen vetovoimaisuuden ja viihtyisyyden kannalta monipuoliset palvelut, työpaikat sekä asumisen ja virkistyksen mahdollisuudet ovat tärkeitä. Myös turvallisuuden kokeminen on viihtyisyyden ja sosiaalisen kestävyysuudistamisen kannalta tärkeää. Toiminnoiltaan sekoittuneessa kaupungissa ympäristöä on elävämpää ja siten turvallisempaa ympäri vuorokauden. Lisäksi monipuolisuudella ja tiiveydellä halutaan palvella asukkaiden arjen toimivuutta.

Sosiaalisesti kestävässä ympäristössä palveluita on tarjolla erilaisille väestöryhmille. Tikkurilan rooli hallinnollisena keskuksena on vaikuttanut siihen, että palvelutarjontaa on hyvin monipuolisesti jo nyt. Kaavarunko mahdollistaa rakentamista jopa 10 000 uudelle asukkaalle. Voimakas väestönkasvu asettaa haasteita riittävän palvelumäärän toteuttamiselle olemassa olevien palveluiden kapasiteetin ollessa jo hyvin täynnä. Tilaa esimerkiksi uusille koulu- ja päiväkotirakennuksille tulee löytyä kaavarunkoalueelta ja sen ulkopuolelta keskustan välittömästä läheisyydestä. Palveluverkkoa voidaan täydentää yksityisillä hankkeilla sekä nykyisten Y-tonttien maankäytön tehostamisella.

Tikkurilan kaavarunkoalue on aikuisten työssäkäyvien aluetta. Asuntokanta on kaksiovaltaista ja useiden asutaan yksin. Haasteena on monipuolisempi asuntokanta ja koko elinkaaren asumisen mahdollistaminen Tikkurilassa. Purkavalla uudistamisella ja lisärakentamisella voidaan monipuolistaa asuntokantaa sekä parantaa ympäristön laatua. Sillä on vaikutuksia myös muihin lähistön kiinteistöjen arvostukseen ja arvonnousuun. Muun muassa kaavoittamalla erilaisia talotyyppisiä sekä maa- ja asuntopoliittisilla linjauksilla varmistetaan asuntokannan monipuolistamisen toteutus. Uudistamisessa on tärkeä huomioida asuntotyyppien lisäksi erilaiset talotyyppit,

jotta elinkaariasumisen tarpeisiin pystyttäisiin vastaamaan parhaalla mahdollisella tavalla. Purkavan uudistamisen riskinä on, ettei asuntorakentamisen ja ympäristön laatu kohene taloudellisista seikkojen korostumisen vuoksi ja asuntotyypit sekä palvelut yksipuolistuvat entisestään. Riskinä on myös asuntojen keskimääräisen koon ja asumisväljyyden pieneneminen. Tähän yhtenä käytössä olevana keinona on maankäyttösopimusten asuntotyyppijakaumaa säätelevä kohta.

Purkavan uudistamisen avulla Tikkurilan alueen tiiveyttä ja asuntojen määrää voidaan kasvattaa, mutta samalla tulee huomioida erilaisten toimintojen ja toimitilojen riittävyys. Tikkurilassa riskinä on edullisten ja suurikokoisten tilojen väheneminen ja vuokratason nousu rakenteen uusiutumisen myötä, mikä voi yksipuolistaa yritystoiminnan mahdollisuuksia. Muun muassa harraste- ja liiketilojen hintataso voivat nousta ja niiden toimintaedellytykset heiketä. Muutoksessa on huolehdittava siitä, että työpaikkarakentamiselle on tulevaisuudessakin tilaa.

Alueidentiteetti ja yhteisöllisyys

Ihmisten alueidentiteetti muodostuu sosiaalisen prosessin tuloksena sekä tietyn alueen yhteisöön kuulumisen tunteesta. Niihin vaikuttaa muun muassa alueella asuttu aika, osallistuminen yhteisön toimintoihin sekä alueen fyysiset piirteet ja sosiaaliset rakenteet. Kaupunkikeskuksissa yhteisöllisyyden kokeminen on usein heikompaa kuin esimerkiksi pientaloalueilla. Muuttoliike on vilkkaampaa, eivät-

kä ihmiset sitoudu yhtä tiukasti paikkaan. Tukemalla Tikkurilan elinkaariasumisen tavoitteita mahdollistetaan asukkaiden pidempiaikainen asuminen alueella, jolloin yhteisöllisyyden ja alueellisen identiteetin vahvistumisen todennäköisyydet kasvavat.

Olemassa olevien alueiden voimakkaan täydennysrakentamisen ja purkavan uudistamisen riskinä on, että uudistaminen rikkoo alueen yhteisöllisyyttä ja alueen identiteetille ominaisen historian erityispiirteitä. Toisaalta tiivistämällä voidaan myös säästää kulttuuriperinnön kohteita ja mahdollistaa siihen tukeutuva elinkeinoelämä. Tikkurilan kaupunkikuvan kerroksellisuus ja erityispiirteet ovat merkittäviä identiteetti- ja vetovoimatekijöitä, joita vahvistetaan kaavarunkotyössä. Työn yhteydessä Vantaan kaupungin museo on inventoinut uusia kulttuurihistoriallisesti merkittäviä kohteita 1990-luvulle asti ja näiden kohteiden avulla alueen juuret voivat säilyä. Kohteet on merkitty kaavarunkokartalle. Kohteiden suojeleminen ratkaistaan asemakaavassa.

Tikkurilan sosiaalista ja kulttuurista kestävyttä tuetaan myös kehittämällä viheralueita monipuolisemmiksi sekä varmistamalla hyvät ja esteettömät yhteydet laajemmille viheralueille. Viherkehää ja poikittaisyhteyksiä sekä niihin liittyviä viheralueita kehitetään vehreinä ja viihtyisinä reitteinä, jotka tukevat eri-ikäisten käyttäjien tarpeita. Kehittämisen lähtökohtana on alueen historia ja ominaispiirteet. Tukemalla kaupunkiviljelyä ja syötäviä puutarhoja luodaan uusia kohtaamisen paikkoja, mikä lisää yhteisöllisyyden kehittymisen mahdollisuuksia.

5 Toteutus

Kaavarunkoalue on voimakkaassa muutoksessa, joka jatkuu vilkkaana seuraaville vuosikymmenille. Useita suuria kaupunkivetoisia infra- ja rakennushankkeita on toteutumassa 2020-luvulla. Ratikan rakentaminen alkaa, ja Tikkurilassa työhön sisältyy tunneliosuus sekä yhdistyminen asemakeskukseen. Ratikan toteuttamiseen liittyvä Itäisen Valkoisenlähteentien rakentaminen sijoittuu kaavarunkoalueen ulkopuolelle, mutta vaikuttaa Tikkurilan liikennekokonaisuuden toimintaan.

Kaupunkiympäristön toimitila rakennetaan Kielotielle kaupungintalon naapuriin. Tikkuraitin, Asematien, Vehkapolun ja Carl Albert Edelfeltin aukion peruserparannus etenee toteutusvaiheeseen, ja Asematieltä rakennetaan kävely-yhteys Ratatien yli asemakeskus Dixiin. Jokirannan puistoalueiden rakentaminen jatkuu, ja Tikkurilantien tasausta muokataan Silkin korttelin kohdalla. Jokiniemeen Tikkurilan aseman itäpuolelle suunnitellaan toimintoiltaan sekoittunutta aluetta, jossa sijaitsee uusi oppimiskampus, johon sijoittuisi mm. ammattioppilaitos- ja lukiotiloja.

Tikkurilassa maa on valtaosin yksityisessä omistuksessa, ja kiinnostusta kiinteistöjen kehittämiseen on paljon. Alueella on runsaasti sekä tuoretta uudisrakentamista ja käynnissä olevia työmaita että vireillä olevia ja vasta vahvistuneita asemakaavamuutoksia. Kaavamuutokset käynnistyvät maanomistajan aloitteesta, joten hankkeiden liikkeelle lähtöä ja etenemisen aikataulua on vaikea ennustaa. Nopeasti muuttuvan alueen onnistumisen edellytyksiä ovat kokonaisuuden hallinta, jatkuva tiedonvaihto ja riittävän aikainen yhteensovitus. Mahdollisuuksien mukaan muutoksia tulee suunnitella ja toteuttaa usean tontin kokonaisuuksina, jotka tarjoavat enemmän vaihtoehtoisia ratkaisumalleja kuin tonttien kehittäminen yksitellen.

6 Liitelista

Kaavarunkotyön liitteet löydät kaavarungon nettisivulta www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/tikkurilan_kaavat/tikkurilan_kaavat_arkisto/101/0/149941

Tikkurilan kaavarunko 2020 -karttapaketti
Tikkurilan kaavarunko 2020 -lähtötiedot
Tikkurilan kaavarunko 2020 -kyselyn tulokset
Tikkurilan inventointi 2020 / Vantaan Kaupunginmuseo

Tikkurilan kaavarunko

Vantaan kaupunki
Kaupunkiympäristön toimiala
Kaupunkirakenne ja ympäristö /Asemakaavoitus
Kaupunkisuunnittelulautakunta 4.5.2021

etunimi.sukunimi@vantaa.fi
www.vantaa.fi/tikkurilan_kaavat

Käyntiosoite: Kielotie 28
PL 1860, 01030 Vantaan kaupunki
sähköposti: etunimi.sukunimi@vantaa.fi

Taitto: Ritva-Leena Kujala
Kansikuva: Dixi, © T Kuusisto

© Vantaan seurakunnat
Tuomas Uusheimo

36 § Asemakaava ja asemakaavamuutos 232700 sekä tonttijako, 23 Kivistö / Kivistön lumikvartsi

VD/9679/10.02.04.00/2018
HP/TLA/A-RK/EHA/VLE/VIK/LS

Kivistön Lumikvartsin asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella laajennetaan Kivistön keskustaa Kehäradan eteläpuolen vielä rakentamattomalle alueelle ja mahdollistetaan koteja noin 1 200 asukkaalle, kaksi päiväkotia, koirapuisto sekä muita keskustapalveluita. Suunnitelmalla rakennetaan kestävä ja resurssiviisasta kaupunkia: elävää ja urbaania keskusta-aluetta, jossa kävely-ympäristö ja vehreys tulevat ensin.

Asemakaava koskee kortteleita 23164, 23165, 23166, 23167, 23168, 23169 ja 23126 sekä katu-, puisto- ja virkistysalueita, kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavan muutos koskee osaa katualuetta muutettavissa asemakaavoissa Kivistön jäteasema (231700) ja Puu-Kivistö (231900) sekä osaa rautatiealuetta muutettavassa asemakaavassa Kehärata (nro 701100) kaupunginosassa 23, Kivistö.

Tonttijako koskee kortteleita 23164, 23165, 23166, 23167, 23168, 23169 ja 23126 kaupunginosassa 23, Kivistö.

Alue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Kivistön aseman ja Lapinkylän asemavarauksen välissä, ja on kooltaan noin 5,5 hehtaaria. Suunnittelualue rajautuu Kehärataan, kaupunginvaltuuston hyväksymään Kivistöntähden asemakaavaan ja toistaiseksi asemakaavoittamattomaan metsäalueeseen sekä Kehäradan ylityksen osalta Kivistön jäteaseman ja Puu-Kivistön asemakaavoihin.

Hakija

Vantaan kaupunki

Maanomistus

Kaava-alueen pääasiallisena maanomistajana on Vantaan kaupunki. Kehäradan rautatiealueen omistaa Suomen valtio.

Valmistelu

Kaavatyö on tehty kaupungin työnä.

Yleiskaava

Marja-Vantaan osayleiskaavassa (kaupunginvaltuusto 19.6.2006, lainvoimainen 9.7.2008) kaava-alue on määritelty tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1), johon saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja. Alueella voidaan sallia asuinympäristöön soveltuvia työtiloja. Alue sijaitsee lentomeluvyöhykkeellä 3 eli Lden 50–55 dB:n alueella, joka ei aseta rajoituksia asumisen suhteen.

Asemakaava

Kivistön lumikvartsin asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella laajennetaan Kivistön keskustaa kohti tulevaa Lapinkylän asemaa Kehäradan eteläpuolen vielä rakentamattomalle alueelle sekä mahdollistetaan Kehäradan ylittävä Lumikvartsinkadun silta. Kaava mahdollistaa kuusi asuinkorttelia, jotka koostuvat asuinrakennusten korttelialueista (A) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen pientalojen

korttelialueista (AR). Asumisen kerrosluvut vaihtelevat kahdesta yhteentoista siten, että korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat kortteleiden pohjoislaidoille mahdollistaen luonnonvaloisempia korttelipihoja ja asuntoja. Kehäradan varren rakentaminen on keskimäärin korkeampaa kuin muun kaava-alueen suojaten kaava-alueita rautatiemelulta. Kortteleilla on yhteiset korttelipihat ja maantasokerroksen asuinhuoneistoille vaaditaan huoneistokohtaisia pihoja tai etupuutarhoja. A- ja AR-kortteleihin osoitetaan rakennusoikeutta yhteensä 57 570 k-m², josta 1 770 k-m² on liiketilojen rakennusoikeutta ja 800 k-m² on rakennusoikeutta, jolla mahdollistetaan esimerkiksi päiväkotit kivijalkaan. Kaavan mahdollistamia A-kortteleihin sijoituvia liiketiloja on kortteleissa 50–480 k-m².

Y-korttelilla mahdollistetaan päiväkotit, jonka rakennusoikeus on 3 000 k-m². Päiväkodin käytössä on viereisen A-korttelin piha-alue päiväkodin toiminta-aikoina sekä Y-korttelialueen pohjoisosaan sijoittuva metsäleikkipuisto (le).

Kaava-alueen pysäköinti keskitetään hybridiratkaisua edustavaan pysäköintilaitokseen (keskustatoimintojen kortteli, C). Kortteliin sijoittuu pysäköinnin lisäksi liiketiloja yhteensä 560 k-m². Pysäköintilaitoksen katto mahdollistetaan aktiiviseen käyttöön korttelipuistona ja lisäksi kattopintaa on hyödynnettävä hulevesien viivytykseen.

Alueelle tulee useita puisto- ja lähivirkistysalueita. Kivistöntähden asemakaava-alueen (232500) Onnenkivenpuisto-niminen lähivirkistysalue (VL) laajentuu osana suunnittelualueita ja on osa liito-oravien etelä-pohjoissuuntaista kulkureittiä. VL-alueella luomääräyksellä varmistetaan liito-oravan ja luonnon monimuotoisuutta indikoivan lahojaviosammalten elinympäristövaatimukset. Onnenkivenpuisto (VL) jatkuu kaava-alueen keskellä myös länsi-itäsuuntaisena aina Lumikvartsinkadulle saakka luoden jatkuvaa virkistysyhteyttä Kivistön asemalta kohti tulevaa Lapinkylän asemaa. Puistossa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa ja pitämään metsänpohja mahdollisimman luonnontilaisena mm. pitkospuuratkaisujen avulla. Rakennetun naapurustopuiston sijoittamisella C-korttelin katolle mahdollistetaan puuston säilymistä näillä metsäisillä jäävillä VL-alueilla. Kaava-alueelle sijoitetaan myös lähikoira-alue (VP, hau) joka palvelee Kivistön keskusta-alueen koiratalouksia.

Alueelle tulee useita katualueita. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskusta-alueeseen sekä Kivistön puistokadun kautta että Lumikvartsinkadun ja Kehäradan ylittävän, asemakaavan mahdollistaman Lumikvartsinsillan kautta. Lumikvartsinkatu liittyy etelässä Tikkurilantiehen ja mahdollistaa HSL:n linjaliikenteen. Kaava-alueen sisäiset kadut ovat pääosin pihakatuja, jotka suunnitellaan kävelijän näkökulmasta kuitenkin mahdollistaen kortteleiden huoltoajon ja lyhytaikaisen asiointipysäköinnin. Osa asemakaavoittamattoman alueen pohjoispuolella sijaitsevasta Kehäradan rautatiealueesta muutetaan jalankululle ja pyöräilylle varatuksi katualueeksi.

Suunnittelualue sijaitsee noin 600 metrin päässä niin Kivistön asemasta kuin Lapinkylän asemavarauksesta. Kaavaratkaisu tiivistää olevaa yhdyskuntarakennetta ja vastaa siltä osin kestävästä kaupunkisuunnittelun tavoitteisiin. Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan keskitetyn pysäköinnin, vihertehokkuuden ja uusiutuvan energian määräyksillä, lisäksi kaava-alueelle mahdollistetaan henkilöautoriippuvuutta vähentäviä palveluita. Kaava-alueen suunnittelutyössä on koekäytetty Spacemaker-ohjelmaa, joka mahdollistaa muun muassa mikroilmastoanalyysit. Kaavaratkaisussa on tutkittu rakennuskorkeuksien ja kattomuotojen vaikutukset muun muassa varjostukseen ja tuulisuuteen. Työkalu edistää resurssiviisaan, laadukkaan ja viihtyisän kaupunkiympäristön tavoitteen saavuttamista.

Kaavahanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittää asemanseutuja ja hyödyntää kaupungin omaa maavarantoa. Alue on lähes kokonaan kaupungin omistuksessa (pl. valtion rata-alue), mikä

mahdollistaa alueen kehittämisen vaiheittain erilaisten kilpailutusten avulla aina ajantasaisiin kestäväen kaupungin tavoitteisiin ja laatuvaatimuksiin perustuen. Kaava-alueelle on laadittu taiteen konsepti, joka on liitetty osaksi asemakaavan selostusta.

Osallistuminen ja vuorovaikutus

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma on tehty 10.1.2020.

Kaavan vireille tulosta on ilmoitettu Vantaan Sanomissa ja osallisille on varattu mahdollisuus lausua mielipiteensä asiasta. Mielipiteitä saatiin yhdeksän (9) kappaletta: Museovirasto, Fingrid Oyj, Vantaan energia ja Vantaan energia sähköverkot Oy, Väylävirasto, HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, HSY Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä, Vantaan kaupungin museo, Suomen luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin Vantaan yhdistys ja Finavia Oyj.

Asemakaavatyötä on esitetty asukastila Rubiinissa Kivistössä 30.1.2020 Kivistön kaupunkisuunnittelun avointen ovien tilaisuudessa sekä Kivistön Teams Live -yleisötilaisuudessa 22.4.2021.

Kaupungin maa- ja asuntopoliittiset linjaukset

Kaava noudattaa kaupungin maapoliittisia linjauksia (KV 18.6.2018 § 9).

Kaava kohdistuu lähes kokonaan Vantaan kaupungin omistamalle maalle ja tuottaa uutta asuntokerrosalaa 54 950 k-m² eli asuntoja noin 1 200 uudelle asukkaalle.

Sopimus

Asemakaavan toteuttamiseen liittyy Suomen valtion kanssa tehtävä kiinteistökauppa.

Kaupunkisuunnittelulautakunta 25.5.2021 § 10

Kaupunkisuunnittelujohtajan esitys:

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle, että

- a) asetetaan nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 25.5.2021 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 232700 sekä tonttijakoehdotus, 23 Kivistö / Kivistön lumikvartsi,
- b) oikeutetaan asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:

Kaupunkisuunnittelulautakunnan jäsen Hanna Valtanen esitti, että asia palautetaan valmisteluun liito-oraville soveltuvien alueiden paremmaksi turvaamiseksi sekä ekologisen viheryhteyden yhtenäisyyden turvaamiseksi. Jäsen Sveta Silvennoinen-Hiisku kannatti esitystä.

Varapuheenjohtaja Paula Lehmuskallio kannatti asian käsittelyn jatkamista.

Puheenjohtaja totesi, että on tehty kannatettu palautusesitys, josta joudutaan äänestämään.

Puheenjohtaja teki seuraavan äänestysesityksen: Ne, jotka kannattavat asian käsittelyn jatkamista, äänestävät jaa, ja ne, jotka kannattavat asian palautusta valmisteluun, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 13 jaa-ääntä (Eklund, Forsberg, Josefsson, Kivimäki, Kärki, Lehmuskallio, Lind, Merelä, Romppainen, Pajula, Räsänen, Åstrand, Ala-Kapee) ja 3 ei-ääntä (Silvennoinen-Hiisku, Valtanen, Vanhanen). Puheenjohtaja totesi palautusesityksen tulleen hylätyksi. Asian käsittelyä jatkettiin.

Päätös:

Hyväksyttiin kaupunkisuunnittelujohtajan esitys.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 36

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) asettaa nähtäville 30 päiväksi MRA 27 §:n mukaisesti 25.5.2021 päivätty asemakaava- ja asemakaavamuutosehdotus 232700 sekä tonttijakoehdotus, 23 Kivistö / Kivistön lumikvartsi,
- b) oikeuttaa asemakaavoitus pyytämään tarvittavat lausunnot.

Käsittely:

Kaupunginhallituksen jäsen Vaula Norrena esitti varajäsen Minna Kuuselan kannattamana seuraavan muutosesityksen: ”Palautetaan valmisteluun liito-oraville soveltuvien alueiden paremmaksi turvaamiseksi sekä ekologisen viheryhteyden yhtenäisyyden turvaamiseksi.”

Puheenjohtaja totesi, että asiasta joudutaan äänestämään ja teki seuraavan äänestysesityksen: he, jotka kannattavat apulaiskaupunginjohtajan pohjaesitystä, äänestävät jaa ja he, jotka kannattavat kaupunginhallituksen jäsen Vaula Norrenan muutosesitystä, äänestävät ei. Äänestysesitys hyväksyttiin.

Äänestyksessä annettiin 10 jaa-ääntä (Multala, Tahvanainen, Abdi, Jääskeläinen, Kaira, Kaukola, Orpana, Pajunen, Puoskari, Rokkanen, Karinen), 2 ei-ääntä (Norrena, Kuusela), ja yksi jäsen oli poissa äänestyksestä (Niikko). Puheenjohtaja totesi muutosesityksen tulleen hylätyksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite

- Asemakaavan selostus 25.5.2021

Täytäntöönpano: Kaupunkirakenne ja ympäristö

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

aluearkkitehti Anna-Riitta Kujala, puh. 050 302 8799, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
asemakaavasuunnittelija Ville Leppänen, puh. 050 312 4370, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
asemakaava-arkkitehti Eija Hasu, puh. 050 302 9427, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Vantaa

232700 KIVISTÖN LUMIKVARTSI

KIVISTÖ

KAUPUNKIRAKENNE JA YMPÄRISTÖ / ASEMAKAAVOITUS

Asemakaavan selostus, joka koskee 25.5.2021 päivättyä asemakaavakarttaa nro 232700. Kaavoitus on tullut vireille 10.1.2020.

PERUS- JA TUNNISTETIEDOT

Asemakaava koskee kortteleita 23164, 23165, 23166, 23167, 23168, 23169 ja 23126 sekä katu-, puisto- ja virkistysalueita kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavan muutos koskee osaa katualuetta muutettavissa asemakaavoissa Kivistön jäteasema (231700) ja Puu-Kivistö (231900) sekä osaa rautatiealuetta muutettavassa asemakaavassa Kehärata (nro 701100) kaupunginosassa 23, Kivistö.

Tonttijako koskee kortteleita 23164, 23165, 23166, 23167, 23168, 23169 ja 23126 kaupunginosassa 23, Kivistö.

Asemakaavalla ja asemakaavan muutoksella mahdollistetaan Kivistön keskusta-alueen laajeneminen Kehäradan eteläpuolelle. Kaavaratkaisun kaupunkirakenteellinen toteutus luo tiiviistä, katutiloiltaan aktiivista, monikäyttöistä ja vihreää urbaania kaupunkitilaa, jossa priorisoidaan miellyttävää kävely-ympäristöä. Kaava mahdollistaa noin 55 000 k-m² asuinrakentamista sekä lisäksi liiketilaa. Alueelle mahdollistetaan kaksi päiväkotia ja kivijalaltaan aktiivinen pysäköintilaitos sekä Lumikvartsinsilta Kehäradan yli. Kaavaan sisältyy kaksi puistoaluetta: Onnenkivenpuiston lähivirkistysalueen jatke ja kaupunkikoiraapuisto.

Kaavan laatija:

Ville Leppänen, asemakaavasuunnittelija, Vantaan kaupunki; vile.leppanen@vantaa.fi,
puh. 050 312 4370.

KAAVA-ALUEEN SIJAINTI

Suunnittelualue sijaitsee Kivistön keskustassa Kehäradan eteläpuolella, Kivistön aseman ja Lapinkylän asemavarausten välissä, ja on kooltaan noin 5,5 hehtaaria. Suunnittelualue rajautuu Kehärataan, kaupunginvaltuuston hyväksymään Kivistöntähden asemakaavaan ja toistaiseksi asemakaavoittamattomaan metsäalueeseen sekä Kehäradan ylityksen osalta Kivistön jäteaseman ja Puu-Kivistön asemakaavoihin.

KAAVAPROSESSIN VAIHEET

- Asemakaava on kaavoitusohjelmassa 2020 ja 2021, numerolla 232700.
- Kaavoitus tuli vireille 10.1.2020.
- Mielenpitoet osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta pyydettiin 14.2.2020 mennessä (MRL 62 §) ja niitä saatiin 9 kappaletta.
- Hankkeesta järjestettiin 30.1.2020 yleisötilaisuus. Koronavirusepidemian aikana työn etenemisestä on viestitty sivustolla osallistuvavantaa.fi > [Suunnitellaan Kivistö](#). Yleisötilaisuus verkossa aiheena Kivistön ajankohtaiset kaavat järjestettiin 22.4.2021.

SISÄLLYSLUETTELO

1. Tiivistelmä	5
2. Lähtökohdat.....	7
2.1 Selvitys suunnittelualueen oloista.....	7
2.2 Suunnittelutilanne.....	15
3. Asemakaavan suunnittelun vaiheet.....	20
3.1 Suunnittelun käynnistäminen, sitä koskevat päätökset ja vireilletulo	20
3.2 Osallistuminen ja yhteistyö.....	20
3.3. Asemakaavan tavoitteet	21
3.4 Asemakaavaratkaisun vaihtoehdot	24
4. Asemakaavan kuvaus.....	28
4.1 Kaavan rakenne.....	28
4.2 Kaupunkiympäristön laatua koskevien tavoitteiden toteutuminen.....	32
4.3 Aluevaraukset.....	34
4.4 Ympäristöhäiriöt, yhdyskuntatekniset ratkaisut ja kaavatalous	41
4.5 Kaavan vaikutukset.....	46
4.6 Nimistö.....	50
5. Asemakaavan toteutus	50
6. Kaavatyöhön osallistuneet.....	51
7. Asemakaavan seurantalomake	52
8. Asemakaavakartta ja –määräykset	54
9. Muu suunnitelma-aineisto.....	66

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA "Luku 9. Muu suunnitelma-aineisto"

- LIITE 1: katujen yleissuunnitelma
- LIITE 2: Kunnallistekninen yleissuunnitelma / vesihuollon yleissuunnitelma
- LIITE 3: Lumikvartsin silta
- LIITE 4: vihertehokkuus, viitteelliset pihasuunnitelmat
- LIITE 5–6: vihertehokkuus, tuloskortit
- LIITE 7–8: taiteen konsepti

LUETTELO SELOSTUKSEN LIITEASIAKIRJOISTA (KAAVAN VERKKOSIVULLA)

- OAS-vaiheen mielipiteet ja vastineet 17.12.2020, koonti
- Lumikvartsin asemakaava-alueen meluselvitys (Sitowise 7.5.2021)
- KEKO Lumikvartsi 232700 (22.4.2021)
- Kivistön keskusta-alueen hulevesisuunnitelma (Sitowise Oy, 16.6.2020)
- Vantaan Kivistön lahokaviosammal- ja luontotyypiselvitys (FCG Oy, 2020a)
- Vantaan Kivistön ja Vantaanpuiston liito-oravaselvitys (FCG Oy, 2020b)
- Vantaan Kivistön seuranta-alueen liito-oravaselvitys (FCG Oy, 2020c)
- Kivistön keskustan liito-oravaseurannat (Ramboll Finland Oy, 2017, 2018, 2019)
- Myyrmäen, Kivistön ja Ylästön liito-oravaselvitys (Ramboll Finland Oy, 2016)
- Lahokaviosammal Vantaalla: esiintymiselvitys ja suojelusuunnitelma. Faunatican raportteja 1/2020 (Manninen, O. & Nieminen, M., 2020)
- Marja-Vantaan alueen matelija- ja sammakkoeläinselvitys (Faunatica Oy, 2011)
- Marja-Vantaan lepakkokartoitus (Faunatica Oy, 2009)
- Vantaan Marjaradan rakentamisen luontoselvitys (Ympäristötutkimus Oy Metsätähti, 2003)

LUETTELO MUISTA KAAVAA KOSKEVISTA ASIAKIRJOISTA, TAUSTASELVITYKSISTÄ JA LÄHDEMATERIAALISTA

- Kivistön keskustan kaavarunko (Vantaan kaupunki, kh 22.3.2021) ladattavissa
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/156234_kaupsu_021600_Kiviston_keskustan_kaavarunko_09032021.pdf
- Kivistön keskustan kaavarungon viher- ja virkistysuunnitelma, päivitys 2020-2021 (Maisemaarkkitehtitoimisto Näkymä Oy ja Vantaan kaupunki, 9.3.2021), ladattavissa
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/156250_kaupsu_021600_Kiviston_kaavarunkoalueen_viher- ja_virkistysalueet.PDF
- Vantaan hulevesiohjelma 2019, ladattavissa
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/124676_Hulevesiohjelma_nettiin.pdf
- Vantaan kaupungin hulevesien hallinnan toimintamalli 2014, ladattavissa
https://www.vantaa.fi/instancedata/prime_product_julkaisu/vantaa/embeds/vantaawwwstructure/120411_Hulevesien_hallinnan_toimintamalli.pdf

1. TIIVISTELMÄ

Kivistön Lumikvartsin asemakaavalla ja asemakaavamuutoksella laajennetaan Kivistön keskustaa kohti tulevaa Lapinkylän asemaa Kehäradan eteläpuolen vielä rakentamattomalle alueelle ja mahdollistetaan koteja noin 1 200 asukkaalle, kaksi päiväkotia, koirapuisto sekä muita keskustapalveluita. Suunnitelmalla rakennetaan kestävää ja resurssiviisasta kaupunkia: elävää ja urbaania keskusta-aluetta, jossa kävely-ympäristö ja vehreys tulevat ensin.

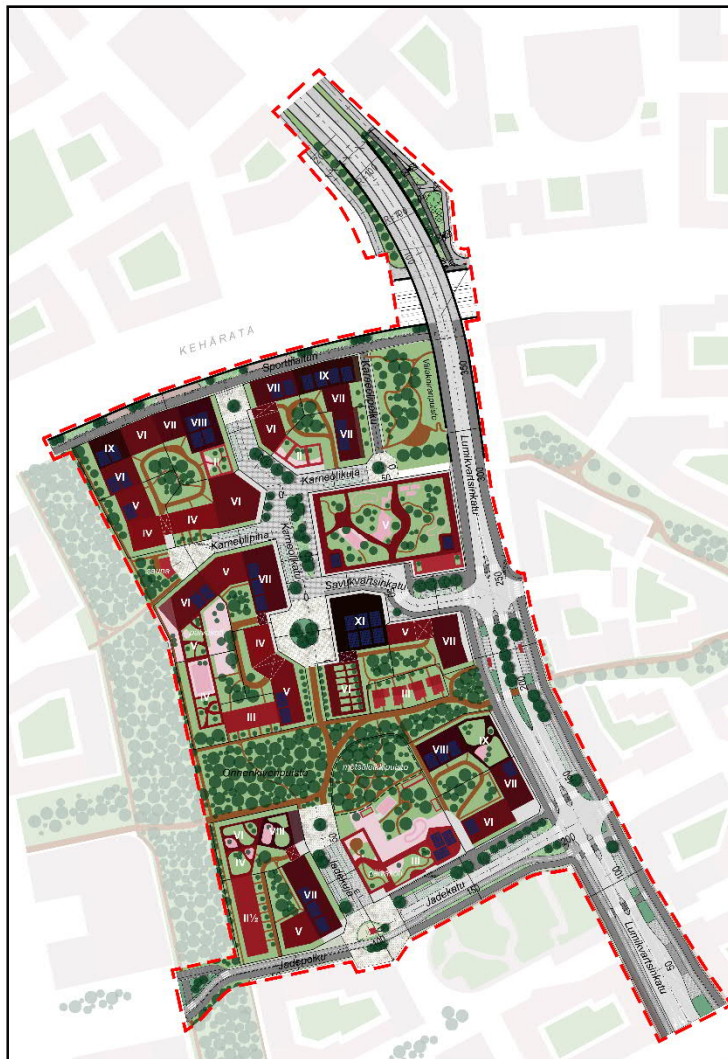
Suunnittelualue on asemakaavoittamatonta aluetta lukuun ottamatta Kehäradan aluetta (LR) sekä Kehärataan rajoittuvaa Lumikvartsinkadun katualuetta.

Kaava mahdollistaa kuusi asuinkorttelia, jotka koostuvat asuinrakennusten korttelialueista (A) ja rivitalojen ja muiden kytkettyjen pientalojen korttelialueista (AR). Asumisen kerrosluvut vaihtelevat kahdesta yhteentoista siten, että korkeimmat rakennusmassat sijoittuvat kortteleiden pohjoislaidoille mahdollistaen luonnonvaloisempia korttelipihoja ja asuntoja. Kehäradan varren rakentaminen on keskimäärin korkeampaa kuin muun kaava-alueen suojaten kaava-aluetta rautatiemelulta. Kortteleilla on yhteiset korttelipihat ja maantasokerroksen asuinhuoneistoille vaaditaan huoneistokohtaisia pihoja tai etupuutarhoja. A- ja AR-kortteleihin osoitetaan rakennusoikeutta yhteensä 57 570 k-m², josta 1 770 k-m² on liiketilojen rakennusoikeutta ja 800 k-m² on rakennusoikeutta, jolla mahdollistetaan esimerkiksi päiväkotia kivijalkaan. Kaavan mahdollistamia A-kortteleihin sijoituvia liiketiloja on kortteleissa 50–480 k-m².

Y-korttelilla mahdollistetaan päiväkotia, jonka rakennusoikeus on 3 000 k-m². Päiväkodin käytössä on resurssiviisaasti viereisen A-korttelin piha-alue päiväkodin toiminta-aikoina sekä Y-korttelialueen pohjoisosaan sijoittuva metsäleikkipuisto (le), joka rajautuu Onnenkivenpuistoon (VL) ja joka on yleisessä käytössä päiväkodin toiminta-aikojen ulkopuolella.

Kaava-alueen pysäköinti keskitetään pysäköintilaitokseen. Hybridiratkaisua edustava pysäköintilaitos sijoittuu keskustatoimintojen kortteliin (C). Kortteliin sijoittuu pysäköinnin lisäksi liiketiloja yhteensä 560 k-m² sijoittuen kokonaisuudessaan maantasokerroksen etelä- ja länsisivuille ja näin ollen edesauttaen aktiivisen kaupunkitilan syntymistä. Pysäköintilaitoksen katto on aktiivisessa käytössä korttelipuistona ja lisäksi kattopintaa on hyödynnettävä hulevesien viivytykseen.

Alueelle tulee useita puisto- ja lähivirkistysalueita. Kivistöntähden asemakaava-alueen (232500) Onnenkivenpuisto-niminen lähivirkistysalue (VL) laajentuu osana suunnittelualuetta. Puisto on osa liito-oravien etelä-pohjoissuuntaista kulkureittiä. VL-alueella luo-määräyksellä varmistetaan liito-oravan ja luonnon monimuotoisuutta indikoivan laho-kaviosammalen elinympäristövaatimukset. Onnenkivenpuisto (VL) jatkuu kaava-alueen keskellä myös länsi-itäsuuntaisena aina Lumikvartsinkadulle saakka luoden jatkuvaa virkistysyhteyttä Kivistön asemalta kohti tulevaa Lapinkylän asemaa. Puistossa pyritään säilyttämään mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa ja pitämään metsänpohja mahdollisimman luonnontilaisena mm. pitkospuuratkaisujen avulla. Rakennetun naapurustopuiston sijoittamisella C-korttelin katolle mahdollistetaan puuston säilymistä näillä metsäisiksi jäävillä VL-alueilla. Kaava-alueeseen kuuluu myös lähikoira-alue (VP, hau) joka palvelee Kivistön keskusta-alueen koiratalouksia. Koirapuisto jatkuu Lumikvartsinsillan alle resurssiviisaasti minimoiden sillan alle jäävän hukkatilan ja mahdollistaen säältä suojattua puistoaluetta.

Kaava-alueen rajaus ja rakenne havainnollistettuna. Taustakarttana Kivistön keskustan kaavarunko (kaupunginhallituksessa hyväksytty 22.3.2021)

Alueelle tulee useita katualueita. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskustaankin sekä Kivistön puistokadun kautta että Lumikvartsinkadun ja Kehärädän ylittävän, asemakaavan mahdollistaman Lumikvartsinsillan kautta. Lumikvartsinkatu liittyy etelässä Tikkurilantiehen ja luo näin uuden ajoliikenneyhteyden Kivistön keskustan ulkopuolelle suuntautuvalle liikenteelle. Lumikvartsinkatu suunnitellaan niin, että HSL:n linjaliikenne on mahdollista; kadulle sijoittuu ajoratapysäkkipari Onnenkivenpuiston kohdalle sekä pohjoissuunnan pysäkkitasku Tikkurilantien risteykseen. Kaava-alueen sisäiset kadut ovat pääosin pihakatuja, jotka suunnitellaan kävelijän näkökulmasta miellyttäväksi, mutta kortteleiden huoltoajon ja lyhytaikaisen pysäköinnin tilatarpeet huomioiden.

Osa asemakaavoittamattoman alueen pohjoispuolella sijaitsevasta Kehärädän rautatiealueesta muutetaan jalankululle ja pyöräilylle varatuksi katualueeksi (Kivistöntähden kaavassa mahdollistettua Sporttilaiturin jatke).

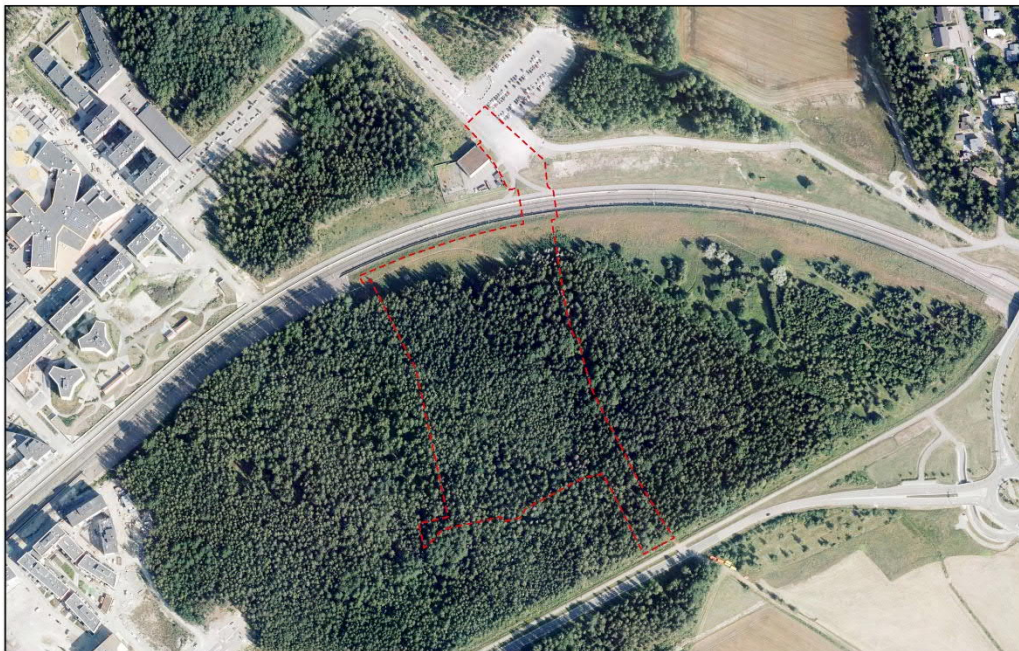
Suunnittelualue sijaitsee noin 600 metrin päässä niin Kivistön asemasta kuin Lapinkylän asemavarauksesta. Kaavaratkaisu tiivistää olevaa yhdyskuntarakennetta ja vastaa siltä osin kestävästä kaupunkisuunnittelun tavoitteisiin. Resurssiviisauden tavoitteisiin vastataan keskitetyn pysäköinnin, vihertehokkuuden ja uusiutuvan energian määräyksillä, lisäksi kaava-alueelle mahdollistetaan henkilöautoriippuvuutta vähentäviä palveluita. Hanke vastaa kaupunkistrategian tavoitteisiin kehittämällä asemansetuja ja hyödyntämällä kaupungin omaa maavarantoa. Alue on lähes kokonaan kaupungin omistuksessa (pl. valtion rata-alue), mikä mahdollistaa alueen kehittämisen vaiheittain erilaisten kilpailutusten avulla, aina ajantasaisiin vaatimuksiin perustuen. Kaava-alueelle on laadittu taiteen konsepti, joka on liitetty osaksi asemakaavan selostusta.

2. LÄHTÖKOHDAT

2.1 SELVITYS SUUNNITTELUALUEEN OLOISTA

2.1.1 Alueen yleiskuvaus

Suunnittelualue sijaitsee noin 600 metrin etäisyydellä sekä Kivistön asemasta ja Lapinkylän asemavarauksesta. Alueen pinta-ala on noin 5,5 hehtaaria. Suunnittelualue on pääosin rakentamattomaa sekametsää. Suunnittelualue sisältää Kehäradan rautatiealueen, osan Sinikvartsinkadun aluetta sekä osan Kvartsiraitin jalankululle ja pyöräilylle varattua katualuetta.

Ilmakuva, v. 2019. Suunnittelualue rajattu punaisella viivalla.

2.1.2 Luonto ja luonnonympäristö

Maisemakuva ja -rakenne

Alue sijoittuu Vantaanjokilaakson savitasangon vaihtumisvyöhykkeelle ja on luonteeltaan metsäinen ja sulkeutunut lukuun ottamatta suunnittelualan pohjoisosaa, jossa metsää on raivattu ja näkymät avautuvat avoimina itään.

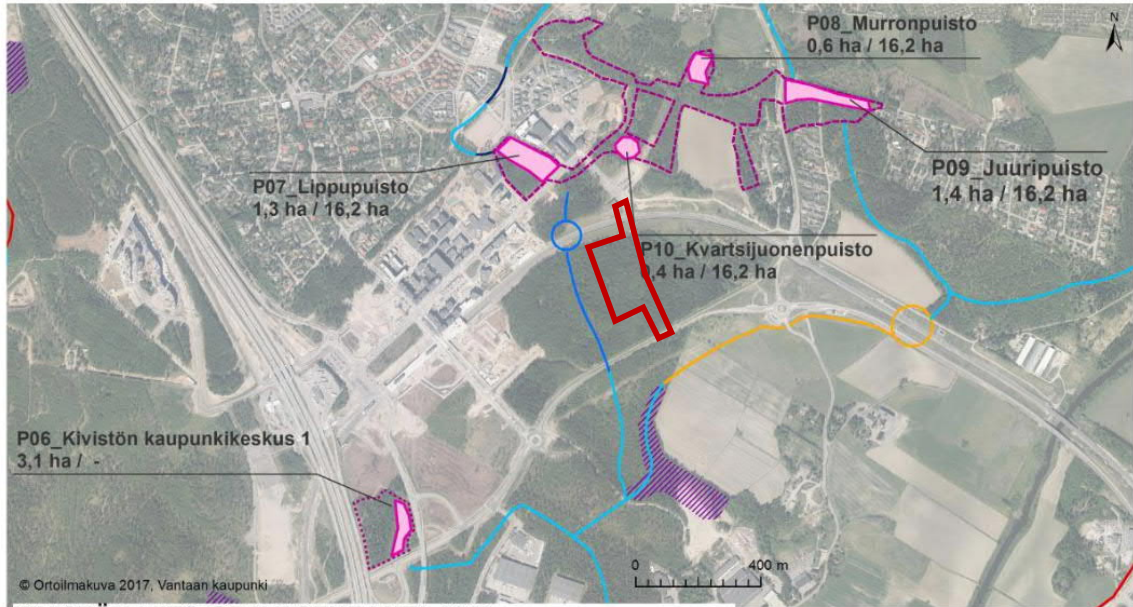
Alue on Senaatin kartan 1872 mukaan ollut metsää länsiosalta, ja itäosassa on ollut peltoviljelyä, sittemmin alue on metsittynyt kauttaaltaan (Pitäjänkartta 1933). Ilmakuva vuodelta 1976 kertoo osassa suunnittelualuetta tehdyn metsänhakkuuta, sittemmin alue on metsittynyt uudestaan sekametsäksi. Kehäradan linjausta valmistelleet hakkuut ovat kaventaneet metsäaluetta suunnittelualan pohjoisosassa.

Luontoarvot

Alueen luontoarvoja kartoittanut selvitys, Kivistön kaavarunkoalueen luontotyyppi- ja lahokaviosammalkartoitus (FCG 2020a), on kartoittanut luontotyyppiarvoja seuraavasti: rauhoitetut, silmälläpidettävät, uhanalaiset tai alueellisesti uhanalaiset kasvilajit sekä muu huomionarvoinen lajisto. Luontotyypeistä on kartoitettu uhanalaiset ja silmälläpidettävät luontotyypit sekä metsälain (§ 10), vesilain (§ 11, 2. luku) ja luonnonsuojelulain (§ 29) mukaiset suojeltavat luontotyypit. Lukuun ottamatta liito-oravaa ja lahokaviosammalta ei suunnittelualueelta tunnistettu erityisiä luontoarvoja, myöskään puuston osalta: alue on toistaiseksi lähes kokonaan rakentamatonta sekametsää, jonka puusto on pääosin tasaikäistä. Alueella aikanaan tehdyn avohakkuun jälkeen puusto on kasvanut takaisin, minkä myötä latvuksen monikerroksellisuus puuttuu. Alueella 2000-luvun alussa laaditussa lepakkoselvityksessä on suositeltu asemakaavoituksen yhteydessä säilyttää alueen siäisiä puustoisia viheryhteyksiä lepakoiden kulkuväyläksi (Faunatica 2009).

Liito-orava (Pteromys volans)

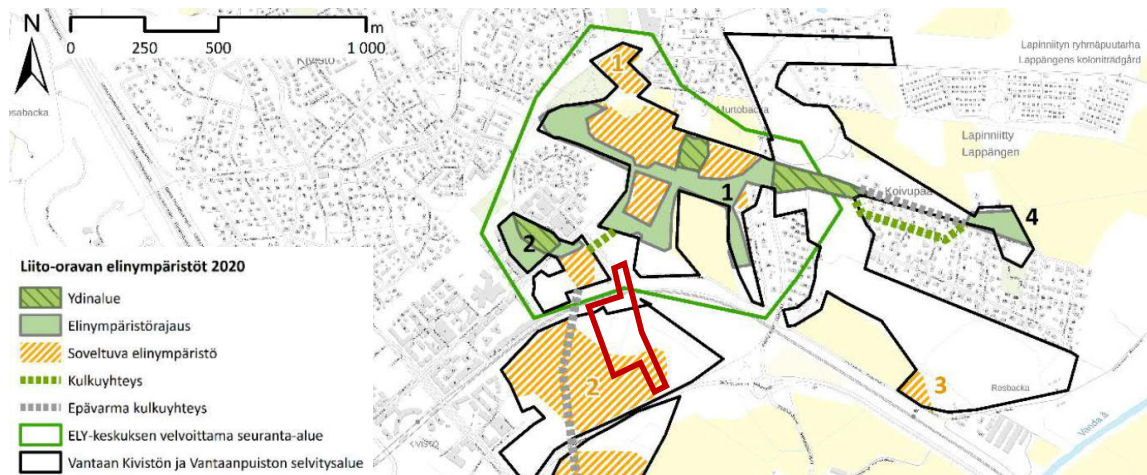
Kivistön keskustan alueella tehdyissä vuosittaisissa liito-oravaseurannoissa (2016–2020) suunnittelualan lähistöllä on tehty liito-oravahavaintoja. Suunnittelualan länsipuolella sijaitseva, vuoden 2019 seuranta-aineistossa esitetty pohjois-eteläsuuntainen yhteystarve on otettu huomioon pääosin Kivistöntähten asemakaava-alueeseen (232500) kuuluvan Onnenkivenpuisto-nimisen puistoalueen VL- ja luo-merkinnöin ja kaavamääräyksiin. Uusimman liito-oravaselvityksen tulokset esittävä kartta toteaa suunnittelualan eteläosan sivuavan liito-oravalle soveltuvaa elinympäristöä (FCG Oy, 2020b).

KIVISTÖN LIITO-ORAVASEURANTA 2019

Ydinalueet	Säilytettävä, tärkeä yhteys	Toimiva ylitysalue pääväylällä, mahdollisesti poistuva
Elinympäristö	Tärkeä yhteys, mahdollisesti poistuva	Alustavasti suunniteltu, rakennettava ylitysalue
Hyvin soveltuva elinympäristö	Rakennettava yhteys	Ortoilmakuva_2017
	Alustavasti suunniteltu, rakennettava yhteys	

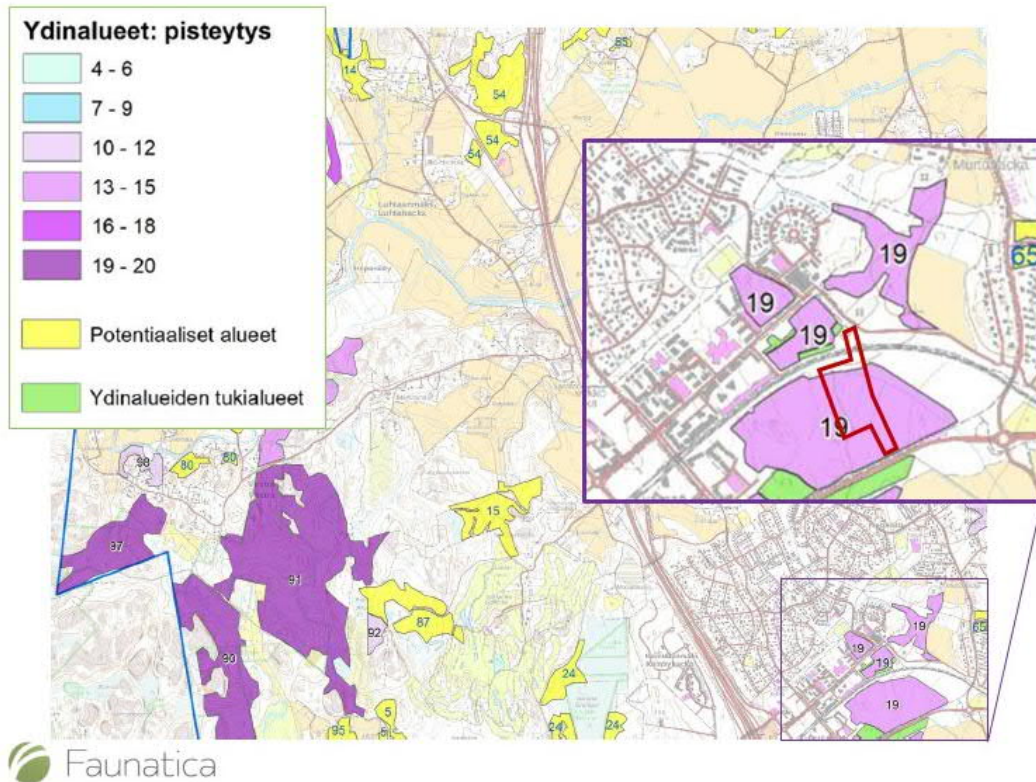
Kuvassa liito-oravaseuranta 2019 (Ramboll 2019). Suunnittelualueen sijainti ja rajaus on merkitty karttaan punaisella.

Kuvassa liito-oravan elinympäristöt 2020 (FCG 2020b). Suunnittelualueen sijainti ja rajaus on merkitty karttaan punaisella.

Lahokaviosammal (*Buxbaumia viridis*)

Lahokaviosammal on luonnonsuojelusetuksella erityisesti suojeltava laji, jonka uusia esiintymiä on löydetty viime vuosina runsaasti eri puolilta Uuttamaata. Kivistön Lumikvartsin suunnittelualueella on lahokaviosammalle soveltuvaa maapuuta ja lahopuuta. Vantaan kaupungin teettämässä koko kaupungin tasoisessa lahokaviosammalen esiintymäselvityksessä on merkittävä osa suunnittelualueesta määritelty lahokaviosammalen ydinalueeksi.

Manninen & Nieminen 2020: Kivistön keskusta-alueen lahokaviosammalen ydinalueet ja niiden pisteytykset. Kaava-alueen sijainti on merkitty karttaan punaisena alueena. Alueen pisteytys on 13–15. Numero 19 on selvityksessä käytetty kohdealueen numero.

Vantaan kaupungin teettämä lahokaviosammalen esiintymäselvitys ja suojelusuunnitelma lahokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (Manninen, O. & Nieminen, M. 2020) on koko kaupungin tasoinen. Selvityksen tavoitteena on turvata lajin suotuisan suojelutason säilyminen Vantaalla.

Selvityksessä otetaan huomioon se, että osaan tunnetuista esiintymistä kohdentuu maankäytön muutospainetta. Selvityksessä todetaan, että yleiskaava 2020:een osoitetut maankäytön muutokset kompensoivat pinta-alan ja kasvupaikkojen (havaittu itiöpesäke tai itujyväsryhmä) osalta rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevien lahokaviosammaleesiintymien heikennykset riittävällä tavalla, jotta lajin suojelutaso säilyy Vantaalla suotuisana seuraavin varauksin:

- Yleiskaavaehdotuksessa esitetyt lahokaviosammalen ydinalueita turvaavat merkinnät pysyvät kaavassa ja suojelualueet toteutetaan
- Yleiskaavaehdotuksen metsätalousalueilla, virkistysalueilla ja muilla viheralueilla olevien lahokaviosammalen ydinalueiden turvaamiseen panostetaan, jotta kasvupaikat säilyvät niillä mahdollisimman kattavasti.

- Lahokaviosammalen ydinalueisiin ja kasvupaikkoihin jatkossa mahdollisesti kohdistuvat heikennykset kompensoidaan niiltä osin kuin se on mahdollista.
- Populaatioiden muutosta seurataan erikseen valittavilla kohdealueilla ja mahdolliseen negatiiviseen kehitykseen puututaan.
- Yleiskaavaehdotuksessa rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevat lahokaviosammalen kasvupaikat säästetään niiltä osin kuin se yksityiskohtaisen maankäyttösuunnittelun avulla on mahdollista.

Lahokaviosammal kasvaa yleensä sopivasti kostealla, järeeällä lahopuulla. Kasvuympäristönä lahokaviosammal suosii kosteahkoa ympäristöä, kuten kuusivaltaista lehtometsää, puronvarsia ja pohjoisrinteiden kosteahkoja kangasmetsiä. Myös korvet ja niiden reunukset ovat mahdollisia kasvupaikkoja. (Manninen & Nieminen 2020)

Lahokaviosammalen selviytymisestä muuttuvassa kaupunkiympäristössä ei ole kokemuksia, mutta aiemmissa lahokaviosammalselvityksissä¹ on mainittu esimerkiksi rakennettavan aidan tai kerrostalon tuottaman varjon mahdollisesti edistävän lahokaviosammalelle suotuisaa kasvuympäristöä. Tällöinkin on huolehdittava puuston monikerroksellisuudesta, lahopuujuokumosta sekä esiintymien suojaamisesta kulumiselta.

Vesistöt ja vesitalous

Kaava-alue kuuluu Koivupäänojan valuma-alueeseen ja on nykytilanteessa vettäläpäisevää metsäistä aluetta. Ennen Kehäradan rakentamista alueen halki virtasi Koivupäänoja luoteesta kaakkoon. Radan rakentamisen seurauksena vesien luonnollinen reitti on katkennut: radan pohjoispuolella vedet johdetaan nykyään hulevesiviemäreissä Murronpuiston viivytysaltaan kautta Koivupäänojaan. Radan eteläpuolella vedet virtaavat edelleen maan pinnalla Koivupäänojan vanhaa uomaa pitkin, joka laskee lopulta idässä Vantaanjokeen. Vantaanjoki laskee mereen Helsingissä Vanhankaupunginlahdella.

Kaava-alue ei sijaitse pohjavesialueella.

Topografia

Maastonmuodoiltaan suunnittelualue on loivasti itään viettävää. Maanpinta vaihtelee noin tasolla +39,0...+41,0. Alueen pohjoisreunassa kulkeva Kehärata on noin kolme metriä muuta maanpintaa alempana.

Maaperä ja rakennettavuus

Maaperäkartan mukaan alue on pääosin savea, länsiosassa silttiä. Kairaukset ovat päättyneet n. 6,8–18,2 m syvyydellä maanpinnasta.

Pohjaveden pinta on havaittu alueen luoteisosassa noin 2,6...5,8 m syvyydellä maanpinnasta, n. tasolla +36,3...39,5 ja alueen itärajan keskivaiheilla noin 1,2...3,9 m syvyydellä maanpinnasta, n. tasolla +35,0...+37,6. Viimeisimmät pohjavesimittaukset on tehty v. 2014. Pohjaveden pinnan taso tulee selvittää tarkemmin suunnittelun edetessä.

Rakennukset suositellaan perustettavaksi paalujen varaan. Kellarin ja muiden maanalaisten rakenteiden suunnittelussa tulee huomioida pohjaveden pinnan taso. Kunnallistekniset rakenteet ja

¹ Manninen & Nieminen (2018): Jäkälä-, kääpä-, sammal- ja METSO-elinympäristöjen selvitykset Hannusjärven ympäristössä sekä Iivisniemenkallion ja Kaitaanlaakson alueella vuonna 2018.

liikennöitävät alueet voidaan alustavan tarkastelun perusteella rakentaa maanvaraisina. Suunnitel-
taessa rakentamista lähelle rautatietä, tulee junaliikenteestä aiheutuva tärinä ja runkomelu huo-
mioida.

Rakentamisratkaisujen tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitel-
miin.

2.1.3 Rakennettu ympäristö

Väestön rakenne ja kehitys kaupunginosassa

Kivistön kaupunginosassa asuu yli 9 600 asukasta ja kilometrin säteellä Kivistön asemasta asukka-
ta on lähes 7 800. Kivistön asemasta korkeintaan 1 000 metrin etäisyydellä asuvista 50 % on 19–
34-vuotiaita (3860 asukasta), 35–64-vuotiaita reilu neljäsosa (lähes 2200 asukasta) ja yli 65-
vuotiaita vain 4 % eli runsaat 330 asukasta. Alle kouluikäisiä on 8 % (638 lasta), 7–12-vuotiaita 5 %
(353 lasta) kuten on myös 13–18-vuotiaita (352 lasta). (seuturuutu.hsy.fi, 21.4.2021)

Kivistön keskusta-alue on Vantaan nopeimmin kasvavia alueita.

Asuminen

Kaava-alueella ei ole asuntoja.

Yhdyskuntarakenne, palvelut ja työpaikat

Suunnittelualueelta on noin 600–850 metriä Kivistön asemalle, jonne tullaan toteuttamaan kau-
pallisia palveluita ja tiloja julkisille palveluille sekä lyhimmillään noin 450 metriä suunnitellulle La-
pinkylän asemalle. Kaava rajautuu länsipuoleltaan Kivistöntähden asemakaavaan (kv 16.11.2020,
ei lainvoimainen), joka voimaan tullessaan mahdollistaisi liiketiloja tämän kaava-alueen läheisyy-
teen.

Kehäradan pohjoispuolella, Ruusukvartsinkadulla sijaitsee päivittäistavarakauppa ja Aurinkokiven
palvelukeskus, jossa on päiväkotia, yhtenäiskoulu ja neuvola sekä erilaisia harrastetoimintoja. Lähi-
alueilla sijaitsee myös muita päiväkoteja. Kivistön aseman kupeeseen sijoittuvan palvelukeskitty-
män rakentaminen on käynnistynyt huhtikuussa 2021 ja tavoiteaikataulun mukainen valmistumi-
nen on loppuvuodesta 2022. Kivistön asukkaista valtaosa käy töissä alueen ulkopuolella. Kivistön
kaupunginosassa keskeisimmät työllistävät alat ovat rakentaminen sekä terveys- ja sosiaalipalve-
lut.

Kaupunkikuva

Kivistön keskusta on uusi kaupunkikeskusta, joka jatkaa rakentumistaan tulevina vuosina ja vuosi-
kymmeninä. Kivistön keskustan jo toteutuneille osille luonteenomaista ovat 5–7-kerroksiset ker-
rostalot ja näiden väliin jäävät matalammat talot ja erilaiset piharakennukset. Katupuut sekä katu-
alueiden muut istutukset tuovat vehreyttä ajoin kiviseksi koettuun kaupunkikeskustaan.

Virkistys

Kivistön keskusta liittyy laajempiin virkistysalueisiin. Keskeistä keskustan kehittämisessä on viher-
yhteyksien vahvistaminen ja kehittäminen. Tunnistettujen luontoarvojen vaalimisen lisäksi tavoit-
teena on, että asunnolta on enintään 300 metriä viheryhteydelle, joka johtaa laajemmalle viher-
alueelle. Kivistön keskusta-alueelle on laadittu yhtäaikaista tämän kaavan kanssa kaavarunko,
johon liittyy urheilupuiston toimintojen määrittely ja sijoittaminen. Kaava-alueen läheisyydessä,
Kehäradan pohjoispuolella, sijaitsevat jo rakennetut Kvartsijuonenpuiston, Lipunkantajankentän ja
Lipunkantajanpuiston lähivirkistys- ja puistoalueet. Kvartsijuonenpuistossa kaupunkiviljely ja leik-

kipaikat mahdollistavat tekemistä kaiken ikäisille. Lipunkantajankenttä tarjoaa lähiliikuntapalveluita. Laajemmat viheralueet löytyvät Kvartsijuonenpuiston pohjoispuolelta, Kenraalinpuistosta. Kivistön keskustasta, aseman kupeesta avautuu lumitalvina yhtenäinen latuyhteys Petikkoon, Hämeenlinnanväylän länsipuolelle.

Liikenne

Kaava-alue sijaitsee lähimmillään noin 600 metrin etäisyydellä Kivistön rautatieasemasta. Suunnittelualueen pohjoispuolella, Kehäradan pohjoisreunassa, kulkee Vantaan ensimmäinen toteutettu pyöräilyn laatukäytävän osa, Kvartsiraitti. Kivistön keskustaa kehitetään tavoin, joilla tuetaan jalankulkua ja pyöräilyä sekä joukkoliikenteen käyttöä. Pysäköinti on Kivistön keskustan alueella järjestetty ensisijaisesti rakenteellisena, keskitettynä pysäköintinä maanpäällisissä pysäköintilaitoksissa.

Vesihuolto

Vedenjakelu

Kaava-alueen eteläpuolelle Kivistön puistokadulle on suunniteltu Kivistöntähden asemakaava-alueen (232500) yhteydessä toistaiseksi vielä rakentamaton yleinen vesijohto (225 PE-PN10), joka liittyy Tikkurilantiellä runkovesijohtoon (500 M).

Lumikvartsin kaava-alue kuuluu Kivistön painepiiriin. Painepiirin vesisäiliönä toimii Myyrmäen yläsäiliö, jonka tilavuus on 4500 m³, ylävesipinta +95,35 ja alavesipinta +85.86.

Vedensyöttö Myyrmäen painepiiriin tapahtuu Helsingistä, Pitkälän vedenpuhdistuslaitokselta Kaivoksen ja Myyrmäen paineenkorotuspumppaamoiden kautta. Myyrmäen painepiiristä vesi johdetaan Kivistön painepiiriin Kivistön paineenkorotusaseman kautta. Kivistön paineenkorotusasemalta vesi johdetaan DN 500–400 vesijohdolla Kivistöön.

Vesijohtoverkon alin painetaso kaava-alueella on noin +99 ja ylin painetaso noin +100. Tarkat painetasot annetaan HSY:n liitoskohtalausunnossa.

Jätevesiviemärointi

Kaava-alueen eteläpuolelle Kivistön puistokadulle on suunniteltu Kivistöntähden asemakaava-alueen (232500) yhteydessä toistaiseksi vielä rakentamaton yleinen jätevesiviemäri (315 PVC/k-SN8), joka liittyy Tikkurilantiellä rakennettuun viemäriin (315 M), joka johtaa jätevedet kaakkoon Piispankylän jätevedenpumppaamolle. Jätevedet pumpataan kohti lounasta, Hämeenlinnanväylän ja Kehä III:n ali kohti Espoon viemäriverkostoa ja edelleen puhdistettavaksi Suomenojan jätevedenpuhdistamolle.

Hulevesiviemärointi

Kaava-alueen eteläpuolelle Kivistön puistokadulle on suunniteltu Kivistöntähden asemakaava-alueen (232500) yhteydessä toistaiseksi vielä rakentamaton hulevesiviemäri (800 B/Ek-Br), joka tulee purkamaan vedet Tikkurilantien varteen, mistä vedet valuvat edelleen Koivupäänojaan ja Vantaanjokeen.

Kivistön tähden asemakaavan yhteydessä on myös suunniteltu Kehäradan varrella kulkeva hulevesiviemäri (300 B/Ek-Br), joka tulisi välittämään vedet Kivistöntähden pohjoisosista Lumikvartsin kaavan itäpuolelle Koivupäänojan vanhaan uomaan.

Jätehuolto

Kivistön keskustan jätehuolto perustuu jätteen putkikeräysjärjestelmään, jonka koonta-asema sijaitsee Lumikvartsinkadun ja Kehäradan risteyksessä. Kaikki keskustakorttelit liittyvät putkikeräysjärjestelmään.

Kaukolämpö

Suunnittelualueella ei sijaitse kaukolämmön jakeluverkkoa.

Sähköverkko

Suunnittelualueella ei sijaitse sähkön jakeluverkkoa.

Ympäristöhäiriöt

Tie- ja rautatieliikenteen melu

Suunnittelun aikana on kaava-alueelle laadittu erillinen meluselvitys, jossa on tutkittu raideliikenteen ja tieliikenteen meluvaikutuksia suunnitelmaan. Tällä hetkellä kaava-alueen keskiäänitaso on päiväaikaan enimmillään noin 50–55 dB ja yöaikaan noin 45–50 dB (2016 tilanne). (Sitowise 2021)

Lentomelu

Tiedot alueen lentomelusta ja sen kehityksestä perustuvat Finavian julkaisemiin lentomelun verkohäyriin, jotka ovat vahvistuneet Uudenmaan maakuntakaavassa ja edelleen Marja-Vantaan osayleiskaavassa. Asemakaava perustuu Marja-Vantaan osayleiskaavaan ja sen mukaisesti lentomelu ei estä asuinrakentamista. Lentomelua on kuultavissa koko kaava-alueella. Asemakaava-alue sijaitsee lentomeluyöhykkeellä 3 (Lden 50–55 dB), joka ei estä uusien asuinalueiden rakentamista. Lentomeluyöhykkeen 2 (Lden 55–60 dB) raja kulkee kaava-alueen eteläisellä osalla. Lentomelun osalta koko Kivistön keskusta-alueella on erikseen sovittu käytettäväksi 35 dB ääneneristävyytsvaatimusta kaikissa asuinrakennuksissa. Tämä vastaa uuden yleiskaavan (kv 25.1.2021, ei lainvoimainen) lentomeluyöhykkeen L2 vaatimusta asuinrakennusten ääneneristävyydestä ΔL lento- ja liikennemelua vastaan.

Ilmanlaatu

HSY:n ilmanlaatukartan mukaan kaava-alue on Hämeenlinnanväylän pahimpien hiukkaspäästöjen ulkopuolella, ja alueella on keskimäärin parempi ilmanlaatu kuin alueilla lähempänä Helsingin keskustaa.

Maaperän haitta-aineet

Alueella ei ole pilaantuneita yms. maita.

Seveso-laitokset

Transmeri Oy:n alue, jossa harjoitetaan mm. kemikaalien varastointia, sijaitsee noin 1 kilometrin päässä suunnittelualueesta. Transmeri Oy:n toiminta ei aseta reunaehtoja alueen suunnitteluun.

2.1.4 Maanomistus

Suunnittelualueen pääasiallisena maanomistajana on Vantaan kaupunki. Kehäradan rautatiealueen omistaa Suomen valtio, ylläpitäjänä Väylävirasto.

Tunnus	Maanomistaja	Pinta-ala (ha)
92-409-8-0	Vantaan kaupunki	4,9
92-413-2-8	Vantaan kaupunki	0,4
92-871-1-1	Suomen valtio	0,3
Yhteensä		5,5

2.2 SUUNNITTELUTILANNE

2.2.1 Kaava-aluetta koskevat suunnitelmat, päätökset ja selvitykset

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet

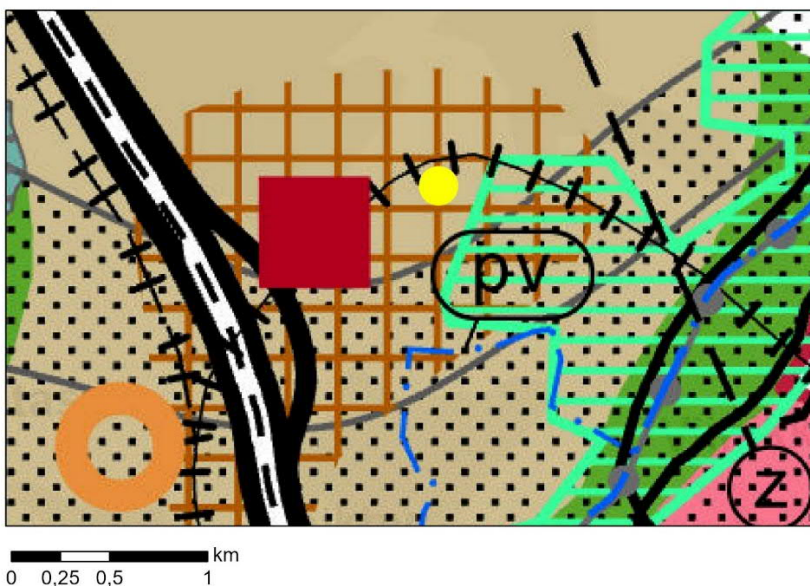
Valtioneuvoston 14.12.2017 päättämien valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden (VAT) pyrkimyksenä on vähentää yhdyskuntien ja liikenteen päästöjä, turvata luonnon monimuotoisuutta ja kulttuuriympäristön arvoja sekä parantaa elinkeinojen uudistumismahdollisuuksia. Niillä myös sopeudutaan ilmastonmuutoksen seurauksiin ja sään ääri-ilmiöihin. Hanke on näiden tavoitteiden mukainen. Tavoitteiden toteutuminen on selostettu tarkemmin selostuksen kohdissa 4 ja 5.

Kaava-alue toteuttaa resurssitehokkaan ja vähähiilisen yhdyskuntakehityksen tavoitetta. Alue on joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa. Alueen suunnittelussa on varauduttu ilmastonmuutoksen vaikutuksiin. Samalla huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta sekä edistetään ekologisten yhteyksien säilymistä.

Asemakaava vastaa VAT-tavoitteisiin muun muassa seuraavien tavoitteiden osalta:

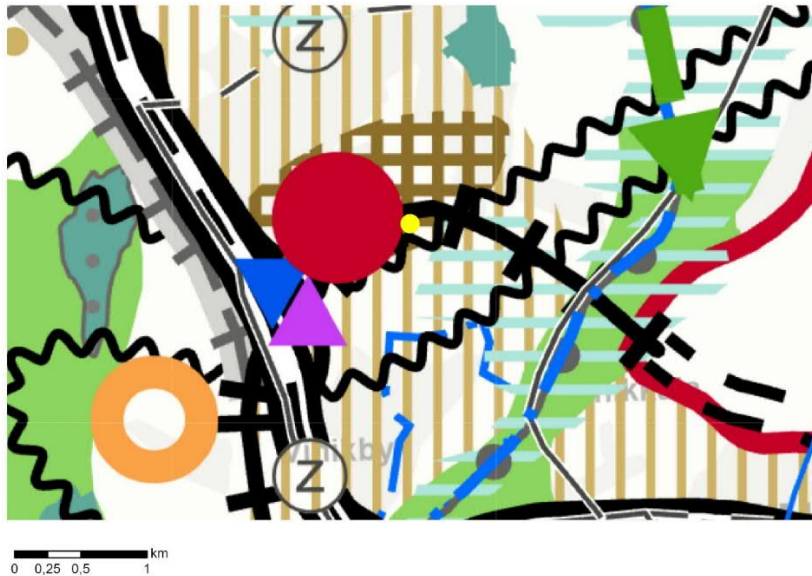
- Luodaan edellytykset elinkeino- ja yritystoiminnan kehittämiseksi sekä väestökehityksen edellyttämälle riittävälle ja monipuoliselle asuntotuotannolle.
- Luodaan edellytykset vähähiiliselle ja resurssitehokkaalle yhdyskuntakehitykselle, joka tukeutuu ensisijaisesti olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen.
- Edistetään palvelujen, työpaikkojen ja vapaa-ajan alueiden hyvää saavutettavuutta eri väestöryhmien kannalta. Edistetään kävelyä, pyöräilyä ja joukkoliikennettä.
- Sijoitetaan merkittävät uudet asuin-, työpaikka- ja palvelutoimintojen alueet siten, että ne ovat joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn kannalta hyvin saavutettavissa.
- Huolehditaan virkistyskäyttöön soveltuvien alueiden riittävydestä sekä viheralueverkoston jatkuvuudesta.

Maakuntakaava

Vantaan alueella on voimassa useita maakuntakaavoja: Uudenmaan maakuntakaava, Uudenmaan 1., 2., 3. ja 4. vaihemaakuntakaavat sekä Uudenmaan 2. vaihemaakuntakaava – Östersundomin alue. Oheisessa kartassa on ote maakuntakaavayhdistelmästä.

Suunnittelualan sijainti on merkitty keltaisella ympyrällä. Kaavahanke on maakuntakaavojen mukainen.

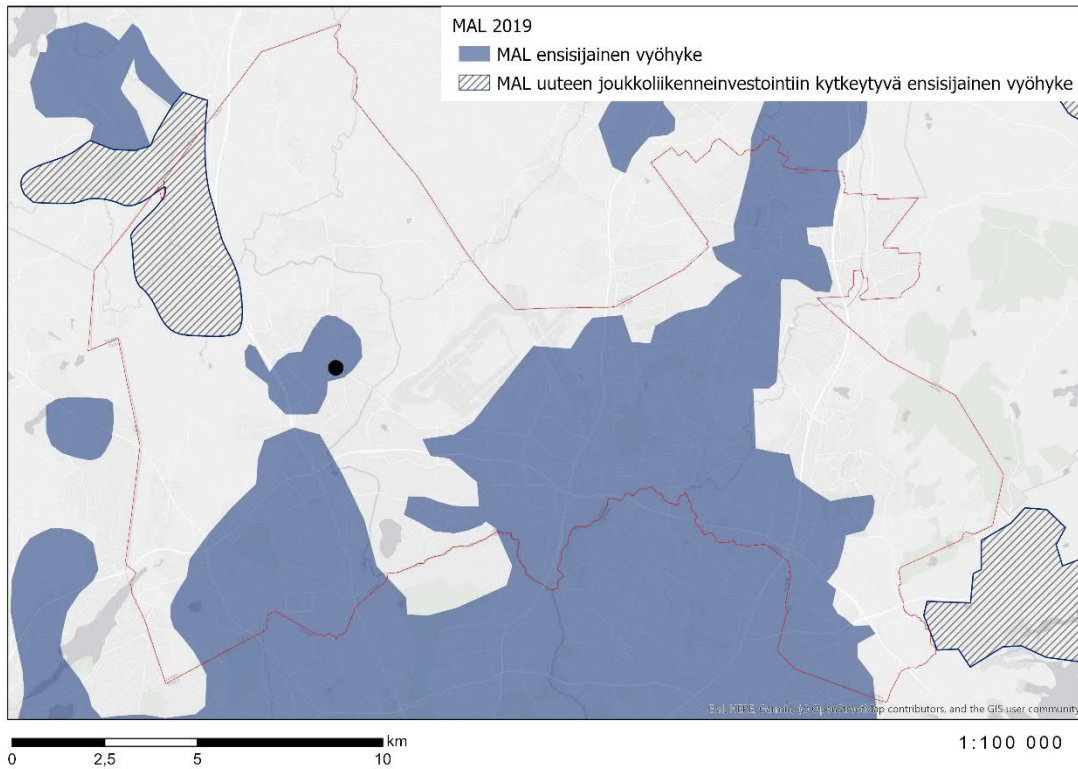

Uusimaa-kaava 2050 kokonaisuus on valmistunut ja sen on tarkoitus korvata kaikki muut voimassa olevat maakuntakaavat paitsi Östersundomin alueen kaava. Maakuntavaltuusto hyväksyi kaavan 25.8.2020 ja maakuntahallitus päätti voimaantulosta 7.12.2020. Kaavakokonaisuuden oli määrä tulla voimaan tammikuun 2021 lopulla, mutta Helsingin hallinto-oikeus on välipäätöksellään 22.1.2021 kieltänyt valtuuston päätöksen täytäntöönpanon.

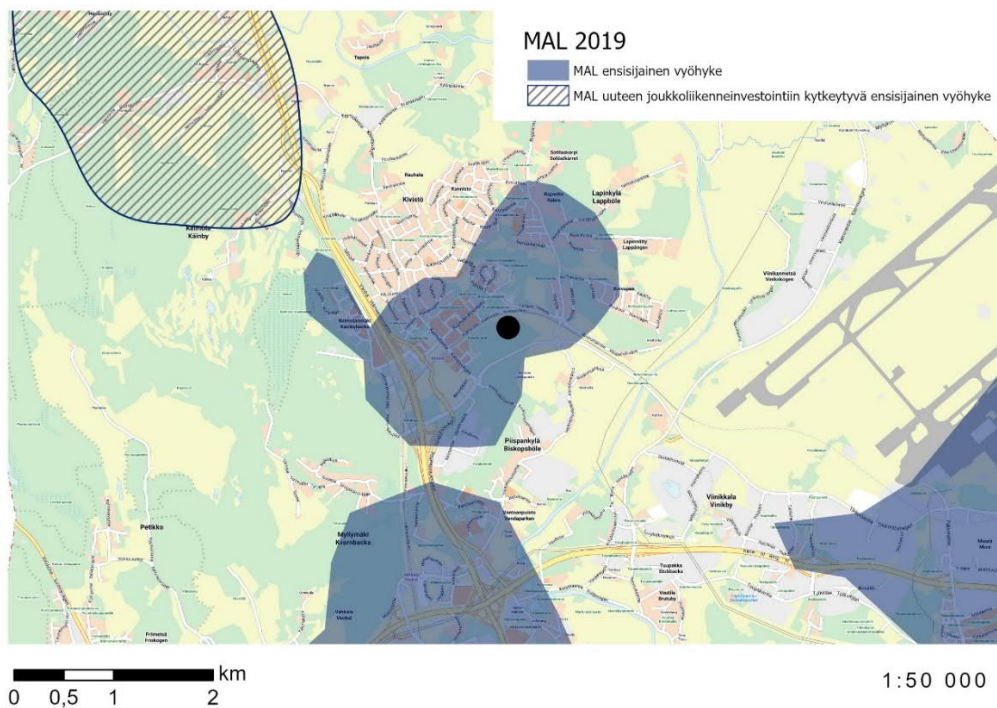
Uusimaa-kaava 2050:ssä Kivistö on merkitty keskustatoimintojen alueeksi ja keskuksiksi (punainen ympyrä) sekä pääkaupunkiseudun ydinvyöhykkeeksi (ruskea pysty- ja vaakaviivat). Suunnittelualan sijainti merkitty keltaisella ympyrällä.

MAL 2019 -suunnitelma

MAL 2019 on suunnitelma Helsingin seudun maankäytön, asumisen ja liikenteen kehittämiseksi vuosille 2019–2050. Suunnitelma valmistellaan neljän vuoden välein yhteistyössä seudun 14 kunnan ja HSL:n toimesta. Suunnitelmassa määritellään ja priorisoidaan seudullisesti merkittävän maankäytön ja erityisesti asuntorakentamisen sijoittumista sekä linjataan kasvua tukevat liikennejärjestelmän kehittämistoimet. Tavoitteena on kuvata seudun yhteinen tahtotila, jonka pohjalta yhdessä toimitaan tavoitteen saavuttamiseksi. Suunnitelmassa tavoitellaan vähäpäästöistä, houkuttelevaa, elinvoimaista ja hyvinvoivaa seutua. Suunnitelman päämittarien tavoitetasoissa vuodelle 2030 on määritelty mm., että liikenteen kasvihuonekaasupäästöt vähenevät 50 % vuoden 2005 tasosta vuoteen 2030 mennessä (määrävä tavoitetaso), asuntotuotannosta vähintään 90 % kohdistuu ensisijaisesti kehitettävälle maankäytön vyöhykkeille (oheinen kartta) ja väestöstä vähintään 85 % sijoittuu kestävä liikunnan vyöhykkeille. MAL 2019 -suunnitelma on hyväksytty Vantaan osalta HSL:n hallituksessa 26.3.2019 (liikenteen osuus) ja kaupunginvaltuustossa 20.5.2019.

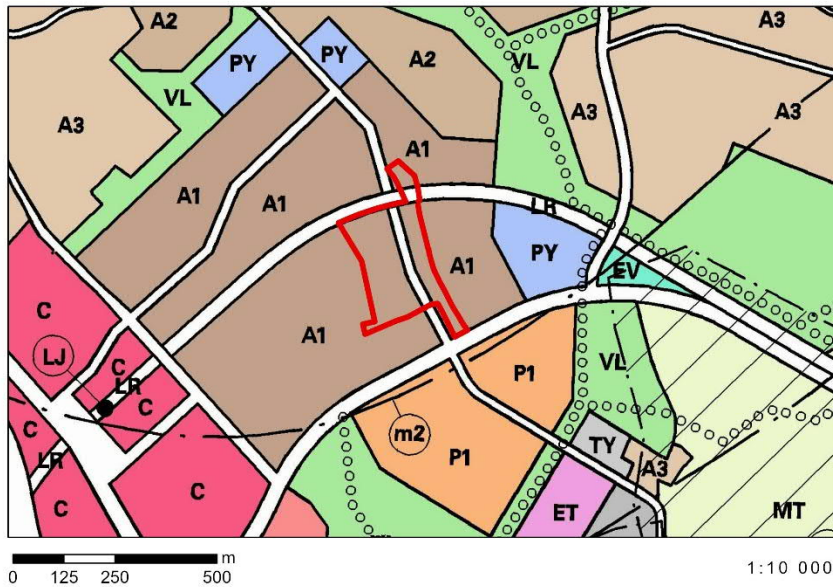

Ote MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisesti kehitettävistä vyöhykkeistä, koko Vantaa. Kaava-alueen sijainti on esitetty mustalla pisteellä.

Ote MAL 2019 -suunnitelman ensisijaisesti kehitettävistä vyöhykkeistä, suurenno Kivistön keskustasta. Kaava-alueen sijainti on esitetty mustalla pisteellä.

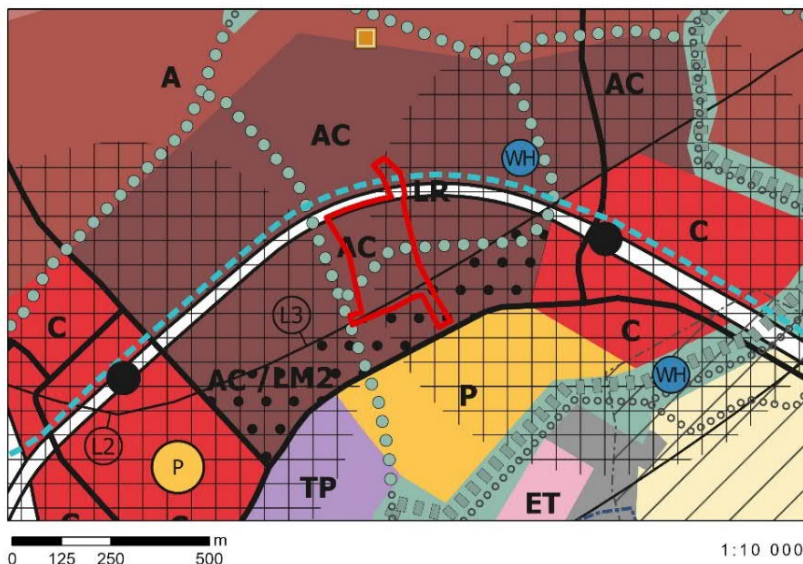
Yleiskaava

Ote Marja-Vantaan osayleiskaavasta (kv 19.6.2006, voimaantullut 9.7.2008). Suunnittelualueen sijainti on merkitty punaisella viivalla.

Suunnittelualueen sijainti on merkitty lainvoimaiseen osayleiskaavaotteeseen punaisella viivalla. Suunnittelualue on merkitty tehokkaaksi asuntoalueeksi (A1), jolle saa rakentaa ensisijaisesti asuinkerrostaloja. Lisäksi alueella voidaan sallia asuin ympäristöön soveltuvia työtiloja. Alue sijaitsee lentomeluviyöhykkeellä 3 eli Lden 50–55 dB:n alueella, joka ei aseta rajoituksia asumisen suhteen. Finavian ympäristöluvassa esittämien uusien lentomeluennusteiden toteutuessaan kaava-alueen melutaso ei muutu nykyisestä. Kaavahanke on voimassa olevan osayleiskaavan mukainen.

Vantaan yleiskaava 2020

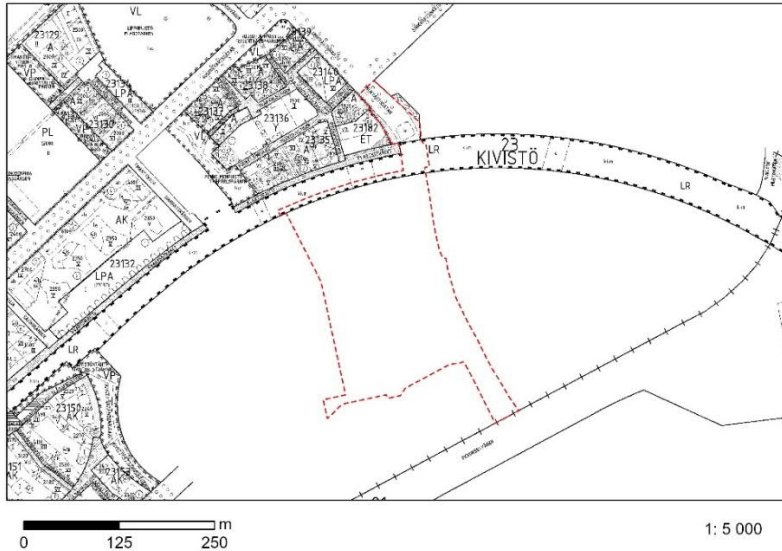

Ote Vantaan yleiskaava 2020:stä. Suunnittelualueen sijainti on merkitty punaisella viivalla.

Koko Vantaan kattava uusi yleiskaava 2020 on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 25.1.2021, mutta ei ole vielä voimassa. Vantaan yleiskaava 2020 tulee korvaamaan muun muassa Marja-Vantaan osayleiskaavan. Yleiskaava 2020 mukaan suunnittelualue on kaupunkikeskustan asuinalue (AC)

ja eteläosassa lisäksi lentomelualueen laajenemisvyöhykettä (/LM2), jolloin alueen kehittämisessä huomioidaan lentomeluun varautuminen. Alue on lisäksi osoitettu merkinnällä kestävän kasvun vyöhyke: joukkoliikenteen runkolinjastoon tukeutuva vyöhyke, jolle kaupunginosan maankäyttöä tehostava rakentaminen ensisijaisesti ohjataan. Kaavahanke on yleiskaavan 2020 mukainen.

Asemakaava

Ote ajantasakaavasta. Suunnittelualueen rajaus on merkitty punaisella katkoviivalla.

Suunnittelualueen pohjoisosassa on voimassa asemakaava nro 701100, (Kehärata, kv 15.12.2008) sekä asemakaavat nro 231700 (Kivistön jäteasema, kv 16.12.2013) ja 231900 (Puu-Kivistö kv 24.9.2018), joista suunnittelualueeseen lukeutuu osa Lumikvartsinkatua. Kaava rajautuu eteläosastaan Tikkurilantiehen, joka kuuluu Kehäradan asemakaavaan 701100.

Kaava-alueen itä- ja länsipuolilla ei ole voimassa olevia asemakaavoja. Alueen länsipuolelle on laadittu Kivistöntähden asemakaava (232500, kv 16.11.2020), joka ei ole lainvoimainen kaavasta tehdyn valituksen vuoksi.

Kivistöntähden, Kvartsikulman ja Kivistön Lumikvartsin asemakaavaehdotukset ajantasa-
asemakaavan päällä. Kivistön Lumikvartsin rajaus merkitty punaisella viivalla.

Muut päätökset ja suunnitelmat

Kivistön suuralueen visio 2042

Suunnittelulla toteutetaan Kivistön vision 2042 mukaisia tavoitteita (kaupunkisuunnittelulautakunta 21.8.2017). Visioksi on määritelty Onnellinen Kivistö – vehreä ja aktiivinen kotikaupunki. Visiotyössä Kivistön suuralue on määritelty muodostuvan viidestä eri aluetyypistä: Kivistön keskusta, Tiivistyvä Kivistö, Kulttuurimaiseman Kivistö, Metsäinen Kivistö ja Elinkeinojen Kivistö. Kaava-alue sijoittuu Kivistön keskustan alueelle. Kivistön keskustan aluetyypin tavoitteilaksi on määritelty: Kivistön keskusta on kahden asemanseudun muodostama monipuolinen ja värikäs kaupunki.

Kivistön keskustan kaavarunko

Kivistön keskustan kaavarunko on hyväksytty noudatettavaksi ohjeena alueen asemakaavoituksessa (kh 22.3.2021). Kivistön keskustan kaavarunko esittää vision kestävästä, kahden aseman kaupunkikeskustasta tavoitevuodelle 2050. Kaavarungolla osoitetaan Lapinkylän aseman toteuttamisen ja käyttöönoton edellyttämä asukasmäärä mahdolliseksi. Kivistön tiivis ja vehreä kaupunkikeskusta mahdollistaa tulevaisuudessa asumista 45 000 asukkaalle ja merkittävän määrän työpaikkoja ja palveluja. Sekoittunut, pienimittakaavainen kaupunkirakenne perustuu kävelyyn ja kohtaamispaikkojen syntyymiseen kaupunkiympäristössä sekä luontoarvot ja biodiversiteetin huomioivaan viherrakenteeseen. Kaavarunkoaineisto on luettavissa kokonaisuudessaan osoitteessa http://www.vantaa.fi/kiviston_visio_ja_kaavarunko

Kivistön Lumikvartsin asemakaava toteuttaa Kivistön keskustan kaavarungon tavoitteita.

3. ASEMAKAAVAN SUUNNITTELUN VAIHEET

3.1 SUUNNITTELUN KÄYNNISTÄMINEN, SITÄ KOSKEVAT PÄÄTÖKSET JA VIREILLETULO

Asemakaavaa ja asemakaavan muutoksen laatimista on hakenut Vantaan kaupunki. Kaavatyö on otettu kaavoitusohjelmaan vuonna 2020 (nro 232700). Kaavoitus tuli vireille 10.1.2020.

3.2 OSALLISTUMINEN JA YHTEISTYÖ

3.2.1 Osalliset

- alueen maanomistajat
- naapurit (viereisten alueiden omistajat ja vuokralaiset)
- asukkaat, yritykset ja työntekijät, asukas- ym. yhdistykset
- ne, jotka katsovat olevansa osallisia
- kaupungin asiantuntijaviranomaiset: maankäyttötoimi (yrityspalvelut, rakennusvalvonta, ympäristökeskus, tekninen toimiala), Keski-Uudenmaan pelastuslaitos, kaupungin museo
- Muut viranomaiset ja yhteisöt: Uudenmaan liitto, HSL, Museovirasto, HSY, Uudenmaan ELY-keskus, Vantaan Energia Oy, Elisa Oyj ja HSL.

3.2.2 Osallistuminen ja vuorovaikutus

Asemakaavamuutoksen alkamisesta on tiedotettu Vantaan kaupungin verkkosivuilla, Vantaan asukaslehdessä (Vantaan Sanomissa) sekä kirjeitse (MRL 62 §) maanomistajille, naapureille ja viranomaisille.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta annettiin yhdeksän (9) mielipidettä 14.2.2020 mennessä. Mielipiteen antoivat: Museovirasto, Fingrid Oyj, Vantaan Energia ja Vantaan Energia sähköverkot Oy, Väylävirasto, HSL Helsingin seudun liikenne -kuntayhtymä, HSY Helsingin seudun ympristöpalvelut -kuntayhtymä, Vantaan kaupunginmuseo, Suomen Luonnonsuojeluliiton Uudenmaan piirin Vantaan yhdistys ja Finavia Oyj.

Mielipiteissä tuotiin esiin mm. lentomelu (Finavia Oyj) sekä alueen luontoarvot (Suomen Luonnonsuojeluliiton Vantaan yhdistys): erityistä huomiota on kiinnitettävä liito-oravan ja lahokaviosamalen esiintymiseen alueella. Mielipiteet ja niiden vastineet kokonaisuudessaan ovat saatavilla kaavan verkkosivulla

https://www.vantaa.fi/uutisia/ajankohtaiset_kaavat/kiviston_kaavat/kiviston_kaavat_arkisto/101/0/148933.

Yleisötilaisuus järjestettiin asukastila Rubiinissa Kivistössä 30.1.2020 Kivistön kaupunkisuunnittelun avointen ovien tilaisuutena. Koronarajoitteiden astuttua voimaan on vuorovaikutus siirtynyt verkkoon: osallistuvavantaa.fi-sivustolle perustettiin Kivistön keskustan kehityksen osio, nyt nimettynä "Suunnitellaan Kivistö", jossa esitellään myös Lumikvartsin kaavahanketta. Kivistön kaikkia käynnissä olevia kaavahankkeita käsittelevä avoin yleisötilaisuus järjestettiin 22.4.2021 Teams Live -verkkotapahtumana, jossa yleisöllä oli mahdollisuus esittää kysymyksiä ja kommentteja suunnitelmista. Yleisötilaisuuden aineistot ovat saatavilla osallistuvavantaa.fi-sivuston Suunnitellaan Kivistö -osiossa. Yleisötilaisuuden esitystallenne on ollut katsottavissa kahden viikon ajan samassa osoitteessa.

3.3. ASEMAKAAVAN TAVOITTEET

3.3.1 Lähtökohta-aineiston antamat tavoitteet

Kunnan asettamat tavoitteet

Vantaan valtuustokauden 2018–2021 strategia (Kv 11.12.2017):

Kaupunkia tiivistetään lähiluontoa vaalien. Nykyistä kaupunkirakennetta vahvistetaan resurssivii-saasti. Kaupunkikeskusten kehittämismahdollisuudet hyödynnetään rohkeasti ja kaupunkiympäristöistä ja asunnoista tehdään kansainvälisesti kilpailukykyisiä. Ratkaisuissa ja päätöksenteossa turvataan talouden tasapainoa, lisätään kaupungin elinvoimaa ja vetovoimaa, edistetään asukkaiden hyvinvointia, ollaan edelläkävijöitä palvelujen kehittämisessä ja johdetaan uudistuen ja osallistuen.

MAL-sopimus (Kv 21.9.2020):

Helsingin seudun kuntien ja valtion välinen MAL sopimus 2020–31 sisältää sovitun toimenpiteen asumisen asemakaavoituksesta: Helsingin seudun kunnat sitoutuvat siihen, että koko sopimuskaudella (2020–2023) valmistuu asuntotonttien asemakaavoja (asumiseen tarkoitettua rakennus-oikeutta) yhteensä 6 miljoonaa kerrosneliometriä. Vantaan kuntakohtainen osuus on 960 200 kerrosneliometriä neljässä vuodessa. Kivistön keskusta-alue vastaa merkittävästä osasta Vantaan asuntotuotantotavoitteista.

Maapoliittiset linjaukset koskien kaavoitusta, maanhankintaa ja maanluovutusta (Kv 18.6.2018)

- Kaupungin omistaman maan ja asemakaavoitettujen täydennysrakentamisalueiden kaavoittaminen on etusijalla.

- Asuntotuotantoa varten asemakaavavarantoa lisätään niin, että se vastaa viiden vuoden rakentamisen tarvetta.
- Kaavoituksen tavoitteena on laatu, kohtuuhintaisuus, toteuttamiskelpoisuus ja kaupunkirakenteen eheys.

Vantaan arkkitehtuuriohjelma 2015 (Kv 11.5.2015):

- Luomme Vantaalle kerroksellisen, tiiviin ja läheisen kaupunkikuvan.
- Kannustamme hyvään ja kohtuuhintaiseen arkkitehtuuriin, kestäväan rakentamiseen sekä uusien energiamuotojen käyttöön.

Resurssiviisauden tiekartta (Kv 18.6.2018)

- Resurssiviisauden tiekartta määrittää Vantaan pitkän aikavälin ympäristötavoitteita ja konkreettisi valtuustokauden 2018–2021 strategiaa. Kaupunkisuunnittelussa keskeisiä tavoitteita ovat:
 - o Kaupunkirakenne on kestävästi täydentyvä ja sekoittuva.
 - o Liikkuminen on hiilineutraalia, sujuvaa ja kohtuuhintaista.
 - o Varaudutaan ilmastonmuutoksen vaikutuksiin ja käytetään resurssitehokkaita, luonnonmukaisia ratkaisuja.
 - o Luonnon monimuotoisuus säilytetään ja sitä kartutetaan myös rakennetuilla alueilla.
 - o Viherrakenne luo hyvinvointia ja viheralueet ovat helposti saavutettavissa.
 - o Ohjataan uusiutuvan energian käyttöön.

Vesihuoltoon vaikuttavia kaava-aluetta koskevia suunnitelmia, päätöksiä ja selvityksiä:

- Kivistöntähden asemakaava nro 232500.
- Vantaan hulevesiohjelma (Vantaan kaupunki, 2009)
 - o Hulevesiohjelman tavoitteena on vähentää kaupunkirakenteen tiivistymisen haitallisia vaikutuksia tulvariskien hallintaan ja ympäristönsuojeluun.
- Vantaan kaupungin hulevesienhallinnan toimintamalli (Vantaan kaupunki, 2014)
 - o Vantaan hulevesiohjelmaa tukeva toimintamalli ohjaa suunnittelua hulevesien hajutettuun ja luonnonmukaiseen käsittelyyn.
- Kivistön keskustan hulevesiselvitys (Sitowise, 2020)
 - o Kivistön keskustan alueelle laaditussa selvityksessä on tutkittu alueen hulevesien virtausreittejä, tarvittavia viivytystilavuuksia, valuma-alerajauksia.

3.3.3 Tavoitteiden jäsentyminen Lumikvartsin asemakaavassa

Hiilineutraali Vantaa 2030 painottaa joukkoliikenteeseen tukeutuvan yhdyskuntarakenteen toteuttamista. Kokonaisuudessa tämä tarkoittaa esimerkiksi luontoarvojen arviointia koko Vantaan tasolla.

Lahokaviosammalen suotuisan suojelutason arvioinnissa noudatetaan Vantaan kaupungin teettämän lahokaviosammalselvityksen ja suojelusuunnitelman johtopäätöksiä (Manninen & Nieminen 2020) , joiden mukaan yleiskaavaan 2020 osoitetut maankäytön muutokset kompensoivat pinta-alan ja kasvupaikkojen (havaittu itiöpesäke tai itujuvärsryhmä) osalta rakennettaviksi osoitetuilla

alueilla olevien lahokaviosammaleesiintymien heikennykset riittävällä tasolla, suojelusuunnitelman esittämät varaukset huomioon ottaen (ks. vaikutusten arviointi 4.4.2). Asemakaavan lähtökohdissa on arvioitu toisaalta suunnittelualueen keskeinen sijainti, resurssiviisaan infrastruktuurin vaatimukset, Kivistön kasvavan keskustan tuomat maankäyttöpaineet ja luontoalueisiin kohdistuva kulutus, sekä toisaalta luontoarvot ja niiden huomioon ottaminen. Lumikvartsin kaava-alueella liito-oravan ja lepakon yhteystarpeet sekä lahokaviosammalelle suotuisat elinympäristöt varmistetaan kaavatyössä viheralueilla, jotka voidaan suojata myös rakentamisen aikaiselta toiminnalta.

Lähtökohtiin määriteltiin myös vesihuollon kustannustehokas toteutus ja saavutettavuus, hulevesien hallinta kaupungin hulevesiohjelman mukaisesti, Pelastuslaitoksen ja muiden toimijoiden tarpeiden huomioon ottaminen vesihuollon ratkaisussa.

Näistä lähtökohdista kaavan tavoitteet asetettiin seuraavasti:

- Asumisen rakennusoikeutta arviolta 70 000 k-m², kaava-alueen supistumisen myötä 55 000 k-m²
- Tiivistä kaupunkirakentamista
- Kaupunkirakenteen pienimittakaavaisuus
- Korttelialueen sisäiset reitistöt sekä niiden liittyminen ympäröiviin alueisiin ja mielenkiintoiset tilahierarkiat
- Liittyminen metsäiseen liito-oravavyöhykkeeseen, liito-orava yhteyden varmistaminen sekä lahokaviosammalen suojelu metsäisillä alueilla
- Vihertehokkuus ja sen tavoitetasot
- Keskitetty pysäköinti hybridiratkaisuna
- Palvelut (päiväkodit, kivijalkaliiketilat, koirapuisto)
- Tunnistettava teema: teemanaapurustoajatukseen metsänaapurusto
- Resurssiviisaus läpileikkaavana periaatteena
- Taiteen konsepti

Asemakaavan tavoitteet ja keinot.

Asemakaavaratkaisun erityisiä lähtökohtia ovat asemaan tukeutuvan yhdyskuntarakenteen täydentäminen, unohtamatta vehreän Vantaan tavoitetta. Vehreyden ja hiilineutraaliuden sekä eri ohjelmalinjausten ja sopimusten kattotavoitteet on kaavatyössä pilkottu osatavoitteiksi ja edelleen keinoiksi, joilla tavoitteisiin voidaan päästä.

3.4 ASEMAKAAVARATKAISUN VAIHTOEHDOT

Lähtökohdat

Kaavatyön aloitusvaiheessa kaava-alue ulottui Kehäradalta Tikkurilantielle. Viistoilmakuvan vasemmassa reunassa näkyy Kehärata rajaamassa punaisella rajattua suunnittelualuetta, ja Tikkurilantie oikeassa reunassa.

Lähtökohtavaiheen alustava kaavarajaus. Viistoilmakuva kaakkoon.

Kaava-alueen yksi keskeisistä tavoitteista on mahdollistaa sujuva ja helppo kävelijän liikkuminen sekä tällä kaava-alueella, että mahdollistaa liikkuminen muiden alueiden välillä. Siksi reitistöt nostettiin yhdeksi lähtökohdaksi. Reitistöihin luetaan myös viherrakenne, perustuen Kivistön kaavarunkotyöhön.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa ollut alustava suunnittelualue, tavoitellut yhteystarpeet alueen läpi ja kaava-alueelle sijoitettavia palveluita.

Alkuvaiheen suunnittelua, talvi 2019–2020. Koirapuisto on vielä Onnenkivenpuiston yhteydessä, mutta päiväkot on löytänyt paikkansa.

f

Suunnittelun alkuvaiheessa koirapuiston sijainti oli Onnenkivenpuiston yhteydessä, mutta se päätettiin siirtämään Lumikvartsinsillan vierelle. Ratkaisulla saadaan hyödynnettyä luiskattu sillanvierus sekä sillanalus aktiiviseen käyttöön, eikä puita tarvitse kaataa koirapuiston tähden. Myös päiväkodin sijainti tarkentui pian osallistumis- ja arviointisuunnitelman julkaisun jälkeen Jadekadun varteen. Tämä mahdollisti leikki-pihan pursuamisen Onnenkivenpuistoon ja riittävän meluttoman sijainnin.

Suunnittelun alkuvaiheessa Lumikvartsin alue jakautui kahteen kokonaisuuteen, jossa niitä erotti länsi-itäsuunnassa kulkeva poikittainen viheryhteys (kuva alla). Kivistöntähden Onnenkivenpuistoa haluttiin jatkaa osana Lumikvartsin suunnittelualuetta, jotta metsäisen liito-oravayhteyden säilyminen varmistettaisiin.

Alueella keskitetyn pysäköinnin periaate toteutuu kahden pysäköintilaitoksen ansiosta. Tavoitteeksi asetettiin pysäköintilaitosten monipuolisuus: vähintään kattomaailman ja pohjakerroksen on tarjottava toiminnallisuutta ja/tai ekologisia ulottuvuuksia. Tässä vaiheessa sekä päiväkotit että koirapuisto ovat lopullisilla paikoillaan, mutta korttelirakenne kehittyä edelleen.

Suunnittelun eteläisin osa päätettiin rajata asemakaavasta pois. Kivistön asemakaavoituksessa on todettu rajatummat kokonaisuudet mielekkäämmiksi niin suunnittelun kuin esimerkiksi vuorovaikutuksen vaikuttavuuden kannalta.

Suunnittelun alueen uusi raja.

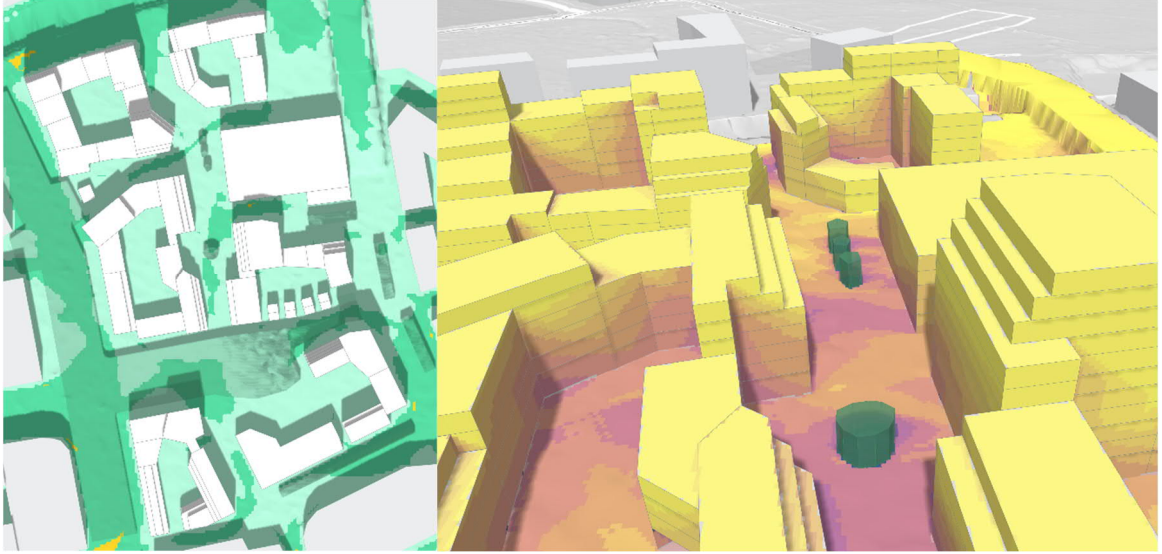
Suunnittelun edetessä todettiin kuitenkin tarpeelliseksi sisällyttää kaava-alueeseen Lumikvartsinkatu kokonaisuudessaan Tikkurilantielle saakka sekä Lumikvartsinsillan tilatarpeet myös Kehäradan pohjoispuolella (ei kuvassa).

Asemakaavan suunnittelun edetessä tehtiin kaavataloustarkasteluja liittyen mm. päiväkodin sijoitteluun ja huoltoon (kuvat alla). Lisäksi lisättiin päiväkotivaraus kortteliin 23166 tulevaisuuden Kivistön päiväkotitilannetta parantamaan. Karneolikatuä muotoiltiin tässä vaiheessa hieman, jotta päiväkodin huoltoliikenne voidaan järjestää turvallisesti.

Viitteelliset tarkastelut päiväkodin sijainnista ja huoltoyhteyden toteuttamisesta Jadekadun pohjoispuolella. Ylävasemmalla oleva vaihtoehto valittiin lähtökohdaksi, koska se mahdollistaa sekä suhteellisen paljon asumista että antaa vapaammat kädet päiväkotisuunnitteluun myöhemmässä vaiheessa.

Kaavaratkaisun tarkennuttua keväältä 2021 valittiin Kivistön Lumikvartsin asemakaava Spacemaker-ohjelman pilotointikohteeksi. Ohjelmalla on tehty mikroilmastoanalyysjä, joiden pohjalta on muokattu viimeisin kaavaratkaisu. Ratkaisussa muutamien rakennuksien kerroskorkeuksia on laskettu ja toisien nostettu. Lisäksi kaavakartalle on lisätty määräyksiä kattomuotoihin liittyen. Näin on saatu luotua aurinkoisempia ja päivänvaloisempia kaupunki- ja pihatiloja asukasmäärävoitteista tinkimättä. Myös muun muassa liiketilöjen sijoittelua kaava-alueella on kehitetty mikroilmastoanalyysien pohjalta.

Spacemaker-tutkielmia. Vasemmalla ote tuulianalyysistä, joka todentaa, että alueelle ei synny tuulitunneita ja alue on miellyttävän vähätuulinen kadulla istuskeluun. Oikealla ote auringonvaloanalyysistä huhtikuun neljännen päivälle. Mitä vaaleampi väri, sitä enemmän suoraa päivänvaloa. Kadulla on 3–8 tuntia suoraa auringonvaloa.

3.4.1 Asemakaavaratkaisun valinta ja perusteet

Asemakaavaratkaisu perustuu resurssiviisauden ja Hiilineutraali Vantaa 2030 -tavoitteisiin. Kaava-alueella on mahdollistettu henkilöautoriippumaton asuminen: joukkoliikenteen hyvä saavutettavuus, keskitetty pysäköinti ja kävelyn priorisointi ensisijaiseksi liikkumismuodoksi tukevat samalla sosiaalista kestävyyttä, kuten kohtaamisia ja asuinalueen omaksi ottamista. Alueelle on mahdollistettu asuntokohtaisia etupuutarhoja, kaksi päiväkotia, liiketiloja sekä useita eri toimintoja mahdollistava pysäköintilaitos; myös liikkumisvirtojen ennakoinnit ovat ohjanneet suunnittelua.

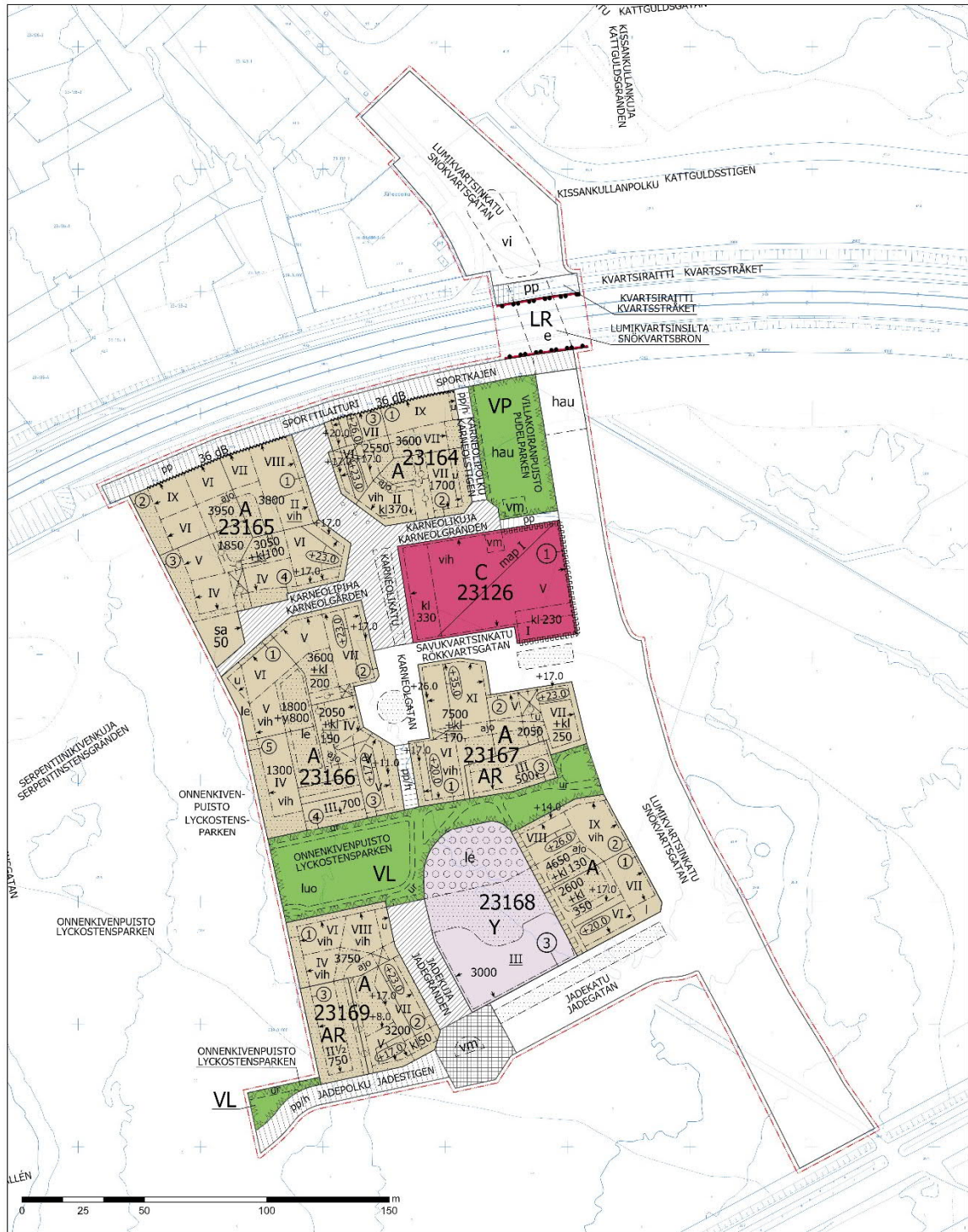
Kaupunkirakenteen kannalta kortteleiden ja niiden rakennusten sijoittelussa on pyritty maksimoimaan luonnonvalo, keinoina vaihtelevat kerroslukumäärät, rakennusalojen verrattain pienet runkosyvytydet sekä asunnoista avautuvat ikkunanäkymät ja niiden vehreys. Kaavaratkaisulla mahdollistetaan niin matalammat kaupunkipientalot kuin yksi 11-kerroksinen pistetalo. Peruseriaatteena on, että matalammat rakennukset avautuvat etelään, ja kerroslukumäärä kasvaa korttelien pohjoispuolelle, eli varjostusvaikutukset ovat kaavaratkaisua ohjaava tekijä.

4. ASEMAKAAVAN KUVAUS

4.1 KAAVAN RAKENNE

Asemakaavalla laajennetaan Kivistön keskustaa Kehäradan eteläpuolelle rakentamattomalle asemakaavoittamattomalle alueelle. Kaava mahdollistaa kuusi asuinkorttelia, jotka koostuvat pääsääntöisesti asuinrakennusten korttelialueista (A), joissa kerrosluvut vaihtelevat pääsääntöisesti kolmesta seitsemään. Kahdessa asuinkorttelissa on lisäksi osoitettu ala rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialueille (AR), joilla kerrosluku on II½–III. Alueelle sijoittuu myös yksi yleisten rakennusten korttelialue uutta päiväkotia varten. Kaava-alueen pysäköinti keskittään hybridikortteliin, johon sisältyy myös liiketiloja ja kattopuisto (C). Alueelle tulee puisto- ja lähivirkistysalueita (VP, VL) sekä katu-, pihakatu- ja jalankulkualueita. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskustaan Lumikvartsinkadun ja Lumikvartsinkadun sillan kautta.

Kaupunkivihreän ja luonnon monimuotoisuutta alueella vahvistavat katupuut, katualueiden erityiset vihervyöhykkeet (flexzonet), kasvikatot, metsäiset korttelipihat ja puistoalueet. Kohtaamis- ja oleskelualueet niin katu- kuin pihatiloissa tukevat yhteisöllisyyttä ja sosiaalista kestävyttä, joita tukevat myös kaavaratkaisun mahdollistamat erilaiset asumis- ja asuntotyytit.

Asemakaavakartta.

4.1.1 Mitoitus

A, asuinrakennusten korttelialue

- Pinta-ala yhteensä 1,86 ha
- Rakennusoikeus 57 570 k-m², josta liiketilaa 1 770 k-m² ja 800 k-m² on y-rakennusoikeutta, jolla mahdollistetaan esimerkiksi päiväkotikiivijalkaan. Alueelle saa rakentaa korttelisaunan, jolle on osoitettu oma 50 k-m²:n rakennusala kortteliin 23165.
- Asukkaiden arvioitu määrä 1 200
- A-alueiden keskimääräinen tehokkuus $e=2,89$. A-kortteleiden tehokkuusluvut vaihtelevat välillä $e=2,27 \dots 4,09$
- Kerrosluku vaihtelee välillä II–XI.
- Autopaikkamitoitus: 1 ap / 130 asuntokerros-m², kuitenkin vähintään 1 ap / kolme asuntoa. 1 ap / 60 k-m² palvelu- ja liiketilat. 1 ap / 1500 k-m² vieraspaikat. Pysäköinnin toteutuessa nimeämättömänä pysäköintilaitoksessa sallitaan 15 % poikkeama vähimmäismäärästä. Myös vuorottaispysäköinnin toteuttaminen mahdollistaa poikkeaman erillisen selvityksen perusteella.
- Autopaikkatarve yhteensä ilman em. poikkeamia noin 479 ap (asuminen 413 ap, liiketilat 30 ap, vieraspaikat 36 ap)
- Pyöräpaikkamitoitus: 1 pp / asuinhuone ja 1 pp / 40 k-m² palvelu- ja liiketilat

AR, rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue

- Pinta-ala yhteensä 0,14 ha
- Rakennusoikeus 1 250 k-m².
- Asukkaiden arvioitu määrä 25.
- AR-alueiden keskimääräinen tehokkuus $e=0,92$. AR-kortteleiden tehokkuusluvut vaihtelevat välillä $e=0,90 \dots 0,94$.
- Kerrosluku II½–III.
- Autopaikkamitoitus: 1 ap / asunto. 1 ap / 1500 k-m² vieraspaikat. Pysäköinnin toteutuessa nimeämättömänä pysäköintilaitoksessa sallitaan 15 % poikkeama vähimmäismäärästä. Myös vuorottaispysäköinnin toteuttaminen mahdollistaa poikkeaman erillisen selvityksen perusteella.
- Autopaikkatarve yhteensä ilman em. poikkeamia noin 11 ap
- Pyöräpaikkamitoitus: 1 pp / asuinhuone

Y, yleisten rakennusten korttelialue

- Pinta-ala 0,31 ha
- Rakennusoikeus 3 000 k-m².
- Tehokkuus $e=0,97$.
- Kerrosluku III (alleviivattu).
- Autopaikkamitoitus: 1 ap / 150 k-m², joiden lisäksi kaksi liikkumisesteisille.
- Autopaikkatarve yhteensä 20 ap + 2 paikkaa liikkumisesteisille varattua paikkaa tontille.
- Pyöräpaikkamitoitus: vähintään 1 pp / 90 k-m² ja 1 pp / 3 työntekijää

C, keskustatoimintojen korttelialue

- Pinta-ala 0,29 ha
- Rakennusoikeus 560 k-m² (liiketilaa)
- Kaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi korttelialueelle saa rakentaa kaavassa osoitetun rakennusalan ja kerrosluvun puitteissa pysäköintilaitoksen ja siihen liittyviä määräyksissä mainittuja tiloja, kuten muuntamon ja kattopuiston.
- Kerrosluku V, lisäksi yksi maanalainen kerros.
- Pysäköintilaitokseen mahtuva arvioitu autopaikkamäärä 480 ap.

VL, lähivirkistysalue

- Pinta-ala 0,35 ha

VP, puisto

- Pinta-ala 0,16 ha

LR, rautatiealue

- Pinta-ala 0,08 ha

Katualueet

- Pinta-ala 2,34 ha

4.2 KAUPUNKIYMPÄRISTÖN LAATUA KOSKEVIEN TAVOITTEIDEN TOTEUTUMINEN

Kaavan laadulliset päätavoitteet ovat: (1) kaupunkirakenne ja liikkumisympäristö, (2) viherrakenne, (3) asumisen monimuotoisuus sekä (4) resurssiviisaus.

Näkymä Karneolikadulta, pieneltä ja vehreältä kortteliaukiolta, johon on integroitu huoltoajon kääntymismahdollisuus.

1) Kaupunkirakenne ja liikkumisympäristö

- Kaava tiivistää ja täydentää Kivistön keskusta-aluetta, luo pienipiirteistä korttelirakennetta ja kiinnostavaa julkista kaupunkitilaa ja -ympäristöä.
- Korttelien kokonaisuuksien suunnittelu on tehty kaupunkitilasta tinkimättä. Alueen piha- ja katujen mitoituksessa on otettu huomioon Kivistön kaavarunkotyössä esiin nousut flexzone-konsepti. Nämä vehreät vyöhykkeet tuovat luontoelementtejä katutilaan ja elävöittävät asuntojen ikkunanäkymiä; lisäksi vyöhykkeille on mahdollista sijoittaa mm. liikuntavälineitä, oleskelualueita sekä pyöräpysäköintiä.
- Kaavan mukaiset uudet asuinrakennukset noudattavat ympäröivän kaupunkirakenteen mittakaavaa. Rakennusten arkkitehtuurista on annettu laatua ja julkisivumateriaaleja koskevia määräyksiä.
- Korttelit ovat monimuotoisia, asunnot ja pihatilat valoisia ja katualueiden vaatima pinta-ala on minimoitu tai katualueet on otettu osaksi viheralueita flexzone-ratkaisuja hyödyntäen. Kortteleissa edellytetään omaehtoista pelastautumista, joten sisäpihojen pelastusreitinvaatimusten puuttuessa (tikasauton ei tarvitse mahtua korttelipihalle) korttelipihat on mahdollista ottaa täysimääräisesti asukkaiden käyttöön ja varmistaa niiden vehreys.

- Jalan ja pyörällä liikkumista ja lähiluonnon kokemista arjessa tukee Onnenkivenpuiston länsi-itäsuuntainen jatke.
- Uusi Lumikvartsinsilta mahdollistaa sujuvia yhteyksiä Kivistön keskusta-alueella.
- Jadekatu mahdollistaa huoltoajon Y-kortteliin sekä myöhemmässä vaiheessa kaava-alueen eteläpuolelle mahdollisesti sijoittuvaan pysäköintilaitokseen. Jadekatu ei kuitenkaan jatku Kivistöntähden kaava-alueelle Kivistön puistokadulle moottoriajoneuvoliikennettä mahdollistavana – vain kävely ja pyöräilyn reitit jatkuvat Onnenkivenpuiston läpi, mikä rauhoittaa aluetta läpiajoliikenteeltä. Tikkurilantie toimii autoliikenteelle lähimpänä läpiajo-yhteytenä n. 100 metrin etäisyydellä.

2) Viherrakenne

- Kaava-alue liittyy Onnenkivenpuiston kautta muihin viheralueisiin sekä Kivistön ja Lapinkylän asemille. Kaava-alueella toteutuu Kivistön tavoite asumisen maksimietäisyydestä (300 metriä) viheryhteyteen, joka johtaa laajemmalle viheralueelle. Viherrakentamisesta ja huulavesien käsittelystä on kaavamääräyksissä omat määräykset.
- Myös alueen pohjoisosaan suunniteltu kaupunkikoiraapuisto sekä Spottilaiturin jatke luovat luontevan virkistysreitistön. Yhdistyessään ympäröiviin puistoalueisiin Lumikvartsin kaava-alue tukee Kivistön keskustan viher- ja virkistysreitistön laajentumista ja siten laajempien viheralueiden saavutettavuuden parantumista.
- luo-määräyksellä huolehditaan luonnon monimuotoisuudesta ja määrätään lahokaviosammalen ja liito-oravien elinympäristön edellytyksistä

3) Asumisen monimuotoisuus ja teemanaapurustot

- Alueelle on mahdollista rakentaa monenlaisia asuntotyyppisiä, jotka mahdollistavat monipuolisen väestöpohjan alueelle.
- AR-korttelialueiden käyttämisellä pyritään lisäämään erilaisia asuntotyyppisiä Kivistön keskustassa samalla lisäten myös alueen sosiaalista monimuotoisuutta. Myös A-korttelialueet mahdollistavat monen tyyppistä asumista.
- Asumisviihtyvyyteen ja arkkitehtonisesti mielenkiintoiseen kattomaailmaan on kiinnitetty erityistä huomiota. Kaavaehdotuksen laadinnan yhteydessä pilotoitu Spacemaker-työkalu on mahdollistanut luonnonvalo-, varjoisuus-, melu- ja tuulisuustutkimien laatimisen. Näiden tuloksena on tunnistettu muun muassa optimaalisia kattokulmia ja laadittu esimerkiksi kaavamääräyksiä kattokoroista. Spacemakerin tuottama lisäarvo on täten mm. valoisammat asunnot, sisäpihat ja katutilat.
- Naapuruston tunnistettavuutta tuetaan erilaisin katuaukioin ja katuvihreän keinoin. Niin sanottu flexzone-ajattelu on ohjannut katuvihreän sijoittelua. Tämä tarkoittaa noin kuusi metriä leveitä monipuolisessa käytössä olevia aktiivisia viherkaistoja, joita on sijoitettu kaava-alueen katualueille. Näihin saadaan katuvihreän – puiden, aluskasvillisuuden ja pensaiden – lisäksi sijoitettua muitakin toimintoja, kuten liikuntavälineitä, penkkejä ja lyhytaikaista pysäköintiä. Katujen ja aukoiden harkitulla muotoilulla saadaan aikaan tunnistettavuutta ja tilat pysyvät lyhyine näkölinjoinen riittävän intiimeinä, jotta ne houkuttelevat oleskeluun ja osaltaan toteuttavat tavoitetta aktiivisista katutiloista.

4) Resurssiiviisaus

- Katutilan optimaalinen käyttö: ei vain ajoratoja vaan myös oleskelutilaa sekä sujuvaa arkea helpottavaa lyhytaikaista asiointipysäköintitilaa.

- Uusiutuvan energian tuotantoa edellytetään määräyksillä.
- Ekologisuus ja taloudellisuus on otettu huomioon. Viherrakentamisesta ja hulevesien käsittelystä on annettu määräykset ja puurakentamiseen ja uusiutuvan energian käyttöön ohjataan.
- Kaavaratkaisun vihertehokkuuden tason määrittelyllä saavutettava vihreä ympäristö turvaa ekosysteemipalveluita ja luo kaava-alueelle esteettisyyttä, viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia.
- Alueen keskellä sijaitseva virkistysalue (VL) jatkaa päiväkotikortteliin kuuluvaa metsäistä leikkipuistoa (le). Leikkipuisto on luontevasti muiden käytettävissä päiväkodin toiminta-aikojen ulkopuolella, ja tukee siten resurssiviisauden tavoitteita.
- Resurssiviisautta tukee myös pysäköintilaitosratkaisu: eri toimintojen mahdollistaminen tuottaa enemmän pienemmin resurssein. Rakennuksen katoille edellytetty kattopuutarha ja/tai toiminnallinen ulkoilualue lisää kaupunkiluonnon moninaisuutta ja vahvistaa keskustan läpi kulkevaa viherverkostoa. Keskitetty pysäköinti myös mahdollistaa maanvaraiset sisäpihat asuinkortteleissa, kun tarvetta betonikansiratkaisuille ei ole. Tällöin olemassa olevan puuston ja pohjakasvillisuuden säilyttäminen on mahdollista piholla.

4.3 ALUEVARAUKSET

Kaavaehdotuksessa on osoitettu korttelialueita asuntorakentamiseen ja keskustaan sijoittuvien palvelujen rakentamiseen (A, AR, Y, C). Kaavamääräyksissä on kaikkia korttelialueita koskevia rakennuspaikkojen pohjatutkimuksiin, uusiutuvan energian käyttöön, teknisten laitteiden sijoitteluun ja taiteeseen liittyviä määräyksiä. Kaava-alueen pinta-alasta (5,5 ha) korttelialueita on 47 % (2,6 ha), katu- ja rautatiealueita 44 % (2,4 ha) ja virkistysalueita 9 % (0,5 ha). Katualueiden korkea suhteellinen osuus johtuu siitä, että kaava-alue sisältää Lumikvartsinkadun vaatiman alueen siltoineen Kehäradan pohjoispuolelta aina Tikkurilantielle saakka. Lisäksi pihakatualueet ovat monin paikoin puistomaisen vehreitä. Osaksi korttelialueita lasketaan myös Onnenkivenpuiston metsäleikkipuisto, mikä tilastossa pienentää virkistysalueiden osuutta huomattavasti.

4.3.1 Korttelialueet

A, asuinrakennusten korttelialueet

Kaavamerkintä mahdollistaa monipuolisen asuntorakentamisen alueelle. Tontin koosta, rakennusoikeudesta ja kerrosluvusta riippuen alueelle voidaan rakentaa erityyppisiä asuinkerrostaloja, piste- ja lamellitaloja kattoterasseineen. Korttelien ja rakennusalojen erilaisilla muodoilla luodaan monipuolista kaupunkikuvaa.

Kaavamääräyksen mukaan korttelialueen arkkitehtuurin on oltava korkeatasoista, värikästä ja kaupunkikuvaa rikastuttavaa. Kaupunkitilan tulee olla pienimittakaavaista kävelymiljöötä.

Rakennusoikeudet on osoitettu kaavakartassa rakennusaloittain tontikohtaisesti numeerisesti. Tonttien rakennusoikeudet vaihtelevat välillä 700–7670 k-m² ja kerrosluvut välillä II–XI. Rakennukset on sijoitettu siten, että syntyy suojaisia yksityisiä piha-alueita kortteleiden sisälle. Vaihtelevat kerroskorkeudet ja kattomuodot tukevat jalankulkuun liittyvää dynamiikkaa; luovat rytmiä, vaihtelevia näkymiä ja tiloja piholle, kaduille ja puistoalueille. Tavoitetta vaihtelevasta ja mielenkiintoa ylläpitävästä kaupunkitilasta tuetaan useilla kaavamääräyksillä. Kaavan mukaan mm. julkisivut tulee jäsentää korkeintaan yhden porrashuoneen mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan värin

tai materiaalin ja aukotuksen sommittelun suhteen. Osaltaan jalankulkua ja oleskelua kaupunkitilassa tukevat myös rakennusten maantasokerrokseen sijoittuvat tilat ja toiminnot. Lumikvartsin kadun, Savukvartsin kadun, Karneolikadun ja Jadekadun varsille katutasoon tulee toteuttaa liiketiloja. Tilat tulee toteuttaa omasisäänkäyntisinä (suora kulkuyhteys kadulta) ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

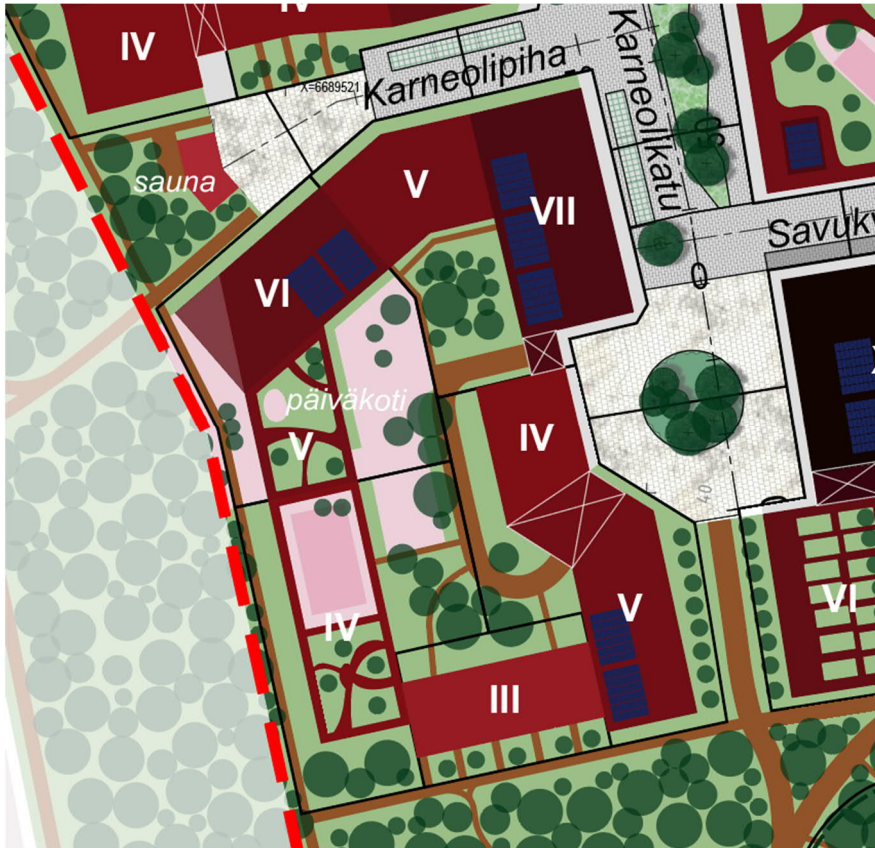

Näkymä Karneolikadun eteläpäähen. Rakennusten korkeudet vaihtelevat ja katot ovat monimutkaisia kasvikkatoineen ja harjoineen. Kivijaloilla on kadun varressa pursuamistilaa ja vehreys on aina läsnä katutilassa.

Maatasokerroksen aktiivisuutta lisäävät myös kaavan edellyttämät maantasoon sijoitetut asunnot etupuutarhoineen omilla sisäänkäynneillä. Kaikissa kortteleissa rakennusalaan rajautuvat istutettavat alueet tulee toteuttaa huoneistokohtaisina pihoina, yhteiskäyttöisinä etupuutarhoina tai liiketiloihin liittyvinä ulkotiloina. Etupuutarhojen ja asuntopihojen on liityttävä ensimmäisen kerroksen huoneistoihin omilla pääsisäänkäynneillä. Asuntokohtaiset pihat saa aidata rakennuksen arkkitehtuuriin sopivalla tavalla.

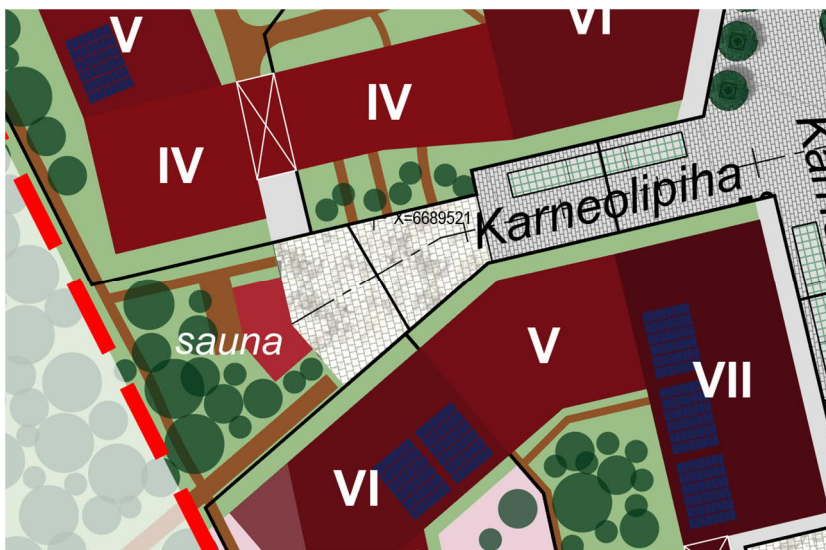
Korttelin 23168 A-korttelialueen sisäpihaa on mahdollista yhteiskäyttää viereisen Y-korttelialueen kanssa päiväkodin toiminta-aikoina.

Korttelissa 23166 on y-merkintä varauksena esimerkiksi päiväkodille. Mahdollinen päiväkotitoimitus sijoituu tontin 1 pohjakerrokseen korttelin länsireunaan vasten Onnenkivenpuistoa. Pihatiloja varten on merkitty kaksi le-merkintää, joista toinen on korttelin sisäpihalla ja toinen vasten Onnenkivenpuistoa korttelin ulkoreunalla. Karneolikadun eteläpää on muotoiltu niin, että huoltoajon on mahdollista kääntyä ympäri.

Ote havainnekuvasista. Kortteli 23166 sisältää varauksen pohjakerrokseen sijoittuvalla palvelutilalle, kuten päiväkodille.

Korttelissa 23165 on osoitettu rakennusala erilliselle saunarakennukselle. Saunalle on osoitettu 50 k-m² rakennusoikeutta ja se tulee rakentaa kiinni Karneolipihaan niin, että mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa Onnenkivenpuistoa vasten säästetään. Kaavamääräyksen mukaan saunarakennuksen tulee arkkitehtuuriltaan selkeästi erottua korttelin muista rakennuksista ja rikastuttaa kaupunkikuvaa.

Ote havainnekuvasista. Sauna luo tilallisuutta Karneolipihalle.

Korttelien rakennusalojen kerroskorkeudet ovat pääsääntöisesti matalampia kortteleiden eteläsi-
vuilla luoden luonnonvaloisempia sisäpihoja. Korttelin 23167 XI-kerroksinen pistetalo on sijoitettu
niin, että se ei varjosta muuta asumista. Tämä rakennus muodostaa eräänlaisen portin kaava-
alueelle Lumikvartsinkadulta tullessa niin, että autoliikenne ohjautuu luontevasti viereiseen pysä-
köintilaitokseen haittaamatta kävely-yhteyksiä.

AR, rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue

Onnenkivenpuistoa vasten kortteleihin 23167 ja 23169 kumpaankin varattu yksi tontti rivitalolle
tai vastaavalle kaupunkipientalotyypiselle asumismuodolle. Aluetta koskevat kaavamääräykset
ovat tavoitteiltaan samansuuntaisia kuin kaava-alueen A-kortteleita koskevat määräykset. Rakennus-
oikeutta tonteilla on yhteensä 1 250 k-m² ja rakennusten kerrosluku on II½–III. Asunnot tulee
toteuttaa omalla sisäänkäynnillä sekä kadun että puiston puolelta. Rakennuksessa tulee olla harja-
tai satulakatto ja ylimmän asuinkerroksen lattiapinnan tulee olla räystäslinjan tasolla tai sen ylä-
puolella.

C, keskustatoimintojen korttelialue

Koko kaava-aluetta palveleva C- kortteli 23126 sijoittuu Savukvartsinkujan pohjoispuolelle, Kar-
neolikadun ja Lumikvartsinkadun väliin. Kerrosluku on pääsääntöisesti V, lisäksi pohjakerroksen lii-
ketila pursuaa Savukvartsinkadulle yksikerroksisena. Kaava mahdollistaa myös yhden maanalaisen
kerroksen.

C-kortteli on tarkoitus toteuttaa ns. hybridikorttelina, johon sijoittuu kaava-aluetta palveleva py-
säköintilaitos (noin 480 autopaikkaa) sekä omilla sisäänkäynneillä varustettuja, isoilla ikkunoilla
kadulle avautuvia liiketiloja Savukvartsinkadun ja Karneolikadun varsille. Lumikvartsinkadun var-
teen liiketiloja ei voi sijoittaa, koska katu alkaa nousta Savukvartsinkadun risteyksen kohdalta koh-
ti Lumikvartsinsiltaa ja radan ylitystä. Liiketilat on sijoitettu mikroilmastollisesti miellyttäviin paik-
koihin.

Pysäköintilaitokseen ajo tapahtuu Savukvartsinkadulta korttelin eteläsvulta korttelin keskivaiheil-
ta. Katutila on suunniteltu niin, että autolla ajo suuntautuu luontevasti laitokseen. Jalkaisin tai
pyöräillen pysäköintilaitokseen saapuville on tavoitteena saada sisäänkäyntejä ympäri korttelia.

Korttelin liiketiloille on osoitettu rakennusoikeutta yhteensä 560 k-m². Pysäköintilaitoksen saa ra-
kentaa sille osoitetun rakennusalan ja kerrosluvun puitteissa. Kaavan mukaan pysäköintilaitos on
katettava ja sen katolle on toteutettava kasvikatto, jossa tuetaan luonnon monimuotoisuutta ja
viivytetään hulevesiä. Kasvikatto on toteuttava osittain toiminnallisena puistona, jonne tulee olla
helppo pääsy kadulta. Kaavamääräyksissä on myös pysäköintilaitoksen julkisivuja koskevia mää-
räyksiä, joiden mukaan julkisivut tulee käsitellä taiteen keinoin ja/tai julkisivut tulee toteuttaa vi-
herseininä. Kaavassa määrätään myös I-kerroksisen rakennuksen osan katon käytöstä; se tulee to-
teuttaa toiminnallisena, kuten liiketilaan liittyvänä terassina.

Pysäköintilaitoksen sijainti ja koko osana alueen korttelirakennetta mahdollistaa tulevaisuudessa
pysäköintitarpeen mahdollisesti vähentyessä muuttamaan tilat muuhun käyttöön tai pysäköintilai-
tos voidaan resurssiviisaasti korvata muulla rakentamisella katu- ja kunnallisteknisiä verkostoja
muuttamatta. Keskitetty pysäköinti mahdollistaa myös maanvaraiset korttelipihat asuinrakennus-
sa, kun kansiratkaisu ei tarvita.

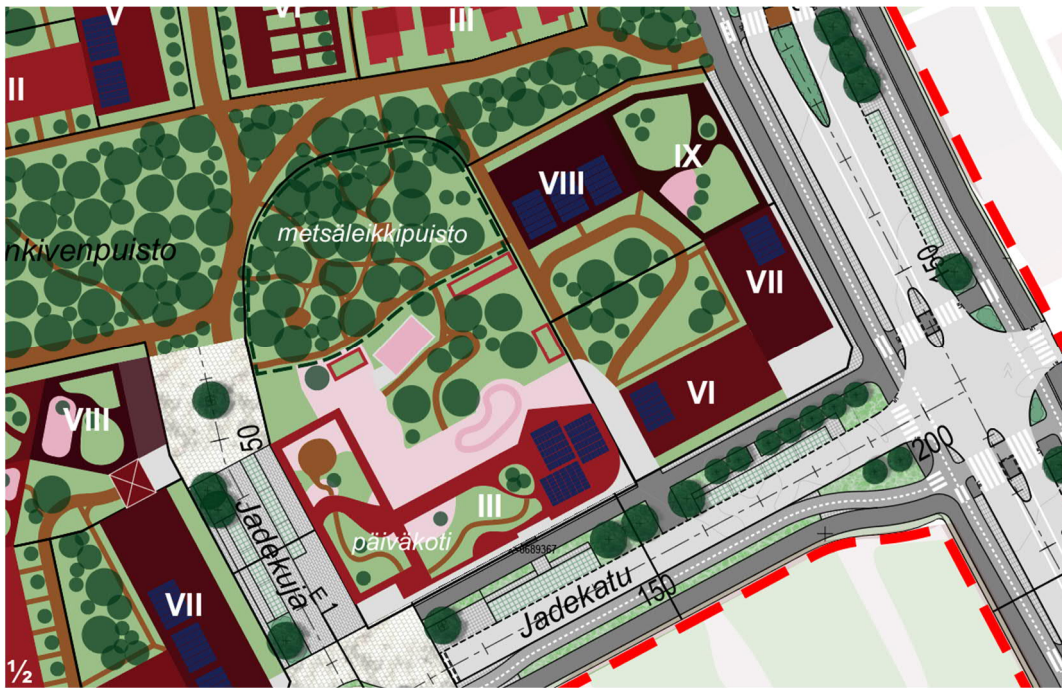
Y, yleisten palveluiden alueet

Jadekadun pohjoispuolelle sijoittuu yleisten rakennusten korttelialue 23168, johon suunnitellaan
päiväkotia. Rakennus on kolmikerroksinen ja rakennusoikeutta on 3 000 k-m². Rakennusala on si-

joitettu Jadekujan ja Jadekadun varsille niin, että toteuttamisessa on hieman väljyyttä. Rakennuksen sijoittelu tontin etelä- ja länsireunaan suojaa piha-alueilta ympäristöhäiriöiltä. Rakennuksen katon on oltava joko harjakatto tai kasvikatto tai näiden yhdistelmä. Julkisivusomittelun tulee olla pienimittakaavaista ja kävelymiljöötä korostavaa ja julkisivujen on oltava värikkäitä. Rakennuksen maantasokerroksen tulee olla avoin ja toiminnallinen. Tontin pohjoisosaan sijoittuu metsäleikkipuisto, jossa säilytetään mahdollisimman paljon olemassa olevaa puustoa. Metsäleikkipuiston on tarkoitus olla kaikkien käytettävissä päiväkodin toiminta-aikojen ulkopuolella.

Tontti rajautuu pohjoisessa Onnenkivenpuistoon, johon päiväkodin piha-alue liittyy luontevasti metsäleikkipuiston myötä. Lännessä ja etelässä tontti rajautuu Jadekatuun ja Jadekujaan. Idässä tontti rajautuu viereiseen A-kortteliin, jonka sisäpihaa päiväkodin on mahdollista hyödyntää päiväsaikaan. Lisäksi päiväkodin käytössä on oma piha ja sen metsäleikkipuisto.

Tontin huoltoajo ja saattoliikenne on suunniteltu tapahtuvan Jadekadun kautta. Jadekadulla ja Jadekujalla on kadunvarsipysäköintiä päiväkodin saattoa ajatellen. Päiväkodin huoltoajo hoituu Jadekadulta päiväkodille varatusta huoltotaskusta. Jadekadun päässä oleva aukio on mitoitettu niin, että päiväkodin huoltoajoneuvo mahtuu kääntymään ympäri.

Havainnekuva korttelista 23168. Päiväkoti sijoittuu korttelin länsipuolelle III-kerroksisena.

4.3.2 Muut alueet

VL, lähivirkistysalueet

Kaava-alueella on kaksi luonnontilassa säilytettävää lähivirkistysaluetta (VL).

Alueen keskellä sijaitseva VL-alue laajentaa Onnenkivenpuistoa ja vahvistaa osaltaan liito-oravan ja lahokaviosammalen säilymistä lähitulevaisuudessa kovan rakennuspaineen alla olevalla alueella. Osalle VL-aluetta on osoitettu luo-merkintä, joka edellyttää, että lahokaviosammalen kasvupaikka ei saa heikentää tai hävittää. Sen lisäksi itse VL-määräys edellyttää, että alueella kasvava olemassa oleva hyväkuntonen puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uusia ja täydennysistuttaa, sen lisäksi puistoreittejä suunniteltaessa tulee pyrkiä mahdollisimman vähäisiin puiden kaatoihin. Lahokaviosammalen suojelemiseksi riittävästä lahopuujatkumosta on huolehdittava.

Kaavamerkinnöin on ohjattu rakentaminen riittävän etäälle: VL-alueeseen rajoittuvien kortteleiden rakennusalat ovat 2–7,5 metrin etäisyydellä, mikä muodostaa suojavyöhykkeen myös rakentamisaikaiseen toimintaan. Liito-oravayhteyttä vasten etäisyys on aina vähintään 4 metriä.

Kaava-alueen eteläosassa Jadepolun länsipäässä sijaitsee toinen VL-alue, joka on osa liito-oravan etelä-pohjoissuuntaista yhteyttä ja turvaa myös lepakoiden liikkumisyhteyksiä. VL-merkinnällä varmistetaan tämän yhteyden jatkuminen koko tämän kaava-alueen matkalta. Tämän VL-alueen on tarkoitus tulevaisuudessa olla osa laajempaa liito-oravan yhteysverkostoa, osana yhteyttä Lipupuistosta Tikkurilantien eteläpuolelle.

VP, puistot

Kaava-alueelle sijoittuu yksi puistoalue (VP), joka on merkitty ohjeelliseksi koirapuistoksi (hau). Koirapuistomerkinä jatkuu myös katualueella, jossa koirapuistoa on tarkoitus jatkaa Lumikvartsinsillan alle. Puistoalue sijoittuu osittain rinteeseen, joka nousee kohti Lumikvartsinkatua juuri ennen siltaosuuden alkamista.

Ote Lumikvartsinsillan yleissuunnitelmasta. Lumikvartsinsilta kuvattuna itään päin, oikealla avautuu Villakoiranpuisto.

Vaikka koirapuisto sijaitsee yli 55 dB keskiäänitasolla ja siten ylittää VNp 993/1992 ohjearvon (taajamavirkistysalueet 55 dB, vrt. luku 4.4.1), puoltaa alueen keskeinen sijainti ja merkitys kaupunkikuvalle alueen toteuttamista koirapuistoksi eikä esimerkiksi suojaviheralueeksi. Koirapuisto myös itsessään tuottaa ajoittain melua, ja on siten perusteltu sijoittaa C-korttelin viereen, joka osaltaan vaimentaa äänimaailmaa.

LR, rautatiealueet

Kaava-alueelle sijoittuu pieni pala rautatiealuetta Lumikvartsinsillan mahdollistamiseksi. Lumikvartsinsilta on merkitty eritasoristeyksenä (e) rautatiealueen päälle.

Katualueet

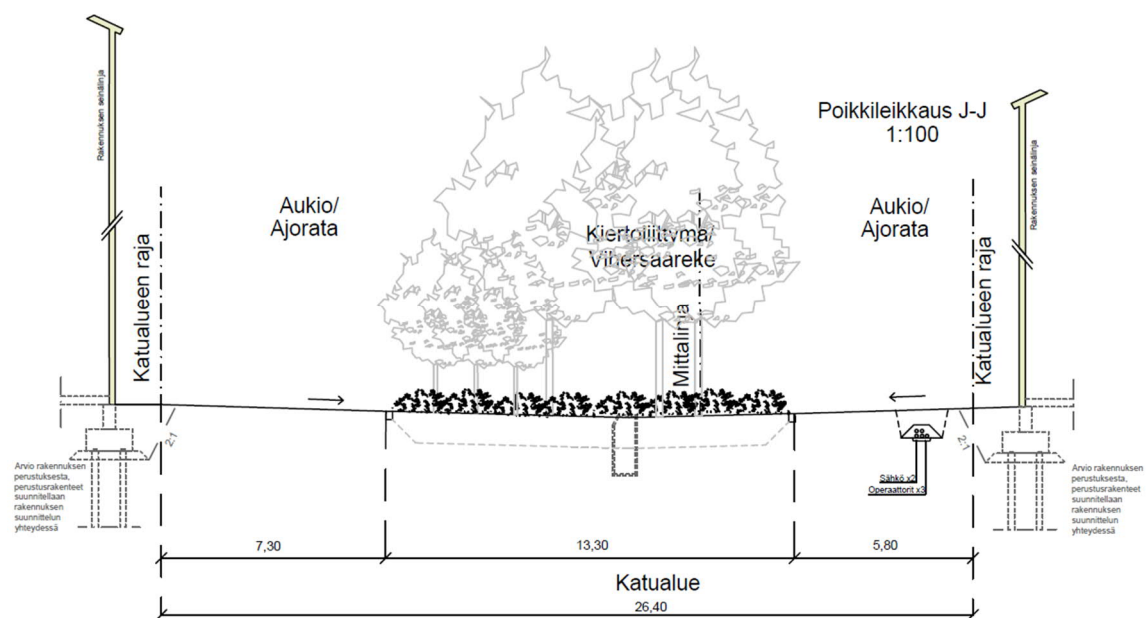
Alueelle tulee useita uusia katualueita. Alue liittyy jo rakennettuun Kivistön keskustaän Lumikvartsinkadun ja Lumikvartsinsillan sekä Kivistöntähden asemakaavaan Jadepolun kautta.

Kaavaehdotuksen laatimisen yhteydessä teetettiin konsulttityönä kaava-alueen katujen yleissuunnitelmat, joissa tutkittiin katujen liikenteelliset tilavaraukset ja kunnallistekniikan tilatarpeet sekä laadittiin myös vesihuollon yleissuunnitelmat. Suunnitelmat laati Sitowise Oy.

Kaava-alueen itäreunalle sijoittuu etelä-pohjoissuunnassa Lumikvartsinkatu, joka on osa Kivistön laajempaa kokoojakatuverkostoa. Kadun mitoitus mahdollistaa HSL:n linjaliikenteen. Kadun itäpuolen erotuskaistalle sijoittuu katupuita ja kadunvarsipysäköintiä (yhteensä 7 ap) sekä valaisimet. VL-alueen kohdalla kadulle on saatu mahdutettua enemmän puustoa, mikä vahvistaa itälänsisuuntaista virkistysyhteyttä. Virkistysyhteyden kohdalle Lumikvartsinkadulle on myös sijoitettu ajoratapysäkit linjaliikennettä varten molempiin suuntiin. Ratkaisu tekee katutilasta turvallisemman kävelijöille ja rauhoittaa ajonopeuksia samalla varmistaen linja-auton hidasteettoman kulun. Lisäksi Tikkurilantien risteyksen tuntumaan Lumikvartsinkadulle on suunniteltu pohjoisen suunnan taskupysäkki, eteläsuunnan pysäkki jää kaava-alueen ulkopuolelle. Lumikvartsinkatu on keskeinen osa Kivistön pyöräilyverkostoa ja kadulle on suunniteltu erotellut pyöräkaistat.

Lumikvartsinkatu jatkuu kaava-alueella aina Sinikvartsinkadun risteykseen saakka ja mahdollistaa näin Lumikvartsinsillan rakentamisen. Silta on uusi kävely-, pyörä- ja autoliikenteen yhteys, joka yhdistää Kivistön olemassa olevan keskustan etelään Tikkurilantielle luoden uuden sisäisen yhteyden. Sillasta on laadittu yleissuunnitelma, jonka laati WSP Oy.

Lumikvartsinkadusta länteen erkaneva Savukvartsinkatu välittää autoliikennettä alueen C-korttelin pysäköintilaitokseen. Lisäksi kadulta on yhteys kaava-alueen sisäiseen pihakatuverkostoon. Liittymä Savukvartsinkadulla alkavalle pihakatumaisemmalle ratkaisulle on korotettu ajorataan nähden, jolloin pihakadulle ajava autoilija voi selvästi havainnoida liikkuvansa kävelijöiden ehdoilla liikennemuotojen yhteisessä katutilassa. Savukvartsinkatu on muotoiltu niin, että autoliikenne ohjautuu luonnostaan pysäköintilaitokseen, eikä aluetta tuntematon autoilija päädy vahingossa pihakadulle. Savukvartsinkadulle on myös sijoitettu viherkaista tuomaan C-korttelin liiketilalle miellyttävämpää pursuamistilaa kadulle. Kadulle on sijoitettu kaksi kadunvarsipysäköintipaikkaa.

Poikkileikkaus Karneolikadun eteläpäästä (Alustavat katusuunnitelmat, Sitowise Oy). Kuvasta käy ilmi tavoite vehreistä kaupunkitiloista, joissa on mukava oleskella. Aukion keskelle on sijoitettu istutuksia ja puita, huoltoliikenne voi kiertää aukion ympäri.

Karneolikatu on kaava-alueen sisäistä liikennettä palveleva pihakatu. Katutilan mielenkiintoinen orgaaninen muoto lisää katutilan viihtyvyyttä, vähentää tuulisuutta ja lisää valoisa paikkoja kadulla. Suunnittelun lähtökohtana on ollut, että näkymät eivät saa olla liian pitkiä, jotta kävelijän mielenkiinto kävellä eteenpäin ei lannistu. Pihakadulle on suunniteltu runsaasti istutuksia, joiden sijoittelulla pyritään rytmittämään katutilaa ja hidastamaan ajonopeuksia luoden kävelijöille miellyttäviä oleskelupaikkoja. Istutuksista suurin on C-korttelin länsireunan liiketilojen edessä oleva flexzone. Kadun varressa on kuusi kadunvarsipysäköintipaikkaa lyhytaikaiseen pysäköintiin sekä kadun eteläpäässä pieni aukiomuodostelma, joka toimii samalla korttelin 23166 päiväkotivarauksen huoltoliikenteen kääntöpaikkana. Aukion keskelle voidaan toteuttaa puistomaista, istutuksilla rajattua oleskelualueutta. Etelässä aukio liittyy Onnenkivenpuiston puistoreitteihin lyhyen vain kävelylle ja huoltoajolle varatun osuuden kautta. Pohjoisessa Karneolikatu liittyy Sporttilaituriin, jota jatketaan Kivistöntähden asemakaava-alueelta tälle asemakaava-alueelle kävelyalueena, jossa on paljon liikunta- ja oleskelupaikkoja.

Karneolipiha ja Karneolikuja muodostavat itä-länsisuunnassa kaava-alueen halki kulkevan pihakatu yhteyden. Kaduille on sijoitettu yhteensä kuusi kadunvarsipysäköintipaikkaa. Karneolipiha yhdistyy Onnenkivenpuiston reitistöön yhdistäen alueen Kivistöntähden alueelle, kun taas Karneolikuja yhdistää alueen Lumikvartsinkatuun C-korttelin pohjoispuolella. Karneolikujan länsipää on merkitty kävelylle varatuksi alueeksi, sillä paikalle tarvitaan portaat Lumikvartsinkadulle nousemisen mahdollistamiseksi.

Karneolipolku yhdistää Karneolikujan ja koirapuiston Sporttilaituriin. Alue on varattu jalankulkuun ja huoltoajoon.

Kvartsiraitin osalta asemakaavassa todetaan nykyinen tilanne. Voimassa olevassa asemakaavassa LR-alueella sijaitseva reitti muutetaan jalankululle ja pyöräilylle varatuksi väyläksi. Kaava ei aiheuta muutoksia jo rakennettuun reittiin.

Kaava-alueen eteläosaan rakennettava Jadekatu yhdistää eteläosan korttelit Lumikvartsinkatuun ja mahdollistaa tulevaisuudessa yhteydet myös kaava-alueen eteläpuolelle. Jadekadun pohjoislaidalle on suunniteltu istutus- ja pysäköintikaista, johon sijoittuu myös Y-korttelin huoltotasku. Lyhytaikaisen pysäköinnin paikkoja kadulla on neljä. Jadekadulle tulee myös pyöräkaista ajokaistan eteläpuolelle, erotettuna jalankulusta kapealla istutuskaistalla. Jadekadun länsipään aukio on mitoitettu niin, että Y-korttelin huoltoajoneuvot mahtuvat kääntymään ympäri. Aukion keskelle on mahdollista sijoittaa muuntamo ja kasvillisuutta. Pyöräilyn ja jalankulun yhteydet jatkuvat aukion poikki Jadepolulle. Jadepolku on kävelyn ja pyöräilyn reitti, joka yhdistää alueen Kivistöntähden asemakaavassa suunniteltuun Kivistön puistokatuun. Kävely- ja pyöräilykaistat kulkevat tiiviinä pakeittina Onnenkivenpuiston läpi itä-länsisuunnassa Kivistöntähden kaava-alueelle mahdollistaen mahdollisimman yhtenäisen liito-oravan kulkuyhteyden pohjois-eteläsuunnassa.

Jadekuja yhdistää kaava-alueen eteläosan itä-länsisuuntaiseen virkistysyhteyteen. Kadulle on sijoitettu kadunvarsipysäköintiä erityisesti päiväkodin saattoliikennettä ajatellen. Paikkoja on yhteensä kadulla kuusi. Lisäksi kadulla on katupuita.

4.4 YMPÄRISTÖHÄIRIÖT, YHDYSKUNTATEKNISET RATKAISUT JA KAAVATALOUS

Ympäristöhäiriöiden vähentäminen on VAT:n mukaisesti otettu huomioon.

4.4.1 Melu ja tärinä

Melu

Suunnittelun aikana on kaava-alueelle laadittu erillinen meluselvitys, jossa on tutkittu lento-, rai-de- ja tieliikenteen meluvaikutuksia suunnitelmaan (Sitowise 2021). Selvityksen mukaan ennustetilanteessa kaava-alueen keskiäänitaso on päivällä enimmillään noin 60–65 dB Lumikvartsinkatuun

ja Kehärataan rajautuvilla kaavan reuna-alueilla. Yölliset keskiäänitasot ovat matalampia, enimmäislään noin 55–60 dB välissä. Kortteleiden sisäpihoilla melutason ohjearvot 55 dB päivällä ja 45 dB allittuvat, ja leikkipihat suositellaankin sijoitettaviksi sisäpihoille. Kaava-alueen koillisreunalle osoitetulla Villakoiranpuiston alueella (VP) ylittyy taajamavirkistysalueiden päivä- ja yöajan ohjearvot (55 dB ja 50 dB).

Suurimmat julkisivuihin kohdistuvat melutasot ovat Lumikvartsinkatua ja Kehärataa sijaitsevien rakennusten em. liikenneväylien puoleisilla julkisivuilla. Suurin asuinrakennusten julkisivuihin kohdistuva melutaso päivällä on 64 dB ja yöllä 56 dB. Ennustetilanteessa kaava-alueen asuinrakennusten katoilla keskiäänitaso on päivällä enimmäislään noin 62 dB ja yöaikaan enimmäislään noin 55 dB. Niillä julkisivuilla, joille kohdistuu päiväajan 64 dB keskiäänitaso, on laskennallinen äänitasoero-vaatimus (ΔL) sisämelutason ohjearvo vaatimuksen täyttämiseksi 29 dB. Kivistön alueella vaatimus ΔL on lentomelun vuoksi 35 dB.

Ääniympäristöohjeen mukaan nukkumiseen käytettävissä tiloissa äänen hetkellinen enimmäistaso L_{AFmax} ei saisi toistuvasti ylittää 45 dB. Tämän varmistamiseksi kortteleiden 23164 ja 23165 Kehäradan suuntaan avautuville julkisivuille, joille kohdistuva enimmäisäänitaso selvityksen mukaan on 81 dB, tulisi asettaa äänitasoero vaatimus 36 dB. Lisäksi selvityksen mukaan ne oleskeluparvekkeet, jotka ovat yli 52 dB päivämelun tai 47 dB yömelun (julkisivuun kohdistuva melutaso ilman heijastusta) julkisivuilla, tulee suojata parvekelasituksen avulla. Mikäli rakennusten katoille halutaan sijoittaa leikkiin ja oleskeluun soveltuvia terasseja tai kattopihoja, tulee ne suojata liikennemelulta. Kattopihojen melutilannetta on mahdollista parantaa toteuttamalla kattopihan reunaan umpikaide. Kaiteiden korkeus tulee tarvittaessa tutkia jatkosuunnittelun yhteydessä, kuitenkin viimeistään rakennuslupavaiheessa. (Sitowise 2021)

Tärinä ja runkomelu

Kaava-alueen välittömässä läheisyydessä, alueen länsipuolella sijaitsee Kivistöntähden (232500) kaava-alue, jolle on toteutettu tärinävaikutusten tarkastelu (WSP Finland Oy 23.11.2018) sekä kaava-alueen koillispuolella Kvartsikulman (232800) asemakaava-alue, jolle on toteutettu tärinä- ja runkomeluselvitys 2020 (WSP Finland Oy 2.9.2020).

Tärinäriskiä pidetään yleensä suurehkona, mikäli maaperä koostuu pehmeistä maalajeista tai löyhistä kerroksista, kun pohjavesi on läsnä (WSP 2.9.2020). Selvityksissä on arvioitu ihmisen tärinänä tuntemaan värähtelyn tasoa ja vaimentumista radan läheisyydessä sekä tarkasteltu vasteiden suuruutta suhteessa sallittuihin arvoihin. Selvityksen mukaan vasteet ovat varsin kohtuulliset ja viitearvojen alapuolella. Laskennassa oletuksena on ollut rakennusten perustaminen tukipaaluille, jolloin erityisesti pystykomponentit ovat hallinnassa. Tarkastelussa (WSP 23.11.2018) pidettiin keskikorkeutena kahdeksaa (8) kerrosta – tässä ja alemmissa rakennuskorkeuksissa eivät vaakasuuntaiset värähtelyt muodostu ongelmaksi. Toisaalta havaittiin, että jännemitoiltaan pitkät ja joustavat lattiarakenteet voivat pitkien junien vaikutuksesta resonoidessaan aiheuttaa merkittävää tärinäefektiä rakennuksessa.

Runkomelua aiheuttava värähtely on niin pientä, että sitä ei koeta tärinänä. Runkomelun mahdollisia haittoja voidaan vaimentaa sijoittamalla ratarakenteeseen joustavaa värähtelyä vaimentava eristekerros tai rakentamalla radan koko tukikerros kelluvaksi rakenteeksi. Runkomelun vaimentaminen voidaan toteuttaa myös värähtelylle altistuvassa kohteessa (asuinrakennus). (WSP 2.9.2020).

Suunnittelukohteen maaperän ominaisuudet ovat verrattavissa Kvartsikulman kaava-alueeseen ja siten suotuisat tärinän etenemiselle, mutta huonot värähtelyn etenemiselle runkomelua aiheuttavalla taajuusalueella (vrt. WSP 2.9.2020). Kaava-alueen pohjoisimmat korttelit ovat kuitenkin tärinä- ja runkomeluriskin alueella. Siksi kaavamääräyksiin on kirjattu, että kortteleiden 23164 ja 23165 rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve.

4.4.2 Vesihuolto

Uutta vesihuoltoverkostoa tullaan rakentamaan Jadekadulle, Jadepolulle, Jadekujalle, Lumikvartsinkadulle, Savukvartsinkadulle, Karneolikadulle, Karneolipihalle ja Karneolikujalle. Lisäksi Sporttilaiturin alle rakennetaan jo aiemmin Kivistön tähden kaavassa suunniteltu hulevesiviemäri. Uutta vesijohtoa tullaan rakentamaan noin 1 km, mukaan lukien noin 200 m Sporttilaiturin hulevesiviemäriä.

Kaavaan tullaan varaamaan rasitealueet korttelien yhteisiä tonttijohtoja varten.

Vesihuollon yleissuunnitelma on tämän selostuksen liitteenä (liite 2).

Vesihuollon osalta uusien vesi- ja viemäriinjojen suunnittelu ja rakentamiskustannukset ovat noin 1 475 000 € (alv 0 %).

4.4.3 Hulevesien hallinta

Hulevesien hallinnan ensisijainen tavoite koko Kivistön alueella on estää rakentamisesta aiheutuva haitallinen hulevesivirtaamien kasvu. Hulevesiä viivytetään paikallisesti ja alueellisesti niin, että alueelta purkautuva virtaama säilyy nykytilanteen tasossa myös suunnitellun maankäytön toteuttua.

Kaava-alueen hulevesien muodostumista pyritään ehkäisemään vettä läpäisevillä pintamateriaaleilla, ohjaamalla hulevettä kasvillisuuden käyttöön ja soveltamalla hulevesien luonnonmukaisen hallinnan periaatteita. Huleveden käsittely on suunniteltava tontti- tai korttelikohtaisesti. Hulevesien hallintarakenteet mitoitetaan sadetilanteelle, jonka rankkuus on 150 l/s/ha ja kesto 10 minuuttia. Varsinaisten hulevesirakenteiden lisäksi tonteilla tulee varautua harvinaisempiin sadetilanteisiin. Tontin tasauksessa tulee huomioida sadetilanne, jonka rankkuus on 167 l/s/ha ja kesto on 30 minuuttia. Tällöin vesien tulee mahtua lammikoitumaan piha-alueille, joilla ei normaalitilanteessa viivytetä vesiä. Näillä sadetapahtumilla tontilta saa poistua samansuuruinen virtaama kuin sieltä laskennallisesti poistuisi luonnontilassa. Näitä sadetilanteita harvinaisemmat sateet saa ohjata tulvareittejä pitkin yleisille alueille.

Ohutrakenteiset kasvikatot, kuten maksaruohokatot tulkitaan puoliläpäiseviksi pinnoiksi, joten ne eivät kokonaan poista katon viivytystarvetta. Mikäli kasvikatto toteutetaan paksummalla kasvu- alustalla, voidaan tulkita kattorakenne itsessään vettä viivyttäväksi rakenteeksi, jolloin erillistä viivytystä näille kattovesille ei tarvita.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesiohjelma. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

4.4.4 Kaavan ekotehokkuusarviointi

Kaavaratkaisusta on tehty KEKO-laskenta. KEKO-työkalu on Suomen ympäristökeskuksen laatima kaavoituksen ekolaskuri, joka perustuu tieteellisistä tutkimuksista koottuihin kriteereihin ja arviointimenetelmiin. KEKO laskee kaavan vaikutuksia sekä rakennus- että käyttövaiheessa. KEKO-laskenta tehtiin kahdesta eri esimerkkivaihtoehdosta. Perusvaihtoehtona (ve 1) on täysin betonirakenteisina rakennuksina kaukolämpöratkaisuun toteutettava alue, jonka rakennukset ovat energiatehokkuudeltaan matalaenergiatasoa. Vertailuvaihtoehtona (ve 2) on puurakenteisina rakennuksina toteutettava alue, jonka rakennukset ovat energiatehokkuudeltaan passiivitasoa ja jossa lämmitysenergia jakautuu kaukolämpöön 50 % ja maalämpöön 50 %. Molemmissa laskennallisena asukasmääränä käytetään 1 200 asukasta. Vertailussa on tutkittu puurakentamisen ja energiatehokkuuden vaikutusta alueen ekotehokkuuteen. Kaavassa ei edellytetä, että rakennukset olisivat puurakenteisia tai että niiden pitäisi saavuttaa tietty energiatehokkuus, vaan näihin liittyvät vaatimukset määritellään tonttien kilpailutusten yhteydessä.

Kokonaisekotehokkuus

KEKO-laskennan kokonaisekotehokkuus huomioi kasvihuonepäästöt, kulutetut luonnonvarat ja luonnon monimuotoisuuden. KEKOssa on toistaiseksi kaikilla osa-alueilla sama painoarvo, eli tulos on niiden keskiarvo. Kokonaisekotehokkuus on sitä parempi, mitä pienempi luku on. KEKO-laskennan tulosten perusteella kokonaisekotehokkain vaihtoehto olisi puurakenteisten rakennusten ja passiivienergiaa käyttävä vaihtoehto (ve 2). Ero muodostuu kasvihuonepäästöjen määrästä sekä luonnonvarojen käytöstä (Taulukko 1).

Kaava-alueen kokonaisekotehokkuus	ve 1	ve 2
	100 % betonirakenteinen, matalaenergiatehokkuus	100 % puurakenteinen, passiivienergiatehokkuus
Kasvihuonepäästöt	74	61
Luonnonvarojen käyttö	39	24
Luontovaikutukset	27	27
Kokonaisekotehokkuus	47	37

Taulukko 1. Kaava-alueen kokonaisekotehokkuus

Kasvihuonepäästöt

Kasvihuonepäästöjen määrää arvioitiin suhteessa asukasmäärään. Vaihtoehdossa 1 kasvihuonepäästöjen määrä per asukas on runsaat 85 CO₂-tonnia ja vaihtoehdossa 2 lähes 70 CO₂-tonnia. Ero muodostuu pääosin rakennusten energiankulutuksesta sekä jonkin verran rakennusten rakentamisesta ja kunnossapidosta syntyvistä kasvihuonepäästöistä. (Taulukko 2)

Kasvihuonepäästöt asukasta kohti	ve 1	ve 2
	100 % betonirakenteinen, matalaenergiatehokkuus	100 % puurakenteinen, passiivienergiatehokkuus
Kasvihuonepäästöt asukasta kohti yhteensä, CO ₂ t/as. (1 200 asukasta)	85,27	69,68
Kasvihuonepäästöt eri päästölähteistä asukasta kohti, CO ₂ t/as (1 200 asukasta)		
Maankäyttö	1,71	1,71
Infrastruktuurin rakentaminen ja kunnossapito	0,55	0,41
Rakennusten rakentaminen ja kunnossapito	29,69	24,34
Rakennusten energiankulutus	32,93	22,83
Henkilöliikenne	20,40	20,40

Taulukko 2. Kasvihuonepäästöt asukasta kohti

Luonnonvarojen käyttö

Luonnonvarojen käytön osalta merkittävin ero on rakennusten materiaalien kulutuksessa. Vaihtoehto 1 kuluttaa yhteensä noin 104 tuhatta tonnia materiaaleja rakennuksiin, kun taas vaihtoehto 2 kuluttaa yhteensä noin 63 tuhatta tonnia materiaaleja rakennuksiin.

Vaihtoehto 2 kuluttaa rakennuksiin uusiutumattomia luonnonvaroja vain noin 37 % siitä, mitä vaihtoehto 1 kuluttaa. Sen sijaan puurakentamisen vaihtoehto kuluttaa noin 7,57 tuhatta tonnia uusiutuvia luonnonvaroja. (Taulukko 3)

Luonnonvarojen käyttö rakennuksiin	ve 1	ve 2
	100 % betonirakenteinen, matalaenergiatehokkuus	100 % puurakenteinen, passiivienergiatehokkuus
Rakennusten materiaalin kulutus yhteensä, tuhatta tonnia	103,99	63,34
Rakennusten materiaalien kulutus materiaalityypeittäin, tuhatta tonnia		
Maamassat	27,89	27,89
Uusiutumattomat	75,98	27,88
Uusiutuvat	0,11	7,57

Taulukko 3. Luonnonvarojen käyttö rakennuksiin

Luontovaikutukset

Luontovaikutuksia arvioidaan KEKO-laskennassa vain kaava-alueella. Näin ollen luontovaikutukset ovat samat kummassakin vaihtoehdossa. Kaavan vaikutuksia luontoon ja luonnonympäristöön on arvioitu tarkemmin kohdassa 4.5.2.

4.4.5 Kaavataloudellinen tarkastelu

Lumikvartsin kaava-alue jatkaa samaa tiivistä kaupunkirakenteen kehittämistä kuin viereinen Kivistöntähden alue ja Kivistön keskusta-alue ylipäättään. Kaava-alue sijoittuu kohtuullisen matkan päähän sekä Kivistön rautatieasemasta ja sen ympärille rakentuvista palveluista, että tulevasta Lapinkylän asemasta. Alue on rakentamatonta, joten alkuinvestointina joudutaan rakentamaan koko kunnallistekniikka, jota on rakennettu jo Kivistön puistokatua pitkin. Alue on kuitenkin kaupungin omaa maata, joten kaavoittaminen toteuttaa kaupungin tavoitteita ja strategiaa sekä tuottaa runsaasti maanmyynti- tai vuokratuloja sekä tulevaisuudessa merkittäviä verotuloja. Tehokkaan rakentamisen ansiosta kaava-alueen asumisen kerrosala on noin 55 000 k-m², minkä lisäksi liiketiloja sallitaan yli 2300 k-m². Alueelle sijoittuu myös 3000 k-m² suuruinen päiväkotito.

Tähän kaava-alueeseen kuuluu Lumikvartsinkatu, joka on tärkeä liikenneyhteys rautatien yli. Yhteys on tärkeä myös jätteenputkikeräysjärjestelmälle. Rautatien eteläreunalla kulkee Sporttilaituri-niminen jalankulun ja pyöräilyn yhteys, joka alkaa lännessä Safiiriaukiolta jatkuen edelleen itään Riipiläntien suuntaan kohti Lapinkylän tulevaa asemaa, joten sekin palvelee laajemmin alueen väestöä. Myös Onnenkivenpuisto on osa laajempaa viheraluetta, jolloin Safiiriaukiolta pääsee sujuvaa puistoreittiä Lumikvartsinkadulle asti – ja kaavarungon mukaan viherreittejä on tavoitteenä jatkaa edelleen itään, aina tulevalle Lapinkylän asemalle asti. Osa kaavaan kohdistuvista katujen ja puistojen rakentamiskustannuksista eivät siis kohdistu pelkästään tämän kaavan kortteille, vaan edistävät koko Kivistön keskustan tavoitteita.

Katualueille mahdollistetuilla istutusalueilla lisätään vehreyttä ja viihtyvyyttä. Suuri osa katualueesta on muodoltaan ja leveydeltään vaihtelevaa pihakatua, jossa autoliikenne ei ole ensisijainen toiminto. Ratkaisu voi olla hieman tavanomaista kalliimpi, mutta se tuo myös alueelle haluttua laatutasoa ja viihtyvyyttä sekä omaleimaisuutta. On tärkeää huomioida, että kokonaiskustannusten näkökulmasta ratkaisu on edullisempi asukasta kohti kuin aluetehokkuudeltaan matalampi kaupunkirakenne.

Kaava-alueen maaperä on vantaalaisittain tavanomaista; enimmäkseen savea, jonkin verran silttiä. Tämä lisää rakentamiskustannuksia kantavampiin maalajeihin verrattuna, mutta toisaalta paremman maaperän alueet on jo hyödynnetty tai ne sijaitsevat kauempana nykyisestä kaupunkirakenteesta. Mikäli savea joudutaan poistamaan huomattavia määriä, sille olisi hyvä etsiä sijoituspaikka läheltä. Maan kuljetus lisää sekä kustannuksia että päästöjä ja lisäksi maanläjitysalueista on pulaa.

Kunnallistekniikan rakentamisen kustannukset ovat kahden miljoonan euron luokkaa, mikä ei sisällä rautatien ylittävää siltaa eikä vesihuoltoa, jonka kustannusarvio on hieman alle 1,5 miljoonaa euroa. Sillan kustannusarvio on noin 2,7 miljoonaa euroa (alv. 0 %).

Alla olevassa taulukossa on tarkasteltu infrakustannuksia (ilman suunnittelukustannuksia) kahdella eri aluetyypillä (väljä pientalovaltainen ja tiivis kerrostalovaltainen alue) sekä Lumikvartsin kaava-alueen vertailuluku, laskentaperusteena noin 2,8 milj. euron infrakustannusarvio (ilman suunnittelua), 55 000 asumisen kerrosneliometriä ja 1200 asukasta.

Tarkastelut osoittavat, että väljempien asuinalueiden infrakustannukset (kadut ja vesihuolto) ovat vähintään kaksin- tai jopa viisinkertaiset suhteutettaessa kustannukset kaava-alueen asukasmääräarvioon ja asumisen kerrosalaneliöihin. "Tiivis, asuinkerrostalopainotteinen" -aluetyypissä infrakustannukset ovat pääsääntöisesti välillä 20–50 €/k-m² tai vaihtoehtoisesti asukasmäärän kautta laskettuna 950–2330 €/asukas. "Väljä, pientalopainotteinen" -aluetyypissä vastaavat kustannukset ovat välillä 50–120 €/k-m² ja 4500–6900 €/asukas.

Lumikvartsin kaava-alue on tiiviin, kerrostalovaltaisen aluetyypin kustannustarkastelussa luokan yläpäässä. Tämä selittyy sillä, että Lumikvartsin asemakaava-alueeseen sisältyy laajempaa aluetta palveleva yhdyskatu Lumikvartsinkatu, jonka kustannukset ovat suurimmat kuten ovat myös Sporttilaiturin. Lumikvartsin infrakustannukset jyvittyvätkin todellisuudessa suunnittelualueen rajausta laajemmalle.

	€/asumisen k-m ²	€/asukas
Lumikvartsi (232700)	51	2330
Tiivis kerrostalovaltainen (002336)	47	2180
Tiivis kerrostalovaltainen (231600)	28	1240
Tiivis kerrostalovaltainen (231900)	21	950
Väljä pientalovaltainen (002127)	116	6890
Väljä pientalovaltainen (402100, 402500 ja 403500)	107	4865
Väljä pientalovaltainen (002166)	52	4560

Taulukko. Infrakustannukset ilman suunnittelua esimerkkikaava-alueilla kerrosneliometriä ja asukasta kohti. Kaava-alueiden numerot suluissa.

4.5 KAAVAN VAIKUTUKSET

Hankkeen MRA 1 §:n mukaisia vaikutuksia on tarkasteltu kaavaa laadittaessa. Arvioinnissa on myös tarkasteltu valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumista.

Hanke sijoittuu hyvien joukkoliikenneyhteyksien varteeseen ja vastaa kaupunkistrategiaan. Hanke hyödyntää kaupungin maaomaisuutta ja sitä voidaan pitää kestävästä kaupunkirakentamisen tavoit-

teiden mukaisena. Kokonaisratkaisu on taloudellisesti toteutettavissa ja vastaa valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) toteutumiseen.

4.5.1 Vaikutukset rakennettuun ympäristöön

Yhdyskuntarakenne

Asemakaava jatkaa Kivistön keskustan rakentumista kohti Lapinkylän asemavarausta. Ratkaisu edistää Kivistön keskusta-alueen kehittymistä ja luo tiivistä ja tehokasta, kaupunkirakennetta. Rakentaminen sijoittuu kävelymatkan päähän Kivistön asemasta. Bussipysäkit sijoittuvat kävelyetäisyydelle. Hanke edistää kestävästä yhdyskuntarakennetta.

Kaupunkikuva

Uusi rakentaminen muuttaa merkittävästi alueen ilmettä Kivistön keskustarakenteen laajentuessa vielä rakentumattomille, metsäisille alueille. Kivistön keskustan laajeneminen Kehäradan eteläpuolelle muuttaa kaupunkikeskustan painopisteitä. Metsäisten virkistys- ja puistoalueiden toteuttaminen vahvistaa Kivistön vihreää kaupunkikuvaa ja vastaa siten tavoitteeseen vihreästä ja viirestä Vantaasta.

Väestön rakenne ja kehitys

Asemakaava ja asemakaavan muutos laajentaa Kivistön suuralueen asemiin tukeutuvaa asumista, mikä toteuttaa valtakunnallisten alueidenkäyttötavoitteiden henkeä. Koteja mahdollistetaan yli 1 200 asukkaalle. Päiväkotipalveluiden lisääntyminen parantaa lapsiperheiden palveluita ja vastaa aktiivisen Kivistön tavoitteeseen.

Asuminen

Kaava-alueen mahdollistamat asunnot vastaavat osaltaan pääkaupunkiseudun asuntotarpeeseen sekä Vantaan kaupungin MAL-sitoumuksiin. Hanke lisää asuntotuotantoa ja monipuolistaa asuntokantaa hyvien raideliikenneyhteyksien varrella.

Palvelut ja työpaikat

Palvelujen tarve lisääntyy asukasmäärän kasvaessa. Kaavaratkaisu vastaa tähän kysyntään, toteutuessaan se lisää alueen palvelu- ja työpaikkatarjontaa. Kaava-alueelle on mahdollistettu kivijalkaliiketilaa sekä kaksi päiväkotia, jolla vastataan koko Kivistön keskustan alati kasvavaan päiväkotikysyntään. Kivijalkaa mahdollistettu palvelutila voidaan tarvittaessa toteuttaa myös muuhun kuin päiväkotikäyttöön, vallitsevan tilanteen mukaan.

Taloudelliset vaikutukset

Alueen kehitys hyödyntää kaupungin maaomaisuutta. Tiiviin yhdyskuntarakenteen rakentuminen laskee yksikkökohtaisia kustannuksia infrastruktuurin toteuttamisessa ja ylläpidossa (kts. tarkemmin 4.4.5). Houkuttelevien, uusien asunto- ja rakennustyyppien toteuttaminen vaikuttaa alueen imagoon ja haluttavuuteen.

Sosiaalinen ympäristö

Kaavahankkeen tavoitteena on sosiaalisesti tasa-arvoinen, eheä aluekokonaisuus. Monipuoliset rakennus- ja asuntotyytit edesauttavat tavoitteen saavuttamista. Alue mahdollistaa kylämäistä naapurustoa, jossa lähipalvelut ovat kävellen saavutettavissa. Asuminen alueella toteuttaa esteettömyyttä ja mahdollistaa kestäviä valintoja. Kaavaratkaisu mahdollistaa sosiaalisesti ehjän aluekokonaisuuden, kun toteutuksessa noudatetaan Vantaan asuntoliittisiä linjauksia.

Virkistys

Hanke uusine asukkaineen lisää virkistysalueiden käyttöä. Tällä hetkellä Kivistön keskusta-alueella on vain yksi koirapuisto. Tämä Punakivenpuiston koira-aitaus sijaitsee Kivistön keskustasta pohjois-luoteeseen ja on kooltaan 1 500 m². Hanke mahdollistaa uuden kaupunkikoirapuiston toteutumisen, ja vastaa siten kivistöläisten toiveisiin koirapuistojen määrän lisäyksestä.

Liikenne

Kaava-alue sijaitsee kävelyetäisyydellä sekä Kivistön asemasta että Lapinkylän suunnitellusta asemasta. Kvartsiraitti on nopean pyöräilyn baana, ja saattaa lisätä pyöräilyn suosiota ennestään. Lumikvartsinkadulla ja Jadekadulla erotellut pyöräkaistat houkuttelevat pyöräilyyn. Rautatieasemien lisäksi linja-autoliikenteen pysäkit Lumikvartsinkadulla ovat jokaisesta asunnosta alle 200 metrin päässä, mikä tukee joukkoliikenteen käyttöä ja mahdollistaa kestävämpää liikkumista. Keskitetty pysäköintiratkaisu vähentää alueen sisäistä autoliikennettä, ja pihakadut rauhoittuvat kävelyyn, oleskeluun ja esimerkiksi pyöräilyyn.

Ympäristöhäiriöt

Lentomelu

Lentomelu on huomioitu kaavamääräyksiin. Ulko-oleskelutiloja vaaditaan osittain katettavaksi (esim. kasvihuoneet).

Raidemelu

Raidemelu on huomioitu kaavamääräyksiin. Ulko-oleskelutiloja vaaditaan osittain katettavaksi (esim. kasvihuoneet).

4.5.2 Vaikutukset luontoon ja luonnonympäristöön

Uudisrakentamisella on merkittäviä vaikutuksia alueen luontoarvoihin. Rakentaminen vähentää luontoalueita ja samalla asukas- ja käyttäjämäärän kasvu lisää viheralueiden käyttöpaineita ja kulutusta. Hanke ei kuitenkaan vaaranna VAT:n luonnonvaroja koskevia tavoitteita, sillä yhdyskuntarakenteen keskittäminen aseman seuduille mahdollistaa koko kaupungin tasolla luonnon monimuotoisuuden ja esimerkiksi lahokaviosammalen suotuisan suojelutason.

Vantaan yleiskaavan 2020 valmistelun yhteydessä Vantaan kaupunki teetti selvityksen ja suojelusuunnitelman lahokaviosammalen huomioimiseksi kaavoituksessa ja lajin suotuisan suojelutason säilymisen arvioimiseksi (Manninen & Nieminen 2020). Lahokaviosammalkartoitus tehtiin myös suojelualueilta sekä suojeltaviksi suunnitelluilta ja luo-kaavamerkinnän alueilta, joilta oli aikaisemmin vain vähän tietoja. Kartoitustyön tuloksena rajattiin 107 erillistä ydinaluetta, joiden yhteenlaskettu pinta-ala on n. 1 071 hehtaaria. Lisäksi rajattiin lahokaviosammalelle potentiaalista aluetta n. 1 412 hehtaaria.

Selvityksen perusteella lahokaviosammalen suojelun taso Vantaalla säilyy suotuisana yleiskaava 2020 mukaisen maankäytön toteutuessa. Suojelusuunnitelman kompensatiotarkastelussa on verrattu voimassa olevan yleiskaavan ja yleiskaavan 2020 maankäytön muutoksia. Vertailussa lahokaviosammalen elinoloja oletettavasti parantavat muutokset kaavamerkinnöissä on tulkittu täysmääräiseksi tai osittaiseksi kompensatioksi. Myös päinvastaiset muutokset on huomioitu. Johtopäätöksenä todetaan, että yleiskaavaan 2020 osoitetut maankäytön muutokset kompensoivat pinta-alan ja kasvupaikkojen (havaittu itiöpesäke tai itujuväsyryhmä) osalta rakennettaviksi osoitetuilla alueilla olevien lahokaviosammaleesiintymien heikennykset riittävällä tasolla.

Yleiskaavan 2020 valmisteluaineistossa lahokaviosammaleesiintymien maankäyttömuotoja on parannettu lajin selviytymisen kannalta merkittävästi verrattuna Vantaan voimassa olevaan yleiskaavaan. Kivistön Lumikvartsin suunnittelualuetta on suojelusuunnitelmassa tarkasteltu yleiskaavan

rakentamisen alueena, eikä siellä olevien esiintymien ole oletettu säilyvän. Alueen lahokaviosammaleisiintymät eivät siten ole keskeisiä lajin suotuisan suojelutason säilymisen kannalta Vantaalla. Lumikvartsin kaava-alueella luo-määräyksellä huolehditaan liito-oravan ja lahokaviosammalen elinympäristön edellytyksistä. Kaavamääräyksissä ohjeistetaan muun muassa pitkospuiden suosimiseen. Tämä on keino vaalia maapohjaa kulumiselta ja turvata metsäkasvillisuuden kerroksellisuus.

Lumikvartsin suunnitteluratkaisuilla turvataan ekologisia yhteyksiä tiivistyvässä kaupunkirakenteessa. Osana Kivistön keskustan kaavarunkotyötä (kh 22.3.2021) on tunnistettu kaupunkiluonnon elementtien mahdollisuudet, kuten kasvikatot ja tonttivyhdykkeitä. Lumikvartsin asemakaavaehdotus edustaa tätä kaavarungon hyväksyttyä suunnitteluperiaatetta, jossa kaupunkirakenteessa eri tasot, kuten luonnon ja liikkumisen ympäristöt, liittyvät ja limittyvät toisiinsa. Lumikvartsin kaava vahvistaa osaltaan Onnenkivenpuiston etelä-pohjoissuuntaista ekologista yhteyttä. Poikittainen länsi-itäyhteys syntyy Onnenkivenpuiston jatkeen, tonttivyhdyksen ja flexzone-alueiden sekä katupuiden ja kasvikatotien kokonaisuutena. Kaupunkivyhdyksen määrä varmistetaan vihertehokkuuden määrällä sekä yksityiskohtaisin kaavamerkinnöin ja -määräyksin.

Vesistöt ja vesitalous

Asemakaavan myötä metsäinen alue muuttuu tiiviiksi kerrostaloalueeksi ja sitä kautta vettä läpäisemättömän pinnan määrä kasvaa alueella merkittävästi. Tämä tulee lisäämään kaava-alueelta muodostuvan huleveden määrää.

Hulevesien hallinnan tavoitteena on, että alueelta poistuvan virtaamahuipun suuruus ei kasva rakentamisen myötä. Hulevesimäärän kasvun vaikutuksia pyritään minimoimaan viivyttämällä syntyviä hulevesiä tontilla ennen niiden johtamista yleiseen hulevesiviemäriin. Hulevesiviemäriissä vedet ohjataan Koivupäänojaan, jonka varrelle on tutkittu alueellisia viivytyksratkaisuja, jotka toteutettaisiin Lapinkylän aseman alueen rakentamisen edetessä.

Kaavan edellyttämä vihertehokkuus on toteutettavissa eri keinoin eri kortteleissa. Kasvillisuuskatot tukevat osaltaan luonnon monimuotoisuutta ja viivyttävät sadevesiä.

4.5.3 Vaikutukset ilmastonmuutoksen kannalta

Rakentamisen vaikutukset ilmastonmuutokseen ovat rakentamisen aikana negatiiviset. Rakentaminen lisää aina kasvihuonekaasupäästöjä, ja metsän kaataminen rakennettavilta alueilta sekä maaperän muutokset kutistavat alueen hiilinieluja. Rakennusten käyttö ja liikenne lisäävät kasvihuonepäästöjä, joskin päästötasoon voidaan vaikuttaa sitä alentavasti eri keinoin. Rakentamisen CO₂-päästöjä on arvioitu KEKO-laskelmalla kohdassa 4.4.4. Puurakentamisella sekä lämmitys- ja käyttöenergiassa uusiutuvien energialähteiden suosimisella voidaan vaikuttaa CO₂-päästöihin niitä pienentävästi.

Rakentamisen keskittäminen Kivistön aseman vaikutusalueelle laajentaa olemassa olevaa yhdyskuntarakennetta, joka hyödyntää laadukkaita joukkoliikennepalveluja ja raideliikennettä. Henkilöautokannan sähköistyminen voi vaikuttaa päästöihin niitä pienentävästi.

Asemakaavassa vaaditaan kaavamääräyksissä vihertehokkuutta 0,9 asuinkortteleissa ja Y-korttelissa sekä 1,0 C-korttelissa. Vihertehokkuuden – viherpintojen, puiden ja hulevesielementtien – avulla hillitään ilmastonmuutosta ja edistetään siihen sopeutumista vähentämällä tulvariskejä, luomalla hiilinieluja ja lieventämällä lämpösaarekkeitä rakennetussa ympäristössä. Kasvillisuus vähentää tulvariskeä, sitoo hiilidioksidia, viilentää rakennetun ympäristön lämpösaarekkeitä ja lisää kaupunkitilan viihtyisyyttä ja terveysvaikutuksia. Samalla toteutetaan kestävä kehitys ja ilmastonmuutokseen sopeutumisen mukaisia suunnitteluperiaatteita.

4.6 NIMISTÖ

Nimistöryhmä 9.3.2021 on hyväksynyt alla olevat nimet.

Alueen nimistö perustuu korukivien nimiin.

Olemassa olevat

23 KIVISTÖ

Lumikvartsinkatu, Snökvartsgatan – nykyinen nimi (2010).

Onnenkivenpuisto, Lyckkostensparken – nykyinen nimi (2019).

Sporttilaituri, Sportkajen – nykyinen nimi (2019).

Jalokivistä johdetut nimet:

Jadekatu, Jadegatan

Jadekuja, Jadegränden

Jadepolku, Jadestigen

Mineraaleista johdetut nimet:

Karneolikatu, Karneolgatan (pihakatu)

Karneolikuja, Karneolgränden (pihakatu)

Karneolipiha, Karneolgården (pihakatu)

Karneolipolku, Karneolstigen (jalankulkukatu)

Karneoli on yksi kvartsin muunnoksista, oranssi tai punainen mineraali.

Savukvartsinkatu, Röckkvartsgatan

Lähtee Lumikvartsinkatulta.

Villakoiranpuisto, Pudelparken

Uusi pieni koirapuisto.

5. ASEMAKAAVAN TOTEUTUS

Tavoitteena on aloittaa tarkempi suunnittelu ja rakentaminen välittömästi, kun kaupunginvaltuusto on hyväksynyt asemakaavaehdotuksen.

Hulevesisuunnitelman laatimisessa tulee ottaa huomioon Vantaan kaupungin hulevesiohjelma. Suunnitelma hyväksytetään rakennusluvan hakemisen yhteydessä.

Rakentamisaikaiset hulevedet tulee hallita haittavaikutukset minimoiden. Etenkin kiintoaineen kulkeutuminen minimoitava.

Pysäköintiä voi Kivistön keskustan kaavarungon tavoitteiden mukaisesti järjestää vaiheittain alueen ympärillä ja rakentumattomilla tonteilla, kunnes C-kortteli on valmistunut ja pysäköintitarve luonnostaan vähenee alueen palveluiden kehittyessä.

6. KAAVATYÖHÖN OSALLISTUNEET

HSY: Teemu Keitaanpää
 Vantaan Energia: Antti Hartikainen
 Väylävirasto: Ville Vuokko

Vantaan kaupunki:		
Asemakaavoitus:	Anna-Riitta Kujala	aluearkkitehti
	Ville Leppänen	asemakaavasuunnittelija
	Sonja Sahlsten	asemakaava-arkkitehti (13.3.2020 saakka)
	Eija Hasu	asemakaava-arkkitehti (13.3.2020 alkaen)
	Riikka Mattila	kaavatekninen koordinaattori
Yleiskaavoitus:	Elina Ekroos	maisema-arkkitehti
Kadut ja puistot:	Henri Hyttinen	vesihuollon suunnittelu
	Pirjo Salo	liikenneinsinööri
	Teemu Vihervaara	liikenteen alueinsinööri
	Sirpa Paavilainen	maisema-arkkitehti, kadut
	Sirpa Mäkilä	maisema-arkkitehti, puistot
	Janne Karppinen	geotekniikka
Rakennusvalvonta:	Matti Kärki	kaupunkikuva-arkkitehti
Ympäristöpalvelut:	Jarmo Honkanen	ympäristösuunnittelija
Kiinteistöt ja tilapalvelut:	Tomi Henriksson	kiinteistökehityspäällikkö

VANTAAN KAUPUNKI Asemakaavoitus

Vantaalla, 25. päivänä toukokuuta 2020

Ville Leppänen
 asemakaavasuunnittelija

Anna-Riitta Kujala
 aluearkkitehti

Asemakaavan seurantalomake

Asemakaavan perustiedot ja yhteenveto

Kunta	092 Vantaa	Täyttämispvm	11.05.2021
Kaavan nimi	232700 Kivistön Lumikvartsi		
Hyväksymispvm	Ehdotuspvm		
Hyväksyjä	Vireilletulosta ilm. pvm	10.01.2020	
Hyväksymispykälä	Kunnan kaavatunnus	092232700	
Generoitu kaavatunnus			
Kaava-alueen pinta-ala [ha]	5,5100	Uusi asemakaavan pinta-ala [ha]	
Maanalaisten tilojen pinta-ala [ha]		Asemakaavan muutoksen pinta-ala [ha]	

Ranta-asemakaava Rantaviivan pituus [km]

Rakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset
Lomarakennuspaikat [lkm]	Omarantaiset	Ei-omarantaiset

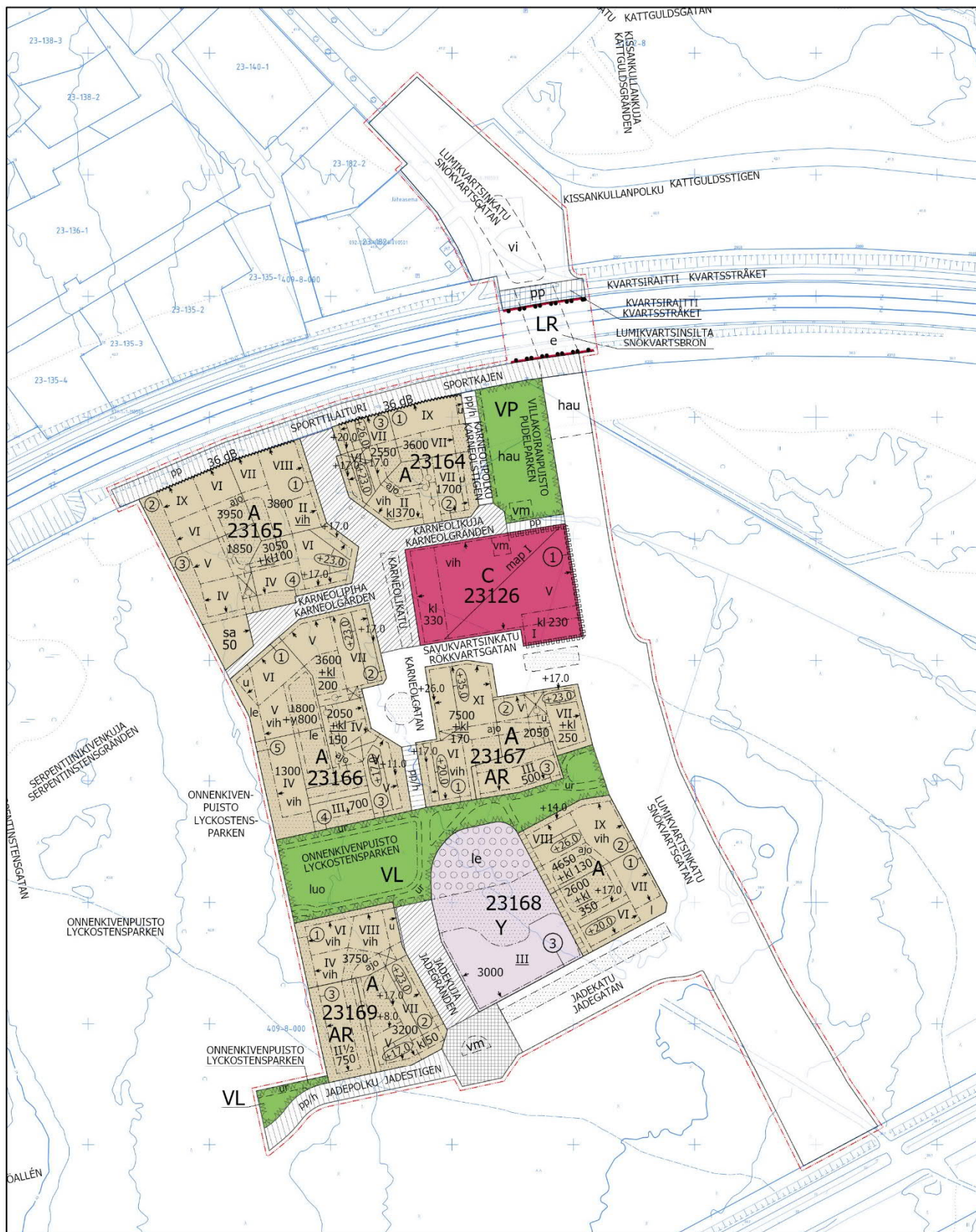
Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	5,5179	100,1	62380	1,13	5,2494	62380
A yhteensä	1,9989	36,2	58820	2,94	1,9989	58820
P yhteensä						
Y yhteensä	0,3085	5,6	3000	0,97	0,3085	3000
C yhteensä	0,2856	5,2	560	0,20	0,2856	560
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	0,5069	9,2	0		0,5069	0
R yhteensä						
L yhteensä	2,4180	43,8	0		2,1495	0
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

Maanalaiset tilat	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä					

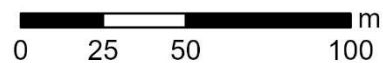
Rakennussuojelu	Suojellut rakennukset		Suojeltujen rakennusten muutos	
	[lkm]	[k-m ²]	[lkm +/-]	[k-m ² +/-]
Yhteensä				

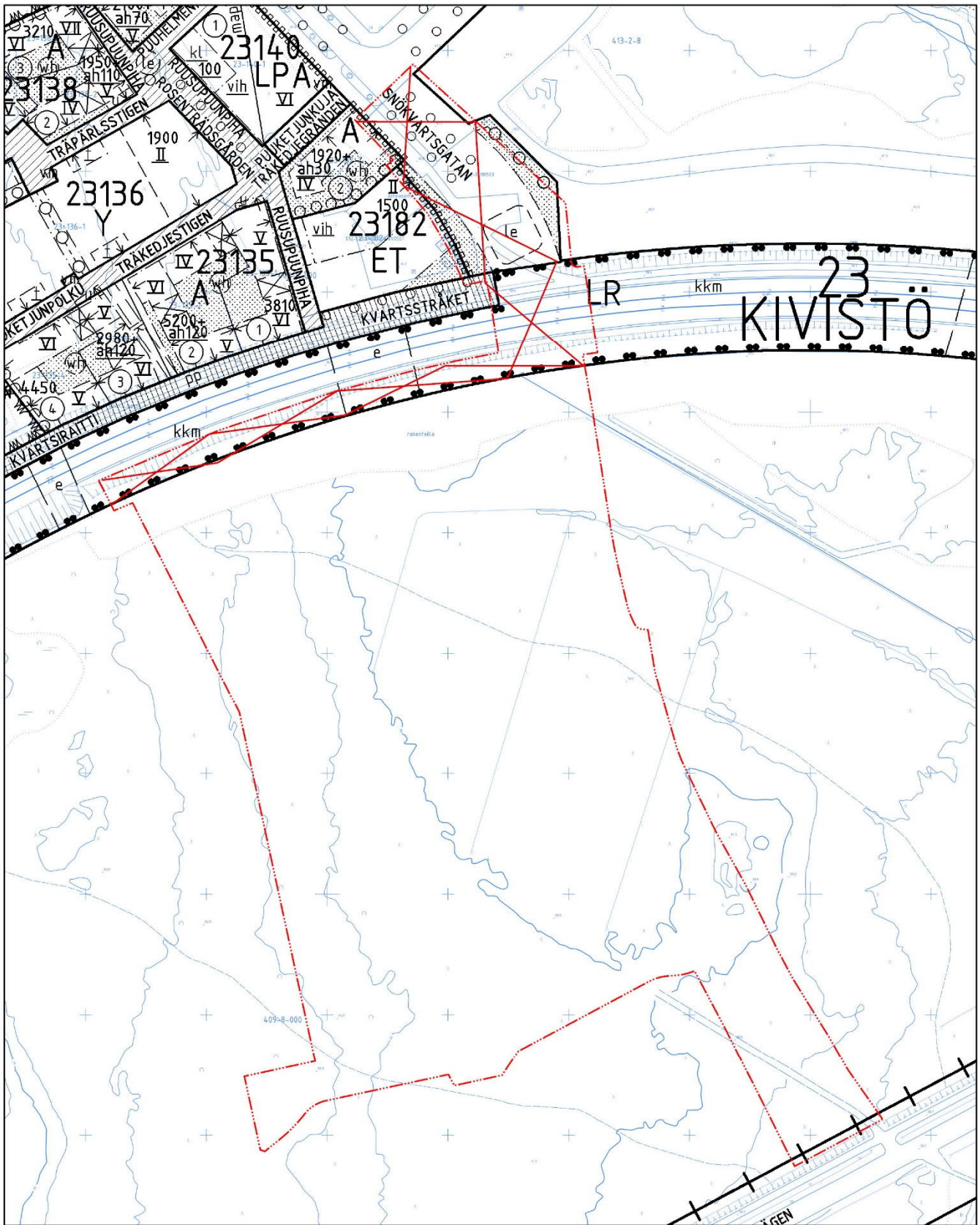
Alamerkinnt

Aluevaraukset	Pinta-ala [ha]	Pinta-ala [%]	Kerrosala [k-m ²]	Tehokkuus [e]	Pinta-alan muut. [ha +/-]	Kerrosalan muut. [k-m ² +/-]
Yhteensä	5,5179	100,1	62380	1,13	5,2494	62380
A yhteensä	1,9989	36,2	58820	2,94	1,9989	58820
A	1,8634	93,2	57570	3,09	1,8634	57570
AR	0,1355	6,8	1250	0,92	0,1355	1250
P yhteensä						
Y yhteensä	0,3085	5,6	3000	0,97	0,3085	3000
Y	0,3085	100,0	3000	0,97	0,3085	3000
C yhteensä	0,2856	5,2	560	0,20	0,2856	560
C	0,2856	100,0	560	0,20	0,2856	560
K yhteensä						
T yhteensä						
V yhteensä	0,5069	9,2	0		0,5069	0
VP	0,1554	30,7	0		0,1554	0
VL	0,3515	69,3	0		0,3515	0
R yhteensä						
L yhteensä	2,4180	43,8	0		2,1495	0
Kadut	1,6127	66,7	0		1,6126	0
Pihakadut	0,3408	14,1	0		0,3395	0
Katuauk./torit	0,0723	3,0	0		0,0723	0
Kev.liik.kadut	0,3139	13,0	0		0,1251	0
LR	0,0783	3,2	0			
E yhteensä						
S yhteensä						
M yhteensä						
W yhteensä						

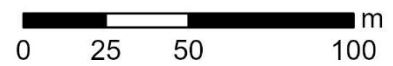

ASEMAKAAVA- JA ASEMAKAAVAN MUUTOSEHDOTUS
1:2000

POISTETTAVAT MERKINNÄT
1:2000

Kaava-alueen numero Planområdets nummer 232700	Päiväys Datum 25.5.2021
Vantaan kaupunki KIVISTÖN LUMIKVARTSI Kaupunginosa 23, Kivistö Asemakaava Korttelit 23164–23169 ja 23126 sekä katu- ja virkistysalueet. Asemakaavan muutos Osa katu- ja rautatiealuetta. Tonttijako 23164–23169 ja 23126 1:2000	 Vanda stad KIVISTÖS SNÖKVARTS Stadsdel 23, Kivistö Detaljplan Kvarteren 23164–23169 och 23126 samt gatu- och rekreationsområden. Ändring av detaljplanen Delar av gatu- och järnvägsområden. Tomtindelning 23164–23169 och 23126 1:2000

ASEMAKAAVAMERKINTÖJÄ JA -MÄÄRÄYKSIÄ:

3 m kaava-alueen rajan ulkopuolella oleva viiva.

Asuinrakennusten korttelialue

Rivitalojen ja muiden kytkettyjen asuinrakennusten korttelialue.

Seuraavat määräykset koskevat A- ja AR-korttelialueita:

Arkkitehtuurin on oltava korkeatasoista, värikästä ja leikkisää.

Kaupunkitilan tulee olla pienimittakaavaista kävelymiljöötä.

Rakennusten ja kortteleiden tulee muodostaa inhimillistä ja monimuotoista kaupunkia.

Toisiinsa kiinni sijoitetuilla rakennusaloilla rakennukset tulee rakentaa toisiinsa kiinni tonttijaosta huolimatta.

Korttelin vihertehokkuuden tulee täyttää tavoiteluku 0,9 tai rakennuslupaa haettaessa kulloinkin voimassa oleva tavoiteluku. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuslaskelmalla.

Kerrokorkeudet ja kerrosluvut

Rakennuksen maantasokerroksen korkeuden tulee olla pääsääntöisesti vähintään 4 metriä.

DETALJPLANBETECKNINGAR OCH -BESTÄMMELSER:

Linje 3 m utanför planområdets gräns.

Kvartersområde för bostadshus.

Kvartersområde för radhus och andra kopplade bostadshus.

Följande bestämmelser gäller A- och AR-kvartersområden:

Arkitekturen ska vara av hög kvalitet, färggrann och lekfull.

Stadsrummet ska bilda en småskalig gångmiljö.

Byggnaderna och kvarteren ska bilda en människovänlig och mångsidig stad.

På byggnadsytor som placerats fast i varandra ska byggnaderna byggas fast i varandra oberoende av tomtindelningen.

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla ett målsättningsstal på minst 0,9 eller det målsättningsstal som gäller vid respektive tidpunkt vid ansökan om bygglov. Gröneffektivitetens förverkligande ska påvisas i samband med bygglovet genom en plan över gården och en gröneffektivitetskalkyl.

Våningshöjder och våningstal

Höjden på byggnadens markplansvåning ska som regel vara minst 4 meter.

Lumikvartsinkadun, Jadekadun, Savukvartsinkadun ja Kameollikadun varsilla rakennuksen maantasokerroksen korkeuden olla vähintään 5 metriä. Ensimmäisen kerroksen voi sisäpihan puolelle toteuttaa kaksikerroksisena. Asemakaavan osoittaman kerrosluvun lisäksi sisäpihan puolelle saa rakentaa yhden lisäkerroksen.

Rakennuksen ylimmän kerroksen asuinitiloissa vapaan huonekorkeuden on pääsääntöisesti oltava vähintään 3 metriä.

Julkisivut

Julkisivujen tulee olla värikkäitä.

Kaavan liitemateriaalina on viitteellinen värisuunnitelma, jonka periaatteita on noudatettava.

A-korttelialueilla julkisivut tulee jäsentää enintään yhden porrashuoneen mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan vähintään värin tai materiaalin ja aukotuksen sommittelun suhteen.

AR-korttelialueilla julkisivut tulee jäsentää enintään yhden asunnon mittaisiin osiin, jotka poikkeavat toisistaan vähintään värin tai materiaalin suhteen.

Rakennusten julkisivuissa tulee olla vaihtelua eri kerrosten välillä: vähintään maantasokerroksen ja ylimmän kerroksen on poikettava muista kerroksista.

VIII-kerroksisissa ja sitä korkeammassa rakennuksissa kahden alimman kerroksen ja ylimmän kerroksen on poikettava muista kerroksista.

Julkisivuissa ei sallita näkyviä vaakasuuntaisia elementtisaumojia. Mahdollisten pystysuuntaisten elementtisaumojen on oltava oleellinen osa rakennuksen arkkitehtuuria.

Katot

Rakennusten kattomuotojen on oltava vaihtelevia.

Rakennuksissa tulee olla harja- tai satulakatto, niiden muunnos tai kasvikatto tai edellä mainittujen yhdistelmä. Kasvikatoilla tulee kasvaa hyötykasveja ja niissä tulee olla toiminnallista osaa (oleskelutilaa) vähintään 50 %.

Katoille saa pääasiallisesta kattomuodosta huolimatta rakentaa kattoterasseja ja kattopuutarhoja.

Harja- tai satulakaton alle muodostuvaan tilaan tulee sijoittaa pääkäyttötarkoituksen mukaista tilaa.

Harja- tai satulakattopintoja tulee rytmittää kattoikkunoilla ja -lyhdyillä.

Kattopintoja on hyödynnettävä aurinkoenergian keräämiseen, ellei kattoa käytetä muuhun toimintaan.

Toiminnallisille kasvikatoille on järjestettävä kulkuyhteys.

Yksikerroksisiin rakennusalan ulkopuolisiin rakenteisiin on rakennettava kasvikatto.

AR-korttelialueilla räystäälinja tulee olla rakennuksen ylimmän asuinkerroksen lattiapinnan tasolla tai sen alapuolella, ellei ylimmän kerroksen tasolla julkisivussa ole kattoterassia.

Parvekkeet ja erkkerit

Parvekkeiden on oltava erillisiä. Parvekkeet eivät saa muodostaa yhtenäisiä vyöhykkeitä.

Parvekkeet ja erkkerit saa rakentaa rakennusalan rajan yli, mutta ne eivät saa ylittää korttelialueen rajaa.

Mikäli valtioneuvoston voimassa olevat melusuojuuksen ohjeavrot eivät edellytä parvekelasituksia, tulee parvekkeet kerroksissa III–IV toteuttaa lasittamattomina.

Parvekkeita on oltava hyvä näkyvyys kadulle.

Parvekkeita ei saa kannattaa maasta.

Ulokeparvekkeiden alapinnan tulee olla vähintään kahden kerroksen etäisyydellä maantasosta.

Utmed Snökvartsgatan, Jadegatan, Röckkvartsgatan och Karneoligatan ska höjden på byggnadens markplansvåning vara minst 5 meter. Första våningen kan på innergårdens sida byggas i två våningar. På innergårdens sida får en tilläggsvåning byggas utöver det våningstal som anges i detaljplanen.

Den översta våningens bostadsutrymmen ska ha en rumshöjd på minst 3 meter.

Fasader

Fasaderna ska vara färgglada.

Som bilagsmaterial till planen medföljer en riktgivande färgplan, vars principer ska följas.

På A-kvartersområden ska fasaderna struktureras in i högst ett trapphus långa delar som skiljer sig från varandra genom minst färger eller material och utformningen av öppningar.

På AR-kvartersområden ska fasaderna struktureras in i högst en bostad långa delar som skiljer sig från varandra åtminstone med avseende på färg eller material.

Byggnadernas fasader ska variera mellan olika våningar. Ätminstone markplansvåningen och den översta våningen ska skilja sig från de övriga våningarna.

I byggnader med VIII våningar och högre än detta ska de två nedersta våningarna och den översta våningen avvika från de övriga våningarna.

I fasaderna tillåts inga synliga vågräta elementfogar. Eventuella lodräta elementfogar ska utgöra en väsentlig del av byggnadens arkitektur.

Tak

Byggnadernas takformer ska vara varierande.

Byggnaderna ska ha ås- eller sadeltak, en variation av dessa eller ett gröntak eller den kombination som nämns ovan. På gröntaken ska det odlas nyttoväxter och de ska ha en funktionell del (vistelseutrymme) på minst 50 %.

Takterrasser och takträdgårdar får byggas på taken oberoende av den huvudsakliga takformen.

I det utrymme som bildas under ås- eller sadeltaket ska det placeras utrymme i enlighet med det huvudsakliga användningsändamålet.

Ytorna på ås- eller sadeltaken ska varieras med takfönster och takkupor.

Takytorna ska utnyttjas för insamling av solenergi om inte taket används för annan verksamhet.

En förbindelse ska ordnas till de funktionella gröntaken.

I konstruktioner med en våning som ligger utanför byggnadsytan ska det byggas gröntak.

På AR-kvartersområden ska takfotslinjen ligga på samma nivå som golvnivån i byggnadens översta bostadsvåning, eller nedanför den om det inte finns en takterrass i fasaden i nivå med den översta våningen.

Balkonger och burspråk

Balkongerna ska vara separata. Balkongerna får inte bilda enhetliga zoner.

Balkonger och burspråk får byggas så att de skjuter ut över byggnadsytans gräns, men de får inte överskrida kvartersområdets gräns.

Om statsrådets gällande riktvärden för bullerskydd inte förutsätter inglasningar av balkonger, ska balkongerna i våningarna III–IV byggas utan inglasning.

Från balkongerna ska det vara god sikt till gatan.

Balkongerna får inte stötta upp från marken.

De utskjutande balkongernas undersida ska vara på minst två våningars avstånd från markplanet.

Kivijalkakerrokset ja asuntokohtaiset pihat

Katu- ja puistoalueen puolelle tulee muodostaa avoin ja toiminnallinen kivijalkakerros.

Jokaisella maantasokerroksen asunnolla tulee olla oma etupiha joko kadun, puiston tai korttelin sisäpihan suuntaan. Asuntopihojen ja etupuutarhojen on muodostettava vehreitä, suojaisia ja viihtyisiä pihatiloja.

Etipihallisten asuntojen pääsisäänkäynnin tulee olla etupihan kautta asuntokohtaisesta pääsisäänkäynnistä.

Pohjakerroksen tulee koostua pääsääntöisesti asunnoista ja niihin liittyvistä työtiloista, liiketiloista ja yhteistiloista.

Rakennuksiin rajautuvat istutettavat alueet tulee kadun tai puiston suuntaan tulee toteuttaa huoneistokohtaisina pihoina tai yhteiskäyttöisinä etupuutarhoina ja ne tulee aidata kasvullisella aidalla.

Asuntopihojen ja etupuutarhojen aidassa on oltava portti.

Tonteilta saa taloyhtiön hoitovastuulla rakentaa yhteyden puistoon.

Katualueen puolella sijaitseviin liiketiloihin ja yhteiskäyttöisiin tiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

Sisäänkäynnit ja porrashuoneet

Sisäänkäyntejä ja niiden ympäristöä tulee korostaa.

A-korttelialueilla katujen ja puistojen varsilla sisäänkäyntejä on oltava vähintään 10 metrin välein. Pääsisäänkäyntien on erotuttava selkeästi toissijaisista sisäänkäynneistä ja niiden on oltava sääsuojattuja.

Porrashuoneisiin tulee olla kulku sekä pihalta että kadulta tai puistosta.

Porrashuoneiden edustat on kivettävä.

Varastot ja kellarit

Rakennuksiin saa rakentaa kellareita, joihin saa sijoittaa vain irtaimistovarastoja ja väestönsuojatiloja.

Asuntokohtaisia irtaimistovarastoja ei saa sijoittaa maantasokerrokseen, lukuun ottamatta pohjakerroksen asunnoille kuuluvia varastoja.

Polkupyörä- ulkovaline- ja lastenvaunuvarastot tulee sijoittaa maantasoon tai asunnon välittömään läheisyyteen.

Kortteleiden yhteiset sisäpiha-alueet

Jokaisen asuinkorttelin sisäpihasta on muodostettava vehreä, suojaisia ja viihtyisiä yhteispiha, jossa on yhteinen leikki- ja oleskelualue.

Asuinkorttelin yhteispihalle on laadittava yhtenäinen pihasuunnitelma. Pihasuunnitelma on liitettävä rakennuslupa-asiakirjoihin.

Sisäpihan osat, joita ei käytetä välttämättöminä kulkuteinä, leikki- tai oleskelualueina tai hyödynnetä kaupunkiviljelyyn, on istutettava monimuotoisesti.

Pihoilla tulee käyttää vettä läpäisevää pintaa niin paljon kuin mahdollista.

Vaaditut pysäköintipaikat sisäpihoilla tulee toteuttaa nummikiveyksellä tai muulla osittain vettä läpäisevällä pinnalla.

Pihalla on varattava tilaa viljelylle.

Stenfotsväningar och bostadsvisa gårdsplaner

Mot gatu- och parkområdet ska det skapas en öppen och funktionell stenfotsväning.

Varje bostad i markplanet ska ha en egen gårdsplan framför bostaden, antingen i riktning mot gatan, parken eller kvarterets innergård. Bostadsgårdarna och entréträdgårdarna ska bilda grönskande, skyddade och trivsamma gårdsytor.

Huvudingången till bostäderna med egen gårdsplan framför bostaden ska ske via huvudingången för respektive bostads egen gårdsplan framför bostaden.

Bottenvåningen ska huvudsakligen utgöras av bostäder samt arbetslokaler, affärslokaler och gemensamma utrymmen i anslutning till dessa.

De områden som gränsar till byggnaderna och ska planteras ska i riktning mot gatan eller parken förverkligas som lägenhetsvisa gårdar eller entréträdgårdar som är i gemensamt bruk och de ska ingärdas med växtstaket.

I bostadsgårdarnas och entréträdgårdarnas staket ska det finnas en port.

Från tomtarna får på husbolagets skötselansvar byggas en förbindelse till parken.

Affärslokaler och utrymmen för gemensamt bruk på gatuområdets sida ska ha en direkt förbindelse från gatan och de ska anslutas till uterummen med stora fönster och dörrar.

Entréer och trapphus

Entréerna och deras omgivning ska framhävas.

Längsmed gatorna och parkerna ska det finnas entréer med minst 10 meters mellanrum. Huvudentréer ska tydligt gå att urskilja från sekundära entréer och vara väderskyddade.

Trapphusen ska ha entréer både från gården och gatan eller parken.

Områdena framför trapphusen ska stenläggas.

Förråd och källare

I byggnaderna får källare byggas där endast förråd för lös egendom och skyddsrum får placeras.

Bostadsvisa förråd för lös egendom får inte placeras i markplansvåningen, med undantag för förråd som hör till bottenvåningens bostäder.

Cykelförråd, förråd för friluftsutrustning och barnvagnar ska placeras i markplanet eller i omedelbar anslutning till bostaden.

Kvarterets gemensamma innergårdsområden

Varje bostadskvarterets innergård ska bilda en lummig, skyddad och trivsam gemensam gård som har ett gemensamt område för lek och vistelse.

För bostadskvarterets gemensamma gård ska en enhetlig plan över gården utarbetas. Planen för gården ska bifogas till bygglovhandlingarna.

De delar av innergården som inte används för nödvändiga gångvägar, områden för lek eller utevistelse eller utnyttjas för stadsodling, ska förses med planteringar på ett mångsidigt sätt.

På gårdsplanerna ska genomsläppliga ytbeläggningar användas i så stor utsträckning som möjligt.

De parkeringsplatser som krävs på innergårdarna ska beläggas med gräsamerling eller någon annan delvis genomsläpplig ytbeläggning.

På gården ska plats reserveras för odling.

Tonttien välisiä rajoja ei saa aidata.

Pihoille ei saa sijoittaa pelastautumiseen tarvittavia nostopaikkoja.

Ulko-oleskelutiloja on katettava (esim. kasvihuoneeksi) meluntorjunnan vuoksi.

Poikkeukset rakennusoikeudesta

Maantasokerrokseen saa kl-merkinnän edellyttämän rakennusalan lisäksi rakentaa pienliiketiloi, joissa myös asuminen on mahdollista.

Parveketiloja ei lasketa rakennusoikeuteen.

Talousrakennuksia ei lasketa rakennusoikeuteen.

Kaavamääräyksissä määrätty asumista palvelevien yhteistilojen rakennusoikeudet ja sallitut muut asumisen lisärakennusoikeudet eivät mitoiteta auto- tai polkupyöräpaikkoja.

Porrashuoneiden tulee olla luonnonvaloisia ja viihtyisiä. Porrashuoneiden kokonaisalasta ei lasketa 20 k-m²:n alaa kussakin kerroksessa rakennusoikeuteen.

Porrashuoneeseen liittyen ensimmäiseen kerrokseen saa rakentaa enintään 30 k-m²:n aulatilaa asemakaavaan merkityn kerrosalan lisäksi, edellyttäen, että porrassaula lisää sisäntulon viihtyisyyttä ja valoisuutta.

Asukkaiden yhteistilat kuten talopesulat, kuivaustilat, talosaunat, harrastetilat, säilytystilat, varastot, viherhuoneet, kierrätyshuoneet, kasvihuoneet ja talousrakennukset saa rakentaa kaavassa osoitetun rakennusoikeuden lisäksi.

Sosiaalinen ja ekologinen kestävyys

Asukkaiden käyttöön on rakennettava vähintään seuraavat yhteistilat:

A-käyttötarkoituksella jokaisella tontilla:

- talopesula ja kuivaustilat 1 kpl / 2500 k-m², kuitenkin vähintään 1 kpl

- talosauna, jossa on parveke tai maantasossa sijaitessaan vilvoitteluterassi, josta on kulkuyhteys rajautuvaan katu-, puisto- tai pihalle-alueeseen 1 kpl / alkava 2500 k-m², kuitenkin vähintään 1 kpl

Lisäksi on rakennusvaiheessa toteutettava korttelien 23165, 23166, 23167, 23168 (A-käyttötarkoituksalue) vähintään kolme (3) ja kortteleiden 23164, 23169 (A-käyttötarkoituksalue) vähintään kaksi (2) seuraavista ratkaisusta:

- yhteispihalle tai kattoterassille asukkaiden yhteinen kasvihuone, jonka koko on vähintään 10 m²

- yhteiskäyttöinen kattopuutarha oleskelutiloiheen

- biodiversiteettitään monimuotoinen sadepuutarha

- puurakentaminen tai muiden hiiltä sitovien rakennusmateriaalien tai -tekniikoiden käyttö

- uusiutuvan energian tuotanto ja hyödyntäminen

- muu perusteltu hiilineutraaliutta edistävä ratkaisu

A-käyttötarkoituksella koko korttelissa yhteisesti

- yksi (1) vuokrattava yöpymis- ja/tai harrastetila

Yhteiskäyttötilat tulee sijoittaa pääsääntöisesti kadun/puiston puolelle, mikäli rakennusalan kl-rakennusoikeus sen mahdollistaa.

AR-korttelialueilla:

Rakennusvaiheessa on toteutettava vähintään yksi (1) seuraavista ratkaisusta:

- puurakentaminen tai muiden hiiltä sitovien rakennusmateriaalien tai -tekniikoiden käyttö

- uusiutuvan energian tuotanto ja hyödyntäminen

- muu perusteltu innovatiivinen, hiilineutraaliutta edistävä ratkaisu

Gränserna mellan tomterna får inte inhägnas.

På gårdarna är det inte tillåtet att placera lyftplatser som behövs för räddning.

Utevistelseplatserna ska förses med tak (t. ex. som växthus) med anledning av bullerbekämpningen.

Avvikelser från byggrätten

I markplansvåningen får det utöver den byggnadsyta som krävs i kl-beteckningen byggas mindre affärslokaler, där också boende är möjligt.

Balkongutrymmen räknas inte in i byggrätten.

Ekonomibyggnader räknas inte in i byggrätten.

Den byggrätt för gemensamma utrymmen för boende som anges i planbestämmelserna och den tillätta ytterligare tilläggsbyggrätten för boende räknas inte med i dimensioneringen av bil- eller cykelplatser.

Trapphusen ska ha dagsljusinsläpp och vara trivsamma. Av trapphusens totala yta räknas 20 m²-vy på varje våningsplan inte med i byggrätten.

I första våningen i anslutning till trapphuset får ett entréutrymme på högst 30 m²-vy byggas utöver den våningsyta som angetts i detaljplanen, under förutsättning att trappans entré tillför ljus och trivsel vid ingången.

Gemensamma utrymmen för de boende som tvättstugor, torkrum, gemensamma bastur, hobbyrum, förvaringsutrymmen, förråd, grönrums, återvinningsrum, växthus och ekonomibyggnader får byggas utöver den byggrätt som anvisats i planen.

Social och ekologisk hållbarhet

Dessutom ska minst följande gemensamma utrymmen byggas för de boendes bruk:

På varje tomt i områden med användningsändamålet A:

- tvättstuga och torkrum 1 st. / varje påbörjad 2 500 m²-vy, dock minst 1 st.

- en gemensam bastu som har en balkong eller en avsvalkningsterrass om den ligger i markplanet, varifrån det finns en förbindelse till det angränsande gatu-, park- eller gårdsområdet, 1 st. / varje påbörjad 2 500 m²-vy, dock minst 1 st.

Utöver detta ska minst tre (3) av följande lösningar förverkligas byggnadsskedet i kvarteren 23165, 23166, 23167, 23168 (området med användningsändamålet A) och minst två (2) av följande lösningar i kvarteren 23164, 23169 (området med användningsändamålet A):

- på den gemensamma gården eller takterrassen ett gemensamt växthus med en storlek av minst 10 m² för de boende

- en takträdgård med vistelseutrymmen för gemensamt bruk

- en till sin biodiversitet mångsidig regnträdgård

- byggande i trä eller utnyttjande av andra byggnadsmaterial eller -tekniker som binder kol

produktion och utnyttjande av förnybar energi

- en annan grundad lösning som främjar klimatneutralitet

Gemensamt i hela kvarteret i områden med användningsändamålet A

- en (1) övermattnings- och/eller hobbylokal som hyrs ut

Lokalerna för gemensamt bruk ska huvudsakligen placeras mot gatan/parken, om byggnadstyrens kl-byggrätt möjliggör detta.

På AR-kvartersområdet:

I byggnadsskedet ska minst en (1) av följande lösningar genomföras:

- byggande i trä eller utnyttjande av andra byggnadsmaterial eller -tekniker som binder kol

- produktion och utnyttjande av förnybar energi

- en annan grundad, innovativ lösning som främjar

Hulevesien hallinta

Rakennuslupaa varten on laadittava korttelikohtainen hulevesisuunnitelma voimassa olevien hulevesien käsittelyvaatimusten mukaan. Hulevedet tulee viivyttaa korttelialueella. Hulevedet on hallittava tonttijaosta riippumatta. Pihojen ja ulko-oleskelutilojen viherrakentaminen on liitettävä hulevesien hallintaan teknisesti ja toiminnallisesti.

Pyöräliikenne ja -pysäköinti

Rakennettavien polkupyöräpaikkojen vähimmäismäärät:

- asuminen 1 paikka / asuinhuone
- palvelu- ja liiketilat 1 paikka / 40 k-m²

Asumisen polkupyörätiloista vähintään 50 % on oltava lukittavia ja säältä suojattuja tiloja, 30 % saa olla katoksia ja 20 % avopaikkoja.

Autoliikenne ja -pysäköinti

Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärät:

koskien A-käyttötarkoituksalueita:

asuminen vähintään 1 ap / 130 k-m²,
kuitenkin vähintään 1 ap kolmea asuntoa kohden.

koskien AR-käyttötarkoituksalueita:

- asuminen 1 ap / asunto
- palvelu- ja liiketilat 1 ap / 60 k-m².
- vieraspysäköinti 1 ap / 1 500 k-m².

Yllä mainitut pysäköintipaikat on sijoitettava korttelissa 23126 sijaitsevaan pysäköintilaitokseen huomioiden seuraavat poikkeukset:

Korttelien 23164–23167 liikuntaesteisten pysäköintiä varten maantasokerrokseen helposti saavutettavalle paikalle tulee toteuttaa vähintään 13 ap.

Liikuntaesteisteisille varattua lyhytaikaista pysäköintiä varten tulee toteuttaa kortteleissa 23164, 23165, 23167 yksi (1) pysäköintipaikka ja korttelissa 23166 kaksi (2) pysäköintipaikkaa sisäpihalle.

Kortteleissa 23168 (A-korttelialue) ja 23169 tulee liikuntaesteisten pysäköintiä varten toteuttaa neljä (4) pysäköintipaikkaa.

Rakennettavien autopaikkojen vähimmäismäärän lisäksi on rakennettava seuraavat lyhytaikaista huoltopysäköintiä ja kotipalvelujen pysäköintiä palvelevat pysäköintipaikat:

Kortteleissa 23164, 23165, 23167, 23168 (A-korttelialue), 23169 yksi (1) pysäköintipaikka ja korttelissa 23166 kaksi (2) pysäköintipaikkaa sisäpihalle.

Pysäköinnin toteutuessa nimeämättömänä pysäköintilaitoksessa sallitaan 15 % poikkeama vähimmäismäärästä. Myös vuorottaispysäköinnin toteuttaminen mahdollistaa poikkeaman erillisen selvityksen perusteella.

Kortteleihin sijoitettavat autopaikat saa sijoittaa tonttijaosta riippumatta.

Ympäristöhäiriöt ja energiahuolto

Asuinhuoneiden ulkokuoren ääneneristävyuden ΔL lento-, raide- ja tieliikennemelua vastaan on oltava vähintään 35 dB.

Kortteleiden 23164 ja 23165 rakennusten suunnittelussa on otettava huomioon runkomelun ja -tärinän torjuntatarve.

Kattomateriaalien ja kattomuotojen valinnoin ei saa edistää melun heijastusvaikutuksia.

Asemakaava-alueen asuinkortteleiden kiinteistöjen on liitettävä Kivistön keskustan keskitettyyn alueelliseen jätteiden putkikeräysjärjestelmään.

Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suurikokoisen pahvin ja sekajätteen sekä pienmetallin ja keräyslasiin) keräämiseksi kortteleihin 23168 ja 23169 on sijoitettava riittävän kokoinen kierrätyshuone, kuitenkin vähintään 15 m². Kierrätyshuoneiden on oltava helposti huollettavissa.

Dagvattenhanteringen

För bygglovets ska en kvartersvis dagvattenplan utarbetas i enlighet med de gällande kraven för hanteringen av dagvatten. Dagvattnen ska fördröjas inom kvartersområdet. Dagvattnen ska hanteras oberoende av tomtindelningen. Anläggandet av gårdarnas och uteplatsernas grönområden ska tekniskt och funktionellt anknyttas till dagvattenhanteringen.

Cykeltrafik och -parkering

Minimiantalet cykelplatser som ska byggas:

- boende 1 plats / bostadsrum
- service- och affärslokaler 1 plats / 40 m²-vy

Minst 50 % av cykelplatserna för boende ska vara låsbara och väderskyddade utrymmen, 30 % får förses med tak och 20 % ska vara utan tak.

Biltrafik och -parkering

Minimiantalet bilplatser som ska byggas:

gällande områden med användningsändamålet A:

- boende minst 1 bp/130 m²-vy,
dock minst 1 bp per tre bostäder.

gällande områden med användningsändamålet AR:

- boende 1 bp / bostad
- service- och affärslokaler 1 bp / 60 m²-vy.
- gästparkering 1 bp / 1 500 m²-vy.

Ovan nämnda parkeringsplatser ska placeras i den parkeringsanläggning som finns i kvarter 23126 med beaktande av följande avvikelser:

För parkeringen för rörelsehindrade i kvarteren 23164–23167 ska minst 13 bp. byggas på en lättillgänglig plats i markplansvåningen.

För den kortvariga parkering som reserverats för rörelsehindrade ska en (1) parkeringsplats byggas i kvarteren 23164, 23165, 23167 och två (2) parkeringsplatser i kvarteret 23166 på innergården.

I kvarteren 23168 (A-kvartersområde) och 23169 ska fyra (4) parkeringsplatser byggas för parkeringen för rörelsehindrade.

Utöver minimiantalet bilplatser som ska byggas ska följande parkeringsplatser byggas för kortvarig serviceparkering och hemtjänstens parkering:

I kvarteren 23164, 23165, 23167, 23168 (A-kvartersområde), 23169 en (1) parkeringsplats och i kvarteret 23166 två (2) parkeringsplatser på innergården.

När parkeringen förverkligas som omarkerade platser i en parkeringsanläggning tillåts en avvikelse på 15 % från minimiantalet. Också förverkligande av växelvis parkering möjliggör en avvikelse på grundval av en separat utredning.

De bilplatser som placeras i kvarteren får placeras oberoende av tomtindelningen.

Miljöstörningar och energiförsörjning

Ljudisoleringen ΔL mot flyg-, spår- och vägtrafikbuller i bostadsrummens ytterhölje ska vara minst 35 dB.

Vid planeringen av byggnaderna i kvarteren 23164 och 23165 ska behovet av att bekämpa stombuller och -vibrationer tas i beaktande.

Bullrets ekoeffekt får inte förstärkas genom valet av takmaterial och takformer.

Fastigheterna i detaljplaneområdets bostadskvarter ska anslutas till det centraliserade regionala rörsystemet för insamling av avfall i Kivistö centrum.

Ett återvinningsrum som är tillräckligt stort, dock minst 15 m ska placeras i kvarteren 23168 och 23169 för insamling av återvinningsfraktioner som inte lämpar sig för avfallsinsamling via rörsystem (t.ex. större storlekar av kartong och blandavfall samt mindre metallskrot och insamlingsglas). Återvinningsrummen ska vara lätta att underhålla.

C

Keskustatoimintojen korttelialue.

Kortteliin 23126 tulee sijoittua pysäköintilaitos, jonka maantasokerrokseen on sijoitettava liiketilaa.

Liiketiloihin tulee olla suora kulkuyhteys kadulta ja ne tulee yhdistää ulkotiloihin suurin ikkunoin ja ovin.

Pysäköintilaitos on katettava. Pysäköintilaitoksen katolle on toteutettava puistomaista yhteisoleskelu- ja liikuntatilaa, jonka on oltava ympärivuorokautisesti käytettävissä ja jossa voidaan viivyttää hulevesiä.

Pysäköintilaitoksen katolle tulee järjestää yleinen kulkuyhteys suoraan kadulta esimerkiksi portain.

Julkisivut tulee käsitellä taiteen keinoin ja/tai julkisivut tulee toteuttaa viherseininä. Kortteliin eteläinen julkisivu on toteutettava viherseinänä.

Pysäköintilaitoksen tilojen turvallisuutta ja käytettävyyttä tulee edistää valaistuksella ja värin käytöllä.

Pysäköintilaitoksessa tulee olla esteetön kulku.

Pysäköintilaitoksen maantasokerrokseen saa sijoittaa helposti huollettavissa olevan muuntamon.

Pysäköintiin osoitettujen tilojen seinät tulee rakentaa tiivisrakenteisina vähintään 3 metrin korkeuteen saakka.

Ajovalojen suuntautumiseen tulee kiinnittää huomiota siten, että valo ei häiritse asuinhuoneistoja.

Pysäköintilaitokseen saa rakentaa yhden kellarikerroksen, joka voi toimia yhteisväestönsuojatiloina, kunhan rakennuskaivantoa ei uloteta pohjaveden pinnan alapuolelle.

Pysäköintilaitokseen sijoittuvista pysäköintipaikoista vähintään 50 % tulee varustaa sähköauton latausmahdollisuudella. Sähköauton latausmahdollisuutta vailla olevat autopaikat tulee olla helposti muutettavissa lataukseen soveltuviksi.

Oleskelualueella tulee alittaa melun ohjeavrot ja määrittää tarvittava meluntorjunta rakennuslupavaiheessa.

Kortteliin vihertehokkuuden tulee täyttää viherkertoimelle asetettu tavoiteluku vähintään 1,0. Vihertehokkuuden toteutuminen on rakennusluvan yhteydessä osoitettava pihasuunnitelmalla ja vihertehokkuuskaskelmalla.

Putkikeräysjärjestelmään soveltumattomien kierrätysjakeiden (esim. suuri kokoinen pahvin ja sekajätteen sekä pienmetallin ja keräyslasin) keräämiseksi kortteliin 23126 on sijoitettava kierrätyshuone, joka palvelee ensisijaisesti kortteleita 23164–23167. Kierrätyshuoneen on oltava helposti huollettavissa.

I-kerroksisen rakennuksen osan katto on toteutettava maantasokerroksen liiketilaan liittyvänä terassinä tai viherkattona.

Rakennuslupaa varten on laadittava korttelikohtainen hulevesisuunnitelma voimassa olevien hulevesien käsittelyvaatimusten mukaan.

Y

Yleisten rakennusten korttelialue.**Rakennukset**

Rakennusten arkkitehtuurin on oltava korkeatasoista, värikästä ja leikkisää.

Julkisivusommittelun tulee olla pienimittakaavaista ja kävelymiljöötä korostavaa.

Rakennuksen maantasokerroksen tulee olla avoin ja toiminnallinen.

Julkisivujen tulee olla värikkäitä.

Rakennuksen on oltava harjakattoinen tai katon on oltava toiminnallinen viherkatto tai näiden yhdistelmä.

Kattopintoja on hyödynnettävä aurinkoenergian keräämiseen, ellei kattoa käytetä muuhun toimintaan.

Kvartersområde för centrumfunktioner.

I kvarteret 23126 ska det placeras en parkeringsanläggning, i vars markplansvåning det ska placeras affärsutrymme.

Affärslokalema ska ha en direkt förbindelse från gatan och de ska anslutas till uterummen med stora fönster och dörrar.

Parkeringsanläggningen ska övertäckas. På parkeringsanläggningens tak ska ett parkliknande utrymme byggas för samvaro och motion, som ska vara i användning dygnet runt och där dagvatten kan fördröjas.

Till parkeringsanläggningens tak ska det ordnas en allmän förbindelse direkt från gatan, till exempel via trappor.

Fasaderna ska behandlas med konstnärliga metoder och/eller byggas som grönväggar. Kvarterets södra fasad ska förverkligas som grönvägg.

Säkerheten i och användbarheten av parkeringsanläggningens utrymme ska främjas med hjälp av belysningen och användningen av färger.

Parkeringsanläggningen ska ha fri passage.

En transformator som är lätt att underhålla får placeras i parkeringsanläggningens markplansvåning.

Väggarna i utrymme som anvisats för parkering ska byggas så att de är kompakta upp till minst 3 meters höjd.

Strålkastarnas riktning ska beaktas så att ljuset inte stör bostadsrummen.

En källarvåning som kan fungera som gemensamt skyddsrum får byggas i parkeringsanläggningen, om byggnadsschaktet inte sträcks under grundvattennivån.

Minst 50 % av de parkeringsplatser som placeras i parkeringsanläggningen ska utrustas med möjlighet att ladda elbilar. Bilplatser som saknar möjlighet att ladda elbilar ska enkelt kunna ändras så att de lämpar sig för laddning.

I vistelseområdet ska riktvärdena för buller underskridas och nödvändig bullerbekämpning ska fastställas i bygglovsskedet.

Kvarterets gröneffektivitet ska uppfylla det målsättningsstal på minst 1,0 som fastställts för grönytefaktor. Gröneffektivitetens förverkligande ska påvisas i samband med bygglovet genom en plan över gården och en gröneffektivitetskalkyl.

Ett återvinningsrum som i första hand betjänar kvarteren 23164–23167 ska placeras i kvarteret 23126 för insamling av återvinningsfraktioner som inte lämpar sig för avfallsinsamling via rörsystem (t.ex. större storlekar av kartong och blandavfall samt mindre metallskrot och insamlingsglas). Återvinningsrummet ska vara lätt att underhålla.

Taket till byggnadsdelen med en våning ska byggas som en terrass eller ett gröntak i anslutning till affärsutrymme i markplanet.

För bygglovet ska en kvartersvis dagvattenplan utarbetas i enlighet med de gällande kraven för hanteringen av dagvatten.

Kvartersområde för allmänna byggnader.**Byggnader**

Byggnadernas arkitektur ska vara av hög kvalitet, färggrann och lekfull.

Fasadernas utformning ska vara småskalig och framhäva gångmiljön.

Byggnadens markplansvåning ska vara öppen och funktionell.

Fasaderna ska vara färgglada.

Byggnaderna ska ha ås- eller sadeltak, en variation av dessa eller ett funktionellt gröntak eller den kombination som nämns ovan.

Takytorna ska utnyttjas för insamling av solenergi om inte taket används för annan verksamhet.

Puisto.

Lähivirkistysalue.

Seuraavat määräykset koskevat VP- ja VL-alueita:

Alueella kasvava olemassa oleva hyväkuntoinen puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uusia ja täydennysistuttaa.

Alueen maanpinta tulee pitää nykyisessä korossaan.

Puustoreittejä suunniteltaessa tulee ottaa huomioon olemassa oleva puusto ja pyrkiä mahdollisimman vähäisiin puiden kaatoihin.

Puustoreitit tulee toteuttaa pääsääntöisesti esteettöminä pitkospuureitteinä.

Rautatiealue.

Koko kaava-alueella koskevat määräykset

Tekniset laitteet tulee integroida arkkitehtuuriin. Ilmanvaihtokonehuoneet sekä aidat ja muurit on sovitettava talon arkkitehtuuriin ja kaupunkikuvaan.

Rakentamisen lähtökohtana tulee olla olemassa oleva maanpinnan taso.

Mikään rakennuksen osa, rakenne, laite tai kasvillisuus ei saa läpäistä Helsinki-Vantaan lentoaseman esterajotuspintoja.

Rakennuspaikalla tulee rakennusluvan yhteydessä tehdä rakennuspaikkakohtainen pohjatutkimus. Rakentamisratkaisujen tulee perustua rakennuspaikkakohtaisiin pohjatutkimuksiin ja suunnitelmiin.

Asunnoista tulee olla mahdollistua poistua tulipalon sattuessa omatoimisesti.

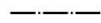
Asemakaavan alueella tulee noudattaa taiteen konseptia, joka on asemakaavan liitteenä. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun. Julkisten ulkotilojen suunnittelun yhteydessä tulee laatia puisto- ja katusuunnitelma, jossa noudatetaan taiteen konseptia. Asuinkortteleiden suunnittelussa tulee olla mukana arkkitehti-taiteilija-työpari, joka kehittää ja toteuttaa taiteen konseptia rakennushankkeissa.

Korttelin, korttelinosan ja alueen raja.

Ohjeellinen alueen tai osa-alueen raja.

Osa-alueen raja.

Sitovan tonttijaon mukaisen tontin raja ja numero.

Risti merkinnän päällä osoittaa merkinnän poistamista.

23

Kaupunginosan numero.

KIVISTÖ

Kaupunginosan nimi.

23165

Korttelin numero.

KARNEOLIPIHA

Kadun, tien, katuaukion, torin, puiston tai muun yleisen alueen nimi.

3800

Rakennusoikeus kerrosalaneliömetreinä.

VII

Roomalainen numero osoittaa rakennusten, rakennuksen tai sen osan suurimman sallitun kerrosluvun.

2000+kl100

Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asutokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku liikehuoneistojen kerrosalan neliömetrimäärän.

2000+y800

Lukusarja, jossa ensimmäinen luku ilmoittaa asutokerrosalan neliömetrimäärän ja toinen luku yleisten palveluiden kerrosalan neliömetrimäärän.

Viiteviiva osoittaa alueen, jota merkintä koskee.

Park.

Område för närrekreation.

Följande bestämmelser gäller VP- och VL-kvartersområden:

Det befintliga trädbeståndet i gott skick som växer i området ska bevaras och vid behov förnyas och kompletteringsplanteras.

Områdets markyta ska hållas på den nuvarande nivån.

Vid planeringen av parkleder ska man beakta det befintliga trädbeståndet och sträva efter att fälla så få träd som möjligt.

Parklederna ska huvudsakligen anläggas som tillgängliga leder längs spångar.

Järnvägsområde.

Bestämmelser som gäller hela planområdet

Tekniska anordningar ska integreras i arkitekturen. Ventilationsmaskinrummen samt inhägnader och murar ska anpassas till husets arkitektur och stadsbilden.

Den befintliga marknivån ska vara utgångspunkt för byggandet.

Ingen byggnadsdel, konstruktion, anläggning eller växtlighet får överstiga Helsingfors-Vanda flygplats hinderbegränsande ytor.

På byggplatsen ska en byggplatsspecifik grundundersökning genomföras i samband med bygglovet. Bygglösningarna ska baseras på byggplatsspecifika grundundersökningar och planer.

Vid eldsvåda ska vara möjligt att ta sig ut ur bostäderna på egen hand.

I detaljplaneområdet ska det till detaljplanen bifogade konstkonceptet iaktas. Konst ska redan i inledningsskedet tas med i all arkitektonisk planering och miljöplanering. I samband med planeringen av det offentliga uterummet ska en park- och gatuplan utarbetas, där konstkonceptet iaktas. I planeringen av bostadskvarteren ska ett arbetspar bestående av en arkitekt och en konstnär delta och de ska utveckla och förverkliga ett konstkoncept i byggprojektet.

Kvarters-, kvartersdels- och områdesgräns.

Riktgivande gräns för område eller del av område.

Gräns för delområde.

Tomtgräns och -nummer enligt bindande tomtindelning.

Kryss på beteckning anger att beteckningen slopas.

Stadsdelsnummer.

Stadsdelens namn.

Kvartersnummer.

Namn på gata, väg, öppen plats, torg, park eller annat allmänt område.

Byggnadsrätt i kvadratmeter våningsyta.

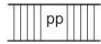
Romersk siffra anger största tillåtna antalet våningar i byggnaderna, i byggnaden eller i en del därav.

Talserie, där det första talet anger bostadvåningsytan i kvadratmeter och det andra talet våningsytan i kvadratmeter för affärslokaler.

Talserie, där det första talet anger bostadvåningsytan i kvadratmeter och det andra talet våningsytan i kvadratmeter för allmänna tjänster.

Hänvisningslinjen visar området som beteckningen gäller.

	Rakennusala.	Byggnadsyta.
	Leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa	För lek och utvistelse reserverad del av område
	Rakennusala, jolle saa sijoittaa liiketiloja. Liiketilöjen on sijaittava katutasossa, oltava julkisivuiltaan avonaisia ja niihin tulee olla kulku kadulta. Liiketilöja on rakennettava kaavakartan osoittamille tonteille vähintään 70 % kaavakartalla osoitetusta rakennusoikeudesta. Rakennusalojen, joille on määrätty 200 k-m ² tai enemmän kl-rakennusoikeutta tulee mahdollistaa ravintolatoiminta.	Byggnadsyta där affärslokaler får placeras. Affärslokaler ska ligga i gatuplanet, vara öppna till sina fasader och de ska ha tillträde från gatan. Affärslokaler ska byggas på de i plankartan angivna tomterna i en omfattning av minst 70 % av den byggrätt som anges i plankartan. Byggnadsytor, för vilka det bestämts en kl-byggrätt på 200 m ² -vy eller mer, ska möjliggöra restaurangverksamhet.
	Ohjeellinen rakennusala, jolle saa sijoittaa saunarakennuksen. Erillisen saunarakennuksen tulee arkkitehtuuriltaan erottua alueen muista rakennuksista ja rikastuttaa kaupunkikuvaa. Rakentamaton osa alueesta tulee säilyttää puustoisena.	Riktgivande byggnadsyta där bastubyggnad får placeras. Den separata bastubyggnaden ska till arkitekturen skilja sig från de övriga byggnaderna i området och berika stadsbilden. Den obygda delen av området ska bevaras som trädbevuxet.
	Ohjeellinen koirapuisto.	Rekommenderad hundpark.
	Ohjeellinen leikki- ja oleskelualueeksi varattu alueen osa.	Riktgivande del av område som ska reserveras för lek och utvistelse.
	Ohjeellinen rakennusala, jolle saa sijoittaa muuntamon.	Riktgivande byggnadsyta där transformator får placeras.
	Viherkatto. Alueelle on rakennettava viherkatto. Viherkaton kasvualueen on oltava vähintään 20 cm paksu. Viherkaton on oltava tyypiltään niitty-/ketokatto tai kattopuutarha.	Gröntak. I området ska ett gröntak anläggas. Gröntakets växtunderlag ska ha en tjocklek av minst 20 cm. Gröntaket ska till typen vara ett ängs-/falttak eller en takträdgård.
	Luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeä alue. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että liito-oravan elinmahdollisuudet heikentyvät merkittävästi. Alueella ei saa suorittaa sellaisia toimenpiteitä, että lahoakaviosammalen kasvupaikka heikentyy tai häviää.	Område som är särskilt viktigt med tanke på naturens mångfald. I området får inga sådana åtgärder vidtas som gör att flygekorrarnas levnadsvillkor betydligt försämras. I området får inga sådana åtgärder vidtas som gör att den gröna sköldmossans växtplats försämras eller försvinner.
	Laatoitettava tai kivetävä alueen osa.	Områdesdel som ska beläggas med plattor eller sten.
	Uloke. Ulokkeen alapinnan olla vähintään kahden kerroksen etäisyydellä katutasosta.	Utsprång. Det utskjutande partiets undersida ska vara på minst två våningars avstånd från markplanet.
	Maanalainen pysäköintitila.	Underjordiskt parkeringsutrymme.
	Nuoli osoittaa rakennusalan sivun, johon rakennus on rakennettava kiinni.	Pilen anger den sida av byggnadsytan som byggnaden skall tangera.
	Ohjeellinen rakennukseen jätettävä kulkuaukko. Kulkuaukot tulee toteuttaa vähintään 5 metrin korkuisina ja niiden päälle tulee sijoittaa kerroksia tai vastaavia rakenteita.	Riktgivande genomfartsöppning i byggnad. Passager ska förverkligas så att de är minst 5 meter höga och ovanpå dem ska våningar eller motsvarande konstruktioner placeras.
	Maanalaista johtoa varten varattu alueen osa.	Del av område reserverad för underjordisk ledning.
	Katualueen rajan osa, jonka kohdalta ei saa järjestää ajoneuvoliittymää	Del av gatuområdes gräns där in- och utfart är förbjuden
	Ajoyhteys.	Körförbindelse.
	Katu.	Gata.
	Pihakatu. Katu on rakennettava yhteen tasoon ilman reunakiviä.	Gårdsgata. Gatan ska byggas i en nivå utan kantsten.
	Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie, jolla huoltoajo on sallittu.	Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik där servicetrafik är tillåten.
	Kataukio/tori. Aukiolla on mahdollistettava Y-korttelia palvelevien huoltoajoneuvojen ympäri kääntyminen Jadekadun suunnasta tullessa. Aukiolle on mahdollistettava muuntamon sijoittaminen.	Öppen plats/torg. På torget ska man göra det möjligt för de servicefordon som betjänar Y-kvarteret att vända när de kommer från Jadeгатans håll. På torget ska man göra det möjligt att placera en transformator.

Jalankululle ja polkupyöräilylle varattu katu/tie.

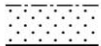
Sporttilaituri-nimiselle katualueelle tulee sijoittaa istutusalueita, liikuntavälineitä ja ulkokalusteita. Alueen tulee muodostaa yhtenäinen kokonaisuus, joka liittyy luontevasti viereisiin A-kortteleihin.

Ohjeellinen yleiselle jalankululle varattu alueen osa.**Ohjeellinen eritasoristeys.**

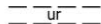
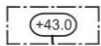
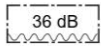
Kvarsiraitin ja Sporttilaiturin kohdalla alikukkorkeuden tulee olla vähintään 3,2 m.

Alueen osa, jolle on istutettava puita.

Alueella kasvava olemassa oleva hyväkuntoinen puusto tulee säilyttää ja tarvittaessa uusia ja täydennysistuttaa. Alueelle tulee toteuttaa metsäleikki puisto, joka liittyy luontevasti Onnenkivenpuistoon. Puiston on oltava päiväkodin toiminta-aikojen ulkopuolella kaikkien käytettävissä.

Istutettava alueen osa.

Istutettavalla alueella tulee olla puita ja pensaita.

Ohjeellinen ulkoilureitti.**Säilytettävä/istutettava puurivi****Rakennuksen harjansuuntaa osoittava viiva.****Rakennuksen julkisivun enimmäiskorkeus metreinä.****Rakennuksen vesikaton ylimmän kohdan korkeusasema.****Merkintä osoittaa rakennusalan sivun, jonka ulkokuoren ääneneristävyyden ΔL liikennemelua vastaan on oltava vähintään 36 dB.****Alleiviivaus osoittaa ehdottomasti käytettävän kaavamääräyksen.****TONTTIJAKO**

Tämän asemakaavan alueella oleviin kortteleihin on laadittava erillinen tonttijako, ellei kaavamerkinnöin ole toisin osoitettu.

Gata/väg reserverad för gång- och cykeltrafik.

I Sportkajens gatuområde ska det placeras planteringsområden, motionsredskap och utemöbler. Området ska bilda en enhetlig helhet som på ett naturligt sätt anknuter till de intilliggande A-kvarteren.

Riktgivande för allmän gångtrafik reserverad del av område.**Riktgivande planskild korsning.**

Vid Kvarstråket och Sportkajen ska underfartens höjd vara minst 3,2 m.

Del av område där träd skall planteras.

Det befintliga trädbeståndet i gott skick som växer i området ska bevaras och vid behov förnyas och kompletteringsplanteras. I området ska det anläggas en skogslekpark som på ett naturligt sätt anknuter till Lyckostensparken. Utanför daghemmets verksamhetstider ska parken vara tillgänglig för alla.

Del av område som skall planteras.

Planteringsområdet skall bestå av träd och buskar.

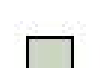
Riktgivande friluftsled.**Trädrad som skall bevaras/planteras****Linje som anger takåsens riktning.****Fasadens högsta höjd i meter.****Högsta höjd för byggnadens vattentak.****Beteckningen anger den sida av byggnadsytan där ljudisoleringen ΔL mot vägtrafikbuller i ytterskiktet ska vara minst 36 dB.****Understreckningen anger planbestämmelse som ovillkorligen skall tillämpas.****TOMTINDELNING**

För kvarteren på denna detaljplans område skall en separat tomtindelning göras, om inte via planbeteckningar annat bestämts.

Kaupunkirakenne ja ympäristö Asemakaavoitus		Stadsstruktur och miljö Detaljplanering	
Anna-Riitta Kujala Aluearkkitehti / Områdesarkitekt			
Mittaus- ja geopalvelut Asemakaavan pohjakartta täyttää sille asetetut vaatimukset.		Mätning och geoteknik Baskartan för detaljplanen uppfyller de krav som ställs på den.	
Tasokoordinaatisto ETRS-GK25, korkeusjärjestelmä N2000.		Vantaalla / Vanda ___ .20__ Kimmo Junttila Kaupungeodeetti / Stadsgeodet	
Plankoordinatsystemet ETRS-GK25, höjdsystemet N2000.			
Hyväksytty kaupunginvaltuustossa ___ .20__		Godkänd av stadsfullmäktige ___ .20__	
25.5.2021	KALA		VL/RMA

LIITE 1 Katujen yleissuunnitelma

MERKINTÖJEN SELITYS

- Suunnittelualan raja
- Istutettava iso lehtipu/tikkaa pölkkyä
- Istutettava lehtipu maeritillä, maastopuilla ja kaistavälillä kesäaikaan
- Istutettava pieni havupuu
- Istutettava pensas
- Dynaaminen perenna- ja pensasistutus matalla/kesäkorissa
- Käynnys
- Rumi
- Vaalehtava turva-ala
- Asfaltti, harmaa, ajorata
- Asfaltti, harmaa, pp-tie
- Asfaltti, ppp-tie
- Luonnetekstiili, graniittilaatta
- Nagakiveys, harmaa
- Namakiveys
- Nagakiveys, harmaa
- Betonikiveys, harmaa, maastolla koristeena
- Betonikiveys, musta
- Reunakivi näkyvällä
- Reunakivi, madallettu
- Reunakivi, sukkaittu
- Reunakivi, upotettu
- Tukimuur
- Pyöräteline
- Pankki
- Ronko-astia
- Pysäkkiasema

- MERKINTÖJEN SELITYS
- Suunnittelualan raja
 - Istutettava iso lehtipu/tikkaa pölkkyä
 - Istutettava lehtipu maeritillä, maastopuilla ja kaistavälillä kesäaikaan
 - Istutettava pieni havupuu
 - Istutettava pensas
 - Dynaaminen perenna- ja pensasistutus matalla/kesäkorissa
 - Käynnys
 - Rumi
 - Vaalehtava turva-ala
 - Asfaltti, harmaa, ajorata
 - Asfaltti, harmaa, pp-tie
 - Asfaltti, ppp-tie
 - Luonnetekstiili, graniittilaatta
 - Nagakiveys, harmaa
 - Namakiveys
 - Nagakiveys, harmaa
 - Betonikiveys, harmaa, maastolla koristeena
 - Betonikiveys, musta
 - Reunakivi näkyvällä
 - Reunakivi, madallettu
 - Reunakivi, sukkaittu
 - Reunakivi, upotettu
 - Tukimuur
 - Pyöräteline
 - Pankki
 - Ronko-astia
 - Pysäkkiasema

LUONNOS 3.5.2021

 VANTAAN KAUPUNKI KUNTATEKNIKAIN KESKUS		m:n 1:500 Kansi (ei) ETRS-GK25 Korkeus(4) NOD00
23 KIVISTÖ LUMIKVARTSIN ASEMAKAAVA-ALUE KUNNALLISTEKNIKINEN YLEISSUUNNITELMA ASEMAPIIRUSTUS		siv. 10/10 xxxxx-101
10 YLEISSUUNNITELMAT 101 KADUT	siv. 10/10 xxxxx-101	siv. 10/10 xxxxx-101
GEOTEK- NIIPKA	Tark. SITOWISE 04.06.2021 04.06.2021	Tark. 04.06.2021 04.06.2021
HSY-vaatimus PL 300 03066-HEP p. 001 15481	Tark. 04.06.2021 04.06.2021	Tark. 04.06.2021 04.06.2021

LIITE 2 Kunnallistekninen yleissuunnitelma / vesihuollon yleissuunnitelma

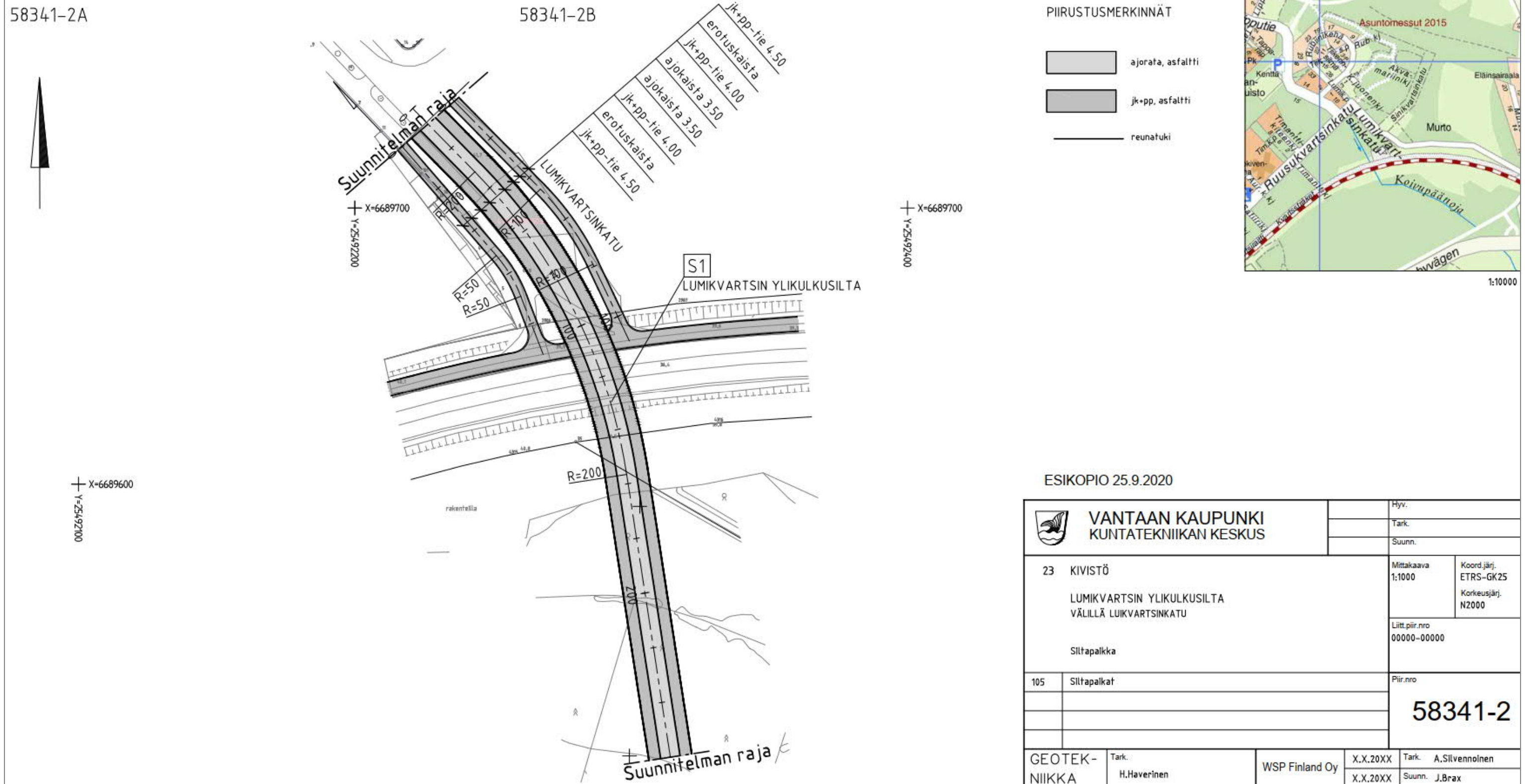

PIIRUSTUSMERKINNÄT

- Suunniteltu johtovesimenäri
- Suunniteltu hulevesimenäri + suojaputki
- Suunniteltu vesiputka + suojaputki
- ← Suunniteltu kivistön vesihuollon lähtöputki
- - - Kivistön seuran vesihuollon raja
- Suunniteltu kaapeli (Telia, Elisa, DNA)
- - - Suunniteltu sähköverkko
- Suunniteltu valaistuskaapeli
- Suunniteltu kaukolämpö
- Suunniteltu muuriteippi

LUONNOS 3.5.2021		Nro.	
VANTAAN KAUPUNKI KUNTATEKNIKAN KESKUS		Tark.	
23 KIVISTÖ LUMIKVARTSIN ASEMAKAAVA-ALUE		Suom.	
KUNNALLISTEKNINEN YLEISSUUNNITELMA VESIHUOLLON ASEMAPIIRUSTUS		Mittakaava 1:500	Koord.järj. ETRS-GK25
309 MUUT YLEISSUUNNITELMAT		Korkeusjärj. N2000	
		Lisät. piir.zero	
		xxx	
		piir.no	
		XXX	
GEOTEK- NIIKKA	Tark.	SITOWISE	su.
HSY:n vesihuolto PL 300 00066 HSY P. (09) 15611	Nro XXX	su.	su.
	Hyv.	su.	su.
	Tark.	su.	su.
	Hyv.	su.	su.
	Tark.	su.	su.
	Hyv.	su.	su.

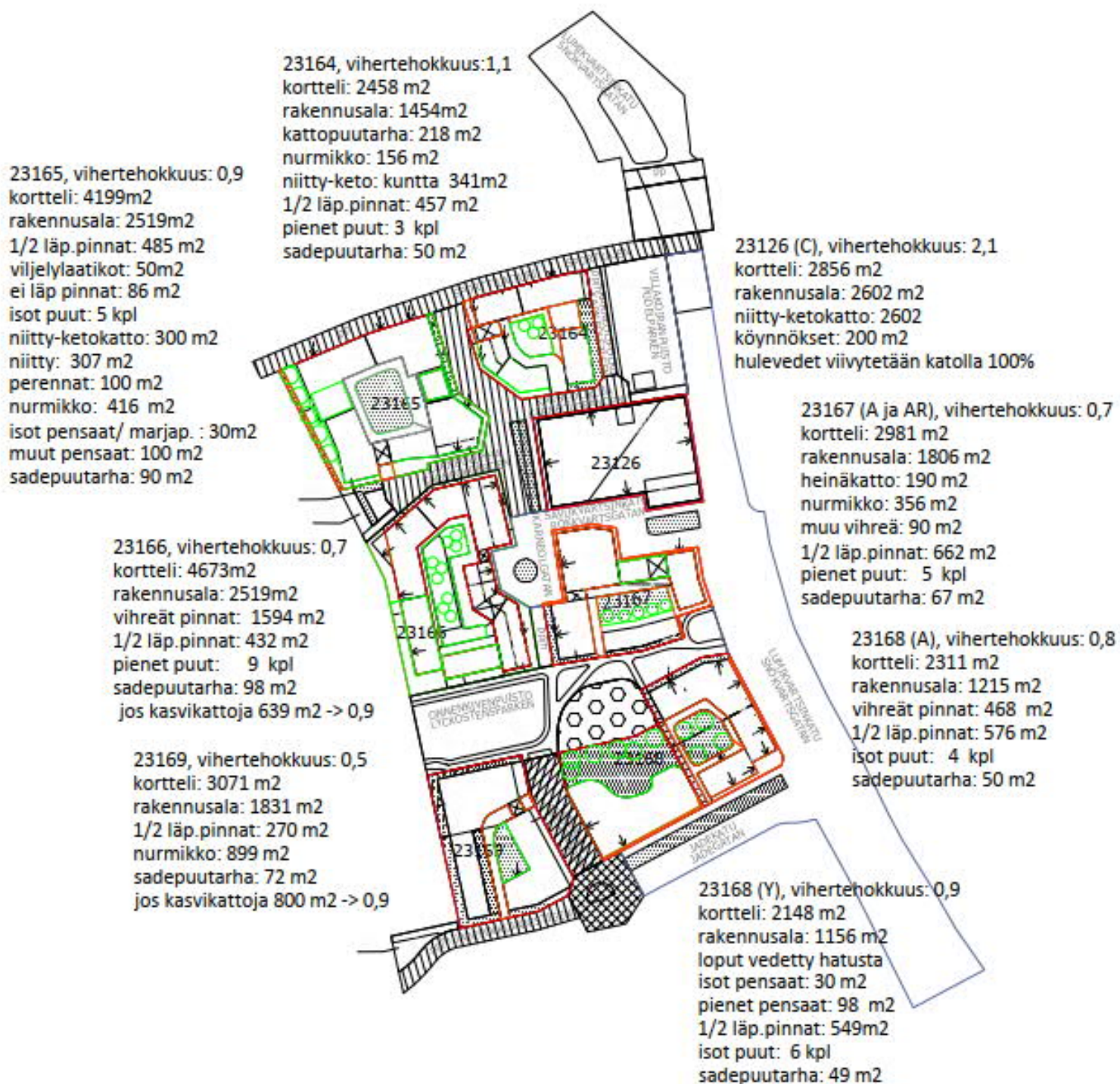
LIITE 3 Lumikvartsin siltasuunnitelma

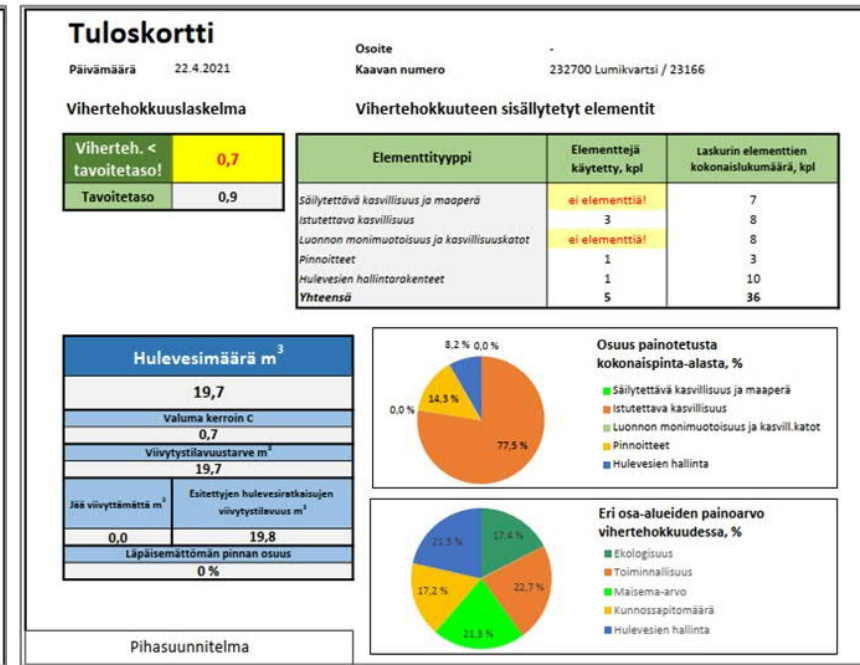
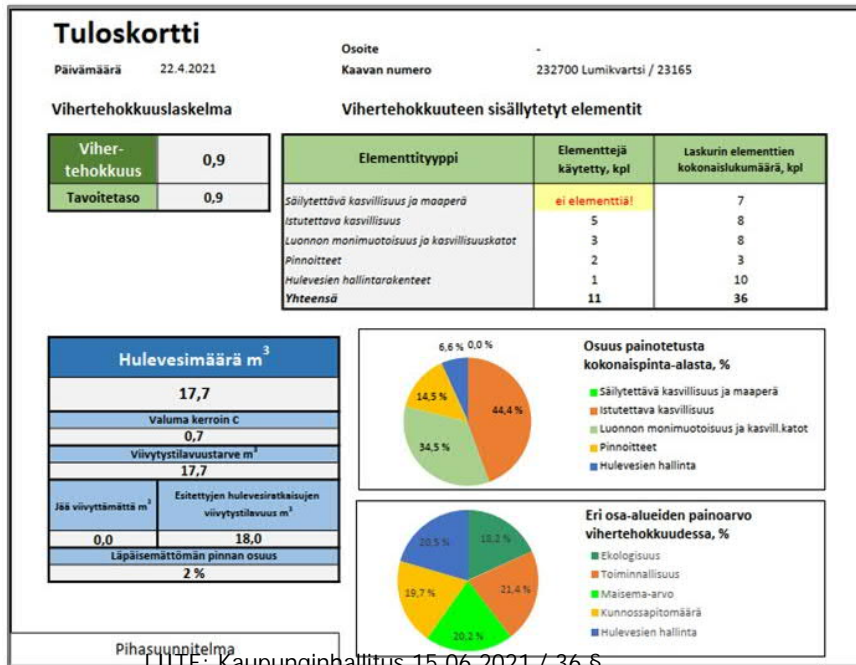
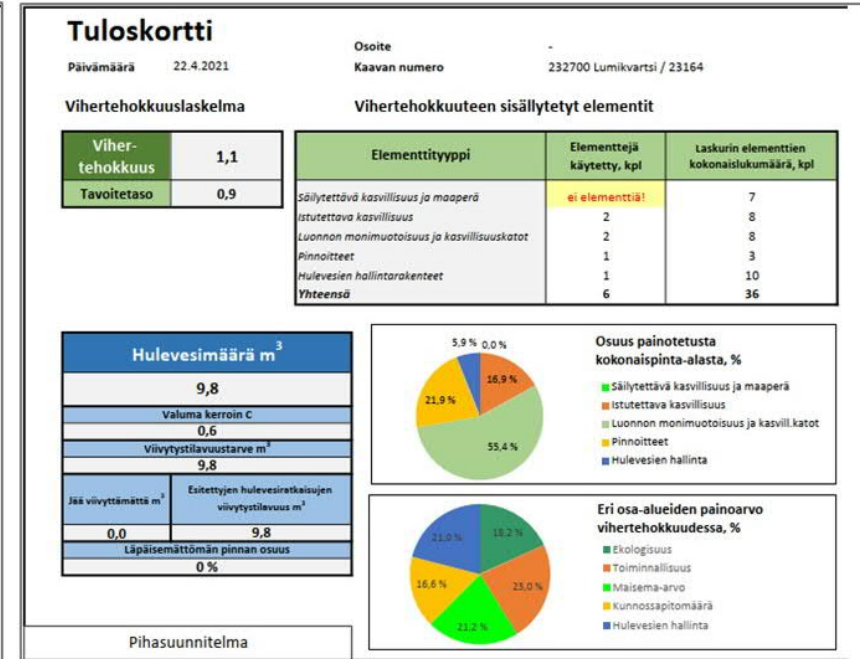
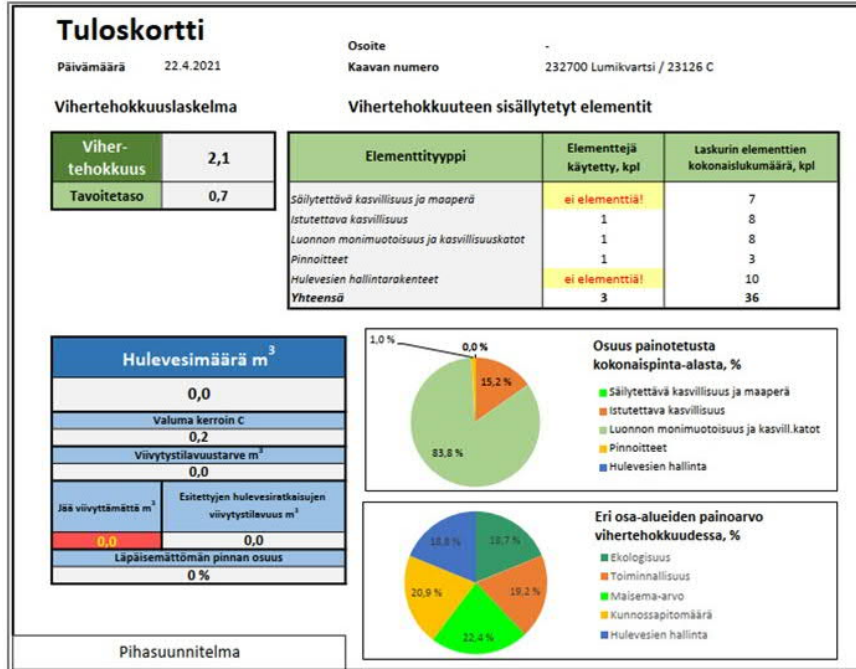
ESIKOPIO 25.9.2020

 VANTAAN KAUPUNKI KUNTATEKNIIKAN KESKUS		Hyv.	
		Tark.	
		Suunn.	
23 KIVISTÖ LUMIKVARTSIN YLIKULKUSILTA VÄLILLÄ LUMIKVARTSINKATU Siltapalkka		Mittakaava 1:1000	Koord.järj. ETRS-GK25 Korkeusjärj. N2000
		Liitt.piiir.nro 00000-00000	
105	Siltapalkat	Piiir.nro 58341-2	
GEOTEK- NIIKKA	Tark. H.Haverinen	WSP Finland Oy	X.X.20XX X.X.20XX Tark. A.Silvennoinen Suunn. J.Brax

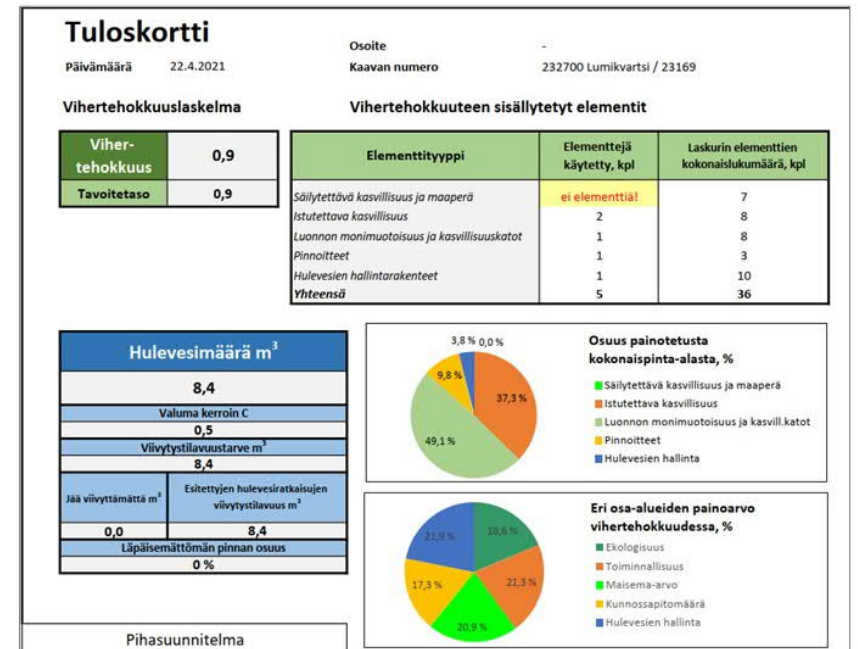
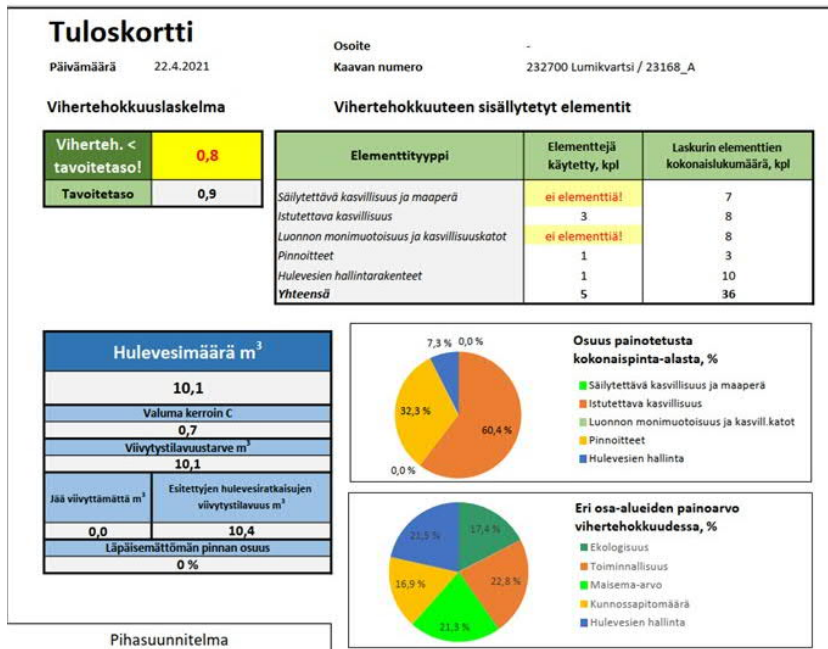
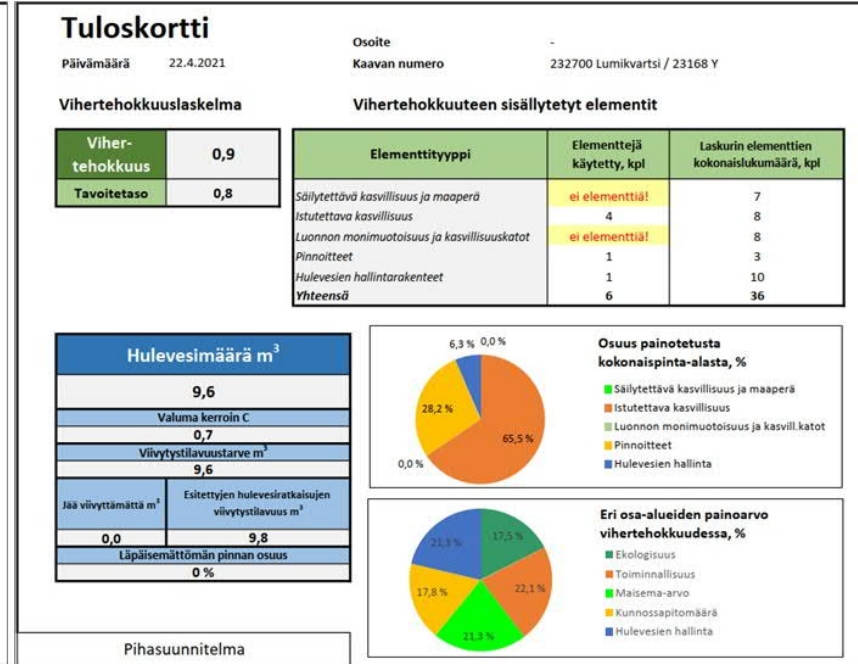
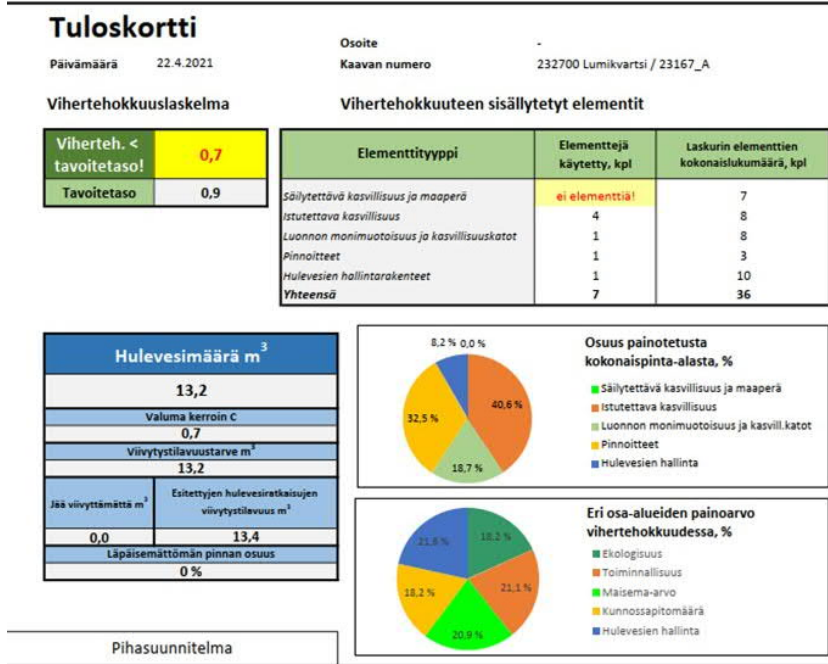
LIITE 4 Vihertehokkuus, viitteelliset pihasuunnitelmat

LIITE 5 Vihertehokkuus, tulokortit kortteleista 23126, 23164 -23166

LIITE 6 Vihertehokkuus,
tulokortit korttelit
23167 - 23169

Kivistön Lumikvartsin asemakaava 232700 Taiteen konsepti

TAIDE KIVISTÖN VISIOSSA

Koko Kivistön suuralueen visioksi 2042 on määritelty Onnellinen Kivistö – vehreä ja aktiivinen kotikaupunki. Kivistössä onnellisuus on kokonaisvaltaista hyvinvointia vehreässä, aktiivisessa ja elävässä ympäristössä. Kivistön keskustassa sekä ulkotilojen taide että yhdessä tehtävä taide kaikissa muodoissaan luovat alueelle kulttuurista identiteettiä ja edistävät asukkaiden kokonaisvaltaista hyvinvointia.

TAITEEN TEEMA LUMIKVARTSIN ALUEELLA

Lumikvartsin asemakaava-alueen taiteen teemana on metsäisyys ja värikkyyys rakennuksissa ja katutiloissa. Taide ja alueen iloinen väritys tekevät naapurustosta ainutlaatuisen paikan, asukkaiden omat tunnistettavat ja mielenpainuvat kotikulmat. Näin taide vahvistaa naapuruston paikallisisidentiteettiä. Asuinkortteleiden taiteen teemana on muisto metsästä. Taide näkyy alueen asuinkortteleissa kotiin saapumisen reiteillä esimerkiksi sisäpihoilla, sisäänkäynneissä, porrashuoneissa tai portikongeissa. Julkisessa ulkotilassa taide näkyy värikkäinä katukiveyksinä katutiloissa ja ympäristötaiteena puistoalueilla.

Lumikvartsin kortteleihin toteutetaan julkista taidetta ja ympäristösuunnittelua Vantaan kaupungin toteuttamana ja hankesidonnaista taidetta alueen rakennuttajien toimesta.

TAIDE ASEMAKAAVASSA

Lumikvartsin asemakaavan asemakaavamääräyksissä on edellytetty, että alueen suunnittelussa tulee noudattaa taiteen konseptia. Asemakaavamääräyksiä kautta taide nostetaan alueen laadun takaajaksi. Asemakaavamääräyksiin on kirjattu: *Asemakaavan alueella tulee noudattaa taiteen konseptia. Taide tulee liittää jo alkuvaiheessa kaikkeen arkkitehtuuri- ja ympäristösuunnitteluun. Julkisten ulkotilojen suunnittelun yhteydessä tulee laatia puisto- ja katusuunnitelma, jossa noudatetaan taiteen konseptia. Asuinkortteleiden suunnittelussa tulee olla mukana arkkitehti-taiteilija-työpari, joka toteuttaa taiteen konseptia rakennushankkeissa.*

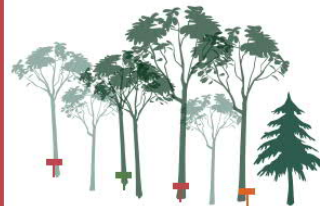
SPORTTILAITURI

JULKINEN ULKOTILA: SPORTTILAITURI

Kivistöntähden naapurustossa spottilaituriin on suunniteltu kaidevalaistus, jossa juoksee painonapista toimiva valoajanis. Samanlaista liikuntaan aktiivointia ja taiteen yhdistämistä jatketaan Sporttilaiturilla myös Lumikvartsin naapurustossa. Voisiko Lumikvartsin naapurustossa olla vaikka hyppeilykiä tai tasapainoilupuomeja?

ASUINKORTTELEIDEN TAIDE

Asuinkortteleiden taide vahvistaa asukkaiden paikallisisidentiteettiä. Lumikvartsin jokaisessa asuinkorttelissa tulee toteuttaa hankesidonnaista taidetta. Lumikvartsin taiteen teemana on muisto metsästä ja luonnon monimuotoisuuden tukeminen. Taide voi olla linnunpönttöjä rakennuksen julkisivussa, paikalta kaadettujen puiden veistettyjä runkoja, monimuotoinen kasvikatko tai hyönteishotelli ja piha-arboretum sisäpihalla. Hankesidonnainen taide suunnitellaan rakennus- ja pihasuunnittelun yhteydessä.

KARNEOLIKADUN URBAANI METSÄ

JULKINEN ULKOTILA: METSÄINEN FLEXZONE

Karneolikadulla metsä on osa kaupunkia. Kaupunkitilaan luodaan kokemus metsästä urbaanissa ympäristössä. Kaupunkitila suunnitellaan katusuunnittelun yhteydessä.

VÄRIKKÄÄT KATUKIVEYKSET

JULKINEN ULKOTILA: KATUKIVEYKSET
Lumikvartsin katukiveysten väritys saa inspiraationsa alueen nimestä: Karneolikadulla, Karneolikujalla ja karneolipihalla katukiveysten väritys on karneolin meripihka ja oranssi, Lumikvartsinkadulla lumikvartsin valkoinen, Savukvartsinkadulla savukvartsin ruskea ja Jadekujalla sekä Jadekadulla jadekiven vihreä. Katukiveykset suunnitellaan katusuunnittelun yhteydessä.

KATUGALLERIA JA TAIDEMUUNTAMOT

JULKINEN TAIDE: KATUGALLERIA

Kivistön keskustassa toteutetaan katugalleria sähköverkkojakokaappeihin Vantaan Energian ja kaupungin yhteistyönä. Alueen jakokaappeihin sijoitetaan taideteoksia tai kuvia taideteoksista, paikallisesta historiasta ja luonnosta. Jakokaapit ovat teemoitettu sijaintinsa perusteella siten, että osassa kaappeja teemana on alueen nimistö, osassa alueen historia ja uusi toiminta. Lisäksi alueen sähkömuuntamot tullaan käsittelemään taiteen keinoin teeman mukaisesti.

LUMIKVARTSIN PYSÄKÖINTILAITOS

HANKESIDONNAINEN TAIDE: PYSÄKÖINTILAITOS

Pysäköintilaitoksen julkisivut ovat näkyvä elementti kaupunkiympäristössä. Julkisivujen tulee muodostaa mielenkiintoinen ja ympäristöön sopiva kokonaisuus, joka rikastuttaa kaupunkiympäristöä värikkyydellään ja yllätyksellisyydellään.

ONNENKIVENPUISTON YMPÄRISTÖTAIDE

JULKINEN ULKOTILA: YMPÄRISTÖTAIDE PUISTOSSA

Onnenkivenpuisto muistuttaa Lumikvartsin naapuruston metsäisyydestä ja on luonteeltaan metsäin puistoalue. Ympäristötaiteen teemana on metsä ja luonnon monimuotoisuuden tukeminen. Taide voi olla vaikka liito-oravien pönttöjä tai lintujen juoma-altaita Ympäristötaide suunnitellaan puistosuunnittelun yhteydessä.

LUMIKVARTSIN PÄIVÄKOTI

JULKINEN TAIDE: PÄIVÄKOTI

Lumikvartsin päiväkotii toimii julkisen taiteen paikkana. Taiteen teemana on metsän muisto. Taide voi olla esimerkiksi osa rakennuksen arkkitehtuuria, rakennuksen sisälle luotu metsäinen teos tai toiminnallinen taideteos päiväkodin pihalla.

Kivistön Lumikvartsin asemakaava 232700 Taiteen konsepti Värityssuunnitelma

VÄRIEN KÄYTTÖ LUMIKVARTSISSA

Lumikvartsin naapurustossa tavoitellaan värikylläistä, leikkisää, pienimittakaavaista ja monimuotoista kaupunkia. Julkisivujen tulee olla värikkäitä ja vierekkäisten rakennusten tulee olla erivärisiä. Katujulkisivussa vänn tulee vaihdella usein. Kaava-alueella tulee noudattaa tämän värityssuunnitelman periaatteita.

RAKENNUKSEN VÄRITYKSEN PERIAATTEET

Rakennuksen värityksen periaatteena on, että jokaisella rakennuksella tai rakennuksen osalla on oma tunnusomainen päävärinsä, joka näkyy rakennuksen julkisivussa sekä kadun että sisäpihan puolella. Asukas voi siis sanoa, että hänen kotinsa on esim. korttelin punaisessa osassa tai rakennuksessa. Rakennuksen maantasokerroksen julkisivun osan tulee erota väritykseltään rakennuksen pääväristä, kuitenkin siten, että rakennuksen kaikki värisävyt sopivat yhteen. Julkisivun yksityiskohtien, kuten ikkunoiden puitteiden tai parvekkeiden tulee olla väritykseltään tummia. Rakennuksen katon tulee olla tumma, värisävy voi vaihdella.

37 §

Vastaus Maarit Raja-Ahon, Siri Ahokkaan ja Anssi Auran sekä 9 muun valtuutetun aloitteeseen toimenpideohjelma pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi pientaloalueilla

VD/3789/00.02.00.03/2021

HP/TL/KR/IL/KH/MRA/LS

Maarit Raja-Aho, Siri Ahokas ja Anssi Aura sekä 9 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Puunpoltosta syntyvien PAH-yhdisteiden terveyshaittoihin kuolee Suomessa vuosittain reilut 200 ihmistä, eli saman verran kuin liikenteessä.

Jätteen hävittäminen polttamalla tuottaa ilmaan erilaisia myrkyllisiä yhdisteitä. Esimerkiksi kloorivalkaistua paperia tai klooria sisältävää muovia (PVC-muovi) poltettaessa muodostuu kloorivetyä eli suolahappoa sekä mahdollisesti erittäin myrkyllisiä dioksiineja ja furaaneja.

Ongelma on nähtävissä myös Vantaan pientaloalueilla, jossa puunpoltosta aiheutuvat pienhiukkaset aiheuttavat terveyshaitan. Savukaasuille altistuu pientaloalueilla yhä useampi tiivistyneen asutuksen ja lisääntyneen puunpolton takia. Ympäristöviranomaisen velvollisuus on reagoida asukkaan ilmoituksiin ilmanlaadun heikkenemisen takia, todentaa ilmenneet ongelmat ja ryhtyä aktiivisesti ratkaisemaan ongelmaa.

Me allekirjoittaneet valtuutetut ehdotamme, että kaupunki etsii ratkaisut ongelman selvittämiseksi, tiedottaa puunpoltosta sekä kehittää prosessin puunpoltosta seuraavien ongelmien havaitsemiseksi ja korjaamiseksi.

Näitä keinoja voisivat olla seuraavat;

1. Kaupunki käynnistää selvityksen tulisijoissa poltettavasta materiaalista, esimerkiksi kyselytutkimuksen.
2. Kaupunki laatii selvityksen jälkeen toimenpideohjelman niin, että alueella ei rikottaisi ympäristönsuojelumääräyksiä. Toimenpideohjelma voisi sisältää esim.
 - Valistusta puunpolton terveyshaitoista sekä poltettavaksi sopimattomista materiaaleista
 - Ohjeistuksen poltettavan materiaalin puhtaudesta, kuivuudesta ja oikeanlaisesta tekniikasta huolehtimisesta.

Pyydämme aloitteessamme kaupunkia myös huomiomaan, että asemakaavatasolla voidaan määritellä tarve puuvajalle pientaloalueilla, jotta poltettava puu säilyisi hyvälaatuisena.”

Kaupunginvaltuusto 12.4.2021 § 26

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Sopimuksen mukaan Helsingin seudun ympäristöpalvelut -kuntayhtymä HSY huolehtii pääkaupunkiseudun ilmansuojelun seuranta-, tutkimus- ja suunnittelu- sekä koulutus- ja valistustehtävistä. Kunta huolehtii toimenpiteistä ilmanlaadun parantamiseksi, ja tekee myös omalta osaltaan viestintää, tutkimusta ja suunnittelua ilmanlaadun parantamiseksi.

HSY on teettänyt neljä kertaa kyselyn tulisijojen käytöstä ja tehnyt sen perusteella arvion tulisijojen päästöistä pääkaupunkiseudulla. Uusin selvitys julkaistiin vuonna 2020, ja se perustuu vuonna 2018 tehtyyn kyselyyn. Kysely on tarkoitus tehdä noin viiden vuoden välein. Uusin raportti löytyy HSY:n sivuilta

<https://julkaisu.hsy.fi/tulisijojen-kaytto-ja-paastot-paakaupunkiseudulla-vuonna-2018.html>

Vuoden 2018 kysely perustui satunnaisotantaan, jossa otoskoko oli 2600 kpl ja vastausprosentti 39. Tutkimuksen mukaan tulisijoja käytetään noin 80 %:ssa pääkaupunkiseudun pientaloasunnoista. Puuta poltetaan yhdessä pientaloasunnossa keskimäärin noin 1,00 kiintokuutiometriä vuodessa ($k\text{-m}^3/a$) ja yhteensä koko pääkaupunkiseudulla noin 88 200 $k\text{-m}^3/a$. Eniten puuta käytetään pientaloasunnoissa, joissa päälämmitysmuotona on puu (5,00 $k\text{-m}^3/a$) tai sähkö (1,18 $k\text{-m}^3/a$). Päälämmitysmuotona puulämmitys on harvinainen pääkaupunkiseudulla, noin 1 % tutkimuksen perusteella.

Raportin mukaan 42 % vastaajista polttaa jätteitä. Tulisijoissa poltetaan etenkin sytytysvaiheessa maitopurkkeja, munakennoja ja muuta pahvia, sanomalehtiä, WC- ja talouspaperirullien hylsyjä sekä tuhottavia kirjeitä, kuitteja ja muita papereita. Pääkaupunkiseudun kuntien jäte- ja ympäristönsuojelumääräykset kieltävät jätteen hävittämisen polttamalla. Määräykset vaikuttavat jo nyt merkittävästi lähialueen ilmanlaatuun, jos niitä noudatetaan.

Savuhaittojen valvonta kuuluu ympäristönsuojelu- ja terveydensuojeluviranomaisille. Pääkaupunkiseudun kunnat ovat yhteistyössä kehittäneet valvontakäytäntöjä savuhaittojen ratkaisemiseksi. Myös kansalliseen ilmansuojeluohjelmaan 2030 kuuluu yhtenä toimenpiteenä valvontaohjeen päivittäminen, ja pääkaupunkiseudun kunnat osallistuvat ohjeen kommentointiin.

HSY viestii yhdessä pääkaupunkiseudun kuntien ja muiden sidosryhmien kanssa puunpolton päästöjen vähentämiskeinoista mm. tiedotteilla ja some-kanavissa. Asukasilta puhtaammasta puunpoltosta on järjestetty eri hankkeissa, mm. juuri päättyneessä Kuivaa asiaa-hankkeessa. Ohjeistusta oikeaoppiseen polttoon löytyy HSY:n sivuilta www.poltapuhtaasti.fi. HSY:n materiaali on käytettävissä ja esim. alueella toimivaa nuohoojaa voi pyytää asukasiltiin opastamaan puhtaampaan tulisijan käyttöön.

Vantaan kaupunki osallistuu myös KIUAS-hankkeeseen, joka päättyy vuonna 2023. Itä-Suomen yliopiston vetämässä hankkeessa edistetään vähäpäästöisiä kiukaita ja pyritään saamaan niille ympäristömerkintää. Tutkimuksissa on jo todettu, että päästöissä on kiukaiden välillä ja polttotapojen välillä erittäin suuria eroja. Pienhiukkasten massapäästöissä oli 7-kertaisia eroja ja PAH-päästöissä yli 100-kertaisia eroja vähäpäästöisimmän ja suuripäästöisimmän kiukaan välillä. Samalla kiukaalla saatiin 5–10 –kertaisia eroja pienhiukkasten pitoisuuksissa ja PAH-yhdisteiden osalta n. 80 –kertaisia eroja. Päästöihin vaikuttaa moni tekijä, mutta uudet tulisijat ovat pääsääntöisesti vähäpäästöisempiä kuin vanhat.

Vantaan on tarkoitus yhdessä HSY:n kanssa tiedottaa puun pienpolton vaikutuksista ilmanlaatuun, jota mitataan vuonna 2021 Ruskeasannassa. Lisäksi Vantaa aikoo lisätä viestintää puhtaammasta puunpoltosta ja hyvistä puun säilytystavoista. Hyvät säilytysratkaisut vähentävät pysyvästi kuivemman polttoaineen myötä puunpolton pienhiukkaspäästöjä. Helsingin tontinluovutusehdoissa on edellytetty

puuvarastoja niihin uusiin pientaloihin, joissa on tulisija. Kyseessä on ilmansuojelusuunnitelmaan perustuva kokeiluluonteinen toimenpide pientaloalueiden ilmanladun parantamiseksi.

Asemakaavoituksen osalta voidaan todeta, että yleisesti pientaloalueiden voimassa olevissa asemakaavoissa ei ole otettu kantaa tulisijojen ja puuvarastojen rakentamiseen. Käytännössä asemakaavat sallivat näiden rakentamisen, mutta eivät velvoita siihen. Asemakaavaa muutettaessa tai laadittaessa asemakaavaa uudelle pientaloalueelle voidaan ilmanlaadun perusteella harkita kaavamääräyksiä puuvarastojen rakentamisesta. Kaavamuutokset ja uudet asemakaavat koskevat kuitenkin vain hyvin pientä osaa Vantaan nykyisistä pientaloalueista, joten niihin sisältyvien kaavamääräysten vaikutus pientaloalueiden ilmanlaatuun kokonaisuutena on vähäinen.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 37

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Maarit Raja-Aholle, Siri Ahokkaalle ja Anssi Auralle sekä 9 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Maarit Raja-Ahon, Siri Ahokkaan ja Anssi Auran sekä 9 muun valtuutetun aloite toimenpideohjelma pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi pientaloalueilla

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

ympäristöjohtaja Katariina Rautalahti, puh. 050 553 5540, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi
asemakaavapäällikkö Ilkka Laine, puh. 050 540 2254, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>Toimenpideohjelma pienhiukkaspäästöjen vähentämiseksi pientaloalueilla</p> <p>Puunpoltosta syntyvien PAH-yhdisteiden terveyshaittoihin kuolee Suomessa vuosittain reilut 200 ihmistä, eli saman verran kuin liikenteessä.</p> <p>Jätteen hävittäminen polttamalla tuottaa ilmaan erilaisia myrkyllisiä yhdisteitä. Esimerkiksi kloorivalkaistua paperia tai klooria sisältävää muovia (PVC-muovi) poltettaessa muodostuu kloorivetyä eli suolahappoa sekä mahdollisesti erittäin myrkyllisiä dioksiineja ja furaaneja.</p> <p>Ongelma on nähtävissä myös Vantaan pientaloalueilla, jossa puunpoltosta aiheutuvat pienhiukkaset aiheuttavat terveyshaitan. Savukaasuille altistuu pientaloalueilla yhä useampi tiivistyneen asutuksen ja lisääntyneen puunpolton takia. Ympäristöviranomaisen velvollisuus on reagoida asukkaan ilmoituksiin ilmanlaadun heikkenemisen takia, todentaa ilmenneet ongelmat ja ryhtyä aktiivisesti ratkaisemaan ongelmaa.</p> <p>Me allekirjoittaneet valtuutetut ehdotamme, että kaupunki etsii ratkaisut ongelman selvittämiseksi, tiedottaa puunpoltosta sekä kehittää prosessin puunpoltosta seuraavien ongelmien havaitsemiseksi ja korjaamiseksi.</p> <p>Näitä keinoja voisivat olla seuraavat;</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Kaupunki käynnistää selvityksen tulisijoissa poltettavasta materiaalista, esimerkiksi kyselytutkimuksen. 2. Kaupunki laatii selvityksen jälkeen toimenpideohjelman niin, että alueella ei rikottaisi ympäristönsuojelumääräyksiä. Toimenpideohjelma voisi sisältää esim. <ul style="list-style-type: none"> - Valistusta puunpolton terveyshaitoista sekä poltettavaksi sopimattomista materiaaleista 	<p><u>Aloitteen tekijän nimet:</u> <i>Maarit Raja-Aho</i> <i>Siri Ahokas</i> <i>Anssi Aura</i></p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Minna Kuusela</i> 2. <i>Sami Kanerva</i> 3. <i>Vaula Norrena</i> 4. <i>Jouko Jääskeläinen</i> 5. <i>Sveta Silvennoinen-Hiisku</i> 6. <i>Maija Rautavaara</i> 7. <i>Mika Kasonen</i> 8. <i>Tapani Mäkinen</i> 9. <i>Paula Lehmuskallio</i>

<p>- Ohjeistuksen poltettavan materiaalin puhtaudesta, kuivuudesta ja oikeanlaisesta tekniikasta huolehtimisesta.</p> <p>Pyydämme aloitteessamme kaupunkia myös huomiomaan, että asemakaavatasolla voidaan määritellä tarve puuvajalle pientaloalueilla, jotta poltettava puu säilyisi hyvälaatuisena.</p> <p>Maarit Raja-Aho Siri Ahokas Anssi Aura</p> <p><i>Kaupunginvaltuuston kokous 12.4.2021</i></p>	

38 §

Vastaus Tarja Eklundin ja 17 muun valtuutetun aloitteeseen ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa

VD/3740/00.02.00.03/2021

HP/PW/LS

Tarja Eklund sekä 17 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa

”Liiallisesti asfaltoidun piha- alueen sijaan luonnonmukaisempi asuin ympäristö lisää asuinviihtyisyyttä ja vähentää ympäristökuormitusta. Hulevesien imeyttäminen tonteilla on kaupunkialueilla haastavaa koska on annettu päällystää tonttien piha- alueita lähes kokonaan asfaltilla eikä hulevesiä voi imeyttää ensisijaisesti syntypaikoillaan kuten Vantaa on hulevesiohjelmassaan linjannut. Hulevesien mukana kulkeutuu ojiin ja puroihin sekä vesistöihin myös ympäristölle haitallisia aineita. Teollisuusalueilla rankkasateet ja lumien sulaminen aiheuttavat ongelmia, kun puhdistuskaivot eivät kaikkia hulevesiä vedä eikä niitä mahdu tonteilla imeyttämään.

Allekirjoittaneet edellyttävät että, kaupunkiympäristön toimiala valmistele ohjeet kuinka suuren osan rakennettavan tontin piha- alueesta voi päällystää asfaltilla. Huomioiden rakennuksen käyttötarkoitus. Uusia ohjeita sovelletaan tontinluovutuksen yhteydessä asemakaavoissa.”

Kaupunginvaltuusto 12.4.2021

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Kiinteistön pihojen suunnittelua ohjataan asemakaavamääräyksillä. Pihasuunnittelua koskevia ohjeistuksia on vihertehokkuudelle, hulevesien käsittelylle, kasvikatoille kuin myös säilytettäville luonnon arvokohteille. Toimialallamme on käytössä vihertehokkuuden laskuri, jota käytetään myös toimitilajohtamisen erikokoisissa hankkeissa. Lähtökohtana pihojen kasvillisuuden suunnittelussa on olemassa olevan kasvillisuuden, puiden pensaiden ja perennojen säilyttäminen. Pihoihin jätetään myös lahoppua tukemaan lapsien motorista kehittymistä ja myös tukemaan luonnon monimuotoisuutta. Julkisia pihvoja käytetään myös pienimutoiseen viljelyyn kasvulavojen ja hyötykasvien istuttamisen avulla. Pihoilta on perustettu myös pieniä niittyalueita. Rakennuspaikan tontista laaditaan Vantaan kaupungin Hulevesisuunnitteluohjeen mukaisesti hulevesien hallittu poisohjaus kohteen olosuhteiden mukaan. Hulevesien käsittelyssä ja kohdekohtaisissa ratkaisuisissa noudatetaan valtakunnallisia ohjeita hulevesien käsittelyssä ja imeyttämisessä, tonttien kuivatukseen liittyviä teknisiä ohjeita ja määräyksiä sekä Vantaan hulevesiohjelmaa. Hulevesiohjelmaa noudatetaan niin uudisrakentamisessa kuin myös peruskorjauskohteissa. Nykyisin uudiskohteisiin suunnitellaan viherkattoja kylmiin ulkovarastoihin.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 38

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään:

- a) antaa Tarja Eklundille sekä 17 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus,
- b) esittää kaupunginvaltuustolle merkittäväksi kaupunginhallituksen vastaus tiedoksi.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- allekirjoitettu Tarja Eklundin ja 17 muun valtuutetun aloite Ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu; esitys valtuustolle

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, puh. 040 749 2592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VALTUUSTOALOITTEET KAUPUNGINVALTUUSTON KOKOUS 12.4.2021	
<p>Ilmastonmuutoksen torjuntaa ja ympäristön suojelua lisätään vähentämällä pihojen asfaltointia kaikessa rakentamisessa.</p> <p>Liiallisesti asfaltoidun piha- alueen sijaan luonnonmukaisempi asuinympäristö lisää asuinviihtyisyyttä ja vähentää ympäristökuormitusta. Hulevesien imeyttäminen tonteilla on kaupunkialueilla haastavaa koska on annettu päällystää tonttien piha-alueita lähes kokonaan asfaltilla eikä hulevesiä voi imeyttää ensisijaisesti syntypaikoillaan kuten Vantaa on hulevesiohjelmassaan linjannut. Hulevesien mukana kulkeutuu ojiin ja puroihin sekä vesistöihin myös ympäristölle haitallisia aineita. Teollisuusalueilla rankkasateet ja lumien sulaminen aiheuttavat ongelmia, kun puhdistuskaivot eivät kaikkia hulevesiä vedä eikä niitä mahdu tonteilla imeyttämään.</p> <p>Allekirjoittaneet edellyttävät että,</p> <p>Kaupunkiympäristön toimiala valmistelee ohjeet kuinka suuren osan rakennettavan tontin piha- alueesta voi päällystää asfaltilla. Huomioiden rakennuksen käyttötarkoitus. Uusia ohjeita sovelletaan tontinluovutuksen yhteydessä asemakaavoissa.</p> <p>Valtuuston kokous 12.4.2021.</p>	<p>Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset</p> <p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Tarja Eklund</i></p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. <i>Ulla Kaukola</i> 2. <i>Minna Kuusela</i> 3. <i>Paula Lehmuskallio</i> 4. <i>Tiina Tuomela</i> 5. <i>Mika Kasonen</i> 6. <i>Jaana Heiskanen</i> 7. <i>Jouko Jääskeläinen</i> 8. <i>Minna Räsänen</i> 9. <i>Minttu Sillanpää</i> 10. <i>Sirkka-Liisa Kähärä</i> 11. <i>Sveta Silvennoinen-Hiisku</i> 12. <i>Pirkko Letto</i> 13. <i>Anniina Kostilainen</i> 14. <i>Faysal Abdi</i> 15. <i>Maija Rautavaara</i> 16. <i>Antero Eerola</i> 17. <i>Kati Tyystjärvi</i>

39 §

Vastaus Kati Tyystjärven ja Tarja Eklundin sekä 8 muun aloitteeseen tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava

VD/3797/00.02.00.03/2021

HP/PW/LS

Kati Tyystjärvi ja Tarja Eklund sekä 8 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

Tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava

Vantaan kaupungin maankäytön toimialan Kiinteistöt ja tilat -palvelualueeseen kuuluva Tilakeskus on merkittävässä roolissa monien kuntalaisten kannalta tärkeiden kohteiden rakentamisessa tai kunnostamisessa. Tilakeskus tekee varmasti työtään antaumuksella, mutta aina sen tekeminen ei ole riittävästi vuorovaikutuksessa kohteiden alueella asuvien vantaalaisten kanssa.

Eräs tällaisista kuntalaisille tärkeistä kohteista on Håkansbölen kartano Hakunilassa. Vantaan kaupunki alkoi remontoida ulkorakennuksia vuonna 2018. Työt jatkuivat 2019, 2020 ja edelleen keväällä 2021. Päärakennuksen remontointi on budjetoitu ajoittuvan vuosille 2022-2026.

Kartanosta on opastus-, tapahtuma- ja kahvilatoiminnan ansiosta tullut sadoille hakunilalaisille tärkeä kulttuurikeskus, jossa myös upea puisto houkuttelee liikkumaan kaikkina vuodenaikoina. Koska kartano on tärkeä, sen kehittämistä ollaan kiinnostuneita. Tietoa vain on kovin huonosti saatavilla, saati sitten, että alueen asukkaita otettaisiin mukaan suunnitteluun. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Tilakeskus parantaa vuorovaikutustaan asukkaiden kanssa erityisesti kuntalaisille merkityksellisissä kohteissa. Näitä on varmasti paljon.

Kaupunginvaltuusto 12.4.2021 § 30

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmisteltavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Vantaan kaupungin kaupunkiympäristön toimialan Kiinteistöt ja tilat -palvelualueeseen kuuluva Toimitilajohtaminen, entinen Tilakeskus, vastaa yhdessä kaupungin toimialojen ja tulosalueiden kanssa toimitilaverkkojen kehittämisestä ja kaupunkikonsernin 10 vuoden toimitilainvestointiohjelman valmistelusta. Tehtäviin kuuluu suunnittelun valmistelu ja ohjaus, rakentamisen valmistelu ja ohjaus, kohteen käyttöönottoon liittyvät ja takuuajan tehtävät. Toimialat osallistuvat rakennushankkeisiin käyttäjän edustajana.

Toiminnankuvauksen mukaisesti toimitilajohtaminen huomioi ja osallistaa hankkeiden valmistelussa kohteiden käyttäjät, sidosryhmät ja kuntalaiset asiakastoimialojen välityksellä. Asiakastoimiala on yleensä mukana hankkeen tarveselvitys, hankesuunnittelu ja toteutuksen suunnitteluvaiheesta rakentamisen toteutukseen ja vastaanottoon asti osallistuen suunnittelu- ja työmaakokouksiin, katselmuksiin ja tarkastuksiin ja tuovat oman esityksensä esimerkiksi pihahankkeissa osallistamisen kautta.

Tiedottamista hankkeista ja niiden sisällöstä on kehitetty viime vuosina merkittävästi ja palvelualueelle on saatu lisäresurssia viestintään. Työohjelmat julkaistaan kaupungin kotisivuilla niiden valmistuttua ja hankkeiden päätöksenteon vaiheet ja dokumentaatio ovat julkista tietoa ja julkaistaan myös internetissä. Hankkeen toteutuksen aloituksesta ja valmistumisesta tiedotetaan sisäisesti laajalla jakelulla.

Vuorovaikutuksen parantaminen ja hankkeiden sisällöstä tiedottaminen ovat hyviä kehityskohteita tuleville vuosille. Hankevalmisteluvaiheen tiedotusta toimitilajohtamisessa on jatkossa parannettava ja hankkeessa mukana olevia käyttäjien edustajia muistutettava tiedotuksen tärkeydestä. Osassa merkittävimmistä Vantaan kuntalaisten palvelukohteista, esimerkiksi Kuusijärvi ja Håkansbölen kartanoalue, on perustettu tai perusteilla kehitysryhmiä, joiden toimintaan ja yhteistyöhön voi tiedustella mahdollisuutta toimitilajohtamisesta.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 39

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Kati Tyystjärvelle ja Tarja Eklundille sekä 8 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liitteet:

- allekirjoitettu Kati Tyystjärven ja Tarja Eklundin sekä 8 muun valtuutetun aloite Tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, puh. 040 749 2592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>Tilakeskuksen viestinnän vuorovaikutusta parannettava</p> <p>Vantaan kaupungin maankäytön toimialan Kiinteistöt ja tilat -palvelualueeseen kuuluva Tilakeskus on merkittävässä roolissa monien kuntalaisten kannalta tärkeiden kohteiden rakentamisessa tai kunnostamisessa. Tilakeskus tekee varmasti työtään antaumuksella, mutta aina sen tekeminen ei ole riittävästi vuorovaikutuksessa kohteiden alueella asuvien vantaalaisten kanssa.</p> <p>Eräs tällaisista kuntalaisille tärkeistä kohteista on Håkansbölen kartano Hakunilassa. Vantaan kaupunki alkoi remontoida ulkorakennuksia vuonna 2018. Työt jatkuivat 2019, 2020 ja edelleen keväällä 2021. Päärakennuksen remontointi on budjetoitu ajoittuvan vuosille 2022-2026.</p> <p>Kartanosta on opastus-, tapahtuma- ja kahvilatoiminnan ansiosta tullut sadoille hakunilalaisille tärkeä kulttuurikeskus, jossa myös upea puisto houkuttelee liikkumaan kaikkina vuodenaikoina. Koska kartano on tärkeä, sen kehittämistä ollaan kiinnostuneita. Tietoa vain on kovin huonosti saatavilla, saati sitten, että alueen asukkaita otettaisiin mukaan suunnitteluun. Me allekirjoittaneet valtuutetut esitämme, että Tilakeskus parantaa vuorovaikutustaan asukkaiden kanssa erityisesti kuntalaisille merkityksellisissä kohteissa. Näitä on varmasti paljon. Valtuutetut Kati Tyystjärvi ja Tarja Eklund</p> <p>12.4.2021</p>	<p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> <i>Kati Tyystjärvi</i> <i>Tarja Eklund</i></p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Antero Eerola 2. Jussi Saramo 3. Minttu Sillanpää 4. Ulla Kaukola 5. Minna Kuusela 6. Jari Jääskeläinen 7. Vaula Norrena 8. Sirpa Siru Kauppinen

40 § **Vastaus Jari Jääskeläisen ja 10 muun valtuutetun aloitteeseen asukasviihtyvyyden parantaminen Peltolan koulun ja Lummetien alueella**

VD/4967/00.02.00.03/2021

HP/PW

Jari Jääskeläinen sekä 10 muuta valtuutettua jättivät seuraavan valtuuston työjärjestyksen mukaisen valtuustoaloitteen:

”Me allekirjoittaneet valtuutetut vaadimme Vantaan kaupungilta toimenpiteitä asukasviihtyvyyden parantamiseksi lähialueen asukkaille. Alueen asukkaat kokevat alueen rauhattomaksi mopoilijoiden tultua keväällä harjoittamaan ”kiihdytyskilpailuja” yms. Ja nämä kokoontumiset kestävät aina syksyn liukkaisiin keleihin asti. Alueella liikkuu myös Peltolan koulun oppilaita, sekä myös pieniä lapsia, joita vanhemmat tuovat ja hakevat Peltolan päiväkodista. Joten vaaratilanteilta ei voida välttyä.

Parkkialue on varmasti nuorille mielenkiintoisen oloinen ja siinä on mukava pujotella ja ”keulia” mopoilla, koska piha-alueella ei ole hidasteita tai mitään puomeja, jotka estäisivät häiritsevän ajelun. Myöskään Lummetien risteysalueen hidastetta ei koeta riittäväksi.

Me allekirjoittaneet vaadimme, että Vantaan kaupunki ryhtyy välittömästi toimiin, joilla parannetaan turvallisuutta ja alueen asukkaiden viihtyvyyttä.”

Kaupunginvaltuusto 10.5.2021 § 18

Päätös:

Päätettiin ottaa asia käsiteltäväksi ja lähettää valtuustoaloite kaupunginhallitukselle valmistettavaksi.

Kaupunkiympäristön toimiala toteaa vastauksenaan seuraavaa:

Olemme havainneet esitetyt ongelmat, joita asiaton oleskelu sekä toiminta koulun ja päiväkodin kiinteistöjen piha-alueilla ympäristölle aiheuttaa. Ryhdymme heti toimenpiteisiin ja käynnistämme suunnittelun esitettyihin toiveisiin liittyen. Ratkaisujen toteutuksen ajankohta on syksyllä. Toimitamme suunnitelmat kommentoitaviksi tai järjestämme tarvittaessa asukastilaisuuden, jossa esitellään suunnitelmat.

Nykyisen koulun ja päiväkodin välittömään läheisyyteen on valmistumassa väistötilakoulu. Koulun toiminnan käynnistyttyä selviävät sen vaikutukset ja mahdolliset muutokset alueen liikennejärjestelyihin.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 40

Kaupunkiympäristön toimialan apulaiskaupunginjohtajan esitys:

Päätetään antaa Jari Jääskeläiselle sekä 10 muulle aloitteen allekirjoittaneelle valtuutetulle esityksen mukainen kaupunginhallituksen vastaus.

Päätös:

Hyväksyttiin esitys.

Liite:

- allekirjoitettu Jari Jääskeläisen ja 10 muun valtuutetun aloite asukasviihtyvyyden parantaminen Peltolan koulun ja Lummetien alueella

Täytäntöönpano: Lakiasiat ja päätösvalmistelu

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

Tilakeskusjohtaja Pekka Wallenius, puh. 040 749 2592, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

Valtuustoaloitteen otsikko & Aloite	Aloitteen tekijä/tekijät ja allekirjoitukset
<p>Asukasviihtyvyyden parantaminen Peltolan koulun ja Lummetien alueella.</p> <p><i>Me allekirjoittaneet valtuutetut vaadimme Vantaan kaupungilta toimenpiteitä asukasviihtyvyyden parantamiseksi lähialueen asukkaille.</i></p> <p><i>Alueen asukkaat kokevat alueen rauhattomaksi mopoilijoiden tultua keväällä harjoittamaan ”kiihdytyskilpailuja” yms. Ja nämä kokoontumiset kestävät aina syksyn liukkaisiin keleihin asti. Alueella liikkuu myös Peltolan koulun oppilaita, sekä myös pieniä lapsia, joita vanhemmat tuovat ja hakevat Peltolan päiväkodista. Joten vaaratilanteilta ei voida välttyä.</i></p> <p>Parkkialue on varmasti nuorille mielenkiintoisen oloinen ja siinä on mukava pujotella ja ”keulia” mopoilla, koska piha-alueella ei ole hidasteita tai mitään puomeja, jotka estäisivät häiritsevän ajelun. Myöskään Lummetien risteysalueen hidastetta ei koeta riittäväksi.</p> <p>Me allekirjoittaneet vaadimme, että Vantaan kaupunki ryhtyy välittömästi toimiin, joilla parannetaan turvallisuutta ja alueen asukkaiden viihtyvyyttä.</p> <p><i>10.5.2021 Kaupunginvaltuuston kokous</i> <i>Jari Jääskeläinen</i></p>	<p><u>Aloitteen tekijän nimi:</u> Jari Jääskeläinen</p> <p><u>Aloitteen allekirjoittajat:</u></p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Sirpa Siru Kauppinen 2. Tiina Tuomela 3. Juha Hirvonen 4. Sveta Silvennoinen-Hiisku 5. Tanja Vahvelainen 6. Antero Eerola 7. Emmi Pajunen 8. Kati Tyytjärvi 9. Minttu Sillanpää 10. Jussi Saramo 11.

41 § Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarkistetun tarveselvityksen hyväksyminen

VD/10461/10.03.02.01/2017

HP/PW/EK/JC/RV/MR/IK/AH

Kaupunginhallitus päätti 18.5.2020 § 6 lähettää Tikkurilan hyvinvointikeskuksen vuoden 2018 tarveselvityksen uudelleen valmisteltavaksi, missä yhteydessä selvitetään mahdollisuuksia hyvinvointikeskuksen kokonaispinta-alan pienentämiseen, kustannustason alentamiseen ja hankkeen toteuttamiseen kahdessa vaiheessa. Tarveselvitystä on tarkistettu aikaisempien päätöskäsittelyjen edellyttämällä tavalla ottamalla samalla huomioon valmisteluaikana tapahtuneet muutokset toimintaympäristössä.

Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukaan terveysasemapalvelut tarjotaan jatkossa neljässä alueellisessa hyvinvointikeskuksessa (Länsi-, Keski-, Pohjois- ja Itä-Vantaan hyvinvointikeskus) sekä niiden sotekeskuksissa peruspalveluna hoitaja- ja lääkärivastaanottona.

Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarveselvitys on laadittu yhteistyössä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan sekä toimitilajohtamisen edustajien kanssa. Hanke on Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 linjausten mukainen ja sisältyy Vantaan kaupungin taloussuunnitelmaan 2019–2022 konserniyhtiö VTK Oy:n hankkeena. Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarveselvitys hyväksyttiin sosiaali- ja terveyslautakunnassa 11.5.2021 § 9.

Tikkurilan suuralueen sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti väestömäärän kasvun myötä. Samalla myös sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tilatarpeet kasvavat.

Tilatarpeet on perusteltua ratkaista uudisrakennuksella, Tikkurilan hyvinvointikeskuksella, seuraavista syistä:

1. Nykyisten tilojen laajennusvarat ovat riittämättömät.
2. Nykyisen sosiaali- ja terveysasemarakennuksen kunto on heikko. Rakennuksessa on tehtävä viiden vuoden sisällä ~ 5 M€ (alv 0 %) peruskorjaukset.
3. Palveluverkon pirstaleisuus. Palvelutoiminnan hajautuminen Tikkurilassa kahdeksantoista ja muualle Vantaalle seitsemään eri toimipaikkaan ei vastaa SOTE- keskusmallia, jossa palvelut tarjotaan integroidusti yhdessä toimipaikassa.
4. Uusi toimintamalli. Sosiaali- ja terveyspalveluiden asiantuntijat ovat yhdessä toimipaikassa. Mahdollistaa välittömän ja joustavan konsultoinnin ja yhteistyön eri asiantuntijoiden välillä asiakkaan parhaaksi.
5. Keskittämisestä saatavat toiminnan kustannussäästöt. Pelkästään puhtaanapito-, pesula-, vahtimestari- ja turvapalvelujen palvelujen keskittämisestä saadaan kustannussäästöjä yhteensä arviolta ~ 0,7 M€ vuodessa.
6. Tonttimaan taloudellisesti tehokas käyttö. Vantaan kaupungin saama taloudellinen hyöty nykyisen sosiaali- ja terveysasemarakennuksen tontin myynnistä esim. asuinrakentamiseen on ~ 2,6 M€ (alv 0 %).

Hyvinvointikeskuksen laajuus- ja kustannustiedot:

Henkilöstön arvioitu kokonaismäärä on 940 henkilöä, joista sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan työntekijöitä 900.

Rakennuksen huoneistopinta-ala on 23 114 htm², bruttopinta-ala on 25 557 brm² ja rakennuskustannusennuste on 115 898 000 € (alv 0 %). Hyvinvointikeskukseen sijoittuvien sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan yksiköiden toimintakustannusennuste on ~ 52 500 000 €/v (alv % 0) ja ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen ennuste 5 000 000 € (alv % 0).

Rakennus toteutetaan kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäisen vaiheen huoneistopinta-ala on 16 252 htm², bruttopinta-ala on 17 781 brm² ja rakennuskustannusennuste on 76 220 000 € (alv 0 %).

Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyy terveystalot neuvolatoimintaa lukuun ottamatta, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajapalvelut, vanhus- ja vammaispalvelujen toiminnot, suun terveydenhuolto, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksikkö, HUS-Kuvantaminen, HUSLAB ja henkilöstöravintola. Toiseen vaiheeseen sisältyvät perhekeskustoiminnot, kuten neuvolapalvelut, lastensuojelu ja psykososiaaliset palvelut.

Vuonna 2021 lisätiin tarveselvitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinto (ydintoiminnot). Hallinto rakennetaan ensimmäisessä vaiheessa. Sen bruttoala on ~ 1592 brm² (huoneistoala ~1453 htm²). Hallinnon kanssa ensimmäisen vaiheen bruttoala on ~ 19373 brm² (huoneistoala ~17 705 htm²) ja koko hyvinvointikeskuksen bruttoala on ~27 149 brm². Hallinnon rakennuskustannusennuste ovat noin 10,2 milj. € (alv 0 %) ja yksikön toimintakustannusennuste on ~ 4 000 000 €/v (alv % 0). Hallinnon kustannukset eivät sisälly äsken mainittu kustannusennusteeseen.

Rakennuskustannusennuste sisältäen hallinto on 126 098 000 € (alv 0 %).

Hankkeen toteuttamisesta on laadittu vaihtoehtoiset laskelmat rakentamis- ja vuosittaisista käyttökustannuksista: toteutus kaupungin omana hankkeena, VTK- kiinteistöt Oy:n toteuttamana, ulkopuolisen kilpailutetun kiinteistösijoittajan toimesta tai valmiiden tilojen vuokraus.

Hankkeen sijainnin uudelleen arviointia optimaalisen kokonaistaloudellisen ratkaisun löytämiseksi liitteenä olevan sijaintivaihtoehtoesittelyn pohjalta ja sijainnista päättämistä hankesuunnitteluvaiheessa (tarveselvityksessä ja tarveselvityksen kansilehdellä esitetty sijainti on yksi hyvinvointikeskuksen tonttivaihtoehdoista).

Hanketta ei ehditä viemään päätökseen ennen sote- ja maakuntauudistuksen voimaantuloa. Jotta sosiaali- ja terveysaseman hanke ei viivästy kohtuuttomasti johtuen palveluiden järjestäjäosapuolen vaihtumisesta, hankkeen tarveselvitys laadittiin Vantaan kaupungilla.

Hankkeelle haetaan poikkeusluvan sosiaali- ja terveysministeriöltä hankkeen keskeytymättömän etenemisen varmistamiseksi. Poikkeuslupaa haetaan tarveselvityksen hyväksymisen jälkeen.

Sosiaali- ja terveyslautakunta 11.5.2021 § 9

Päätettiin

- a) hyväksyä Tikkurilan hyvinvointikeskuksen 30.4.2021 päivätty tarveselvitys käsittäen kustannusennusteen 115 898 000 euroa (alv 0 %) sekä huoneistoalan 23 114 htm², ja

- b) esittää sen hyväksymistä tekniselle lautakunnalle, ja
- c) esittää hyvinvointikeskuksen sijaintivaihtoehdoksi Jokiniemeä (VE1), jotta rakentaminen voidaan toteuttaa mahdollisimman nopeasti, sillä Tikkurilan terveysaseman heikko kunto vaatii nopeasti uusia korvaavia tiloja, lisäksi tarvitaan tilat, jotka mahdollistavat tällä hetkellä hajallaan olevien Tikkurilan sotepalvelujen tuottamisen saman katon alla.

Tekninen lautakunta on aikaisemman käsittelyn yhteydessä päättänyt esittää hankkeen toteuttamista yhtenä kokonaisuutena ja että hankkeen suunnittelussa kuullaan sekä työntekijöitä että asukkaita. Vastaavasti kaupunginhallitus päätti, että toteuttamisesta laaditaan vaihtoehtoiset laskelmat rakentamis- ja vuosittaisista käyttökustannuksista: toteutus kaupungin omana hankkeena, VTK-kiinteistöt Oy:n toteuttamana, ulkopuolisen kilpailutetun kiinteistösijoittajan toimesta tai valmiiden tilojen vuokraus. Lisäksi on päätetty poikkeusluvan hakemista hankkeelle sosiaali- ja terveysministeriöltä hankkeen keskeyttömän etenemisen varmistamiseksi.

Hankkeen vaiheistus tulee ratkaistavaksi hankesuunnitteluvaiheessa, samalla kun lopullinen sijainti on selvillä. Työntekijät ja asukkaat on mahdollista osallistaa hankkeen tulevissa suunnitteluvaiheissa. Tarveselvityksen yhteydessä on selvitetty hankkeen toteuttamisvaihtoehtoja lähinnä rahoituksen näkökulmasta. Korkokehityksen ja kiinteistösijoittajien tuotto-odotusten ennustaminen tässä taloudellisessa tilanteessa on vaikeaa ja siten laskelmia voidaan pitää ainoastaan suuntaa antavina. Tilojen käyttäjiltä perittäviin vuokratukustannuksiin vaihtoehtoilla ei ole juurikaan eroja. Investointiohjelman valmistelun yhteydessä on käynyt selväksi, että näin suuri hanke ei tule mahtumaan kaupungin omaan uudisrakennusohjelmaan eikä todennäköisesti myöskään konserniyhtiön toteutettavaksi. Ottaen huomioon sote-uudistuksen ennakoitavissa olevan aikataulun ja sote-kiinteistöihin liittyvän valmistelutilanteen, hanke kannattaa edelleen valmistella ulkopuolisen kiinteistösijoittajan toteutukseen. Sosiaali- ja terveysministeriön poikkeuslupa kannattaa hakea tarveselvityksen hyväksymisen jälkeen.

Hankkeen laajuus ja kustannukset ovat tarkentuneet aikaisempaan tarveselvitykseen verrattuna seuraavasti. Kokonaispinta-alaa on vähennetty 29 000 t^m2:stä 23 114 t^m2:iin eli noin 20 %, josta vaiheen 1 osuus on pienentynyt vain 17 900 t^m2:stä 16 252 t^m2:iin. Siten merkittävä muutos on tehty vaiheessa 2 toteutettaviin tiloihin. Vastaavasti hankkeen kokonaiskustannusennuste on alentunut 136,2 miljoonasta eurosta noin 116 miljoonaan euroon eli noin 15 %.

Tekninen lautakunta 26.5.2021 § 9

Päätetään esittää kaupunginhallitukselle

- a) hyväksyttäväksi Tikkurilan hyvinvointikeskuksen 30.4.2021 päivätty tarveselvitys ja sen kustannusennuste 115 898 000 euroa (alv 0 %) ilman hallinnon tiloja,
- b) merkittäväksi Tikkurilan hyvinvointikeskus valmisteilla olevaan investointiohjelmaan kaupungin ulkopuolisen kiinteistösijoittajan vuokrahankkeena, ja
- c) että hyvinvointikeskuksen sijainti valitaan vaihtoehtoista VE1 ja VE2 vasta hankesuunnitteluvaiheessa.

Vantaan kaupungin hallintosäännön luvun 9 § 1 kohdan 33 mukaan kaupunginhallitus päättää kaupungin ja kaupunkikonsernin yli 3 000 000 euroa (alv 0 %) maksavien toimitilainvestointihankkeiden tarveselvitysten (kustannusennusteineen) hyväksymisestä.

Talous- ja strategiajohtaja toteaa, että hanke on Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 linjausten mukainen. Hankkeen kokonaispinta-ala on pienentynyt aiemmasta tarveselvityksestä noin 20 % ja kokonaiskustannusennuste on alentunut 136,2 miljoonasta eurosta noin 15 %. Tilakeskuksen hankevalmistelussa on laskettu hankkeelle kustannusennuste 115 898 000 euroa (alv 0 %) ilman hallinnon tiloja.

Kaupunginhallitus 15.6.2021 § 41

Kaupunginjohtajan esitys:

Päätetään

- a) hyväksyä Tikkurilan hyvinvointikeskuksen 30.4.2021 päivätty tarveselvitys ja sen kustannusennuste 115 898 000 euroa (alv 0 %) ilman hallinnon tiloja,
- b) merkitä Tikkurilan hyvinvointikeskus valmisteilla olevaan investointiohjelmaan kaupungin ulkopuolisen kiinteistösijoittajan vuokrahankkeena, ja
- c) että hyvinvointikeskuksen sijainti valitaan vaihtoehdoista VE1 ja VE2 vasta hankesuunnitteluvaiheessa.

Käsittely:

Merkittiin, että kaupunginjohtaja täydensi päätösesitystään siten, että kohta b) muutetaan kuulumaan seuraavasti: ”b) merkitä Tikkurilan hyvinvointikeskus *suunnitteluvaiheessa* valmisteilla olevaan investointiohjelmaan kaupungin ulkopuolisen kiinteistösijoittajan vuokrahankkeena”.

Lisäksi kaupunginjohtaja lisäsi päätösesitykseensä kohdan d), joka kuuluu seuraavasti: ”d) *tarkoituksena on, että hankkeen toteutuksesta ja toteuttamistavasta päättää tuleva hyvinvointialue*”.

Päätös:

Päätettiin

- a) hyväksyä Tikkurilan hyvinvointikeskuksen 30.4.2021 päivätty tarveselvitys ja sen kustannusennuste 115 898 000 euroa (alv 0 %) ilman hallinnon tiloja,
- b) merkitä Tikkurilan hyvinvointikeskus suunnitteluvaiheessa valmisteilla olevaan investointiohjelmaan kaupungin ulkopuolisen kiinteistösijoittajan vuokrahankkeena,
- c) että hyvinvointikeskuksen sijainti valitaan vaihtoehdoista VE1 ja VE2 vasta hankesuunnitteluvaiheessa, ja
- d) että tarkoituksena on, että hankkeen toteutuksesta ja toteuttamistavasta päättää tuleva hyvinvointialue.

Liitteet:

- Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarveselvitys 30.4.2021

Täytäntöönpano: Tilakeskus

Muutoksenhakuohje: 3.1 Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

Lisätiedot:

rakennuttaja-arkkitehti Josée Courtemanche, puh. 040 549 0059, etunimi.sukunimi[at]vantaa.fi

VANTAAN KAUPUNKI – TOIMITILAJOHTAMINEN

HANKEVALMISTELU 30.4.2021

TIKKURILAN HYVINVOINTIKESKUS

TARVESELVITYS

VD/10461/10.03.02.01/2017

SISÄLLYSLUETTELO

0. Tarvetietokortti.....	3
1. Yhteenveto	5
2. Hankkeen perusteet.....	8
3. Toiminnan kuvaus	11
3.0 Hallinto.....	11
3.1 Terveyspalvelut.....	12
3.2. Perhe- ja sosiaalipalvelut.....	21
3.3. Vanhus- ja vammaispalvelut.....	29
3.4. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoidon yksikkö.....	30
3.5. Suun terveydenhuolto.....	31
3.7. HUS-Kuvantaminen	32
3.8. HUSLAB.....	33
3.9. Tukipalvelut	34
4. Rakennuksen toteutuksen tavoitteet ja vaatimukset	35
4.1. Tila- ja rakennusratkaisu	35
4.2. Rakennetekniikka	38
4.3. LVIA-tekniikka	39
4.4. Sähkötekniikka.....	42
5. Tontti ja rakennuspaikka.....	44
5.1 Rakennuspaikan sijainti ja hallinta.....	44
5.2 Rakennuspaikan ominaisuudet	45
5.3 Rakennuspaikan toiminnalliset vaatimukset.....	46
5.4 Kaavarunko-, asemakaavamuutosprosessi ja hankesuunnitelma	47
6. Hankkeen laajuus.....	48
7. Kustannukset.....	48
8. Rahoitus, toteutus ja aikataulu	48
9. Hankkeen toiminta- ja vuokratkustannukset	50
10. Hankkeen vaikutukset palveluverkkoon ja toimitilajärjestelyihin	50
11. Riskit.....	52
12. Tarveselvityksen valmistelu.....	53

Liitteet

Liite 1	Palveluysiköiden nykyiset toimipaikat, Tikkurilan alue
Liite 2	Palveluysiköiden nykyiset toimipaikat, muu Vantaa
Liite 3	Tilaohjelma
Liite 4	Tilakaavio
Liite 5	Tonttikartta
Liite 6	Kustannusennuste
Liite 7	Alustava vuokratkustannuslaskelma
Liite 8	Hankkeen toteuttamisesta laaditut vaihtoehdot

0. Tarvetietokortti

Kohteen nimi: Tikkurilan hyvinvointikeskus						
Tarpeen kuvaus: Hanke on 2018 hyväksytyn Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukainen. Tikkurilan sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti väestömäärän kasvun myötä. Nykyinen sosiaali- ja terveysasema ei ole laajennettavissa vastaamaan kasvua. Tikkurilan suuralue tarvitsee uuden sosiaali- ja terveysaseman, hyvinvointikeskuksen, jonka osana toimii lasten, nuorten ja perheiden palvelut yhteen kokoava perhekeskus.						
Liittyminen muihin hankkeisiin ja selvityksiin: Tikkurilan kaavarunko 2020 (nro 062700)						
Tarpeen perustelut: Tarveselvityksen kohta 2						
Käyttäjähallintokunta: Sosiaali- ja terveystoimi						
Kaupunginosa: Jokiniemi (62)	Kiinteistötunnus: 92- 62- 5 -1 ja 2 sekä 92-62-9902-3			Tontin pinta-ala: 5 102 m ²		
Osoite ja tontti: Katuosoite avoin 01370 Vantaa	Kaavatiedot: Kaavamuuotos (valmis ~ 2023?)			Rakennusoikeus: ei vielä määritetty		
Tilatarve, suuruus ja kustannukset (ALV 0%)	brm ²	htm ²	hym ²	Investointikustannus		
				€	€/ brm ²	€/ htm ²
Uudisrakennus (pois lukien hallinto)	25 557	23 114	15 730	115 898 000	4535	5014
<i>vain 1. vaiheen osa</i> (pois lukien hallinto)	<i>17 781</i>	<i>16 252</i>	<i>11 126</i>	<i>76 220 000</i>	<i>4287</i>	<i>4690</i>
hallinto (uudisrakennuksen lisäksi)	1592	1453	995	10 200 000	6407	7020
Työntekijämäärä (sis. 80 hallinnon työntekijää)				~ 950		
Väistötilan tarve: Ei ole						
Määrärahavaraus investointiohjelmassa: VTK:n investointiohjelman mukaan						
Hankkeen toteutusaikataulu: Valmistumisvuosi 2025 (vaihe 1) ja 2028 (vaihe 2)						
Rakennuksen ylläpitokustannukset €/ v (pois lukien siivouskustannukset): 8 895 456 €/ v (ilman hallinto)						
Palveluyksiköiden toimintakustannukset (pois lukien ensihoidon yksikkö, Suun terveydenhuolto, hallinto, HUS-Kuvantaminen, HUSLAB, alv-% 0) €/ v: 52 500 000 €/ v, (lisäksi hallinto 4 milj. €/v.)						
Ensikertainen kalustaminen ja varustaminen (pois lukien ensihoidon yksikkö, Suun terveydenhuolto, hallinto, HUS-Kuvantaminen, HUSLAB, alv-% 0): 5 000 000 €						
Vuokra-arvio (pois lukien hallinto):						
Tuleva vuokra (€/ htm ² / kk, alv 0 %)				32,07 €		
Vuokravaikutus		741 288 €/ kk		8 895 456 €/ v		
Vuokravaikutus / työntekijä				862 €/ kk		
Laatija(t): Josée Courtemanche, Eija Pyyhtiä, Petri Kokkonen				Päivämäärä: 30.4.2021		

1. Yhteenveto

Tikkurilan sosiaali- ja terveysasemapalveluiden tarve kasvaa jatkuvasti väestömäärän kasvun myötä. Nykyinen sosiaali- ja terveysasema ei ole laajennettavissa vastaamaan kasvua. Tikkurilan suuralue tarvitsee uuden sosiaali- ja terveysaseman, hyvinvointikeskuksen, johon samalla kootaan nyt hajallaan olevia ja eri tavoin saavutettavia palveluja. Lasten, nuorten ja perheiden palvelut yhteen kokoava perhekeskus tulee toimimaan Tikkurilan hyvinvointikeskuksen osana.

Hanke on osa syyskuussa 2018 hyväksyttyä Vantaan kaupunkitasoista palveluverkkosuunnitelmaa 2018–2027 (kaupunginvaltuusto 24.9.2018, § 5). Palveluverkkosuunnitelman mukaan Tikkurilassa sijaitsee yksi neljästä tulevaisuuden hyvinvointikeskuksista kolmen muun sijaitessa Myyrmäessä, Koivukylässä ja Hakunilassa. Palveluverkkosuunnitelmassa todetaan Tikkurilan hyvinvointikeskuksen rakentamisen olevan välttämätöntä. Nykyisellä Tikkurilan terveysasemalla toteutetaan ainoastaan toimintaa ylläpitäviä korjaustöitä, jotta tilat olisivat käyttökelpoiset hyvinvointikeskuksen valmistumiseen asti.

Hyvinvointikeskuksen palvelujen saavutettavuuden kannalta on oleellista, että se sijaitsee Tikkurilan rautatie-/linja-autoaseman lähellä. Hyvinvointikeskuksen luonteva rakennuspaikka on Jokiniemessä radan itäreunassa, rautatieaseman pohjoisen alikulun välittömässä läheisyydessä kaavamuutoksella muodostettavalla kaupungin omistamalla tontilla. Vuonna 2020 valmistui sijaintiselvitys, jossa Jokiniemen tonttia (VE1) ja Kielotien tonttia (VE2) suositeltiin. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala on ilmoittanut kannattavansa molempia vaihtoehtoja sijaintiselvitystä koskevassa näkemyksessään. Toimiala pitää merkittävänä sijainnin helppoa ja esteetöntä saavutettavuutta jalan sekä kaikilla kulkuneuvoilla. Näkemyksen mukaan vaihtoehtoa 1 puoltaa sijainnin lisäksi palvelujen sijoittuminen samaan rakennukseen, mikä mahdollistaa välittömän ja joustavan yhteistyön eri asiantuntijoiden ja yhteistyökumppaneiden välillä. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan näkemyksen mukaan merkittävä puoltava tekijä vaihtoehdolle 1 on mahdollinen rakennusaikataulu. Nykyisten Tikkurilan alueen toimitilojen heikko kunto on pian palvelujen järjestämisen näkökulmasta kestävä. Nopea toteutusaikataulu antaa mahdollisuuden taata palvelujen toimivuus myös lähitulevaisuudessa. Tarveselvitys perustuu VE1 tonttiin.

Keväällä 2020 kaupunginhallitus (18.5.2020 § 6) päätti lähettää Tikkurilan hyvinvointikeskuksen vuoden 2018 tarveselvityksen uudelleen valmisteltavaksi, missä yhteydessä selvitetään mahdollisuuksia hyvinvointikeskuksen kokonaispinta-alan pienentämiseen, kustannustason alentamiseen ja hankkeen toteuttamiseen kahdessa vaiheessa. Lisäksi kaupunginhallitus edellytti poikkeusluvan hakemista hankkeelle sosiaali- ja terveysministeriöltä hankkeen keskeyttömän etenemisen varmistamiseksi. Poikkeuslupaa haetaan tarveselvityksen hyväksymisen jälkeen.

Uuteen hyvinvointikeskukseen ja sen osana toimivaan perhekeskukseen siirtyy sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan palveluyksiköitä Tikkurilan sosiaali- ja

terveysasemalta (Kielotie 11) sekä muista pääosin Tikkurilan suuralueella sijaitsevista toimipaikoista. Lisäksi uuteen hyvinvointikeskukseen sijoittuu uuden hyvinvointialueen hallinnon ydintoimintoja. On tarkoituksenmukaista, että hyvinvointialueen hallinto toimii lähellä palvelutuotantoa. Hyvinvointikeskukseen sijoittuvat synergiasyistä myös Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitoksen Tikkurilan alueella sijaitsevia palveluyksiköitä, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksikkö, HUS-Kuvantaminen ja HUSLAB.

Hyvinvointikeskuksen bruttoala on ~ 25 557 brm² (ilman hallintoa). Henkilöstön kokonaisuuden arvioidaan olevan ~ 950, joista sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja suun terveydenhuollon liikelaitoksen henkilöstöä on ~ 900. Vuonna 2020 tehdyn arvion perusteella päivittäisen asiakasmäärän arvioidaan olevan hyvinvointikeskuksen valmistuttua 3614 asiakasta/päivä.

Uusi rakennus rakennetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyy terveyspalvelut neuvolatoimintaa lukuun ottamatta, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajapalvelut, vanhus- ja vammaispalvelujen toiminnot, suun terveydenhuolto, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksikkö, HUS-Kuvantaminen, HUSLAB ja henkilöstöravintola. Ensimmäisen vaiheen bruttoala on ~ 17 781 brm² (huoneistoala ~16 252 htm²) ja rakennuksen käyttöönotto on vuonna 2025.

Vuonna 2021 lisätiin tarveselvitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinto (ydintoiminnot). Hallinto rakennetaan ensimmäisessä vaiheessa. Sen bruttoala on ~ 1592 brm² (huoneistoala ~1453 htm²). Hallinnon kanssa ensimmäisen vaiheen bruttoala on ~ 19373 brm² (huoneistoala ~17 705 htm²) ja koko hyvinvointikeskuksen bruttoala on ~27 149 brm². Hallinnon kustannusvaikutusten pidetään erillisenä.

Toisen vaiheen bruttoala on ~ 7776 brm² (huoneistoala ~ 6862 htm²) ja rakennuksen käyttöönotto on vuonna 2028. Toiseen vaiheeseen sisältyvät perhekeskustoiminnot, kuten neuvolapalvelut, lastensuojelu ja psykososiaaliset palvelut. Tilahojelma on liitteenä 3.

Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksen valmistelu on käynnissä. Esityksessään eduskunnalle 8.12.2020 hallitus esittää hyvinvointialueiden perustamista sekä sosiaali- ja terveydenhuollon ja pelastustoimen järjestämisen uudistamista. Uudistuksen voimaantulon tarkoitus tulla voimaan 1.7.2021 ja hyvinvointialueet perustetaan mahdollisimman pian tämän jälkeen. Sosiaali- ja terveydenhuollon, pelastustoimen sekä muiden erikseen säädettävien palvelujen ja tehtävien järjestämisvastuu siirtyy hyvinvointialueille vuoden 2023 alusta lähtien. Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla valmistaudutaan sote-uudistuksen etenemiseen Uudenmaan erilliskorjausten pohjalta yhteistyössä Keravan kaupungin kanssa (Vantaa-Keravan hyvinvointialue).

Kaupunkitasoisessa palveluverkkosuunnitelmassa 2018-2027 linjataan, että maakunta- ja soteuudistuksen lopullisista ratkaisuista riippumatta myös sosiaali- ja terveystoimen palvelujen lisääntymiin ja muuttuviin tilatarpeisiin on varauduttava. Jotta hanke ei viivästy kohtuuttomasti johtuen sote-uudistuksesta

ja palveluiden järjestäjäosapuolen muutoksesta, hankkeen tarveselvitys tehdään Vantaan kaupungilla.

2. Hankkeen perusteet

Tikkurilan sosiaali- ja terveysasema on valmisteilla olevan palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukaisesti keskeinen toimipaikka Vantaan sosiaali- ja terveydenhuollon palveluverkossa.

Tikkurilan sosiaali- ja terveysaseman korvaava Tikkurilan hyvinvointikeskuksen uudisrakennus on perusteltu seuraavista syistä:

1. Nykyisten tilojen riittämättömyys

Vantaan väestönkasvu on ollut viime vuosina erittäin nopeaa. Tikkurilan suuralue on asukasmäärältään Vantaan toiseksi suurin suuralue. Alueella asui vuoden 2020 alussa 45 300 henkilöä ja asukasmäärän ennustetaan kasvavan vuosien 2020–2030 välisenä aikana runsaalla 6 400 henkilöllä (Vantaan väestöennuste 2020). Vantaan voimakas väestönkasvu yhdessä väestön ikääntymisen kanssa vaikuttavat merkittävästi sosiaali- ja terveydenhuollon toimintaympäristöön ja palveluiden kysyntään. Sosiaali- ja terveysaseman nykyisen rakennuksen laajennusvara on riittämätön ja rakennuksen tontti itsessään liian pieni tarvittavan kokoiselle uudisrakennukselle. Nykyiset tilat eivät riitä tulevaisuudessa kattamaan väestönkasvun aiheuttamaa painetta sosiaali- ja terveydenhuollon toimintojen integroimiseksi ja laajentamiseksi.

2. Nykyisen sosiaali- ja terveysasemarakennuksen kunto

Rakennuksessa on tehtävä viiden vuoden sisällä ~ 5 M€ peruskorjaukset. Korjaukset sisältävät putkiremontin 3-4 M€, sähköremontin ~ 1 M€ ja julkisivuremontin 0,5 M€ (alv 0 %). Pienten vuosikorjausten ja vuonna 2021 valmistuvan osittaisen perusparannuksen vaikutus ei riitä turvaamaan turvallista ja ajanmukaista toimintaympäristöä asiakkaille ja henkilökunnalle jatkossa. Osittaisella perusparannuksella toimitiloja on pystytty korjaamaan vain siinä määrin, että kiinteistön elinkaariaikaa on voitu pidentää ainoastaan joitakin vuosia.

3. Palveluverkon pirstaleisuus

Palveluiden tilatarpeisiin on jouduttu vastaamaan vuosien varrella nopeasti ja joiltakin osin tilapäisratkaisuin. Toimintojen keskittämistä ei ole pystytty tekemään nykyisten toimipaikkojen tilarajoitusten vuoksi. Tikkurilan hyvinvointikeskukseen sijoituvia toimintoja sijaitsee Tikkurilan suuralueella noin 18 eri toimipaikassa ja muualla Vantaalla noin seitsemässä eri toimipaikassa. Tulevassa SOTE- mallissa sosiaali- ja terveydenhuollon toimintoja tullaan kehittämään hyvinvointikeskusmallin mukaisesti, jolloin perustason sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut tarjotaan integroidusti yhdessä toimipisteessä.

4. Uusi toimintamalli

Hyvinvointikeskuksessa otetaan käyttöön uusi toimintamalli ja sitä tukevat uudet muuntojoustavat tilaratkaisut. Uudistettu toimintamalli tarjoaa yhdessä toimipisteessä mm. yhdistettyjä terveysasema-, sosiaali-, päihde-,

psykiatria- kuntoutus-, neuvola-, suun terveydenhuollon-, laboratorio-, kuvantamispalveluja. Toimintamalli mahdollistaa asiakkaalle monipuoliset palvelut yhdestä paikasta. Asiakkaan palveluun ja hoitoon liittyvä palvelukokonaisuus on mahdollista tuottaa asiantuntijoiden välisenä palvelu- ja hoitoketjuna, kun asiakkaan kannalta tärkeimmät palvelut sijaitsevat yhdessä hyvinvointikeskuksessa. Uudenlainen toimintaympäristö mahdollistaa välittömän ja joustavamman konsultoinnin ja yhteistyön eri asiantuntijoiden välillä. Hyvinvointikeskuksen toimintamalli kiteyttää sosiaali- ja terveydenhuollon integroidun toiminnan ydinasian: ”Olet tullut juuri oikeaan paikkaan, miten voin auttaa”. Nykyisissä hajallaan olevissa toimipaikoissa uutta toimintamallia ei voida toteuttaa.

Hyvinvointikeskuksen osana toimivan perhekeskuksen tavoitteena on tukea ja edistää lasten, nuorten ja perheiden hyvinvointia ja terveyttä. Perhekeskustoimintamallissa vahvistetaan vanhempien vanhemmuutta ja voimavaroja ja turvataan oikea-aikainen ja tarpeenmukainen tuki koko perheelle. Perhekeskustoiminta on asiakaslähtöistä ja asiakkaita osallistavaa. Perhekeskustoiminta on moniammatillista. Samassa palvelupisteessä työskentelee lasten, nuorten ja perheiden sosiaali- ja terveyspalvelujen ammattilaisia ehkäisevistä palveluista erityispalveluihin. Eri ammattilaisten tekemän yhteisen työn avulla turvataan perheelle kokonaisvaltainen ja tarpeenmukainen tuki.

5. Keskittämisestä saatavat toiminnan kustannussäästöt

Kustannushyöty, joka saadaan palveluyksiköiden kokoamisesta lähelle toisiaan, on vaikeasti laskettavissa, mutta todennäköisesti säästöt eivät ole vähäisiä. Selkeitä laskettavissa olevia säästöjä saadaan puhtaanapito-, pesula-, vahtimestari- ja turvapalvelujen keskittämisestä, yhteensä ~ 0,7 M€ vuodessa.

6. Tonttimaan taloudellisesti tehokas käyttö

Hyvinvointikeskuksen tulevaa rakennuspaikkaa ei ole valittu, mutta tarveselvitys perustuu rakentamattomaan kaupungin omistamaan tonttiin Jokiniemessä. Vantaan kaupungin saama taloudellinen hyöty nykyisen sosiaali- ja terveysasemarakennuksen tontin myynnistä asuinrakentamiseen on ~ 2,6 M€ (alv 0 %).

7. Sosiaali- ja terveyspalveluiden turvaaminen Tikkurilassa

Ilman hyvinvointikeskusta Tikkurilan suuralue jää ilman toimivia sosiaali- ja terveyspalveluja. Sote-uudistuksen myötä hyvinvointialueen aluevaltuusto vastaa hyvinvointialueen toiminnasta ja taloudesta sekä käyttää hyvinvointialueen ylintä päätösvaltaa. Vantaan kaupungin hyväksymä Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarveselvitys on selkeä lähtökohta tulevan hyvinvointialueen palveluverkkosuunnitteluun ja -toteutukseen.

Hyvinvointikeskuksen rakentaminen on suuri kertainvestointi. Verrattaessa rakentamiskustannuksia toimintakustannuksiin voidaan todeta, että rakennuksen oltua toiminnassa neljä vuotta, on sen yhteen lasketut neljän vuoden toimintakustannukset jo ylittäneet rakentamiskustannukset.

Tikkurilan hyvinvointikeskus on Tikkurilan suuralueen alueellinen palvelukokonaisuus, joka kokoaa sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut yhteen. Hyvinvointikeskuksessa pystytään tarjoamaan kokonaisvaltainen, tarpeen mukainen palvelu alueen väestölle tulevaisuudessa.

3. Toiminnan kuvaus

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialaan kuuluvat talous- ja hallintopalvelujen, perhe- ja sosiaalipalvelujen, vanhus- ja vammaispalvelujen ja terveystieteiden palvelualueet sekä Vantaan suun terveydenhuollon liikelaitos. Hyvinvointikeskuksen sijoittuu em. palvelualueiden yksiköitä (30 kpl), jotka nykyisin toimivat suurelta osin Tikkurilan suuralueella. Jotkin palveluyksiköt ovat hajautuneena useaan eri toimipisteeseen Vantaan alueella. Kaupungin palveluyksiköiden lisäksi hyvinvointikeskuksessa toimivat myös HUS-kuvantamisen ja HUSLAB:n palveluyksiköt sekä Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksikkö.

Palveluyksikkötasoinen tilaohjelma on tarveselvityksen liitteenä (liite 5). Tarveselvitys perustuu syksyn 2020 organisaatorakenteeseen. Tämän jälkeen esimerkiksi perhe- ja sosiaalipalveluissa on tapahtunut organisaatiomuutos vuoden 2021 alussa.

Jäljempänä on kerrottu Tikkurilan hyvinvointikeskukseen siirtyvien yksiköiden toiminnasta sekä siirtyvän yksikön henkilöstö- ja asiakasmäärästä. Lisäksi on mainittu, mikäli yksiköllä on erityisiä tiloihin liittyviä vaatimuksia tai tarpeita.

3.0 Hallinto

Sote-uudistuksen myötä Vantaa muodostaa yhdessä Keravan kanssa Vantaa–Keravan hyvinvointialueen. Vantaan kaikki nykyiset sosiaali- ja terveystieteiden palvelut siirtyvät vuoden 2023 alusta alkaen hyvinvointialueen vastuulle. Hyvinvointialueen hallinnon henkilöstömäärä tulee kasvamaan yhteenliittymän myötä. Nykyisessä organisaatiossa hallinnon henkilöstöä työskentelee sekä palvelualueiden johdossa että talous- ja hallintopalvelujen palvelualueella. Talous- ja hallintopalvelujen palvelualue vastaa keskitetysti toimialan talouteen, hallintoon, henkilöstöasioihin ja kehittämisen koordinointiin liittyvistä tehtävistä ja toimialan tieto- ja viestintäratkaisujen kehittämisestä sekä tarjoaa tukipalveluja toimialan muille palvelualueille.

Hyvinvointialueen hallinnolle tulee jatkossa myös tehtäviä, joita nykyisellä sosiaali- ja terveydenhuollon toimialalla ei ole (esim. HR-asiat, ICT-toiminnot, hankinnat, erilaiset tukitoiminnot). Tikkurilan hyvinvointikeskukseen tulee sijoittumaan hyvinvointialueen hallinnon ydintoimintoja. Tilojen osalta tarve on työpis-teille, jotka ryhmitellään useampiin avotyöskentelytiloihin, erikokoisille ja muunneltaville työhuoneille, sekä erikokoisille neuvottelu- ja ryhmätyötiloille.

Tikkurilan hyvinvointikeskukseen sijoittuvassa hallinnossa tulee työskentelemään vain osa hallinnon henkilöstömäärästä, noin 80 työntekijää.

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinnon työtilat sijaitsevat pääosin osoitteissa Peltolantie 2 ja Peltolantie 1. Nykyisistä tiloista luovutaan samassa suhteessa kuin uutta tilaa saadaan hyvinvointikeskuksesta.

3.1 Terveyspalvelut

Terveyspalvelujen tehtävä on edistää kuntalaisten terveyttä ja hyvinvointia sekä ehkäistä ja hoitaa sairauksia. Terveyspalvelut järjestää ja tuottaa väestön tarpeen mukaiset, terveydenhuoltolain edellyttämät terveyspalvelut, neuvola, koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut, lääkinnällisen kuntoutuksen sekä perustason mielenterveyspalveluja ja perus- ja erityistason päihdepalveluja.

Merkittävä osa terveyspalvelujen toiminnoista sijaitsee Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11), josta hyvinvointikeskuksen valmistuttua luovutaan.

3.1.1 Tikkurilan neuvola

Äitiys- ja lastenneuvola tarjoaa lakisääteiset neuvolapalvelut sekä perheohjaajan palvelut alueensa raskaana oleville naisille ja alle kouluikäisille lapsille sekä heidän perheilleen. Palveluihin sisältyy yksilön ja perheen vastaanottokäyntejä, kotikäyntejä sekä erilaista ryhmä- ja perhekeskustoimintaa. Tiloissa voi toimia myös neuvolan puhelinpalvelu sekä erikoissairaanhoidon keskusneuvola. Neuvolatyö koostuu pääosin kasvokkain tapahtuvista ajanvarauksellisista vastaanotoista. Vastaanotoilla on yleensä mukana useita perheenjäseniä ja mahdollisesti tulkki. Keskimääräinen asiakasvastaanottoaika on tunti sisältäen asiakkaan aikana tapahtuvan kirjaamisen. Suunnittelussa huomioidaan valmius laajentaa aukioloaikoja nykyisestä.

Yksikkö palvelee Tikkurilan suuralueen asukkaita sekä Tikkurilan neuvolan valinnanvapauden perusteella neuvolakseen valinneita asiakkaita. Vuoden 2019 asiakasmäärien mukaan neuvolassa oli noin 450 synnyttäjää ja noin 3300 lasta (0-6-v.). Asiakkaista reilu viidennes on vieraskielisiä. Väestöennusteen mukaan suuralueelle vuosittain syntyvien lasten määrä nousee vuoteen 2024 mennessä 590 lapseen ja neuvolaikäisten lasten määrään 3850 lapseen.

Tilojen tulee olla lapsiperheiden palvelutarjontaan soveltuvia ja esimerkiksi odotustilojen yhteyteen tarvitaan asiakkaiden itsehoitoon, vauvanhoitoon ja vaunujen säilytykseen soveltuvia tiloja. Tarvitaan myös lukittuja varastoja hoitotarvikkeiden ja rokotteiden säilytystä varten ja vastaanottohuoneiden tulee olla riittävän isoja lasten tutkimiseen. Neuvolassa asioi infektioriskin omaavia asiakkaita, joten tartuntatautiriskit on huomioitava asiakasvirtojen kulkureiteissä ja odotustiloissa.

Kokonaisasiakasmäärä on noin 400 asiakasta päivässä ja lisäksi heidän perheenjäsenensä. Vuoden 2026 osalta arvio on 480 asiakasta päivässä.

Tikkurilan neuvolan henkilöstömäärä vuonna 2020 oli 28 työntekijää ja arvio vuodelle 2026 on 32 työntekijää.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua Tikkurilan neuvolan tiloista (Kielotie 40) luovutaan.

3.1.2 Terveysasema, ajanvarausvastaanotto

Terveysaseman ajanvarausvastaanotto tarjoaa perusterveydenhuollon ja ennaltaehkäiseviä terveydenhuollon palveluita kuntalaisille ja sote-keskuksen valinneille mukaan lukien perhesuunnitteluyksikön palveluita. Ajanvaraukselliset toimenpiteet toteutetaan myös tässä palveluyksikössä. Yksikkö toimii SOTE-hengen mukaisesti hyvinvointikeskuksena, jossa tarjotaan myös erikoissairaanhoidon vastaanottopalveluita. Tukipalveluina vastaanottotoiminnassa toimii Vantaan hygienia- ja tartuntatautiyksikkö. Tulevaisuudessa toiminnassa korostuu moniammatillinen yhteistyö ja yhteistoiminnallisuus potilaan itsensä kanssa.

Tikkurilan terveysaseman palvelualueena on Tikkurilan suuralue. Tartuntatauti- ja hygieniayksikön palvelualueena on Vantaan kaupunki ja sairaalapalvelut.

Ajanvarausvastaanoton arvioitu asiakasmäärä päivässä on 150 ja arvio vuodelle 2026 on 180 asiakasta/päivä.

Henkilöstön määrä vuonna 2020 oli 76 ja arvio vuodelle 2026 on 91.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua nykyisistä tiloista Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11) luovutaan.

3.1.3 Terveysasema, päivystyksellinen toiminta

Tikkurilan terveysasemalla tarjotaan perusterveydenhuollon päivystyksellisiä terveydenhuoltopalveluja kuntalaisille ja sote-keskuksen valinneille henkilöille. Yksikössä tehdään päivystykselliset toimenpiteet, esim. kipsaukset, haavan ompelut, punktiot. Hoidon- ja palvelutarpeen arviointi tapahtuu tässä yksikössä. Yksikkö toimii SOTE-hengen mukaisesti hyvinvointikeskuksena, jossa tarjotaan myös erikoissairaanhoidon toimintoja.

Yksikössä toimii myös matalan kynnyksen päihde- ja mielenterveyspiste ilman ajanvarausta. Tulevaisuudessa myös muita matalan kynnyksen palveluita tarjotaan enenevässä määrin.

Terveysaseman palvelualueena on Tikkurilan suuralue. Päivystysasetuksen muutoksen mukaisesti palvelualue voi laajentua tulevaisuudessa.

Päivystyksellisen toiminnan asiakasmääräarvio on vuoden 2020 osalta 150 ja vuoden 2026 osalta 180.

Henkilöstön lukumäärä vuonna 2020 oli 17 ja määrän ei arvioida muuttuvan vuonna 2026.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua nykyisistä tiloista Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11) luovutaan.

3.1.4 Keski-Vantaan diabetesyksikkö

Keski-Vantaan diabetesyksikkö tarjoaa palveluita Keski-Vantaan väestölle ja Tikkurilan terveysaseman sote -keskukseen valinneille henkilöille. Diabetesyksikkö vastaa vaativamman tason diabeteshoidosta ja hoidon seurannasta.

Diabetesyksikössä työskentelee diabeteshoitajia, diabetesvastuulääkäreitä sekä koko Vantaan diabetesyksiköiden osastonhoitaja ja toimistohenkilö. Yksikössä on suoraa potilasvastaanottoa, mutta myös sähköisesti tapahtuvaa potilasvastaanottoa etäyhteyden ja muiden sähköisten kanavien kautta sekä ryhmäohjausta ja -koulutusta. Potilastyöhön kuuluu myös pikadiagnostiikkaa (esim. verensokerin mittaus), johon tarvitaan erillinen näytteenottohuone. Vastaanotoilla aloitetaan potilaille diabeteshoito, jonka vuoksi yksikköön tarvitaan myös diabeteshoitotarvike- ja lääkevarasto. Ryhmäohjauksen ryhmäkoot ovat 10–20 henkilöä.

Diabeteshoitajien ja -lääkärien asiakasmäärät ovat vuonna 2020 olleet yhteensä 30 asiakasta/päivä. Vuoden 2026 arvio on 35 asiakasta/päivä.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä oli vuonna 2020 6, vuoden 2026 arvio on 9.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua nykyisistä tiloista Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11) luovutaan.

3.1.5 Fysioterapia

Fysioterapian keskeisenä tehtävänä on tukea ja valmentaa asiakasta saavuttamaan hänelle optimaalinen liikkumis- ja toimintakyky. Fysioterapia perustuu yksilölliseen fysioterapeuttiseen tutkimukseen, yhteistyössä asiakkaan kanssa tehtyyn tavoitteelliseen fysioterapiasuunnitelmaan ja terapian toteutukseen. Terapia toteutetaan joko yksilö- tai ryhmäterapiana. Fysioterapia painottuu aktiiviseen harjoitteluun ja asiakkaan omatoimisen hoidon ohjaamiseen.

Fysioterapeutit tekevät myös kotikäyntejä asiakkaiden luokse toimintakyvyn arviointia ja asiakkaiden ja omaisten ohjaamista varten. Lisäksi järjestetään ryhmäneuvontatilaisuuksia erilaisille kohderyhmille.

Tikkurilan hyvinvointikeskuksessa tulee työskentelemään n. 14 fysioterapeuttia. Palvelualueena tulee olemaan Tikkurilan, Länsimäen ja Hakunilan terveysaseman potilaiden fysioterapiapalvelut.

Fysioterapian toteuttamiseksi tarvitaan vastaanottohuoneita, joista osan tulee olla tavallista suurempia (lastenterapia, neurologisen asiakkaan terapia). Ryhmätiloissa pidetään esimerkiksi terapeuttisen harjoittelun ryhmiä tuki- ja liikun-

taelinsairauksista kärsiville, vaikeavammaisille ja ikäihmisille. Ryhmätiloja tarvitaan useita ja erikokoisia vastaamaan asiakkaiden terapian toteutuksen tarvetta. Yksi ryhmätila tulee varustaa terapeuttisen harjoittelun kuntosaliksi.

Fysioterapian asiakasmäärä oli vuonna 2020 yksilökäyntien osalta 65 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 80 asiakasta/päivä. Ryhmäkäyntien osalta asiakkaita oli vuonna 2020 30 asiakasta/päivä (ryhmä) ja määrän arvioidaan kasvavan 50:een vuonna 2026. Vuonna 2026 ryhmien käyttöastetta voidaan lisätä useampien pukutilojen takia.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 14 ja arvio vuodelle 2026 on 16.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua nykyisistä tiloista Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11) ja Simontie 5:ssä (ryhmätoiminta) luovutaan.

3.1.6 Puheterapia

Puheterapeutti tutkii ja kuntouttaa puheilmaisun ja puheen ymmärtämisen häiriötä, äänihäiriötä sekä nielemisvaikeuksia. Puheterapeutti arvioi puhetta tukevien ja korvaavien menetelmien sekä kommunikaatioapuvälineiden tarpeen ja ohjaa niiden käytössä. Puheterapeutti ohjaa myös asiakkaan huoltajia, omaisia ja lähiympäristöä. Yhteistyö kuntoutuksessa mukana olevien tahojen ja eri ammattihenkilöiden kanssa on keskeistä. Kuntoutuksella tuetaan asiakkaan mahdollisimman hyvää kommunikointi- ja toimintakykyä jokapäiväisessä elämässä.

Puheterapiaan ohjaututaan ajanvarauksella ja palveluun voivat hakeutua kaiken ikäiset kuntalaiset. Palvelualueena tulee olemaan Tikkurilan, Länsimäen ja Hakunilan alueiden väestö sekä vantaan ruotsinkielisen puheterapeutin palvelut.

Puheterapia toteutuu joko yksilö- tai ryhmäterapiana tai kotikäyntinä. Asiakkaan käynnillä voi olla 1–5 henkilöä (asiakas, vanhempi/vanhemmat/lähihenkilö, tulkki, terapeutti). Aikuisten ryhmissä voi olla paikalla 10 +1 henkilöä, lasten ryhmissä 8+2, henkilöiden määrä vaihtelee eri ryhmissä.

Vastaanottotiloissa tulee olla hyvä äänieristys, jotta varmistetaan tietosuojaa ja voidaan toteuttaa kielihäiriöisen asiakkaan/kuulokojetta käyttävän asiakkaan tutkimus/terapia. Jokaisessa asiakashuoneessa ja ryhmätilassa tulee olla pesualtaat, koska työhön kuuluu paljon suussa pidettäviä välineitä ja nielemisen arviointia.

Puheterapian asiakasmäärä oli vuonna 2020 yksilökäyntien osalta 52 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 65 asiakasta/päivä. Ryhmäkäyntien osalta asiakkaita oli vuonna 2020 10 asiakasta/päivä (ryhmä) ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Kuulontutkijan asiakasmäärä oli vuonna 2026 6 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Henkilöstömäärä vuonna 2020 oli 14 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Puheterapeutit siirtyvät työskentelemään Tikkurilan hyvinvointikeskukseen Vernissakatu 6-8:sta, Karsikkokuja 15:sta (ruotsinkielinen pt), Keilakuja 1:stä ja Kielotie 11:sta (Tikkurilan terveysasema).

3.1.7 Toimintaterapia

Toimintaterapiassa arvioidaan ja edistetään eri-ikäisten vantaalaisten mahdollisuuksia toimia itsenäisesti ja aktiivisesti. Toimintaterapian perustana on näkemys ihmisen mahdollisuudesta vaikuttaa tulevaisuuteensa terveyteensä ja hyvinvointiinsa toiminnan ja omien valintojensa kautta. Toimintaterapian tavoitteet ja menetelmät valitaan yksilöllisten tarpeiden mukaan. Terapia voidaan toteuttaa joko yksilöllisesti tai ryhmässä.

Lapsen toimintaterapia-arvioinnissa kartoitetaan lapsen kehityksen eri osa-alueita ja siihen vaikuttavia tekijöitä. Menetelminä käytetään erilaisia käden taitoja, kehonhallintaa sekä näönvaraista hahmottamista arvioivia tehtäviä ja standardeoituja testejä. Lisäksi havainnoidaan lapsen leikkiä ja liikkumista sekä haastellaan ja ohjataan vanhempia.

Aikuisten toimintaterapiassa pyritään löytämään yhdessä asiakkaan kanssa ratkaisuja arkitoimintojen, kuten pukeutumisen, ruuanlaiton tai asioimisen haasteisiin. Keinoja voivat olla esim. päivittäisten toimintojen harjoittelu, tarvittavien asunnonmuutostöiden suunnittelu sekä apuväline- ja yläraajaortoositarpeen arviointi ja käytön ohjaus. Toimintaterapeutti voi myös ohjata asiakasta ja hänen läheisiään löytämään uudenlaisia toimintatapoja arjesta selviytymiseen.

Toimintaterapia tarvitsee useita eri kokoisia vastaanottotiloja vastaamaan erilaisten asiakkaiden tarpeita. Ryhmätilan tulee mahdollistaa toiminnallisten menetelmien käyttö, mikä edellyttää siihen tarkoitukseen soveltuvaa vesipistettä. Toimintaterapiassa keskeisenä menetelmänä käytetään arkiaskareita ja osana niitä keittiötoimintoja, minkä vuoksi esteetön keittiövarustus on tarpeen.

Toimintaterapian asiakasmäärä oli vuonna 2020 yksilökäynneillä 12 asiakasta/päivä ja ryhmäkäynneillä 12 asiakasta/päivä. Vastaavat luvut ovat vuoden 2026 osalta 20 asiakasta/päivä (yksilö) ja 18 asiakasta/päivä (ryhmä).

Toimintaterapian henkilöstöluvumäärä oli vuonna 2020 kolme toimintaterapeuttia. Vuoden 2026 arvio on viisi toimintaterapeuttia.

Toimintaterapeutit siirtyvät työskentelemään Tikkurilan hyvinvointikeskukseen nykyisistä tiloista Keilakuja 1:stä ja Karsikkokuja 15:sta (yhteensä 3 toimintaterapeuttia).

3.1.8 Ravitsemusterapia

Ravitsemusterapeutin vastaanotolle asiakas ohjautuu ravitsemuksen erityisosaamista vaativissa tilanteissa. Ravitsemusterapeutti selvittää asiakkaan ruo-

kavaliota ravintoanamneesilla ja arvioi ruokavalion kokonaisuutta tai tarvittaessa yksittäisten ravintoaineiden saantia. Asiakas saa anamneesiin perustuvan henkilökohtaisen ohjauksen ruokavalionsa tarkoituksenmukaiseen toteuttamiseen. Ravitsemusterapeuttinen ohjaus ja neuvonta toteutetaan joko yksilö- tai ryhmäkäyntinä.

Vastaanotolle ohjaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon henkilökunnan lähettämänä terveysasemilta, kouluterveydenhuollosta, neuvoloista, kotihoidosta, Katriinan sairaalasta ja muista sosiaali- ja terveydenhuollon toimipisteistä. Palvelualueena on koko Vantaa.

Yksilökäynteihin tarvitaan oma vastaanottohuone. Käynnille saattaa osallistua myös asiakkaan lisäksi hänen vanhempansa, omaiset tai läheinen. Ravitsemusterapian asiakasmäärä on ollut vuonna 2020 14 asiakasta/päivä. Arvio vuodelle 2026 on 12 asiakasta/päivä.

Henkilöstölukumäärä on ollut kolme vuonna 2020. Arvio vuodelle 2026 on neljä ravitsemusterapeuttia.

Toimintayksikössä tulee työskentelemään 3 ravitsemusterapeuttia. Ravitsemusterapeutit siirtyvät hyvinvointikeskukseen Tikkurilan terveysasemalta (Kielitie 11).

3.1.9 Apuvälinepalvelut

Yksikkö tuottaa apuvälinepalveluita vantaalaisille. Apuvälineiden avulla pyritään tukemaan, ylläpitämään tai parantamaan toimintakykyä tai ehkäisemään toimintakyvyn heikentymistä sekä tukemaan itsenäisyyttä, jotta osallistuminen eri elämän osa-alueille helpottuisi ja hyvinvointi lisääntyisi.

Apuvälineprosessi koostuu apuvälinetarpeen havaitsemisesta ja palveluihin haikutumisesta, apuvälinetarpeen arvioinnista, sovituksesta, kokeilusta ja valinnasta, apuvälineen mahdollisista muutostöistä, käytön ohjauksesta ja apuvälineen luovutuksesta käyttöön, apuvälineen huollosta ja korjauksesta, käytön seuraamisesta ja apuvälineen palautuksesta. Palautukseen sisältyy puhdistaminen, huolto ja korjaus, kierrättäminen ja poistaminen käytöstä.

Apuvälinepalveluiden palvelualueena on koko Vantaa. Apuvälineyksikköön tarvitaan erikokoisia tiloja erilaisiin toimintoihin, kuten vastaanottotila ilman ajanvarausta tapahtuviin käynteihin ja rauhallinen tila puhelimitse tapahtuvaa ohjausta ja neuvontaa varten.

Apuvälinetarpeen arviointi ja sovitukset tehdään yksilöllisesti vastaanottohuoneessa (sovitustila). Lisäksi tarvitaan varastotilaa apuvälineiden säilyttämistä ja kierrättämistä varten ja erilaisia tiloja huoltoon, korjaukseen, apuvälineiden noutamiseen ja palautusta varten. Puhdistukseen tarvitaan pesulinjasto ja erillinen kuivaustila. Suurikokoisten apuvälineiden kuljetuksen pitää onnistua ongelmitta. Apuvälineiden purkamisen ja lastaus tulee olla helposti toteutettavissa.

Vuonna 2020 apuvälinelainauksen ja –huollon asiakasmäärä on ollut 30 asiakasta/päivä. Arvio vuodelle 2026 on 50 asiakasta/päivä.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 on neljä, arvio vuodelle 2026 on kahdeksan työntekijää.

Tikkurilan hyvinvointikeskukseen siirtyy toiminta Karsikkokuja 15:sta (Koivukylän terveysasema) ja Jönsaksentie 4:stä (Myyrmäen terveysasema). Koivukylän terveysaseman ja Myyrmäen terveysaseman tilat jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttöön.

3.1.10 Tikkurilan päihdepoliklinikka ja mielenterveyspalvelut

Vantaalla toimii kaksi kuntouttavan avopalveluiden linjaan kuuluvaa päihdepoliklinikkaa, Tikkurilan päihdepoliklinikka ja Martinlaakson päihdepoliklinikka. Asiakkaat hakeutuvat pääasiallisesti lähinnä asuinalueeltaan sijaitsevaan yksikköön, mutta voivat oman valintansa mukaan valita myös muun toimipaikan. Tiettyjä toimintoja ja hoitomuotoja on sovitusti keskitetty toiseen yksikköön, jolloin niitä tarjotaan koko Vantaan alueelle. Asiakkaat ohjautuvat päihdepoliklinikoille myös muista palveluista palvelulähetteellä.

Päihdepoliklinikka tarjoaa päihdeongelmallisille ja heidän läheisilleen ohjausta, neuvontaa hoidontarpeen arviota sekä pitkäkestoisempaa, suunnitelmallista tukea. Päihdepoliklinikalla toteutetaan myös päivystyksellistä, matalan kynnyksen vastaanottotoimintaa, jonka yhteydessä annetaan myös alkoholin avovieroitus- hoitoa sekä valvottua antabushoitoa. Päivystysvastaanottotoiminta toteutetaan parityönä ja käynneillä on usein mukana asiakkaan läheisiä tai viranomaisia muista yksiköistä. Varatut vastaanottokäynnit ovat yksilökäyntejä, perhe- ja paritapaamisia, ryhmäkäyntejä sekä hoitoneuvotteluja ja verkostokäyntejä. Päihdepoliklinikan toimintaan liittyy vahvasti moniammatillinen tiimityö ja verkostoyhteistyö. Tästä johtuen päihdepoliklinikalla järjestetään usein hoitoneuvotteluja, joihin osallistuu useita henkilöitä.

Päihdepoliklinikalla toteutetaan jo nykyisellään paljon ryhmä- ja kurssimuotoisia toimintoja ja sen kaltaisia hoitomuotoja tullaan tulevaisuudessa lisäämään. Toimintaterapeuttinen työ sisältää yksilöllisiä toimintakyvyn arviointeja ja terapiajaksoja sekä erilaisia ryhmätoimintoja. Yksilö- ja ryhmähoitoa toteutetaan myös arki-iltaisain.

Vantaan perustason mielenterveyspalvelut kuuluvat hallinnollisesti päihde- ja mielenterveyspalvelujen palvelualueeseen. Palvelut tarjoavat perusterveydenhuollontasoista hoidontarpeen arviota, hoitoa, ohjausta ja neuvontaa kuntalaisille sekä konsultaatiota ja koulutusta muille sosiaali- ja terveydenhuollon työntekijöille. Henkilöstöön kuuluu psykiatrisia sairaanhoitajia, kokemusasiantuntijoita ja esimies. Sairaanhoitajien ja kokemusasiantuntijoiden työpisteet sijaitsevat fyysisesti Vantaan eri terveysasemilla.

Hoitoon hakeudutaan lähetteellä, puhelinpalvelujen kautta tai Maisa-palvelun kautta varaamalla työntekijälle vastaanottoaika. Hoitopalvelut koostuvat yksilö- ja ryhmähoidoista sekä etäpalveluina puhelin- ja videovastaanoitoista. Yksikössä tehdään arviot netti- ja ostopalveluterapiaan sekä kuntouttavaan psykoterapiaan.

Lääketieteelliset palvelut mielenterveyspalvelujen potilaille tuottaa avoterveydenhuollon lääkärit. Erikoissairaanhoidon toteuttaa HUS. Päihde- ja mielenterveyspalvelujen lääketieteellisistä palveluista vastaa oma ylilääkäri.

Vuonna 2020 Tikkurilan päihdepoliklinikan asiakasmäärä oli 45 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 65 asiakasta/päivä. Mielenterveyspalveluissa asiakasmäärä vuonna 2020 oli 12 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 42 asiakasta/päivä. Kokemusasiantuntijan asiakasmäärä vuonna 2020 oli neljä asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Ryhmähoidon keskimääräinen asiakasmäärä on 10 asiakasta/päivä vuonna 2020 ja arvio vuodelle 2026 on 20 asiakasta/päivä.

Tikkurilan päihdepoliklinikan ja mielenterveyspalvelujen henkilöstölukumäärä vuonna 2020 oli 19 ja arvio vuodelle 2026 on 30.

Nykyisistä tiloista osoitteessa Kielotie 20 ja Kielotie 11 (Tikkurilan terveysasema) luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.1.11 Huumehoitopalvelut -Vinkkari

Huumehoitopalveluihin kuuluu Myyrmäen päihdepoliklinikka ja kaksi terveys- ja sosiaalineuvontapiste Vinkkaria (Tikkurilassa ja Myyrmäessä) suonensisäisesti huumeita käyttäville asiakkaille. Toiminta on tartuntatautilain mukaista ja sen tavoitteena on huumeiden käytöstä johtuvien haittojen vähentäminen. Palvelu on anonyymiä eikä sitä ei ole rajattu pelkästään vantaalaisille.

Tikkurilan terveysaseman kiinteistössä sijaitseva Vinkkari on avoinna kolmena päivänä viikossa. Asiakkaat voivat vaihtaa käytetyt pistosvälineet uusiin, saada tietoa tarttuvista taudeista ja päihteiden käyttöön liittyvistä riskeistä. He saavat neuvontaa riskikäyttäytymisen vähentämiseksi tai lopettamiseksi sekä tietoa hoitopaikoista, hoitoon hakeutumisesta ja sosiaalipalveluista. Vinkkarissa annetaan rokotuksia ja otetaan vieritestejä sekä hoidetaan tartuntatauteja.

Tikkurilan Vinkkarissa kävi vuonna 2019 889 eri asiakasta ja käyntejä heillä oli 3909. Henkilöstö koostuu kahdesta sairaanhoitajasta ja kahdesta sosiaaliohjaajasta. Lääkäri on paikalla viikoittain. Toiminnassa on säännöllisesti mukana kokemusasiantuntijoita ja asiakaskunnasta valittuja vertaistoimijoita.

Palvelun sijainnilla hyvien kulkuyhteyksien varrella ja palvelun saatavuudella virka-ajan ulkopuolella on merkitystä palvelunkäyttäjille. Vinkkarissa tarjotaan asiakkaille kahvia ja pienimuotoista välipalaa, lisäksi jaetaan ns. yhteisestä

pöydästä ruokaa mukaan vietäväksi. Riittävän tilavat ja toimivat tilat mahdollistavat asiakkaiden viipymisen toimipisteessä, mikä edesauttaa luottamuksellisen kontaktin syntymistä ja asiakkaan asioiden edistämistä.

Jatkossa asiakasmäärän ja käyntien oletetaan Tikkurilan Vinkkarissa kasvavan. Asiakasmäärän kasvaessa paine aukioloaikojen lisäämiseen kasvaa. Se lisää myös painetta vahvistaa henkilöstöresurssia asiakas- ja työturvallisuuden varmistamiseksi.

Vinkkarin asiakasmäärä (huumeidenkäyttäjien terveysneuvontakäynti) vuonna 2020 oli 50 asiakasta/päivä. Arvio vuodelle 2026 on 60 asiakasta/päivä.

Vinkkarin henkilöstölukumäärä vuonna 2020 oli kuusi, arvio vuodelle 2026 on seitsemän.

Tikkurilan Vinkkari toimii Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11) ja tiloista luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.1.12 Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Päihde- ja mielenterveyspalveluiden johtoryhmän kuudesta työntekijästä neljä tulee tarvitsemaan työtilan ja yhteistä kokoustilaa koko palveluyksikön käyttöön hyvinvointikeskuksesta. Työ on hallinnollista eikä sisällä asiakastyötä.

Päihdepalvelujen ostopalvelutiimissä oli vuonna 2020 yksi ostopalvelukoordinaattori, sosiaaliohjaaja ja kaksi toimistosihiteeriä. Päihdepalvelut kilpailuteuilta ostopalvelutuottajilta Vantaan kaikki kuntouttavan laitoshoidon palvelut, opiaattiriippuvaisten korvaushoitopalveluita, vieroitushoitoa ja pienimuotoisesti avohoitoa. Työ on puhelimitse toteutettavaa asiakastyötä, toimistotyötä sekä jalkautuvaa asiakastyötä.

Ehkäisevän päihdetyön yksikkö toteuttaa lakisääteistä ehkäisevää päihdetyötä edistäen kuntalaisten hyvinvointia sekä antaen tukea Vantaan kaupungin työntekijöille. Yksikköön kuuluu neljä työntekijää, joille tulee olla toimintaan tarvittavat työ- ja kokoustilat. Työ on asiantuntijatyötä, jossa korostuu itsenäisen tietotyön lisäksi verkostoissa tapahtuva työ ja tiimityöskentely. Toimistotyötilojen lisäksi tarvitaan kokoustiloja. Mahdollinen asiakastyö voidaan tehdä muissa toimipisteissä.

Vuonna 2020 asiakaskontakteja oli puhelimitse (ostopalvelutiimi) 10 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 12 asiakasta/päivä.

Henkilöstölukumäärä vuonna 2020 oli 11 ja määrän arvioidaan pysyvän samana vuonna 2026.

Nykyisistä tiloista Kielotie 7:ssä ja Kielotie 20:ssa luovutaan Tikkurilan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2. Perhe- ja sosiaalipalvelut

3.2.1 Palvelutarpeen arviointi (uusien asiakkaiden palvelut -yksikkö)

Palvelutarpeen arviointi kuuluu lapsiperheiden sosiaalityö -yksikköön, jossa tehdään sosiaalihuoltolain mukaisia palvelutarpeen arviointeja ja lastensuojelutarpeen arviointeja sekä lapsiperheiden ja lastensuojelun päivystystä ja lapsiperheiden sosiaalityötä.

Asiakkaat ovat pääasiassa uusia ja heitä tavataan ensin toimistolla, mutta työ on myös liikkuvaa: tehdään kotikäyntejä ja liikutaan verkostoissa. Yksikössä tavataan aikuisia ja lapsia. Toiminnassa on myös sosiaalipalvelujen neuvontaa ja ohjausta. Ajanvarauksetonta neuvontaa on viitenä päivänä viikossa välillä 10-16 ja puhelimesta neljä kertaa viikossa välillä 9-11.

Asiakkaita käy toimistolla useita kymmeniä päivässä. Lapsiperheiden sosiaalityön tuottaman palvelun ja ohjauksen ja neuvonnan tarve tulee kasvamaan mm. Vantaan väkiluvun kasvaessa.

Asiakasmäärä oli palvelutarpeen arvioinnin osalta vuonna 2020 130 asiakasta/päivä. Määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Palveluohjauksen osalta asiakasmäärä oli vuonna 2020 20/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 35 asiakasta/päivä.

Palvelutarpeen arvioinnin henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 70 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Nykyisistä tiloista Vernissakatu 6-8:ssa luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.2 Nuorten aikuisten sosiaalityö

Nuorten suunnitelmallinen sosiaalityö tekee palvelutarpeen arviointeja, tarjoaa sosiaalipalveluja ja myöntää ehkäisevää toimeentulotukea vantaalaisille, 18–24-vuotiaille nuorille sekä tukee nuorten itsenäistä selviytymistä. Yksikkö palvelee koko Vantaan aluetta.

Työtä varten tarvitaan tiloja ajanvarauksella tapahtuvaan asiakastyöhön sekä ilman ajanvarausta tehtävään neuvontaan ja ohjaukseen. Asiakkaita tavataan yksin, työparin kanssa tai isommissa verkostoissa. Asiakastyötä tehdään myös ryhmien kanssa. Tavoitteena on kehittää asiakastyötä toiminnallisemmaksi niin, että nuoria voisi kohdata joko asiakastietokoneen tai vaikkapa lautapelin äärellä, eikä perinteisessä toimistoympäristössä.

Palvelutarpeen arvioinnin ja suunnitelmallisen sosiaalityön asiakasmäärä vuonna 2020 oli 36 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Hyvinvointikeskukseen tulevia nuorten tiimin työntekijä- ja vastaanottomääriä on vaikea arvioida SOTE-muutosten vuoksi. Vuonna 2020 henkilöstölukumäärä oli 14 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Nykyisistä tiloista Vernissakatu 6-8:ssa luovutetaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.3 Asumispalvelut

Asumispalveluita järjestetään sosiaalihuoltolain nojalla henkilöille, jotka erityisesti syystä tarvitsevat apua tai tukea asumisessa tai asumisen järjestämisessä. Asumispalvelut on jaettu kolmeen palvelutasoon: tuettuun asumiseen joko omassa kodissa tai palveluntuottajan tukiasunnossa, palveluasumiseen asumisyksikössä ja tehostettuun eli ympärivuorokautiseen palveluasumiseen asumisyksikössä. Kotiin annettavat palvelut ovat aina ensisijaisia suhteessa muihin palveluihin. Palveluasumista järjestetään henkilöille, jotka tarvitsevat asunnon lisäksi hoitoa ja huolenpitoa. Asumispalvelut ovat osa Vantaan kaupungin perhe- ja sosiaalipalvelujen aikuisten ja nuorten palveluita ja asiakkaina ovat vantaalaiset asumisen tuen palvelujen tarpeessa olevat yli 18-vuotiaat henkilöt.

Asumispalvelujen avopalvelujen asiakastyötä tehdään sekä toimistojen ulkopuolella asiakastapaamisina, että toimistotiloissa tai vastaavissa vastaanottotiloissa. Hyvinvointikeskuksessa työskentelevät asumispalvelujen avopalvelujen sosiaalityöntekijä ja sosiaaliohjaajat. Hyvinvointikeskukseen tulevat asiakastyötä tekevät ja heidän lähiesimiehensä.

Vahvan tuen piirissä olevia asiakkaita tavataan pääsääntöisesti asiakkaiden kotona tai asumisyksiköissä. Asiakastyötä tehdään lisäksi jalkautuneena asiakkaan kanssa eri palveluihin. Asiakastapaamisia toteutetaan myös toimistolla, etenkin silloin kun tapaaminen edellyttää tietokoneen käyttöä ja toimivia nettiyhteyksiä. Uusien asiakkaiden tapaamiset tapahtuvat useimmiten toimistolla. Toimistolla on sekä yksilö että verkostotapaamisia.

Jatkossakin työ tulee sisältämään paljon jalkautumista. Videoyhteyksien ja etätapaamisten ansiosta toimistotyötä tullee olemaan jatkossa nykyistä enemmän, kun yksikkökäynnin tilalla onkin videoyhteydellä toteutettu tapaaminen. Toimistolla tehtävä työ sisältää asiakastapaamisten lisäksi kirjallista työtä, puhelinkeskusteluja sekä videoneuvotteluja.

Puhelinkeskusteluja sekä asiakkaiden että yhteistyökumppaneiden kanssa on paljon. Tarvitaan sekä hiljaisen työn tiloja että tiloja, joissa on mahdollista puhua puheluita rauhassa. Asiakastapaamisia varten tarvitaan eri kokoisia huoneita,

joissa työturvallisuudesta ja äänieristyksestä on huolehdittu. Sosiaalityössä hyödynnetään myös erilaisia ryhmätyön muotoja.

Asumispalvelujen asiakasmäärä sosiaalityön, sosiaaliohjauksen ja -neuvonnan osalta oli 12 asiakasta/päivä vuonna 2020. Arvio vuodelle 2026 on 22 asiakasta/päivä. Verkostoneuvotteluja oli arviolta 4/päivä vuonna 2020 ja arvio vuodelle 2026 on 5/päivä.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 24 ja arvio vuodelle 2026 on 34.

Nykyisistä tiloista Vernissakatu 6-8:ssa luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.4 Sosiaalinen luototus

Sosiaalinen luototus kuuluu 1.1.2021 alkaen aikuisten ja nuorten sosiaalipalvelujen palvelualueen neuvonnan ja taloudellisen tuen palvelut -yksikköön. Tehtäviin sisältyy sosiaalisen luototuksen myöntämistä ja taloudellista ohjausta ja neuvontaa.

Sosiaalinen luotto on tarkoitettu pienituloisille ja vähävaraisille kuntalaisille, joilla ei ole muuta mahdollisuutta saada kohtuuehtoista luottoa. Sosiaalisen luototuksen tarkoitus ehkäistä taloudellista syrjäytymistä ja ylivelkaantumista. Sosiaalinen luototus tekee suoraa asiakastyötä, joka perustuu asiakastapaamisiin, puheluihin ja sähköiseen neuvontaan. Palvelualueena on koko Vantaa.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli kolme henkilöä (sosiaalisen luototuksen esimies, velkaneuvoja ja sosiaaliohjaaja). Arvio henkilöstöluvumääräksi vuodelle 2026 on 2 (velkaneuvoja ja sosiaaliohjaaja).

Asiakasmäärät olivat vuonna 2020 asiakasvastaanottojen osalta 3 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 4 asiakasta/päivä. Asiakaspuhelujen ja sähköisen neuvonnan osalta asiakasmäärä oli vuonna 2020 10/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 14/päivä.

Nykyisistä Asematie 10:ssä sijaitsevista työtiloista luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.5 Lastensuojelun avopalvelut (Itä-Vantaa)

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön Itä-Vantaan toimipisteessä toteutetaan lastensuojelulakiin perustuvaa lastensuojelun avohuollon sosiaalityötä. Toiminta on tiukasti lakisäätelistä ja käsiteltävät asiat ovat salassa pidettäviä ja arkaluontoisia. Työn sisältö tulee huomioida tilaratkaisuissa. Toimintaan kuuluu lastensuojeluilmoitusten käsittely määräajassa ja asiakassuunnitelmaan perustuva muutostyöskentely. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityössä tavataan lapsia ja heidän perheitään, pyritään tukemaan lapsen terveyttä, kasvua ja kehitystä tarjoamalla apua ja tukea lapsille ja heidän perheilleen elämän erilaisissa

tilanteissa. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on erityispalvelua ja viime-sijaista. Lastensuojelun avohuollon sosiaalityö on asiantuntijatyötä. Tilojen tu-lee mahdollistaa moniammatillinen verkostotyö ja niiden tulee olla lapsiystäväl-liset.

Palvelualueena on koko Itä-Vantaa pitäen sisällään Tikkurilan ja Koivukylän suuralueet (Tuusulantien itäpuoli).

Henkilöstömäärä vuonna 2020 oli 38 ja työntekijöiden määrän arvioidaan pysy-vän samana vuonna 2026. Työntekijämäärä saattaa kasvaa lastensuojelulain uudistuksesta johtuen (enintään viisi uutta vakanssia).

Asiakaslapsia on vuonna 2021 noin 1100 ja asiakaskäynneillä ovat mukana las-ten vanhemmat ja muita viranomaisia. Asiakasmäärää on hyvin vaikea ennus-taa, koska tähän vaikuttavat monet eri asiat, kuten mm. peruspalvelujen saata-vuus ja perheiden saama ennaltaehkäisevä tuki.

Toimistolla asioivien asiakkaiden määrä vuonna 2020 oli 200 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 240 asiakasta/päivä.

Lastensuojelun avohuollon sosiaalityön Itä-Vantaan toimipiste toimii osoit-teessa Talvikkitie 37 ja Karsikkokuja 17. Kesän 2021 aikana toiminta siirtyy Ver-nissakatu 4:een. Tiloista luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.6 Sijaishuollon sosiaalityö

Lastensuojelun sijaishuolto vastaa perhehoitoon ja lastensuojelulaitoksiin sijoi-tettujen 0–17-vuotiaiden lasten sosiaalityöstä, lastensuojelulaitosten tarkastuk-sesta ja valvonnasta, perhekotien rekrytoinnista, valmennuksesta ja tuesta.

Sijaishuollon sosiaalityön asiakkaat tulevat koko Vantaan alueelta ja lapset ovat sijoitettuina perhekoteihin ja lastensuojelulaitoksiin eri puolilla Suomea. Asiak-kaita tavataan yksilö- ja verkostotapaamisilla toimiston tiloissa sekä laitos- ja kotikäynneillä. Asiakkaat tulevat tapaamiselle yleensä ajanvarauksella.

Työntekijöitä vuonna 2020 oli 31 ja arvio vuodelle 2026 on 35. Työntekijämää-rää on vaikea arvioida, koska joitain sijaishuollon toimintoja ollaan mahdollisesti keskittämässä sote-uudistuksen myötä.

Asiakasmäärä vuonna 2020 oli 70 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysy-vän ennallaan vuonna 2026.

Nykyisistä tiloista osoitteessa Kielotie 7 luovutaan hyvinvointikeskuksen valmis-tuttua.

3.2.7 Lastensuojelu tukiyksikkö (Itä-Vantaa)

Yksikkö tuottaa lastensuojelulain mukaisia perheiden kotiin ja heidän elinympäristöönsä vietäviä palveluja. Lastensuojelun tukipalvelut sisältävät seuraavia toimintoja: tehostettu perhetyö, nuorten intensiiviohjaus, mdft-terapia, nuorten oikeusedustus ja kiireellisten perhetilanteiden selvitys. Tukiyksikössä tehdään pääasiassa kotiin tehtävää tukityötä ja muutostyöskentelyä lastensuojelun asiakkaiden kanssa.

Pääosa työskentelystä tapahtuu koko Vantaan alueella asiakkaiden elinpiirissä. Työ on pääosin liikkuvaa. Toimistotiloissa tulee olla hyvät kopiointi- ja skannausmahdollisuudet sekä tilat hiljaista ja rauhallista työskentelyä varten. Työ edellyttää myös turvallisia, vartioituja ja äänieristettyjä asiakastapaamistiloja, huomioiden myös tarpeen asiakasvastaanotolle virka-ajan ulkopuolella.

Tehostetun perhetyön (alle 12-vuotiaat) asiakasmäärä vuonna 2020 oli 40 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Intensiivityön (nuoret 12-18 –vuotiaat) asiakasmäärä vuonna 2020 oli 10 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Kiireellisen perhetilanteen selvityksen asiakasmäärä vuonna 2020 oli 20 asiakasta/päivä vuonna 2020 ja myös sen arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Asiakasperheiden määrän on noin 400 perhettä vuodessa.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 38 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Hyvinvointikeskuksen valmistuttua lastensuojelun tukiyksikkö luopuu Vernissakatu 6-8:ssa ja Hiekkaharjuntie 8 (alakerta) sijaitsevista tiloista.

3.2.8 Vastaanottoperheyksikkö

Kasto kohta 3.2.15 Eräät muut perhe- ja sosiaalipalvelujen toiminnot.

3.2.9 Perheneuvolatoiminta

Perheneuvolatoiminnassa tarjotaan sosiaalihuoltolain mukaisia kasvatusta- ja perheneuvontapalveluja alle 13-vuotiaille lapsille ja heidän perheilleen. Palveluihin kuuluu asiakkaiden tapaamisia toimistotiloissa, ryhmiä sekä lapsille että vanhemmille sekä toiminnallisia terapioita, joita varten tarvitaan eri kokoisia ja toimintojen tarpeita vastaavia tiloja.

Vantaan perheneuvolatoiminnassa on kolme perheneuvolatiimiä ja varhaisen tuen tiimi eli perhekoutsit. Asiakastapaamiset painottuvat aamuun ja iltapäivään. Koutsit tekevät asiakastyötä sekä toimistotiloissa että jalkauten kotiin tai yhteistyökumppaneiden tiloihin.

Perheneuvolatoiminnan asiakasmäärä oli yhteensä 312 asiakasta/päivä vuonna 2020 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 26 ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Perheneuvolassa on opiskelijoita vuosittain.

Toiminta osoitteessa Karsikkokuja 15-17 jatkuu (Itä-Vantaan palvelualue) osana Koivukylän sotokeskusta ja avointa kohtaamispaikkaa. Perheneuvolatoiminnan Pakkalankujan tiloista luovutaan.

3.2.10 Perheoikeudelliset asiat

Perheoikeudelliset palvelut tarjoavat lakisääteisiä palveluita isyys- ja äitiysasioissa, lapsen huoltoon, asumiseen ja tapaamiseen sekä elatukseen liittyvissä sopimusasioissa, olosuhdeselvitysten tekoa lapsen huoltoriitatilanteessa sekä tapaamispaikkatoimintaa ja eroauttamisen sosiaaliohjausta.

Palveluihin kuuluu asiakkaiden tapaamisia toimistotiloissa ja lapsen ja vanhemman välisiä tapaamisia tapaamispaikassa. Suurin osa tapaamisista perustuu ajanvaraukseen, mutta lastenvalvojilla on myös kertaviikkoinen walk-in -palvelu, joka toimii ilman ajanvarausta. Palveluita varten tarvitaan riittävän isot toimistotilat vanhempien ja lasten tapaamisiin. Lastenvalvojan asiakaskäynnillä voi olla vanhempien lisäksi mukana myös vauva vaunuissa ja tarvittaessa tulkki tai tukihenkilö eli tapaamisessa voi olla yhtä aikaa viisi henkilöä. Tällaisia tapaamisia on useita viikossa. Sosiaalityöntekijöillä ja eroauttamisen sosiaaliohjaajalla on asiakaskäynnillä yleensä kerrallaan 2-3 henkilöä + mahdollinen tulkki ja heidän työnsä osalta on tarve myös yhdelle hieman suuremmalle perhehuoneelle.

Tapaamispaikkatoiminnassa lapsen ja vanhemman väliset tapaamiset kestävät yleensä 2-3 tuntia ja tähän tarkoitukseen tulee olla riittävän suuria, kodinomaisia tiloja yhteisiä leikkejä varten. Lisäksi asiakkaille tarvitaan jonkinlainen sosiaalitila/keittiö mahdollisten eväiden syömistä varten. Tapaamisia voi olla samanaikaisesti käynnissä 4-8 kpl ja toimintaa on myös viikonloppuisin. Tällöin tapaamisia valvovat koulutetut keikkatyöntekijät. Lisäksi tarvitaan neuvottelutiloja (olosuhdeselvitystyö, kokoukset).

Perheoikeudellisten asioiden asiakasmäärä vuonna 2020 oli 35 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 41 asiakasta/päivä.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 17 ja arvio vuodelle 2026 on 20.

Perheoikeudellisten asioiden yksikkö toimii Peltolantie 2:ssa ja tapaamispaikatoiminta Vernissakatu 6-8:ssa. Tiloista luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua.

3.2.11 Lapsiperheiden varhainen tuki

Lapsiperheiden varhaisen tuen yksikkö tuottaa erilaisia tukipalveluita lapsiperheille. Toimintaan kuuluu lapsiperheiden kotipalvelu, sosiaalihuoltolain mukainen perhetyö, tukihenkilö- ja tukiperhetoiminta sekä sosiaalityö. Palvelut ovat pääosin asiakkaan kotiin vietäviä palveluita. Suoraa, hyvinvointikeskuksessa tapahtuvaa asiakaspalvelua on vähän. Asiakastyötä tehdään monialaisissa verkostoissa sekä järjestöjen, yksityisten palveluntuottajien ja vapaaehtoistoimijoiden kanssa. Palvelualueena on koko Vantaa.

Yksikön henkilöstömäärä vuonna 2020 oli 33 ja arvio vuodelle 2026 on 45 työntekijää.

Vernissakatu 6-8:ssa sijaitsevista tiloista luovutaan. Lännen alueella toiminta jatkuu (Jönsaksentie 4, Martinmiilu).

3.2.12 Psykologipalvelut

Psykologipalvelujen asiakkaita ovat vantaalaiset lasta odottavat ja lapsiperheet (lapset ja nuoret 0-16-v.). Psykologin ja neuropsykologin työ sisältää lasten ja nuorten psykologisia tutkimuksia, vanhempien ohjausta ja neuvontaa, perheen vuorovaikutussuhteiden tukea ja hoitoa, terapeuttisia keskusteluja, interventiota sekä konsultaatiopalveluja muille lapsiperheiden kanssa työskenteleville tahtoille. Työtä tehdään yksilöiden, parien, perheiden, ryhmien ja moniammatillisten verkostojen kanssa.

Työtilojen suunnittelussa tulee huomioida eri-ikäisten lapsiperheiden tarpeet ja tilojen varustaminen tarvittavilla työvälineillä. Työolosuhteet oltava sellaiset, että salassapitosäädökset toteutuvat. Lisäksi on oltava mahdollista tehdä puhelintyötä. Asiakkaat tulevat vastaanotoille ajanvarauksella.

Tikkurilan hyvinvointikeskukseen siirtyy 8 psykologia ja 3 neuropsykologia. Heidän palvelualueensa ovat Korson, Koivukylän, Aviapoliksen, Tikkurilan, Hakunilan suuralueet. Asiakkaita on keskimäärin 50-60 / päivä; samanaikaisesti vastaanottotilassa voi olla perhe, jossa on 2-6 perheenjäsentä + kaksi työntekijää. Verkosto- ja ryhmätapaamiset ovat perustyyppiä.

Psykologipalvelut toimivat Kielotie 5:ssä ja Karsikkokuja 15:sta (Koivukylän terveysasema). Tiloista luovutaan hyvinvointikeskuksen valmistuttua. Koivukylän terveysaseman tilat jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttöön.

3.2.13 Nuorten psykososiaaliset palvelut

Nuortenkeskus Nuppi tarjoaa monipuolista tukea ja apua 13–21-vuotiaille vantaalaisille nuorille ja heidän perheilleen. Nupin asiakkaaksi pääsee ilman lähetettä soittamalla tai ottamalla yhteyttä sähköpostilla. Nupissa työskentelee moniammatillinen tiimi.

Nuppiin hakeudutaan monenlaisten syiden perusteella kuten mielenterveyden häiriöiden, sosiaalisten suhteiden haasteiden, tai päihteiden käytön vuoksi. Lisäksi vanhemmat voivat ottaa yhteyttä Nuppiin ja tarvittaessa he saavat omia tapaamisia. Nuortenkeskus Nupissa on sekä yksilötapaamisia että ryhmätapaamisia. Verkostotyötä tehdään paljon ja jonkin verran kotikäyntejä. Lisäksi apua saa puhelimesta ja ajanvarauksella toimivilla neuvontavastaanoitoilla, joita on 11 viikossa (Tikkurilan lisäksi myös Myyrmäen Arkissa).

Uusia asiakkaita vuonna 2019 oli noin 1100 ja Nupin asiakasmäärät ovat vuosittain kasvaneet. Asiakasmäärä vuonna 2020 oli ajanvarauksellisen palvelun osalta 60 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän samana vuonna 2026.

Nuortenkeskus Nupissa työskentelee 17 työntekijää ja arvio vuodelle 2026 on 18 työntekijää. Nuorten psykososiaalisissa palveluissa työskentelee lisäksi 3 sairaanhoitajaa ja 6 sosiaaliohjaajaa, jotka työskentelevät paja- ja etappitoiminnassa vantaalaisissa kouluissa.

Hyvinvointikeskukseen siirryttäessä luovutaan tiloista, jotka sijaitsevat ositteessa Vernissakatu 6-8.

3.2.14 Maahanmuuttajapalvelut

Maahanmuuttajapalvelujen (MAP) tehtävänä on tarjota Vantaalle muuttaville oleskeluvan saaneille pakolaisille, yksin ilman huoltajaa maahan saapuneille nuorille, ihmiskaupan uhreille ja jälkihuoltoon oikeutetuille nuorille (25 ikävuoteen saakka) alkuvaiheen kotoutumista tukevat palvelut. MAP hoitaa myös Vantaalla oleskelevien paperittomien välttämättömät palvelut ja tekee alkukartoitukset työvoiman ulkopuolisille maahanmuuttajille. Lisäksi kotoutumista tukeva tiimi toimii laajalla yhteistyöverkolla sekä tiloissa että kentällä. MAP:n tiloissa työskentelevät terveystieteiden lääkäri, sairaanhoitaja ja terveydenhoitaja, jotka vastaavat kuntamuuton yhteydessä tarvittavista terveystarkastuksista ja mahdollisesta jatkohoitoon ohjaamisesta. Palvelualueena on koko Vantaa.

Asiakkuudet kestävät enintään 3-4 vuotta (poikkeus jälkihuoltoon). Asiakkaita tavataan sekä ajanvarauksella että matalan kynnyksen neuvontapalveluissa. Työ toteutetaan yksilövastaanottoina, perhetapaamisina sekä ryhmämuotoisena palveluna. Neuvontaa tarjotaan yhteistyössä järjestöjen kanssa. Asiakkaat ovat eri tasoista tukea, ohjausta ja neuvontaa, erityistä tukea tarvitsevia (myös asiakastapaamisia kriisi- ja traumatyöhön liittyvissä akuuteissa tilanteissa). Toiminnalle kuvaavaa on työskentely läsnäolo- tai etätulkkien välityksellä.

Vuonna 2020 asiakasmäärä oli 133 asiakasta/päivä ja määrän arvioidaan pysyvän ennallaan vuonna 2026. Vuositasolla asiakkaita oli 1200 vuonna 2020.

Henkilöstöluvumäärä vuonna 2020 oli 32 ja arvio vuodelle 2026 on 30.

Hyvinvointikeskukseen siirryttäessä luovutaan tiloista, jotka sijaitsevat osoitteessa Vernissakatu 6-8.

3.2.15 Eräät muut perhe- ja sosiaalipalvelujen toiminnot

Tilaohjelmassa (liite 5) on mukana vastaanottoperheyksikkö, joka tuottaa lyhytaikaista perhehoitoa vantaalaisille lastensuojelullisin perustein sijoitetuille 0-17 vuotiaille lapsille. Keväällä 2021 valmistelun aikana kävi ilmi, että toiminta jää nykyisiin tiloihin (Liljatie 24), jossa toiminta on tarkoituksenmukaista jatkossakin järjestää. Tilaohjelmassa arvioitu vastaanottoperheyksikön tilatarve on 142m². Tarveselvityksen jälkeen tehtävässä hankesuunnitelmassa tarkastellaan tähän toimintaan varatun tilan käyttöä muuhun perhe- ja sosiaalipalvelujen toimintaan.

3.3. Vanhus- ja vammaispalvelut

3.3.1 Kotihoito

Kotihoidon toimintayksikkö tuottaa kotihoidon palveluja vastuualueen asukkaille. Työntekijöiden työskentely tapahtuu pääosin ja lisääntyvässä määrin asiakkaiden kotona. Satunnaisia asiakastapaamisia tai -neuvotteluja voidaan järjestää hyvinvointikeskuksessa. Hyvinvointikeskuksessa tehdään toimistotyötä ja pidetään verkostoneuvotteluja sekä tiimikokouksia. Hyvinvointikeskuksessa tapahtuu jonkin verran lääkehoitoon liittyvää toimintaa, esim. lääkkeiden säilytystä, jolloin tarvitaan erillinen lääkekaappi/lääkejääkaappi.

Palvelualueeseen kuuluvat seuraavat kaupunginosat: Ylästö, Veromies, Pakkala, Ruskeasanta, Simonkylä, Tikkurila, osa Kuninkaalaa, Viertola, Tammisto, Koivuhaka, Helsingin pitäjän kirkonkylä.

Kotikäyntejä tehdään vuonna 2020 arviolta noin 105 000 ja vuonna 2026 noin 128 000.

Työntekijöitä on tällä hetkellä 32, ja arvio vuodelle 2026 on 38 työntekijää.

Tikkurilan terveysaseman tiloista luovutaan osoitteessa Kielotie 11.

3.3.2 Akuutti-arviointi- ja kotikuntoutus

Akuutti arviointi- ja kotikuntoutusyksikkö huolehtii tukea tarvitsevien kuntalaisten sairaalakotiutuksista, jos kotiutuvalla ei jo ennestään ole kotiin tuotavia palveluja. Erona tavalliselle kotihoidolle on hoidontarpeen lyhytkestoisuus. Asiak-

kaan palvelutarvetta kartoitetaan arviointijaksolla. Tavoitteena on palvelun nopea ja joustava tarjoaminen kaikkina viikonpäivinä. Yksikköön kuuluu akuutti arviointitiimi sekä kotikuntoutustiimi. Palvelualueena on koko Vantaa.

Työskentely tapahtuu asiakkaiden kotona. Kotikäyntejä tehdään vuonna 2020 arviolta noin 10 000 ja vuonna 2026 noin 14 000. Hyvinvointikeskuksessa tehdään toimistotyötä ja pidetään verkostoneuvotteluita ja tiimikokouksia.

Henkilöstölukumäärä vuonna 2020 oli 15 ja arvio vuodelle 2026 on 19 työntekijää.

Tikkurilan terveysaseman tiloista luovutaan osoitteessa Kielotie 11.

3.3.3 Asiakasohjausyksikkö (vanhus- ja vammaispalvelut)

Yksikössä hoidetaan Itä-Vantaan iäkkäiden asiakkaiden palveluohjaus ja -neuvonta, palvelutarpeen selvittäminen ja vanhuspalvelujen päätöksenteko, gerontologinen sosiaalityö, liikkumista tukevat palvelut, omaishoito- ja muistiperheiden tuki ja seuranta, tuetun asumisen järjestelyt ja palvelujen koordinointi. Palvelualueena on Itä-Vantaa.

Arviointi- ja palveluohjaustyöskentely tapahtuu pääasiassa asiakkaiden kotona. Toimistolla tapahtuu asiakaskirjaamisia (mm. päätösvalmistelu ja päätöksenteko, läheteiden teko, ajanvaraus) ja puhelintyöskentelyä (ohjaus ja neuvonta, konsultointi).

Hyvinvointikeskuksessa tehdään jonkin verran asiakasvastaanottoa, pääasiassa toimistotyötä, verkostoneuvotteluita ja tiimikokouksia. Yksikön toiminta perustuu moniammatillisuuteen ja moniammatilliseen tiimityöskentelyyn. Päivittäisen asiakasmäärän arvioidaan olevan hyvinvointikeskuksessa käyvien osalta 13 asiakasta/päivä vuonna 2026.

Työntekijöitä oli 29 vuonna 2020, ja arvio vuodelle 2026 on 33 työntekijää.

Nykyisistä tiloista osoitteessa Talvikkitie 37 luovutaan.

3.4. Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoidon yksikkö

Tikkurilan palvelualue kuuluu Helsingin ja Uudenmaan sairaanhoitopiiriin (HUS) tekemän riskianalyysitarkastelun mukaan ns. superriskiruutu-tarkasteluun, jossa yhden neliökilometrin alueella on yli 700 toteutunutta ensihoitotehtävää vuodessa. Nykyisessä palveluverkossa lähimmät ensihoitoyksiköt päivystävät Peijaksen ja Ruskeasannan alueelta käsin. HUS:n määrittämät tavoitteet potilaan tavoittamisajasta ovat ydintaajamassa 5 minuuttia ja muussa taajamassa 7 minuuttia, kun kyseessä on hätätilapotilas. Tähän ei nykyisiltä asemapaikoilta ehditä palvelutason edellyttämässä tavoittamisajassa.

Ensihoitoyksikön päivystystilat tehdään toiminnaltaan ympärivuorokautisen päivystyksen mahdollistavaksi. Tilat mitoitetaan kolmen päivystävän henkilön mukaisesti (opiskelijan mukanaolo). Toiminnan luonne ja potilastietojen salassapitosäädökset ja lääkkeiden varastointi edellyttävät, että tilat ovat kulunvalvonnan piirissä.

3.5. Suun terveydenhuolto

Suun terveydenhuollon liikelaitos on kunnallinen liikelaitos, jonka toiminnallisenä tavoitteena on tuottaa suun terveydenhuollon palveluja Vantaan väestölle. Suun terveydenhuollon liikelaitoksen tehtävänä on vastata kansanterveyslaissa ja muussa lainsäädännössä tarkoitetusta kaupungin järjestämismääräyksiin kuuluvista suun terveydenhuollon palveluista palvelusopimuksen mukaisesti. Suun terveydenhuollon liikelaitos on asiantuntijana suun terveydenhuoltoon liittyvissä asioissa yhteistyössä viranomaisten ja asiantuntijaorganisaatioiden kanssa.

Suun terveydenhuollon palvelujen tehtävänä on edistää kuntalaisten suun terveyttä ja hyvinvointia ennalta ehkäisemällä ja sairauksia hoitamalla sekä toimintakykyä parantavilla kuntoutustoimenpiteillä. Henkilökunnan työnjako ja tarkoituksenmukaiset toimintamallit potilaiden hoidossa ovat oleellinen osa kustannustehokasta suun terveydenhuollon toimintaa. Suun terveydenhuollon yhteistoiminta sekä sosiaali- että terveystieteiden kanssa on tärkeää, jotta koko sote-toimiala tekee vaikuttavaa työtä kaupunkilaisten terveyden ja hyvinvoinnin parantamiseksi. Toiminnan järjestämisessä tukeudumme tutkittuun tietoon ja keskitymme asiakaslähtöiseen vaikuttavaan ja laadukkaaseen toimintaan.

Tikkurilan terveysaseman hammashoitola tuottaa palveluita tällä hetkellä n. 10 000 asiakkaalle, johon kuuluu suun terveyden huollon peruspalvelut sekä virkaajan keskitetty päivystys. Uuden hyvinvointikeskuksen avulla virka-aikainen päivystys voidaan keskittää kokonaisuudessaan Vantaan osalta Tikkurilaan, keskittää nopeasti saavutettavia monihuonetoimintoja perushoittoon sekä järjestää oikomishoidon palvelut kokonaisuudessaan Tikkurilan toimipisteessä. Uuden hyvinvointikeskuksen suunniteltu kapasiteetti tarjoaa palveluita n. 30 000 asiakkaalle. Päivittäiset käyntimäärät ovat tällä hetkellä n. 120/päivä ja vuonna 2024 n. 400/päivä

Henkilökuntaa työskentelee tällä hetkellä Tikkurilan terveysaseman hammashoitolassa n. 30 ja vuonna 2024 Tikkurilan hyvinvointikeskuksessa työskentelevän henkilökunnan arvioitu määrä on kolminkertainen (90). Tilatarve on 34 hoitohuonetta tausta-, sosiaali- ja odotustiloineen. Välinehuolto on ulkoistettu HUSille, sitä varten tarvitaan ainoastaan instrumenttien logistiikkaan liittyviä tiloja.

Uusi hyvinvointikeskus tukee suun terveydenhuollon liikelaitoksen 2016 päivitettyä palveluverkkosuunnitelmaa, jossa Vantaan alueella suun terveydenhuollon palveluita keskitetään neljään hyvinvointikeskukseen sekä erityisen tarpeen

perusteella 3-5 pienempään yksikköön. Suunnitteilla olevia erityisen tarpeen yksiköitä ovat esimerkiksi Peijaksen sairaalan hammashoitola sekä isot koulut, joiden oppilailta tiedetään olevan erityisen suuri suun terveydenhoidon tarve. Lisäksi palveluja tarjotaan liikkuvilla yksiköillä.

Hoitoloita, joista palvelut tullaan 2024 keskittämään uuteen hyvinvointikeskukseen ovat: Nykyinen Tikkurilan terveysaseman hammashoitola (Kielotie 11), Simonkylän koulun hammashoitola (Koivukyläntie 52), Tennistien hammashoitola (Tennistie 1), Tikkurilan lukion hammashoitola (Valkoisenlähteentie 53) ja Leinikkien hammashoitola (Leinikkitie 20).

3.7. HUS-Kuvantaminen

Radiologian perustehtävä on tuottaa kuvantamispalveluja osana potilaan kokonaisuhoitoa. Toimintaa ohjaa HUS Diagnostiikkakeskuksen ja Radiologian vastualueen toimintakäsikirja ja sitä täydentävät laatujärjestelmän mukaiset ohjeet. Kuvaukset tehdään nykyisellään Tikkurilan Kielotie 11:n röntgenosastolla.

Tällä hetkellä Tikkurilan röntgenosastolla tuotetaan keuhko- ja luustokuvauksia sekä hampaiston kuvauksia. Kuvantamistutkimuksia tuotetaan pääasiassa vantaalaisille asiakkaille, mutta peruskuvantamistutkimuksissa on vapaa liikkuvuus, joten potilaat voivat tulla koko HUS-alueelta. Tavoitteena on tuottaa asiakkaalle korkeatasoisia kuvantamispalveluja ajanmukaisilla laitteilla saumattomassa yhteistyössä Vantaan sairaaloiden ja terveyskeskusten kanssa.

Tikkurilan terveysaseman röntgenin tilat ovat 345 m² ja käsittävät kaksi tutkimushuonetta ja niihin liittyvät muut tilat. Nykyiset tilat ovat tämän hetkiseen toiminnan tasoon riittävät. Tutkimuksia tuotetaan vuodessa lähes 20 000. Lisäksi röntgenin tiloissa toimii tällä hetkellä myös HYKS Silmäklinikan silmänpohjakuvaus.

Uudessa terveys- ja hyvinvointikeskuksessa on tarkoitus tuottaa keuhko- ja luustokuvauksia, hampaiston kuvauksia sekä ultraäänitutkimuksia. Nykyisellään Tikkurilan terveysaseman röntgenissä ei tehdä ultraäänitutkimuksia. Ultraäänitutkimusten varmistamiseksi uusiin tiloihin tarvitaan ultraäänitutkimusten vaatimat tilat. Odotettavissa on, että tutkimusmäärät kasvavat maltillisesti vuoteen 2026 mennessä ollen noin 22 000-24 000 tutkimusta vuodessa. Vuonna 2020 asiakasmäärä oli keskimäärin 75 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 108 asiakasta/päivä.

Henkilökunnan määrä vuonna 2020 oli seitsemän ja arvio vuodelle 2026 on 9 työntekijää. Silmänpohjakuvaus ei kuulu HUS Diagnostiikkakeskuksen vastuulle, joten näitä tilatarpeita ei Radiologian suunnitelmissa ole huomioitu.

Tilojen ja toiminnan suunnittelun lähtökohtana on ensisijaisesti hoitoprosessien toimivuus, resurssien tehokas käyttö sekä hoidon laatu. Tikkurilan terveys- ja hyvinvointikeskuksen toiminta on pääasiassa Vantaan kaupungin järjestämää,

mutta tilankäytössä voidaan saavuttaa synergiaa eri toimijoiden kesken. Synergiaetuja tilankäytössä saadaan esim. laboratoriotuiminnan kanssa odotustilojen ja henkilökunnan sosiaalitilojen sekä muiden toimijoiden kanssa esim. kokous- ja neuvottelutilojen osalta.

Nykyiset tilat sijaitsevat Tikkurilan terveysasemalla (Kielotie 11), joista luovutaan.

3.8. HUSLAB

HUSLAB:in Tikkurilan laboratorio toimii näytteenottolaboratoriona ajanvarauksella sekä vuoronumerolla: mm. verinäytteenotto, gynekologinen näytteenotto, irtosolututkimusten seulontanäytteiden otto, EKG- rekisteröinti, spirometriatutkimukset sekä näytteiden käsittely ja lähetys. Toimipisteessä voi asioida myös yksityislääkärin läheteellä. Palvelualue on Keski-Vantaa.

Henkilöstöluumäärä vuonna 2020 oli 16 ja arvio vuodelle 2026 on 30 työntekijää.

Asiakasta eri palveluissa (näytteenotto, EKG, papakoe, spirometria) oli vuonna 2020 yhteensä 647 asiakasta/päivä ja arvio vuodelle 2026 on 850 asiakasta/päivä.

Nykyiset tilat sijaitsevat Vernissakatu 3:ssa, joista luovutaan.

3.9. Tukipalvelut

3.9.1 Ateriapalvelut

Rakennuksessa on ensimmäisessä kerroksessa lounasravintola, jossa voivat ruokailla rakennuksen työntekijät, asiakkaat ja myös ulkopuoliset.

Ravintolasali mitoitetaan ~ 300 ruokailijalle (~ 360 m²). Valmistuskeittiö, jonka kapasiteetti on ~ 1000 ruokailijaa/päivä, on kooltaan oheistiloineen ~ 180 m².

Keittiön logistisesti oikein sijoitettujen lastaus- ja huoltotilojen yhteyteen tulevat pahi- ja rullakkovarastot (lämmittämätöntä tilaa).

3.9.2 Puhtauspalvelut

Tilojen siivousta varten tarvitaan yksi suurempi siivouskeskus ja kerroskohtaiset siivoushuoneet, joihin tulee mahtua yhdistelmäkone ja muita siivousvälineitä sekä tilaa huoltotoimenpiteille.

Siivoustilojen varustetaso noudattaa ajantasaisia RT- ja tilakortteja. Siivouskeskus on sijoitettava, mikäli mahdollista lähelle hissejä sekä logistisesti lähelle jäte- ja tekstiilimateriaalivirtoja, jotta toiminta on sujuvaa.

Lisäksi puhtauspalvelulle tarvitaan oma varasto. Puhtauspalvelun henkilökunta käyttää yhteisiä pukeutumis- ja sosiaalitylöitä.

Rakennuksen suunnittelussa ja toteutuksessa tulee huomioida siivouksen helppous, kuten rakennuksen yksityiskohtien helppo puhdistettavuus ja helppohoitaiset ja kestävätkä pintamateriaalit.

3.9.3 Jätehuolto

Sekajätettä varten rakennuksessa on jätepuristin sille varatussa jätehuoneessa. Biojätteelle varattava kylmäsäilytystila.

Lisäksi tulee olla oma tila ongelmajätteille (lukittu tila) ja kierrätettäville jätejätteille.

Noudatetaan soveltuvin osin jätehuollon RT- ohjekortteja.

4. Rakennuksen toteutuksen tavoitteet ja vaatimukset

Maankäyttö- ja rakennuslain muutoksen (1.1.2018) mukaisesti rakennus on ns. lähes nollaenergiarakennus. Käyttötarkoitukseluokan mukaisesti määritetty energiatehokkuuden vertailulukku hyvinvointikeskuksissa ei saa ylittää raja-arvoa 100 kWhE/m²/a. Tutkitaan hankesuunnittelun aikana tarkemmin, voidaanko tavoite tarkentaa Vantaan kaupungin ohjeistuksen mukaisesti 80 kWhE/m²/a.

Vertailuluvun raja-arvoon tai sen alle tulee päästä mahdollisimman yksinkertaisilla ja toimintavarmilla keinoilla ja rakennus tulee suunnitella kokonaisuutena ja passiivirakenteisena.

Asetetusta vertailuluvun raja-arvosta johtuen rakennuksessa tulee tuottaa uusiutuvaa omavaraisenergiaa (aurinkopaneelit, maalämpö yms.) Sisäiset lämpökuormat tulee hyödyntää mahdollisimman tehokkaasti ja jäähdytysenergian tarve on minimoitava.

Aurinkosähkövoimalan suunnittelun lähtökohtana tulee olla rakennukselle arvioitu, kesäaikainen sähkötehon tunneittainen peruskulutus.

Selvitetään hankesuunnittelun aikana, onko mahdollista rakentaa viherkatto-osuuksia esim. pysäköintilaitoksen katolle tai muille katosrakennelmille.

4.1. Tila- ja rakennusratkaisu

Rakennuspaikan koon ja hyvinvointikeskuksen tilaohjelman laajuuden keskinäisestä suhteesta johtuen hyvinvointikeskuksessa on 6–10 kerrosta ja rakennus rajautuu jokaiselta sivultaan tontin rajoihin. Kerrosten määrä perustuu Jokiniemen VE1 tontista, joka on 5102 m².

Hyvinvointikeskus rakennetaan kahdessa eri vaiheessa, jotka kytketään toisiinsa. Näin keskeiset toiminnot palvelevat kaikkia hyvinvointikeskuksen palveluyksiköitä.

Hyvinvointikeskuksen bruttoala on ~ 25 557 brm² (ilman hallintoa). Henkilöstön kokonaismäärä on ~ 950 henkilöä, joista sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan ja suun terveydenhuollon henkilöstöä on ~ 900. Tämä sisältää hallinnon osuuden, joka on noin 80 työntekijää (ydintoiminnot).

Uusi rakennus rakennetaan kahdessa vaiheessa. Ensimmäiseen vaiheeseen sisältyy terveyspalvelut neuvolatoimintaa lukuun ottamatta, aikuissosiaalityö, maahanmuuttajapalvelut, vanhus- ja vammaispalvelujen toiminnot, suun terveydenhuolto, Keski-Uudenmaan pelastuslaitoksen ensihoitoyksikkö, HUS-Kuvantaminen, HUSLAB ja henkilöstöravintola. Ensimmäisen vaiheen bruttoala on ~ 17 781 brm² (huoneistoala ~16 252 htm²) ja rakennuksen käyttöönotto on vuonna 2025.

Vuonna 2021 lisätiin tarveselvitykseen sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinto (ydintoiminnot). Hallinto rakennetaan ensimmäisessä vaiheessa. Sen

bruttoala on ~ 1592 brm² (huoneistoala ~1453 htm²). Hallinon kanssa ensimmäisen vaiheen bruttoala on ~ 19373 brm² (huoneistoala ~17 705 htm²) ja koko hyvinvointikeskuksen bruttoala on ~27 149 brm². Hallinon kustannusvaikutukset tarkastellaan erillisenä.

Toisen vaiheen bruttoala on ~ 7776 brm² (huoneistoala ~ 6862 htm²) ja rakennuksen käyttöönotto on vuonna 2028. Toiseen vaiheeseen sisältyvät perhekeskustoiminnot, kuten neuvolapalvelut, lastensuojelu ja psykososiaaliset palvelut. Tilaohjelma on liitteenä 3.

Palveluyksiköt, jotka ovat poistettu vuoden 2018 hyväksyttävänä olleen tarveselvityksen tilaohjelmasta:

- perhe- ja sosiaalipalveluihin sisältyvä sovittelutoiminta (192 hym²)
- perhe- ja sosiaalipalveluihin sisältyvä sosiaali- ja kriisipäivystys (198 hym²)
- Vantaan työterveys (664 hym²)
- HYKS, silmäklinikka (134 hym²) ja auditorio (200 hym²).

Rakennuksen toisen kerroksen keskeisiä toimintoja ovat:

- ilmoittautumisaula, jossa sähköisen ilmoittautumisjärjestelmän kautta saa tiedon aikavarauksensa vastaanottohuoneen numeron ja kerroksen
- ilman ajanvarausta toimiva terveysaseman päivystyksellinen yksikkö
- muu ilman ajanvarausta tapahtuva palvelutarpeen arviointi
- itsehoitoa ja itsepalvelua tukevat ITE-pisteet, joissa on mahdollista itse mitata verenpaine, tehdä muita mittauksia sekä terveyteen ja hyvinvointiin liittyviä riskikartoituksia
- lounasravintola valmistuskeittiöineen ~ 300 hengelle rakennuksen henkilöstölle, hyvinvointikeskuksen asiakkaille sekä ulkopuolisille

Ylemmissä kerroksissa hyvinvointikeskuksen palveluyksiköt ryhmitellään yhteistarpeiden mukaisesti toimiviksi kokonaisuusiksi. Ylimmässä kerroksessa tai teknisessä kattokerroksessa (IV-konehuoneet) on neuvotteluhuone ja sauna oheistiloineen.

Toiminta- ja tilamitoitusmallien yleiset suunnitteluperusteet ovat pääasiassa sekä perinteisiä (vaihe 1) että asiakaskeskeisiä malleja (vaihe 2). Tarveselvityksen jälkeen tehtävässä hankesuunnitelmassa tarkastellaan toimintojen sopivia tilamitoitusmalleja. Perinteinen toimintamalli on yleensä sekamalli, jossa vain osa tiloista on jaettu vyöhykkeisiin erottaen asiakas-, henkilökunta- ja huoltoliikenteen. Yleensä yleis- ja erikoisvastaanottohuoneet ja muut tutkimus-, hoito-, ja toimenpidehuoneet avautuvat yhteisliikennekäytävälle tai odotustilaan. Kaikista asiakas- ja henkilökuntatiloista on suositeltavaa olla varapoistumistie toiseen tilaan. Asiakaskeskeisessä toimintamallissa, tilat on jaettu vyöhykkeisiin. Asiakas-, henkilöstö- ja huoltoliikenne on erotettu toisistaan. Kaikista

tutkimus-, hoito- ja toimenpidetiloista on yhteys asiakasodotustiloihin ja käytävälle ja vastakkaiselta puolelta terveydenhoitohenkilöstön taustatiloihin. Taustatiloissa ovat eriytetyt hiljaiset ja yhteiset aktiiviset työpisteet, toiminnan vaatimat vetäytymistilat, sisäiset neuvottelupisteet, taukotilat ja oheistilat, laboratorion analyysitilat, kuvantamisen kirjaus-, ohjaus- ja tarkastustilat, välinehuolto ym. Taustatilat voivat sijaita

- rakennuksen keskellä, jolloin, jolloin asiakkaiden yleistilat ovat rakennuksen ulkoreunalla
- rakennuksen ulkoreunalla, jolloin asiakkaiden yleistilat ovat rakennuksen keskellä.

Vastaanotto-, tutkimus- ja hoituhuoneiden käyttö on näin joustavaa.

Lisää tietoa toiminta- ja tilamitoitusmalleista löytyy rakennustietosäätiön RT-kortti nro 103020.

Tilamitoitus ja -toiminallisuus ovat kuvattu Tilakaaviossa (liite 6).

Hyvinvointikeskuksen tilaohjelman keskeinen tilayksikkö on vastaanottohuone. Vastaanottohuone on kaikissa palveluyksiköissä vakioitu 18 m² kokoiseksi vesipisteellä ja kahdella sisäänkäynnillä varustetuksi huoneeksi, joka kalustusta varioimalla voi olla esimerkiksi lääkärin tai sosiaalityöntekijän vastaanottohuone. Vakiovastaanottohuone mahdollistaa tarkkojen palveluyksikkörajojen madaltumisen, helpon muunneltavuuden käyttötarkoituksesta toiseen sekä tilojen tehokkaamman käytön.

Rakennusratkaisun tulee olla selkeä, looginen ja luonnonvaloa optimaalisesti hyödyntävä sekä kaikilta osin arkkitehtoniselta laadultaan korkeatasoinen.

Tarveselvityksen valmistelun aikana tuli esiin useita tiloihin liittyviä tarpeita, jotka ovat yhteisiä kaikille käyttäjille. Tiloilta toivotaan muun muassa muunneltavuutta, esteettömyyttä, turvallisuutta (mm. pako-ovet), monikäyttöisiä ja yhteisiä neuvottelutiloja, hiljaisen työskentelyn mahdollistavia tiloja ja riittäviä varastointitiloja.

Perhekeskuksen osalta toimintamallia tukevassa tilaratkaisussa tulee mahdollistaa ammattilaisten työskentely koko perheen ja lähiverkoston kanssa. Tärkeitä ovat yhteiset ryhmätyötilat, monipuoliset ja muuntuvat vastaanottotilat erilaisiin asiakastapaamisiin sekä asiakkaiden vapaamuotoisen kanssakäymisen mahdollistavat olohuone- tai kahvilatyypiset tilat ammattilaisten ja vertaisryhmien kanssa. Tilojen tulee turvata tietoturvallinen asiakas- ja potilastietojärjestelmien käyttö sekä asiointi asiakkaiden tai ammattilaisten välillä riittävän äänieristetyin tiloin.

Rakennusratkaisun tulee myötävaikuttaa virikkeisen aukiotilan muodostumiseen rakennuksen eteläpuolelle. Aukion keskellä on suojeltu Villa Grönbergin rakennus. (huom.! Jokiniemen tontti VE1).

Rakennuksessa tulee huomioida auringon lämmön hyödyntäminen ja tilojen ylläpölyntämistä estävä passiivinen suojaus.

Tilat tulee suunnitella esteettömiksi lähtökohtina Esteetön rakennus ja ympäristö (RTS 2011) huomioiden esteettömyysasetuksesta 05/2017 johtuvat muutokset.

Kaikkien sisäänkäyntien tulee olla katettuja, luiskattomia ja kynnyksettömiä, sisäänkäyntiovet varustetaan automaattisilla aukaisulaitteilla. Ovien avausmekanismit on tehtävä sellaisiksi, että pyörätuolilla, rollaattorilla ja lastenvaunuilla liikkuminen on helppoa.

Rakennukseen tulee päivittäisen toiminnan mukaan mitoitettu määrä hissejä. Vähintään yhden hissin tulee olla mitoitettu potilashissiksi.

4.2. Rakennetekniikka

Hyvinvointikeskus käsittää kaksi erillistä rakennusta. Rakentaminen tehdään vaiheistettuna.

Rakennusten katot tehdään osittain kasvikattona. Katoille tulee lisäksi aurinkosähkövoimala. Aurinkosähkövoimalan kohdalla kasvikattona käytetään matalakasvuisia kasvilajikkeita, jotka eivät varjosta aurinkopaneeleita.

Runkojärjestelmä (pysty- ja vaakarakenteet) on valittava siten, että se sallii joustavan käytön ja myöhempiä tilamuutoksia (jännevälit, kerroskorkeus ja hyötykuormamitoitus). Kerroskorkeuden tulee olla vähintään 3,9 m. Katutaso kerroskorkeus on korkeampi. Tiloissa ei saa olla toimintaa ja talotekniikkaa haittaavia kantavia pilareita, kantavia seiniä eikä välipohjan alapinnasta alaspäin tulevia palkkeja tms. esteitä ja epäjatkuvuuskohtia. Rakennuksen jäykistys hoidetaan kantavilla ulkoseinillä, hissikuiluilla ja porrashuoneilla ja/tai mastojäykistykseenä. Ulko- ja väliseinien sekä ikkunoiden ja ovien sijoittelun tulee mahdollistaa tiloissa väliseinien yms. toiminnallisten jakoseinien sijoittelu toimintaa tukevasti.

Hanke toteutetaan noudattaen Kuivaketju10-menetelmää, <http://kuivaketju10.fi/>

Rakenteet ja detaljit suunnitellaan rakennusfysikaalisesti toimiviksi ja pitkäaikaiskestäviksi. Tilojen tulee olla sisäpinnoiltaan tiiviitä sellaisiin ulkopuolisiin tiloihin nähden, joissa on mahdollisuus syntyä sisäilman kannalta epäpuhtauksia. Kaikki läpiviennit on tiivistettävä huolellisesti pitkäaikaiskestävillä elastisilla materiaaleilla.

Rakenneratkaisuissa noudatetaan YM:n, RakMk:n ja RIL ry:n määräyksiä ja ohjeita sekä Vantaan kaupungin suunnitteluohjeita.

Raideliikenteen aiheuttamat runkomelutasot on selvitettävä ja huolehdittava runkomelun vaimentamisesta rakenneteknisin ratkaisuin runkosuunnittelun yhteydessä

Rakennuksen paloluokka on P1.

Rakennustöiden puhtausluokka on P1 (Sisäilmastoluokitus 2018).

4.3. LVIA-tekniikka

Yleistä

LVI-tekniisten järjestelmien tavoitteena on tuottaa rakennukseen hyvät olosuhteet ja toimintaedellytykset rakennuksen eri toiminnoille. Olosuhteet luodaan energiatehokkaalla tavalla, mikä huomioidaan suunnittelussa, sekä laite- ja järjestelmähankinnoissa ja -asennuksissa. Rakennusautomaatiojärjestelmä mahdollistaa järjestelmien hyvän hallittavuuden, sekä energian ja veden käytön etäseurannan. Suunnittelussa noudatetaan vallitsevia määräyksiä, asetuksia ja tilaajan suunnitteluohjeita sekä käytänteitä. Laitesijoituksiin ja äänieristykseen kiinnitetään erityistä huomiota. Tekniset tilat ja laitteet sijoitetaan järjestelmien kannalta optimoituihin paikkoihin.

Alustavasti energiatehokkuuden osalta tavoitteena on lähes 0-energiaratkaisu (jos voidaan). Tavoite määritetään lopullisen rakennuspaikan mukaan.

Ilmanvaihtojärjestelmän puhtausluokka on P1. IV-tuotteiden puhtausluokka ja rakennusmateriaalien päästöluokka M1.

Lämmöntuotto

Rakennuksen lämmitysjärjestelmät liitetään Vantaan Energian kaukolämpöverkoston piiriin. Optio; hybridilämmöntuotto maa-/kaukolämpö järjestelmällä.

Energiantuottolaitteet; jäähdytyskompressori järjestelmiseen, (mahdollinen) maalämpöjärjestelmä, varavoimajärjestelmä, aurinkosähköjärjestelmä. Mikäli rakennuspaikka mahdollistaa maalämpöjärjestelmän rakentamisen, hyödynnetään järjestelmää kesäkaudella jäähdytysenergian, talvikaudella lämmityksen ja lämpimän käyttöveden tuotannossa. Rakennuksen lämmöntuotanto toteutetaan lisäksi kaukolämmöllä.

Lämmönjakojärjestelmät

Rakennus varustetaan vesikiertoisella säteily-, lattia- ja radiaattoripatterilämmitysjärjestelmällä. Tuulieteisiin asennetaan kiertoilmakojeet.

Rakennus liitetään kunnallisen vesi-, viemäri- ja sadevesiviemäriverkostojen piiriin.

Rakennuksen erikoistoimintoja sekä laitteita varten rakennetaan toimintojen edellyttämät putkistot, laitteet ja varusteet.

Ilmanvaihtojärjestelmät

Rakennus varustetaan lämmöntalteenottolaitteet sisältävällä koneellisella tulo- ja poistoilmanvaihdolla. Tulo- ja poistoilma eivät saa sekoittua lämmöntalteenottolaitteessa. Ilmanvaihtokoneiden sijoitus rakennuksen katolle ilmanvaihdon konehuoneisiin. Koneiden lukumäärä määräytyy palvelu/toiminta-alueiden ja ottelun perusteella tarpeen mukaisesti. Kohdepoistoa vaativat toiminnot varustetaan erillispoistopuhaltimin, -kanavistoin ja -päätelaittein.

Ilmanvaihtokoneiden puhaltimet ovat energiatehokkaita, korkean hyötysuhteen ja laajan toiminta-alueen omaavia suoravetoisia EC-moottoreilla varustettuja kammiopuhaltimia. Ilmanvaihdon lämmöntalteenoton hyötysuhteen tulee olla korkea. Puhallin/moottori, SFP-luku enintään 1.7. Ilmanvaihtojärjestelmä mitoitetaan ja toteutetaan siten, että tilojen suunnitelman mukainen ilmamäärä voidaan korottaa 20 % säätöteknisin toimin, ilman järjestelmämuutoksia. Tämä huomioidaan järjestelmien suunnittelussa ja hankinnassa; kanava-, päätelaite-, kone- ja järjestelmämitoituksessa. IMS-laitteet sisältävä järjestelmä jaetaan palvelualueiden mukaisiin vyöhykkeisiin. Merkittävät erillispoistopuhaltimet varustetaan lämmöntalteenottolaittein.

Erikoisjärjestelmät, vesi, viemäri ja hulevesi

Rakennus varustetaan varavoimakoneella; jolle rakennetaan jäähdytysjärjestelmä ja pakoputkisto.

Rakennus varustetaan pikapaloposteilla ja alkusammutuskalustolla. Sprinkleri- ja savunpoistojärjestelmä rakennetaan tarpeen mukaan paikkoihin, joihin määräykset sitä edellyttävät.

Toimitilat varustetaan jäähdytyslaittein, mikä edellyttää myös ilmanvaihtokoneiden varustamista jäähdytyksellä.

Hulevesiä viivytetään kiinteistön alueella.

Vesi- ja viemärijärjestelmät rakennetaan ja varustetaan vastaamaan käyttötarvetta. Materiaalivalinnoissa huomioidaan käyttötarkoitus.

Rakennusautomaatiojärjestelmä

Valvonta-alakeskukset sijoitetaan tarkoituksenmukaisiin paikkoihin pääosin teknisiin tiloihin. Toimintojen piiriin liitetään kaikki lvi-tekniisten laitteiden toiminnot, tilojen olosuhdemittaukset, sekä energian ja veden mittaukset, hälytystoiminnot, sekä lisäksi sähkösuunnittelijan esittämät laitteiden ohjaus- ja seurantatoiminnot. Järjestelmän tulee olla vapaasti ohjelmoitava. Alakeskusten, säätötoimilaitteiden, kaikkien automaatiolaitteiden ja niiden osat ovat yhteensopiva Vantaan kaupungilla käytössä olevan järjestelmän kanssa. Järjestelmän

piiriin liitetään kaikki keskeiset toiminnot sekä prosessilaitteet tarvittavilta osin. Rakennusautomaatiojärjestelmä liitetään tietoliikenneverkkoon, mikä mahdollistaa etäohjauksen ja -seurannan ”pilvipalvelun” kautta, pc:llä, tai tablettilaitteella, Vantaan kaupungilla käytössä olevan palvelun ja ohjelmiston kautta.

4.4. Sähkötekniikka

Sähkötekniisten laitteiden valinta- ja hankintaperusteissa tulee tavoitella energiatehokkuutta, kestävyyttä, helppokäyttöisyyttä ja laadukkuutta. Laittevalinnoissa tulee pyrkiä valitsemaan yleisesti saatavilla olevia laitteita ja käyttämään tunnettuja laitetoimittajia.

Rakennus liitetään sähkölaitoksen pienjännitejakeluverkkoon ja kaupungin tietoliikenneverkkoon. Tilanvarauksissa ja varaputkituksissa tulee huomioida myös liittymismahdollisuus muihin tele- sekä kaapeli-TV-operaattoreiden verkoihin. Kiinteistöautomaatio liitetään Vantaan kaupungin kaukovalvontajärjestelmään.

Piha-alueiden valaistus rakennuksen lähialueella toteutetaan seiniin ja katoksiin asennettavilla valaisimilla.

Pysäköintialueelle asennetaan muutama autolämmityspistorasia sekä sähköautojen latausasemat.

Sähköjärjestelmät rakennetaan voimassa olevien sähköalan ja lääkintätilojen standardien mukaisesti.

Rakennus varustetaan pääkeskuksella ja ryhmäkeskuksilla. Ryhmäkeskuksiin varataan erilliset osat varavoimaan liitettäville laitteistoille. Keskuksat syöttävät valaistusta, pistorasioita, LVIA-laitteita, telejärjestelmien keskusyksiköitä, toimintaa palvelevia laitteita, yms.

Rakennus varustetaan varavoimajärjestelmällä. Osa järjestelmästä on mahdollista toteuttaa ns. kontti- tai säänkestävällä moduuliratkaisulla, jos suunnitteluvaiheessa koneikolle löytyy järkevä sijoituspaikka. Muutoin rakennukseen varataan tilat generaattorille, öljysäiliölle sekä pakoputkistolle.

Rakennus varustetaan sähkötoimittajan päämittauksen lisäksi kiinteistöautomaatioon liitettävillä energian kulutuksen seurantamittareilla. Alamittauksilla tavoitellaan rakennuksen käytönaikaista energian kulutuksen optimointia mm. seuraamalla mittaustulosten poikkeamia esim. vikatapauksissa.

Tilojen valaistustasojen mitoituksissa tulee pääsääntöisesti noudattaa standardin SFS-EN 12464-1 suosituksia.

Optimaaliseen energiatehokkuuteen tulee pyrkiä valitsemalla energiatehokkaat valaisimet sekä niihin energiatehokkaat valolähteet (kuten Led). Valaisimet tulee pyrkiä sijoittamaan siten, että valoa saadaan sinne missä sitä tarvitaan ja tarpeenmukaisella valaistusvoimakkuudella.

Energiatehokkuutta tulee tavoitella myös valaistusohjauksissa. Valaistusohjaukset voidaan toteuttaa mm. soveltaen kiinteistöautomaation aikaohjauksia, valoisuusantureita, läsnäolotunnistimia ja järkevää valaistusryhmitystä. Lisäksi joissakin huonetiloissa voidaan valaistukseen lisätä himmentimiä, jotka säätävät tilakohtaisesti valaistusvoimakkuutta ulkoa tulevan päivänvalon mukaan.

Käytettäessä ulkovalaistuksessa heti syttyviä ja mahdollisesti säädettäviä Led-lamppuvalaisimia, voidaan syttymistä ohjata osittain liiketunnistimilla ja/tai valoisuusantureilla huomioon ottamalla katuvalaistus sekä lähiseudun asutus. Pimeään aikaista osavalaistusta tarvitaan mm. ilkeävaltariskin sekä kameravalvonnan takia.

Rakennus varustetaan seuraavilla telejärjestelmillä:

- Yleiskaapelointijärjestelmä
- Antennijärjestelmä
- Äänentoisto- ja hätäkuulutusjärjestelmä
- Ajannäyttöjärjestelmä
- Sisäänpyyntöjärjestelmä esim. tablet-näytöillä (vastaanotto- ja kokoustiloihin)
- Asiakkaiden ilmoittautumisjärjestelmä (odotus- ja käytävätilat)
- Kuulorajoitteisten induktiosilmukkajärjestelmä (kokoontumis- ja ryhmätiloihin)
- Kokous- ja ryhmähuoneet varustetaan AV-järjestelmällä (suuret näytöt ja kaiuttimet käyttäjähankintana)
- Henkilöturvajärjestelmä (päällekkäisyysjärjestelmä)
- Kulunvalvonta- ja työajanseurantajärjestelmä
- Viranomaisradioverkon sisätilojen antennijärjestelmä (Virve)
- Ovi/kuvapuhelinjärjestelmä
- Rikosilmoitusjärjestelmä
- Videovalvontajärjestelmä
- Merkki- ja turvalaistusrakennusjärjestelmä (yksikköakustot kondensaatoreilla)
- Automaattinen paloilmoinjärjestelmä Häke-yhteydellä
- Sprinkleri- ja/tai savunpoistojärjestelmä, mikäli rakennusluvan ehdot sitä edellyttävät

Yleiskaapelointi asennetaan palvelemaan ainakin atk-, videovalvonta-, henkilöturva/palvelutalo- ja ovi puhelinjärjestelmiä. Kriittisille atk-laitteille asennetaan varayhteys (ns. kahdennus).

Osa järjestelmistä voidaan yhdistää toiminnollisesti keskenään (esim. henkilöturvajärjestelmä ja ovi puhelinjärjestelmä). Yhdistettävyyden ratkaistaan suunnittelu- ja järjestelmien hankintavaiheessa.

Rakennus varustetaan kiinteistöautomaatiojärjestelmällä, jolla ohjataan taloteknisiä laitteita, kerätään mittauksia ja välitetään taloteknisiä hälytystietoja.

Kattokaivojen, räystäiden ja syöksytorvien sähkölämmityksiä tulee välttää. Toimitetaan vain, jos henkilöturvallisuus ja/tai sadevesien johtaminen sitä ehdottomasti edellyttää. Pääsisäänkäynnin edustalle on mahdollista asentaa sähkösulatus, mikäli rakennus- ja/tai LVI-tekniisin keinoin liukkauden torjuntaa ei voida riittävästi toteuttaa.

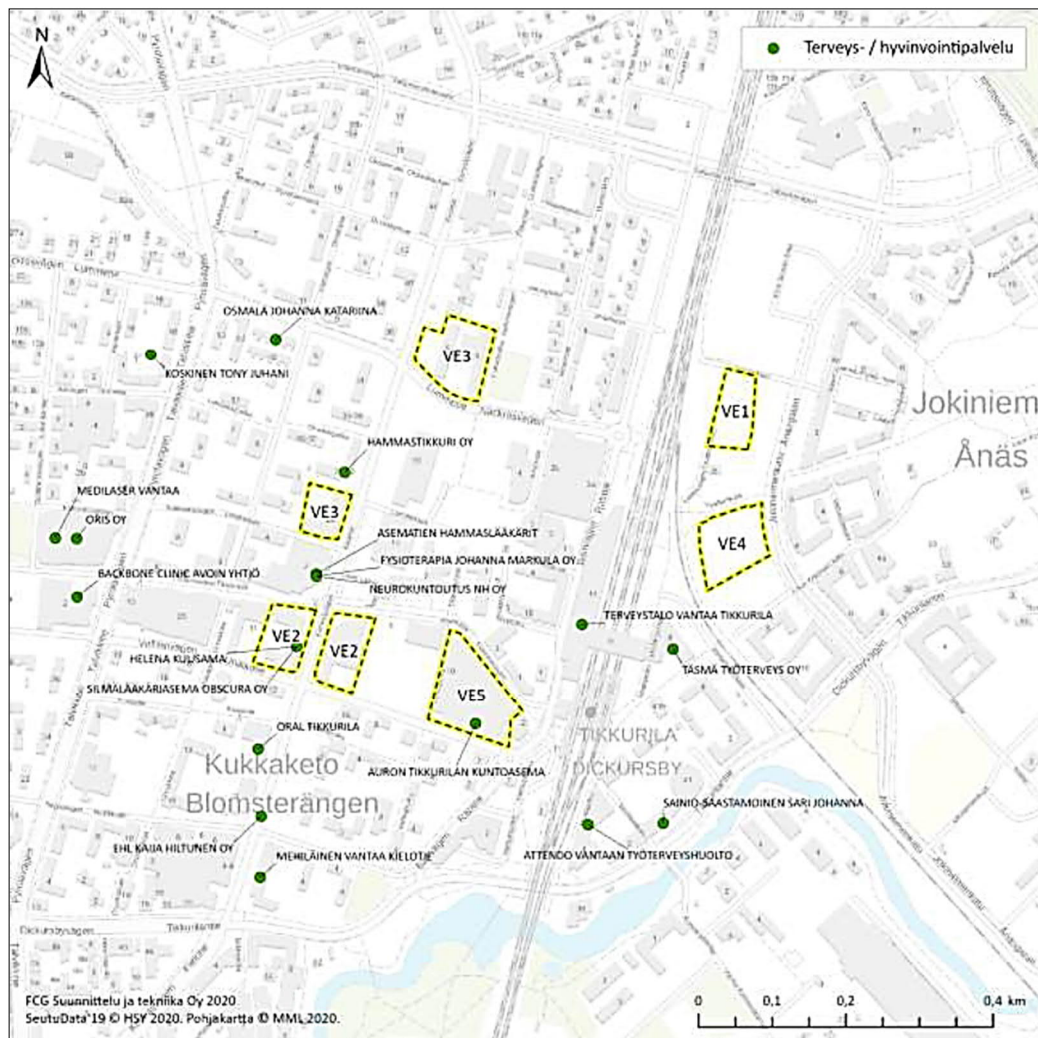
Keittiölaitteille, pesukoneille/kuivauskoneille, jätteenkäsittelyjärjestelmän laitteille, käyttäjälaitteille (kuten autoklaaveille), sisäänkäyntioviautomaatiikoille, yms. laitteille asennetaan sähköliitännät.

Rakennus varustetaan aurinkosähkö- ja maalämpöjärjestelmällä.

5. Tontti ja rakennuspaikka

5.1 Rakennuspaikan sijainti ja hallinta

Hyvinvointikeskuksen palvelujen saavutettavuuden kannalta on oleellista, että se sijaitsee Tikkurilan rautatie-/linja-autoaseman lähellä. Hyvinvointikeskuksen luonteva rakennuspaikka on Jokiniemessä radan itäreunassa, rautatieaseman pohjoisen alikulun välittömässä läheisyydessä kaavamuutoksella muodostettavalla kaupungin omistamalla tontilla. Vuonna 2020 valmistui sijaintiselvitys, jossa Jokiniemen tonttia VE1 ja Kielotien tonttia VE2 suositeltiin. Molemmat vaihtoehdot ovat olleet sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan näkemyksen mukaan samanarvoisia vaihtoehtoja. Tarveselvitys perustuu VE1 tonttiin.

Kuva 1: sijaintiselvitys

Rakennuspaikka on Jokiniemessä kaupungin omistama kaavamuutoksen yhteydessä muodostettava tontti (pinta-ala 5 102 m²) Tikkurilan rautatieaseman pohjoisen alikulun välittömässä läheisyydessä radan itäpuolella (liite 5). Muodostettavan tontin maa-alueet ovat osia nykyisen asemakaavan tonteista 92-

62-5-1, 92-62-5-2 ja 92-62-9902-3. Tontilla 92-62-5-2 on vanha puupaaluperusteinen säilytettävä rakennus, Villa Grönberg. Rakennus ja sitä ympäröivä tontin osa jää muodostettavan tontin ulkopuolelle.

5.2 Rakennuspaikan ominaisuudet

Alueella on aiemmin sijainnut Grönbergin lyijysulatto. Rakennuspaikan kohdalta pilaantuneet maa-ainekset on poistettu 2010-luvun alussa ja alue kunnostettu lukuun ottamatta Villa Grönbergin läheisyydessä olevia pienehköjä kunnostamattomia alueita.

Rakennuspaikka sijaitsee maaperäkartan mukaan pääasiassa savialueella. korttelialueen pohjoisosassa on lisäksi pintamaalajikartan mukaan silttialuetta. Pintamaakerroksen alapuolella on kairauksien mukaan havaittavissa pehmeä savikerrostuma. Lähimmillä painokairauksilla on päästy tunkeutumaan noin 4-11,8 metrin syvyydelle maanpinnasta.

Rakennukset perustetaan alueella paaluttamalla. Paalupituus alueella vaihtelee arviolta välillä noin 7,5-13 metriä. Paalupituuden alustavana arviona kustannuslaskennassa voidaan käyttää kairauspituutta lisättynä yhdellä metrillä. Alimmat lattiat tehdään kantavina. Piha-alueiden ja putkijohtojen perustaminen vaatii pohjanvahvistustoimenpiteitä, koska alueen maaperä painuu kuormituksen johdosta. Kaivannot vaativat tukisuunnitelmat ja tuennat.

Perustamisessa on huomioitava alueella aikaisemmin olleet rakennukset ja mahdollisesti niiden maaperään jätetyt perustukset ja muu tekniikka.

Kellarikerroksen rakentaminen rakennuspaikalle ei ole suotavaa. Rakennuspaikan maapohja on savea. Savikerros on paikoin ohut, jolloin kellari rakentamalla puhkaistaisiin yhteys vettä johtaviin kerroksiin. Rakennuspaikan vieressä on suojeltu puupaaluilla perustettu Villa Grönbergin rakennus. Pohjavedenpinnan kriittinen korkeustaso puupaaluperustetun rakennuksen osalta on +16,81 (N2000). Alueen pohjoispuolella ylin mitattu pohjavedenpinnantasoo on ollut +18,90. Alueen eteläpäässä ja keskiosassa ylin pohjavedenpinnan mitattu taso on ollut +18,40. Rakentamistoimenpiteillä ei saisi laskea pohja- tai orsivedenpintaa pysyvästi tai väliaikaisesti. Rakennuspaikan lähellä kulkee junarata, jolloin pohjaveden alentaminen ei myöskään ole mahdollista.

Perustamistapa voidaan määrittää tarkemmin rakennuspaikkakohtaisen pohjatutkimuksen jälkeen.

Rakennuksen perustusrakenteet salaojitetaan ja routasuojataan.

Rakennuspaikka ei ole lentomeluvyöhykkeillä. Rautatiemelukartalla vuodelta 2016 rakennuspaikka on pääosin 55–60 dB – vyöhykkeellä. Tontin luoteisnurkassa on pohjoiseteläsuuntainen 10–20 metriä leveä kaistale 60–65 dB - vyöhykkeellä. Tiemelumittausten 2016 mukaan rakennuspaikka on meluvyöhykkeillä 50-55 ja < 50 dB.

Rakennuspaikka on pääradan varressa. Raideliikenteen aiheuttama tärinä tulee ottaa huomioon suunnittelussa. Lisäksi rakennukseen vaikuttaa Jokiniementien liikennetärinä. Rakennuksen suunnittelussa on oltava tärinäasiantuntija mukana jo varhaisessa vaiheessa. Varsinaisen tärinän lisäksi raide- ja autoliikennetärinä aiheuttaa runkomelua, joka tulee selvittää.

Radonsäteilyn keskiarvo on säteilyturvakeskuksen radonmittauspurkeilla pientaloasunnoissa vuosina 1980–2015 tehtyjen mittausten mukaan Tikkurilassa 141 Bq/m³. Työ-paikoilla radonpitoisuus ei saa säännöllisessä työssä ylittää arvoa 300 Bq/m³. Alustatila varustetaan koneellisella tulo-poistoilmanvaihdolla.

5.3 Rakennuspaikan toiminnalliset vaatimukset

Rakennuksen saatto- ja huoltoliikenne tapahtuu Jokiniemenkadulta tontin pohjoisosan kautta.

Hyvinvointikeskukseen saapuu ja lähtee liikennettä eri muodoissa:

- Henkilöajoneuvot
 - työntekijät
 - asiakkaat ja heidän tarvitsema saattoliikenne (taksit)
- huolto- ja tavaraliikenne (=tukipalvelut - jäte, pyykit, tarviketoimitukset, ym.)
- näytekuljetukset (HUS-LAB)
- sairaskuljetukset (ensihoidonyksikkö)
- pelastustiet- ja tikasauton nostopaikat

Tontin piha-alueet pintamateriaaleineen, istutuksineen ja valaistuksineen tulee toteuttaa korkeatasoisina julkisina tiloin huomioiden esteettömyysvaatimukset.

Autopaikkamitoitus on 1 ap / 100 kem² (~ 316 ap). Tontin maantasoon sijoitetaan lyhytaikaiseen saatto- ja huoltopysäköintiin 12 autopaikkaa, joista kaksi liikkumisesteisille tarkoitettua autopaikkaa. Rakennuksen pohjakerrokseen esitetään ~ 80 autopaikkaa, mutta Jokiniemen VE1 tontin pohjakerrokseen ei voida sijoittaa kaikkia esitettyjä toimintoja. Loput hyvinvointikeskuksen autopaikoista (~ 225 ap) osoitetaan alueelle rakennettavasta pysäköintilaitoksesta.

Selvitetään hankesuunnittelun aikana, onko sähköauton latauspaikkojen asentaminen kellariin sekä pysäköintilaitokseen mahdollista paloturvallisuus huomioiden.

Lain 733/2020 mukaisesti rakennus tulisi varustaa vähintään kolmella normaallitehoisella (3,7–22 kW) latauspisteellä.

Lisäksi tulisi asentaa latauspistevalmius vähintään 20 prosenttiin pysäköintipaikoista siten, että latauspistevalmiuden vähimmäismäärä ei saa olla pienempi kuin 15.

Polkupyöräpaikoista (1 pp / 50 kem², ~ 640 pp) puolet sijoitetaan säältä suojattuihin ja lukittaviin tiloihin rakennuksen pohjakerrokseen ~330pp. Kellarin pyöräpaikkatilat ovat helppokulkuisia sekä turvallisia ja tiloista on sujuvat yhteydet maantasoon.

Ensihoidon yksikön on päästävä liikkumaan esteettä hälytystilanteessa. Tontin sisäänajoliittymän mitoituksiin ja liikenteen toimivuuteen tulee kiinnittää huomiota, jotta Jokiniemen kadun liittymä ei ruuhkaudu hyvinvointikeskukseen saapuvan tai sieltä poistuvan liikenteen takia ruuhkahuippujen aikana.

5.4 Kaavarunko-, asemakaavamuutosprosessi ja hankesuunnitelma

Jokiniemen alueelle on aloitettu kaavarunko- ja asemakaavamuutosprosessi. Sekä kaavamuutos- että hankesuunnittelun aikana selvitetään:

- tontin saatavuus, toiminnallisuus ja riittävyys
- Hyvinvointikeskuksen lopullinen sijainti
- autopaikkojen sijainti, pysäköintihallin sijainti ja aikataulu
- kaupunkikuvalliset tavoitteet, elävät kadut, viheralueet, urbaani miljö
- arkkitehtoniset ominaisuudet ja laadulliset tavoitteet
- fysikaaliset ominaisuudet (esim. junatärinän vaikutus)
- Hyvinvointikeskuksen synergiat Oppimiskampuksen kanssa.

6. Hankkeen laajuus

Huoneistoala on 23 114 htm², bruttopinta-ala 25 557 brm² (pois lukien hallinto)

7. Kustannukset

Hankkeen rakennuskustannusennuste on 115 898 000 € (alv 0 %) KL 99,5. liite 6.

Vaiheen 1 tilojen osuus kustannusennusteesta (alv 0 %) 76 220 000 €

Kustannusennusteeseen ei sisälly:

- Hallinnon tilojen 995 hym² toteuttaminen samaan rakennukseen 10,2 milj. €
- Autopaikkojen 80 kpl ja polkupyöräpaikkojen 330 kpl rakentaminen pohjakerrokseen, lisäkustannusvaikutus, 7 250 000 €
- Ensikertainen kalustaminen, varustaminen ja laitehankinnat
- Irtaimisto
- Pilaantuneiden maa-aineisten poisto ja käsittely
- Toiseen kiinteistöön sijoitettavat vuokrattavat autopaikat noin 250 kpl

Sosiaali- ja terveystoimen ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannusarvio on ~ 5 000 000 € (alv 0 %). Mukana eivät ole hallinto, suun terveydenhuollon, pelastuslaitoksen ensihoitoyksikön, HUS-Kuvantamisen tai HUSLAB:in ensikertaisen kalustamisen ja varustamisen kustannuksia.

8. Rahoitus, toteutus ja aikataulu

Vantaan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukaan terveysasemapaalvelut tarjotaan jatkossa hyvinvointikeskuksessa ja sotekeskuksissa.

Tekninen lautakunta on päättänyt 19.11.2019 § 6 hankkeen toteuttamista ensisijaisesti ulkopuolisen kilpailutetun kiinteistösijoittajan toimesta sekä tilojen vuokraamista kiinteistösijoittajalta hyvinvointikeskukselle kaupunkikonsernin omien investointitarpeiden keventämiseksi.

Hankkeen ensimmäisen vaiheen valmistumisvuosi on 2025 ja toisen vaiheen valmistumisvuosi on 2028.

Hankkeen toteuttamisesta laaditut vaihtoehdot:

Kaupunginhallitus on päättänyt 18.5.2020 § 6, että hankkeen toteuttamisesta laaditaan vaihtoehtoiset laskelmat rakentamis- ja vuosittaisista käyttökustannuk-

sista: toteutus kaupungin omana hankkeena, VTK- kiinteistöt Oy:n toteuttamana, ulkopuolisen kilpailutetun kiinteistösijoittajan toimesta tai vuokraamalla valmiit tilat.

Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tarveselvityksen vuokratilakustannukset 20210426-kustannusennusteessa on käytetty rakennuksen pääomavuokrana (korjausvastike (3 %) + korko (3 %)) yhteensä 6 % investoinnista.

Vertailtavat vaihtoehdot olivat toimeksiannossa:

- kaupungin omana investointina,
- VTK:n hankkeena
- Kiinteistösijoittajan hankkeena
- vuokratiloina

Kustannuslaskelman ja vuokratilakustannukset 20210426-kustannusennusteen mukaan pääomavuokratilakustannus on:

Kaupungin ja VTK:n hankkeena:

$(115\,898\,000 + 10\,200\,000 + 7\,250\,000) * 6\% = 8\,000\,880 \text{ €/vuosi}$

Kiinteistösijoittajan hankkeena (vuokratiloina):

$(115\,898\,000 + 10\,200\,000 + 7\,250\,000) * 4,5\% = 6\,000\,660 \text{ €/vuosi}$
oletetulla tuottovaateella 4,5 %, kun tiloista solmitaan vähintään 15 vuoden vuokrasopimus.

Tämän perusteella vuokratilakustannus muodostuisi investointihankkeena edullisemmaksi.

Vaihtoehtolaskelmassa on laskettu samaa asiaa kuin yllä, mutta kumulatiivisina kuluina ja kaupungin omana investointina oletetulla 2 % korolla (vrt. yllä 3 %) ja laskennallinen korjausvaraus 0,5 €/m²/kk on laskettu vasta 10 vuotta ensimmäisen vaiheen oletetun valmistumisen jälkeen (vrt. yllä heti 3 % investoinnista).

Liitteessä 8 on kustannusarviolla ja 2 vaiheen valmistumisajankohdalla (2028) tarkennettu vaihtoehtotarkastelu. Päivitetyin vertailun perusteella investointihankkeen kumulatiiviset kulut olisivat 4,25 % oletetulla tuottovaateella alemmat aina vuoteen 2046, minkä jälkeen kumulatiiviset kulut muodostuvat korkeammaksi kuin omaan taseeseen toteutettaessa. Mikäli sijoittajan tuottovaade olisi 4,75 % ovat kumulatiiviset kulut melko samat molemmilla vaihtoehdoilla noin vuoteen 2033 saakka, minkä jälkeen ovat edullisemmat omana hankkeena laskelmassa käytetyllä 2 % korolla.

Mikäli vertailussa käytetään kaupungin osalta 25 vuoden takaisinmaksuaikaa ja 2 % korkoa, niin tulos olisi 4,25 % sijoittajan tuottovaateella edelleen investointihankkeena edullisempi. Jo pieni nousu tuottovaateeseen -> 4,75 % johtaisi siihen, että rakennuskustannusten ollessa samat, toteutettuna kaupungin omana

hankkeena vrt. investointihankkeena, olisi kaupungin oma investointi edullisempi jo vuoden 2033 jälkeen.

Sijoittajan oletettu 4,5 % tuottovaade edellyttää vähintään 15 vuoden vuokrasopimusta. Tuottovaatimusoletus on arvio ja voi todellisuudessa poiketa arvioidusta.

Laskelman osalta on iso merkitys, mitä korkoprosenttia käytetään kaupungin omassa hankkeessa. Liitteessä 8 olevassa vaihtoehtotarkastelussa on käytetty 2 %, mutta aiemmin tässä viestissä olevassa pääomavuokravertailussa 6% (perustuu ohessa olevaan vuokratustannukset 20210426-kustannusennusteen).

Laskelmat eivät huomioi rakennuksen jäännösarvoa eikä tonttikustannusta.

9. Hankkeen toiminta- ja vuokratustannukset

Hyvinvointikeskuksen sosiaali- ja terveystoimen toimintakustannukset ovat vuonna 2018 tehdyn arvion mukaan vuodessa ~ 52 500 000 € (alv % 0). Hallinnon osan (80 työntekijää) toimintakustannukset ovat noin 4 milj. € vuodessa.

Koko rakennuksen vuosivuokraennuste ~ 8 895 456 € (32,07 €/m²/kk, alv 0 %), liite 7.

Koko rakennuksen vuosivuokraennuste koostuu:

- ylläpitokustannuksista (pois lukien siivouskulut) 4,83 €/htm²/kk, alv 0 % vuodessa ~ 1 339 687 €
- pääomakustannuksista 25,07 €/htm²/kk, alv 0 % vuodessa ~ 6 953 880 €

Siivouskustannusennuste on ~ 2 €/htm²/kk, alv 0 %. (554 736 €/v)

10. Hankkeen vaikutukset palveluverkkoon ja toimitilajärjestelyihin

Tikkurilan hyvinvointikeskuksen toiminnan käynnistyessä uusiin tiloihin keskittään eri puolilla Tikkurilaa ja myös muissa Vantaan kaupunginosissa sijaitsevien sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköiden toimintoja ja vastaavasti luovutaan nykyisin käytössä olevista tiloista.

Hanke sisältyy kaupunkitasoiseen palveluverkkosuunnitelmaan 2018–2027.

Vuoden 2021 tietojen perusteella luovutettavia tiloja tulee olemaan yhteensä 21 028 htm² ja sisäinen vuokra yhteensä ~ 3 641 574 €/v, alv 0 %.

Taulukko 1. Palveluyksiköiden nykyiset tilat, niiden käyttö hyvinvointikeskuk-
sen valmistuttua ja arvio tilakustannuksista.

*oma = O, oma osake = OS vuokra = V, konserniyhtiön = VTK, VE tai VAV.

**L = luovutaan, soster = jää sosterin käyttöön, kaso = vapautuu kasvatuksen
ja oppimisen toimialan käyttöön (hammashoitolat kouluissa)

Osoite	Omis- tus- suhde*	Tuleva käyttö**	€/htm ²	Jyvitetty huoneistoala m ²	Jyvitetty tila- kustannus €/v alv 0 % (2020)
Asematie 10	OS	L	9,4	50	5 592
Hiekkaharjuntie 8	OS	L	12,3	165	24 275
Jönsaksentie 4	VTK	soster	15,0	294	53 026
Karsikkokuja 15	VTK	soster	13,7	643	105 709
Karsikkokuja 17	VTK	L	13,5	151	24 462
Keilakuja 1	O	soster	17,6	348	73 665
Kielotie 11	OS/VE	L	10,1	6877	835 143
Kielotie 20	OS/VE	L	9,1	655	71 683
Kielotie 40	O	L	18,9	1010	229 189
Kielotie 7	V	L	17,0	1302	266 233
Koivukyläntie 52	O	kaso	18,1	105	22 743
Kultarikontie 1	VTK	L	15,0	464	83 520
Leinikkitie 20 B	V	L	17,0	435	88 792
Pakkalankuja 5	VTK	L	20,8	813	202 730
Peltolantie 1	V	soster	16,7	495	99 416
Peltolantie 2	V	L	13,9	1480	246 296
Simontie 5	O	soster	23,0	406	112 111
Talvikkitie 37	V	L	14,3	485	83 226
Tennistie 1	VTK	kaso	11,0	124	16 398
Valkoisenlähteentie 53	O	kaso	15,9	121	23 029
Vernissakatu 4	V	L	18,1	2200	478 368
Vernissakatu 6-8	V	L	16,9	4941	1 002 065
Yhteensä				23 564	4 147 670

Arvio tilojen käytöstä hyvinvointikeskuk- sen valmistut- tua	htm ²	€/v alv 0 % (2020)
Tiloista luovutaan	21 028	3 641 574
Tilat jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttöön	2 186	443 926
Tilat vapautuvat kasvatuksen ja oppimisen toimialan käyt- töön	350	62 169

Palveluverkkosuunnitelmassa 2018–2027 esitettynä tavoitteena on neljän hy-
vinvointikeskuk-
sen kokonaisuus. Näistä Tikkurila tulee olemaan keskeisin si-
sältäen myös hyvinvointialueen hallinnon ydintoimintoja.

Myyrmäen terveysaseman (Jönsaksentie 4) ja Koivukylän terveysaseman (Karsikkokuja 15) tilat jäävät sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan käyttöön. Karsikkokuja 17:ssä sijaitsevien tilojen soveltuvuutta perhekeskustoimintaan tarkastellaan vuoden 2021 aikana.

Hyvinvointikeskukseen sijoitetaan ensihoitoyksikkö valmisteilla olevan kaupunkitasoisen palveluverkkosuunnitelman 2018–2027 mukaisesti. Ensihoitoyksikkö lisää Tikkurilan ensihoidon toimintavalmiutta. Palveluverkkosuunnitelmassa 2018–2027 todetaan, että ensihoidon palveluverkon kehittämisen tarpeet ovat Tikkurilan ja Myyrmäen alueella. Päivystystilat Tikkurilan alueen ensihoitoyksikölle tulisi sisältyä Tikkurilan hyvinvointikeskuksen tilaohjelmaan.

11. Riskit

Hanke edellyttää kaavamuutosta. Sekä kaavamuutos- että rakennuslupakäsittelyssä valitukset voivat estää hankkeen toteutumisen tai hidastaa sen toteuttamista aikataulussa.

Sijaintia ei ole tarveselvityksen aikana lyöty lukkoon. Jos valitaan muu kuin Jokiniemen VE1 tontti, toisen sijainnin vaikutukset hankkeelle täytyy arvioida uudelleen.

Tarveselvitystä laadittaessa kansallisen sote-uudistuksen valmistelu on kesken. Mahdolliset sote-uudistuksen aikataulussa tapahtuvat muutokset vaikuttavat hankkeen aikatauluun. Riskinä on, että hyvinvointikeskuksessa ei ole riittävästi tilaa palvelujen kasvavaan kysyntään nähden. Eräät hyvinvointikeskukseen sijoittuvat toiminnot palvelevat koko Vantaa-Kerava hyvinvointialuetta. Hallinnon tehokas toiminta puolestaan vaarantuu, jos se toimii hajautetusti monissa eri toimipisteissä.

Tarveselvityksessä on käytetty bruttoalan tehokkuuslukua 1,62, joka mahdollistaa sekä perinteisen (vaihe 1) että asiakaskeskeinen (vaihe 2) toiminta- ja tilamitoitusmallit. Hankesuunnitelmavaiheessa palveluyksiköiden tilaohjelmien tarkentuessa on kiinnitettävä erityistä huomiota pinta-alatavoitteessa pysymiseen, jotta hankkeen laajuus ja sitä kautta kustannukset eivät kasva.

Jokiniemen tontti VE1 edellyttää, että kolmas osapuoli rakennuttaa pysäköintihallin hyvinvointikeskuksen lähelle. Pysäköintihallin hankkeen rakennuttaja, aikataulu, ja taloudelliset vaikutukset hyvinvointikeskukselle ovat epäselviä.

Toimistorakentaminen elementtirakenteisena sisältää normaalit rakennushankkeen riskit. Hankkeesta laaditaan Havat-riskikartta hankesuunnitteluvaiheessa. Pohjaveden pinnan seurantaan varaudutaan.

12. Tarveselvityksen valmistelu

Tarveselvityksen päivitys saatettiin loppuun keväällä 2021. Useat henkilöt ovat osallistuneet valmistelutyöhön tai tuottaneet tietoja tarveselvitystä varten.

Kaupunkiympäristön toimiala:

Toimitilajohtaminen:

Hankevalmistelu

Josée Courtemanche, rakennutaja-arkkitehti
P. 040 549 0059
perustuu Mikko Juolahden tarveselvityksestä.

Hankesuunnittelu

Jukka Tuhkanen, rakenneinsinööri, työturvallisuuskordinaattori
P. 040 744 4608

Yrjö Jaakkola, sähköinsinööri
P. 040 749 2589

Ilkka Poikkimäki, Ivi-insinööri
P. 040 526 4355

Petri Kokkonen, kustannusinsinööri
P. 043 826 8086

Tarja Aaltola, keittiöasiantuntija
P. 043 825 7348

Tilahallinta

Pasi Salo, toimitilapäällikkö
P. 040 719 9700

Kai Lange, alueisännöitsijä
P. 050 322 8276

Heini Korpela, kiinteistötalousasiantuntija
P. 040 681 3845

Anne Valkeapää, puhtauspalveluasiantuntija
P. 040 588 6289

Tikkurilan asemakaavayksikkö

Seppo Niva, aluearkkitehti
P. 050 302 9298

Tuuli Hultala, asemakaavasuunnittelija
P. 040 197 7963

Sosiaali- ja terveydenhuollon toimiala:

Talous- ja hallintopalvelut:

Teemu Paavola, talous- ja hallintojohtaja,
P. 040 352 4103

Marjo-Riitta Valkonen, digitaalisten palvelujen päällikkö,
P. 043 826 9293

Ada Pentinmikko, erityisasiantuntija
P. 040 767 2302

Eija Pyyhtiä, erityisasiantuntija,
P. 040 357 0313

Terveyspalvelut:

Keski-Vantaan terveysasemapalvelut

Saara Ansamaa, terveyspalvelupäällikkö
P. 050 304 4830

Kuntoutustoiminta

Virpi Aromaa, palvelupäällikkö

Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto

Piia Niemi-Mustonen, palvelupäällikkö
P. 050 304 4830

Päihde- ja mielenterveyspalvelut

Hanna Ahokas, palvelupäällikkö
P. 040 716 5140

Perhe- ja sosiaalipalvelut:

Anna Cantell-Forsblom, perhepalveluiden johtaja (v. 2020 asti)
Hanna Nummelin-Niemi, asiantuntija
P. 040 830 9073

Maahanmuuttajapalvelut

Hilkka Linderborg, palvelupäällikkö
P. 050 3122044

Vanhus- ja vammaispalvelut / vanhusten avopalvelut

Minna Lahnalampi-Lahtinen, vanhus- ja vammaispalvelujen johtaja
P. 050 312 1815

Kaupunginjohtajan toimiala:

Taloussuunnittelu

Irina Kuki, talousasiantuntija
P. 040 584 0040

Henkilöstökeskus / työnantajapalvelut

Heidi Korpela, työsuojeluvaltuutettu
P. 040 198 6289

Tietohallinnon palvelukeskus

Ilkka-Alexi Ylioja, konsultti
P. 040 198 6431

Suun terveydenhuollon liikelaitos

Helena Salusjärvi-Juopperi, suun terveydenhuollon johtaja
P. 040 716 4822

Maria Broms, ylihoitaja
P. 040 757 0855

Keski-Uudenmaan pelastuslaitos

Mikko Ilmonen, palvelupäällikkö
P. 040 779 4861

HUS-Kuvantaminen

Riitta Heikkilä, osastonhoitaja
P. 040 072 5883

Marko Honkaranta, suunnittelupäällikkö
P. 050 427 2100

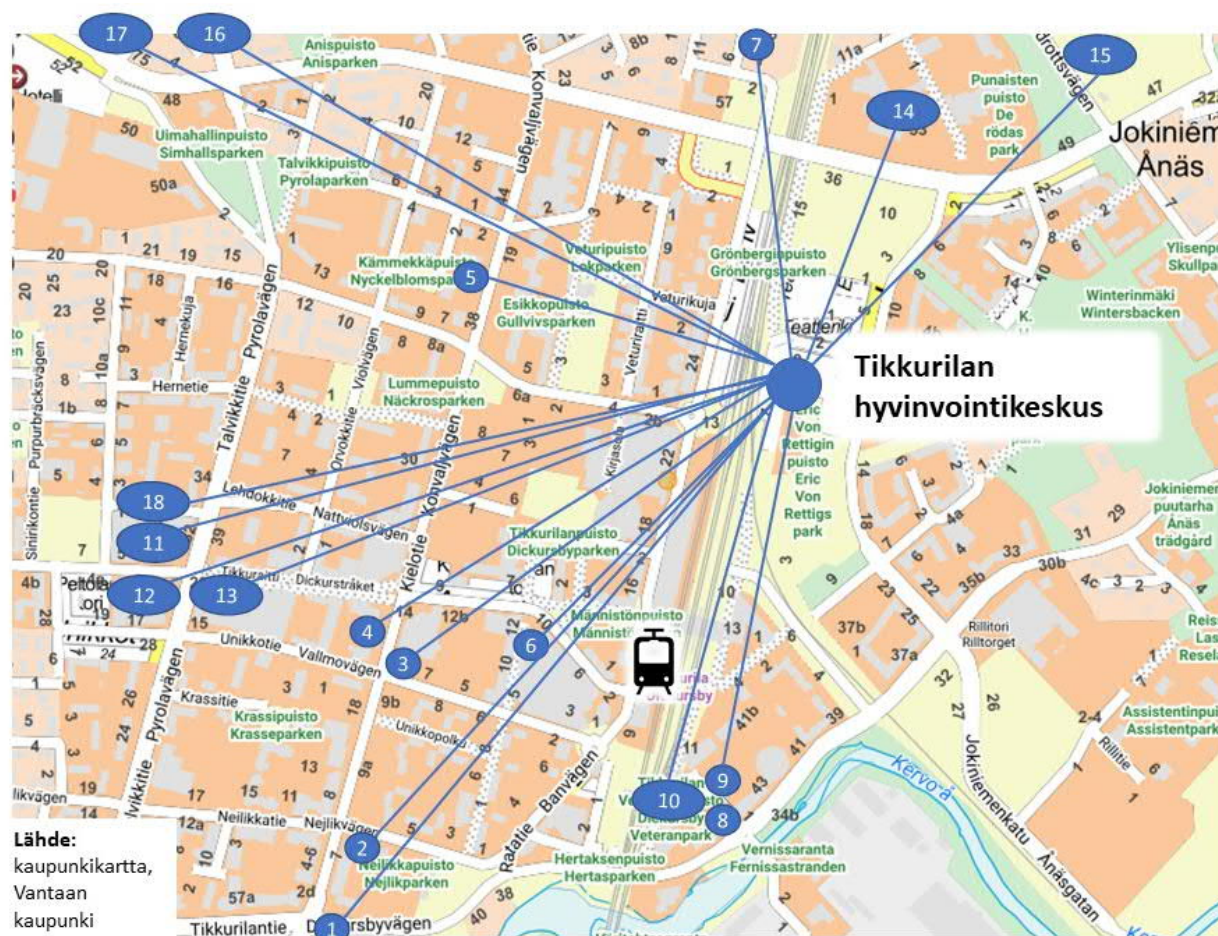
HUSLAB

Muktar Osman, prosessivastaava
P. 040 646 2770

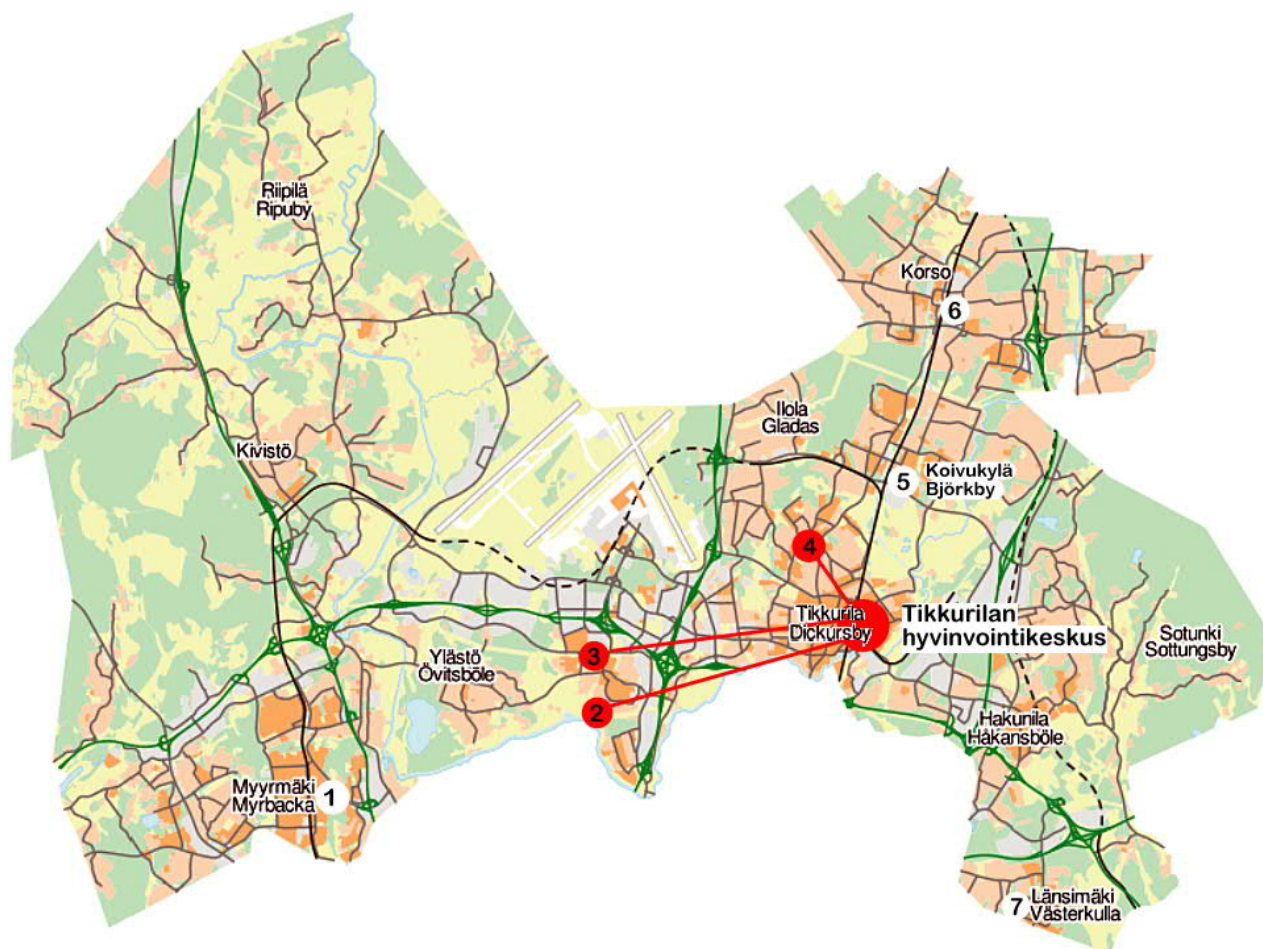
VTK Kiinteistöt Oy:

Per Mattsson, kiinteistöpäällikkö
P. 050 040 781

Nykyiset palveluyksiköt Tikkurilassa

1. Kielotie 5; Psykologipalvelut
2. Kielotie 7; Päihde- ja mielenterveyspalvelut, sijaishuollon sosiaalityö
3. Kielotie 11; Tikkurilan terveysasema; päivystyksellinen toiminta, Keski-Vantaan diabetesyksikkö, fysioterapia, ravitsemusterapia, suun terveydenhuolto, kotihoito, akuutti arviointi- ja kotikuntoutusyksikkö, HUS-Kuvantaminen
4. Kielotie 20; Tikkurilan päihdepoliklinikka
5. Kielotie 40; Tikkurilan neuvola
6. Asematie 10; Sosiaalinen luototus
7. Hiekkaharjuntie 8; Lastensuojelun tukiyksikkö
8. Vernissakatu 6-8; Palvelutarpeen arviointi, nuorten aikuisten sosiaalityö, asumispalvelut, lastensuojelun tukiyksikkö, tapaamispaikkatoiminta, nuorten psykososiaaliset palvelut, maahanmuuttajapalvelut
9. Vernissakatu 3; HUSLAB Tikkurilan laboratorio
10. Vernissakatu 4; Lastensuojelun avopalvelut
11. Peltolantie 1; Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinto,
12. Peltolantie 2; Sosiaali- ja terveydenhuollon toimialan hallinto, perheoikeudelliset asiat
13. Talvikkitie 37; Asiakasohjausyksikkö
14. Valkoisenlähteentie 53; Tikkurilan lukion hammashoitola
15. Tennistie 1; Tennistien hammashoitola
16. Leinikkitie 20; Leinikkitien hammashoitola
17. Simontie 5; Kotihoito, fysioterapia (ryhmätoiminta)
18. Kultarikontie 1; Neuvolan puhelinpalvelu

Tikkurilan ulkopuoliset hyvinvointikeskukseen siirtyvät palveluyksiköt

Kun palveluyksikkö-/yksiköt siirtyy/siirtyvät hyvinvointikeskukseen ja kyseisestä toimipaikasta luovutaan kokonaan, on toimipaikan symbolin (punainen ympyrä) ja hyvinvointikeskuksen välillä yhdysviiva. Toimipaikkojen, joissa toiminta jatkuu muilta osin entisellään palveluyksikön/-yksiköiden siirryttyä hyvinvointikeskukseen, ympyrän väri on valoinen.

1. Myyrmäen terveysasema, Jönsaksentie 4; apuvälinepalvelut

2. Vuoden 2021 tietojen mukaan ei siirtyviä toimintoja

3. Pakkalankuja 5; perheneuvolatoiminta

4. Koivukyläntie 52; Simonkylän koulun hammashoitola

5. Koivukylän terveysasema, Karsikkokuja 15; apuvälinepalvelut, puheterapia (ruotsinkielinen), toimintaterapia, psykologipalvelut

6. Vuoden 2021 tietojen mukaan ei siirtyviä toimintoja

7. Länsimäen terveysasema, Keilakuja 1; puheterapia, toimintaterapia

TIKKURILAN HYVINVOINTIKESKUS - TARVESELVITYS 2021 TILAOHJELMA			
VAIHE 1			
Tulosalue	Tulosyksikkö	Palveluyksikkö	hym ² (2020)
Terveyspalvelut	Keski-Vantaan terveystoiminta	Terveysasema, ajanvarausvastaanotto	1 211
		Terveysasema, päivystyksellinen toiminta	380
		Keski-Vantaan diabetesyksikkö	203
	Kuntoutustoiminnan tulosyksikkö	Fysioterapia	1 020
		Puheterapia	475
		Toimintaterapia	197
		Ravitsemusterapia	49
		Apuvälinepalvelut	550
	Päihde- ja mielenterveyspalvelut	Tikkurilan päihdepoliklinikka ja mielenterveysp...	442
		Huumehoitopalvelut -Vinkkari	135
Päihde- ja mielenterveyspalvelut		173	
Perhe- ja sosiaalipalvelut	Aikuissosiaalityö	Palvelutarpeen arviointi	608
		Nuorten aikuisten sosiaalityö	240
		Asumispalvelut	573
		Sosiaalinen luototus	46
	Maahanmuuttajapalvelut	Maahanmuuttajapalvelut	354
Vanhus- ja vammaispalvelut	Vanhusten avopalvelut	Kotihoito	82
		Akuutti-arviointi- ja kotikuntoutus	54
		Asiakasohjausyksikkö	168
K-Uudenmaan pelastuslaitos	Ensihoito	Tikkurilan toimipiste	198
Suun terveydenhuolto		Tikkurilan toimipiste	944
HUS-Kuvantaminen		Tikkurilan toimipiste	146
HUSLAB		Tikkurilan toimipiste	525
Vaihe 1 - Yhteensä (hym²)			8 773
TILAT PALVELUYKSIKÖIDEN TILAOHJELMIEN LISÄKSI			hym²
Neuvotteluhuoneet, yhteiskäyttö (9x25m ² +3x40m ² +3x60m ²)			525
Taukotilat, yhteiskäyttö (taukotila 160 työntekijää kohden á 80 m ² , 4 kpl)			320
Neuvotteluhuone < 20 hlöä + saunatilat, yhteiskäyttö			60
Ravintolasali			360
Valmistuskeittiö oheistiloineen			180
Kerrosaulapalvelut, vartija 50 m2* kerros			450
WC-tilat (wc 15 työntekijää kohden á 2,5 m ² , 40 kpl, osa puku- ja suihkutilojen yhteydessä)			100
Inva-WC-tilat (wc 150 työntekijää kohden á 5,5 m ² , 5 kpl) 1. vaihe			28
Puku- ja suihkutilat 20 % työntekijöistä (1 m ² työntekijää kohden)			120
Asiakas-WC:t (wc 15 asiakasta (tuntiasiakasmäärä ~ 300) kohden á 2,5 m ² , 12 kpl min => 32 kpl)			80
Asiakas-inva-WC:t (wc 50 asiakasta (tuntiasiakasmäärä ~ 300) kohden á 5,5 m ² , 4 kpl min => 8 kpl)			40
Siivoustilat			90
Vaihe 1 - Lisätilaohjelmepinta-ala yhteensä			2 353
Vaihe 1- Tilaohjelmepinta-alat yhteensä (hym²) pois lukien hallinto			11 126
Vaihe 1- Huoneistoalaennuste (htm² =hym²*1,46) pois lukien hallinto			16 252
Vaihe 1 - Kerrosalaennuste (kem² =~brm², tilatehokkuusluku 1,60) pois lukien hallinto			17 781

Hallinto		995
Vaihe 1 - Tilaohjelmapinta-alat yhteensä (hym^2) hallinnon osa		995
Vaihe 1 - Huoneistoalaennuste ($\text{htm}^2 = \text{hym}^2 * 1,46$) hallinnon osa		1 453
Vaihe 1 - Kerrosalaennuste ($\text{kem}^2 = \sim \text{brm}^2$, tilatehokkuusluku 1,60) hallinnon osa		1 592
Vaihe 1 - Tilaohjelmapinta-alat yhteensä (hym^2) + hallinto		12 121
Vaihe 1 - Huoneistoalaennuste ($\text{htm}^2 = \text{hym}^2 * 1,46$) + hallinto		17 705
Vaihe 1 - Kerrosalaennuste ($\text{kem}^2 = \sim \text{brm}^2$, tilatehokkuusluku 1,60) + hallinto		19 373

VAIHE 2

Tulosalue	Tulosyksikkö	Palveluyksikkö	hym^2 (2020)	
Terveyspalvelut	Ennaltaehkäisevä terveydenhuolto	Tikkurilan neuvola	690	
Perhe- ja sosiaalipalvelut	Lastensuojelu	Lastensuojelun avopalvelut	630	
		Sijaishuollon sosiaalityö	515	
		Lastensuojelu tukiyksikkö	320	
		Vastaanotto-perheyksikkö	142	
	Psykososiaaliset palvelut	Perheneuvolatoiminta	678	
		Perheoikeudelliset asiat	457	
		Lapsiperheiden varhainen tuki	164	
		Psykologipalvelut	179	
		Nuorten psykososiaaliset palvelut	390	
Vaihe 2 -Yhteensä (hym^2)			4 165	

TILAT PALVELUYKSIKÖIDEN TILAOHJELMIEN LISÄKSI	hym^2
Taukotilat, yhteiskäyttö (taukotila 160 työntekijää kohden á 80 m ² , 2 kpl)	160
WC-tilat (wc 15 työntekijää kohden á 2,5 m ² , 26 kpl, osa puku- ja suihkutiloien yhteydessä)	65
Inva-WC-tilat (wc 150 työntekijää kohden á 5,5 m ² , 2 kpl)	11
Puku- ja suihkutilat 20 % työntekijöistä (1 m ² työntekijää kohden)	80
Asiakas-WC:t (wc 15 asiakasta (tuntiasiakasmäärä ~ 300) kohden á 2,5 m ² , 8 kpl min => 24 kpl)	60
Asiakas-inva-WC:t (wc 50 asiakasta (tuntiasiakasmäärä ~ 300) kohden á 5,5 m ² , 2 kpl min. => 6 kpl)	39
Siivoustilat	24
Vaihe 2 -Lisätilaohjelmapinta-ala yhteensä	439
Vaihe 2 -Tilaohjelmapinta-alat yhteensä (hym^2)	4 604
Vaihe 2 -Huoneistoalaennuste ($\text{htm}^2 = \text{hym}^2 * 1,49$)	6 862
Vaihe 2 -Kerrosalaennuste ($\text{kem}^2 = \sim \text{brm}^2$, tilatehokkuusluku 1,69)	7 776

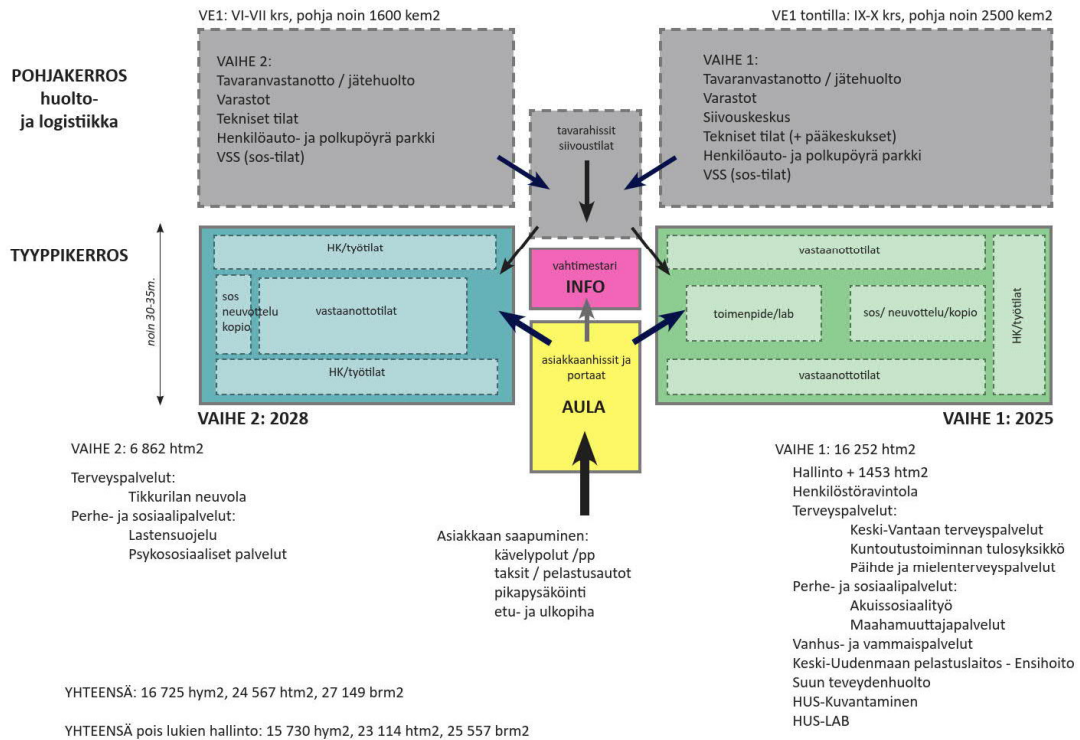
TIKKURILAN HYVINVOINTIKESKUS - PINTA-ALAT YHTEENSÄ

VAIHE 1 + 2 pois lukien hallinto

Tilaohjelmapinta-alat yhteensä (hym^2)	15 730
Huoneistoalaennuste ($\text{htm}^2 = \text{hym}^2 * 1,49$)	23 114
Kerrosalaennuste ($\text{kem}^2 = \sim \text{brm}^2$, tilatehokkuusluku 1,69)	25 557

VAIHE 1 + 2 + hallinto yhteensä

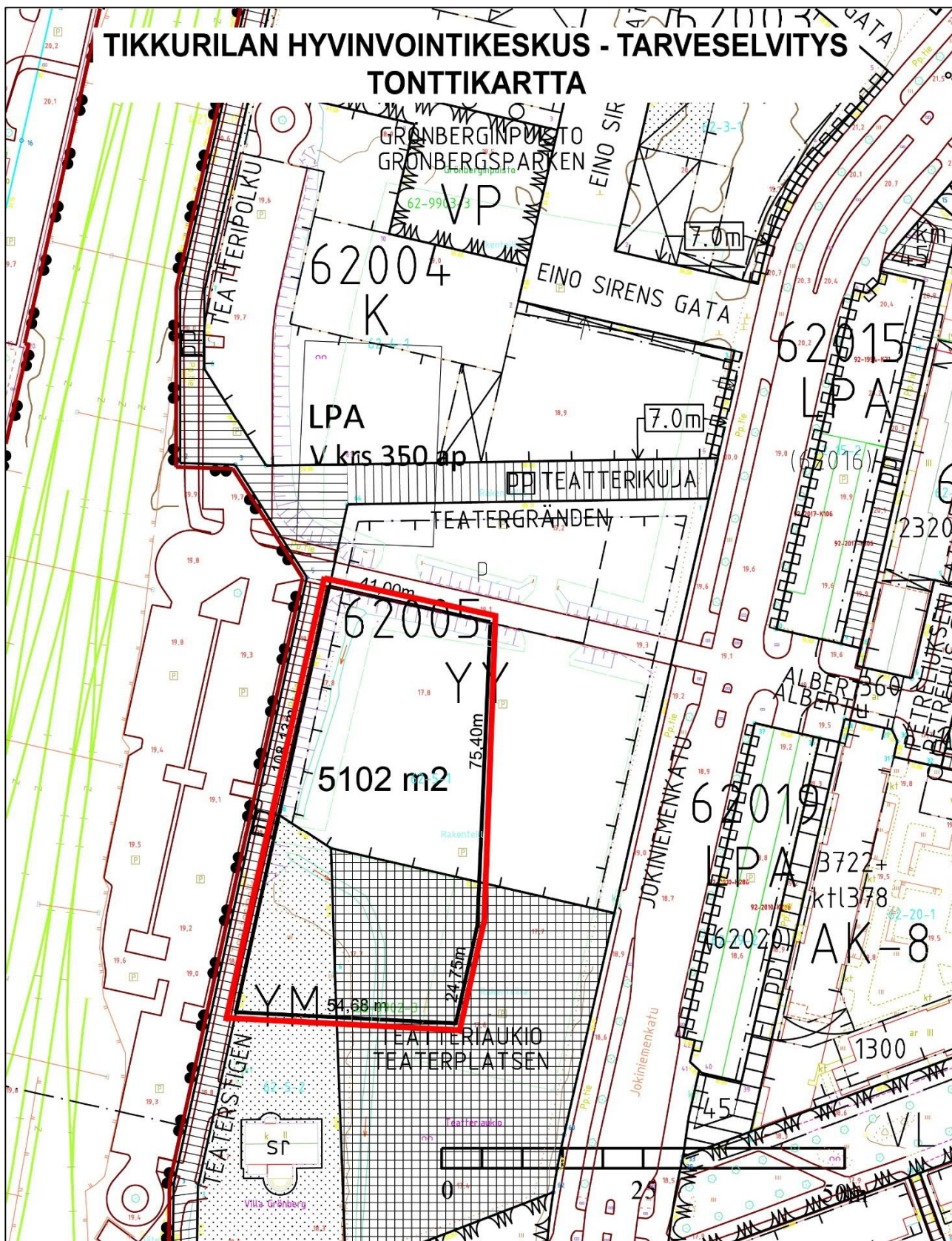
Tilaohjelmapinta-alat yhteensä (hym^2)	16 725
Huoneistoalaennuste ($\text{htm}^2 = \text{hym}^2 * 1,49$)	24 567
Kerrosalaennuste ($\text{kem}^2 = \sim \text{brm}^2$, tilatehokkuusluku 1,69)	27 149

Vantaa

Vantaan kaupunki / KIPA / Toimitilajohtaminen / Tikkurilan Hyvinvointikeskus - Tarveselvitys / 20200430

**TIKKURILAN HYVINVOINTIKESKUS
TILAKAAVIO**

VANTAAN KAUPUNKI	Kustannusennuste
TILAKESKUS	TS
Suunnittelu- ja hankepalvelut	26.4.2021

Tikkurilan hyvinvointikeskus

01370 Vantaa

Laajuustiedot :

bruttoala	25 557	brm2
hyötyala	15 730	hym2
huoneistoala	23 114	htm2
tilavuus	95 963	rm3
tehokkuusluku	1,62	

Rakennuskustannukset	Yht.€	€/brm2	€/hym2	€/rm3
<u>Rakennuttajan kulut</u>	14 871 000	581,88	945,42	154,97
suunnittelu	7 593 000			
rakennuttaminen	4 641 000			
liittymismaksut	2 637 000			
<u>Rakennustekniset työt</u>	70 752 000	2 768,40	4 498,05	737,28
rakennustekniset työt				
- sis.pihatyöt				
<u>LVI-työt</u>	13 298 000	520,33	845,42	138,57
LVV-työt	5 040 000			
IV-työt	6 527 000			
Säätölaitteet	1 731 000			
<u>Sähkötyöt</u>	10 216 000	399,73	649,48	106,46
<u>Erillishankinnat</u>	1 241 000	48,56	78,90	12,93
<u>Muutos- ja lisätyövaraus</u>	5 520 000	215,99	350,93	57,52
KUSTANNUSENNUSTE (alv 0%)	115 898 000	4 534,88	7 368,19	1 207,74
KUSTANNUSENNUSTE (ALV 24%)	143 713 520	5 623,25	9 136,56	1 497,59

Hintataso KL 99,5 (4/21)

Vaiheen 1 tilojen osuus kustannusennusteesta (alv 0%) 76 220 000 €

Arvioon ei sisälly:

- Hallinnon tilojen 995 hym2 toteuttaminen samaan rakennukseen 10 200 000 €
- Autopaikkojen 80 kpl ja polkupyöräpaikkojen 330 kpl rakentaminen pohjakerrokseen, lisäkustannusvaikutus 7 250 000 €
- Ensikertainen kalustaminen, varustaminen ja laitehankinnat
- Irtaimisto
- Pilaantuneiden maa-aineisten poisto ja käsittely
- Toiseen kiinteistöön sijoitettavat vuokrattavat autopaikat noin 250 kpl

Suunnittelu ja hankepalvelut 26.4.2021

Petri Kokkonen
Kustannusinsinööri

26.4.2021

TIKKURILAN HYVINVOINTIKESKUS

Hankkeen huoneistoala		23 114 htm2
Hankkeen jälleenhankinta-arvo		115 898 000 €
-hankkeen kustannukset (talousarviohinta)	115 898 000	
-rakentamisen yksikköhinta huoneisto-m2	5 014,19	

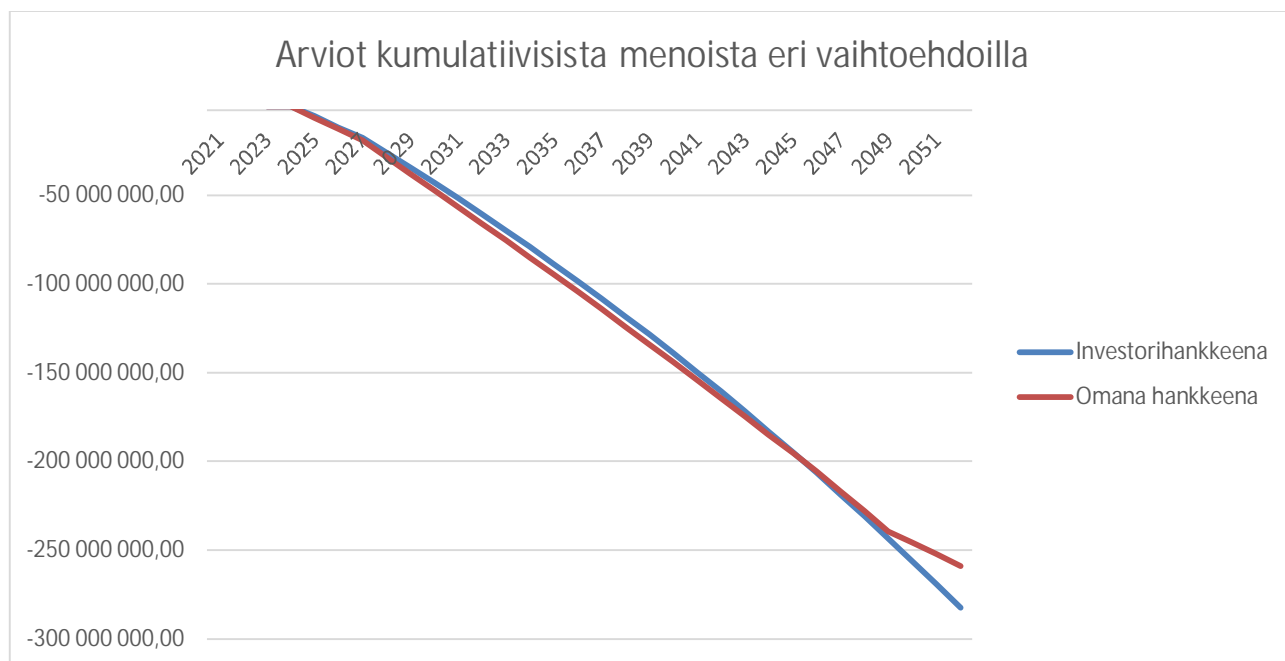
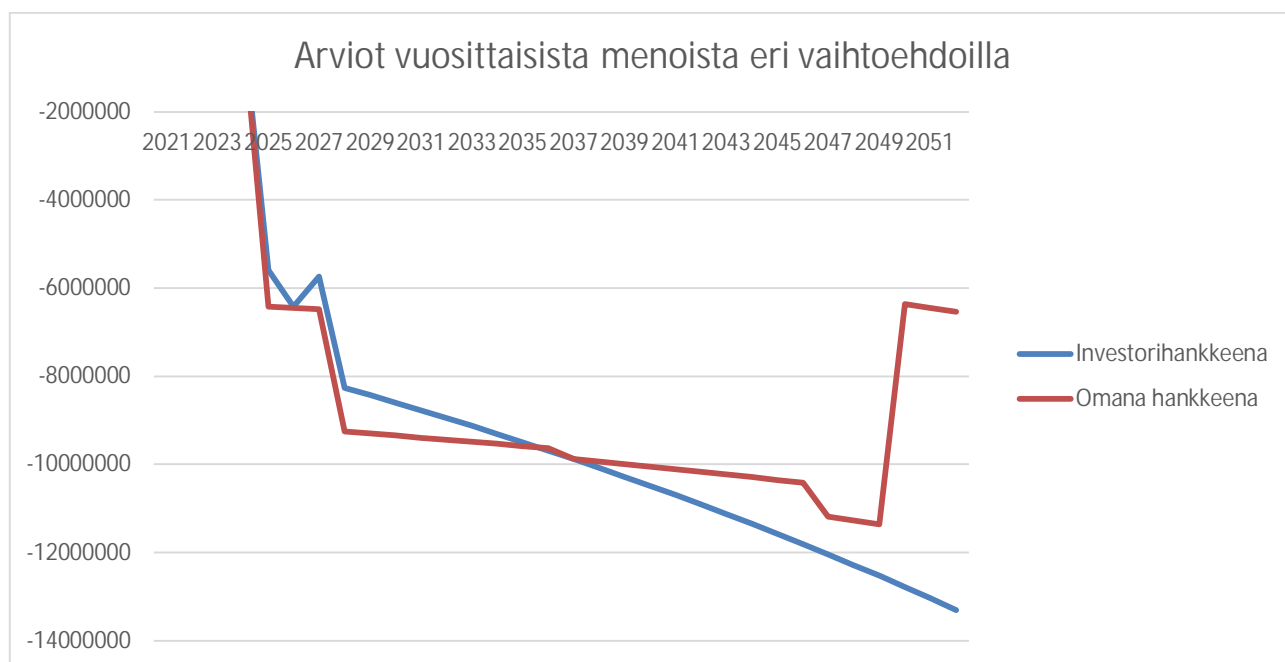
ALUSTAVA VUOKRAKUSTANNUSLASKELMA ALV 0%

	€/a	€/htm2/a	€/htm2/kk
0 Yhteistehtävät	97078,80	4,20	0,35
1 Kiinteistönhoito ja valvonta sekä ulkoalueen hoito	404957,28	17,52	1,46
2 Lämpöhuolto	127589,28	5,52	0,46
3 Sähköhuolto	144231,36	6,24	0,52
4 Vesihuolto	127589,28	5,52	0,46
5 Erityislaittehuolto	19415,76	0,84	0,07
6 Siivous	0,00	0,00	0,00
7 Jätehuolto	97078,80	4,20	0,35
9 Kunnossapito	321746,88	13,92	1,16
0-9 Yhteensä	1 339 687	57,96	4,83
Pääomakustannukset:			
Korjausvastike 3	3 476 940	150,43	12,54
Korko % 3	3 476 940	150,43	12,54
Pääomakustannukset yhteensä	6 953 880	300,86	25,07
Tontin vuokra	601 889	26,04	2,17
Pääoma- ja ylläpitokustannukset yhteensä	8 895 456	384,86	32,07

Lopullinen vuokra määräytyy toteutuneiden kustannusten mukaan

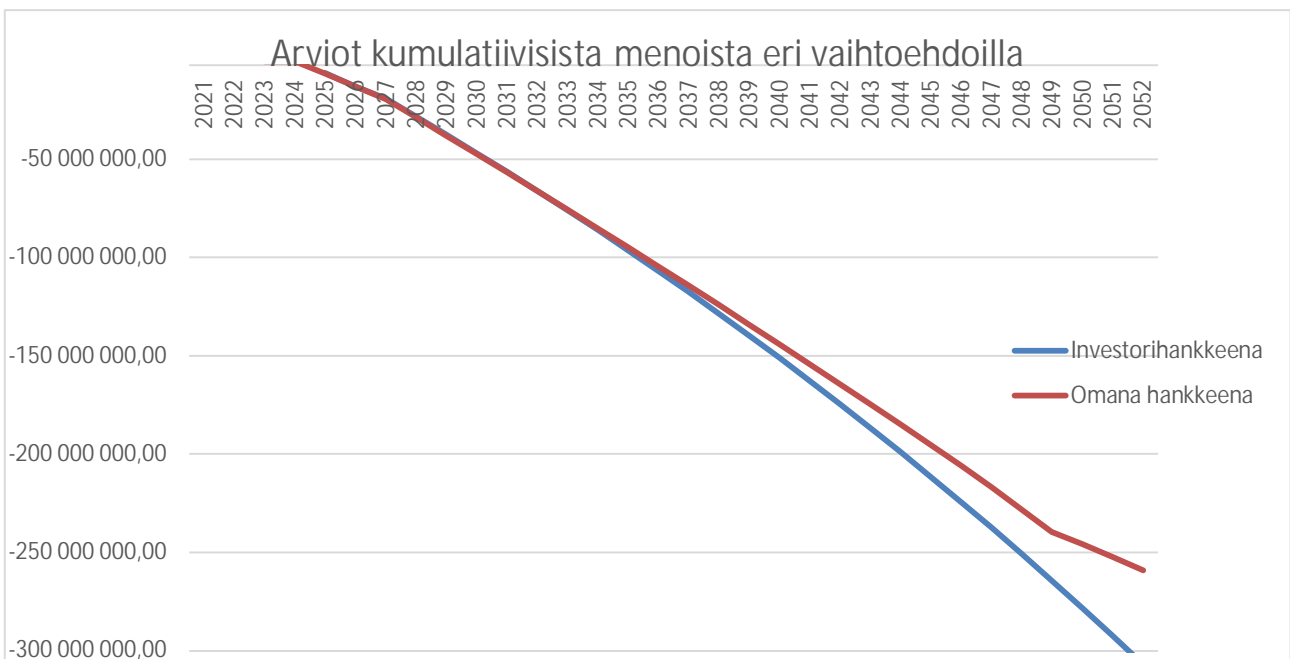
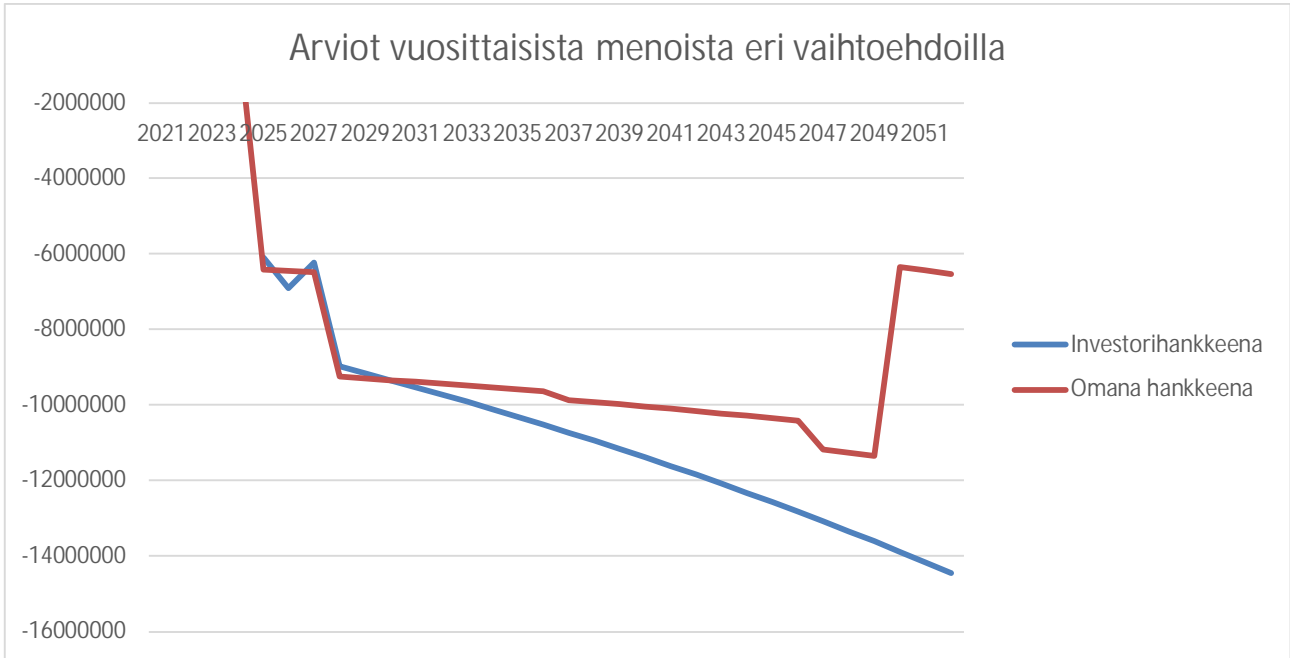
Hankkeen toteuttamisesta laaditut vaihtoehdot

Sijoittajan oletettu tuottovaatimus 4,25 %

Hankkeen toteuttamisesta laaditut vaihtoehdot

Sijoittajan oletettu tuottovaatimus 4,75 %

Muutoksenhakuohje 1. Oikaisuvaatimus

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit vaatia siihen oikaisua **Vantaan kaupunginhallitukselta** eli tehdä siitä oikaisuvaatimuksen.

Oikaisuvaatimuksen voit tehdä:

lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa
- päätös on muuten lainvastainen

ja/tai

tarkoituksenmukaisuusperusteella, eli päätöksen sisältöön liittyvillä perusteilla.

Voit tehdä oikaisuvaatimuksen, jos olet kunnan jäsen. Asianosaisena voit tehdä oikaisuvaatimuksen kunnan jäsenyydestä riippumatta, jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Oikaisuvaatimuksen toimittaminen

Toimita oikaisuvaatimus **14 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Oikaisuvaatimus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä. Myöhässä tullutta oikaisuvaatimusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana.

Voit toimittaa oikaisuvaatimuksen sähköpostilla tai sähköisen Oma Vantaa -asiointipalvelun kautta, postittamalla tai henkilökohtaisesti Tikkurilan Vantaa-Infoon sen aukioloaikana. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa oikaisuvaatimuksen vielä seuraavana arkipäivänä.

Tee oikaisuvaatimus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Jos sinulla on vaatimustasi tukevia asiakirjoja, liitä ne oikaisuvaatimukseen mukaan. Lopuksi ilmoita yhteystietosi ja kotikuntasi ja allekirjoita oikaisuvaatimus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Jos käytät laillista edustajaa, oikaisuvaatimuksessa tulee olla myös edustajan vastaavat tiedot.

Oikaisuvaatimus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vantaan kaupunginhallituksen yhteystiedot:

Postiosoite: Vantaan kaupungin kirjaamo, PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki

Käyntiosoite: Kirjaamon asiakaspalvelu/Tikkurilan Vantaa-Info, Dixi (2. krs.), Ratatie 11, 01300 Vantaa
(Aukioloajat: ma–ke 8.45–16.30, to 12.00–17.00 ja pe 7.45–15.30. Tarkista kesäajan ja arkipyhän aukiolo soittamalla tai osoitteesta <https://www.vantaa.fi/vantaa-info>)

Puhelin: (09) 83911 (vaihte)

Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi.vantaa.fi/web/oikaisuvaatimus>

Muutoksenhakuohje 2. Kunnallisvalitus oikaisuvaatimuksesta annettuun päätökseen

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet tehnyt päätöksestä aiemmin oikaisuvaatimuksen. Kunnan jäsenenä voit tehdä valituksen, jos päätös on muuttunut oikaisuvaatimuksen takia.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Kunnan jäsenen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä, jollei muuta näytetä:

- seitsemän päivän kuluttua kirjeen lähettämisestä,
- kolmen päivän kuluttua sähköisen viestin lähettämisestä tai
- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat (ellet ole niitä aiemmin toimittanut oikaisuvaatimuksen yhteydessä). Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Vahingonkorvausasiassa hallinto-oikeus voi tutkia ainoastaan, onko päätös tehty muodollisesti oikein. Vahingonkorvauksen perustetta tai määrää koskevan riita-asian käsittelee sen sijaan toimivaltainen yleinen tuomioistuin (käräjäoikeus).

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 3. Oikaisuvaatimus- ja valituskielto

3.1. Tähän päätökseen, joka koskee vain valmistelua tai täytäntöönpanoa, ei saa hakea muutosta.
(Kuntalaki 136 §)

3.2. Tähän päätökseen, joka koskee hankintaoikaisua, ei saa hakea muutosta.
(Hankintalaki 135 §)

3.3. Tähän päätökseen, joilla on päätetty olla käyttämättä etuosto-oikeutta, ei saa hakea muutosta.
(Etuostolaki 22 § 3 mom.)

3.4. Tähän oikaisuvaatimuksen johdosta annettuun päätökseen, joka koskee verotusta, ei saa hakea muutosta.
(Veronkantolain 51 § 1 mom. ja 50 § 7 mom.)

Muutoksenhakuohje 4. Hankintaoikaisuohje ja valitusosoitus

Julkista hankintaa koskevaan päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun voidaan julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista annetun lain (1397/2016, jäljempänä hankintalaki) mukaan hakea muutosta vaatimalla hankintayksiköltä oikaisua (jäljempänä hankintaoikaisu). Asia voidaan myös saattaa valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi.

Hankintaa koskevasta asiasta voi tehdä hankintayksikölle oikaisuvaatimuksen tai markkinaoikeudelle toimitettavan valituksen se, jota asia koskee (jäljempänä asianosainen). Asianosainen on se, jonka oikeuteen, velvollisuuteen tai etuun päätös välittömästi vaikuttaa.

I Hankintaoikaisuohje

Hankintaoikaisuvaatimuksen kohde

Hankintayksikön päätökseen tai muuhun hankintamenettelyssä tehtyyn ratkaisuun tyytymätön voi vaatia hankintalain 132–135 §:n mukaan hankintaoikaisua. Hankintaoikaisua voi vaatia hankintayksiköltä kirjallisesti tarjouskilpailuun osallistunut tarjoaja tai osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee.

Hankintaoikaisuvaatimuksen tekemiselle säädetty aika

Asianosaisen on vaadittava hankintaoikaisua 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintayksikön päätöksestä valitusosoituksineen tai muusta hankintamenettelyssä tehdystä ratkaisusta. Vaatimus on esitettävä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Tiedoksisaantipäivää ei lueta oikaisuvaatimusaikaan. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arkilauantai, voi oikaisuvaatimuksen tehdä ennen viraston aukioloajan päättymistä ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi hallintolain (434/2003) 59 §:n mukaisesti postitse kirjeellä, katsotaan asianosaisen saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi hallintolain (434/2003) 60 §:n mukaisesti, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Hankintaoikaisua koskevan vaatimuksen sisältö

Hankintaoikaisuvaatimuksesta on käytävä ilmi vaatimukset perusteineen. Vaatimuksesta on käytävä ilmi oikaisua vaativan nimi sekä tarvittavat yhteystiedot asian hoitamiseksi.

Vaatimukseen on liitettävä asiakirjat, joihin vaatimuksen tekijä vetoaa, mikäli ne eivät jo ole hankintayksikön hallussa.

Toimitusosoite

Hankintaoikaisu toimitetaan osoitteeseen:

Vantaan kaupungin kirjaamo
Kaupunginhallitus
PL 1100, 01030 Vantaan kaupunki
Sähköpostiosoite: kirjaamo@vantaa.fi
Puhelin (kirjaamo): 09-839 22184, fax: 09-8392 4163

Virka-aika: ma - pe 8.15 - 16.00

Hankintaoikaisun vireilletulo ja käsittely eivät vaikuta siihen määräaikaan, jonka kuluessa asianosainen voi hankintalain nojalla hakea muutosta valittamalla markkinaoikeuteen.

II Valitusosoitus markkinaoikeuteen

Muutoksenhaun kohde ja rajoitukset

Tarjoaja, osallistumishakemuksen tehnyt ehdokas tai muu taho, jota asia koskee, voi saattaa asian markkinaoikeuden käsiteltäväksi tekemällä valituksen.

Valituksella markkinaoikeuden käsiteltäväksi voidaan saattaa hankintayksikön päätös tai hankintayksikön muu hankintamenettelyssä tehty ratkaisu, jolla on vaikutusta ehdokkaan tai tarjoajan asemaan.

Markkinaoikeuden käsiteltäväksi valituksella ei voida saattaa hankintayksikön sellaista päätöstä tai muuta ratkaisua, joka koskee:

- 1) yksinomaan hankintamenettelyn valmistelua;
- 2) sitä, että hankintasopimusta ei jaeta osiin 75 §:n nojalla; tai
- 3) sitä, että 93 §:ssä tarkoitetun kokonaistaloudellisen edullisuuden perusteena käytetään yksinomaan halvinta hintaa tai kustannuksia.

Puitejärjestelyyn perustuva hankinta

Puitejärjestelyyn perustuvaan hankintaan ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää, tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskeva ratkaisu

Dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevaan hankintayksikön ratkaisuun ei saa hakea muutosta valittamalla, jollei markkinaoikeus myönnä asiassa käsittelylupaa hankintalain 146 §:n mukaisesti. Lupa on myönnettävä, jos asian käsittely on lain soveltamisen kannalta muissa samanlaisissa asioissa tärkeää tai siihen on painava, hankintayksikön menettelyyn liittyvä syy.

Sähköinen tiedoksianto

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi sähköisesti, asianosaisen katsotaan saaneen tiedon hankintapäätöksestä oheisasiakirjoineen sinä päivänä, jolloin sähköinen viesti on vastaanottajan käytettävissä tämän vastaanottolaitteessa siten, että viestiä voidaan käsitellä. Asianosainen on saanut tiedon päätöksestä lähettämispäivänä, jollei asianosainen esitä luotettavaa selvitystä tietoliikenneyhteyksien toimimattomuudesta tai vastaavasta muusta seikasta, jonka johdosta sähköinen viesti on saapunut asianosaiselle myöhemmin.

Tiedoksianto kirjeitse

Mikäli hankintapäätös on annettu tiedoksi postitse kirjeellä, asianosaisen katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä sen lähettämisestä, jollei asianosainen näytä saaneen tiedon myöhemmin.

Tiedoksianto saantitodistuksella

Mikäli hankintapäätös on annettu todisteellisesti tiedoksi, asianosaisen katsotaan saaneen päätöksestä tiedon saantitodistuksen osoittamana aikana tai erilliseen tiedoksisaantitodistukseen merkittynä aikana.

Muutoksenhaku aika

Valitus on tehtävä kirjallisesti 14 päivän kuluessa siitä, kun asianosainen on saanut tiedon hankintaa koskevasta päätöksestä valitusosoituksineen. Tiedoksisaantipäivää ei lasketa mukaan valitusaikaan.

Valituksen tulee olla perillä valitusajan viimeisenä päivänä ennen markkinaoikeuden virka-ajan päättymistä.

Muutoksenhaku aika suorahankinnassa

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 131 §:ssä tarkoitetun suorahankintaa koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, valitus on tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Mikäli hankintayksikkö on julkaissut suorahankinnasta jälki-ilmoituksen, mutta ei suorahankintaa koskevaa ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa siitä, kun suorahankinnasta on julkaistu jälki-ilmoitus Euroopan unionin virallisessa lehdessä.

Mikäli hankintayksikkö ei ole julkaissut suorahankinnasta ilmoitusta tai jälki-ilmoitusta, suorahankintaa koskeva valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa siitä, kun hankintasopimus on tehty.

Sopimusmuutosta koskeva ilmoitus

Mikäli hankintayksikkö on toimittanut julkaistavaksi hankintalain 58 §:n 1 momentin 9 kohdassa tarkoitetun sopimusmuutosta koskevan ilmoituksen Euroopan unionin virallisessa lehdessä, on valitus tehtävä 14 päivän kuluessa ilmoituksen julkaisemisesta.

Poikkeukset säännömukaisesta valitusajasta

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaannista, jos hankintayksikkö on tehnyt hankintapäätöksen jälkeen hankinta- tai käyttöoikeussopimuksen 130 §:n 1 tai 3 kohdan nojalla noudattamatta odotusaikaa. Odotusaikaa ei tarvitse noudattaa, jos sopimus koskee puitejärjestelyn perusteella tehtävää hankintaa tai sopimus koskee dynaamisen hankintajärjestelmän sisällä tehtävää hankintaa.

Valitus on tehtävä kuuden kuukauden kuluessa hankintapäätöksen tekemisestä siinä tapauksessa, että ehdokas tai tarjoaja on saanut tiedon hankintapäätöksestä valitusosoituksineen ja hankintapäätös tai valitusosoitus on ollut olennaisesti puutteellinen.

Valituksen sisältö

Valituksessa on ilmoitettava hankinta-asia, jota valitus koskee, sekä valittajan vaatimukset ja niiden perusteet. Puitejärjestelyyn perustuvan hankinnan ja dynaamiseen hankintajärjestelmään hyväksymistä koskevan ratkaisun osalta valituskirjelmässä on esitettävä, minkä vuoksi käsittelylupa tulisi myöntää.

Valituksessa on ilmoitettava valittajan nimi ja kotikunta. Jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä tai jos valituksen laatija on joku muu henkilö, valituksessa on ilmoitettava myös tämän nimi ja kotikunta. Lisäksi on ilmoitettava postiosoite ja puhelinnumero, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa. Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava valituskirjelmä.

Valitukseen on liitettävä alkuperäisenä tai jäljennöksenä päätös, johon haetaan muutosta, sekä todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisen ajankohdasta. Valitukseen on liitettävä asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi. Asiamiehen on liitettävä valituskirjelmään valtakirja, kuten hallintolainkäyttölain 21 §:ssä säädetään.

Valituksen toimittaminen

Valitus on toimitettava markkinaoikeudelle. Valituksen voi toimittaa markkinaoikeuden kansliaan henkilökohtaisesti, asiamiestä käyttäen, lähetin välityksellä, postitse, telekopiona, asiointipalvelussa tai sähköpostin avulla kuten sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa annetussa laissa (13/2003) säädetään. Jos vireillepanon viimeinen päivä on pyhäpäivä, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, joului- tai juhannusaatto tai arklauantai, voi asiakirjat toimittaa markkinaoikeudelle ensimmäisenä arkipäivänä sen jälkeen.

Valitusperusteeseen perustuva muutoksenhakukielto

Hankintalain 163 §:n mukaan markkinaoikeuden toimivaltaan kuuluvaan asiaan ei saa hakea muutosta kuntalain eikä hallintolainkäyttölain nojalla.

Muutoksenhausta ilmoittaminen hankintayksikölle

Hankintalain 148 §:n nojalla hankinta-asiaan muutosta hakevan on kirjallisesti ilmoitettava hankintayksikölle asian saattamisesta markkinaoikeuden käsiteltäväksi. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikölle viimeistään silloin, kun hankintaa koskeva valitus toimitetaan markkinaoikeuteen. Ilmoitus on toimitettava hankintayksikön kohdassa I mainittuun osoitteeseen.

Oikeudenkäyntimaksu

Muutoksenhakijalta peritään käsittelystä markkinaoikeudessa oikeudenkäyntimaksua 2050 euroa alle miljoonan euron hankinnassa. Jos hankinnan arvo on vähintään 1 miljoona euroa, käsittelymaksu on 4100 euroa. Mikäli hankinnan arvo on vähintään 10 miljoonaa euroa, käsittelymaksu on 6140 euroa.

Yksityishenkilön oikeudenkäyntimaksu markkinaoikeudessa on 510 euroa.

Markkinaoikeuden osoite ja muut yhteystiedot

Markkinaoikeus
Radanrakentajantie 5
00520 Helsinki

puh. 029 56 43300

fax 029 56 43314

markkinaoikeus(at)oikeus.fi

asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Muutoksenhakuohje 5. Valitus asemakaavan muutosta koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen, eli jos päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Voit tehdä valituksen myös, jos olet kunnan jäsen. Poikkeuksen tähän muodostavat vaikutukseltaan vähäiset muutokset muuhun asemakaavaan kuin ranta-asemakaavaan. Näihin vaikutukseltaan vähäisiin muutoksiin kunnan jäsenellä ei ole valitusoikeutta. Vaikutukseltaan vähäisenä ei ole pidettävä asemakaavan muutosta, jossa

- muutetaan rakennuskorttelin tai muun alueen pääasiallista käyttötarkoitusta
- supistetaan puistoja tai muita lähivirkistykseen osoitettuja alueita
- nostetaan rakennusoikeutta tai rakennuksen sallittua korkeutta ympäristöön laajemmin vaikuttavalla tavalla
- heikennetään rakennetun ympäristön tai luonnonympäristön arvojen säilymistä tai
- muutetaan kaavaa muulla näihin rinnastettavalla tavalla.

Valituksen voi tehdä myös

- viranomaisen toimialaansa kuuluvissa asioissa
- maakunnan liitto ja kunta, joiden alueella kaavassa osoitetulla maankäytöllä on vaikutuksia
- rekisteröity paikallinen tai alueellinen yhteisö toimialaansa kuuluvissa asioissa toimialueellaan

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän** kuluessa päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräjän viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita. Kunnan jäsenen ja asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot. Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079, Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 6. Valitus rakennuskieltoa koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätöksen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet asianosainen eli päätös kohdistuu sinuun tai se vaikuttaa välittömästi oikeuksiisi, velvollisuuksiisi tai etuihisi.

Valituksen voi tehdä myös asiassa julkista etua valvova viranomainen.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisten katsotaan saaneen tiedon päätöksestä seitsemän päivän kuluttua siitä, kun pöytäkirja on nähtävänä Vantaan kaupungin internet-sivulla.

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 029 56 42000, faksi: 029 56 42079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15

Muutoksenhakuohje 7. Valitus etuosto-oikeuden käyttämistä koskevassa asiassa

Jos olet tyytymätön tähän päätökseen, voit hakea siihen muutosta **Helsingin hallinto-oikeudelta**.

Valituksen voit tehdä lainmukaisuusperusteella, eli jos

- päätös on syntynyt virheellisessä järjestyksessä
- päätöksen tehnyt toimielin on ylittänyt toimivaltansa ja/tai
- päätös on muuten lainvastainen.

Voit tehdä valituksen, jos olet

- ostaja tai
- myyjä.

Valituksen toimittaminen

Toimita valitus **30 päivän kuluessa** päätöksen tiedoksisaannista. Tiedoksisaantipäivää ei lueta valitusaikaan. Valitus on tehtävä viimeistään määräajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Myöhässä tullutta valitusta ei tutkita.

Asianosaisen katsotaan saaneen tiedon päätöksestä:

- saantitodistuksen osoittamana aikana/erilliseen tiedoksiantotodistukseen merkittynä aikana

Voit toimittaa valituksen henkilökohtaisesti, postittamalla tai sähköisesti. Jos viimeinen palautuspäivä osuu viikonlopulle tai pyhäpäiväksi, voit toimittaa valituksen vielä seuraavana arkipäivänä virka-aikana.

Tee valitus kirjallisena ja kerro siinä mitä muutoksia haluat päätökseen ja millä perusteella. Liitä mukaan valituksen kohteena oleva päätös ja vaatimusta tukevat asiakirjat. Ilmoita valituksessa kotikuntasi ja yhteystietosi ja allekirjoita se. Jos sinulla on laillinen edustaja, valituksessa tulee olla sinun nimen ja kotikunnan lisäksi myös tämän nimi, kotikunta, yhteystiedot ja allekirjoitus. Sähköistä asiakirjaa ei tarvitse allekirjoittaa, mutta siitä on käytävä ilmi lähettäjän tiedot.

Valitus toimitetaan aina omalla vastuulla.

Muutoksenhakijalta peritään oikeudenkäyntimaksua hallinto-oikeudessa **260** euroa. Lisätietoja valituksen maksullisuudesta saa Helsingin hallinto-oikeudesta. Maksua ei peritä silloin, kun hallinto-oikeus muuttaa valituksenalaisen päätöksen valittajan eduksi.

Helsingin hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Käynti- ja postiosoite: Radanrakentajantie 5, 00520 Helsinki

Puhelin: 0295642000, faksi: 0295642079

Sähköpostiosoite: helsinki.hao@oikeus.fi

Asiointipalvelun osoite: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Virka-aika: klo 8.00 - 16.15